

The 2nd MBURECN ational Conference 2019

“Discipline, Harmony and Services Basedon
BuddhismToward a Sustainable Society Development”

Mahamakut Buddhist University
RoiEt Campus, Roi Et, Thailand

รวมบทความและบทคัดย่อ
Abstract & Proceeding
August 24th, 2019

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
“ระเบียบ สามัคคี นำปัญญาประโยชน์ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”
ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

รายงานการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

The 2nd MBUREC National Conference 2019
“Discipline, Harmony and Services based on Buddhism
toward a Sustainable Society Development”

รวมบทความและบทคัดย่อ (Abstract & Proceeding)

ที่ปรึกษา

พระธรรมฐิติญาณ	ปฐมาจารย์ผู้ก่อตั้ง
พระราชปริยัติวิมล	ที่ปรึกษารองอธิการบดี
พระราชปฎิภาณโกศล, ผศ.ดร.	อธิการบดี
พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ดร.บรรจง ลาวะลี, พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชันโท, ดร.

พิมพ์ครั้งที่ : 1

จำนวน : 200 เล่ม

ราคา : 350 บาท

จัดพิมพ์โดย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถ.เลียงเมือง ต.ดงลาน อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 45000
โทร. 0-4351-8364, 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618
E-mail: nc.mburec@gmail.com www.rec.mbu.ac.th

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
เลขที่ 80 ถ.นครสวรรค์ ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000
โทร. 09 5672 9030
E-mail : rmupress@gmail.com

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

อนุโมทนาภา

ขอชื่นชมและความจริงใจต่อมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้จัดการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 หัวข้อ “ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์ พัฒนาชาติอย่างมั่นคง” นับว่าเป็นโครงการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการช่วยสร้างเสริมและแผ่ขยายงานวิชาการสู่สังคมและประเทศชาติ อีกทั้งทำให้มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นที่ยอมรับในด้านวิชาการอีกประการหนึ่งด้วย ดังนั้น การจัดโครงการครั้งนี้ จึงนับว่าเป็นการดำเนินการตามแผนการพัฒนาวชิการในทุกกระดับและเป็นการนำความรู้จากนักวิชาการออกไปสู่สาธารณชนได้อย่างแท้จริง

สังคมปัจจุบันได้เจริญรุดหน้าไปมากด้วยเทคโนโลยีอันเป็นปัจจัยสำคัญ ทำให้ผู้คนในสังคมจำนวนไม่น้อยมักแสดงความเห็นตามสื่อต่าง ๆ จำนวนมาก แต่สิ่งหนึ่งที่ผู้คนดังกล่าวยังขาดอยู่ คือการค้นคว้าหาความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ให้ถ่องแท้ ซึ่งหากว่าสถาบันการศึกษาเร่งสร้างผู้คนให้เป็นนักค้นคว้าหาความรู้มากกว่านักแสดงความคิดเห็นแล้ว สังคมไทยจักเป็นสังคมแห่งอุดมปัญญา และสร้างประชากรร่วมพัฒนาประเทศชาติให้วัฒนาสถาพร สมกับคติพจน์ประจำมหาวิทยาลัย ความว่า “ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์”

ด้วยเหตุนี้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยจึงมีภารกิจสำคัญคือการมุ่งเน้นให้คณาจารย์และนักศึกษา ได้ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ด้วยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การวิจัยเพื่อสร้างหรือพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนได้จัดให้มีการเผยแพร่ผลงานวิชาการดังเช่นการจัดงานดังกล่าวนี้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสังคมไทยให้อุดมปัญญายิ่งขึ้น

ขอให้มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ดำเนินการโครงการประชุมอย่างต่อเนื่อง จนสามารถพัฒนาโครงการในระดับนานาชาติ เพื่อเป็นเครื่องยืนยันความเข้มแข็งทางวิชาการเพราะนั่นเท่ากับว่าเราได้พัฒนางานด้านวิชาการต่อไป

พระราชปฎิภาณโกศล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

(น.ธ.เอก, ป.ธ.๕, ศน.บ., M.A., ศน.ด.)

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัย
“ระเบียบ สามัคคี บาเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

วิชาการกถา

วิทยาเขตอภัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นหนึ่งในเจ็ดวิทยาเขตที่เป็นที่รู้จักกันมาตลอดนั้น ได้กำหนดจัดการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 ในฐานะที่ได้เข้ามาช่วยงานท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยรูปใหม่ (พระราชบัญญัติโกศล, ผศ.ดร.) ท่านได้มอบหมายงานให้ช่วยกำกับดูแลงานทางวิชาการ วิจัย และประกันคุณภาพ ซึ่งงานทั้งสามส่วนนี้นับว่าเป็นหัวใจของการสร้างคุณภาพให้เกิดมีขึ้นในบุคลากรและสถาบันในภาพรวม

อนึ่ง งานการสัมมนาทางวิชาการที่วิทยาเขตอภัยจัดขึ้นในครั้งนี้ นับว่าเป็นโครงการที่ตอบโจทย์การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาอื่นๆ รวมไปถึงด้วย กล่าวคือการทำให้สถาบันการศึกษาและนักศึกษาในสถาบันมีคุณภาพได้นั้น ไม่ใช่ว่าจะเกิดขึ้นได้ด้วยการพูดหรือแสดงวาทกรรมเท่านั้น แต่คุณภาพทางการศึกษาจะเกิดขึ้นได้อย่างประจักษ์ชัด ย่อมเกิดขึ้นได้จากการมีแผนงานและการทำตามแผนงานที่ได้วางไว้อย่างรัดกุม ดังจะเห็นได้จากโครงการสัมมนานี้ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนงานของวิทยาเขตแล้วได้จัดลักษณะกิจกรรมในโครงการด้วยการนำเสนอผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยของนักวิชาการในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ พร้อมกันไปด้วย เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของการจัดสัมมนาระดับชาติ ตลอดถึงในงานนี้ยังมีผลงานวิจัยของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามาร่วมนำเสนอด้วย ซึ่งจัดว่าเป็นการกระตุ้นและเสริมสร้างให้เกิดนักวิชาการใหม่ๆ ขึ้นในวงการการศึกษา และยังเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของกระทรวงด้วย

สุดท้ายนี้ ก็ขอให้กำลังใจและขอสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการดีๆ อย่างนี้ให้มีอยู่ต่อไปและอยู่คู่กับวิทยาเขตอภัยด้วย พร้อมทั้งให้วิทยาเขตได้จัดงานลักษณะนี้ขึ้นให้มากกว่าเดิม โดยอาจจะเป็นปีละสองครั้งหรือจัดทำวารสารทางวิชาการของวิทยาเขตให้มากขึ้นกว่าที่มีอยู่แล้ว ซึ่งเมื่อทำได้เช่นนี้ ผลดีจากการดำเนินงานทางการศึกษาของวิทยาเขตทุกอย่างก็จะตกกับบุคลากร นักศึกษา สถาบัน และประเทศชาติอันเป็นที่รักยิ่งของทุกท่านนั่นเอง

พระมหามฆวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัย
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

สัมนมทนิยกลา

ตามที มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยเอ็ด ดำเนินตามนโยบายของมหาวิทยาลัยที่ว่า “ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีทั้งความรู้ดีและความประพฤติดี และสร้างสรรค์สังคมที่มีภูมิด้านทานสูงและเป็นสังคม ฐานความรู้และสติปัญญาอีกทั้งเป็นสังคมแห่งความสมัครสมานสามัคคีและมีเมตตาธรรม” การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมและการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย ทั้งส่วนกลางและวิทยาเขตอภัยเอ็ด จึงตั้งอยู่บนรากฐานที่สำคัญ สังเกตด้ว่าทุกหลักสูตร ทุกกิจกรรมที่ มหาวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยเอ็ด ด้จัดขึ้นจะต้องนำหลักพระพุทธศาสนาไปบูรณาการกับศาสตร์ต่างๆ เพื่อที่จะ นำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนาจิตใจ สังคมและประเทศชาติอย่างมั่นคง

การจัดประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 ในหัวข้อ “ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญ ประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง” วันที่ 24 สิงหาคม 2562 นี้ เป็นการเผยแพร่ผลงานทาง วิชาการของนักวิชาการจากหลายมหาวิทยาลัยสู่สาธารณะ ทั้งการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ และการจัดประชุม เสวนาทางวิชาการ ในหัวข้อ “การปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาในยุคปัจจุบัน” อีกทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้าน วิชาการ ศาสนา ปรัชญา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ จากผู้้นำเสนอผลงาน นักศึกษาทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในสาขาวิชาต่างๆเพื่อประโยชน์ในการศึกษาและวงวิชาการ

ในนามของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยเอ็ด ขออนุโมทนาขอบคุณสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ มหาวิทยาลัย วิทยาลัย สถาบัน หน่วยงาน ที่เป็นเจ้าภาพร่วม พร้อมทั้งหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งสำคัญในการจัดงานประชุมวิชาการครั้งนี้ทุกภาคส่วน จึงทำ ใ้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

หวังว่าการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งนี้ จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อผู้ที่สนใจใ้รู้ เรื่องของการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาคน พัฒนาชาติและความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมให้มีการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตามหลักทางพระพุทธศาสนาที่ยั่งยืน ตลอดไป

พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ผศ.ดร.

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยเอ็ด

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
The 2nd MBUREC National Conference 2019
หัวข้อ “ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”
(Discipline, Harmony and Services based on Buddhism
toward a Sustainable Society Development)

หลักการและเหตุผล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีนโยบายดำเนินการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย คือ “ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา” นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว วิทยาเขตร้อยเอ็ดมีความมุ่งมั่นที่จะเผยแพร่ความรู้สู่สังคมให้หลากหลายและต่อเนื่อง การสร้างสรรค์ผลงานวิจัย สนับสนุน ส่งเสริมการเผยแพร่ ผลงานทางวิชาการและการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ การสนับสนุนและสร้างเครือข่ายร่วมมือด้านการวิจัยกับหน่วยงานภายในและนอกมหาวิทยาลัย รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพด้านการวิจัยให้แก่บุคลากร

ด้วยความสำคัญในด้านการส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัย และการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงสนับสนุนให้มีการจัดประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 2 (MBUREC National Conference 2019) ในหัวข้อ “ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง” (Discipline, Harmony and Services based on Buddhism toward a Sustainable Society Development) และเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิจัยสู่สาธารณชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานวิทยานิพนธ์ให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2558 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และข้อค้นพบจากการวิจัยของ อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษาและบุคคลทั่วไป
2. เพื่อกระตุ้นให้อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแพร่ผลงานวิจัย
3. เพื่อส่งเสริมการนำองค์ความรู้ จากงานวิจัย งานวิชาการ และวิทยานิพนธ์ไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศต่อไป

เป้าหมาย/ผู้เข้าร่วมโครงการ

เป้าหมายเชิงปริมาณ

ผู้เข้าร่วมประชุมและเสนอผลงานวิจัย เป็น คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และบุคคล ทั่วไป
จำนวน 200 รูป/คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา ทั้งจากหน่วยงานภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย มีความรู้
และความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการผลิตผลงานทางวิชาการอย่างถูกต้อง พัฒนาค้นคว้าให้เป็นผู้รู้ รวมทั้ง
ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันสูงสุด

รูปแบบกิจกรรม

1. จัดพิมพ์หนังสือรวบรวมบทความ / CD
2. จัดประชุมวิชาการระดับชาติและจัดทำรายงานสืบเนื่องจากการประชุม (Proceeding)

วัน เวลา และสถานที่

วันเสาร์ที่ 24 สิงหาคม 2562 เวลา 08.30-16.30 น. ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอัยเย็ด และห้องประชุมย่อย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

อาจารย์ นักวิจัย เจ้าหน้าที่ นักศึกษา ประชาชนทั่วไป เกิดความตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแพร่
ผลงานวิจัย ได้โอกาสแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์ในการวิจัย พัฒนาค้นคว้าเป็นผู้รู้ เพิ่มจำนวนงานวิจัย
อาจารย์ และนักวิจัยที่มีคุณภาพให้แก่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และได้ส่งเสริมการนำองค์ความรู้ จาก
งานวิจัย งานวิชาการ และวิทยานิพนธ์ไปใช้ประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด

กำหนดการรับบทความ

วัน เดือน ปี	รายละเอียด
บัดนี้ - 30 มิถุนายน 2562	เปิดรับสมัครลงทะเบียนและส่งบทความฉบับเต็ม
1 กรกฎาคม 2562	แจ้งผลการพิจารณาบทความวิจัย/บทความวิชาการ
1-31 กรกฎาคม 2562	ปรับแก้ไขบทความวิจัย/บทความวิชาการ
16 สิงหาคม 2562	ประกาศรายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาให้นำเสนอผลงานวิจัย/บทความวิชาการ
24 สิงหาคม 2562	ประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ

ขอบเขตการนำเสนอผลงานวิจัย

เป็นผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หรือดุษฎีนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาที่
ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว) คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และบุคคลทั่วไป จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่
เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มพุทธศาสนาและปรัชญา (Buddhist and Philosophy)
- กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Humanities and Social Science)
- กลุ่มศึกษาศาสตร์ (Education)

ลักษณะผลงานวิจัยที่นำเสนอ

1. ผลงานวิจัยที่นำเสนอของคณาจารย์ นักวิจัย และนักวิชาการ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือนำเสนอในการประชุมทางวิชาการที่ใดมาก่อน
2. วิทยานิพนธ์ หรือดุษฎีนิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา ต้องดำเนินการเสร็จสิ้นตามกระบวนการของบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว และผลงานดังกล่าวต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือนำเสนอในการประชุมทางวิชาการประชุมทางวิชาการที่ใดมาก่อน โดยต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาหลักลงนามในใบรับรองการนำเสนองานวิจัยด้วย
3. การนำเสนอผลงานวิจัย เป็นการนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย (Oral Presentation) ประกอบ Power Point ใช้เวลาในการนำเสนอผลงานเรื่องละ 10 นาที ชักถาม 5 นาที รวมเวลา 15 นาที

ขั้นตอนการส่งบทความ

1. ลงทะเบียนส่งบทความฉบับเต็ม E-mail: mburec.nc2019@gmail.com
2. ดาวน์โหลดแบบฟอร์มการส่งบทความ
3. ส่งบทความและชำระค่าลงทะเบียน สำหรับบุคลากรภายนอก จำนวน 2,000 บาท
4. ส่งบทความและชำระค่าลงทะเบียน สำหรับบุคลากรภายใน จำนวน 1,000 บาท
5. ชำระค่าลงทะเบียน สำหรับผู้เข้าร่วม จำนวน 500 บาท
6. ติดตามสถานะบทความผ่าน www.rec.mbu.ac.th
7. ปรับแก้ไขบทความ
8. ปรับปรุงแก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

เงื่อนไขการส่งบทความ

1. บทความที่ส่งมาจะต้องถูกต้องตามรูปแบบที่มหาวิทยาลัยกำหนด
2. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จะส่งบทความเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา เมื่อได้รับการชำระค่าลงทะเบียนนำเสนอบทความเรียบร้อยแล้ว โดยขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและดำเนินการดังนี้
 - 2.1 การเลือกกลุ่มการนำเสนอผลงานที่เหมาะสม
 - 2.2 บทความจะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิตามความเชี่ยวชาญ และได้รับความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 คน จึงจะผ่านเกณฑ์
 - 2.3 ผู้วิจัยจะถูกตัดสิทธิ์การเสนอผลงานวิจัยในกรณีต่อไปนี้
 - 1) ไม่ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยไม่มีเหตุผลอันควร
 - 2) เมื่อตรวจสอบพบในภายหลังว่าบทความเคยมีการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดที่หนึ่งมาก่อน ไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม
3. ผู้ส่งบทความจะเป็นผู้รับผิดชอบการตรวจสอบความถูกต้องของการสะกดคำในบทความ
4. ส่งบทความและชำระค่าลงทะเบียนนำเสนอบทความ ภายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2562
5. ผู้ส่งบทความต้องนำเสนอบทความวิจัยตนเองในวันงาน หากไม่สามารถมานำเสนอบทความด้วย

ตนเอง มหาวิทยาลัยจะไม่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความในครั้งนี้อย่างแน่นอนและจะทำหนังสือแจ้งไปยังสถาบัน/หน่วยงานต้นสังกัดของท่านต่อไป

อัตราค่าลงทะเบียน

ประเภท	ค่าลงทะเบียน
ผู้นำเสนอผลงานวิจัย (คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป)	2,000 บาท
ผู้นำเสนอผลงานวิจัย และผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการที่เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	1,000 บาท
ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการ	500 บาท

หมายเหตุ : อัตรานี้รวมค่าอาหารกลางวัน อาหารว่าง เครื่องดื่ม และเอกสารการประชุม

วิธีการชำระเงินค่าลงทะเบียน

โอนเงินผ่านธนาคารกรุงไทย สาขาตลาดหายโศรก ชื่อบัญชี: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เลขที่บัญชี: 293-1-00411-1 และสำเนาหลักฐานการโอนเงินไปที่ ID Line

ผู้ประสานงาน

- 1) ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร โทร. 081-9751545
- 2) ดร.บรรจง ลาวะลี โทร. 093-4390684
- 3) ผศ.ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง โทร. 081-0558050
- 4) ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี โทร. 084-7916648
- 5) พระครูสังฆรักษ์ ไชยรัตน์ ชยรัตน,ดร. 086-2256643

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถ.เลียงเมือง ต.ดงลาน อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด 45000
โทร. 0-4351-8364 และ 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618 www.rec.mbu.ac.th

หมายเหตุ กรณีที่ผู้สมัคร (ทุกประเภทการชำระเงิน) แล้วไม่ได้มานำเสนอผลงาน หรือไม่ได้เข้าร่วมรับฟังการนำเสนอผลงาน หรือ ผลงานไม่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้สมัครที่ถูกตัดสิทธิ์ในการร่วมนำเสนอ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ขอสงวนสิทธิ์ในการคืนเงินทุกกรณี

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

กำหนดการ

การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
หัวข้อ “ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์ พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”
(Discipline, Harmony and Services based on Buddhism toward a sustainable society development)

ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วันเสาร์ที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2562

วัน/เวลา	กิจกรรม
17.31 - 18.51 น.	ลงทะเบียน
18.51 - 19.11 น.	ชมวีดิทัศน์แนะนำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
19.11 - 19.31 น.	พระราชปณิธานโกศล, ผศ.ดร. อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประธานในพิธีจตุรบุ เทียนบูชา และนำกล่าวคำนมัสการพระรัตนตรัย พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร. รองอธิการบดีวิทยาเขตร้อยเอ็ด กล่าวรายงานต่อประธานพิธี พระราชปณิธานโกศล, ผศ.ดร. อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กล่าวเปิดการประชุม นายวันชัย คงเกษม ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด กล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุม -ประธานในพิธีมอบโล่เกียรติคุณให้แก่เจ้าภาพร่วม -ประธานในพิธีมอบเกียรติบัตรให้แก่กวีวิจัยดีเด่น มมร ว.ช.ร้อยเอ็ด ประจำปี 2561
19.31 - 19.41 น.	การแสดงทางวัฒนธรรม
19.41 - 11.31 น.	ปาฐกถาพิเศษ “การปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน” โดย ศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ ฤทธิเดช เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
11.31 - 12.31 น.	ฉันภัตตาหารเพล และรับประทานอาหารเที่ยง
12.31 - 16.11 น.	การนำเสนอผลงานวิจัยและบทความวิชาการ ห้องประชุมย่อยที่ 1 กลุ่มพุทธศาสนาและปรัชญา ห้อง 4201 อาคาร 4 ผู้ทรงคุณวุฒิ : 1) รศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงศักดิ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2) รศ.ดร.สุวิญ รักษ์สัตย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ 1) พระครูวิกรมธรรมธัช 2) นายทองเปลือง อภัยวงศ์ 3) พระมหาสาธิต สุภรณ์เมธี, ดร. 4) นักศึกษาสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา ห้องประชุมย่อยที่ 2 กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ห้อง 3202 อาคาร 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ : 1) รศ.ดร.อดิศักดิ์ สิงห์สีโว มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 2) ผศ.ดร.เกรียงศักดิ์ โชควรรกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ 1) พระครูปลัด ทองใบ สุภภาโส 2) ดร.ไพรัช พันชมพู่ 3) นางสาวจรี สายจันเจียม 4) นักศึกษาสาขาวิชาการปกครอง ห้องประชุมย่อยที่ 3 กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ห้อง 3203 อาคาร 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ : 1) รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2) ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ 1) พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร. 2) ดร.เวชสุวรรณ อาจารย์ชัย 3) ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า 4) นักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

	ห้องประชุมย่อยที่ 4 กลุ่มศึกษาศาสตร์ ห้อง 3102 อาคาร 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ : 1) รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2) ผศ.ดร.ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ 1) พระครูสังฆรักษ์ ไชยรัตน์ ขยรตโน, ดร. 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์ 3) ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี 4) นักศึกษาศาขาวิชาการบริหารการศึกษา ป.โท ห้องประชุมย่อยที่ 5 กลุ่มศึกษาศาสตร์ ห้องประชุมชั้น 2 /ห้องเรียนนักศึกษาปริญญาเอก อาคาร สำนักงานบริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ : 1) ผศ.ดร.ยุวธิดา ขาปัญญา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด 2) ดร.สายัณห์ ผาน้อย วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ 1) ผศ.ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง 2) ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี 3) ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์ 4) นักศึกษาศาขาวิชาการบริหารการศึกษา ป.เอก
การนำเสนอผลงานแบบบรรยาย (Oral Presentation) เวลาในการนำเสนอผลงานเรื่องละ 11 นาที ถาม-ตอบ 5 นาที รวม 15 นาที การมอบเกียรติบัตรจะมอบให้ผู้นำเสนอในห้องที่กำหนด	
การเสนอผลงานแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation) นำเสนอโปสเตอร์และตอบคำถามคณะกรรมการและผู้สนใจเป็นเวลา เรื่องละ 11 นาที เริ่มตั้งแต่เวลา 12.31 น. เป็นต้นไป และจะมอบเกียรติบัตรหลังจากนำเสนอในห้องที่กำหนด ห้องนำเสนอโปสเตอร์ ณ หอประชุม ผู้ทรงคุณวุฒิ 1) รศ.ดร.สุเทพ เมย์ไธสง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2) ดร.กฤษณา ปุริสาร วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย 3) ดร.จิราภรณ์ จันทร์เขียน มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ 4) ดร.จักรวาล สุขไมตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 5) ผศ.ดร.สุรพันธ์ สุวรรณศรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 6) ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ 1) ดร.จ่านง กมลศิลป์ 2) ดร.นิคม สุวพงษ์ 3) พันตำรวจตรี ดร.เพชรเดช เสมมานู 4) ดร.ปิยะสุดา เพชรเวช 5) ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์ 6) ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	
16.11 -16.31 น.	พระมหามฆวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประธานในพิธีปิดโครงการฯ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร. รองอธิการบดี วิทยาเขตอภัยภูฏราช สรุปลผลการดำเนินโครงการฯ และถวายของที่ระลึกให้ประธานในพิธีปิด - มอบเกียรติบัตรให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ - ประธานให้โอวาทและปิดการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 - เสริ้จพิธี

สารบัญ

	หน้า
กลุ่มพุทธศาสนาและปรัชญา	
* ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการเผยแผ่และการสาธารณูปการของวัดกลางสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (Study of the role the Promotion of Education and Propagation of Buddhism of Wat Klang Surin in Surin Province) <i>พระประจวบ ปริบูรณ์</i>	1
* รูปแบบการส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดตามหลักสารานิยธรรม (Reforming Unity Models of Roi-et's People according to the Principles of Saraniyadhamma) <i>ด.ต. ดร.สุทธิพันธ์ อรัญญาวาส, พระครูสุตวรธรรมกิจ,ดร., พระครูปลัดสมหมาย อตถสิทโธ,ดร.</i>	9
* ถ้ำอชันตา : ต้นแบบศิลปกรรมแห่งพุทธศิลปะ (Achan Ta Caves : Master of Arts of Buddhist Art) <i>ดร.ชยาภรณ์ สุขประเสริฐ, พระครูศรีปัญญาวิกรม, ผศ.ดร. ไฉ ชีรัมย์</i>	25
* อินไซด์ตรรกศาสตร์พุทธศาสนา (An Analytical Study of World in Theravada Buddhist Philosophy) <i>ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์, ดร.กฤตสุขิน พลเสน, สิริพร ครองชีพ</i>	39
* จริยธรรมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Ethics with the Sufficiency Economy Philosophy) <i>ผศ.กัลยรัศมี ทิณรัตน์</i>	48
* การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท (Living According to Theravada Buddhist Philosophy) <i>พระครูปราโมทย์สีลคุณ, พระมหาใจสิงห์ เกื้อนศรี, พระมหาวันดี ปะวะเส, พระอ่อน ระหุ่ง, ทองเปลื้อง อภัยวงศ์</i>	61
* ญาณวิทยาในพุทธปรัชญาเถรวาทที่ปรากฏในคัมภีร์วิสุทธิมรรค (Epistemology in Theravada Buddhist Philosophy Based on the Visuddhimagga scripture) <i>พระเด่นชัย ยโสธโร(สุขพิพัฒน์)</i>	74

	หน้า
* สังคหัตถอุทฺตงคฺธรรมแห่งการสังคมสงเคราะห์ (Sangghatthū; The Principle of the Social Welfare) พระปลัดณรงค์ศักดิ์ วิสุทฺธิเมธี(เจริญเกียรติ).....	85
* เรียนรู้พญานาค : จากหลักฐาน ตำนาน สู่ละครอันโด่งดัง (Learn the Nagas : From the Legendary Evidence to the Famous Drama) พระพรสวรรค์ ฐิติญาโณ,ดร., อุทัย ภูคคหิน.....	98
* สันติภาพตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ (Peace as seen from Buddhadasaphikkhu) พระมหาใจสิงห์ เกื้อนครี, พระมหาสากล สุภรเมธี,ดร., พระมหาวินดี ปะวะเส, พระอ่อน ระหุ่ง,พระนรินทร์ สีสเดโช.....	110
* สารัตถะทางพุทธปรัชญาในการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม (Essence of Buddhist Philosophy in Exorcism Destiny and Karma) พระมหาณัฐพันธ์ สุทฺตสนวิภาณี(หาญพงษ์), พระธีระพงษ์ แสนพงษ์, พระมหาใจสิงห์ ลีริธมโม, พระมหาอภิษฐ์ ลีริปัญญา.....	126
* แคว้นสักกะในสมัยพุทธกาล (Shakya State in Buddhist Era) พระมหาประหยัด ปญญาวโร(สุนนท์).....	137

กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

* การปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอ양ชุนน้อย จังหวัดศรีสะเกษ (The Application of Good Governance of Konkam Sub-district Administrative Organization Yangchumnoi District Sisaket Province) คำสิงห์ ใจเย็น, ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน.....	152
* การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (Quality of Life by Promoting the Philosophy, The Executive District Office, Northeast Central) จุรี สายจันเจียม, ศุภลสิทธิ์ ลินทมายุ, พระครูปลัดทองใบ สุภภาโส(ปะพาลา), จรุงกรณ์ กลางบุรีรัมย์, จิราภรณ์ พันสว่าง, ธนพร โปมิน.....	163

	หน้า
* ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองศึกษาเฉพาะกรณี ของกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 กองพลทหารราบที่ 9 ค่ายสุรสีห์ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี (Democratic Political Participation Case Study Artillery Battalion 19 th Infantry Division Surasi Military Camp Lat Ya Sub district, Mueang District, Kanchanaburi Province) ชาญเดช ไชยดี, ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน.....	173
* บทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา การเลือกตั้ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมุ่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี (The Role of Candidates in the election of the Chief Executive of the Sub-district Administrative: a case study of the Chief Executive of the Muang Mu Sub-district Administrative, Muaeng Sing Buri, Sing Buri Province) ณภัทร เรืองบุรพ, ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน.....	183
* บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี (The Informal Role of Village Headman in Samrong district, Ubon Ratchathani Province) เดชทัต พูลทอง, รศ.ดร.สัญญา เคนมาภูมิ.....	196
* การจัดการพิพิธภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ (Creative Museums Management for Cultural Tourism in Sisaket Province) ธัญพงศ์ สารรัตน์, ชุตินา เมฆวัน, น้ำผึ้ง ท่าคล่อง.....	209
* รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพหุระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับ องค์การที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ (Multilevel Causal Modeling of Individual and Organizational Competencies on Job Performance of Police officers) นภัสนันท์ ผาสุก, อิศรัฎฐ์ รินไธสง.....	227
* การนำอัตลักษณ์มาใช้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอาเซียน (Applying Identity for Cultural Tourism in ASEAN) ดร.บุรกรณ์ บริบูรณ์.....	240
* ทักษะด้านอาหารบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ (The Attitude on Food Consumption of the Elderly Buddhist Monks Living in Sisaket Province of Thailand) ผศ.ดร.เดชภณ ทองเต็ม, ขนิษฐา ฉิมพาลี, ดร.จีรนันท์ แก้วมา.....	251

	หน้า
* การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร (An Application of The Four Principles of Sangahavatthu to The Provision of Service by Mukdahan City Municipality, Mukdahan Province) พระขวัญชัย ปียลีโล(โนเรศ), ดร.ไพรัช พื้นชมภู.....	265
* แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโถงตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด (The Guideline of Conservation about San Ton Ta Tradition of People Immigrated to Thai-Cambodia Ban Sawang, Phonsai District, Roi-Et Province) พระครูกิตติพิพัฒน์, พระครูวาปีจันทคุณ,ดร., พระครูปลัดสมหมาย อุตถสิทฺธ,ดร., ดร.ไพฑูรย์ สวณมะไฟ.....	280
* ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด (Residents' Satisfaction with the Carrying Out Work by Tambon Phaisan Administrative Organization in Thawatburi District, Roi Et Province) พระชาญชัย คุณมงฺกโร(สนองฝัน), ดร.ไพรัช พื้นชมภู.....	289
* บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคูกึ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด (Roles of Buddhist Monks on Community Development in the View of the People in Duk Ung Subdistrict, Nong Hi District, Roi Et Province) พระใบฎีกาสุกจินดา เตชวโร/วิเศษวงศา, รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ, รศ.ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร.....	300
* บทบาทการบริหารจัดการของพระสงฆ์ในจังหวัดยโสธร (Administrative Roles of Buddhist Monks in Yasothon Province) พระรจ อัจจาโร, รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ.....	313
* การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด (An Application of the Aparihaniyadhamma Principles to the Practices of Staff Members of Subdistrict Administrative Organizations in Phojai District, Roi Et Province) พระวิชิต ญาณวีโร(ศรีชัย), ดร.ไพรัช พื้นชมภู.....	327

	หน้า
* บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร (The Role of Buddhist Monks with Community Development : Case Study Kor Nuea Subdistrict, Mueang District, Yasothon Province) พระสุเทพ สีลโสภิต/พราหมณ์, รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ, รศ.ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร.....	339
* แนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ (Guidelines for Promotion of the Buddhist Temples as Community Centers in Kae Sub-District, Ratanaburi District, Surin Province) พระอมรรัตน์ รตนโชโต(นิลจันทร์), ดร.ไพรัช พื้นชมภู.....	356
* การเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง กรณีศึกษาในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (The Political Movement of Metropolitan Electricity Authority Worker Union : A Case Study of Ms.Yingluck Shinnawatra Government) แมนรัตน์ แก่อินทร์, ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน.....	367
* ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร (People's Opinion in Kham Khuean Kaeo Subdistrict Municipality to the Service of the Police Officer Kham Khuean Kaeo Police Station Yasothon Province) ร้อยตำรวจเอกเชษฐา คุณมี, รศ.ดร.ยุภาพร ยุภาศ, รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์.....	379
* บทบาทผู้นำสงฆ์กรณีศึกษา : หลวงพ่อทอง ขงคสุโร และหลวงปู่อ้อย เขมาภิรโต กับการพัฒนาชุมชน (The Role of the Buddhist Monk Case Study : Luang Por Tong Kongkassaro Luang Pur Auei Kamajari and the Community Development) วนิดา เหมือนจันทร์, ประสิทธิ์ รัكن้อย, พระครูโสภณคุณาทร, พระครูประโชติกิจโกศล,ดร., พระมหาวิชาญ กนตลีโล,ดร.....	390
* วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง (Political Culture of People in Ang Thong) วรทัศน์ สุเมฆะกุล, ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน.....	401

	หน้า
* การร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 ศึกษาเฉพาะกรณี กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ (Preventive Participation and Suppression of Political Protest, B.E. 2557 : A Case Study of the 1 st Infantry Battalion, 1 st Regiment, King's Own Bodyguard) <i>วัชรพงษ์ ทะลือ, ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน.....</i>	414
* ศึกษากระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (A Study of International Relations Communication Process of International Relations Division, Mahachulalongkronrajavidyalaya University) <i>สาคร ธีระที, อาทิตย์ แสแวง, พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา, พระรัฐพงษ์ สิงห์สาธ, พระครูสิริปัญญาภรณ์, ดร.</i>	426
* การพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในรำวงมาตรฐาน (The Development of Criteria Assessment for Thai Dancing Art Language on Standard Thai Dance) <i>สุธานีจ แสงหมื่น, ดร.นาฎยาพร บุญเรือง, ผศ.ดร.สรร ธงยศ.....</i>	439
* บทบาทชนชั้นกลางในสังคมไทย (The Role of Middle Class People in Thai Society) <i>กิตติคุณ ด้วงสงค์.....</i>	449
* ธรรมาธิปไตย: จากหลักธรรมสู่หลักการปกครองที่ยั่งยืน : ในยุครัตนโกสินทร์ จากรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 10 (Dhammadhipateyya: From the Dhamma Principle to Sustainable Governance : In the Rattanakosin Era, from the Reign of King Rama VI to the Reign of King Rama X) <i>ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม, พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, พระครูปลัดคำรณ กตปุญโญ, พระมหาโชตินิพัทธ์พนธ์ สุทธิจิตโต.....</i>	459
* ประโยชน์สาธารณะ : คุณธรรมทางกฎหมายมหาชนในทัศนะพระพุทธศาสนา (Public Interest : Moral of Public Law in Buddhist Perspective) <i>บุญชนัญญา สุขเสมอ.....</i>	474
* การสื่อสารบวชเรียนในสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (Communication for Ordination in Electronic Media) <i>ประไพ พินดง.....</i>	486

	หน้า
* การปรับตัวทางวัฒนธรรมการทำงานเข้าสู่ความเป็นสากล (Adaptation of Work Culture into Internationalization) <i>ผศ.ปารีณา แอนเดอร์สัน</i>	495
* การกลม่อมเกลาสังคมโลกตามแนวคิดโคลงโลกนิติ (World Socialization in Khlong Lokkanit) <i>พระเดชขจร ขนดิสโร (ภุทธิพย์), พระวันชัย ภูริทตฺโต(อนนตรี), พระสุวรรณ สุทธาโส(ปูนอ่อน)</i>	508
* วัดประชารัฐสร้างสุข : การสื่อความหมายเพื่อสร้างเสริมสร้างพลังในชุมชน (Wat Pacharat Sangsuk : The Meaning Communication to Create Empowerment In The Community) <i>พระศิวาคักดิ์ สุเมธ, กุสุมา สุ่มมาตร</i>	523
* การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายใหม่ใครได้ใครเสีย (Laws on Local Council Election or Local Administrators, Who get Benefits) <i>วรเดช ธารชัย</i>	534
* กัญชา ในแนวคิดของ ฟร็องซัวส์ ลีโอดาร์ด์ (Cannabis in the Concept of Francois Leotard) <i>ผศ.ดร. วรภุริ มูลสิน, พันตำรวจตรี ดร.เพชรเดช เสมานู</i>	546
* หลักอหิงสาตามแนวทางของมหาตมะ คานธีกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง ในประเทศไทยก่อนการรัฐประหารเดือนกันยายน 2549 (Non-Violent Principles According to Mahatma Gandhi's Approach and Political Movements in Thailand Before The Coup in September 2006) <i>วิระยา พิมพ์พันธ์</i>	554
* ขบวนการเคลื่อนไหวการเรียกร้องสิทธิสตรีในประเทศไทย (Women's Rights Movement in Thailand) <i>วีรนุช พรหมจักร</i>	568
* ภาพสะท้อนรูปแบบการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรมในวรรณกรรมอีสานสังสินไซ (Reflections of the Administrative Model in Accordance with Dasabiraja Dhamma in the Northeast literature "Sung Sin Sai") <i>สุชี มากมูลดี</i>	577
* ผลกระทบของการดำเนินนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของประเทศไทย กรณีศึกษา อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (Effect Public Policy The Agricultural land Reform Policy In Thailand A Case Study In Pakphanang Nakhon Si Thammarat) <i>หาญณรงค์ ทองรอด, ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน</i>	592

กลุ่มศึกษาศาสตร์

*	การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (English Vocabularies Learning Management Using Art Activities for the 2nd Grade Students) <i>กัญจนพร มณีวีรวัฒน.....</i>	602
*	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์ (Participation in Students' Educational Development of Parents to the Primary School Huaykrung School under Bankog Sub-district, Bankong District, Uttaradit Province) <i>คมสัน พิมพ์หุ้ม, ทนากร ศรีก้อ, ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ, ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์, ผศ.ดร.เพชรน้อย วัชรชนพัฒนธาดา.....</i>	613
*	การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขนาดเล็ก ของจังหวัดชัยภูมิ (Study of the State of Science Teaching and Learning Management in Small Schools of Chaiyaphum Province) <i>ดร.จิราภรณ์ จันทร์เขียน, วิชชุดา อ้วนศรีเมือง, ปารณีย์ ชมภูพระ.....</i>	622
*	การศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ (The Study of Administrative Skills of the School Director in Song District, Phrae Province) <i>กมลธิดา ป่องสลัด, รศ.ดร.ประภาพรรณ รักเลี้ยง, ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ, ดร.วินิจ คนขยัน, ดร.เตือนใจ เขียนชานาจ.....</i>	630
*	ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ (Satisfaction with The Management of Executives Chong Khae Pittayakhom School Takhli District, Nakhon Sawan Province) <i>จุฑามาศ โดพงษ์, ดร.ภูมิชัย พลศักดิ์, ดร.คักดา พันธุ์เพ็ง, ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ, ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์, รศ.ดร.ประเชิญ ตรีเนตร.....</i>	644

	หน้า
* กลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่อง “คุณปู่แวนตาโต” ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง (The Creation of Main Characters in the Youth literature “Khun Phu Wan Ta To” by Chamaiporn Saengkrachang) <i>เจตฎาพร พุดทรา, สาลี พรiform, พัชรนันท์ พาป้อ, ปพิชญา พรหมกันธา.....</i>	657
* ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (The Effects of Through Inquiry Cycle (5Es) on Analytical Thinking and Learning Achievement of The Subject Health Education Safe Sex in Mathayomsuksa 2) <i>เฉลิมชัย พลตงนอก, ผศ.ดร.วายุ กาญจนศร.....</i>	667
* การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษาสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (Development of Environmental Protection Activities through Philosophical (SPPCE Model) Support for Economic Efficiency Environmental Sustainability Knowledge and Middle School Students 'Living Habits) <i>ดร.ชฎาพร รุชเชษฐ, ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร.....</i>	679
* การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (Development of a Model for Learning Management of Astronomy Club to Promote Science Process Skills and Mental Science for High School Students) <i>ชริน อำไธสง.....</i>	694
* การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ (Development of a Science Learning Management Model based on Constructivist Together with Cooperative Learning to Promote Problem Solving Science Course for Mathayom 3 Students) <i>ณัฐพร สมพงษ์.....</i>	709

	หน้า
* การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 (Academic Administration in Small Size of Primary Schools in NakornSawan Primary Educational Area Office 1) <i>ดวงพร จันทะคัต, ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ, ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์, รศ.ดร.สมคิด ศรีสิงห์.....</i>	726
* การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 (The Development Plan of Experience Creative Art Activity to increase Ability of using Small Muscles for The Childhood in Kindergarten 3) <i>ทาวิกา ปังคะบุตร.....</i>	739
* การสร้างแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (Creating Amateur the Boxing Skills Practice of Students in Mattayom Suksa 5) <i>ธนชน กุดหอม, ดร.ธชา รุญเจริญ.....</i>	756
* การพัฒนาระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม (Development of A Verification System of Students' Achievement Based on the Standard Learning Outcomes in General Education Courses at Nakhon Phanom University) <i>ธัญญ์นภัส ทวีกิจธนาโรจน์, นาฎยาพร บุญเรือง.....</i>	769
* แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 (An Approach for Participation Management Model for Enhancing Students' Quality in Schools under the Yasothon Primary Educational Services Area Office 1) <i>นพดล พลเยี่ยม, ดร.สุพร เข้มเฮง, ดร.ดวงเดือน แซ่ตั้ง.....</i>	780
* การพัฒนารูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (The Development of Reading Model by Learning Management based on Active Learning Concepts to Promote Critical Reading Ability and Creative Problem Solving for Mathayomsuksa 6 students) <i>เบญจพร ลิงหน้อย.....</i>	794

	หน้า
* การพัฒนารูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (Development of Reading Model by Using Reading Theory and Cooperative Learning to Promote Reading Comprehension for Mathayomsuksa 3 Students) ปาลิกา ฉายวิริยกุล.....	810
* ความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน เอกชน จังหวัดสระบุรี, ประเทศไทย : สู่แผนพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ใน สถานศึกษา(Human Resource Management Practices and Performance of Teachers in The Private Schools of Saraburi Province, Thailand: A Development Plan) พนพร เกษตรเวทิน.....	822
* ทักษะคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (Attitude and Satisfaction of the Students towards the Buddhist Subjects (BU) of Mahamakut Buddhist University) พระศรีรัชชมงคลบัณฑิต.....	844
* การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา (The Development of Learning Activities in Mathematics Subject of Primary Education 3 rd Year Using 4 MAT Method Entitle “Time”) พัชฎาพร โพธิ์จันทร์.....	858
* การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เพื่อพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ และการแก้โจทย์ปัญหาเรื่อง การคูณ (The Development of Learning Model in Mathematics Subject of Primary Education 3 rd Year by Using Problem-Based Model with the Constructivism to Develop the Critical Thinking and Problem Solving Skills at “Multiplication”) พัชฎาพร โพธิ์จันทร์.....	870

	หน้า
* พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนในกลุ่ม เครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 (Behavior in school Management school The Good Governance of school Administrators in Numsom school group Udontani Office of Educational service Area 4) <i>พาฝัน พระเห็นคร, ศิชาชัย ศรีอุดม, ภูมิชัย พลศักดิ์, ศักดา พันธุ์เพ็ง, กฤตชญา วิเชียรเพริศ, สมเกียรติ อินทวงศ์.....</i>	882
* ภาพสะท้อนและแนวคิดในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน “พุทธศักราชอ้อมกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ”ของ “วีรพร นิติประภา” (The Reflection and Concepts in the Novel South East Asian Writers Award, “In Memory of the Memory of the Cat, Black Rose” of Veeraporn Nitiprapha) <i>พีไลวรรณ บัฒนเนิน, ปพิชญา พรหมกันธา, พัชรนันท์ พาป้อ.....</i>	896
* การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 (The Administration of Student Support System in The Basis Education, Muang Nakhonchum school groups, Kamphaengphet Primary Educational service Area office 1) <i>ภัททิราภรณ์ จันทร์ประจักษ์, ผศ.ดร.ศิชาชัย ศรีอุดม, ดร.ภูมิชัย พลศักดิ์, ดร.ศักดา พันธุ์เพ็ง, ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ, ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์.....</i>	909
* การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 (Development of Learning Management Model According to the Theory of Creative Work to Promote Creativity in Packaging Design for Mathayomsuksa 3 students) <i>ภูวดล เฉลิมพล.....</i>	921
* สภาพการบริหารงานโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุดรคณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 (School Administration of Chumseangsongkram School in Secondary Educational Service Area Office, Area 39) <i>มนัญ บุบผาพ่วง, ผศ.ดร.ประวดี ยงบุตร, ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ, ดร.ชวลิต จันทร์ศรี, ดร.ภูมิชัย พลศักดิ์.....</i>	940

	หน้า
* การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 (The Academic Administration of the Schools in the Educational Quality Development Network: Wangthong 1 in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2) มาตรา ยอดจันทร์, ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ, ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม, ผศ.ดร.ประวีติ ยงบุตร.....	955
* การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จี ปุ ลิ เพื่ออนุรักษ์ภาษาไทยอีสานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (Reinforce Attitudes to Learning the Dialect Thailand for Children and Youth by Suchitipoli principles in order to Preserve the Dialect of Northeast Lower East Thailand) วิศร พงศ์สุวรรณ, ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรัมย์, วิจิตร พงศ์สุวรรณ.....	971
* การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่องคอมพิวเตอร์พื้นฐานและตาราง การคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (The Development of Electronic Book “Basic Computer and Calculation Table” Using Co-operation Learning Model with STAD Techniques for Matthayom Suksa 2 Students) วรพจน์ ฐานันดร.....	980
* กลวิธีการใช้คำในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องซน ๆ ของโซฟี” (Strategies for using words in Youth Literature Translating “Les Malheurs De Sophie”) วิภาภรณ์ อ่างบุญมี, จุฑารัตน์ ศรีสว่าง, พัทธนันท์ พาป้อ, ปพิชญา พรหมกันธา.....	997
* การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยเทคนิคการสอน แบบสื่อประสมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด (The Study of Improving the Young Students’ Learning Achievement on Science Subject through Multimedia Teaching Technique for 4 th year under grads in Early Childhood Program me at Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus) วิณา ภาคมฤค, นันทา โพธิ์คำ, นาริรัตน์ จันทร์ฤทธิ.....	1009

	หน้า
* การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (The Organizing Learning Experiences Based on The Concept of Using The Brain as a base to Develop Creative Thinking of Early Childhood by using an Operational Research Process) ศิริวิไล เลือเดชะ, ดร.เอนก นรสาร, ดร.นาฏยาพร บุญเรือง.....	1018
* การศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬายิงปืน (The Study of Motivation in Shooting Sport) ศุภฤกษ์ ดอกนารี, ผศ.ดร.ธชา รุญเจริญ.....	1028
* การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (The Development of the AJSCMA Model of Science Learning Management Model based on Active Learning Guidelines to Promote Critical Thinking Abilities for Grade 9 Students) สมชัย วรธงไชย.....	1041
* การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา (Developing a Model for Cooperative Learning and Constructivism to enhance reading Comprehension Ability for Mathayomsuksa Six Students at Prathai School, Nakhonratchasima) สุจิตรา สารการ.....	1058
* ความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 (The Satisfaction of Teachers to Internal Supervision Mae Kong Quality Development Network Center, Mae Hong Son Primary Educational Service Area 2) สุเทพ อินถา, ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ, ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม, ผศ.ดร.ประวิติ ยงบุตร.....	1074

	หน้า
* การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การสอนแบบพุทธวิธีตามหลักปัญญา 3 ในรายวิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ ชั้นปีที่ 3 มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด (Developments of Junior Students' Learning Achievements through the Buddha's Way of Teaching Method in Three Fold Wisdom in the Course on Buddhism and Globalization at Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus) <i>สุเมตรี เทพโสภิตา, วศยา เอกวิสัย.....</i>	1087
* การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 (Educational Management of the School in World Class Standard School Project under the Secondary Educational Service Area Office 29) <i>สุรวิรัตน์ หอคำ.....</i>	1097
* การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (A Development of an Instructional Model Based on Communicative English Teaching Using LT to Promote English Writing Proficiency of Grade-9 Students) <i>สุวรรณา เนื่องกระโทก.....</i>	1110
* การใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ (The Use of Foreign Language and Dialect Words in the Poetry “The Heart's Fifth Chamber” by Angkarn Chanthathip) <i>อภิญา ภัคดีสงศรี, พัชรนันท์ พาบ่อ, ปพิชญา พรหมกันธา.....</i>	1122
* แรงจูงใจในการเล่นกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 (MOTIVATION FOR PLAY BEACH VOLLEYBALL OF PARTICIPATIN IN THE 35 TH NATIONAL YOUTH GAMES) <i>อริญา เหล่าแสงสา, ดร.ธชา รุญเจริญ.....</i>	1134

	หน้า
* แนวทางปฏิบัติของการจัดการโรงเรียนและการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ONET) การปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา 2 จังหวัดลำพูน ประเทศไทย: เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (SCHOOL-BASED MANAGEMENT PRACTICES AND ORDINARY NATIONAL EDUCATIONAL TEST (ONET) PERFORMANCE OF PRIMARY SCHOOLS, EDUCATIONAL SERVICE AREA 2, LAMPHUN, THAILAND: AN ENHANCED IMPLEMENTATION) อุเทน วีระคำ.....	1146
* การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร (The Development of Mathematics Learning Package on Factoring Polynomials of The Second Degree for Grade 8 Level in Mukdahan Province by using an Operational Research Process) เบญจมาศ จันทน์ป้อม, ดร.เอนก นรสาร, ดร.นาฏยาพร บุญเรือง.....	1173
* การบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี (MANAGEMENT CENTER FOR BUDDHISM SUNDAY PRINCIPLES PARA IV UNDER MINISTRY OF CULTURE UDONTHANI PROVINCE) พระครูวิมลธรรมโสภณ, ผศ.ดร.ธีระศักดิ์ บึงมูน, ดร.สุนทร สายคำ.....	1186
* การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 (The Participative Management of Basic Education School Board and Parent Network Board in Banlalingchun, Sukhothai Primary Education Service Area Office 1) เกரியงค์ศักดิ์ พุ่มไม้, ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม, รศ.ดร.ประภาพรรณ รักเลี้ยง, ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ, ผศ.ดร.ประวิติ ยงบุตร, พริมรฎา สุขคำภา.....	1200
* การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนพระกุมารจังหวัดร้อยเอ็ด (Development in Activities Boosting Pupils' Disciplines of Roi Et Jesus School, Roi Et Province) ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรัมย์, วสันต์ ใจวัง, อิศเรศ จิณฤทธิ์, ศุภสิทธิ์ ลินทมาตย์, จักรพงศ์ ชลเทพ, วรารัตน์ แยมรัมย์.....	1213

	หน้า
* การศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองในรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (THE SELF-DIRECTED LEARNING RESOURCES ON A COURSE OF THE ART OF LIVING WITH THE PRINCIPLE OF SUFFICIENCY ECONOMY) กิตติพงษ์ พลทิพย์.....	1222
* การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้วยนิทานคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย (Creating Morality and Ethics with Moral Tales for Early Childhood) เดือนใจ ผางคำ, รัชนีบุรณ์ เนตรภักดี, เพ็ญจันทร์ บุพศิริ.....	1231
* คุณธรรมของความเป็นครูตามวิถีพุทธในสังคมไทย (Moral a Professional Teacher in Accordance with the Buddhist Way in Thai Society) ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรัมย์.....	1243
* 3M กับการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 (3M and Thai Education in 21 st Century) ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี, ธณพร โปมิน.....	1255
* การพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 (Brain Development of Early Childhood in 21 st Century) นารีรัตน์ จันทวฤทธิ.....	1266
* พุทธบูรณาการและการบริหารการศึกษา (The Buddhist Integrated and Educational Administration) พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรัตน, ดร., รัชณีย์ เจริญนนท์.....	1278
* ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (Learner's Skills in the 21 st Century) วิมลพร สุวรรณแสนทวี, เมื่อง สุวรรณแสนทวี.....	1288
* การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem – based Learning) อัจฉรา ไชยราช, สวาท ไชยราช	1302
* การประยุกต์หลักธรรมคุ้มครองโลกมาพัฒนาพฤติกรรมพึงประสงค์ในโรงเรียนและในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (Appling the earth protection principle to Developing objective behaviors in school and online social network of Junior High school students of Thailand) อิศเรศ จินฤทธิ, ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรัมย์.....	1312

	หน้า
* Application of English Teaching to English Language Learning in 21 st Century : Thailand Context <i>Thanaphorn Pomin</i>	1326
* Study on Quality of Education Services for Chinese Students in Bangkok <i>Zheng Chen</i>	1335
* การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้ สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์สำหรับ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุ่ดี The Development of Experience Model Using Multiple Intelligence Forms for Learning and Brain Based Learning to Compare the Intellectual Development and Creative Thinking for the Childhood in Kindergarten 3 <i>ทาวิกา ปังคะบุตร</i>	1342

ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการเผยแผ่และการสาธารณูปการของวัดกลางสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

Study of the role the Promotion of Education and Propagation of Buddhism of Wat Klang Surin in Surin Province

พระประจวบ ปรีปฏิณโณ¹

Phrapachup Paripunno

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาประวัติบทบาทในการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการสาธารณูปการของวัดกลางสุรินทร์เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้การศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า

วัดกลางสุรินทร์ เป็นวัดที่เก่าแก่สันนิษฐานว่าเป็นวัดที่ถูกสร้างขึ้นพร้อมกับเมืองสุรินทร์ซึ่งแต่ก่อนได้ชื่อว่าเมืองไผทสมัน เมื่อเชียงปุมมีความดีความชอบได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาสุรินทร์ภักดี จึงเปลี่ยนชื่อเมืองจากเมืองไผทสมันเป็นเมืองสุรินทร์ตามชื่อเจ้าเมือง สันนิษฐานว่าวัดกลางน่าจะถูกสร้างขึ้นในสมัยนี้ วัดกลางสุรินทร์จึงถือว่าเป็นวัดที่สำคัญในจังหวัดสุรินทร์ มีบทบาทในด้านการปกครองคณะสงฆ์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บทบาทของวัดกลางสุรินทร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันดำเนินไปตามพันธกิจของคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์และด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยเฉพาะบทบาทของวัดกลางสุรินทร์ด้านการเผยแผ่นั้นถือได้ว่าเป็นบทบาทที่มีความโดดเด่นเป็นอย่างมากวัดกลางสุรินทร์เป็นวัดที่มีพระที่เป็นองค์ธรรมกถึกของวัดมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

บทบาทการส่งเสริมสาธารณูปการของวัดกลางสุรินทร์มีทั้งการสร้างถาวรวัตถุภายในวัดและการสร้างถาวรวัตถุภายนอกวัดซึ่งเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดกลางสุรินทร์ การสร้างถาวรวัตถุภายในวัดเช่นการสร้างพระธาตุเจดีย์ศรีเมืองช้าง การบูรณปฏิสังขรณ์ศาลาการเปรียญ เป็นต้น ส่วนการสร้างภายนอกวัดเช่นการสร้างพระพุทธสุรินทร์พร การสร้างอาคารอเนกประสงค์ไว้ที่ศูนย์ของวัดกลางสุรินทร์ที่บ้านละเอาะ ตำบลเฉนียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ งานด้านสาธารณูปการของวัดกลางเช่นการสร้างศูนย์ปฏิบัติธรรมที่บ้านละเอาะนั้น เป็นตัวอย่างที่ดีแก่คณะสงฆ์ในการนำไปพัฒนาพื้นที่วัดของตนเอง

คำสำคัญ : 1. บทบาท 2. การเผยแผ่ 3. การสาธารณูปการ

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

ABSTRACT

This thesis aims to study the history of roles in promoting Buddhism propagation. And the facilities of Wat Klang Surin is a qualitative study using documentary studies and in-depth interviews. The research found that

Wat Klang Surin Temple It is an old temple, presumed to be a temple built along with the city of Surin, which was formerly known as Phatisman When Chiang Pum has the goodness of being named as Phraya Surin Phakdee Therefore changed the name of the city from Muang Phatas, it was Surin city, according to the name of the governor Assumed that the Wat Klang should be built in this day. Klang Surin Temple is considered an important temple in Surin province. Has a role in the administration of the Sangha from the past to the present

The role of Wat Klang Surin from the past to the present, proceeds according to the mission of the Sangha in all 6 areas, namely, administration, education, propagation. Facilities In education, welfare and public welfare Especially the role of Klang Surin Temple on the propagation Regarded as a role that is very prominent, Wat Klang Surin is a temple that has a monk who is the body of the temple. From past to present

The role of public utility promotion of Wat Klang Surin includes the creation of the wathawut within the temple and the creation of the outer temple, which is the monastery of Wat Klang Surin. The creation of the temple within the temple, such as the construction of Phra That Chedi Si Mueang Chang Reconstruction of the temple, etc. The construction of a multipurpose building at the center of Wat Klang Surin at Ban Lae, Chaniang Sub-district Mueang District, Surin Province Wat Klang's public utilities work, such as the construction of a Dharma Center at Ban Lae, is a good example to the monks in developing their own temple area.

Keywords : 1. Role 2. Propagation 3. Facilities

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

วัดเป็นองค์กรทางศาสนาที่เป็นพื้นฐานของสังคม ที่ทำหน้าที่ในการวางรากฐานความเจริญให้แก่สังคม ส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นมั่นคง ช่วยลดและขจัดปัญหาสังคม ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพ

การควบคุมทางสังคมหรือจะกล่าวได้ว่า ศาสนาเป็นวัฒนธรรมที่ผู้คนใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิตและเป็นเอกลักษณ์สังคม ซึ่งจะพบได้จากการแสดงออกทางศิลปะ วรรณคดี คติธรรมประเพณี เป็นต้น ซึ่งความสำเร็จของวัดในการปฏิบัติหน้าที่จะเป็นที่ยอมรับของประชาชน ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารหมู่คณะหรือการปกครองดูแลตลอดทั้งแนะนำสั่งสอน อบรมพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ที่มาอยู่ในวัด ให้ประพฤติตนอยู่ในธรรมวินัยตามกฎหมายบ้านเมือง ข้อบังคับ คำสั่ง และประกาศของมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดของคณะสงฆ์ไทย และผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารหมู่คณะ เป็นประธานสงฆ์ในวัดก็คือ “เจ้าอาวาส” คณะสงฆ์ไทยได้แบ่งอำนาจหน้าที่ในการปกครองออกเป็นระดับต่าง ๆ ทั้งนี้โดยมีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดในอดีตวัดมีความสำคัญและมีบทบาทในการดำเนินการช่วยพัฒนาสังคมเป็นอย่างมาก

ความสำคัญของวัดที่มีต่อชุมชนดังกล่าวแล้ว วัดยังมีบทบาทอีกมากมายเพราะวัดเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมากต่อพระพุทธศาสนา กล่าวคือวัดเป็นที่พำนักอาศัยศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเพื่อเป็นศาสนทายาทสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาของพระภิกษุสามเณร เมื่อศึกษาและพิจารณาแล้วจะพบว่า วัดในพระพุทธศาสนาได้มีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยหรือชุมชนไทยเป็นอย่างมาก เช่น วัดเป็นสถานที่ชาวบ้านส่งกุลบุตรมาอยู่รับใช้พระสงฆ์และรับการฝึกอบรมทางศิลปกรรมและเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ ตามที่มีสอนในสมัยนั้น เป็นสถานที่พ่อแม่ตลอดจนคนแก่คนเฒ่าและสตรีมารับความรู้ด้วยการสดับพระธรรมเทศนาเป็นสถานพยาบาลที่รักษาผู้เจ็บป่วยตามภูมิรู้ของคนในสมัยก่อน โดยวัดเป็นแหล่งตำราแพทย์ และพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นหมอรักษาพยาบาลคนเจ็บป่วยทั่วไป เป็นสถานสงเคราะห์ที่บุตรหลานชาวบ้านที่ยากจนได้มาอาศัยเลี้ยงชีวิตและศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนถึงผู้ใหญ่ที่ยากจนได้มาอาศัยเลี้ยงชีพ เป็นสถานที่รื่นเริงที่จัดเทศกาลและมหรสพต่าง ๆ สำหรับชาวบ้านทั้งหมด เป็นบ่อเกิดและเป็นศูนย์กลางของศิลปกรรมแขนงต่างๆ ตลอดถึงเป็นสถานที่ชาวบ้านได้มาพบปะสังสรรค์และพักผ่อนหย่อนใจ โดยที่ทางวัดได้จัดสถานที่ต่างๆ ในบริเวณวัดเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และร่มรื่นบทบาทของวัดเท่าที่ได้กล่าวมานี้ไม่เพียงเป็นสิ่งที่รู้กันทั่วไปในหมู่ของคนไทยที่เป็นพุทธศาสนิกชนเท่านั้น แม้ชาวต่างชาติที่ได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยชั่วระยะเวลาหนึ่งก็ยังสามารถมองเห็นบทบาทของวัดดังกล่าวได้อย่างชัดเจน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2543, หน้า 217) จากการที่วัดมีบทบาทในด้านต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงอยากศึกษาบทบาทของวัดกลางสุรินทร์ ในด้านการเป็นสถานที่ให้การศึกษาในด้านศาสนศึกษา และบทบาทของวัดกลางสุรินทร์ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาประวัติของวัดกลางสุรินทร์

2.2 เพื่อศึกษาบทบาทของวัดกลางสุรินทร์ในการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2.3 เพื่อศึกษาบทบาทของวัดกลางสุรินทร์ในการส่งเสริมการสาธารณูปการ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบประวัติของวัดกลางสุรินทร์
- 3.2 ได้ทราบบทบาทของวัดกลางสุรินทร์ในการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- 3.3 ได้ทราบบทบาทของวัดกลางสุรินทร์ในการส่งเสริมการสาธารณูปการ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นสำรวจเอกสารเป็นขั้นการสำรวจเอกสารต่างๆ คือคัมภีร์พระไตรปิฎกทั้งฉบับภาษาบาลีและฉบับภาษาไทย คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา วารสารและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อวางกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการบันทึกข้อมูลดังนี้ คือ ย่อความให้ได้ใจความตรงตามความหมายของข้อความเดิม บันทึกโดยถอดข้อความเป็นข้อความของผู้วิจัยเอง คัดลอกข้อความที่เป็นข้อความที่ผู้วิจัยต้องการอ้างอิงเพื่อสนับสนุนความคิดของผู้วิจัย ข้อความที่เป็นพุทธพจน์ที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก

3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย จากนั้นสร้างเครื่องมือวิจัยโดยการทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสัมภาษณ์พระสงฆ์และประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทของวัดกลางสุรินทร์ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลเพื่อสร้างเครื่องมือโดยการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและมีความน่าเชื่อถือที่สุด

2) ส่งแบบสัมภาษณ์เชิงลึกให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้ว มาแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ เพื่อนำไปสัมภาษณ์ต่อไป

4. ขั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก่อนการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล เมื่อได้ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วจึงนำมาจัดเรียงลำดับก่อนและหลังเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

6. ขึ้นสรุปผล เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นมาสรุปเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการเขียนรายงานการวิจัยต่อไป

7. ขึ้นเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยได้เขียนรายงานการวิจัยตามกรอบที่กำหนดไว้ ในคู่มือการทำวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิธีดำเนินการดังกล่าวสามารถนำมาเขียนขั้นตอนได้ตามแผนภูมิดังนี้

5. ผลการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเอกสารและการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์และศึกษาเชิงลึก ในการวิจัยเรื่อง ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการเผยแผ่และการสาธารณูปการของวัดกลางสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผลจากการศึกษามีข้อสรุปดังนี้

5.1 ประวัติของวัดกลางสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า วัดกลาง หรือวัดกลางสุรินทร์ เป็นวัดที่สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย อยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์หนตะวันออก ภาค 11 ได้รับการพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2508 กำหนดเขตวิสุงคามสีมา กว้าง 15๕ เมตร ยาว 27 เมตร

ประวัติการสร้างวัดกลางนั้นไม่ชัดเจนว่าใครเป็นคนสร้าง สร้างตั้งแต่เมื่อใด ยังไม่มีหลักฐานแน่ชัด แต่ก็มีข้อสันนิษฐานว่า เชียงปุมซึ่งเป็นเจ้าเมืองคนแรกของสุรินทร์เป็นคนสร้างวัดกลางโดยนักประวัติศาสตร์นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่า หลายร้อยปีมาแล้วโดยมีชื่อเดิมว่า ไผทสมัน ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2306 เชียงปุมซึ่งเดิมอยู่บ้านเมืองที่ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระสุรินทร์ภักดี และย้ายมาอยู่ที่ไผทสมัน เมืองนี้จึงได้ชื่อว่าเมืองสุรินทร์ ตามบรรดาศักดิ์ของเจ้าเมือง ในการอพยพครั้งแรกสันนิษฐานว่า ได้เริ่มกำหนดตั้งสถานที่หลักเมืองขึ้นโดยถือเนื้อที่ส่วนกลางของเมืองจริง ๆ กล่าวคือประมาณอาณาเขตภายในคูกำแพงเมืองชั้นใน จากทิศตะวันออกจดทิศตะวันตก และจากทิศเหนือจดทิศใต้ มีศูนย์กลางตรงที่ตั้งหลักเมืองในปัจจุบันพอดี ถนนสายนี้เกิดขึ้นในสมัยหลัง ส่วนจวนเจ้าเมืองนั้น ตั้งเยื้องจากศาลเจ้าหลักเมืองมาทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตรงบริเวณตลาดเก่า ตรงหน้าวัดกลางปัจจุบัน หรือบริเวณหลังโรงแรมโมเมเรียลทั้งหมดเป็นบริเวณจวนเจ้าเมืองมาแต่เดิม แต่ปัจจุบันนี้เป็นที่ของเอกชนหมดแล้ว วัดกลาง น่าจะเริ่มได้รับการก่อสร้างขึ้นในสมัยนี้ ทั้งนี้เนื่องจากตั้งในเนื้อที่แนวเดียวกับจวนเจ้าเมือง ด้านทิศตะวันออกขนานกับจวนเจ้าเมือง โดยมีทางขึ้นกลางระหว่างจวนเจ้าเมืองกับวัด ปัจจุบันทางสายนี้ คือถนนธนสารซึ่งเป็นทางสายเดียว ที่ตัดกลางเมืองทอดจากกำแพงด้านเหนือจดด้านใต้ และมีถนนสายหลักเมืองผ่ากลางจากตะวันออกสู่ตะวันตก ตัดกันเป็นสี่แยกหลักเมือง ถนนสองสายนี้เป็นถนนดั้งเดิมของเมืองสุรินทร์ การวางผังเมืองของเจ้าเมืองสุรินทร์ เข้าใจว่า ได้เพ่งถึงจุดศูนย์กลางของตัวเมืองและสร้างจวนในบริเวณดังกล่าว ที่แห่งนี้เป็นเนินสูง

เหตุผลที่นำมาประกอบยืนยันว่าเชียงใหม่เป็นคนสร้างวัดกลางสุรินทร์โดยมีการสันนิษฐานว่าหลังจากเชียงใหม่ได้รับพระราชทานยศและตำแหน่ง กลับมาสู่บ้านเดิมที่เมืองที และเห็นว่าที่บ้านเมืองที่เป็นบ้านเล็ก ชัยภูมิไม่เหมาะสมจึงย้ายมาตั้งเมืองที่คูประทาย เมื่อกำหนดที่ตั้งจวนแล้วก็วางผังการสร้างวัดเคียงข้างกับเขตจวน ทางทิศตะวันออก การตั้งวัดนี้ น่าจะเป็นการเลียนแบบข้าราชการทหารในสมัยนั้น ที่กลับจากการทำศึกสงครามก็มีการสร้างวัด ซึ่งการสร้างวัดนี้แม้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ก็สร้างมาก ข้าราชการบริพารก็สร้างเช่นกัน จนมีคำกล่าวในสมัยนั้นว่า “สร้างวัดให้ลูกเล่น” เจ้าเมืองสุรินทร์ได้สร้างวัดขึ้นเป็นความนิยมตามสมัยนั้น เป็นการเลียนแบบจากส่วนกลางก็ได้ เจ้าเมืองอาจตั้งความประสงค์ว่า เมื่อสร้างเมืองก็สร้างวัดเป็นคู่บ้านคู่เมืองด้วย จึงกำหนดพื้นที่วัดกลางติดกับเขตจวน การปฏิบัติราชการในสมัยนั้น ไม่มีศาลากลางเป็นเอกเทศใช้จวนเป็นที่ราชการด้วย เมื่อมีการชุมนุมเรื่องข้าราชการก็ใช้บริเวณวัดเป็นที่ชุมนุมเป็นความสะดวกสบายโดยตลอด วัดกลางได้เป็นที่ร่วมประชุมของทางราชการตลอดในสมัยนั้น รวมทั้งการระดมพล ตามที่กล่าว ณ เบื้องต้นว่า เรื่องมีปรากฏซากอิฐเก่าที่ “โคกโพธิ์” คือบริเวณตั้งโรงเรียนราษฎร์บำรุงว่า เคยเป็นที่ตั้งวัดมาแต่เดิม เมื่อพระสุรินทร์มาสร้างเมืองแล้วเมื่อมีการวางผังเมืองและกำหนดที่วัด โดยท่านเจ้าเมืองอาจโยกย้ายวัดนี้มาตั้งเป็นวัดกลางก็ได้ ทั้งนี้โดยเหตุผลตามคติพื้นบ้านถือว่า การสร้างวัดต้องให้อยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน จึงจะเป็นมงคล วัดอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน ถือว่าเป็นอัปมงคล วัดอยู่ทางทิศเหนือหรือใต้หมู่บ้านไม่ถือเป็นเรื่องเสียหาย อาจจะเป็นเพราะเหตุที่เจ้าเมืองสร้างจวนอยู่ทางทิศตะวันออกวัด จึงย้ายวัดจากทิศตะวันตกมาตั้งทิศตะวันออก แต่ทั้งนี้เป็นเพียงข้อสันนิษฐานอาจจะร้างไปเอง และวัดกลางก็อาจตั้งขึ้นใหม่ก็ได้ แต่เหตุผลที่ยืนยันมานั้นพอกล่าวได้ว่า วัดกลางเกิดในสมัยพระสุรินทร์คนแรกแน่นอน เพราะปรากฏเรื่องของเจ้าเมืองดังกล่าวแล้ว

5.2 บทบาทของวัดกลางสุรินทร์ในการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของวัดกลางสุรินทร์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันดำเนินไปตามพันธกิจของคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์และด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยเฉพาะบทบาทของวัดกลางสุรินทร์ด้านการเผยแผ่นั้น ถือได้ว่าเป็นบทบาทที่มีความโดดเด่นเป็นอย่างมาก เพราะตามที่ได้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แล้วประมวลได้ว่า วัดกลางสุรินทร์เป็นวัดที่มีพระที่เป็นองค์ธรรมกถึกของวัดมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้วัดกลางสุรินทร์มีบทบาทการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในวัดและนอกวัด การเผยแผ่ในวัดประกอบด้วย การจัดให้มีการแสดงธรรมทุกวันพระ 8 คำและ 15 คำ สำหรับญาติโยมที่มาทำบุญที่วัด โดยได้จัดให้พระธรรมกถึกในวัดได้ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันแสดงธรรม นอกจากนี้ยังมีการแสดงธรรมธรรมหรือบรรยายธรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนาเช่น วันมาฆบูชา วิสาขบูชาและวันอาสาฬหบูชา ส่วนการแสดงธรรมภายนอก

วัดนั้นวัดกลางสุรินทร์มีพระธรรมกถึกที่สามารถแสดงธรรมได้เป็นอย่างดีเช่นพระมหาสมบัติ ฐานวโร ซึ่งเป็นทั้งอาจารย์ในมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและเป็นองค์ธรรมกถึกในวัด นอกจากการแสดงธรรมซึ่งเป็นการเผยแผ่ธรรมในรูปแบบหนึ่งแล้ว บทบาทวัดกลางสุรินทร์ในการส่งเสริมการเผยแผ่พุทธศาสนาได้กระทำผ่านโครงการต่างๆ ของทางวัดเช่นโครงการบรรพชาสามเณรและบวชนกขัมมจารีณีภาคฤดูร้อน โครงการบรรยายธรรมผ่านสื่อสารมวลชนเช่นวิทยุเป็นต้น ซึ่งทางวัดกลางสุรินทร์ได้ส่งพระธรรมกถึกไปบรรยายตามโอกาสอันควร โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเช่น โครงการอุปสมบทหมู่เฉลิมพระเกียรติ และโครงการสอนวิปัสสนากรรมฐานเป็นต้น ซึ่งโครงการเหล่านี้ได้ทำร่วมกับหน่วยงานต่างของจังหวัด

5.3 บทบาทของวัดกลางสุรินทร์ในการส่งเสริมการสาธารณูปการ ผลการศึกษาพบว่า บทบาทการส่งเสริมสาธารณูปการของวัดกลางสุรินทร์มีทั้งการสร้างถาวรวัตถุภายในวัดและการสร้างถาวรวัตถุภายนอกวัดซึ่งเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดกลางสุรินทร์ การสร้างถาวรวัตถุภายในวัดเช่นการสร้างพระธาตุเจดีย์ศรีเมืองช้าง การบูรณปฏิสังขรณ์ศาลาการเปรียญ เป็นต้น ส่วนการสร้างภายนอกวัดเช่นการสร้างพระพุทธสุรินทร์พร การสร้างอาคารอเนกประสงค์ไว้ที่ศูนย์ของวัดกลางสุรินทร์ที่บ้านละเอาะตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองจังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากวัดกลางสุรินทร์มีสถานที่คับแคบไม่สะดวกเมื่อต้องทำกิจกรรมเช่นการประชุมสัมมนา การอบรมคุณธรรมจริยธรรมและการสอบธรรมสนามหลวงเป็นต้น ศูนย์ของวัดกลางสุรินทร์มีเนื้อที่กว้างขวางสามารถรองรับการประชุมสัมมนาการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ในทางพุทธศาสนาได้ การพัฒนาเป็นศูนย์ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งอาคารสถานที่จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมด้านสาธารณูปการของวัดกลางสุรินทร์เป็นแบบอย่างให้แก่วัดอื่นๆ นำไปปรับใช้ได้

6. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการเผยแผ่และการสาธารณูปการของวัดกลางสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีประเด็นที่ควรนำไปศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1.1 คณะสงฆ์จังหวัดสุรินทร์ควรมีการวางแผนนโยบายในด้านการเผยแผ่และการสาธารณูปการโดยการมีเป้าหมายที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ เช่นนโยบายด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะอย่างไร ด้วยวิธีการใดที่จะทำให้การเผยแผ่มีผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

6.1.2 งานด้านสาธารณูปการนั้นคณะสงฆ์ควรมีการทำมาสเตอร์แพลนของการสร้างวัด การสร้างกุฏิหรืออาคารถาวรวัตถุให้เป็นสัดส่วนเป็นระเบียบ และสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย ควรมีการออกแบบให้วัดแต่ละแห่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างถาวรวัตถุในวัดของตนเองได้

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

สำหรับผู้ที่สนใจเพื่อจะทำวิจัยครั้งต่อไปนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

6.2.1 ศึกษาวัดต้นแบบในการสร้างวัดที่มีการวางแผนด้านการใช้พื้นที่ ด้านการสร้างอาคารเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างไรหลากหลายเพื่อเป็นต้นแบบให้แก่วัดอื่นๆ สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาวัดของตนเองได้

6.2.2 ศึกษางานของพระสังฆาธิการที่มีผลงานดีเด่นในด้านต่างๆ ที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบให้แก่พระสังฆาธิการที่มีความสนใจในด้านนั้นๆ นำไปเป็นต้นแบบได้

6.2.3 ศึกษาเปรียบเทียบงานของคณะสงฆ์ในจังหวัดสุรินทร์ทั้ง 6 ด้าน กับงานของคณะสงฆ์ในประเทศเพื่อนบ้านเช่น ลาว กัมพูชาหรือพม่า เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานของคณะสงฆ์ให้ดียิ่งขึ้นได้

7. เอกสารอ้างอิง

พระราชวรมนี. (2527). **สถาบันสงฆ์กับสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง.

_____. (2530). **บทบาทใหม่ของสถาบันสงฆ์**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2543). **ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย ใน เอกสาร**

ประกอบการสอนชุด มนุษย์กับสังคม. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. . (2536). **ทฤษฎีสังคมวิทยา : การสร้าง การประเมินค่า และการใช้ประโยชน์**.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____.

อัษฎางค์ ชมดี. (2549). **100 เรื่องเมืองสุรินทร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ศิริธรรม

ออฟเซ็ท.

อารีย์ ทองแก้ว. . (2549). **วัฒนธรรมท้องถิ่นสุรินทร์**. อุบลราชธานี : ศิริธรรมออฟเซ็ท.

รูปแบบการส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดตามหลักสาราณียธรรม
Reforming Unity Models of Roi-et's People according
to the Principles of Saraniyadhamma

ด.ต. ดร.สุทธิพันธ์ อรัญญาวัส¹

Pol.Snr.Sgt.Maj. Dr.Suttiphan Arunyavas

พระครูสุตวรธรรมกิจ,ดร.²

Pharkhrusutaworadhammakit, Dr.

พระครูปลัดสมหมาย อตถสิทโธ,ดร.³

Phrakhuphalad Sommai Udtrasitro, Dr.

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดตามหลักสาราณียธรรม มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความขัดแย้งของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด 3) เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสาราณียธรรม, รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Research) คือ วิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ ขอบเขตการวิจัยแบ่งเป็น 2 ได้แก่ 1) ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ หลักสาราณียธรรม และการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมเพื่อสร้างความสามัคคี 2) ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content) สรุปและอธิบายเชิงพรรณนาความ

หลักสาราณียธรรม คือธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน คือเมื่อได้ทำดีต่อกันแล้ว คนอื่นก็จะระลึกนึกถึงความดีนั้น, รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีด้านการพูดกันด้วยความเมตตา ได้แก่ การสานเสวนา, ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ได้แก่ 1) การทำบุญตามฮีต 12 ได้แก่ บุญคุณลาน บุญข้าวจี บุญพะเหวด บุญเข้าพรรษา บุญข้าวสาก บุญข้าวประดับดิน บุญออกพรรษา บุญกฐิน

¹วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

²วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

³วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2) การจัดงานวันพ่อแห่งชาติ และวันแม่แห่งชาติ 3) การจัดงานตลาดนัดธรรมะวันอาทิตย์ 4) การลง
แขกเกี่ยวข้าว 5) การเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง 6) การสร้างบ้านแก่ผู้ยากไร้ 7) การช่วยเหลือผู้ประสบภัย
ธรรมชาติ 8) การไถ่ชีวิตโค กระบือ 9) ศูนย์ ICT ชุมชน 10) บริการตรวจสุขภาพฟรี ด้านการมี
ความเห็นร่วมกันคือ การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ส่วนด้านการประพุดิตตามกฎระเบียบ กติกา ได้แก่
1) อยู่ปริวาสกรรม ปฏิบัติธรรมค่ายคุณธรรม 2) สมาทานงดเหล้าเข้าพรรษา 3) การบวชเณรภาคฤดู
ร้อน 4) การจัดงานแข่งขันกีฬาประจำปี

คำสำคัญ : 1. การส่งเสริมความสามัคคี 2. หลักสาราณียธรรม

ABSTRACT

The research titled “Reforming Unity Models of Roi-et’s People according to the Principles of Saraniyadhamma” was objects to “1) to study the factors related to promoting the harmony of the people in Roi-et province; 2) to study the problem of the self-esteem of the people in Roi-et province; 3) to study the model of promoting the harmony of people in Roi-Et. According to the principle of arthritis, the research model. Mix Research is quantitative research. The research is divided into 2 areas: 1) Scope of content: 2) Scope of key informants: 10 persons/person, gathering and analyzing data. Quantitative data analysis Use basic statistics. Qualitative data analysis Use Content Analysis, Summary and Descriptive Descriptions.

Substance It is a cause for remembrance. When I do well. Other forms of activities that promote harmony in speaking with kindness, such as dialogue, generosity, sharing, are: 1) The merit of the 12 heats; 2) Father's Day Ceremony 3) The Sunday School Market 4) The Farmer's Day 5) The Visit to the Bed 6) The Homebuilding for the Underprivileged 7) The Rescue Service 8) The Redemption of the Buffalo Cattle 9) community ICT centers; 10) free health services; Mediation mediation The rules of conduct include: 1) the practice of moral practice camp.2) Resignation of Lent Lent 3) Summer Mentality 4) Annual Sports Event.

Keywords : 1. Promoting harmony 2. Saraniyadhamma

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน การยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสามัคคี ผู้ที่มีความสามัคคี เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ เป็นผู้ที่พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ (ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร, ออนไลน์) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่าสันติคือความสงบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระบรมราโชวาทเนื่องในวันข้าราชการพลเรือน 1 เมษายน พุทธศักราช 2556 ความว่า งานของแผ่นดินเป็นงานส่วนรวม มีผลกว้างขวาง เกี่ยวข้องกับบ้านเมืองและบุคคลทุกคนทุกฝ่าย เมื่อเป็นงานส่วนรวม และมีผลเกี่ยวข้องกับคนหมู่มากปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ อันเนื่องมาจากความคิดเห็นไม่ตรงกันก็ย่อมเกิดขึ้นบ้าง เป็นปกติธรรมดา ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน ตลอดจนทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงต้องมีใจที่หนักแน่น และเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง แม้กระทั่งคำวิพากษ์วิจารณ์ อย่างมีสติ ใช้ปัญญาและเหตุผลเป็นเครื่องปฏิบัติวินิจฉัย โดยถือว่า ความคิดเห็นและคำวิพากษ์วิจารณ์นั้น คือการระดมสติปัญญา และประสบการณ์อันหลากหลายจากทุกคนทุกฝ่าย เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติบริหารงานและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้งานทุกส่วนทุกด้านของแผ่นดินสำเร็จผล เป็นความเจริญมั่นคงแก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง

ปัญหาความแตกแยกในสังคมไทยนับวันจะทวีความรุนแรงและขยายวงกว้างขึ้นทุกขณะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและความเชื่อมั่นของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทยเหตุการณ์หลังการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ชี้แจงเหตุผลทำรัฐประหารแก่ประชาชนโดยเนื้อหาระบุว่า “เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองที่ผ่านมาไม่สามารถแก้ไขได้ ทั้งมีแนวโน้มที่จะเกิดความรุนแรงมากขึ้น นำความสูญเสียมาสู่ประชาชนผู้บริสุทธิ์และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ ปัญหาสำคัญดังกล่าว ได้แก่ 1) มีความขัดแย้งทางความคิดการเมืองอย่างรุนแรง หยั่งลึกจากระดับประเทศไปถึงระดับครอบครัวคนไทย 2) การใช้อำนาจการปกครองที่กระทำอยู่เดิม ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ความแตกแยก และการกระทำผิดของกลุ่มต่างๆ ได้อีกต่อไป 3) แนวทางการเลือกตั้งในรูปแบบเดิมมีการต่อต้านอย่างกว้างขวาง ถ้าเลือกตั้งต่อไปในสถานการณ์เช่นนี้ อาจเกิดปัญหาความวุ่นวายไม่จบสิ้น 4) การชุมนุมทางการเมืองที่มีต่อเนื่องมาถึง 6 เดือน ซึ่งมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางความคิด และการแก่งแย่งผลประโยชน์ทาง

การเมือง ตลอดระยะเวลา 9 ปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนทุกหมู่เหล่า ทำให้ประชาชนแตกความสามัคคี จนไม่อาจปรองดองกันได้ 5) ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน มีคดีความจำนวนมากอยู่ในชั้นศาล และยังรบกวนการยุติธรรม ตัดสิน 6) การบังคับใช้กฎหมายปกติต่อปัญหาข้างต้น บังคับใช้ไม่ได้ทุกกลุ่ม ทำให้เกิดความหวาดระแวง กลียดชังกันในหมู่ประชาชนเป็นวงกว้าง ความเคลื่อนไหวของทุกฝ่าย โดยเฉพาะแกนนำที่มีความผิด ตามกระบวนการยุติธรรม นำไปสู่การยุบปลุกปั่นแนวร่วมของฝ่ายตน ให้พร้อมที่จะกระทำการใดๆ ต่อฝ่ายตรงข้ามด้วยความรุนแรง 7) การบริหารราชการแผ่นดินในห้วงที่ผ่านมาไม่สามารถกระทำได้ ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติ และก่อปัญหาความเดือดร้อนต่อประชาชนทุกระดับจนถึงรากหญ้า 8) มีการล่วงละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามมาตรา 112 ทั้งทางลับและเปิดเผย สร้างความไม่พอใจและเกลียดชังของประชาชนโดยรวม ที่มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 9) การปลุกกระดมมวลชนที่มุ่งเอาชนะฝ่ายตรงข้ามโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ทวีความรุนแรงและเป็นไปอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ และ 10) ปรากฏชัดว่ามีการจัดตั้งและใช้กองกำลังติดอาวุธรวมถึงการตระเวนอาวุธสงครามจำนวนมาก เพื่อปฏิบัติการอย่างรุนแรงต่อฝ่ายตรงข้ามของตน โดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของประชาชนผู้บริโภค ซึ่งกองทัพจะยอมให้เกิดขึ้นในประเทศชาติไม่ได้โดยเด็ดขาด

สิ่งที่ประชาชนคนไทยต้องร่วมมือร่วมใจกันตั้งแต่วันนี้ คือ ต้องรับรู้และตระหนักถึงข้อเท็จจริงที่ปรากฏ และเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการจัดระเบียบและปฏิรูปการเมืองโดยเร่งด่วน และร่วมมือกันแก้ปัญหาทั้งปวง เพื่อขจัดความขัดแย้งและความแตกแยกในสังคมให้ได้โดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ หากประชาชนทุกหมู่เหล่ามีการรับรู้และให้ความร่วมมือร่วมใจกันเป็นอย่างดี จะสามารถนำไปสู่การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมโดยเร็ว และส่งผลให้ประเทศชาติมีรัฐบาลของประชาชน เกิดขึ้นอย่างแน่นอน” (ASTVผู้จัดการออนไลน์, 2557, ออนไลน์) ในขณะที่ยังมีกลุ่มคนบางกลุ่มซึ่งมีแนวคิดทางการเมืองที่แตกต่างและพยายามสร้างกระแสเพื่อนำมวลชนให้เข้าร่วมการชุมนุมเรียกร้องและต่อต้านการรัฐประหาร ภาวะสังคมปัจจุบัน

จำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนชาวไทยทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนวิกฤตการณ์ครั้งยิ่งใหญ่นี้ด้วยการร่วมสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความสามัคคีปรองดอง สมานฉันท์ด้วยการเสริมสร้างแนวความคิดในการเคารพซึ่งความแตกต่างทางความคิดความแตกต่างทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ร่วมกันฟื้นฟูกระบวนการหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรม การเสียสละเพื่อส่วนรวมและจิตสำนึกสาธารณะประกอบการเสริมสร้างวัฒนธรรมแห่งสันติวิธีนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักคุณธรรมร่วมกันสร้างชุมชนเข้มแข็งที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการจัดการกับปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองได้ (นันทิชา วีระวานิช, 2554, ออนไลน์)

จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นจังหวัดที่มีการชุมนุมเช่นเดียวกับในหลายๆ จังหวัด แต่ประเด็นที่น่าสนใจนั้นเนื่องมาจากเป็นจังหวัดแรกที่มีการที่แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ

(นปช.) เปิดการประชุมที่จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดแรกหน้าบึงปลาอุบชัย กลางเมืองร้อยเอ็ด หลังแกนนำแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) นัดชุมนุมย่อยตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 26 เมษายน – 1 พฤษภาคม 2557 เพื่อเป็นการชักจูงมรอกการชุมนุมใหญ่ของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) (ข่าวสดออนไลน์, 2557, ออนไลน์) และมีอบตุงกลาร้องให้ไวโรงสีกรราคาจำนำข้าวที่ บริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ บึงปลาอุบชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้มีกลุ่มเกษตรกรจากอำเภอสุวรรณภูมิและอำเภอเกษตรวิสัย ซึ่งเป็นเกษตรกรนาข้าวเขตทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวนกว่า 500 คน รวมตัวเพื่อเปิดเวทีประท้วงการรับจำนำข้าวเปลือกของโรงสีในพื้นที่ (สถานการณ์ร้อน, ออนไลน์) ซึ่งจากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่อาจนำมาซึ่งความแปลกแยกที่อาจเกิดขึ้นในระดับที่สูงขึ้น

จากปัญหาในระดับเล็กๆ จนกลายเป็นปัญหาในระดับประเทศในปัจจุบัน สังคมไทยต้องการความเป็นสังคมหนึ่งเดียว ทุกคนจึงต้องช่วยกันเสริมสร้างคนละไม้คนละมือ ด้วยการรวมพลังกันปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดีงาม ถูกต้องตามหลักการ ข้อบังคับ กติกา ศีลธรรมซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนสังคมไทยให้เดินหน้าไปสู่สังคมแห่งความปรองดองสมานฉันท์ กล่าวคือ ทุกคนต้องทำหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์ด้วยความไม่ประมาท ไม่ฝืนทำอะไรตามใจหรือตามกิเลส ตัณหาของตน และเมื่อทุกคน ทุกฝ่าย และทุกคณะในสังคมไม่มีความขัดแย้งกัน มีแต่ความสามัคคีปรองดองกันแล้ว แม้จะเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ และเหตุการณ์เลวร้ายอื่นๆ ขึ้นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ คนไทยทุกคนก็จะสามารถระงับป้องกันและแก้ไขเหตุการณ์เช่นนั้นได้ (พระครูนิกรสุนทรกิจ (สมพงษ์ นุ่มสกุล), 2553) การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงเป็นประเด็นอาการกระทำได้หลายแนวทาง แต่แนวทางนำที่จะมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยคือการน้อมนำเอาหลักสาราณียธรรมมาใช้เพราะหลักธรรมดังกล่าวเป็นหลักธรรมสำหรับพัฒนาตนเอง เพราะเมื่อแต่ละคนมีการพัฒนาแล้วประเทศชาติก็จะส่งผลต่อการพัฒนา สังคม และประเทศตามลำดับ ดังที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) อธิบาย สาราณียธรรม ว่าคือ หลักธรรมสำหรับพัฒนาตนเองให้มีความเสียสละ เมตตา กรุณา กตัญญู กตเวทิตะ และสามัคคี (ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน) 6 ประการ คือ 1) เมตตา กายกรรม ทำต่อกันด้วยเมตตา คือ แสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อน ร่วมงาน ร่วมกิจการ ร่วมชุมชน ด้วยการช่วยเหลือกิจธุระต่างๆ โดยเต็มใจ แสดงอาการกิริยา สุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง 2) เมตตา วาจากรรม พูดต่อกันด้วยเมตตา คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอนหรือแนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3) เมตตา มโนกรรม คิดต่อกันด้วยเมตตา คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน 4) สาธารณโภคี ได้มาแบ่งกันกินใช้ คือ แบ่งปันลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อยก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคด้วยกัน 5) สีลสามัญญตา ประพฤติให้ดีเหมือนเขา คือ มีความประพฤติสุจริตดีงามรักษาระเบียบวินัย

ของส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ 6) ทัศนคติสัมมัญญาตา ปรับความเห็นเข้ากันได้ คือ เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน มีความเห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ในหลักการสำคัญ ยึดถืออุดมคติ หลักแห่งความดีงามหรือ จุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538)

ซึ่งการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและสร้างความปรองดองให้สังคมไทยมีความสงบร่มเย็น เป็นบ้าน เป็นชุมชน สังคม เป็นประเทศชาติที่น่าอยู่ อาศัย และผาสุกอันเกิดขึ้นจากความปรองดองของคนในชาติการความแตกแยกทางความคิดอย่างกว้างขวางในสังคมไทยดังกล่าวมาแล้วในข้างต้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วน (Hot issue) ที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันเพื่อหาทางออกร่วมกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ว่าด้วยเรื่องการพัฒนาประเทศให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วคาดการณ์ได้ยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ 11 ได้กำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสมโดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยงและเสริมรากฐานของประเทศด้านต่างๆ ให้เข้มแข็งควบคู่ไปกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรมรวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนใน จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความขัดแย้งของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.3 เพื่อศึกษารูปแบบการส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดตามหลักสาราณียธรรม

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 2.1 ทำให้ทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.2 ทำให้ทราบสภาพปัญหาความขัดแย้งของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.3 ได้รู้รูปแบบการส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักสาราณียธรรม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 รูปแบบการวิจัย รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Research) คือวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ

4.2 ขอบเขตการวิจัย

4.2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ หลักสารณีย์ธรรม และการประยุกต์ใช้หลักสารณีย์ธรรมเพื่อสร้างความสามัคคี

4.2.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน

4.3 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเอกสารศึกษาคัมภีร์ หนังสือ ตำรา บทความ เอกสาร และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนข้อมูลภาคสนามรวบรวมจากการสอบถามและสัมภาษณ์ ต่อจากนั้นก็จัดหมวดหมู่ประเภทเนื้อหาแล้ววิเคราะห์, การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content) สรุปและอธิบายเชิงพรรณนาความ

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพปัญหาความขัดแย้งของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด

5.1.1 ลักษณะปัญหาความขัดแย้ง

ปัญหาชุมชนที่ปรากฏในจังหวัดร้อยเอ็ดจากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัญหาโดยมากเกี่ยวกับเศรษฐกิจคือการทำมาหากิน เช่น ความขัดแย้งเรื่องที่ดินทำกิน ที่ดินสาธารณประโยชน์ เป็นต้น รองลงมาเกี่ยวกับปัญหาสังคม เช่น ปัญหาครอบครัว เป็นต้น รองลงมาคือปัญหาการเมืองการปกครอง ซึ่งระดับความขัดแย้งสูงสุดได้ผ่านพ้นมาแล้ว แต่ยังคงมีความขัดแย้งเล็กๆ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ปัญหาทั้งหมดที่กล่าวมาประมวลได้ดังนี้ ปัญหาเรื่องที่ดินทำกินเกิดจากความเข้าใจไม่ตรงกันเรื่องเขตแดน คือแต่ละฝ่ายต่างอ้างเขตแดนตามที่ตนเข้าใจ แต่ปัจจุบันค่อนข้างแก้ปัญหาเรื่องดังกล่าวได้ดีขึ้นกว่าเดิม เพราะกรมที่ดินมีแผนที่ดาวเทียม สามารถระบุตำแหน่งเขตแดนได้ถูกต้องแน่นอน ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายคือยอมรับหลักฐานเขตแดนของกรมที่ดินนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับหลักฐาน คือตั้งยืนยันตามที่ตนเข้าใจ ซึ่งมักอ้างว่าเขตแดนนี้เป็นที่รู้จักกันมานานแล้ว ทั้งปู่ย่าตายายและตนเองทำมาหากินตามเขตแดนนี้มาเป็นระยะเวลาช้านานแล้ว ดังนั้นจึงไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงตามหลักฐานของกรมที่ดิน จึงเป็นสาเหตุให้ทะเลาะวิวาทกัน ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ลักษณะนี้ขึ้นมา กรมที่ดินก็มักจะชะลอการทำรังวัดและออกโฉนดที่ดินไว้ก่อน เพราะเขาไม่อยากวุ่นวายด้วย บางรายมีปัญหาเรื่องการบุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์ ปัญหาจะไม่เกิดขึ้นตราบไต่ที่รัฐยังไม่เวนคืน แต่เมื่อรัฐเวนคืน ก็เกิดปัญหาเรื่องการไม่มีที่ทำกิน อาจมีการรวมตัวกันร้องเรียนและคัดค้านรัฐ แต่ก็ไม่ค่อยสู้ฝ่ายรัฐ เพราะรัฐมีความชอบธรรมที่จะเวนคืนได้ แต่หากรัฐมี

ความเห็นใจประชาชน ก็จะทำให้เงินค่าเวนคืน ซึ่งชาวบ้านสามารถรับได้ เพราะอาจไปซื้อที่ดินในที่อื่นทำมาหากินแทน

ปัญหาครอบครัวมีหลายลักษณะ เช่น เด็กขาดความอบอุ่น หนีเที่ยว ติดยาเสพติด การหย่าร้าง เป็นต้น แต่ปัญหาที่สร้างความขัดแย้งคือปัญหาการหย่าร้าง ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างสามี-ภรรยา ปัญหาเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ความเห็นไม่ตรงกันหรือนิสัยไม่ตรงกันต้องการคนละอย่าง ไม่ยอมรับฟังความเห็นของอีกฝ่ายหนึ่ง และไม่ยอมลดความต้องการของตนเอง คือดึงยืนยันเพื่อให้ได้ตามที่ตนต้องการ, ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประพฤติผิดใจ เมื่อมีการนอกใจเกิดขึ้นก็ทำให้ไม่สนใจคู่ชีวิตของตน ในที่สุดก็ทะเลาะเบาะแว้งหรือเลิกรากันไปในที่สุด, ปัญหาความยากจนก็เป็นเหตุแห่งการหย่าร้างได้ เพราะเมื่อไม่มีเงินใช้สอย การทะเลาะกันก็จะเกิดขึ้นตามมา หากไม่รักกันจริง ไม่ยอมทนลำบากด้วยกัน ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ต้องเดินจากไป ปัญหาที่เกิดจากญาติของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ชอบขេย/หลานขេย, สะใภ้/หลานสะใภ้ เมื่อไม่ชอบ ก็มักจะกล่าวให้ร้ายนินทา เสียสติ ถูกอุบายดลยให้เกิดความเจ็บช้ำน้ำใจ เสียใจ น้อยใจ และต้องหย่าร้างกันโดยที่ทั้งคู่ไม่ได้ผิดใจกันเลย

ปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือปัญหาความเห็นขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งชาวร้อยเอ็ดไม่ได้เป็นผู้เริ่มต้นปัญหา ก่อน แต่เมื่อปัญหาเกิดขึ้นในระดับประเทศแล้วก็มีการขยายตามมา และมีบางคนเป็นแกนนำประท้วงคู่แข่งทางการเมือง มีแนวร่วมหลายร้อยหลายพันคนที่เคยเดินทางไปประท้วงรัฐบาลร่วมกับแกนนำอื่นๆ ที่ประท้วงในระดับจังหวัดก็เคยมีเหมือนกัน แต่มีน้อยมาก และไม่ได้เป็นปัญหาระหว่างผู้ประท้วงกับรัฐและฝ่ายที่สนับสนุนรัฐมากมายอะไร เป็นไปตามกระแสการเมืองระยะหนึ่งเท่านั้นเอง เพราะชาวบ้านโดยมากเป็นผู้ใฝ่ความสงบ ไม่ได้ใฝ่ความรุนแรงแต่อย่างใด ที่มีการประท้วงบ้างก็เพราะถูกชักชวนเท่านั้น สาเหตุแห่งความขัดแย้งทางการเมืองเริ่มต้นจากการประท้วงรัฐบาลทักษิณของฝ่ายที่มีความเห็นต่างในการบริหารประเทศของรัฐ เมื่อการประท้วงลุกลามบานปลายระดับประเทศ ชาวร้อยเอ็ดส่วนหนึ่งที่สนใจเรื่องการเมืองก็ได้รับอิทธิพลความขัดแย้งนี้ด้วย มีการแบ่งแยกสีเสื้ออย่างชัดเจน ในระดับชาวบ้านมีการขัดแย้งกันบ้างในระดับความเห็น แต่ไม่รุนแรง บางส่วนมีการเดินทางลงไปประท้วงรัฐบาลที่กรุงเทพมหานครและมีการปะทะกันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจทหารก็มี ซึ่งปัจจุบันเหตุการณ์ได้ผ่านพ้นความรุนแรงระดับวิกฤติมาแล้ว เหลือแต่การเหยียวย่าประสานสามัคคีและการให้อภัยกัน

ปัญหานอกจากนี้ที่พบ เช่น ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับพระสงฆ์ เช่น พระสงฆ์ประพฤติผิดพระธรรมวินัย เป็นที่เสื่อมศรัทธาของชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านขับไล่ออกจากวัด, ปัญหาเรื่องเงินบริจาคนของวัด บางครั้งพระสงฆ์ก็ไม่มี ความโปร่งใส บางครั้งกรรมการวัดก็โกงเงินวัด ไม่มีความโปร่งใสเรื่องการบริหารเงิน, ปัญหาพระสงฆ์บุกรุกที่ดินสาธารณประโยชน์ และมีความขัดแย้งกับรัฐ โดยพระสงฆ์ได้รับการสนับสนุนจากชาวบ้าน, ปัญหาหมู่บ้านมีวัดสองวัด ทำให้ชาวบ้านมีการแบ่งแยกกันอุปถัมภ์บำรุงวัด แบ่งแยกว่าวัดเราวัดเขา เป็นต้น เหล่านี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับศาสนา

สาเหตุแล้วแต่ลักษณะของปัญหา คือสาเหตุของการประพาศเสียหายผิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ เกิดจากการไม่สำรวมในสิ่งที่ล่อใจ ยั่วชวนใจให้เกิดกิเลส, สาเหตุแห่งความไม่โปร่งใสในการใช้เงินวัด เกิดจากความโลภ, สาเหตุแห่งการแบ่งแยกวัดและพระสงฆ์ที่ตนนับถือเกิดจากความเลื่อมใสและความต้องการที่แตกต่างกัน การมือคดติดต่อกัน การเข้าใจผิดกัน รวมทั้งการไม่ปฏิบัติตามกฎกติกาและกฎหมายของบ้านเมืองและกฎหมายคณะสงฆ์

5.2 ผลกระทบของปัญหา

ผลกระทบของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีหลายลักษณะตามประเภทของความขัดแย้ง กล่าวคือ ความขัดแย้งเรื่องที่ดินทำให้เกิดความทะเลาะวิวาทกันเป็นเบื้องต้น ยังไม่รุนแรงถึงขั้นทำร้ายร่างกายกันและฟ้องร้องกัน เพราะปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ในระดับกรมที่ดิน ความขัดแย้งทำให้คู่กรณีเสียความสัมพันธ์อันดีที่เคยมีต่อกัน และเรื่องนี้มีผลสำคัญมากเพราะหัวใจของการอยู่ร่วมในชุมชนของชาวบ้านคือความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน หากทะเลาะวิวาทกันแล้วก็ทำให้ขาดสามัคคีและมีปัญหาอื่นๆ หลายน้อยตามมา คือการไม่ให้ความร่วมมือกันทำกิจกรรม ไม่ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน หรืออาจหาเรื่องกลั่นแกล้งกันก็ได้ทั้งนั้น, ผลกระทบของปัญหาครอบครัวคือทำให้ทะเลาะวิวาทกัน ทำร้ายร่างกายกัน ฟ้องร้องกัน ครอบครัวขาดความอบอุ่น ลูกมีปัญหาหันไปพึ่งสิ่งเสพติด มีปมด้อยในการใช้ชีวิตในสังคม และมีการหย่าร้างกัน ซึ่งปัญหาการหย่าร้างทำให้เกิดปัญหาอย่างอื่นตามมา เช่น ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ไม่มีลูกหลานดูแล เป็นต้น

ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองมีผลกระทบหลายอย่าง คือทำให้แตกสามัคคีเป็นเบื้องต้น ต่อมาทำให้ขาดความร่วมมือในกิจกรรมการเมืองและกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ มีการร้องเรียนกลั่นแกล้ง ฟ้องร้อง ทำลายทรัพย์สินทางราชการ จนถึงขั้นรุนแรงคือการทำร้ายร่างกายและชีวิตกัน เมื่อการเมืองไม่นิ่ง ก็จะมีแต่การกลั่นแกล้งและขัดขวางคู่ต่อสู้ทางการเมือง ผลกระทบในระดับประเทศคือต่างประเทศไม่มีความเชื่อมั่นในเสถียรภาพทางการเมือง ไม่กล้าที่จะเข้ามาลงทุน เพราะกลัวล้มเหลวในการลงทุน ปัญหาหนักที่สุดคือปัญหาเศรษฐกิจ เพราะเมื่อไม่มีต่างชาติมาลงทุน เศรษฐกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศก็ไม่ดี ทำให้ประชาชนมีความผิเคืองและเดือดร้อนในการทำมาหากิน ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างพระสงฆ์และชาวบ้านคือทำให้เกิดความเสื่อมศรัทธาต่อพระสงฆ์ ชาวบ้านไม่ยอมเข้าวัดทำบุญ ทำให้การเผยแผ่และความเป็นอยู่ของสถาบันพระพุทธศาสนาไม่มีความมั่นคง และจะเป็นเหตุให้ศาสนาอื่นเข้ามาทำลายได้ง่ายอีกด้วย เฉพาะปัญหาความขัดแย้งระหว่างวัด (หมู่บ้านเดียวมีสองวัด) ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือชาวบ้านและพระสงฆ์แตกแยกกันเป็นสองฝ่าย เลือกว่าวัดเราวัดเขา พระเราพระเขา ทำให้ศาสนาและชุมชนมีความอ่อนแอเรื่องสามัคคี ส่วนปัญหาการทุจริตเงินบำรุงวัดทำให้วัดและพระสงฆ์มีมลทินติดตัว ชาวพุทธเสื่อมศรัทธา จนถึงพระสงฆ์ที่มีคดีอาจถูกให้ลาสิกขา ผลกระทบที่ร้ายแรงคือสถาบันพระพุทธศาสนาในประเทศเกิดความคลอนแคลน เพราะสถาบันสงฆ์ถูกแทรกแซงการปกครอง และ

จะทำให้เป็นปัญหาในระยะยาว คือเมื่อมีตัวอย่างการแทรกแซงการปกครองคณะสงฆ์แล้ว ก็อาจมีครั้งต่อไปได้อีกและอาจมีรุนแรงขึ้นกว่าเดิม ซึ่งปัญหาอาจไม่ใช่เฉพาะภัยภายในอย่างเดียว ที่น่ากลัวคือภัยภายนอก (การทำลายของศาสนาอื่น)

5.3 รูปแบบการส่งเสริมความสามัคคีตามหลักสาราณียธรรม

5.3.1 รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีด้านการพูดด้วยจิตเมตตา ประรณาคี

การสานเสวนา เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เพื่อให้เกิดความสามัคคี เพราะวิธีการหรือกิจกรรมดังกล่าวนี้มุ่งให้คู่ขัดแย้งได้เปิดใจพูดคุยกัน เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาที่เป็นอยู่และหาทางออกที่เหมาะสม หลักการคือวางใจเป็นกลาง ไม่มีอคติ ยึดเหตุผลสากลเป็นที่ตั้ง ไม่เอาประโยชน์ตนเป็นที่ตั้งโดยไม่คำนึงวิธีการ พูดด้วยความหวังดี ไม่จับผิด หรือมีคำตอบในใจว่าจะต้องได้ตามที่ฝ่ายตนต้องการ ขั้นตอนการสานเสวนาคือ 1) รับฟังความเห็นของฝ่ายตรงกันข้าม 2) เสนอความคิดเห็นตน 3) ขอหรือบอกความต้องการของตน 4) หาข้อสรุปร่วมกัน ยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย ที่สำคัญต้องเข้าใจว่าการสานเสวนาไม่ใช่ การไกล่เกลี่ย และไม่ใช้การเจรจาต่อรอง ปัญหาความขัดแย้ง เช่น การประท้วงราคาข้าวในจังหวัดร้อยเอ็ด แนวทางการแก้ไขด้วยการสานเสวนาคือ สองฝ่ายนัดวันเวลาและสถานที่ในการสานเสวนากัน ขั้นตอนแรกพูดถึงปัญหาที่เกิดขึ้นก่อน ต่อจากนั้นให้อีกฝ่ายพูดถึงความเข้าใจของฝ่ายตนต่อปัญหา เช่น ฝ่ายโรงสีพูดถึงสถานการณ์ราคาข้าวตลาดกลางและราคาข้าวของโลก เหตุผลที่ต้องให้ราคาข้าวได้เท่านั้นหลังจากฝ่ายชาวนารับฟังแล้วก็เสนอความคิดเห็นของฝ่ายตนว่าทำไมต้องการขายข้าวในราคาที่สูงกว่านี้ สามารถที่จะเกิดขึ้นได้หรือไม่ เพราะอะไร เมื่อได้ทราบข้อมูลที่ต้องเป็นกลางแล้วก็หาข้อสรุปที่ดี สามารถที่จะยอมรับได้ทุกฝ่าย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยอมลดความต้องการของตน หรือยอมให้อีกฝ่ายได้ตามที่เขาต้องการได้ เพราะเห็นว่าตนเองเข้าผิดตลาดเคลื่อน แต่อีกฝ่ายมีเหตุผลที่สมควร

5.3.2 รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน

1) การทำบุญตามฮีต 12 ได้แก่ บุญคุณลาน บุญข้าวฉี่ บุญผะเหวด บุญเข้าพรรษา บุญข้าวสาก บุญข้าวประดับดิน บุญออกพรรษา บุญกฐิน

2) การจัดงานวันพ่อแห่งชาติ และวันแม่แห่งชาติ เป็นงานที่จัดตามวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระราชินี ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อพระองค์ทั้งสองในฐานะทรงเป็นประมุขของประเทศและเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทั้งชาติ ดังนั้นจึงเป็นการได้แสดงออกถึงความกตัญญูต่อเวทีและความสามัคคีของคนในชาติ วิธีปฏิบัติคือส่วนงานราชการจะพร้อมกันในบริเวณพิธี ใส่ชุดปกติขาวหรือชุดส่วนงานของตน เมื่อได้เวลาที่กำหนดไว้ประธานนำกล่าวถวายพระพร และถวายมาลาแด่พระบรมฉายาลักษณ์ เมื่อเสร็จพิธีทางราชการแล้วบางแห่งจะมีการนัดหมายกันพัฒนาหมู่บ้าน วัด โรงเรียน โดยเฉพาะวันแม่แห่งชาตินั้น ส่วนงานต่างๆ นิยมจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระนางเจ้าสิริกิติ์ด้วย ประโยชน์

ของกิจกรรมคือได้ความพร้อมเพียงแห่งหมู่คณะ ได้แสดงออกถึงความจงรักภักดี และได้คืนความร่ม
รื่นแก่ธรรมชาติด้วย

3) การจัดงานตลาดนัดธรรมะวันอาทิตย์ เป็นงานที่จัดขึ้นที่วัดวารีกุฏิวนาราม อำเภอ
โพธาราม เป็นการประยุกต์จากกิจกรรมการเข้าวัดฟังธรรมวันอาทิตย์ ทั้งนี้เพราะเป็นวันหยุด
ชาวบ้านที่ทำงานก็จะได้ออกมาเข้าวัดฟังธรรมด้วย ในกิจกรรมมีการนำสิ่งของและอาหารมาขายที่
ลานวัดด้วยในราคาถูก แต่ก่อนที่จะซื้อสิ่งของจะมีการฟังธรรมก่อน จบแล้วถวายเพลพระ ร่วมกัน
รับประทานอาหาร สุดท้ายจึงมีการซื้อสิ่งของ นับว่าเป็นโครงการที่ดี เพราะเห็นรูปแบบการปฏิบัติที่
เป็นความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน อุทิศกุศลกัน และได้ฟังข้อคิดดีๆ จากการทำฟังธรรมด้วย

4) การลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นกิจกรรมที่บรรพบุรุษทำกันมานานแล้ว แต่ปัจจุบันหา
ได้ยากแล้ว เพราะการเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือค่านิยมที่เปลี่ยนไป เช่น งานรัดตัว ความสัมพันธ์
เหินห่าง การจ้างรถเกี่ยวข้าวแทนแรงงานคน เป็นต้น ปัจจุบันจังหวัดร้อยเอ็ดมีการลงแขกเกี่ยวข้าวที่
บ้านหนองบัว ตำบลช้างเผือก อำเภอสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มจิตอาสาพิทักษ์ป่าชุมชนดงท่าเล
ใหญ่ นอกเหนือจากการเฝ้าระวังผืนป่าพะยูนแล้ว ชาวบ้านมีการช่วยงานกันลักษณะจิตอาสา เช่น
ฉาปนกิจกลุ่มจิตอาสา การลงแขกเกี่ยวข้าวของสมาชิกกลุ่มจิตอาสา เป็นต้น นับว่าเป็นรูปแบบความ
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของคนในชุมชนที่ดี เพราะเป็นการได้แบ่งเบาค่าใช้จ่ายในการปลูกข้าว และที่สำคัญคือ
ได้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

5) การเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง เป็นกิจกรรมการให้กำลังใจแก่คนป่วย ปัจจุบันในจังหวัด
ร้อยเอ็ดมีการทำกิจกรรมดังกล่าวนี้ในชมรมผู้สูงอายุ และพระสงฆ์บางรูปที่จัดตั้งชมรมหรือกลุ่มขึ้นมา
เช่น ชมรมคนมีบุญ เป็นต้น ลักษณะกิจกรรมคือการเก็บรวบรวมเงินของสมาชิกกลุ่มแล้วซื้อสิ่งของ
เยี่ยมคนป่วย ส่วนหนึ่งสำหรับมอบให้ผู้ป่วย กำหนดวันเวลาเยี่ยมสมาชิกชมรมที่นอนป่วยอยู่
โรงพยาบาล ถามอาการของผู้ป่วย กิจกรรมดังกล่าวเป็นประโยชน์มากในแง่การให้กำลังใจกัน เชื่อม
ความสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่ม ผู้ป่วยก็จะมีความมั่นใจว่าตนเองไม่ถูกทอดทิ้ง มีกำลังใจในการต่อสู้ชีวิต
ต่อไป

6) การสร้างบ้านแก่ผู้ยากไร้ บ้านคือปัจจัยสำคัญในบรรดาปัจจัย 4 เพราะบ้านคือที่
พักพิงหลักของมนุษย์ คนเราเกิดมาด้วยความพร้อมในการดำเนินชีวิตไม่เหมือนกัน บางคนต้นทุนต่ำ
ขาดศักยภาพในการสร้างฐานะความเป็นอยู่ ไม่มีที่อาศัยเป็นของตนเองก็มี บางคนมีคฤหาสน์หลังโต
บางคนมีบ้านหลายหลังให้คนอื่นเช่าก็มี ในส่วนของคนที่ยากไร้ไม่มีบ้านเป็นของตนเองสมควรได้รับ
การสงเคราะห์จากคนอื่น เพราะบ้านคือสถานที่ปลูกฝังความรัก ความเอื้อเฟื้อ ตลอดจนความสำเร็จ
อื่นๆ บางคนแม้จะประสบความสำเร็จในเรื่องอื่น แต่ครอบครัวขาดความอบอุ่น เขาคงนึกไม่เชื่อว่ามี
ชีวิตที่สมบูรณ์ได้ ปัจจุบันชมรมคนมีบุญ และมูลนิธิพระมหาอุดร ได้สร้างบ้านขนาดพออยู่ได้ให้แก่คน

ไว้ที่ทิ้ง ราคาไม่แพงจนเกินไป ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นการให้โอกาสเรื่องที่อยู่อาศัยแก่คนยากไร้ ทำให้เขาได้รับความมั่นคงในชีวิตและความอบอุ่นของครอบครัว

7) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ ได้แก่ วัตภัย อุทกภัย แผ่นดินไหว อัคคีภัย ไม่สามารถห้ามได้ แต่หากรู้ว่าจะเกิดขึ้น ก็สามารถหาทางป้องกันเพื่อบรรเทาเบาบางได้ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยมากมักเกิดอุทกภัยและวัตภัย เมื่อปีที่แล้ว (พ.ศ. 2560) ก็เกิดน้ำท่วมในบางอำเภอ คือ เสนภูมิ ทุ่งเขาหลวง และจังหาร ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนมาก ข้าวที่ปลูกไว้เสียหาย การติดต่อโดยการสัญจรไม่สะดวก โรงเรียนต้องหยุดเรียน สถานที่ราชการบางแห่งหยุดทำงานหรือให้บริการ ชาวบ้านได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตโดยรวม ในการนี้มีหน่วยงานทั้งรัฐ เอกชน พระสงฆ์ และมูลนิธิต่างๆ ยื่นมือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งแสดงออกถึงความอาทรและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่มีต่อกัน ทำให้ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติได้บรรเทาความเดือดร้อน

8) การไล่ชีวิตโคกระบือ โค-กระบือ เป็นสัตว์ใช้แรงงานของเกษตรกรมาเป็นเวลานานแล้ว คือชาวบ้านใช้กระบือไถนา และใช้โคลากเกวียน ปัจจุบันวิถีชีวิตเปลี่ยนไป มีการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรแทนแรงงานสัตว์และคน โค กระบือจึงไม่ถูกใช้แรงงานเหมือนสมัยก่อน แต่ถูกฆ่ากินเนื้อแทน เพราะมนุษย์นิยมกินเนื้อสัตว์ ซึ่งการฆ่าสัตว์นี้ผิดศีลธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ยิ่งเป็นสัตว์ตัวใหญ่และมีคุณค่าต่อมนุษย์ โทษก็มีมาก พระสงฆ์เห็นมองโทษของการทำผิดศีลธรรม และอาณิสงส์ของการให้ชีวิตผู้อื่นตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนา ดังนั้นจึงได้จัดโครงการไล่ชีวิตโคกระบือขึ้น คือซื้อสัตว์เหล่านี้มาจากโรงฆ่าสัตว์และมอบให้แก่ชาวบ้านนำไปเลี้ยงโดยมีข้อแม้ห้ามนำไปขายต่อเพื่อฆ่าทำอาหาร กิจกรรมดังกล่าวจึงเป็นการได้เอื้อเฟื้อแก่สัตว์ในฐานะเพื่อนร่วมโลกกับมนุษย์

9) ศูนย์ ICT ชุมชน ศูนย์ ICT ชุมชน เป็นโครงการของกระทรวงเทคโนโลยีและสารสนเทศ เกิดขึ้นเพื่อต้องการให้คนในชุมชนเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้ทั่วถึง มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวันในปัจจุบันค่อนข้างมาก เพราะทุกวันนี้บริการต่างๆ อาศัยอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางหรือสื่อการเข้าถึงข้อมูล วัดโพธิ์การาม อำเภอปทุมรัตต์ มีชื่อเสียงในระดับแนวหน้าของประเทศ ทั้งนี้เพราะพระสังฆพัฒนาคือ พระครูโพธิวิริคุณ เจ้าคณะอำเภอปทุมรัตต์ ท่านมีความตั้งใจจริงและช่วยเหลือชาวบ้านด้วยความเอื้อเฟื้ออาทร ทำให้ลูกหลานชาวบ้านได้อาศัยอินเทอร์เน็ตฟรีในการค้นคว้ามูลทำรายงาน บางครั้งชุมชนและหน่วยงานราชการก็ได้อาศัยสถานที่ในการอบรมคอมพิวเตอร์ ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานโครงการ

10) บริการตรวจสุขภาพฟรี สุขภาพเป็นสิ่งมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพราะมนุษย์อาศัยสุขภาพเป็นอยู่ มีคนไม่ใช่น้อยต้องลำบากหาเงินทองมาจุนเจือชีวิตให้ดำรงอยู่ได้ แต่สุดท้ายแล้วต้องกลายเป็นหาเงินรักษาสุขภาพตนเอง แม้รัฐก็เห็นความสำคัญของการรักษาสุขภาพ ดังนั้นจึงให้บริการพื้นฐานโดยการให้รักษาพยาบาลฟรี การให้บริการรักษาสุขภาพ เช่น ตรวจฟัน

ตรวจสุขภาพ เป็นต้น โรงพยาบาล เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง การให้บริการดังกล่าว ถือว่าเป็นการคืนกำไรหรือให้ความสุขแก่คนในสังคม เพราะได้ช่วยเหลือด้วยการให้สุขภาพกายที่ดี

5.3.3 รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีด้านการประพฤติตามกฎระเบียบ กติกา

1) อยู่ปริวาสกรรม ปฏิบัติธรรมค่ายคุณธรรม การอยู่ปริวาสจัดเป็นบุญประจำเดือนยี่ ในบรรดาฮีต 12 เป็นการปฏิบัติตามพระวินัยของพระสงฆ์ว่าด้วยการออกจากอาบัติชั่วหยาบคือ สังฆาทิเสส พระสงฆ์ที่อยู่ปริวาสกรรมต้องปฏิบัติตามข้อวัตรที่พระพุทธเจ้าได้ทรงกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เช่น ห้ามอยู่ในที่มุงบังเดียวกันหลังจากสมาทานวัตรแล้ว เป็นต้น รูปที่มีความตั้งใจออกจากโทษเท่านั้นจึงสามารถทำได้ หากไม่ตั้งใจจริงหรือปลั้งสติทำผิดวัตร การออกจากโทษดังกล่าวก็เป็นโมฆะ ต้องอยู่ปริวาสกรรมใหม่ และการอยู่รวมกันหลายรูปนั้นต้องมีความอดทนต่อกันและระมัดระวังพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจเกิดการกระทบกระทั่งกันได้ง่าย เพราะการอยู่ในกฎระเบียบทำให้บรรยากาศมีความเคร่งเครียดกว่าการเป็นอยู่แบบธรรมดา ดังนั้นการอยู่ปริวาสกรรมจึงเป็นการได้ส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะโดยอาศัยกฎระเบียบและข้อห้าม, การปฏิบัติธรรมทำได้ทั้งพระสงฆ์และฆราวาส อาศัยกฎเกณฑ์น้อยกว่าการอยู่ปริวาสกรรม หากรักษาจิตใจหรือสำรวมระวังตนดี การรักษากฎระเบียบของสำนักไม่ใช่เรื่องยากเลย การทำตามระเบียบคือการทำตามตารางเวลาทำกิจกรรมเท่านั้นเอง คือ เวลาในการตื่นนอน ทำกิจวัตรส่วนตัว ทำวัตร ปฏิบัติธรรม ฉ้น/รับประทานอาหารเข้า ฉ้นน้ำปานะ ฟังธรรมบรรยาย ส่วนการเข้าค่ายคุณธรรมมีลักษณะคล้ายกับการปฏิบัติธรรม แต่จะเน้นการอบรมคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชน ให้รู้จักผิดชอบชั่วดีในรูปแบบกิจกรรม บางกิจกรรมก็แทรกด้วยความบันเทิงเพื่อให้เด็กมีความสนใจ บางกิจกรรมก็เน้นความสามัคคีของหมู่คณะ คือให้ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้สามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความพร้อมใจกันทำ และมีความสุขจากการทำกิจกรรมร่วมกัน

2) สมาทานงดเหล้าเข้าพรรษา ช่วงเข้าพรรษาพระสงฆ์สมาทานอยู่จำพรรษา ไม่จาริกไปไหนถ้าไม่มีกิจจำเป็นตลอด 4 เดือน ในฤดูฝน ช่วงนี้เองที่สำนักงานกองทุนส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) จัดโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา และวัดหลายแห่งในจังหวัดร้อยเอ็ดก็เข้าร่วมโครงการดังกล่าว มีการรณรงค์ให้ชาวบ้านงดเหล้าตลอดพรรษา ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้มีลักษณะเหมือนธรรมาบุญหมู่บ้าน ช่วงระยะ 4 เดือน มีพระสงฆ์เป็นผู้นำพากิจกรรม เพราะพระสงฆ์เป็นผู้มีศีล ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว เป็นที่เคารพนับถือและเชื่อฟังของชาวบ้าน ผลดีของการงดเหล้าคือ ทำให้มีสุขภาพดี ไม่ทะเลาะเบาะแว้งและทำร้ายร่างกายกัน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการซื้อเหล้าดื่ม

3) บวชนเณรภาคฤดูร้อน โครงการบวชนเณรภาคฤดูร้อน หรือมีชื่อเรียกเป็นทางการว่า “โครงการบรรพชาสามเณรและอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน” จัดขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม ถึง เดือนเมษายน เพราะช่วงนี้เป็นช่วงหน้าร้อน และเด็กนักเรียนก็ปิดเทอม ทำให้มีเวลาพักผ่อน ปัญหาที่พบคือเด็กบางกลุ่มใช้เวลาว่าดังกล่าวแล้วสุ่มประพฤติเสียหาย เช่น เสพสิ่งเสพยาเสพติดให้โทษ มั่วสุมทางเพศ

เป็นต้น ดังนั้นเพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ วัดหลายแห่งในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยก็ได้จัดโครงการบวชนเณรขึ้น ซึ่งเป็นการได้ฝึกอบรมเด็กให้มีความรู้และความประพฤติที่ดีตามหลักคุณธรรม จริยธรรมทางพระพุทธศาสนา โครงการดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย คือ พระสงฆ์ ชาวบ้าน หน่วยงานราชการและเอกชน จึงจะสามารถสำเร็จลุล่วงด้วยดี

4) ประกวดสรภัญญะ การประกวดหรือแข่งขันสรภัญญะจัดขึ้นช่วงเข้าพรรษาในแต่ละปี ทำพร้อมๆ กับการทอดเทียนรวม (โฮม) กิจกรรมดังกล่าวเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านต่างๆ ภายในตำบล คือเวียนไปทอดเทียนให้แก่วัดต่างๆ ภายในตำบล เป็นการได้เปลี่ยนความช่วยเหลือกัน ได้ทั้งสาระและความบันเทิง คือวัดนั้นๆ ได้ปัจจัยพัฒนาวัดจากการจัดงานแบบเครือข่ายวัดในตำบลเดียวกัน ได้เห็นหรือได้พิสูจน์น้ำใจที่มีต่อกัน เกิดความสามัคคีปรองดอง และได้รักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันไว้ให้ยาวนาน ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาภุชเวียบคือการแข่งขันสรภัญญะนี้ ต้องอาศัยระเบียบตัดสินว่าทีมใดมีคุณสมบัติควรได้รับรางวัลตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้ คือความพร้อมเพรียงในการร้อง ท่วงทำนอง การออกเสียงอักขระ ความไพเราะของน้ำเสียง เนื้อหากลอนสรภัญญะ การแต่งกาย เป็นต้น

5) การจัดงานแข่งขันกีฬาประจำปี การแข่งขันกีฬาประจำปีเป็นกิจกรรมของชมรवास เช่น งานกีฬาประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมแข่งขันมีร่างกายแข็งแรง จิตแจ่มใส มีน้ำใจนักกีฬา สามัคคี เคารพกฎกติกา มารยาท ในกิจกรรมสิ่งสมควรหลีกเลี่ยงคือสุรายาเสพติด เพราะทำเสียสุขภาพ และเป็นเหตุแห่งการทะเลาะวิวาท การแข่งขันไม่ควรมุ่งเน้นความชนะเพียงอย่างเดียว เพราะทำให้เกิดความกดดันและอาจทำให้ทะเลาะวิวาทและทำร้ายร่างกายกันได้ ควรมุ่งการมีน้ำใจนักกีฬามากกว่า เพราะจะทำให้สนุกสนานและมีความเอื้อเฟื้อต่อกัน

5.3.4 รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีด้านความเห็นร่วมกัน

การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง เป็นรูปแบบของการใช้อุญาโตตุลาการเป็นการพูดกันเองโดยตรง เน้นข้อเสนอแนะ การไม่เน้นผลลัพธ์ที่ได้ มีคนกลางที่ไม่เกี่ยวข้องประโยชน์กับทั้งสองฝ่ายที่ขัดแย้งกันนั้น มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ยอมรับของคนทั้งหลาย เป้าหมายของการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางคือ ชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่ขัดแย้งกันอยู่นั้นความจริงเป็นอย่างไร หนทางออกที่ดีควรเป็นอย่างไร เพื่อประนีประนอมคู่ขัดแย้งนั้นมีหลักการคือคนกลางต้องมีความรู้ดี มีคุณธรรม เป็นที่ยอมรับนับถือและไว้วางใจของทุกฝ่าย มีความบริสุทธิ์ใจ จริงใจ หรือมีความรู้สึกร่วมกับคู่เจรจาทำหน้าที่อย่างเป็นกลางแสดงให้เห็นแง่มุมความคิดทั้งบวกและลบของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนทำให้คู่เจรจาเข้าใจธรรมชาติของข้อพิพาททั้งความเป็นสถานะและเหตุเกิดส่งเสริมให้คู่เจรจาทหาทางเลือกที่ดีด้วยตัวเองและหาทางออกที่ตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย และช่วยให้คู่เจรจาร่างข้อตกลงที่เป็นไปได้จากทางออกต่าง ๆ ที่ได้ค้นพบนั้น ทุกกิจกรรมเมื่อมีการรวมตัวกันของผู้ร่วมกิจกรรมนับว่ามี

กายสามัคคีที่ทั้งนั้น รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความปรารถนาดีต่อกันไม่มีรูปแบบโดยเฉพาะ แต่ปรากฏในรูปแบบส่งเสริมความสามัคคีที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นทั้งหมด

6. สรุปผลการวิจัย

สภาพปัญหาความขัดแย้งของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัญหาโดยมากเกี่ยวกับเศรษฐกิจคือการทำมาหากิน เช่น ความขัดแย้งเรื่องที่ดินทำกิน ที่ดินสาธารณประโยชน์ เป็นต้น รองลงมาเกี่ยวกับปัญหาสังคม เช่น ปัญหาครอบครัว เป็นต้น รองลงมาคือปัญหาการเมืองการปกครอง ซึ่งระดับความขัดแย้งสูงสุดได้ผ่านพ้นมาแล้ว แต่ยังคงมีความขัดแย้งเล็กๆ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ผลกระทบของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีหลายลักษณะตามประเภทของความขัดแย้ง กล่าวคือ ความขัดแย้งเรื่องที่ดินทำให้เกิดความทะเลาะวิวาทกัน ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองมีผลกระทบหลายอย่าง คือทำให้แตกสามัคคีเป็นเบื้องต้น ต่อมาทำให้ขาดความร่วมมือในกิจกรรมการเมืองและกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ มีการร้องเรียน กลั่นแกล้ง ฟ้องร้อง ทำลายทรัพย์สินทางราชการ จนถึงขั้นรุนแรงคือการทำร้ายร่างกายและชีวิตกัน เมื่อการเมืองไม่นิ่ง ก็จะมีแต่การกลั่นแกล้งและขัดขวางคู่ต่อสู้ทางการเมือง ผลกระทบในระดับประเทศคือต่างประเทศไม่มีความเชื่อมั่นในเสถียรภาพทางการเมือง ไม่กล้าที่จะเข้ามาลงทุน เพราะกลัวล้มเหลวในการลงทุน ปัญหาหนักที่สุดคือปัญหาเศรษฐกิจ เพราะเมื่อไม่มีต่างชาติมาลงทุน เศรษฐกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศก็ไม่ดี ทำให้ประชาชนมีความผิดเคืองและเดือดร้อนในการทำมาหากิน ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างพระสงฆ์และชาวบ้านคือทำให้ขาดความเลื่อมใสศรัทธาในพระสงฆ์ ชาวบ้านไม่ยอมเข้าวัดทำบุญ ทำให้การเผยแผ่และความเป็นอยู่ของสถาบันพระพุทธศาสนาไม่มีความมั่นคง และจะเป็นเหตุให้ศาสนาอื่นเข้ามาทำลายได้ง่ายอีกด้วย

รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีด้านการพูดกันด้วยความเมตตา ได้แก่ การสานเสวนา, รูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ได้แก่ 1) การทำบุญตามฮีต 12 ได้แก่ บุญคุณลาน บุญข้าวจี บุญพะเวด บุญเข้าพรรษา บุญข้าวสาก บุญข้าวประดับดิน บุญออกพรรษา บุญกฐิน 2) การจัดงานวันพ่อแห่งชาติ และวันแม่แห่งชาติ 3) การจัดงานตลาดนัดธรรมะวันอาทิตย์ 4) การลงแขกเกี่ยวข้าว 5) การเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียง 6) การสร้างบ้านแก่ผู้ยากไร้ 7) การช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ 8) การไถ่ชีวิตโค กระบือ 9) ศูนย์ ICT ชุมชน 10) บริการตรวจสุขภาพฟรีรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีด้านการมีความเห็นร่วมกันคือ การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง ส่วนรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีด้านการประพฤติตามกฎระเบียบ กติกา ได้แก่ 1) อยู่ปรีวาสกรรม ปฏิบัติธรรมค้ำคุณธรรม 2) สมาทานงดเหล้าเข้าพรรษา 3) การบวชเณร ภาคฤดูร้อน และ 4) การจัดงานแข่งขันกีฬาประจำปี

7. เอกสารอ้างอิง

ประเวศ วะสี. (2541). **ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมและศีลธรรม.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2538). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่

กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2549). **ธรรมาธิปไตยไม่มาจึงหาประชาธิปไตยไม่เจอ(จุด**

บรรจบ : รัฐศาสตร์กับนิติศาสตร์). กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวยจำกัด.

เสถียร โปธิ์นันทะ. (2515). **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา.** กรุงเทพมหานคร : โพธิ์สามต้นการพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.** กรุงเทพมหานคร :

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์จำกัด.

พระครูนิกรสุนทรกิจ. (2553). **ศึกษาวิเคราะห์เรื่องความสามัคคีในคัมภีร์พระพุทธศาสนา**

เถรวาท. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ถ้ำอชันตา : ต้นแบบศิลปกรรมแห่งพุทธศิลปะ

Achan Ta Caves : Master of Arts of Buddhist Art

ดร.ชยาภรณ์ สุขประเสริฐ¹

พระครูศรีปัญญาวิกรม, ผศ.ดร²

ไว ชีรัมย์³

บทคัดย่อ

ถ้ำอชันตา ประติมากรรมแห่งพุทธศิลปะ ทางพุทธศาสนาที่งดงามและเก่าแก่ พลังแห่งศรัทธาพุทธสถานในอินเดีย เป็นวัดถ้ำที่สร้างเมื่อ พ.ศ. 350 พระภิกษุในสมัยนั้นได้ขุดเจาะแกะหินภูเขาเพื่อทำเป็นสถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรมกรรมฐานเป็นกุฏิ โบสถ์ วิหาร มีการแกะสลักหินเป็นองค์พระ เป็นสถูป เป็นห้องโถงขนาดใหญ่ อันนับว่าเป็นต้นแบบของพุทธศิลปะในยุคต่อมาจนถึงปัจจุบันมีจำนวนมากถึง 30 กว่าถ้ำ พุทธศิลป์เหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นภาพแกะสลักหินและจิตรกรรมฝาผนังภายในถ้ำ ที่ยังคงอยู่อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะสถาปัตยกรรมที่ไม่มีการผุกร่อนพังทลายไปเหมือนพุทธสถานอื่นๆ เพราะทุกอย่างสลักขึ้นจากภูเขาทั้งลูก

การค้นพบ หมู่ถ้ำอชันตา ทำให้โลกต้องพบกับความมหัศจรรย์ของศิลปะภายในวัดถ้ำที่ไม่มีใครเคยพบเห็น หรือรู้เรื่องมาก่อน ขณะเดียวกันก็ทำให้นักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี สามารถปะติดปะต่อเรื่องราวของศาสนาพุทธ ในอินเดียได้อย่างชัดเจนและเชื่อมโยงพุทธศิลป์ที่เผยแพร่สู่ดินแดนสุวรรณภูมิได้เป็นรูปเป็นร่างมากขึ้น

คำสำคัญ : ถ้ำอชันตา, ความมหัศจรรย์, ภาพแกะสลักหิน, ถ้ำพุทธศาสนา

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

²อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

³อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ABSTRACT

AchanTa Cave Buddhist sculpture Beautiful and ancient Buddhism The power of faith in Buddhism in India. Buddhist cave temple built in 350 BC. In those days Buddhist monks excavated the mountain rock to make a place for meditation practice as a temple church. There is a stone carving as a pagoda as a large hall. Which is considered the prototype of Buddhist art in the next era up until now. There are as many as 30 caves. Those Buddhist art Whether it is a stone carving and a mural in the cave. The Stone carvings in the cave that remains completely . Especially the architecture that does not decay and decay like other Buddhist sites because everything is carved from the whole mountain.

The discovery of AchanTa Cave Causing that show the world to wonderful the magic of art in the cave temple .That no one has ever seen or know the story before . While allowing made for historians and archaeologists to piece together the stories of Buddhism In India with clearly and in connection with the Buddhist art that has been published into the Suvarnabhumi region.

Keyword : AchanTa Cave, Wonderful, Stone carvings, Buddhist cave

1. บทนำ

ถ้ำอชันตา (AchanTa Caves) เมืองออรังกาบาด รัฐมหาราษฏร์ ประเทศอินเดียเดิมนั้น สร้างโดยพระสงฆ์ทศกัณฐิก และช่างแกะสลักส่วนใหญ่ก็เป็นชาวฮินดูในวรรณะต่ำที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธ มีผู้สันนิษฐานว่าท่านเลือกถ้ำแห่งนี้เนื่องจากเห็นว่าเป็นสถานที่สงบเงียบ ห่างไกลผู้คน สามารถอาศัยอยู่ได้อย่างสันโดษ(Mittal Publications, 1998)

ถ้ำเหล่านี้ถูกเจาะลึกเข้าไปในภูเขาเพื่อสร้างเป็นวัด มีวิหารขนาดใหญ่ เป็นที่ถ้ำเรียงตัวต่อเนื่องกันยาวหลายร้อยเมตร บนเชิงเขาสูง ลักษณะเป็นวงโค้งรูปพระจันทร์เสี้ยว ภายในถ้ำเต็มไปด้วยงานแกะสลักหิน เป็นองค์เจดีย์ เป็นพระพุทธรูป และภาพจิตรกรรมฝาผนังถ้ำเล่าเรื่องราวต่างๆ ในพุทธประวัติและชาดก ซึ่งจากการค้นพบทำให้ชาวโลกตระหนักถึงความมหัศจรรย์ยิ่งใหญ่ที่งดงามอลังการของหมู่วิหารถ้ำ ทำให้เชื่อมโยงความเชื่อความศรัทธาและองค์ความรู้ของรูปแบบทางพุทธศิลป์ที่มาพร้อมกับการเผยแพร่คำสอนของพระพุทธศาสนาแผ่ขยายออกอินเดียโบราณ (พระมหาประภาส ปรีชาโน,ดร., ออนไลน์)

หมู่ถ้ำชั้นต่ำซุกซ่อนตัวอยู่ที่นี่มานานถึงกว่า 1,500 ปี โดยไม่ถูกรุกกล้า กลับถูกทอดทิ้งให้รกร้างเจียบหายไปเป็นถ้ำร้างถูกปกคลุมด้วยเถาวัลย์และต้นไม้ปิดปากถ้ำจนถึง พ.ศ.2362 จอห์น สมิธ นายทหารชาวอังกฤษได้เข้าป่าเพื่อล่าสัตว์ จนมาถึงบริเวณเทือกเขาแห่งหนึ่งบริเวณหมู่บ้านอชันตา และได้ค้นพบถ้ำแห่งนี้ด้วยความบังเอิญ จากการวิ่งไล่ล่าตามกวางที่หนีเข้าไปในถ้ำ จึงได้พบถ้ำอชันตาดังกล่าว ภายในถ้ำเต็มไปด้วยโคลนตมสูงเกือบครึ่งถ้ำ มีงานแกะสลักหิน เป็นองค์เจดีย์ เป็นพระพุทธรูป และจิตรกรรมภาพเขียนผนังที่งามมาก ปัจจุบันได้รับจัดขึ้นเป็นทะเบียนมรดกโลกแล้ว มีทั้งหมด 30 ถ้ำ

ถ้ำทั้ง 30 ห้อง ซึ่งในจำนวน 30 ถ้ำนั้น มี 5 ถ้ำเป็นการแกะสลักองค์เจดีย์และอีก 25 ถ้ำจะเป็นวิหารและที่พักสงฆ์ โดยหมายเลข 9, 10, 12, 13 เป็นถ้ำทางพุทธหินยาน ส่วนถ้ำที่เหลือเป็นถ้ำมหายานซึ่งเป็นถ้ำในยุคแรกๆ ของพระพุทธศาสนาในฝ่ายหินยาน ถ้ำเหล่านี้จะถูกสร้างอยู่ช่วงกลางภูเขา ต่อมาในยุคหลังเมื่อพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานเข้ามา จึงได้สร้างขยายออกทั้งสองข้างสร้างเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นถ้ำที่สำคัญของพระพุทธศาสนา (พระมหาประภาส ปรีชาโน, 2560, ออนไลน์)

ภาพที่ 1 ถ้ำอชันตา (AchanTa Caves) (ภาพวันที่ 15 ธันวาคม 2561)

2. พระวินัยเกี่ยวกับเสนาสนะของพระ

การอยู่อาศัยในถ้ำของพระ เป็นไปตามพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติเพิ่มเติมไว้ คือ เสนาสนะที่พระจะอาศัยอยู่ได้ เป็นส่วนอดิเรกหรือส่วนพิเศษเพิ่มเติมนั้น ได้แก่ วิหาโร(กุฏิ), อทตโยโค(เรือนมุงครึ่งเดียว), ปาสาโท(เรือนชั้น), หมมียิ(เรือนโล้น) และคุหา(ถ้ำ) (พระไตรปิฎก ภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539, หน้า 90-105)

3. การก่อสร้างแบ่งออกเป็น 2 ยุค

3.1 ยุคแรก เป็นศาสนาพุทธฝ่ายเถรวาท เจริญรุ่งเรืองมาราว 200 ปี ประมาณ พ.ศ.500 แล้วหยุดชะงักไปถึง 400 ปี ถ้าเหล่านี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของพระสงฆ์ เป็นวัด เป็นวิหาร โดยใช้วิธีเจาะภูเขาทั้งลูกเข้าไป ถ้าที่ก่อสร้างในยุคแรกๆ เป็น วัดถ้ำของพุทธฝ่ายเถรวาท สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยอย่างเรียบง่าย เจาะหินเข้าไปเป็นห้องโถง เปิดโล่ง ใช้เป็นที่นั่งสนทนาธรรม ผนังทั้งสามด้านก็สกัดหินเจาะเข้าไปเป็นห้องนอนเตียงหิน และหลายถ้ำสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นห้องบูชา โดยได้สกัดหินจากด้านนอกเข้าไป และสกัดจากเพดานถ้ำลงมา จนได้ห้องโถงขนาดใหญ่ มีระเบียงทางเดินอยู่ด้านข้าง มีเจดีย์อยู่ในสุดของห้อง

บางคูหาของกลุ่มถ้ำอชันดา เชื่อว่าสร้างมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 4 หรือราว พ.ศ.300 กว่า ตั้งแต่ชาวพุทธยังไม่มีธรรมเนียมสร้างพระพุทธรูป คงมีแต่การวาด ปั้น หรือแกะสลักรูปสัญลักษณ์ อาทิ ธรรมจักร กวางหมอบ รอยพระพุทธรบาท ฯลฯ รูปสัญลักษณ์ถ้าจะเรียบง่าย ไม่มีพระพุทธรูป ใช้รูปสัญลักษณ์แทนนั่นเอง

3.2 ยุคที่สอง ราวพุทธศตวรรษที่ 8-12 ศาสนาพุทธนิกายมหายานเข้ามาแทนที่มีทั้งสิ้น 24 ถ้ำ ทั้งหมดถูกสร้างขึ้นใน สมัยคุปตะ ซึ่งเป็นยุคทองของศิลปะอินเดีย พระภิกษุฝ่ายมหายานได้เข้ามาอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก และปรับเปลี่ยนถ้ำให้เหมาะสมกับพิธีกรรมที่สร้างขึ้นจากวิหารแบบเรียบง่ายที่สร้างขึ้นในสมัยพุทธฝ่ายเถรวาท ถูกเปลี่ยนไปเป็นห้องโถงใหญ่โตโอ่อ่า สลักหินเป็นเสาสูงมากมาย ที่หัวเสาแกะสลักเป็นลวดลายงดงามทั่วทั้งคูหาถ้ำ ผนังด้านในทั้งสองด้านแกะสลักเป็น พระพุทธรูป และ พระโพธิสัตว์ ขนาดใหญ่มากมายหลายองค์ตามคติมหายาน ได้แก่ พระอวโลกิเตศวร พระวัชรปาณี พระปัทมปาณี ฯลฯ มีภาพจิตรกรรมฝาผนังเล่าเรื่องทศชาติชาดก อาทิ พระเตมีย์ใบ้ พระมหาชนก ฯลฯ ซึ่งแม้จะผ่านกาลเวลามานานกว่าสี่สหัสวรรษ แต่ภาพจิตรกรรมฝาผนังในหลายถ้ำ ยังงดงามด้วยสีสันทันและลายเส้นในการแกะสลักหินออกมาได้อย่างอ่อนช้อยและสวยงามและการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง งดงามปัจจุบันได้รับจัดขึ้นเป็นทะเบียนมรดกโลกแล้ว(วรณัย พงศาชนากร, 2561)

ครั้งเมื่อพุทธศาสนาแบบมหายานแพร่กระจายไปยังดินแดนอื่น พุทธศิลป์ที่อชันตาก็ส่งอิทธิพลไปทางเหนือถึงอัฟกานิสถานทางใต้ถึงศรีลังกาและทางตะวันออกถึงลุ่มน้ำหวงเหอแยงซี บนแผ่นดินจีนและเช่นเดียวกัน จากพุทธศิลป์วิหารถ้ำอชันตาได้ส่งผลทำให้ศาสนาอื่นโดยเฉพาะฮินดู ได้มาสร้างงานศิลป์ในรูปแบบเดียวกันแต่อลังการกว่าสร้างที่ถ้ำเอลลอร่าพัฒนาแนวคิดและคำสอนจนเกิดนิกาย “วัชรยานตันตระ” ขึ้นก่อนที่พุทธศาสนาในชมพูทวีปจะล่มสลายไปในราวพุทธศตวรรษที่ 16 หลังจากนั้น “อชันตา” ก็เลือนหายไป

4. หมู่ถ้ำทั้ง 30 ห้อง

4.1 ถ้ำหมายเลข 1 เป็น ถ้ำพุทธมหายาน มีลักษณะเป็นวิหาร ภายในเป็นห้องโถงสี่เหลี่ยม มีเสาค้ำเพดานมีคูหาเล็กๆสำหรับพระภิกษุจำพรรษาจำนวน 14 ห้องด้านในสุดของถ้ำมีทางเข้าสู่ห้องบูชา ซึ่งภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปางปฐมเทศนา ประทับนั่งขัดสมาธิเพชร ฐานของบัลลังก์มีภาพสลักธรรมจักรและกวางหมอบ (ธรรมจักรและกวางหมอบอันเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงปฐมเทศนา อ้างอิง เชษฐ ติงสัญชลี, 2560, หน้า 102) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการแสดงธรรมจักรกัปปวัตนะสูตรแก่ปัญจวัคคีย์ทั้งห้า ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน

สันนิษฐานว่าเหตุที่ภาพวาดยังคงงดงามจนถึงปัจจุบัน เพราะเทคนิคที่เขียนลงบนปูนเปียกที่เรียกว่าเทคนิคแบบเฟรสโก (อรรถจัน อิงคินันท์บัณฑิตย์, หน้า 7)

(ภาพวันที่ 15 ธันวาคม 2561)

มีภาพจิตรกรรมฝาผนังที่งดงามมากมีการวาดเส้นและการอาศัยเงามืดบริเวณขอบภาพ ทำให้ภาพแลดูเคลื่อนไหว จึงความรู้สึกสมจริง ได้รับการยกย่องว่างามมาก ภาพยังคงสีสันทึบและลายเส้นยังอยู่ในสภาพสมบูรณ์ แม้เวลาจะผ่านมานานถึงกว่า 1,500 ปี

ภาพที่ 2 จิตรกรรมของพระอวโลกิเตศวร ปางปัทมปาณี(ผู้ถือดอกบัว)

จิตรกรรมที่ผนังถ้ำอชันตา หมายเลข 1 ศิลปะคุปตะตอนปลาย หรือหลังคุปตะ(พุทธศตวรรษที่ 12) (Walter M.Spink, 1998) เป็นจิตรกรรมที่งดงามที่สุดภาพหนึ่งของประวัติศาสตร์ศิลปะอินเดีย พระองค์ทรงศิลาภรณ์และเครื่องประดับอันงดงาม พระวรกายได้สัดส่วน พระพักตร์งามตามแบบของศิลปะแบบคุปตะ พระขนงทั้งสองจรดกันจนเป็นเส้นเดียว พระเนตรนั้นเหลือบมองลง แสดงออกถึงความเมตตา-กรุณา

4.2 ถ้ำหมายเลขที่ 2 ภายในมีเสาไม้จำนวน 12 ต้น มีคูหาสำหรับพระภิกษุจำนวน 10 ห้อง

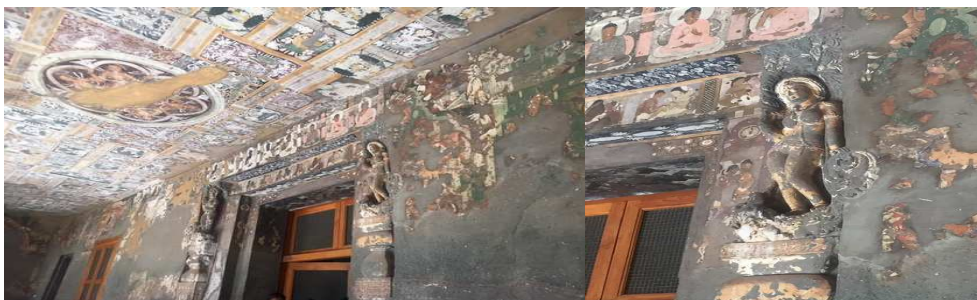
ภาพที่ 3 พระพุทธรูปปางปฐมเทศนาในถ้ำภูเขา พระองค์ประทับในท่าขัดสมาธิเพชรฐานของบัลลังก์ มีกวางหมอบและภาพสลักธรรมจักร

ภาพที่ 4 ภาพจิตรกรรมภายในถ้ำ คือพระประสูติกาลของพระพุทธเจ้าพระนางสิริมหามายา ทรงสุบินนิมิตเห็นช้างเผือก

4.3 ถ้ำหมายเลขที่ 3,4,5, 6, 7, 8 และ 9 ยังสร้างไม่เสร็จ

4.4 ถ้ำหมายเลขที่ 10 ก่อนคริสต์ศตวรรษ 200 ปี ถ้ำนี้พบเป็นครั้งแรกโดย Mr. John Smith ซึ่งชอบล่าสัตว์ หลังจากนั้น จึงได้ค้นพบถ้ำอื่นๆ อีกในเวลาต่อมา เหตุที่ค้นพบเนื่องจากถ้ำที่ 10 นี้ มีประตูกว้างมาก เป็นถ้ำที่ใช้สำหรับสวดมนต์ที่เก่าแก่ที่สุด

4.5 ถ้ำหมายเลขที่ 11 เป็นวิหารที่สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 11 สร้างยังไม่เสร็จสมบูรณ์ที่เฉลียง และด้านหน้ามีภาพสลักพระพุทธรูป และมีภาพเขียนสีบนเพดานเป็นรูปพรรณพฤกษาสัตว์ หิมพานต์ และลวดลายเรขาคณิตต่างๆ ในห้องโถงไม่มีห้องบูชา

4.6 ถ้ำหมายเลขที่ 12 เป็นวิหารที่สร้างอย่างเรียบง่าย เป็นห้องโถงเปิดโล่ง มีเพียงรูปกุศุประดับหน้าประตูที่เจาะเข้าไปเป็นคูหาสำหรับอยู่อาศัยขนาดเล็กจำนวน 12 ห้อง ซึ่งมีเตียงหินแคบๆ อยู่ทั้งสองฝั่ง จากจารึกอักษรพราหมีที่พบบริเวณผนังด้านใน ทำให้สันนิษฐานได้ว่าสร้างหลังถ้ำหมายเลข 10 เล็กน้อย

4.7 ถ้ำหมายเลข 13 เป็นวิหารที่มีขนาดเล็ก ลักษณะคล้ายถ้ำหมายเลข 12 มีคูหาเล็กจำนวน 7 ห้อง ภายในคูหาไม้เตียงหิน ซึ่งมีการสลักยกเป็นแท่นคล้ายหมอนหนุนศีรษะ

4.8 ถ้ำหมายเลข 14 เป็นวิหารที่สร้างเหนือถ้ำหมายเลข 13 โดยมีบันไดที่สร้างในสมัยโบราณเชื่อมต่อถึงกัน ถ้ำแห่งนี้สร้างไม่เสร็จ และมีลวดลายสลักปรากฏอยู่เพียงเล็กน้อย

4.9 ถ้ำหมายเลข 15 เป็นวิหารโถงโล่งไม่มีเสาค้ำยัน มีห้องบูชา และพระพุทธรูปประธานเช่นเดียวกับวิหารอื่นๆ ปัจจุบันถูกใช้เป็นที่ทำการของสำนักงานการท่องเที่ยวของรัฐมหาธาตุราชธานี ซึ่งมีการจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับหมู่ถ้ำแห่งนี้ รวมถึงแบบจำลองให้ชมด้วย

4.10 ถ้ำหมายเลขที่ 16 เป็นวิหาร ซึ่งหน้าทางเข้ามีช้างแกะสลักอยู่ทั้งสองข้าง ตามลำตัวของช้างมีลวดลายสีขาวยิ่งเกิดจากผลึกของแร่คอร์ทที่แทรกตัวอยู่ในหินบะซอลต์

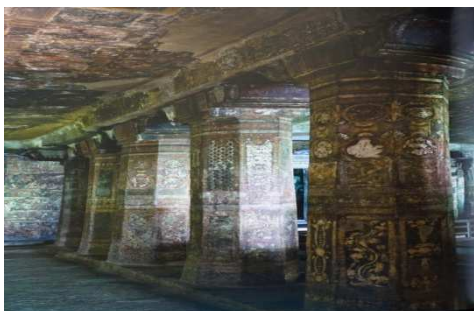

ภาพที่ 5 ช้างแกะสลักอยู่ทั้งสองข้างของถ้ำ อันเป็นต้นแบบการนำรูปช้างที่ถือว่าเป็นสัตว์ผู้ทรงพลังมาปกป้องพิทักษ์ค้ำจุนพุทธสถาน

ภาพที่ 6 ภาพสลักพระพุทธรูปประทับนั่งห้อยพระบาทบนพุทธบัลลังก์ ปางแสดงธรรม (เทศนา)
บนบัลลังก์มีสิงห์รองรับอยู่ด้านล่าง ศิลปะแบบหลังคุปตะ พุทธศตวรรษที่ 12 – 13
อันเป็นต้นแบบพุทธศิลป์ของพระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาทในสมัยทวารวดี
ถ้ำคูหาสวรรค์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.11 ถ้ำหมายเลขที่ 17 เป็นวิหารที่มีลักษณะเดียวกับหมายเลข 16 แต่มีขนาดใหญ่กว่า
เล็กน้อยภายในห้องบูชามีพระพุทธรูปประธาน

(ภาพวันที่ 15 ธันวาคม 2561)

สิ่งที่น่าสนใจในถ้ำ คือ ภาพจิตรกรรมฝาผนัง
ลวดลายดอกไม้ ดอกบัว ที่นับได้ว่ายังคง
ความสมบูรณ์มาก
เสาค้ำโถงถ้ำ ซึ่งเป็นเสาแปดเหลี่ยม
เสาแถวหน้า สวยงามอลังการด้วยภาพ
จิตรกรรมที่สวยงาม

ภาพพระพุทธเจ้าทรงโปรดพุทธมารดาบนสวรรค์
พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ด้วยบันได
แก้วที่พระอินทร์ถวาย อันเป็นต้นแบบของพระพุทธรูป
ปางโปรดพุทธมารดา ที่ส่วนมากจะปรากฏเป็น
จิตรกรรมฝาผนังภายในโบสถ์

ด้านซ้ายของทางเข้า มีภาพนางอัปสรผิวคล้ำที่มี
ชื่อเสียง และเป็นสัญลักษณ์ของหมู่ถ้ำอชันตา
เช่นเดียวกับพระโพธิสัตว์ปัทมาณี
ในถ้ำหมายเลข 1

4.12 ถ้ำหมายเลข 18 เป็นวิหารที่มีรูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขำรุดมาก และไม่มีสิ่งใดที่
น่าสนใจเป็นพิเศษ

4.13 ถ้ำหมายเลข 19 เป็นเจดีย์ สร้างในราวพุทธศตวรรษที่ 11 สิ่งน่าสนใจคือ ด้านหน้า
ของถ้ำได้ชื่อว่าสวยที่สุดของหมู่ถ้ำอชันตาโดยส่วนบนของโครงสร้างเป็นซุ้มขนาดใหญ่ มีทวารบาลยืน
อยู่ทั้งสองข้างของซุ้มรูปสลักทวารบาลนี้จะมีถุงเงินที่จะให้คนแคะที่นั่งข้างๆ โปรงเงินให้กับผู้คนที่
เดินทางมาเยือนถ้ำและมีภาพสลักพระพุทธรูปเจ้าทรงแสดงปางต่างๆเป็นจำนวนมาก

(ภาพวันที่ 15 ธันวาคม 2561)

ด้านในมีสถูป (สถูปเป็นแนวคิดเพื่อสำหรับบรรจุพระบรมธาตุภายในห้องกรุที่ปิดตายทึบและไม่สามารถเข้าไปภายในได้ สถูปในช่วงศิลปะทวารวดีน่าจะมีพื้นฐานสำคัญมาจากฐานในศิลปะคุปตะตอนปลายต่อปาละตอนต้น อ้างอิงใน เศษฐ ดิงส์ลูซี่, 2558, หน้า 7) ซึ่งด้านหน้ามีพระพุทธรูปยืนที่เหนือองค์ระฆังทรงกลมมีบัลลังก์ซึ่งรองรับปัลลียอดที่มีลักษณะเป็นร่ม 3 ชั้นซ้อนกันจนจรดเพดานถ้ำ โดยมีเทวดาหรือคนแคะแบบกร่มไว้ในแต่ละชั้นเพดานของถ้ำ

(ภาพวันที่ 15 ธันวาคม 2561)

ด้านหน้าของถ้ำมีร่องรอยของเฉลียงที่พังทลายไปหมดแล้ว ส่วนบนเป็นซุ้มขนาดใหญ่ มีทวารบาลนั่งอยู่ทั้งสองข้าง แวดล้อมด้วยภาพสลักของพระพุทธเจ้าในกรอบสี่เหลี่ยมเล็กๆเป็นจำนวนมาก ฐานของอาคารประดับด้วยภาพคนแคระในท่ากำลังแบก

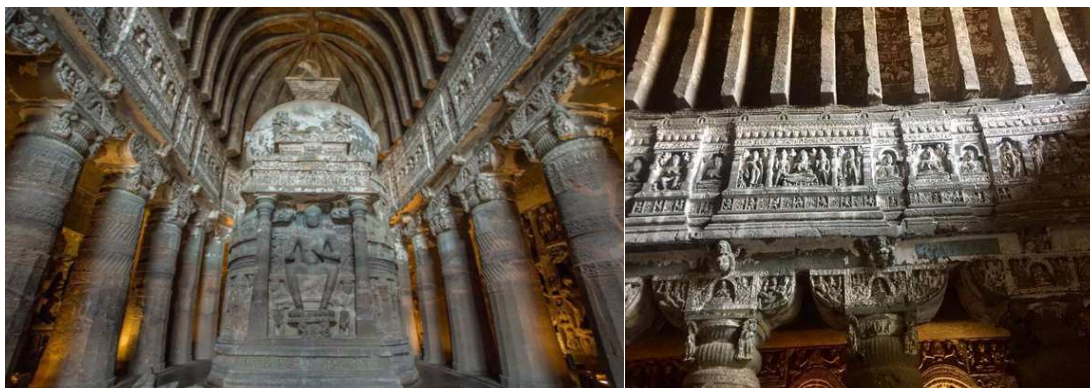
4.14 ถ้ำหมายเลข 20 เป็นวิหารที่ยังสร้างไม่เสร็จ

4.15 ถ้ำหมายเลข 21 เป็นวิหาร มีเฉลียงด้านหน้า ภายในห้องโถงประกอบด้วยเสา 12 ต้น มีลักษณะคล้ายถ้ำหมายเลข 1 ภาพจิตรกรรมภายในเสียหายค่อนข้างมาก คาดว่ายังสร้างค้างไว้

4.16 ถ้ำหมายเลข 22 เป็นวิหารขนาดเล็ก มีเฉลียงแคบๆ และคูหาที่ยังสร้างไม่เสร็จแต่ยังมีปรากฏภาพจิตรกรรมพุทธเจ้า 7 พระองค์ประทับนั่งใต้โพธิบัลลังก์ ร่วมกับพระศรีอารยเมตไตร

4.17 ถ้ำหมายเลข 23, 24 และ 25 เป็นวิหารยังสร้างไม่เสร็จ

4.18 ถ้ำหมายเลข 26 เป็นเจดีย์ ซึ่งเป็นถ้ำสุดท้ายที่ทางการอนุญาตให้เข้าชมได้ เป็นถ้ำที่มีการสลักตกแต่งภายในได้งดงามที่สุดในบรรดาถ้ำทั้งหมด (Ellora Ajanta, pp. 53-54)

(ภาพวันที่ 15 ธันวาคม 2561)

โดยสถูปในถ้ำมีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปปางแสดงธรรมประทับนั่งห้อยพระบาทอยู่เหนือบัลลังก์ที่มีสิงห์และช้างแบกพระบาทนั้นมีดอกบัวที่มีนาคสองตนรองรับอยู่ .. โดยรอบของฐานมีการสลักภาพพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ประทับยืนแสดงท่าต่างๆกัน

ภาพวันที่ 15 ธันวาคม 2561

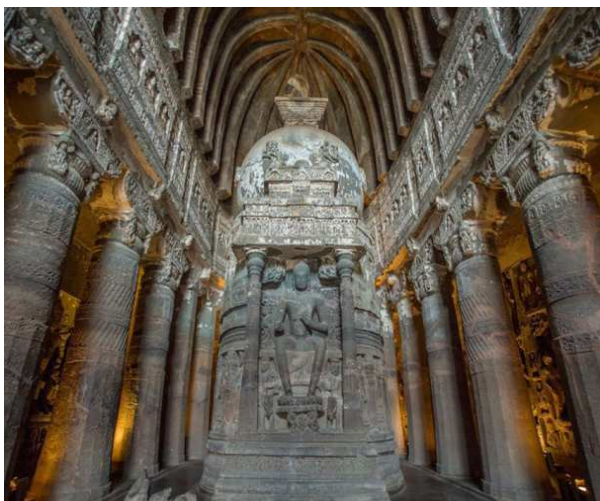
ผนังด้านขวาของสถูปมีการจำหลักพระพุทธรูปปางปรินิพพาน ความยาวกว่า 7 เมตร ซึ่งแวดล้อมด้วยสาวกที่อยู่ในอาการโศกเศร้า มีรูปแกะสลักพระอานนท์ซึ่งเป็นมหาอุปัฏฐากคอยติดตามปรนนิบัติพระพุทธรูปอย่างใกล้ชิดจนถึงในวันที่พระพุทธเจ้าดับขันธ์

4.19 ถ้ำหมายเลข 27-28 : เป็นวิหารที่ทางการไม่อนุญาตให้เข้าชม เนื่องจากสภาพที่ชำรุด

4.20 ถ้ำหมายเลข 29 : ทางกาลไม่อนุญาตให้เข้าชมเช่นกัน เนื่องจากไม่มีทางขึ้น ตัวถ้ำตั้งอยู่ในระดับที่สูงที่สุดของหมู่ถ้ำ ระหว่างถ้ำหมายเลข 20 และ 21

5. พุทธศิลป์ถ้ำอชันดา สุสุวรรณภูมิ(ประเทศไทย)

พุทธศิลป์ที่ปรากฏที่ถ้ำอชันดา แกะสลักเป็น กุฎิ โบสถ์ สถูป วิหาร ห้องโถงขนาดใหญ่ พระพุทธรูปปางต่างๆ จิตรกรรมฝาผนังซึ่งมีเป็นจำนวนมากและโดยรูปแบบลักษณะเหล่านั้นได้ถูกส่งต่อแผ่ขยายออกไปยังประเทศอื่นๆ ด้วยแรงศรัทธาพร้อมกับการยอมรับคำสอนของพระพุทธศาสนาด้วย ดังจะเห็นได้จากพระพุทธรูปปางประทับนั่ง พระพุทธรูปปางปรินิพพาน สถูปเจดีย์และภาพจิตรกรรมเล่าเรื่องราวต่าง ๆ

พระพุทธรูปปางประทับนั่งห้อยพระบาทใน
โถงบูชา ณ ถ้ำหมายเลข 26 เป็นสลูบ ที่
เป็นต้นแบบพระพุทธรูปปางประทับนั่งใน
ไทย อีกทั้งการสร้างพระพุทธรูปเพิ่มเติมไว้
ในซุ้มด้านหน้าสลูบ เป็นการรวมไว้ด้วยกัน
ถือเป็นการซ้อนสัญลักษณ์และก็ได้
กลายเป็นระเบียบที่นิยมสร้างกันต่อมา
จนถึงสมัยหลังๆ(เชษฐ ดิงส์ลูชลี, 2560

พระพุทธรูปศิลาขาว
(หลวงพ่อประธานพร พระอุโบสถ วัดพระปฐมเจดีย์ราช
วรมหาวิหาร) เป็นพระพุทธรูปประทับนั่งห้อยพระบาท (ปิยะแสง
จันทรวงศ์ไพศาล, 2558, หน้า 369) แสดงโดยการจับนิ้วพระหัตถ์
เป็นวง(ปางสังฆสอน, วิตรรณมูทรา) เหมือนกับพบที่อินเดียใต้(เชษฐ
ดิงส์ลูชลี, 2560 หน้า 42)

พระพุทธรูปปางปางปรินิพพานถ้ำที่ 26
ต้นแบบและพัฒนาเป็นพระพุทธรูปปาง
ไสยาสน์ ในไทย(ลักษมณ์ บุญเรือง,
ออนไลน์)

พระพุทธรูปปางปางปรินิพพานทวารวดี พระพุทธรูปปางปางปรินิพพานทวารวดี วัดธรรมจักรเสมา
ราม อ.สูงเนินจังหวัดนครราชสีมา ภูป้อ จังหวัดกาฬสินธุ์

สถูปเจดีย์ที่นิยมสร้างเพื่อเป็นสิ่งที่
เป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า เป็น
ต้นแบบของสถูปเจดีย์ในไทย

6. บทสรุป

จากรูปแกะสลักต่างๆที่ปรากฏ ณ หมู่ถ้ำอชันดา การสืบค้นได้ ทำให้พบว่า ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 350 จนถึงปี พ.ศ.1300 เป็นช่วงของพุทธเถรวาทรุ่งเรือง จากสร้างสรรค์งานแกะรูปสลักต่างๆ จำนวน 6 ถ้ำ คือ 8,9,10,11,12 และ 13 ที่ถือว่าเป็นยุคเริ่มแรก จนกระทั่งถึงสมัยมหายานเฟื่องฟู คือราว พ.ศ.1000-1200 พุทธมหายานได้แกะเพิ่มอีก 24 ถ้ำ

ศิลปกรรมที่ถ้ำอชันตานับเป็นต้นแบบของพุทธศิลปะทั้งประติมากรรม และจิตรกรรมฝาผนัง การแสดงออกถึงอารยธรรมที่เก่าแก่และยิ่งใหญ่ที่สุด รูปแบบดังกล่าวเหล่านี้ถูกถ่ายทอดเผยแพร่มายังดินแดนอื่น อาทิ ลังกา และดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งไทยก็ได้รับอิทธิพลของพุทธศิลปะอินเดียมาพร้อมการยอมรับคำสอนของพระพุทธศาสนาด้วยดังจะเห็นได้จากรูปสลักเจดีย์ที่มีลักษณะคล้ายกับที่พบในประเทศไทยซึ่งอยู่ในสมัยทวารวดี และ รูปสลักพระพุทธรูปปางแสดงธรรมในท่านั่งแบบชัตสมาธิเพชร บริเวณฐานของบัลลังก์ส่วนมากนิยมและสลักรูปกวางหมอบ (รูปสลักถ้ำที่ 1, 2, 4,17, 20 และ 21) และรูปสลักพระพุทธรูปปางแสดงธรรมในท่านั่งแบบห้อยพระบาทบนพุทธบัลลังก์ (รูปสลักถ้ำที่ 16, 26)โดยเฉพาะถ้ำที่ 26 จะมีรูปสลักพระพุทธรูปหลากหลายอิริยาบถและมุทราต่างๆ มีทั้งปางยืน แต่ที่สวยงามและงดงามมากคือปางสีหไสยาสน์พระเศียรราบไปกับแท่นพระบรรทมพระพักตร์อวบอิมพระเนตรหลับ

ศิลปะแบบทวารวดีที่พบในภาคใต้ของไทยนั้นมีหลายพื้นที่ที่บ่งบอกถึงอิทธิพลด้านศิลปะของอินเดียโบราณ ที่พุทธศิลปะได้เชื่อมถ่ายทอดมาพร้อมกับการเผยแพร่คำสอนของพระธรรมทูตในสมัยราวพุทธศตวรรษที่ 10-13 เทียบเคียงได้จากรูปสลักต่างๆในหมู่ถ้ำอชันตานั่นเอง อาทิเช่น พระพุทธรูปปางนั่งห้อยพระบาท ณ ถ้ำที่ 16 และ 26 ของอชันตาซึ่งพบพระพุทธรูปปางนั่งห้อยพระบาท จังหวัดนครปฐม และพระพุทธรูปศิลาประทับนั่งห้อยพระบาท นามพระคันธารราษฎร์ วัดหน้าพระเมรุราชิการาม จังหวัดอยุธยา สำหรับพระพุทธรูปปางสีหไสยาสน์ ณ ถ้ำที่ 26 ของอชันตาซึ่งพบพระพุทธรูปนอนปางสีหไสยาสน์ วัดธรรมจักรเสมาราม หรือเมืองเสมารามจักรอำเภอสองเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น และภาพจิตรกรรมฝาผนังที่พบ ณ หมู่ถ้ำอชันตา ก็นับเป็นต้นแบบงาน

จิตรกรรมในดินแดนสุวรรณภูมิในกาลต่อมาด้วย กล่าวได้ว่าพุทธศิลปะส่วนใหญ่ในไทยและสุวรรณภูมิ ล้วนแล้วได้รับอิทธิพลมาจากพุทธศิลปะจากถ้ำอชันดาทั้งสิ้นแม้จะผ่านมาทางลังกาก็ตาม

7. เอกสารอ้างอิง

เชษฐ ติงส์ชูชลี. (2560). ประวัติศาสตร์ศิลปะอินเดียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.

กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์บุ๊กเซ็นเตอร์.

ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. (2558). ศิลปะอาเซียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระไตรปิฎก ภาษาไทย. (2539). วินัย 7, พระวินัยปิฎก จุฬวรรค ภาค 2. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณการ.

พระมหาประภาส ปรีชาโน. (2560). ถ้ำอชันดา: ศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาอันยิ่งใหญ่ในอินเดีย

ตะวันตก. จาก http://buphilosophy.blogspot.com/2017/04/blog-post_7.html

พระมหาประภาส ปรีชาโน. (ออนไลน์). ถ้ำอชันดา, ข้อคิดบางประเด็นจากวิหารถ้ำอชันดา : การเดินทางจาก

ดินแดนชมพูทวีปสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ. จาก <http://buphilosophy.blogspot.com>

ลักษณะ บุญเรือง. (ออนไลน์). พระนอนในศิลปะทวารวดี. จาก [https://welovemuseum.files](https://welovemuseum.files.wordpress.com/2011/02)

[wordpress.com/2011/02](https://welovemuseum.files.wordpress.com/2011/02).

อรรถน อิงคนินท์บัณฑิตย์. ข้อคิดบางประเด็นจากวิหารถ้ำอชันดา : การเดินทางจากดินแดนชมพูทวีป

สู่ดินแดนสุวรรณภูมิ. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Mittal Publications. (1998). *Ajanta & Ellora, caves of Ancient India*. Printed at Pritha

Offsets (P)Ltd.

Vishal Mahajan. *Ajanta; A Brief History and guide*, Printed by Vishal Mahajan Aurangabad-

India.

Walter M.Spink. (1998). Published by the Asian Art Archives of the University of

Michigan.

Ellora Ajanta, Megha Publication, Guide Book with Map& Colour Pictures of Ellora

Ajanta a world heritage.

<http://www.komchadluek.net/news/lifestyle/180390>

<https://www.tnews.co.th/contents/405422>

<http://www.madchima.org/forum/index.php?topic=9508.0>

อินไซด์ตรรกศาสตร์พุทธศาสนา

Inside of Buddhist logic

ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์¹

Dr. Phattharachai hUthaphun

ดร.กฤตสุขิน พลเสน²

Dr. Kitsuchin ponsen

สิริพร ครองชีพ³

Siriporn Krongcheep

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความหมายและความเป็นมาของตรรกศาสตร์ 2) เพื่อวิเคราะห์ความสำคัญของตรรกศาสตร์กับพุทธศาสนา ผลการศึกษาพบว่าตรรกศาสตร์ คือ ปรัชญาสาขาที่ว่าด้วยศาสตร์เกี่ยวกับความนึกคิด กฎเกณฑ์การใช้เหตุผล การวิเคราะห์ และการตัดสินความสมเหตุสมผลในการอ้างเหตุผลตรรกศาสตร์ในทางพุทธศาสนาเกิดขึ้นในอินเดีย โดยนักปราชญ์ทางพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน 2 ท่าน คือ ท่านทินนาคะและท่านธรรมกิริติ ได้ให้ความสำคัญกับตรรกศาสตร์เพื่อใช้ในการอธิบายหลักธรรมของพุทธศาสนาด้วยวิธีการแห่งตรรกศาสตร์

คำสำคัญ : อินไซด์ตรรกศาสตร์พุทธศาสนา

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

³ คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ABSTRACT

The objectives of this article were: 1) to study about the meaning and history of logic 2) to analyze the importance of Logic and Buddhism. The study indicated that Logic is the philosophy of the branch of thought science, rules for reasoning, analysis, and reasonable judgment in reasoning. Buddhist logic originated in India by two Mahayana Buddhist scholars; Dinnaga and Dhammakirti. They have focused on logic to explain the principles of Buddhism with the method of logic.

Keyword : Inside of Buddhist logic

บทนำ

กล่าวถึงตรรกศาสตร์นับว่า เป็นวิชาแขนงหนึ่งที่มีการศึกษาและพัฒนามาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ คำว่า “ตรรกศาสตร์” มาจากภาษาสันสกฤตว่า “ตรก” (หมายถึง การตรึงตรอง หรือความคิด) ร่วมกับ “ศาสตร์” (หมายถึง ระบบความรู้) ดังนั้น “ตรรกศาสตร์ จึงหมายถึง ระบบวิชาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด” โดยความคิดที่ว่านี้ เป็นความคิดที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผล มีกฎเกณฑ์ของการใช้เหตุผลอย่างสมเหตุสมผล นักปราชญ์สมัยโบราณได้ศึกษาเกี่ยวกับการให้เหตุผล แต่ยังเป็นการศึกษาที่ไม่เป็นระบบ จนกระทั่งมาในสมัยของอริสโตเติล (Aristotle, 384-322 ก่อน ค.ศ.) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาตรรกศาสตร์ให้มีระบบยิ่งขึ้น มีการจัดประเภทของการให้เหตุผลเป็นรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นแบบฉบับของการศึกษาตรรกศาสตร์ในสมัยต่อมา เนื่องจากตรรกศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยกฎเกณฑ์ของการใช้เหตุผล จึงเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในศาสตร์อื่น ๆ เช่น ปรัชญา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ กฎหมาย เป็นต้น ความรู้ที่เกิดขึ้นจากระบบความคิดแบบตรรกศาสตร์นี้เอง ยังได้ปรากฏหลักคำสอนเชิงตรรกะในคัมภีร์ทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะกระบวนการนำไปสู่ความรู้ยุคคนละนทาเองทางฝ่ายพุทธศาสนาหายานได้นิยมนำมาใช้อธิบายหลักธรรมเป็นอย่างดี

ตามกระบวนการเกิดขึ้นของความรู้ด้วยหลักการวิเคราะห์ การตัดสินใจ การตรึงตรอง ความคิดและการอ้างเหตุผลดังกล่าว ผู้เขียนจึงสนใจเขียนบทความเกี่ยวกับอินไซด์ตรรกศาสตร์พุทธศาสนาโดยมีการศึกษาตามวัตถุประสงค์ 2 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความหมายและความ เป็นมาของตรรกศาสตร์ 2) เพื่อวิเคราะห์ความสำคัญของตรรกศาสตร์กับพุทธศาสนา ซึ่งเนื้อหาใน ประเด็นการศึกษาทั้งหมดนั้น ผู้เขียนได้แสดงรายละเอียดเรียงเป็นลำดับดังต่อไปนี้

2. ความหมายของตรรกศาสตร์

นิยามความหมายว่า “ตรรกศาสตร์ คือ ปรัชญาสาขาที่ว่าด้วยการวิเคราะห์และการตัดสินความสมเหตุสมผลในการอ้างเหตุผล” (พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2532, หน้า 64)

คำว่า “ตรรกศาสตร์” ได้มาจากศัพท์ภาษาสันสกฤตสองศัพท์ คือ ตรก และ ศาสตร์ ตรก หรือ ตรก หมายถึง ความตรึก ความคิด (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 425) ตรงกับภาษาบาลีว่า ตักกะ หมายถึง การตรึกตรองความคิด ความนึกคิด เช่นเดียวกัน และคำว่า ศาสตร์ หมายถึง วิชา ตำรา รวมกันเข้าเป็น “ตรรกศาสตร์” หมายถึง วิชาว่าด้วยความนึกคิดอย่างเป็นระบบ หรือวิชาว่าด้วยการตรึกตรองอย่างเป็นระบบ และเพราะการคิด การตรึกตรองอย่างเป็นระบบนี้เอง ประชาชนทั่วไปจึงมีความเห็นร่วมกันว่า ตรรกศาสตร์ คือ วิชาว่าด้วยกฎเกณฑ์การใช้เหตุผล (ประยงค์ แสนบุราณ, 2552, หน้า 1)

“ตรรกศาสตร์ (Logic)” หมายถึง ศาสตร์ที่เกี่ยวกับความนึกคิด และเป็นศาสตร์ว่าด้วยการให้เหตุผล (ศาสตราจารย์พิเศษ จำนง ทองประเสริฐ, 2548, หน้า 5)

“ตรรกศาสตร์” คือ วิชาที่ว่าด้วยกฎเกณฑ์การใช้เหตุผล (กิริติ บุญเจือ, 2520, หน้า 1)

Copi ได้ให้ความหมายของคำว่า “ตรรกวิทยา” คือ การศึกษาถึงวิธีการและหลักการที่ใช้แยกความแตกต่างระหว่างการอ้างเหตุผลที่ถูกต้องและการอ้างเหตุผลที่ไม่ถูกต้อง (ดำรง วิเชียรสิงห์, 2542, หน้า 1)

3. ความเป็นมาของตรรกศาสตร์

ตรรกศาสตร์ หรือ Logic โดยทั่วไปประกอบด้วยการศึกษาารูปแบบของข้อโต้แย้งอย่างเป็นระบบข้อโต้แย้งที่สมเหตุสมผลคือข้อโต้แย้งที่มีความสัมพันธ์ของการสนับสนุนเชิงตรรกะที่เฉพาะเจาะจงระหว่างข้อสมมุติพื้นฐานของข้อโต้แย้งและข้อสรุป ตรรกศาสตร์ จึงเป็นการศึกษาเชิงปรัชญาว่าด้วยการให้เหตุผล โดยมักจะเป็นส่วนสำคัญของวิชาปรัชญา คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ รวมถึงภาษาศาสตร์ ตรรกศาสตร์เป็นการตรวจสอบข้อโต้แย้งที่สมเหตุสมผล (valid argument) หรือการให้เหตุผลแบบผิดๆ (fallacies) ตรรกศาสตร์ เป็นการศึกษาที่มีมานานโดยมนุษยชาติที่เจริญแล้ว เช่น กรีก จีน หรืออินเดีย และถูกยกขึ้นเป็นสาขาวิชาหนึ่งโดยอริสโตเติลซึ่งมีความเป็นมาในแต่ละประเทศพอเป็นแนวทางของการศึกษาดังนี้

3.1 ตรรกศาสตร์กรีก

ประเทศกรีกในยุคแรกก็ไม่มีใครทราบแน่ชัดว่า ใครเป็นคนใช้หรือคิดตรรกศาสตร์ขึ้นมาเป็นคนแรก ก่อนหน้าทาเลส (ก่อน ค.ศ. 640-545) อาจถือได้ว่าเป็นบิดาแห่งปรัชญาตะวันตก ก็ปรากฏว่ามีการใช้ตรรกศาสตร์กันแล้ว จนมาถึงสมัยของอริสโตเติล (ก่อน ค.ศ. 384-322) จึงได้รวบรวมตรรกศาสตร์ที่กระจัดกระจายกันอยู่ให้เป็นระบบ นอกเหนือจากนั้นแล้วประเด็นใดที่ยัง

บกพร่องในการใช้เหตุผล อริสโตเติลก็จะแต่งเพิ่มเติม บางประเด็นที่ไม่เคยมีมาก่อนอริสโตเติลและท่านเห็นว่ามีคามจำเป็นก็จะแต่งขึ้นมา เพราะเหตุนี้อริสโตเติลถือได้ว่าเป็นบิดาของตรรกศาสตร์ อริสโตเติลได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นให้ชื่อว่า ไลเซียม (Lyceum) ในปีก่อน ค.ศ. 335 ได้นำเอาวิชาตรรกศาสตร์เข้าไปสอนในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ด้วย ร่วมกับวิชาอื่นๆ เช่น ฟิสิกส์ อภิปรัชญา จริยศาสตร์ กาปกรอง สัตวศาสตร์ ชีววิทยา วาทศิลป์ และวรรณคดี เป็นต้น ถัดจากนั้นวิชาตรรกศาสตร์แพร่หลายออกไปในสังคมกรีกโบราณ(ประยงค์ แสนบุราณ,อ้างแล้ว, หน้า 3-4)

3.2 ตรรกศาสตร์จีน

ปรัชญาจีนที่มีการโต้แย้งกันอย่างเป็นระบบประมาณก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 5 หรือ ก่อน ค.ศ. 500 ปี พบว่า นักปราชญ์ที่มีการโต้แย้งกันด้วยเหตุผล คือ “สำนักโม” มี โมจื่อ (ก่อน ค.ศ. 468-376) เป็นผู้นำ โมจื่อและสำนักของท่านได้คัดค้านความคิดของขงจื่อและท่านโมจื่อได้วางข้อพิสูจน์ความสมเหตุสมผลของคำสอนเอาไว้สามประการด้วยกันคือ 1. หลักฐานโบราณ 2. ความเห็นทั่วไป 3. ผลกระทบทางปฏิบัติ หลักฐาน 3 ประการนี้ คือ หลักพิสูจน์ความสมเหตุสมผลของสำนักนี้ นอกจากสำนักนี้แล้วก็ไม่มีสำนักอื่นที่เด่นเลย และถัดจากยุคนี้นักปรัชญาจีนมีความคิดทางตรรกศาสตร์อยู่บ้าง แต่ก็ไม่มีใครโดดเด่นอย่างซีกอื่นๆ ของโลก(ประยงค์ แสนบุราณ, อ้างแล้ว, หน้า 4)

3.3 ตรรกศาสตร์อินเดีย

คำว่า “ตรรกศาสตร์อินเดีย” คนที่ได้ฟังคำนี้ มักจะนึกถึงเฉพาะตรรกศาสตร์ของปรัชญาสำนักนยาเย ซึ่งเกิดในราวก่อน ค.ศ. ประมาณ 600 ปี หรือเกิดก่อนพุทธกาล แต่เนื้อหาทางปรัชญาของสำนักนี้ที่ถูกบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรประมาณพุทธศตวรรษที่ 2 อันที่จริงแล้วตรรกศาสตร์อินเดียถ้ามองในมุมกว้างแล้ว จะรวมถึงตรรกศาสตร์ใน 6 สำนัก ของปรัชญาฮินดูและรวมถึงปรัชญาพุทธศาสนาและปรัชญาเซนอีกด้วย เพราะแต่ละสำนักล้วนแต่มีหลักการในการหาเหตุผลของตัวเองทั้งสิ้น (ประยงค์ แสนบุราณ, 2552, หน้า 4)

4. บ่อเกิดของตรรกศาสตร์พุทธศาสนา

4.1 ความเป็นมาของตรรกศาสตร์พุทธศาสนา

ตรรกวิทยาพุทธศาสนาเกิดขึ้นในอินเดีย โดยนักปราชญ์ทางพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน 2 ท่าน คือท่านทินนาคะ และท่านธรรมกัรตี วิชานี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ทางประสาทสัมผัส (Theory of sense-perception) และบาทที่ก็เรียกว่า ญาณตรรกศาสตร์ (Epistemological Logic) หรือตรรกศาสตร์ตามแนวญาณวิทยา เพราะเริ่มต้นด้วยทฤษฎี Sensation (เพทนาการ) ที่เกี่ยวกับความมีอยู่ของโลกภายนอก (External world) บางทีเรียกตรรกศาสตร์นี้ว่า เหตุวิทยา (The doctrine of logical reason) ประมาณวิทยา (The doctrine of

right knowledge) ขยายความว่า เป็นหลักการสอนพิจารณาความรู้ที่ถูกต้อง หรือหลักที่ว่าด้วยความจริงและความผิดพลาด (truth and error)

ตรรกศาสตร์ทางพุทธศาสนานี้ กล่าวได้ว่าเป็นเพียงโลกียวิทยา ที่เกี่ยวกับความเข้าใจของมนุษย์ (Natural and general logic of the human understanding) ไม่ใช่หลักที่เป็นไปเพื่อความหลุดพ้นตามแนวทางของพุทธศาสนาดั้งเดิม ตรรกวิทยาพุทธศาสนาหนักไปในทางวิพากษ์วิจารณ์ประสบการณ์ต่างๆ ทางอายตนะ (critical) ปฏิเสธพระเจ้า วิญญาณสากล (soul) ความนิรันดร (eternity) ยอมรับว่าไม่มีสิ่งอื่นนอกจากความเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นไปอยู่ตลอดเวลา และยอมรับความสงบนิรันดรขั้นสุดท้ายในนิพพานเท่านั้น

จุดมุ่งหมายสูงสุดของตรรกวิทยาพุทธศาสนานี้ก็คือ การแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความแท้จริงซึ่งเคลื่อนไหวอยู่เสมอ (moving reality) กับระบบความคิดที่ตาย ตรงกันข้ามกับตรรกวิทยาของพวกสัจนิยมสายอื่น ๆ เช่น สายนยายะ ไวเศซิกะ มีมางสะ ซึ่งเขาถือว่าความแท้จริงเป็นสิ่งตายตัว (วคิน อินทสระ, 2548, หน้า 34-35)

4.2 ลักษณะตรรกในกาลามสูตร

ตรรกศาสตร์พุทธศาสนา (Buddhist Logic) ก็คือ ตรรกศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์อันมีพื้นฐานอยู่ที่แนวคิดของปราชญ์ฝ่ายมหายาน ซึ่งท่านเหล่านั้นต้องการอธิบายหลักพระพุทธศาสนาโดยวิธีตรรกศาสตร์ กล่าวอีกนัยหนึ่งตรรกศาสตร์พุทธศาสนา คือการอธิบายหลักธรรมของพระพุทธเจ้าหรือหลักธรรมทางพุทธศาสนาด้วยวิธีการแห่งตรรกศาสตร์ หรือนำเอาหลักตรรกศาสตร์มาช่วยในการอธิบายหลักธรรมทางพุทธศาสนานั้นเอง (วคิน อินทสระ, 2548, หน้า 24) โดยเฉพาะเรื่องของ “ตรรก” นี้ ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาก็มีกล่าวถึงอยู่เหมือนกันคือใน “กาลามสูตร” หรือ “เกสปุตตสูตร” (พระไตรปิฎก เล่มที่ 20 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 12 อังคุตตรนิกาย เอก-ทุก-ติกนิบาต เกสปุตตสูตร. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ 10-07-62) พระพุทธองค์ได้ทรงสอนชาวกาลามะว่าไม่ให้ปลงในเชื่อ เพียงเพราะเหตุอย่างโน้นอย่างนี้ 10 ประการ ได้แก่

1. มา อนุสสวเนน : อย่าเพิ่งเชื่อโดยฟังตามกันมา
2. มา ปรมปราย : อย่าเพิ่งเชื่อโดยถือว่าเป็นของเก่าเล่าสืบๆ กันมา
3. มา อิติกิราย : อย่าเพิ่งเชื่อเพราะชาวเล่าลือ
4. มา ปิฎกสมปทาเนน : อย่าเพิ่งเชื่อโดยอ้างคัมภีร์หรือตำรา
5. มา ตกกเหตุ : อย่าเพิ่งเชื่อโดยคิดเดาเอาเอง
6. มา นยเหตุ : อย่าเพิ่งเชื่อโดยคิดคาดคะเนอนุมานเอา
7. มา อากาโรปริวิตกเกณ : อย่าเพิ่งเชื่อโดยตรึกเอาตามอาการที่ปรากฏ
8. มา ทิฎฐินิชฌามณฺขณฺติยา : อย่าเพิ่งเชื่อเพราะเห็นว่าต้องกับความเห็นของตน

9. มา ภพพรูปตา : อย่าเพิ่งเชื่อว่าผู้พูดควรเชื่อได้

10. มา สมโณ โน ครุติ : อย่าเพิ่งเชื่อว่าผู้พูดนั้นเป็นครูของเรา

ด้วยเหตุแห่งวิธีการนี้เอง พระพุทธองค์จึงตรัสว่า ใครจะพูดก็พูดไปเราก็จับไป อย่าไปว่าหรือ ค้านเขา แต่อย่าเพิ่งเชื่อ ต้องพิจารณาดูก่อนว่าถูกหรือผิด เป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ เป็นบุญ หรือเป็นบาป เป็นไปเพื่อประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์รวมทั้งที่ไม่ให้ปลงใจเชื่อโดยตรึกเอาตาม อากา และไม่ให้ปลงใจเชื่อเพียงเพราะอาศัยการให้เหตุผลตามหลัก “ตรรก” (มา ตกทุกเหตุ) ด้วยอย่า เพิ่งเชื่อโดยคิดเดาเอาเอง ท่านใช้คำว่า ตักกเหตุ คือ การตรึก หรือการคิด ตรรกวิทยาเป็นวิชา แสดง เรื่องความคิดเห็น อังหาเหตุผล แต่พระพุทธเจ้าทรงกล่าวค้านตรรกวิทยาได้ว่า การอ้างหาเหตุผลโดย การ คาคคเนนนั้นอาจจะผิดก็ได้การอ้างหาเหตุผลนั้นไม่ใช่จะถูกไปเสียทุกอย่าง การนึกคาคคเนนหรือการเดาเอาของคนเรานั้นผิดได้ เช่นหลักตรรกวิทยากล่าวว่า “ที่ใดมีควัน ที่นั่นมี ไฟ” ซึ่งก็ไม่ แน่เสมอไป เดียวนี้ที่ใดมีควัน ที่นั่นอาจจะไม่มีไฟก็ได้ เช่น เขาฉีดยาเคมี พ่นยาฆ่าแมลง ก็มองดูว่าเป็นควันออกมา แต่หาไฟไม่ หรือบางคนก็คิดเดาเอาเองว่าคงจะเป็นอย่างนั้น คงจะเป็น อย่างนี้ คำว่า คงจะ นั้น มันไม่แน่ เพราะฉะนั้น เราก็อย่าเพิ่งตัดสินว่าเรื่องนี้ถูกแน่นอนแล้ว คำว่า คง จะนั้นเป็นการนึกเดาเอา

4.3 ลักษณะตรรกในคัมภีร์สุมังคลวิลาสินี

ในเรื่องของตรรกะนี้ แม้คัมภีร์สุมังคลวิลาสินี อรรถกถาสีลขันธวรรค แห่งทีฆนิกาย สุตตันตปิฎก ท่านได้อธิบายไว้ว่า นักตรรกศาสตร์ (ตกกี) นั้นมีอยู่ด้วยกัน 4 ประเภท คือ อนุสสติโก 1 ชาตีสสรโร 1 ลาภี 1 และ สุทตตกกีโก 1

ในบรรดา “ตกกี” (Logicians) 4 ประเภทนี้ ประเภทแรก ได้แก่ ผู้ที่เคยได้ยินได้ฟังมา เช่นว่า “ได้เคยมีพระราชอาองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่า เวสสันดร” เป็นต้น และตรึกตรองเอาเองว่า ถ้า เมื่อเป็นเช่นนั้น หากพระพุทธเจ้าคือพระเวสสันดรละก็ “อตตา” ก็เป็นสิ่งที่เที่ยงแท้ละซี แล้วก็ยึดมั่น ถือมั่นเป็นทิฐิ อย่างนี้เรียกว่าพวก “อนุสสติโก”

ประเภทที่ 2 ได้แก่พวกที่ระลึกชาติได้ 2-3 ชาติ แล้วคิดเอาเองว่า ในครั้งกระโน้น เราได้ เกิดในสกุลโน้น ฉะนั้น อตตา ก็เป็นสิ่งที่เที่ยงแท้ละซี อย่างนี้จัดว่าเป็นพวก “ชาตีสสรตกกีโก”

ประเภทที่ 3 ได้แก่ ผู้ที่ได้มานแล้วตรึกตรองเอาว่า ในปัจจุบันนี้ “ตัว” เรามีความสุข อย่างไร ในอดีตเราก็คงเคยมีความสุขอย่างนั้นแน่นอน แล้วก็ยึดถือเป็นจริงเป็นจัง อย่างนี้เรียกว่าพวก “ลาภิตกกีโก”

ประเภทที่ 4 ได้แก่ พวกที่เพียงแต่ตรึกตรองเอาเองว่า “เมื่อมีอย่างนี้ ก็ต้องเป็นอย่าง นั้น” อย่างนี้เรียกว่าพวก “สุทตตกกีโก”

นักคิด (ตกกี) ประเภทสุดท้ายคือพวก “สุทตตกกีโก” นี้แหละที่มีความหมายใกล้เคียงกับ คำว่า Logician ในทางตะวันตก เราจึงพูดได้ว่า คำว่า “ตรรก” หรือ “ตรรกศาสตร์” ในทัศนะของฝ่าย

ตะวันออกนั้นมีความหมายกว้างกว่าคำว่า Logic ของฝ่ายตะวันตก คือ ถ้าเป็น Logic ต้องเป็น “ตรรก” (ตะวันออก) แต่ถ้าเป็น “ตรรก” อาจจะไม่เป็น Logic ก็ได้ เช่นเดียวกับถ้าเป็น “มนุษย์” ก็ต้องเป็น “สัตว์” ด้วย แต่ถ้าเป็น “สัตว์” อาจไม่เป็น “มนุษย์” ก็ได้ ทั้งนี้เพราะ “มนุษย์ เป็นสัตว์ ชนิดหนึ่ง”

ผู้ที่จัดว่าเป็น “ตกก็” นั้น ท่านหมายเอาผู้ที่เมื่อได้ตรรกตรงแล้วในที่สุดก็สรุปเอาเอง แล้วก็เกิดความยึดมั่นถือมั่นใน “ทิฐิ” คือ ทฤษฎีหรือความเห็นนั้นๆ ว่าเป็นจริง (ศาสตราจารย์พิเศษ จ้านง ทองประเสริฐ, 2548, หน้า 9-10)

4.4 ลักษณะพุทธตรรกวิทยานिरนัย (Deductive Logic)

เห็นได้จากเรื่องที่พระพุทธองค์ทรงสอนนางกิสาคคตมี โดยใช้หลักตรรกวิทยานिरนัย (Deductive Logic) คือ การสรุปข้อย่อยจากหลักสากล คือ เอาหลักสากลมาพิจารณาข้อย่อย

เรื่องโดยย่อมีว่า กิสาคคตมี ลูกตายจึงเที่ยวอุ้มลูกไปให้หมอรักษาให้ฟื้น ทุกคนปฏิเสธ มีคนหนึ่งแนะนำให้ไปเฝ้าพระพุทธเจ้า นางเชื่อ นำบุตรไปเฝ้าพระพุทธองค์ขอให้ช่วยรักษา พระพุทธเจ้าตรัสบอกว่ารักษาได้ แต่ต้องได้เมล็ดผักกาดในหมู่บ้านที่ไม่มีใครเคยตาย นางดีใจอุ้มบุตรไว้กับอกเที่ยวเสาะหาเมล็ดผักกาด เมล็ดผักกาดนั้นนางหาได้หลายหมู่บ้าน แต่ไปติดขัดอยู่ที่ในหมู่บ้านเหล่านั้นล้วนมีคนเคยตายทั้งสิ้น นางได้มีประสบการณ์กว้างออกไปว่า คนทั้งหลายได้มีความทุกข์เพราะปุตตวิโยคมาแล้วแทบทั้งสิ้น มิใช่นางคนเดียว ในที่สุดนางก็ได้ขอสรุป ข้อย่อยจากหลักสากลว่า ความตายเป็นธรรมดาของคนทั้งหลาย ความตายแห่งบุตรของนางนั้นก็เรื่องธรรมดา เช่นกัน จึงทิ้งบุตรผู้หาชีวิตไม่แล้วเสียในป่า แล้วไปเฝ้าพระศาสดาทูลขอบวช พระศาสดาให้นางบวชในสำนักของภิกษุณี ต่อมาสำเร็จจอร์हतผลด้วยการได้เห็นดวงประทีปในโรงอุโบสถซึ่งเปลวไฟเกิดดับอยู่ นางพิจารณาสิ่งนั้นแล้วได้ข้อคิดว่า สัตว์ทั้งหลายก็เกิดตายอยู่เหมือนดวงประทีปนี้แหละ พระพุทธเจ้าทรงทราบดังนั้น ทรงแผ่พระรัศมีมาเสมือนปรากฏเฉพาะหน้าของนางแล้วตรัสว่า

“สัตว์ทั้งหลายเกิดตายอยู่เหมือนดวงประทีป แต่พอถึงนิพพานแล้ว อาการอย่างนั้นก็ไม่ปรากฏอีกเลย”

ตรัสดังนั้นแล้วตรัสต่อไปว่า

“ผู้ใดแม้มีชีวิตอยู่ตั้งร้อยปี แต่ไม่เห็นอมตบท ชีวิตของผู้ที่อยู่เพียงวันเดียว แต่เห็นอมตบท ประเสริฐกว่า”

กิสาคคตมี ฟังแล้วได้สำเร็จจอร์हतผลพร้อมด้วยปฏิสัมภิท 4(วคิน อินทสระ, 2548, หน้า 27-28)

4.5 ลักษณะพุทธตรรกวิทยาอุปนัย (Inductive Logic)

มีในเรื่องของนางวิสาขาว่า วันหนึ่งนางวิสาขาไปเฝ้าพระพุทธเจ้าแต่ยงวัน เธอมีผ้าเปียก ผมเปียก พระพุทธองค์ตรัสถามว่า “มีเรื่องอะไร จึงเศร้าโศกอย่างนั้น” นางทูลว่า “หลานสาวคนหนึ่ง ดีเหลือเกิน ตายลงนางจึงเศร้าโศก เพราะรักมาก” พระพุทธองค์ตรัสถามว่า “ถ้าหญิงในเมืองสาวที่ดีดี

“อย่างนี้ เธอจะรักเขาหรือไม่?” ทูลตอบว่า “รัก” ตรัสถามว่า “ในเมืองนี้มีคนตายทุกวันหรือไม่?”
ทูลว่า “ตายทุกวัน”

พระพุทธองค์จึงทรงสรุปจากเรื่องย่อไปหาเรื่องใหญ่แบบตรรกวิทยาอุปนัย (Inductive Logic) ว่า “ถ้าอย่างนั้นเธอก็ต้องมีผ้าเปียกผมเปียก ต้องร้องไห้เศร้าโศกทุกวันละซี” ในที่สุดตรัสว่า “คนมีรัก 1 ทุกข์ 1 มีรัก 100 ทุกข์ 100”

นางวิสาขาได้สติคลายความโศกก็ด้วยพุทธวิธีในการสอนโดยหลักตรรกศาสตร์ (วคิน อินทสระ, 2548, หน้า 28-29)

5. สรุป

ตรรกศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการคิด การตรึกตรอง การตัดสินใจความสมเหตุสมผล ผ่านระบบความคิดหาข้ออ้างทางเหตุผล มีระบบการเกิดขึ้นของตรรกอย่างเป็นรูปธรรมเห็นได้ชัดเจนในยุคสมัยของโสเครตีสนักปรัชญากรีก สำนักปรัชญาไมจ้อ ที่ได้คัดค้านความคิดของขงจื้อ แม้กระทั่งอินเดียเองตรรกได้ถูกนำมาใช้ในสำนักนैयाยะหรือปรัชญาหกสำนัก สำหรับตรรกศาสตร์ในทางพุทธศาสนาเป็นการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ศาสนาและการอธิบายหลักธรรมให้แจ่มแจ้งด้วยเหตุผลกระบวนการทางตรรกศาสตร์ได้ปรากฏเด่นชัดขึ้นในพุทธศาสนาฝ่ายมหายานยุคนาลันทา โดยเฉพาะท่านทีนาคะและท่านธรรมกิริติในส่วนของคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับตรรกศาสตร์ เช่น หลักธรรมในกาลามสูตร สอนไม่ให้เชื่อโดยขาดการคิดตรិตรองด้วยเหตุผล และในคัมภีร์สุมังคลวิลาสินี อธิบายถึงหลักนักตรรกศาสตร์ไว้ 4 ประเภท คือ อนุสสติโก, ชาติสโสโร, ลากิ และสุทตฺตโกโกแม้กระทั่งเรื่องราวของนางกิสาคอดมีและนางวิสาขา ที่ได้ยกแสดงเป็นแบบอย่างตรรกวิทยานิรันนัย (Deductive Logic) และตรรกวิทยาอุปนัย (Inductive Logic) ดังนั้น คำว่า “ตรรก” กับพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญร่วมกันในการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความแท้จริงซึ่งเคลื่อนไหวอยู่เสมอ (moving reality) กับระบบความคิดที่ตายแล้วไม่น้อยไปกว่าศาสตร์อื่นๆ

6. เอกสารอ้างอิง

กิริติ บุญเจือ. (2520). **ตรรกวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : ไทยพัฒนาพานิช.

ผศ.ดำรง วิเชียรสิงห์. (2542). **ตรรกวิทยา Logic**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซีเอ็ด
ยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2542). กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2532). กรุงเทพมหานคร :
อมรินทร์ พรินติ้งกรุฟ.

พระไตรปิฎก เล่มที่ 20 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 12 อังคุตตรนิกาย เอก-ทุก-ติกนิบาต เกสปุตตสูตร.
พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (ออนไลน์). เข้าถึงเมื่อ
9 พฤศจิกายน 2560. จาก http://www.84000.org/tipitaka/read/m_siri.php?B=20&siri=110

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ. (2552). **ตรรกศาสตร์เบื้องต้น Introduction to Logic.**
ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วสิน อินทสระ. (2548). **Buddhist Logic ตรรกศาสตร์พุทธศาสนา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร
: โรงพิมพ์เมื่อดทราย.

ศาสตราจารย์พิเศษ จำนง ทองประเสริฐ. (2548). **ตรรกศาสตร์ศิลปะแห่งการนิยามความหมายและการให้เหตุผล.** พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

จริยธรรมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Ethics with the Sufficiency Economy Philosophy

ผศ.กัลยรัศมี ทิณรัตน์¹

Asst. Prof. Ganyarat Tinnarat

บทคัดย่อ

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักความพอดีกับศักยภาพของตนเอง บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง รวมทั้งมีความเอื้ออาทรต่อคนอื่น ๆ ในสังคมเป็นประการสำคัญ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา เป็นแนวปฏิบัติ ไม่ว่าจะอยู่ในกิจกรรม อาชีพใด ก็ต้องยึดวิถีชีวิตไทย อยู่แต่พอดี ไม่ดำเนินชีวิตตามกระแสบริโภคนิยม ใช้ชีวิตให้อยู่กินตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต มีสติ ในการคิดวิเคราะห์และการรับรู้ข่าวสาร ไม่ใช้ชีวิตที่ตั้งอยู่บนความเสี่ยงและประมาท ช่วยเหลือ แบ่งปัน และเอื้ออาทร ผู้อื่นตามสถานะของตนเอง มีจิตสาธารณะ การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม และทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งมีระบบกลไกปกป้องตนเองให้อยู่รอดในสถานการณ์ ที่ไม่พึงประสงค์ ได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : จริยธรรม, เศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The concept of the sufficiency economy based on the fit to the full potential of their own On the basis of self-reliance and caring for other people in the society is one of the most important The sufficiency economy philosophy was the best practices that are located in the event of any career he must be based on the lifestyle of Thailand, but does not fit lifestyle by the current consumption of popular life is to eat one Use wisdom in life with mindfulness in analysis and News, do not use the life on the risk and negligence help share and compassionate others as your own status There is a

¹ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

public mind the approaching to include section and up to the changes that occur with the mechanical system protection to survive in a situation that is not spam.

Keywords : Ethics, Economy Philosophy

1. บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้มีพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงให้กับปวงชนชาวไทย ณ วันที่ 4 ธันวาคม 2550 ซึ่งมีคุณค่าอย่างยิ่ง เป็นการบูรณาการความคิดเชิงเศรษฐกิจและหลักการทางศาสนา จริยธรรมเข้าด้วยกัน หลักจริยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ หากทุกคน ทุกภาคส่วนน้อมนำไปปฏิบัติเชื่อว่าหากมีวิกฤติเกิดขึ้น ก็จะผ่อนคลายเป็นอย่างสิ้นเชิง เกิดฐานครอบครัวที่อบอุ่น ส่งผลให้มีความเข้มแข็ง เมื่อคน ชุมชนเข้มแข็งย่อมทำให้ประเทศเกิดความสงบสุข หากคนไทยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและเข้าถึงแก่นแท้ในการดำเนินตามวิถีชีวิต โดยกระบวนการเศรษฐกิจพอเพียง นี้แล้ว นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ยังช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศเพราะคุณประโยชน์ที่แฝงไว้ โดยเฉพาะความสามัคคี สามารถช่วยให้คนในชาติมาปรองดองกันและผ่อนคลาวยุติของสังคมไทยต่อไป

2. จริยธรรมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระบรมราชาวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2560, ออนไลน์) ทรงตรัสไว้ว่า การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน ต้องพึ่งตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกัน หมายถึง ต้องรู้จักพึ่งตนเองและแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันด้วยตนเองก่อนเสมอ โดยใช้สติปัญญาและเหตุผล ต่อจากนั้นจึงพึ่งพาซึ่งกันและตามความจำเป็น ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง หมายถึง ยึดทางสายกลางในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ใช่จ่ายเกินฐานะหรือเกินกำลังทรัพย์ของตน เมื่อได้เมื่อเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งแล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจระดับประเทศต่อไป หากเศรษฐกิจชุมชนยังไม่มั่นคงแล้ว แต่มุ่งทุ่มเทสร้างเสริมความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็ว โดยไม่เกิดความสมดุล อาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวของประเทศได้ในที่สุด”

นับเป็นเวลากว่า 65 ปี (9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 - พ.ศ. 2559) ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติและมีพระบรมราชาวาทแก่ปวงชนชาวไทยในวโรกาสต่าง ๆ เสมอมา ทั้งในยามบ้านเมืองปกติสุขและไม่ปกติ ซึ่งล้วนสะท้อนถึงคำสอนตามแนวทางแห่งธรรมะและหลัก

วิชาการในการบริหารจัดการงาน การดำเนินชีวิตที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งในเรื่องระดับประเทศชาติ และระดับบุคคล แม้วันเวลาผ่านไปหลายสิบปีแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็ยังคงสอดคล้องกับหลักคำสอนของพระองค์ท่าน ดังเรื่องของการแก้ปัญหาความยากจนที่เกี่ยวกับปากท้องของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศชาติ

จริยปรัชญา (Ethics) คือ เกณฑ์วินิจฉัยที่ใช้เป็นหลักสำหรับตัดสินว่าอะไรเป็นสิ่งที่ “ดี” หรือ “ไม่ดี” อันเป็นพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมที่ช่วยในการพัฒนา องค์การ สังคม และประเทศให้เกิดความเจริญเติบโต แต่เกณฑ์ที่จะใช้ประเมินคำว่า “ดี” หรือ “ไม่ดี” ซึ่งเป็นคำที่เป็นนามธรรมทำให้ยากต่อการประเมิน อย่างไรก็ตามนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระราชดำริแก่ปวงชนชาวไทยเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2543 ทำให้สามารถเป็นเกณฑ์พิจารณาและนิยามคำว่า “ความดี ความไม่ดี” ออกมาเป็นรูปธรรมตามนัยแห่งหลักจริยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นการกระทำ “อย่างมีประสิทธิภาพ” “อย่างเป็นประโยชน์” และ “เกิดความสุขอย่างมั่นคงและยั่งยืน” การปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยปรัชญาจึงเป็นรากฐานสำคัญเพื่อการพัฒนาและส่งผลกระทบต่อสังคมให้ เป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้เกณฑ์วินิจฉัยหรือนิยามความหมายของคำว่า “ดี” ตามนัยแห่งหลักจริยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2543 ว่า (สำนักงาน กปร, 2550, ออนไลน์)

“บางคนพูดบอกว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไม่ถูก ทำไม่ได้ ไม่ดี ได้ยินคนเค้าพูด แต่ว่าส่วนใหญ่บอกว่าดี แต่พวกส่วนใหญ่ที่บอกว่าดีนี้เข้าใจแค่ไหนก็ไม่ทราบ แต่ยังไงก็ตามเศรษฐกิจพอเพียงนี้ขอย้ำว่าเป็นการทั้งเศรษฐกิจหรือความประพฤติที่ทำอะไรเพื่อให้เกิดผล โดยมีเหตุและผล คือผลมันมาจากเหตุ ถ้าทำเหตุที่ดี ถ้าคิดให้ดี ผลที่ออกมาคือสิ่งที่ติดตามเหตุ การกระทำก็จะเป็นการกระทำที่ดี และผลของการกระทำนั้นก็จะเป็นการกระทำที่ดี ดี แปลว่า มีประสิทธิภาพ ดีแปลว่า มีประโยชน์ ดีแปลว่า ทำให้มีความสุข” เกณฑ์วินิจฉัย 3 ประการตามแนว “หลักจริยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวข้างต้น จึงสามารถประยุกต์ใช้กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ที่เป็นพลวัตเชิงสมดุล (Dynamic Equilibrium) ดังนี้

1) การ “**มีประสิทธิภาพ**” (Efficacy หรือ Effectiveness) คือการกระทำใดใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดอย่างประหยัดกว่า แต่สามารถช่วยให้บรรลุผลที่ต้องการได้ตามเป้าหมาย ก็ถือว่าเกิดผลที่ “ดีกว่า”

2) การ “**มีประโยชน์**” (Utility หรือ Benefit) คือการกระทำใดสามารถก่อให้เกิดประโยชน์สุขทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยรวมได้มากกว่าก็ถือว่าเกิดสิ่งที่ “ดีกว่า”

3) การ “**ทำให้มีความสุขที่ยั่งยืน**” (Happiness with Sustainability) คือการกระทำใดก่อให้เกิดความสุขที่ยั่งยืนมากกว่า มิใช่แค่ให้ความสุขในระยะสั้นแต่ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาความ ปืบค้ำเป็นทุกข์ที่มากกว่าโดยรวมตามมาในระยะยาวก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ “ดีกว่า”

รัฐบาลไทยได้น้อมนำพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในระยะ 5 ปี จะยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับก่อนหน้า เพื่อให้การพัฒนาในทุกมิติมีการบูรณาการบนทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึงมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี สอดคล้องกับภูมิสังคม การพัฒนาทุกด้าน มีดุลยภาพ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศน์ มีความสอดคล้อง เกื้อกูล และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยการพัฒนาในมิติหนึ่งต้องไม่ส่งผลกระทบต่อมิติอื่น รวมทั้งต้องมุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคมนทุกวัยให้เป็น คนดี คนเก่ง มีศักยภาพ และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการเพื่อสร้างความเข้มแข็ง มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม นำไปสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา รวมถึงมีจิตอนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสมเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคมนทุกวัยให้เป็น คนดี คนเก่ง

3. แนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งการพิจารณาออกเป็น 5 ส่วน (กิริติ บุญเจือ, 2551) ดังนี้

ส่วนที่ 1. กรอบแนวคิด

เป็นปรัชญาที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติในสิ่งที่ดี มีประโยชน์ต่อตนเอง และผู้ โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทุกสถานการณ์ และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สร้างความสมดุลในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีภูมิป้องกันภัยและความเสี่ยง เพื่อความมีเสถียรภาพ และความยั่งยืนของการพัฒนาประเทศ

ส่วนที่ 2. คุณลักษณะ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการทุกกิจกรรมและการดำเนินชีวิตของผู้คนได้ในทุกระดับ โดยใช้วิถีทางสายกลาง และการดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอนที่มีระเบียบแบบแผน

ส่วนที่ 3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่นการผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจที่อยู่ภายใต้ความเป็นเหตุเป็นผลบนหลักการที่ยึดถือปฏิบัติ โดยพิจารณาองค์ประกอบหลายด้าน ก่อนการตัดสินใจ และต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นอย่างละเอียดถี่ถ้วน

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงที ซึ่งเป็นไปตามพุทธเศรษฐศาสตร์ที่มีความไม่ประมาทต้องเตรียมพร้อมและเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามธรรมชาติ

ส่วนที่ 4. เจื่อนใจ

การตัดสินใจและการปฏิบัติตนในเรื่องราวต่าง ๆ ให้ความพอเพียงนั้น ต้องใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน 2 เจื่อนใจ ดังนี้

เจื่อนใจความรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทฤษฎี แนวคิด ตามหลักวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน การประยุกต์ใช้องค์ความรู้เหล่านั้นอย่างชาญฉลาด เพื่อประกอบการวางแผนตัดสินใจ และตรวจสอบควบคุมในชั้นปฏิบัติ

เจื่อนใจคุณธรรม การมีคุณธรรม จริยธรรม ในแบบอย่างของมนุษย์ผู้ประเสริฐ สามารถแยกแยะสิ่งที่ดี ไม่ดี ควรไม่ควรได้ รวมถึงการมีอุดมการณ์และความวิริยะ อุตสาหะในการปฏิบัติหน้าที่ทุกประการ

ส่วนที่ 5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

4. แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ ครอบครัว ชุมชน องค์การ ธุรกิจ จนถึงระดับรัฐทั้งในการดำรงชีวิตประจำวัน การพัฒนาและบริหารองค์การ ประเทศชาติ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาภาคธุรกิจ เพื่อให้ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง (Self Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่สร้าง ความเดือดร้อนให้ตนเอง และผู้อื่น ซึ่งต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อนมีความพอ

พอใช้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศได้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปรัชญาที่ทุกคนหรือทุกองค์การ ธุรกิจ สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ไม่ว่าจะเป็นพนักงาน หัวหน้างาน ผู้บริหารระดับกลาง ระดับสูง สามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวไปปฏิบัติ เพื่อดำรงชีวิตและพัฒนาธุรกิจการค้าได้อย่างจริงจัง การดำเนินธุรกิจตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงหลักการ 3 ประการที่สำคัญคือ ประการที่ 1 ความพอประมาณ ประการที่ 2 ความมีเหตุผล และ ประการที่ 3 การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยมีการประยุกต์ใช้ดังต่อไปนี้

1. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล/ครอบครัว

เริ่มต้นจากการเสริมสร้างคนให้มีการเรียนรู้ วิชาการและทักษะต่างๆ ที่จำเป็น เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ พร้อมทั้งเสริมสร้างคุณธรรม จนมีความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ซึ่งความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว มุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ พึ่งพาตนเองเป็นหลัก เช่น หาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว รู้ข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ประหยัด แต่ไม่ใช่ขี้เหนียว ลด-ละ-เลิก อบายมุข สอนให้เด็กรู้จักคุณค่า รู้จักใช้ และรู้จักออมเงินและข้าวของเครื่องใช้ ดูแลรักษาสุขภาพ แบ่งปันสู่ชุมชนและสังคมรอบข้าง

2. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน

ชุมชนพอเพียง คือ การที่ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี พึ่งพากัน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง เข้มแข็ง เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแก้ปัญหาของชุมชนด้วยตนเองได้ ตลอดจนเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของชุมชน จนนำไปสู่การพัฒนาของชุมชนที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง จนกระทั่งสามารถพัฒนาไปสู่เครือข่ายระหว่างชุมชน ผ่านกิจกรรมที่สอดคล้องกับ สามห่วง สองเงื่อนไข คือชุมชนมีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดทั้งมีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งจะขอสรุปในภาพของตัวชีวิตเป็นด้าน ๆ ประกอบด้วย ด้วยการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การประหยัด การเรียนรู้ การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดทั้งการเอื้ออารีต่อกัน

3. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ

ปัจจุบันหลักเศรษฐกิจพอเพียงจะถูกนำมาใช้อย่างไรกับประเทศไทย 4.0 ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไปสู่ “Value-Based Economy” การนำประเทศไทยไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ คือโดยเป็นการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบใน 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1.เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) 2.เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่ที่รัฐต้องให้

ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง
3.เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services
4.เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

4. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับเกษตรกร ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่

เป็นแนวทางการเกษตรที่มีหลักในการแก้ไขปัญหาจากการปลูกพืชและความเป็นอยู่ของเกษตรกร โดยเป็นแนวทางหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียง การเกษตรแบบนี้จะเน้นในเรื่องการจัดการสรรที่ดินที่มีอยู่และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราที่สมดุลและเกื้อกูลกันและกันโดยเน้นถึงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ พออยู่ได้แบบไม่ขัดสน โดยแบ่งพื้นที่ที่มีอยู่ออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ขุดเป็นสระน้ำ ประมาณ 30%

ส่วนที่ 2 ปลูกข้าว ประมาณ 30%

ส่วนที่ 3 ปลูกพืช ผัก ผลไม้ ไม้ยืนต้น ประมาณ 30%

ส่วนที่ 4 เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ประมาณ 10%

แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเชื่อมโยงเครือข่ายในด้านต่างๆ สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่ม ช่วยเหลือกัน เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าไปอย่างสมดุลกับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา และทรัพยากรด้านต่างๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสม บนพื้นฐานของคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร เอื้อเฟื้อแบ่งปัน และใช้สติปัญญา ในการตัดสินใจและดำเนินชีวิต และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน โดยไม่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา และไม่เกิดปัญหาทั้งด้านสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ

5. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับนักรูธุรกิจ

การดำเนินธุรกิจแบบพอเพียง จะคำนึงถึงความอยู่รอดและยั่งยืนของการดำเนินธุรกิจมากกว่าการมีผลประโยชน์ที่สั้นๆ ในช่วงเวลาที่สั้น ต้องสามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงมีความรอบคอบในการตัดสินใจในแต่ละครั้ง เพื่อป้องกันข้อบกพร่องเสียหายต่างๆไม่ให้เกิดขึ้น และต้องมีจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อในการดำเนินธุรกิจทุกกิจกรรม มีจิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคม มุ่งมั่นพัฒนาธุรกิจให้เกิดความเจริญก้าวหน้า โดยมีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การปรับปรุงสินค้าและคุณภาพให้ทันกับความต้องการของตลาดและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ดำเนินงานด้วยหลักการบริหารจัดการองค์การที่ดี คำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสีย และมีความยุติธรรมในการแบ่งปันผลประโยชน์และการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พนักงาน

6. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับนักการเมือง

นักการเมืองต้องมีจริยธรรม มีแนวคิดที่เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำที่มีความเข้มแข็งและการต่อต้านการทุจริต คอร์รัปชัน มีความละเอียดรอบคอบ และเกรงกลัวต่อกฎหมายข้อบังคับ และในขณะเดียวกัน นักการเมืองในทุกกระดับ จะต้องรู้จักสังคม ชุมชนที่แต่ละคนเป็นผู้แทน อย่างถ่องแท้ มีความเข้าใจระบบการปกครอง และระเบียบปฏิบัติต่างๆตามกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม รอบรู้และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยมุ่งที่จะดำเนินวิถีทางการเมือง ด้วยความโปร่งใส ปราศจากการทุจริต คอร์รัปชัน อยู่อย่างพอเพียง สร้างความสมัครสมานสามัคคีปรองดองกัน ไม่กระแสน้ำให้ประชาชนเกิดความแตกแยก แบ่งพรรคพวก ตลอดจนการมีแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายการพัฒนาประเทศในทุกกิจกรรม สู่การปฏิบัติที่มุ่งสู่ความสมดุล คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารประเทศที่กว้างไกล ก้าวหน้า ทัดเทียมนานาอารยประเทศ

7. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้าราชการ คือ ข้าของแผ่นดิน ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ชีวิตแบบพอเพียง สร้างจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในโครงการและกิจกรรมของหน่วยงาน มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีสติยั้งคิด ใช้ปัญญาพิจารณาอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ บนพื้นฐานของความมีเหตุผล พอประมาณกับศักยภาพและสถานภาพ ของแต่ละบุคคล ในแต่ละสถานการณ์ และหมั่นเสริมสร้างความรู้ ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อจะได้มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีการเตรียมนโยบาย แผนงาน หรือโครงการต่างๆ ต้องสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการพัฒนาที่สร้างความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยมุ่งให้ประชาชน/ชุมชน สามารถพึ่งตนเอง และสามารถเป็นที่พึ่งของสังคม/ประเทศชาติ ได้ในที่สุด

8. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับครูอาจารย์

ครูอาจารย์จะต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ นักเรียน/นักศึกษา ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงให้ได้ก่อน จึงจะสามารถถ่ายทอด/ปลูกฝัง/อบรม และทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ นักเรียน/นักศึกษา ให้เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคนผ่านการบูรณาการในสาระเรียนรู้อื่นๆ ต่างๆ ตลอดจนสอดแทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่างๆ

9. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับนักเรียน/นักศึกษา

นักเรียน/นักศึกษาต้องรู้จักพอประมาณในทุกๆ เรื่องโดยเฉพาะเรื่องการใช้เงินในชีวิตประจำวัน ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ไม่ใช่ตระหนี่ถี่เหนียว คือ สิ่งใดจำเป็นต้องซื้อก็ซื้อ สิ่งใดไม่จำเป็นเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย ซื้อมาแล้วก็ใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ก็อย่าซื้อ เวลาซื้อจึงควรมีสติ มีเหตุผล มีความ

รอบคอบในการซื้อของ ไม่หลงไปกับความอยากได้อย่างไม่มีเหตุผล รู้จักการอดออมนักเรียนอย่างเราจะได้ค่าใช้จ่ายประจำทุกๆสัปดาห์ และค่าใช้จ่ายของเราแต่ละวันจะมีแค่ค่าข้าว ขนม น้ำ และอุปกรณ์การเรียนการทำรายงาน เพราะฉะนั้นเราจะมีเงินเก็บเหลือ แทนที่เราจะนำไปเที่ยว หรือซื้อของฟุ่มเฟือยทั้งหมด การเก็บอาจไม่ต้องทั้งหมด คือ ใช้บ้างเพื่อความสุขเล็กๆน้อยๆ แต่เหลือเก็บไว้บ้าง ไม่อ่อนไหวอยากได้ในสิ่งรอบกายที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่นเสื้อผ้า อุปกรณ์สื่อสาร- อยู่บนทางสายกลางไม่ตระหนี่จนเกินงาม และไม่ใช้จ่ายเกินความจำเป็น ไม่ประมาทในการทำสิ่งต่างๆ คิดเผื่อเหลือเผื่อขาดไว้ก่อนเสมอ การทำแบบนี้จะถือเป็นการช่วยเหลือผู้ปกครองไปด้วยในตัวเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ดีในอนาคตโดยเฉพาะการอดออม และการคิดก่อนใช้เงิน

5. คุณค่าของเศรษฐกิจพอเพียง

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเกิดความถดถอยทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงขึ้นนี้จึงทำให้เกิดความเข้าใจได้ชัดเจนในแนวพระราชดำริของ "เศรษฐกิจพอเพียง" ซึ่งได้ทรงคิดและตระหนักมาช้านาน เพราะหากประชาชนไทยไม่ไปพึ่งพา ยึดติดอยู่กับกระแสจากภายนอกมากเกินไป จนได้ครอบงำความคิดในลักษณะดั้งเดิมแบบไทยไปหมด เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ จึงเป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลด ความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือ การเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยโดยอาศัยความพอประมาณและความมีเหตุผล ใช้สติปัญญา และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการฟันฝ่าปัญหาอุปสรรค เป็นสังคมที่เอื้ออาทร การรวมกลุ่มดังนั้น "เศรษฐกิจพอเพียง" มีความสำคัญเป็นหลักการสังคมที่สามารถยึดถือปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จุดเริ่มต้นของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง คือ

1. การฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น เศรษฐกิจพอเพียงแนวทางในการพัฒนาชุมชนและสังคม การเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่ายความยั่งยืนของเกษตรกร รวมถึงการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ในการการผลิตและบริโภคอย่างสมดุล และพัฒนาถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้อีกด้วย
2. สร้างอาชีพและทักษะวิชาการที่หลากหลาย จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนสินค้า บริการ และภูมิปัญญา บนพื้นฐานเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน
3. พัฒนารฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาต่อยอดเป็นเทคโนโลยีและนวัตกรรม
4. สร้างภูมิคุ้มกันกระแสจากภายนอกประเทศที่เป็นสิ่งที่ทำให้วัฒนธรรมไทยถดถอย
5. พอเพียงกับตัวเอง ทำให้อยู่ได้ ไม่ต้องเดือดร้อน มีสิ่งจำเป็นที่ทำได้โดยตัวเองไม่ต้องแข่งขันกับใคร และมีเหลือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น อันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในชุมชน และต่อยอดเป็นการเพิ่มรายได้ในอนาคต

ดังนั้น เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา ที่เน้นที่จะตอบสนองต่อความต้องการที่ไม่จำกัดซึ่งไร้ขอบเขต ถ้าไม่สามารถควบคุมได้การใช้ทรัพยากรอย่างทำลายล้างจะรวดเร็วขึ้นและปัญหาจะตามมา ไม่ตามกระแสบริโภคนิยมที่แสวงหาความสุขและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยไม่คำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะตามมา มองทุกสิ่งทุกอย่างที่คุณค่า มากกว่า มูลค่า ไม่ให้ความสำคัญกับวัตถุ เงินตรา รวมทั้งได้มีส่วนในการป้องกันการบริโภคเลียนแบบ (Demonstration Effects) จะไม่ทำให้เกิดการสูญเสีย จะทำให้ไม่เกิดการบริโภคเกิน (Over Consumption) ซึ่งก่อให้เกิดสภาพเศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหา (กิตติยา โสภณโกศัย, 2553)

6. การพัฒนาที่ยั่งยืน

เมื่อกล่าวถึงคำว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน หลายคนอาจจะยังไม่เข้าใจอย่างชัดเจน ในที่นี้จะขออธิบายความหมาย กรอบแนวทางการพัฒนา เป้าหมายของการพัฒนา และหนทางนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง โดยมี “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา กล่าวคือ ธรรมชาติแวดล้อมกับเศรษฐกิจจะต้องบูรณาการเข้าด้วยกันเป็นภาวะยั่งยืนทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางสภาพแวดล้อม โดยใช้มนุษย์เป็นแกนกลางการพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดความสมดุล ระหว่างคน ธรรมชาติ และสรรพสิ่งเพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยความเกื้อกูลกัน ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริงที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาในด้านความเจริญเติบโตขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ มุ่งที่อุตสาหกรรม เน้นความเจริญทางวัตถุ จนเกิดผลร้ายต่อธรรมชาติแวดล้อม เป็นการพัฒนาที่ไม่สมดุล เกิดปัญหามากมายไม่ว่าจะเป็น ปัญหาสภาพแวดล้อมปัญหาสังคม และปัญหาสุขภาพจิตใจ จึงเกิดแนวคิดที่จะเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาใหม่ โดยเปลี่ยนวิธีการพัฒนาโดยใช้ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศไทยเองก็ได้ดำเนินการที่จะทำให้เกิด การพัฒนาที่ยั่งยืนโดยใช้ “คน” เป็นศูนย์กลางจะเห็นได้จากแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนและกระบวนการ พัฒนาที่บูรณาการการเชื่อมโยงกันทุกด้านโดยมีเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน และสิ่งแวดล้อมเพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยอย่างยั่งยืนตลอดไป

ในปี 2030 หรืออีก 15 ปีข้างหน้า คือจุดหมายปลายทางของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) แห่งสหประชาชาติ 193 ประเทศ รวมถึงไทยมีฉันทามติร่วมกันในการบรรลุเป้าหมายทั้ง 17 เป้าหมาย ในการยุติความยากจน ไปจนการส่งเสริมการ

เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ว่ากันว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของโลกที่ไม่เพียงแต่ทำให้การพัฒนาที่ยั่งยืน กลายมาเป็นการพัฒนาในกระแสหลัก เป็นครั้งแรกของโลกที่มีเป้าหมายและแผนการร่วมกันอย่าง ชัดเจน ในการเดินทางการพัฒนาที่มุ่งสู่เป้าหมายดังกล่าว จึงสำคัญในการกระตุ้นและจุดประกายให้ องค์การภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ได้เปิดมุมมองใหม่ๆ กับวิสัยทัศน์การพัฒนา สู่การปรับตัวและมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อสร้างความเป็นไปได้ใหม่ในการเป็น ส่วนหนึ่งของการพัฒนาสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต (กฤษณา หงส์อุเทน, 2556)

ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มีวิสัยทัศน์ว่าสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยน ผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และคุณภาพเป็นเงื่อนไขของความยั่งยืน ดังนั้น จุดหมายปลายทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะ 5 ปี นับจากนี้ไป ดังนี้

1. เศรษฐกิจ ที่ทำให้เกิดคุณภาพของการพัฒนา คือ เศรษฐกิจที่มีรากฐานมั่นคง มีขีด ความสามารถในการแข่งขันและสามารถพึ่งตนเองได้ โดยมีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นแนวคิดหลัก

2. สังคม ให้รวมหมายถึง วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นระเบียบวิถีชีวิตของ สังคมที่ให้นุชนปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นได้โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และ ให้รวมถึง ศาสนธรรม ซึ่งเป็นระเบียบจิตใจของคนในสังคมที่ทำให้สังคมอยู่ได้โดยสงบสุข

3. ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เกี่ยวโยงสัมพันธ์กันเป็นระบบนิเวศน์ ที่สามารถให้คุณและให้โทษต่อมนุษย์ได้ ขึ้นกับความสมดุล หรือไม่สมดุลของระบบนิเวศ

4. สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตเกี่ยว โยงสัมพันธ์กันเป็นระบบนิเวศน์ที่สามารถให้คุณและให้โทษต่อมนุษย์ได้ ขึ้นกับความสมดุลหรือไม่สมดุล ของระบบนิเวศ

7. หนทางไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้หลักพุทธธรรม

การที่จะดำเนินชีวิตไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงได้นั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ คนจะต้องพัฒนา จิตใจให้ละเอียด จากกิเลสตัณหา โดยใช้หลักพุทธธรรม ซึ่งมุ่งเน้นให้เข้าใจธรรมชาติของโลก และ ชีวิตให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้สังคมนำสู่ความสุข โดยนำหลักพุทธธรรม 3 ประการ คือ ไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นองค์ความรู้ที่ครอบคลุมการดำรงชีวิตทุก

ด้าน เพื่อฝึกฝนและปัญญา ให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และสติปัญญา (วรรณกรรมปริทัศน์, 2554)

1. ด้านพฤติกรรมและวิถีใช้ชีวิต ได้แก่ วินัย ตลอดจนการทำมาหากินเลี้ยงชีพเป็นระดับที่ปรากฏของการแก้ปัญหา และวิถีปฏิบัติในการผลิตและบริโภคแข่งขันและอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อม
2. ด้านจิตใจ เช่น พัฒนาคุณธรรม ความเข้มแข็ง มั่นคงของจิตใจ และสภาพจิตใจที่ดีงาม รวมทั้งความสุข
3. ด้านปัญญาหรือปรีชาญาณ คือ ความรู้ ความเข้าใจต่างๆ รวมทั้งแนวคิด ทศนคติ และค่านิยมหลักไตรสิกขา ถือว่าเป็นระบบการศึกษาที่ทำให้บุคคลพัฒนาอย่างมีบูรณาการ และให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีคุณภาพ เป็นการฝึกฝนในด้านพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมเคยชิน เครื่องมือในการฝึกคือ วินัย วินัยเป็นจุดเริ่มต้นในกระบวนการศึกษาและพัฒนามนุษย์ให้มีความประพฤติดีทั้งกายและวาจา เป็นข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม เว้นจากความชั่ว เมื่อพัฒนาให้มนุษย์เป็นคนดีได้แล้ว เขาจะมีความประพฤติดีทั้งกายและวาจา มีวินัยต่อตัวเองรู้จักกาลเทศะ ประกอบอาชีพอย่างสุจริต มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีสติรู้ตนตลอดเวลาจิตใจมั่นคงและมุ่งมั่น มีความรู้เข้าใจ มีวิจารณ์ญาณ สามารถแยกแยะสิ่งดีชั่ว สิ่งที่ดีควรทำหรือไม่ควรทำ ตั้งอยู่ในเหตุและผล รู้จักวินัยฉัยไตร่ตรอง สามารถที่จะดำรงชีวิตให้อยู่อย่างถูกต้องและดีงามซึ่งถือว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การดำรงชีวิตของมนุษย์ก็จะเป็นความพอเพียง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ตั้งอยู่ในความมีเหตุผล คำนึงถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำอย่างรอบคอบ เตรียมพร้อมที่จะรับสภาพสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นตลอดเวลา

8. สรุป

จริยธรรมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ในหลักแนวคิด การวิเคราะห์แยกแยะเพื่อเลือกแนวทางการแก้ไขและการจัดการกับปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเกิดความสมดุลของธรรมชาติในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระมหาปรมาธิบดีภูมิพลอดุลยเดช เป็นมรรควิธีที่มีหลักคิด 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความมีเหตุผล ความพอประมาณและความมีภูมิคุ้มกัน โดยมีความรู้และใช้ความรู้อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง และมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มีสติปัญญาและรู้จักการแบ่งปัน ดังนั้น การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ จึงสามารถประสบความสำเร็จ แม้แต่อภิมาเศรษฐกิจระดับโลก จึงนับได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในระดับบุคคล ระดับธุรกิจชุมชนและธุรกิจขนาดใหญ่ เงื่อนไขสำคัญของการดำรงอยู่ของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยและความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยมการค้า ก็คือ ศักยภาพของคนในการจัดระเบียบทางสังคมใหม่ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ ระบบคุณค่าและบรรทัดฐานที่ทำให้สังคมมีความเอื้ออาทร

ช่วยเหลือเกื้อกูล ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันในบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปนั่นเอง โดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงแค่เรื่องของการเกษตร แต่เป็นหลักคิดที่ทุกธุรกิจ ทุกอาชีพ และทุกคน สามารถนำไปใช้ได้ทั้งนั้น เพราะศาสตร์ของพระราชาสอนให้ทำธุรกิจอย่างยั่งยืน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐาน “ความไม่ประมาท” เตรียมพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ธุรกิจอยู่ได้อย่างมั่นคงนำมาปรับใช้ในการบริหาร จัดการความสงบสุขของผู้คนในสังคมได้ ที่สำคัญสามารถดำรงคตินได้ตั้งงามและไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น เน้นให้คนพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพอเพียง ไปจนถึงขั้นการแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน สร้างอาชีพและเสริมทักษะทางวิชาการที่หลากหลาย ใช้ดำรงอยู่ได้ด้วยการศึกษาหลักแห่งความถูกต้องตั้งงาม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถนำไปใช้เป็นหลักในการปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้คนในโลกได้เป็นอย่างดี

9. เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา หงส์อุเทน. (2556). **พ่อหลวงแห่งแผ่นดิน**. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2559.
จาก <http://www.manager.co.th/celebonline/viewnews>
- กิตติยา โสภณโกไคย. (2553). **“คุณธรรม” “จริยธรรม” และการดำรงอยู่กับสังคมประชาธิปไตย**.
สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2560. จาก <http://www.ombudsman.go.th/10/ethical>
- กิริติ บุญเจือ. (2551). **คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาการสากล**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและ
พัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2517). **พระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517**. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน
2560. จาก www.pidthong.org/philosophy.php#.XQCmAkxULIU
- วรรณกรรมปริทัศน์. (2554). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2557.
จาก www.sufficiencyeconomy.org/mfiles
- เศรษฐกิจพอเพียง. (2554). **หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง**. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2557.
จาก <http://www.chaipat.or.th/chaipat/content/porpeing/porpeing.html>
- สำนักงาน กปร. (2550). **หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2559.
จาก <http://www.rdpb.go.th/th/Sufficiency>

การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท Living According to Theravada Buddhist Philosophy

พระครูปราโมทย์สีลคุณ¹, พระมหาใจสิงห์ เกื้อนศรี²
Phrakru Pramotseelakul, PhramahaJaising Thuansri,
พระมหาวันดี ปะวะเส³, พระอ่อน ระหุง⁴, ทองเปลือง อภัยวงศ์⁵
PhramahaWandee Pawase³, Phra Aon Rahung⁴, Thongpluang Apaiwong⁵

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท มีกล่าวไว้หลายนัยก็เพื่อแจกแจงให้ครอบคลุมถึงพฤติกรรมต่างๆ ในการดำเนินชีวิต แต่โดยสาระอันแท้จริงแล้วก็คือ หลักในการพัฒนาตนเอง ให้รู้จักควบคุมกาย วาจา และใจ ให้รู้จักคิด พูด และทำ อย่างมีเหตุมีผล เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชีวิตอย่างถูกต้องตั้งตามกระบวนการของพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ เช่นการดำเนินชีวิตตามหลักการศึกษา : ไตรสิกขา หรือการดำเนินชีวิตตามหลักมงคลชีวิต 38 ประการ

คำสำคัญ : การดำเนินชีวิต, พุทธปรัชญาเถรวาท

ABSTRACT

This article is intended for educational purposes. Leading one's life in Theravada's Buddhist philosophies were quoted in numerous facets so as to enumerate them for the benefits of extensive coverage of various behaviors regarding leading

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสนศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

² ผู้ช่วยรองเจ้าคณะอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ฝ่ายบริหารการศึกษา

³ อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

⁴ เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอศรีสมเด็จ

⁵ อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสนศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

one's life. But in reality of their essence, those philosophies were rules dealing with self-development, having them know how to control they bodily actions, verbal utterance and mental states that resulted in making them realize how to ponder, articulate and perform an activity sensibly. In so doing, they could be correctly and better used to carry out various activities of one's life following systematic processes of Buddhist like leading one's life according to educational principles: The Threefold Training or leading one's life according to those of thirty-eight highest blessings.

Keywords : Living according, Theravada Buddhist philosophy

1. บทนำ

การดำเนินชีวิตเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนเราตั้งแต่เกิดจนถึงวันตาย ในช่วงชีวิตของคนเราที่มีชีวิตอยู่ ต้องดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิต เพื่อที่จะทำให้ชีวิตสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ ความเกี่ยวข้องผูกพันกับสิ่งทั้งหลาย เช่น บุคคลในครอบครัว อาชีพการงาน สถานะทางสังคม รวมถึงแนวคิด ทศณะคติ ค่านิยม ความเชื่อ จึงล้วนแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตทั้งสิ้น ดังนั้น การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท จึงเป็นเรื่องที่กล่าวถึงการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตของคนเราทั้งระบบการดำเนินชีวิตตามความมุ่งหมายของพุทธปรัชญาเถรวาท ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิตในแง่มุมใด ก็ล้วนแต่มุ่งเน้นที่จะควบคุมความประพฤติจากตัวเราเองก่อนทั้งสิ้น คือ กาย วาจา และใจ เพื่อให้การแสดงออกหรือความประพฤติเหล่านี้เป็นไปโดยชอบตามหลักของคำสอน คือ ต้องเป็นการแสดงออกที่เป็นไปโดยความสุจริต ทั้งทางกาย วาจา และใจ มีความชอบธรรม อยู่ในครรลองครองธรรมที่ดีงาม และไม่เป็นการเบียดเบียนทั้งตนเองหรือผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน ซึ่งหลักการที่สำคัญดังกล่าวนี้ จะพบได้จากพุทธจริยวัตรอันเป็นต้นแบบจากการที่พระพุทธองค์ได้ทรงปฏิบัติตนต่อการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธจริยาของพระพุทธองค์ที่ได้ทรงปฏิบัติต่อชาวโลก ต่อเครือญาติ และต่อพระองค์เองในฐานะที่ทรงเป็นพระศาสดาของพระพุทธศาสนาบ้าง เป็นต้น หรือเมื่อพิจารณาจาก การดำเนินชีวิตตามแนวความเชื่อในเรื่องที่เกี่ยวกับหลักพุทธจริยธรรม 3 ระดับ (เบญจศีล เบญจธรรม, กุศลกรรมบถ 10 และมรรค 8 ประการ) จริยธรรมตามหน้าที่ที่สัมพันธ์กันทั่วไป (ทศ 6) การดำเนินชีวิตตามหลักมงคลชีวิต 38 ประการ และการดำเนินชีวิตตามหลักการศึกษา : ไตรสิกขา มีจุดร่วมหรือมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องเสมอมา กล่าวคือ การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท พบว่า เป็นสิ่งที่เริ่มต้นสร้างจากความคิดที่ถูกต้องและถูกทิศทางที่อยู่ภายในไปสู่การกระทำที่สอดคล้องกับหลักของธรรมชาติ (สัจธรรม) ต่อเนื่องกัน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดการครองชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างมีคุณค่า เพราะรู้จักว่า อะไรคือสิ่งที่ควร หรือไม่ควรที่จะปฏิบัติ อะไรคือสิ่งที่จะเป็นเหตุให้

นำมาซึ่งความสุขหรือความทุกข์ และอะไรจะเป็นสิ่งให้นำมาซึ่งความเสื่อมหรือความเจริญงอกงาม
ซึ่งมีรายละเอียด และความสำคัญที่ควรกล่าวถึง ดังต่อไปนี้

2. การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท

สาเหตุที่ต้องยึดเอาหลักศาสนามาเป็นแกนหลักสำคัญสำหรับการกล่าวถึงเรื่องการดำเนินชีวิต
ก็เพราะว่า คนส่วนใหญ่ในโลกนี้ล้วนแต่มีศาสนาเป็นที่พึ่งของตนเอง และได้ดำเนินชีวิตตามกรอบ
แนวคิดของศาสนาที่ตนเองได้นับถือทั้งสิ้น แม้จะมีคนบางกลุ่มที่อ้างว่าไม่นับถือศาสนาใดเลย แต่คน
เหล่านั้นก็อยู่ร่วมในวิถีชีวิตเดียวกันกับคนผู้ที่มีศาสนา การปฏิบัติตนในทางสังคมจึงต้องอาศัยจารีต
ประเพณี และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของคนส่วนใหญ่ หรือปฏิบัติตามกฎหมายที่สังคมนั้นใช้อยู่

ดังนั้น การดำเนินชีวิตจึงมุ่งกล่าวถึงหลักของการดำเนินชีวิตตามแนวความเชื่อของศาสนาต่างๆ
ที่สำคัญ จากจำนวนประชากรโลกที่สำรวจโดย United States Census Bureau ประจำปี 2551 เมื่อ
4 พฤศจิกายน 2551 มีทั้งสิ้น 6,662,451,741 คน(อรสา นามบุตร, 2552, หน้า 19-25)และมีข้อมูลที่น่าสนใจ
ควรทราบในเบื้องต้นก่อนศึกษาในรายละเอียดต่อไป ดังนี้ 1) ในจำนวนประชากรในโลกมี
ประมาณ 6,662 ล้านคนเศษนี้ ในจำนวนนี้จำนวนผู้ชายมีน้อยกว่าจำนวนผู้หญิงเล็กน้อย 2) ประชากร
ประมาณ 4,500 ล้านคนเศษ นับถือศาสนาที่สำคัญที่เชื่อว่ามีพระเจ้า เช่น (1) จำนวน 2,100 ล้านคน
เศษ นับถือศาสนาคริสต์ (ศาสนาพระเจ้าองค์เดียว) (2) จำนวน 1,500 ล้านคนเศษ นับถือศาสนา
อิสลาม (ศาสนาพระเจ้าองค์เดียว) (3) จำนวน 900 ล้านคนเศษ นับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู (ศาสนา
พระเจ้าหลายองค์) 3) ประชากรประมาณ 376 ล้านคนเศษ นับถือพระพุทธศาสนา (รวมทุกนิกายทั้ง
หินยานแบบไทย พม่า ลาว ศรีลังกา และมหายานแบบจีน ญี่ปุ่น ทิเบต เวียดนาม ฯลฯ) 4) ประชากร
ที่เหลืออีกประมาณ 1,786 ล้านคนเศษ ส่วนหนึ่งนับถือศาสนาเล็กๆ เฉพาะกลุ่มบ้าง มีทั้งที่เชื่อพระ
เจ้า และไม่เชื่อพระเจ้า อีกส่วนหนึ่งไม่มีศาสนาที่ชัดเจน เช่น โซโรอัสเตอร์ซิกข์ ซินโต เซน บาไฮยิว
โยรูบา ลัทธิโจิต ลัทธิเทร็กิว ลัทธิขงจื้อ/ลัทธิเต๋า/นับถือบรรพบุรุษ นับถือผีของเผ่าตน ลัทธิจูเซ
(นับถือคิมอิลซุง) ลัทธิเพแกนใหม่

ในจำนวนที่ไม่ถือศาสนาที่ชัดเจนนี้เป็นพวกนับถือเหตุผลตามหลักปรัชญาของนักคิดสาย
ต่างๆ บ้าง ถือหลักยึดตนเองบ้าง นับถือเหตุผลและศักยภาพของวิทยาศาสตร์และหลักความคิดแบบ
สมัยใหม่บ้าง นับถือเทพนับถือผีต่างๆ ซึ่งรวมถึงวิญญาณของวีรบุรุษต่างๆ บ้าง นับถือวัฏจักรของ
ธรรมชาติบ้าง นับถือไสยศาสตร์บ้าง กระจายกันไปในส่วนต่างๆ ของโลก(อรสา นามบุตร, 2552 :27)
จะเห็นได้ว่ามีคนถึงประมาณ 26 % ที่นับถือศาสนาเล็กๆ หรือกลุ่มลัทธิต่างๆ ที่ไม่มีศาสนาที่ชัดเจน และ
มีเพียง 5.6 % เท่านั้น ที่นับถือพระพุทธศาสนาซึ่งไม่เชื่อในเรื่องพระเจ้า ในขณะที่มีคนอีกประมาณ 67
% ของโลกที่นับถือศาสนาที่เชื่อในพระเจ้าเพราะฉะนั้นการดำเนินชีวิตของคนในกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ทั่วไป
นี้ จะได้กล่าวถึงเฉพาะหลักการดำเนินชีวิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนาเท่านั้น ดังนี้คือ

2.1 ความหมาย การดำเนินชีวิตโดยทั่วไป

การดำเนินชีวิตโดยทั่วไป ได้มีผู้รู้ได้ให้ทัศนะไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมาย “การดำเนินชีวิต เอาไว้ โดยแยกพิจารณาได้เป็นสองส่วนคือ คำว่า “ดำเนิน” หมายถึง “เดิน ไป เคลื่อนที่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542, หน้า 270) และคำว่า “ชีวิต” หมายถึง ชีพ ความเป็นอยู่ ตรงกันข้ามกับความตาย ในการดำรงชีวิตอยู่ มีลมหายใจอยู่ สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตได้เราก็เรียกว่า “ชีวิต”(พุทธทาสภิกขุ, 2536, หน้า 95)

ดังนั้น เมื่อนำคำทั้งสองคำมารวมกันแล้ว “การดำเนินชีวิต” จึงหมายถึง ความเป็นไปของชีวิต หรือการเคลื่อนที่ไป การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตของคนเรา ตั้งแต่เกิดจนถึงตายการดำเนินชีวิตของคนเรานั้น ในความหมายหนึ่งก็คือ “การบริโภค การเสพหรือใช้ประโยชน์จากสิ่งต่างๆ การใช้เวลาในชีวิตเป็นนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งของการรู้จักบริโภค ซึ่งเป็นความหมายอย่างหนึ่ง ของการดำเนินชีวิต”(วรรณุช เอี่ยมสะอาด, 2544, หน้า 74)

การดำเนินชีวิต (Ways of Life) หมายถึง “การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนเรา เพื่อให้ชีวิตนี้สามารถที่จะดำรงอยู่ได้ต่อไปตามสภาพและสถานะแห่งความเป็นชีวิต” (พิบูลย์ สารจันทร์, 2545, หน้า 115)

สรุปได้ว่า ความหมาย การดำเนินชีวิตโดยทั่วไปหมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตของคนเรา เพื่อรักษาให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้ ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย เช่น การทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีวิตตนเอง การแก้ปัญหาและการพัฒนาคุณภาพในชีวิตของตนเอง

2.2 ความหมายการดำเนินชีวิตตามแนวความเชื่อของพุทธปรัชญาเถรวาท

การดำเนินชีวิต เป็นความหมายที่กว้างขวางมาก ดังนั้นจึงต้องอาศัยการจำกัดความจากหลักคำสอนตามแนวทางของพระพุทธศาสนา เพื่อสรุปสาระใจความที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต คือ “การนำหลักศีลธรรม อันได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา ไปใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาคุณภาพในชีวิตของตนเองให้ดำเนินต่อไปได้จนถึงท้ายที่สุดของชีวิตคือความตาย(สนิท ศรีสำแดง, 2535, หน้า 19)

การดำเนินชีวิต ตามแนวพุทธศาสนา ได้แก่ การนำหลักประโยชน์ 3 ประการ ไปใช้ดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดความผาสุกในชีวิตตั้งแต่เกิดจนถึงวันตาย คือ 1)ประโยชน์ปัจจุบัน (ทิฏฐิธัมมิกัตถะ) ได้แก่ การแสวงหายศ ทรัพย์ เกียรติ ไร้อริ ชีวิตคู่ครองที่เป็นสุข อันเกิดมีขึ้นด้วยกำลังความเพียรสติปัญญาของตนโดยทางชอบธรรม 2)ประโยชน์เบื้องหน้า(สัมปรายิกัตถะ) ได้แก่ การพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของจิตใจด้วยคุณธรรม มีศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา 3)ประโยชน์สูงสุด (ปรมาตถะ) ได้แก่ กฎของไตรลักษณ์ ชั้น 5 ปฏิจจนุปบาท อริยสัจ4(สุจิตรา ธรรมรัตน์, 2540, หน้า 132-140)

จะเห็นได้ว่า การดำเนินชีวิตตามแนวความเชื่อของศาสนานั้น จะนำหลักจริยธรรมต่างๆ ที่เชื่อว่าจะนำมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตของตน เพื่อทำให้เกิดความสุข หรือเกิดความเจริญงอกงามแก่ชีวิตของตนเองเป็นสำคัญ ศาสนาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาช้านาน ในระยะแรกศาสนาเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อขจัดความหวาดกลัวสิ่งต่างๆ ที่ล้อมรอบตัวของมนุษย์ คิดว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นมาจากการกระทำของ ผู้มีฤทธิ์มากกว่าตน เมื่อมนุษย์เริ่มเรียนรู้ธรรมชาติมากขึ้นและเกิดเป็นศาสนาที่มีเหตุผลเข้ามาเป็นแบบแผนและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แต่กิจกรรมหรือพิธีกรรมต่างๆ ก็ยังมีการทำสืบต่อกันมา

2.3 หลักธรรมกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ความจริงแล้ว การดำเนินชีวิตตามแนวของศาสนาพุทธ มีหลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของชาวพุทธอยู่มาก แต่ในประเด็นนี้เพียงต้องการที่จะกล่าวให้เห็นถึงหลักการดำเนินชีวิตอย่างกว้างๆ ของศาสนาพุทธ ซึ่งเมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว การดำเนินชีวิตตามแนวของศาสนาพุทธ จะพบเห็นได้จากการที่ชาวพุทธได้นำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีดังนี้

1) การทำความดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งแนวทางการปฏิบัติของแต่ละศาสนาแตกต่างกัน แต่ทุกศาสนาก็สอนให้ทำความดีและละเว้นความชั่วเป็นพื้นฐาน ได้แก่ ศีล 5 คือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่กล่าวมุสา และการไม่เสพสิ่งของเสพติดมีนเมาสิ่งทำให้ประมาท

2) การพัฒนาตนเองและการพึ่งตนเองเพื่อให้อยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข เช่น พุทธสุภาษิตที่ว่า “อตฺตาทิ อตฺตานิ นาโถ” หมายถึง ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

3) ความยุติธรรม ความเสมอภาคและเสรีภาพ คำสอนของศาสนาจะเน้นในเรื่องเหล่านี้ เพราะทุกเรื่องจะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติ พระพุทธเจ้าตรัสว่า ชาติตระกูลไม่ได้เป็นเครื่องกำหนดความแตกต่างของบุคคล คนที่เกิดมาเท่าเทียมกันทั้งนั้นและสอนให้ทุกคนอยู่ภายใต้อคติ 4 คือ ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และภยาคติ คือ ลำเอียงเพราะเหตุทั้ง 4 ประการ คือ เพราะรัก เพราะโกรธ เพราะหลง เพราะกลัว

4) การเสียสละหรือการสังคมสงเคราะห์ เช่น สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน คือ การแบ่งปันสิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ ปิยวาจา คือ การใช้เจรจาจาที่อ่อนหวาน อตถจริยา คือ ประพฤติตนแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ สมานัตตตา คือ ความเป็นคนวางตนเสมอ ไม่ถือตัว

5) ความอดุสาหะและความพยายาม มีความอดุสาหะ มีความเพียรความอดทน และมีความพยายามอันจะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จพร้อมทั้งพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ ศาสนาพุทธมีคติเตือนใจว่าความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น หรือหลักคำสอนอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น และวิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น

6) ความรักความเมตตา เพราะการที่คนเราจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสันตินั้น ความรักความเมตตาเป็นสิ่งสำคัญอีก ในพุทธศาสนาก็มีพุทธสุภาษิตว่า เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก

7) ความมีคุณธรรมอดทน อดกลั้น เกือบทุกศาสนา มีบทบัญญัติและข้อปฏิบัติในเรื่องนี้เหมือนกัน เช่น ศิลของศาสนาพุทธ บัญญัติ 10 ประการของศาสนาคริสต์ การถือศีลอดของศาสนาอิสลาม ทุกข้อปฏิบัติคือการให้คนมีคุณธรรม อดทนและอดกลั้น

8) การยกย่องเคารพบิดามารดาถือเป็นหลักสำคัญ เพราะบุพการีเป็นสิ่งควรยกย่องในศาสนาพุทธกล่าวไว้ว่า บิดา มารดาเป็นพระพรหมของลูก

9) การไม่แบ่งชั้นวรรณะ พระพุทธศาสนาถือว่า กำเนิดชาติตระกูลมิได้ทำให้บุคคลเป็นพราหมณ์เป็นกษัตริย์ เป็นพ่อค้า ความประพฤติของบุคคลเป็นเครื่องกำหนดบุคคล ทุกคนเท่าเทียมกัน

10) การไม่ข้องแวะด้วยอบายมุข ไม่เสพสุรา ไม่เล่นการพนัน หาเลี้ยงชีพโดยไม่ชอบด้วยศีลธรรมต่างๆ เช่น ค้าขายมนุษย์ ค้าขายสิ่งของมีนเมาสิ่งเสพติดและผิดกฎหมาย(รุ่ง สุบิณ, 2550 , หน้า 6-10)

สรุปได้ว่า ความหมายการดำเนินชีวิตตามแนวความเชื่อของพุทธปรัชญาเถรวาท ได้แก่ การดำเนินวิถีชีวิตตามปกติของคนเรา ด้วยการรักษากาย วาจา และใจ ให้สุจริต ไม่คิด พุด ทำ ในสิ่งชั่ว สร้างความดี และทำใจให้ผ่องใส เป็นไปตามหลักของศีล สมาธิ และปัญญา

3. การดำเนินชีวิตตามหลักพุทธจริยา

ตามหลักพุทธศาสนา ธรรม มีอยู่สองประเภท ประเภทแรกคือธรรมในความหมายว่า ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติซึ่งพุทธศาสนาเชื่อว่า มีอยู่แล้วอย่างนั้น และมีอยู่ตลอดไป ไม่ว่าจะมีความรับรู้ข้อเท็จจริงเหล่านี้หรือไม่ก็ตาม พระพุทธองค์เป็นเพียงผู้ค้นพบแล้วนำมาเปิดเผยแก่มวลมนุษยชาติเท่านั้น ธรรมประเภทนี้เรียกว่า สัจธรรม นอกจากธรรมประเภทนี้แล้วยังมีธรรมอีกประเภทหนึ่ง อันได้แก่ หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงนำมาสั่งสอนประชาชน เรียกว่า ศีลธรรม หรือจริยธรรม อันเป็นหลักในการดำเนินชีวิตที่พึงงาม หรือเป็นข้อปฏิบัติเพื่อความอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก ดังจะกล่าวดังต่อไปนี้

พุทธจริยา หมายถึง พระจริยาวัตรแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งมีกล่าวในพระไตรปิฎก ล้วนแต่เป็นสิ่งสง่างาม และพระพุทธศาสนิกชนมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง จึงควรที่เรารวมหลายจะได้ใช้พุทธจริยามาประยุกต์ใช้เป็นหลักของการดำเนินชีวิตเพื่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคมด้วยด้วยความเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์ต่อชาวโลกในฐานะที่เราเป็นชาวพุทธ ควรอย่างยิ่งที่เราจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดด้วยความระลึกถึงพระพุทธคุณ 3 ประการ(จ้านงค์ ทองประเสริฐ, 2547, หน้า 29-32) คือ

พระวิสุทธิคุณ หมายถึง คุณคือความบริสุทธิ์ สะอาดหมดจดปราศจากมลทินคือปัญหาต่างๆ หรือผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ห่างไกลจากกิเลสโดยประการทั้งปวง

พระมหากษัตริย์คุณ หมายถึง คุณคือความนึกสงสารเห็นใจที่ช่วยเหลือสัตว์โลกผู้ที่มีทุกข์ให้พ้นจากทุกข์ ทรงมีพระเมตตาแผ่ไพศาลไปทั่ว ด้วยการเสด็จดำเนินไปสั่งสอนเวไนยสัตว์ตลอดพระชนมายุของพระองค์

พระปัญญาธิคุณ หมายถึง คุณคือพระปัญญาที่ตรัสรู้ทั่วถึงสรรพสิ่ง อย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจนปราศจากความสงสัยใด ๆ แล้วน้อมนำมาประพฤติปฏิบัติตาม ปฏิกงศ์คุณธรรมทั้งสามประการให้เกิดปรากฏขึ้นในจิตสันดานของตัวเอง สมกับที่เป็นพุทธศาสนิกชน คนดี มีศีลธรรม จึงได้ชื่อว่า เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น และผู้เบิกบานอย่างแท้จริง

พระองค์ทรงประพฤติเป็นแบบอย่างแก่ชาวพุทธด้วยพุทธจริยา 3 ประการ ตลอด 45 พรรษา ตั้งแต่ที่ทรงตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณ จวบกระทั่งถึงวาระสุดท้ายแห่งชีวิต ได้แก่

1) โลกัตถจริยา พระองค์ทรงบำเพ็ญประโยชน์ต่อชาวโลกในฐานะที่พระองค์เป็นสมาชิกคนหนึ่งของโลกด้วยการแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ทั้งที่เป็นมนุษย์และเทวดา มิได้เลือกชนชั้นวรรณะว่าเป็นกษัตริย์หรือพราหมณ์ ชวาณา หรือยากจนคนเข็ญใจทั้งหลาย ทรงปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างเท่าเทียมกัน ปราศจากอคติทั้งหลาย

2) ญาติัตถจริยา พระองค์ทรงบำเพ็ญประโยชน์สุขแก่พระประยูรญาติ แม้ว่าพระองค์จะทรงออกบวชแล้วก็ยังมิได้ทอดทิ้งพระญาติ ทรงสอดส่องความเป็นไปของพระญาติอยู่ตลอดเวลาได้ทรงไปเพื่อทรงอนุเคราะห์พระญาติ ที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับการแย่งน้ำทำนา หรือเสด็จไปแสดงธรรมโปรดพระพุทธบิดาจนสำเร็จเป็นอรหันต์บุคคล และเสด็จไปโปรด พระพุทธมารดาที่สวรรคตขึ้นดาวดึงส์

3) พุทธัตถจริยา ได้ทรงบำเพ็ญประโยชน์สุขต่อชาวพุทธ ในฐานะที่พระองค์เป็นศาสดาได้ทรงวางระเบียบแบบแผน ข้อวัตรปฏิบัติไว้สำหรับพระภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา เพื่อควบคุมหมู่คณะให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มิได้ทรงมอบให้ใครเป็นศาสดาแทนพระองค์แต่อย่างใด แต่ให้พุทธบริษัทถือเอาพระธรรมคำสั่งสอนที่เรียกว่า พระธรรมวินัย เป็นศาสดาแทนพระองค์ สิ่งเหล่านี้ปรากฏชัดเจนในพุทธกิจ คือหน้าที่ ที่พระองค์ทรงประพฤติปฏิบัติเป็นประจำ โดยแบ่งออกเป็น 5 เวลา ในแต่ละวัน(เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2548, หน้า 164)ได้ดังนี้ 1) เวลาเช้า พระผู้มีพระภาคเจ้า หลังจากปฏิบัติพระสรีระแล้ว ครองจีวร ถือบาตรออกไปรับอาหารบิณฑบาต (โปรดสัตว์) ตามหมู่บ้าน ชุมชนต่างๆ พร้อมทรงแสดงธรรมโปรดหมู่สัตว์ผู้ใคร่จะฟังธรรมให้ตั้งอยู่ในสัจจมนบ้าง ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผลบ้าง 2) เวลาสาย พระองค์ทรงแสดงธรรมโปรดภิกษุสงฆ์ และมหาชนที่เข้ามาเฝ้าประจำวันตามสมควรแล้วก็ทรงหลีกเร้นอยู่ 3) เวลาค่ำ พระองค์ทรงประทานโอวาทแก่พระภิกษุสงฆ์ที่เข้ามาเฝ้า บางพวกทูลขอแก้ปัญหามา บางพวกทูลถามปัญหา บางพวกทูลขอฟังธรรม พระพุทธองค์ ทรงให้ความอนุเคราะห์แก่ภิกษุทรงแก้ปัญหามาทรงประทานแก้ปัญหามาและแสดงธรรม 4) เวลาเที่ยงคืน ทรงแก้ปัญหามาและทรงแสดงธรรมโปรดเหล่าเทวดาผู้มีความสงสัย และ 5)

เวลาใกล้รุ่ง ทรงแผ่ข้ายพระญาณตรวจดูหมู่สัตว์ที่จะเสด็จไปโปรดเป็นกรณีเฉพาะรายบุคคล เช่น เสด็จไปโปรดท่านมหาโจรองค์ลึกลับที่มุ่งหน้าจะไปทำมาตุฆาต เป็นต้น

3.1 หลักพุทธจริยธรรม 3 ระดับ พุทธจริยธรรมหรือหลักสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวันที่พระพุทธเจ้าสั่งสอนจัดเป็น 3 ระดับ คือ (1) พุทธจริยธรรมขั้นพื้นฐาน หลักธรรมขั้นนี้ มีอยู่ สอง ชั้น คือ ชั้นหยาบ เป็นลักษณะที่ต้องงดเว้นด้วยการไม่ประพฤติผิดทางกายและวาจา เรียกว่า เบญจศีล หรือ ศีล 5 นั่นเอง อีกชั้นหนึ่งคือ ชั้นละเอียด ที่ประณีตมากขึ้นกว่าเดิมเป็นคุณลักษณะทางใจ 5 อย่าง เรียกว่า เบญจธรรม มาคู่กัน(วคิน อินทสระ, 3541, หน้า 92) (2) พุทธจริยธรรมชั้นกลาง หลักจริยธรรมขั้นนี้ เป็นหลักปฏิบัติที่สูงขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง ได้แก่ กุศลกรรมบถ 10 ประการ หมายถึง ทางแห่งการทำความดี หรือทางไปสู่ความเจริญ และสันติสุขหรือสุคติ จริยธรรมระดับนี้จะช่วยยกฐานะความดีของมนุษย์ให้สูงขึ้น ประณีตขึ้นตามลำดับ แบ่งเป็น 3 ทางตามโครงสร้างของพฤติกรรมของมนุษย์ (3) หลักจริยธรรมขั้นสูงสุด หลักธรรมขั้นนี้ เป็นข้อปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงความสิ้นทุกข์หรือปัญหาของชีวิตอย่างแท้จริง จึงจัดเป็นจุดหมายสูงสุดของพุทธศาสนา ผู้ปฏิบัติจะต้องอาศัยปัญญาบารมี และความมุ่งมั่นพยายามอย่างแรงกล้าจึงจะสำเร็จ เรียกว่า หลักอริยมรรค หรือมัชฌิมาปฏิปทา หมายถึงทางดำเนินชีวิตอันประเสริฐ (ทางสายกลาง) 8 ประการ

สรุปได้ว่า หลักพุทธจริยธรรม 3 ระดับ ได้แก่ ข้อปฏิบัติในขั้นพื้นฐานคือ เบญจศีลและเบญจธรรม ข้อปฏิบัติในขั้นกลาง คือ การรักษากาย วาจา และใจ ให้สุจริต (กุศลกรรมบถ 10) ข้อปฏิบัติในขั้นสูง คือ อริยมรรคที่มีองค์ 8 ประการ

3.2 พุทธจริยธรรมตามหน้าที่ที่สัมพันธ์กันทั่วไป (ทศ 6)

ทศหก เป็นหลักการแห่งบทบาทหน้าที่และแนวทางปฏิบัติตนในสังคมของคนที่อยู่ร่วมกัน ได้แก่ บิดามารดากับบุตรธิดา ครูอาจารย์กับศิษย์ มิตรสหายกับมิตรสหายนายจ้างกับลูกจ้าง สามีกับภรรยา และสมณะพราหมณ์กับศาสนิกชน ซึ่งเป็นหลักที่มนุษย์ทุกคนจะต้องปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าวเพื่อปฏิบัติถูกต้อง เหมาะสม ทุกคนเป็นสุข ครอบครัวเป็นสุข สังคมเป็นสุข ทศหก เป็นหลักการดำเนินชีวิตที่มีกล่าวไว้ใน สังคาลกสูตร(ที่.ปา. เล่ม 11 หน้า 198-205/144-147) เป็นเรื่องที่ว่าด้วยหลักแห่งการปฏิบัติต่อกันของบุคคลในครอบครัว และบุคคลภายนอก ซึ่งได้แก่ พ่อ แม่ สามี ภรรยา บุตร ธิดา มิตร สหาย ครู อาจารย์ ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และ นักบวชในศาสนา กับศาสนิกชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้แก่บุคคลต่างๆ เหล่านี้ อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะมิตรที่มีบทบาทและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของเราเป็นอย่างมาก

สรุปได้ว่า พุทธจริยธรรมตามหน้าที่ที่สัมพันธ์กันทั่วไป (ทศ 6) เป็นหลักการสำคัญของพระพุทธศาสนาที่สอนในเรื่องการรักษาความสัมพันธ์ของบุคคลที่อยู่ในสถาบันครัว และบุคคลที่อยู่ในสังคมภายนอกซึ่งเกี่ยวข้องกับปกติวิถีชีวิตของเราโดยทั่วไป

3.3 พุทธจริยธรรมสำหรับพัฒนาชีวิตและสังคม

พระพุทธศาสนามองว่า แม้ศาสนาจะไม่ได้สอนในเรื่องทางโลก แต่ศาสนาและสังคมโลกก็ต้องอาศัยพึ่งพิงกัน กล่าวคือสังคมโลกเป็นผู้ก่อเกิดศาสนาโดยการสืบทอดและรักษาศาสนาไว้ ส่วนศาสนามีหน้าที่ในการชี้นำสังคมในทางที่ถูกต้องเป็นไปเพื่อความดีงาม สรุปได้ว่า พุทธจริยธรรมสำหรับพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นธรรมที่พัฒนาบุคคลและสังคมเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม คือเมื่อบุคคลมีการพัฒนา สังคมก็จะมีการพัฒนาตาม ทำให้ชีวิตของคนที่อยู่ในสังคมมีแต่ความสงบสุขร่มเย็นและมีแต่ความเจริญงอกงาม

4. การดำเนินชีวิตตามหลักมงคลชีวิต 38 ประการ

คำว่า มงคล หมายถึง เหตุให้ถึงความเจริญด้วยสมบัติทุกประเภท หรือบรรลุถึงความสำเร็จของชีวิต เหตุที่ทำให้คนเจริญขึ้นได้บรรลุแห่งความสำเร็จปรารถนาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีฐานะ มีวิชาความรู้ มียศ มีตำแหน่งสูงขึ้น วิธีปฏิบัติตนให้ชีวิตจิตใจมีความสุขความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป ทั้งหมดนี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่อยู่ในความหมายของมงคลทั้งสิ้น และการดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทตามหลักมงคลชีวิต 38 ประการ เป็นหลักการพัฒนาชีวิตตามลำดับขั้นต่างๆ จากแรกเริ่มจนถึงสูงสุด 38 ขั้น

ปัญหาเรื่องมงคล ถูกนำมาอภิปรายถกเถียงกันนานถึง 12 ปี มีผู้นำแนวความคิดเห็นต่อปัญหานี้เด่นๆ อยู่ 3 ท่าน(ขุ.ธ.อ. เล่มที่ 39, หน้า 163-168) คือ 1) นายทิฏฐมัจฉลิกะ ได้เสนอความเห็นว่าเป็นมงคลที่เห็นเป็นมงคลในโลก 2) นายสุตมัจฉลิกะ เสนอว่า เสียงที่ได้ฟังแล้วเป็นมงคล และ 3) นายมุตมัจฉลิกะ กล่าวว่า อารมณ์ความรู้สึกเท่านั้นเป็นมงคลซึ่งคำตอบเหล่านี้ก็ถูกคัดค้านและหักล้าง ทำให้มีผู้ฟังมีความคิดแตกต่างกันออกไป เดือดร้อนไปถึงท้าวสักกเทวราช ผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ ได้ไปกราบทูลถามปัญหานี้กับพระพุทธเจ้า ณ เขตวันวิหาร

พระองค์ได้ทรงแสดงหลักมงคลทางพระพุทธศาสนาแก่ภิกษุสงฆ์ ประชาชนและเหล่าเทวดาทั้งหลาย มงคลที่ทรงแสดงมีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 38 ประการ จัดเป็น 10 หมวด เริ่มตั้งแต่ไม่พบคนพาล มงคลทุกข้อเป็นผลของการตรัสรู้ของพระองค์ทั้งสิ้น เป็นสัจธรรม ไม่มีผู้ใดมาหักล้างได้ ปัญหาเรื่องมงคลจึงยุติลงไปได้ด้วยดี หลักการพัฒนาชีวิตตามลำดับขั้นต่างๆ ทั้ง 38 ขั้น นี้ มีประโยชน์ต่อชีวิตของตนเองและประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมด้วย เพราะหลักการดำเนินชีวิตด้วยมงคล 38 ประการ เป็นหลักการพัฒนาตนเองที่จะสามารถทำให้บุคคลเป็นผู้มีศักยภาพ มีความคิด สติปัญญา จนสามารถหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงได้

สรุปได้ว่า การดำเนินชีวิตตามหลักมงคลชีวิต 38 ประการ เป็นหลักที่ใช้ปฏิบัติในชีวิตปกติประจำวันของคนเราตั้งแต่เกิดจนถึงตาย และให้ผลได้ตั้งแต่สุขกายสบายใจในระดับโลกียธรรม จนถึงโลกุตระธรรม คือจิตหลุดพ้นจากอาสวะกิเลสทั้งหลาย

5. การดำเนินชีวิตตามหลักการศึกษา : ไตรสิกขา

ตามหลักของพระพุทธศาสนา ชีวิตที่ดีมีคุณภาพและประโยชน์อย่างแท้จริง อยู่ที่การพัฒนาองค์ประกอบแห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มีอยู่ 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ที่เรียกกันทั่วไปว่า ไตรสิกขา (ไตร : 3, สิกขา : ข้อที่ควรศึกษา) (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538, หน้า 600) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) ศีล คือ การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมทางร่างกายและวาจา ให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องมีผลดี (Social Quotient) ศีล แบ่งออกเป็นหมวดใหญ่ๆ อยู่ 4 หมวด คือ

1.1) การรักษาวินัยแม่บทของชุมชน (ปาฏิโมกขสังวรศีล) เมื่อคนอยู่ร่วมกันหรือทำงาน ทำกิจการร่วมกัน เป็นชุมชน เป็นหน่วยงาน เป็นองค์กร ตลอดจนประเทศชาติ จะต้องมีความประพฤติที่ดี ตลอดจนกฎหมายเพื่อจัดระเบียบระบบให้เกิดความเรียบร้อย สอดคล้อง ความเกื้อหนุนต่อกัน ความรับผิดชอบ และสามัคคี ที่จะเอื้อโอกาสหรือเป็นหลักประกัน ให้ชีวิตความเป็นอยู่ และกิจการต่างๆ ดำเนินไปด้วยดี สมตามวัตถุประสงค์แห่งชีวิตหรือกิจการของชุมชน ดังเช่น พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนามีวินัยแม่บทที่เรียกชื่อเฉพาะว่า ปาฏิโมกข์ ซึ่งเราเรียกกันง่ายๆ ว่า ศีล 227 ข้อ ชุมชนอื่นๆ เช่นโรงเรียนก็ต้องมีกฎกติกาที่เป็นวินัยแม่บทของตนเช่นเดียวกันวินัยที่เป็นแม่บทสำหรับคฤหัสถ์หรือสังคมแห่งมนุษยชาติทั้งหมด ก็คือ ศีล 5 ที่ถือว่าเป็นมนุษยธรรม เพราะเป็นบรรทัดฐานที่จะทำให้มนุษย์มีวิถีที่สูงกว่า สัตว์ดิรัจฉาน อยู่ร่วมกันโดยไม่เบียดเบียนกัน และรักษาสังคมให้มีสันติสุข

1.2) การรู้จักใช้อินทรีย์ (อินทรีย์สังวรศีล) เราารู้สิ่งแวดล้อมโดยผ่านทางอินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ถ้ารับรู้ใช้หูตาไม่เป็น เช่น ดูไม่เป็น ฟังไม่เป็น แทนที่จะได้ประโยชน์ก็จะเกิดโทษ เช่น เกิดความลุ่มหลง มัวเมาถูกลอกหลวง และเสื่อมเสียสุขภาพตลอดจนนำไปสู่การใช้มือ และสมองเพื่อการแย่งชิงหรือทำลาย จึงต้องพัฒนาพฤติกรรมในการใช้อินทรีย์ ให้ดู ฟัง เป็นต้น

1.3) การหาเลี้ยงชีพที่บริสุทธิ์ (อาชีวนิวิธานศีล) การทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นพฤติกรรมหลักในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ถ้ามีผู้หาเลี้ยงชีพโดยวิธีสุจริตเป็นมิฉฉาชีพ นอกจากชีวิตของคนนั้นเองจะชั่วร้ายเสื่อมเสียแล้ว ก็จะก่อความเดือดร้อนแก่สังคมอย่างมาก จึงต้องย้ำเน้นกันอย่างยิ่ง ในเรื่องการพัฒนาสัมมาชีพ และส่งเสริมให้ประชาชนฝึกฝนตนให้ประกอบสัมมาชีพ คือหาเลี้ยงชีพโดยทางสุจริต ไม่ผิดกฎหมาย

1.4) การเสพบริโภคปัจจัยโดยใช้ปัญญา (ปัจจัยปฏิเสวนา) พฤติกรรมของมนุษย์ในที่สุดก็มาลงที่การกิน ใช้ เสพ บริโภค ถ้ามนุษย์ไม่พัฒนาพฤติกรรมในการเสพบริโภค ก็จะก่อปัญหาอย่างมาก ทั้งแก่ชีวิต แก่สังคมและแก่โลก เพราะเขาจะกิน ใช้ บริโภคปัจจัย 4 และสิ่งของเครื่องใช้ทั้งหลายรวมทั้งเทคโนโลยีด้วยโมหะ ก่อให้เกิดความลุ่มหลงมัวเมา ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือยความเสื่อมเสียคุณภาพชีวิต การใช้

จ่ายสิ้นเปลืองการขัดแย้งซึ่งเบียดเบียนกันในสังคม การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และการก่อมลภาวะ เป็นต้น

2) สมานธิ หมายถึง การฝึกฝนพัฒนาทางด้านจิตใจ (Emotional Quotient) มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจิตใจ เป็นฐานของพฤติกรรม เนื่องจากพฤติกรรมทุกอย่างเกิดจากความตั้งใจหรือเจตนา และเป็นไปจากเจตจำนง และแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลัง ถ้าจิตได้รับการพัฒนาให้ตั้งงามแล้ว ก็จะสามารถควบคุมดูแลและนำพฤติกรรมไปในทางที่ที่ตั้งใจด้วย แม้ความสุขความทุกข์ในที่สุดก็อยู่ที่ใจยิ่งกว่านั้น ปัญญาจะเจริญงอกงามได้ ต้องอาศัยจิตใจที่เข้มแข็งสู้ปัญหา เอาใจใส่ มีความเพียรพยายามที่จะคิดค้นไม่ท้อทอย ยิ่งเรื่องที่หรือพิจารณาในนั้นยากหรือละเอียดลึกซึ้ง ก็มีจิตที่สงบแน่วแน่มั่นไม่ ฟุ้งซ่าน ไม่พลุ่งพล่านกระวนกระวาย คือต้องมีสมานธิ จึงจะคิดได้ชัดเจน เจาะลึกทะลุได้มองเห็นทั่วตลอด จิตที่ฝึกดีแล้ว จึงเป็นฐานที่จะให้ปัญญาทำงาน และพัฒนาอย่างได้ผลการพัฒนาจิตใจนี้ มีสมานธิแทนหรือเป็นศูนย์กลาง จึงเรียกง่ายๆ ว่า สมานธิ และอาจ แยกออกได้เป็นการพัฒนาคุณสมบัติของจิตใจในด้านต่างๆการพัฒนาในด้านจิตใจนี้ เมื่อปฏิบัติสูงขึ้นไป ความสำคัญของสมานธิที่เป็นแทนหรือเป็นศูนย์กลางจะยิ่งเด่นชัดมากขึ้น และเมื่อสมานธิเจริญขึ้นไปจนจิตแน่วตั้งอยู่ตั้งอย่างแท้จริงแล้ว ผู้บำเพ็ญสมานธินั้นก็บรรลุมรรควะจิตที่เรียกว่า “ฌาน” ซึ่งเป็นสมานธิจิตขั้นสูง

การพัฒนาจิตใจหรือเรื่องของสมานธิทั้งหมดนี้แม้จะมีประโยชน์มากมายนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ได้หลายอย่าง เช่น ในเรื่องพลังจิต และในด้านการหาความสุขทางจิตใจ แต่คุณค่าแท้จริงที่ท่านมุ่งหมายก็คือเพื่อเป็นฐานหรือเป็นเครื่องหนุนการพัฒนาปัญญา การทำงานทางปัญญาที่ยิ่งละเอียดซับซ้อนและลึกซึ้งมากขึ้น ก็ยิ่งต้องการสมานธิจิตสูง การพัฒนาจิตใจหรือสมานธินี้จึงมีความสำคัญมาก(พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538, หน้า 606-618)

3) ปัญญา หมายถึง การพัฒนาปัญญา ซึ่งมีความสำคัญสูงสุดเพราะปัญญาเป็นตัวนำทางและควบคุมพฤติกรรมทั้งหมด คนเราจะมีพฤติกรรมอะไร อย่างไร และแค่ไหน ก็อยู่ที่ว่าจะมีปัญญาชี้แนะหรือบอกทางให้เท่าใด และปัญญาเป็นตัวปลดปล่อยจิตใจ เกิดหนทางที่ดีขึ้นแก้จิตใจ เช่น เมื่อจิตใจอึดอัด มีปัญหาติดตันอยู่ พอเกิดปัญญารู้ว่าจะทำอย่างไร จิตใจก็โล่งเป็นอิสระได้ การพัฒนาปัญญาสามารถแยกออกไปได้หลายด้านและมีหลายขั้นหลายระดับ เช่น

- 1) ปัญญาที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพประสบผลสำเร็จความรู้ความเข้าใจข้อมูลความรู้ รวมทั้งศิลปะวิทยาการต่างๆ เข้าถึงเนื้อหาความหมายได้ถูกต้องชัดเจน
- 2) ปัญญาที่ช่วยให้ดำเนินเข้าสู่วิถีชีวิตที่ถูกต้องตั้งงาม
- 3) ปัญญาที่ช่วยให้บรรลุจุดหมายสูงสุดชีวิตที่ตั้งงาม

การศึกษา 3 ด้านที่เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมานธิ ปัญญานี้ เป็นหลักใหญ่ของ พระพุทธศาสนา เป็นระบบและเป็นกระบวนการทั้งหมดของการ พัฒนาคน จากหลักไตรสิกขานี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงหลักธรรม และข้อธรรมแยกย่อยออกไปมากมาย อย่างที่เราเห็นหรือได้ยินเป็นหมวดๆ หรือเป็น

ชุดๆ มี 3 ข้อบ้าง 4 ข้อ บ้าง 5 ข้อบ้าง ฯลฯ หลักธรรมแต่ละหมวด แต่ละชุดเหล่านั้น ก็คือข้อปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาชีวิต และพัฒนาสังคม

6. สรุป

การดำเนินชีวิตตามหลักการศึกษา : ไตรสิกขา เป็นหลักการดำเนินชีวิตตามแนวพระพุทธศาสนา ที่เป็นกระบวนการ มีความสอดคล้องและเป็นขั้นตอนที่ไม่มีความขัดแย้งกัน โดยเชื่อว่าในขั้นต้นสามารถที่จะนำความสงบสุขร่มเย็นมาสู่ตนเองและสังคมโดยรวมได้ และในขั้นสูงสุดนั้นสามารถทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์จากอำนาจของกิเลสได้โดยสิ้นเชิงเมื่อก้าวโดยสรุปแล้ว ศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท มีสาระสำคัญดังนี้ คือ

1. การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท ได้แก่ (1) ความหมาย การดำเนินชีวิต โดยทั่วไปหมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตของคนเรา เพื่อรักษาให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้ ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย เช่น การทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีวิตตนเอง การแก้ปัญหาและการพัฒนาคุณภาพในชีวิตของตนเอง (2) ความหมายการดำเนินชีวิตตามแนวความเชื่อของพุทธปรัชญาเถรวาท ได้แก่ การดำเนินวิถีชีวิตตามปกติของคนเรา ด้วยการรักษากาย วาจา และใจ ให้สุจริต ไม่คิด พุด ทำ ในสิ่งชั่ว สร้างความดี และทำใจให้ผ่องใส เป็นไปตามหลักของศีล สมาธิ และปัญญา

2. การดำเนินชีวิตตามหลักพุทธจริยา ได้แก่ พุทธจริยา 3 ประการ คือ การดำเนินชีวิตของพระพุทธเจ้า (พระจริยาวัตร) ที่เป็นแบบอย่างของชาวพุทธ คือการปฏิบัติพระองค์ในฐานะที่เป็นชาวโลก ปฏิบัติต่อพระประยูรญาติ และปฏิบัติพระองค์ในฐานะที่ทรงเป็นพระพุทธเจ้าผู้เป็นพระบรมศาสดาของพระพุทธศาสนาหลักพุทธจริยธรรม 3 ระดับ คือ ข้อปฏิบัติในขั้นพื้นฐานได้แก่ เบญจศีลและเบญจธรรม ข้อปฏิบัติในขั้นกลาง ได้แก่ การรักษากาย วาจา และใจ ให้สุจริต (กุศลกรรมบถ 10) ข้อปฏิบัติในขั้นสูง ได้แก่ อริยมรรคที่มีองค์ 8 ประการ

พุทธจริยธรรมตามหน้าที่ที่สัมพันธ์กันทั่วไป (ทิส 6) เป็นหลักการสำคัญของพระพุทธศาสนาที่สอนในเรื่องการรักษาความสัมพันธ์ของบุคคลที่อยู่ในสถาบันครัว และบุคคลที่อยู่ในสังคมภายนอกซึ่งเกี่ยวข้องกับปกติวิถีชีวิตของคนเราโดยทั่วไป

พุทธจริยธรรมสำหรับพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นธรรมที่พัฒนาบุคคลและสังคมเพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม คือเมื่อบุคคลมีการพัฒนา สังคมก็จะมีการพัฒนาตาม ทำให้ชีวิตของคนที่อยู่ในสังคมมีแต่ความสงบสุขร่มเย็นและมีแต่ความเจริญงอกงาม

3. การดำเนินชีวิตตามหลักมงคลชีวิต 38 ประการ ได้แก่ หลักที่ใช้ปฏิบัติในชีวิตปกติประจำวันของคนเราตั้งแต่เกิดจนถึงตาย และให้ผลดีตั้งแต่สุขกายสบายใจในระดับโลกียธรรม จนถึงโลกุตระธรรม คือจิตหลุดพ้นจากอาสวะกิเลสทั้งหลาย

4. การดำเนินชีวิตตามหลักการศึกษาศาสตร์ : ไตรสิกขา ได้แก่ หลักการดำเนินชีวิตตามแนวพระพุทธานุชาสนา ที่เป็นกระบวนการ มีความสอดคล้องและเป็นขั้นตอนที่ไม่มีความขัดแย้งกัน โดยเชื่อว่าในขั้นต้นสามารถที่จะนำความสงบสุขร่มเย็นมาสู่ตนเองและสังคมโดยรวมได้ และในขั้นสูงสุดนั้นสามารถทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์จากอำนาจของกิเลสได้โดยสิ้นเชิง

7. เอกสารอ้างอิง

จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2547). **แผนการกู้อิสรภาพของเจ้าชายสิทธัตถะ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พิบูลย์ สารจันทร์. (2545). **ความรู้ตามหลักของศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรววิทยา.

พุทธทาสภิกขุ. (2536). **ผู้ครองเรือน**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย พิมพ์เนื่องในวโรกาสครบ 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์พุทธศักราช 2525**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท นามมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด.

รุ่ง สุบิน. (2550). **พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.

วรรณช เอี่ยมสะอาด. (2544). **แนวคิดในการดำเนินชีวิตของคนไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

วศิน อินทสระ. (2541). **พุทธจริยศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สนธิ ศรีสำแดง. (2535). **พุทธปรัชญา**. กรุงเทพมหานคร : นีลนารการพิมพ์.

สุจิตรา วรรณ. (2540). **ศาสนาเปรียบเทียบ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด.

เสถียรพงษ์ วรรณปก. (2548). **พุทธสาวก พุทธสาวิกา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.

อรสา นามบุตร. (2552). **โลกวิทยาศาสตร์กับโลกในทัศนะของศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.

ญาณวิทยาในพุทธปรัชญาเถรวาทที่ปรากฏในคัมภีร์วิสุทธิมรรค Epistemology in Theravada Buddhist Philosophy Based on the Visuddhimagga scripture

พระเด่นชัย ยโสธโร(สุขพิพัฒน์)¹

Phra Denchai Yasodharo(Sukpipat)

บทคัดย่อ

ญาณวิทยาที่ปรากฏในคัมภีร์วิสุทธิมรรคล้วนเป็นสัจนิยมที่เกี่ยวกับเรื่องความจริงเป็นหลัก และพบว่า บ่อเกิดของความรู้ มี 3 อย่าง คือ สุตะ-การศึกษา เล่าเรียน, จินตะ-การใคร่ครวญพิจารณา, และภาวนา-การทำให้เกิดขึ้น ทำให้มีขึ้นเจริญขึ้นเมื่อวิเคราะห์ญาณวิทยาที่ปรากฏในคัมภีร์วิสุทธิมรรค พบว่า มีอยู่ 4 ทฤษฎี คือ 1) ทฤษฎีเหตุผลนิยม จะใช้เพียงสุตะ การเรียนรู้ด้วย หรือ จินตะ ใคร่ครวญ คงไม่อาจทำให้เข้าใจถึงธรรมชาติของจิตได้ 2) ทฤษฎีประจักษ์นิยม การนำเอาส่วนเดียวในสิกขา 3 ใช้มาเพื่อปฏิบัติถือเป็นทางที่ผิด 3) ทฤษฎีอนุমানนิยม บ่อเกิดของความรู้ 3 อย่าง คือ สุตะ จินตะและภาวนา 3 ส่วนนี้ทำให้ผลสมควรแก่เหตุ การกระทำตามขั้นตอนที่ถูก ผลที่หวังจึงจะสัมฤทธิ์ผล 4) ทฤษฎีอัมตัตติกญาณนิยม ความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจ ปัจจเวกขณะญาณเป็นญาณลำดับสุดท้ายของแต่ละอริยมรรค หรือญาณ 16 เป็นตัวตรวจสอบความว่าสังโยชน์ข้อใดขาดไปจากจิต สันดาน ยังเหลือกิจที่ยังต้องทำหรือไม่มีกิจอื่นที่ต้องทำ นี่จึงเป็นอัมตัตติกญาณนิยม คือ ความรู้แจ้งภายใน

คำสำคัญ : ญาณวิทยา, พุทธปรัชญาเถรวาท, คัมภีร์วิสุทธิมรรค

1. บทนำ

หากมีคำถามว่า “เราได้ความรู้มาจากไหน ?” เรามักจะตอบกันโดยไม่ต้องคิดเลยว่า “ได้ความรู้มาจากครูก่อน แล้วต่อมาก็ได้จากตำรา” แต่ถ้าจะถามต่อไปอีกว่า “แล้วครูของเราและคนเขียนตำราเล่าได้ความรู้มาจากไหนมาสอนเรา และได้มาอย่างไร ?” จากประโยคข้างต้นย่อมแสดงว่า มนุษย์มีการศึกษาและการพัฒนาทางความคิดมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ทฤษฎีความรู้ต่าง ๆ ก็เป็นเรื่องของญาณวิทยาทั้งสิ้น จึงทำให้เรามีความคิดความอ่านเป็นของตนเอง มีการเอาความรู้แนวความคิดของ

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตนเองและของคนอื่นมาผสมปนเปกันเป็นแนวคิดใหม่ ๆ อยู่เรื่อย ๆ จนเกิดการนำเอาความคิดหรือแนวคิดนั้น ๆ มาลองทำลองใช้งานดูว่าจะได้ผลตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ อย่างเช่นว่า หากธาเลส (Thales) ไม่เกิดข้อสงสัยและตั้งข้อสังเกตปรากฏการณ์ธรรมชาติ ก็จะไม่เกิดหลักปรัชญาธรรมชาติให้ผู้อื่นได้ศึกษาค้นคว้า หรืออย่างสถิติธรรมชาติหากไม่ทรงทอดพระเนตรเห็นเทวทูตทั้ง 4 พระองค์ก็ คงไม่ทรงไตร่ตรองพิจารณาจนเกิดธรรมสังเวชและก็คงจะไม่สละราชสมบัติออกผนวช หรืออย่างไร โลกยุคนี้ ซึ่งเป็นยุคที่แข่งขันกันทางรูปธรรมหรือโลกวัตถุนิยม แต่ก่อนที่จะปรากฏออกมาเป็นวัตถุที่จะเป็นที่นิยมหรือไม่ นั้น ก็ล้วนต้องผ่านกระบวนการคิด รังสรรค์แนวคิดให้เป็นรูปแบบชัดเจนจับต้องได้เสียก่อนจึงจะถือว่าแนวคิดนั้นให้ผลสัมฤทธิ์ดังที่ตั้งใจ

2. ญาณวิทยาในพุทธปรัชญาเถรวาทที่ปรากฏในคัมภีร์วิสุทธิมรรค

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตเล็กๆ ชนิดหนึ่งเช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิตอีกมากมายในระบบสุริยจักรวาล คือ เริ่มตั้งแต่ดาวเคราะห์ดวงน้อยโลกใบนี้ก่อตัวขึ้นมาและมีวิวัฒนาการจนทำให้สภาพแวดล้อมเอื้ออำนวย แต่มีวิวัฒนาการในตัวเองจนผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ มาจนมีชีวิตรอดอยู่ได้ แต่ก็อยู่อย่างหวาดระแวง ต้องคอยระมัดระวังตัวจากสัตว์ต่างๆ และมนุษย์ด้วยกัน ภัยที่มีอยู่รอบตัววันแล้ววันเล่า ต้องคอยหลบหลีกเอาตัวรอด โดยเฉพาะภัยจากธรรมชาติ มนุษย์จึงมิได้หยุดอยู่แค่การมีชีวิตรอดไปวันๆ แต่ยังมีคิดแสวงหาวิธีที่จะต่อสู้เอาชนะภัยต่างๆ เหล่านั้นด้วยความสามารถทางสติปัญญา เมื่อมนุษย์มีความนึกคิด จึงเกิดความสงสัยในปรากฏการณ์ของธรรมชาติที่ตนกำลังเผชิญอยู่ขณะนั้น ว่าความจริงมันคืออะไร มีอะไรอยู่เบื้องหลังของปรากฏการณ์นั้น จะรู้ได้ไหม และด้วยวิธีการอย่างไร ดังนั้นความสงสัยจึงเป็นบ่อเกิดของปรัชญา ดังที่เฮอริเบิร์ตสเปนเซอร์ กล่าวว่า “ความสงสัย (Doubt) เป็นรากเหง้าของปรัชญา”(สถิต วงศ์สุวรรณ, 2543, หน้า 18)คนธรรมดาส่วนมากอาจกล่าวได้ว่า ปรัชญาเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดมา ทั้งยังเป็นร่องรอยอารยธรรมที่สำคัญของเผ่าพันธุ์มนุษย์ ในการสืบค้นต้นตอแห่งวิวัฒนาการทางความคิดและสติปัญญาของมนุษย์ นำมาสู่การจัดระบบทางการศึกษาในวิชาการแขนงต่างๆ เพราะปรัชญาเป็นมารดาแห่งวิทยาการทั้งหลาย สาขาของปรัชญาที่สำคัญในคริสต์ศตวรรษที่ 12 คือ อภิปรัชญาญาณวิทยาและจริยศาสตร์ญาณวิทยา (Epistemology) จึงเป็นปรัชญาแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญในการแสวงหาความรู้ถามว่า ญาณวิทยาเกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อไร ทางด้านปรัชญาสายตะวันตกนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่ยุคทองของปรัชญากรีกสมัยรุ่งเรือง คือโซคราตีส เนื่องจากกลุ่มโซฟิสต์ (Sophist) เห็นว่าปรัชญาสำนักต่างๆ ในสมัยนั้นมีการถกเถียงกันเรื่องความถูกต้อง ความดีและความจริง จนเกิดความขัดแย้งแต่ไม่มีมาตรการใดๆ ที่จะทำการตัดสินให้แน่นอนลงไปได้อะไรเป็นสัจจะ โปรตาโกรัสจึงเสนอแนวคิดที่ว่า “มนุษย์เป็นมาตรการวัดทุกสิ่ง=Man is the measure of all things” แนวคิดนี้เป็นที่ถูกใจของกลุ่มคนหนุ่มสาว ปัญญาชนในยุคการปกครองแบบประชาธิปไตยในยุคนั้น ความเชื่อถือทางศาสนา ศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย

ตลอดถึงการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้ใช้ความรู้สึกของแต่ละบุคคลเป็นมาตรวัดสำหรับตน เป็นการให้เสรีภาพทางความคิดและการกระทำ ซึ่งโซคราตีสเห็นว่าเป็นภัยต่อสังคมมนุษย์เพราะคนฉลาดและมีอำนาจมักฉกฉวยโอกาสเอารัดเอาเปรียบประชาชนผู้ด้อยกว่า จึงออกมารณรงค์ต่อต้าน โดยเห็นว่าความถูกต้อง ความดี และความจริงจะต้องมีมาตรการตัดสินที่แน่นอน จึงเสนอทฤษฎีความรู้ว่า “ความรู้คือคุณธรรม คุณธรรมคือความรู้”(สเถิต วงศ์สุวรรณค์, 2543, หน้า 47) จริงอยู่คุณธรรมนั้นมีมากมาย เช่น ความเมตตา ความซื่อสัตย์ความกล้าหาญ แต่โซคราตีสถือว่า คุณธรรมมีหนึ่งเดียวเท่านั้นคือ ความรู้ ญาณวิทยาจึงได้รับความสนใจตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาและได้รับการพัฒนาขึ้นในสมัยของพลาโตและอริสโตเติล จนกระทั่งนักปรัชญาสมัยใหม่ เช่น จอห์น ล็อก ถือว่า ญาณวิทยาเป็นปรัชญาสำคัญที่สุดในปัจจุบันได้มีการแยกปรัชญาเป็น 3 สาขาใหญ่ๆ ได้แก่

1) อภิปรัชญา (Metaphysics) เป็นสาขาที่ว่าด้วยความเป็นจริง (Reality) คือ ความจริงแท้เรื่องโลก คนและภาวะเหนือธรรมชาติ

2) ญาณวิทยา (Epistemology) เป็นสาขาที่ว่าด้วยความรู้ ศึกษาถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้ความรู้เกิดขึ้น อะไรเป็นบ่อเกิดของความรู้ เป็นต้น

3) คุณวิทยา (Axiology) เป็นสาขาที่ว่าด้วยความประพฤติของมนุษย์ การใช้เหตุผลหรือตรรกวิทยา (Logic) จริยธรรม (Ethics) และความงามหรือสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) (บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ, 2547, หน้า 66)

จากความข้างต้นนั้น อาจกล่าวได้ว่า ญาณวิทยาหรือทฤษฎีแห่งความรู้เกิดขึ้นในกรีกก่อน โซคราตีสมีกลุ่มนักปรัชญาที่เรียกว่าโซพิสโต้ได้เสนอหลักในการตัดสินความดี ความชั่วและความจริง โดยถือเอาตัวของมนุษย์เองเป็นมาตรวัดตัดสินความดี ความชั่วและความจริง ต่อมาจึงเกิดแนวคิดที่ปฏิเสธหรือแย้งความคิดนั้นด้วยหลักการที่ว่าความดี ความชั่วและความจริง ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับมนุษย์อันเป็นแนวความคิดของโซคราตีส หลังจากนั้นญาณวิทยาหรือทฤษฎีแห่งความรู้ก็พัฒนาและเจริญรุ่งเรืองในปรัชญาของพลาโตและอริสโตเติล จนกระทั่งมาถึงปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่ซึ่งนักปรัชญาที่สำคัญ เช่น จอห์น ล็อก นักปรัชญาชาวอังกฤษให้ความสำคัญกับญาณวิทยามากที่สุด เพราะเขาเชื่อว่าญาณวิทยาจะต้องมาก่อนปัญหาทางอภิปรัชญาและสาขาอื่นๆ แนวความคิดนี้ได้มีอิทธิพลต่อนักปรัชญาในยุโรป เช่น เบอิร์คเลย์ ฮิวม์ และคานท์ ซึ่งต่างก็เน้นทฤษฎีแห่งความรู้ แม้แต่ในลัทธิคานท์ใหม่ก็ได้ถือหลักการที่ว่า “การศึกษากรรมวิธีแห่งความรู้ของเราด้วยวิจรรณญาณควรจะเป็นพื้นฐานของความคิดค่านึงทุกอย่าง”(สุเมธ เมธาวิทยกุล, 2540, หน้า 51) “เป็นหัวใจในการแสวงหาความรู้ ญาณวิทยาจึงมีความสำคัญเพราะเป็นพื้นฐานในการเก็งถึงความจริงทางอภิปรัชญาและเป็นการพิจารณาถึงองค์ประกอบของความรู้จริง”(บุญมี แทนแก้ว, 2535, หน้า 1)

แนวทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ความจริง จากอดีตถึงปัจจุบันมีพัฒนาการมาตลอดตามยุคตามสมัย การศึกษาในยุคโบราณจะอ้างอิงอยู่กับหลักอภิปรัชญา (Metaphysics) ที่

สืบค้นความรู้ที่เป็นแก่นแท้หรือธรรมชาติของสรรพสิ่ง (Ontology) แต่หลังจากที่แนวความคิดแบบวิทยาศาสตร์หรือศาสตร์เกิดขึ้นในสังคม ทำให้วิธีการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไปเป็นแบบวิทยาปรัชญา (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2554, หน้า 2) ในลักษณะวัตถุนิยมเต็มตัวและแนวทางส่วนหนึ่งอาศัยอัตวิสัยพื้นฐานในเรื่องการใช้เหตุผลทางจิต ซึ่งต่อมาได้พัฒนาสูงสุดในทางคณิตศาสตร์ ในทรรศนะของนักปรัชญานั้น ยังมีข้อที่ถกเถียงที่หาข้อสรุปไม่ได้ในเรื่องที่มาของความรู้ ความจริง ว่าสมบูรณ์ที่สุดหรือไม่ ถูกต้องที่สุดหรือไม่

ญาณวิทยาเป็นวิธีการแสวงหาความจริงอย่างเป็นระบบและมีความเป็นระเบียบ ทำให้ได้องค์ความรู้หรือทฤษฎีใหม่ๆ ที่เชื่อมโยงกับมนุษย์ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการแสวงหาความจริงตามหลักญาณวิทยา ทำให้เข้าถึงความรู้หรือแก่นแท้ของสรรพสิ่งทางธรรมชาติ เป็นแนวทางที่ได้รับความนิยมสูงสุดและกลายเป็นศูนย์กลางความคิดทางสังคม หรือเป็นหัวใจของแนวทางการศึกษาเพื่อแสวงหาความรู้ที่เป็นความจริง

ญาณวิทยา คือ การศึกษาถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้ความรู้เกิดขึ้น ทำให้ความรู้เป็นไปได้อย่างไร เราเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ ศึกษาปัญหาที่ว่าอะไรเป็นบ่อเกิดของความรู้ อะไรเป็นธรรมชาติแห่งความรู้ ขอบเขตแห่งความรู้มีกำหนดแค่ไหน อะไรเป็นปัจจัยให้เกิดความรู้ (ชัยวัฒน์ อัดพัฒน, 2547, หน้า 1) ความรู้ในพุทธปรัชญาเถรวาทที่ปรากฏในคัมภีร์วิสุทธิมรรคอาศัยการบ่มเพาะความรู้ (ญาณ) จากการ

เล่าเรียนและการสอบถามในธรรมเป็นพื้นฐานเบื้องต้น ตามหลักการของปริยัติ ซึ่งในคัมภีร์วิสุทธิมรรคได้อธิบายถึงความรู้ที่เกิดขึ้นมานั้น จะต้องผ่านกระบวนการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาให้สมบูรณ์เป็นขั้น ๆ โดยแต่ละขั้นลำดับจะต้องถึงความวิสุทธิ (ความบริสุทธิ์) ควบคู่กันไป จึงนับเป็นบ่อเกิดหรือรากเหง้าของความรู้คำศัพท์ ที่หมายถึงความรู้ในด้านต่าง ๆ ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค (สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) และคณะ, 2546, หน้า 7) มีหลายคำ เช่น วิชา ปัญญา อภิญญา ญาณ และวิปัสสนา

วิชา หมายถึง ความรู้แจ้ง, ความรู้วิเศษ เช่น วิชา 3, วิชา 8 เป็นต้น วิชา 3 มี 1) ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ (ความรู้เป็นเหตุระลึกขั้นที่อาศัยอยู่ในก่อนได้, ระลึกชาติได้) 2) จุตูปปาตญาณ (ญาณกำหนดรู้จุดและอุบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย อันเป็นไปตามกรรม, เห็นการเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์ทั้งหลาย เรียกอีกอย่างว่า ทิพพจักขุญาณ) 3) อาสวักขยญาณ (ญาณหยั่งรู้ในธรรมเป็นที่สิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย, ความรู้ที่ทำให้สิ้นอาสวะ, ความตรัสรู้) วิชา 8 มี 1) วิปัสสนาญาณ (ญาณในวิปัสสนา, ญาณที่เป็นวิปัสสนา คือ ปัญญาที่พิจารณาเห็นสังขารคือนามรูปโดยไตรลักษณ์ มีต่างกันอย่างสิ้นเชิงเป็นขั้น ๆ ต่อเนื่องกัน) 2) มโนมยิทธิ (ฤทธิ์สำเร็จด้วยใจ, ฤทธิ์ทางใจ คือ นิรมิตกายอื่นออกจากกายนี้ ดุจชักไส้จากหน้าปล้อง ชักดาบจากฝัก หรือชักงูออกจากคราบ) 3) อิทธิวิธี หรือ อิทธิวิธี (แสดงฤทธิ์ต่าง ๆ ได้) 4) ทิพพโสต (หูทิพย์) 5) เจโตปริยาญาณ (ความรู้ที่กำหนดใจผู้อื่นได้) 6)

บุพเพนิวาสานุสสติ (ระลึกชาติได้) 7. ทิพพจักขุ (ตาทิพย์) 8. อาสวักขยญาณ (ความรู้ที่ทำให้สิ้น อาสวะ)(พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 217)

ปัญญา หมายถึง ความรอบรู้, รู้ทั่ว, เข้าใจ, รู้ซึ่ง เช่น ปัญญา 3 มี 1)จินตามยปัญญา (ปัญญาเกิดจากการคิดพิจารณา, ปัญญาสืบแต่โยนิโสมนสิการที่ตั้งขึ้นภายใน 2)สุตมยปัญญา (ปัญญาเกิดจากการสดับเล่าเรียน, ปัญญาสืบแต่ปรโตโฆชะ) 3)ภาวนามยปัญญา (ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติ บำเพ็ญ, ปัญญาสืบแต่ปัญญาสองอย่างแรกนั้น แล้วหมั่นมนสิการในประคาสภาวธรรม)

อภิปัญญา หมายถึง ความรู้ยิ่งยวด มี 1)อิทธิวิธี (ความรู้ที่ทำให้แสดงฤทธิ์ต่าง ๆ ได้) 2)ทิพโอสถ (ความรู้ที่ทำให้มีหูทิพย์) 3)เจโตปริยญาณ (ความรู้ที่ให้กำหนดใจคนอื่นได้) 4)บุพเพนิวาสานุสสติ (ความรู้ที่ทำให้ระลึกถึงชาติได้) 5)ทิพพจักขุ (ความรู้ที่ทำให้มีตาทิพย์) 6)อาสวักขยญาณ (ความรู้ที่ทำให้อาสวะสิ้นไป)

ญาณ หมายถึง ความหยั่งรู้, ปรินิพพาน

ญาณ 3 (1) ประกอบด้วย 1)สัจญาณ (หยั่งรู้สัจจะ คือ ความหยั่งรู้หรือริยสัจ 4 แต่ละอย่าง ตามที่เป็น ๆ ว่า นี้ทุกข์ นี้ทุกขสมุทัย นี้ทุกขนิโรธ นี้ทุกข นิโรธคามินี) 2)กิจญาณ (หยั่งรู้กิจ คือ ความหยั่งรู้กิจอันจะต้องทำในอริยสัจ 4 แต่ละอย่างว่า ทุกข์ควรกำหนดรู้ ทุกขสมุทัยควรละเสีย เป็นต้น) 3. กตญาณ (หยั่งรู้การอันทำแล้ว คือ ความหยั่งรู้ว่ากิจอันจะต้องทำในอริยสัจ 4 แต่ละอย่าง)

ญาณ 3 (2) 1)อดีตตัญญาณ (ญาณหยั่งรู้ส่วนอดีต, รู้อดีตและสวาทาเหตุปัจจัยอันต่อเนื่องมา ได้) 2. อนาคตตัญญาณ (ญาณหยั่งรู้ส่วนอนาคต, รู้อนาคต หยั่งผลที่จะเกิดสืบต่อไปได้) 3)ปัจจุ-
ปันนังตัญญาณ (ญาณหยั่งรู้ส่วนปัจจุบัน, รู้ปัจจุบัน กำหนดได้ถึงองค์ประกอบและเหตุปัจจัยของเรื่องที่เป็นไปอยู่นั้นได้ทำเสร็จแล้ว)

ญาณ 16 หรือ โสฬสญาณ (ความหยั่งรู้ ในที่นี้หมายถึงญาณที่เกิดขึ้นแก่ผู้เจริญวิปัสสนา ตามลำดับ ตั้งแต่ต้นจนถึงที่สุด)

1)นามรูปปริจเฉทญาณ (ญาณกำหนดจำแนกรู้นามและรูป คือ รู้ว่าสิ่งทั้งหลายมีแต่ รูปธรรมและนามธรรม และกำหนดแยกได้ว่า อะไรเป็นรูปธรรม อะไรเป็นนามธรรม)

2)ปัจจัยปริคคหญาณ (ญาณกำหนดรู้ปัจจัยของนามและรูป คือ รู้ว่า รูปธรรมและนามธรรมทั้งหลายเกิดจากเหตุปัจจัยและเป็นปัจจัยแก่กัน อาศัยกัน โดยรู้ตามแนวปฏิจกสมุปบาทที่ดี ตามแนวกฎแห่งกรรมก็ดี ตามแนววิภูษะ 3 ก็ได้ เป็นต้น)

3)สัมมสนญาณ (ญาณกำหนดรู้ด้วยพิจารณาเห็นนามและรูปโดยไตรลักษณ์ คือ ยก รูปธรรมและนามธรรมทั้งหลายขึ้นพิจารณาโดยเห็นตามลักษณะที่เป็นของไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มิใช่ตัวตน)

4) อุทกพิธานูปัสสนาญาณ (ญาณอันตามเห็นความเกิดและความดับ คือ พิจารณาความเกิดขึ้นและความดับไปแห่งเบญจขันธ์ จนเห็นชัดว่า สิ่งทั้งหลายเกิดขึ้น ครั้นแล้วก็ต้องดับไป ล้วนเกิดขึ้นแล้วก็ดับไปทั้งหมด)

5) กังคณูปัสสนาญาณ (ญาณอันตามเห็นความสลาย คือ เมื่อเห็นความเกิดดับเช่นนั้นแล้ว คำนึงเด่นชัดในส่วนความดับอันเป็นจุดจบสิ้น ก็เห็นว่าสังขารทั้งปวงล้วนจะต้องสลายไปทั้งหมด)

6) ภาตูปัสสนาญาณ (ญาณอันมองเห็นสังขารปรากฏเป็นของน่ากลัว คือ เมื่อพิจารณาเห็นความแตกสลายอันมีทั่วไปแก่ทุกสิ่งทุกอย่างเช่นนั้นแล้ว สังขารทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นไปในภพใดคติใด ก็ปรากฏเป็นของน่ากลัว เพราะล้วนแต่จะต้องสลายไป ไม่ปลอดภัยทั้งสิ้น)

7) อาทิวาณูปัสสนาญาณ (ญาณอันคำนึงเห็นโทษ คือ เมื่อพิจารณาเห็นสังขารทั้งปวงซึ่งล้วนต้องแตกสลายไป เป็นของน่ากลัวไม่ปลอดภัยทั้งสิ้นแล้ว ย่อมคำนึงเห็นสังขารทั้งปวงนั้นว่าเป็นโทษ เป็นสิ่งที่มีความบกพร่อง จะต้องระคนอยู่ด้วยทุกข์)

8) นิพพิทานูปัสสนาญาณ (ญาณอันคำนึงเห็นด้วยความหน่าย คือ เมื่อพิจารณาเห็นสังขารว่าเป็นโทษเช่นนั้นแล้ว ย่อมเกิดความหน่าย ไม่เพลิดเพลินติดใจ)

9) มุญจิกัมมิตาญาณ (ญาณอันคำนึงด้วยใคร่จะพ้นไปเสีย คือ เมื่อหน่ายสังขารทั้งหลายแล้ว ย่อมปรารถนาที่จะพ้นไปเสียจากสังขารเหล่านั้น)

10) ปฏิสังขานูปัสสนาญาณ (ญาณอันคำนึงพิจารณาหาทาง คือ เมื่อต้องการจะพ้นไปเสีย จึงกลับหันไปยกเอาสังขารทั้งหลายขึ้นมาพิจารณากำหนดด้วยไตรลักษณ์ เพื่อมองหาอุบายที่จะปลดเปลื้องออกไป)

11) สังขารุเปกขาญาณ (ญาณอันเป็นไปโดยความเป็นกลางต่อสังขาร คือ เมื่อพิจารณาสังขารต่อไป ย่อมเกิดความรู้เห็นสภาวะของสังขารตามความเป็นจริง ว่า มีความเป็นอยู่เป็นไปของมันอย่างนั้นเป็นธรรมดา จึงวางใจเป็นกลางได้ ไม่ยินดียินร้ายในสังขารทั้งหลาย แต่นั้นมองเห็นนิพพานเป็นสันติบท ญาณจึงแล่นมุ่งไปยังนิพพาน เลิกละความเกี่ยวเกาะกับสังขารเสียได้)

12) สัจจานุโลมิกญาณ หรือ อนุโลมญาณ (ญาณอันเป็นไปโดยอนุโลมแก่การหยั่งรู้ อริยสัจ คือ เมื่อวางใจเป็นกลางต่อสังขารทั้งหลาย ไม่พะวง และญาณแล่นมุ่งตรงไปสู่นิพพานแล้ว ญาณอันคล้อยต่อการตรัสรู้ อริยสัจ ย่อมเกิดขึ้นในลำดับถัดไป เป็นขั้นสุดท้ายของวิปัสสนาญาณ ต่อจากนั้นก็เกิดโคตรภูญาณมาคั่นกลาง แล้วเกิดมรรคญาณให้สำเร็จความเป็นอริยบุคคลต่อไป)

13) โคตรภูญาณ (ญาณครอบโคตร คือ ความหยั่งรู้ที่เป็นหัวต่อแห่งการข้ามพ้นจากภาวะปุถุชนเข้าสู่ภาวะอริยบุคคล)

14) มัคคญาณ (ญาณในอริยมรรค คือ ความหยั่งรู้ที่สำเร็จภาวะอริยบุคคลแต่ละขั้น)

15) ผลญาณ (ญาณในอริยผล คือ ความหยั่งรู้ที่เป็นผลสำเร็จของอริยบุคคลขั้นนั้น ๆ)

16) ปัจจเวกชนญาณ (ญาณหยั่งรู้ด้วยการพิจารณาทบทวน คือ สำรวจรู้มรรคผล กิเลสที่ละแล้ว กิเลสที่เหลืออยู่ และนิพพาน เว้นแต่ว่าพระอรหันต์ไม่มีการพิจารณากิเลสที่ยังเหลืออยู่)

วิปัสสนา หมายถึง ความเห็นแจ้ง คือ เห็นตรงต่อความเป็นจริงของสภาวะธรรม, ปัญญาที่เห็นไตรลักษณ์อันให้ถอนความหลงผิดรู้ผิดในสังขารเสียได้, การฝึกอบรมปัญญาให้เกิดความเห็นแจ้งรู้ชัดภาวะของสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็นพื้นฐานของญาณวิทยาในพุทธปรัชญาเถรวาท คือ ปัญญาที่ถูกฝึกฝนและอบรมดีแล้ว คำว่า “ปัญญา” เป็นคำกลางๆ เพราะความรู้มีหลายชั้นหลายระดับ แต่เมื่อกล่าวโดยประเภทใหญ่ๆ แล้วมี 2 ประเภทคือ โลกีย์ปัญญาและโลกุตตรปัญญา โลกีย์ปัญญายังไม่ถือว่าเป็นความรู้ที่แท้จริงตามธรรมชาติของพุทธปรัชญาเนื่องจากไม่สามารถทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์ได้แต่เป็นไปเพื่อความเสพเสวยโลกพอกพูนกิเลสให้เพิ่มขึ้น ส่วนโลกุตตรปัญญานั้นเป็นความรู้ที่แท้จริง เป็นความรู้ที่ตรงเป้าหมายของพุทธปรัชญา คือเป็นความรู้ที่สามารถทำลายอวิชชาให้หมดไปได้และเข้าถึงความเป็นพระอรหันต์บุคคล คือพระอรหันต์ในที่สุด

ญาณวิทยาในศีลสิกขา บ่อเกิดของความรู้ ในพุทธปรัชญาเถรวาท ซึ่งมี 3 ประเด็น คือ สุตตะ-การศึกษา เล่าเรียน, จินตะ-การใคร่ครวญพิจารณา, และภาวนา-การทำให้เกิดขึ้น ทำให้มีขึ้นเจริญขึ้น

1) ทฤษฎีเหตุผลนิยม มีบ่อเกิดความรู้เป็นเพียง 2 ส่วนเท่านั้น คือ สุตตะ แต่การศึกษาเล่าเรียน ทำความเข้าใจ และ จินตะ คือ ใคร่ครวญพิจารณา ปฏิเสธความรู้ที่เกิดจากส่วนที่ 3 คือ ภาวนา พวกทฤษฎีเหตุผลนิยมนี้ ไม่อาจได้รับความรู้ในส่วนที่จะเกิดจากการภาวนาได้เลย เช่น หากไม่เว้นขาดจากการประพัตติคิดในกาม เขาก็อาจต้องเดือดร้อนหากคู่กรณีทราบเรื่อง พวกนี้ถือปริยัติเท่านั้นว่าเป็นความรู้จริง

2) ทฤษฎีประจักษ์นิยม ถือเอาความรู้ที่เกิดจาก ภาวนา คือ ผลที่ประจักษ์จากการปฏิบัติแล้วเท่านั้น ไม่นับเอาความรู้ จากสุตตะ หรือ จินตะ ว่าเป็นความรู้จริง แน่แน่นอนหากจะถือเอาส่วนเดียวตื้อๆ แบบนี้ในพุทธปรัชญาเถรวาทท่านกล่าวว่าอาจเป็นทางที่ผิดมหันต์เลยทีเดียว เพราะสาวกมากมายในอดีตถือเอาถือเอาเฉพาะข้อวัตรปฏิบัติอย่างเคร่งครัดจนไม่อาจทำมรรคและผลให้เกิดขึ้นได้ เพราะท่านเหล่านั้นไม่เทียบเคียงกับสุตตะ ไม่ใช่จินตะพิจารณาให้ดี พวกนี้จึงถูกสังโยชน์ข้อสี่ลัพพตปรามาสครอบงำไว้อย่างเด็ดขาด ก็เพราะเขาขาดการเทียบเคียงกับสุตตะและจินตะ นั่นเอง

3) ทฤษฎีอนุমানนิยม เป็นความพยายามให้เหตุผลและผลประจักษ์ ยอมรับในส่วนที่เหลือของกันและกัน หากกล่าวถึงทฤษฎีอนุমানนิยมนี้ในพุทธปรัชญาเถรวาท ถือว่าเป็นส่วนผสมที่ครบองค์ประกอบของบ่อเกิดของความรู้ คือทั้ง 3 ส่วน ทั้งสุตตะ จินตะ และภาวนา บ่อเกิดของความรู้ทั้ง 3 ส่วนนี้ ทำให้ผู้ปฏิบัติในศีลสิกขานี้ทำศีลให้บริสุทธิ์ได้ เพราะสาวกทั้งหลายต้องเล่าเรียนจากศาสดา แล้วนำคำสอนนั้นไปใคร่ครวญพิจารณาให้ถ่องแท้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ตนจะสามารถนำไปลง

มือปฏิบัติได้ จึงจะให้ผลสัมฤทธิ์ตามที่หวังได้ ทฤษฎีอนุমানนิยมนี้ถือว่าเข้ากันได้ทุกส่วนกับพุทธปรัชญาเถรวาท

4)ทฤษฎีอรรถัตถวิทยาธรรม การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะสามารถใคร่ครวญไตร่ตรองในบางสิ่งบางอย่างจนให้เกิดความรู้แจ้งเกิดขึ้นภายในใจของตนเองนั้นเป็นไปได้ยากยิ่ง และความรู้ที่เกิดขึ้นภายในใจของเขานั้น จะถูกต้องจริงเสมอไปหรือไม่ นั่นก็เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่จะต้องถูกถาม พวกทฤษฎีอรรถัตถวิทยาธรรมนี้ ปฏิเสธ ความรู้จาก สุตตะ และความรู้จากภาวนา ฉะนั้น แสดงว่าพวกนี้ต้องพบกับคำถามถึงความจริงจากทั้ง 3 ทฤษฎีข้างต้น ซึ่งแน่นอนพวกนี้ย่อมไม่มีความรู้ในส่วนอื่นๆ ที่จะมึห้กล้างเหตุผลของพวกอื่น ในพุทธปรัชญาเถรวาทถือว่า การคิดเอา การคาดเดาจากปฏิภาณของตนก็เป็นบ่อเกิดของความผิดเห็นอีกประการหนึ่ง เพราะเขาไม่ได้เทียบเคียงความรู้ที่ตนคิดกับผู้อื่นเลยเมื่อนานวันเข้าจึงยึดถือสิ่งนั้นว่าเป็นจริง กลายเป็นสุดโต่งทางอภิปรัชญาไปทีเดียว

ญาณวิทยาในจิตตศึกษา ธรรมชาติของความรู้ ในพุทธปรัชญาเถรวาทใช้สามัญลักษณ์หรือกฎไตรลักษณ์เป็นตัวชี้วัดธรรมชาติแห่งความรู้ดังนี้

1)ทฤษฎีเหตุผลนิยม ความเป็นเหตุเป็นผลในเรื่องจิตนี้ ในพุทธปรัชญาเถรวาทเน้นย้ำว่าจะใช้เพียงการเรียนรู้ด้วย สุตตะ หรือ ใคร่ครวญด้วย จินตะ คงไม่อาจทำให้เข้าใจถึงธรรมของจิตได้ เพราะธรรมดาของจิตนี้จะถูกนิเวศน์กั่มรุมอยู่เกือบตลอดเวลา หากไม่ลงมือปฏิบัติภาวนาตนเองแล้ว ย่อมไม่เห็นความตั้งมั่นของจิต ไม่เห็นความฟุ้งซ่าน ไม่เห็นความแปรปรวนของแต่ละขณะจิตได้ ไม่ต้องกล่าวถึงสภาวะที่จิตสงบระงับจากนิเวศน์เลย พวกเหตุผลนิยมนี้จะได้แค่เพียงท่มเถียงกันเหมือนคนตาบอดคลำช้างเท่านั้น

2)ทฤษฎีประจักษ์นิยม มีโอกาสเพียงน้อยนิดเท่านั้น ที่พวกประจักษ์นิยมจะทำให้สมบูรณ์ในจิตตศึกษา นี้ พวกที่ไม่เคยเล่าเรียนวิธีการทำอาหารชั้นเลิศ แม้จะทำอาหารได้ก็เป็นเพียงอาหารพื้นๆ อุปมานี้ก็เหมือนกัน พวกที่อ้างว่าประสบการณ์ที่ตนทำมาแล้วเท่านั้นจึงเป็นความรู้จริง ทั้งที่สิ่งที่ทำผ่านมาแล้วอาจเป็นเพียงอาหารพื้นๆ ไม่อาจเป็นอาหารชั้นเลิศได้ ก็เพราะว่าปฏิเสธความรู้อย่างอื่นไว้ก่อนแล้ว เขาจึงต้องสุ่มหาวิธีการทำเอาเอง ในพุทธปรัชญาเถรวาทถือเอาตั้งแต่ปฐมมานขึ้นไป จนถึงเนวสัญญานาสัญญาตนมมานเป็นผลประจักษ์ที่ถูกต้อง หรือเรียกว่า จิตตวิสุทธิแล้วทำจิตตวิสุทธินั้นเป็นบาทฐาน ยกขึ้นสู่ไตรลักษณ์ เพื่อให้ความเป็นไปตามธรรมดาหรือธรรมของความรู้แจ้งปรากฏขึ้นเป็นลำดับถัดไป

3)ทฤษฎีอนุমানนิยม หากเอาพวกเหตุผลนิยมกับพวกประจักษ์นิยมมาสอดคล้องประสานกัน อย่างลงตัวได้ ก็จะได้นิยามที่ลงตัวในการทำจิตตศึกษาให้บริบูรณ์เลยทีเดียว เพราะว่าในพุทธปรัชญาเถรวาทต้องการทั้งความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งเป็นธรรมที่อาศัยกันและกันเพื่อให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น หากเหตุผลของการเรียนรู้ผิด การลงมือปฏิบัติไปแล้วก็จะได้ผลที่ผิดเช่นกัน เมื่อผลที่หวังคือจิตตวิสุทธิไม่เกิดขึ้น ถึงจะยกจิตนั้นขึ้นสู่ไตรลักษณ์ซ้ำแล้วซ้ำอีก มรรคญาณ และผลญาณ ก็มีอาจเกิดขึ้นได้

เพราะนิเวศน์ทางกั้นจิตนั้นไว้มิให้เห็นคล้อยตามความเป็นจริงของความรู้ตามธรรมดานั้น ในทางกลับกัน จิตที่เปรียบเสมือนน้ำที่ขุ่นหากถูกทำให้ใสด้วยกรรมฐานกองใดกองหนึ่งอย่างถูกต้อง ความจริงก็จะปรากฏออกให้เห็นว่าใต้น้ำนั้นมีสิ่งใต้อยู่บ้าง จะได้กำจัดออกไปมิให้กลับขุ่นขึ้นมาได้อีก

4) ทฤษฎีอวิชฌัตติกญาณนิยม ธรรมชาติของความรู้ในพุทธปรัชญาเถรวาท ที่เกิดขึ้นในภายในจิตนั้น หมายถึง จิตของผู้ที่รู้ตนเองถูกโทสะครอบงำ ก็รู้ว่าถูกโลภะครอบงำ จิตของผู้ที่รู้ตนเองถูกโลภะครอบงำ ก็รู้ว่าถูกโทสะครอบงำ จิตของผู้ที่รู้ตนเองถูกโมหะครอบงำ ก็รู้ว่าถูกโมหะครอบงำ จิตของผู้ที่รู้ตนเองไม่ถูกโทสะครอบงำ ก็รู้ว่าไม่ถูกโทสะครอบงำ จิตของผู้ที่รู้ตนเองไม่ถูกโลภะครอบงำ ก็รู้ว่าไม่ถูกโลภะครอบงำ จิตของผู้ที่รู้ตนเองไม่ถูกโมหะครอบงำ ก็รู้ว่าไม่ถูกโมหะครอบงำ ผู้ที่รู้ว่าจิตผ่องใส ก็รู้ว่าจิตผ่องใส เป็นต้น

ญาณวิทยาในปัญญาสิกขา เกณฑ์ตัดสินความรู้ ในพุทธปรัชญาเถรวาท คือ มรรคทั้ง 4 มี โสตาปัตติมรรค เป็นต้น เป็นเกณฑ์ตัดสินความรู้ เพราะมรรคทั้ง 4 นั้น สามารถทำลายอวิชชา คือ ความไม่รู้ออกไปจากจิตสันดานได้อย่างเด็ดขาด ทำให้สังโยชน์ 10 ประการ ขาดสะบั้นไม่อาจผูกเราไว้ในทุกข์นี้ได้

1) ทฤษฎีเหตุผลนิยม การจะใช้เหตุผลที่พิจารณาไตร่ตรองได้เอง เป็นการสุ่มเสี่ยงที่จะไม่ได้ความจริงแท้เสมอไป ดังเช่น มีภูเขาหินลูกหนึ่ง โดยธรรมดาต้นไม้ใบหญ้าไม่อาจเกิดขึ้นได้บนหินนั้น นี่เป็นความจริงที่อาศัยเหตุผลที่เป็นจริง แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปปรากฏว่ามีต้นไม้ใบหญ้าเกิดขึ้นที่บริเวณภูเขาหินนั้น แน่นอนต้นไม้ใบหญ้านั้นไม่ได้เกิดที่ก้อนหินเลยทีเดียว แต่ต้นไม้ใบหญ้าเกิดจากการที่ฝุ่นดินที่ปลิวมาตามกระแสลม แล้วเกิดการสะสมมากขึ้นจนเมสึดเล็ก ๆ ของต้นไม้หรือหญ้าได้รับความชื้นที่เหมาะสมเจริญเติบโตก็เกิดขึ้นบนแผ่นหินนั้น ถ้าพวกเหตุผลนิยมปฏิเสธ ความรู้อื่นที่นอกเหนือจากเหตุผลแล้ว ในพุทธปรัชญาเถรวาทพวกที่เป็นนักคิดเพื่อหาเหตุผลว่าทำไมต้องปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน มรรคทั้ง 4 ที่ทำให้ทุกข์หมดสิ้นไปเปรียบเหมือนต้นไม้ใบหญ้าที่เกิดบนภูเขาหินนั้น การที่กระแสลมพัดเอาเศษฝุ่นดินและเมสึดพันธุ์พืชไปตกลงที่ภูเขานั้นเปรียบเหมือน ผู้ปฏิบัติเพื่อให้มรรคทั้ง 4 ปรากฏขึ้น การที่ภูเขาหินล้วนไม่อาจปลูกอะไรได้เปรียบเหมือนพวกเหตุผลนิยมที่ไม่ยอมรับผลที่ได้จากการลงมือกระทำ

2) ทฤษฎีประจักษ์นิยม ผลสมฤทธิ์ที่ควรจะได้รับอาจไม่เป็นดังหวัง เพราะพวกประจักษ์นิยมปฏิเสธความรู้อื่นๆ นอกจากความรู้ที่เกิดจากได้ลงมือกระทำสิ่งนั้นไปแล้ว พวกประจักษ์นิยมนี้จะถูกวิจิกิจฉาครอบงำจนไม่อาจรับเอาความรู้จากพวกเหตุผลนิยมมาใช้ ในพุทธปรัชญาเถรวาทปรากฏว่า สาวกหลายท่านที่ถือเอาผลของการปฏิบัติที่ผิดพลาดว่าเป็นมรรคผล หลายคนถือเอาวิปัสสนุกิเลส 10 บ้าง บางคนถือเอาฌานบ้าง ว่าเป็นมรรคผล แล้วปฏิเสธที่จะตรวจสอบความถูกต้องผลของการปฏิบัติของตนเอง ไม่ใคร่ครวญว่า สังโยชน์ข้อใดบ้างขาดหายไปจากจิตสันดานแล้ว สรุปคือ ผลไม่ถูกเพราะเหตุผิด คือ การที่ไม่เรียนรู้วิธีการที่ถูกต้องเสียก่อนค่อยลงมือทำ

3) ทฤษฎีอนุमानนิยม ในพุทธปรัชญาเถรวาททั้งวิธีการตั้งแต่ศีลสิกขา จิตตสิกขา จนถึง ปัญญาสิกขา ต้องใช้ทั้งความถูกต้องของวิธีการเรียนรู้ ความถูกต้องในการลงมือกระทำ รวมทั้งต้องตรวจสอบผลของการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการกระทำได้ตลอดเวลาด้วย จึงจะรู้ว่า แต่ละขั้นตอนใน สิกขาแต่ละขั้นบริสุทธ์บริบูรณ์หรือไม่ ผลที่ได้จึงจะถูกต้อง เพราะหากขั้นตอนใดผิดไป หรือหม่นหมอง ไป ผลที่ถูกต้อง หรือ มรรคทั้ง 4 ย่อมไม่ปรากฏแก่บุคคลนั้นอย่างแน่นอน กล่าวสรุปย่อๆ คือ ผลต้อง สมแก่เหตุ การกระทำตามขั้นตอนที่ถูก ผลที่หวังจึงจะสัมฤทธิ์ผล เพราะสี่วิสุทธิ เป็นบาทฐานให้แก่ จิตตวิสุทธิ แม้จิตตวิสุทธิก็เป็นบาทฐานให้แก่วิสุทธิลำดับอื่นๆ ต่อไปจนถึงญาณทัสสนวิสุทธิก็เป็นอันว่า การกระทำของเราสมเหตุสมผลเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินความรู้ได้

4) ทฤษฎีอัมตติกญาณนิยม หากจะเทียบในพุทธปรัชญาเถรวาท ก็จะเปรียบเหมือน ปัจจเวกขณญาณ เป็นญาณลำดับสุดท้ายของแต่ละมรรค (ญาณ 16) ที่เป็นตัวตรวจสอบความว่า สังโยชน์ข้อใดขาดไปจากจิตสันดานเราแล้วบ้าง ยังเหลือกิจใดที่ยังต้องทำอีก (ในมรรคเบื้องต้น 3 มรรคมีโสดาปัตติมรรค เป็นต้น) หรือไม่มีกิจอื่นที่ต้องทำต่อไปอีกแล้ว (อรหัตมรรค) นี่จึงเป็นอัมตติก ญาณนิยมตามคำสอนของพระพุทธศาสนาเถรวาท นอกเหนือไปจากปัจจเวกขณญาณในพุทธปรัชญา เถรวาทไม่ถือว่าเป็นความรู้จริง

3. สรุป

ญาณวิทยาในพุทธปรัชญาเถรวาท ซึ่งความจริงที่มนุษย์เราศึกษาและรู้จักในโลกมี 4 ประการ คือ 1) สมมติสัจจะ (Conventional Truth) คือ ความจริงโดยสมมติ หมายถึง ความ ที่ชาวโลกสมมติกันว่าเป็นจริงหรือที่มนุษย์ส่วนมากยอมรับและใช้ดำเนินชีวิต 2) สภาวะสัจจะ (Empirical Truth) คือ ความจริงตามสภาวะ หมายถึง ความจริงที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า วิจัย ฉัย วิเคราะห์ วิจาร์ณ ให้ลึกซึ้งลงไปจนสามารถรู้ความจริงในระดับลึก 3) ปรมัตถสัจจะ (Metaphysical Truth) คือ ความจริงขั้นปรมัตถ์ เป็นความจริงเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่เหนือวิสัยของประสาทสัมผัสของมนุษย์ เช่น ความจริงเกี่ยวกับจิต วิญญาณ เทพเจ้า นรก สวรรค์ นิพพาน เป็นต้น 4) อริยสัจ (The Four Noble Truth) คือ ความจริงอย่างยิ่ง ความจริงอันประเสริฐ ความจริงของพระอริยเจ้า ความจริงอัน ประเสริฐนี้มี 4 อย่าง คือ ทุกข์ ได้แก่ สิ่งที่น่าได้ยาก สมุทัย ได้แก่ เหตุให้เกิดความทุกข์ นิโรธ ได้แก่ ความดับทุกข์ มรรคได้แก่ ทางปฏิบัติเพื่อความดับทุกข์ อริยสัจ 4 ประการนี้ พระพุทธเจ้าทรง สรรเสริญยิ่งและทรงแนะนำชี้แนะให้พุทธบริษัทสนใจและศึกษากันอย่างจริงจังเพราะการรู้อริยสัจนี้ สามารถนำตนไปสู่การหลุดพ้นจากความทุกข์ ได้จริง

ญาณวิทยาที่ปรากฏในคัมภีร์วิสุทธิมรรค 1) บ่อเกิดของความรู้อ มี 3 อย่าง คือ สุตตะ- การศึกษา เล่าเรียน, จินตะ-การใคร่ครวญพิจารณา, และภาวนา-การทำให้เกิดขึ้น ทำให้มีขั้นเจริญขึ้น 2) ความสมเหตุสมผล คือ วิสุทธิ 7 มี สี่วิสุทธิ เป็นต้น เพราะหากกระทำเหตุถูกต้อง ผลที่ได้ย่อม

บริบูรณ์ 3) ธรรมชาติของความรู้ สามัญลักษณะหรือกฎไตรลักษณ์เป็นตัวชี้วัดธรรมชาติแห่งความรู้ 4) เกณฑ์ตัดสินความรู้ คือ มรรคทั้ง 4 มี โสตาปัตติมรรค เป็นต้น เป็นเกณฑ์ตัดสินความรู้ เพราะมรรคทั้ง 4 นั้น สามารถทำลายอวิชชา คือ ความไม่รู้ออกไปจากจิตสันดานได้อย่างเด็ดขาด ทำให้สังโยชน์ 10 ประการ ขาดสะบั้นไม่อาจจะผูกเราไว้ในทุกขั้นนี้ได้อีก

4. เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์. (2547). **ญาณวิทยา (ทฤษฎีความรู้)**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญมี แทนแก้ว. (2535). **ญาณวิทยา (ทฤษฎีความรู้)**. กรุงเทพมหานคร : ธนะการพิมพ์.

บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ. (2547). ญาณวิทยาแบบค้ำกับพุทธปรัชญา. **วารสารพุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 11(3). 66-88.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สถิต วงศ์สุวรรณ. (2543). **ปรัชญาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น.

สมเด็จพระพุทธมาจารย์ (อ.จ. อาสภมหาเถร) และคณะ. (2546). **คัมภีร์วิสุทธิมรรคแปล**. กรุงเทพมหานคร : ประยูรวงศ์พรินท์ตั้ง.

สุเมธ เมธาวิทยกุล. (2540). **ปรัชญาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2554). **การแสวงหาความรู้หลังนวมัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ระเบียงทอง.

สังคหวัตถุองค์ธรรมแห่งการสังคมสงเคราะห์

Sangghatthu; The Principle of the Social Welfare

พระปลัดณรงค์ศักดิ์ วิสุทธิเมธี(เจริญเกียรติ)¹

Phraparat Narongsuk Visuddhimadhe(Charoenkiat)

บทคัดย่อ

หลักการสังคมสงเคราะห์มีพื้นฐานมาจากความเมตตา กรุณาและความห่วงใยคนในสังคม ซึ่งหลักสังคหวัตถุเป็นหลักการที่ส่งเสริมการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ก่อให้เกิดความสามัคคีและสันติสุขในสังคม ประกอบด้วยหลักการ 4 ประการ ได้แก่ 1) ทาน คือ การให้ การให้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) อามิสทาน คือ การให้สิ่งของที่เป็นปัจจัยในการดำรงชีพและเครื่องอำนวยความสะดวก (2) ธรรมทาน คือ การให้ความรู้ ศิลปะวิทยาการต่างๆเพื่อใช้ประกอบอาชีพและแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน 2) ปิยวาจา คือ การแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ด้วยถ้อยคำที่น่าฟังเว้นจากถ้อยคำที่เป็นวจีทุจริต 3) อตถจริยา คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์และทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นโดยไม่ขัดต่อหลักจริยธรรม 4) สมานัตตตา คือ การประพัตติตนด้วยความเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาคต่อผู้อื่น เมื่อสงเคราะห์กันและกันด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ประการนี้ จะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ความสันติสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคมจึงเกิดขึ้น

คำสำคัญ : สังคหวัตถุ, การสังคมสงเคราะห์

ABSTRACT

Social welfare principles are based on love, compassion and caring for people in society. According to Buddhist doctrine, Sangghatthu is the principle promoting mutual relief in order to achieve mental anchor, to cause of unity and peace in society. It consists of 10 principles; 1) Dana is to give divided into 2 types, namely (1) Amisadana

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

means to provide items that are factors of living and facilities (2) Dharmadana means to educate arts and sciences for use in their careers and solving problems in daily life, 2) Piyavaca is good verbal, refraining from words that are corrupt, 3) Atthacariya is to make yourself useful and do things that are beneficial to others. Do not violate the ethical principles, 4) Samanattata is behaving with consistency, giving equality . When these 4 Sangahavatthu principles were practiced, people will be live together in society with unity and help each other. The peace certainly be occurred in society.

Keywords : Sanggahavatthu, Social welfare.

1. บทนำ

มนุษย์เกิดมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ในสังคมหนึ่งๆ ย่อมมีคนที่มีความทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น บางสังคมก็มาก บางสังคมก็น้อย การสังเคราะห์เกิดมานานแล้ว ควบคู่ไปกับการเกิดของปัญหาและความต้องการ ถ้าพิจารณาจากบริบทรอบๆ ตัว โดยเฉพาะครอบครัวจะพบว่า บิดามารดาจะปรึกษาหารือกันเมื่อมีปัญหา เช่นเดียวกับบุตรจะปรึกษาหารือกับบิดามารดาเมื่อมีปัญหา เพื่อนบ้านจะให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีปัญหา รวมทั้งคนในชาติจะช่วยเหลือคนในชุมชนเมื่อมีปัญหา เป็นต้น การสังเคราะห์มีรากฐานมาจากความเมตตา ความกรุณา และความเป็นห่วงเป็นใยคนในสังคม ซึ่งได้รับความเดือดร้อนและไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้ การสังเคราะห์จึงได้เกิดขึ้น

การสังเคราะห์ เป็นทั้งวิชาชีพ ทั้งความรู้ และวิชาการที่นำเอาทฤษฎีและวิทยาการสาขาต่างๆ มาใช้ปฏิบัติเพื่อการจัดหาบริการเพื่อช่วยส่งเสริมความสามารถภายในส่วนบุคคลและหน้าที่ทางสังคมของบุคคลซึ่งใช้กับบุคคลแต่ละคนหรือเป็นกลุ่มก็ได้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของมนุษย์ วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์มี 4 ประการ (วิไลวัจส์ กฤษณะภักดี, 2529 , หน้า 9-10) ดังนี้ 1) การแก้ปัญหาและการบรรเทาปัญหา นักสังเคราะห์จะต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมและมีความรู้ความสามารถที่จะนำทรัพยากรต่างๆ ไม่ว่าจะทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรทางสังคม เช่น วัสดุ อุปกรณ์ ความรู้ ความคิดและปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวบุคคล กลุ่มชน และชุมชน เข้ามาช่วยแก้ไขและบรรเทาปัญหาให้บรรเทาเบาบางลง หรือให้หมดสิ้นไป 2) การป้องกันนักสังเคราะห์จะต้องปฏิบัติจัดทำเพื่อป้องกันปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่จะบังเกิดขึ้นไม่ว่าด้านเศรษฐกิจสังคม อารมณ์ จิตใจ และสุขภาพร่างกายโดยการกระทำร่วมกับผู้ขอรับการสังเคราะห์ 3) การบำบัดรักษา หรือการบริการ รวมทั้งการฟื้นฟูสมรรถภาพ หรือสิ่งบกพร่องต่างๆ ของผู้มีปัญหาให้ดีขึ้น 4) งานส่งเสริมหรือพัฒนา จัดว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการสังเคราะห์ เพราะการพัฒนา

คนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากมายมหาศาล กล่าวคือเมื่อบุคคลได้รับการพัฒนาแล้วก็ย่อมจะไปพัฒนาคนอื่น ๆ ต่อไปอีกโดยไม่รู้จักจบสิ้น นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้เกิดขึ้นเสมอซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง หน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนักสังคมสงเคราะห์ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมต่อเหตุการณ์ด้วย

การสังคมสงเคราะห์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา คือ การยึดเหนี่ยวจิตใจ ประสานหมู่ชนไว้ให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือการให้สังคมเกะกวมคุ่มกันอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่แตกไม่กระจัดกระจาย ดังนั้น ความมุ่งหมายของสังคมสงเคราะห์ จึงไม่เป็นเพียงเอาอะไรไปให้เขา ไม่ใช่เอาบริการไปให้ เอาทรัพย์สินเงินทองไปให้ แต่หมายถึงการทำให้สังคมนวมใจกันผนึกยึดเหนี่ยวกันไว้ได้ การสังคมสงเคราะห์ จึงเป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เพื่อให้เขาสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงวางหลักแห่งการสงเคราะห์ไว้ และสามารถนำมาใช้ในทางสังคมสงเคราะห์ได้เป็นอย่างดี นั่นก็คือหลักสังคหวัตถุ คือ หลักธรรมเป็นเครื่องสงเคราะห์กันและกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551, หน้า 142) พระพุทธองค์ทรงอุปมาสังคหวัตถุไว้ในสังคหสูตรเปรียบเหมือนกับพายุที่จะนำคนไปสู่ความเจริญในโลก (พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย เล่มที่ 21 ข้อ 32, หน้า 50 - 51) ซึ่งประกอบด้วย 1) ทาน คือ การเกื้อกูลกันด้วยการให้ หมายถึง การให้ การเสียสละ หรือ การเอื้อเพื่อแบ่งปันของๆตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว 2) ปิยวาจา คือ การใช้วาจาประสานไมตรี หมายถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับกาลเทศะ 3) อตถจริยา คือ การร่วมสร้างสรรค์อุดมการณ์ หมายถึง การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือ การปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น 4) สมานัตตตา คือ การร่วมทุกข์ร่วมสุขในทุกคราว หมายถึง การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอหรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย

สังคหวัตถุ เป็นหลักธรรมที่ครอบคลุมคำสอนที่เกี่ยวกับ ทาน จาคะ การบริจาค การเอื้อเพื่อ การช่วยเหลือ การเสียสละ การอนุเคราะห์ ไว้ด้วยกัน ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอนให้ทุกคนไม่เป็นคนที่เห็นแก่ตัว ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ถ้ามนุษย์ทุกคนถือว่ามีเรา นี้พวกของเรา นั้นพวกของผู้อื่น มีมากขึ้นในตัวมนุษย์ ความเข้าใจความเห็นอกเห็นใจในเพื่อนมนุษย์ด้วยกันก็จะหมดไปในทันที จะไม่ต่างอะไรกับสัตว์ดิรัจฉาน สังคมก็จะมีแต่ความแห้งแล้งน้ำใจ ความเอื้ออาทรในเพื่อนร่วมโลกด้วยกันก็จะหมดไป กลายเป็นการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมแบบตัวใครตัวมัน พระพุทธศาสนาได้วางหลักการสังคมสงเคราะห์ให้มนุษย์ในสังคมได้ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ เป็นเครื่องผูกมิตรไมตรี เป็นเครื่องสร้างมนุษยสัมพันธ์ และเป็นธรรมที่ชนะใจคน จะเห็นได้ว่าหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักการสงเคราะห์ที่สามารถนำไปปรับใช้กับบุคคลในสังคมได้ตามกาลเทศะ รู้ว่าควรจะสงเคราะห์

ใคร เมื่อใด และอย่างไร ทำให้สามารถสงเคราะห์ผู้คนได้เป็นจำนวนมาก สังคหวัตถุเป็นหลักธรรมที่ปฏิบัติได้เสมอ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

2. องค์กรธรรมแห่งสังคหวัตถุ

สังคหวัตถุ หมายถึง คุณธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลและประสานหมู่ชนให้ตั้งอยู่ในความสามัคคี ตามหลักความสงเคราะห์ ซึ่งประกอบไปด้วยคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1) ทาน 2) ปิยวาจา 3) อุตถจริยา 4) สมานัตตา

1) ทาน คือ การให้ การแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเสียสละ การช่วยเหลือด้วยทุน การแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่นที่สมควรให้ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและศิลปวิทยาการ รวมไปถึงการให้อภัยแก่ผู้อื่น ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะการช่วยเหลือสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน การให้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.1) อามิสทาน คือ การให้วัตถุ สิ่งของ หรือเงินเป็นทาน เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น การให้วัตถุทานมีอยู่ 10 อย่าง ได้แก่ 1) ข้าว หมายถึง อาหาร 2) น้ำดื่ม เช่น น้ำหวาน บ่อน้ำ ถังน้ำ 3) ผ้า เช่น ผ้านุ่ง ผ้าห่ม ผ้าเช็ดตัว 4) ยานพาหนะ เครื่องอุปกรณ์การไป เช่น ร่ม รองเท้า ถนน สะพาน 5) ดอกไม้ ต้นไม้ดอก ต้นไม้ใบ 6) ของหอม เครื่องกำจัดกลิ่นชั่ว 7) เครื่องตบแต่ง เช่น ธงทิวและเครื่องย้อมเครื่องทา 8) ที่นอน ที่อยู่ เช่น เสื่อ หมอน มุ้ง 9) ที่พัก เครื่องรับรอง ศาลา ม้านั่ง 10) ประทีป รูป เครื่องแสงสว่าง ทานวัตถุ 10 อย่างนี้ เป็นเกณฑ์พิจารณาในชั้นแรกกว่าของที่ควร

1.2) ธรรมทาน คือ การสอนให้ธรรมะเป็นความรู้เป็นทาน เช่น ให้ความรู้ ให้ความรู้ให้คำแนะนำสั่งสอนในทางที่ดี ให้คำตักเตือนเมื่อหลงทางผิด และที่ทำได้ง่ายที่สุดคือการให้หนังสือ ธรรมะเป็นทาน ในบรรดาการให้ทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นข้าวน้ำ วัตถุสิ่งของ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญ การให้ธรรมเป็นทานว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด และเป็นสุดยอดแห่งการให้ทานทั้งปวง ธรรมทานแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การให้ความรู้ทางโลกและการให้ความรู้ทางธรรม การให้ความรู้ทางโลก คือ การสั่งสอนให้เกิดความรู้ความสามารถในทางศิลปวิทยาเพื่อไปประกอบสัมมาอาชีพในการเลี้ยงชีพ เรียกว่า วิทยาทาน ส่วนการให้ความรู้ทางธรรมนั้นจัดเป็นธรรมทานโดยแท้เพราะว่าการให้ธรรมเป็นทานเปรียบเสมือนเป็นการให้ขุมทรัพย์ หรือให้ประทีปที่ให้แสงสว่างที่จะเป็นเครื่องส่องทางในชีวิต ให้ดำเนินไปในทางที่ถูกต้องตั้งงามนำไปสู่ความสุข ความเจริญ เมื่อยังเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏ ย่อมไม่เป็นผู้ที่ตกต่ำ ย่อมมีชีวิตที่ดีงามเกิดในสุคติภพ เมื่อสั่งสมบารมีแก่กล้าแล้วย่อมละกิเลสได้โดยสิ้นเชิง เรียกว่า ธรรมทาน

1.3) อภัยทาน คือ การให้อภัยแก่คนหรือสัตว์ (พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย เล่ม 9 ข้อ 3 : 618) การปล่อยวางความผูกโกรธให้หมดไปจากใจ การให้ที่ไม่มีภัย การให้ความปลอดภัย

(สถาบันบันลือธรรม,ม.ป.ป. : 19) ความไม่มีภัยแก่ตนเองและผู้อื่น ไม่ถือโทษโกรธเคืองในการล่วงเกินของผู้อื่น ไม่มีเวรผูกเวรกับผู้หนึ่งผู้ใด การให้อภัยเป็นการยอมรับตัวตนภายในที่แท้จริงของมนุษย์ทุกคน ว่าเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร การให้อภัยเป็นการให้ทานที่ไม่ต้องลงทุนอะไร และเป็นการให้ที่ง่ายแสนง่ายแต่ก็ทำได้ยากเนื่องจากมีกิเลสอยู่ในใจต้องอาศัยการขัดเกลาจากการปฏิบัติธรรมอยู่เรื่อยๆ จนกิเลสเบาบางเกิดความแจ่มแจ้งในพระสัจธรรมจนสามารถให้อภัยแก่ทุกสิ่งทุกอย่างได้ (ปิยโสภณ, ม.ป.ป., หน้า 7)

2) ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคายก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสำหรับกาลเทศะ การพูดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะสร้างมนุษย์สัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้น วิธีการที่จะพูดให้เป็นปิยวาจา นั้น จะต้องพูดโดยยึดถือหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

2.1) เว้นจากการพูดเท็จ การพูดเท็จ คือ การพูดเรื่องที่ไม่เป็นความจริง พูดไม่ตรงตามที่เห็นมาด้วยตา ได้ยินมาด้วยหู มีความมุ่งหมายทางวาจาโดยตรง แต่การใช้สิ่งที่แทนคำพูด แทนวาจาก็จัดเป็นการพูดเท็จได้เช่นกัน เช่น

- ก. การใช้กริยาท่าทางแทนคำพูดทำให้คนเข้าใจผิด
- ข. การเขียนหนังสือ การสร้างเอกสาร รายงานอันเป็นเท็จ
- ค. การทำเครื่องหมายให้คนอื่นหลงเชื่อและเข้าใจผิด
- ง. การสร้างหลักฐานปลอม
- จ. การทำบุญไปให้คนอื่นหลงเชื่อและเข้าใจผิด

2.2) เว้นจากการพูดส่อเสียด การพูดส่อเสียด คือ การพูดเรื่องจริงที่ให้ร้ายคนอื่น พูดเสียดสีพาดพิงให้คนอื่นเจ็บแค้นแทงใจดำ พูดจาเหน็บแนม กระทบกระเทียบถากถาง เย้ยหยันให้คนอื่นได้รับความเสียหาย เสียใจ คับแค้นใจ ชุมนเคืองใจ เหล่านี้เป็นต้นคือลักษณะของการพูดส่อเสียด

2.3) เว้นจากการพูดคำหยาบ การพูดคำหยาบ คือ การด่า การแข่ง ด้วยความไม่พอใจ เนื่องด้วยความโกรธเคืองเพราะสาเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง คำหยาบเป็นคำที่คนอื่นฟังแล้วเก็บไปคิดแล้วเกิดความทุกข์ทรมานใจ

2.4) เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ การพูดเพ้อเจ้อ คือ การพูดเรื่องที่เป็นไปไม่ได้รู้ทั้งรู้ว่าไม่มีทางเป็นไปได้ไม่มีทางเกิดขึ้นจริง แต่ก็ฝันพูดออกไปให้คนอื่นเชื่อ เหมือนกับโฆษณาชวนเชื่อที่พูดเกินความเป็นจริง ลักษณะอย่างนี้เรียกว่า การพูดเพ้อเจ้อ

3) อัจฉริยา คือ การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น เป็นการทำประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วยแรงกาย ขวนขวายช่วยเหลือผู้อื่นในกิจกรรมต่างๆ บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์รวมทั้งการแก้ปัญหาในด้านต่าง อัจฉริยาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1) การทำตนให้เป็นประโยชน์ คือ การทำตนให้มีคุณค่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่

3.2) การทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ คือ เมื่อทำตนให้เป็นประโยชน์แล้วจะต้องบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ด้วยความเกื้อกูล มีน้ำใจไมตรีต่อกัน บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และสังคมตามความสามารถ

4) สมานัตตา คือ การวางตนสม่ำเสมอ ทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ ไม่ถือตัว ไม่หยิ่งจองหอง เป็นการวางตนให้สมกับฐานะของตน สมานัตตาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย เล่ม 11 ข้อ 210, หน้า 171) ดังนี้

4.1) การวางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม ตนอยู่ในฐานะอะไรก็วางตนให้เหมาะสมที่ตนมีอยู่และทำอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เช่น เป็นพ่อ แม่ ก็ประพฤติตนให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นพ่อเป็นแม่ เป็นครูเป็นอาจารย์ก็ทำตัวให้เหมาะสมกับฐานะของความเป็นครูเป็นอาจารย์ เป็นต้น

4.2) การปฏิบัติตนอย่างเสมอต้นเสมอปลายต่อผู้อื่น ให้ความเสมอภาค ไม่เอาर्डเอาเปรียบผู้อื่น ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ปัญหาและร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคมการวางตนให้สม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเสมอภาค เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสังคมสงเคราะห์ เนื่องจากจะได้สงเคราะห์ผู้อื่นตามความเป็นจริงไม่ลำเอียงในการสงเคราะห์ช่วยเหลือจะทำให้การสงเคราะห์ช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของผู้อื่นได้อย่างแท้จริง

พระพุทธองค์ตรัสว่า การให้ทาน การพูดจาไพเราะ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ในโลกนี้ การเป็นผู้มีตนสม่ำเสมอในธรรมทั้งหลายตามสมควร คือ สังคหวัตถุธรรม ซึ่งเป็นธรรมเครื่องสงเคราะห์โลก ประดุจสลักเพลาคบคุมรถที่แล่นไปอยู่ไว้ได้ ถ้าสังคหวัตถุธรรมไม่มีแล้ว มารดา บิดา ก็จะไม่สงเคราะห์บุตรให้คู่ควรแก่การบูชา (พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย เล่ม 21 ข้อ 32, หน้า 51) สังคหวัตถุ 4 ประการ ถือเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการสังคมสงเคราะห์

3. การสงเคราะห์ด้วยทาน

ทาน เป็นหลักการสงเคราะห์ผู้อื่นด้วยการให้ที่ทำให้ผู้ให้ได้ทำลายความตระหนี่ของตนเอง การให้ทานเป็นการสงเคราะห์ในเบื้องต้นแก่ผู้ที่ต้องการการสงเคราะห์ การสงเคราะห์ด้วยการให้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การสงเคราะห์ด้วยวัตถุ (อามิสทาน) และการสงเคราะห์ด้วยการให้ความรู้ ศิลปะวิทยาการ (ธรรมทาน) การให้ทานพระพุทธองค์ตรัสไว้ว่ามีลักษณะ 5 ประการ (พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย เล่ม 22 ข้อ 148, หน้า 244) ดังนี้

- 1) ให้ด้วยศรัทธา เป็นการให้ด้วยความเชื่อว่าการให้ทานมีประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้อื่น
- 2) ให้ทานด้วยความเคารพ เป็นการให้ด้วยความนอบน้อมและให้ทานด้วยน้ำใจที่อ่อนน้อม
- 3) ให้ทานตามกาล เป็นการให้ทานตามเวลาที่เหมาะสม
- 4) ให้ทานด้วยจิตอนุเคราะห์ เป็นการให้ทานด้วยความเกื้อกูลโอบอ้อมอารีมีจิตเมตตา และให้การอุดหนุนเอื้อเพื่อช่วยเหลือด้วยความกรุณา

5) ให้ทานที่ไม่กระทบกระเทือนตนเองและผู้อื่น เป็นการให้ทานตามกำลังของตนเองที่มีอยู่ และไม่ต้องรบกวนของคนอื่นมาให้ทาน

การให้ทานเป็นการสงเคราะห์ผู้อื่นด้วยความเสียสละ ด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วยจิตใจที่โอบอ้อมอารีมีเมตตา และเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยสิ่งของและการให้ความรู้ ศิลปวิทยาการ การให้ทานด้วยวัตถุเป็นการเกื้อกูลผู้อื่นในเบื้องต้น ให้ผู้ที่เดือดร้อนสามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ เช่น การช่วยเหลือเกื้อกูลด้วยปัจจัย 4 อาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น การให้ธรรมเป็นทานเป็นการสงเคราะห์ด้วยการให้อีกประการหนึ่งซึ่งเป็นการให้ธรรม ความรู้และวิทยาการต่างๆ เพื่อให้ผู้อื่นได้นำความรู้และวิทยาการต่างๆ ไปใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพและเพื่อใช้ในการสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาต่างๆอันจะเกิดขึ้น การให้ทานจะต้องทำควบคู่กันไประหว่างวัตถุทานกับธรรมทาน เนื่องจากการให้วัตถุเป็นทานเป็นการสงเคราะห์เพื่อยังชีพให้เป็นไปโดยปกติ และการให้ธรรมทานเป็นการสงเคราะห์ด้วยการให้ความรู้และวิทยาการเพื่อให้ผู้อื่นสามารถพึ่งพาตนเองได้และนำความรู้ที่ได้รับมาประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อจะได้พึ่งพาตนเองได้อย่างถาวร

4. การสงเคราะห์ด้วยปิยวาจา

ปิยวาจาเป็นการพูดอ่อนหวาน คำสุภาพไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจที่นำไปสู่ความสมานสามัคคี เกิดไมตรีทำให้เกิดความรักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การพูดในสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะยึดเหนี่ยวจิตใจ พระพุทธองค์ตรัสว่า “ปิยวาจานั้นจัดได้ว่าเป็นสุภาสิตที่บุคคลควรเปล่งออกมา และมีความสำคัญในการพูดสร้างสรรค์สามัคคี สุภาพ อ่อนหวาน ประณีตละเอียดละอ่อน เกลี้ยงเกลา เป็นที่รักประกอบด้วยสารประโยชน์ ไม่มีโทษ มีเหตุผลน่าเชื่อถือ เกิดจากเจตนาดี ปราศจากกิเลส ประกอบด้วยเมตตา วิญญูชนทั้งหลายไม่ติเตียน เป็นคำพูดที่ถูกจังหวะ ถูกกาล ถูกเวลา ถูกโอกาส เป็นคำพูดหรือการกระทำของบัณฑิต เป็นวาจาที่พระวงศ์สเถระสรรเสริญว่า เป็นวาจาทำให้บรรลุนิพพาน ทำที่สุแห่งกองทุกข์ เป็นวาจาที่ยอดเยียมกว่าวาจาทั้งหลาย” (พระไตรปิฎก ฉบบัณฑิตภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 457, หน้า 603)

ปิยวาจาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ถ่ายทอดออกมาจากจิตใจเปล่งออกมาเป็นภาษาดังนั้น จะต้องระวังคำพูดของตนเองในขณะที่พูด เมื่อจะกล่าวถ้อยคำใดควรจะต้องใคร่ครวญเสียก่อนว่า สิ่งที่เราพูดออกไปนั้นเป็นประโยชน์หรือสอดคล้องกับความจริงหรือไม่ เพราะว่าการกล่าวถ้อยคำที่ไม่เป็นประโยชน์หรือกล่าวคำเท็จ จะทำให้เกิดความเสียหายและทำอันตรายแก่ตนเองและผู้อื่นได้ ในทางตรงกันข้ามเมื่อกล่าวถ้อยคำอันเป็นประโยชน์หรือกล่าวคำสัตย์ จะทำให้เกิดประโยชน์และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นทุกเมื่อ การสงเคราะห์บุคคลด้วยปิยวาจาโดยการแนะนำสิ่งที่เป็น

ประโยชน์ จะทำให้ผู้ที่ได้ฟังเกิดความเห็นชอบที่เรียกว่ามีจิตวิภาซีและมีความคิดที่เป็นระบบความคิดแบบโยนิโสมนัสสิการ ดังนี้

1) วิธีคิดแบบสืบสาวหาเหตุผล เป็นการสืบหาสาเหตุของสิ่ง (ผล) ที่เกิดขึ้น เมื่อได้เหตุแล้ว ก็หาสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุ (ผล) นั้นต่อไป จนได้ความสัมพันธ์ของเหตุและผลโดยสมบูรณ์ ในชีวิตประจำวัน มักใช้ในการทดลองและอภิปรายกลุ่ม

2) วิธีคิดแบบแยกส่วนประกอบ มุ่งพิจารณาเรื่องต่างๆ ตามความเป็นจริง เพื่อให้รู้ว่าเรื่องนั้นๆ มีองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง ประกอบกันขึ้นมา ได้อย่างไร ในชีวิตประจำวัน มักใช้ในการคิดเพื่อค้นหา คติวิเคราะห์

3) วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์หรือไตรลักษณ์ เป็นการคิดวิเคราะห์สิ่งต่างๆตามกฎไตรลักษณ์ คือ ทุกข์ (ความไม่อาจคงสภาพอยู่อย่างเดิมได้) อนิจจัง (ความเปลี่ยนแปลง ไม่คงที่) อนัตตา (ความไม่เป็นตัวตน ไม่ใช่ตัวตน)ในชีวิตประจำวัน มักใช้ในการคิดเพื่อยอมรับ คติวิพากษ์

4) วิธีคิดแบบอริยสังค/คิดแบบแก้ปัญหา เป็นการคิดแบบสืบสาวจากผลไปหาเหตุ แล้วพิจารณาวิธีการแก้ไขที่เหตุ ซึ่งมักเริ่มด้วยการกำหนด ปัญหา (ทุกข์) ทำความเข้าใจกับปัญหา สืบหาสาเหตุเพื่อเตรียมแก้ไข (สมุทัย) ในขณะเดียวกันก็กำหนดเป้าหมายให้แน่ชัด พร้อมกันนั้นจึงคิดวิธีปฏิบัติที่จะกำจัดสาเหตุของปัญหา (มรรค) และดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามแนวทางที่วางไว้ (นิโรธ) ในชีวิตประจำวัน มักใช้ในการคิดเพื่อแก้ปัญหา

5) วิธีคิดแบบอรรถสัมพันธ์ เป็นการคิดตามหลักการ มุ่งหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการกับความมุ่งหมาย/วิธีการ เมื่อวิเคราะห์จนรู้สภาพ ของปัญหาแล้ว จึงพิจารณาจุดหมายที่ต้องการและวิธีการที่จะตอบสนองจุดหมายนั้น จนนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง (ธรรมานุธรรมปฏิบัติ) ในชีวิตประจำวัน มักใช้ในการคิดเพื่อสร้างวิธีการ คิดสังเคราะห์ คิดอนาคต

6) วิธีคิดแบบเห็นคุณโทษและทางออก เป็นการคิดโดยมองความจริง ยอมรับความจริงตามสิ่งที่เป็นอย่าง เพื่อให้รู้คุณโทษ ข้อดีข้อเสียทุกด้าน แล้วจึงคิดหาทางออกของปัญหา เลือกหนทางที่ดีที่สุดของปัญหาในกรณีต่างๆ แล้วจึงนำไปปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน มักใช้ในการคิดเพื่อเลือกแนวทาง คิดเปรียบเทียบ คิดเชิงกลยุทธ์

7) วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นการคิดที่สกัดหรือบรรเทาต้นหาของมนุษย์ โดยพิจารณาด้วยสติ และปัญญา แยกแยะให้ได้ว่าสิ่งนั้นๆ มีคุณค่าแท้หรือคุณค่าเทียม ในชีวิตประจำวัน มักใช้ในการคิดเพื่อประเมินคุณค่า คิดลึกซึ้ง คิดประยุกต์

8) วิธีคิดแบบเร้าคุณธรรม เป็นการคิดที่ใช้หลักการที่ว่า บุคคลเมื่อประสบอารมณ์หรือรับรู้สิ่งใดก็ตาม แม้เป็นของอย่างเดียวกัน แต่การมองเห็นและนึกคิดอาจปรุงแต่งไปคนละอย่างตามโครงสร้างของจิตใจ ในชีวิตประจำวัน มักใช้ในการคิดเพื่อเอาใจเขามาใส่ใจเรา คิดอย่างสร้างสรรค์

9) วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน เป็นการคิดในแนวทางของความรู้ ภายใต้อำนาจของปัญญา ไม่ตกอยู่ในอำนาจของอารมณ์ พิจารณาความหมายของการเป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือมีปัจจุบันธรรม เป็นอารมณ์ ไม่อาลัยอารมณ์สิ่งที่ผ่านมาไปแล้ว หรืออารมณ์ชอบใจ ไม่ชอบใจ ยึดสัมมาสติ เป็นสำคัญ ในชีวิตประจำวัน มักใช้ในการคิดเพื่อการไม่ยึดติด คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

10) วิธีคิดแบบวิภาษวาท วิภาษวาทไม่ใช่วิธีคิดโดยตรง แต่เป็นวิธีพูด แต่การคิดและพูด เป็นกรรมที่ใกล้กันมากที่สุด เพราะสิ่งที่พูดล้วนมาจากการคิด โดยวิภาษวาท มาจาก 2 คำ คือ วิภาษ แปลว่า แยกแยะ จำแนก และ วาท แปลว่า การพูด การกล่าว ซึ่งเราอาจให้ความหมาย ของวิภาษ วาท ได้เป็น การพูดแจกแจง จำแนก แยกแยะ ด้วยการมองและแสดงความจริงโดยแยกแยะออกให้ เห็นแต่ละด้านของสิ่งนั้นๆครบทุกแง่มุม ในชีวิตประจำวัน มักใช้ในการคิดเพื่อระดมสมอง คิดละเอียด

การสงเคราะห์โดยการแนะนำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ด้วยถ้อยคำพูดที่สุภาพน่าฟัง เหมาะกับ จริตของผู้ฟัง จะทำให้ผู้ฟังเกิดองค์ความรู้และความคิดที่จะพึ่งพาตนเอง เนื่องจากการใช้ความคิดที่ เป็นระบบจะทำให้เห็นคุณประโยชน์และโทษจากการกระทำในสิ่งต่างๆ การช่วยเหลือเกื้อกูลจนทำให้ ผู้อื่นมีความรู้และสามารถนำเอาความรู้มาพัฒนาคุณภาพชีวิตจนสามารถพึ่งพาตนเองได้ถือได้ว่าเป็น หัวใจสำคัญในการสงเคราะห์ เพราะเป้าหมายหมายของการสงเคราะห์ผู้เดือดร้อนนั้นจะต้องสงเคราะห์ผู้ ประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อน ที่ช่วยตนเองไม่ได้ ให้สามารถช่วยตนเองได้ แก้ไขปัญหาสังคม ให้ลดน้อยหรือหมดไปและช่วยพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าช่วยให้ผู้รับสงเคราะห์ สามารถ ช่วยตนเองได้ เพื่อที่จะได้มีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม

5. การสงเคราะห์ด้วยอัตถจริยา

อัตถจริยา คือ การบำเพ็ญประโยชน์ การประพาสสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือรับ ใช้ ทำงานสร้างสรรค์ ประพฤติการที่เป็นประโยชน์ ด้วยความตั้งใจอย่างดีเลิศ ช่วยเหลือส่งเสริมคนให้ มีความเชื่อถือถูกต้อง ให้ประพฤติดีงาม ให้มีความเสียสละ และให้มีปัญญา ซึ่งเป็นการประพาส ปฏิบัติที่ทำให้สังคมเกิดความสงบสุข ที่มีคำสมัยใหม่เรียกว่าจิตอาสา อัตถจริยาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์ และการทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์

การเป็นนักสังคมสงเคราะห์จะต้องรู้จักคุณค่าของความเป็นมนุษย์ รู้จักทำตนให้เป็นผู้มี ประโยชน์ และมีความตั้งใจที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์ ไม่ว่าจะกับตัวเองหรือบุคคลอื่น หลักธรรมในการ บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม จะต้องรู้จักการแบ่งปันซึ่งเป็นการเสียสละสิ่งของและองค์ความรู้ ของตนให้แก่ผู้ที่เดือดร้อนหรือต้องการความช่วยเหลือ การแบ่งปันเป็นคุณธรรมที่จะช่วยให้เราจัด ความเห็นแก่ตัวออกจากตนเอง และทำให้คนเราอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข การบำเพ็ญ ประโยชน์ เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นหรือส่วนรวม เป็นการเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อให้ผู้อื่นหรือ

ส่วนรวมมีความสุข แสดงถึงความรับผิดชอบในฐานะที่เราเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม การบำเพ็ญประโยชน์สามารถทำได้หลายวิธีตามโอกาสอันควร และควรปฏิบัติอยู่ตลอดเวลาจนเป็นนิสัย

การบำเพ็ญประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นคือธรรมสำคัญที่จะทำให้ตนเองและผู้อื่นอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข พระพุทธองค์ทรงเป็นแบบอย่างในการการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ เพื่อบำเพ็ญพุทธจริยา 3 ประการ ดังนี้

1) อุตตถจริยา พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญประโยชน์เพื่อพระองค์เอง พระองค์ได้ทรงใช้ความพากเพียรพยายามอย่างยวดยิ่งในการปฏิบัติภาวนาฝึกฝนพระองค์เองจนได้บรรลุเป็นพระสัมมาสัมโพธิญาณ ข้ามพ้นบ่วงมารและวัฏฏสงสารทั้งบ่วงบรรลุถึงซึ่งอิสรภาพอันถาวร และพระพุทธองค์ทรงกระทำกิจที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีตได้ทรงกระทำมาเป็นพุทธวิสัย คือ ประกาศธรรม สั่งสอนสัตว์ทั้งหลายให้รู้ตาม

2) โลกัตถจริยา พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่ชาวโลก พระองค์ทรงใช้เวลาวันหนึ่งๆ เสด็จด้วยพระบาทเปล่าไปตามหมู่บ้านน้อยใหญ่เพื่อทรงแสดงธรรมแก่ประชาชนที่พร้อมจะฟังธรรม ปฏิบัติธรรม และเข้าถึงธรรมตามลำดับตามสติปัญญาของตนๆ โดยมีได้เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าพระวรกายแต่อย่างไร พระองค์ทำงานด้วยจิตตบริสุทธิ์ ไม่อามิสสินจ้างใดๆ เป็นแรงผลักดันหรือแรงจูงใจ แต่พระพุทธกิจทั้งหมดทรงบำเพ็ญไปด้วยพลังแห่งพระมหากรุณา สุทธิ และปัญญาล้วนๆ ในฐานะที่พระองค์เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคมโลก ความสำเร็จในจริยาข้อนี้ทรงอาศัยพุทธกิจประจำวัน 5 ประการ คือ

พุทธกิจประการที่ 1 เวลาเช้าเสด็จออกบิณฑบาต เพื่อเป็นการโปรดสัตว์โลก ผู้ต้องการบุญ
พุทธกิจประการที่ 2 ในเวลาเย็นทรงแสดงธรรมแก่คนผู้สนใจในการฟังธรรม
พุทธกิจประการที่ 3 ในเวลาค่ำทรงประทานพระโอวาทให้กรรมฐานแก่ภิกษุทั้งหลาย
พุทธกิจประการที่ 4 ในเวลาเที่ยงคืน ทรงแสดงธรรม และตอบปัญหาแก่เทวดาทั้งหลาย
พุทธกิจประการที่ 5 ในเวลาใกล้รุ่ง ทรงตรวจดูสัตว์โลกที่อาจจะรู้ธรรมซึ่งพระองค์ทรงแสดงแล้วได้รับผลตามสมควรแก่อุปนิสัยบารมีของคนเหล่านั้น

3) ญาติถจริยา พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่พระญาติ กล่าวคือ เมื่อพระองค์ตรัสรู้เสร็จแล้วได้เสด็จมาโปรดพระประยูรญาติ อันมีพระบิดาทรงเป็นประธาน จนพระบิดา และพระประยูรญาติต่างบรรลุมรรคผลในระดับต่างๆอย่างถ้วนหน้า พระกุมารหนุ่มๆหลายพระองค์ เช่นพระอานนท์ เป็นต้น เมื่อฟังธรรมแล้วเลื่อมใสมากได้สละทรัพย์สินสมบัติและชีวิตที่ทรูหราออกบวชประพฤติพรหมจรรย์ด้วยการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย จนได้บรรลุเป็นพระอรหันต์และเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่ทำนุบำรุงพระพุทธ ศาสนาอย่างยั่งยืนและกว้างไกล

อุตถจริยาเป็นหลักธรรมที่ทำให้บุคคลทำตนให้เป็นประโยชน์เพื่อการทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ จะต้องเริ่มต้นด้วยการทำประโยชน์ให้แก่ตนเองก่อน โดยการศึกษาหาความรู้ และฝึกฝน

ตนเองให้มีศักยภาพ จนสามารถทำตนเองให้การสงเคราะห์แก่ผู้อื่นได้จึงเรียกว่าการทำตนให้เป็นประโยชน์ การทำตนให้เป็นประโยชน์เป็นพื้นฐานของการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ดังจะเห็นจากพุทธจริยาของพระพุทธองค์ อันดับแรกพระพุทธองค์นั้นได้ศึกษาหาความรู้ศิลปวิทยาการต่างๆแล้วนำไปสู่การฝึกฝนตนเองจนพัฒนาศักยภาพพระพุทธองค์เองถึงขั้นทรงตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เมื่อทำตนให้เป็นประโยชน์แล้วการสงเคราะห์ผู้อื่นและสังคมจึงเกิดขึ้นมาตามลำดับ

6. การสงเคราะห์ด้วยสมานัตตา

สมานัตตา คือ ความเป็นผู้มีตนเสมอต้นเสมอปลาย การวางตัวดีวางตัวเสมอต้นเสมอปลายกับทุกคน การทำตัวให้เป็นคนน่ารัก น่าเคารพนับถือ และนำให้ความช่วยเหลือร่วมมือ การทำตัวได้เหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์ สมานัตตตายังมีความหมายรวมไปถึงความเสมอภาค ความคล้ายคลึงกันในสถานภาพทางสังคมในสิทธิความรับผิดชอบและโอกาส ความเสมอภาคเป็นหลักการในอุดมคติของการสงเคราะห์และเป็นหลักการของการดำรงอยู่ร่วมกันที่สำคัญในสังคม ความเป็นผู้ที่มีความสม่ำเสมอ เป็นคุณธรรมที่จะช่วยให้ผู้ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นและสังคมเป็นคนที่มีจิตใจหนักแน่นไม่โลเลและยังเป็นการสร้างค่านิยมและความไว้วางใจแก่ผู้อื่นด้วยการวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย ซึ่งการวางตัวเสมอต้นเสมอปลายนั้นมีความหมายอยู่ 2 ประการ ดังนี้

1) การวางตนได้เหมาะสมกับฐานะของตนที่มีอยู่ในสังคม คือ การที่ตนอยู่ในฐานะอะไรในสังคมก็วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ตนเป็นอยู่และทำหน้าที่ได้อย่างสม่ำเสมอต้นเสมอปลาย เช่น เป็นบิดา มารดา เป็นข้าราชการ เป็นเพื่อน ก็วางตัวให้เหมาะสมและทำหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ในฐานะบิดา มารดา ข้าราชการ เพื่อน เป็นต้น

2) การปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อผู้อื่น คือ ให้ความเสมอภาค ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความเสมอในสุขและทุกข์ ร่วมรับรู้ปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ของผู้อื่นและสังคม

การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสม่ำเสมอไม่เอาเปรียบด้วยประการทั้งปวง จะทำให้การสงเคราะห์ผู้อื่นและสังคมเกิดประสิทธิภาพเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการนำแนวคิดความเสมอภาคและความเป็นผู้มีตนเสมอต้นเสมอปลาย มาเป็นหลักในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นและสังคมจะทำให้การสงเคราะห์ไม่มีความเอนเอียงไปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การทำตัวเสมอต้นเสมอปลายและความเสมอภาคเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการสงเคราะห์เพราะจะเป็นการสังเคราะห์ที่เป็นธรรมและทั่วถึง ได้รับการสงเคราะห์ในมาตรฐานที่เท่าเทียมกันเพียงพอเสมอกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการสงเคราะห์

7. สรุป

งานสังคมสงเคราะห์เป็นทั้งศิลป์ วิทยาศาสตร์ และวิชาชีพ ในการช่วยเหลือมนุษย์ โดยเน้นให้รู้จักป้องกันและแก้ไขปัญหาของตนเอง ปัญหาของครอบครัว ปัญหาของกลุ่มและชุมชน รวมทั้งช่วยให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งในการนี้จำเป็นต้องอาศัยวิธีการสังคมสงเคราะห์หลายวิธีประกอบกัน อันได้แก่ วิธีการสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย วิธีการสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน การจัดระเบียบชุมชน การวิจัย และการบริหารงานสังคมสงเคราะห์ตามทัศนคติทางพระพุทธศาสนา งานสังคมสงเคราะห์ คือ การยึดเหนี่ยวจิตใจ ประสานหมู่ชนไว้ให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือการให้สังคมเกาะกุมกุมกันอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน งานสังคมสงเคราะห์เป็นงานที่ต้องเข้าไปแก้ไขเกี่ยวกับมนุษย์นักสังคมสงเคราะห์จึงต้องทำงานเกี่ยวข้องกับบุคคล กลุ่ม และชุมชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น จึงเป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เพื่อให้เขาสามารถช่วยเหลือตนเองได้

หลักสังคหวัตถุ คือ หลักธรรมเป็นเครื่องสงเคราะห์กันและกัน คุณธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคลและประสานหมู่ชนให้ตั้งอยู่ในความสามัคคี ประกอบไปด้วยคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1) ทาน คือ การเกื้อกูลกันด้วยการให้ การเสียสละ การเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น 2) ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับกาลเทศะ 3) อัตถจริยา คือ การสงเคราะห์ทุกชนิด การทำตนให้เป็นประโยชน์ การปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และ 4) สมานัตตตา คือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ มีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลายและความเสมอภาค

หลักสังคหวัตถุ ทั้ง 4 ประการ คือ หัวใจสำคัญของการสังคมสงเคราะห์ โดยเริ่มจากทาน การให้วัตถุทานจะทำให้มีการแบ่งปันลดความเห็นแก่ตัวและแบ่งปันผลประโยชน์ และทรัพยากร ไม่เอาเปรียบคนในสังคมเดียวกัน การให้ธรรมทาน เป็นการแบ่งปันความรู้เพื่อใช้ในการประกอบสัมมาอาชีวะและแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน ปิยวาจา เป็นการให้คำพูดแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์เพื่อก่อประโยชน์ให้กับผู้อื่นซึ่งเป็นคำพูดที่ตั้งอยู่ในหลักของความจริง อัตถจริยา เป็นการทำตนให้เป็นประโยชน์และทำในสิ่งที่ประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม สมานัตตตา เป็นการทำตัวเสมอต้นเสมอปลาย เคยประพฤติตนเช่นไรก็ทำตนเช่นนั้น หลักธรรม 4 ประการนี้ย่อมเป็นการสังคมสงเคราะห์ต่อกันในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและมีความเสมอภาคกันได้ด้วยการสังคมสงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุธรรม

8. เอกสารอ้างอิง

ปิยโสภณ. (ม.ป.ป.). อภัยทาน. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). **พจนานุกรม ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539) **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิไลวงศ์ กฤษณะภู่ติ. (2529). **สังคมสงเคราะห์ศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

สถาบันบันลือธรรม. (ม.ป.ป.) **การทำทาน : ธรรมทาน การถวายสังฆทาน การให้อภัยทาน**.

กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.

เรียนรู้พญานาค : จากหลักฐาน ตำนาน สู่ละครอันโด่งดัง

Learn the Nagas : From the Legendary Evidence to the Famous Drama

พระพรสวรรค์ ฐิติญาโน,ดร¹

Phra Ponsawan Thitiyano, Dr.

อุทัย ภูคคหิน²

Uthai Phookodhin

บทคัดย่อ

ต้นกำเนิดความเชื่อเรื่องพญานาคน่าจะมาจากอินเดีย ด้วยมีปกรณัมหลายเรื่องเล่าถึงพญานาค โดยเฉพาะในมหากาพย์มหาภารตะ นาคถือเป็นปรปักษ์ของครุฑ ส่วนในตำนานพุทธประวัติก็เล่าถึงพญานาคไว้หลายครั้งด้วยกันพญานาคในตำนานและหลักฐานทางพระพุทธศาสนา มีความเกี่ยวเนื่องด้วยความสามารถพิเศษ คือ มีอิทธิฤทธิ์ แปลงกายมาสร้างกุศล ซึ่งพญานาคนี้เองที่ทำให้คนไทยได้รับอิทธิพลอยู่หลายประการ เช่น ด้านศิลปกรรม วรรณกรรม รวมไปถึงความเชื่อส่วนบุคคล แต่สิ่งที่น่าติดตามก็เห็นจะเป็นการนำเรื่องราวเกี่ยวกับพญานาคมาผู้เป็นบทละคร ถ่ายทอดให้คนไทยได้เห็นถึงส่วนหนึ่งของพญานาค ทำให้เห็นว่านอกจากหลักฐานทางคัมภีร์แล้ว ยังได้เห็นเรื่องราวของพญานาคผ่านบทละครที่น่าติดตาม

คำสำคัญ : พญานาค, จากหลักฐาน ตำนาน สู่ละครอันโด่งดัง

ABSTRACT

The origin of the Naga is likely to come from India. There are several stories about the serpent. Especially in the epic Mahabharata. Naga is the antagonist of Garuda. Part in the legendary Buddhist history. I told the serpent many times. The legendary serpent and the evidence of Buddhism. There is a special ability that is power to transform the body to charity. The serpent is the Thai people have influenced many things. For example, the arts, literature, and personal beliefs. But what is interesting to see is the story about the serpent as a play. Thai people have

¹วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา

seen a part of the serpent. See that in addition to the evidence. The story of the serpent through the play.

Keywords : Nagas, From the legendary evidence to the famous drama

1. บทนำ

พญานาคเป็นชาติภพอีกชั้นหนึ่ง มีความละเอียดและพิเศษกว่าสัตว์โลกหรืองูทั่วไป คือมีสภาวะเป็นทิพย์ มีกำเนิดในลักษณะเดียวกับเทวดาเป็นการเกิดแบบที่เรียกว่า โอปปาติกะ โดยมีบุพกรรมเป็นตัวกำหนด ภพภูมิของพญานาค คือ หนึ่งในภพภูมิของเทวดา ซึ่งมีอยู่ 16 ชั้น (ดังที่ปรากฏในบทสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรตั้ง) โดยแบ่งเป็นกามาวจรภพ 6 ชั้น และอกามาวจรภพ 10 ชั้น เหตุที่แบ่งออกมาเป็น 2 กลุ่ม ก็เพราะว่าทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกัน คือ กลุ่มแรกที่มี 6 ชั้นนั้น เป็นภพภูมิที่ยังติดอยู่ในสุข ยังเสพยาสม ส่วนกลุ่มหลังที่มี 10 ชั้นนั้น ไม่ติดอยู่ในกามแล้วเรียกว่า กามาวจรภพ เป็นภพภูมิของเทวดาชั้นต่ำ ส่วนอกามาวจร เป็นภพภูมิของเทวดาชั้นสูง 6 ชั้น ของกามาวจรภพ มีดังนี้ (1) ภูมมานัง (ชั้นต่ำสุด) (2) จาตุมะหาราชิกา โดยมีชั้นละเอียดกว่าซ้อนอยู่อีกชั้น เรียกว่าจาตุมะหาราชิกานัง แต่ก็ถือว่าเป็นชั้นที่ 2 ด้วยกัน (3) ดาวะติงสา เรานิยม เรียกชั้นนี้ ว่า ดาวติงส์ จนถึงชั้นเปรียบเทียบกับมีความสุขเหมือนชั้นสวรรค์ชั้นดาวติงส์ และในชั้นนี้ ยังมีรายละเอียดเข้าไปอีก คือ ดาวะติงสานัง (4) ยามา ก็มีซ้อนกันอีกชั้นหนึ่งที่ละเอียดกว่า คือ ยามานัง (5) ตุสิตา ที่เรียกว่าสวรรค์ชั้นดุสิต ก็ยังมีที่ละเอียดเข้าไปอีก คือ ตุสิตานัง (6) นิมมานะระตีซึ่งละเอียดประณีตเข้าไปอีกเป็นนิมมานะระตีนัง ประระนิมมิตะวะสะวัตตี และ ประระนิมมิตะวะสะวะตีนัง กล่าวคือ 6 ชั้นภพภูมิแรกนี้เป็นภูมิของเทวดาชั้นหยาบ จากชั้นที่ 7 ขึ้นไปเป็นชั้นละเอียดและสูงกว่าจนถึงชั้นสุดท้าย คือชั้นที่ 16 ที่เรียกว่าชั้นอะกะนิฐฐะกา รวมแล้วเรียก 10 ชั้นนี้ว่า ชั้นพรหม หรือสวรรค์ชั้นพรหม ส่วน 6 ชั้นแรกเป็นชั้นต่ำและไม่ถือว่าเป็นพรหม ภพภูมิของพญานาคนั้นอยู่ชั้นแรกสุด คือ ชั้นภูมมานัง ซึ่งไม่มีความโลภ แต่ยังมีราคะ และโทสะพญานาคจึงมีทั้งคุณและโทษอยู่ในตัวภพภูมิ ชั้นภูมมานัง ยังคงเป็นภพภูมิของเทวดาที่มีทิพย์อำนาจเหนือธรรมดาและอยู่ใกล้ขีดภพภูมิของมนุษย์มากที่สุด แหล่งกำเนิดของพญานาค มีทั้งบนบกและในน้ำ เรียกตามพระไตรปิฎกว่า ถลชะ เกิดบนบก และ ชลชะ เกิดในน้ำ กำเนิดพญานาคในแบบอุบัติขึ้นเอง ที่เรียกว่า แบบโอปปาติกะนั้น เกิดได้ทั้งบนบกและในน้ำ คือนอกจากจะอาศัย บุพกรรมเป็นตัวกำหนดแล้วยังอาศัยสัญญาเป็นตัวพาให้เกิดด้วย พญานาคที่เกิดบนบกและในน้ำมีการดำเนินชีวิตเหมือนกัน คือ เป็นไปด้วยอำนาจทิพย์สุดแต่จิตปรารถนา โดยมีเรือนกายที่ประกอบด้วยธาตุ 3 คือ ธาตุน้ำ ธาตุลม และธาตุไฟ สามารถไปไหนมาไหนได้ทุกที่ และเสวยสมบัติทิพย์เหมือนเทวดา

2. จุดเริ่มต้นของความเชื่อเรื่องพญานาคในพุทธศาสนา

ความเชื่อเรื่องพญานาคในพุทธศาสนาของประเทศไทยที่ค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นช่วงที่พุทธศาสนาแผ่เข้าสู่สุวรรณภูมิ ในคัมภีร์มหาวงศ์มีบันทึกว่าพระเจ้าอโศกมหาราชส่งธรรมทูต คือ พระโสณะเถระและพระอุตรเถระมายังสุวรรณภูมิโดยทั้งประเทศพม่าและไทยต่างเชื่อว่าประเทศของตนอยู่ในพื้นที่นี้ชาวพุทธ เชื่อว่าเทวดาแห่งน้ำ คือ วรณและสาคร ที่ต่างก็เป็นจอมแห่งนาคราช นอกจากที่เกี่ยวข้องกับน้ำบนโลกแล้ว นาคยังเกี่ยวข้องกับน้ำในสวรรค์อีกด้วย คนโบราณเชื่อว่า สายรุ้ง กับ นาค เป็นอันเดียวกัน ที่เชื่อมระหว่างโลกมนุษย์กับโลกสวรรค์นาคเป็นทอส่งความเชื่อเรื่องของสายรุ้งที่จะดูคนน้ำจากพื้นโลกขึ้นไปข้างบน เมื่อถึงจุดที่สูงที่สุดก็จะปล่อยน้ำลงมาเป็นฝน จึงมักจะปรากฏเป็นสายรุ้งบนท้องฟ้าหลังฝนหยุดตก เชื่อว่าเป็นลำตัวของพญานาคนั่นเอง จึงถือได้ว่าพญานาคมีความสำคัญ แต่เนื่องจากนาคเป็นสัตว์ในจินตนาการที่ช่างได้สร้างขึ้น โดยอาศัยลักษณะพื้นฐานตามธรรมชาติมาจากงูเมื่อพูดถึงนาคมักจะนึกถึงลักษณะทางกายภาพของงูที่มีวิวัฒนาการมาจากการเคารพ และบูชางูในลักษณะเป็นเทพเจ้าตั้งแต่อดีต อุปนิสัยของพญานาคในคัมภีร์สันสกฤตส่วนใหญ่ จะมีนิสัยดุร้าย ขาดความเมตตา ชอบแสดงอิทธิฤทธิ์ทำลายชีวิตมนุษย์และสิ่งต่าง ๆ ให้พินาศอยู่เสมอ แต่นาคในคัมภีร์บาลีสส่วนใหญ่ เป็นนาคที่มีอุปนิสัยดีมีเมตตา ใฝ่ธรรมะ ทั้งนี้เพราะนาคในคัมภีร์บาลีมีบทบาทส่งเสริมบารมีของ พระผู้มีพระภาค และโน้มน้าวให้คนเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มาแต่สมัยก่อนพุทธกาลถึงปัจจุบัน และพญานาคที่เป็นสัมมาทิฐิได้บำเพ็ญตามคติพุทธศาสนา คือ บำเพ็ญความดี ละเว้นความชั่ว รักษาศีลและการบำเพ็ญเพียรเพื่อที่จะเข้าถึงความบริสุทธิ์มาโดยตลอด

3. เรียนรู้เรื่องพญานาค

พญานาคเป็นสิ่งที่หลายคนในสมัยนี้ให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการที่คนในสังคมไทยมีการแสดงออกถึงเรื่องราวของพญานาค ครอบงำอย่างถึงจะรู้จักความเป็นพญานาคก่อนว่าคืออะไร ซึ่งพิเชษฐ สายพันธ์ (2539, บทคัดย่อ) เรื่อง “นาคาคติ อีสานลุ่มน้ำโขง : ชีวิตทางวัฒนธรรมจากพิธีกรรมร่วมสมัย” เสนอว่า สัญลักษณ์นาคเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันมีค่าที่ปรากฏในเกือบทุกแง่มุมของชีวิตชาวลุ่มน้ำโขง และสามารถจัดนาคออกได้ 5 ประเภทความหมาย ดังนี้ (1) นาคผู้เป็นสัญลักษณ์ของน้ำ (2) นาคในฐานะเจ้าที่เจ้าทาง (3) นาคผู้ให้กำเนิดและผู้ทำลายเมือง (4) นาคในฐานะผีบรรพบุรุษตามระบบการสืบสายตระกูลทางแม่ (มาตุพงศ์) (5) นาคผู้สะสมธรรมเพื่อบรรลุพุทธภาวะ ในส่วนของจิตร ภูมิศักดิ์อธิบายเรื่องความหมายของชื่อนาคไว้ในหนังสือ ความเป็นมาของคำสยามไทย ลาว และกัมพูชา (จิตร ภูมิศักดิ์, 2540, 17)

สรุปความว่า พวคนาค เป็นชนส่วนน้อยทางตะวันออกสุดของอินเดียติดพรมแดนพม่า ณ บริเวณเทือกเขานาค เติมนเป็นส่วนหนึ่งของรัฐอัสสัมแต่ชาวนาคได้ต่อสู้จนรัฐบาลอินเดียยินยอมให้

จัดตั้งขึ้นเป็นรัฐนาถ (Nagaland) ในปี พ.ศ. 2507 เสถียร โกเศศ กล่าวว่า แต่เดิมชาวนาถมีประเพณี
ล่าห่มนุษย์ ชาวอารยันในครั้งโบราณจึงเหยียดหยามดูถูกพวกนาถมาก ถือว่าเป็นมิลักษะ คนป่าเถื่อน
คำเรียกนาถก็สันนิษฐานว่ามาจากภาษาอัสสัมเขียนว่า naga ออกเสียงว่า “นอค” แปลว่า เปลือย
หรือ แก้ว หรือสันนิษฐานในอีกทางหนึ่งว่าเป็นคำที่มาจากภาษาฮินดูสตานี คือ นัค (nag) แปลว่า
คนชาวเขา รศ.ดร.ยรรยง สิ้นธงาม กล่าวถึง บั้งไฟพญานาคในเชิงวิชาการไว้ 2 ทฤษฎีคือ 1) ทฤษฎี
เกี่ยวกับการถ่ายภาพ 2) ทฤษฎีทางฟิสิกส์ ได้ยึดศาสตร์ทั้งสองนี้ ศึกษาควบคู่ไปกับปรากฏการณ์ทาง
ธรรมชาติ เพียงแต่คิดว่า เมื่อไหร่ที่เราให้สิ่งที่มีอยู่เดิมมาครอบงำเรามากเกินไปจะทำให้เราไม่พบกับ
สิ่งใหม่ ซึ่งเรื่องบั้งไฟพญานาคจึงไม่ก้าวหน้า ยังคงใช้ทฤษฎีกลุ่มแก๊สทฤษฎีกดดัน แรงดึงดูดระหว่าง
ดวงดาวมาอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวเท่านั้น

นาถจึงเป็นสัญลักษณ์และ มรดกทางวัฒนธรรมอันมั่งคั่ง เป็นสัญลักษณ์ของน้ำเป็นเจ้าที่เจ้า
ทาง เป็นผู้ให้กำเนิดและผู้ทำลายเมือง เป็นผู้สะสมธรรมเพื่อบรรลุปุทธิภาวะ และชาวนาถมีประเพณี
ล่าห่มนุษย์เป็นพวกมิลักษะคนป่าเถื่อน ชาวอัสสัม เรียกว่า นอค แปลว่า เปลือยหรือแก้ว แต่ชาว
ฮินดูสตานี เรียกว่า นัค แปลว่า คนชาวเขา

4. ความสำคัญของนาถที่มีในพระพุทธศาสนา

เนื่องจากพญานาค หรือนาคเป็นสัตว์ทิพย์กึ่งเทพในทางพระพุทธศาสนานั้น ถือว่าพญานาค
ส่วนใหญ่ เป็นพญานาคสัมมาทิฐิ นิสสัยดี อยู่ในศีลธรรม มุ่งในการเจริญบำเพ็ญเพียรเพื่อให้หลุดพ้น
จากภพภูมิของกำเนิดนาถ ดังนั้น พญานาคจึงมีความสำคัญเกี่ยวข้องและส่งเสริมพระพุทธศาสนา มี
บทบาทในการส่งเสริมบารมีของพระพุทธเจ้าในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านพุทธศาสนากันพบร่องรอยของการบูชาพญานาคที่ในถ้ำที่ไอร์สสาปรากฏในสมัย
เมารยะหรือการกระทำสฤประดัดด้วยรูปนาถ ในศิลปะอมราวดีตลอดจนการทำนาถประกอบเรื่อง
ตามพุทธประวัติที่สาญจียอมแสดงให้เห็นว่า เรื่องราวของนาถได้เข้ามามีความสำคัญในพุทธศาสนา
ทั้งในด้าน คติความเชื่อ และด้านศิลปกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรากฏอยู่ในพุทธประวัติ กล่าวโดย
ลำดับ ดังนี้(คัมภีร์ฝ่ายมหายาน นาคเอราปละ, 2528, หน้า 18)

1.1) พระพุทธองค์ รับนิมนต์จากนาถ เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ขณะเดินทางจากครุเวลาไปยังเมืองพาราณสี พระองค์ได้รับนิมนต์จากนาคราชชื่อสุทรรค์ แห่งตะยะ
ซึ่งพบภาพเล่าเรื่องราวสลักอยู่ที่บุโรพุทโธในชวา โดยสลักเป็นรูปพระพุทธเจ้าประทับนั่งอยู่บัลลังก์
สุทรรค์นาคราชยืนอยู่ข้าง ๆ ด้านซ้าย ส่วนนาคบริวารอยู่ในลักษณะครึ่งนั่งครึ่งยืน นาคทุกคนล้วนถือ
ภาชนะใส่อาหารมาถวายพระพุทธองค์ (สมชาติ มณีโชติ, 2528, หน้า 51)

1.2) การนำไปสู่อรหันต์คัมภีร์ฝ่ายมหายานได้กล่าวถึงนาคเอราปละ (เอหาบัตร์) ได้นำ
บทเทศน์เรื่องมหากาตยายนะ ซึ่งมีมาก่อนพระพุทธองค์ประสูติ แต่ไม่มีใครอ่านได้ ผู้มีสำเนาคาถา

ฉบับนี้ คือ พญานาคสุวรรณประภาส นำมาปรึกษา เอรापละ มีความต้องการพบพระพุทธรูปเจ้าจึง
แปลงเป็นพราหมณ์มายังเมืองพาราณสี และได้พบกับพระนลทะ พระนลทะจึงอาสาหาคำตอบอธิบาย
เทศน์คาถาฉบับนี้ภายใน 7 วัน แล้วพระนลทะก็เข้าเฝ้าพระพุทธรูปองค์ศรีประเทศนาให้ฟัง พระนลทะเกิด
ธรรมจักขุเห็นอริยสัจ แล้วจึงไปบอกกล่าวกับเอรापละ แล้วกลับมาเป็นสาวกของพระพุทธรูปเจ้า จึงได้
นามว่า กายายณะ หรือมหากายายณะ

1.3) นาคขอบวชในพุทธศาสนา ในคัมภีร์มหาวัตต์ได้กล่าวถึงนาคซึ่งแปลงกายเข้าไป
บวชในศาสนา เมื่อจับได้พระพุทธรูปองค์ศรีประเทศประชุมสงฆ์ และตรัสแก่นาคให้ไปรักษาอุโบสถศีล แล้ว
พ้นจากการเป็นนาคกลายเป็นมนุษย์ พระองค์ได้ตรัสถึงปัจจุบันที่ทำให้นาคปรากฏภาวะของตน คือ
เมื่ออยู่ร่วมกับนาคที่มีชาติเสมอกัน และปล่อยใจสู่ความหลับ ซึ่งบางครั้งตำราได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้
นาคปรากฏตัวถึง 5 ประการ ดังได้กล่าวมาแล้ว

2) ด้านสัญลักษณ์ในศิลปกรรมของไทยพบรูปนาคปรากฏอยู่กับองค์ประกอบทาง
สถาปัตยกรรมมากมายตั้งแต่ฐานถึงหลังคา โดยเฉพาะสถาปัตยกรรมในศาสนาพุทธเราอาจพบรูปร่าง
ของนาคได้หลายรูปร่างเป็นรูปร่างตัวนาค เช่น คันทวน นาคประดับราวบันได หรือบริเวณหน้าประตู
หน้าต่างหรือนาคที่เป็นเพียงสัญลักษณ์ เช่น ช่อฟ้า นาคลายอง นาคสะดุ้ง หางหงส์ เหล่านี้ เป็นต้น
(จารุวรรณ ธรรมวัตร, 2539, หน้า 34) นาคเป็นสัญลักษณ์ของน้ำจึงปรากฏความเชื่อเรื่องนาคกับน้ำ
ไว้ในด้านต่าง ๆ เช่น ที่เรือพระที่นั่งอเนกชาติภุชงค์ เป็นเรือพระที่นั่งรองในกระบวนพยุหยาตรา
ชลมารค ที่ลักษณะเด่น คือ เป็นเรือที่จำหลักและปิดทองเป็นรูปพญานาคจำนวนมาก จึงได้ชื่อว่า
อเนกชาติภุชงค์ อเนก หมายถึง จำนวนมากชาติภุชงค์หมายถึง พญานาค สร้างขึ้นในสมัย
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ที่พระองค์ใช้ในการเสด็จพระราชดำเนินลำ
รอง เรียกว่าเรือพระที่นั่งรอง ปัจจุบันเก็บรักษาที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือพระราชพิธีริมคลอง
บางกอกน้อย การปิดทองเป็นรูปพญานาคจำนวนมาก แสดงให้รู้ว่าพญานาคเป็นเทพเจ้าแห่งสายน้ำ
และแสดงถึงความมีอำนาจวาสนาความอุดมสมบูรณ์ เรือพระที่นั่งอนันตนาคราช เป็นเรือพระที่นั่งกิ่ง
ซึ่งมีโกลเรือเป็นรูปพญานาคเจ็ดเศียร สร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 พระองค์โปรดให้สร้าง
ขึ้นเพื่อคู่กับเรือครุฑที่มีอยู่แล้ว เรือทำด้วยไม้ชุดทั้งลำเรือเป็นเรือพระที่นั่งนาค 7 เศียร ต่อมาสมัยราช
กาลที่ 4 พระองค์ทรงโปรดให้ใช้เรืออนันตนาคราชเป็นเรือพระที่นั่งลำทรงตั้งนั้น พญานาคจึงมี
ปรากฏให้เห็นผ่านงานด้านศิลปกรรม สถาปัตยกรรมในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางพระพุทธศาสนา และ
สถาบันชั้นสูงอย่างสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย พญานาคเป็นสัญลักษณ์แทนความสูงศักดิ์ความมี
อำนาจวาสนา ความอุดมสมบูรณ์ความปลอดภัยในชีวิตและเป็นสัญลักษณ์ที่อยู่กับพระพุทธศาสนา
อย่างยาวนาน เช่น ที่พบอยู่ทั่วไปตามวัด เจดีย์วิหาร ปราสาทราชวังทุกที่ของประเทศไทย

5. พญานาคที่มีชื่อเสียง

พญานาคที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบอยู่ในศีลในธรรมแล้วทั้งสิ้น องค์นาคาธิบดีทั้ง 7 องค์(แต่ละเศียร) มีพระนามดังต่อไปนี้

1) พญาอนันตนาคราช เชื่อว่าเป็นบัลลังก์ของพระวิษณุวรารายณ์ปรมาณู ณ เกษียรสมุทร (อรพิมพ์ บุญอาภา, 2524, หน้า 12-13) อนันตนาคราชนั้นมีกายใหญ่โตมหึมา มีความยาวไม่สิ้นสุดมีพันเศียร มักจะแปลงร่างเป็นมนุษย์รูปร่างสวยงาม

2) พญามุจลินท์นาคราช เป็นพญานาคมีอานุภาพมาก อาศัยอยู่ที่สระโบกขรณี ใกล้ต้นไม้มุจลินท์ สายพันธุ์ของพญามุจลินท์นาคราช คือ พญานาค 7 เศียร ซึ่งสืบสายพันธุ์มาจากจนึงพญาศรีสัตตนาคราช (นาคาธิบดีสี่สัตตนาคราช) ซึ่งเชื่อว่าเป็นกษัตริย์แห่งพญานาคที่ฝั่งลาว

3) พญาอุษงค์นาคราช เป็นพญานาคที่มีผิวกายเป็นสีเทา มีหงอนและเศียรสีแดง มีเศียร 1 เศียร เป็นเจ้าวิสุทธิเทวา เป็นพญานาคราชประจำองค์พระศิวะเทพ หรือพระอิศวรเจ้า อยู่ในตระกูลฉัพพะยาปุตตะ

4) พญาศรีสุทโธนาคราช เป็นพญานาคมีผิวกายสีเขียวมรกตมีเศียรสีทอง 9 เศียรผู้ครองเมืองหนองกระแสะทางฝั่งไทย และมีบริวาร 5,000 ตัว เป็นพญานาคที่ชอบรักษาศิลปฏิบัติธรรม และมาที่วัดพระธาตุพนมเสมอ เป็นเพื่อนกันกับพญาศรีสัตตนาคราชที่ปกครองอยู่ทางฝั่งลาว ต่อมาเกิดการสู้รบกันนานถึง 7 ปี เรื่องการแบ่งอาหารไม่ยุติธรรม พระอินทร์จึงยุติสงครามด้วยการให้พญานาคทั้งสองสร้างแม่น้ำแข่งกัน พญาสุทโธนาคราช จึงพาบริวารไพร่พลอพยพออกจากหนองกระแสะ สร้างแม่น้ำมุ่งไปทาง ทิศตะวันออกของหนองกระแสะ เมื่อถึงตรงไหนที่เป็นภูเขา ก็คดโค้งไปตามภูเขา หรืออาจจะลอดภูเขาบ้างตามความยากง่ายในการสร้าง พระสุทโธนาคเป็นคนใจร้อน แม่น้ำนี้ จึงคดโค้งเรียกชื่อว่าแม่น้ำโขง

5) พญาศรีสัตตนาคราช มีความเชื่อว่าเป็นกษัตริย์แห่งพญานาคแม่น้ำโขงด้านฝั่งลาวมีเศียร 7 เศียร เป็นตระกูลพญานาคที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล มีความใกล้ชิดพระพุทธองค์ และพระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นต้นตระกูลแห่งพญานาคทั้งหมด มีบริวาร 5,000 ตัว เป็นพญานาคที่ชอบรักษาศิลปฏิบัติธรรม และมาที่วัดพระธาตุพนมเสมอ เป็นเพื่อนกันกับพญาศรีสุทโธนาคราชที่ปกครองอยู่ทางฝั่งไทย

6) พญาเพชรภัทรนาคราชหรือพญาเกล็ดแก้วนาคราช เป็นพญานาคที่มีผิวกายสีเงินเหมือนแก้ว มีหงอนและเศียรสีแดง มีเศียรเดียว เป็นลูกขององค์อนันตนาคราช

7) พญานาคดำแสนศิริจันทรานาคราช เป็นพญานาคราชตระกูลกัณหาโคตมะองค์สี่ดำ มีผิวกายเป็นสีดำอายุเก้าหมื่นปี มนุษย์มีอาวุธทรงฤทธานุภาพ คือ ตรีศูรย์ปกครองอาณาจักรใต้ทะเล แอตแลนติส คูแลโซนยุโรปทั้งหมด มีวิมานใต้ทะเลเป็นทองทั้งหมด มีหน้าที่กวาดล้างคนชั่วด้วยการทำแผ่นดินไหวสึนามิ พายุฝนลมต่าง ๆ คนดีท่านจะให้คุณ มีฤทธิ์เดชชนะศัตรูเมตตามหานิยม ผ่านความเจริญรุ่งเรือง และร่วงโรยของอารยะธรรมมนุษย์มาแล้วหลายครั้ง สำหรับฝรั่งจะคุ้นเคยท่านใน

ภาพของเทพโปเซดอนซึ่งในการเทียบชั้นของพญานาคนั้น ให้องค์นาคาธิบดี เทียบเท่า พระเจ้าแผ่นดินกษัตริย์องค์นาคาธิบดีศรีสุทโธ เดิมเป็นนาครธมดาสังเกตจากที่มีเศียรเดียวแต่ได้เป็นองค์นาคาธิบดี(กษัตริย์แห่งนาค) ฝั่งไทย เพราะองค์อศวรประทานให้เนื่องจากได้ทำความดีความชอบในการค้นหาโคศุภราชขององค์อศวร เมื่อครั้งโคศุภราชหนีมาเที่ยวบนโลกมนุษย์ปกปิดเหล่าพญานาคที่มีสัมมาทิฐิเป็นผู้ที่ถือศีลแปดเคร่งครัด มุ่งในการบำเพ็ญเพียร เกิดความเบื่อหน่าย ในกำเนิดในภพชาติของความเกิดเป็นพญานาคจะไม่ทำร้ายใคร แต่ก็มีพญานาคชั้นเลวหรือที่เรียกว่าเจือก เป็นผู้ไม่ถือศีล มีมีจิตทิฐิชอบทำร้ายมนุษย์ที่ทำมาหาเลี้ยงชีพตามแม่น้ำนาคมีพิษร้ายสามารถทำอันตรายผู้อื่นได้ด้วยพิษถึง 64 ชนิด ซึ่งตามตำนาน(อรพิมพ์ บุญอาภา, 2524, หน้า 263) กล่าวว่า สัตว์จำพวกงู แมงป่อง ตะขาบ คางคก มด ฯลฯ มีพิษได้ก็ด้วยเหตุที่นาคคายพิษทิ้งไว้ แล้วพวกงูไปเลียพวกที่มาถึงก่อนก็เอาไปมาก พวกมาทีหลัง เช่น แมงป่อง กบ มด ได้พิษน้อย แค่อาหางเอาหัวป้าย เศษพิษสัตว์จำพวกนี้ จึงมีพิษน้อยและพญานาคต้องคายพิษทุก 15 วัน พิษของพญานาคนั้นถ้าใครโดนพิษแล้วจะมีลักษณะอาการ คือร่างของผู้ถูกกัดจะแข็งราวกับหิน บริเวณรอยแผลที่กัดจะเน่าและมีน้ำเหลืองไหลออกมา พญานาคมีพิษที่กัดแล้วคน ๆ นั้นจะมีอาการร้อนรอยแผลคล้ายถูกรอยไฟไหม้ อาการเหมือนถูกฟ้าผ่า พญานาคมีวิธีทำอันตรายที่แตกต่างกัน คือใช้เขี้ยวขบกัดแล้วพิษค่อยแผ่ซ่านไปทั้งตัว ใช้ตามองดูแล้วพิษออกมาทางตา ใช้ร่างกายกระทบสัมผัส พิษจะแผ่ออกมาทั้งตัว ใช้ลมหายใจพิษออกมาและพิษนั้นจะแผ่ซ่านไปทั่วทั้งตัว (พิรพล พิสมพงษ์, 2520, หน้า 40) ถ้าเปรียบเทียบอุปนิสัยระหว่างพญานาค ในคัมภีร์สันสกฤตส่วนใหญ่จะมีนิสัยดุร้ายขาดความเมตตา ชอบแสดงอิทธิฤทธิ์ทำลายชีวิตมนุษย์และสิ่งต่าง ๆ ให้พินาศอยู่เสมอจะมีนาคที่มีอุปนิสัยดีอยู่ไม่กี่ตนแต่นาคในคัมภีร์บาลีส่วนใหญ่เป็นนาคที่มีอุปนิสัยดีใฝ่ธรรมทั้งนี้เพราะนาคในคัมภีร์บาลีมีบทบาทสำคัญ ในการส่งเสริมบารมีของพระพุทธเจ้า และโน้มน้าวให้คนศรัทธาเลื่อมใสพุทธศาสนา คือ บำเพ็ญความดี ละเว้นความชั่ว

6. นานาสาระเรื่องความเชื่อ

ความเชื่อเรื่องบั้งไฟพญานาค ว่าเกิดจากการแสดงอิทธิฤทธิ์ของพญานาคนั้นได้พัฒนามาเป็นพิธีกรรมสำคัญอย่างหนึ่งในภาคอีสานของไทย เรียกว่าประเพณีบุญบั้งไฟ คือ การจุดบั้งไฟซึ่งมีวิธีปฏิบัติคือ ในช่วงก่อนถึงฤดูกาลทำนาหรือทำการเกษตรด้วยเหตุที่ในถิ่นอีสานกันดารแห้งแล้งขาดน้ำในการทำเกษตร การเพาะปลูกต่าง ๆ เกรงว่านาคบนสวรรค์ (พญาแถน) จะลืมหำหน้าที่ให้น้ำแก่ชาวมนุษย์โลก จึงมีประเพณีงานบุญบั้งไฟขึ้นเพื่อเตือนนาคบนสวรรค์ให้ส่งน้ำลงมาให้ชาวมมนุษย์โลกได้ทำการเกษตร อย่างที่จังหวัดยโสธรได้จัดขึ้นประจำปีจากความเชื่อดังเดิมเป็นงานประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อขอฝนจากนาคบนสวรรค์เท่านั้น ในสังคมไทยปัจจุบันได้พัฒนาแนวคิดเชิงธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ามา เพื่อเชิญชวนให้ผู้สนใจเข้าชมริ้วขบวนบั้งไฟอันสวยงาม มีการถ่ายทอดสืบสานประเพณีอื่น ๆ

เข้ามาด้วย เช่น ขบวนพอรำ การแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายประจำถิ่น เพิ่มรายได้ให้คนในสังคมอีกทางหนึ่ง และกลายเป็นเอกลักษณ์ประจำจังหวัดถ้าพูดถึงเรื่องประเพณีบุญบั้งไฟจะต้องไปชมที่จังหวัดยโสธร การจุดบั้งไฟเพื่อขอให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ให้น้ำอุดมสมบูรณ์ เป็นการขอน้ำจากนาคบนสวรรค์ (พญาแถน) เพราะเชื่อว่านาคบนสวรรค์คือเจ้าแห่งน้ำ เป็นผู้ให้น้ำแก่โลกมนุษย์ให้ชีวิต ให้ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ที่เกิดจากการเพาะปลูกนอกจากนั้นอิทธิฤทธิ์ของพญานาคส่งผลให้ทัศนคติของคนไทยพัฒนาแนวคิดตามความเชื่อได้ถ่ายทอดแนวคิดนั้นออกมาหลายด้าน เช่น ด้านศิลปกรรม รูปปั้นพญานาคที่ทอดตัวยาวเป็นราวบันไดสองข้างทางขึ้นโบสถ์ที่เกิดจากจินตนาการเป็นงานศิลปะเห็นภาพลักษณ์ของพญานาค ด้านประเพณีกรรมการจัดเตรียมตกแต่งเครื่องบูชาประดับดอกไม้ประดับสวยงามจัดวางในทิศทางที่เชื่อว่าจะให้ผลดีมีความเจริญก้าวหน้า ด้านเศรษฐกิจก่อให้เกิดรายได้จากการค้าขายทั้งอาหารเครื่องดื่มให้กับคนที่ไปเที่ยวชมงาน ด้านสังคมได้มีการพัฒนาแนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน เกิดความสามัคคี มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีมีน้ำใจต่อกันระหว่างที่ไปรอชม ทำให้คนในสังคมไทยยิ้มแย้มแจ่มใสมีความสุข เกิดพลังผลักดันให้สังคมมีความเข้มแข็งขึ้น ความเจริญในด้านต่าง ๆ เป็นไปในทิศทางเดียวกันจากความเชื่อเรื่องอิทธิฤทธิ์ของพญานาคในทัศนคติของคนไทย นำไปสู่การพัฒนาแนวคิดร่วมกันของคนในสังคมไทย เกิดความเข้มแข็งมีพลังแห่งความสามัคคี มีประเพณีวัฒนธรรมที่งดงามขึ้น โดยอาศัยความเชื่อในปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเช่น ความเชื่อเรื่องอิทธิฤทธิ์ของพญานาคเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างแนวคิด กับสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างลงตัว แม้ว่าความเชื่อเหล่านั้นจะมีแตกต่างกันไปบ้าง ในบางกลุ่มที่ต้องการพิสูจน์หาความจริงมายืนยัน แต่ก็มิได้ต่อต้านหรือขัดขวางกับกลุ่มที่มีความเชื่อสืบทอดต่อกันมายาวนานหลายชั่วอายุคน ทำให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาสังคมไทยให้เจริญยิ่งขึ้น

7. อิทธิของพญานาคต่อสังคมไทย

7.1 อิทธิพลด้านศิลปกรรม พญานาคในด้านศิลปกรรมนั้น ได้สะท้อนความรู้สึกหรือถ่ายทอดรูปพญานาค ที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อให้ผู้พบเห็นทราบถึงความรู้สึกนั้น ในงานประติมากรรมนั้น พญานาคมีบทบาทสร้างความเคารพนับถือ ให้แก่คติปริศนาธรรม เช่น นาคสะดุ้ง ซึ่งเป็นปฏิมากรรมทางขึ้นโบสถ์ของวัดไทย ในทางสถาปัตยกรรมนาคเป็นส่วนประกอบที่สำคัญสำหรับสถาบันพระมหากษัตริย์ และสถาบันศาสนสถาน ตามคตินิยมที่ว่า นาคยิ่งใหญ่คู่ควรกับสถาบันอันสูงส่งในพุทธศาสนา ภาพเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ เช่น สถาปัตยกรรมของวัดภูมินทร์จังหวัดน่าน ที่สร้างกำแพงรอบโบสถ์ และในส่วนที่เป็นน้ำ ก็ใช้พญานาคเป็นสัญลักษณ์จะมีนาค 2 ตัวเลื้อยผ่านตลอดฐานโบสถ์และเหยียดลำตัวยาวไปตามแนวแกนทิศเหนือ ใต้เหมือนมีกำแพงรอบโบสถ์ และพญานาคไว้ด้วยกัน โดยเหตุที่พญานาคเป็นสัญลักษณ์แห่งน้ำเป็นพาหนะช่วยข้าม

7.2 อิทธิพลด้านประเพณี อิทธิพลความเชื่อเรื่องพญานาคนั้นจะเห็นได้ว่า มีมาแต่ครั้งสมัย พระพุทธเจ้าที่พญานาคศรัทธาที่เกิดจากการได้ฟังธรรม และแปลงกายเป็นมนุษย์มาขอบวชเป็น พระภิกษุกระทั่งวันหนึ่งเข้านอนตอนกลางวันขาดสติมนต์เสื่อมร่างจึงกลับเป็นพญานาค เมื่อ พระพุทธเจ้าทราบจึงให้พ้นจากการเป็นพระภิกษุด้วยแรงศรัทธาในพระพุทธศาสนา พญานาคได้ขอ ถวายคำว่านาค สำหรับเรียกผู้ที่เข้ามาขอบวชในพระพุทธศาสนา จากอิทธิพลแห่งความศรัทธาใน พระพุทธศาสนาของพญานาคนี้ ได้ส่งผลให้เกิดประเพณีเรียกขานผู้ ที่จะมาอุปสมบทใน พระพุทธศาสนาว่า นาค สืบแต่นั้นมาถึงปัจจุบัน

ประเพณีปล่อยเรือไฟนั้นเกิดขึ้นจากการรับอิทธิพลความเชื่อมาจากชาวอินเดีย ที่เชื่อว่าไฟ เป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งของศาสนาพราหมณ์เรียกว่าเทพอัคคี มีฐานะรองจากพระอินทร์ส่วนในไทย ประเพณีงานบุญโศดเด่นที่จัดขึ้น ในภาคอีสานมักเกี่ยวโยงหรือผูกพันกับเรื่องของไฟเกือบทั้งสิ้น เช่น งานแห่เทียนเข้าพรรษา บุญบั้งไฟ พิธีไหลเรือไฟ ที่จังหวัดนครพนม และหนองคายเชื่อว่า เป็นการ บูชารอยพระพุทธบาทที่ประทับไว้ ที่ริมฝั่งน้ำนันทานที่ประเพณีการปล่อยเรือไฟ เดิมทีชาวอีสาน ถือ ว่ามีอำนาจเหนือธรรมชาติที่ควบคุมดูแลกระแส น้ำหลวงหรือแม่น้ำใหญ่ เมื่อถึงวันเพ็ญเดือน 12 จึงมี ประเพณีไหลเรือไฟบูชาพญานาค 15 ตระกูลในแม่น้ำโขง ประเพณีไหลเรือไฟ เป็นประเพณีสำคัญ อย่างหนึ่ง ที่ชาวอีสานสืบทอดปฏิบัติในเทศกาลออกพรรษา ทำกันในวันขึ้น 15 ค่ำถึงแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ตามแม่น้ำลำคลอง

พิธีบุญข้าวกรรม หรือบุญกองฮตนั้น เกิดจากอิทธิพลความเชื่อพญานาคเป็นผู้มีวาสนาบารมี ผู้สูงอายุและชาวบ้านจึงนำความเชื่อนี้มาใช้ในพิธีกรรม ได้จัดงานนี้ขึ้นก็เพื่อเป็นการยกย่องพระสงฆ์ที่มี คุณธรรมในชุมชนของตนเองขึ้น เพื่อให้เกิดความสุขสวัสดิ์ เจริญด้วยอายุวรรณะ สุข และกำลังสติปัญญา พร้อมลาภยศ เพราะถือว่าเป็นผู้ได้ร่วมฮตน้ำพระเถระผู้ทรงธรรมฝ่ายพระสงฆ์ก็ได้รับประโยชน์จากการที่ ได้รับถวายผ้าไตรจีวร และบริวาร ได้รับการยกย่องเรียกว่าสำเร็จ ชา ยาคุ ยาทาน ตามลำดับที่ผ่าน พิธีฮตน้ำนี้

ตำนานของประเพณีบุญบั้งไฟ ผูกพันกับนิทานพื้นบ้านเรื่องสงครามระหว่างพญาคันคากกับ พญาแถน เรื่องนี้เริ่มจากพระโพธิสัตว์เสวยชาติเป็นพญาคันคาก (คางคก) อาศัยอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ครั้ง นั้นพญาแถนเทพผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ผู้ดลบันดาลให้ฝนตก เกิดไม่พอใจชาวโลกจึงบันดาลให้ฝนไม่ตก ตลอด 7 ปี 7 เดือน 7 วัน ชาวเมืองทนไม่ไหวจึงคิดทำสงครามกับพญาแถน แต่สู้พญาแถนกับกองทัพ เทวดาไม่ได้ถูกไล่ล่าหนีมาถึงต้นไม้ใหญ่ที่ พญาคันคากอาศัยอยู่ในที่สุดพญาคันคากตกลงใจ เป็นจอม ทักษของชาวโลกต่อสู้ กับพญาแถน พญาคันคากให้พญาปลวกก่อจอมปลวกขึ้นไปจนถึงสวรรค์ให้พญา มอดไม้ไปทำลายด้ามอาวุธของทหารและอาวุธพญาแถน และให้พญาผึ้ง ต่อ แตน ไปต่อยทหารและ พญาแถนฝ่ายเทวดาพ่ายแพ้ พญาแถนจึงให้คำมั่นว่า หากมนุษย์ยังบั้งไฟขึ้นไปเดือนเมื่อไรจะรีบ

บันดาลให้ฝนตกลงมาทันทีและถ้ากบเขียดร้องก็ถือเป็นสัญญาณว่าฝนได้ตกลงถึงพื้นแล้ว และเมื่อได้ที่ชาวเมืองเล่นว่าวก็เป็นสัญญาณแห่งการหมดสิ้นฤดูฝนพญาแถนก็บันดาลให้ฝนหยุดตก

ในแต่ละปี จะมีการพยากรณ์ในใบประกาศสงกรานต์ที่เรียก หนังสือปี ใหม่ นอกจากจะบอกจำนวนนาศิให้น้ำแล้ว ยังปรากฏว่านาศิมิหน้าทีรักษาปี รักษาป่า และรักษาน้ำ โดยดูจากตัวเลขเศษจากการนำเอาตัวเลขจุลศักราชหารด้วย 12 หากเศษ 3 หรือ 5 นาศจะรักษาปี(บางตำราว่ารักษาป่า) เศษ 4 หรือ 9 นาศรักษาน้ำ (บางตำราว่ารักษาป่า) อนึ่ง การไถนาก็เช่นกัน

ชื่อตามตำนานที่เล่าว่า ภูใหญ่ พญานาค มังกร เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์พลังอำนาจชาวอินดูเชื่อว่าพญานาคเป็นผู้ใกล้ชิดกับเทพองค์ต่าง ๆ เป็นเทพเจ้าแห่งน้ำ ความเชื่อของชาวอินดู ก็ถือว่า นาคเป็นสะพานเชื่อมภาวะปกติ กับที่สถิตของเทพ ทางเดินสู่วิษณุโลกปัจจุบันนี้ ภาพบางส่วนได้ลบเลือนไป และบางส่วนมีรอยขีดขี้ดเสียหาย สิม หรือโบสถ์เก่าแก่นี้ ยังอนุรักษ์ไว้แต่ได้สร้างโบสถ์ใหม่ แบบสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ขึ้นอีกแห่งหนึ่งแล้ว สิม หรือโบสถ์ของวัดนี้ก็เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวที่ชอบงานจิตรกรรมฝาผนังอีกแห่งหนึ่งศิลปกรรมฝาผนังวัดสวนวาริพัฒนาราม เป็นศิลปกรรมฝาผนังที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ จากศรัทธาความเชื่อที่พญานาคได้ถวายคำว่ นาค สำหรับเรียกผู้ทีเข้ามาขอบวชในพระพุทธรูปสนานี้ ได้ถือเป็นประเพณีสืบต่อกันมาของชาวพุทธที่เชื่อว่า นาคคือผู้ไม่มีบาป ผู้บริสุทธิ์มีความประเสริฐบริสุทธิ์กว่ามนุษย์ทั้งหลาย ชาดก และนิทานพื้นบ้านที่มีคติสอนใจพิธีกรรมความเกี่ยวกับพญานาคเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับปรากฏการณ์บั้งไฟพญานาคที่จังหวัดหนองคาย ซึ่งคนอีสานมีความเชื่อว่าเป็นห้วงเวลาที่พญานาคเฉลิมฉลองในคืนวันเพ็ญเดือนสิบเอ็ด เกิดเป็นบั้งไฟพญานาคผุดขึ้นมาจากลำน้ำโขงให้เป็นที่อัศจรรย์ใจยิ่ง ในแต่ละพื้นที่จะมีพิธีกรรมทางวัฒนธรรม และแนวความเชื่อกับการไหลเรือไฟ หลายแนวความคิดด้วยกัน ความเชื่อเรื่องบูชาด้วยการประดับโคมไฟจะเกิดอานิสงค์แห่งบุญ

8. จากตำนานสู่บทละคร

ตำนานพญานาค ความเชื่อเรื่องราวต่างๆทีเกี่ยวข้องกัพญานาคได้มีคนให้ความสนใจจนได้นำมาเป็นละครฉายให้คนไทยได้ดูนั่นก็คือ นาคี เป็นละครโทรทัศน์ไทยในปี พ.ศ. 2559 จากบทประพันธ์ เรื่อง นาคี ของ ตริ อภิรุ้ม สร้างโดย บริษัท ดู เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ควบคุมการผลิตโดย ธีัญญาวิชรรรจง กำกับการแสดงโดย พงษ์พัฒน์ วชิรบรรจจ และนำแสดงโดย ณฐพร เตมีรักษ์, ภูภูมิ พงศ์ภาณุภาค ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ทุกวันจันทร์-อังคาร เริ่มตอนแรกเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2559 และจากความสำเร็จของละคร ทำให้มีการต่อยอดโดยการนำบทประพันธ์ เรื่อง นาคี 2 ของ ตริ อภิรุ้ม สร้างเป็นภาคต่อของละคร ในรูปแบบภาพยนตร์ ใช้ชื่อว่า นาคี 2 โดยมีการเพิ่มนักแสดงนำใหม่สองคน คือ อุรัสยา เสปอร์บันด์ และ ณเดชน์ คูกิมิยะ

นาคี ได้มีการถ่ายทำผ่านฉากบลูสกรีนโดยผ่านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ กราฟิก (Computer Graphic) จากทีม Fatcat ที่สร้างผลงานด้านกราฟิกมาแล้วเรื่อง รากบุญ, มณีสาวท, บุรุษปรัมปรา เข้ามาช่วยเสริมสร้างตัวงู, ตัวพญานาคหรือตัวงูเจ้าแม่นาจาคีรวมไปถึงสัตว์ประหลาดตัวอื่น ๆ ขึ้นมาให้เนียนและมีความสมจริงมากที่สุด รวมไปถึงละครเรื่องนี้ ได้ใช้สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมจากแต่ละภาคในประเทศไทยในการถ่ายทำละครอีกด้วย ซึ่งมีจังหวัดที่อยู่นอกเหนือจากกรุงเทพมหานครแล้วนั้นยังมีจังหวัดอื่น ๆ อีก จากภาคเหนือ, ภาคกลาง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาทิ จังหวัดนครราชสีมา, จังหวัดบุรีรัมย์, จังหวัดกาญจนบุรี, จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดราชบุรี, จังหวัดอุทัยธานี, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, จังหวัดนครนายก, จังหวัดสระบุรี, จังหวัดปทุมธานี เป็นต้น

ด้านการแสดง ที่มีการเลือกใช้ภาษาอีสานทั้งเรื่องนั้น สรรรัตน์ ผู้เขียนบท บอกถึงวัตถุประสงค์ว่า หวังจะให้คนดูกลับมาชื่นชมกับภูมิปัญญา และมองภาษาอีสานเป็นเรื่องทันสมัย อบอุ่น ล้ำทันสมัยกว่าเดิม ที่มองว่า พูดอีสานแล้วเป็นคนต่างจังหวัด ทำให้ใครก็ตามที่พูดอีสานแล้วไม่ฟังดูเขย ส่วนที่เลือกใช้ภาษาอีสานสำเนียงอุบล เนื่องจากมีคำกล่าวว่า สำเนียงนี้มีความอ่อนช้อย ไพเราะในกองถ่ายจะมีครูแปลภาษาอีสานโดยเฉพาะ เพื่อแปลบทที่เป็นภาษากลาง ให้เป็นภาษาอีสาน พูดออกเสียงแล้วอัดใส่ที่อัดเสียง ส่งให้นักแสดงแต่ละคนฟัง แล้วท่องจำสำเนียงจนคุ้นหูก่อนจะเอามาพูดในฉากที่ต้องแสดง

ด้านคำวิจารณ์ มีมติชนชื่นชมในเรื่อง "การฝึกตัวละครให้ใช้ภาษาอีสานเดินเรื่อง ตามภูมิหลังของสถานที่ ตามมาด้วยการชมความงามของตัวละครนำ ณัฐพร เตมีรักษ์ ทั้งในชุดโบราณ และการไม่แต่งหน้ามาก ซึ่งประการหลังดูจะควบคุมให้พอดีไปถึงตัวละครอื่น ๆ ด้วย จากนั้นจึงพูดกันถึงการใช้คอมพิวเตอร์สร้างภาพ ก็ได้เสียงชมที่สามารถทำให้กลมกลืนไปกับการแสดงของตัวละครได้ ไม่โดดเด่นเป็นการดูผสมผสานออกมา แล้วจึงเป็นการชมกระบวนการสร้าง ซึ่งที่เด่นจนเห็นได้คือการพยายามใช้แสงจริงตามกาลเทศะ เช่นแสงตะเกียงตอนกลางคืน เป็นต้น นอกเหนือความตั้งใจให้สมจริงของสภาพแวดล้อมหมู่บ้านในเรื่องเรื่องบทบาทตัวละคร ได้รับคำวิจารณ์ว่า "ตัวละครที่สวมบทสาขาอาชีพใดอาชีพหนึ่งเหล่านั้น มักมีพฤติกรรมแบบละครไทยหนึ่งไทยผิดมนุษย์จริง ๆ ไปมาก

นาคี ถูกยกให้เป็นละครแห่งปีจากสื่อบันเทิง และโพลมหาชนสำนักต่าง ๆ ติดเทรนด์อันดับหนึ่งกระแสโซเชียลยอดนิยมของโลกคนในวงการบันเทิงยกย่องให้เป็นละครแห่งปี 2559

9. บทสรุป

พญานาคมีคำกล่าวอ้างถึงโดยหลักฐานในทางพระพุทธศาสนาว่ามีอยู่จริง ทั้งในแง่ของชาติกำเนิด ความเชื่อ ที่อยู่ ตระกูล รวมไปถึงอิทธิพลของพญานาคที่มีต่อพระพุทธศาสนา แต่ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นการกล่าวถึงเป็นการกล่าวถึงพญานาคในเรื่องของหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้ค้นคว้าไว้จาก

แหล่งที่มาของข้อมูลต่างๆ แต่สิ่งหนึ่งที่พญานาคคนรู้จักและให้ความสนใจมากนั้นก็คือ การนำเอาความเชื่อเกี่ยวกับพญานาคนั้นมาเขียนเป็นบทละคร และนำเอาดาราดูมีความสามารถมาแสดงในบทละครนั้น ทำให้เป็นที่น่าติดตามของคนไทย

10. เอกสารอ้างอิง

คัมภีร์ฝ่ายมหายาน นาคเอราปถะ. (2528). กรุงเทพมหานคร : แสงศิลป์ การพิมพ์.

จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2539). **ตำนานการสร้างศาสนสถาน**. กรุงเทพมหานคร : แสงศิลป์ การพิมพ์.

จิตร ภูมิศักดิ์. (2540). **ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว ขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติฉบับสมบูรณ์เพิ่มเติมข้อเท็จจริงว่าด้วยชนชาติขอม**. กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย.

พิเชษฐ สายพันธ์. (2539). **นาคาคติ อีสานลุ่มน้ำโขง : ชีวิตทางวัฒนธรรมจากพิธีกรรมร่วมสมัย**. วิทยานิพนธ์สาขามานุษยวิทยา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พีรพล พิสนุพงศ์. (2520). **การกำเนิดของงู**. กรุงเทพมหานคร : แสงศิลป์ การพิมพ์.

สมชาติ มณีโชติ. (2528). **นาคถวายอาหารพระพุทธรองค์**. กรุงเทพมหานคร : แสงศิลป์ การพิมพ์.

อรพิมพ์ บุญอาภา. (2524). **คัมภีร์ปุระณะกำเนิดพญานาค**. กรุงเทพมหานคร : แสงศิลป์ การพิมพ์.

สันติภาพตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ

Peace as seen from Buddhadasa Sapphikku

พระมหาใจสิงห์ เกื่อนศรี¹, พระมหาสากล สุกรมณี,ดร.²,

Phramaha Jaising Thuansri, Phrama Sakol Supharamethee,Dr,

พระมหาวันดี ปะวะเส³, พระอ่อน ระหุง⁴, พระนรินทร์ สีลเตโช⁵

Phramaha Wandee Pawase, Phra Aon Rahung, Phra Narin Silatasho

บทคัดย่อ

สันติภาพตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุคือ ความสงบสุขที่เกิดจากจิตใจของบุคคลผู้มีศีลธรรมอันดีงามและชอบธรรมไว้คอยกำกับดูแลกาย วาจา และใจ ตามแนวทางของพุทธศาสนามี 2 ระดับ ได้แก่ ความสงบของผู้ที่ยังมีกิเลสเจือปน เป็นสันติภาพในแง่ของภาษาคน และความสงบของผู้ที่สิ้นจากกิเลสเจือปนแล้วเป็นสันติภาพในแง่ของภาษาธรรม ซึ่งมีอยู่ในระดับบุคคล สังคม และโลก ซึ่งมีความหมายครอบคลุมไปถึงความสงบของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัตถุ คือ สิ่งที่เป็นปกติตามธรรมชาติทั้งหลาย ทางจิต และทางสติปัญญาด้วยความเข้าใจต่อบริบทของชีวิตโดยอาศัยศีลธรรมที่ดีงามเป็นข้อประพุดิตนบนความเห็นที่ชอบถูกต้องในการดำเนินชีวิตอย่างผู้มีปัญญา คือ รู้และเข้าใจในการคิด พุด และทำตามความเห็นที่ถูกต้องชอบธรรมของตนโดยให้ยึดหลักศีลธรรมเป็นใหญ่ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนในฐานะที่เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ และตาย ที่อยู่ร่วมโลกเดียวกันทั้งสันติภาพในระดับโลกียะ คือผู้ที่ยังมีกิเลสเจือปน และระดับโลกุตระของผู้ที่ไร้ซึ่งกิเลสอาสวะเจือปนที่มีต่อบุคคล สังคม และโลก คือ สันติภาพอันแท้จริง

คำสำคัญ : สันติภาพ, พุทธทาสภิกขุ

¹ผู้ช่วยรองเจ้าคณะอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ฝ่ายบริหารการศึกษา

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

³อาจารย์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

⁴เลขานุการเจ้าคณะอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

⁵วัดป่าแหน

ABSTRACT

Buddhist on peace following Buddhadasa's point of views is blissful peace stemming from benign and righteous person's mind in order to direct and take good care of body, speech and mind. According to the approach of Buddhist philosophy, there are two levels of peace. The first belonging to anyone with defilements is the peace in the perspective of human language. Another level is the peace of someone who has no defilements at all, namely, one who attains Nirvana. It is peace in the perspective of dharma language, which exists in the levels of persons, society and the world. It has its meaning covering the peace of society, politics, economy, which is normal in nature, its meaning embracing the peace of society, politics and economy. As to material, peace is prevalent in natures, in mind and wisdom. With understanding of the context of life through good morality, ones who have peace in mind behave themselves on the way of right thoughts, living their life as a man of wisdom, namely, knowing and understanding of thinking, speaking and acting following their own right thoughts based morality as the most. Moreover, they should not look for their own interests, treating others as friends living in the same world with the same destiny. Peace in both the worldly level and transcendental one is the real peace.

Keywords : Peace, Buddhadasabhikkhu

1. บทนำ

สันติภาพตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะท่านเป็นบุคคลที่ทั่วโลกรู้จักและให้การยอมรับถึงแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องสันติภาพของท่าน จากองค์การยูเนสโกที่ประกาศยกย่องให้ท่านเป็นบุคคลสำคัญของโลกประจำปี 2549-2550 ดังนั้น สันติภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนทั่วโลกต้องการ จึงมีความสำคัญต่อการศึกษาถึงประโยชน์ของแนวคิดนี้ ในแง่มุมและประเด็นต่างๆ ที่สำคัญแนวคิดในเรื่องสันติภาพในปัจจุบัน ได้ถูกนำมากล่าวถึงอย่างกว้างขวางหลายมุมมองตามทัศนะของผู้ที่ศึกษา ซึ่งมีทั้งในสังคมระดับเล็กตั้งแต่ครอบครัวไปจนถึงสังคมระดับโลก แต่ในทัศนะต่างๆ เหล่านี้พุทธทาสภิกขุ มองว่า สันติภาพ มิได้มีจำกัดอยู่เพียงแต่ความไม่ต้องการความเดือดร้อนไม่สงบสุขต่างๆ ของมนุษย์โดยทั่วไปเท่านั้น ดังนั้น สันติภาพตามทัศนะของชาวโลกจึงยังไม่ใช่สันติภาพอันแท้จริง ซึ่งยังมีอีกออกไปยิ่งกว่าความเข้าใจของคนในระดับธรรมดาจะเห็นได้จากความต้องการสันติภาพของคน

ปัจจุบัน แต่ก็ยังไม่อาจที่จะทำให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นได้อย่างแท้จริง ยังมีการเบียดเบียนสร้างทุกข์ให้แก่กันและกันอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้น ประเด็นความเข้าใจและมุมมองในเรื่องดังกล่าวเรื่องสันติภาพจึงเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องเรียนรู้และศึกษา เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ถูกต้องตามความเป็นจริงว่าความต้องการสงบสุขในเบื้องต้นของมนุษย์นั้น จึงไม่อาจทำให้เกิดสันติภาพแก่ตนเองหรือสังคมได้อย่างแท้จริงเช่นสังคมโลกในปัจจุบัน (พุทธทาสภิกขุ, 2531, หน้า 52)

สันติภาพตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ เป็นอีกทัศนะหนึ่งที่มีมองปัญหาของเรื่องนี้ว่า การสร้างสันติภาพที่มั่นคงและยั่งยืนให้แก่สังคมของโลกมนุษย์ได้นั้น จะต้องแก้ไขที่จิตใจของตนเป็นสำคัญ กล่าวคือ ถ้ารู้จักการฝึกฝนจิตใจให้มองเห็นโลกตามความเป็นจริงด้วยสติปัญญาแล้ว ก็จะเข้าใจโลกเข้าใจตนเองตามความเป็นจริง อำนาจของกิเลสตัณหาทั้งหลายที่บีบคั้น ก็จะลดน้อยเบาบางลงตามกำลังความสามารถจนถึงดับสนิท ซึ่งจะก่อให้เกิดความสงบสุขได้ทั้งภายในและภายนอก ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น และเมื่อจิตใจสงบสุข ไม่อยู่ในอำนาจของกิเลส การคิด พุด และทำ ก็ย่อมจะออกมาในทางที่ดีมีเหตุผล เป็นคุณประโยชน์ปราศจากโทษ ตามหลักการของพุทธศาสนา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เพราะฉะนั้น จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ทุกคนได้เรียนรู้ถึงสันติภาพอันแท้จริงตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุว่า เมื่อกำจัดตัวตนคือความยึดถือมั่นให้เบาบางลงได้บ้างแล้ว สังคมส่วนรวมก็จะเกิดความสงบสุขร่มเย็นลงได้ ความเป็นอิสราภาพ ปลอดภัย ปราศจากการควบคุมด้วยอำนาจของกิเลส เริ่มจากการ ฝึกตนเองให้เป็นผู้ที่รู้จักมีคุณธรรม จริยธรรม ในเบื้องต้น ได้แก่ เบญจศีล-เบญจธรรม เป็นต้น (ประสิทธิ์ พรหมวิชิต, 2549, หน้า 85)

2. สันติภาพตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ

พุทธทาสภิกขุมองสันติภาพว่าเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากทุกชีวิตทุกระดับชั้นล้วนต้องการสันติภาพและอยู่ได้ด้วยดีด้วยความมีสันติภาพ และมองว่าสันติภาพมีอยู่ 3 ระดับ คือ 1) สันติภาพระดับบุคคล 2) สันติภาพระดับสังคม และ 3) สันติภาพระดับโลก

สันติภาพทั้ง 3 ระดับนี้ ตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุมองว่า จะเป็นการมองตามทัศนะของบุคคล คือ สภาวะที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้ที่ยังเกี่ยวข้องกับกิเลสอาสวะ ก็จะมีทัศนะเป็นไปตามบัญญัติของโลก หรือเป็นตามที่พุทธทาสภิกขุท่านเรียกว่า “สันติภาพในระดับโลกียะ” ซึ่งเป็นสันติภาพในแง่ของภาษาคน แต่ถ้าเป็นทัศนะในสภาวะที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้ที่ไร้ซึ่งกิเลสอาสวะ ก็เรียกว่า “สันติภาพในระดับโลกุตตระ” ซึ่งเป็นสันติภาพในแง่ของภาษาธรรม (พุทธทาสภิกขุ, 2531, หน้า 1) เพราะฉะนั้น ในแง่ความหมายของสันติภาพที่เป็นไปตามบัญญัติของโลก คือสันติภาพในระดับ โลกียะ หรือสันติภาพในแง่ของภาษาคน ตามความเห็นของพุทธทาสภิกขุ ส่วนในพุทธศาสนา สันติภาพในระดับโลกุตตระ ซึ่งเป็นสันติภาพในแง่ของภาษาธรรม ตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ สอดคล้องกับทัศนะของพุทธศาสนา ที่กล่าวว่า ประเภทของการดำเนินชีวิตของคนเรามี 2 ประเภท คือ การดำเนิน

ชีวิตของผู้ครองเรือน (มีข้อประพฤติปฏิบัติอยู่ในระดับโลกียะธรรม) และการดำเนินชีวิตของนักบวชในพระพุทธศาสนา (มีข้อประพฤติปฏิบัติอยู่ในระดับโลกุตระธรรม) ซึ่งทั้งสองประเภทนี้ มีเป้าหมายและอุดมคติในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ดังนั้น มุมมองหรือทัศนคติที่มองเรื่องเดียวกัน จึงอาจมีนัยหรือความหมายที่ลึกซึ้ง แตกต่างกันไปบ้าง

จะเห็นได้ว่า จากการมองปรากฏต่างๆ ตามหลักปฏิจจนุปบาทหรืออิทัปปัจจยตา ที่พุทธทาสภิกขุได้อธิบายความหมายของคำว่า “สันติภาพ” แล้ว พุทธทาสภิกขุ ยังได้ขยายความสันติภาพครอบคลุมไปถึงด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัตถุ และจิตใจ

สรุปได้ว่า ความหมายสันติภาพตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ คือ ความสงบสุขที่เกิดจากจิตใจของบุคคลผู้มีศีลธรรมอันดีงามและชอบธรรมไว้คอยกำกับดูแลกาย วาจา และใจ ตามแนวทางของพระพุทธศาสนา มี 2 ระดับ คือ ความสงบของผู้ที่ยังมีกิเลสเจือปน และความสงบของผู้ที่สิ้นจากกิเลสเจือปนแล้ว ซึ่งทั้งสองประเภทนี้ มีเป้าหมายและอุดมคติในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

3. จุดมุ่งหมายสันติภาพในพุทธศาสนาของพุทธทาสภิกขุ

พุทธทาสภิกขุได้ก่อรูปแนวคิดเรื่องสันติภาพขึ้นมาแล้ว ท่านพยายามนำเสนอแนวคิดผ่านผลงานของท่านในหลายรูปแบบ เช่น งานปาฐกถา งานบรรยาย และงานเขียนต่างๆ ที่มีความตั้งใจจริงอย่างแรงกล้าที่จะมีส่วนทำให้สังคมโลกมีสันติภาพที่ถาวรและแท้จริง ซึ่งเกิดจากความรู้อันลึกซึ้งที่สัมผัสกับความเชื่อมโยงและความเจริญของสังคมที่มีอยู่ในจิตใจของท่าน (รัญจวน อินทรกำแหง, 2538, หน้า 47) ดังเราจะเห็นได้จากปณิธานทั้ง 3 ประการ และผลงานอันมหาศาลของท่าน เพราะการมีจุดมุ่งหมายในเรื่องสันติภาพตามทัศนะของท่าน เพื่อให้เกิดผลแก่ผู้คนในสังคมโลกดังนี้

1. การตระหนักถึงความสำคัญของสันติภาพ การเกิดขึ้นขององค์การระหว่างประเทศในระดับโลกคือสหประชาชาติ เนื่องจากความปรารถนาให้โลกมีสันติภาพและดำรงรักษาไว้ซึ่งสันติภาพตรงกันข้ามกับวิกฤตการณ์ต่างๆ โดยเนื้อแท้แล้วมิใช่ภาวะที่มนุษย์ปรารถนา แต่มนุษย์กลับมีส่วนทำให้สังคมโลกเกิดวิกฤตการณ์ต่างๆ ขึ้นทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา ด้วยเหตุนี้ พุทธทาสภิกขุจึงมองสังคมโลกโดยภาพรวมว่าปราศจากสันติภาพเนื่องจากมีวิกฤตการณ์ต่างๆ ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนอยู่หลายด้านด้วยกันมากกว่าภาวะสันติภาพ เช่น วิกฤตการณ์ด้านเศรษฐกิจ วิกฤตการณ์ด้านการเมือง วิกฤตการณ์ด้านสังคม วิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำลังสร้างความลำบากและความวิตกกังวลให้แก่มนุษย์และสังคมโลกอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นอย่างมาก ดังที่ท่านกล่าวไว้ว่า “โลกนี้เต็มไปด้วยวิกฤตการณ์ ความยุ่งยากลำบากอันไม่น่าปรารถนา ซึ่งตรงกันข้ามกับสันติภาพโลก ที่มีความกลัวเป็นอยู่ด้วยความกลัว เพราะมีสิ่งที่ทำให้เกิดความกลัวหรือน่ากลัวมากขึ้น จึงเกิดความวิตกกังวล ความไว้วางใจไม่ได้ตามมาทุกอย่าง ยิ่งเห็นอะไรก้าวหน้าก็ยิ่งชวนให้วิตกกังวล” (พุทธทาสภิกขุ, 2531, หน้า 7)การที่จะบรรเทาวิกฤตการณ์ต่างๆ ให้น้อยลงจนหมดสิ้นไปได้นั้น พุทธทาสภิกขุ ได้เสนอแนวคิด

ว่ามนุษย์และสังคมจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องสันติภาพมากยิ่งขึ้น โดยการหันมาพิจารณาปรึกษาหารือกันว่าควรจะทำอย่างไร เพื่อให้สังคมโลกเกิดสันติภาพที่ถาวรและแท้จริง สามารถหลุดพ้นไปจากวิกฤตการณ์อันไม่พึงปรารถนาต่างๆ ได้ โดยมนุษย์และคนในสังคมต้องตระหนักถึงความสำคัญของสันติภาพ เนื่องจากสันติภาพมีความสำคัญต่อชีวิตทุกชีวิต ตลอดถึงโลก และจักรวาล

สรุปได้ว่า การตระหนักถึงความสำคัญของสันติภาพ คือจุดมุ่งหมายสันติภาพในพุทธศาสนา ตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ ที่จะสามารถทำให้หลุดพ้นจากวิกฤตการณ์อันไม่พึงปรารถนาต่างๆ ได้ เพราะสันติภาพมีความสำคัญต่อชีวิตทุกชีวิต ตลอดถึงโลก และจักรวาล

2. ความร่วมมือกันเพื่อสร้างสันติภาพ พุทธทาสภิกขุเห็นว่าสันติภาพในสังคมโลกไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการกระทำของบุคคลเพียงคนเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากมนุษย์ทุกคนในโลก เพราะว่าโลกนี้ประกอบด้วยบุคคลหลายๆ คนที่อยู่รวมกัน ดังนั้น เราจึงต้องช่วยกันกระทำร่วมกัน ต้องได้รับประโยชน์ร่วมกันความร่วมมือร่วมใจกันสร้างสรรค์สันติภาพซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายประการหนึ่งของการสอนเรื่องสันติภาพของท่านพุทธทาสภิกขุจะเกิดขึ้นได้ จำเป็นต้องอาศัยการช่วยกันปรับปรุงจิตใจของมนุษย์แต่ละคนให้ดีให้ถูกต้อง ด้วยการเริ่มต้นจากจิตใจของปัจเจกบุคคลแต่ละคนก่อน สันติภาพแท้จริงจะมีได้ต่อเมื่อมันมีความถูกต้องในทางจิตใจจึงจะเป็นสันติภาพที่ถาวรได้ การปรับปรุงจิตใจของบุคคลแต่ละคนเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันสร้างสรรค์สันติภาพมีเงื่อนไขที่สำคัญแก่บุคคลและสังคมคือ การทำลายความเห็นแก่ตัว เนื่องจากความเห็นแก่ตัวเป็นกำแพงที่ขวางกั้นมิให้มนุษย์เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน และมักจะก่อให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรงตามมา ความร่วมมือร่วมใจกันสร้างสรรค์สันติภาพจึงเป็นจุดมุ่งหมายประการหนึ่งในการสอนเรื่องสันติภาพของพุทธทาสภิกขุ

สรุปได้ว่า ความร่วมมือกันเพื่อสร้างสันติภาพ ที่ถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายสันติภาพในพุทธศาสนาตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ ก็คือ การทำลายความเห็นแก่ตัวเพื่อให้ทุกคนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีความรักใคร่กลมเกลียวเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันเพื่อสร้างสรรค์สันติภาพ

3. การส่งเสริมศีลธรรม พุทธทาสภิกขุเห็นว่า ศีลธรรมเป็นเรื่องสำคัญกว่าเรื่องใดเพราะความสุขหรือความทุกข์เดือดร้อนในสังคมแสดงให้เห็นว่ามนุษย์มีศีลธรรมหรือไม่โดยเฉพาะสำหรับมนุษย์ในโลกปัจจุบันที่กำลังดำเนินชีวิตอย่างปราศจากศีลธรรมและปล่อยจิตใจให้ไหลไปตามกระแสวัตถุนิยม อาจจะก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ความเดือดร้อนวุ่นวายขึ้นในสังคมได้ เพื่อความสุขของมนุษย์และสังคม ศีลธรรมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจเพื่อให้เกิดผล คือ นำศีลธรรมกลับมาใช้ในการปฏิบัติในวิถีชีวิตของมนุษย์ต่อไป

คำว่า “ศีลธรรม” ตามแนวคิดของพุทธทาสภิกขุนี้ ท่านได้แยกออกเป็น 2 ศัพท์ ได้แก่ คำว่า “สึละ” แปลว่า “ปกติ” และคำว่า “ธัมมะ” ซึ่งมีคำแปลหรือความหมายมากมาย แต่ในกรณีนี้ท่านพุทธทาสภิกขุแปลว่า “สิ่ง” หรือ “เหตุ” หรือ “การกระทำด้วยเจตนาของมนุษย์” เมื่อรวมกันเข้ากับ

คำว่า “ลีละ” เป็น “ลีลธัมม” ตามแบบภาษาบาลี ถ้าเขียนเป็นภาษาไทยอิงรูปภาษาสันสกฤตก็จะเป็น “ศีลธรรม” ซึ่งมีความหมายแยกออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ เหตุแห่งความสงบ ผลที่เป็นความสงบ และความสงบ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ (พุทธทาสภิกขุ, 2538, หน้า 1-2) ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศีลธรรม หมายถึง สิ่งที่เป็นเหตุของความปกติ เพราะคำว่า “ลีละ” คือ ปกติ ส่วนคำว่า “ธรรมะ” คือ เหตุหรือธรรมที่เป็นเหตุ ดังนั้น ธรรมที่เป็นเหตุของความปกติ จึงเรียกว่า “ศีลธรรม” หมายถึง การประพฤติหรือการกระทำที่เป็นเหตุให้เกิดความปกติ ได้แก่ การปฏิบัติตนให้อยู่ในศีล ระเบียบ กฎเกณฑ์ และวินัย ตลอดถึงขนบธรรมเนียมประเพณีทั้งหลาย

2. ศีลธรรม หมายถึง ฐานะที่มันเป็นผลของเหตุ เพราะคำว่า “ธรรม” ในความหมายที่สองนี้หมายถึง “สิ่ง” หรือภาวะ ศีลธรรมก็แปลว่า ภาวะแห่งความปกติ จึงกล่าวในฐานะที่เป็นผลของเหตุ

3. ศีลธรรม หมายถึง สิ่งที่มีสภาพอยู่ตามปกติ ได้แก่ ปราภฏการณ์ของธรรมชาติทั้งปวงซึ่งเป็นทั้งเหตุและผลเกี่ยวเนื่องกันไปไม่มีที่สิ้นสุด คำว่า “ธรรมะ” ในความหมายที่สามนี้ พุทธทาสภิกขุ หมายถึง ภาวะตามธรรมชาติของธรรมชาติต่างๆ ไป

จุดมุ่งหมายในการส่งเสริมศีลธรรมในเรื่องสันติภาพของพุทธทาสภิกขุนี้ เพื่อให้มนุษย์ชาติสร้างเหตุที่จะทำให้สังคมโลกเกิดผล คือสันติภาพที่ถาวร ด้วยการที่มนุษย์มีศีลธรรมทางกาย วาจา คือ กาย วาจา ปกติ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ศีลธรรมทางจิตคือจิตปกติมีสมาธิ ตั้งมั่นไม่หวั่นไหว และศีลธรรมทางทิวฐิติ คือ ความคิดเห็นที่ถูกต้องโดยพุทธทาสภิกขุเสนอแนวคิดที่ว่า ควรเริ่มต้นตั้งแต่ระดับเยาวชนคนหนุ่มสาว เพราะเยาวชนคือผู้สร้างโลกของเราในอนาคต ดังที่พุทธทาสภิกขุได้กล่าวเตือนไว้ว่า ถ้าศีลธรรมไม่กลับมา โลกจะพินาศในทัศนะของท่านพุทธทาสภิกขุ คำว่า “ศีลธรรม” เป็นชื่ออย่างหนึ่งของธรรมะคำว่า “ธรรมะ” นี้ มีความหมายมากมาย ซึ่งท่านได้อธิบายความหมายแยกออกไป 4 ประการด้วยกัน ดังนี้

1. คำว่า “ธรรมะ” หมายถึง ตัวธรรมชาติทั้งหลาย ทั้งที่มีปรากฏการณ์และไม่มีปรากฏการณ์

2. คำว่า “ธรรมะ” หมายถึง กฎธรรมชาติ ในธรรมชาติมีกฎธรรมชาติควบคุมอยู่หรือธรรมชาติทั้งหลายได้เกิดขึ้นและเป็นไปตามกฎธรรมชาติคือตามกฎของมันเอง

3. คำว่า “ธรรมะ” หมายถึง หน้าที่ที่สิ่งมีชีวิตจะต้องประพฤติกระทำให้ถูกต้องตามกฎของธรรมชาติ

4. คำว่า “ธรรมะ” หมายถึง ผลที่จะได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่นั้นๆ อาจจะเป็นผลทางโลกหรือทางธรรมก็ได้ ทางโลกียะหรือทางโลกุตระก็ได้ จะเห็นได้ว่า ศีลธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกสิ่งที่มีอยู่ในโลกนี้ ถ้าทุกคนมีศีลธรรม ก็จะมีแต่ความสงบสุข สังคมก็จะสงบสุข หรือแม้แต่ธรรมชาติก็จะมี ความสงบสุข และเกื้อกูลประโยชน์ที่ดีให้แก่มนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ด้วยได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การส่งเสริมศีลธรรม เป็นจุดมุ่งหมายสันติภาพในพุทธศาสนาตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ ก็เพราะว่า ศีลธรรมเป็นสิ่งที่มีความอยู่ตามปกติ คือไม่ขัดแย้งกับธรรมชาติหรือความเป็นจริง ซึ่งจะทำให้เกิดสันติภาพตามความต้องการอันแท้จริงได้

4. การส่งเสริมสันติภาพในพุทธศาสนาตามทัศนะของท่านพุทธทาสภิกขุ

สันติภาพแม้ว่าจะจะเป็นสิ่งที่มนุษย์และสังคมทุกๆ ระดับต้องการจะให้เกิดขึ้น แต่ก็ยังไม่มีวิธีการใดที่จะทำให้มนุษย์และสังคมประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์สันติภาพให้เกิดขึ้นมาได้อย่างแท้จริง ดังนั้น สันติภาพในแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุจึงเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับมนุษย์และสังคม ซึ่งท่านได้เสนอแนวทางการส่งเสริมสันติภาพในแนวคิดของท่านไว้ 2 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ ส่วนปัจเจกบุคคลกับส่วนสังคม สรุปได้ดังนี้

1. แนวทางส่งเสริมปัจเจกบุคคล เมื่อก้าวโดยสรุปแล้ว แนวทางส่งเสริมปัจเจกบุคคลสามารถสรุปได้ดังนี้

- 1.1 ส่งเสริมให้บุคคลมีการศึกษาดีหรือถูกต้องสมบูรณ์ ไม่เป็นการศึกษาแบบสุนัขหางด้วน
- 1.2 ส่งเสริมให้บุคคลมีสุขภาพอนามัยดีหรือถูกต้องทั้งทางกาย ทางจิต และทางสติปัญญา
- 1.3 ส่งเสริมให้บุคคลมีครอบครัวที่ดีหรือถูกต้อง หรือไม่มีปัญหาครอบครัว
- 1.4 ส่งเสริมให้บุคคลมีระบบเศรษฐกิจที่ดี
- 1.5 ส่งเสริมให้บุคคลรู้จักธรรมะดี จนรู้ว่าธรรมะคือหน้าที่ที่ถูกต้องของมนุษย์
- 1.6 ส่งเสริมให้บุคคลเป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
- 1.7 ส่งเสริมให้บุคคลมีศีลธรรม
- 1.8 ส่งเสริมให้บุคคลมีสัมมาทิฐิ
- 1.9 ส่งเสริมให้บุคคลเป็นคนมีชีวิตเย็น ชีวิตเย็นนี้มี 2 แบบ คือ ชีวิตเย็นอย่างผู้มีกิเลส แต่กิเลสไม่เกิดขึ้น เพราะสามารถควบคุมไว้ได้ เรียกว่า “ชีวิตเย็นแบบชาวโลก” และ “ชีวิตเย็นอย่างผู้ไม่มีกิเลส” คือแบบของพระอรหันต์ เพราะหมดกิเลสโดยสิ้นเชิงแล้ว ไม่มีกิเลสเกิดขึ้นอีก (พุทธทาสภิกขุ, 2538, หน้า 25)

สรุปได้ว่า การส่งเสริมสันติภาพในพุทธศาสนาตามทัศนะของท่านพุทธทาสภิกขุ ในแนวทางส่งเสริมปัจเจกบุคคล ได้แก่ การส่งเสริมให้บุคคลในระดับต่างๆ มีความเข้าใจต่อบริบทของชีวิตโดยอาศัยศีลธรรมที่ดำรง คือประพฤตินบนความเห็นที่ชอบถูกต้อง ดำเนินชีวิตในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างผู้มีปัญญา คือ รู้และเข้าใจในการคิด พุด และทำตามความเห็นที่ถูกต้องชอบธรรมของตน เช่น การรู้จักควบคุมกาย วาจา และใจ หรือการปฏิบัติตนตามหลักของทศทั้ง 6 เป็นต้น

2. แนวทางส่งเสริมสังคม เมื่อก้าวโดยสรุปแล้ว แนวทางส่งเสริมสังคม สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้สังคมมีระบบเศรษฐกิจที่ถูกต้อง ซึ่งพุทธทาสภิกขุเรียกว่า “ธัมมิกสังคมนิยม” กล่าวคือ ระบบที่คนร่ำรวยกับคนยากจนอยู่ร่วมกันได้ โดยการร่วมมือกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ทำสิ่งที่มีค่าน้อยให้มีค่ามาก และเป็นระบบเศรษฐกิจที่จัดการให้มนุษย์ได้รับประโยชน์สูงสุดทางจิตวิญญาณ คือบรรลุมรรคผลนิพพาน

2.2 ส่งเสริมให้สังคมมีระบบการอยู่ร่วมกันอย่างถูกต้อง กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนร่ำรวยหรือคนยากจนก็ตาม ต่างก็พึ่งพาอาศัยกันและกันได้ โดยมีหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานทางจิตใจคือมีความรู้สึกที่ทุกคนเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งสิ้น

2.3 ส่งเสริมให้สังคมมีระบบการเมืองที่ถูกต้อง กล่าวคือ ระบบที่ทำให้อยู่กันอย่างผาสุกโดยไม่ต้องใช้ศาสตรา โดยไม่ต้องใช้อาชญา มีองค์ประกอบต่างๆ เช่น รัฐบาล การบริหาร ตุลาการ พรรคการเมือง ฯลฯ จะต้องมีศีลธรรมคือความถูกต้องเป็นหลักในการปฏิบัติทั้งนักการเมืองและประชาชน

2.4 ส่งเสริมให้สังคมมีระบบการปกครองที่ถูกต้อง กล่าวคือ ระบบการปกครองทั้งหลายที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นระบบใดก็ตาม ต้องถือเอาธรรมะคือความถูกต้องเป็นใหญ่ มีความถูกต้องเป็นหลัก โดยที่ผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองก็ต้องมีธรรมะ มีศีลธรรม คือ ไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ธรรมะ

2.5 ส่งเสริมให้สังคมมีระบบศีลธรรมและศาสนาที่ถูกต้อง ศีลธรรมที่ถูกต้องคือศีลธรรมที่เป็นไปตามหลักของสังฆธรรม ศาสนาที่ถูกต้องจึงหมายถึง ศาสนาที่มนุษย์สามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ถูกต้องคือสันติภาพแก่มนุษย์ได้อย่างแท้จริง

2.6 ส่งเสริมให้สังคมมีระบบการศึกษาที่ถูกต้อง ไม่เป็นการศึกษาชนิดสุนัขหางด้วน กล่าวคือ การศึกษาจะต้องสอนให้คนมีทั้งความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการและการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง มีศีลธรรม เหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์ สามารถพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีจิตใจสูงคือทำมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ ทำหน้าที่ของตนในฐานะต่างๆ ได้อย่างสมบูรณ์ เช่น เป็นบิดา มารดา สามเณร รยา บุตรธิดา ศิษย์ อาจารย์ มิตรสหาย ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา สมณพราหมณ์และศาสนิกชนที่ดี

2.7 ส่งเสริมให้สังคมมีระบบนิเวศวิทยาที่ถูกต้อง ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงระบบการกำจัดมลภาวะเท่านั้น แต่มีความหมายกว้างไปจนถึงวิทยาการสำหรับการเป็นอยู่ทุกแขนง ทุกทิศทาง ทุกระดับ ที่ถูกต้องโดยการดำเนินการให้มีลักษณะพอดี และสามารถควบคุมให้มีความเรียบร้อย มีความสงบ สันติสุขได้ เรียกว่า นิเวศวิทยาที่ถูกต้อง เหมาะสมแก่ความมีสันติภาพ (พุทธทาสภิกขุ, 2529, หน้า 81) สรุปได้ว่า แนวทางส่งเสริมสังคมของท่านพุทธทาสภิกขุ ได้แก่ การส่งเสริมสังคมโดยรวมให้ยึดหลักศีลธรรมเป็นใหญ่ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง การปกครอง ศาสนา และการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวในฐานะที่เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ และตาย ที่อยู่ร่วมโลกเดียวกัน

5. สันติภาพตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุกับศาสนา

สันติภาพตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุกับศาสนา เป็นหัวใจที่สำคัญตามแนวคิดของพุทธทาสภิกขุ และท่านเองก็ได้แสดงแนวคิดนี้ในฐานะที่ท่านเองเป็นนักการทางด้านศาสนาโดยเฉพาะ แนวคิดทางด้านพุทธศาสนา ที่มีลักษณะเฉพาะบางอย่างที่คนส่วนใหญ่เห็นว่า มีความลุ่มลึกนอกเหนือไปจากศีล อันเป็นหลักพื้นฐานเบื้องต้นแห่งความเป็นมนุษย์หรือหลักของมนุษยธรรมของทุกศาสนา แต่ว่าสันติภาพในพุทธศาสนาของพุทธทาสภิกขุ ยังมีหลักของ สมาธิ และปัญญา อันเป็นเรื่องที่แตกต่างออกไปจากทุกศาสนา และพระศาสนาของพระพุทธศาสนา คือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ได้ให้สัตย์ปฏิญาณว่า พระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยพระองค์ ซึ่งธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้นั้น เป็นอริยสัจที่จะดำรงอยู่เช่นนั้นตลอดไปไม่มีวันเปลี่ยนแปลง และความจริงข้อนี้ก็ยังเป็นประจักษ์พยานให้เห็นอยู่เช่นทุกวันนี้ และไม่มีใครนำเหตุผลใดที่จะมากล่าวหักล้างได้ จึงได้เรียกว่าเป็นอริยสัจ คือความจริงที่อยู่เหนือกาลเวลา ไม่มีอำนาจใดหรือผู้มีอิทธิฤทธิ์ท่านใดที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัจธรรมเหล่านั้นให้กลายเป็นอย่างอื่นได้เลย แม้พระพุทธเจ้าทุกพระองค์จะไม่ได้มาตรัสรู้ แต่ความจริงเหล่านั้นก็จะยังปรากฏอยู่เช่นนั้นตลอดไป พระพุทธองค์เป็นแต่เพียงผู้ค้นพบแล้วนำมาแสดงให้แก่ผู้ที่พอจะมีปัญญารู้ตามได้เท่านั้น ดังเช่นพุทธพจน์ที่กล่าวว่า

“ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตทั้งหลายจะเกิดหรือไม่ก็ตาม ธาตุ (ความจริง) นั้น ก็คงยังมีอยู่ ยังคงเป็นธัมมฐิตตา ธัมมนิยาม อิทัปปัจจยตา ตถตา อวิตถตา อนัญญตา” (สุนทร ฌ รัชชี, 2543, หน้า 240) คือ ความดำรงอยู่ตามธรรม, ความแน่นอนแห่งธรรม, ความมีสิ่งนี้เป็นปัจจัย, ความเป็นเช่นนั้น, ความเป็นไปไม่ได้ที่จะไม่เป็นเช่นนั้น, ความไม่เป็นอย่างอื่น, อาการที่เกิดขึ้นตามปัจจัย เช่น ปฏิจจสมุปบาท คือเรื่องที่ว่าด้วยกฎของความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน หรือดังเช่น พุทธพจน์ที่กล่าวว่า

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย ตถาคตทั้งหลายจะอุบัติขึ้นก็ตาม ไม่อุบัติขึ้นก็ตาม ธาตุนั้น (ธรรมธาตุ) คือ ความตั้งอยู่ตามธรรมชาติ (ธรรมธิตติ) ความเป็นไปตามธรรมชาติ (ธรรมนิยาม) ก็คงตั้งอยู่อย่างนั้น ตถาคตตรัสรู้เข้าถึงธาตุนั้นว่า สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง สังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์ ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เพราะสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา (ส.นิ., เล่ม 16, ข้อ 65, หน้า 25-26)

จากข้อความดังกล่าว จะพบว่า พระพุทธองค์ได้ทรงยืนยันหลักการอันสำคัญของอริยสัจที่พระองค์ได้ตรัสรู้นั้น ว่า สิ่งเหล่านั้นเป็นทฤษฎี คือกฎของธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ที่ใครก็ไม่อาจที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ และจะดำรงคงอยู่เช่นนั้นตลอดไปสันติภาพในพุทธปรัชญาเถรวาทของพุทธทาสภิกขุ จึงเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตรง และมองสันติภาพว่าเป็นเรื่องสำคัญและเกี่ยวข้องกับชีวิตทั้งภายนอกและภายใน (กายกับใจ หรือรูป นาม) อย่างเป็นระบบ และทุกชีวิตล้วนต้องการสันติภาพและอยู่ได้ด้วยควมมีสันติภาพ ทั้งสันติภาพระดับบุคคล สันติภาพระดับสังคม และสันติภาพ

ระดับโลกสันติภาพทุกระดับนี้ จึงมีนัยที่ต่างกันคือ ความต้องการสันติภาพหรือความเข้าใจในเรื่องของสันติภาพจึงขึ้นกับคุณลักษณะของผู้ที่ต้องการสันติภาพว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับ คือ

1. สภาวะที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้ที่ยังเกี่ยวข้องกับกิเลสอาสวะ ก็จะมีทัศนะเป็นไปตามบัญญัติของโลกหรือเป็นตามที่พุทธทาสภิกขุท่านเรียกว่า “สันติภาพในระดับโลกียะ” (ภาษาคน)
2. สภาวะที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของผู้ที่ไร้ซึ่งกิเลสอาสวะก็เรียกว่า “สันติภาพในระดับโลกุตตระ” (ภาษาธรรม)

เพราะฉะนั้น สันติภาพตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุกับศาสนา จึงมีรายละเอียดที่ควรจะนำมากล่าวถึงในหัวข้อนี้ ดังต่อไปนี้ คือ

1. สันติภาพในระดับโลกียะ

1.1 สันติภาพในระดับโลกียะของบุคคล ตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุที่กล่าวโดยสรุปได้ว่า สันติภาพคือ ความสงบสุขที่เกิดจากจิตใจของบุคคลผู้มีศีลธรรมอันดีงามและชอบธรรมไว้คอยกำกับดูแลกาย วาจา และใจ ตามแนวทางของพุทธศาสนา มี 2 ระดับ คือ ความสงบของผู้ที่ยังมีกิเลสเจือปนและความสงบของผู้ที่สิ้นจากกิเลสเจือปนแล้ว ดังนั้น ในระดับของบุคคลที่ยังมีกิเลสเจือปนที่กล่าวถึงนี้ จึงมีทัศนะเกี่ยวกับสันติภาพอยู่ในระดับของศีลธรรมอันดีงามและความชอบธรรมอันเป็นเบื้องต้น ซึ่งได้แก่ หลักของมนุษยชน หรือหลักแห่งความแสดงออกถึงความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในเบื้องต้น นั่นคือ เบญจศีล-เบญจธรรม ที่จะก่อให้เกิดความสงบแก่บุคคลได้ เพราะ “ศีล” เป็นความปกติ เป็นความสงบในเบื้องต้นแห่งความเป็นมนุษย์

1.2 สันติภาพในระดับโลกียะของสังคม ความสงบของผู้ที่ยังมีกิเลสเจือปน คือสังคมของผู้ครองเรือน ได้แก่ กลุ่มบุคคลที่ได้อาศัยอยู่ร่วมกัน มีกิจกรรมร่วมกัน ประกอบด้วยบุคคล 2 เพศ มีความสัมพันธ์ทางเพศในรูปที่สังคมยอมรับ และสังคมที่ถือว่าเป็นหน่วยเล็กที่สุด ได้แก่ สังคมในครอบครัว ที่ต้องมีการปฏิบัติต่อกันด้วยหน้าที่ทางส่วนตัว และในหน้าที่ตามฐานะของตนที่มีอยู่ในครอบครัวตามหลักทศ 6 และสังคหวัตถุ 4 เช่น ในฐานะบิดา มารดา สามี ภรรยา หรือบุตรธิดา เป็นต้น บุคคลต่างๆ เหล่านี้ต้องมีวิธีการดำเนินชีวิตที่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ชีวิตในครอบครัวจึงจะมีสันติภาพหรือมีความสงบสุขและความเจริญ คือ มีการรักษารธรรมสำหรับฆราวาสธรรม หรือธรรมของผู้ที่ครองเรือนเสียก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่งได้แก่ ความซื่อสัตย์จริงใจ การรู้จักข่มใจตนเองและต่อความชั่วต่างๆ มีความอดทน และมีการเสียสละ สิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานของสันติภาพที่ดีในระดับสังคม และจะเกื้อหนุนศีลธรรมอื่นๆ ให้เจริญงอกงามติดตามมาได้ เช่น การเป็นบิดา มารดา สามี ภรรยา หรือเป็นบุตรเป็นธิดาที่ดี ก็รู้จักบุญคุณบิดาและมารดา และตอบแทนท่าน รู้จักเป็นคนขยันหมั่นเพียรในการแสวงหาทรัพย์โดยซื่อสัตย์และสุจริต และสร้างฐานะที่ดีเป็นปรีกแผ่นแก้ววงศ์สกุล โดยมีศรัทธา มีศีล มีจาคะ และมีปัญญา

1.3 สันติภาพในระดับโลกียะของโลก ความสงบของผู้ที่ยังมีกิเลสเจือปน ในระดับสังคมาโลกนี้ เป็นศีลธรรมในระดับสูงขึ้นไปอีกเพราะเหตุว่า สันติภาพในระดับโลกจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยผู้นำผู้ปกครองของแต่ละประเทศ ที่มีศีลธรรมสูงยิ่งขึ้นเหนือกว่าบุคคลธรรมดา เพราะหน้าที่การปกครองผู้คนจำนวนมาก ซึ่งมีมากมายหลากหลายปัญหาด้วยกัน จึงต้องมีบุคคลที่มีคุณภาพที่ดีทั้งทางกายและทางสติปัญญา คือความรู้ความสามารถในอันที่จะนำพาผู้ใต้ปกครองให้มีความอยู่ดีกินดี มีความผาสุกปราศจากเภทภัยอันตรายใดๆ มีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกันในอันที่จะทำมาหากินโดยชอบและสุจริต เพื่อสร้างความเจริญอกงามให้แก่ตนเองหรือครอบครัว และไม่นำพาประเทศชาติไปสู่ความเดือดร้อนความวุ่นวาย หรือความขัดแย้งใดๆ อันจะก่อให้เกิดความไม่สงบสุขได้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ คือ ความขัดแย้งรุนแรงในด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่สงครามหรือความขัดแย้งกันได้ เมื่อกล่าวโดยรวมแล้วก็คือ การสร้างสันติภาพในระดับสังคมาโลกนั่นเอง ดังนั้น ผู้นำหรือผู้ปกครองจึงควรจะต้องมีจริยธรรม คุณธรรมสูงเข้มข้นกว่าบุคคลธรรมดาโดยทั่วไป เพราะภาระความรับผิดชอบในหน้าที่ของผู้นำผู้ปกครองเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง เช่น ต้องมีทศพิธราชธรรม หรือ ธรรมะในการปกครองประเทศ 10 ประการ ราชสังคหะ หรือ ธรรมะที่ใช้ในการทำนุบำรุงประชากรราษฎร์ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุข 4 ประการจักรวรรดิวัตร ธรรมะในการคุ้มครองป้องกันอาณาประชาราษฎร์ 12 ประการ และธรรมะที่เป็นไปเพื่อความไม่ลำเอียง อดติ 4 ประการสรุปได้ว่า สันติภาพในระดับโลกียะ ได้แก่ ทักษะในเรื่องสันติภาพของของชาวโลก หรือของผู้ครองเรือนที่ยังมีกิเลสอาสวะเจือปนที่มีต่อบุคคล สังคม และโลก คือ ความสงบสุขของบุคคลที่อยู่บนพื้นฐานของศีลธรรมตามหลักเบญจศีล-เบญจธรรม ความสงบสุขของสังคมตามหลักทศ6 สังคหัตถุ 4 และความสงบสุขของโลกที่เกิดจากการที่ผู้นำผู้ปกครองตั้งตนอยู่ในหลักของคุณธรรมความดีงามตามหน้าที่ของตน

2. สันติภาพในระดับโลกุตตระ

2.1 สันติภาพในระดับโลกุตตระของบุคคล ความสงบของผู้ที่ไร้ซึ่งกิเลสอาสวะ ในระดับบุคคลนี้ เป็นสันติภาพที่อยู่ในระดับที่สูงยิ่งกว่าสันติภาพในระดับโลกียะ หรือสันติภาพของชาวโลกคือผู้ครองเรือนที่ยังมีความยินดีอยู่ในชื่อเสียง เงินทอง ลาภ ยศ กามคุณ และเกียรติ จึงเรียกว่า สันติภาพในระดับโลกุตตระ ซึ่งมีข้อประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างออกไปจากชาวโลกหรือผู้ครองเรือนทั่วไป คือผู้ที่มีมุ่งถึงการหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลาย แม้มิได้เข้าถึงการหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะโดยสิ้นเชิงแล้ว (พระอรหันต์) แต่ก็เป็นผู้ที่ได้เข้าถึงกระแสแห่งนิพพานแล้ว นั่นก็คือ หมายถึง พระอริยบุคคล 4 จำพวก ได้แก่ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี พระอริยบุคคล และพระอรหันต์ เป็นต้น เพราะฉะนั้นคำว่า บุคคลในระดับโลกุตตระธรรมนี้ จึงหมายถึงเฉพาะพระอริยบุคคลดังกล่าวมาแล้วนี้ทั้งสิ้น มิได้หมายถึงนักบวชในพระพุทธศาสนาที่ทรงคุณประเภทต่างๆ หรือนักบวชในพระพุทธศาสนาที่สังคมาให้การยกย่อง มีสมณศักดิ์สูงสุด มีตำแหน่งหน้าที่สำคัญ มีอายุพรรษามาก มีการศึกษาทั้งทางโลกและทาง

ธรรมสูงสุด แต่หมายถึงผู้มีคุณสมบัติ หรือคุณธรรมภายในที่ท่านสามารถ ละกิเลสคือสังโยชน์ที่เป็นอุปสรรคต่อความสงบหรือสันติภาพ 3 ประการ ในเบื้องต้น คือ

1. สักกายทิฏฐิ ได้แก่ ละความเห็นว่าเป็นตัวของตน
2. วิจิกิจฉา ได้แก่ ละความลังเลสงสัยเคลือบแคลงต่างๆ
3. สีลัพพตปรามาส ได้แก่ ละความถือมั่นศีลพรต

ดังนั้น สันติภาพในระดับโลกุตตระของบุคคล จึงถือได้ว่าเป็นสันติภาพของผู้ที่ไร้ซึ่งกิเลสอาสวะเจือปน ซึ่งสันติภาพในระดับนี้ พุทธปรัชญาถือว่าเป็นสันติภาพอันแท้จริง ซึ่งไม่ก่อโทษภัยให้แก่ตนเอง เป็นสันติภาพอันสงบสุขที่ประมาณค่ามิได้ เพราะเป็นสันติภาพของผู้ที่ทรงไว้ซึ่งกำลังทางสติปัญญาที่แจ่มชัดไม่เลอะเลือน และไม่มัวหมองไปด้วยสิ่งที่เป็นอกุศลอันจะก่อโทษให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

2.2 สันติภาพในระดับโลกุตตระของสังคัม ความสงบของผู้ที่ไร้ซึ่งกิเลสเจือปนในระดับสังคัม หากมองในแง่ของตัวบุคคลที่เป็นอริยชนที่พบกับวิมุตติความหลุดพ้นแล้ว ย่อมไม่มีปัญหาใดๆ อย่างแน่นอน แม้จะอยู่ร่วมกันในสังคัมที่มีผู้คนจำนวนมากเพียงใดก็ตาม ย่อมมีสันติภาพมีแต่ความสงบสุข มีแต่ความร่มเย็น ไม่เดือดร้อนทั้งกายและใจ เพราะพระอริยบุคคลเป็นผู้มีสติตั้งมั่นไม่หวั่นไหวต่อความเป็นไปของโลก แม้จะมีกายใจอยู่ในโลกแต่ก็ไม่ติดโลก ไม่ยึดถือโลกด้วยความหลงตามอำนาจของกิเลส จึงทำตนเป็นประหนึ่งจุดผืนแผ่นดิน แม้ใครจะเหยียบย่ำ หรือเข่นฆ่า ก็ยังมีความสงบเยือกเย็นทั้งกายและใจ ดังเช่น ครั้งหนึ่งเมื่อพระเจ้าอชาตศัตรูได้เข้าไปทูลถามปัญหาถึงเรื่องของประโยชน์ที่ได้รับในปัจจุบันจากการที่ได้อยู่เป็นสมณะในพระพุทธศาสนาว่า มีประโยชน์อะไรบ้าง (สามัญผลสูตร) เมื่ออำมาตย์ได้พาพระเจ้าอชาตศัตรูเข้าไปถึงพระอาราม ซึ่งทราบว่ามีพระภิกษุอยู่ร่วมกันในขณะนั้นถึง 1,250 รูป แต่กลับไม่ได้ยินแม้กระทั่งเสียงไอเสียงจาม เสียงกระแอม เสียงพึมพำหรือเสียงพูดคุยกันเลยก็เกิดหวั่นไหววิตกว่า ตนเองจะถูกกล่อลวงมาเพื่อเข่นฆ่าทำร้าย จึงถามอำมาตย์คือหมอชิว โกมารภักจ ที่พามาในครั้งนั้นถึง 3 ครั้งว่า “ท่านไม่ได้ลวงเรา ไม่ได้หลอกเรา ไม่ได้ล่อเรามาให้ศัตรูทำร้ายหรือ” (ที.สี., เล่ม 9, ข้อ 92, หน้า 45-49) เมื่อได้รับการยืนยันจนเป็นที่แน่พระทัยแล้ว พระองค์จึงได้เสด็จเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า เป็นต้น

หากพิจารณาความสงบของผู้ที่ไร้ซึ่งกิเลสเจือปนที่มีความสัมพันธ์กันกับสังคัมแล้ว ก็พิจารณาจากบทบาทหรือหน้าที่ที่มีต่อสังคัม กล่าวคือ ผู้ที่ไร้ซึ่งกิเลสเจือปนย่อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่คนในสังคัมได้ โดยการประพฤติ ปฏิบัติ เป็นตัวอย่าง โดยการสั่งสอนชี้แนะให้สังคัมรู้จักสิ่งผิดชอบชั่วดี เพราะอริยบุคคลทั้งหลายก็ต้องอยู่ในสังคัมของโลกมนุษย์ ต้องอาศัยปัจจัย 4 จากคนในสังคัมเป็นเครื่องเลี้ยงชีพ แม้การไม่ยุ่งเกี่ยวกับทางโลกนั้น เป็นความหมายที่มีนัยแต่เพียงการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับในเรื่องที่ไม่สมควรแก่สภารูปแห่งความเป็นสมณะเท่านั้น เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องการเมือง การปกครอง ทางเศรษฐกิจ ทางทหาร หรืออื่นๆ ตามธรรมเนียมที่ได้บัญญัติห้ามไว้โดยตรง ส่วนการอนุเคราะห์แก่สกุลแก่สังคัมหรือบุคคล พระอริยบุคคลก็ต้องมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคัมเพื่อการตอบแทน

ตามสมควรแก่กรณีเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการให้ความรู้ให้การศึกษาในฐานะผู้สั่งสอนได้รู้ เข้าใจใน จริยธรรม คุณธรรม สัจธรรม ตามหลักการของพุทธปรัชญาคือ ทาน ศีล ภาวนา หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา แก่บุคคล สังคมทุกคนชั้นทุกระดับด้วยหลักเมตตาธรรมเพื่อที่จะทำให้สังคมหรือบุคคลทุกคนชั้นอยู่ร่วมกัน ได้อย่างสันติสุข ตามกำลังความสามารถของผู้ที่จะเข้าถึงได้ เช่น ชี้นำอบรมสั่งสอนให้คนในสังคมรู้จัก สันติภาพที่มีเหนือยิ่งกว่าสันติภาพที่เป็นประโยชน์ในปัจจุบัน คือ ประโยชน์ข้างหน้า หรือประโยชน์สูงสุด อันจะเป็นเหตุให้นำไปสู่สันติภาพอันสูงสุดตามอุดมคติของพุทธปรัชญา คือหลุดพ้นจากการยึดถือด้วย อำนาจของกิเลสอาสวะทั้งปวง คือความเจริญ ก้าวหน้าของจิตใจด้วยคุณธรรม มีศรัทธา ศีล จาคะ และ ปัญญา เป็นผู้ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม มุ่งแสวงหาอริยทรัพย์ เพื่อความก้าวหน้า และเรียนรู้ศึกษา ในกฎของธรรมชาติที่เป็นประโยชน์สูงสุด คือ (ปรมาตมธรรม) ได้แก่ กฎของไตรลักษณ์ กฎแห่งกรรม อริยสัจ 4 ชั้น 5 ปฏิจจสมุปบาท ธรรมนิยาม เพื่อปลุกฝังให้จิตใจเข้มแข็งมั่นคงและประโยชน์จากการที่ได้เรียนรู้ ความจริง ซึ่งสามารถนำไปเสริมสร้างปัญญาให้แจ่มชัดในความจริงของชีวิตยิ่งขึ้น จึงเป็นความสงบสุข หรือสันติภาพที่ผู้ใดไร้ซึ่งกิเลสเจือปน สามารถจะเป็นผู้ชี้แนะให้แก่สังคมที่เชื่อถือหรือมีศรัทธาเลื่อมใสได้ นำไปใช้เป็นเครื่องพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดียิ่งขึ้นได้ เพื่อยกระดับของจิตใจ และสติปัญญาให้สูง ยิ่งขึ้นไปกว่าหลักของมนุษยธรรม หรือเบญจศีล-เบญจธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานทั่วไปที่มนุษย์ควรมีอยู่แล้ว

2.3 สันติภาพในระดับโลกุตระของโลก ความสงบในระดับโลกุตระธรรมนี้ หากพิจารณา ถึงสันติภาพของโลกในฐานะที่เป็นธรรมชาติ สันติภาพในระดับโลกุตระก็คือ ตัวธรรมชาติ (สัจธรรม) หรือ กฎของธรรมชาติโดยทั่วไปนั่นเอง ซึ่งถือว่าเป็นการกล่าวโดยปรมาตม ไม่ได้เอาตัวตน บุคคล เขา เรา เข้ามา เกี่ยวข้องด้วย เพราะความสงบหรือไม่สงบนั้น มนุษย์เองต่างหากที่เป็นผู้บัญญัติเอง โดยแท้จริงแล้ว ธรรมชาติหรือสัจธรรมก็ทำงานไปตามกระบวนการของธรรมชาติ ไม่ได้มีสุขมีทุกข์ กล่าวคือ เมื่อมีเหตุ ปัจจัยก็เกิดผลและเหตุตามมา ตั้งอยู่ได้ชั่วขณะหนึ่ง แล้วก็แตกดับสูญสลายไปในที่สุด วนเวียนเป็นวัฏ จักรอยู่เช่นนี้ตลอดไป จึงได้มีคำกล่าวไว้ในเชิงปรัชญาว่า “ความสงบหรือสันติภาพนั้นมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ทั่วไปในสากลจักรวาลนี้แต่ความไม่สงบหรือความไม่มีสันติภาพนั้น มีอยู่ได้แต่ในใจเราเท่านั้น” แต่ ธรรมดาโดยทั่วไปของปุถุชนย่อมมีความหวั่นไหวไปตามอำนาจของกระแสจิตจากการที่ได้พบเห็นสิ่งต่างๆ หรือการมีอยู่ในตัวตนของเราเอง จึงย่อมมีสุขมีทุกข์ ไม่อาจวางใจหรือรู้เท่าทันของความจริงที่มีอยู่ได้ ดังเช่นพระอรหันต์

ดังนั้น ในประเด็นความสงบในระดับโลกุตระของโลกตามพุทธศาสนาของพุทธทาสภิกขุ จึง มุ่งหมายถึงความสงบสันติของคนหมู่มากในโลก คือความสงบสุขของชาวโลกตามธรรมชาติที่มนุษย์เราได้ อาศัยและมีอยู่ทั่วไปในโลกใบนี้ กล่าวคือ จากบุคคลรวมตัวกันหลายๆ คน กลายเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ ทวีป และโลก ซึ่งเป็นการกล่าวถึงภาพรวมในเรื่องสันติภาพของมนุษย์ที่ได้อาศัย โลกอยู่ และในความเป็นจริงคนทั้งโลกก็ไม่สามารถที่จะก้าวเข้าถึงความเป็นอริยบุคคลได้เหมือนกันหมดทั้งโลก ฉะนั้น ในหัวข้อนี้จึงกล่าวถึงความสงบสุขในระดับของโลกที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของพระอริยบุคคล

ที่สำคัญ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างสันติภาพอันยิ่งใหญ่ต่อชาวโลก คือพระพุทธองค์ที่ทรงมีอัจฉริยภาพ เป็นผู้ประกาศศาสนา เป็นผู้ประกาศศาสนธรรมแก่ชาวโลกให้ได้รับรู้ถึงความจริงมาเป็นเวลาอันยาวนานแล้ว เป็นเวลาถึง 2,600 ปี นับแต่ที่ได้ตรัสรู้ธรรมเมื่อมีพระชนมายุได้ 35 พรรษา และประกาศพระศาสนา อยู่ยาวนานถึง 45 ปี ดังนั้น บทบาทหน้าที่หรือพุทธจริยาของท่าน จึงมีความสำคัญต่อความสงบสุขหรือความ มีสันติภาพในหมู่ของสังคมในระดับโลกเป็นอย่างมาก เพราะพุทธกิจของพระองค์ที่ทรงกรุณาสั่งสอนมนุษย์ ทุกชนชั้นวรรณะโดยไม่จำกัดเพศ ฐานะ และชาติตระกูล เมื่อทรงพิจารณาว่าบุคคลเหล่าใดมีจิตควร แก่การรับธรรมระดับใด ก็ทรงสั่งสอนธรรมระดับนั้นแก่บุคคลเหล่านั้น จวบจนกระทั่งเสด็จดับขันธ ปรินิพพาน โดยมีพุทธกิจที่สำคัญต่อชาวโลก ดังนี้คือ

1. เวลาเช้าเสด็จออกบิณฑบาต (โปรดสัตว์) โดยพระบาทเปล้า ตามลำดับแห่งตรอก ระหว่างทางเสด็จก็ทรงช่วยเหลือมิได้เว้น เสด็จกลับมาเสวยพระกระยาหารก่อนเวลาเที่ยงวัน เสด็จออก รับผู้เข้าฟังธรรม ผู้ใดมีจิตแก่ธรรมใด ทรงประทานธรรมตามควรแก่จิตของบุคคลนั้นด้วยการยังบุคคล ทั้งหลายให้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก

2. เวลาเย็นทรงแสดงธรรม ก่อนถึงเวลาแสดงธรรมทรงพักผ่อนอิริยาบถ เวลาสงบสงัด แห่งพระทัยอยู่โดยลำพังในพระคันธกุฎี พอควรแก่อภัยอาศัยแล้ว เสด็จออกแสดงธรรมแก่มหาชนที่มา เฝ้าเป็นประจำทุกวัน

3. เวลาค่ำประทานโอวาทแก่ภิกษุผู้มาเฝ้าจากถิ่นไกลบ้าง ใกล้บ้าง

4. เที่ยงคืนทรงตอบปัญหาเทวดาและทรงแสดงธรรมแก้ปัญหา แก่เหล่าเทวดาหรือ เหล่าทิพยบุคคลผู้อันบุคคลธรรมดาไม่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า

5. จวนสว่าง ทรงตรวจพิจารณาสัตว์ที่สามารถและยังไม่สามารถบรรลุธรรม อันควร จะเสด็จไปโปรดหรือไม่

พุทธกิจที่ปฏิบัตินี้ พระองค์ได้ปฏิบัติเป็นประจำวันตลอดพระชนม์ชีพ เป็นหน้าที่หรือพุทธกิจที่ต้องกระทำต่อชาวโลก เพื่อให้เกิดความสงบสุขหรือความมีสันติภาพในตนเองของชาวโลกด้วยจิตที่ อนุเคราะห์และมีความเมตตาต่อผู้ที่มีความทุกข์ในฐานะเพื่อนร่วมโลกที่ต้องมีสภาพแห่งการเกิด แก่ เจ็บ และตาย เหมือนกันทั้งหมดทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่า ประเด็นต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วนี้ เป็นประเด็นที่มี ความสำคัญต่อแนวคิดเรื่องสันติภาพในพุทธศาสนาตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ

สรุปได้ว่า สันติภาพในระดับโลกุตระ ได้แก่ ทัศนะในเรื่องสันติภาพของผู้ที่ไร้ซึ่งกิเลสอาสวะ เจือปนที่มีต่อบุคคล สังคม และโลก คือ สันติภาพอันแท้จริง เพราะเป็นสันติภาพที่เกิดจากการฝึกฝน กาย วาจา และใจของตน ให้มีศีลธรรมความดีงามจนถึงที่สุด สามารถสร้างความสงบสุขให้แก่บุคคล สังคม และโลกได้ตามบทบาทหรือฐานะแห่งตนที่มีอยู่

6. บทสรุป

สันติภาพตามทัศนะของพุทธศาสนิกชน คือ ความสงบสุขที่เกิดจากจิตใจของบุคคลผู้มีศีลธรรมอันดีงามและชอบธรรมไว้คอยกำกับดูแลกาย วาจา และใจ ตามแนวทางของพุทธศาสนา มี 2 ระดับ คือ ความสงบของผู้ที่ยังมีกิเลสเจือปน และความสงบของผู้ที่สิ้นจากกิเลสเจือปนแล้ว

สันติภาพตามทัศนะของพุทธศาสนิกชนยังครอบคลุมถึงความสงบของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัตถุ คือ สิ่งที่เกิดตามธรรมชาติทั้งหลาย ทางจิต และทางสติปัญญา จนถึงการไม่มีกิเลสอาสวะใดๆ อยู่ในจิตใจนั่นก็คือนิพพาน ซึ่งจัดเป็นสันติภาพอันแท้จริงของบุคคล บ่อเกิดสันติภาพในพุทธศาสนาตามทัศนะของพุทธศาสนิกชน มีทั้งด้านการศึกษา ที่ท่านพุทธศาสนิกชนมีความสนใจในการศึกษาทั้งด้านภายนอกและด้านภายใน ด้านปรากฏการณ์ต่างๆ คือ ทางด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ที่ประสบมาด้วยตนเองในฐานะเป็นผู้ร่วมสมัยในเหตุการณ์ต่างๆ ด้านปณิธานชีวิต ที่ต้องการจะออกมาเสียจากอำนาจของวัตถุนิยม โดยมีจุดมุ่งหมาย อยู่ที่ว่าตระหนักถึงความสำคัญของสันติภาพมีความร่วมมือกัน มีการส่งเสริมศีลธรรม และการมองวิกฤตการณ์ ทั้งในด้านภายในภายนอกอย่างลึกซึ้งกว้างขวาง มีการส่งเสริมสันติภาพตามแนวทางของบุคคลในระดับต่างๆ ให้มีความเข้าใจต่อบริบทของชีวิตโดยอาศัยศีลธรรมที่ดีงามคือประพัตติตนบนความเห็นที่ชอบถูกต้อง ดำเนินชีวิตในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างผู้มีปัญญา คือ รู้ และเข้าใจในการคิด พุทฺธ และทำตามความเห็นที่ถูกต้องชอบธรรมของตน เช่น การรู้จักควบคุมกาย วาจา และใจ หรือการปฏิบัติตนตามหลักของทศทั้ง 6 รวมทั้งแนวทางส่งเสริมสังคมโดยรวมให้ยึดหลักศีลธรรมเป็นใหญ่ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง การปกครอง ศาสนา และการปฏิบัติต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวในฐานะที่เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ และตาย ที่อยู่ร่วมโลกเดียวกัน

นอกจากนี้สันติภาพตามทัศนะของพุทธศาสนิกชนกับศาสนาซึ่งมีสันติภาพในระดับโลกียะ ได้แก่ ทัศนะในเรื่องสันติภาพของของชาวโลก หรือผู้ครองเรือนที่ยังมีกิเลสอาสวะเจือปนที่มีต่อบุคคล สังคม และโลก คือ ความสงบสุขของบุคคลที่อยู่บนพื้นฐานของศีลธรรมตามหลักของเบญจศีล-เบญจธรรม อันดีงามตามหน้าที่ของตน และสันติภาพในระดับโลกุตตระ ได้แก่ สันติภาพของผู้ที่ไร้ซึ่งกิเลสอาสวะเจือปนที่มีต่อบุคคล สังคม และโลก คือ สันติภาพอันแท้จริง เพราะเป็นสันติภาพที่เกิดจากการฝึกฝน กาย วาจา และใจของตน ให้มีศีลธรรมความดีงามจนถึงที่สุด

7. เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2525). กระทรวงศึกษาธิการ. **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง พุทธศักราช 2525.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

ประสิทธิ์ พรหมวิชิต. (2549). **สันติภาพของสังคม.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

พุทธศาสนิกชน. (2529). **คนถึงธรรม-ธรรมถึงคน.** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.

_____. (2531). **สันติภาพของโลก.** สุราษฎร์ธานี : ธรรมทานมูลนิธิ.

_____. (2538). **ศีลธรรมกับมนุษย์โลก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. สุราษฎร์ธานี : ธรรมทานมูลนิธิ.

รัฐจวน อินทรกำแหง. (2538). **ท่านอาจารย์พุทธทาสในฐานะครู**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มูลนิธิโกมลคีมทอง.

สุนทร ณ รัชชี. (2543). **พุทธปรัชญาจากพระไตรปิฎก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สาระตถะทางพุทธปรัชญาในการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม Essence of Buddhist Philosophy in Exorcism Destiny and Karma

พระมหาณัฐพันธ์ สุทฺตสนวิภาณี(หาญพงษ์)¹, พระธีระพงษ์ แสนพงษ์²,
Phramahanatthabhan Sudassanavipani(Hanpong), PhraTeerapong Sanpong,
พระมหาใจสิงห์ สิริธมโม³ พระมหาอภิวิชฌ์ สิริปัญญา⁴,
PhramahaJaising Siridhammo, Phramaha Akanit Siripanyo
ธัญญพัทธ์ สวางดง⁵
Thanyaphat Suandong

บทคัดย่อ

การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม ล้วนได้รับอิทธิพลทางด้านความเชื่อ ที่ต้องการทำให้เกิดสิริมงคลแก่ชีวิต ชะปัดไล่เสนียดจัญไร ด้วยอำนาจของพระรัตนตรัย โดยได้รับความเชื่อจากพระพุทธศาสนาใน 2 เรื่อง คือ เรื่องอายุวัฒนกุมารและความเชื่อในเรื่องของกรรม สาระตถะทางพุทธปรัชญาเกี่ยวกับพิธีกรรม การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม จึงเป็นเรื่องของการส่งเสริมกุศลกรรมทั้งทางกาย วาจา และทางจิตใจเพื่อทำให้เกิดความสบายใจ เกิดกำลังใจ มีความรู้สึกรอบอ้อมและปลอดภัยจากความกลัวต่างๆ มีความเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตต่อไปได้ การสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาและแก้กรรมจะให้เกิดคุณประโยชน์นั้นควรประกอบพิธีด้วยศรัทธาและปัญญาจะทำให้เข้าถึงหลักพระพุทธศาสนา อันเป็นสาระตถะที่สำคัญที่แฝงอยู่ในพิธีการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม

คำสำคัญ : พุทธปรัชญา, สะเดาะเคราะห์, ต่อชะตา, กรรม

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

⁵มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ABSTRACT

Destructive Destiny and karma. They are influenced by faith. Want to make life prosperity. Evil spite With the power of the gem. By the belief of Buddhism. In two subjects is the age of the child and the belief in the subject of karma. Buddhist Rituals, Ritual Philosophy Destructive Destiny and karma. It is a matter of promoting physical, verbal and mental charity to make peace, cheer, have a warm feeling and safe from fear, have confidence in the next life. The fate of the fate and the karmic retribution will be beneficial, it should be performed by faith and wisdom. Will make access to the mainstream Buddhism. It is important that the secret in the ritual. Destiny and karma.

Keywords : Buddhist philosophy, Exorcisesaber, Destiny, Karmma

1. บทนำ

การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม ถือว่าเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วยความเชื่อพื้นฐานว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่คอยขัดขวางความเจริญรุ่งเรือง ทำให้เป็นทุกข์ทั้งกายและใจล้วนมีต้นตอมาจากกรรมเก่า การสร้างบุญสร้างกุศลสะเดาะเคราะห์จะช่วยให้ผลกรรมนั้นเบาบางลง ส่งผลให้พบกับความสำเร็จ เจริญรุ่งเรือง อยู่ดีมีสุขสืบต่อไป สิ่งเหล่านี้มีอยู่กับความเชื่อของคนไทยมาช้านาน สิ่งที่ทำก็มักจะเป็นเรื่องสวดเพื่อสะเดาะเคราะห์กรรมเสริมดวงชะตา รวมถึงการแนะนำให้ทำบุญ ตักบาตร นั่งสมาธิกรรมฐาน เป็นต้น (จันทร์เกล้า, 2552, หน้า 41)

ในครั้งสมัยพุทธกาลนั้นพระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ใน “อายุวัฒนกุมาร” คือมีพราหมณ์หนุ่มชาวทีฆลัมพิกาได้สึกออกมาแล้ว ก็ได้มีครอบครัวมีบุตรคนหนึ่งแต่บุตรคนนั้น ถูกพราหมณ์ผู้สหายซึ่งเคยเป็นนักบวชด้วยกันทักว่าเด็กคนนี้มีเคราะห์ จะอยู่ได้อีกไม่เกิน 7 วัน พราหมณ์ผู้สหายแนะนำให้ไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าถึงแม้ว่าจะต่างลัทธิศาสนา แต่ก็ตามด้วยความหวังในบุตร และพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงตรัสเช่นเดียวกันว่า เด็กคนนี้อีก 7 วันจะเสียชีวิต พราหมณ์จึงกราบทูลเพื่อหาวิธีช่วยชีวิตเด็กกับพระพุทธเจ้า และได้รับคำแนะนำให้พราหมณ์ไปจัดมณฑปไว้แล้วให้เด็กนอนที่บ้านแล้วให้พระสงฆ์สาวกจำนวน 8 หรือ 16 รูป สวดพระปริตรให้ครบ 7 วันอย่าเว้น พอสิ้นวันที่ 7 แล้วเด็กคนนี้ก็จะมีพลอดภัยมีชีวิตยืนยาว หลังจากนั้นพราหมณ์ได้ทำตามพระพุทธเจ้าบอก พอพระสงฆ์สาวกสวดเมื่อจะครบวันที่ 7 วันสุดท้ายพระพุทธเจ้าเสด็จไปถึงที่ประกอบพิธี เทวดาทั้งหลายจำนวนมาก พร้อมทั้งศักดิ์ใหญ่ ศักดิ์น้อย ก็ได้ไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ลำดับนั้น อรุทกยัักษ์ ผู้ได้รับบัญชาจากท้าวเวสสุวรรณให้มีหน้าที่เพื่อจะจับบุตรของพราหมณ์กิน แต่ว่า อรุทกยัักษ์ ก็ไม่สามารถเข้าไปใกล้พิธีนั้นได้

เพราะตนเองเป็นพวกเทวดาชั้นหางแถวไม่สามารถเข้าไปจับเด็กได้เพราะเทวดาศักดิ์ใหญ่แวดล้อมไว้หมด พอเลยเวลา 7 วันแล้วบุตรของพราหมณ์จึงปลอดภัย แล้วพระพุทธเจ้าตรัสว่าเด็กคนนี้ต่อไปจะอายุยืน 120 ปี และมีชื่อมาภายหลังว่า อายุวัฒนกุมารพราหมณ์สามิภรรยาจึงได้นับถือพระพุทธศาสนาและอายุวัฒนกุมารก็ได้บวชในพระพุทธศาสนาและบรรลุเป็นพระอรหันต์ ในที่สุด (อายุวัฒนกุมาร, ชุ.ธ.อ. 9/88/460-465)

ปัจจุบันในสังคมไทยยังไม่เข้าใจหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง แต่มีความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์เป็นที่พึ่ง ด้วยอาศัยแนวคิดและความเชื่อแบบวิถีดั้งเดิมที่ผสมผสานความคิดและความเชื่อระหว่าง พราหมณ์ พุทธและผีเข้าด้วยกันอย่างลงตัวดังจะเห็นได้จากเมื่อไรที่ผู้คนประสบพบเจอ กับปัญหาชีวิตพวกเขา มักจะนิมนต์พระสวดสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาให้ขึ้นเป็นทางออก โดยมีความเชื่อว่าจะปัดเป่าความชั่วร้ายหรือภัยพิบัติออกไปแล้วก็จะโชคดีหรือเคราะห์ดี อีกประการหนึ่งพวกเขามีความเชื่อว่าการความพิบัติหรืออันตรายใดๆ ที่จะมาตัดรอนชีวิตเป็นเรื่องบาปเวรกรรมเก่าหรือเจ้ากรรมนายเวรด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงชอบแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยพิธีสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม ที่เห็นมากมายในยุคปัจจุบันและประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจมาก เจ้าพิธีผู้ที่ประกอบพิธีกรรมดังกล่าวส่วนมากจะเป็นพระภิกษุสงฆ์ ฤาษี นักบวช พราหมณ์ หมอธรรม เป็นต้น สำหรับในเขตอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น เมื่อมีความทุกข์ เดือดร้อนใจเกี่ยวกับโชคชะตา หน้าที่การงาน เจ็บไข้ได้ป่วยในการดำเนินชีวิต ดวงไม่ดีหรือเคราะห์หามยามช่วยจะต้องเข้าหาพระเพื่อทำการดูดวงดูโชคชะตาและหาวิธีแก้ไขตามความเชื่อของตน

ในทัศนะนี้เมื่อเรามองเข้าไปคุณลักษณะหรือภาวะอันเป็นเนื้อแท้ผ่านมุมมองคำสอนตามหลักของพุทธปรัชญาแล้วจะทำให้เราเข้าใจถึงสิ่งที่ทำให้สิ่งหนึ่งๆ เป็นตัวของตัวเอง แตกต่างจากสิ่งอื่นๆ คตินิยมที่ยอมรับว่าสารัตถะมีอยู่จริง ดังนั้นบทความวิชาการเรื่องนี้จึงมุ่งที่จะนำเสนอถึงสารัตถะเรื่องการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม ผ่านทัศนะของพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อสื่อสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะความมีอยู่จริงของเรื่องกรรมซึ่งถือเป็นเนื้อแท้ที่จะก่อให้เกิดการประพฤติปฏิบัติให้เกิดความดีและความงามต่อตนเองและสังคมดังจะได้นำเสนอในประเด็นต่อไป

2. กรรม : ทัศนะทางพุทธปรัชญา

2.1 ความหมายของกรรม

คำว่า กรรม เป็นคำกลางๆ หมายถึง การกระทำ ถ้าหากเป็นการกระทำดี เรียกว่า กุศลกรรม แต่หากเป็นการทำชั่วเรียกว่า อกุศลกรรม และกรรมนี้มีบ่อเกิดอยู่ 3 ทวารด้วยกันคือ กายทวาร วจิตวารและมโนทวาร เพราะฉะนั้นกรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาจึงหมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา (อง.ฉก.ก. (ไทย) 22/334/422) กล่าวคือ การกระทำจงใจ หรือตั้งใจกระทำ ดังพุทธพจน์ที่พระพุทธองค์ตรัสประกอบด้วยเจตนาหรือความตั้งใจจงใจเท่านั้นจึงจัดว่าเป็นกรรมใน

พระพุทธศาสนา ซึ่งมีจุดเน้นอยู่ที่เจตนาเป็นสำคัญ และโดยนัยจะเห็นอีกว่า เจตนา คำนี้หมายถึง ความคิดของจิตจึงเรียกว่ามโนกรรม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ใจคือความคิดความรู้สึกของจิตเป็นเรื่อง สำคัญที่ก่อให้เกิดกรรม ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นหัวหน้า มีใจเป็นใหญ่ สำเร็จแล้วแต่ ใจบุคคลกล่าวอยู่ดี การกระทำอยู่ก็ดีด้วยใจที่ประทุษร้ายแล้ว ความทุกข์ย่อมติดตามบุคคลนั้นไป เปรียบดังล้อรถตามรอยเท้าโคตัวที่เข็นภาระไปฉะนั้น” (ขุ.ธ. (ไทย) 25/1/23)

จากคาถาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ใจหรือมโนกรรมนั้นมีความสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำ ทาง กายและทางวาจา ไม่ว่าจะกรรมนั้นจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม โดยเฉพาะมโนกรรมที่ ประกอบด้วยราคะ โทสะและโมหะ ซึ่งแน่นอนว่ากรรมที่กระทำลงไปนั้นจะต้องเป็นอกุศลกรรมและ จะติดตามบุคคลนั้นไปเหมือนดังล้อรถตามรอยเท้าโค รอยเท้าโคไปถึงไหนล้อรถก็ไปถึงนั้นเหมือนเงา ของตนเองหรือเงากรรม

2.2 กรรมตามตามทัศนะพุทธปรัชญา

สำหรับประเภทของกรรมตามนัยแห่งพระไตรปิฎกสามารถจำแนกหรือจัดแบ่งกรรมเป็น ประเภทต่างๆ ได้ถึง 3 ประเภท คือ (1) กรรม 2 (2) กรรม 3 และ (3) กรรม 4 มนุษย์ทั้งหลายมีชีวิต ความเป็นอยู่แตกต่างกันออกไป บ้างก็รวย บ้างก็จน บ้างก็มีปัญญาดี บ้างก็โง่เขลา เปรียบเหมือน ต้นไม้ต่างชนิดกัน บางชนิดมีรสขม บางชนิดมีรสหวาน รสขม รสเผ็ด ที่แตกต่างกันเพราะพืชพันธุ์ต่างกัน ต้นไม้ที่เกิดมาจากพืชพันธุ์อันขมขึ้นก็ย่อมมีรสขมชาติขมขึ้นไปตามพันธุ์ ส่วนพันธุ์ของมนุษย์ในโลกนี้ คือ กรรม กรรมที่มนุษย์ได้กระทำไว้ต่างๆ ทั้งที่เป็นกุศลกรรม ทั้งที่เป็นอกุศลกรรม เหล่านี้แหละเป็นพืช พันธุ์ของมนุษย์ในโลกนี้

กุศลกรรมและอกุศลกรรมเป็นพืชพันธุ์สำคัญทำหน้าที่แบ่งสัตว์ให้แตกต่างกันออกไปเป็น ประเภทใหญ่ 2 ประเภท คือ ให้เป็นฝ่ายหิณะ ซึ่งได้แก่ฝ่ายชั่วช้าเลวทราม และให้เป็นฝ่ายปราณีตะ ซึ่งได้แก่ ฝ่ายประณีตดีงาม ดังปรากฏในจุฬกัมมวิภังค์(ม.อ. (บาลี) 14/579-597/376-385, ม.อ. (ไทย) 14/289-297/349-357) ดังนั้น กรรมในทางพระพุทธศาสนาเถรวาทถือได้ว่าเป็นคำสอนที่ สำคัญที่ชาวพุทธทุกคนควรที่จะศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะ คำว่า “กรรม” ในที่นี้จึงหมายถึง กรรม นิยามหรือกฎแห่งกรรม ซึ่งเป็นกฎที่มีความเชื่อมโยง เป็นเหตุเป็นผลอย่างลงตัวจัดได้ว่าเป็นกฎ ธรรมชาติที่เป็นเรื่องของผู้กระทำที่จะต้องได้รับผลของผู้กระทำเองตามเหตุตามปัจจัยที่ตนเองได้สร้าง กรรมนั้นๆ ไว้การได้รับผลของกรรมนั้นไม่มีความบังเอิญ หรือเทพเจ้าองค์ใดองค์หนึ่งบันดาลหรือลิขิต แต่อย่างใด

2.3 ทำไม? พระพุทธเจ้าทรงสอนเรื่องกรรม

สาเหตุแห่งการสอนเรื่องกรรมของพระพุทธเจ้านั้น มีหลักอยู่ 2 ประการ คือ

1. ให้เลิกแบ่งแยกชนชั้นโดยชาติกำเนิด พระพุทธองค์ทรงสอนเรื่องกรรมเพื่อขจัดความ เชื่อถือและการประพฤติปฏิบัติในสังคมของศาสนาพราหมณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องวรรณะ ใครเกิดใน

วรรณะไหนต้องเป็นวรรณะนั้นตลอดไปแล้วแต่ชาติกำเนิด แก้ไขไม่ได้ พระพุทธเจ้าทรงเน้นเรื่อง กรรมเกี่ยวกับวรรณะว่า คนเรานั้นไม่ได้เป็นคนถ้อย คนต่ำทราม เพราะชาติกำเนิด และก็ไม่ได้เป็นพราหมณ์ คือคนสูงเพราะชาติกำเนิด แต่จะเป็นคนทรามก็เพราะกรรม และเป็นพราหมณ์ก็เพราะกรรม (ม.ม. (ไทย) 13/460/581) ในพระไตรปิฎกมีพระสูตรต่างๆ ที่พยายามนำหลักกรรมมาแก้ไข เรื่องการแบ่งชั้นวรรณะ โดยชาติกำเนิดนี้มีมาก

2. ให้รู้จักพึ่งตนเอง และหวังผลสำเร็จด้วยการลงมือทำ ความเพียรพยายามในการพึ่งตนเองและรู้จักแก้ไขปรับปรุงตนเอง พระพุทธเจ้าทรงสอนย้ำบ่อยๆ เช่น อตตะ หิตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน หรือ ตมเหทิกิจจ้อตตปิ ความเพียรทำนุทั้งหลายย่อมทำเอง อุกขาตาโร ตถาคตา ตถาคตทั้งหลายเป็นผู้บอกเป็นผู้ชี้ทางให้ อย่าไปมัวหวังพึ่งปัจจัยภายนอกเพราะไม่แน่นอน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยูร ธมฺมปุตฺโต), กรรม นรก สวรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่, หน้า 20-22)

เรื่องกรรม(พุทธศาสนิกฯ, 2530, หน้า 67) นี้ส่วนมากไม่เข้าใจหรือเข้าใจไม่ตรงตามที่เป็นจริงของหลักพุทธศาสนา คือรู้กันแค่ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว อันเป็นคำสอนของศาสนาทั่วไป เพราะเรื่องกรรมทางพุทธศาสนานั้น ได้กล่าวถึง การกระทำที่จะทำให้สิ้นกรรมอีกด้วย หมายถึงให้สิ้นไปทั้งกรรมดีกรรมชั่ว เพื่อไม่ต้องเป็นไปตามอำนาจของกรรมดี กรรมชั่ว เลยกลายเป็นการอยู่เหนือกรรม ไม่ต้องหวั่นไหว หรือเป็นทุกข์ เพราะดีเพราะชั่ว คือ พระนิพพาน สภาพแห่งความทุกข์หมดจดสิ้นเชิงนั่นเองเรื่องกรรมที่ชาวบ้านเขาสอนกันอยู่ตามวัดตามวาและที่ชาวบ้านเขาเข้าใจกันอยู่นั้น มันยังเป็นเรื่องชั้นศีลธรรม เพราะคนส่วนมากไม่รู้จักหลักพระพุทธศาสนาที่แท้ จึงยังยึดถือว่าเขามิตัวตน และมีอะไรๆ เป็นของตน (อัตตวานูปาทาน) เช่นการทำบุญอะไร ก็เพื่อหวังเอาบุญมาเป็นของตน หรือหวังเอาสิ่งตอบแทนหากผิดหวังก็จะเสียใจ กลายเป็นความทุกข์ขึ้นมาได้เหมือนกัน คือ ยังต้องเวียนว่ายอยู่ในอำนาจของกรรม สู้การอยู่เหนือกรรม หรือพ้นกรรมไม่ได้ ดังนั้นพระพุทธเจ้านอกจากพระองค์จะสอน

3. แนวคิด เกี่ยวกับความเชื่อในการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม

ความเชื่อเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการแสดงออกของคน บุคคลในสังคมมีความเชื่อเรื่องใด ย่อมประพฤติปฏิบัติหรือแสดงออกด้วยประเพณีพิธีกรรมและกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความเชื่อนั้นๆ เช่นความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อในเรื่องโชคลางและฤกษ์ยาม ความเชื่อในเรื่องเคราะห์หรือโชคชะตา เป็นต้น ซึ่งเมื่อเกิดความเชื่อแล้วก็จะให้ความสำคัญและเคารพในสิ่งนั้น เพราะมีความเชื่อมั่นว่าจะเป็นพลังคุ้มครองปกป้องคุ้มภัยให้แก่ผู้เคารพนับถือ ตลอดถึงปรารถนาดีไปยังบุคคลที่ตนรักให้มีความสุขร่มเย็นเป็นต้นด้วยซึ่งเราจะพบเห็นความเชื่อลักษณะดังกล่าวนี้จากการปลูกสร้างอาคาร หรือการเปิดกิจการต่างๆ ตลอดจนถึงอาชีพการงานของคนในสังคมปัจจุบัน

การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม เป็นการทำตามความเชื่อ แก้วดวงชะตาอย่างหนึ่ง จากร้ายให้กลายเป็นดี ตามโบราณจนถึงปัจจุบันว่าจะสามารถส่งเสริมดวงชะตาให้ดีขึ้นมักรวมไปถึงการต่ออายุ หรือแก้ไขสิ่งเลวร้ายให้กลายเป็นดี การเริ่มทำบุญตั้งแต่ต้นไปก็จะเพิ่มดวง เสริมส่งาราคี ให้ชีวิตมีความสุขและประสบความสำเร็จตลอดทั้งปีและตลอดไปอย่างแน่นอน ทั้งการทำพิธีกรรม การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม เป็นพิธีหนึ่งที่กระจายอยู่ในวัฒนธรรม แถบเอเชีย โดยเฉพาะในหมู่ชาวมุสลิม ชาวจีน ในรูปแบบของประเพณี สืบทอดกันมานาน การไปดูดวง หมอฮัก ปีนี้ ไม่ดีมีภัย หรืออันตรายถึงชีวิต หรือค้าขายจะแย่งง ธุรกิจจะไม่ราบรื่น เมื่อหมอดูทักแล้ว เพื่อความสบายใจและสิ่งที่ทำก็มักจะเป็น เรื่องการทำบุญนั่งสมาธิกรรมฐาน สวดมนต์ ตักบาตร หรือ ทำพิธีสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรมตามวิธีการต่างๆ

การทำงานเกือบทุกสาขาอาชีพมักจะพูดถึงโชคชะตา หรือการสะเดาะเคราะห์ แก้กรรมอยู่เสมอ ความเชื่อเรื่องเคราะห์และโชคมืดตมต่อมาทุกยุคทุกสมัย เมื่อเกิดความเดือดร้อนทุกข์ใจหรือปรารถนามีความสุข จึงเช่นสรวงบูชาเพื่อปัดเป่าบันดาลให้ความทุกข์นั้นบรรเทาเบาบางหรือหมดไป และวิธีที่จะทำให้เกิดความสบายใจนั้น จำเป็นจะต้องมีพิธีกรรมบางอย่างที่ดึงดูดให้ผู้มีส่วนร่วมในพิธีสามารถสัมผัสได้ถึงพลังแห่งความศักดิ์สิทธิ์ที่แฝงในพิธีกรรม พิธีกรรมแม้จะมีหลากหลายแต่ที่เกี่ยวกับบุคคลโดยตรงคือการ สะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม เพื่อเคราะห์ร้าย ให้เจ้าชะตาที่มีความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต

การปฏิบัติพิธีกรรมในชีวิตประจำวันของชาวมุสลิมระดับชาวบ้าน มักจะผสมกับความเชื่อในสิ่งที่ลึกลับ อิทธิปาฏิหาริย์ และการสวดอ้อนวอน พิธีปฏิบัติเพื่อขจัดความไม่มั่นคงความกังวลของชีวิตในอนาคตได้สืบทอดผ่านคนรุ่นแล้วรุ่นเล่า กลายเป็นประเพณีและพิธีกรรมและเป็นคำตอบให้กับคำถามบางอย่างที่ทำให้คนพอใจ

การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม เพื่อสืบชะตาให้ยืดยาวออกไปอีก พิธีสะเดาะเคราะห์ จัดเป็นพิธีที่มีเครื่องประกอบในการทำพิธีเพื่อเป็นเคล็ดอุบาย ซึ่งจัดขึ้นเพื่อสืบชะตาให้แก่บรรพบุรุษและพระภิกษุ หรืออาจจะต่อชะตาให้แก่หมู่บ้าน การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรมยังมีแต่ละสิ่งที่แตกต่างกันออกไปบ้าง นอกจากนี้การต่อชะตายังแสดงให้เห็นถึงการรวมตัวของความเชื่อในศาสนาต่างๆ เช่น ศาสนาพุทธ ฮินดู และพราหมณ์ รวมทั้งลัทธิผี สาง เทวดา ที่สามารถรวมตัวกันได้อย่างสนิทแนบเนียน

แม้พิธีสะเดาะเคราะห์ แก้กรรม จะไม่ใช่แก่นแท้ของพระพุทธศาสนา แต่ก็มีน้ำหนักที่ชาวพุทธให้ความสำคัญ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้คนได้กระทำความดี เพื่อการแก้เคราะห์กรรมเก่า แม้ว่าตามข้อเท็จจริง คนเราไม่อาจจะล่วงพ้นความตายไปได้ก็ตาม แต่ถ้ายังมีความหวังที่จะให้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การทำพิธีสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม จึงเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจ ให้ชีวิตมีความหวัง เพราะทุกคนต่างก็อยู่ได้ด้วยดีด้วยความหวัง ดังนั้น พิธีสะเดาะเคราะห์

จึงเป็นวิถีปฏิบัติของชาวพุทธ ที่สามารถพบเห็นโดยทั่วไปจนถึงปัจจุบัน (พระมหาดวงรัตน์ ฐิตรัตน์, 2550, หน้า 57)

ดังนั้น การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรมนั้น จึงเป็นการเสริมดวงชะตาให้กับตนเองนั้น มีวิธีการอยู่หลากหลายที่จะช่วยบรรเทาเคราะห์กรรมหนักให้เบา ทั้งในเรื่องการทำในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เคราะห์กรรมทั้งหลาย เกิดจากกรรมดีและกรรมชั่วที่ตัวเราเป็นผู้กระทำ ผู้ใดสร้างแต่กรรม ดี เคราะห์ที่จะได้รับนั้นย่อมมีน้อย แต่หากใครสร้างกรรมชั่วไว้มาก เคราะห์กรรมที่จะต้องได้รับก็ย่อมมีมาเป็นธรรมดา

4. สาระตถะทางพุทธปรัชญาที่มีการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม

ปัญหาที่ถกเถียงกันมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรมเมื่อมองผ่านทัศนะของพุทธปรัชญาแล้ว เราจะพบว่า เป็นลักษณะแห่งการมีอยู่ของแนวคิดและความเชื่อผ่านพิธีกรรม การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม ในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ดังที่ปรากฏหลักฐานในพระไตรปิฎกเรื่องอายุวัฒนกุมาร(อายุวัฒนกุมาร,ช.ธ.อ. 9/88/460-465) และยังมีเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับ กรรม คือ การให้ผลของกรรม โดยสงสัยเกี่ยวกับหลัก ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ว่าเป็นจริงอย่างนั้น หรือไม่? จากเรื่องราวนี้จึงทำให้ชาวพุทธถือเอาแนวคิดในเรื่องดังกล่าวเป็นแบบผ่านพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา ที่ถูกต้องตามหลักและได้รับการสืบทอดถือปฏิบัติกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ แต่การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาในสมัยพุทธกาล เน้นเป็นพิเศษเกี่ยวพลังพระพุทธรูปและพลังแห่งพระปริตรที่สวดตลอดระยะเวลา ที่กำหนดไว้หรืออย่างหนึ่งคือ การที่อวุทธกษัตริย์ไม่สามารถเข้าจับทารกินได้นอกจากอำนาจพระปริตรที่พระสงฆ์กำลังสวดอยู่แล้ว ก็เป็นเพราะอำนาจของพระพุทธรูปเจ้าด้วย คือในวันที่ 7 ระหว่างที่พระพุทธรูปองค์เสด็จมาถึงก็มีเทวดาหลายๆ ระดับชั้นพากันเข้าเฝ้า ทำให้อวุทธกษัตริย์ไม่สามารถหาโอกาสเข้ามาจับทารกินได้เลย และสุปติภูจिताเทพบุตร มีจิตน้อมไปในกระแสแห่งพระสัทธรรมเทศนา แล้วบูชาคุณพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ แล้วได้สดับตรับฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธรูปเจ้าจึงมีอายุยืนกลับคืนมา

ก่อนการเข้ามาของพระพุทธศาสนาชาวบ้านมีความเชื่อเรื่องพลังอำนาจเหนือธรรมชาติสิ่งเร้นลับและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นพื้นฐานอยู่ก่อนแล้วการที่พระพุทธศาสนาเข้ามาเจริญรุ่งเรืองจึงเป็นการเปิดโลกทัศน์ด้านความเชื่อของชาวบ้านช่วยขยายระบบความเชื่อทางศีลธรรมและเรื่องบุญบาปนรกสวรรค์ให้กว้างขวางขึ้นไปอีกทั้งความเชื่อในการนับถือผีและเทวดาได้ถูกผนวกเข้ากับคติความเชื่อและหลักธรรมในพระพุทธศาสนาผสมผสานกลมกลืนจนกลายเป็นพิธีกรรมต่างๆมากมายโดยเฉพาะพิธีกรรมการสืบทอดชะตาที่ได้รับอิทธิพลมาจากเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาเช่นธัมมปทัฏฐกถาเรื่องอายุวัฒนกุมารได้ทรงอิทธิพลและทรงคุณค่าต่อความเชื่อของชาวบ้านได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้

พิธีสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมเพราะเป็นจุดนัดพบให้คนมารวมอยู่ในที่เดียวกันเป็นจุดนัดหมายคนในสังคมได้กระทำความดีร่วมกันเป็นความสัมพันธ์ที่จัดขึ้นจากรักความเมตตากรุณาความเสียสละของบุคคลที่ใกล้ชิดเช่นบิดามารดาญาติพี่น้องซึ่งมีระดับความสัมพันธ์ดังนี้คือ

- 1) พิธีสะเดาะเคราะห์ คนแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างญาติสนิทกับเจ้าชะตา
- 2) พิธีสะเดาะเคราะห์บ้านแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อชุมชน
- 3) พิธีสะเดาะเคราะห์หมู่บ้านแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนต่อชุมชน
- 4) พิธีสะเดาะเคราะห์เมืองแสดงถึงความสัมพันธ์ของคนในสังคมทั้งหมด

การสืบทอดมาแต่จะมีเชื่อเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของชีวิตเช่นการมีอายุยืน การประสบผลสำเร็จในชีวิต ฯลฯ แต่กระบวนการหรือกรรมวิธีเพื่อให้ได้สมดังปรารถนาในสิ่งดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยความเชื่อทางพุทธศาสตร์เป็นหลักในการดำเนินชีวิตความลึกซึ้งของพระพุทธศาสนา ต่อเครื่องประกอบในพิธีกรรมการสืบทอดยังเป็นเหตุผลหลักที่เกี่ยวข้องกับความจริงของชีวิตและถูกตีความให้เข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็นจำนวนสิ่งของหรือสัญลักษณ์อื่นที่แทนความเจริญรุ่งเรืองของชีวิตก็ล้วนสัมพันธ์กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทั้งสิ้นนอกจากนี้อิทธิพลของความเชื่อเรื่องกรรมและการแก้กรรมยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ครอบคลุมพิธีกรรมการสืบทอดไว้อีกด้วย

การประกอบพิธีสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรมเป็นการสร้างกรรมใหม่ให้ปิดกันหรือตัดผลวิบากอกุศลกรรมที่จะตามให้ผลในชาตินี้หรือกำลังส่งผลอยู่ให้หมดพลังลงหรือตัดขาดไป เสวยวิบากใหม่ที่จะส่งเสริมเจ้าชะตาให้เกิดความสุขต่อไปพิธีสืบทอดสะเดาะเคราะห์แม้ว่าจะเป็นพิธีกรรมที่ดูเหมือนจะห่างไกลจากแก่นสารสาระหลักของพระพุทธศาสนาและยากที่จะหาทางอธิบายด้วยกฎทางวิทยาศาสตร์แบบโลกๆให้เป็นที่ยอมรับได้แต่การประกอบพิธีสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตานี้ นับว่าเป็นกุศโลบายที่ชาญฉลาดที่สอนคนให้ได้ทำความดีโดยการแปรเป็นรูปธรรมให้ปฏิบัติได้ง่ายๆ เป็นเรื่องของศรัทธาที่ไม่ต้องการคำอธิบายด้วยเหตุผลและใช้ปัญญาในระดับสูงนักผู้ประกอบพิธีกรรมปรารถนาเหตุชะตาตกได้กระทำความดีด้วยการบริจาคทานสมาทานศีลและประพฤติธรรมพิธีสืบทอด หากทำถูกเป็นบุญกิริยาวัตถุได้ครบสรรพทั้ง 3 ประการคือทานมัยศีลมัยและภาวนามัยและถือเป็นการประกอบกุศลกรรมใหม่ตามกฎแห่งกรรมที่ว่า “ทำดียอมได้ดี” ย่อมส่งผลให้บุคคลเจริญด้วยธรรมทั้งสี่ ประการคืออายุวรรณะสุขะพะละอันเป็นความปรารถนาของชีวิตมนุษย์

จากการศึกษาคุณลักษณะหรือสารัตถะแห่งคติความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรมตามทัศนะของพุทธปรัชญา ผู้เขียนเองจึงอยากเสนอแนวทางที่เราควรนำไปเป็นหลักแห่งการกระทำในการดำเนินชีวิตและความเชื่อในการประกอบพิธีกรรม คือ

1. สารัตถะแห่งบุญกิริยา คือ ก่อให้เกิดบุญกิริยาวัตถุ 10 คือ 1) ทานมัย คือ บุญเกิดจากการให้ทาน 2) ศีลมัย คือ บุญเกิดจากการรักษาศีล 3) ภาวนามัย คือ บุญเกิดจากการเจริญภาวนา 4) อป

จายนมัย คือ บุญเกิดจากการอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ใหญ่ 5) เวैयाวิจจมัย คือ บุญเกิดจากการ
ชวนชวายเป็นกิจที่ชอบ 6) ปัตติทานมัย คือ บุญเกิดจากการให้ส่วนบุญ 7) ปัตตานุโมทนา มัย คือ บุญเกิด
จากการอนุโมทนาส่วนบุญ 8) ธัมมัสสวนมัย คือ บุญเกิดจากการฟังธรรม 9) ธัมมเทศนามัย คือ บุญเกิด
จากการแสดงธรรม และ 10) ทิฏฐุชุกัมม คือ การทำความเห็นถูกต้องตามหลักทำนองคลองธรรม เช่น
ทำความเห็นให้เข้าใจ

ดังนั้น ในการประกอบพิธีกรรมจึงควรมองถึงด้านคุณค่าของความคิด ความงามของจิตใจ
ด้านวัตถุประสงค์ของ บุญกิริยาวัตถุเหล่านี้ปรากฏอยู่ในพิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม
ล้วนแต่โดยตรงต่อผู้ประกอบพิธีแก้กรรมเอง เป็นการส่งเสริมการทำบุญของผู้ต่อชะตาได้สร้างบุญ จะ
มีกำลังใจในการทำความคิด ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคที่เข้ามาในชีวิต สามารถพัฒนาชีวิตด้วยคุณธรรม สร้าง
ประโยชน์แก่ตนและส่วนรวมได้ต่อไป

2. สาระดีแห่งจิตใจ พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรมนั้นล้วนแต่มี
ความสำคัญทางด้านจิตใจในการปลอบประโลมใจให้เข้มแข็ง ถือเป็นกระบวนการเยียวยาให้กำลังใจใน
การดำเนินชีวิตส่งเสริมให้คนมีสติสามารถแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล

3. สาระดีที่แห่งสังคม พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรมนั้น เป็นการชัก
นำผู้คนที่อยู่ร่วมกัน มาพบปะกัน ก่อให้เกิดความรู้สึกสัมพันธ์กันระหว่งญาติมิตร เป็นการเสริมสร้าง
พลังความสามัคคีของหมู่และความเป็นสัมพันธ์ที่ดีเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคมต่างๆ
เช่นครอบครัว ญาติมิตร ชุมชน เป็นต้น

4. สาระดีด้านประเพณี พิธีกรรม พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม
เกิดจากความเชื่อที่วามนุษย์ พยายามจัดระเบียบชีวิต เกี่ยวข้องกับความอยู่รอดของชีวิตที่เนื่องด้วย
ธรรมชาติ ความเจ็บไข้ได้ป่วย และสังคม การดำเนินชีวิต เป็นสื่อหรือหนทางที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จ
ในสิ่งที่คาดหวังไว้ และเพื่อทำให้เกิดความสบายใจต่อการดำเนินชีวิต จึงได้สร้างสรรค์ความเชื่อ
เหล่านั้นผ่านพิธีกรรม การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม ทำให้ชีวิต สังคมมีระบบเป็น
ระเบียบแบบแผน และพัฒนาจนกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี การสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา
และแก้กรรม

ดังนั้น แม้พิธีสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม จะมีใช้แก่นแท้ของพระพุทธศาสนาแต่
ก็มีน้ำหนักที่ชาวพุทธให้ความสำคัญ แต่คุณลักษณะเหล่านี้กลับเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความมีอยู่
ของความเชื่อผ่านพิธีกรรมซึ่งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้คนได้กระทำความดีเพื่อการแก้เคราะห์
กรรมเก่าแม้ว่าตามข้อเท็จจริงคนเราไม่อาจจะล่วงพ้นความตายได้ก็ตามแต่ถ้ายังมีความหวังที่จะให้
ชีวิตเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นการทำพิธีต่อชะตาจึงเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจให้ชีวิต
มีความหวังเพราะทุกคนต่างก็อยู่ได้ด้วยความหวังดังนั้นพิธี สะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม จึง
เป็นวิถีปฏิบัติของชาวพุทธในที่สามารถพบเห็นโดยทั่วไปจนถึงปัจจุบัน

5. สรุป

จากการศึกษาถึงสารัตถะทางพุทธปรัชญาที่มีการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม ล้วนแต่ได้รับอิทธิพลที่มีพื้นฐานแนวคิดและความเชื่อมาจากพระพุทธศาสนา ใน 2 เรื่อง คือ เรื่องอายุวัฒนกุมาร ในด้านความเชื่อที่ว่าประกอบพิธีสืบชะตาโดยการอาราธนาพระสงฆ์ สวดพระปริตร และอาศัยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ตลอดถึงการบำเพ็ญบุญกุศลต่างๆ ในช่วงเวลาของการประกอบพิธีกรรมก่อให้เกิดความเจริญ 4 ประการคือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ และเชื่อว่าอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ปริตรตานุภาพ และบุญญานุภาพจะส่งผลให้รอดพ้นจากภพภูมิ และเรื่องของกรรม ตามหลักความสอนที่แท้จริง กรรมคือการกระทำนั่นเอง โดยมากมีความหมายส่งไปที่เดียวหมด ทั้ง 3 แ่ง คือมุ่งเอาในแง่เรื่องร้ายๆ และเป็นผลของการกระทำในอดีตชาติ ไม่ว่าจะ “สุดแต่บุญแต่กรรม” “เกิดมาชาตินี้มีกรรม” “กัมหนารับกรรม” ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องไม่ดีเป็นเรื่องร้ายๆ เป็นเรื่องผลและเป็นเรื่องเกี่ยวชาติก่อนทั้งนั้น พุดง่ายๆ ว่าคนทั่วไปมองความหมายของ “กรรม” กรรมเก่าที่ได้เคยกระทำไว้ในอดีตกาล จะสนองคืนในสองรูปแบบ คือ ส่งผลในรูปของภพภูมิที่ไปเกิด และส่งผลในภายหลังการเกิด คือระหว่างดำรงชีวิต

เมื่อเราพิจารณาถึงผลของกรรมที่สนองคืนในขณะเกิดทำให้ชีวิตถือกำเนิดขึ้นในรูปภพ และสังคมที่แตกต่างกัน ผลของกรรมจะแสดงให้เห็นชัดในเชิงรูปธรรม เช่น รูปร่าง หน้าตา เพศ เผ่าพันธุ์ สภาพครอบครัว ฐานะความเป็นอยู่ แต่ “ผลของวิบากกรรม” ที่สนองให้เห็นกลับซับซ้อนกว่าผลของกรรมหลายเท่า ผลของกรรมอาจทำให้คนสองคนเหมือนกันทุกประการได้ เช่น ฝาแฝดแท้ทั้งสองชีวิตมีจุดเริ่มต้นเหมือนกัน เกิดในเวลาใกล้เคียงกัน มียีนและทุกอย่างเหมือนกันทุกประการ แต่สิ่งหนึ่งที่ต่างกันก็คือ “วิบากกรรม” ทั้งสองชีวิต จิตสองดวง แต่ผลแห่งวิบากกรรมไม่เหมือนกัน ย่อมทำให้วิถีชีวิตของทั้งสองแตกต่างกันเป็นอิทธิพลด้านความเชื่อ คือเชื่อว่าทำแล้วให้เกิดความเป็นสิริมงคล เกิดความสุขความเจริญ การขับไล่เสนียดจัญไร ความเชื่อในเรื่องกรรม ความเชื่อในเรื่องมงคล เชื่อในเรื่องของเจ้ากรรมนายเวร เป็นต้น

ดังนั้น พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม ในทุกระดับส่งผลโดยตรงต่อผู้ประกอบพิธีสะเดาะเคราะห์ ชะตา และแก้กรรมเอง แต่ควรมีข้อคำนึงด้วยว่า พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม เป็นกุศโลบายเพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้เข้าร่วมพิธี พิธีกรรมการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา และแก้กรรม จึงเป็นพิธีกรรมทางบวก ต่อการเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการกระทำชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคตโดยมีหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาเข้าไปสร้างแรงจูงใจให้บุคคลผู้สตั้บฟังได้เกิดแรงจูงใจ ต่อการนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตต่อไปได้

6. เอกสารอ้างอิง

- จันทร์เกล้า. (2552). **การแก้กรรม ทำบุญ สะเดาะเคราะห์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยควอลิตี้บุ๊ก(2006).
- ธรรมรักษา. (2542). **พระไตรปิฎก และอรรถกถา ฉบับกรมลิขิต**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สติ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (ม.ป.ป). **กรรมและนรกสวรรค์สำหรับคนรุ่นใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2538). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาดวงรัตน์ ฐิตรัตน์. (2550). **อิทธิพลของธัมมปฏิบัติภูฏาเถรเรื่องอายุวัฒนกุมารต่อประเพณีสืบชะตาของล้านนา**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวิสุทธิโสภณ. (2521). **กรรมที่ปณี**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์เศ.
- พิสิฐ คุโตรสุโพธิ์. (2547). **การสืบชะตาที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา เนื่องในโอกาสฉลองสถาปนา 40 ปี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พุทธทาส ภิกขุ. (2530). **อุปสรรคของการเข้าถึงธรรม อุปสรรคที่มีอยู่ที่คำพูด**. กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ.
- มณี พะยอมยงค์. (2536). **ความเชื่อของคนไทยในวัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี สืบด้วง. . (2549). **กรรมนิยามและปัญหาจริยศาสตร์สมัยใหม่**. สารนิพนธ์ดุสิตบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2529). **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2526). **พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สม สุจีรา. (2553). **เกิดเพราะกรรมหรือความชวย**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์.
- สุนทร ณ รังสี. (2541). **พุทธปรัชญาจากพระไตรปิฎก**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสง จันทร์งาม. (2532). **ประทีปธรรม**. กรุงเทพมหานคร : บรรณาการ.

แคว้นสักกะในสมัยพุทธกาล Shakya State in Buddhist Era

พระมหาประหยัด ปญญาโร(สุนนท์)¹
Phramaha Prayad Paññavaro(Sunon)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา อาณาเขต สถานภาพ เมือง คามและนิคมของแคว้นสักกะ การศึกษาพบว่า แคว้นสักกะ เกิดขึ้นเมื่อพระโอรสธิดาของพระเจ้าโอกกากราช 9 พระองค์ ได้สร้างเมืองใหม่ขึ้น ณ ดงไม้สักกะ ใกล้เชิงเขาหิมพานต์ อันเป็นที่อยู่ของกบิลฤาษี และตั้งชื่อเมืองที่สร้างขึ้นใหม่นี้ว่ากบิลพัสดุ์ เพื่อไม่ให้สายเลือดของพวกตนไปปะปนกับสายเลือดอื่น พระโอรสธิดาจึงได้สมรสกันเอง พร้อมกับตั้งราชวงศ์ขึ้นมาใหม่ว่า ศากยวงศ์

อาณาเขตของแคว้นสักกะ ด้านทิศเหนือติดกับเทือกเขาหิมาลัย ด้านทิศตะวันออกติดกับแคว้นมัลละ ด้านทิศตะวันตกติดกับแคว้นโกลิยะ ด้านทิศใต้ติดกับแคว้นโกศล

สถานภาพของแคว้นสักกะ เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของแคว้นโกศลและอยู่ใต้อำนาจของแคว้นโกศลสืบมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จนถึงสมัยพุทธกาล

แคว้นสักกะ มีเมืองใหญ่ 3 เมือง คือ เมืองกบิลพัสดุ์ เมืองเวธัญญา และเมืองศิลาวัตติ โดยกบิลพัสดุ์มีฐานะเป็นเมืองหลวงมีนิคม 5 นิคม คือ เทวทहनินคม เมทพูนินคม นครกนินคม โขมทุสสนินคม และสักกรนินคม มีหมู่บ้านที่เรียกว่าคาม 3 แห่ง คือ สามคาม จาตุมา และโทณวัตตุ

คำสำคัญ : แคว้นสักกะ, สมัยพุทธกาล

ABSTRACT

The article is of a purpose to study the history of geographical area, status, districts and villages of the ancient Shakya republican state, where the prince Siddhartha was born. The findings of the article are: Shakya State was constructed by the nine sons and grandsons of Okkakarajaking at the forest of Sakka tree along the foothill of the

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Himalaya mount. This place was a residence of an ascetic, whose name was known Kabilia. The new city was named Kabilapat after the ascetic's name. Traditionally, to maintain the lineage pure and unmixed with other bloodline, they got married to one another and then established their own dynasty as so called Shakya.

In terms of the geographical landscape, Shakya, an independent republican state, in the north, was adjacent to the range of Himalaya mount; in the east, it adjoined Mulla state; in the west, it was very close to Koliya; in the south, it was adjacent to Kosola state.

As far as authoritative status of the state is concerned, Shakya state was a geographical part and under the power of Kosol state since the primary time till the Buddha' days.

Shakya state comprised three main cities: Kabilpat, Wethanna, and Silawadee. The Kabilpat as a capital city of the state had five districts namely: Thewathahanikom, Methalupanikom, Nakarakanikom, Khomatussanikom and Sakkaranikom. In the smallest units of the state was three villages such as Samakhm, Chatuma and Thonawastu.

Keywords : Shakya State, Buddhist Era

1. บทนำ

แคว้นสักกะเป็นแคว้นสำคัญในประวัติศาสตร์อินเดียโบราณ ความสำคัญของแคว้นสักกะคือ ศาสดาเอกของโลกคือพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติที่แคว้นนี้ ปัจจุบันพื้นที่บางส่วนของแคว้นสักกะอยู่ในเขตประเทศเนปาล มีโบราณสถานที่เป็นหลักฐานยืนยันคือลุมพินีหรือลุมมินเด ซึ่งเป็นสถานที่ประสูติของพระพุทธเจ้า

แคว้นสักกะ เป็นที่อยู่ของชาวศากยะ มีเรื่องราวที่เป็นตำนานของชาวศากยะบันทึกไว้ใน อัมพปัฐสุตตรและอรรคถกกา ชาติพันธุ์ของชาวศากยะเป็นชนเผ่าไดโนนั้น ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ บ้างก็ว่าเป็นชนชาติอารยัน บ้างก็ว่าเป็นชนเผ่ามกโกล ซึ่งชาติพันธุ์ของชาวศากยะจะไม่นำมากล่าวในบทความนี้

บทความนี้มุ่งศึกษาแคว้นสักกะในประเด็นต่อไปนี้ คือ(1) ความเป็นมาของแคว้นสักกะ(2) อาณาเขตของแคว้นสักกะ(3) สถานภาพของแคว้นสักกะ(4)เมืองในแคว้นสักกะ(5) นิคมและคามในแคว้นสักกะดังจะได้กล่าวเป็นลำดับต่อไป

2. ความเป็นมาของแคว้นสักกะ

อัมพัฏฐสูตร (ที.สี. (ไทย) 9/149/92-93) และอรรถกถาอัมพัฏฐสูตร (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525, หน้า 555-561) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของแคว้นสักกะไว้ว่า พระเจ้าโอกกากราชมีพระมเหสี 5 พระองค์ พระอัครมเหสีมีพระราชโอรส 4 พระองค์ และราชธิดา 5 พระองค์ ต่อมาพระอัครมเหสีสิ้นพระชนม์ พระเจ้าโอกกากราชจึงทรงตั้งมเหสีองค์อื่นขึ้นเป็นอัครมเหสีแทน และอัครมเหสีองค์ใหม่ได้ประสูติพระโอรส 1 พระองค์ พระเจ้าโอกกากราชทรงเอ็นดูพระโอรสองค์ใหม่เป็นพิเศษ จึงเป็นเหตุให้พระองค์พลัดปลั่งจำเป็นต้องยกราชสมบัติแก่พระโอรสองค์ใหม่ แทนที่จะเป็นพระโอรสที่ประสูติจากพระอัครมเหสีองค์ก่อน ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงให้พระโอรสและพระธิดาทั้ง 9 ออกจากพระนครเพื่อไปสร้างพระนครใหม่

พระราชโอรสและพระธิดาทั้ง 9 พร้อมด้วยอำมาตย์ 8 คน และชาวเมืองอีกเป็นจำนวนมาก ได้ตามเสด็จ โดยมุ่งหน้าไปยังเชิงเขาหิมพานต์ ซึ่งบริเวณนั้นเป็นดงไม้สักกะ และเป็นที่อยู่ของกบิลดาบส ผู้รู้วิชาภูมิบาล กบิลดาบสเมื่อทราบข่าวของพระราชโอรสและพระราชธิดาทั้ง 9 กำลังหาสถานที่สร้างพระนครใหม่ จึงแนะนำให้สร้างพระนครในบริเวณดงไม้สักกะนั้น และสร้างราชมณฑลที่ตนที่ตั้งบรรณศาลาของตน พระราชโอรสและพระราชธิดาและอำมาตย์ต่างเห็นดีด้วย จึงได้เลือกสร้างพระนครในอาณาบริเวณดังกล่าว และตั้งชื่อเมืองใหม่ว่า “กบิลพัสดุ์” ซึ่งหมายถึง ที่อยู่ของดาบสชื่อกบิล

เมื่อสร้างพระนครเป็นที่มั่นคงแล้ว อำมาตย์ทั้งแปดได้ปรึกษากับพระราชโอรสทั้ง 4 ถึงการแต่งงาน อันเป็นธรรมเนียมเพื่อให้มีผู้สืบสันตติวงศ์ต่อไป แต่ด้วยเหตุที่เหล่าพระราชโอรสและพระราชธิดามีโคตรวงศ์ที่เคร่งครัดในสายโลหิต ไม่ต้องการให้สายเลือดของศากยะไปปะปนกับสายเลือดในตระกูลอื่น จึงได้ทำการสมรสอยู่ร่วมกับพระภคินีของตน ๆ เว้นพระเชษฐภคินี ซึ่งดำรงไว้ในตำแหน่งมารดา

เมื่อพระเจ้าโอกกากราชทราบว่า พระราชโอรสสามารถสร้างนครใหม่ได้สำเร็จ จึงเปล่งอุทานว่า “สกุยา วต โภ กุมารา” (กุมารผู้อาจหาญหนอ กุมารผู้อาจหาญยิ่งหนอ) โดยคำว่าผู้อาจหาญนั้น ตรงกับคำว่า “สักกะ หรือศากยะ” ด้วยเหตุนี้ คำนี้จึงกลายเป็นชื่อวงศ์ของเหล่าพระราชโอรสพระราชธิดา ที่ครองกรุงกบิลพัสดุ์สืบมา

ที่มาของคำว่า “สักกะหรือศากยะ” นี้สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2549, หน้า 11) ทรงเห็นว่า เป็นชื่อที่ได้ตามชนบทที่สร้างเมือง เพราะสร้างเมืองอยู่ในดงไม้สักกะสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมาณูชิตชิโนรส ทรงเห็นว่า เป็นชื่อตามสกลสังวาส เพราะแต่งงานอยู่ร่วมกับพี่น้องในวงศ์เดียวกัน(สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมาณูชิตชิโนรส, 2530, หน้า 5) วรรศ์ดี มัทธโนบล (2555, หน้า 147) ได้แสดงทัศนะว่า การมีชื่อว่าศากยะ ด้วยเหตุเพียงเพราะการเปล่งอุทานของพระเจ้าโอกกาทะ ไม่น่าจะมีน้ำหนักมากเท่ากับการได้ชื่อวงศ์มาจากดงไม้สักกะ อันเป็นที่ซึ่งเหล่าโอรสธิดาและกองคาราวานจักต้องใช้เวลาพักค้างแรม เพื่อสร้างเมืองขึ้นมา ด้วยน้ำมือของตนเอง อีกทั้งพระโอรสธิดาถูกเนรเทศ

ออกจากเมือง ซึ่งเป็นการเนรเทศที่ไม่สู้จะเป็นธรรมเท่าใดนัก จึงไม่มีเหตุผลอันใดที่เหล่าโอรสธิดา จะนำคำอุทธานของบิดาที่เนรเทศพวกตนออกจากเมือง มาตั้งชื่อวงศ์ของพวกตนได้ ส่วนพุทธทาสภิกขุ (2546, หน้า 130) กล่าวว่า คำว่าศากยะหรือสากยะ ได้มาจากคำอุทธานของพระเจ้าโศกกากราชที่แปลงขึ้นชมพวกกุมารว่า “สกยา วต โภ กุมารา” ซึ่งพระบาลีและอรรถกถาบอกไว้ชัดเจน ต่อมาคำว่า สักกะ นอกจากจะใช้เป็นชื่อวงศ์แล้ว ยังใช้เรียกเป็นชื่อแคว้นอีกด้วย

2. อาณาเขตของแคว้นสักกะ

หลักฐานทางภูมิศาสตร์ที่ปรากฏในคัมภีร์ระบุว่า แคว้นสักกะอยู่ใกล้เชิงเขาหิมพานต์ ข้อความในมหาปรินิพพานสูตร ที่พระอานนท์ได้กราบทูลให้พระพุทธเจ้าเสด็จไปปรินิพพานที่เมืองใหญ่ ๆ เช่น เมืองจัมปา เมืองราชคฤห์ เมืองสาวัตถี เมืองสาเกต เมืองโกสัมพี เมืองพาราณสีอย่าเสด็จปรินิพพานที่เมืองเล็กเมืองดอน เมืองกิง (ที.มหา. (ไทย) 10/210/158) จะเห็นว่าเมืองที่พระอานนท์เอ่ยชื่อนั้น ไม่ปรากฏชื่อแคว้นสักกะหรือเมืองกบิลพัสดุ์เลย แม้ในอุโบสถสูตรกล่าวถึงมหาชนบท 16 แคว้น (อง.ตัก. (ไทย) 20/71/288) ก็ไม่ปรากฏชื่อแคว้นสักกะเช่นเดียวกันแสดงให้เห็นว่า แคว้นสักกะเป็นเมืองเล็ก ๆ มีอาณาเขตไม่กว้างขวางนัก นับรวมอยู่ในอนุชนบท 6 แคว้น คือ สักกะ โกลิยะ ภัคคะ วิเทหะ อุตตรปละ และมูฬกะ

ริส เดวิดส์ (2515, หน้า 49) นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา ชาวอังกฤษ กล่าวว่า ที่ตั้งของเมืองหลวงของแคว้นสักกะ คือเมืองกบิลพัสดุ์ อยู่ห่างจากเมืองราชคฤห์ 60 โยชน์ (450 ไมล์) อยู่ห่างจากเมืองเวสาลี 50 โยชน์ (375 ไมล์) อยู่ห่างจากเมืองสาวัตถี 6 หรือ 7 โยชน์ (50 ถึง 60 ไมล์) หากกำหนดตามแผนที่อินเดียโบราณ จะเห็นว่า อาณาเขตของแคว้นสักกะด้านทิศเหนือติดกับเทือกเขาหิมาลัย ทิศตะวันออกติดกับแคว้นมัลละ ทิศตะวันตกติดกับแคว้นโกลิยะ และทิศใต้ติดกับแคว้นโกศล

ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวถึง ภูมิศาสตร์ของแคว้นสักกะ ที่ปรากฏในคัมภีร์อรรถกถาเช่น อรรถกถาอังคุตตรนิกายว่า เมืองสาวัตถีอยู่ห่างจากเมืองสาเกต 7 โยชน์ ห่างจากรามคาม 45 โยชน์ และเมืองสาวัตถีที่เป็นเมืองหลวงใหม่ของแคว้นโกศล จะอยู่เหนือเมืองสาเกตขึ้นไป รามคามจะอยู่ห่างไปทางทิศตะวันออกของทั้งสองเมือง ส่วนเมืองกบิลพัสดุ์อยู่ตรงส่วนกลาง ในเมื่อขีดเส้นโยงเมืองทั้งสามให้เป็นรูปสามเหลี่ยมขึ้น (พุทธทาสภิกขุ, หน้า 51-52)

แคว้นสักกะแม้จะเป็นแคว้นเล็ก ๆ แต่ก็เป็นที่ดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรที่สำคัญคือ คน ดิน และน้ำ กล่าวคือ ประชาชนมีความขยันหมั่นเพียร ดังที่ตรัสกับพระเจ้าพิมพิสารว่า “เป็นชนบทที่สมบูรณ์ด้วยความเพียรเครื่องหาทรัพย์” ดินดี เพราะเป็นที่ราบเชิงเขา เหมาะแก่การเพาะปลูก และมีแม่น้ำโรหิณีไหลผ่าน ดังนั้น ประชาชนชาวแคว้นสักกะจึงมีอาชีพในการกสิกรรมเป็นหลัก ในด้านพาณิชย์ แคว้นสักกะเป็นแหล่งการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งในเวลานั้น เพราะเส้นทางพาณิชย์เชื่อมระหว่างมหาชนบทภาคใต้และภาคเหนือขึ้น ต้องผ่านแคว้นสักกะด้วย โดยเริ่มจากภาคใต้ที่เมือง

มาหิสสดีแห่งแคว้นมุพกะ ผ่านกรุงอุชเชนี เมืองโคณฑะระ เมืองเวทิสสา (แคว้นอวันตี) เมืองวนสวหะ (แคว้นเจตี) กรุงโกสัมพี เมืองสาเกต กรุงสาวัตถิ เมืองเสตัพพะ (แคว้นโกศล) กรุงกบิลพัสดุ์ (แคว้นสักกะ) กรุงกลินารา กรุงปาวา (แคว้นมัลละ) โภคนคร กรุงเวสาลี (แคว้นวัชชี) แล้วข้ามแม่น้ำคงคาไป สิ้นสุดที่กรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ(ขุ.สุ. (ไทย) 25/1017-1020/741, ขุ.จู. (ไทย) 22/35-38/7)

3. สถานภาพของแคว้นสักกะ

แคว้นสักกะเป็นแคว้นเล็ก ๆ มีอำนาจน้อย ซ้ำยังเป็นแคว้นที่ขึ้นต่อแคว้นโกศลอีกด้วย มีข้อความในปัพพชาสูตร เป็นหลักฐานเครื่องยืนยันว่า แคว้นสักกะเป็นเมืองขึ้นของแคว้นโกศล ตอนที่พระพุทธเจ้าตรัสกับพระเจ้าพิมพิสาร ราชาแห่งแคว้นมคธว่า “มีชนบทตรงข้างภูเขาคิสิมพินดี เป็นชนบทที่สมบูรณ์ด้วยความเพียรเครื่องหาทรัพย์ เป็นเมืองขึ้นของโกศล มีพวกซื้ออาทิตตโดยโคตร ชื่อศากยะโดยชาติ อาตมาภาพออกบวชจากตระกูลนั้น”(ขุ.สุ. (ไทย) 25/426/597) ในอัครัญญสูตร มีถ้อยคำที่พระพุทธเจ้าตรัสกับวาเสฏฐะว่า “วาเสฏฐะ พระเจ้าปเสนทิโกศล ย่อมทราบว่าเป็นพระสมณโคดมออกบวชแล้วจากศากยะตระกูล พวกศากยะทั้งหลาย เป็นผู้ติดต่อกันใกล้ชิดและอยู่ในอำนาจของพระเจ้าปเสนทิโกศล ย่อมทำการต้อนรับ ทำการอภิเวท ลูกขึ้นรับ ทำอัญชลีกรรม และสามัคคีกรรมในพระเจ้าโกศล...” (ที.ปา. (ไทย) 11/117/88) และหลักฐานอีกแห่งหนึ่ง พระเจ้าปเสนทิโกศลได้กราบทูลพระพุทธเจ้าว่า “พระผู้มีพระภาคก็เป็นกษัตริย์ หม่อมฉันก็เป็นกษัตริย์ พระผู้มีพระภาคเป็นชาวโกศล หม่อมฉันก็เป็นชาวโกศล พระผู้มีพระภาคพระชนมายุแปดสิบ หม่อมฉันก็มีพระชนมายุแปดสิบ...”(ม.ม. (ไทย) 13/374/458)จากข้อความที่ยกมา แสดงให้เห็นว่า แคว้นสักกะเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของแคว้นโกศลและอำนาจทางการเมืองก็ยังคงขึ้นต่อแคว้นโกศล ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะแคว้นสักกะเป็นแคว้นเล็ก ๆ ไม่มีอำนาจทางการเมืองที่จะไปต่อรองกับแคว้นใหญ่ ๆ ได้ การที่แคว้นสักกะเป็นส่วนหนึ่งของโกศลนั้น น่าจะสืบเนื่องมาตั้งแต่บรรพบุรุษ กล่าวคือ เมื่อราชโอรสของพระเจ้าโอกกากราชออกไปสร้างนครใหม่ ครอบครองดินแดนเล็ก ๆ ที่เรียกว่าแคว้นสักกะ ซึ่งไม่มีกำลังทางแสนยานุภาพทัดเทียมกับแคว้นใหญ่ ๆ ได้ จึงต้องอาศัยร่วมเงาของนครเดิมของบิดา อันเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรโกศลในอดีตนั่นเอง ดังนั้น แคว้นสักกะจึงเป็นส่วนหนึ่งของแคว้นโกศลสืบมาจนถึงสมัยพุทธกาล แต่การบริหารบ้านเมืองของชาวศากยะสามารถดำเนินการเองได้ โดยไม่ต้องยึดตามแบบโกศล โดยแคว้นโกศลมีรูปแบบการปกครองแบบราชาธิปไตย ส่วนแคว้นสักกะ มีรูปแบบการปกครองแบบสามัคคีธรรม

4. เมืองในแคว้นสักกะ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้นิพนธ์ไว้ในหนังสือพุทธประวัติว่า แคว้นสักกะมีเมืองใหญ่ 3 เมือง คือ เมืองกบิลพัสดุ์ เมืองวิธัญญา และเมืองศิลาวัตถิ (สมเด็จพระมหา

สมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, หน้า 101) เมืองกบิลพัสดุ์ เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เพราะนอกจากจะเป็นเมืองหลวงของแคว้นสักกะแล้ว ยังเป็นเมืองที่พระพุทธเจ้าประสูติด้วย ส่วนอีก 2 เมืองแทบไม่เป็นที่รู้จัก เนื่องจากศูนย์กลางการปกครอง เศรษฐกิจ การเมือง รวมศูนย์อยู่ที่เมืองกบิลพัสดุ์ แต่ก็เข้าใจว่า ทั้ง 2 เมือง มีความเจริญรุ่งเรืองไม่ด้อยไปเมืองกบิลพัสดุ์แน่นอน ดังจะได้กล่าวความสำคัญของทั้ง 3 เมือง ดังนี้

4.1 เมืองกบิลพัสดุ์

เมืองกบิลพัสดุ์ตั้งอยู่ใกล้เชิงเขาหิมาลัย อรรถกถาอัมพัฏฐสูตรกล่าวว่าเมื่อพระราชโอรสของพระเจ้าโอกกากราช พร้อมชาวเมืองที่ติดตาม กำลังแสวงหาพื้นที่เพื่อสร้างเมืองใหม่นั้น ได้เดินทางมาถึงอาศรมของกบิลฤาษี ซึ่งสร้างบรรณศาลาอยู่ในแนวป่าไม้สัก ข้างป่าหิมพานต์ เมื่อกบิลฤาษีเห็นขบวนของพระราชโอรสของพระเจ้าโอกกากราชมุ่งหน้ามา ทราบว่ากำลังแสวงหาพื้นที่สร้างพระนครใหม่ จึงบอกให้พระราชโอรสสร้างพระนครในบริเวณที่ตนอยู่อาศัย เพราะถ้าสร้างเมืองขึ้นใหม่ในบริเวณนี้ เมืองนี้จักเป็นเมืองเล็กในชมพูทวีป ชายที่เกิดในเมือง แต่ละคน ๆ จักสามารถเอาชนะคนตั้ง 100 ก็ได้ ตั้ง 1,000 ก็ได้ พระราชโอรสจึงได้สร้างนครใหม่ขึ้นในบริเวณนั้น และตั้งชื่อว่า กบิลพัสดุ์ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา^(มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระสูตรและอรรถกถา แปล ที่ฉนิกาย สิลขันธวรรค เล่มที่ 1 ภาคที่ 1, หน้า 58)

เมืองกบิลพัสดุ์ในสมัยพุทธกาล Binayendra Nath Chaudhury กล่าวว่า เมืองกบิลพัสดุ์เป็นศูนย์กลางของมหาสมาคมพันธรัฐหรือสาธารณรัฐ พระเจ้าสุทโธทนะพุทธบิดา ทรงดำรงตำแหน่งประธานใหญ่ งานบริหาร งานฝ่ายตุลาการ และงานสำคัญอื่น ๆ ทั้งหมด นำมาปรึกษา ทำความเข้าใจและตัดสินใจในสันนิบาตศาลา นอกจากนี้ กบิลพัสดุ์ยังมีถนนหนทางสมบูรณ์ มีตลาดหลายแห่ง มีประตูเมือง 4 ทิศ หอคอยสูงเด่นเห็นแต่ไกล เป็นที่ชุมนุมของปราชญ์ราชบัณฑิตและสัตบุรุษทั้งหลายพินเณน ทรนาถ เชาจรี, 2514, หน้า 49)เครื่องแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจและสังคมของเมืองกบิลพัสดุ์ประการหนึ่งคือ มีถนนใหญ่สายหนึ่งผ่านเมืองกบิลพัสดุ์ ที่สาวกของพาวรีพราหมณ์เคยใช้ถนนนี้ เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างปติภูฐานะกับราชคฤห์ และยังมีถนนอีกสายหนึ่ง เป็นเส้นทางจากเมืองกบิลพัสดุ์ไปยังเมืองเวสาลีโดยตรง หนังสือพุทธจริตมิข้อความว่า เมืองกบิลพัสดุ์ มีซุ้มประตูโค้ง ปราสาทสูงตระหง่าน ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงปรากฏเด่น ไม่มีการเก็บภาษีอากรที่ไม่สมควร ไม่ปรากฏความจนในที่ใด ๆ ปรากฏแต่ความเจริญรุ่งเรืองฝ่ายเดียว มหาเทพยเสานทรนันทะ พรรณนาความสวยงามของเมืองกบิลพัสดุ์ไว้คล้ายคลึงกันว่า “เมืองนั้น มีคูเมืองกว้างเหมือนกับแม่น้ำ มีถนนใหญ่ที่ตัดตรงและโอ่อ่า มีป้อมปราการใหญ่โตตั้งภูเขา รววกกับว่าเป็นเมืองราชคฤห์อีกเมืองหนึ่ง...เมืองนั้น มีด้านหน้างามเด่นด้วยหอคอยสีขาว มีร้านตลาดภายในเมืองที่จัดแบ่งไว้อย่างเป็นระเบียบ มีแถวแห่งปราสาทราชมนเฑียรตั้งอยู่รายรอบ”(อศฺวโฆษ, มหาเทพยเสานทรนันทะ, 2541, หน้า 9)

พลันตา พิหารี นักโบราณคดี ชาวเนปาล ได้กล่าวถึงซากกำแพงเมืองกบิลพัสดุ์ที่ตีเลา
ราโกทว่า “ที่นี่เป็นเมืองเก่าราว 100 ปีก่อนพุทธกาลแน่นอน จากร่องรอยกำแพงเก่า มันเป็นแนว
เส้นตรง แล้วเลี้ยวมาทางนี้ แสดงว่าต้องมีโครงสร้างของกลุ่มอาคารเก่าจากการขุดค้นพบว่าเมืองนี้มี
กำแพงล้อมรอบทั้งสี่ด้าน มีคูเมืองและประตูเมืองทั้งสี่ทิศ ภายในเมืองมีถนนกว้างเกือบ 6 เมตร ที่นี้
เคยเป็นเมืองที่มั่งคั่ง มีร้านค้าตั้งอยู่สองฟากถนน ประชาชนมีอาชีพค้าขาย ทำไร่ทำนา และก็เลี้ยง
สัตว์” (ลักษณะ จีระจันท, 2550, หน้า 42)

พระพุทธเจ้าเสด็จเยือนเมืองกบิลพัสดุ์หลายครั้ง ครั้งแรกในพรรษาที่สามหลังตรัสรู้ โดย
การนิมนต์ของพระเจ้าสุทโธทนะ มีพระกาฬทายีนำเสด็จ มีพระสาวกเสด็จตามสองหมื่นรูป ประทับที่
นิโครธาราม ได้ทรงแสดงปาฏิหาริย์และเวสสันดรชาดกแก่หมู่พระญาติที่มาต้อนรับ วันรุ่งขึ้นเสด็จ
บิณฑบาตในพระราชวัง หลังทำภัตตกิจทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดสตรีชาววัง จากนั้นเสด็จเยือน
มารดาพระราหุล ทรงแสดงจันทกนิริชาดก และในวันที่ 8 ที่เสด็จเยือนเมืองกบิลพัสดุ์ ได้ทรงแสดง
มหาธรรมปาลชาดกโปรดพระเจ้าสุทโธทนะจนสำเร็จเป็นอนาคามี(มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระสูตร
และอรรถกถา แปล เล่มที่ 1 ขุททกนิกาย คาถาธรรมบทเล่มที่ 1 ภาคที่ 2 ตอนที่ 1, หน้า 156)

ครั้งหนึ่งพระญาติทั้งสองฝ่ายทะเลาะกันเพราะแย่งน้ำทำนา จึงเสด็จห้ามปราม และได้
ทรงแสดงพระสูตรและชาดกไว้หลายเรื่อง เช่น ผันทนชาดก (ขุ.ชา. (ไทย) 27/14-26/398-40) ลมุกก
ชาดก(ขุ.ชา. (ไทย) 27/39-43/206-207) อตตทัณทสูตร(ขุ.สุ. (ไทย) 25/942-961/726-729) มหา
สมัยสูตร(ที.ม. (ไทย) 10/331/259) เป็นต้น เมื่อครั้งพระเจ้าวิชุกทภะยกกองทัพไปประชิดพรมแดน
ศากยะ พระพุทธเจ้าเสด็จยังกบิลพัสดุ์ เพื่อป้องกันการรุกรานของพระเจ้าวิชุกทภะถึง 3 ครั้งมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย, พระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 41 ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่มที่ 1 ภาคที่ 2,
หน้า 35)อีกครั้งหนึ่ง เมื่อคราวประทับ ณ เมืองกบิลพัสดุ์ เจ้าศากยะได้อาราธนาพระพุทธเจ้าในงาน
ฉลองพระตำหนักใหม่ ในคราวนั้นได้โปรดให้พระอานนท์แสดงธรรมในเสขปฏิปทาสูตร(ม.ม. (ไทย)
20/24/42) เมื่อคราวเสด็จเมืองกบิลพัสดุ์อีกครั้งหนึ่ง พระนางมหาปชาบดีเข้าเฝ้า ได้ทรงแสดง
ทักษิณาวិภังคสูตรโปรดพระนาง(ม.อ. (ไทย) 14/376/424)

กบิลพัสดุ์มีวัดนิโครธาราม ซึ่งเป็นวัดที่พระประยูรญาติของพระพุทธเจ้าทั้งสองฝ่าย ๑
ละแปดหมื่นตระกูล รวมหนึ่งแสนหกหมื่นตระกูลร่วมกันสร้างถวาย(มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2541,
หน้า 5) เดิมเป็นราชอุทยานของเจ้าศากยะชื่อนิโครธ เจ้าศากยะได้ตกลงกันว่าให้ใช้ราชอุทยานของ
เจ้าศากยะชื่อนิโครธเป็นที่ประทับของพระพุทธเจ้า ในคราวเสด็จสู่กบิลพัสดุ์(มหามกุฏราชวิทยาลัย,
พระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 64 ขุททกนิกาย ชาดก เล่มที่ 4 ภาคที่ 31, หน้า 599) ซึ่งอยู่ไม่ไกล
จากตัวเมืองมากนัก และได้มอบถวายให้เป็นอารามในพระพุทธศาสนา ชื่อนิโครธาราม
พระพุทธเจ้าประทับจำพรรษาที่วัดนิโครธารามในพรรษาที่ 15 (สุริย์ มีผลกิจ และวิเชียร มีผลกิจ
2543, หน้า 124) และจำพรรษา ณ นิโครธาราม กรุงกบิลพัสดุ์เพียงพรรษาเดียวเท่านั้น

เมืองกบิลพัสดุ์สมัยหลังพุทธกาล ในช่วงปลายพุทธกาล เมืองกบิลพัสดุ์ได้ล่มสลายลง เนื่องจากถูกพระเจ้าวิฑูทกะ โอรสของพระเจ้าปเสนทิโกศล ยกกองทัพมาทำลายและฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ชาวศากยะที่หนีรอดบางพวกหลบหนีไปอยู่ตามป่าเขา บางพวกรวมตัวกันสร้างเมืองขึ้นมาใหม่ในที่ที่ไม่ไกลจากเมืองเดิมนัก

ในราวพุทธศตวรรษที่ 10 พระภิกษุพาเหียนจาริกไปยังอินเดีย และได้บันทึกไว้ในจดหมายเหตุแห่งการเดินทางว่า ภายในพระนครกบิลพัสดุ์ไม่มีกษัตริย์และพลเมืองอาศัยอยู่ เมืองถูกทำลายลงจนรกร้างว่างเปล่า มีเพียงชาวบ้านอาศัยอยู่ประมาณ 20-22 ครัวเรือนและมีพระภิกษุบ้างเล็กน้อย(เจมส์เล็กจ์. เอ็ม, เอ. แอลแอล. ดี., 2510, หน้า 115)

ต่อมา ในพุทธศตวรรษที่ 13 พระภิกษุเฮียงจั้งหรือพระถังซำจั๋งได้บันทึกสภาพทางภูมิศาสตร์ของแคว้นสักกะไว้ว่า “เมืองกบิลพัสดุ์มีเนื้อที่ประมาณ 4,000 ลี้ภายในแคว้นมีเมืองร้างกว่า 10 เมืองรกร้างว่างเปล่าตัวเมืองหลวงกลายเป็นซากปรักหักพังยากจะคะเนเนื้อที่อาณาเขตตัวเมืองขึ้นในก่อด้วยอิฐฐานกำแพงแข็งแรงมากแคว้นนี้รกร้างมานานมีผู้คนอาศัยอยู่น้อยมากภายในแคว้นมีซากฐานอารามเก่า 1,000 แห่งในบริเวณอารามข้างพระราชฐานมีภิกษุกว่า 30 รูป ศิกษานิกายสัมมตียะของฝ่ายหินยาน” (ชีว ชูหลุน, 2549, หน้า 234)

ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่า กบิลพัสดุ์หลังพุทธกาลได้กลายเป็นเมืองร้างมาหลายร้อยปี และทรุดโทรมไปตามกาลเวลา ในปลาย ค.ศ. 1800 จึงมีการสำรวจศึกษาเมืองกบิลพัสดุ์โดยนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี เช่น วี.เอ.สมิธนักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ ปุณณะจันทร์มุเซอร์จี นักโบราณคดีชาวอินเดีย เอ.ฟูเรอร์ นักโบราณคดีชาวเยอรมัน (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์, 2541, หน้า 20-39) การขุดค้นทางโบราณคดี ทำให้พบหลักฐานมากมายที่ยืนยันความเป็นนครโบราณ ที่มีอายุเก่าแก่ก่อนพระพุทธเจ้าประสูติ และเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมาจนถึงปลายพุทธศตวรรษที่ 7 ก่อนนครแห่งนี้จะถูกทิ้งร้างไป

เมืองกบิลพัสดุ์ในปัจจุบัน หลักฐานทางโบราณคดีระบุว่า เมืองกบิลพัสดุ์ ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของอินเดีย ติดบริเวณแถบเชิงเขาหิมาลัย ปัจจุบันอยู่ในเขตประเทศเนปาล เมืองกบิลพัสดุ์ปัจจุบันเรียกว่า “ติเลาราโกต” อยู่ห่างจากลุมพินีราว 22 กิโลเมตร นักโบราณคดีได้ทำการสำรวจเขตตัวเมืองกบิลพัสดุ์ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากวังประมาณ 4 กิโลเมตร ได้พบเสาหินพระเจ้าอโศกมหาราชอยู่ริมสระน้ำ เรียกว่า “โกติหวา” จากที่นั่นไม่ไกลนัก ได้พบซากวัด ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นวัดนิโครธาราม อยู่ห่างจากเมืองกบิลพัสดุ์เพียง 2 กิโลเมตร (สำเนียง เลื่อมใส, 2550, หน้า 23)

ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาเรื่องเมืองกบิลพัสดุ์” ได้ข้อสรุปว่า เมืองกบิลพัสดุ์มีสองแห่งคือ กบิลพัสดุ์เก่า อยู่ที่ติเลาราโกต ประเทศเนปาล และกบิลพัสดุ์ใหม่ อยู่ที่ปิปราร์วา ประเทศอินเดีย และจากการศึกษาอย่างละเอียด ได้ข้อสันนิษฐานว่า ทั้งสองแห่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน เพียงแต่ติเลาราโกต เป็นศูนย์กลางของกบิลพัสดุ์ในสมัยแรก แต่หลังจากถูกกวาดล้างโดยพระ

เจ้าวิฑูทกะ ศากยะที่เหลือได้อพยพลงใต้ ไปตั้งนิवासถานใหม่ที่ปิปร่าหว่า ซึ่งอยู่ในเขตกบิลพัสดุ์เดิม เพียงแต่ย้ายศูนย์ที่ตั้งของพระราชวังที่ประทับ จากเหนือลงใต้ไป 10 กิโลเมตร ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์พสนตา พิฑาโร (2541, หน้า 91) นักโบราณคดี ชาวเนปาลกล่าวว่า พระราชวังกบิลพัสดุ์ ที่ขุดค้นพบที่อินเดีย นั้น น่าจะเป็นวัดมากกว่าวัง เพราะวังควรจะอยู่ในย่านชุมชนเมือง แต่กลับไม่พบหลักฐานที่แสดงความเป็นชุมชนเมืองแต่อย่างใด ที่สำคัญ ได้พบแผ่นจารึกอักษรว่า กบิลพัสดุ์สังฆาราม ซึ่งอาจเป็นชื่อกลุ่มอารามสงฆ์ก็ได้ (ลักษณะ จีระจันทร์, 2550, หน้า 44-45)

เมืองกบิลพัสดุ์ ในปัจจุบัน เป็นเพียงชนบทเล็กๆ อยู่ที่ Piparawa จังหวัดสิทถัตถนคร (Sidharatnagar) ชายแดนเขตประเทศอินเดียต่อกับประเทศเนปาล พระราชวังและบ้านเมือง เหลือให้เห็นแต่เพียงซากอิฐซากหิน ส่วนใหญ่น่าจะจมอยู่ใต้พื้นดิน ที่ยังไม่มีขุดค้นแต่อย่างใด ปัจจุบันอยู่ภายใต้การดูแลของกองโบราณคดีอินเดีย

4.2 เมืองเวธัญญา

เวธัญญา หรือวิธัญญา เป็นที่อยู่ของชาวศากยะอีกเมืองหนึ่งในแคว้นสักกะ ชาวศากยะในเมืองเวธัญญา มีความเชี่ยวชาญในวิชาธนู ได้สร้างปราสาทขนาดยาวในสวนอัมพวัน เพื่อเป็นที่เรียนศิลปะเกี่ยวกับการประดิษฐ์และยิงธนู (มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระสูตรและอรรถกถา แปล ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค เล่ม 3 ภาค 1, หน้า 291) พระผู้มีพระภาคเจ้าเคยเสด็จเมืองเวธัญญาประทับอยู่ ณ สวนอัมพวัน และได้ตรัสปาสาทิกสูตรแก่พระจุนทะ เนื้อหาของพระสูตรแสดงไว้ว่า ในขณะที่ พระจุนทะจำพรรษาอยู่ที่กรุงปาวา เห็นการแตกแยกของสาวกของนิครนถนาภบุตรในเรื่องการตีความคำสอนเมื่อศาสดาของตนสิ้นชีพิตักษัย เมื่อออกพรรษาแล้วท่านจึงเข้าไปหาพระอานนท์ ณ สามคาม แล้วเล่าความให้ฟัง พระอานนท์จึงชวนพระจุนทะไปเฝ้าพระผู้มีพระภาค กราบทูลให้ทรงทราบ เพื่อป้องกันมิให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่สาวกของนิครนถนั้น เกิดขึ้นแก่สาวกของพระพุทธเจ้า (ที.ปา. (ไทย) 11/165/126) เนื้อความในปาสาทิกสูตร อนุমানได้ว่า เมืองเวธัญญาอยู่ใกล้กับสามคาม และสามคามอยู่ติดกับเมืองปาวา

4.3 เมืองซิลาวดี

ซิลาวดี เป็นชื่อเมืองหนึ่งในแคว้นสักกะพระบาสิและอรรถกถาไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับเมืองซิลาวดีไว้ กล่าวเพียงว่าพระพุทธเจ้าเคยเสด็จประทับที่เมืองซิลาวดี และตรัสพระสูตรจำนวน 2 สูตร คือ สัมพหุลสูตร (ส.ส. (ไทย) 15/157/201) และสมิทิสสูตร (ส.ส. (ไทย) 15/158/203)

4. นิคม (ตำบล) ในแคว้นสักกะ

คำว่า “นิคม” มีความหมายไม่แน่นอนนักกว่าหมายถึง หมู่บ้าน ตำบล หรือจังหวัด หากพิจารณาชื่อและสถานที่ของนิคมหลาย ๆ แห่ง เช่น อรุเวลาเสนานิคม เสตกัณณิกนิคม เกสปุตตนิคม เป็นต้น น่าจะเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่หรือเทียบเท่ากับตำบล แต่คงไม่ใหญ่โตถึงกับเรียกว่าเมือง

แคว้นสักกะมีหมู่บ้านที่เรียกว่านิคมอยู่ 5 แห่ง คือ 1) เทวทหนิคม 2) เมทหุปนนิคม 3) นครกนิคม 4) โขมทุสนนิคม 5) สักกรนิคม ในบรรดานิคมทั้ง 5 เทวทหนิคม เป็นที่รู้จักกันทั่วไป แต่อีก 4 นิคม ไม่เป็นที่รู้จักนัก จักได้กล่าวความสำคัญแต่นิคม ดังนี้

4.1 เทวทหนิคม เทวทหะเป็นดินแดนกำเนิดของพระนางสิริมหามายาพุทธมารดา เป็นเมืองที่เมืองน้องในฐานะพระประยูรญาติของศากยวงศ์และโกลิยวงศ์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติ พระพุทธเจ้าเสด็จเทวทหนิคม และตรัสพระสูตรในเทวทหนิคม คือ เทวทหสูตร แต่ปรากฏอยู่ในที่ 3 แห่งคือ ในมัชฌิมนิกาย อุปริปถณาสก(ม.อ. (ไทย) 14/1/7) สังยุตตนิกาย ชันธวารวรรค (ส.ข. (ไทย) 17/2/5) และสังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค (ส.สพ. (ไทย) 18/134/117)ซึ่งแต่ละแห่งมีเนื้อหาต่างกัน

เทวทหะในปัจจุบันอยู่ในดินแดนของประเทศเนปาล มีฐานะเป็นอำเภอ (Davdaha) อยู่บนถนน Mahendra-Higway จากลุมพินีไปทางกาฐมาณฑุประมาณ 54 กิโลเมตร(พระวิเทศโพธิคุณ (ว.ป. วีรยุทธ), 2545, หน้า 354) ตั้งอยู่ห่างจากกบิลพัสดุ์ไปทางทิศตะวันออก 22 กิโลเมตร ห่างจากแม่น้ำโรหิณีไปทางทิศตะวันออกประมาณ 100 เมตร เมื่อเข้าสู่หมู่บ้านเทวทหะ จะมีเนินดิน บ่อน้ำ กองหิน มองเห็นได้จากถนนหลวงก่อนถึงประตูเข้านครเทวทหะ เป็นคูเมือง ยาวประมาณ 3 กิโลเมตร ซากเมืองส่วนใหญ่พังทลายจมอยู่ใต้ดิน มีต้นไม้ขึ้นจนกลายเป็นป่า บางแห่งหมู่บ้านใช้ที่ดินทำสวน ทำนา มีซากปรักหักพังของกำแพงเมือง ประตูปราสาท ราชสถาน และอาราม กลุ่มโบราณสถานที่นี่เทวทหะได้รับการสำรวจทางโบราณคดีเอาไว้เมื่อ 30 ปีมาแล้ว แต่ยังไม่ได้เริ่มดำเนินการขุดค้นจนกระทั่งปัจจุบัน เพราะขาดงบประมาณ(ลักขณา จีระจันทร์, 2550, หน้า 46)สภาพของเมืองเก่าเทวทหะในปัจจุบัน คงปล่อยให้เนินดินฝังซากโบราณสถานจำนวนมากไว้ ทำให้นักจาริกแสวงบุญส่วนใหญ่ไม่ค่อยนิยมมาเมือง เทวทหะนี้มากนัก

4.2 เมทหุปนนิคม เป็นนิคมของชาวศากยะ อยู่ในแคว้นสักกะ เป็นนิคมที่มีแผ่นดินลามีสีแดง สวยงามเหมือนหงอนไก่เทศเกิดขึ้นมากมาย เมทหุปนนิคมอยู่ห่างจากนิคมชื่อนครก 3 โยชน์ พระเจ้าปเสนทิโกศลเดินทางจากนครกนิคม เพื่อไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่เมทหุปนนิคม ใช้เวลาเดินทางด้วยยานพาหนะไม่ถึงวัน เมทหุปนนิคมมีอารามเป็นที่พำนัก 1 แห่ง พระพุทธเจ้าเคยเสด็จมาประทับที่นี่ และได้สนทนากับพระเจ้าปเสนทิโกศล มีบทสนทนาตอนที่พระเจ้าปเสนทิโกศลได้กล่าวถึงวรรณะและอายุของพระองค์กับพระพุทธเจ้าเสมอกัน และเป็นชาวโกศลเช่นเดียวกัน(ม.ม. (ไทย) 13/374/458)พระพุทธเจ้าทรงธรรมเจดีย์สูตรที่นิคมนี้

4.3 นครกนิคม เป็นนิคมในแคว้นสักกะอีกนิคมหนึ่ง เป็นนิคมที่เจียบสงบน่าอยู่ มีอุทยานหลวงสวยงาม เป็นสถานที่พักผ่อนของชาวนิคม ข้อความในมัชฌิมนิกาย อุปริปถณาสกแสดงว่า พระเจ้าปเสนทิโกศลเคยเสด็จนครกนิคมพร้อมกับทีมการายนะเสนาบดี เพื่อราชกรณียกิจบางอย่าง นั่นก็คือการวางแผนจับพันธุเสนาบดี พร้อมกับบุตร 32 คนให้ได้ภายในวันเดียว เมื่อพระองค์เสด็จถึงอุทยานหลวง ได้สัมผัสกับบรรยากาศอุทยานหลวงของนครกนิคม ซึ่งเป็นรมณีสถาน มีต้นไม้ล้วนงาม

นำดู ชวนให้เกิดความผ่องใส เจียบสงัด ปราศจากเสียงอื้ออึง ปราศจากคนสัจจรไป ควรเป็นที่อยู่ของ
ผู้ต้องการความสงบ บรรยากาศเช่นนี้ ทำให้พระองค์นึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทราบว่าพระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ที่เมทพุนิคม จึงได้เสด็จไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่เมทพุนิคมและได้สนทนากับพระพุทธเจ้า
พระพุทธเจ้าเคยประทับที่นครนิคมพร้อมพระอานนท์ และได้ตรัสแสดงจุฬาสุนทรสูตร(ม.อ. (ไทย)
14/176-215)

4.4 โขมทุสนนิคม โขมทุสสะ เป็นนิคมของชาวศากยะอีกนิคมหนึ่ง ชาวศากยะในแคว้น
สักกะอาจจะมีหลายกลุ่ม ซึ่งรวมตัวกันอยู่เป็นนิคม แต่ละนิคมจะมีอาชีพการค้าขายอย่างหนึ่ง
โดยเฉพาะ เช่น พวกช่างไม้ ช่างเหล็ก ช่างหม้อ คนแต่ละอาชีพเหล่านี้อยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านหนึ่ง
โดยเฉพาะ เป็นหมู่บ้านช่างไม้ หมู่บ้านช่างเหล็ก หมู่บ้านช่างหม้อ ประกอบเฉพาะอาชีพชนิดนั้นอย่าง
เดียว รวมทั้งพวกพราหมณ์ที่ประกอบอาชีพในการทำพิธีกรรมให้แก่ครอบครัว ก็รวมตัวกันอาศัยอยู่ใน
ตำบลโขมทุสสะนี้ด้วย(ที.ดับบลิว.ริส เดวิดส์, 2515, หน้า 49) ชาวศากยะที่อาศัยอยู่ในโขมทุสนนิคม
ประกอบอาชีพทอผ้า จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า โขมทุสสะ สิ้นค้าของชาวหมู่บ้านนี้คือ ผ้าไหมทอ ที่เรียกกัน
ว่าผ้าโฆมะหรือโฆมพัสตร์ ชาวโขมทุสนนิคม มีสัญชาติความเป็นของตัวเองด้วย

พระพุทธเจ้าเสด็จโขมทุสนนิคม และได้ตรัสโฆมพัสตร์แก่ชาวโขมทุสสะ จนพราหมณ์และ
คฤหบดีชาวโขมทุสสะเกิดความเลื่อมใส พร้อมกับขอถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะตลอดชีวิต(ส.ส. (ไทย)
15/208/301)

4.5 สักกรนิคม เป็นนิคมของชาวศากยะ ในแคว้นสักกะ พระพุทธเจ้าเคยเสด็จประทับใน
นิคมนี้พร้อมด้วยพระอานนท์ ทรงแสดงอุปัทมสูตร ในนิคมนี้ (ส.มหา. (ไทย) 19/2/2)ในอรรถกถา
ธรรมบทกล่าวว่า สักกรนิคมอยู่ไม่ไกลจากกรุงราชคฤห์มัจฉริยเศรษฐีอาศัยอยู่ในนิคมนี้ (มหามกุฏราช
วิทยาลัย, พระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 41 ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่มที่ 1 ภาคที่ 2, หน้า
49) เข้าใจว่า สักกรนิคมมี 2 แห่ง คือ สักกรนิคมในแคว้นสักกะ และสักกรนิคมในแคว้นมคธ

5. คาม (หมู่บ้าน) ในแคว้นสักกะ

คำว่า คาม หมายถึงหมู่บ้านที่มีหลังคาเรือนตั้งแต่ 2-3 หลังคาเรือนขึ้นไปจนถึงหมู่บ้านนับ
จำนวนไม่ถ้วนก็ได้ จำนวนพลเมืองที่มีอยู่คามหนึ่ง ๆ อาจมีตั้งแต่ 30 ครอบครัว จนถึง 1,000
ครอบครัว คราวเรือนหนึ่ง ๆ เรียกว่า “กุล” จำนวนคนที่นับเป็นกุล (สกุล) หนึ่ง ๆ นั้น นอกจากนับรวม
เอาพ่อ แม่ ลูก และปู่ ย่า ตา ยายเข้าไว้ด้วยแล้ว ยังนับรวมเอาภรรยาและลูกของลูกชายเข้าไว้อีกด้วย
(ธนิต อยู่โพธิ์, 2494, หน้า 11) แต่สถานะของ “คาม” ในพระบาลี มีความหมายไม่แน่นอนนัก บาง
แห่งอาจหมายถึงหมู่บ้าน บางแห่งหมายถึงเมือง เช่น รามคาม แต่คามในแคว้นสักกะ น่าจะมีสถานะ
เป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ แต่ไม่ถึงกับยกสถานะเป็นเมืองหรือนคร จากการสืบค้นพบว่า แคว้นสักกะมี
หมู่บ้านที่ลงท้ายด้วยคามอยู่ 3 แห่ง คือ

5.1 สามคาม เป็นหมู่บ้านของชาวศากยะ ในแคว้นสักกะในอรรถกถาปาสาทิกสูตร กล่าวว่า ตั้งชื่อหมู่บ้านว่าสามคาม เพราะมีข้าวฟ่างและลูกเดือยหนาแน่น(มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 15 ที่ชนิกาย ปาฎิกวรรค เล่มที่ 1, หน้า 294) แต่ในอรรถกถาสามคามสูตร กล่าวว่า ตั้งชื่อหมู่บ้าน เพราะมีชาวสามกะอยู่กันอย่างหนาแน่น(มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระสูตรและอรรถกถาแปล มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์ เล่มที่ 3 ภาคที่ 1, หน้า 89)หมู่บ้านสามคามน่าจะอยู่ติดชายแดนกับแคว้นมัลละ เพราะในปาสาทิกสูตรกล่าวว่า พระจุนทะจำพรรษาอยู่ใกล้กับกรุงปาวา เมื่อออกพรรษาแล้ว ได้นำเรื่องการทะเลาะวิวาทของลูกศิษย์นิครนถ์ไปเล่าให้พระอานนทพิง ขณะนั้นพระอานนทจำพรรษาอยู่ที่สามคาม ซึ่งอาจอยู่ไม่ไกลจากแคว้นมัลละมากนักข้อความในสามคามสูตรว่า พระพุทธเจ้าประทับ ณ สามคาม แคว้นสักกะ ทรงทราบข่าวการสิ้นชีพของนิครนถ์นาคบุตร ที่พระจุนทะนำทูลถวาย(ม.ม. (ไทย) 14/41/50)

5.2 จาตุมา ไม่ทราบแน่ชัดว่าเป็นนิคมหรือคาม เพราะพระบาลีไม่มีคำกำกับไว้ว่า เป็นนิคมหรือคาม ดังพระบาลีว่า เอวมเม สุตฺโต เอกํ สมยํ ภควา จาตุมา ยํ วิหริติ อามลกีวเนฯ (ม.ม. (บาลี) 13/57/130) สันนิษฐานว่าน่าจะมีฐานะเป็นหมู่บ้าน ครั้งหนึ่งพระพุทธเจ้าเสด็จมาประทับที่อามลวัน (สวนมะขามป้อม) ใกล้หมู่บ้านจาตุมาได้ตรัสจาตุมาสูตรที่หมู่บ้านนี้(ม.ม. (ไทย) 13/157/117)

5.3 โทณวัตถุ เป็นหมู่บ้านพราหมณ์ ที่อาศัยอยู่ในแคว้นสักกะ กลุ่มพระปัญจวัคคีย์มีพระอัญญาโกณฑัญญะเป็นต้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 52 ขุททกนิกายเถรคาถา เล่มที่ 2 ภาคที่ 1, หน้า 492) และพระปุลณมนตานีบุตร ซึ่งเป็นหลานของพระอัญญาโกณฑัญญะ (มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 50 ขุททกนิกายเถรคาถา เล่มที่ 2 ภาคที่ 1, หน้า 73)เคยอยู่ที่หมู่บ้านนี้

การนำเสนอเรื่องแคว้นสักกะในสมัยพุทธกาล ยังมีประเด็น ๆ อื่น ที่ไม่สามารถนำมาศึกษาและวิเคราะห์ในบทความนี้ได้ เช่น ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับเทวนิคม การศึกษาแคว้นสักกะในด้านสังคมเศรษฐกิจ การปกครอง ตลอดจนทั้งการล่มสลายของศากยวงศ์ เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านขอบเขตของการศึกษา ซึ่งประเด็นเหล่านี้ จึงได้นำเสนอในโอกาสต่อไป

6. สรุป

แคว้นสักกะหรือแคว้นสักกะนั้น เกิดขึ้นเมื่อพระราชโอรสและพระราชธิดาทั้ง 9 ของพระเจ้าโอกกากราช พร้อมด้วยอำมาตย์และประชาชนจำนวนมาก ได้ออกจากเมืองไปสร้างนครใหม่ขึ้นในดงไม้สักกะ ใกล้เชิงเขาหิมพานต์ บริเวณนั้นเป็นที่อยู่อาศัยของกบิลดาบส เมื่อสร้างนครใหม่เสร็จจึงตั้งชื่อว่ากบิลพัสดุ์ ตามชื่อของกบิลดาบส และสถาปนาวงศ์ใหม่ขึ้นมาว่า ศากยวงศ์ ต่อมาได้สมรสกันเองระหว่างพี่น้อง การที่ได้ชื่อว่าแคว้นสักกะนั้น มีที่มา 3 นัย คือ 1) ตั้งชื่อตามสถานที่ เพราะสร้างเมืองอยู่ในดงไม้สักกะ 2) ตั้งชื่อตามสกุลสังวาส เพราะแต่งงานอยู่ร่วมกับพี่น้องในวงศ์เดียวกัน 3) ตั้งชื่อตาม

คำชื่นชมของพระเจ้าโศกการาช เมื่อทราบข่าวว่าพระราชโอรสสามารถสร้างนครใหม่ได้ คำว่า “สักกะ หรือ สากยะ” แม้จะเป็นชื่อวงศ์หรือชนชาติ แต่ต่อมาได้ชื่อเป็นชื่อแคว้นด้วย

อาณาเขตของแคว้นสักกะ ด้านทิศเหนือติดกับเทือกเขาหิมาลัย ด้านทิศตะวันออกติดกับแคว้นมัลละ ด้านทิศตะวันตกติดกับแคว้นโกลิยะ ด้านทิศใต้ติดกับแคว้นโกศล แคว้นสักกะแม้จะเป็นดินแดนไม่กว้างขวางนัก แต่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรคือ คน ดิน และน้ำ อีกทั้งยังเป็นเส้นทางการค้าเชื่อมระหว่างมหาชนบทภาคใต้กับภาคเหนือด้วย

สถานภาพของแคว้นสักกะ เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของแคว้นโกศลและอยู่ใต้อำนาจของแคว้นโกศลสืบมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เนื่องจากต้นวงศ์ของศากยะนั้น แยกตัวออกมาจากแคว้นโกศล เมื่อกำหนดอาณาเขตของตนว่าแคว้นสักกะ แต่ยังคงอาศัยอำนาจของแคว้นโกศลในการรักษาดินแดนของตนเอง เนื่องจากเป็นแคว้นเล็ก ๆ ซึ่งไม่มีกำลังทางแสนยานุภาพทัดเทียมกับแคว้นใหญ่ ๆ ได้ แต่กิจการด้านการบริหารบ้านเมือง สามารถดำเนินการเองได้ โดยไม่ต้องยึดตามแบบแคว้นโกศล

แคว้นสักกะ มีเมืองใหญ่ 3 เมือง คือ เมืองกบิลพัสดุ์ เมืองเวธัญญา และเมืองศิวาวดี กบิลพัสดุ์มีฐานะเป็นเมืองหลวงของแคว้นสักกะ ในสมัยพุทธกาลมีความเจริญรุ่งเรืองทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนประกอบอาชีพค้าขาย ทำไร่นา และเลี้ยงสัตว์ ตัวเมืองมีกำแพงล้อมรอบทั้งสี่ทิศ ภายในตัวเมืองประกอบด้วยปราสาทราชวัง ปลายพุทธกาลกบิลพัสดุ์ได้ล่มสลายลง เนื่องจากถูกกองทัพของเจ้าวิชชุกะเข้าโจมตีและทำลายล้างเผ่าพันธุ์ กบิลพัสดุ์ปัจจุบันอยู่ในเขตประเทศเนปาล ยังมีซากกำแพงเมืองและพระราชวังให้ปรากฏเห็น ส่วนเมืองเวธัญญาและศิวาวดี หลักฐานจากพระไตรปิฎกและอรรถกถาระบุเพียงว่ามีฐานะเป็นเมืองหรือนคร ส่วนหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีในปัจจุบัน ยังไม่มีการศึกษาและขุดค้นว่าทั้งสองเมืองนี้ตั้งอยู่บริเวณใด

แคว้นสักกะประกอบด้วยนิคม 5 นิคม คือ เทวทहनิกม เมทหุปนนิคม นครกนิคม โขมทุสนนิคม และสักกรนิคม นิคมในสมัยพุทธกาล น่าจะเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ เทียบเท่ากับตำบล แต่คงไม่ใหญ่โตถึงกับเรียกว่าเมือง พระพุทธเจ้าเคยเสด็จประทับที่เทวทहनิกม และตรัสเทศนาที่นิคมนี้ เทวทหะปัจจุบันอยู่ในดินแดนของประเทศเนปาล การสำรวจทางโบราณคดี ได้มีการสำรวจเมื่อ 30 กว่าปีที่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการขุดค้น เนื่องจากขาดงบประมาณ พื้นที่ของเทวทหะส่วนใหญ่จึงยังจมอยู่ใต้ดิน มีต้นไม้และป่าปกคลุม บางแห่งเป็นที่ทำกินของชาวบ้าน ส่วนอีก 4 นิคม พระไตรปิฎกและอรรถกถาระบุเพียงว่า พระพุทธเจ้าเคยเสด็จประทับและตรัสพระสูตรไว้หลาย ๆ สูตร

แคว้นสักกะมีหมู่บ้านที่เรียกว่าคาม 3 แห่ง คือ สามคาม จาตุมา และโทณวัตถุ พระพุทธเจ้าเคยเสด็จประทับที่สามคาม พระจุนทะได้นำเรื่องราวการสิ้นชีพของนิครนถนาฏบุตรทูลถวายพระพุทธเจ้าที่หมู่บ้านนี้ ส่วนโทณวัตถุ เป็นหมู่บ้านพราหมณ์ พระอัญญาโกณฑัญญะและพระปุลณมนตานีบุตร เกิดที่หมู่บ้านนี้

7. เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการแผนกตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2541). **พระธัมมปัทมฐกถาแปล**

ภาค 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย,

เจมส์ เล็กจ์. เอ็ม. เอ. แอลแอล. ดี. (2510). **จดหมายเหตุแห่งพุทธอาณาจักรของพระภิกษุฟาเทียน,**
พระยาสุรินทรฤชาชัย (จันทร์ ตุงคสวัสดิ์) แปลและเรียบเรียง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
เจริญผลการพิมพ์.

ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์. (2541). **การศึกษาเรื่องเมืองกบิลพัสดุ์.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ไทย-ธิเบตศึกษา.
ชีวชูลุน. (2547). **ถึงข้าจิ้ง จดหมายเหตุการเดินทางสู่ดินแดนตะวันตกของมหาราชอาณาจักรถึง.**
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.

ที.ดับบลิว.ริส เดวิดส์. (2515). **พระพุทธศาสนาในชมพูทวีป,** แปลและเรียบเรียงโดย สมัย สิงหศิริ,
กรุงเทพมหานคร : สภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ธนิต อยู่โพธิ์. (2494). **ภาวะเศรษฐกิจสมัยพุทธกาล.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระจันทร์.

บรรจบ บรรณรุจิ. (2536). **อสีติมหาสาวก.** กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.

พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา. (2551). **เยือนอินเดีย ตามรอยอารยธรรมพุทธ.** กรุงเทพมหานคร :
หจก. เม็ดทราย พรินติ้ง จำกัด.

พระวิเทศโพธิคุณ (ว.ป. วีรยุทธโธ). (2545). **สู่ดินแดนพุทธองค์ อินเดีย-เนปาล.** กรุงเทพมหานคร :
ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.

พินยนาทรนาถ เชาธูรี. (2514). **พุทธสถานในอินเดียโบราณ.** กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พุทธทาสภิกขุ. (2546). **พุทธประวัติ (ฉบับวิจารณ์).** กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อรุณวิทยา.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2525). **พระสูตรและอรรถกถา แปล.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏ-
ราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ-
ราชวิทยาลัย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณ-
ราชวิทยาลัย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ลักษณะ จีระจันทร์. (2550). **ตามรอยพระพุทธเจ้า.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : แพรวสำนักพิมพ์.

วรศักดิ์ มหัทธโนบล. (2555). **พุทธโคดม : บทวิเคราะห์เชิงรัฐศาสตร์ว่าด้วยพุทธประวัติในบริบท
ทางเศรษฐกิจการเมืองและวัฒนธรรมอินเดียสมัยพุทธกาล.** กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ openbooks.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส. (2530). **ปฐมสมโพธิกถา.** กรุงเทพมหานคร :
กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2538). **พุทธประวัติ เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร
: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
สำเนียง เลื่อมใส. (2550). **ตามรอยจาริกอินเดียเนปาล**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ-
ราชวิทยาลัย.
อัครโฆษ.มหากาพย์เสานทรนันทะ. (2541). **ปริวรรต แปลและเรียงเรียงโดย ดร.สำเนียง เลื่อมใส**,
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม

อำเภอชุมโนทัย จังหวัดศรีสะเกษ

The Application of Good Governance of Konkam Sub-district Administrative Organization Yangchumnoi District Sisaket Province

คำสิงห์ ใจเย็น¹

Kamsing Jaiyen

ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน²

Asst. Prof. Dr.Wichitra Srisorn

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอชุมโนทัย จังหวัดศรีสะเกษ 2) ศึกษาเปรียบเทียบการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอชุมโนทัย จังหวัดศรีสะเกษ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม จำนวน 361 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Square Difference)

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม มีการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ 2) ประชาชนที่มีเพศ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างก็มีความคิดเห็นต่อการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน 3) ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ควรเสมอภาคต่อผู้รับบริการทุกฝ่าย

คำสำคัญ : 1. องค์การบริหารส่วนตำบล 2. การปกครองตามหลักธรรมาภิบาล 3. การมีส่วนร่วม

ABSTRACT

This research aimed to : 1) Study The Application of Good Governance of Konkam Sub-District Administrative Organization, Yangchumnoi District Sisaket Province , 2) to compare demographic factors in terms of; Sex, Age, Education level, profession , and average monthly income that affected the application of the good governance participation, 3) Should have public relations Publish various information For the public to thoroughly acknowledge To create the correct understanding Executives and staff should be equal to all service recipients. This was quantitative research. The population were residents of Konkam Sub-district. The sample sized was calculated by Yamane' s Principle 2001, meanwhile, Accidental and stratified sampling technique was used as a tool for data collection. There were 361 persons and the questionnaires were used effect data men. Descriptive statistics includes percentages, means, standard deviation, inferential statistics; t-test and F-test .

The findings were as follows 1)The Konkam Sub-district Administration Organization followed the accountability of good governance, which were rule of law, participation, equity, and transparency The demographic factors have no relationship with good governance administration, then reject the hypothesis.

Keywords : 1. Sub-district administration organization 2. Good Governance 3. participation

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันนี้โลกได้ให้ความสำคัญกับการปกครองโดยยึดหลักประชาชนเป็นศูนย์กลางซึ่งได้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลัง

ผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบัญญัติเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย” (ธีรเดช สอนองทวีพร และ เกสิณี ชิวปรีชา, 2561, หน้า 2)

การปกครอง คือ การมีปฏิสัมพันธ์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยพยายามแข่งขันเป็นผู้จัดสรรอำนาจ อิทธิพล ผลประโยชน์หรือสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม กล่าวเฉพาะกรณีของนักการเมืองเป็นผู้ที่แข่งขันต่อสู้ เพื่อให้ตนได้รับโอกาสเข้ามาเป็นฝ่ายบริหาร และจะได้มีโอกาสเป็นผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายในขณะที่การบริหาร ตามระบบการเมือง การปกครองและการบริหารในระบอบประชาธิปไตย การบริหารในระบอบราชการหรือการบริหารราชการ หมายถึง การดำเนินงานในการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของนโยบายของฝ่ายบริหาร (ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ และจรัญญา สนิทวัฒนากุล, 2561, หน้า 1057)

การปกครองตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในส่วนราชการต่างๆ รวมทั้งการเมืองท้องถิ่นอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลเอง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนซึ่งหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, 2546, หน้า 2) หากองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัดจะทำให้องค์การบริหารงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หลักขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำคัญทางการเมืองอย่างมาก ในการปกครองพื้นที่ในด้านบริการสาธารณะ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และยังเป็นพื้นฐานในการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องให้ความสำคัญในปกครองและบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่

จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง การปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางประกอบการกำหนดนโยบายในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาลอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในพื้นที่ และส่งผลต่อภาพรวมของประเทศต่อไป

2. โจทย์วิจัย

2.1 ความคิดเห็นประชาชนต่อการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอย่างไร

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการขาดธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะเช่นใด

2.3 ประชาชนมีแนวทางเสนอการเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกามให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาการปกครองตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

3.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

3.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

4. สมมุติฐานการวิจัย

ประชาชนในพื้นที่บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ มีความคิดเห็นต่อการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1 นำมาใช้เป็นแนวทางในการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

5.2 ปัญหาและอุปสรรคในการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

5.3 เพื่อเป็นเอกสารวิชาการ สามารถนำผลการวิจัยไปอ้างอิงและปรับใช้ เพื่อพัฒนาการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

6. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากร อายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรทั้งหมด 5,981 คน (ที่ทำการปกครองอำเภอยางชุมน้อย, 2561) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรอายุ 18 ปีขึ้นไป โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดของ Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan (อ้างถึงในจำเริญ อุ่นแก้ว, 2553, หน้า 8-9) ได้จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเมื่อพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Square Difference)

7. ผลการวิจัย

7.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40-49 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท

7.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักความรับผิดชอบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการปกครองตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

การปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D	แปลผล
1. หลักนิติธรรม	4.23	0.83	มาก
2. หลักคุณธรรม	4.15	0.74	มาก
3. หลักความโปร่งใส	4.09	0.87	มาก
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.20	0.72	มาก
5. หลักความรับผิดชอบ	4.39	0.76	มาก
6. หลักความคุ้มค่า	4.24	0.76	มาก
รวม	4.22	0.78	มาก

จากตารางที่ 1 การปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาจากรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หลักความรับผิดชอบ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (= 4.39, S.D. = 0.76) รองลงมาคือ หลักความคุ้มค่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.76) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ หลักความโปร่งใส มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.87) ตามลำดับ

7.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม พบว่า 1) ด้านความโปร่งใสหน่วยงานควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ อันจะเกิดประโยชน์ ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน อันจะก่อให้เกิดภาพลักษณ์ขององค์กรเกิดความน่าเชื่อถือแก่ประชาชนและหน่วยงานภายนอก 2) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ควรยึดหลักคุณธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี มีความถูกต้องเสมอภาคต่อผู้รับบริการ 3) ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรปฏิบัติต่อประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติให้มีความเสมอภาคต่อทุกฝ่าย

8. อภิปรายผลการวิจัย

8.1 จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากประชาชนผู้อยู่ในพื้นที่การปกครองท้องถิ่น ได้รับการบริหารจัดการที่ดี และได้รับความเป็นธรรมทำให้มีความเชื่อมั่นในองค์กรในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ วันดีศรี (2556, หน้า 1) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลวิจัยพบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด มีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรมมีธรรมาภิบาลระดับสูง ส่วนด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาลต่ำ ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด และผลการศึกษาวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนยุทธิ์ อุ่นเจริญทวิสิน (2555, หน้า 1) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ อำเภอสเมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ 1) ประชาชนในเขตเทศบาลสมเด็จ โดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เห็นว่าปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้าน

หลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความคุ้มค่า 2) ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสมเด็จที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน เห็นว่าปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน โดยสรุปประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสมเด็จ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน เห็นว่ามีปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ โดยรวมและรายด้าน ทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นคณะผู้บริหารท้องถิ่นและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรนำไปเป็นข้อสารสนเทศในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลสมเด็จตามหลัก ธรรมาภิบาล ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

8.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

8.2.1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามเพศพบว่า โดยเฉลี่ยและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นกตล สุรน์ครินทร์ (2557, หน้า 1) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนะของประชาชน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวม อยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ใน อบต.ไม่แตกต่างกัน

8.2.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามอายุ พบว่า โดยเฉลี่ยและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงชัย นกขมื่น (2556, หน้า 1) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

8.2.3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามการศึกษา พบว่าโดยเฉลี่ยและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นกตล สุรน์ครินทร์ (2557, หน้า 1) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนะของประชาชน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวม อยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในอบต.ไม่แตกต่างกัน

8.2.4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยเฉลี่ยและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชัยรัฐ หมิ่นด้วง (2561, หน้า 255) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารงานท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพที่ต่างกัน มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน

8.2.5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกตามอาชีพ พบว่าโดยเฉลี่ยและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงชัย นกขมิ้น (2556, หน้า 1) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

8.2.6 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่าโดยเฉลี่ยและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชัยรัฐ หมิ่นด้วง (2561, หน้า 255) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง “การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารงานท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู” พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพที่ต่างกัน มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 ด้านการบริหารจัดการที่ดี ควรมีการตรากฎหมาย กฎระเบียบให้ทันสมัย และเป็นธรรม ให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อให้สามารถเข้าถึงปัญหาและสามารถแก้ไขได้ทันที่ มีการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการวางแผนงานอย่างมีระบบ รัฐบาลผู้กำกับดูแล มีการพัฒนาระบบสารสนเทศในด้านต่างๆ ให้มีความทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ลดการซ้ำซ้อน และเพียงพอกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9.1.2 ด้านความยั่งยืนทางการคลัง ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้องค์การบริหารส่วนตำบลให้ครบถ้วน เพียงพอกับภารกิจ และความรับผิดชอบที่รัฐบาลเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทันต่อการเบิกจ่ายในแต่ละช่วงเวลาของโครงการแต่ละโครงการเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการคลังท้องถิ่น เพื่อเพิ่มศักยภาพ และความยั่งยืนทางการเงินการคลัง

9.1.3 ด้านการพัฒนาและการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการนำเสนอปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาในพื้นที่ โดยมีแนวทางการปฏิบัติเป็นมาตรฐานชัดเจน โปร่งใส วัตถุประสงค์ดำเนินงานได้ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่รวดเร็ว ตรวจสอบได้

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 หลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางการบริหารงานที่ควรจะให้ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยการอบรมพัฒนาบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม ให้มีความรู้ความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามหลักธรรมาภิบาลอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งควรจัดการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและกองงานทุกฝ่ายที่มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

9.2.2 ควรยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลคือยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสมานฉันท์ สามัคคี ดำเนินงานอย่างโปร่งใส เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ให้ความเสมอภาคแก่ประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ การตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบดำเนินงานอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

9.2.3 ควรจัดระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการปฏิบัติงานและป้องกันปัญหาการทุจริต ประพฤติมิชอบรวมทั้งเพื่อให้การดำเนินงานมีความโปร่งใส มีหลักฐานสามารถตรวจสอบได้ มีความบริสุทธิ์ ยุติธรรมมากยิ่งขึ้น และเป็นการลดภาระงานด้านการสืบสวนสอบสวนทางวินัยลงด้วย

9.2.4 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การบริหารงานมากยิ่งขึ้น โดยควรจัดให้มีศูนย์เครือข่ายภาคประชาชนที่มีคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ การบริหารงานของเทศบาลอย่างถาวร เพื่อเข้ามามีส่วนร่วม ติดตาม ประเมินผลตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลอย่างต่อเนื่องตลอดปี และดำเนินการสรุปเผยแพร่ต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

9.2.5 องค์การบริหารส่วนตำบลคอนกามควรเร่งรัดโครงการและกิจกรรมการบริการ สาธารณะให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเพียงพอ รวมทั้งควรมีระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับประชาชน ผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้สามารถบริหารจัดการด้านสวัสดิการและให้การสงเคราะห์ได้อย่างเป็นธรรม

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ด้านอื่นๆ เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยใดที่มีผลต่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล

9.3.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการบริหารงานขององค์กรในระดับประเทศ รูปแบบอื่นๆ เพื่อจะได้ทราบว่าการบริหารองค์กรในระดับประเทศมีรูปแบบการบริหารจัดการอย่างไร

9.3.3 ในการวิจัยครั้งต่อไป ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้นในระดับอำเภอหรือจังหวัดที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

10. เอกสารอ้างอิง

- เจนยุทธ์ อุ่นเจริญทิวสิน. (2555). **ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- จำเริญ อุ่นแก้ว. (2553). **สถิติเพื่อการวิจัย**. ศรีสะเกษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ทรงชัย นกขมิ้น. (2556). **การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ และจิรัญญา สนิทวัฒนากุล. (2561). **ประสิทธิภาพการบริหารบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษา ในเขตอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์**. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (PROCEEDINGS)การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 2. หน้า 1056-1070.
- ธีรเดช สอนองทวีพร และเกสิณี ชิวปรีชา. (2561). **การบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.
- นภดล สุรน์ครินทร์. (2557). **การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เบญจวรรณ วันดีศรี. (2556). **การศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พิชัยรัฐ หมั่นด้วง. (2561). **การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารงานท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู**. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 6(1). 255-270.
- ราชกิจจานุเบกษา. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. เล่ม 120 ตอนที่ 100 ก 9 ตุลาคม 2546.

11. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง ซึ่งไม่อาจนำมากล่าวได้ทั้งหมด ผู้มีพระคุณท่านแรกและผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณอย่างยิ่งคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา ศรีสอน อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยเอาใจใส่ตรวจแก้วิทยานิพนธ์เพื่อให้สมบูรณ์ที่สุดและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ที่กรุณา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณหัวหน้าหน่วยงานสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์และสละเวลาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน เพื่อนนักศึกษาที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือที่ดีเสมอมา รวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนการทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์จากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณที่ให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชา ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร
องค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง
Quality of Life by Promoting the Philosophy, The Executive District Office,
Northeast Central

จური สายจันเจียม¹, ศุภสิทธิ์ ลินทมาตย์², พระครูปลัดทองใบ สุภาโส(ปะพาลา)³,
Juree Saijunjam, Suppasit Rintamat, PhraKhrupalad Thongbai Papala,
จรุงภรณ์ กลางบุรีมย์⁴, จิราภรณ์ ผันสว่าง⁵, ธนพร โปมิน⁶
Charungphorn Klangburum, Jiraporn Phansawang, Thanaphorn Pomin
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (2 เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง รวม 320 คน ได้มาโดยความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.66–1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน t-test แบบ Independent และ F-test (One – way ANOVA)

¹ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

² มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

³ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

⁴ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

⁵ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

⁶ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ในภาพรวมและรายด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุด โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านความมีเหตุผล ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านความพอประมาณ 2) ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : 1. การส่งเสริมคุณภาพชีวิต 2. เศรษฐกิจพอเพียง 3. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

Research Promotion of the quality of life of the people according to Sufficiency Economy Philosophy of the Central North Eastern Administrative Organization. The purpose of the research. 1) to study the promotion of the quality of life of the people according to the sufficiency economy philosophy of the administrators of the Northeastern subdistrict administrative organization, 2) to compare the quality of life of the people according to the philosophy of sufficiency economy of the administrators of the subdistrict administration organization. Northeastern Region Classified by location and work experience. Population used in research President of Tambon Administration Organization Vice President of Tambon Administration Organization The research instrument was a five-level questionnaire with an IOC value of 0.66-1.00. The reliability of the questionnaire was .98. The statistics used in the data analysis were: Frequency, percentage, mean, standard deviation T-test and F-test (One-way ANOVA)

The study indicated that

1. The promotion of the quality of life of the people according to Sufficiency Economy Philosophy of the Central Northeastern Administrative Organization Overall and individual. The overall level is very high. When considering

each side, it was found that. Has been practiced to a great extent. The most practical aspects are the rationality. The least practical side is Moderation.

2. Comparison of the quality of life of the people according to Sufficiency Economy Philosophy of the Central North Eastern Administrative Organization Classified by location Overall and individual, not different.

3. Compare the quality of life of the people according to Sufficiency Economy Philosophy of the Central North Eastern Administrative Organization Classified by work experience. Overall and individual, not different.

Keywords : 1. Promotion of Quality of Life 2. Sufficiency Economy Subdistrict 3. Administrative Organization in the Northeast

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จะเห็นได้ว่าสังคมได้ทอดทิ้งหลักเกณฑ์การอยู่ร่วมกันระหว่างคนกับคน นอกเหนือจากการเอาเปรียบธรรมชาติ คนยังเอาเปรียบคนด้วยกัน จนเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคมหลายประการ ทั้งปัญหาหนี้สิน ปัญหาที่ดินทำกิน รวมถึงปัญหา ขาดโอกาสในการพัฒนาอาชีพของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาหนี้สิน เป็นตัวฉุดการพัฒนาของประชาชนในระดับฐานล่างของสังคม ที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จากสังคมในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาารุดหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้งส่งผลให้ผู้คนในสังคมแต่ละประเทศต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆรวมทั้งได้ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญได้แก่การเอาเปรียบผู้อื่นและเห็นแก่ตัวจนขาดคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตการเบียดเบียนกันการทำร้ายกันและกันการทุจริตคอร์รัปชัน การแบ่งแยกฝ่ายและการขาดความสามัคคีกลมเกลียวของคนในชาตินับวันจะกลายเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไขและยิ่งหากปล่อยไว้ให้เนิ่นนานออกไปก็จะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จึงจำเป็นต้องสร้างสังคมให้เข้มแข็งด้วยการพัฒนาคนให้มีอาชีพและคุณภาพเปี่ยมด้วยคุณธรรมจริยธรรมรู้จักความพอเพียงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและนำไปสู่การแก้ปัญหาและการป้องกันปัญหาในอนาคต

พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงเป็นการนำเสนอทางออกให้กับสังคมปัจจุบันที่จะช่วยสร้างสังคมให้เข้มแข็งในการปฏิบัติหลักธรรมและหลักทำตามรอยพระยุคลบาทหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นหากมีการนำมาใช้ปฏิบัติจะนำไปสู่วิถีทางการดำเนินชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงานอย่างมีคุณภาพและมีความสุขการมีความพอเพียงเป็นที่ตั้งจะทำให้รู้จักความพอดีจึงใช้ทางสายกลางที่ไม่มากไม่น้อยเกินไปซึ่งจะส่งผลไปถึงการบริหารจัดการ

ตนเองและทรัพยากรต่างๆอย่างเหมาะสมไม่ฟุ่มเฟือยให้สิ้นเปลืองโดยใช้เหตุ ฉะนั้นเมื่อมีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนอย่างยั่งยืนจะมีการดำเนินการด้านต่างๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไปก่อให้เกิดความสมดุลมั่นคงและยั่งยืนในระดับตนเองครอบครัวชุมชนและประเทศชาติตามเงื่อนไขและวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ไม่สร้างความขัดแย้งและความแตกต่างทางวัฒนธรรมทางความคิดและความเหลื่อมล้ำในสังคมอย่างยั่งยืน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับความพอเพียงว่า “ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเองจะต้องทอผ้าใส่เองอย่างนั้นมันมากเกินไปแต่ในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควรบางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้แต่ขายในที่ที่ไม่ห่างไกลเท่าไรไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก” (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, 2552)

หลักแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความพอประมาณความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบกรวางแผนการตัดสินใจและการกระทำปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนโดยน้อมนำกระแสพระราชดำรัสคุณธรรม 4 ประการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2554 อันสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาคือหลักขรวาสาธรรม 4 ประการเป็นเครื่องขัดเกลาความต้องการส่วนจำเป็นของผู้คนให้ลดน้อยลงอันจะเป็นรากฐานที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นให้ประชาชนรู้จักพออยู่พอกินมีความสงบซึ่งส่งผลให้การดำเนินชีวิตเกิดความสงบสุขร่มเย็นดังกระแสพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่าคุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติมีอยู่ 4 ประการประการแรกคือการรักษาความสัจความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรมประการที่สองคือการรู้จักข่มใจตนเองฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้นประการที่สามคือการอดทนอดกลั้นอดออมที่จะไม่ประพฤตีสั่งความชั่วความสัจสุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุผลประการใดประการที่ 4 คือการรู้จักละวางความชั่วความทุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมืองคุณธรรมสี่ประการนี้ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้วจะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุขความร่มเย็นและมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปดังประสงค์

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ ได้รับการสานต่อและรณรงค์กันอย่างกว้างขวาง ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้จัดระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและประชาชน ภาคส่วนของสังคมทั้งระดับจังหวัด อนุภาค และระดับชาติ ได้อัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นหลักพื้นฐานของการพัฒนาในทุกเรื่อง และเป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยยังให้ความสำคัญ

กับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาต่อเนื่องจากแผน ฯ 8 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

การที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลง ครั้งสำคัญต่อทิศทางการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 8 ที่มีการปรับการเปลี่ยนแนวคิดจากเดิมจากการเน้นพัฒนาเศรษฐกิจเป็นจุดมุ่งหมายหลักแต่เพียงอย่างเดียว เป็นการเน้นให้คนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้การพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้คนมีความสุข และมีคุณภาพที่ดีขึ้นปัจจุบันในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2558 “วิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี 2570” ซึ่งน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ศูนย์สุขภาพชุมชนได้มีการจัดทำกรอบทิศทางของแผนพัฒนาฯ แล้วผ่านการจัดประชุมระดมความคิดเห็นในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่หมู่บ้าน/ชุมชนจนถึงระดับภาค และระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มเศรษฐกิจ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน เป็นต้น จากนั้นจึงนำมาประมวลเป็นแผนพัฒนาฉบับที่ 11

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 และฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการส่วนท้องถิ่นโดยราษฎรเลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่กฎหมายกำหนดเป็นผู้มีบทบาทในส่วนการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของประชาชน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ปัญหาดังกล่าวต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการส่งเสริมภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน แตกต่างกัน

3.2 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้องค์ความรู้ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเพื่อการพัฒนาความเจริญของงานแห่งปัญญาได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 ได้การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.3 จัดส่งผลการวิจัยไปให้ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

4.4 นำผลการวิจัยไปเผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ เช่น C.D ROM,Website และวิทยุ เป็นต้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,905 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 320 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling (เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.66–1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน t-test แบบ Independent และ F-test (One – way ANOVA)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุด โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านความมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมาได้แก่ ด้านด้านความมีภูมิคุ้มกัน ($\bar{X} = 4.37$) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านความพอประมาณ ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

6.1.1 ด้านความพอประมาณ พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากและมากที่สุด โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้ประชาชนสร้างค่านิยมใน การพึ่งตนเอง เช่น การมีข้าว ผัก ปลาผลไม้ในท้องถิ่นเพื่อการบริโภคในเบื้องต้น รองลงมา ได้แก่ ส่งเสริมให้ประชาชนยึดทางสาย กลาง รู้จักพอ พอดี พอประมาณ ให้ประชาชนจัดกิจกรรมสร้าง การประหยัดอดออม ส่งเสริมให้ ประชาชน มีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพ ด้วยความขยันหมั่นเพียร

6.1.2 ด้านความมีเหตุผล พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ส่งเสริมจัดกิจกรรมร่วมประชาชนเพื่อ สร้างเพื่อสร้างความรัก สามัคคี สภาพจิตใจระหว่างบุคคลต่าง ๆ ในประชาชน รองลงมาคือ ส่งเสริมการสร้างค่านิยมที่ ถูกต้อง ให้ประชาชนในการดำเนินชีวิตตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สภาพจิตใจ ระหว่าง บุคคลต่าง ๆ ในประชาชน ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ส่งเสริมการสร้างค่านิยมให้ประชาชน ยอมรับคุณค่าความดีของบุคคล จากคุณธรรม จริยธรรมที่ปรากฏ ไม่ใช่การยกย่องยอมรับนับถือตาม ฐานะและทรัพย์สิน

6.1.3 ด้านความมีภูมิคุ้มกัน พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุด โดย ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ส่งเสริมประชาชนให้มีการพึ่งตนเองได้ ให้พ้นจากความยากจนให้ สามารถ พออยู่พอกิน ไม่เดือดร้อน รองลงมาคือ ระหว่างปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ประชาชนใช้ปุ๋ย ชีวภาพ สารชีวภาพในการเกษตร และ ป้องกัน ศัตรูพืช และเมื่อปฏิบัติงานแล้วเสร็จจะไม่สรุปเอาง่าย ๆ โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีการแปรรูป วัตถุดิบ ในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่า ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ให้ประชาชนผลิตเครื่อง อุปโภคใช้เอง เช่น น้ำยาล้างจาน แชมพูภาชนะจักสาน

6.1.4 ด้านเงื่อนไขความรอบรู้ พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษา ทดลองทดสอบเพื่อให้ได้มาซึ่ง เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับ สภาพประชาชน รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักเอื้อกูลกัน โดยถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน ใน ประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชน ตั้งกลุ่มเรียนรู้ ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการต่อยอดองค์ความรู้ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ส่งเสริมให้ประชาชนผลิตวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีอย่างง่ายเพื่อการใช้งาน

6.1.5 ด้านเงื่อนไขคุณธรรม พบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุด โดยข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ หากมีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่มักจะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ แม้จะเป็นวันหยุดราชการ รองลงมาคือ ไม่นิ่งดูตายและพร้อมช่วยเหลืองานสาธารณะประโยชน์ เมื่อปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นมักแบ่งปันของใช้ให้แก่ผู้ร่วมงาน และผู้เดือนร้อนที่สมควรให้ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ หากปฏิบัติงานไม่เสร็จจะทุ่มเททั้งกำลังสติปัญญา กำลังกายกำลังทรัพย์เพื่อให้งานในความรับผิดชอบเสร็จ

6.2 ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจบางประเด็น จึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

7.1 การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านความมีเหตุผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับแนวคิด ประภาศรี สีหอำไพ (2550, หน้า 66-67) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาและเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในทางสังคมและพฤติกรรมทางจริยธรรมมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมต่อไป

7.2 การเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำแนกตามตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันกับรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องใช้ระเบียบซึ่งเป็นแนวปฏิบัติเดียวกันผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบดังกล่าว จึงทำให้การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนของผู้บริหารไม่แตกต่างกันเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ให้สังคมอยู่อย่างมีความสุขสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนชรัตน์ หริ่งระรี่ (2550, หน้า 152) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลของไทย พบว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านความมีเหตุผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสอดคล้องกับหลักทฤษฎีพฤติกรรมทางจริยธรรมของมนุษย์ ซึ่งขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล พัฒนาการทางสติปัญญาและเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในทางสังคมและพฤติกรรมทางจริยธรรมมีส่วนสำคัญในการพัฒนาสังคมต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ด้านพอประมาณ เป็นด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรจัดโครงการสัมมนาเกี่ยวกับการให้ความรู้ และโครงการที่ใช้ได้จริง ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

8.2.2 ด้านความมีเมตตากรุณา ผู้บริหารควรให้ดำรงรักษาเกี่ยวกับเรื่องความมีเมตตา กรุณาและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลในองค์กรและบุคคลทั่วไป

8.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรทำการวิจัยพฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

8.3.2 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อใช้ข้อมูลในการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม

8.3.3 ด้านความมีเมตตากรุณา ผู้บริหารควรให้ดำรงรักษาเกี่ยวกับเรื่องความมีเมตตา กรุณาและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลในองค์กรและบุคคลทั่วไป

9. เอกสารอ้างอิง

ธนัชรรัตน์ หริ่งระรี่. (2550). การดำเนินงานการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหาร ส่วนตำบลบางเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประภาศรี สีหอำไพ. (2550). **พื้นฐานการศึกษาศาสนาและจริยธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. (2552). คำพ่อสอน : ประมวลพระบรม
ราชาวาท และพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง/มูลนิธิพระดาบส. พิมพ์ครั้งที่ 8.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงเทพ.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2546). ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.

สุชาติ อุดมโสภกิจ. ศูนย์คาดการณ์เทคโนโลยีเอเปค สำนักงานนโยบายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและ
นวัตกรรมแห่งชาติ สืบค้นจาก <http://aeii3z.blogspot.com/2012/01/1-11.html>

องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. (2554). แผนพัฒนา 3 ปี : การวางแผนอัตรากำลัง
องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม : โรงพิมพ์สารคามการพิมพ์.

องค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง. (2549). แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง พ.ศ.
2549- 2552”. ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง.

10. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากผู้มีอุปการคุณหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูธร
ที่เมตตาอนุเคราะห์ช่วยเหลือชี้แนวทางในการดำเนินการวิจัยจนสำเร็จได้ด้วยดีและทั้งที่ไม่ได้เอ่ยนาม
มาในที่นี้

ประโยชน์และคุณค่าของงานวิจัยเล่มนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระอุปัชชาย์ คุณบิดา
มารดา บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ชีวิต สติปัญญา คุณธรรม อันเป็นเครื่องชี้นำชีวิตของ
ผู้วิจัย กราบขอบพระคุณครับ

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองศึกษาเฉพาะกรณี ของกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19
กองพลทหารราบที่ 9 ค่ายสุรสีห์ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
Democratic Political Participation Case Study Artillery Battalion 19th
9th Infantry Division Surasi Military Camp Lat Ya Sub district,
Mueang District, Kanchanaburi Province

ชาญเดช ไชยดี¹

Chandet Chchaidee

ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน²

Asst. Prof. Dr.Wichitra Srisorn

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่างๆและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่างๆของกำลังพล (ศึกษาเฉพาะกรณี) ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 125 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า (1) กำลังพล(ศึกษาเฉพาะกรณี)ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 มีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลางได้แก่การใช้สิทธิเลือกตั้งการติดตามข่าวสารทางการเมืองการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง (การสนทนาเรื่องการเมือง)มีส่วนร่วมทางการเมือง ระดับต่ำได้แก่ การติดต่อกับนักการเมือง และด้านการชุมนุมทางการเมือง (2) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพล(ศึกษาเฉพาะกรณี)ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่าการพัฒนาการเมือง จะมีระดับการมีส่วนร่วมสูง ระดับปานกลาง จะมี วัฒนธรรม

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยนวัตกรรมการและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตวิทยาลัยนวัตกรรมการและการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและลักษณะสภาพแวดล้อมทางการเมือง (3)ปัจจัยทางจิตวิทยาทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพล(ศึกษาเฉพาะกรณี) ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 อยู่ในระดับสูงพิจารณาตามรายด้านตามระดับการมีส่วนร่วม เรียงระดับจากมากไปหาน้อย คือ ค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตยพฤติกรรมทางการเมือง การกล่อมเกลາทางการเมืองและความสนใจทางการเมือง

คำสำคัญ : 1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง 2. กำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19

ABSTRACT

The study aims: to find the level of participation in politics, to examine factors in politics, to create a model of political participation of people in Artillery Battalion 19th This is a mixed method of quantitative and qualitative research. The instruments used to collect data were questionnaires and interviews. A simple Random Sampling was used to collect data with questionnaires for 125 people. The research instruments used in this study was a questionnaire. Statistical tools used for analyzing data were Percentage, Mean and Standard Deviation.

It was found from the research that (1)Democratic Political Participation case study of Artillery Battalion 19th were found in middle level. Including the use of elections and political news. The political activities (Political conversation) Low level political participation is Contact with politicians and political gathering.(2) Political environmental factor Democratic Political Participation case study of Artillery Battalion 19th were found in middle level. When considering various aspects, it was found that political development Will have a high level of participation. At a moderate level , namely political culture Political news and political environment characteristics. (3) Political psychological factors Democratic Political Participation case study of Artillery Battalion 19th were found in high level. When considering various aspects according to the level of participation, ranking in descending order, is the fundamental value of democratic politics. Political behavior and political interests.

Keywords : 1. Political participation 2. People in the Artillery Battalion 19th

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำกรวิจัย

นับตั้งแต่ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ปัญหาหลักในการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นนอกจากปัญหาในด้านโครงสร้างและสถาบันทางการเมืองแล้วยังมีอุปสรรคในด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจนอาจกล่าวได้ว่าประชาธิปไตยของไทยนั้นล้มลุกคลุกคลานมาเกือบตลอดเพื่อที่จะให้ได้มีระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์นั้นประชาชนจะต้องสนใจการเมืองต้องติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมืองและต้องมีความกระตือรือร้นที่จะมีบทบาทร่วมทางการเมืองดังนั้นการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อประชาชนและโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาซึ่งได้รับสมญานามว่า “ปัญญาชน” เป็นผู้ที่มีความรู้และสติปัญญาสูงอันจะเป็นกำลังสำคัญของชาติและเป็นพลังที่สำคัญทางการเมืองที่มีต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยทั้งในปัจจุบันและอนาคต(สุทธิมา สัตยวงษ์, 2557, หน้า 52) ระบอบประชาธิปไตยที่จะทำให้ประชาชนเป็นกำลังสำคัญของชาติได้จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะประชาชนมีสิทธิในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่นประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองและจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่และต้องให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขรวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม(ราชกิจจานุเบกษา, 2550, หน้า 28)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้กำหนดลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นแนวนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในมาตรา 87 มี 5 ประการและการมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรา 113 ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกันนอกจากนี้ยังได้ระบุเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2550 อย่างชัดเจนตามมาตรา 163 คือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต้องให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติและ

คณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดด้วยมาตรา 164 คือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่งได้คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อๆให้ชัดเจนหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมาตรา 165 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2550, หน้า 61-62)

อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดเนื่องจากเป็นการปกครองโดยถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยเพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยสังคมใดที่จะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนสังคมที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงย่อมมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงในทางตรงกันข้ามสังคมใดประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำแสดงว่าสังคมนั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆของไทยในอดีตที่ผ่านมาเปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีอายุ 20 ปี บริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนแต่ในความเป็นจริงแล้วจะเห็นว่าผู้ที่อายุต่ำกว่า 20 ปีที่อยู่ในวัยกำลังศึกษาได้แสดงออกถึงความเคลื่อนไหวทางการเมืองก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับชาติหลายครั้งเป็นต้น (สุจิตบุญบังการ, 2551, หน้า 14)

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้ศึกษา สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณีของกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 อันเนื่องมาจากการดำเนินชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ ทศนคติต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ต่อการปฏิบัติกิจกรรมทางด้านการเมือง รวมถึงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง การวิพากษ์ วิจารณ์ ของบุคคลในยุคปัจจุบัน สามารถทำได้มากขึ้นและมีโอกาสเข้าถึงบทบาท ความรู้ สื่อ เทคโนโลยี ที่ทันสมัย จะส่งต่อการพัฒนาองค์กรอย่างไร เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการขององค์กร เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทางที่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 ต่อไป

2. โจทย์วิจัย

- 2.1 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 มีมากน้อยเพียงใด
- 2.2 ปัจจัยที่ด้านสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 อยู่ในระดับใด
- 2.3 ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 อยู่ในระดับใด

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านต่างๆของกำลังพลกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19
- 3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพลกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19
- 3.3 เพื่อศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพลกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19

4. สมมติฐานของการวิจัย

- 4.1 กำลังพล(ศึกษาเฉพาะกรณี)ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง
- 4.2 ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพล(ศึกษาเฉพาะกรณี)ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 อยู่ในระดับปานกลาง
- 4.3 ปัจจัยทางจิตวิทยาทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพล(ศึกษาเฉพาะกรณี) ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 อยู่ในระดับปานกลาง

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 5.1 ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 ในด้านต่างๆ และข้อเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมของกำลังพลในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 5.2 แนวทางจากการศึกษาครั้งนี้ สามารถที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน หรือการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

5.3 ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการรณรงค์ให้กำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 มาใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น และมีสถิติในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับที่สูงขึ้นกว่าเดิม

6. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานซึ่งเป็นทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ กำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 ค่ายสุรสีห์ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 183 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 125 คน ประกอบไปด้วย นายทหารสัญญาบัตร จำนวน 7 คน นายทหารชั้นประทวน จำนวน 118 คน รวมทั้งสิ้น 125 คน ผู้วิจัยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ซึ่งจะได้ขนาดตัวอย่างอย่างต่ำโดยให้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% หรือยอมให้มีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 125 คน วิธีการคัดเลือกตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างจากจำนวนกำลังพลภายในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 แต่ละกลุ่มซึ่งแบ่งตามหน่วยงาน โดยเก็บให้ครบจำนวน 125 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สร้างขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1) เครื่องมือแบบสอบถามเชิงปริมาณ ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปซึ่ง ได้แก่ นายทหารสัญญาบัตร และนายทหารประทวนลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพลภายในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมืองมีคำถาม 5 ข้อ การใช้สิทธิเลือกตั้งมีคำถาม 5 ข้อ การสนทนาเรื่องการเมืองมีคำถาม 5 ข้อ การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมืองต่างๆมีคำถาม 5 ข้อ การติดต่อนักการเมืองมีคำถาม 5 ข้อ และการชุมนุมทางการเมืองมีคำถาม 5 ข้อ รวมทั้งหมด 30 ข้อคำถาม ตอนที่ 3) เป็นแบบวัดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านสภาพแวดล้อม และด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มี 4 ประเด็น ใหญ่ๆ ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง ลักษณะสภาพแวดล้อมทางการเมืองและการพัฒนาทางการเมืองมีคำถามด้านละ 5 ข้อ รวมทั้งหมด 20 ข้อคำถาม ปัจจัยด้านจิตวิทยา มี 4 ประเด็น ใหญ่ๆ ได้แก่ พฤติกรรมการเมือง การกล่อมเกลாதทางการเมือง ค่านิยมพื้นฐานทางการเมือง แบบประชาธิปไตย มีอุดมการณ์ทางการเมือง แบบประชาธิปไตย และความสนใจทางการเมืองมีคำถาม ด้านละ 5 ข้อ รวมทั้งหมด 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7. ผลการวิจัย

7.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนายทหารสัญญาบัตร จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60 นายทหารประทวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 94.40

7.2 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาเฉพาะกรณี ของกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 ผลการวิจัยพบว่า

1) โดยภาพรวมกำลังพลในกองพัน ทหารปืนใหญ่ที่ 19 มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า กำลังพลมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับสูงได้แก่การใช้สิทธิเลือกตั้งส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับปานกลางได้แก่การติดตามข่าวสารทางการเมืองรองลงมาคือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง (การสนทนาเรื่องการเมือง กำลังพลมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำคือ การติดต่อกับนักการเมือง และด้านการชุมนุมทางการเมือง

2) โดยภาพรวมปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพล(ศึกษาเฉพาะกิจ) ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 พบว่าอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่าการพัฒนาการทางการเมือง จะมีระดับการมีส่วนร่วมสูง ระดับปานกลางจะมี วัฒนธรรมทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและลักษณะสภาพแวดล้อมทางการเมือง

3) โดยภาพรวมปัจจัยที่ทางจิตวิทยาทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพล(ศึกษาเฉพาะกิจ) ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 อยู่ในระดับสูง พิจารณาตามรายด้านตามระดับการมีส่วนร่วม เรียงระดับจากมากไปหาน้อย คือ ค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตยพฤติกรรมทางการเมือง การกลมเกลียวทางการเมืองและความสนใจทางการเมือง

8. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพล(ศึกษาเฉพาะกรณี) ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 มีผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

8.1 การศึกษาระดับความการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19พบว่า ในภาพรวมกำลังพลส่วนใหญ่มีระดับในการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ในระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สูง คือ การใช้สิทธิเลือกตั้งกำลังพลมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำคือ การติดต่อกับนักการเมือง และด้านการชุมนุมทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิศวรรัตน์โชติ (2551 , หน้า 43-46) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง พ.ศ. 2549 ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเขตบางนากรุงเทพมหานครผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเขตบางนากรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ระดับสูงการใช้สิทธิ

เลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในประเด็นทัศนคติการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาอยู่ในระดับดีโดยประเทศจะไม่พัฒนาถ้าประชาชนยังขาดจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเพิกเฉยละเลยต่อสังคมและส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

8.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านสภาพแวดล้อมทางการเมืองและด้านจิตวิทยา ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่าการพัฒนาการทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและลักษณะสภาพแวดล้อมทางการเมืองสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมาภรณ์ จันทร์คณา (2552, หน้า 124-127) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนชั้นกลางในเขตอำเภอเมืองเชียงรายจังหวัดเชียงรายผลการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นแตกต่างกันออกไปส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ด้านอาชีพมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนชั้นกลางในอำเภอเมืองเชียงรายจังหวัดเชียงรายมากที่สุดรองลงมาคือ ปัจจัยการศึกษาปัจจัยครอบครัวและปัจจัยด้านการรับข้อมูลข่าวสารตามลำดับ

8.3 ด้านจิตวิทยาทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกำลังพล(ศึกษาเฉพาะกรณี) ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงค่านิยมพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตยพฤติกรรมทางการเมืองการกล่อมเกลางานทางการเมือง และความสนใจทางการเมืองสอดคล้องกับงานวิจัยของ วารินทร์หอมพวงภู (2551, หน้า 54-55) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาโทคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหงผลการศึกษาพบว่าทัศนคติทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาโทคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 ผู้บังคับบัญชา ควรให้ความสำคัญต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในการตระหนักต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการหรือผู้สังเกตการณ์ประจำหน่วยเลือกตั้ง

9.1.2 ผู้บังคับบัญชา ควรจัดให้มีกิจกรรมเสวนา แสดงความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยอิสระ

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นผลเนื่องมาจากการที่กำลังพลในหน่วยมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายกำลังพลที่บ่อยครั้ง ดังนั้นจึงควรมี

กิจกรรมที่ทำร่วมกันของกำลังพลของหน่วยเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและสร้างความรักสามัคคีของกำลังพลในหน่วย

9.2.2 ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ

9.2.3 ปัจจัยทางจิตวิทยาต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีสื่อหลากหลาย การเข้าถึงข่าวกิจกรรม สื่อต่างๆ รวดเร็ว ทำให้กำลังพลเข้าถึง เข้าใจ เข้าหาได้สะดวก จึงส่งผลต่อการเกิดปัจจัยในระดับสูง

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบความพึงพอใจกับหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะงานที่ใกล้เคียงกัน เพื่อที่จะได้ทราบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บังคับบัญชาในการวางนโยบายบริหารงานที่เอื้อต่อการเพิ่มความพึงพอใจของกำลังพล

9.3.2 ควรทำวิจัยเชิงพัฒนาโดยการหาวิธีการหรือแนวทางในการสร้างความระดับความพอใจในการปฏิบัติงานของกำลังพล

9.3.3 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของกำลังพล เช่น อายุราชการ ตำแหน่ง เป็นต้น

10. เอกสารอ้างอิง

ปัทมาภรณ์ จันทรคณา. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนชั้นกลางในเขตอำเภอเมือง **เชียงรายจังหวัดเชียงราย**. การศึกษาค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ราชกิจจานุเบกษา. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2557. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2550/A/047/1.PDF>

วาริรัตน์ หอมพวงภู. (2551). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาโทคณะ **รัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง**. เอกสารวิชาการทางการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชนรุ่นที่ 7 สถาบันพระปกเกล้า.

วิศว์ รัตนโชติ. (2551). การมีส่วนร่วมทางการเมือง พ.ศ. 2549 ของนักศึกษาระดับ **ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเขตบางนากรุงเทพมหานคร**. เอกสารวิชาการทางการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงการบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชนรุ่นที่ 7 สถาบันพระปกเกล้า.

สุจิต บุญบงการ. (2551). **การมีส่วนร่วมทางการเมือง**. นนทบุรี : สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.

สุทธิมา สัญวงษ์. (2557). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย**. สืบค้นเมื่อ
3 กันยายน 2557. จาก <http://www.trueplookpanya.com>.

11. กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้
ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้า
อิสระ ที่ได้โปรดให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจ
ใส่อย่างดียิ่ง ส่งผลให้การศึกษาค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีซึ่งเป็นประโยชน์ต่อ
การศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างยิ่งผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และคณาจารย์อื่นๆทุกท่านที่
กรุณาประสิทธิประสาทวิชาอำนวยความสะดวกในการศึกษาจนผู้วิจัยมีความรู้นำมาใช้ในการทำวิจัย
ครั้งนี้เป็นอย่างดีตลอดจนกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 ค่ายสุรสีห์ จังหวัดกาญจนบุรี ที่ได้
ให้อนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามในครั้งนี้คุณประโยชน์อันเกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัย
ครั้งนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาบุพการีบูรพาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ความเมตตากรุณาแก่
ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมาและขอขอบคุณทุกๆท่านที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ที่ไม่ได้เอ่ยนาม
ขอขอบคุณทุกท่าน

บทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา การเลือกตั้งนายก
องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

The Role of Candidates in the election of the Chief Executive of the Sub-district
Administrative: a case study of the Chief Executive of the Muang Mu Sub-district
Administrative, Muaeng Sing Buri, Sing Buri Province

ณภัทร เรืองบุรพ¹

Napha tRuangburop

ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน²

Asst. Prof. Dr.Wichitra Srisorn

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2561

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู อำเภอสองพี่น้อง2) เพื่อศึกษาระบบอุปถัมภ์ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู อำเภอสองพี่น้องมีประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 5 คน หัวหน้าคะแนน จำนวน 3 คน และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลม่วงหมู จำนวน 12 คน โดยวิธีการเชิงเอกสาร และการสัมภาษณ์

ผลการศึกษา

1. บทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าผู้สมัครจำเป็นจะต้องพบปะประชาชนเพื่อเข้าถึงพูดคุยให้ประชาชนได้รับทราบถึงสิ่งที่ต้องการพัฒนานำสิ่งดี ๆ มาให้ชุมชน และระบบหัวหน้าคะแนนช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้สมัครได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง การเลือกผู้สมัครประชาชนต้องการคนที่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม มีความคิด ความสามารถนำ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครองวิทยาลัยนวัตกรรมการและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ชุมชนสู่ความเจริญก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่องผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับประชาชน โดยการใช้ถ้อยคำและวาจาที่ดีในการหาเสียง และการปฏิบัติงานต้อง มีความมุ่งมั่นตั้งใจตามความคาดหวังของประชาชน รวมถึงไม่ใช้อิทธิพลข่มขู่เพื่อให้ตนเองได้ ผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่

2. ระบบอุปถัมภ์ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการ ใช้ชื่อเสียง อำนาจ เงินทอง และหวัคะแนน เสมือนเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับผู้ที่มีสิทธิออกเสียง เลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เป็นที่นับถือของประชาชนใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง ทำให้มีการ ใช้อิทธิพลข่มขู่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ไม่สามารถชักจูงให้ประชาชนเลือกผู้สมัครได้ เพราะ ผู้แทนจะต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง เพื่อที่จะสร้างประโยชน์และความพึงพอใจให้กับ ประชาชนได้ ในมุมมองของผู้สมัครระบบอุปถัมภ์เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะทำให้พวกพ้องมีสิทธิ เหนือผู้อื่น โดยไม่สนใจความถูกต้อง ทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก และความไม่เท่าเทียมกัน จึงมี การทุจริตเพื่อแลกคะแนนเสียงแต่อย่าลืมน่าในการปฏิบัติงานจะต้องเอื้อประโยชน์ให้กับชุมชน ให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและตรวจสอบได้

คำสำคัญ : 1. บทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้ง 2. ระบบอุปถัมภ์ 3. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

This research is a qualitative research. The objectives are 1) to study the candidates, Chief Executive of the District Chief Executive of the District Election Studies purple squad. Muang Sing 2) study the patronage of the Chief Executive of the District Chief Executive of the election case study among parish purple. Muang Sing population sample. 1. candidates were 5 and 3. 2. canvasser of 3 people, the voters in the district number 12 purple 20 by the approach documents. And interviews Transcript

1. The role of the candidate for the President of the Tambon Administrative Organization found that the applicant is required to meet the public to reach out to talk to the public about what they want to develop, bring good things to the community and help the campaign system Candidate To motivate candidates to win In the election Selection of applicants, people need people who can perform their duties appropriately, have ideas, ability to lead the community to progress continuously. Candidates must make people trust. Have good interaction with the

people By using good words and words in the campaign And the operation must be determined by the expectations of the people Including not using intimidating influences for self-interest from the position

2. The patronage system in the election of the President of the Tambon Administrative Organization found that most would use the reputation, power, money and canvassers as an intermediary between people and voters. Which is a local influence Is respected by the public for election campaigns Causing the purchase of rights to sell sound inevitably occur But cannot convince people to choose candidates Because representatives must have knowledge Truly capable In order to create benefits and satisfaction for the people In the view of the applicant, the patronage system arises from the need to make the people of their rights more than others. Without ignoring the accuracy Causing the division of the party to divide them And inequality Therefore there is corruption in exchange of votes, but do not forget that in the operation must be beneficial to the community Allowing people to participate in development and verification

Keywords : 1. Role of candidates for election 2. Patronage system 3. president of Tambon Administrative Organization

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นการปกครองระดับรากหญ้าที่สำคัญอย่างยิ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ปกครองและบริหารงานในท้องถิ่นของตนเอง โดยให้มีการเลือกตั้งตัวแทนที่ตนเองไว้วางใจไปทำหน้าที่ในการบริหารและนิติบัญญัติซึ่งจะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐบาลและเป็นการปลูกฝังให้ประชาชนได้เรียนรู้การปกครองตนเอง การกระจายอำนาจเป็นการมอบหมายอำนาจหน้าที่จากผู้บริหารระดับสูงลงสู่ผู้บริหารระดับต่างๆ ภายในองค์กรเพื่อให้องค์กรในระดับต่างๆ ได้มีอำนาจในการตัดสินใจ เพราะเป็นองค์กรที่สามารถรับรู้ถึงความต้องการและปัญหาได้ละเอียดและรวดเร็ว ทำให้สามารถที่จะแก้ไขปัญหา และความต้องการได้รวดเร็วและตรงเป้าหมาย ดังนั้น ในการปกครอง จึงได้ทำการกระจายอำนาจ ในการปกครองจากส่วนกลางย่อยลงไปจากรัฐบาล สู่จังหวัด สู่อำเภอ สู่ตำบล สู่เทศบาล สู่ชุมชน สู่ประชาชน ทั้งอำนาจ

การปกครองและงบประมาณในการปกครอง แบบนี้เรียกว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นการปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองบริหารงานภายใต้กรอบกฎหมายที่กำหนดไว้และที่สำคัญคือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารและรับผิดชอบภาระต่างๆ ของท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจการทางการเมืองเช่นการไปเลือกตั้งการให้ความสนใจกับการบริหารของตัวแทนที่ตนเป็นผู้เลือกตั้งเข้าไปเป็นผู้บริหารงาน ฯลฯ โดยข้อดีของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เห็นเป็นรูปธรรมมากที่สุดคือบุคคลในท้องถิ่นย่อมต้องรู้ถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุดซึ่งจะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างตรงจุดอันเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางนั่นเองนอกจากนี้ด้านการปกครองส่วนท้องถิ่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ยังได้ระบุไว้ในหมวด 9 รวมจำนวน 9 มาตราอันเริ่มตั้งแต่มาตรา 282 ถึงมาตรา 290 ซึ่งโดยรวมแล้วพบว่ามาตราทั้งหมดกล่าวถึงการที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหารงานบุคคลการเงินการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะโดยรัฐบาลเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมายเท่านั้น(วุฒิสารตันไชย และเอกรวิร์ มีสุข, 2557)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดตั้งขึ้นโดยมีลักษณะหรือองค์ประกอบที่มีความคล้ายคลึงกันทั่วประเทศ แต่ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปอาจจะมีหลายประเภทก็ได้ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปของประเทศไทยจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ประเภท ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล (นคร/เมือง/ตำบล) และ องค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งในแต่ละประเภทจะมีการกำหนดลักษณะหรือองค์ประกอบให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ คือ จะมีกฎหมายกำหนดวิธีการในการจัดตั้ง รูปแบบการบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ วิธีการในการจัดทำบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การคลังและงบประมาณ เป็นแบบแผนเดียวกันทั่วประเทศ องค์กรบริหารส่วนตำบลม่วงหุ้ม เป็นชุมชนที่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนไม่มากจากข้อมูลจำนวนประชากรปี พ.ศ. 2556 มีประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด 4,579 คน จากสถิติข้อมูลผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหุ้ม และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหุ้ม เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2556 มีผู้มาใช้สิทธิ 3,341 คนคิดเป็นร้อยละ 72.96 โดยทั่วไปแล้วการเลือกตั้ง ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 60 ในการเลือกตั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดบทบาทของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหุ้ม กรณีศึกษา การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหุ้ม อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี และแนวทาง

ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นของจังหวัดสิงห์บุรี
ต่อไป(บุญอริ ยีหมะ, พัศสา ตรงดี, 2556)

2. โจทย์วิจัย

2.1 บทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา การเลือกตั้ง
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู อำเภอมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เป็นอย่างไร

2.2 ระบบอุปถัมภ์ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา การเลือกตั้ง
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู อำเภอมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาบทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา
การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู อำเภอมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

3.2 เพื่อศึกษาระบบอุปถัมภ์ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา
การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู อำเภอมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ทำให้ทราบสภาพและปัญหาการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์การบริหารส่วน
ตำบลม่วงหมู อำเภอมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

4.2 ทำให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ในองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู อำเภอมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

4.3 ทำให้ทราบแนวทางส่งเสริมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในองค์การบริหารส่วน
ตำบลม่วงหมู อำเภอมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

4.4 ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาวิธีการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ในองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู อำเภอมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการ
เชิงเอกสาร โดยทบทวนแนวความคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก
โดยใช้คำถามแบบปลายเปิดที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง โดยมีกรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัย
ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู อำเภอมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี มีการบริหาร
จัดการที่ดี ในเขตพื้นที่กลางของจังหวัด ซึ่งจากการที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ประชาชนผู้มีสิทธิ

เลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู่ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบประเด็น การศึกษารายละเอียดแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ 1)บทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลม่วงหมู่ 2)ระบบอุปถัมภ์ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลประชากร กลุ่มเป้าหมายคือ 1.ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 5 คน 2.หัวหน้าคะแนน จำนวน 3 คน และ 3.ประชาชนผู้มี สิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลม่วงหมู่ จำนวน 12 คน จำนวน 20 คน โดยวิธีการเชิงเอกสาร และการ สัมภาษณ์

6. ผลการวิจัย

ประเด็นสัมภาษณ์	สรุปผลการสัมภาษณ์ของประชาชน	สรุปผลการสัมภาษณ์ ของผู้สมัคร
1.วิธีการหาเสียงใน การเลือกตั้งของ นาย ก องค์ ก การ บริหารส่วนตำบล	ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าวิธีการหาเสียงของ ผู้สมัครโดยการเข้าพบปะประชาชนทั้งการเดินทาง เฝ้า นั่งรถและเสียงตามสาย ทั่วทุกหลังคาเรือน มีการพูดคุยในเรื่องนโยบายของตนเอง โดยจะ ชี้แจงให้ประชาชนรับทราบ ในสิ่งที่จะมีการ พัฒนาท้องถิ่น แนะนำสิ่งที่ดีให้ประชาชนไว้วางใจ และระบบหัวหน้าคะแนน ช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัคร รับเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้สมัครได้รับชัยชนะใน การเลือกตั้ง	การหาเสียงผู้สมัคร กระทำโดยวิธีการออกไป พบปะประชาชนเพื่อให้ ตน เป็น ที่ รู้ จัก อย่่างทั่วถึง เพื่อสร้าง ความไว้วางใจและให้ เกิดปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิด กับประชาชน ก่อนการ ออกหาเสียงผู้สมัคร จำเป็นต้องเตรียมความ พร้อมที่ดี การใช้คำ กริยา และน้ำเสียงมีผล อย่างมากต่อการสื่อสาร ให้ประชาชนในพื้นที่ ถูกใจเข้าไปเป็นตัวเลือก จึงจะได้รับคะแนนเสียง อย่่างมากหาวิธีการหา เสียงที่แปลกใหม่เพื่อ เป็นแรงจูงใจให้เป็นที่น่า จดจำในการหาเสียง

ประเด็นสัมภาษณ์	สรุปผลการสัมภาษณ์ของประชาชน	สรุปผลการสัมภาษณ์ของผู้สมัคร
2. แรงจูงใจในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล	แรงจูงใจในการคัดเลือกของประชาชนในชุมชนมองถึงการพัฒนาชุมชนให้เจริญยิ่งขึ้น ต้องการคนที่เข้ามาทำหน้าที่โดยมีคุณสมบัติจากพฤติกรรม ความคิด ความสามารถ ความตั้งใจ ความเป็นผู้นำ ความมีน้ำใจช่วยเหลือ เอาใจใส่การทำงานดูแลประชาชน สังคม และมีจิตใจที่ดี ประชาชนส่วนใหญ่อยากที่จะพัฒนาชุมชนในด้าน การเป็นอยู่ของคนในสังคมจากเดิมดีแล้วให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง	เริ่มจากมีฐานเสียงที่เคยเห็นการร่วมแรงร่วมใจสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนมีการปฏิบัติงานจริงให้ความร่วมมือกับทางชุมชนและประชาชนอย่างจริงจัง เพื่อให้คนในชุมชนยอมรับและเชื่อฟังได้สนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลพัฒนาชุมชน ไม่ใช่ใช้อิทธิพลข่มขู่ให้เลือก แต่จะให้คำสัญญาว่าจะตอบแทนผลประโยชน์ เมื่อได้รับการเลือกตั้งจากการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น
3. การพิจารณาผู้สมัครรับเลือกตั้งในระบบอุปถัมภ์	พิจารณาจากตัวแทนของผู้เคยดำรงตำแหน่งที่มีเกียรติยศ และคนนับถือ เคยสร้างชื่อเสียง และผลประโยชน์กับชุมชนนั้นๆ และผู้ที่มาดำรงตำแหน่งแทนต้องเกื้อประโยชน์ให้กับชุมชนได้มากกว่าที่ผ่านมา และจะต้องเป็นผู้ที่สามารถให้ความช่วยเหลือชาวบ้านได้จริงที่นอกจาก การซื้อสิทธิขายเสียง	ในการปฏิบัติงานจริงจะต้องเข้าถึงประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกด้านจิตอาสา และจิตสาธารณะให้เกิดการพัฒนา พื้นฟูชุมชนในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติงานที่ไม่หวัง

ประเด็นสัมภาษณ์	สรุปผลการสัมภาษณ์ของประชาชน	สรุปผลการสัมภาษณ์ของผู้สมัคร
		ผลตอบแทน พร้อมมุ่ง ส ร ี า ง คุ ณ ค ำ คุ ณ ป ร ะ โย ช น์ ต ่อ ประชาชนและสังคม
4.ระบบอุปถัมภ์ใน ชุมชน	ระบบอุปถัมภ์ในชุมชนยังมีปรากฏให้เห็นอยู่ เรื่อยๆ ในปัจจุบัน เนื่องจากผู้สมัครแต่ละตำบลมี ผู้ลงสมัครหลายคน และมีสถานภาพทางสังคมที่ ไม่เท่าเทียมกัน เช่น ชื่อเสียง อำนาจ และเงินทอง ผู้อุปถัมภ์ที่มีชื่อเสียง เงินทองจะ อยู่เหนือกว่าคู่แข่ง ทำให้ได้รับความนิยมนิยมชมชอบมี ผู้รู้จักมากกว่าผู้อื่น	ระ บ บ นี ้อ า จ จ ะ มี จุดเริ่มต้นมาจากความ ต้องการของทุกคนที่ อยากให้ตัวเองและพวก พ้องมีสิทธิต่างๆ ที่เหนือ ผู้อื่นภายใต้ผู้อุปถัมภ์โดย ไม่สนใจหลักเกณฑ์ความ ถูกต้องแต่ผู้สมัครรับ เลือกตั้งมีความเห็นว่าไม่ สมควรมีระบบอุปถัมภ์ ไม่ควรแบ่งพรรคแบ่ง พวก ควรให้ความ ช่วยเหลือทุกคนใน ชุมชนมีความเป็นกลาง ให้ความเท่าเทียมกัน และไม่แบ่งชนชั้น
5. การซื้อสิทธิขาย เสียงมีอิทธิพลต่อ การเลือกตั้งนายก องค์การบริหาร ส่วนตำบล	ในปัจจุบันการซื้อสิทธิ ขายเสียงมีให้เห็นอย่าง ต่อเนื่องและเพิ่มขึ้น แต่ประชาชน ส่วน ใหญ่กับมองว่า การซื้อสิทธิ ขายเสียงไม่สามารถ ชักจูงให้ประชาชนเลือกผู้สมัครได้ เพราะผู้แทน จะต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง เพื่อที่จะสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวม ทุกอย่าง จะขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในการตัดสินใจเลือก นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	เนื่องจากปัจจุบันทุกครั้ง ที่มีการเลือกตั้งมีการ ทุจริต โดยใช้เงิน แลกเปลี่ยนกับการ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือการเสนอให้สิ่งอื่น เพื่อให้ลงคะแนนซึ่งทุก คนพึงมีพึงได้ การซื้อ สิทธิขายเสียงจึงยังคงมี

ประเด็นสัมภาษณ์	สรุปผลการสัมภาษณ์ของประชาชน	สรุปผลการสัมภาษณ์ของผู้สมัคร
		อยู่ แต่อย่างไรก็ตามทุก อย่างอยู่ที่ประชาชนจะ เลือกคนที่หาเสียงด้วย เงินหรือหาเสียงเพื่อ ต้องการมาพัฒนาชุมชน ให้ ชุม ช น มี ค ว ม เจริญก้าวหน้า ละเว้น การทุจริตและให้เป็นไป ในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น

6.1 บทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จากการสรุปผลการวิจัยพบว่า การหาเสียงผู้สมัครจำเป็นจะต้องพบปะประชาชน เพื่อเข้าถึงและพูดคุยให้ประชาชนได้รับทราบถึงสิ่งที่ต้องการพัฒนานำสิ่งดีๆ มาให้ชุมชน และระบบหวัคะแนน ช่วยหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้สมัครได้รับชัยชนะ ในการเลือกตั้ง การเลือกผู้สมัครประชาชนต้องการคนที่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม มีความคิด ความสามารถ ความตั้งใจ ความเป็นผู้นำและที่สำคัญที่สุด ต้องมีจิตใจที่ดีที่สามารถนำชุมชนสู่ความเจริญก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่องในด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับประชาชน โดยการใช้ถ้อยคำและวาจาที่ดีในการหาเสียง การปฏิบัติงานต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจตามความคาดหวังของประชาชน รวมถึงไม่ใช้อิทธิพลข่มขู่เพื่อให้ตนเองได้ผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่

6.1 ระบบอุปถัมภ์ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จากการสรุปผลการวิจัยพบว่า ระบบอุปถัมภ์ส่วนใหญ่จะเป็นการใช้ชื่อเสียง อำนาจ เงินทองและหวัคะแนน เสมือนเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เป็นที่นับถือของประชาชนใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง ทำให้มีการซื้อสิทธิขายเสียงเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ไม่สามารถชักจูงให้ประชาชนเลือกผู้สมัครได้ เพราะผู้แทนจะต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง เพื่อที่จะสร้างประโยชน์และความพึงพอใจให้กับประชาชนได้ ในมุมมองของผู้สมัครระบบอุปถัมภ์เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะทำให้พวกพ้องมีสิทธิเหนือผู้อื่น โดยไม่สนใจความถูกต้อง ทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก และความไม่เท่าเทียมกัน จึงมีการทุจริตเพื่อแลกคะแนนเสียง แต่อย่าลืมว่าในการปฏิบัติงานจะต้องเอื้อประโยชน์ให้กับชุมชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและตรวจสอบได้

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย บทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าการคัดเลือกบุคคลเข้าสมัครรับเลือกตั้งนี้เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนบทบาทหน้าที่ดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ผู้สมัครการเมืองแต่ละคนต้องกระทำไปตามเป้าหมายทางการเมืองของตนแต่ในเวลาเดียวกันก็ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ต่อสังคมตามมาด้วย ผู้สมัครจำเป็นจะต้องพบปะประชาชนเพื่อเข้าถึงและพูดคุยให้ประชาชนได้รับทราบ ถึงสิ่งที่ต้องการพัฒนานำสิ่งดี ๆ มาให้ชุมชน การเลือกผู้สมัครประชาชนต้องการคนที่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม มีความคิด ความสามารถ ความตั้งใจ ความเป็นผู้นำและที่สำคัญที่สุด ต้องมีจิตใจที่ดีที่สามารถนำชุมชนสู่ความเจริญก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่องในด้านผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต้องทำให้ประชาชน เกิดความไว้วางใจ มีปฏิสัมพันธ์อันดีกับประชาชน โดยการใช้ถ้อยคำ และวาจาที่ดีในการหาเสียงการปฏิบัติงานต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจตามความคาดหวังของประชาชน รวมถึงไม่ใช้อิทธิพลข่มขู่เพื่อให้ตนเองได้ผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นจำนวนมาก เพราะประชาชนต้องการผู้ที่มีจิตสาธารณะเข้ามาพัฒนาชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ทำได้จริง พูดแล้วทำจริง ทำตามทีพูด ไม่สร้างภาพมโนนโยบายที่ทำ เพื่อประชาชน ไม่เป็นประชานิยมมีแนวทางการทำงานที่เป็นรูปธรรมและเป็นไปตามที่ สมบัติ จันทรวงศ์ (2554, หน้า 21-27) การเตรียมตัวรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยการวางแผนยุทธศาสตร์ในการหาเสียง การจัดระบบหวัคະແນน ซึ่งมีความสำคัญต่อการหาเสียงเลือกตั้งเป็นอย่างมากสำหรับสังคมการเมืองไทยในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งแห่งความสำเร็จของผู้สมัครรับเลือกตั้งมากจากการวางแผน และหวัคະແນนที่มีประสิทธิภาพ สามารถหวัคະແນนให้กับผู้สมัครได้เป็นจำนวนมากอย่างทันควันต่อสถานการณ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรลาศ พลไชย (2561) พบว่าองค์ประกอบที่ใช้ในการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกผู้แทนได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร นโยบายของผู้สมัคร ผลประโยชน์หรือผลตอบแทนของผู้สมัครกลยุทธ์ในการหาเสียง ทุกประเด็นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการเลือกผู้แทนของประชาชนที่เหมาะสมที่สุด

จากผลการวิจัย ระบบอุปถัมภ์ในชุมชน พบว่าเป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคน ที่มีสถานภาพทางสังคมไม่เท่าเทียมกัน แต่อยู่ร่วมกัน เพราะมีลักษณะต่างตอบแทนซึ่งกันและกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน ระบบอุปถัมภ์ส่วนใหญ่จะเป็นการใช้ชื่อเสียง อำนาจ เงินทองและหวัคະແນนเสมือนเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เป็นที่นับถือของประชาชนใช้ในการหาหวัคະແນนเสียงเลือกตั้งทำให้มีการซื้อสิทธิขายเสียงเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ไม่สามารถชักจูงให้ประชาชนเลือกผู้สมัครได้ เพราะผู้แทนจะต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง เพื่อที่จะสร้างประโยชน์และความพึงพอใจให้กับประชาชนได้ ในมุมมองของผู้สมัครระบบอุปถัมภ์เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะทำให้พวกพ้องมีสิทธิเหนือผู้อื่น โดยไม่

สนใจความถูกต้อง ทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก และความไม่เท่าเทียมกัน จึงมีการทุจริตเพื่อแลก
คะแนนเสียง แต่อย่าลืมว่าในการปฏิบัติงานจะต้องเอื้อประโยชน์ให้กับชุมชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการพัฒนาและตรวจสอบได้และเป็นไปตามแนวคิดของ พิชาย รัตนดิถก ณ ภูเก็ต (2561) ที่ได้
สรุปแนวทางการทุจริตเลือกตั้งในสังคมไทย 3 แนวทาง คือ 1) การทุจริตหาเสียง 2) การทุจริตซื้อ-
ขายเสียง และ 3) การทุจริตลงคะแนนเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทุจริตซื้อ-ขายเสียงในรูปแบบ
ขบวนการลากพา และการยิงกระสุนหรือการแจกเงินที่ผู้สมัครจะใช้ห้วคะแนนของตนเองสำรวจ
รายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนว่ามีจำนวนเท่าไรแล้วจะเตรียมเงินแจกตามจำนวนเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็น
เงินตั้งแต่ 100 – 500 บาทต่อคน หรือต่อ 1 คะแนนสะท้อนให้เห็นว่า การแจกเงินยังเป็นปัจจัยหลัก
ต่อการตัดสินใจเลือกผู้แทนหรือผู้สมัครซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตต์ รัตนอุดมโชค (2552)
ศึกษาเรื่อง "การซื้อสิทธิขายเสียงในจังหวัดสกลนคร" พบว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตจังหวัด
สกลนคร ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผู้สมัครหรือห้วคะแนนของผู้สมัครที่แจกเงินหรือสิ่งของนั้นเป็นสิ่งไม่
ดี และเกือบครึ่งเห็นว่าถ้าผู้สมัครหรือห้วคะแนนของผู้สมัครแจกเงินหรือสิ่งของให้ก็จะรับแต่ใน
ขณะเดียวกันผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งกว่าครึ่งมีความเห็นว่า ถ้าผู้สมัครที่แจกเงินหรือสิ่งของนั้นเป็น
คนดีพึ่งพาได้ก็จะเลือก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทราบว่าการแจกเงินหรือสิ่งของ
นั้นเป็นสิ่งไม่ดีแต่ขณะเดียวกันถ้าคนที่แจกเป็นคนดีพึ่งพาได้ก็จะเลือก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้มีสิทธิออก
เสียงเลือกตั้งไม่มีทางเลือกที่ดีกว่านี้ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้รับแจกเงินหรือ
สิ่งของจากการซื้อเสียงของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยที่ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำอะไรเลยแค่อยู่
เฉยๆก็มีผู้สนับสนุนหรือตัวแทนของผู้สมัครนำเงินหรือสิ่งของมาให้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ภาครัฐควรเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการบทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้กับบุคลากรอย่างทั่วถึง เพื่อเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสำคัญ
ในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรหรือผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนเพื่อเลือกผู้ที่เหมาะสมมาทำหน้าที่นี้

8.1.2 ควรให้ความรู้แก่ประชาชน เรื่องแนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์นี้ถือเป็นแนวคิด
สำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจถึงความเป็นมาพัฒนาการ ที่สำคัญคือกระบวนการประสานประโยชน์ทาง
การเมือง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
กรณีศึกษา การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหม้ออำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรีทำให้
ทราบถึงปัญหาและสาเหตุของการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหม้อ อำเภอเมืองสิงห์บุรี

จังหวัดสิงห์บุรีซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการเลือกตั้งครั้งต่อไปได้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง “บทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

8.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ เทคนิค วิธีการที่สำคัญด้านการเมืองท้องถิ่น

8.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการซื้อสิทธิขายเสียงในเขตตำบลม่วงหมู่ ดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยอาจทำการศึกษาเรื่องเดียวกันนี้ในเขตจังหวัดอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้กับผลการวิจัยครั้งนี้

9. เอกสารอ้างอิง

- ไกรลาศ พลไชย. (2561). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟอำเภอเมืองสกลนครจังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญอริ ยีหมะ. (2556). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. สงขลา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- พัตสา ตรงดี. (2556). **สถิติข้อมูลผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู่**. องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมู่.
- พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2561). **การทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี**. วารสารสหวิทยาการวิจัย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วุฒิสาร ตันไชย และเอกวีร์ มีสุข. (2557). **ระบบการปกครองท้องถิ่นของราชอาณาจักรไทย**. วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น : สถาบันพระปกเกล้า.
- สมจิตต์ รัตนอุดมโชค. (2552). **การซื้อสิทธิขายเสียงในจังหวัดสกลนคร**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 1(2). 85-100.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบางปูอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ**. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.

10. กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน ประธานกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้โปรดกรุณาให้คำแนะนำ

ปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ประสบความสำเร็จ และได้รับคำแนะนำจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือให้มีคุณภาพ สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยได้จนเป็นผลสำเร็จตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้คำแนะนำแนวทางแก้ไขจนประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้สมัครรับเลือกตั้ง และประชาชนในเขตตำบลม่วงหมู่ทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้เป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ตลอดจนอาจารย์ คณาจารย์ ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ประสิทธิภาพ และประสบการณ์ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ และขอขอบคุณทุกๆ ท่านที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ที่ไม่ได้เอ่ยนามขอขอบคุณทุกท่านที่เป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

The Informal Role of Village Headman in Samrong district,

Ubon Ratchathani Province

เดชทัต พูลทอง¹

Techathad Phulthong

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ²

Assoc. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานีรวมถึงศึกษาข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบทบาท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 108 คน และตัวแทนประชาชนในพื้นที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี หมู่บ้านละ 2 คน จาก 108 หมู่บ้าน จำนวน 216 คน รวมกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายจำนวน 324 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน-t-test (Independent Sample) และ F-test (One Way ANOVA) ส่วนการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความด้วยการแจกแจงความถี่ ผลการวิจัย พบว่า

1. บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.75$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านปราชญ์ชาวบ้านและหรือครูชุมชน ($\bar{X} = 3.85$) ด้านนักสังคมสังเคราะห์ ($\bar{X} = 3.77$) ด้านเป็นเจ้าบ้านที่ดี ($\bar{X} = 3.74$) ด้านจิตอาสาพัฒนา ($\bar{X} = 3.73$) และด้านนักบริการชุมชน ($\bar{X} = 3.65$)

¹ นักศึกษา ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2. บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามเพศอายุและตำแหน่งหน้าที่ที่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติส่วนจำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่งโดยรวมทุกด้าน ด้านปราชญ์ชาวบ้านและหรือครูชุมชนและ ด้านนักบริการชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ การเป็นผู้นำต้องมีความเสียสละ และเพื่อเป็นการส่งเสริมการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นควรมีการสร้างขวัญกำลังใจสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ อาทิเช่น รางวัลประกาศเกียรติคุณ ค่าตอบแทนอื่นที่จำเป็น

คำสำคัญ : 1. กำนัน 2. ผู้ใหญ่บ้าน 3. ความไม่เป็นทางการ 3. บทบาท

ABSTRACT

This research aimed to study and to compare the Informal Role of Village Headman in Samrong district, Ubon Ratchathani Province, including the useful suggestion. The sample was divide for 2 groups were (1) the sub-district and village headman for 108 persons and the people for 216 persons from 108 villages. The instrument was the five rating scale questionnaire. To analyze data by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test (Independent Sample) and F-test (One Way ANOVA). The quality data was analyzed by content analysis. The research results were found as follows;

1. The Informal Role of Village Headman in Samrong district, Ubon Ratchathani Province as overall was at high level ($\bar{X} = 3.75$), considering each aspect by ranking mean from highest to lowest; Villagers philosopher and/or community teacher ($\bar{X} = 3.85$), the social worker ($\bar{X} = 3.77$), Being good host ($\bar{X} = 3.74$) the Volunteer spirit ($\bar{X} = 3.73$) and Community service ($\bar{X} = 3.65$) respectively.

2. The Informal Role of Village Headman in Samrong district, Ubon Ratchathani Province as overall classified by Headman's gender, age and position were not difference by statistical significant, however, classified by being in position times as overall and aspect of the Villagers philosopher and/or community teacher and the community service were difference by statistical significant at .05 levels. The useful suggestion found that; to be leaders must requires sacrifice, the promotion of

the work of the village headman to be more effective should create morale for performing duties such as reward, coined, other remuneration necessary etc..

Keywords : 1. Sub-district Headman 2. Village Headman 3. Informal 4. Role

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยคนแรก) ทดลองจัดระเบียบการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน ขึ้นเป็นครั้งแรก ณ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการปฏิบัติภารกิจ “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ให้แก่ประชาชน

ในอดีตที่ผ่านมา ระบบการปกครองบ้านเมืองของประเทศไทย มีลักษณะค่อนข้างกระจายอำนาจ กล่าวคือ มีการแบ่งเขตการปกครอง และกำหนดวิธีปกครองหัวเมืองต่างๆ ไว้ชัดเจนเพื่อควบคุมเจ้าเมืองโดยมีศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลางแต่ในทางปฏิบัติ ส่วนกลางหรือพระมหากษัตริย์กลับมีอำนาจจำกัด ในขณะที่เจ้าเมืองต่างๆ มีอำนาจมากขึ้น นอกจากนี้แล้วระบบการปกครองเช่นนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ อีก เช่นปัญหาทางด้านการคมนาคมสื่อสาร การรั่วไหลในการเก็บภาษีอากร อิทธิพลของผู้เป็นใหญ่ในท้องถิ่น ตลอดจนความทุกข์ยากของประชาชน และยังคงเผชิญกับอิทธิพลของต่างประเทศในยุคล่าอาณานิคม ทำให้การบริหารประเทศขาดประสิทธิภาพ และขาดความเป็นเอกภาพ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้มีพระราชดำริที่จะปฏิรูประบบการบริหารราชการจากรูปแบบการปกครองที่มีเมืองแม่และเมืองประเทศราชอยู่ในปกครอง ซึ่งนับว่ามีจุดอ่อนตรงที่ขาดความเป็นเอกราช อันอาจนำไปสู่ความแตกแยก ขาดความสามัคคีและขาดความจงรักภักดีได้โดยง่าย มาเป็นรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการ ที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

การปฏิรูประบบการบริหารราชการส่วนกลาง พระองค์ได้ทรงประกาศพระบรมราชโองการตั้งกระทรวงใหม่ขึ้น 12 กระทรวง โดยทรงเลียนแบบมาจากประเทศทางตะวันตก มีการแบ่งสรรอำนาจหน้าที่และ ความรับผิดชอบ แยกตามลักษณะความชำนาญเฉพาะอย่าง และพระมหากษัตริย์สามารถควบคุมบังคับบัญชาเหล่าเสนาบดีได้อย่างทั่วถึง การปฏิรูปการบริหารราชการส่วนภูมิภาค พระองค์ทรงรวบรวมหัวเมืองตามชายแดนที่สำคัญๆ รวมเป็นเขตการปกครอง เรียกว่า “มณฑล” โดยมีมณฑลที่จะปกป้องประเทศจากการคุกคามจากภายนอกโดยจัด ระบบที่เรียกว่า ระบบเทศาภิบาล มีหัวเมืองต่างๆ มารวมกันเป็นมณฑลและมีจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ลดหลั่นกันไป โดยมีข้าหลวงมณฑลเป็นผู้รับผิดชอบ และปกครองโดย รับคำสั่งและนโยบายจากส่วนกลาง

การปฏิรูประบบการปกครองส่วนภูมิภาค โดยการจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทำการโดยเริ่มจากโครงการ เล็กก่อน เมื่อสำเร็จและจัดระบบดีแล้วจึงค่อยขยายผล และมีการทดลองเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นเป็นครั้งแรกที่แขวงบางปะอินเมืองกรุงเก่า หรือจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2435 ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มแรกของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ลักษณะการ ปกครองเช่นนี้ปรากฏเด่นชัดขึ้น เมื่อได้มีการตราพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ขึ้นใช้ ซึ่งมีการแบ่งการบริหารราชการของอำเภอออกเป็นตำบลและหมู่บ้าน (กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, 2542)

ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของฝ่ายปกครอง คือ ภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบ เรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สิน และเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน กลไกที่สำคัญซึ่งจะทำให้ภารกิจนี้ประสบ ความสำเร็จได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับบุคลากรที่เปรียบเสมือนขุนพลทัพหน้าที่อยู่ในภูมิภาค คืออำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยมีนายอำเภอเป็นแม่ทัพใหญ่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นนายกองทั้งหลาย ในการทำ สงครามเพื่อต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ในพื้นที่ตามภารกิจรับผิดชอบ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอใน การปฏิบัติหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในพื้นที่รับผิดชอบของ ตนมาอย่างยาวนานนับร้อยปีในการปกครองส่วนภูมิภาค ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 27 และมาตรา 28 (กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, 2542)

บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกฎหมายฯ ในบริบทของการ ทำงานอย่างเป็นทางการตามบทบาทหน้าที่แล้ว แต่ยังมีอีกแง่มุมบทบาทส่วนหนึ่งที่ไม่เป็นทางการยัง ไม่มีข้อมูลชัดเจนให้ปรากฏได้ทราบกันว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ทำอะไรบ้างนอกเหนือจากบทบาท หน้าที่อย่างเป็นทางการตามกฎหมาย มีอะไรบ้าง และมีปัญหา หรืออุปสรรคที่จะส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นทางการตามระเบียบกฎหมายฯ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อนำไปสู่การรับรู้ ข้อเท็จจริง ปัญหา อุปสรรค และนำไปแก้ไขพัฒนา จึงเห็นควรมีการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัด อุบลราชธานี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

2.3 เพื่อศึกษาการส่งเสริมบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ทำให้ทราบถึงบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อส่งเสริมแนวทางการส่งเสริมบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ให้ดียิ่งๆขึ้นไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ขอบเขตการวิจัย

4.1.1 พื้นที่ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

4.1.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ (1) กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 108 คน และ (2) ตัวแทนประชาชนในพื้นที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานีหมู่บ้านละ 2 คน จาก 108 หมู่บ้าน จำนวน 216 คน รวมกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย จำนวน 324 คน

4.1.3 ด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศอายุตำแหน่งบทบาทหน้าที่และ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งถึงปัจจุบัน

ตัวแปรตาม คือ บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนันผู้ใหญ่บ้าน การพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทต่าง ๆ และบทบาทเฉพาะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้วิจัยได้ดำเนินการทำการศึกษานำร่อง(Pilot study) โดยการลงพื้นที่และทำการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยศึกษาจากทั้งหมดของอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานีแบ่งเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจำนวน 5 คน และตัวแทนประชาชน 5 คน รวมเป็น 10 คน โดยคัดเลือกจากผู้มีคุณสมบัติผลงานโดดเด่น ในท้องที่อำเภอสำโรงฯ ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ และสรุปออกมาเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

1. จิตอาสาพัฒนา
2. ประชาชนชาวบ้านและหรือครูชุมชน
3. นักสังคมสงเคราะห์
4. นักบริการชุมชน
5. เป็นเจ้าบ้านที่ดี

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชุด จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี โดยแบ่ง

ออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check Lists) ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทความไม่เป็นที่ต้องการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่าของลิเคิร์ต(Likert's Scale) โดยมี 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับบทบาทความไม่เป็นที่ต้องการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ 5 ระดับตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551, หน้า 186)

มากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
มาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
น้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

4.3.2 นาแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ของคะแนน แล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551, หน้า 186)

- ระดับคะแนน 1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด
- ระดับคะแนน 1.81-2.60 หมายถึง น้อย
- ระดับคะแนน 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง
- ระดับคะแนน 3.41-4.20 หมายถึง มาก
- ระดับคะแนน 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

4.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

4.4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับบทบาทความไม่เป็นที่ต้องการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทความไม่เป็นที่ต้องการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ใช้การวิเคราะห์ t-test (Independent Sample) และ F-test (One Way ANOVA)

4.4.4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทความไม่เป็นที่ต้องการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความด้วยการแจกแจงความถี่

5. ผลการวิจัย

5.1 แบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 คน เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำแนกได้ดังนี้ (1) จำแนกตามเพศ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพศ ชาย คิดเป็นร้อยละ 82.41 และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพศ หญิง คิดเป็นร้อยละ 17.59 (2) จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 48.15 รองลงมา มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 39.20 ถัดมา มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.80 และ มีอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.85 (3) จำแนกตามตำแหน่งบทบาทหน้าที่ พบว่ามีกำนัน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 14.20 และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 85.80 (4) จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง พบว่าส่วนใหญ่มีระยะเวลาระหว่าง 5 – 10 ปี จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 48.77 รองลงมา มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง มากกว่า 10 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 26.85 และมี ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งไม่เกิน 5 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 24.38

5.2 ระดับบทบาทความไม่เป็นที่ต้องการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นรายด้านโดยสามารถ แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทความไม่เป็นที่ต้องการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาทความไม่เป็นที่ต้องการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	ระดับบทบาทความไม่เป็นที่ต้องการ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านจิตอาสาพัฒนา	3.73	0.73	มาก
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้านและหรือครูชุมชน	3.85	0.79	มาก
3. ด้านนักสังคมสงเคราะห์	3.77	0.78	มาก
4. ด้านนักบริการชุมชน	3.65	0.87	มาก
5. ด้านเป็นเจ้าของบ้านที่ดี	3.74	0.80	มาก
รวม	3.75	0.74	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทความไม่เป็นที่ต้องการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.75$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่

ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ด้านปราชญ์ชาวบ้านและหรือครู
ชุมชน ($\bar{X}=3.85$) ด้านนักสังคมสังเคราะห์ ($\bar{X}=3.77$) ด้านเป็นเจ้าของบ้านที่ดี ($\bar{X}=3.74$) ด้านจิตอาสา
พัฒนา ($\bar{X}=3.73$) ด้านนักบริการชุมชน ($\bar{X}=3.65$)

5.3 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ท้องที่อำเภอสำโรงเป็นรายด้านและรวมทุกด้านจำแนกตามเพศ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ
สำโรง เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามเพศ

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัด อุบลราชธานี	ชาย		หญิง		t	df	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
1. ด้านจิตอาสาพัฒนา	3.73	0.73	3.73	0.77	-.011	322	.991
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้านและหรือครูชุมชน	3.88	0.78	3.75	0.81	1.114	322	.266
3. ด้านนักสังคมสังเคราะห์	3.78	0.79	3.72	0.72	.583	322	.560
4. ด้านนักบริการชุมชน	3.67	0.87	3.55	0.91	.960	322	.338
5. ด้านเป็นเจ้าของบ้านที่ดี	3.75	0.82	3.72	0.72	.284	322	.777
รวม	3.76	0.75	3.69	0.72	.644	322	.520

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่
อำเภอสำโรงเป็นรายด้านและรวมทุกด้านจำแนกตามเพศไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

5.4 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ท้องที่อำเภอสำโรง เป็นรายด้านและรวมทุกด้านจำแนกตามอายุ โดยใช้การทดสอบค่า F- test (One
way ANOVA)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่
อำเภอสำโรง เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามอายุ

บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านจิตอาสาพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	1.842	3	.614	1.143	.332
	ภายในกลุ่ม	171.990	320	.537		
	รวม	173.832	323			
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	4.263	3	1.421	2.307	.077
	ภายในกลุ่ม	197.064	320	.616		
	รวม	201.327	323			
3. ด้านนักสังคม สังเคราะห์	ระหว่างกลุ่ม	1.657	3	.552	.912	.436
	ภายในกลุ่ม	193.898	320	.606		
	รวม	195.556	323			
4. ด้านนักบริการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	4.241	3	1.414	1.864	.136
	ภายในกลุ่ม	242.728	320	.759		
	รวม	246.969	323			
5. ด้านเป็นเจ้าของที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	2.226	3	.742	1.155	.327
	ภายในกลุ่ม	205.609	320	.643		
	รวม	207.835	323			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.546	3	.849	1.547	.202
	ภายในกลุ่ม	175.569	320	.549		
	รวม	178.114	323			

จากตารางที่ 3 พบว่า บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอ
สำโรงเป็นรายด้านและรวมทุกด้านจำแนกตามอายุไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

5.5 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ท้องที่อำเภอสำโรงเป็นรายด้านและรวมทุกด้านจำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง โดยใช้การ
ทดสอบค่า F- test (One way ANOVA)

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบระดับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

บทบาทความไม่เป็นทางการของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน		SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านจิตอาสาพัฒนา	ระหว่างกลุ่ม	1.738	2	.869	1.621	.199
	ภายในกลุ่ม	172.094	321	.536		
	รวม	173.832	323			
2. ด้านปราชญ์ชาวบ้าน และหรือครูชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	6.837	2	3.419	5.643	.004
	ภายในกลุ่ม	194.489	321	.606		
	รวม	201.327	323			
3. ด้านนักสังคม สังเคราะห์	ระหว่างกลุ่ม	1.561	2	.780	1.291	.276
	ภายในกลุ่ม	193.995	321	.604		
	รวม	195.556	323			
4. ด้านนักบริการชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	4.949	2	2.475	3.282	.039
	ภายในกลุ่ม	242.020	321	.754		
	รวม	246.969	323			
5. ด้านเป็นเจ้าของที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	3.629	2	1.814	2.852	.059
	ภายในกลุ่ม	204.206	321	.636		
	รวม	207.835	323			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3.402	2	1.701	3.125	.045
	ภายในกลุ่ม	174.712	321	.544		
	รวม	178.114	323			

จากตารางที่ 4 พบว่าบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จำแนกตามระยะเวลาการดำรงตำแหน่งโดยรวมทุกด้าน ด้านปราชญ์ชาวบ้านและหรือครูชุมชนและ ด้านนักบริการชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านด้านจิตอาสาพัฒนา ด้านนักสังคมสังเคราะห์และ ด้านเป็นเจ้าของที่ดีไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

6.1 สมมติฐานที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานีผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นโยบายของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ที่มีนโยบายในการให้ความสำคัญต่อการทำงานอย่างเสียสละ และมุ่งให้ผลประโยชน์ของงานในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้กับราษฎร

6.2 สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี ผลวิจัยพบว่าพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นหน้าที่ที่กำนันผู้ใหญ่บ้านจำเป็นต้องกระทำตามลักษณะภูมิสังคม ได้แก่

6.2.1 การทำงานด้านจิตอาสาพัฒนา คือ การทุ่มเททั้งทางกำลังกายและกำลังทรัพย์ส่วนตัวให้ส่วนร่วม อาทิเช่น การทำงานที่ไม่ใช่บทบาทหน้าที่ที่ต้องทำการอาสาสมัครทำงานต่างท้องที่ ซึ่งไม่ใช่ชุมชนท้องที่ของตนเองการทำงานที่ต้องดูแลคนอื่นมากกว่าตัวเองหรือคนในครอบครัวการเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อส่วนร่วมการทำงานในหน้าที่ที่มากกว่าบทบาทหน้าที่ที่ต้องทำเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ เป็นต้น (สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. 2541)

6.2.2 การทำงานในด้านการประชาสัมพันธ์ชาวบ้านและหรือชุมชน คือ การเป็นบุคคลผู้เป็นผู้ที่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับหมู่บ้านคนหนึ่งในการทำหน้าที่อย่างไม่เป็นทางการที่คอยให้ความรู้ และถ่ายทอดให้ลูกหลานจากรุ่นสู่รุ่น หรือบุคคลภายนอกหมู่บ้านที่สนใจ อาทิเช่น การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชุมชนเป็นผู้ถ่ายทอดประเพณีของชุมชนผู้รู้และถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนในชุมชนอย่างดีการให้ข้อมูลความรู้ด้านต่างๆให้คนในชุมชนการสั่งสอนแนะนำลูกหลาน เป็นต้น

6.2.3 การทำงานในทางด้านนักสังคมสงเคราะห์ คือ บทบาทความไม่เป็นทางการที่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน โดยการเป็นบุคคลสำคัญ ในกิจกรรมงานต่างๆที่มีขึ้นของคนในหมู่บ้าน ซึ่งนำไปสู่การเสียสละทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์ที่ต้องช่วยกิจกรรมนั้นๆให้ประสบความสำเร็จ อาทิเช่น การเสียสละทรัพย์ส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือส่วนร่วม เช่น ใช้ทุนส่วนตัวมอบให้บุคคลหรือส่วนร่วมการเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญต่างๆของคนในชุมชน เช่น งานบวช งานแต่ง งานขึ้นบ้านใหม่ ฯลฯ การเข้าร่วมกิจกรรมงานสำคัญของกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่มีขึ้นในชุมชน เช่น บริษัท ห้างร้านต่างๆ การช่วยเหลือที่นอกเหนือการงานที่ต้องทำเป็นผู้ให้ที่เกิดจากการเสียสละ เป็นต้น

6.2.4 การทำงานในด้านการเป็นนักบริการชุมชน คือ การเป็นบุคคลผู้ให้บริการความช่วยเหลือแบบทุกเรื่องตลอด 24 ชั่วโมง อาทิเช่น การให้บริการช่วยเหลือคนในชุมชน ซึ่งไม่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่เป็นบุคคลแรกที่คนในชุมชนเรียกหาใช้บริการ เช่นเมื่อเกิดปัญหา ทุ้งข้าวบ้าน น้ำไม่ไหล

ไฟฟ้าไม่มา ฯลฯ บริการแบบถึงพื้นที่ (Delivery) การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) การให้บริการแบบไม่จำกัดเวลา หรือตลอด 24 ชั่วโมง เป็นต้น

6.2.5 การทำงานด้านฐานะการเป็นเจ้าของบ้านที่ดี คือ การต้อนรับบุคคลต่างๆ ที่เข้ามาในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลภายนอกทั่วไป หรือส่วนราชการทุก กระทรวง ทบวง กรม ไม่ว่าจะเป็นเข้ามาอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ตาม กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องให้การต้อนรับและความช่วยเหลือให้เป็นไปตามประสงค์ ในฐานะเจ้าบ้านหรือตัวแทนของคนในหมู่บ้าน อาทิเช่น จัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ สำหรับการต้อนรับให้ความช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมกับ บุคคล กลุ่มบุคคล ซึ่งเป็นเอกชนที่เข้ามาในชุมชนร่วมมือและช่วยเหลือกิจกรรม/งาน ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่เข้ามาในหมู่บ้าน การเป็นตัวแทนชุมชนให้การต้อนรับแขกซึ่งไม่รู้จักร หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่การจัดเลี้ยงอาหารน้ำดื่มเมื่อมีแขกเข้ามาในชุมชนด้วยงบประมาณส่วนตัว เป็นต้น

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี มีข้อเสนอแนะดังนี้

7.1.1 บทบาทและหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความสำคัญ เพราะเป็นตัวเชื่อมระหว่างส่วนราชการกับประชาชนในท้องที่ดังนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงถือเป็นฟันเฟืองที่บทบาทสำคัญมากที่จะขับเคลื่อนนโยบายรัฐไปสู่ความสำเร็จ

7.1.2 เพื่อส่งเสริมให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้สอดคล้องกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ จึงควรมีการพัฒนาความรู้เสมอและติดต่ออาวุธทางปัญญา

7.1.3 เห็นควรเพิ่มค่าตอบแทน และสวัสดิการต่างๆ ให้เทียบเท่าข้าราชการทั่วไป

7.1.4 ควรกำหนดระยะเวลาดำรงตำแหน่งให้เหมาะสมตามสภาพท้องที่ หรือผลงาน

7.1.5 ควรจะสนับสนุนส่งเสริมให้ตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นตำแหน่งที่มีเกียรติและศักดิ์ศรีอย่างนี้ตลอดไป

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง. (2542). พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่

พระพุทธศักราช 2457 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2542). กรุงเทพมหานคร :
อสาธกรักษาดินแดน.

รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. มหาสารคาม : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2541). **บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่
เหมาะสมในอนาคต.** กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์

9. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ด้วยความกรุณาช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.
ยุภาพร ยุภาศ อาจารย์ที่ปรึกษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนุก สิงห์มาตราช ที่ได้กรุณาให้ความรู้
คำแนะนำ คำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนเสร็จสมบูรณ์ตามความ
มุ่งหมาย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ ผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้
ข้อเสนอแนะและคำปรึกษา รวมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องของการวิจัยในครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นายธรรมบุญ แจ่มใส นายอำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานีนายสรพงษ์
ชายแก้ว ตำแหน่งปลัดอำเภอ(เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการพิเศษ) หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงาน
ปกครอง อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโครงสร้าง และด้านเนื้อหา ดร.สนุก
สิงห์มาตราช ร.ป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์) ตำแหน่ง นักวิชาการอิสระ จังหวัดยโสธร เป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน
การวัดและประเมินผลนายธนนันท์รัฐ สินธุประสิทธิ์ วุฒิกการศึกษา วุฒิกการศึกษา ครุศาสตร์ เอกวิชา
ภาษาไทย ตำแหน่ง ครูสอนภาษาไทย (คศ.1) ร.ร.เทศบาลวารินวิชาชาติ เป็นผู้เชี่ยวชาญภาษา

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสุนทร พูลทองคุณแม่ บัวสอน พูลทอง บิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ให้
การศึกษาเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้ประพฤติปฏิบัติแต่คุณงามความดี เป็นกำลังใจสำคัญ ให้การ
สนับสนุนด้วยดีตลอดมาจนทำให้การวิจัยประสบความสำเร็จ คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้
ขอมอบบูชาพระคุณของบูรพาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน

การจัดการพิพิธภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ*
Creative Museums Management for Cultural Tourism in Sisaket Province

ธัญพงษ์ สารรัตน์¹

Thanyapong Sararat

ชุตินา เมฆวัน²

Chutima Makhakvun

น้ำผึ้ง ท่าคอง³

Nhumpung Thaklong

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการพิพิธภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ การประชุม การสัมภาษณ์ การสังเกต แบบมีส่วนร่วม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยกลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ บุคคลทั่วไป และผู้สนใจ นักเรียน นักศึกษา และผู้แทนสถาบันการศึกษา ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และผู้นำศาสนา หรือตัวแทนจำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แล้วเสนอผลการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการพิพิธภัณฑ์ก่อให้เกิดกระบวนการคิดใหม่ในการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในจังหวัดศรีสะเกษ โดยการประชุมกลุ่มร่วมกันได้กำหนดนโยบาย แผนงานระหว่างภาครัฐ เอกชน ประชาชน ชุมชน ทั้ง มีการวางแผน ในการประชาสัมพันธ์ และการตลาด ผ่านสื่อต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ได้พิจารณาร่วมกันในประเด็นการให้ความสำคัญแก่นักท่องเที่ยวด้านสถานที่พัก ความสะอาด ความสะอาด โดยเฉพาะความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ รวมทั้งการเดินทางสะดวกสบาย โดยจัดบริการรถรับส่งจากที่พัก สนามบิน

* งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสำรวจเส้นทางวัดเก่าแก่ในเขตวัฒนธรรมอีสานใต้ ซึ่งสนับสนุนโครงการโดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

นานาชาติอุบลราชธานี สถาปนาขนส่งและแหล่งท่องเที่ยว โดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายระหว่างรัฐบาลกลาง ภูมิภาค เอกชน ประชาชน ชุมชน และในต่างประเทศ การดำเนินกิจการการท่องเที่ยวมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการฟื้นฟู การอนุรักษ์ สืบทอด พัฒนา สร้างสรรค์ และส่งเสริมมรดกศิลปวัฒนธรรมที่ปรากฏจากหลักฐานแหล่งโบราณคดี ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ สถาปัตยกรรม ศาสนสถาน ภูมิปัญญา จิตรกรรม ประเพณีวัฒนธรรม และอื่นๆ ที่ทรงคุณค่าคงความงดงามให้มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน เป็นอัตลักษณ์ของชาติ นอกจากนี้การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้ทันสมัย บุคลากรจะต้องมีความพร้อมทั้งสุขภาพกายและใจ อยู่ดีกินดี มีความสุข สามารถรังสรรค์กิจกรรมดี ๆ แก่นักท่องเที่ยวให้เกิดความสนใจกลับมาเที่ยวซ้ำอีก อย่างไรก็ตาม ยุคทองแห่งการท่องเที่ยวในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทยพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความแข็งแกร่งจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเศรษฐกิจหลัก ซึ่งสร้างรายได้สูงสุดในสังคมโลกปัจจุบัน ทั้งนี้แนวทางการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ มีแนวทางในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมแก่สถานการณ์ปัจจุบัน การสร้างสิ่งกระตุ้นในด้านการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ การจัดบริการในช่วงเทศกาลต่างๆ การสร้างอัตลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกตามลักษณะเด่นของพิพิธภัณฑ์ และกำหนดแนวทางของพิพิธภัณฑ์ให้เหมาะสมโดยร่วมมือในระหว่างประเทศ เพื่อยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้เกิดความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน ต่อไป

คำสำคัญ : 1. พลังสร้างสรรค์ 2. พิพิธภัณฑ์ 3. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to study the create power in creating museums for cultural tourism in SISAKET Province. The study applied the qualitative with descriptive analysis approach. The data for the study were collected through surveys, group discussions, interviews and participation observations. The groups providing information were 30 respondents consisting of scholars, practitioners, interested parties, students and other interested individuals and representatives of institutions. The data were analyzed and the findings were presented using the descriptive analysis method; the results of the study reveal that the mobilization of creative power generates new thinking processes in creating the museums for cultural tourism in SISAKET Province. Group discussions formulate the combination of policies and plans offered by the public and private sectors and the

community including the planning in public relations and marketing through various media, both locally and abroad. They further discuss on other issues such as provision for tourists in terms of accommodation facilities, cleanliness; consider natural disasters. More importantly, the issues of the convenience of transport service to and from the Ubon Ratchathani airport, bus station and tourist destinations. Cooperation is sought from travel network from the central government and regional governments, the private sector, local people and the community and from abroad. The tour operation is essential to the revival, preservation, inheritance, development, creation and promotion of cultural heritages in the forms of valuable archaeological evidence and historical sites, ancient ruins, art objects, architectures, religious sites, folk wisdom, paintings, traditions and other invaluable cultural beauty, which is to be kept in place as sustainable national identities. In addition, for the preparation of personnel devoted to the cultural tourism, the personnel must be prepared both the physical and mental well-being in order to be able to create activities for tourists to engage and repeat the trip. Tourism in many countries, including Thailand, has contributed to growth of in economy: tourism provides as the major economic earning for these countries. The guidelines for creating museums to promote cultural tourism in SISAKET should be based on the management of the museums to be harmonized with the contemporary eraoy creating incentives for museum exhibits, providing special services during various events, creating the identity of each museum for visitors to choose in accordance with the museum's feature. Finally, the appropriate direction of the museums should be set through cooperation with international museums in order to promote the development of sustainable cultural tourism.

Keywords : 1. Creative Power 2. Creating Museums 3. Cultural Tourism

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศ ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจทั้งในภูมิภาคและประเทศ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรเป็นชุมทรัพย์อันยั่งยืน และเป็นแหล่งเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายและดึงดูดนักท่องเที่ยวทั่วโลกมา

ท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ สังเกตได้ว่าการท่องเที่ยวสามารถส่งผลการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ เห็นผลได้
อย่างรวดเร็ว และในหลายประเทศ เช่น เกาหลี จีน ญี่ปุ่น เป็นผู้นำการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียให้
ความสำคัญการส่งเสริมการท่องเที่ยวและบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้าง
ประชากรของประเทศ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การ
ส่งเสริมหรือการขยายตัวเศรษฐกิจโดยไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพชีวิต เมื่อสังคมวิกฤตก็ต้องพลิกให้เป็น
โอกาส เพียงมนุษย์พยายามสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร สร้างพื้นฐานการนำ
โครงสร้างทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน และเพิ่มศักยภาพการ
ท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

ธุรกิจการท่องเที่ยวขยายตัวสูงขึ้น มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ สามารถช่วยให้
เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลารวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่น ๆ ของประเทศ ทั้งเป็นแหล่งรายได้
สำคัญ ก่อให้เกิดการสร้างงาน การกระจายรายได้ และนำความเจริญไปสู่ภูมิภาคและประเทศ การ
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ให้ความสำคัญ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม อัต
ลักษณ์และคุณค่าของสังคม ซึ่งสามารถจะสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในอดีตได้เป็นอย่างดี
ไม่ว่าจะเป็นสภาพเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี เทศกาลและงานเฉลิมฉลอง รวมถึง
สินค้าพื้นเมืองในพื้นที่ต่างๆ เช่น ประเพณีวันสารทเดือนสิบของจังหวัดนครศรีธรรมราช และประเพณี
ปล่อยเต่าของจังหวัดพังงา ประเพณีบุญบั้งไฟล้านางรอง และประเพณีบุญห่มมันใหญ่ของจังหวัด
บุรีรัมย์ จัดได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน (กาญจนา แสง
ลี้มสุวรรณ และศรันยา แสงลี้มสุวรรณ, 2555, หน้า 140)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีความหลากหลายมากขึ้น การท่องเที่ยวทางธรรมชาติและ
ทางวัฒนธรรม มีการบริหารจัดการร่วมกันหลายภาค ส่วนโดยหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และ
ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบันการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็น
กิจกรรมหนึ่งที่ได้รับการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยว ทางเลือกเพื่อเตรียมการรองรับนักท่องเที่ยวที่
กำลังขยายตัวเพิ่มขึ้น และนักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงคุณค่าที่สำคัญของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ซึ่ง
สอดคล้องกับประกาศแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ดังปรากฏวิสัยทัศน์
ว่าประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว
ในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน
การขับเคลื่อนแผนการท่องเที่ยวแห่งชาติให้สัมฤทธิ์ผลนั้น จะต้องมีการบริหารจัดการโดย
หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชนทุกภาคส่วนของสังคม ในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมระดมทรัพยากร
และพลังสร้างสรรค์สังคมขับเคลื่อนโดยสนับสนุนและกระจายการท่องเที่ยวและใช้ทรัพยากรที่
กระจายอยู่ทั่วประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อชาติ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562, หน้า 25)

พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และเป็นสถานที่แหล่งรวมองค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม เป็นต้น และให้ความสนุกเพลิดเพลิน จัดแสดงเรื่องราวต่างๆ ในอดีต ปัจจุบัน ธรรมชาติและวัฒนธรรมสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต จัดแสดงผ่านวัตถุ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีการจัดแสดงนิทรรศการในรูปแบบต่างๆ ตามประเภทของพิพิธภัณฑ์นั้น ๆ (กรมศิลปากร, 2548, หน้า 7) ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคอีสาน ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน และมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันได้แก่ วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น เช่น รำสีเผ่าไทย การแสดงศรีพญาเศศวรที่แสดงตำนานการสร้างเมือง และวิถีชีวิตของชุมชน ที่ได้รับความสนใจมาเป็นระยะเวลานาน ได้แก่ การทอดผ้าป่าหมี่ การเลี้ยงไหม รวมถึงแหล่งรวบรวมมรดกทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต นั่นคือ พิพิธภัณฑ์ ซึ่งทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีลักษณะการจัดแสดงคล้ายคลึงกัน ในระยะแรก พิพิธภัณฑ์สถานที่จัดขึ้นไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในการรวบรวมวัตถุเพื่อวัตถุประสงค์ประการหนึ่งประการใดโดยเฉพาะ คงเป็นแต่เพียงการเก็บรวบรวมวัตถุที่น่าสนใจ ไว้เท่านั้น จนกระทั่งเมื่อกิจการพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้น ระบบและแนววิธีแห่งการบริหารและการศึกษาก็มีจุดหมายเป็นเฉพาะวิชา การแบ่งแยกชนิดของพิพิธภัณฑ์สถานได้เกิดขึ้น เช่น พิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะ และศิลปะร่วมสมัย พิพิธภัณฑ์สถานทางวิทยาศาสตร์เครื่องจักรกล พิพิธภัณฑ์สถานทางธรรมชาติวิทยา พิพิธภัณฑ์สถานทางมานุษยวิทยา และพิพิธภัณฑ์สถานชาติพันธุ์วิทยา กับพิพิธภัณฑ์สถานประจำท้องถิ่น สอดคล้องกับสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ, นโยบายของสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ, ออนไลน์)

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคอีสานที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม อันได้แก่ วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เช่น รำสีเผ่าไทย การแสดงศรีพญาเศศวรแสดงตำนานการสร้าง และวิถีชีวิตของชุมชนที่ได้รับความสนใจมาเป็นระยะเวลานาน ได้แก่ การทอดผ้าป่าหมี่ การเลี้ยงไหม รวมถึงแหล่งรวบรวมมรดกทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต นั่นคือ “พิพิธภัณฑ์” ซึ่งแนวทางส่งเสริมพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษจะต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาครัฐ เอกชน และประชาชน ซึ่งเป็นแนวทางพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ มีการจัดแสดงโดยเทคนิคสมัยใหม่ สามารถให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายและจัดพิพิธภัณฑ์ให้มีชีวิต เป็นการปรับเปลี่ยนพิพิธภัณฑ์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งผู้ที่สนใจด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม องค์ความรู้ และกลุ่มผู้สนใจ ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาให้ทันสมัย ให้เป็นที่ชื่นชม พึงพอใจแก่ประชาชน สอดคล้องกับเอกสารวิจัยของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ (2550,หน้าบทคัดย่อ) วิจัยระบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน ศาสนสถาน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พบว่า ระบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน

ศาสนสถานในจังหวัดศรีสะเกษ ควรเป็นดังนี้ พิพิธภัณฑ์ต้องจัดการด้านอาคารจัดแสดงที่มีเอกลักษณ์ มีห้องน้ำที่สะอาดมีที่นั่งพัก มีสถานที่บริการอาหารและเครื่องดื่ม บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ มีบุคลิกภาพที่ดี และมีความรู้เรื่องโบราณวัตถุที่จัดแสดงเป็นอย่างดี การบริหารจัดการองค์กรต้องยึดแบบเอกชน ให้เงินเดือนพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ตามผลงาน ภูมิทัศน์ของพิพิธภัณฑ์ต้องสวยงามอยู่เสมอ การนำเสนอหรือจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ต้องมีชีวิต นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ มีข้อความบรรยายเป็นภาษาอังกฤษ พิพิธภัณฑ์ต้องกำหนดจุดขายของตนเองให้ชัดเจน และประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์

พลังสร้างสรรค์เป็นการระดมพลังความคิด ทักษะ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ ความสำเร็จจากพลังของคนในสังคมหลายองค์กร ประยุกต์เกิดความรู้ใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการบูรณาการสร้างสรรค์สิ่งงดงามในสังคม เช่น พลังสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์เพื่อท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ เกิดจากพลังความคิด สิ่งกระตุ้นให้เกิดพลังความคิด หรือความชื่นชอบ คือ สิ่งเร้า สอดคล้องกับกิลฟอร์ด(Guilford, 1967, p. 389) กล่าวว่า “ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองในการคิดหลายทิศทาง ซึ่งมีองค์ประกอบความสามารถในการริเริ่มความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด และความสามารถในการแต่งเติม และให้คำอธิบายใหม่ที่เป็นการติดตามหลักเหตุผล เพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว แต่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดริเริ่ม นอกจากนี้ กิลฟอร์ด เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่พรสวรรค์ที่บุคคลมี แต่เป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งมีมากน้อยไม่เท่ากัน และบุคคลแสดงออกมาในระดับต่างกัน” และ ทอร์แรนซ์ (Torrance, 1968, pp. 67-78) กล่าวว่า “ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลไวต่อปัญหา ข้อบกพร่อง ช่องว่างในด้านความรู้ สิ่งที่ขาดหายไป หรือสิ่งที่ไม่ประสานกัน และไวต่อการแยกแยะสิ่งต่างๆ ไวต่อการค้นหา วิธีการแก้ไขปัญหา ไวต่อการเดาหรือการตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับข้อบกพร่อง ทดสอบ และทดสอบอีกครั้งเกี่ยวกับสมมติฐานจนในที่สุดสามารถนำเอาผลที่ได้ไปแสดงให้ปรากฏแก่ผู้อื่นได้”

จากการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องนี้โดยตรง มีเพียงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถูกเผยแพร่แล้ว เช่น งานศึกษาวิจัยของวิภาทิพย์ บุตรศรีมาศ (2551) เรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษา : วัดพระธาตุเรืองรองจังหวัดศรีสะเกษ งานวิจัยของธัญพงศ์ สารรัตน์ และคณะ เรื่อง การจัดการพิพิธภัณฑ์วัดบ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ (2561) งานวิจัยของอรทัย อัยยาพงษ์ (2554) เรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์พระธาตุเรืองรอง ตำบลหญ้าปล้อง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ งานวิจัยของ ธัญพงศ์ สารรัตน์, และคณะ, (2562), เรื่อง “การจัดการพิพิธภัณฑ์บ้านขุนอำเภอไพพพานิชย์” งานวิจัยของไพริน อุ่นแก้ว (2551) งานวิจัยของ ธัญพงศ์ สารรัตน์ และคณะ (2562) เรื่อง “การประเมินการจัดการ

ทรัพยากรวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยววัดสระกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ” งานวิจัย ของธนานนท์ สาโพธิ์ (2555) เรื่อง พิพิธภัณฑสถานแห่งจังหวัดศรีสะเกษ และงานวิจัยของศักดิ์ชาย สิกขา; และคณะ (2554) เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม : การสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหา การจัดทำพิพิธภัณฑสถานในภาคอีสาน เป็นต้น ซึ่งการศึกษาที่ยกงานดังกล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ที่ผ่านมาจะเป็นการศึกษาในรูปแบบของการจัดการพิพิธภัณฑสถานในแต่ละแห่งของท้องถิ่น เมืองศรีสะเกษ ซึ่งจากการศึกษาพัฒนาการและรูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ได้ชัดเจนเท่าใดนัก ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาผลงานของแต่ละพิพิธภัณฑสถาน โดยมีได้วิเคราะห์เชื่อมโยงเพื่อให้เป็นลักษณะร่วมของพิพิธภัณฑสถานของพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษในเรื่องการจัดการ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาอย่างลุ่มลึก เพื่อให้เข้าใจลักษณะโดยทั่วไปของการจัดการพิพิธภัณฑสถานในท้องถิ่นยิ่งขึ้น

จากประเด็นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา “การจัดการพิพิธภัณฑสถานอย่างสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อส่งเสริมพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมก่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ปลุกจิตสำนึก สร้างสรรค์คุณค่าเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรีของความเป็นชาติ โดยยกระดับพิพิธภัณฑสถานเป็นสื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ไปยังสถานที่แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ นอกจากนี้ทั้งยังเป็นการสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็ง และสร้างสรรค์จรรโลงประเทศชาติให้เกิดความมั่นคงสืบไป

2. โจทย์วิจัย

จะเสนอแนวทางการจัดการพิพิธภัณฑสถานอย่างสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษได้อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษารูปแบบพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- 3.2 เพื่อศึกษาพลังสร้างสรรค์พิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยว
- 3.3 เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 4.1 ทราบถึงรูปแบบพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ
- 4.2 ทราบถึงพลังสร้างสรรค์พิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ
- 4.3 ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลักซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลหลัก โดยใช้เทคนิคในการประชุมกลุ่ม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และหลักฐานต่างๆ ตลอดจนกำหนดผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วย กลุ่มผู้ปฏิบัติ บุคคลทั่วไป และผู้สนใจ นักเรียน นักศึกษา และผู้แทนสถาบันการศึกษา ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และผู้นำศาสนา หรือตัวแทนจำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แล้วนำเสนอผลการวิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีพรรณนาวิเคราะห์

6. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการจัดการพิพิธภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ สรุปผลวิจัยดังนี้

รูปแบบพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า จากการศึกษาเอกสารและวิธีการประชุมกลุ่ม สังเกต สัมภาษณ์ พบว่าพิพิธภัณฑ์ในจังหวัดศรีสะเกษสรุปได้ 4 รูปแบบ ดังนี้ 1) ศูนย์แสดงพันธุ์สัตว์น้ำศรีสะเกษ 2) พิพิธภัณฑ์สถานทางมานุษยวิทยาและชาติพันธุ์วิทยา (Museum Of Anthropology and Ethnology) ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สี่เผ่าไทยศรีสะเกษ เกาะกลางน้ำ 3) พิพิธภัณฑ์สถานประจำเมืองหรือท้องถิ่น (Regional Museum – City Museum) ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานสี่เผ่าไทย วัดบ้านสร้างเรือง, บ้านขุนอำไพพาณิชย์ และพิพิธภัณฑ์หอจดหมายเหตุและห้องสมุดจังหวัดศรีสะเกษ 4) พิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี (Museum of History and Archaeology) ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีสระกำแพงใหญ่

พลังสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ จากการศึกษา โดยการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้รู้ ผู้ปฏิบัติบุคคลทั่วไป และผู้สนใจ ผู้แทนทางการศึกษา ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ผู้นำศาสนาหรือตัวแทน พบว่า พลังสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ สามารถจำแนกได้ 6 วิธี ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายและแผนงาน 2) การประชาสัมพันธ์และการตลาด 3) การอำนวยความสะดวก 4) การสร้างภาคีเครือข่าย 5) การสร้างสินค้าทางวัฒนธรรม และ 6) การพัฒนาบุคลากร

แนวทางในการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ ศึกษาโดยการประชุมกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง พบว่า แนวทางส่งเสริม พิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ ศึกษาโดยการประชุมกลุ่มผู้เกี่ยวข้องพบว่า แนวทางส่งเสริมพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ สรุปได้ 4 ประเด็น ได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ
2. การสร้างสิ่งกระตุ้น เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ
3. การสร้างอัตลักษณ์ เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ
4. การกำหนดทิศทางของพิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ

7. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การจัดการพิพิธภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ” อภิปรายผลได้ดังนี้

7.1 รูปแบบพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า รูปแบบพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ สามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) พิพิธภัณฑ์สถานทางธรรมชาติวิทยา ประกอบด้วย การแสดงเรื่องราวทางธรรมชาติ ไม้พันธุ์นานาพันธุ์ โลกน้ำจืดและโลกน้ำเค็ม 2) พิพิธภัณฑ์สถานทางมานุษยวิทยาและชาติพันธุ์วิทยา ประกอบด้วย พิพิธภัณฑ์ชนเผ่าศรีสะเกษ (เกาะกลางน้ำ) เป็นการจัดแสดงเรื่องราวชีวิตประวัติบุคคลที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งในอดีต และปัจจุบัน และจัดแสดงวัตถุที่เคยใช้ในชีวิตประจำวันในอดีต 3) พิพิธภัณฑ์สถานประจำเมืองหรือท้องถิ่น ที่เน้นด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี ได้แก่ พิพิธภัณฑ์วัดบ้านสร้างเรือง และพิพิธภัณฑ์หอจดหมายเหตุ และห้องสมุดจังหวัดศรีสะเกษ จัดแสดงเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม โดยจัดแสดงวัตถุประกอบคำบรรยายที่พบในพื้นที่ และ 4) พิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ประกอบด้วย พิพิธภัณฑ์วัดสระกำแพงใหญ่ สอดคล้องกับสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ, นโยบายของสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ, ออนไลน์) ได้จำแนกชนิดหรือลักษณะของพิพิธภัณฑ์สถานในแต่ละสาขาไว้ดังนี้ ในระยะแรกพิพิธภัณฑ์สถานที่เกิดขึ้นไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในการรวบรวมวัตถุเพื่อวัตถุประสงค์ประการหนึ่งประการใดโดยเฉพาะ คงเป็นแต่เพียงการเก็บรวบรวมวัตถุที่น่าสนใจไว้เท่านั้น จนกระทั่งเมื่อกิจการพิพิธภัณฑ์สถานเพิ่มขึ้น ระบบและแนววิถีแห่งการบริหารและการศึกษาก็มีจุดมุ่งหมายเป็นเฉพาะวิชาการ แบ่งแยกชนิดของพิพิธภัณฑ์สถานได้เกิดขึ้น เช่น พิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะและศิลปะร่วมสมัย พิพิธภัณฑ์สถานทางวิทยาศาสตร์ เครื่องจักรกล พิพิธภัณฑ์สถานทางธรรมชาติวิทยา พิพิธภัณฑ์สถานทางมานุษยวิทยา และพิพิธภัณฑ์สถานชาติพันธุ์วิทยากับพิพิธภัณฑ์สถานประจำท้องถิ่น (สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ, 2555,

หน้า 100-101) และ จิรา จงกล (2532, หน้า 26-31) ได้แบ่งประเภทของพิพิธภัณฑ์ตามลักษณะการบริหารหรือผู้เป็นเจ้าของ และแบ่งตามลักษณะของสถานที่ที่รวบรวมไว้ หรือตามแขนงวิชาอีกอย่างหนึ่ง ประเภทของพิพิธภัณฑ์สถานจะหมายถึง ชนิดของพิพิธภัณฑ์สถานในด้านแขนงวิชาการ ได้แก่ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติวิทยา เป็นต้น พิพิธภัณฑ์สถานในสมัยเริ่มแรกก็กิจการก็ได้มีการแบ่งแยกประเภท แต่เป็นพิพิธภัณฑ์สถานรวมวิชาการทุกแขนง ต่อมาเมื่อวิทยาการในโลกเจริญก้าวหน้าขึ้นและมีการรวบรวมของมากประเภทและจำนวนมากขึ้น จึงเริ่มแบ่งประเภท แยกศิลปวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์สถานที่ตั้งมาช้านาน มีวัตถุประสงค์ในแขนงวิชาต่าง ๆ ทั้งศิลปะและวิทยาศาสตร์ ก็จัดแบ่งออกเป็นแผนก ๆ ส่วนพิพิธภัณฑ์สถานที่ตั้งขึ้นภายหลังก็พยายามจำกัดเป็นประเภท และนับวันพิพิธภัณฑ์สถานยิ่งเฉพาะเจาะจงเป็นชนิดหนึ่งชนิดใดมากขึ้นทุกที บางแห่งจัดแสดงสิ่งของเพียงอย่างเดียว เช่นพิพิธภัณฑ์สถานเรือไวกิง ได้มีผู้พยายามรวบรวมชนิดของพิพิธภัณฑ์สถานเข้าเป็นกลุ่ม เป็นหมวด บางท่านได้แบ่งเป็น 3 หมวดใหญ่ คือ ศิลปะ วิทยาศาสตร์ และประวัติศาสตร์ บางท่านได้แบ่งเป็น 4 หมวด คือ ศิลปะ เทคโนโลยี ธรรมชาติวิทยา และมานุษยวิทยา หรือถ้าแบ่งอย่างกว้างๆ ก็มีเพียง 2 หมวด คือ วัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ หรือเรื่องราวของมนุษย์และธรรมชาติตนเอง (นาคกนก, 2555, หน้า 45)

7.2 พลังสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ

พลังสร้างสรรค์เป็นการระดมพลังความคิด ทักษะ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ ความสำเร็จจากพลังของคนในสังคมหลายองค์กร ประยุตต์เกิดความรู้ใหม่ ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการบูรณาการสร้างสรรค์สิ่งงดงามในสังคม เช่น พลังสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์เพื่อท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ เกิดจากพลังความคิด สิ่งกระตุ้นให้เกิดพลังความคิด หรือความชื่นชอบ คือ สิ่งเร้า อย่างไรก็ตามพิพิธภัณฑ์เป็นสถานที่รวบรวมเรื่องราว วัตถุ ผ่านพฤติกรรมของมนุษย์ แล้วนำมาเสนอให้มนุษย์ได้ชื่นชมอีกครั้งหนึ่ง โดยมนุษย์เป็นผู้กระทำเพียงเปลี่ยนผ่านในช่วงเวลาที่ต่างกัน อาจจะเป็นช่วงเวลาร้อยปี พันปี หมื่นปี หรือมากกว่านั้น ตามหลักฐานที่มนุษย์สร้างสรรค์และสั่งสมไว้ ดังที่ ปรีดี โชติช่วง, พัฒน์ จันทรแก้ว และอำพน สกกุลจันทร์ (ประชุมกลุ่ม) ธานยพงศ์ สารรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม) ที่พิพิธภัณฑ์วัดบ้านสร้างเรื่อง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2562 พอสรุปได้ว่า

การจัดการพิพิธภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้นจะต้องอาศัยพลังความคิดจากองค์กรต่างๆ เช่นภาครัฐ เอกชน ชุมชน ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกำหนดนโยบายแผนงานสร้างภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้เป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการประชุมกลุ่ม และสัมภาษณ์ พบว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่กับการรักษามรดกศิลปวัฒนธรรม อันเป็นประโยชน์ด้านองค์ความรู้ และคุณค่าแก่สังคม ในขณะที่การพัฒนาการท่องเที่ยวนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจและรายได้ของชุมชน ทั้งนี้

การจัดการพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นแนวความคิดพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ต้องสนับสนุนการจัดการทางวัฒนธรรมเพื่อให้เป็นไปอย่างเหมาะสมด้วย ดังที่ อุทิศ ลิ้มสกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์) ันยพงศ์ สารรัตน์ (ผู้ให้สัมภาษณ์), ที่บ้านขุนอำเภอไพพางค์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2562 สอดคล้องกับจรรยาวัณน์ ต้นทวนนิช (ผู้ให้สัมภาษณ์) ันยพงศ์ สารรัตน์ (ผู้ให้สัมภาษณ์) ที่ศูนย์แสดงพันธุ์สัตว์น้ำ อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2561 มีแนวทางดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนงานเป็นแนวทางการดำเนินงานในอนาคต เพื่อให้งานเกิดขึ้นตามแผนงานที่กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องมีผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดนโยบายระดับประเทศ และระหว่างประเทศ เช่น กำหนดให้บริษัทท่องเที่ยวชั้นนำท่องเที่ยวเข้ามาในจังหวัดศรีสะเกษ จะต้องเข้าชมพิพิธภัณฑ์อย่างน้อย 3 แห่ง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายให้บริษัททัวร์กำหนดโปรแกรมพิพิธภัณฑ์ร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในช่วงกิจกรรมประจำปี และส่งเสริมให้พิพิธภัณฑ์มีบทบาทเข้าร่วมกิจกรรมตามเทศกาล เช่น งานเทศกาลทุเรียนภูเขาไฟ งานประเพณีสำคัญ กำหนดให้มีการจัดแสดงผลมกรรมพิพิธภัณฑ์ประจำจังหวัดศรีสะเกษ กำหนดแผนงานโดยสัมมนาพิพิธภัณฑ์นานาชาติ ปีละ 1 ครั้ง และต่อเนื่องทุก ๆ ปี

2. การประชาสัมพันธ์และการตลาด เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารได้จากผู้ส่งอย่างรวดเร็ว เข้าถึงข้อมูลได้ทันที ในปัจจุบันการประชาสัมพันธ์และการตลาดเป็นการสื่อสารไร้พรมแดน สามารถทำได้หลายช่องทาง เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต จัดนิทรรศการ ดังนั้นการประชาสัมพันธ์และการตลาดจะเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ทำให้กิจการพิพิธภัณฑ์สามารถบรรลุเป้าหมายโดยผ่านกระบวนการต่างๆ

ดังที่ ภานุวัฒน์ เอื้อสามาลัย, อำพน สกุลจันทร์ (ประชุมกลุ่ม) ันยพงศ์ สารรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม) ที่พิพิธภัณฑ์หอจดหมายเหตุ และห้องสมุดจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2561 พอสรุปได้ว่า พิพิธภัณฑ์ในจังหวัดศรีสะเกษ จะต้องทำการประชาสัมพันธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่นการจัดทำสื่อวีดิทัศน์ สารคดี วารสาร นิตยสาร โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ อินเทอร์เน็ต เพื่อส่งข่าวสารกิจกรรมพิพิธภัณฑ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

3. การอำนวยความสะดวก สร้างความประทับใจทำให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจในการให้บริการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก ตอบสนองความต้องการหรือสิ่งที่คาดการณ์ไว้ จะทำให้เกิดการตอบสนองต่อความรู้สึกที่ดี ดังที่อุทิศ ลิ้มสกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์) ันยพงศ์ สารรัตน์ (ผู้ให้สัมภาษณ์) ที่บ้านขุนอำเภอไพพางค์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2562 กล่าวว่า ควรมีคู่มือการท่องเที่ยว และรายละเอียดแผนที่ต่าง ๆ แนะนำสถานที่สำคัญ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ โรงแรม ร้านอาหาร เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้ เบอร์โทรศัพท์ฉุกเฉิน เช่น สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง มูลนิธิ ด้านศุลกากร สนามบิน สถานีทูต ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ

ชาวต่างชาติจะต้องมีข้อมูลให้กับศูนย์กลางบริการข้อมูลท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ ควรจัดบริการรถรับส่งนักท่องเที่ยวจากสนามบินที่อุบลราชธานี ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่ใกล้เคียง สถานีขนส่ง โรงแรม ที่พัก เป็นต้น

4. การสร้างภาคีเครือข่าย โดยการรวมกลุ่มของบุคคล เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรม สมาชิกเครือข่ายมีเป้าหมายเดียวกัน การรวมตัวเป็นเครือข่ายสามารถทำให้ระบบการทำงานขยายผลในวงกว้างได้อย่างรวดเร็ว เช่น การสร้างองค์กรเครือข่ายพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน ระดับประเทศ และต่างประเทศ

5. สินค้าทางวัฒนธรรม เป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนาต่อยอดในการสร้างสรรค์เศรษฐกิจ โดยพัฒนามาจากวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม โบราณสถานโบราณวัตถุแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี จิตรกรรม การแต่งกาย อาหาร การแสดงอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งพัฒนาเศรษฐกิจเป็นธุรกิจมีต้นทุนโดยประยุกต์ให้เป็นสิ่งสวยงาม และสามารถเป็นพลังดึงดูดแก่นักท่องเที่ยว ส่งเสริมสินค้าทางวัฒนธรรมเป็นการดึงดูดให้ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานในจังหวัดศรีสะเกษ ได้เกิดการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

6. การพัฒนาบุคลากร บุคลากรเป็นกลไกหลักที่สำคัญในการดำเนินกิจการพิพิธภัณฑสถาน ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะและมีคุณลักษณะที่ดีพึงประสงค์ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อพิพิธภัณฑสถาน สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพ ให้มีความรู้เสริมประสบการณ์ ส่งเสริมในเรื่องการฝึกอบรม ศึกษาดูงานให้เกิดความชำนาญการในสายงาน เพื่อนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาพัฒนาองค์กร

7.2 แนวทางการส่งเสริมพิพิธภัณฑสถานเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ

ปัจจุบันพิพิธภัณฑสถานในจังหวัดศรีสะเกษ บริหารจัดการตามลักษณะของพิพิธภัณฑสถานได้มีการพัฒนาให้ทันสมัย โดยใช้เทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสร้างความตื่นเต้น ระทึกใจ ทำให้เข้าใจนิทรรศการได้ง่ายขึ้น และในบางส่วนก็เป็นการจัดแสดงเรื่องราวทางด้านวิชาการสำหรับบริการกลุ่มผู้สนใจ ที่ให้ความสำคัญกับวิชาการ จากความนิยมของนักท่องเที่ยวทำให้ผู้ประกอบการพิพิธภัณฑสถานจัดแสดงพิพิธภัณฑสถานเพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยวสอดคล้องกับการประชุมกลุ่ม สุทา ประทีป ณ ถลาง, จันทินี บุญชัย, จารุภัทร แต่พานิช และวัชรารภรณ์ อินทร์อนก (ประชุมกลุ่ม) ธนยพงศ์ สารรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม) ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 25 เดือนเมษายน พ.ศ. 2562 สอดคล้องกับ อัจฉรา แก้วมณีรัตน์ (ผู้ให้สัมภาษณ์) ธนยพงศ์ สารรัตน์ (ผู้สัมภาษณ์) ที่โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2557 พบว่า ควรจัดพิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคม บริการด้านการศึกษา อนุรักษ์ทรัพยากรที่เป็นของบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์ แต่จะพัฒนาอย่างไรให้มีการเคลื่อนไหวในพิพิธภัณฑสถานให้เปรียบเสมือนการเข้าไปเดินในห้างสรรพสินค้า แต่ต้องยึดหลักวิชาพิพิธภัณฑสถาน โดยนำเอาวัตถุ หรือของมีค่ามาจัดแสดง อาจแบ่งส่วนการจัดแสดงเป็นมุมที่มีการเรียนรู้สัมผัสจับต้องได้ ทำสัญลักษณ์ และควรแยกสัดส่วนในส่วนบริการความรู้ วัตถุสำคัญ

ให้ผู้เข้าชมเข้าถึงวัตถุ สามารถทำให้คนเข้าชมพิพิธภัณฑ์อย่างมีความสุข สนุกสนานเพลิดเพลิน สร้างบรรยากาศ และมีความรู้

อย่างไรก็ตามยุคทองแห่งการท่องเที่ยวสามารถยกระดับเศรษฐกิจและสร้างรายได้สูงสุดให้แก่จังหวัดศรีสะเกษ โดยการประชุมกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า มีแนวทางในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ให้มีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัจจุบัน การสร้างสิ่งกระตุ้นในด้านการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ การจัดบริการพิเศษในช่วงเทศกาลต่างๆ สร้างอัตลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์ให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกตามลักษณะเด่นของพิพิธภัณฑ์ และการกำหนดแนวทางของพิพิธภัณฑ์ให้เหมาะสมสถานการณ์ โดยร่วมมือในระหว่างประเทศเพื่อยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้เกิดความยั่งยืนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการประชุมกลุ่ม ปรีดี โชติช่วง, พัฒน์ จันท์แก้ว และอำพน สกุลจันทร์ (ประชุมกลุ่ม) ธัญพงศ์ สารรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม) ที่วัดบ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2562 และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์แผนการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2560-2564 ดังที่ว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว การพัฒนา และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน การพัฒนาสินค้าบริการ และปัจจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562, หน้า 26)

ดังนั้นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแนวโน้มพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะยาวสู่ความยั่งยืน นำมาซึ่งรายได้ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังที่ ปรีดี โชติช่วง (ผู้ให้สัมภาษณ์) ธัญพงศ์ สารรัตน์ (ผู้สัมภาษณ์) ที่พิพิธภัณฑ์บ้านสร้างเรือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2562 ประเด็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องให้ความสำคัญ มี 5 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน และในภูมิภาคเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งให้อำนาจความสะดวกแก่คนทุกกลุ่ม (Tourism for All)

2. การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาท่องเที่ยวเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมีคุณภาพ มาตรฐาน และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยวได้

3. การพัฒนาสินค้าบริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างสรรค์กิจกรรม นวัตกรรม และมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว การป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการ

ท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อเสริมสร้างโอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนด้านการท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

4. การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว มุ่งเน้นเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวรับรู้และเข้าใจในภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศสร้างความเชื่อมั่น และเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าการท่องเที่ยว ดำเนินการตลาดเชิงรุก และจัดงานแสดงต่าง ๆ (Event) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น มีการใช้จ่ายมากขึ้นโดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ

5. การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวมีเอกภาพมีการบูรณาการร่วมกัน ลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการในทุกระดับ

นอกจากนี้การส่งเสริมพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการปลูกจิตสำนึกในการสร้างสรรค์คุณค่า เอกลักษณ์ ศักดิ์ศรีของความเป็นชาติ ยกกระดับพิพิธภัณฑ์ให้สามารถเป็นสื่อเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไปยังสถานที่แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งยังเป็นการสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็ง และสร้างสรรค์จรรโลงประเทศไทยให้เกิดความมั่นคง มั่นคง ยั่งยืนสืบไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ ควรมีการพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการท่องเที่ยวมากขึ้น และจากการศึกษาภายใต้แนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยว และแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น ทำให้ทราบถึงแนวทางที่จะส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่นศรีสะเกษ ว่าควรเป็นไปในทิศทางใด ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแล มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมโดยรอบ การซ่อมแซมให้มีสภาพที่สมบูรณ์อยู่เสมอ การจัดการสถานที่ท่องเที่ยวให้สวยงามน่าสนใจ และดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และมีการพัฒนาในด้านการสาธารณูปโภค การบริการ การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงเส้นทางการคมนาคมขนส่ง เข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวด้วยกันรวมถึงพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวและกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย ขยายตลาดการท่องเที่ยวออกไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรส่งเสริมให้มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์ ด้านพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ ให้กว้างขวางขึ้นโดยการเก็บข้อมูล

ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การถ่ายทำสารคดี วิดีทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง เป็นต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษา และการสืบค้นข้อมูล

8.2.2 ควรนำผลการวิจัยการจัดการพิพิธภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในจังหวัดศรีสะเกษ ไปใช้ประกอบความรู้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบในการที่ได้จากการศึกษาด้านอื่น ๆ เพื่อจะได้เกิดประโยชน์และสามารถทำความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

8.2.3 ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยว ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อเป็นประโยชน์ให้สามารถปรับใช้ได้จริง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรวิจัยการจัดการพิพิธภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ ในประเด็นต่างๆ อย่างลุ่มลึกและกว้างขวางออกไป เช่น พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว แรงดึงดูดใจ ตลาด เชื่อมโยงการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว และศึกษาประสิทธิภาพและเครื่องมือที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวอย่างเจาะลึก

8.3.2 ควรวิจัยการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษในประเด็นอื่น ๆ เช่น การท่องเที่ยวสร้างความยั่งยืนต่อเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์

8.3.3 ควรวิจัยพลังสร้างสรรค์พิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดอื่น ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงเปรียบเทียบเพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์

8.3.4 ควรศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

9. เอกสารอ้างอิง

กรมศิลปากร. (2548). **คู่มือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กาญจนา แสงลัม และศรัณยา แสงลัมสุวรรณ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. **วารสารนักบริหาร**. 32 (4). 139-146.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2542). **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดศรีสะเกษ**. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.

จิรา จงกล. (2532). **พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

- วิภาทิพย์ บุตรศรีมาศ. (2551). **การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาวัดพระธาตุเรืองรองจังหวัดศรีสะเกษ**. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต รายวิชา 1449492 การศึกษาอิสระเพื่อการท่องเที่ยว. อุบลราชธานี : สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- ชนานนท์ ลาโพธิ์. (2555). **พิพิธภัณฑสถานเจ้าจังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม. ขอนแก่น : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทพงษ์ สารรัตน์ และคณะ. (2551). **การจัดการพิพิธภัณฑสถานวัดบ้านสร้างเรื่องอำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ**. วารสารโพธิ์วิจัย. 2(2). 91-123.
- ฉันทพงษ์ สารรัตน์ และคณะ. (2562). **การจัดการพิพิธภัณฑสถานชุมชนอำเภอไพพางค์**. วารสารมนุษย์กับสังคม. 5(1). 4-13.
- ฉันทพงษ์ สารรัตน์ และคณะ. (2562). **การประเมินการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว วัดสระกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ**. ในเอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ ราชภัฏศรีสะเกษวิชาการ ครั้งที่ 6 วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2562 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ : สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. 265-280.
- “นาคคนก” (นามแฝง). (2555). **เรื่องเก่าเล่าพิพิธภัณฑ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงดาว.
- ไพริน อุ่นแก้ว. (2551). **แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษา : ปราสาทหินสระกำแพงใหญ่ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ**. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต วิชา 1449492 การศึกษาอิสระเพื่อการท่องเที่ยว สาขาวิชาการท่องเที่ยว. อุบลราชธานี : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ชาย สึกษา และคณะ. (2554). **รายงานผลการดำเนินงานโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม: การสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหา การจัดทำพิพิธภัณฑพื้นบ้านในภาคอีสาน**. อุบลราชธานี : โครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สำนักงานวัฒนธรรมศรีสะเกษ. (2550). **การศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมของจังหวัดศรีสะเกษ**. ศรีสะเกษ : สำนักงานวัฒนธรรมศรีสะเกษ.
- อรทัย อัยยาพงษ์. (2554). **การศึกษารูปแบบการจัดแสดงพิพิธภัณฑพระธาตุเรืองรอง ตำบลหญ้าปล้อง อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ**. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต รายวิชา 1449492 การศึกษาอิสระเพื่อการท่องเที่ยว. อุบลราชธานี : สาขาวิชา การท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.

สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ. (2555). **มิวเซียมสยาม : บ้านเกลือ เอือนเสี้ยว พาเที่ยว**

พิพิธภัณฑ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ.

สภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ. (2561). นโยบายของสภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ. สืบค้นเมื่อ

28 มีนาคม 2562. จาก http://icom.musau.com/hist_def_eng.html

Guilford. J. P. (1967). **The Nature of Human Intelligence.** New York : McGraw – Hill.

Torrance, E. P. (1968). Creativity and Its Educational Implications for the Gifted. **Gifted**

Child Quarterly. 12(1). 67-68.

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

จรรยารัตน์ ตันทวานิช (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฉันทพงษ์ สารรัตน์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ศูนย์แสดงพันธุ์สัตว์น้ำ
ศรีสะเกษ. เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2561.

จันทินี บุญชัย. (ประชุมกลุ่ม). ฉันทพงษ์ สารรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม). ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2562.

ปรีดี โชติช่วง. (ประชุมกลุ่ม). ฉันทพงษ์ สารรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม). ที่พิพิธภัณฑวัดบ้านสร้างเรือง.
เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2562.

พัฒน จันทรแก้ว. (ประชุมกลุ่ม). ฉันทพงษ์ สารรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม). ที่พิพิธภัณฑวัดบ้านสร้างเรือง
เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2561.

ภาณุวัฒน์ เอื้อสามาลัย. (ประชุมกลุ่ม). ฉันทพงษ์ สารรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม). ที่พิพิธภัณฑหอจดหมาย
เหตุและห้องสมุดจังหวัดศรีสะเกษ. เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562.

สุทา ประทีป ณ ถลาง, จันทินี บุญชัย, จารุภัทร แต่พานิช; และวัชรภรณ์ อินทรนอก (ผู้ร่วมประชุม
กลุ่ม). ฉันทพงษ์ สารรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม). ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. เมื่อวันที่
25 เมษายน พ.ศ. 2562.

อัจฉรา แก้วมณีรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม). ฉันทพงษ์ สารรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม). ที่โรงเรียนอนุบาล
ศรีสะเกษ. เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2562.

อำพน สกุลจันทร์ (ประชุมกลุ่ม). ฉันทพงษ์ สารรัตน์ (ผู้นำประชุมกลุ่ม). ที่วัดบ้านสร้างเรือง. เมื่อวันที่
15 สิงหาคม พ.ศ. 2561.

อุทิศ ลิ้มสกุล. (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฉันทพงษ์ สารรัตน์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่บ้านขุนอำเภอไพพาศิษย์. เมื่อวันที่
11 เมษายน พ.ศ. 2561.

10. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้สมบูรณ์ได้เนื่องจากความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย เนื่องด้วยคณาจารย์สาขาประวัติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ล้วนแต่มีพระคุณต่อข้าพเจ้าเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยอบรมสั่งสอนให้ข้าพเจ้าเกิดความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาต่างๆ จนสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาและทำบทความนี้ ข้าพเจ้าจึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ ขอขอบคุณเอกสารอ้างอิงจำนวนมากจากสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และขอขอบคุณลูกศิษย์ ธีรวัฒน์ กัญญาสาย นัฐพล ไชยมี ศรชัย กันทอง จิตติพงษ์ ชินศรี อติศักดิ์ ่องอาจ ปัญชาพล ไยแสง อรุณชัย พันทา ศิวกร อร่ามเรือง และธนภัทร วงศ์สุวรรณ ที่ช่วยเก็บข้อมูลให้อย่างเต็มที่

รูปแบบความความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับองค์การ
ที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
Multilevel Causal Modeling of Individual and Organizational Competencies on
Job Performance of Police officers

นภัสนันท์ ภาสุข¹

Naphassanan Phasuk

อิศรัญญ์ รินไธสง²

Idsaratt Rinthaisong

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบความความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับองค์การที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ โดยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์เอกสารและนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรทำนายหรือตัวแปรแฝงระดับบุคคล ซึ่งประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก 2) สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม และ 3) สมรรถนะของตำแหน่งงาน ส่งผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานระดับบุคคล โดยตัวแปรสาเหตุสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมส่งผลต่อสมรรถนะหลัก และสมรรถนะของตำแหน่งงานด้วย สำหรับตัวแปรทำนายหรือตัวแปรแฝงระดับองค์การ ซึ่งประกอบด้วย 1) สมรรถนะหลัก 2) สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม 3) สมรรถนะด้านการบริหาร และ 4) สมรรถนะของหัวหน้างานระดับองค์การ ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานระดับองค์การ โดยตัวแปรสาเหตุเชิงวัฒนธรรมส่งผลต่อสมรรถนะหลัก สมรรถนะหลัก สมรรถนะด้านการบริหาร และสมรรถนะของหัวหน้างานระดับองค์การด้วย

คำสำคัญ : 1. สมรรถนะระดับบุคคล 2. สมรรถนะระดับองค์การ 3. ผลการปฏิบัติงาน 4. ข้าราชการตำรวจ

¹ นักศึกษา ปร.ด. (การจัดการ) คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ABSTRACT

The objective of this research study was to multilevel causal modeling of individual and organizational competencies on job performance of police officers to empirical investigate of antecedents and consequences. Through literature reviews, document analysis, a descriptive analysis and presentation, it was found that prediction variables or individual variables contain with 1)core competencies 2)cultural competencies and 3)functional competency. And found that effect to job performance of police. By cultural competencies effect to core competencies and functional competency. For predictive variables or organizational competencies variables contain with 1)core competencies 2)cultural competencies 3)managerial competency and 4)functional competency. And found that effect to job performance of police. By Cultural competencies effect to core competencies, managerial competency and 4) Competencies of supervisors at the organizational level, Affecting organizational performance. By cultural cause variables affecting core competencies, Core competencies, administrative competencies And the performance of the supervisor at the organization level.

Keywords : 1. Individual Competencies 2. Organizational Competencies 3. Job Performance
4. Police officers

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การบริหารจัดการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญมากต่อองค์กรต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชน แนวคิดเรื่องสมรรถนะได้รับความนิยมนำมาใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากองค์กรต่าง ๆ ต้องการที่ปรับปรุงขีดความสามารถในการบริหารจัดการงานของตนเอง โดยการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรกับการปฏิบัติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ผู้บริหารขององค์กรต้องการที่จะดึงขีดความสามารถที่ซ่อนอยู่ภายในองค์กรของตนออกมาให้ได้ โดยขีดความสามารถเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับความสามารถของบุคลากรในองค์กร (นิสตาร์ก เวชยานนท์, 2553) โดย Morgan (1989) ได้อธิบายว่า ในอดีตความสามารถของพนักงานถูกมองในรูปของการครอบครองทักษะและความสามารถเฉพาะเท่านั้น แต่ปัจจุบันความสามารถได้ครอบคลุมไปถึงการพัฒนาทัศนคติ ค่านิยม และกรอบแนวคิดที่จะช่วยให้คนสามารถเข้าใจ เข้าถึง และจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ขององค์กรได้ และ Lucia และ Lepsinger (1999) ได้สรุปสาเหตุของการที่องค์กรนำแนวคิดสมรรถนะมาใช้คือ

เพื่อระบุพฤติกรรมที่จำเป็นทั้งในด้านทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จะทำให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพสูง นอกจากนี้การนำแนวคิดสมรรถนะมาใช้ในการบริหารบุคลากรในองค์กรยังมีประโยชน์ที่เห็นได้ชัดในหลายๆ ด้าน เช่น ช่วยพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน ช่วยพัฒนาและเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ช่วยสร้างทีมงาน เป็นต้น (นิสตาร์ก เวชยานนท์, 2553)

จากความต้องการขององค์กรต่าง ๆ ในการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ และจากประโยชน์ต่าง ๆ ของการนำแนวคิดสมรรถนะมาเป็นพื้นฐานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ทำให้การบริการทรัพยากรมนุษย์ด้วยแนวคิดสมรรถนะจึงมีความครอบคลุมรูปแบบทางด้านการจัดการทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1)การวางแผน 2)การจัดองค์การ 3)การชี้แนะ และ 4)การควบคุม (สาคร สุขศรีวงศ์, 2555; อยุทธ์ นิสสภา, 2555)

แนวคิดเรื่องสมรรถนะเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างปัจจัยที่ทำให้บุคคลหรือพนักงานมีผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมาจากคุณลักษณะภายในตัวบุคคล ที่ทำให้บุคคลนั้นทำงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง จากการศึกษาของ McClland (1973) ที่พบว่า สมรรถนะเป็นปัจจัยที่ทำนายความสำเร็จในการทำงานของบุคคลในตำแหน่งหนึ่งๆ ได้ดีที่สุด จึงควรนำสมรรถนะมาใช้ในการทำนายผลการปฏิบัติงานของบุคคล และได้รับการสนับสนุนจาก Boyatzis (1982) ที่กล่าวว่า “คุณลักษณะของบุคคลมีความสัมพันธ์กับผลในการปฏิบัติงาน” โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะบุคคลกับผลการปฏิบัติงานขององค์กรไว้ในทฤษฎีที่ว่าด้วยพฤติกรรมการทำงานกับผลการปฏิบัติงาน (contingency theory of action and job performance) ที่แสดงให้เห็นว่าผลการปฏิบัติงานที่ดีขององค์กร เกิดจากความสัมพันธ์ของ 3 ปัจจัย คือ บุคคล งานและองค์กร

ทั้งนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นองค์กรภาครัฐองค์กรหนึ่งที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของแนวคิดสมรรถนะ ที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจและของสถานีตำรวจ จึงได้นำแนวคิดสมรรถนะมาใช้ในการบริหารบุคคลโดยกำหนดเป็นค่านิยมหนึ่งขององค์กร และยังนำสมรรถนะไปใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2554ก; 2554ข; ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2556ก)

ดังนั้นสมรรถนะที่ทำให้การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในสังกัดศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลการปฏิบัติงานที่ดีนั้น จึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญควรนำมาพิจารณาศึกษาค้นคว้าในเชิงวิชาการ และเนื่องจากการศึกษาแนวคิดสมรรถนะ เป็นการศึกษาในระดับลักษณะทางโครงสร้างทางบุคลิกภาพ ซึ่งพัฒนาได้ด้วยการสร้างแรงจูงใจให้เกิดแรงขับทางอุปนิสัย ที่จะพัฒนาต่อไปเป็นพื้นฐานของค่านิยมและปรัชญาของแต่ละบุคคล ที่สามารถสังเกตได้หลายๆ ด้าน และเมื่อจัดหมวดหมู่สมรรถนะแต่ละด้านที่แต่ละบุคคลแสดงออกมาก็จะได้เป็น ‘กลุ่มสมรรถนะ’ (Boyatzis, Goleman, & Rhee, 2000; Boyatzis, 2008; 2011) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมี

ความสนใจที่จะศึกษารูปแบบความความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับองค์กรที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ โดยศึกษาว่าตัวแปรสมรรถนะระดับบุคคล และสมรรถนะระดับองค์กรใดที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบความความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับองค์กรที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ทำให้ทราบผลการศึกษารูปแบบความความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับองค์กรที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาตัวแปรเพื่อทำความเข้าใจปัจจัยสาเหตุทุกระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับองค์กรที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) การวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) และนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ภายใต้แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน 3 กลุ่ม ได้แก่

1. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะบุคคลตามแนวคิดของ Boyatzis (1982), Fielding (1988), Green (1999), Zwell (2000), Catano et al. (2007), Hellriegel et al. (2008), Armstrong และ Taylor (2014), สำนักงาน ก.พ. (2548) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2555ก)

2. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Cross et al. (1989), Gertsen (1990), Lister (1999), Burchum (2002), Campinha-Bacote (2002a; 2002b), Goode (2004), Suh (2004), Chi และ Hong (2005), Deardorff (2006), Chang (2007b), Martin และ Vaughn (2007), Qin (2012) และชาลี (คณน) ไตรจันทร์ (2551)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแนวคิดของ Schermerhorn, Hunt และ Osborn (1991), Carrell, Kuzmits และ Elbert (1992), Fisher, Schoenfeldt, & Shaw, 1996, Werther และ Keith (1996), Stone, (1998) และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2554ข)

โดยศึกษาจาก แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ งานวิจัย วารสาร และการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต ได้แก่ Science Direct, Scopus, Google Scholar และ Business Source Complete เป็นต้น

5. ผลการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรสาเหตุทุกระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับองค์การที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยการวิเคราะห์ทุกระดับ ในครั้งนี้เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งเป็นตัวแปรระดับที่ 1 และผลรวมของผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจจะเป็นตัวแปรในระดับที่ 2 โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในระดับที่ 1 หรือระดับบุคคลไว้ดังนี้ (ภาพที่ 5)

1. สมรรถนะหลัก (core competency: COR1) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะคือ
 - 1.1 การทำงานเป็นทีม (teamwork: TEW1)
 - 1.2 จริยธรรมของตำรวจ (integrity of police: INT1)
 - 1.3 การบริการ (service mind: SER1)
 - 1.4 การพัฒนาตนเอง (self-development: SED1)
 - 1.5 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (results orientation: ACH1)
 - 1.6 การคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา (critical thinking and problem solving: TPS1)
2. สมรรถนะของตำแหน่งงานในสถานีตำรวจ (functional competency: FUN1)

ประกอบด้วย 3 สมรรถนะคือ

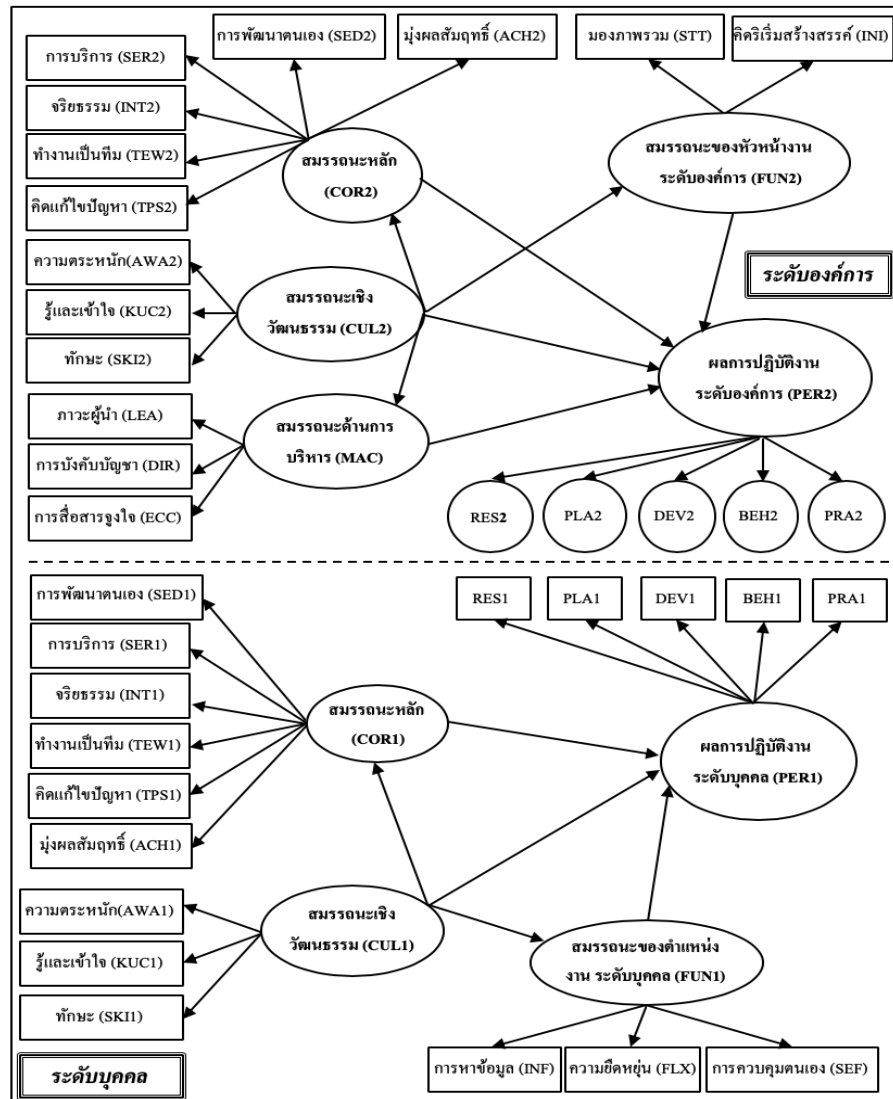
- 2.1 การสืบเสาะหาข้อมูล (information seeking: INF)
- 2.2 ความยืดหยุ่น (flexibility: FLX)
- 2.3 การควบคุมตนเอง (self-control: SEF)
3. สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม (culture competence: CUL1) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ
 - 3.1 ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม (cultural awareness1: AWA1)
 - 3.2 ความรู้และความเข้าใจทางวัฒนธรรม (cultural knowledge and understanding: KUC1)
 - 3.3 ทักษะทางวัฒนธรรม (cultural skill: SKI1)

และได้กำหนดตัวแปรในระดับที่ 2 หรือระดับองค์การไว้ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (core competency: COR2) ประกอบด้วย 6 สมรรถนะคือ
 - 1.1 การทำงานเป็นทีม (teamwork: TEW2)
 - 1.2 จริยธรรมของตำรวจ (integrity of police: INT2)
 - 1.3 การบริการ (service mind: SER2)
 - 1.4 การพัฒนาตนเอง (self-development: SED2)
 - 1.5 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (results orientation: ACH2)
 - 1.6 การคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา (critical thinking and problem solving: TPS2)

2. สมรรถนะด้านการบริหาร (managerial competency: MAC) ประกอบด้วย 3 สมรรถนะคือ
 - 2.1 ภาวะผู้นำ (leadership: LEA)
 - 2.2. การบังคับบัญชา (directing subordinates: DIR)
 - 2.3 ศิลปะการสื่อสารจูงใจ (effective communication and consent: ECC)
 3. สมรรถนะของหัวหน้างานในสถานีดำรวจ (functional competency: FUN2) ประกอบด้วย 2 สมรรถนะคือ
 - 3.1 การมองภาพรวม (strategic thinking: STT)
 - 3.2 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (initiative and creativity: INI)
 4. สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม (culture competence: CUL2) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ
 - 4.1 ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม (cultural awareness: AWA2)
 - 4.2 ความรู้และความเข้าใจทางวัฒนธรรม (cultural knowledge and understanding : KUC2)
 - 4.3 ทักษะทางวัฒนธรรม (cultural skill: SKI2)
- ส่วนตัวแปรตามคือ ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ (job performance of police: PER1, 2) สามารถวัดได้จากตัวชี้วัดซึ่งประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่
1. การได้รับมอบหมายงานในความรับผิดชอบ (RES1, 2)
 2. การวางแผนการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย (PLA1, 2)
 3. การพัฒนาการปฏิบัติงาน (DEV1, 2)
 4. การประพฤติตนเป็นแบบอย่างตามข้อปฏิบัติของตำรวจ (BEH1, 2)
 5. การเสนอและปฏิบัติงานพิเศษหรืองานเชิงรุก (PRA1, 2)

ภาพที่ 1 แสดงตัวแปรสาเหตุทุกระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับองค์กรที่ส่งผลต่อ
ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ
ที่มา: ผู้เขียน

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องและความแตกต่างจากข้อค้นพบของนักวิชาการที่ผ่านมาเกี่ยวกับตัวแปรสาเหตุทุกระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับองค์กรที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ทั้งนี้จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ตัวแปรทำนายหรือตัวแปรแฝงระดับบุคคลและองค์กร ประกอบด้วย 5 ตัวแปรคือ 1) ตัวแปรแฝงสมรรถนะหลัก วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปรได้แก่ (1) การทำงานเป็นทีม (Fielding,1988; Spencer &

Spencer,1993; Green,1999; Zwell, 2000; Hellriegel et al., 2008; Armstrong& Taylor, 2014; สำนักงาน ก.พ., 2548; สตช., 2555ก) (2) จริยธรรมของตำรวจ (Spencer & Spencer,1993; Green,1999; Zwell, 2000; Hellriegel et al., 2008; สำนักงาน ก.พ., 2548; สตช., 2555ก) (3) การบริการ (Fielding, 1988; Spencer & Spencer, 1993; Green, 1999; Zwell, 2000; Armstrong& Taylor, 2014; Catano et al., 2007; สำนักงาน ก.พ., 2548; สตช., 2555ก) (4) การพัฒนาตนเอง (Boyatzis, 1982; Spencer & Spencer, 1993; Zwell, 2000; Hellriegel et al., 2008; Armstrong& Taylor, 2014; สำนักงาน ก.พ., 2548) (5) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Boyatzis, 1982; Spencer & Spencer, 1993; Zwell, 2000; Armstrong & Taylor, 2014; สำนักงาน ก.พ., 2548; สตช., 2555ก) และ (6) การคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา (Fielding, 1988; Boyatzis, 1982; Spencer & Spencer, 1993) 2) ตัวแปรแฝงสมรรถนะสมรรถนะด้านการบริหาร วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปรได้แก่ (1) ภาวะผู้นำ (Boyatzis, 1982; Spencer & Spencer, 1993; Green, 1999; Zwell, 2000; Catano et al., 2007; Armstrong & Taylor, 2014; สำนักงาน ก.พ., 2548; สตช., 2555ก) (2) การบังคับบัญชา (Boyatzis,1982; Spencer & Spencer, 1993; Green, 1999; Zwell, 2000; Armstrong & Taylor, 2014; สำนักงาน ก.พ., 2548) และ (3) ศิลปะการสื่อสารจูงใจ (Fielding, 1988; Boyatzis, 1982; Green, 1999; Zwell, 2000; Catano et al., 2007; Hellriegel et al., 2008; Armstrong & Taylor, 2014; สำนักงาน ก.พ., 2548; สตช., 2555ก) 3) ตัวแปรแฝงสมรรถนะของหัวหน้างานในสถานีตำรวจ วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปรได้แก่ (1) การมองภาพรวม ได้ (Boyatzis, 1982; Spencer & Spencer, 1993; Zwell, 2000; Catano et al., 2007; Hellriegel et al., 2008; Armstrong & Taylor, 2014; สำนักงาน ก.พ., 2548; สตช., 2555ก) และ (2) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Spencer & Spencer, 1993; Green, 1999; Zwell, 2000; Armstrong & Taylor, 2014; สตช., 2555ก) 4) ตัวแปรแฝงสมรรถนะของตำแหน่งงานในสถานีตำรวจ วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปรได้แก่ (1) การสืบเสาะหาข้อมูล (Spencer & Spencer, 1993; Green, 1999; Hellriegel et al., 2008; Armstrong & Taylor, 2014; สำนักงาน ก.พ., 2548) (2) ความยืดหยุ่น Boyatzis, 1982; Spencer & Spencer, 1993; Green, 1999; Zwell, 2000; Catano et al., 2007; Armstrong& Taylor, 2014; สำนักงาน ก.พ., 2548; สตช.,2555ก) และ (3) การควบคุมตนเอง (Fielding, 1988; Boyatzis, 1982; Spencer & Spencer, 1993; Zwell. 2000; Hellriegel et al., 2008; สำนักงาน ก.พ., 2548; สตช.,2555ก) 5) ตัวแปรแฝงสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปรได้แก่ (1) ความตระหนักทางวัฒนธรรม (2) ความรู้และความเข้าใจทางวัฒนธรรม และ (3) ทักษะทางวัฒนธรรม (Cross et al.,1989; Gertsen, 1990; Lister, 1999; Burchum, 2002; Campinha-Bacote, 2002a; 2002b; Goode, 2004; Suh, 2004; Chi and Hong, 2005; Deardorff, 2006;

Chang, 2007b; Martin and Vaughn, 2007; Qin, 2012; ชาลี (คนณ) ไตรจันทร์, 2551) โดยตัวแปรตามหรือตัวแปรผลคือ ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฯ แบ่งเป็น 2 ระดับคือ 1) ผลการปฏิบัติงานระดับบุคคล และ 2) ผลการปฏิบัติงานองค์การ ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ (1) การได้รับมอบหมายงานในความรับผิดชอบ (2) การวางแผนการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย (3) การพัฒนาการปฏิบัติงาน (4) การประพฤตินเป็นแบบอย่างตามข้อปฏิบัติของตำรวจฯ และ (5) การเสนอและปฏิบัติงานพิเศษหรืองานเชิงรุก (Decenzo & Robbins, 1999; Mondy, Noe, & Premeaux, 2002; Dessler, 2000; Mathis & Jackson, 2003; Hellriegel, Jackson, & Slocum, 2005; Mello, 2006)

8. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรสาเหตุพหุระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับองค์การที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฯ การศึกษาในอนาคตควรทำการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อทดสอบโมเดลต่อไป

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ภาครัฐกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะหลักเป็นสมรรถนะที่มีความจำเป็นในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฯ ระดับ เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่มีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ ค่านิยม และพันธกิจขององค์การ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การตั้งไว้หรือดีกว่า และจากข้อค้นพบที่ว่า ในสมรรถนะหลักทั้ง 6 ด้านของข้าราชการตำรวจฯ ระดับปฏิบัติการจะมุ่งให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แก่ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านการคิดวิเคราะห์แก้ไขปัญหา มากกว่าการปฏิบัติงานด้วยความมีจริยธรรมของตำรวจฯ การบริการประชาชน และการทำงานเป็นทีม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ ผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฯ ในสังกัดศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้ง 5 ด้านของข้าราชการตำรวจฯ ระดับปฏิบัติการจะมุ่งให้ความสำคัญกับผลความสำเร็จในการปฏิบัติงาน เช่น การประพฤตินเป็นแบบอย่างตามข้อปฏิบัติของตำรวจฯ การพัฒนาการปฏิบัติงานดีขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป ควรเพิ่มการวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาในงานวิจัย เพื่อให้ได้ตัวแปรสมรรถนะและตัวแปรผลการปฏิบัติงานที่มีความสอดคล้องกับบริบทข้าราชการตำรวจฯ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้น เนื่องจากตัวแปรสมรรถนะและตัวแปรผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฯ เป็นตัวแปรที่พัฒนามาจากองค์ความรู้ส่วนกลางของประเทศและองค์ความรู้จากต่างประเทศ จึงมีความเป็นไปได้ที่สมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฯ ในบริบทโดยรวมของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีมิติ โครงสร้าง หรือตัวบ่งชี้ที่แตกต่างจากบริบทสังคมอื่น

9. เอกสารอ้างอิง

- นิสดารค์ เวชยานนท์. (2553). **Competency-Based Approach**. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : บริษัท เดอะกราฟิก ซิสเต็มส์ จำกัด.
- ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2556ก). **แผนปฏิบัติการประจำปี 2556**. ยะลา. สากร สุขศรีวงศ์. (2555). **การจัดการ : จากมุมมองนักบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : บริษัท จี.พี. ไฮเบอร์พรินท์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). **คู่มือสมรรถนะราชการพลเรือนไทย**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2550). เรื่อง กำหนดอำนาจหน้าที่ของสถานีตำรวจและหน้าที่ของตำแหน่งในสถานีตำรวจ. คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 655/2550, ลงวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2550.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2554ก). ยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2554-2564. ประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ลงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2554.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2554ข). หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติราชการของข้าราชการตำรวจ. แนบท้ายหนังสือ ตร. ที่ 0009.26/ว 005, ลงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2554.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2555ก). **สมรรถนะของหัวหน้าสถานีตำรวจ**. กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2555ข). เรื่อง การกำหนดอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งในสถานีตำรวจ. คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 537/2555, ลงวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2555.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2548). **การปฏิรูปโครงสร้างและระบบงานของตำรวจไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2548). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency**. กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนา อินเตอร์พรินท์.
- อยุทธ์ นิสสภา. (2555). **วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณเพื่อการจัดการทางการเกษตร**. สงขลา : ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Armstrong, M. (1998). **A handbook of personnel management practice**. 5th ed. London : Kogan Page.
- Boyatzis, R. E. (1982). **The Competent Manager**. New York: John Wiley & Sons

- Boyatzis, R. E., & Ratti, F. (2009). Emotional, social and cognitive intelligence competencies distinguishing effective Italian managers and leaders in a private company and cooperatives. **Journal of Management Development**. 28(9). 821-838
- Boyatzis, R. E., & Sala, F. (2004). Assessing emotional intelligence competencies. **The measurement of emotional intelligence**. 147-180.
- Boyatzis, R. E. (2008). Competencies in the 21st century. **Journal of management development**. 27(1). 5-12.
- Boyatzis, R. E., Goleman, D., & Rhee, K. (2000). Clustering competence in emotional intelligence: Insights from the Emotional Competence Inventory (ECI). **Handbook of emotional intelligence**. 343-362.
- Boyatzis, R. E. (2011). **Managerial and Leadership Competencies A Behavioral Approach to Emotional, Social and Cognitive Intelligence**. Vision: The Journal of Business Perspective. 15(2). 91-100.
- Caldwell, R. G., & Nardini, W. (1977). **Foundations of law enforcement and criminal justice**. Bobbs-Merrill Indianapolis, Ind.
- Carnevale, A. P. (1991). **America and the new economy: How new competitive standards are radically changing**. American workplaces: Wiley.
- Catano, V. M., Darr, W., & Campbell, C. A. (2007). **Performance appraisal of behavior-based competencies : A reliable and valid procedure**. Personnel Psychology. 60(1). 201-230.
- Diamantopoulos, A., & Sigauw, J. (2000). **Introducing LISREL**. London: Sage Publications.
- Fielding, N. (1988). Competence and culture in the police. **Sociology**. 22(1). 45-64.
- George, D., & Mallery, P. (2010). **SPSS for Windows step by step. A simple study guide and reference**. Boston: Pearson Education, Inc.
- Green, P. C. (1999). **Building robust competencies: Linking human resource systems to organizational strategies**. San Francisco : Jossey-Bass Inc Pub.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. (1998). **Multivariate Data Analysis**. New Jersey: Prentice Hall.

- Hair, J. F. J., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). **Multivariate Data Analysis**. 7th ed. Pearson Prentice Hall.
- Hellriegel, D., Jackson, S. E., & Slocum, J. W. (2008). **Management : A competency based approach**. 11th ed. OH : Thomson South-Western.
- Hu, L. t., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. **Structural equation modeling: a multidisciplinary journal**. 6(1). 1-55.
- Lucia, A. D., & Lepsinger, R. (1999). **Art & Science of Competency Models**. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Lynn, M. R. (1986). Determination and quantification of content validity. **Nursing Research**. 35. 382-385.
- McClland, D. C. (1973). Testing for Competence rather than for Intelligence. **American Psychologist**. 28(7). 1-14.
- MacCallum, R. C., Browne, M. W., & Sugawara, H. M. (1996). Power analysis and determination of sample size for covariance structure modeling. **Psychological Methods**. 1(2). 130.
- McLagan, P. (1988). **Flexible Job Models: A Productivity Strategy for the Information Age**. In J. P. Campbell, & R. J. Campbell (Eds). Productivity in organizations: New perspectives from industrial and organizational psychology. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Morgan, G. (1989). **Ride the Waves of Change: Developing Management Competencies for a Turbulent World**. Oxford: Jossey-Bass Publisher.
- Nanus, B. (1992). **Visionary Leadership: Creating a Compelling Sense of Direction for Your Organization**. San Francisco: Prentice Hall.
- Nordhaug, O. (1993). **Human Capital in Organization: Competence, Training, and Learning**. New York: Oxford University Press.
- Nunnally, J. C. (1978). **Psychometric methods**. New York: McGraw-Hill.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). **Psychometric theory**. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.

- Seal, C. R., Boyatzis, R. E., & Bailey, J. R. (2006). Fostering emotional and social intelligence in organizations. *Organization Management Journal*, 3(3), 190-209.
- Snijder, T. A. B., & Borsker, R. J. (1999). *Multilevel Analysis: An Introduction to Basic and Advanced Multilevel Modeling*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). *Competence at Work : Models for Superior Performance*. New York: John Wiley & Sons.
- Zwell, M. (2000). *Creating a Culture of Competence*. New York: John Wiley & Sons.

10. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัย ปีงบประมาณ 2557 งานวิจัยนี้คงไม่อาจสำเร็จสมบูรณ์ขึ้นมาได้ หากปราศจากความเมตตาจากท่านอาจารย์ ดร.อิศรภู่ รินไธสง ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด คำแนะนำ ตลอดจนเสียสละเวลาอันมีค่าตรวจสอบความถูกต้องของงานวิจัย ประกอบกับได้รับความเมตตาที่เปี่ยมล้นด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรในสังกัดศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา พลตำรวจโท ไพฑูรย์ ชูชัยยะ เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาทุกท่านที่คอยให้การช่วยเหลือสนับสนุน รวมทั้งเป็นกำลังใจ

การนำอัตลักษณ์มาใช้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอาเซียน

Applying Identity for Cultural Tourism in ASEAN

ดร.บุรกรรณ์ บริบูรณ์¹

Dr.Boorakorn Boriboon

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

แผนงานวิจัยอัตลักษณ์กับการท่องเที่ยว ศึกษาการนำอัตลักษณ์มาใช้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอาเซียน วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำรงอยู่และการสืบสานอัตลักษณ์ของแหล่งมรดกโลก ในอาเซียน และ 2) วิเคราะห์บทบาทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในการสนับสนุนและส่งเสริม ให้เกิดการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์และวัฒนธรรมในแหล่งวัฒนธรรมสำคัญหรือแหล่งวัฒนธรรมสำคัญหรือแหล่งมรดกโลก ได้แก่ ฮอยอัน ประเทศเวียดนาม พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย หลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา และเมืองโบราณพุกาม ประเทศพม่า เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำรงอยู่และการสืบสานอัตลักษณ์ จากเกิดจากการเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผ่านช่องทางการสร้างรายได้ เช่น การนำอัตลักษณ์ไปใช้เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว การนำไปทำของที่ระลึก ผ่านแนวคิดการสร้างชาติ การอนุรักษ์บนพื้นฐานความเชื่อและพิธีกรรมของคนในพื้นที่ ในการอนุรักษ์ โดยการสนับสนุนจากองค์กรต่างประเทศ และ 2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการสนับสนุนและส่งเสริม ให้เกิดการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ เกิดจากเหตุผลสามประการคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งหวังด้านเศรษฐกิจควบคู่ไปกับด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยเน้นการอนุรักษ์อัตลักษณ์ ให้คงสภาพเดิมมากที่สุด โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมท้องถิ่น แต่ยังคงอาศัยเทคโนโลยี และองค์ความรู้จากภายนอก ทั้งนี้การบริหารจัดการด้านงบประมาณ มาจากหลากหลายทาง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภายในประเทศ องค์กรต่างประเทศ ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อการและมีการใช้เทคนิคและทักษะที่เหมาะสมร่วมกับความรู้ในท้องถิ่นภายใต้หลักการของการอนุรักษ์เพื่อคงอัตลักษณ์ดั้งเดิมมากที่สุดแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกและเมืองโบราณ

คำสำคัญ: 1. อัตลักษณ์ 2. การท่องเที่ยว 3. อาเซียน

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครพนม

ABSTRACT

This qualitative research plan on Identity and Tourism: the Study of applying identity for cultural tourism was aims to describe the existing and preservation of identity in world heritage site and ancient town, and to analyse the role of cultural tourism to support identity and cultural existence. The study areas were Hoi An, Vietnam, Ayutthaya, Thailand, Luang Prabang, LAOs, Angor Wat, Cambodia, and Began ancient town, Myanmar. The qualitative data were collected by document review, participation and non-participation observation, and in-depth interview 15 key informants in each project.

The Identity existing and preservation was a result from the valuable for local economic from cultural tourism; the identity was not only attracted the tourism but it was produced as the souvenir. It was preservation toward the belief of the national creation and cultural and belief of the local people. The cultural tourism to support the identity existence were divided in three aspects; the firstly, to develop the tourism for economic enhancement simultaneously with the aspect of social and cultural in order to preservation of identity authenticity by the participation from various organization especially for the local architectural and art, the essential knowledge and technology from other countries. The secondly, the financial management was supported from various organizations both inside and outside the country and governmental and non-governmental organization as well as the local people. And the third, the appropriate technology and skills simultaneously with the local wisdom were used for authentic preservation of identity.

Keywords : 1. Identity 2. Tourism 3. ASEAN

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ได้รับการกล่าวถึงและมีความสำคัญราวสามทศวรรษที่ผ่านมา ในอดีตจะเห็นได้ว่าการเดินทางจะเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบ "มวลชน" (Mass Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวตามกระแสความนิยมของนักท่องเที่ยวโดยให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม จึงก่อให้เกิดการไหลเข้าของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวหรือตัวแหล่งท่องเที่ยวมีความสามารถในการรองรับอยู่อย่าง

จำกัดจนทำให้เป็นที่กล่าวกันมากกว่าการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาทั้งในด้านการทำลายสภาวะแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก จนทำให้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งตกอยู่ในสภาพผู้ป่วยที่ต้องใช้เวลาในการเยียวยา (ฉัตรเฉลิม งามอาชานศาล, มปป, หน้า 1) ระยะเวลาจึงมีการกล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (การท่องเที่ยวอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์) ถือว่าเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กล่าวคือมีการอนุรักษ์ทรัพยากรปลายทางมากที่สุดและทำลายแหล่งท่องเที่ยวน้อยที่สุดนั่นเอง

ในปีพ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะรวมเป็นหนึ่งในประเทศอาเซียนที่มีการร่วมมือทั้งการด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงและทางวัฒนธรรม การเคลื่อนที่ประชากรจะเป็นไปได้อย่างสะดวก ซึ่งจะเป็นผลต่อการท่องเที่ยวโดยตรง การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมด้านบริการที่ได้ประโยชน์มากแต่ลงทุนน้อย ประเทศไทยให้ความสำคัญแก่การท่องเที่ยวหลังเกิดวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นต้นมา นโยบายรัฐบาลในแต่ละสมัยจะให้ความสำคัญแก่การท่องเที่ยวทั้งในภายในและเชื่อมโยงกับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน ในกลุ่มประเทศในอาเซียนมีลักษณะพิเศษที่มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นแสดงออกทั้งด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะแขนงต่างๆ ที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวในภูมิภาคและต่างภูมิภาคได้อย่างดี การได้เรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านเป็นสิ่งจำเป็นในการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว และอนุรักษ์วัฒนธรรมและการส่งเสริมอัตลักษณ์ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การได้เรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ได้รับการยอมรับและลงทะเบียนเป็นมรดกโลกในแถบประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้ง 5 ประเทศที่สำคัญและเป็นแหล่งท่องเที่ยวของแต่ละประเทศคือ ประเทศไทย คือแหล่งวัฒนธรรมสำคัญหรือแหล่งมรดกโลกจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเทศพม่าเมืองมรดกโลกเมืองพุกาม หรือเมืองพะโคในปัจจุบัน ประเทศกัมพูชาแหล่งวัฒนธรรมสำคัญหรือแหล่งมรดกโลกนครวัด ประเทศเวียดนามเมืองมรดกโลกฮอยอัน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง เป็นการสร้างความเข้าใจถึงจุดเด่นของแต่ละวัฒนธรรม ที่มีความสำคัญและมีการอนุรักษ์ รักษา สืบทอด ทั้งแบบมีชีวิตและการทิ้งร่องรอยทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่เคยยิ่งใหญ่ในอดีต จนถึงปัจจุบันจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้การดำรงอยู่ของวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงการให้ความหมายต่อการนำอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมมาใช้เป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อประเทศไทยจะได้ทำความเข้าใจ และนำมาใช้เป็นฐานข้อมูล ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประเทศไทย และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป

2. โจทย์การวิจัย

ในแหล่งมรดกโลกในประเทศอาเซียน ได้แก่ อยุธยา ประเทศไทย พุกาม ประเทศเมียนมาร์ นครวัดประเทศกัมพูชา ฮอยอัน ประเทศเวียดนามและ หลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีอัตลักษณ์ที่สำคัญ ที่ถูกนำมาใช้ในการท่องเที่ยวอะไรบ้าง อัตลักษณ์เหล่านั้นมีการสืบสาน/อนุรักษ์อย่างไร เพื่อนำมาใช้ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองมรดกโลก รวมทั้งมีการบริหารจัดการเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองมรดกโลกอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาการดำรงอยู่และการสืบสานอัตลักษณ์ของแหล่งมรดกโลก ในอาเซียน และ
- 3.2 วิเคราะห์บทบาทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในการสนับสนุนและส่งเสริม ให้เกิดการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์และวัฒนธรรมในแหล่งวัฒนธรรมสำคัญหรือแหล่งวัฒนธรรมสำคัญหรือแหล่งมรดกโลก

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 4.1 ได้เข้าใจการดำรงอยู่และการสืบสานอัตลักษณ์ของแหล่งมรดกโลก ในอาเซียน และเข้าใจบทบาทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในการสนับสนุนและส่งเสริม ให้เกิดการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์และวัฒนธรรมในแหล่งวัฒนธรรมสำคัญหรือแหล่งวัฒนธรรมสำคัญหรือแหล่งมรดกโลก
- 4.2 แนวทางการอนุรักษ์ การสืบสานอัตลักษณ์และการสร้างอัตลักษณ์ ตลอดจนเงื่อนไขของความประสบความสำเร็จมากหรือน้อยในข้อแรก นำมาประยุกต์และปรับใช้ในการสร้าง พัฒนา ส่งเสริมการท่องเที่ยวในแหล่งอื่นในแนวหรือทิศทางเดียวกันได้

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการลำดับดังนี้

- 5.1 เครื่องมือและวิธีการศึกษาในการศึกษาครั้งนี้มาจากสองแหล่ง คือ 1) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ จากการค้นคว้าเอกสารทางประวัติศาสตร์ของแหล่งวัฒนธรรมสำคัญหรือแหล่งมรดกโลก ทั้งห้าแหล่ง 2) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ มาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ในพื้นที่แหล่ง มรดกโลกทั้งห้าแห่งโดยแต่ละแห่งจะทำการเก็บข้อมูลกับผู้รู้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้นำของเมืองทั้งผู้นำธรรมชาติ และผู้นำที่เป็นทางการที่ดูแลควบคุมและกำกับ เรื่องการอนุรักษ์เมือง และการวางนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของเมือง จำนวน 15-20 คน แบ่งเป็นสามระดับคือ ระดับนโยบาย จำนวน 3-5 คน ระดับปฏิบัติ จำนวน 3-5 คน ระดับผู้ประกอบการ จำนวน 3-5 คน และระดับประชาชน 3-5 คน

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสังเกต ในพื้นที่แหล่งมรดกโลกทั้งห้าแห่งเกี่ยวกับ การดำรงอยู่และการสืบสานอัตลักษณ์ของแหล่งมรดกโลก ที่ทำให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการจัดการและการเตรียมรับการแทรกแซงกระแสโลกาภิวัตน์จากการท่องเที่ยว ที่มีต่อศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม และแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ มาประยุกต์ใช้เป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยวของแหล่งมรดกโลก 2) แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกับการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งมรดกโลก ที่ศึกษาทั้ง 5 แหล่ง

5.3 วิธีการเก็บข้อมูล แบ่งตามประเภทข้อมูลที่เก็บดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของแหล่งมรดกโลก และความสำคัญในอดีต 2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ต่อการท่องเที่ยวเชิงอัตลักษณ์ในพื้นที่ศึกษา ตลอดจนสภาพความเป็นเมืองมรดกโลกที่ดำรงอยู่ รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในพื้นที่ และ 3) การสัมภาษณ์ผู้รู้ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ ระดับผู้ประกอบการ และระดับประชาชน จำนวน 15-20 คน

5.4 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้วยการจัดกลุ่มประเด็นและการให้ความหมายต่อประเด็น การดำรงอยู่และการสืบสานอัตลักษณ์ของเมืองมรดกโลก ที่ตอบสนองการท่องเที่ยวในยุคโลกาภิวัตน์ และการให้ความหมายต่อการนำอัตลักษณ์มาเป็นสินค้าของแหล่งมรดกโลก ในการท่องเที่ยวในยุคโลกาภิวัตน์

6. ผลการวิจัย

6.1 จากการศึกษาอัตลักษณ์และการเปลี่ยนแปลงและหรือการอนุรักษ์ ทั้งห้าแห่ง พบว่า

6.1.1 อัตลักษณ์เมืองฮอยอัน ได้แก่ ด้านสถาปัตยกรรม สะพานญี่ปุ่น บ้านแบบฮอยอัน สมาคมพ่อค้าชาวจีน วัด ด้านศิลปกรรม งานศิลปะภาพวาด งานแกะสลักไม้ไผ่ และงานปักไหม ด้านวิถีชีวิต การละเล่น การพายเรือล่องแม่น้ำทูโบน และด้านพิพิธภัณฑ์ ที่สะท้อนภาพวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคหบดีเมืองฮอยอันในอดีต การเปลี่ยนผ่านอัตลักษณ์ แบ่งเป็นสามยุคคือ ยุครุ่งเรือง (ศตวรรษที่ 9-16) “เป็นยุคแห่งการสร้างอัตลักษณ์ฮอยอัน” ยุคเสื่อมถอย(ศตวรรษที่ 17-19) “เป็นยุคแห่งการบอนไซ้อัตลักษณ์” และยุคการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม(ศตวรรษที่ 20-ปัจจุบัน) “เป็นยุคแห่งการใช้อัตลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยว” โดยใช้แนวทางการอนุรักษ์สามประการคือ 1) ใช้ทางการอนุรักษ์ในเมืองฮอยอัน โดยการชี้ให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ และความร่วมมือทั้งหน่วยงานในท้องถิ่นและภาครัฐและองค์กรระหว่างประเทศ 2) การอนุรักษ์ตามแนวทางของ UNESCO ร่วมกับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์เมืองให้คงสภาพความเป็นแบบดั้งเดิมให้มากที่สุด 3) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ ด้วยการกำหนดโซนพื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่กันชนชัดเจน

6.1.2 อัตลักษณ์เมืองโบราณเมืองพุกาม ได้แก่ อัตลักษณ์ด้านภูมิทัศน์ พระอาทิตย์ขึ้น และพระอาทิตย์ตกดินที่ทุ่งทะเล ด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ วิหาร เจดีย์ อารามสงฆ์ ด้านวิถีชีวิต หมู่บ้านมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เช่น หมู่บ้าน มิงกาบาที่รักษาศิลปกรรมการทำเครื่องเงิน การล่องเรือในแม่น้ำอิรวดี และศิลปะการเล่นละครหุ่น ด้านศิลปกรรม ภาพเขียนด้วยดินทรายจากแม่น้ำอิรวดี ศิลปกรรมบนเครื่องเงิน งานไม้แกะสลัก และตุ๊กตาหุ่นที่แสดงวัฒนธรรมพุกามโบราณ

แนวทางการอนุรักษ์ เกิดจากการมีส่วนร่วมจากหลากหลายหน่วยงานทั้ง ทางรัฐบาล องค์กรระหว่างประเทศ ภาคธุรกิจ องค์กรเอกชน ประชาชนในเมืองพุกามมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวนี้ให้ดำรงอยู่ งบประมาณที่ใช้ในการดูแลและจัดการเพื่อการอนุรักษ์เมือง มาจากหลายภาคส่วน รวมถึงจากค่าเข้าชมเมื่อพุกาม MTF เป็นผู้ดำเนินการภายใต้แนวทางของกรมศิลปากรและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ร้อยละ 90 จัดส่งให้รัฐบาล คงเหลือร้อยละ 10 นำมาใช้เกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรม ความร่วมมือการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมในพุกาม

6.1.3 อัตลักษณ์ปราสาทนครวัด ได้แก่ อัตลักษณ์ด้านภาพปราสาทนครวัด ภาพนางอัปสร และภาพการรำอัปสรหรือระบำอัปสร โดยแนวทางในการอนุรักษ์ผ่านแนวคิด “การสร้างชาติ” รวมทั้งผ่านกระบวนการ “ทำเมืองพระนครให้เป็นเขมร” การบริหารจัดการ ทั้งภายในประเทศผ่านทางกฎหมายและแผนการจัดการการท่องเที่ยว มีกิจกรรม “การบูรณะ ซ่อมบำรุง และพัฒนาพื้นที่” และการนำมาใช้เป็น “สัญลักษณ์ หรือโลโก้ที่เป็นภาพนครวัด” ร่วมกับภาพศิลปะและภาพถ่ายตลอดจนการทำให้เป็นสินค้าของที่ระลึกและการสักลายบนผิวหนังนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกับการอนุรักษ์อัตลักษณ์นางอัปสรผ่านทางความเชื่อที่ว่าภาพสลักนางอัปสรมีวิญญาณสิงสถิตอยู่ภายในภาพสลัก ความเชื่อเรื่อง “คุณสมบัติของนางอัปสร” ว่าเป็นคนที่มีความงามทั้งรูปร่าง จิตใจ และพฤติกรรมที่ดี และนำมาผลิตเป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว ศิลปะภาพ และของที่ระลึก ส่วนของทำรำและการต่างกายได้รับการรับรองให้เป็นมรดกวัฒนธรรมนามธรรมจากองค์การยูเนสโก เมื่อปี 2013

6.1.4 อัตลักษณ์เมืองหลวงพระบาง ได้แก่ อัตลักษณ์ด้านสถาปัตยกรรม ได้แก่ สถาปัตยกรรมทางศาสนสถาน ประเภทอาคารพาลิซีย์ และประเภทอาคารบ้านพักอาศัย ตลาดมืด และสินค้าหัตถกรรมเมืองหลวงพระบาง และนาฏศิลป์แห่งราชสำนักหลวงพระบาง การอนุรักษ์ผ่านทางภาคส่วนที่สำคัญได้แก่ ภาคส่วนของรัฐ ทำการควบคุม กำกับดูแลการซ่อมบำรุง จัดหาทุน การบริหารจัดการรายได้มาจ่ายเป็นค่าสาธารณูปโภคให้กับสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น ภาคส่วนการศึกษาทำการผลิตผู้เชี่ยวชาญด้านสถาปนิก และช่างฝีมือ และภาคสนับสนุนส่งเสริมให้คงการผลิตวัสดุก่อสร้างแบบดั้งเดิม และภาคส่วนต่างประเทศ ให้ทุนสนับสนุนในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม และด้านวิชาการเพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมอย่างยั่งยืน

6.1.5 อัตลักษณ์เมืองพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ อัตลักษณ์ด้านสถาปัตยกรรม พุทธศิลป์ ด้านสถาปัตยกรรมที่เชื่อมโยงกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และชาติพันธุ์ และด้านประเพณีที่สะท้อนความเป็นอยุธยาโบราณ การอนุรักษ์ผ่านหน่วยงานภาครัฐ กรมศิลปากรและในพื้นที่ จัดทำระเบียบราชการ การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดประสานผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศในการอนุรักษ์ หน่วยงานกึ่งราชการ และ พิพิธภัณฑสถาน มีบทบาทในการ เก็บรักษาโบราณวัตถุหน่วยงานภายนอก ได้แก่ UNESCO หน่วยงานที่มีใช้ราชการ นักวิชาการอิสระ และสื่อมวลชน ทำการสนับสนุนทุน กำหนดนโยบายการอนุรักษ์ และเผยแพร่เน้นให้เห็นความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรม หน่วยงานราชการ บริษัทและภาคบริการท่องเที่ยว และ ชุมชน ในพื้นที่ จัดทำแผนพัฒนา และปฏิบัติร่วมกับภาคเอกชน ภาคเอกชน

โดยสรุปการอนุรักษ์อัตลักษณ์ในแหล่งท่องเที่ยวทั้งห้าแห่ง พบว่า เกิดจากการเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ที่นำมาซึ่งผลประโยชน์ท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การอนุรักษ์โดยผ่านกระบวนการและช่องทางที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการสร้างรายได้ เช่น การนำอัตลักษณ์ไปใช้เป็นการแสดงเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว การนำไปทำของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว ผ่านแนวคิดการสร้างชาติ การอนุรักษ์บนพื้นฐานความเชื่อและพิธีกรรมของคนในพื้นที่ แต่การอนุรักษ์ตามแนวทางของ UNESCO ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่สะท้อนกับสู่ชุมชนในรูปแบบเศรษฐกิจ เป็นกระบวนการสร้างความสำนึกในคุณค่าให้กับชุมชนและนำมาสู่การอนุรักษ์อัตลักษณ์ โดยอาศัยการสนับสนุนช่วยเหลือจากองค์กรระหว่างประเทศในเบื้องต้น ถือเป็นประเด็นสำคัญมากกว่าด้านอื่นๆ ในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ในแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก และในเมืองโบราณ

6.2 บทบาทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ ในการศึกษาครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ผ่าน การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแหล่งมรดกโลกและเมืองโบราณที่มีความสำคัญ ที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมอัตลักษณ์ ร่วมกับการประยุกต์จากประเด็นแนวทางการวางแผนการจัดการมรดกโลก ในพื้นที่อนุรักษ์ ดังนี้

6.2.1 เป็นการจัดการที่มุ่งสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ ควบคู่กับทางสังคมวัฒนธรรม ในแหล่งมรดกโลกฮอยอัน เมืองหลวงพระบาง พระนครศรีอยุธยา และปราสาทนครวัด รวมถึงเมืองโบราณพุททาม ต่างก็มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจอันเป็นผลเนื่องมาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์สำคัญของแต่ละแห่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้เข้ามาท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น โดยแต่ละแห่งต่างก็ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์เพื่อรักษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมให้มากที่สุด รวมถึงอัตลักษณ์ที่ด้านสังคมวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

6.2.2 ให้ความสำคัญกับการจัดการทางการเงินที่มาจากหลากหลาย ในการจัดการทางการเงินในแหล่งมรดกโลกและเมืองโบราณทั้งห้าแห่ง มีความหลากหลายทั้งแหล่งที่มา งบประมาณ กล่าวคือ มาจากงบประมาณภาครัฐที่มีแผนการพัฒนาฯ โดยใช้งบประมาณของประเทศโดยตรง กับ งบประมาณที่มาจากการจัดเก็บรายได้จากการท่องเที่ยว และงบประมาณจากองค์กรต่างชาติที่ช่วยสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ เพื่ออนุรักษ์อัตลักษณ์ให้คงความดั้งเดิมมากที่สุด

6.2.3 เป็นการจัดการด้วยเทคนิคและทักษะที่เหมาะสมร่วมกับความรู้ในท้องถิ่นและมีการดำเนินการ โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ภายใต้หลักการของการอนุรักษ์เพื่อคงอัตลักษณ์ดั้งเดิมมากที่สุด มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยช่างฝีมือโบราณของท้องถิ่นที่มีการสืบทอดเทคนิคและงานฝีมือแบบโบราณที่แสดงอัตลักษณ์ของแต่ละแห่งได้อย่างแท้จริง ตลอดจนวัสดุก่อสร้างดั้งเดิมที่มีในพื้นที่ นอกจากนี้ยังอาศัยองค์ความรู้และเทคนิคที่สำคัญและจำเป็นต่อการอนุรักษ์อัตลักษณ์

6.3 อัตลักษณ์กับเส้นทางการท่องเที่ยวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การวิเคราะห์ให้เห็นความเชื่อมโยง อัตลักษณ์ระหว่างเมืองฮอยอัน ประเทศเวียดนาม นครวัดนครธม ประเทศกัมพูชา เมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว เมืองพระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย และเมืองพุกาม ประเทศพม่า เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของอัตลักษณ์ สู่การเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้

1) ความเชื่อมโยงอัตลักษณ์ในมิติด้านสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมที่มีความเชื่อมโยงกันในแหล่งมรดกโลกและเมืองโบราณในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้านคือสถาปัตยกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับพุทธศิลป์ ได้แก่ โบสถ์ วิหาร เจดีย์ วัดทางพุทธศาสนา ได้แก่สถาปัตยกรรมด้านพุทธศิลป์ในเมืองโบราณพุกาม เมืองแห่งเจดีย์สองพันแห่ง สถาปัตยกรรมด้านพุทธศิลป์แห่งเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง โดยเฉพาะรูปทรงของโบสถ์วัดเชียงทอง ที่เป็นเอกลักษณ์ของความสวยงามอ่อนช้อยแห่งอาณาจักรล้านช้าง การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสภาพความยิ่งใหญ่ของเมืองมรดกพระนครศรีอยุธยา ที่สะท้อนภาพความยิ่งใหญ่ในอดีตของกรุงศรีอยุธยา ผ่านทางสถาปัตยกรรมด้านพุทธศิลป์ ที่มีความสวยงามตามแบบสถาปัตยกรรมของกรุงศรีอยุธยา และมีประวัติเชื่อมโยงกับความเป็นราชธานีและเหตุการณ์สำคัญของไทยในอดีต รวมทั้งเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา

2) ความเชื่อมโยงอัตลักษณ์ในมิติประวัติศาสตร์ ความเชื่อมโยงด้านประวัติ ศาสตร์ระหว่างเมืองมรดกโลกฮอยอันกับปราสาทนครวัดแล้ว เหมือนไม่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงใดๆโดยตรง แต่หากมองในแง่ของความเชื่อต่อศาสนาฮินดูที่ผ่านทางประวัติศาสตร์ของชนชาติจาม ที่ฮอยอันในอดีตเป็นเมืองท่าที่มีความสำคัญของอาณาจักรจาม ก่อนจะถูกครอบงำโดยไต่เวียด การมาเยือนเมือง

ฮอยอัน และการตามรอยอารยธรรมอาณาจักรจามปาในเมืองหมีเซิน จะทำให้เห็นความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ ด้านสถาปัตยกรรมความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาฮินดู

หากมองความเชื่อมโยงด้านประวัติศาสตร์อัตลักษณ์ปราสาทนครวัด กับสมัยกรุงศรีอยุธยาแล้ว ยังมีความเชื่อมโยงที่น่าค้นหาและติดตามกล่าวคือ สถาปัตยกรรมด้านพุทธศิลป์ในวัดไชยวัฒนาราม เป็นวัดที่สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง โปรดให้สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2173 เพื่อเป็นอนุสรณ์แสดงชัยชนะที่มีต่อเขมร เช่นเดียวกันกับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ไปเที่ยวแหล่งมรดกโลกนครวัดนครธม ต่างก็ต้องการไปตามรอยภาพ บนกำแพงชั้นนอกรอบปราสาท โดยเฉพาะส่วนงานแกะสลักเกี่ยวกับภาพจากเรื่องจริงในประวัติศาสตร์ ที่เป็นภาพขบวนทัพของทหารเดินเรียงไปตลอดแนว พร้อมกับแม่ทัพนายกองของแต่ละกองทัพนหลังช้าง เกือบหน้าสุดของขบวนทัพเป็นกองทัพที่มีลักษณะแตกต่างจากทัพอื่นทหารมีใบหน้าที่โค้งมน สวมเสื้อลายดอก นุ่งผ้าคล้ายกระโปรง ชายผ้ายาว สวมหมวกทรงสูงเป็นชั้นๆ ที่ปลายมีภูยาว แม่ทัพอยู่บนหลังช้างเช่นกัน สันนิษฐานว่าเป็นทัพของชาวสยาม

ความเชื่อมโยงด้านประวัติศาสตร์ชาติไทยกับเมืองหลวงพระบาง ที่เคยเป็นเมืองขึ้นของสยาม ก่อนที่จะเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย กับหลวงพระบางมีมาอย่างช้านาน จึงมีความคล้ายคลึงกันทั้งเรื่องอัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิต และสถาปัตยกรรมในหลายด้าน โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้นักท่องเที่ยวได้มองเห็นอัตลักษณ์ดังกล่าวแบบดั้งเดิมจากเมืองหลวงพระบาง และการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการอัตลักษณ์ดังกล่าวในพื้นที่บางส่วนของประเทศไทย สำหรับประเทศไทยและประเทศพม่า ตลอดจนเขมร และพม่าจะมีประวัติศาสตร์เชื่อมโยงสัมพันธ์กันทางการเมืองในอดีต แต่หากนำมาเปรียบเทียบ กับประวัติศาสตร์เมืองพุกามแล้ว ถือว่ายังไม่มีมีการเชื่อมต่อได้สนิท เนื่องจากอาณาจักรพุกามเป็นอาณาจักรโบราณอาณาจักรแรกของพม่า ที่มีประวัติยาวนานกว่าแหล่งมรดกโลกทั้งสี่แห่ง ดังนั้นหากมองความเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ระหว่างพม่ากับประเทศไทยและเขมรเพื่อการท่องเที่ยว สามารถเชื่อมโยง ราชธานีเก่าของพม่าก่อนที่จะย้ายมาตั้งเมืองหลวงที่มันตะเลย์ สมัยที่พม่ากวาดต้อนเอาชาวเมืองกรุงศรีอยุธยา หรือชาวพม่าเรียกว่าโยเดีย ในฐานะเชลยภายหลังสามารถมีชัยชนะเหนือกรุงศรีอยุธยา ดังนั้นเมืองราชธานีเก่าเหล่านี้จึงเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวของชาวไทย และเป็นเส้นทางท่องเที่ยวต่อเนื่องจนถึงเมืองพุกาม เพื่อชมเมืองแห่งทะเลเจดีย์สองพันแห่ง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อาเซียนจะมีความเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวทั้งทางด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รายได้หลักของประเทศอาเซียนห้าประเทศคือการท่องเที่ยว กล่าวคือภาคเศรษฐกิจหรือรายได้มีความเชื่อมโยงกับภาควัฒนธรรมหรือมรดกทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทั้งห้าแห่งมี

ความเชื่อมโยงด้านอัตลักษณ์ กล่าวคือ มีรากฐานอัตลักษณ์เดียวกับคือ พุทธศาสนา ในเชิงนโยบาย ภาครัฐควรเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในอาเซียนอย่างน้อยห้าแห่งเป็นหนึ่งเดียว คือ ประการแรก เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารให้นักท่องเที่ยว ประการที่สอง เชื่อมโยงของเส้นทางการท่องเที่ยวและจุดร่วมของการซื้อแพคเกจที่สามารถเที่ยวได้ทั้งห้าแห่ง ความเชื่อมโยงควรเริ่มจากนักท่องเที่ยวภายในห้าประเทศก่อนแล้วขยับไปสู่ประเทศนอกอาเซียน

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ควรส่งเสริมสนับสนุนให้แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และมีอัตลักษณ์เฉพาะที่สำคัญ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมจิตสำนึกร่วมในการอนุรักษ์ของประชาชนในพื้นที่

7.3 ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

มาจากข้อเสนอเชิงนโยบาย ควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งเส้นทางการท่องเที่ยวด้านสถาปัตยกรรมพุทธศิลป์ และหรือเส้นทางการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์กับอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่นๆ เพื่อสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว และควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านพุทธศิลป์ในแหล่งมรดกโลกของประเทศในแถบเอเชีย เพื่อขยายเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง และสร้างและขยายทางเลือกในการท่องเที่ยว เพื่อรองรับชุมชนสูงอายุในประเทศเอเชียที่นับถือพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแนวพุทธให้กับกลุ่มผู้สูงอายุที่ยังสุขภาพแข็งแรงในอนาคต

8. เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรเฉลิม งามอาจานศาล. (ม.ป.ป.). **การท่องเที่ยวเชิงแนวคิด : ผลิตซ้ำหรือนวัตกรรมใหม่**. จุลสารอิเล็กทรอนิกส์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ. (2556). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร : องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2556). **พுகามเส้นทางสู่ความเป็นมรดกโลก**. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิชาการ.
- ธิดา สาระยา. (2555). **ประวัติศาสตร์กัมพูชา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์
- National Authority. (2013). **Angkor World Heritage Area : Tourism Management Plan**. From <https://t7txp90beitcxr8s5rxpohy-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2018/02/Angkor-TMP-Summary.pdf>
- Ma Thanegi , (2001). **Bagan Mystique**. Yangon: Shew Zin Printing.

Dinh Thi Hong Nhung. (2015). The role of community participation in tourism planning: A case study of the public use planning project in Hoi AN city, Vietnam. The faculty of the graduate school of governance studies as a partial fulfillment of Master's degree of public policy, Meiji University, Japan.

UNESCO. (2001). **Luang Prabang : Regulation.** Luang Prabang : La Maison du Patrimoine

9. กิตติกรรมประกาศ

แผนงานวิจัยนี้ประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย 5 โครงการ ได้รับสนับสนุนงบประมาณแผ่นดิน จึงขอขอบคุณสำนักงานวิจัยแห่งชาติที่จัดสรรงบประมาณ สถาบันวิจัยวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ดูแล กระบวนการวิจัยทั้งระบบ ขอขอบคุณหัวหน้าโครงการวิจัยย่อย ดังนี้ 1) ผศ.ดร. ญาณินทร์ รักษวงศ์วาน อาจารย์คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โครงการวิจัยแหล่งมรดกโลกหลวงพระบาง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) ผศ.ดร. ทวีวรรณ ศรีสุขคำ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา โครงการวิจัยแหล่งมรดกโลกพุกาม ประเทศเมียนมาร์ 3) อร.อรทัย ศรีทองธรรม สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 อุบลราชธานี และ 4) ดร.ปัญชา พร้อมดิษฐ์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี โครงการวิจัยแหล่งมรดกโลกนครวัด ประเทศกัมพูชา

ทัศนคติด้านการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ
The Attitude on Food Consumption of the Elderly Buddhist Monks
Living in Sisaket Province of Thailand

ผศ.ดร.เตชภณ ทองเต็ม¹

Asst. Prof. Dr.Tachapon Tongterm

ชนิษฐา ฉิมพาลี²

Khanittha Chimpalee

ดร.จีรนนท์ แก้วมา³

Dr.Jeeranan Kaewma

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับทัศนคติด้านการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ ตัวอย่างเป็นพระภิกษุสงฆ์ที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 523 รูป ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายและสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษมีระดับทัศนคติด้านการบริโภคอาหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 39.78$ จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน, S.D. = 4.46) ซึ่งเมื่อจำแนกตามระดับคะแนนทัศนคติด้านการบริโภคอาหาร พบว่า พระภิกษุสงฆ์ มีทัศนคติในระดับปานกลาง มากที่สุด (ร้อยละ 74.95) รองลงมา คือระดับไม่ดี สูงถึงร้อยละ 20.65 และระดับดี มีเพียงร้อยละ 4.40 เท่านั้น จากผลการศึกษา ควรมีการส่งเสริมทั้งองค์ความรู้และจัดโครงการสร้างเสริมทัศนคติด้านการบริโภคแก่พระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ ทั้งนี้เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์มีความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสมในด้านการบริโภคอาหารตลอดจนมีพฤติกรรมการบริโภคที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ : 1. การบริโภคอาหาร 2. ผู้สูงอายุ 3. พระภิกษุ

¹อาจารย์, สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

²อาจารย์, สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

³อาจารย์, วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ABSTRAT

The objective of this research was to study the attitude level on food consumption of the elderly Buddhist monks living in Sisaket province of Thailand. A sample of 523 elderly Buddhist monks aged 50 years old or above who were selected by using simple random sampling and accidental sampling. The instrument was questionnaire which was developed by the researcher. Data analysis was analyzed by using percentage, means and standard deviation. The result found that the attitude on food consumption of the elderly Buddhist monks in Sisaket province was moderate level ($\bar{X} = 39.78$ from 60.00, S.D. = 4.46). When considered in each level, it was found that the moderate level (74.95%), poor level (20.65%) and high level (4.40%) respectively. The recommendations were the right knowledge and attitude modification on food consumption enhancement projects should be provided for the elderly Buddhist monks living in Sisaket province for improving the appropriate knowledge and right behavior on food consumption of the elderly Buddhist monks.

Keywords : 1. Food Consumption 2. Elderly 3. Buddhist Monk

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา โดยมีพระสงฆ์เป็นตัวแทนในการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าซึ่งพุทธศาสนิกชนจะมีการถวายภัตตาหารแก่พระสงฆ์สิ่งื่อนำมาถวายเป็นภัตตาหารมักเป็นสิ่งที่ฆราวาสคิดว่าดีที่สุดในอาหารที่อร่อยอาหารที่หายาก เป็นต้น ซึ่งจากผลการศึกษาของ พระกิตติญาณเมธี และคณะ(2561) พบว่า อาหารที่ได้จากการบิณฑบาต มักเป็นอาหารประเภทแป้ง น้ำตาล กะทิ และไขมัน ซึ่งอาหารเหล่านี้มักมีคาร์โบไฮเดรตและไขมันสูงพระสงฆ์ต้องรับภัตตาหารดังกล่าวโดยไม่สามารถปฏิเสธได้รวมทั้งพระสงฆ์จะต้องเป็นผู้ที่สำรวจและเคร่งครัดในพระวินัยไม่สามารถออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเช่นฆราวาสได้ทำให้พระสงฆ์มีปัจจัยเสี่ยงต่อปัญหาที่เกิดจากการรับประทานอาหารเพิ่มมากขึ้นซึ่งจากการศึกษาด้านโภชนาการของพระสงฆ์ของ วชิรินทร์ ออละอ (2557) พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาและไม่พินที่ประกอบอาหารแต่ยังคงต้องการตัดบาตรจึงเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปที่จัดเป็นชุดใส่บาตรลักษณะอาหารมักเน้นกะทิไขมันสูงและมีเนื้อสัตว์มากกว่าผักและการศึกษาในบริบทของสังคมที่เริ่มเปลี่ยนแปลงสู่สังคมเมืองของ เดชาบัวเทศและคณะ (2555) พบว่าอาหารที่รับจากการบิณฑบาตเป็นจำพวกแป้งน้ำตาลกะทิและไขมันเช่นเดียวกัน และยังสอดคล้องกับ การศึกษาภาวะโภชนาการและพฤติกรรมการณ์

ภัตตาหารของพระสงฆ์ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ของ สุมิตรามาเมือง (2545) ที่พบว่าอาหารส่วนใหญ่ที่พระสงฆ์ได้รับจากการบิณฑบาตมีคาร์โบไฮเดรตสูงโปรตีนต่ำไขมันสูงมีรสหวานรสเค็ม รสเผ็ดซึ่งล้วนเป็นอันตรายต่อสุขภาพทั้งสิ้นนอกจากนี้ยังพบว่า พระสงฆ์ฉันทภัตตาหาร สุกๆ ดิบๆ ร้อยละ 60.50 ต้มเครื่องต้มชูกำลัง ร้อยละ 48.50 ที่สำคัญมีน้ำหนักเกินมาตรฐาน ร้อยละ 25 (บุญฤทธิ์ ประสิทธิ์นราพันธุ์, 2547) จึงไม่น่าแปลกใจที่การศึกษาของ จงจิตร์ อังคทะวานิช และคณะ (2559) ที่ศึกษาปัญหาโภชนาการในพระสงฆ์ พบว่า พระสงฆ์อาพาธด้วยโรคอ้วนและโรคเรื้อรังสูงถึง ร้อยละ 45 สอดคล้องกับผลการสำรวจสุขภาพของพระสงฆ์ โดย มูลนิธิโรงพยาบาล 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ (2554) พบว่า พระสงฆ์อาพาธด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมากที่สุดซึ่งนอกจากปัญหาในด้านวิถีชีวิต ที่พระสงฆ์ยังชีพอยู่ได้ด้วยการบิณฑบาต จึงเป็นที่มาของโรคที่พระสงฆ์อาพาธดังกล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น จากผลการศึกษาของ สมเกียรติ รามัญวงศ์และคณะ (2561) ที่ได้ทำการศึกษา “การส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในจังหวัดลพบุรี” ยังพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุสูงวัย และพระภิกษุสูงวัยจะมีโรคประจำตัวเป็นโรคเรื้อรังร่วมด้วย และการศึกษาของ เตชภณ ทองเต็ม(2557) ที่ได้ทำการศึกษา “ภาวะทุพโภชนาการของพระภิกษุสูงวัยในจังหวัดศรีสะเกษ” โดยพบว่า จังหวัดศรีสะเกษมีจำนวนพระภิกษุสูงวัยที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยมีบุคคลทั่วไปที่เข้ามาบวชตอนสูงวัยแล้วสูงชันกว่าในอดีต (จำนวนพรรษาไม่ถึง 10 ปี สูงถึงร้อยละ 27.70) ซึ่ง เตชภณ ทองเต็ม (2557) ยังได้เสนออีกว่า ถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ช่วยกันกำกับดูแล วัดอาจกลายเป็นบ้านพักคนชราชาย แห่งใหม่ในอนาคตก็จะเป็นได้

ทัศนคติ หรือ เจตคติ (Attitude) ในทางจิตวิทยา คือการแสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สถานที่ สิ่งของ หรือเหตุการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2562) ทัศนคติเป็นความรู้สึกทั้งในทางบวกและในทางลบ เป็นภาวะทางจิตใจของการเตรียมพร้อมที่จะเรียนรู้และถูกปรับ ทัศนคติดีมีลักษณะที่เป็นนามธรรมและเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการ แสดงออกทางด้านปฏิบัติแต่ไม่ใช่แรงจูงใจและแรงขับ หากเป็นสภาพแห่งความพร้อมที่จะโต้ตอบและแสดงให้ทราบถึงแนวทางการตอบสนองของบุคคล ทัศนคติจึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม และมีผลต่อแบบของพฤติกรรมที่แสดงออกมา โดยทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงไป (กรุงเทพธุรกิจ, 2562) ดังนั้นจะเห็นว่าทัศนคติมีความสำคัญเป็นอย่างมากโดยเฉพาะทัศนคติด้านการบริโภคอาหาร ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ทัศนคติ ถือเป็นปัจจัยที่มีผลทางบวกต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพในกลุ่มพระภิกษุ (จันทิมา ฤกษ์เลื่อนฤทธิ์ และคณะ, 2553; นัทพวงศ์ ลัทธพินันท์, 2560)

สรุปได้ว่าพระภิกษุสูงวัยมีแนวโน้มสูงขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งปัญหาสุขภาพในกลุ่มพระภิกษุสูงวัยยังมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจาก พระภิกษุสงฆ์ไม่สามารถเลือกซื้ออาหารทานเองได้ ต้องรับการอังกาสจากฆราวาส ซึ่งในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่นิยมซื้ออาหารสำเร็จรูป เนื่องจากมีความสะดวก และการมีทัศนคติด้านโภชนาการที่ดีและถูกต้องจะช่วยให้พระภิกษุสูงวัยสามารถมีพฤติกรรมด้าน

โภชนาการที่เหมาะสมได้ และในจังหวัดศรีสะเกษยังไม่มีข้อมูลในประเด็นนี้เพียงพอ ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติด้านการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ” ทั้งนี้เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานด้านระดับทัศนคติด้านการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ ตลอดจนเพื่อให้หน่วยงานด้านการแพทย์และสาธารณสุขภายในจังหวัดศรีสะเกษ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการสร้างเสริมสุขภาพสำหรับกลุ่มพระภิกษุสงฆ์ในพื้นที่ ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่ใกล้เคียงต่อไปได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาทัศนคติด้านการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบผลศึกษาทัศนคติด้านการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross sectional descriptive study) และเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ” ซึ่งงานวิจัยได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จาก คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เลขที่โครงการวิจัย 009/2562 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ประชากร (Population) คือ พระภิกษุที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป และจำวัดอยู่พัทธสีมา สำนักสงฆ์ หรือที่พักสงฆ์ ในจังหวัดศรีสะเกษในปี พ.ศ. 2561

4.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ พระภิกษุที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ทั้งธรรมยุตินิกายและมหานิกาย โดยคณะผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 จากสูตรของคำนวณหาขนาดตัวอย่าง กรณีไม่ทราบจำนวนประชากร ของ Cochran (1953) ดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{e^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P = ค่าสัดส่วนของประชากร

โดย ค่า $P(1-P)$ จะมีค่ามากที่สุดเมื่อสัดส่วนประชากร = 50% หรือ $P = 0.5$

e = ร้อยละความคลาดเคลื่อนจากกลุ่มตัวอย่าง

Z = ระดับความเชื่อมั่น ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95%

ค่า Z = 1.96

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{0.5 \times 0.5 \times (1.96)^2}{0.05^2} \\ n &= \frac{0.9604}{0.0025} \\ n &= 384.16 \end{aligned}$$

ดังนั้นขนาดตัวอย่างที่น้อยที่สุด คือ 385 รูป

จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Cochran จะได้กลุ่มตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์ น้อยที่สุดประมาณ 385 รูป ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือก (Sampling) ตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์เพื่อ เข้าร่วมโครงการวิจัยดังนี้

1. ทำการสุ่มอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษ โดยผู้วิจัยกำหนดแบบแผนการสุ่มระดับ อำเภอไว้ดังนี้ คือ สุ่ม 50% ของจำนวนอำเภอทั้งหมดในจังหวัดศรีสะเกษซึ่งจังหวัดศรีสะเกษมีจำนวน อำเภอทั้งหมด 22 อำเภอ ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกสุ่มจำนวนอำเภอมา 11 อำเภอ โดยวิธีการสุ่มอย่าง ง่าย (Simple random sampling) ได้จำนวนอำเภอ ทั้งหมด 11 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอศรีรัตนะ อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอไพรบึง อำเภอกันทรารมย์ อำเภอราชีไศล อำเภอห้วยทับ ทัน อำเภอปรังค์ภู อำเภอขุนหาญ อำเภอขุขันธ์ และอำเภอศีลาลาด

2. ทำการสุ่มโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จากจำนวน อำเภอ (11 อำเภอ) กับ จำนวนขนาดตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ (385 รูป) โดยแบ่งจำนวนตัวอย่าง ตามจำนวนอำเภอๆ ละเท่าๆกัน ($385/11 = 35$) ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภออย่างน้อย อำเภอละ 35 ตัวอย่าง

3. ทำการคัดเลือกตัวอย่างในแต่ละอำเภอโดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวนอำเภอละ 35 ตัวอย่าง (พระภิกษุสงฆ์ในแต่ละอำเภอที่ได้รับการสุ่มข้างต้นทุกรูป ถือเป็นตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น) โดยผู้วิจัยมีเกณฑ์คัดเข้า และเกณฑ์คัดออก ดังนี้

4.2.1 เกณฑ์ในการเลือกตัวอย่างเข้ามาศึกษา (Inclusion Criteria) คือ (1) พระภิกษุที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป และจำวัดอยู่ในพัทธสีมา สำนักสงฆ์ หรือที่พักสงฆ์ ในจังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2561 (2) ตัวอย่างเข้าใจภาษาไทยเป็นอย่างดี และ (3) ตัวอย่างยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย

4.2.2 เกณฑ์ในการคัดตัวอย่างออกจากการศึกษา (Exclusion Criteria) คือ (1) ตัวอย่างไม่ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย (2) ตัวอย่างอยู่ในสภาพต่อไปนี้ คือ หมดสติ หรือ เกือบหมด

สติ พูดไม่ได้ พูดไม่รู้เรื่อง วุ่นวาย สับสน ใส่อ่ท่หทยใจ หรือใส่อ่ท่ลอดคอ จนไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ และ (3) ตัวอย่างให้ข้อมูล แต่ไม่ประสงค์เปิดเผยข้อมูล

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามจริง คณะผู้วิจัยได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ จำนวน 523 ข้อมูล ดังนั้นตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีจำนวน 523 ตัวอย่าง

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Instrument) คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งคณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา ทบทวนทฤษฎี แนวความคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (เตชภณ ทองเต็ม, 2557; ปิตินัช ราชภักดี ภาวิณี ศรีสันต์, 2561; พระกิตติญาณเมธี และคณะ, 2561) โดยแบ่งเนื้อหาในแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ น้ำหนักส่วนสูง จำนวนพรรษา สถานะภาพทางสงฆ์ สังกัด ประเภทวัด ที่ตั้งของวัด สถานภาพสมรสก่อนบวช ระดับการศึกษาสูงสุดแผนกสามัญ (การศึกษาทางโลก) ระดับการศึกษาปริยัติแผนกธรรม (การศึกษาทางสงฆ์) ความสามารถในการอ่านหนังสือ ความสามารถในการเขียนหนังสือ การตรวจสุขภาพ การฉันทอาหาร กิจของสงฆ์ และประวัติการล้มในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา

ตอนที่ 2 ภาวะทุพพลภาพระยะยาวประกอบด้วย มีโรค หรือ ปัญหาสุขภาพ ที่เป็นเรื้อรัง มานานเกินกว่า 6 เดือน และการใช้กายอุปกรณ์เสริม/อุปกรณ์เทียม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีคำถามที่เกี่ยวกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่มีต่อการมีเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและประโยชน์ของเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร จำนวน 15 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยคำถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert โดยให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบมากที่สุด โดยมีข้อคำถามด้านบวก 4 ข้อ และด้านลบ 11 ข้อ คำตอบแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4.4 การตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม แบบสอบถามในรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ” ทั้งฉบับคณะผู้วิจัยได้หาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content validity) โดยการนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบรายละเอียดของข้อคำถาม และพิจารณาเนื้อหาว่ามีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยได้ผลค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.72 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์ ในเขตอำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 รูป แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach's reliability coefficient alpha) ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990: 204) ได้ค่าได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.76

4.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน เริ่มจากการเตรียมแบบสอบถาม อบรมผู้ช่วยเก็บข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน/เวลาที่กำหนด ลงรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งดำเนินการโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทุกขั้นตอน ดังนี้ 1)ขอความร่วมมือกับเจ้าคณะอำเภอที่ได้รับการสุ่มให้เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อขอข้อมูลพื้นฐานและเพื่อช่วยประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยในครั้งนี้ 2)คณะผู้วิจัยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3)คณะผู้วิจัยร่วมกับผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 ถึง 31 พฤษภาคม 2561 ภายหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลในแต่ละวัน จะตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล ถ้าพบว่าข้อมูลไม่สมบูรณ์จะทำการเก็บข้อมูลซ้ำในพื้นที่เดิมจนได้ข้อมูลครบถ้วน และ 4)นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อ้อมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้ 1)ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ (Percentage) 2)ข้อมูลด้านระดับทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร คณะผู้วิจัยได้กำหนดการแปลความหมายคะแนนระดับทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร ระดับรายข้อ โดยมีคำถามด้านบวก 4 ข้อ และด้านลบ 11 ข้อ คำตอบแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด กรณีคำถามด้านบวกให้คะแนนเท่ากับ 4 ส่วนคำถามด้านลบให้คะแนนเท่ากับ 1

เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความนั้นเป็นส่วนใหญ่ กรณีคำถามด้านบวกให้คะแนนเท่ากับ 3 ส่วนคำถามด้านลบให้คะแนนเท่ากับ 2

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด กรณีคำถามด้านบวกให้คะแนนเท่ากับ 2 ส่วนคำถามด้านลบให้คะแนนเท่ากับ 3

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายถึง ผู้ตอบไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด กรณีคำถามด้านบวกให้คะแนนเท่ากับ 1 ส่วนคำถามด้านลบให้คะแนนเท่ากับ 4

คณะผู้วิจัยได้แบ่งระดับช่วงคะแนนแบบอิงเกณฑ์ ตาม ศิริพรพรพุทธรักษา (2542) โดยพิจารณาคะแนนเป็น 3 ระดับดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับคะแนนการประเมินทัศนคติด้านการบริโภคอาหาร

คะแนนคิดเป็นร้อยละ	ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	ค่าคะแนน
ร้อยละ 80	ระดับดี	48 คะแนนขึ้นไป
ตั้งแต่ร้อยละ 61-79	ระดับปานกลาง	37-47 คะแนน
เท่ากับหรือต่ำกว่า ร้อยละ 60	ระดับไม่ดี	ต่ำกว่า 36 คะแนน

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์ และ 2) ทักษะการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษดังต่อไปนี้

5.1 จากผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้าน อายุ ดัชนีมวลกาย จำนวนพรรษา สถานภาพทางสงฆ์ ระดับการศึกษาสูงสุด (การศึกษาทางโลก) ความสามารถในการอ่านหนังสือ ความสามารถในการเขียนหนังสือการตรวจสุขภาพ การปฏิบัติกิจของสงฆ์ การฉันอาหาร การฉันน้ำปานะ และโรคหรือปัญหาสุขภาพที่เป็นเรื้อรังมานานกว่า 6 เดือน พบว่า ตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์มีอายุเฉลี่ย เท่ากับ 69.63 ± 7.11 ปี โดยมีช่วงอายุระหว่าง 50-59 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.9 รองลงมา มีช่วงอายุระหว่าง 60-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.4 มีค่าดัชนีมวลกายเฉลี่ยเท่ากับ 22.43 ± 3.76 มีช่วงจำนวนพรรษาดั้งแต่ 20 พรรษาขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.6 รองลงมา มีช่วงจำนวนพรรษา ระหว่าง 1 - 4 พรรษาคิดเป็นร้อยละ 21.0 มีสถานะภาพทางสงฆ์เป็นพระลูกวัดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมา มีสถานะภาพทางสงฆ์เป็นเจ้าอาวาสวัดคิดเป็นร้อยละ 32.9 มีระดับการศึกษาสูงสุด แผนกสามัญ(การศึกษาทางโลก) ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.5 รองลงมา อยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 15.9 ตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์สามารถอ่านหนังสืออ่านได้สบาย/คล่อง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.8 มีความสามารถในการการเขียนหนังสือได้ สบาย/คล่องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.1 มีประวัติเคยตรวจสุขภาพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.4 แบ่งเป็น เคยตรวจสุขภาพ ระหว่าง 0 - 6 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 52.2 เคยตรวจสุขภาพ ระหว่าง 6 - 12 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 18.4 และเคยตรวจสุขภาพ มากกว่า 12 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 11.8 ส่วนที่ไม่เคยตรวจสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 17.6 ด้านการปฏิบัติกิจของสงฆ์ในสัปดาห์ที่ผ่านมาพบว่าตัวพระภิกษุสงฆ์ทำวัตรเช้า-เย็น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.4 รองลงมา คือ กวาดลานวัด/ทำความสะอาดวัดคิดเป็นร้อยละ 87.6 ปัญหาตาคิดเป็นร้อยละ 86.4 ตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์ฉันอาหาร 2 มื้อ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.3 ส่วนการฉันน้ำปานะ ในช่วง 1 สัปดาห์ที่ผ่านมา พบว่า ฉันน้ำเปล่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.2 รองลงมา คือ ฉันน้ำปานะประเภทอื่นคิดเป็นร้อยละ 49.8 ด้านโรค หรือปัญหาสุขภาพที่เป็นเรื้อรังมานานเกินกว่า 6 เดือน พบว่า ตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์ที่ไม่มีโรคหรือปัญหาสุขภาพมีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 51.2 ส่วนที่มีโรค ร้อยละ 48.8 นั้น แบ่งเป็น โรคความดันโลหิตสูงมากที่สุด ร้อยละ 12.8 รองลงมาคือ ปวดหลัง ร้อยละ 11.3 โรคเบาหวาน ร้อยละ 11.1 และโรคอื่นๆ ร้อยละ 9.2

5.2 พระภิกษุสงฆ์มีทัศนคติด้านการบริโภคอาหารอยู่ในระดับ ปานกลาง (ดังตารางที่ 3) เมื่อจำแนกตามระดับคะแนนทัศนคติการบริโภค พบว่า พระภิกษุสงฆ์ มีทัศนคติในระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.95 รองลงมา มีทัศนคติอยู่ในระดับไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 20.65 และมี

ทัศนคติอยู่ในระดับดี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.40 (ดังตารางที่ 2) และเมื่อพิจารณารายชื่อ จะพบทัศนคติด้านการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน และร้อยละของคะแนนทัศนคติด้านการบริโภคอาหารของตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ (n = 523 รูป) จำแนกตามระดับการแปลความหมายคะแนน

รายการประเมิน	จำนวน	ร้อยละ	ระดับการแปลความหมาย
ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	23	4.40	ดี
	392	74.95	ปานกลาง
	108	20.65	ไม่ดี

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทัศนคติด้านการบริโภคอาหารของตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ (n = 523 รูป)

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ระดับทัศนคติ
ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	60	39.78	4.46	ระดับปานกลาง

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน (ร้อยละ) ของทัศนคติด้านการบริโภคของตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามรายชื่อ (n = 523 รูป)

ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่เห็น	ไม่เห็น	เห็น	เห็น
	ด้วย	ด้วย	ด้วย	ด้วย
1. พระคุณเจ้าคิดว่า การฉ้อโกงอาหารให้ครบ 5 หมู่ในแต่ละมื้อไม่สามารถเป็นไปได้	27 (5.2)	158 (30.2)	262 (50.1)	76 (14.5)
2. พระคุณเจ้าคิดว่า การฉ้อโกงอาหาร ควรคำนึงถึงความชอบเป็นหลัก	101 (19.3)	258 (49.3)	121 (23.1)	43 (8.2)
3. พระคุณเจ้าคิดว่า การอ่านหนังสือด้านสุขภาพ ไม่สามารถทำให้พระคุณเจ้ามีความสุขที่ดีขึ้นได้	68 (13.0)	269 (51.4)	142 (27.2)	44 (8.4)

ทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	เห็น ด้วย	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
4. พระคุณเจ้าคิดว่า ควรล้างมือก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง	2 (0.4)	18 (3.4)	158 (30.2)	345 (66.0)
5. พระคุณเจ้าคิดว่า ถ้าต้องการให้สุขภาพดี ต้องฉันทอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ	2 (0.4)	34 (6.5)	192 (36.7)	295 (56.4)
6. พระคุณเจ้าคิดว่า อาหารที่มีราคาแพง จะให้ประโยชน์ต่อร่างกายเสมอ	150 (28.7)	292 (55.8)	60 (11.5)	21 (4.0)
7. พระคุณเจ้าคิดว่า มีความยากลำบากในการเลือกบริโภคอาหารให้ครบ 5 หมู่ ขณะไปกิจธุระนอกวัด เช่น ไปโรงพยาบาล	14 (2.7)	126 (24.1)	299 (57.2)	84 (16.1)
8. พระคุณเจ้าคิดว่า การไปกิจนิมนต์นอกวัด เช่น งานมงคลสมรสงานขึ้นบ้านใหม่ ทำให้ต้องฉันทอาหารมากเกินไปจนความจำเป็น	56 (10.7)	327 (62.5)	110 (21.0)	30 (5.7)
9. พระคุณเจ้าคิดว่า การรับประทานอาหารเสริมช่วยให้ร่างกายได้รับสารอาหารมากกว่าอาหารปกติ	39 (7.5)	171 (32.7)	248 (47.4)	65 (12.4)
10. พระคุณเจ้าคิดว่า การฉันทเครื่องดื่มชูกำลัง เช่น เอ็ม150 ลิโพ กระทั่งแดง ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกาย	108 (20.7)	246 (47.0)	131 (25.0)	38 (7.3)
11. พระคุณเจ้าคิดว่า การฉันทอาหารบำรุง เช่น ซุปไก่สกัด รังนก ช่วยให้ร่างกายได้รับสารอาหารมากกว่าอาหารปกติ	29 (5.5)	121 (23.1)	288 (55.1)	85 (16.3)
12. พระคุณเจ้าคิดว่า การฉันทอาหาร 1-2 มื้อตามวินัยของพระภิกษุ ทำให้ได้รับสารอาหารไม่ครบ 5 หมู่	35 (6.7)	251 (48.0)	190 (36.3)	47 (9.0)
13. พระคุณเจ้าคิดว่า การสูบบุหรี่ เป็นสิ่งที่ไม่สมควรสำหรับพระภิกษุ	28 (5.4)	76 (14.5)	189 (36.1)	230 (44.0)
14. พระคุณเจ้าคิดว่า การเลิกสูบบุหรี่ เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก	80 (15.3)	200 (38.2)	169 (32.3)	74 (14.1)
15. พระคุณเจ้าคิดว่า ควรฉันทอาหารทุกประเภทที่ญาติโยมนำมาถวายเพื่อไม่ให้ญาติโยมเสียใจ	41 (7.8)	174 (33.3)	234 (44.7)	74 (14.1)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาทัศนคติด้านการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์มีทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคอยู่ในระดับปานกลางโดยมีทัศนคติในระดับปานกลางมากที่สุด รองลงมามีทัศนคติอยู่ในระดับไม่ดี และมีทัศนคติอยู่ในระดับดี น้อยที่สุดซึ่งคณะผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

ในด้านทัศนคติที่เหมาะสมด้านการบริโภคอาหาร พบว่า พระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ มีทัศนคติที่เหมาะสมในข้อความที่ว่า “ควรล้างมือก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง” โดยเห็นด้วยสูงถึง ร้อยละ 96.2 เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “ถ้าต้องการให้สุขภาพดี ต้องฉันทอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ” ร้อยละ 36.7 และเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 56.4 ส่วนข้อความที่ว่า “อาหารที่มีราคาแพงจะให้ประโยชน์ต่อร่างกายเสมอ” นั้น ไม่เห็นด้วยสูงถึงร้อยละ 84.5 ทั้งนี้ Roger (1978) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นดัชนีชี้ว่าคุณคนนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุ หรือสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่งๆ อันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป ดังนั้น หากทัศนคติที่เหมาะสมด้านการบริโภคอาหารเหล่านี้นำไปสู่การปฏิบัติก็อาจทำให้ไม่เกิดปัญหาทางสุขภาพที่เกิดจากพฤติกรรมการบริโภคอาหาร

สำหรับทัศนคติที่ไม่เหมาะสมด้านการบริโภคอาหารนั้น พบว่า พระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ มีทัศนคติที่ไม่เหมาะสมหลายประเด็น อาทิ เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “มีความยากลำบากในการเลือกบริโภคอาหารให้ครบ 5 หมู่ ขณะไปกิจธุระนอกวัด เช่น ไปโรงพยาบาล” โดยเห็นด้วยสูงถึง ร้อยละ 73.3 เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “การฉันทอาหารบำรุง เช่น ชูบไก่สกัด ริงนก ช่วยให้ร่างกายได้รับสารอาหารมากกว่าอาหารปกติ” สูงถึงร้อยละ 71.4 เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “การฉันทอาหารให้ครบ 5 หมู่ในแต่ละมื้อไม่สามารถเป็นไปได้” สูงถึงร้อยละ 64.6 เห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “ควรฉันทอาหารทุกประเภทที่ญาติโยมนำมาถวาย เพื่อไม่ให้ญาติโยมเสียใจ” ร้อยละ 58.8 และเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “การฉันทอาหาร ควรคำนึงถึงความชอบเป็นหลัก” ร้อยละ 41.4 เป็นต้นในการพิจารณาว่าข้อความข้างต้นเป็นทัศนคติที่ไม่เหมาะสมด้านการบริโภคอาหารนั้น เนื่องด้วยพระพุทธองค์ได้ทรงบัญญัติเกี่ยวกับการฉันทอาหารของพระภิกษุสงฆ์โดยให้เป็นไปในความพอดี เพื่อการยังชีพ ดังในขัมภกตวรรค สิกขาบทที่ 9 และ 10 อันเป็นพระวินัยที่ระบุให้พระภิกษุรับอาหารแต่พอฉันท และห้ามฉันทอาหารเหลือ ตลอดจนควรพิจารณาประเภทของอาหารที่ฉันทว่าเหมาะสมกับโรคที่เป็นอยู่ และในบัญญัติในสักกัจวรรค สิกขาบทที่ 2 ที่ระบุเกี่ยวกับการรับประทานอาหารต้องเอาใจใส่ดูอาหารที่จะรับประทานก่อนที่จะตักเข้าปาก ซึ่งพระวินัยนี้ช่วยกำหนดให้พระภิกษุควรตรวจอาหารก่อนที่จะรับประทาน เนื่องจากในอาหารอาจมีสิ่งแปลกปลอมที่ทำให้เกิดอันตรายต่อพระภิกษุสงฆ์ได้ (ชรินทร์

ห้วงมิตร และคณะ, 2560) ดังนั้น หากทัศนคติเหล่านี้นำไปสู่การปฏิบัติก็อาจทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพที่เกิดจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า การเลือกบริโภคหรือฉันทอาหารของพระภิกษุสงฆ์จะจำกัดหรือมีตัวเลือกเฉพาะอาหารจากการถวายหรือใส่บาตรโดยประชาชนซึ่งพระภิกษุสงฆ์ไม่สามารถปรุงอาหารได้เองนั้น อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พระภิกษุมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคหรือมีปัญหาสุขภาพ ดังรายงานการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ในจังหวัดขอนแก่น ของ พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต และคณะ (2558) ที่ว่าพระสงฆ์มีพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคในกลุ่มไม่ติดต่อเรื้อรัง ได้แก่ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูงเช่นเดียวกับศึกษาสุขภาพพระสงฆ์ในบริบทชุมชนอุตสาหกรรม ของ วชิรินทร์ ออละออ(2557) ที่รายงานว่า ปัญหาอันเนื่องมาจากการฉันทอาหารของพระสงฆ์ คือ โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวานและยังสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในจังหวัดลพบุรีของ พระกิตติญาณเมธี วราภรณ์และคณะ (2561) ที่พบว่าพระสงฆ์ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีโรคประจำตัวเป็นโรคเรื้อรัง อาหารที่ฉันทได้จากการบิณฑบาต เป็นอาหารประเภทแป้ง น้ำตาล กะทิ และไขมัน และจากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในงานวิจัยนี้ที่พบว่าตัวอย่างพระภิกษุสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษมีโรคหรือปัญหาสุขภาพที่เป็นเรื้อรังมานานเกินกว่า 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 48.8 แบ่งเป็น โรคความดันโลหิตสูงมากที่สุด ร้อยละ 12.8 รองลงมาคือ ปวดหลัง ร้อยละ 11.3 โรคเบาหวาน ร้อยละ 11.1

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

7.1.1 ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพด้านการบริโภคของพระภิกษุสงฆ์ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา หรือสถานที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน สำหรับใช้เป็นแนวทางในการวางแผนหารูปแบบในการส่งเสริมสุขภาพด้านการบริโภคอย่างต่อเนื่องได้

7.1.2 ควรจัดโครงการส่งเสริมทัศนคติด้านการบริโภคอาหารให้กับพระภิกษุสงฆ์ และโครงการนั้นต้องเป็นไปตามความต้องการของพระภิกษุสงฆ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพด้านการบริโภคที่ดีต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 วิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรคที่ทำให้พระภิกษุสงฆ์ไม่สามารถปฏิบัติตนหรือมีพฤติกรรมการบริโภคที่ส่งผลดีต่อสุขภาพได้

7.2.2 ศึกษาวิจัยเชิงทดลอง หรือกึ่งทดลองเพื่อหาวิธีหรือแนวทางพัฒนาวิธีการดูแลสุขภาพตนเองของพระภิกษุสงฆ์

8. เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2562). **ทัศนคติ ความหมาย และความสำคัญ**. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/634487>
- จงจิตร์อังคทะวานิชและคณะ (2559). **สงฆ์ไทยไกลโรคสร้างพระสงฆ์ต้นแบบโภชนาการดี**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. สืบค้นจาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/31149-ปัญหาโภชนาการของพระสงฆ์.html>
- จันทิมา ฤกษ์เลื่อนฤทธิ์ และคณะ. (2553). **ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของพระสงฆ์ในจังหวัดนครนายก**. วารสารไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ. 5(4). 333-343.
- ชรินทร์ ห่วงมิตร นเรศน์ ฐิตินันท์วิวัฒน์ และอมรรัตน์ กล้าทัพ. (2560). **รายงานการศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพเครือข่ายพระภิกษุสงฆ์ในเขตเทศบาลนครสวรรค์**. สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- เดชา บัวเทศ. (2554). **สุขภาพพระสงฆ์ : รูปแบบการดูแลสุขภาพองค์รวมโดยการมีส่วนร่วม ของชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 2 จังหวัดสระบุรี**. กระทรวงสาธารณสุข: สระบุรี.
- เตชภณ ทองเต็ม. (2557). **การศึกษาภาวะทุพพลภาพของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ**. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- นันทพงศ์ ลัทธพิพัฒน์. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคและกิจกรรมทางกายของพระภิกษุไทย**. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา. คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญฤทธิ์ประสิทธิ์อินทร์. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมการบริโภคของพระสงฆ์ในเขตภาคเหนือ**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลสาธารณสุข. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระกิตติญาณเมธี วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง และสมบูรณ์ สุขสำราญ. (2561). **การส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในจังหวัดลพบุรี**. วารสารรัชต์ภาคย์. 12(25). 94-107.
- พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต ธวัชรัตน์ แดงหาญ และสร้อยัญญาภักขวิธ. (2558). **การพัฒนาแบบการดูแลสุขภาพองค์รวมของพระสงฆ์ในจังหวัดขอนแก่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่าย**. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น. 22(2). 117-129.
- มูลนิธิโรงพยาบาล 50 พรรษามหาชิราลกรณ. (2554). **การดูแลสุขภาพพระภิกษุสามเณรและประชาชน**. ปทุมธานี : ยูโฮเฟ่น.

วัชรินทร์ ออละออ. (2557). สุขภาพพระสงฆ์ในบริบทชุมชนอุตสาหกรรม. *วารสารวิจัยสังคม*. 37(2). 89-124.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2562). **ทัศนคติ**. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%h97%E0%B8%B1%E0%B8%A8%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%95%E0%B8%B4>.

ศิริพร พรพุทธศิริพร พรพุทธษา. (2542). **ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการป้องกันภาวะหกล้มของผู้สูงอายุ**. ปรินญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้สูงอายุ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมเกียรติ รัมัญวงศ์ วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง และสมบุญ สุขสำราญ. (2561). การส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในจังหวัดลพบุรี. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 12(25). 94-107.

สุมิตรา มาเมือง. (2545). **ภาวะโภชนาการและพฤติกรรมการฉันทาอาหารของพระสังฆาธิการที่ศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาโภชนศาสตร์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Cochran, W.G. (1953). **Sampling Techiques**. New York : John Wiley & Sons. Inc.

Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing**. 5th ed. New York : Harper Collins. Publishers.

Cronbach, Lee J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed. New York.

Roger, D. (1978). **The Psychology of adolescence**. New York: Appleton Century-Crofts.

9. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาสาสมัครพระภิกษุผู้สงฆ์ทุกท่านที่เข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่สนับสนุนทุนการดำเนินวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2562 แก่คณะผู้วิจัยและขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่สนับสนุนงบประมาณในการนำเสนอผลงานวิชาการในครั้งนี้

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร
An Application of The Four Principles of Sangahavatthu to The Provision of
Service by Mukdahan City Municipality, Mukdahan Province

พระขวัญชัย ปิยสีโล(โนเรศ)¹

Phra Kwanchal Piyasilo(Noret)

ดร.ไพรัช พันชมภู²

Dr.Phairat Phuenchomphoo

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ดังนี้
1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของ
เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้
หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ของบุคลากรที่มีเพศ
อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ
4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
บุคลากรเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 85 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร
การคำนวณของทาโร่ ยามาเน (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่าห้าระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบได้แก่ การทดสอบที (t-test)
และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การวิจัยเชิงคุณภาพประชากร
กลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงจำนวน 14 คน ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่บริการหรือตัวแทนใน
เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และประธานชุมชนหรือหัวหน้าชุมชนในเทศบาลเมืองมุกดาหาร
จังหวัดมุกดาหาร เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง,
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งสี่ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม ด้านการให้บริการรวดเร็วทันเวลา และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่องตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการ ของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารโดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ 3) ข้อเสนอแนะของบุคลากรเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารเรียงลำดับจากความถี่สูงไปหาต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ ควรเอาใจใส่บริการอย่างต่อเนื่อง(อรรถจริยา)มากยิ่งขึ้น ควรบริการด้วยความเสียสละเอาใจใส่กับทุกคน (อรรถจริยา)มากยิ่งขึ้น และควรแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้มาขอรับบริการ(อรรถจริยา)มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : 1. การประยุกต์ 2. หลักสังคหวัตถุ 4 3. เทศบาลเมืองมุกดาหาร

ABSTRACT

As a mixed-method research, this research maintains three objectives: 1) to study the staff members' attitude towards the applying of the four principles of Sangahavatthu to the provision of service by the Mukdahan City Municipality, Mukdahan Province, 2) to compare the staff members' attitude towards the application of the said principles to the provision of service by the municipality as mentioned, classified by gender, age and education, and 3) to compile the related recommendations suggested. Samples were 85 staff members of the said municipality, with the Taro Yamane formula being used in computation. The tool used for collecting the data was the five-rating scale questionnaire with reliability of 0.92. The data collected were analyzed by the statistical devices, namely, frequency, percentage, mean, S.D. and t-test and f-test (One-way ANOVA). To meet the requirement of qualitative research, the in-depth interview of 14 purposive informants consisting of municipality executives and officials in charge of service provision, together with community headmen living in the said area was undertaken, and the interview devices were semi-structured or guided interviews.

The research results can be summarized as follows: 1) The staff members' attitude towards the application of the four principles of Sangahavatthu to the provision of service by the Mukdahan City Municipality, Mukdahan Province, was in both overall and individual aspects found to stand at a MUCH level. In an individual aspect, the item that stood on top of the scale was the aspect of service officials, followed by those of equality, readiness and non-stop in service, respectively. 2) The comparison of the staff members' attitude classified by gender, age and education, was found that the difference in terms of gender, age and education did not cause any difference in both overall and individual aspects. The discovery did not meet with the hypothesis as set. 3) The recommendations as suggested by the respondents can be recorded according to the order of frequency as follows: Non-stop service provision is needed during the office hours. While being at work, more attention to customers is required. Any good and valuable advices should be given to customers for the sake of the best practice.

Keywords : 1. Application 2. Four Principles of Sangahavatthu 3. Mukdahan City Municipality

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 จนถึงฉบับปี 2550 เป็นต้นมางานการให้บริการของภาครัฐ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก ทั้งนี้รัฐธรรมนูญมุ่งเน้นให้ภาครัฐ ต้องให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาครัฐต้องกระจายอำนาจ และมุ่งเน้นให้หน่วยงานต่าง ๆ ให้มีความเอาใจใส่ในงานการให้บริการมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูล เข้าถึงการให้บริการ การช่วยเหลือในด้าน ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ในการปกครองตามระบบประชาธิปไตย ในหลักการที่ว่า ของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ตามรัฐธรรมนูญได้แบ่งการบริหารงานในประเทศออกเป็นสามส่วน คือ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น ทั้งสามส่วนเป็นการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ เพื่อให้งานการบริหารงาน และงานการให้บริการมีประสิทธิภาพ อย่างสูงสุด การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นอีกหน่วยงานภาครัฐ ที่ได้มีการกระจายอำนาจลงมาจากส่วนกลาง ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้หน่วยงานรัฐ ได้ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ประชาชนได้มีโอกาส เข้าถึงการให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวก ให้เข้าถึงการมาร้องขอ หรือเข้ามาติดต่องานราชการ การให้บริการภาครัฐจะประสบความสำเร็จได้ดี เนื่องจากการบริการเป็นกระบวนการของกิจกรรมในการส่งมอบบริการจากผู้ให้บริการไปยังผู้รับบริการทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับ

ทรัพยากรมนุษย์ ผู้ทำหน้าที่ที่มีจิตสำนึกในการให้บริการและปรารถนาที่จะปรับปรุงบริการภาครัฐ ไม่ใช่สิ่งที่จับต้องได้ชัดเจน แต่ออกมาในรูปของเวลาสถานที่รูปแบบเพื่อเอื้ออำนวยทางจิตวิทยา ให้เกิดความพึงพอใจ ดังนั้น จิตสำนึกในการให้บริการจึงเป็นกุญแจสำคัญในการปรับปรุงบริการภาครัฐ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดภาครัฐจึงมุ่งเน้นงานการให้บริการต้องบริการต้องเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลด้วย (ชอลดาห้วงน้ำ, 2548, หน้า 1)

หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) ทานให้ปันคือเอื้อเพื่อเผื่อแผ่เสียสละแบ่งปันช่วยเหลือ สงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและศิลปวิทยา 2) ปิยวาจาพูดอย่างรักกันคือกล่าวคำสุภาพไพเราะน่าฟังชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผลเป็นหลักฐานชักจูงในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจรู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดีสมานสามัคคีเกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 3) อุตถจริยาทำประโยชน์แก่กันคือช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนช่วยช่วยเหลือกิจการต่างๆบำเพ็ญประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาลดและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม 4) สมานัตตตาเอาตัวเข้าสมานคือทำตัวให้เข้ากับเขาได้วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ความเสมอภาคปฏิบัติตนสม่ำเสมอทั้งหลายคือร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกันจะเห็นได้ว่าหลักสังคหวัตถุ 4 มีความสอดคล้องกับการให้บริการและส่งเสริมหลักการให้บริการให้มีประสิทธิภาพได้เป็นอย่างมาก(พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543, หน้า 167-168)

เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งเมื่อ วันที่ 25 พฤษภาคมพ.ศ. 2542 ที่ผ่านมามีความรับผิดชอบต่อประชาชนในเขตพื้นที่ โดยให้บริการอย่างเต็มที่เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ได้กำหนดนโยบาย ระเบียบงานบริหารงานภาครัฐ มุ่งเน้นการให้บริการกับประชาชน คือ ผู้ให้บริการต้องเอาใจใส่ บริการอย่างเท่าเทียมบริการรวดเร็วทันเวลา บริการอย่างต่อเนื่อง และบริการอย่างเพียงพอ (ศศิธร พูลสุข, 2538, หน้า 33) ที่สำคัญต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์การบริหารบ้านเมืองที่ดี (Good Government) ในหมวดที่ 2 ว่าด้วยคุณธรรม ซึ่งรัฐบาลมุ่งเน้นใช้หลักธรรมาภิบาลด้วยซึ่งหลักสังคหวัตถุ4เป็นหลักธรรมมุ่งเน้นการสงเคราะห์ มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) การทานการเอื้อเพื่อเผื่อแผ่แบ่งปันมีน้ำใจต่อกันและกันการแบ่งปัน ความสุขให้แก่กันและกันทั้งที่เป็นวัตถุสิ่งของและแบ่งปันน้ำใจบุคคลในครอบครัวไม่ตระหนี่ถี่เหนียวใช้สอยหรือบริโภคสิ่งของแต่เพียงผู้เดียว 2) ปิยวาจาการพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนโยนพูดด้วยจิตที่ปรารถนารู้จักกาลเวลาในการพูดอย่างเหมาะสมและรู้จักการใช้คำพูดไม่ใช้วาจาหักล้างเชือดเฉือนจิตใจของผู้อื่นหรือวาจาที่เป็นคำหยาบคายกระด้างกระเดื่องดูต่ำเสียชื่อเสียงจะก่อให้เกิดการขัดใจกัน3) อุตถจริยาการช่วยเหลือบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นสงเคราะห์เกื้อกูลกันและ 4) สมานัตตตาการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพบทบาทหน้าที่ของตนโดยวางตนเสมอต้นเสมอปลายสามารถเข้ากับผู้อื่น (พระภิกษุวิสุทธิคุณ (เสริมชัย ชยมงคล, 2552, หน้า 83) หลักธรรม ดังกล่าว เป็นการเอื้ออำนวย

ต่องานการให้บริการเป็นอย่างมาก แต่ก็ไม่อาจทราบได้ว่า เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริการ มากน้อยเพียงใด เพราะยังไม่มีการศึกษา และการวิจัย อย่างจริงจัง

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางพัฒนาการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ของบุคลากรที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะของบุคลากรเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 บุคลากรที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร แตกต่างกัน

3.2 บุคลากรที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร แตกต่างกัน

3.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ทราบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

4.2 ได้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ของบุคลากรที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

4.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

4.4 ผลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล มากยิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ บุคลากรเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 82 คน (เทศบาลเมืองมุกดาหาร, 2560, อัดสำเนา)

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 108 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamanee) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 85 คน (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543, หน้า 79) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ในสี่ด้าน(1) ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ (2) ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม(3)ด้านการให้บริการรวดเร็วทันเวลา 4)ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close-ended Questionnaire) สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบแบบ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close-ended Questionnaire) สอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร เป็นคำถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ช่วงระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

5.5 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power/DP) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) ดังนี้

5.5.1 นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67-1.00 เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

5.5.2 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .92

5.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.6.1 สถิติตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้แก่ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ (IOC) (ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ, 2549, หน้า 65) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

5.6.2 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.6.3 สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การเปรียบเทียบตัวแปรอิสระแก่กัน (Independent : t-test)

5.6.4 สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA : F-test)

6. ผลการวิจัย

6.1 ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งสี่ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม ด้านการให้บริการรวดเร็วทันเวลา และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับเมื่อแยกเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

6.1.1 ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “เอื้อเพื่อต่อผู้มาขอรับบริการ (ทาน)” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 8 ที่ว่า “อ่อนน้อมต่อผู้มาขอรับบริการ อยู่เสมอ (สมานัตตตา)”

6.1.2 ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “บริการด้วยความรักและเมตตากับทุกคน (ทาน)” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 6 ที่ว่า “บริการด้วยความขยันอดทนกับทุกคน (อัตถจริยา)”

6.1.3 ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ด้านการให้บริการรวดเร็วทันเวลาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “เอื้อเพื่อให้บริการอย่างรวดเร็ว (ทาน)” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 8 ที่ว่า “อ่อนน้อมต่อผู้มาขอรับบริการบริการ อยู่เสมอ (สมานัตตตา)”

6.1.4 ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งแปดข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “มีความเอื้อเพื่อให้บริการอย่างต่อเนื่อง (ทาน)” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “เอาใจใส่บริการอย่างต่อเนื่อง(อัตถจริยา)”

6.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 พบว่า ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชน ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีการประกอบอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยสรุป ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร เรียงลำดับจากความถี่สูงไปหาต่ำ สาม

อันดับแรก ได้แก่ ควรให้บริการมีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ควรเอื้อเพื่อจัดจุดบริการสถานที่จอดรถอย่างเพียงพอ และควรมุ่งมั่นเอาใจใส่ให้บริการจนเสร็จสิ้นมากยิ่งขึ้น

6.4 สรุปผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายให้สัมภาษณ์ไว้ พอสรุปได้ ดังนี้

6.4.1 ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารอยู่มาก เพราะเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเอื้อเพื่อต่อผู้มาขอรับบริการ (ทาน) เสียสละต่อผู้มาขอรับบริการ(ทาน)พูดจาสุภาพต่อผู้มาขอรับบริการ(ปิยวาจา)พูดจาอ่อนหวานต่อผู้มาขอรับบริการ(ปิยวาจา)ช่วยเหลือต่อผู้มาขอรับบริการ(อตัถจริยา)แนะนำในสิ่งที่จำเป็นประโยชน์ต่อผู้มาขอรับบริการ(อตัถจริยา)วางตนเป็นกันเองต่อผู้มาขอรับบริการอยู่เสมอ (สมานัตตตา)อ่อนน้อมต่อผู้มาขอรับบริการอยู่เสมอ (สมานัตตตา)

6.4.2 ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร อยู่มาก เพราะให้บริการด้วยความรักและเมตตาให้กับทุกคน (ทาน) ให้บริการด้วยความเอื้อเพื่อ และเสียสละกับทุกคน(ทาน) บริการพูดจาสุภาพอ่อนหวานกับทุกคน(ปิยวาจา) บริการยิ้มแย้มแจ่มใสและเป็นกันเองกับทุกคน(ปิยวาจา) บริการด้วยความเสียสละเอาใจใส่กับทุกคน (อตัถจริยา) บริการด้วยความขยันอดทนกับทุกคน (อตัถจริยา)เต็มใจช่วยเหลือบริการกับทุกคนอยู่เสมอ(สมานัตตตา)บริการด้วยความรักและเมตตาให้กับทุกคนอยู่เสมอ (สมานัตตตา)”

6.4.3 ด้านการให้บริการรวดเร็วทันเวลา ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร อยู่มาก เพราะให้บริการด้วยความเอื้อเพื่อให้บริการอย่างรวดเร็ว (ทาน) เสียสละให้บริการอย่างรวดเร็วตามกำหนด(ทาน) พูดจาสุภาพชัดเจน เข้าใจง่าย (ปิยวาจา)แนะนำอธิบายด้วยคำพูดจาสุภาพสั้นกะทัดรัด (ปิยวาจา)ช่วยเหลือให้บริการอย่างรวดเร็ว(อตัถจริยา)ดำเนินการให้บริการอย่างรวดเร็ว(อตัถจริยา)เร่งรีบติดตามให้บริการอย่างรวดเร็วอยู่เสมอ (สมานัตตตา) อ่อนน้อมต่อผู้มาขอรับบริการ อยู่เสมอ (สมานัตตตา)

6.4.4 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ผลการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ พบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร อยู่มาก เพราะให้บริการมีความเอื้อเพื่อให้บริการอย่างต่อเนื่อง(ทาน)มีความเสียสละบริการอย่างต่อเนื่อง(ทาน)พูดจาสุภาพในขณะที่ให้บริการอย่างต่อเนื่อง (ปิยวาจา)พูดจาไพเราะในขณะที่ให้บริการอย่างต่อเนื่อง(ปิยวาจา)เอาใจใส่บริการอย่างต่อเนื่อง(อตัถจริยา)ขยันอดทน

ให้บริการอย่างต่อเนื่อง(อัตถจริยา)ช่วยเหลือให้บริการอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ (สมานัตตตา)ดำเนินการให้บริการอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ (สมานัตตตา)

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการ โดยเฉพาะด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เพราะได้ให้บริการพูดสุภาพอ่อนหวานเรียงลำดับกับทุกคน บริการยิ้มแย้มแจ่มใสกับทุกคน บริการเอื้อเฟื้อ เสียสละกับทุกคน บริการด้วยความรักและเมตตากับทุกคน บริการด้วยความเสียสละเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกับทุกคน ค่อยแนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างเท่าเทียมกับทุกคน และเต็มใจบริการช่วยเหลือรับใช้อย่างเท่าเทียมกับทุกคน ส่วนด้านการให้บริการรวดเร็วทันเวลา ก็เอื้อเฟื้อเอาใจใส่ให้บริการให้ตรงเวลา และสะดวกรวดเร็ว เสียสละให้บริการเพื่อให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด ช่วยเหลือให้บริการเพื่อให้ตรงตามเวลาที่กำหนด ช่วยเหลือในขั้นตอนการให้บริการเพื่อให้ตรงตามเวลา พุดจาแนะนำตอบข้อสงสัยอยู่เสมอเพื่อให้บริการรวดเร็วตรงเวลา บริการด้วยความมุ่งมั่นเพื่อให้ตรงตามเวลาที่กำหนด และ มีความพร้อมให้บริหารเพื่อตรงตามเวลาที่กำหนด ใน ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่องให้บริการเสียสละไม่หยุดพักอย่างต่อเนื่อง ให้บริการยิ้มแย้มแจ่มใสจนเสร็จเรียบร้อยให้บริการพูดจาสุภาพเป็นกันเองให้บริการเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่องจนเสร็จ ให้บริการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องตลอดเวลามุ่งมั่นเอาใจใส่ให้บริการจนเสร็จสิ้นและ แนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์เมื่อมีข้อสงสัย และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้าแม้จะเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ระดับการแปลผลก็อยู่ในระดับมาก เพราะได้ให้บริการอาคารสถานที่มีความเจริญก้าวหน้า กระบวนการขั้นตอนให้บริการมีความก้าวหน้าปรับปรุงตลอดเครื่องอุปกรณ์บริการให้ทันสมัยเจริญก้าวหน้าตลอด การพูดจาสุภาพมีความเจริญก้าวหน้าการแต่งกายสุภาพให้บริการมีความเจริญก้าวหน้าพัฒนา ปรับปรุงให้บริการมีความเจริญก้าวหน้าทุกปี และการให้บริการมีความเจริญก้าวหน้ามาโดยตลอดทุกปีมาโดยตลอดทุกปี อาจด้วยเหตุนี้ จึงทำให้บุคลากรเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยประเด็นนี้ สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของเมธี แสนวิเศษ สัมภาษณ์ไว้ว่า “...โดยภาพรวม เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการ ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียมอยู่มาก โดยได้ให้มีการให้บริการพูดสุภาพอ่อนหวานเรียงลำดับกับทุกคน ให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสอย่างเท่าเทียมเสมอภาค ให้บริการเอื้อเฟื้อ เสียสละกับทุกคน...”

สอดคล้องกับงานวิจัยของดณัย วงศ์อมรอรพันธ์ (2553) ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสภานายความตามหลักสังคหวัตถุ 4” ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

7.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร แตกต่างกันผลการวิจัย พบว่า

7.2.1 เพศ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เพศเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่บ่งบอกให้ทราบว่า เป็นชายหรือเพศหญิงเท่านั้น เพศจึงไม่เป็นอุปสรรคใด ๆ กับความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ดังนั้น ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธรรมธ รัชชัย (2554) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของศาลจังหวัดระยองตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีรายได้ต่อการให้บริการของศาลจังหวัดระยองตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไม่แตกต่างกัน

7.2.2 อายุ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า อายุเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่บ่งบอกให้ทราบว่าใครเกิดก่อนและหลังเท่านั้น อายุจึงไม่เป็นอุปสรรคใด ๆ กับความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ดังนั้น ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธรรมธ รัชชัย (2554) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของศาลจังหวัดระยองตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีรายได้ต่อการให้บริการของศาลจังหวัดระยองตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไม่แตกต่างกัน

7.2.3 ระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ระดับการศึกษาเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่บ่งบอกให้ทราบว่าการศึกษาสูงหรือต่ำเพียงเท่านั้น ระดับการศึกษาจึงไม่เป็นอุปสรรคใด ๆ กับความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการ

ให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ดังนั้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธรรมธ ธงชัย (2554) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของศาลจังหวัดระยองตามหลักสังคหวัตถุ 4 “ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อย ได้แก่ด้านทานด้านปิยวาจาด้านอัตตจริยาและด้านสมานัตตตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีเพศอายุสถานภาพสมรสระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีรายได้ต่อการให้บริการของศาลจังหวัดระยองตามหลักสังคหวัตถุ 4 ไม่แตกต่างกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการพัฒนาเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริการ ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการ ให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

8.1.2 ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการพัฒนาเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการ ด้านการให้บริการอย่างเท่าเทียม มากยิ่งขึ้นต่อไป

8.1.3 ด้านการให้บริการรวดเร็วทันเวลา พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการพัฒนาเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการ ด้านการให้บริการรวดเร็วทันเวลาให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

8.1.4 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการพัฒนาเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง มากยิ่งขึ้นต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ควรวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่องของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร เพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

8.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละด้าน คือ เอาใจใส่บริการอย่างต่อเนื่อง(อัตถจริยา) ดังนั้น ควรวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ปัจจัยที่ส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ทำให้เกิดการเอาใจใส่บริการอย่างต่อเนื่องของบุคลากรในเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

8.2.3 จากผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรเอาใจใส่บริการอย่างต่อเนื่อง(อัตถจริยา) มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ควรวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาประสิทธิภาพของบุคลากรในการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการด้วยความเอาใจใส่บริการอย่างต่อเนื่อง

8.2.4 ด้านส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือมีการพิจารณาให้ความเห็นในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการจัดการศึกษาและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยให้มีการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ตามสภาพความพร้อมและความเหมาะสม โดยมีจำนวนที่เหมาะสม ไม่มากเกินไป เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึงและให้การสนับสนุนได้อย่างเต็มที่รวมทั้งจัดให้มีกลไกในการติดตามดูแลโรงเรียนที่ถ่ายโอนให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาวิจัยการส่งเสริมการจัดการศึกษาในรูปแบบวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ทราบรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานในการจัดการศึกษา

8.3.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษา

8.3.3 ควรเพิ่มเครื่องมือในการวิจัยให้ละเอียดมากขึ้นด้วยการเพิ่มแบบสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์หรือการสนทนากลุ่มนอกเหนือจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามอย่างเดียวเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

9. เอกสารอ้างอิง

- ช่อลดดา หวังน้ำ. (2548). **การสร้างจิตสำนึกของการให้บริการภาครัฐ**. ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงานจัดหางานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.
- दनัย วงศ์อมร้อครพันธ์. (2553). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสภานายความตามหลักสังคหวัตถุ4**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เทศบาลเมืองมุกดาหาร. (2560). **บัญชีรายชื่อบุคลากรเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร**. มุกดาหาร : เทศบาลเมืองมุกดาหาร.
- ธรรมธร ธงชัย. (2554). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการของศาลจังหวัดระยองตามหลักสังคหวัตถุ 4**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีระศักดิ์ อุ่่นอารมณ์เลิศ. (2549). **เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา**. นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2543). **พุทธธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระภิกษุวิสุทฺธิคุณ(เสริมชัย ชยมงคล). (2542). **ตอบปัญหาธรรมปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เอชทีพีเพรส.
- เมธี แสนวิเศษ. (4 กรกฎาคม 2560). **รองนายกเทศมนตรี เทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร**. สัมภาษณ์.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. (2543). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาน์.
- ศศิธร พูลสุข. (2538). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการของกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารธุรกิจ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

10. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ขออนุโมทนาขอขอบคุณ ดร.ไพรัช พันชมภู อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขอันเป็นประโยชน์ แก่ผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ ขออนุโมทนาขอขอบคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความเมตตาในการตรวจสอบข้อบกพร่องทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ ขออนุโมทนาขอขอบคุณหัวหน้าชุมชน

และเจ้าหน้าที่บริหารในเทศบาลตำบลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิบสี่คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทน ที่ทุกท่านกรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ ขออนุโมทนาขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านใน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่กรุณาให้ความรู้ทางวิชาการ ตำรา เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ ได้ให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องที่ไม่ได้กล่าวนามมา ณ โอกาสนี้ ได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือสนับสนุน

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อบูชาพระคุณแต่บิดามารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ที่ให้การอบรมสั่งสอนให้มีสติปัญญา และคุณธรรมเครื่องชี้นำความสำเร็จในชีวิต

แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโฌนตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง
อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

The Guideline of Conservation about San Ton Ta Tradition of People Immigrated
to Thai-Cambodia Ban Sawang, Phonsai District, Roi-Et Province

พระครูกิตติพิพัฒน์¹

Phrakhru Kittiphiphat

พระครูวาปีจันทคุณ,ดร.²

Phrakhru Wapeechanthakun,Dr.

พระครูปลัดสมหมาย อตถสิทฺโธ,ดร.³

Phrakhruphalad Sommai Udtrasitto,Dr.,

ดร.ไพฑูรย์ สวนมะไฟ⁴

Dr.Phaitoon Suanmafai

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีแซนโฌนตา 2)ศึกษาสภาพปัญหาของการทำบุญประเพณีแซนโฌนตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด 3)ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโฌนตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาพบว่า คนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ดจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ พระพุทธศาสนาและผีหรือดวงวิญญาณอันเป็นหัวใจของ

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

²อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

³อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

⁴อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

งานบุญอีกอย่างหนึ่ง ประเพณีแซนโถงตายังคงได้รับการอนุรักษ์สืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง นับเป็นกิจกรรมเชื่อมโยงสัมพันธ์กันโดยมีความเชื่อเกี่ยวกับดวงวิญญาณบรรพบุรุษเป็นจุดเชื่อมร้อยถึงแม้คนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่างจะพยายามรักษาและสืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพชนเพียงใดแต่ปัจจัยภายนอกบางประการ เช่นสภาพเศรษฐกิจ สังคมเวลาสถานที่และกระแสโลกาภิวัตน์มีส่วนทำให้ต้องมีการปรับรูปแบบ ขั้นตอนหรือรายละเอียดของกิจกรรมและพิธีกรรมบางช่วงและมีสาระสำคัญของประเพณีที่มุ่งเน้นให้คนมีชีวิตอยู่ได้ตอบแทนบุญคุณคนตาย คนเป็น อีกประการหนึ่งพระพุทธศาสนา ยังคงได้รับการรักษาและสืบทอดไว้อย่างมั่นคงตามฐานะความเชื่อเดิมลักษณะเช่นนี้ช่วยตอกย้ำให้เห็นถึงความเข้มแข็งและจิตวิญญาณด้านการอนุรักษ์ของชาวไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำสำคัญ : 1. แนวทางการอนุรักษ์ 2. ประเพณีแซนโถงตา 3. คนไทยเชื้อสายเขมร

ABSTRACT

This research article has objectives to study 1) to study the concept of the San Ton Ta tradition, 2) to study the status of issue of San Ton Ta traditional merit of people immigrated to Thai-Cambodia Ban Sawang, Phonsai District, Roi-Et Province, 3. to study the guideline of conservation about San Ton Ta tradition of people immigrated to Thai-Cambodia Ban Sawang, Phonsai District, Roi-Et Province

The results of study found that;

The people immigrated to Thai-Cambodia Ban Sawang, Phonsai District, Roi-Et Province arranged cultural activities about human, Buddhism and spirits or souls are the heart of the ceremony. On the other hand San Ton Ta tradition still received a preservation continues. It is activity was linked together by beliefs of spirit of ancestors. Although the people immigrated to Thai-Cambodia will reserve and maintain a wisdom of ancestors, but some external factors such as economic condition, time, place and social globalization contributed to a remodel, process or details of events and certain ritual, and there is essence of the tradition-oriented people to live gratitude dead, living people. On the other hand, Buddhism until received treatment and inherited beliefs as family as ever. This characteristic stressed the strength and spirit of traditional conservation of people immigrated to Thai-Cambodia Ban Sawang, Phonsai District, Roi-Et Province

Keywords : 1. Guideline of conservation 2. San Ton Ta tradition 3. People immigrated to Thai-Cambodia

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความเชื่อเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมาจากประสบการณ์ชีวิตที่ประสบมาด้วยตนเองและได้รับการถ่ายทอดต่อกันมา โดยความเชื่อเป็นการยอมรับว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นความจริงหรือมีการดำรงอยู่จริง โดยอาศัยประสบการณ์ตรง การไตร่ตรอง หรือการอนุมาน ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ โดยความเชื่อหลายอย่างเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและลักษณะทางสังคม ทำให้มีวิถีชีวิตและการปฏิบัติเป็นไปในลักษณะเดียวกันจนกลายเป็นวัฒนธรรม โดยที่วัฒนธรรมมาจากการสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษ ซึ่งได้คัดเลือกสิ่งดีงามและเหมาะสมกับสังคมของตน แล้วมีกระบวนการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อให้ปฏิบัติตามกันมาจนกลายเป็นประเพณี โดยความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตถูกผูกโยงเข้ากับการเกิด การพัฒนาการ การดำเนินชีวิต ความสวัสดิภาพของชีวิต การสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษ ความตาย และชีวิตหลังความตาย โดยทุกสังคมจะมีความเชื่อและมีพฤติกรรมการแสดงออกต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณหลังจากท่านเสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งเป็นคติความเชื่อเรื่องวิญญาณหลังความตาย โดยที่ลูกหลานและผู้เกี่ยวข้องที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ทำพิธีการบูชาคุณงามความดีและการอุทิศความดีที่ตัวเองได้ทำไปให้ ซึ่งเป็นความเชื่อในเรื่องการอุทิศส่วนกุศล “เมื่อผู้ล่วงลับไปแล้วเคยสร้างคุณงามความดีไว้มากจนเป็นที่ประจักษ์แก่สังคม สังคมก็จะช่วยกันยกย่องเชิดชูคุณงามความดี ซึ่งเป็นการกระทำที่มีผลดีต่อสังคมในการดำรงรักษาสังคมให้มั่นคงเป็นปึกแผ่น ทำให้สังคมมีความสุขและสามัคคีกลมเกลียวกัน” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2540, หน้า 7) โดยมีความเชื่อเรื่องการบูชาวิญญาณบรรพบุรุษมีอยู่ทุกสังคม เพราะความเชื่อท้องถิ่นเกี่ยวกับการให้คุณให้โทษของผีบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ถูกนำมาเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดประเพณีการทำบุญอุทิศตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น “งานบุญประเพณีเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษของกลุ่มชาวไทยในภาคอื่นๆ ภาคกลางเรียกว่าวันสารท ภาคอีสานเรียกว่าบุญข้าวสาก ภาคเหนือเรียกบุญสลากภัต ภาคใต้เรียกบุญเดือนสิบหรือบุญชิงเปรต ส่วนประเพณีแซนโฌนตาเป็นบุญสารทเดือนสิบของชาวเขมร” (สารภี ขาวดี, 2559, หน้า 133) และยังมีการบูชาและการอุทิศส่วนกุศลตามคติทางพระพุทธศาสนาด้วย ส่วนคนไทยเชื้อสายเขมรก็มีความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแซนโฌนตา “แซนโฌนตาเป็นประเพณีสำคัญของเชื้อสายเขมรที่สืบทอดกันมายาวนานนับพันปี โดยในทุกปีเมื่อถึงวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ลูกหลานที่ไปทำงานหรือตั้งถิ่นฐานที่อื่นจะพร้อมใจกันเดินทางกลับบ้านเพื่อทำพิธีแซนโฌนตา หรือพิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษเพื่อแสดงออกถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณและแสดงความรักความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เครือญาติ ตลอดจนสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในชุมชน” (ดำรงพล พาชื่น, 2555, หน้า 5) ซึ่งเป็นทั้งความเชื่อ ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นด้วย โดยชุมชนบ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดอรัญญิต ก็เป็นอีกชุมชนคนไทยเชื้อสายเขมรที่ได้รับเอาวัฒนธรรมประเพณีแซนโฌนตามาปฏิบัติจนกลายเป็นประเพณีประจำบุญเดือนสิบ “ประเพณีบุญข้าวสากเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่ในรอบปีของชาวบ้านสว่างเป็น

ประเพณีที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านสว่างเป็นอย่างมาก โดยมีความเชื่อว่าการได้ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วจะได้บุญกุศลกลับคืนมาอย่างยิ่งใหญ่มาก (คำพันธ์ คงสวัสดิ์, 2549, หน้า 6) ซึ่งเป็นประเพณีอันดีงามและทรงคุณค่าที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน “ประเพณีแซนโถงตาเป็นประเพณีของชุมชนชาวไทยเชื้อสายเขมรที่ได้สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน แต่ปัจจุบันประเพณีแซนโถงตาที่มีคุณค่ากำลังถูกบิดเบือน” (ไทยโพสต์ (เอ็กซ์-ไซท์), 2555, หน้า 14) ซึ่งมีหลายอย่างในประเพณีแซนโถงตาที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงและทำให้แก่นแท้ของประเพณีแซนโถงตามีความเปลี่ยนแปลงไปมาก และคนรุ่นใหม่ก็ไม่เห็นคุณค่าของประเพณีแซนโถงตา

จากสภาพสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนในพื้นที่เข้าไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้น จึงปรากฏให้เห็นว่าคนจำนวนมากเริ่มไม่กลับมาร่วมประเพณีแซนโถงตามากเหมือนในอดีต แต่จะกลับมาในช่วงปีใหม่และช่วงสงกรานต์ ประกอบกับมีค่านิยมสมัยใหม่เข้ามาแทนที่ และคนในพื้นที่เองก็ให้ความสำคัญกับประเพณีแซนโถงตาน้อยลง โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมประเพณีนี้ลดลงทุกปี ซึ่งนับวันจะทำให้ประเพณีอันดีงามนี้ลบลบหายไป หากไม่มีมาตรการหรือแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโถงตาอย่างเร่งด่วนก็อาจทำให้สูญหายจากท้องถิ่นได้ในเวลาอันใกล้

ดังนั้น จากความสำคัญของประเพณีแซนโถงตาและสภาพปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาประเพณีแซนโถงตาในเชิงอนุรักษ์ในหัวข้อ “แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโถงตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดอรัญญิก” เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีแซนโถงตา ความเป็นมาและการทำประเพณีแซนโถงตาของบ้านสว่าง และเพื่อนำชุดความรู้ไปเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีแซนโถงตาให้ยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีแซนโถงตา
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการทำบุญประเพณีแซนโถงตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดอรัญญิก
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโถงตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดอรัญญิก

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทำให้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีแซนโถงตา

3.2 ทำให้เข้าใจสภาพปัญหาของการทำบุญประเพณีแซนโถงตาของคนไทยเชื้อสายเขมร บ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดอรัญญิ

3.3 ทำให้ได้แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโถงตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดอรัญญิ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) และการศึกษาเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Work Study) โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) กับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษารวบรวมข้อมูล ในการศึกษารวบรวมข้อมูล จำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคเอกสาร (Documentaries) การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเอกสารนั้น ได้ดำเนินการโดยจำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 โดยมุ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการอุทิศส่วนกุศลตามแนวทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก 2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ อรรถกถาพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยมุ่งศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการอุทิศส่วนกุศลตามแนวทางพระพุทธศาสนา แนวคิดการอุทิศส่วนกุศลของคนไทยเชื้อสายเขมร และแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีแซนโถงตาของคนไทยเชื้อสายเขมร โดยอาศัยแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น, หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์อรัญญิ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 การศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Work Study) การศึกษาภาคสนาม เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 37 รูป/คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล พร้อมด้วยเครื่องบันทึกเสียง แบบบันทึกการสังเกต และกล้องถ่ายรูปเป็นต้น โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลภาคสนามดังต่อไปนี้ (1) การสำรวจบริบทพื้นที่และสภาพทั่วไปของบ้านสว่าง (2) การประสานงานกับผู้นำชุมชนล่วงหน้าเพื่อขอเก็บข้อมูลทำวิจัย (3) ออกหนังสือนัดกลุ่มเป้าหมายพร้อมกำหนดวันเวลา และการส่งประเด็นที่ต้องการทราบล่วงหน้า เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้มีเวลาเตรียมข้อมูลสำคัญ (4) เตรียมความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง (5) เตรียมทีมงานช่วยเก็บข้อมูล โดยมีการประชุมกับผู้ช่วยวิจัยและ

แบ่งหน้าที่ในการเก็บข้อมูล เพื่อให้สะดวกรวดเร็วและได้ข้อมูลตามที่ต้องการ(6) ลงมือเก็บข้อมูลในพื้นที่กับประชากรกลุ่มเป้าหมาย (7) หลังจากเก็บข้อมูลภาคสนามแล้วรวบรวมข้อมูลทั้งหมด

4.2 ตรวจสอบข้อมูล/จัดระเบียบข้อมูล หลังจากที่ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามแล้ว ตรวจสอบจำนวนว่าแบบสัมภาษณ์ได้ครบตามที่ระบุไว้ในขอบเขตด้านประชากร และตรวจสอบเนื้อหาให้ครบตามประเด็นที่ต้องการ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของข้อมูล และจัดระเบียบข้อมูลตามประเด็นในสารบัญชั้วคร่าว

4.3 วิเคราะห์ข้อมูล การนำข้อมูลที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความข้อมูลที่รวบรวมมาทั้งหมดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ จัดความสัมพันธ์ของข้อมูลให้เชื่อมโยงกันรอบด้าน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการจำแนก จัดประเภทข้อมูล เปรียบเทียบ การตีความ สังเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการหาข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) และการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) เพื่อตอบวัตถุประสงค์โดยมุ่งสร้างองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัย

4.4 เรียบเรียงข้อมูล หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดแล้ว นำข้อมูลมาเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล แล้วจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการวิจัย

4.5 เขียนงานวิจัย หลังจากเรียบเรียงข้อมูลแล้วลงมือเขียนงานวิจัย โดยเขียนในลักษณะของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) ให้เป็นไปตามกรอบของการวิจัย และถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4.6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เรียบเรียงตามโครงสร้างเนื้อหาและกรอบการวิจัย จากนั้นจึงลงมือเขียนวิทยานิพนธ์ในรูปของความเรียง นำเสนอข้อมูลในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) เนื้อหาบางส่วนนำเสนอในรูปของตารางข้อมูล เนื้อหาบางส่วนมีการนำเสนอแผนภาพประกอบผลการวิจัย และการอธิบายความประกอบกับภาพถ่าย โดยมุ่งตอบประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอข้อค้นพบสำคัญในการวิจัยรวมทั้งการสร้างชุดความรู้ในการวิจัย พร้อมทั้งปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา และนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตรวจสอบรูปแบบระเบียบวิธีวิจัยให้ถูกต้องตามรูปแบบที่มหาวิทยาลัยกำหนด

5. ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องประเพณีแซนโถงตาพบว่า ประเพณีแซนโถงตาถือได้ว่าเป็นจารีตประเพณีชุมชนคนไทยเชื้อสายเขมร ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาและเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ลักษณะของประเพณีแซนโถงตานี้มีลักษณะเป็นสิ่งที่รับสืบทอดกันต่อๆ มาจากบรรพบุรุษ ด้วยการ

บอกเล่า หรือมุขปาฐะและรักษาไว้ด้วยการจดจำหรือปฏิบัติกันต่อๆ กันมา มากกว่าจะรักษาไว้ด้วยการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ประเพณีแซนโฎนตาถือเป็นประเพณีที่ชุมชนคนไทยเชื้อสายเขมรที่ได้รับเอาวัฒนธรรมประเพณีแซนโฎนตามาปฏิบัติจนกลายมาเป็นประเพณีประจำบุญเดือนสิบเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณหลังจากท่านเสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งเป็นคติความเชื่อเรื่องวิญญูณหลังความตาย โดยที่ลูกหลานและผู้เกี่ยวข้องที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ทำพิธีการบูชาคุณงามความดีและการอุทิศความดีที่ตัวเองได้ทำไปให้ ซึ่งเป็นความเชื่อในเรื่องการอุทิศส่วนกุศล

จากการลงพื้นที่วิจัยพบว่า สภาพปัญหาการทำบุญประเพณีแซนโฎนตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่างนั้น สังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนในพื้นที่เข้าไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้น คนจำนวนมากเริ่มไม่กลับมาช่วยประเพณีแซนโฎนตามากเหมือนในอดีต แต่จะกลับมาในช่วงปีใหม่และช่วงสงกรานต์ ประกอบกับมีค่านิยมสมัยใหม่เข้ามาแทนที่ และคนในพื้นที่เองก็ให้ความสำคัญกับประเพณีแซนโฎนตาน้อยลง โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมประเพณีน้อยลงทุกปี ซึ่งนับวันจะทำให้ประเพณีอันดีงามนี้ลบลบเลือนไป หากไม่มีมาตรการหรือแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโฎนตาอย่างเร่งด่วนก็อาจทำให้สูญหายจากท้องถิ่นได้ในเวลาอันใกล้

แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโฎนตา การแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโฎนตา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต และอยู่บนฐานของบริบทของชุมชน และชุมชนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ได้แก่ 1) จัดงานประเพณีแซนโฎนตาเป็นประจำทุกปี และยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันไป 2) ปลุกจิตสำนึกและกระตุ้นให้คนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในประเพณี ไม่ว่าจะเป็นการร่วม บริจาคสิ่งของที่จำเป็น หรือเข้าร่วมจัดกิจกรรม 3) ถ่ายทอดประเพณีแซนโฎนตาให้แก่กลุ่มเด็กและเยาวชน โดยจัดให้ผู้สูงอายุและเยาวชนได้มาพบปะกันและถ่ายทอดประเพณีเก่าแก่ของหมู่บ้านผ่านวิธีมุขปาฐะ เพื่อสร้างจิตสำนึกรักและหวงแหน ในวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน และให้กลุ่มเด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการจัดประเพณีแซนโฎนตา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเพื่อให้เข้าใจ ในประเพณีท้องถิ่นของตนเองได้อย่างถูกต้อง 4) ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประเพณีแซนโฎนตา และช่วยประชาสัมพันธ์ประเพณี ผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ โบรชัวร์ เป็นต้น 5) ตั้งเป็นหมู่บ้านต้นแบบของประเพณีแซนโฎนตา โดยให้ชุมชนอื่นๆ ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และ 6) มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมงาน ประเพณีแซนโฎนตา ให้คนในชุมชน รวมถึงคนภายนอกได้รับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

6. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโฎนตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดอรัญญิต จากศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีแซน

โณนตา สภาพปัญหาการทำบุญประเพณีแซนโณนตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง ในปัจจุบัน โดยได้แนวทางในการอนุรักษ์ประเพณีแซนโณนตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดอรัญญิตผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ การศึกษาประวัติความเป็นมา พัฒนาการของประเพณีแซนโณนตา พบว่า ประเพณีแซนโณนตาคือได้ว่าเป็น จารีตประเพณีชุมชนคนไทยเชื้อสายเขมร ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาและเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ลักษณะของประเพณีแซนโณนตานั้นมีลักษณะเป็นสิ่งที่รับสืบทอดกันต่อๆ มาจากบรรพบุรุษ ด้วยการบอกเล่า หรือมุขปาฐะและรักษาไว้ด้วยการจดจำหรือปฏิบัติกันต่อๆ กันมา ไม่ได้มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ประเพณีแซนโณนตาคือเป็นประเพณีที่ชุมชนคนไทยเชื้อสายเขมรรับเอาวัฒนธรรมประเพณีแซนโณนตามาเป็นประเพณีประจำบุญเดือนสิบเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณหลังจากท่านเสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งเป็นคติความเชื่อเรื่องวิญญาณหลังความตาย โดยที่ลูกหลานและผู้เกี่ยวข้องที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ทำพิธีการบูชาคุณงามความดีและการอุทิศความดีที่ตัวเองได้ทำไปให้

7. ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีแซนโณนตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดอรัญญิต” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรจัดงานประเพณีแซนโณนตาเป็นประจำทุกปี
2. ควรปลูกจิตสำนึกและกระตุ้นให้คนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในประเพณีแซนโณนตา หรือเข้าร่วมจัดกิจกรรม
3. ควรถ่ายทอดประเพณีแซนโณนตาให้แก่กลุ่มเด็ก และเยาวชน โดยจัดให้ผู้สูงอายุและเยาวชนได้มาพบปะกันและถ่ายทอดประเพณีเก่าแก่ของหมู่บ้าน ผ่านวิธีมุขปาฐะ เพื่อสร้างจิตสำนึก รักและหวงแหน ในวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน และให้กลุ่มเด็ก และเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการจัดประเพณีแซนโณนตา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเพื่อให้เข้าใจ ในประเพณีท้องถิ่นของตนเอง ได้อย่างถูกต้อง
4. ภาครัฐควร เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมประเพณีแซนโณนตา และช่วยประชาสัมพันธ์ ประเพณี ผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น เว็บไซต์ โบรชัวร์ เป็นต้น
5. ควรตั้งบ้านสว่างเป็นหมู่บ้านต้นแบบของประเพณีแซนโณนตา เพื่อให้ชุมชนอื่นๆ เข้ามาศึกษาเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน
6. ควรสื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมงาน ประเพณีแซนโณนตา ให้คนในชุมชน รวมถึงคน ภายนอกได้รับทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

8. เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2540). **ชีวิตหนึ่งเท่านั้นสร้างความดีได้นันต์**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม.
- สารณี ขาวดี. . (2559). ประเพณีแซนโฎนตา : การสืบทอดและการดำรงอยู่ในบริบทพื้นที่ดั้งเดิม. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 7(2). 131-163
- ดำรงพล พาชื่น. (6 ตุลาคม 2555). **แซนโฎนตางานบุญสุรินทร์**. หนังสือพิมพ์ข่าวสด.
- คำพันธ์ คงสวัสดิ์. (2549). **ประวัติบ้านสว่าง**. (เอกสารอัดสำเนา).
- ไทยโพสต์ (เอ็กซ์-ไซท์). (3 พฤศจิกายน 2555). **ฟื้นฟูประเพณีแซนโฎนตาขยายต้นแบบบุญปลอดเหล้าถิ่นอีสาน**. ไทยโพสต์.

9. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตาและความช่วยเหลืออย่างยิ่ง จากบุคคลเหล่านี้ คือ พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร,รศ.ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ที่เมตตาให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยดีเสมอมา ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณพระราชพรหมจริยคุณ เจ้าคณะจังหวัดอรัญญิก ที่เป็นคอยให้กำลังใจสนับสนุนให้มาศึกษาปริญญาโทและได้ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จจุล่งในครั้งนี้ ขอขอบคุณ พระครูวาปีจันทคุณ,ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์อรัญญิก พระครูปลัดสมหมาย อตถสิทฺโธ,ดร. ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาพระพุทธศาสนา) ที่ให้คำแนะนำ แนวทางการทำวิทยานิพนธ์และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ดร.ไพฑูริย์ สนวนมะไฟ พระวิมาน คมภีร์ปญฺโญ,ดร. ดร.สังเวียน สามี และอาจารย์สนั่น ประเสริฐ ที่คอยช่วยเหลือ ชี้แนะและให้คำปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จจุล่งด้วยดี และขอขอบคุณ กัลยาณมิตรทุกท่านที่เอื้อเฟื้อข้อมูลและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

ความดีและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาพระรัตนตรัย บูชาคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิด ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดถึงผู้มีอุปการคุณทุกท่านขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ วิทยาลัยสงฆ์อรัญญิก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช ที่คอยช่วยเหลือชี้แนะแหล่งข้อมูลในการทำวิจัยด้วยไมตรี จิตอันดียิ่ง ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้เสียสละแรงกายแรงใจ และช่วยสนับสนุนในการทำวิจัยเล่มนี้ด้วยดีตลอดมาขอจงมีแต่ความสุขความเจริญ ได้รับแต่คุณงามความดีแห่งการวิจัยนี้โดยทั่วกัน

ประโยชน์และคุณงามความดีที่ได้จากการทำวิจัยนี้ขอนอบน้อมไว้เพื่อเป็นเครื่องสักการบูชาคุณของพระรัตนตรัย อันมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์และโยมบิดามารดา ครู อุปัชฌาย์อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทสรรพวิชาการความรู้ทั้งหมด

ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอ
ธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

Residents' Satisfaction with the Carrying Out Work by Tambon Phaisan
Administrative Organization in Thawatburi District, Roi Et Province

พระชาณชัย คุณงกโร(สนองผัน)¹

Phrachanchai Kunonggaro(Sanongphun)

ดร.ไพรัช พันชมภู²

Dr.Phairat Phuenchomphoo

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 255 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบ ได้แก่ การทดสอบที(t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA F-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน ได้แก่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านทั้งแปดหมู่บ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทั้งหกด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข ด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และแหล่งน้ำ ด้านสังคม การเมือง และการบริหาร และด้านเศรษฐกิจชุมชนตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ ควรส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานในชุมชนมากยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมคุณภาพชีวิต และสวัสดิการสงเคราะห์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคร้ายแรง คนยากจน คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสมากยิ่งขึ้นและควรส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : 1. ความพึงพอใจ 2. การดำเนินงาน 3. องค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to study the public satisfaction with the performances of Subdistrict Administrative Organization of Phaisan Subdistrict, Thawatburi District, Roi Et province, 2) to compare the public satisfaction classified by gender, age, education and occupation, and 3) to survey the related recommendations suggested. Samples were 255 family heads residing in the Subdistrict of Phaisan, Thawatburi District, Roi Et Province. The tool used for collecting the data was the five-rating scale questionnaire with reliability of 0.92. The data collected were analyzed by the statistical devices, namely, frequency, percentage, mean, S.D. and t-test and f-test (One-way ANOVA). In terms of qualitative research, the in-depth interview of 9 village headmen and subdistrict leaders in the said area was implemented.

The research results can be summarized as follows: 1) The public satisfaction with the performances of Subdistrict Administrative Organization of Phaisan Subdistrict, Thawatburi District, Roi Et province, was in an overall aspect found to stand at a MEDIUM level. In an individual aspect, the item that stood on

top of the scale was infrastructure, followed by education; religion and culture; public health; environment and water resources; social, political and administration dimension; and community economy, respectively. 2) The comparison of the public satisfaction classified by gender, age, education and occupation was found that the difference in terms of gender, age, education and occupation did not cause different satisfaction in both overall and individual aspects. 3) The recommendations as suggested by the respondents can be recorded according to the order of frequency as follows: 1. Occupational promotion was required in order to solve the problem of unemployment in the area. 2. Promotion of life quality and welfares of the poor, the needy and the crippled should be undertaken. 3. Local culture and traditions should be promoted and protected.

Keywords : 1. Satisfaction 2. Performances 3. Subdistrict Administrative Organization

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาคือกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างหนึ่งในลักษณะการตัดแปงความจริงที่ดำรงอยู่ให้สอดคล้องกับเป้าหมายหรือนโยบายที่ต้องการ(วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2540, หน้า 23) กล่าวได้ว่าการพัฒนาท้องถิ่นมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ประชาชนภายในท้องถิ่นมีความเจริญขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองเป็นกระบวนการเสริมสร้างความเจริญของท้องถิ่นอย่างมีระบบทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองโดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นให้ดีขึ้นและหลักการในการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นเป็นการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนตั้งนั้นบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมจะต้องเป็นไปในลักษณะการกระตุ้นและชี้นำประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหาหรือสนองความต้องการของตนซึ่งจะทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ(ตีตยา สุวรรณะชฎ, 2539, หน้า 8-9) นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมาบทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการบริหารงานบุคคลการเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ

ฉบับปัจจุบันประกาศใช้จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวางโดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่ยังขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย(กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549, หน้า 18)

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2557 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม เป็นการจัดตั้งตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ให้ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนและสามารถตอบสนองความต้องการในการพัฒนา(ประชัน คณะวน, 2549, หน้า 108)

องค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีพื้นที่ต้องรับผิดชอบจำนวน 7 หมู่บ้าน ประชากรทั้งสิ้น 3,769 คนแยกเป็นชาย จำนวน 2,198 คน หญิง จำนวน 1,598 คน มีครัวเรือน จำนวน 700 ครัวเรือน แยกเป็นหัวหน้าครัวเรือน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 152 คน เพศหญิง จำนวน 103 คน ปัจจุบันให้การดำเนินงานพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านคุณภาพชีวิตและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อต้องการให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด จึงมุ่งมั่นเอาใจใส่ ให้การดำเนินงานพัฒนาดังกล่าว แต่ที่ผ่านมาไม่อาจทราบได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ดำเนินงานมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล มากน้อยเพียงใด และประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานหรือไม่ เพราะจากการสังเกต และได้พูดคุยสนทนากับประชาชนโดยทั่วไป ทราบว่าประชาชนยังไม่พึงพอใจมากนัก โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านคุณภาพชีวิตทรัพยากรธรรมชาติ และด้านโครงสร้างพื้นฐาน

จากปัญหาดังที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจ มากยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพต่างกัน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.2 ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

3.4 ประชาชนที่มีการประกอบอาชีพ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ทำให้ทราบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ

4.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

4.4 นำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล มากยิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ตามบัญชีรายชื่อหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 700 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล, 2554, อัดสำเนา)

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 700 คนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 255 คน(ประกายรัตน์ สุวรรณ, 2548 หน้า 328)วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ประชากรมีสิทธิได้รับเลือกเท่ากัน โดยมีบัญชีรายชื่อหัวหน้าครัวเรือน จำแนกออกตามเพศ และทำการจับสลาก จนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามต้องการ

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านสังคม การเมือง และการบริหาร 3) ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และแหล่งน้ำ 5) ด้านสาธารณสุข 6) ด้านเศรษฐกิจชุมชน

5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close-ended Questionnaire) และแบบเลือกตอบ (Check List) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบเลือกระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มี 5 ช่วงระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) คำถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

5.5 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power/DP) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) ดังนี้

5.5.1 นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67-1.00 เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

5.5.2 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .92

5.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.6.1 สถิติตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้แก่ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ (IOC) (ธีระศักดิ์ อุ่่นอารมณเลิศ, 2549, หน้า 65) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

5.6.2 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.6.3 สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การเปรียบเทียบตัวแปรอิสระแก่กัน (Independent : t-test)

5.6.4 สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA : F-test)

6. ผลการวิจัย

6.1 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทั้งหกด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข ด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และแหล่งน้ำ ด้านสังคม และด้านสังคม การเมือง และการบริหาร และด้านเศรษฐกิจชุมชนตามลำดับ

6.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอรวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ควรส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานในชุมชนมากยิ่งขึ้นควรส่งเสริมคุณภาพชีวิต และสวัสดิการสงเคราะห์ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคร้ายแรง คนยากจน คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสมากยิ่งขึ้นและควรส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามมากยิ่งขึ้น

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอร้อยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอร้อยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ได้พัฒนาท้องถิ่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม การเมือง และการบริหาร ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และแหล่งน้ำด้านสาธารณสุข และด้านเศรษฐกิจชุมชน อยู่พอสมควร ประชาชนจึงมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอร้อยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิมล สิงห์นิล (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกอนาง อำเภอนาคู จังหวัดหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาสังคม การเมือง และการบริหาร โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

7.2 จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ประชาชน ที่มีเพศ อายุ การศึกษา และประกอบอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอร้อยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

7.2.1 เพศ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอร้อยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่าการดำเนินงานตามนโยบาย ย่อมได้รับการดำเนินงานอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้น ประชาชนทั้งเพศชาย และเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอร้อยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรวิมล สิงห์นิล(2551)ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกอนางอำเภอนาคู จังหวัดหนองคาย” ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกอนางอำเภอนาคู จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน

7.2.2 อายุ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอร้อยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่าการดำเนินงานตามนโยบาย ย่อมได้รับการดำเนินงานอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้น ประชาชนแต่ละอายุ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอร้อยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรวิมล สิงห์นิล(2551)ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกอนางอำเภอนาคู จังหวัดหนองคาย” ผลการ

ทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกองนางอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน

7.2.3 ระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าการดำเนินงานตามนโยบาย ย่อมได้รับการดำเนินงานอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้น ประชาชนแต่ละระดับการศึกษา มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ดไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรวุฒิ สิงห์นิล(2551)ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกองนางอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย” ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกองนางอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน

7.2.4 การประกอบอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน ที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าการดำเนินงานตามนโยบาย ย่อมได้รับการดำเนินงานอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้น ประชาชนแต่ละกลุ่มอาชีพ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรวุฒิ สิงห์นิล(2551)ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกองนางอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย” ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกองนางอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ไม่แตกต่างกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอวังขุบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรปรับปรุงแก้ไข และเร่งยกระดับการพัฒนาในด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจให้อยู่ในระดับมาก และอยู่ระดับมากที่สุดต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านเศรษฐกิจชุมชน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ควรวิจัย สภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

8.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานในชุมชน เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในทุกด้าน ดังนั้น ควรวิจัยการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชน โดยกำหนดให้ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และประชาชนเป็นผู้ร่วม

8.2.3 จากผลการวิจัยพบว่า ควรพัฒนาการส่งเสริมอาชีพต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานในชุมชน ให้มากยิ่งขึ้น เป็นข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด ดังนั้น ควรวิจัยประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

9. เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครองกองราชการส่วนตำบล. (2549). **กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อสาการศึกษาดินแดนกรมการปกครอง.

จิตยา สุวรรณชฎ. (2539). “**ประชาคมตำบล**” **ตัวแบบการทดลองและสังเคราะห์ในกระบวนการพัฒนาสังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม.

ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ. (2549). **เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา**. นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประกายรัตน์ สุวรรณ. (2548). **คู่มือการใช้โปรแกรม SPSS เวอร์ชัน 12 สำหรับ Windows**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

ประชัน คเนวัน. (2549). **เอกสารประกอบการสอนการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ**. บุรีรัมย์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

วรวิมล สิงห์นิล. (2551). **ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกองนางอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2540). **การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

องค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล. (2554). **ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไพศาลอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ตามบัญชีรายชื่อหัวหน้าครัวเรือน**. ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล.

10. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ขออนุโมทนาขอขอบคุณ ดร.ไพรัช พันธ์ชมภู อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ ขออนุโมทนาขอขอบคุณ ประธานกรรมการ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความเมตตาในการตรวจสอบข้อบกพร่องจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ไปด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือเพื่อการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ ขออนุโมทนาขอขอบคุณ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interview) จำนวน 9 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทุกท่านที่กรุณาให้ในด้านการให้ข้อมูล และการเก็บข้อมูลในการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อบูชาพระคุณแต่บิดามารดา ครู อาจารย์ ที่ให้การอบรมสั่งสอนให้มีสติปัญญา และคุณธรรมเครื่องชี้นำความสำเร็จในชีวิต

บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคูก้อิ่ง
อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

Roles of Buddhist Monks on Community Development in the View of the
People in Duk Uung Subdistrict, Nong Hi District, Roi Et Province

พระใบฎีกาสุจินดา เตชวโร/วิเศษวงศา¹

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ²

รศ.ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร³

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามทัศนะของประชาชนเขตตำบลคูก้อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามทัศนะของประชาชนเขตตำบลคูก้อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามทัศนะของประชาชนเขตตำบลคูก้อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนเขตตำบลคูก้อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ดจำนวน 7,215 คน กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดจากสูตรทาร์โร่ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนเขตตำบลคูก้อิ่งอำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ดมีทัศนะต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคูก้อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ต่างกัน พบว่า ตัวแปรด้านระดับการศึกษามีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรด้านเพศ อายุ และรายได้ต่อปีไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติแต่อย่างใด 3) ประชาชนในเขตตำบลคูก้อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน ได้แก่ อยากรให้

¹ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พระสังฆาธิการหรือ เจ้าอาวาสคอยสอดส่องความประพฤติของเยาวชน, อยากให้พระมีสิทธิ์ลงโทษช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐด้านการปกครองด้วยและพระสังฆาธิการทุกวัดควรจัดกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทุกสัปดาห์

คำสำคัญ : 1. บทบาทพระสังฆาธิการ 2. การพัฒนาชุมชน 3. ทัศนคติของประชาชน

ABSTRACT

The purpose of this research is 1)To study the role of Buddhist Monks in community development as perceived by the public in Duk Uung Subdistrict, Nong Hi District, Roi Et Province 2)To compare the role of Buddhist Monks in community development according to public view in Duk Uung Sub district, Nong Hi District, Roi Et Province, and 3)To study suggestions on promoting the role of Buddhist Monks in community development as perceived by the people of Duk Uung Subdistrict, Nong Hi District, Roi Et Province. Population used in this research is people of Duk Uung Subdistrict, Nong Hi District, Roi Et Province of 7,215 people, Determine the size from the Taro Yamane formula. The sample was 379 people. The research found that 1) People look at the Bullfrog district, Roi Et Province Nong Hi District on the role of Buddhist Monks in the overall community development at a high level. When considering each aspect, it was found that in every level. 2) The analysis compares the role of Buddhist Monks community development in view of the public in Duk Uung Subdistrict, Nong Hi District, Roi Et Province with different gender, age, education level and income found that Study variables were significantly different at the 0.05 level, For gender age and income per year, there is no statistical difference. 3) People look at the Bullfrog district, Roi Et Province Nong Hi District there were suggestions about the role of Buddhist Monks Officers towards community development in the public view include, Would like the Buddhist Monks or abbot to monitor the behavior of the youth, Would like the monk to have the right to punish government officials on government matters as well and Buddhist monks of all temples should organize Buddhism propagation activities every week.

Keywords : 1. The role of Buddhist Monks 2. Community development 3. Perceived by the public

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในอดีตสถานภาพและบทบาทของพระสงฆ์และวัดในฐานะเป็นศูนย์กลางของชุมชน การสาธารณสุขสงเคราะห์หรือสังคมสงเคราะห์อื่น ๆ แม้ปัจจุบันจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เมื่อปัจจุบัน ฝ่ายอาณาจักรเข้ามารับภาระธุระนี้ไปจากฝ่ายศาสนจักร บทบาทต่าง ๆ ที่วัดและพระสงฆ์เคยมีในอดีต ถูกสถาบันทางสังคมรูปแบบใหม่กลืนไปจนเกือบหมดสิ้น ดังนั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัดหรือพระสงฆ์ กับชาวบ้านย่อมแตกต่างไปจากอดีต ส่วนใหญ่คงมีปฏิสัมพันธ์กันเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องด้วยศาสนกิจ เพียงด้านเดียวเท่านั้นที่หลงเหลืออยู่ในปัจจุบันแม้จะมีพระสงฆ์ที่แสดงบทบาทต่างกันไปออกไปในสังคม แต่ยังมีทัศนะ ข้อถกเถียงเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์เช่นกันว่า พระสงฆ์ที่แท้จริงแล้วควรมีบทบาท อย่างไรต่อสังคม โดยบางทัศนะเห็นว่าพระสงฆ์ควรมีบทบาทอย่างจริงจังต่อการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะ ในชุมชนชนบทที่ประชาชนส่วนใหญ่ มีปัญหาด้านความยากจนและความเจ็บไข้ได้ป่วยหรือขาดการศึกษา หากพระสงฆ์หรือสถาบันสงฆ์ละเลยที่จะเข้ามามีบทบาทในการช่วยแก้ไข ปัญหาพื้นฐานเหล่านี้แล้ว สภาพการณ์ทางสังคมจะมีแนวโน้มที่เลวร้ายลง ซึ่งถ้าหากมากเข้าก็อาจกระทบต่อสถาบันศาสนาหรือ พระสงฆ์ได้ในที่สุด หรืออย่างน้อยอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาจิตใจของประชาชน เพราะหากประชาชนยังคงอยู่ในภาวะที่อดอยากหรือเจ็บไข้ได้ป่วย กระบวนการพัฒนา จิตใจก็จะกระทำได้อย่าง ยั่งยืนและความคิดหรือทัศนะนี้เองที่ผลักดันให้เกิดการสนับสนุนส่งเสริมให้พระสงฆ์ได้ฟื้นฟูบทบาท และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมมากยิ่งขึ้น เช่น การเกิดขึ้นของโครงการอบรมถวายความรู้ พระสงฆ์ลักษณะต่าง ๆ มากมาย ทั้งนี้เพื่อให้พระสงฆ์ได้มีการแลกเปลี่ยนและมีความรู้ความเข้าใจ สภาพสังคมให้มีลักษณะของการเป็นผู้นำชุมชน รู้จักและซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนมีความรู้ ด้านอื่น ๆ ที่จะช่วยในการพัฒนาได้แท้ที่จริงแล้วการพัฒนาขีดความสามารถของพระสงฆ์ในด้าน ต่าง ๆ หรือการสร้างสภาพการณ์ที่เรียกว่า “สำนึกรู้” ให้แก่พระสงฆ์ก็คือ ขั้นตอนการพัฒนาผู้นำใน ชุมชนชนบท เพราะพระสงฆ์นั้นจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนที่ตนอาศัยอยู่อย่างใกล้ชิด และบทบาทที่แสดงออกในฐานะผู้นำชุมชน คือ “แนะนำให้ทำ” กับ “ทำให้ดู” (พระมหารัตนพล ก้านเพชร, 2547, หน้า 1-3) พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนานั้น คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ชีวิต เกี่ยวของและอาศัยปัจจัยเกื้อกูลมาจากฆราวาส และสถานภาพของพระสงฆ์เองแตกต่างจากฆราวาส ดังพระพุทธพจน์ที่ตรัสไว้ว่า “ภิกษุควรพิจารณาอยู่เสมอว่าเรามีเพศต่างจากฆราวาสแล้ว เรามีชีวิตที่ ต้องอาศัยผู้อื่น กิจที่สมณะพึงกระทำ เราทำหรือยัง” (อัง.ทสก, 2548, หน้า80-81) ด้วยเหตุที่ชีวิตของพระสงฆ์ต้องเกี่ยวข้องกับฆราวาสนี้เอง จึงเป็นความจริงที่ต้องยอมรับ ว่าพระสงฆ์ได้หนีสังคมแต่ประการใด เมื่อสังคมมีปัญหาพระสงฆ์ย่อมมีหน้าที่โดยตรงเช่นกันที่จะแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นด้วยความเสียสละ ความเมตตากรุณา ความจริงใจเพื่อตอบแทนสังคมอย่าง เหมาะสมด้วยการสอนธรรม แสดงธรรมเพื่อให้สังคมได้รับประโยชน์และความสงบสุข ดังพระพุทธพจน์ ที่ว่า “พวกเธอจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก

เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ พวกเธอจงอย่าไปทางเดียวกันสองรูป จงแสดง ธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลางและงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ (คำอธิบาย) ครบบริสุทธ์บริบูรณ์สิ้นเชิง”

พระสังฆาธิการจึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีบารมี มีคุณธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต้องมีรูปแบบผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงของวัดแล้วยังได้ชื่อว่า “เป็นผู้นำทางวิญญาณ” ของประชาชน พระสังฆาธิการต้องเป็นผู้นำต้องมีคุณสมบัติ เช่น มีสติปัญญาความรู้ความดีงามแล้ว ยังมีวิสัยทัศน์ มองกว้าง คิดไกล และใฝ่สูง (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546) ทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนและได้รับการยอมรับและเป็นแบบอย่างทางจิตใจในการดำเนินชีวิตหรือดำเนินชีวิตทางสังคม ซึ่งได้ให้บริการสงเคราะห์ต่าง ๆ ตามความจำเป็น และความต้องการของ ประชาชน สำหรับพระภิกษุนั้นก็เป็นผู้ได้รับการเคารพยกย่องที่สุดในสังคม ในฐานะเป็นผู้ประพาศธรรม โดยเคร่งครัดเป็นตัวอย่างที่ดี ในด้านศีลธรรมและจริยธรรมทั่วไป และพระภิกษุได้มีบทบาทเกี่ยวข้องในการเป็นผู้นำชุมชน ทั้งในกิจการทางโลกและทางธรรม เช่น เป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน ของประชาชน เป็นครูสอนหนังสือมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นที่ปรับทุกข์ที่พึ่งทางใจ เป็นผู้ไกล่เกลี่ย คดีความ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนาให้กับชาวบ้านเสมอมา (พินิจ ลาภธนา นนท์, 2529, หน้า 34-35) ซึ่งนับว่าพระภิกษุได้มีบทบาทในการพัฒนา ทั้งในด้านวัตถุและจิตใจให้แก่สังคมเป็นอันมาก ต่อมา เมื่อฐานะ และบทบาท อันสำคัญดังกล่าวของวัด และพระภิกษุต้องได้รับความกระทบกระเทือนจาก ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม อันเป็นผลเนื่องจากการที่สังคมรับเอาความเจริญและเทคโนโลยีแบบใหม่ๆ จากตะวันตกเข้ามา เพื่อปรับปรุงความเจริญ ก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติให้เท่าเทียมกับ อารยประเทศ ซึ่งถือเป็นบทบาทของพระสังฆาธิการในการที่จะก่อให้เกิดผลทางพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล ซึ่งอยู่ในฐานะหรือตำแหน่ง เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ตัวเอง และสร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัวชุมชน สังคม และประเทศ ตลอดถึงมวลมนุษยชาติให้มากที่สุด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทการดำเนินงานของพระสังฆาธิการในการพัฒนาชุมชน ตามกรอบพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 (มาตรา 15 ตริ) ที่ได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานของพระสงฆ์ไว้ 6 ด้าน คือ (1)การปกครอง (2)ศาสนศึกษา (3) การศึกษาสงเคราะห์ (4)การเผยแผ่พระพุทธศาสนา (5)สาธารณูปการและ (6)สาธารณสงเคราะห์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการที่มีอายุพรรษาและการศึกษาที่แตกต่างกันอันจะช่วยให้ได้ภาพสรุปของบทบาทพระสังฆาธิการในการพัฒนาชุมชน มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อให้เป็นประโยชน์ สำหรับการนำเสนอแบบอย่างการพัฒนาต่อพระสงฆ์และองค์กรที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบล
ดุกอิ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขต
ตำบลดุกอิ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขต
ตำบลดุกอิ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชน
ในทัศนะของประชาชนเขตตำบลดุกอิ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทำให้ทราบระดับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน
เขตตำบลดุกอิ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด
- 3.2 ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของ
ประชาชนเขตตำบลดุกอิ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด
- 3.3 ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนใน
ทัศนะของประชาชนเขตตำบลดุกอิ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบล
ดุกอิ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7,215 คน (สำนักงานทะเบียนอำเภอนองฮี จังหวัด
ร้อยเอ็ด, 2560, ออนไลน์) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษากับประชาชนที่อาศัย
อยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลดุกอิ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้หลักการกำหนดขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน (Taro Yamane,
1970, pp. 580-581) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทพระสังฆาธิการต่อ
การพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลดุกอิ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้
สร้างโดยการศึกษาจากเอกสารทฤษฎีและการทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบบสอบถามที่ใช้
ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะคำถามที่
มีคำตอบให้เลือกตอบ (Check list) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ต่อปีของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคูกึ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มี 6 ด้าน จำนวน 30 ข้อ โดยมีการให้คะแนนระดับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน ตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 หน้า 99) ดังนี้

มีระดับความคิดเห็น มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

มีระดับความคิดเห็น มาก ให้ 4 คะแนน

มีระดับความคิดเห็น ปานกลางให้ 3 คะแนน

มีระดับความคิดเห็น น้อย ให้ 2 คะแนน

มีระดับความคิดเห็น น้อยที่สุดให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 หน้า 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความหมายว่า มีระดับบทบาท มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความหมายว่า มีระดับบทบาท มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความหมายว่า มีระดับบทบาท ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความหมายว่า มีระดับบทบาท น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความหมายว่า มีระดับบทบาท น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดเพื่อทราบถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคูกึ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของประชาชนในเขตตำบล คูกึ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ดมาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์ ประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) S.D. ค่า t – test, F – test เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์กับแบบสอบถามโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เกี่ยวกับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคูกึ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ดใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมุติฐาน เป็นการเปรียบเทียบค่าบัพบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ดสำหรับปัจจัยที่มีจำนวน 2 กลุ่ม ใช้ค่า t - test ได้แก่ เพศ และใช้ค่า F - test (One - way Analysis of Variance) สำหรับปัจจัยที่มีจำนวนมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อปี โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05นำเสนอผลการวิจัยและบรรยายเนื้อหาประกอบตาราง

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมบัพบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนโดยการจำแนกข้อมูลออก ตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและนิยามศัพท์แล้วนำเสนอในรูปแบบการพรรณาวิเคราะห์ (Analytical Description)

5. ผลการวิจัย

บัพบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.35 อายุของผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-50 ปีคิดเป็นร้อยละ 35.09 ระดับการศึกษาของผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือระดับมัธยม/อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 41.42 และรายได้ต่อปีผู้ที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.08 ตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์ระดับบัพบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า ประชาชนเขตตำบลคู่อิ่งอำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ดมีทัศนะต่อบัพบาทพระสังฆาธิการในการพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรกด้านการปกครองอันดับสองคือด้านการเผยแผ่พระศาสนาและด้านสาธารณูปการ อันดับสามคือด้านสาธารณสงเคราะห์ อันดับต่อมาคือด้านศาสนศึกษา และอันดับสุดท้ายด้านการศึกษาสงเคราะห์

5.3 ผลการเปรียบเทียบบัพบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ดที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อปี ต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า

5.3.1 ผลการเปรียบเทียบบัพบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามเพศพบว่า ประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศต่างกันมีทัศนะต่อบัพบาทพระสังฆาธิการในการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนรายด้านนั้นมีความคิดเห็นไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นด้านศาสน
สงเคราะห์ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของ
ประชาชนเขตตำบลคู่อี่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตาม
อายุ พบว่า ระดับบทบาทพระสังฆาธิการในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อี่ง
อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยรวมทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ
.05 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านก็ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่
ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

5.3.3 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของ
ประชาชนเขตตำบลคู่อี่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตาม
การศึกษา พบว่า ระดับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อี่ง
อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา
โดยรวมทุกด้านมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน
การปกครอง, ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ ด้านสาธารณูปการมีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3.4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของ
ประชาชนเขตตำบลคู่อี่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตาม
รายได้ พบว่า ระดับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อี่ง
อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามรายได้ต่อปี โดยรวมทุก
ด้านไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านการ
ปกครอง, ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ ด้านสาธารณูปการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขต
ตำบลคู่อี่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ได้มาการอภิปรายผลตามลำดับ
หัวข้อได้ดังนี้

6.1 บทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อี่ง
อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า บทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของ
ประชาชนเขตตำบลคู่อี่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่
เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ก็พบว่าบทบาทพระสังฆา

การต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ก็อยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า หากมองจากภาพรวมแล้วก็ถือได้ว่าประชาชนชาวตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด มีทัศนะต่อพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนอยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่น่าพอใจ เป็นที่ยอมรับของประชาชนในด้านต่างๆ ว่าเป็นผู้ที่สร้างความเคารพ ศรัทธา สร้างความน่าเชื่อถือ เป็นผู้ที่เสียสละปัจจัยในการทะนุบำรุงพระศาสนา ตลอดทั้งการเผยแผ่พระศาสนาให้กับประชาชนในพื้นที่จนเป็นที่ยอมรับของผู้คนในพื้นที่ สอดรับกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ที่กำหนดบทบาทของพระสงฆ์และวัดดำเนินบทบาทไปตามพระธรรมวินัยและให้เข้าไปในทิศทางเดียวกัน จึงสรุปได้ว่า บทบาทคณะสงฆ์ นั้นมี 6 ด้านหลัก คือ 1) การปกครอง 2) ศาสนศึกษา 3) การศึกษาสงเคราะห์ 4) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) สาธารณูปการ 6) สาธารณสงเคราะห์ ตลอดทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ขำนิล (2518, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงบทบาทของพระสงฆ์ในชุมชนวังไผ่ อำเภอเมือง และชุมชนอุ่มตะเภา อำเภอมนอมนจังหวัดชัยนาท พบว่า พระสงฆ์ทั้งสองชุมชนช่วย ในการพัฒนาชุมชน แต่ในชุมชนอุ่มตะเภา พระสงฆ์ช่วยมากกว่าในชุมชนวังไผ่ เพราะพระสงฆ์ ในชุมชนอุ่มตะเภาบวชและอยู่มานาน เป็นผู้นำชาวบ้านในการทำงานต่าง ๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้า ส่วนในชุมชนวังไผ่พระสงฆ์เพิ่งมาอยู่แต่ชาวบ้านก็ศรัทธามาก เพราะเป็นผู้ทำงานอย่างจริงจังและ เห็นผล ขอความร่วมมือจากชาวบ้านได้เป็นอย่างดีในการศึกษาชุมชนทั้งสองนี้พบว่า พระสงฆ์มี วิธีการพัฒนาชุมชนแบบเดียวกันในระยะเริ่มแรก คือ ถือเป็นการพัฒนาแบบเสรีที่ทางวัดและประชาชน ร่วมมือกันในการดำเนินงานซึ่งงานต่าง ๆ ก็สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะแรงศรัทธาและความร่วมมือ จากประชาชนภายในชุมชนที่ช่วยกันสละแรงกาย พร้อมทั้งความคิดและกำลังทรัพย์ มีความสามัคคี ในการทำงาน ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายมา รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจียมพงศ์ วงศ์ธรรม (ศราวุธ อรรถานุรักษ์, 2534, หน้า 14 อ้างอิงจากเจียมพงศ์ วงศ์ธรรม, 2519, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ ของการค้นคว้า คือ ต้องการศึกษากิจกรรมที่พระสงฆ์เกี่ยวข้องอยู่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม หรือไม่เพียงใด ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า พระสงฆ์มีส่วนช่วยสอนหนังสือเผยแผ่ธรรมเพื่อพัฒนา จิตใจของประชาชน พัฒนาท้องถิ่น วัด โรงเรียน ส่งเสริมด้วยการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น และพบว่า พระสงฆ์พยายามปรับปรุงบทบาทเดิมของตน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในสังคม โดยการพัฒนา ตนเองทางการศึกษาให้สูงขึ้น นอกจากการเจริญศีล สมาธิ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสมคิด เพ็งอุดม (2535, หน้า 85) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนตาม ทัศนะของพระสงฆ์และเจ้าหน้าที่สี่กระทรวงหลักในระดับตำบล ในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนใน 5 กิจกรรม คือ ด้านการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก รัฐบาลเป็นผู้จัดการศึกษาในระบบ พระภิกษุจึงไม่ค่อยมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องมากนัก ด้านเศรษฐกิจ และอาชีพโดยส่วนรวม อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะเศรษฐกิจของ

ประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ค่อนข้างดีและมีหน่วยงานเกี่ยวกับการพัฒนา สี่กระทรวงหลัก กระจายอยู่ทุกตำบล ด้านสาธารณสุข โดยรวมมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะจังหวัดสมุทรสงครามมีสถานีนอนามัยประจำอยู่ ทุกตำบล ซึ่งเป็นการเพียงพอกับการบริการสาธารณสุขชุมชนอย่างทั่วถึง ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า อยู่ในระดับดีมาก เพราะวัดเป็นสถาบันหลักของชาติไทย เป็นศูนย์รวมแห่งการยึดเหนี่ยวด้าน จิตใจ เป็นแหล่งค้นคว้าและเก็บรวบรวมศิลปวัตถุเป็นศูนย์รวมแห่งความเคารพ ศรัทธาและความเชื่อถือพระสงฆ์ จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาชุมชน ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า พระสงฆ์มี บทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะพระสงฆ์เห็นด้วยและยึดเหนี่ยวเกี่ยวกับทัศนะที่ว่า พระสงฆ์ ควรปฏิบัติภารกิจบางประการ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์แต่อยู่ภายใต้ขอบเขตความเหมาะสมในฐานะ สมณะ

6.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดอรัญญิก ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ต่างกันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.2.1 เพศ จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันผลการวิจัยพบว่า ประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดอรัญญิกที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนโดยรวมและรายด้าน พบว่า มีทัศนะต่อบทบาทพระสังฆาธิการในการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านนั้นมีความคิดเห็นไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นด้านศาสนสงเคราะห์ ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสังฆาธิการที่ไม่สอดคล้องกันอาจเนื่องมาจากการได้สัมผัสกับการปฏิบัติของพระสังฆาธิการมากน้อยแตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยพระอดุลย์ กุศลจิตโต (2561, หน้า 64) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ ในเขตการปกครอง จังหวัดเลย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยบทบาทพระสังฆาธิการอยู่ในระดับสูงสุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทพระสังฆาธิการต่อการปกครอง คณะสงฆ์ธรรมยุต โดยรวมจำแนกตามอายุ พรรษา ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2.2 อายุ จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันผลการวิจัยพบว่า พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนโดยรวมทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อย่างไรเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านก็ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

เช่นเดียวกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า อายุของประชาชนไม่มีผลต่อทัศนคติต่อบทบาทพระสังฆาธิการเลย อาจเนื่องมาจากประชาชนได้มีโอกาสรับรู้การดำเนินการของพระสังฆาธิการเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุดร ปาณะศรี (2554, บทคัดย่อ). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการกับการพัฒนาชุมชนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ในจังหวัดปัตตานี พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุพรรษาและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

6.2.3 ระดับการศึกษา จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันผลการวิจัยพบว่า พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนโดยรวมทุกด้านมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าระดับการศึกษาของประชาชนมีผลต่อทัศนคติต่อบทบาทพระสังฆาธิการ เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปกครอง, ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ ด้านสาธารณูปการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากประชาชนได้มีโอกาสรับรู้การดำเนินการของพระสังฆาธิการ เป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเกษมศักดิ์ วรสุโข (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ พรรษา การศึกษาสามัญ การศึกษาทางธรรมและตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

6.2.4 รายได้ต่อปี จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันผลการวิจัยพบว่า พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อปีต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนโดยรวมทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากประชาชนได้มีโอกาสรับรู้การดำเนินการของพระสังฆาธิการเป็นไปในทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านการปกครอง, ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และ ด้านสาธารณูปการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุดร ปาณะศรี (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการกับการพัฒนาชุมชนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ พรรษาและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้เกี่ยวกับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากพระสังฆาธิการในพื้นที่ตำบลคู่อิ่งได้ประพฤติปฏิบัติและครองตนในสมณะเพศและดำเนินกิจกรรมที่สามารถทำให้ประชาชนรับรู้ได้ถึงบทบาทในระดับที่ดีน่าพอใจอย่างยิ่ง แต่ในความเป็นจริงแล้วควรมีการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในระดับมากที่สุด สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอแนะบทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสามารถจัดลำดับเป็นรายด้านที่ศึกษาเพื่อเสนอแนะได้ดังนี้

- 1) ด้านการปกครองได้แก่ อยากให้พระสังฆาธิการหรือเจ้าอาวาสคอยสอดส่องความประพฤติของเยาวชนและอยากให้พระมีสิทธิ์ลงโทษช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐด้านการปกครองด้วย
- 2) ด้านศาสนศึกษาได้แก่ อยากให้พระสังฆาธิการมีศูนย์อบรมระยะสั้นระหว่างปิดเทอมหรือเสาร์อาทิตย์และวัดควรให้การสนับสนุนทุนแก่ผู้ต้องการบวชเรียนในระยะยาว
- 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ วัดควรมีห้องสมุดทุกวัดและวัดควรมีการสนับสนุนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้กับเยาวชน/ชุมชน
- 4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้แก่ พระสังฆาธิการทุกวัดควรจัดกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทุกสัปดาห์และควรสร้างบรรยากาศของวัดให้น่าศรัทธา
- 5) ด้านสาธารณูปการ ได้แก่ วัดควรอุดหนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ชาวบ้าน เช่น ถนนไฟฟ้าสว่าง แหล่งน้ำฯ และควรปลูกต้นไม้ภายในวัดให้ดูแล้วเกิดความเลื่อมใสศรัทธาและดูร่มเย็น
- 6) ด้านสาธารณะสงเคราะห์ ได้แก่ วัดควรมีตลาดกลางให้กับคนในชุมชนเปิดให้จำหน่ายสินค้าฟรีและวัดควรตั้งกองทุนสนับสนุนสาธารณะแก่ชาวบ้าน

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ดในครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการที่ไม่สามารถศึกษาให้ครบทุกแง่มุมได้ผู้วิจัยจึงขอเสนอให้ผู้สนใจได้วิจัยต่อยอดจากการวิจัยเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับพระสังฆาธิการในเขตตำบลคู่อิ่ง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุม

2) ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ สามเณรในเขตตำบลคูก้อง อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด เพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุม

8. เอกสารอ้างอิง

เกษมศักดิ์ วรสุโข. (2553). **บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารจัดการคณะสงฆ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

พระธรรมปิฎก. (2546). **สลายความขัดแย้ง : นิติศาสตร์รัฐศาสตร์เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.

พระมหารัตนพล ก้านเพชร (รัตนพล). (2545). **บทบาทพระสงฆ์ต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง:ศึกษาเฉพาะกรณีพระสงฆ์กลุ่มสหธรรมเพื่อการพัฒนาในจังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

พระอดุลย์ กุศลจิตโต. (2561). **บทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ในเขตการปกครอง จังหวัดเลย. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. 13(43). 63-74

พินิจ ลากธนานนท์. (2529). **บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ศราวุธอรรณารักษ์. (2534). **บทบาทของพระภิกษุกับการพัฒนาชุมชนตามความจำเป็นพื้นฐานในจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชนชน.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สมคิด เพ็งอุดม. (2535). **การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน ตามทฤษฎีของพระสงฆ์ และเจ้าหน้าที่สี่กระทรวงหลักระดับตำบล ในจังหวัดสมุทรสงคราม**. ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานทะเบียนอำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด. (2561). จาก <http://www.nonghi101.go.th/home/>
เสาวลักษณ์ ขำนิล. (2518). **บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านวังไผ่และหมู่บ้านอุตะเถา จังหวัดชัยนาท**. ปริญญาานิพนธ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุตร ปาณะศรี. (2554). **บทบาทพระสังฆาธิการกับการพัฒนาชุมชนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics : An Introductory Analysis**. Third editio. Newyork : Harper and Row Publication.

บทบาทการบริหารจัดการของพระสงฆ์ในจังหวัดยโสธร Administrative Roles of Buddhist Monks in Yasothon Province

พระจรจ อาจารย์โร¹

Phraroj Arjaro

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ²

Assoc. Prof. Dr.Sanya Kenaphoom

ทำวิจัย เมื่อ 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารจัดการของพระสงฆ์ในจังหวัดยโสธรและเพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารจัดการของพระสงฆ์ในจังหวัดยโสธรที่มีเพศอายุ อาชีพ และการอยู่ในพื้นที่ที่ต่างกันพระสงฆ์ใน 9 อำเภอ จำนวน 222 รูป โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างด้วย F-test (One Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทการบริหารจัดการของพระสงฆ์ในจังหวัดยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ($\bar{X} = 3.86$) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญ ($\bar{X} = 3.78$) ด้านการปกครอง ($\bar{X} = 3.70$) ด้านการอบรมสั่งสอน ($\bar{X} = 3.67$) และด้านการบำรุงรักษาวัด ($\bar{X} = 3.65$) ตามลำดับ

2. บทบาทการบริหารจัดการของพระสงฆ์ในจังหวัดยโสธร จำแนกตามอายุพรรษา โดยภาพรวม พร้อมรายด้านการปกครองด้านการอบรมสั่งสอนและด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อ จำแนกตามอายุระดับการศึกษา และ การอยู่ในพื้นที่โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ

คำสำคัญ : 1. พระสงฆ์ 2. บทบาท 3. การบริหารจัดการ

¹ นักศึกษา ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to study and to compare the Administrative Roles of Buddhist monks in Yasothon Province. The sample was 222 Sangha Administrative Officers in Yasothon Province; they were selected by simple sampling method. The instrument for collecting data was the questionnaire. To analyze by Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and F-test (One Way ANOVA). The research results were found that;

1. The Administrative Roles of Buddhist monks in Yasothon Province as overall was at high level ($\bar{X} = 3.73$), considering each aspect was at high level as well, ranking mean from highest to lowest were; the conservation of art, culture and traditions ($\bar{X} = 3.86$), the promotion of important day activities ($\bar{X} = 3.78$), the government ($\bar{X} = 3.70$), the training and teaching ($\bar{X} = 3.67$) and Temple maintenance ($\bar{X} = 3.65$) respectively.

2. The Administrative Roles of Buddhist monks in Yasothon Province classified by period of being a monk as overall and the aspect of the government, the training and teaching and the conservation of art, culture and traditions were difference by statistical significant at .05 levels, however classified by age, education and living times were not difference.

Keywords : 1. Sangha Administrative Officers 2. Role 3. Management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ได้นับถือและสืบทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน ขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชาติส่วนใหญ่ มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา องค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขของชาติ ทรงเป็นพุทธ มามกะและทรงดำรงอยู่ในฐานะเป็น เอกอัครศาสนูปถัมภก ทรงยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนาตลอดมาตั้งแต่อดีตอันยาวนานจนถึงปัจจุบัน ส่วนพุทธศาสนิกชนคนไทยก็ศรัทธาในพระพุทฺธ พระธรรม และพระสงฆ์ หรือที่เรียกว่าพระรัตนตรัย เป็นสรณะ เป็นที่พึ่ง เป็นที่ระลึกถึง พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่พระสงฆ์ไทยใช้อบรมสั่งสอนประชาชน การนับถือพระพุทธศาสนาในประเทศไทยทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบท มีระเบียบ ประเพณีแนบชัด เป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างหนึ่งซึ่งไม่เหมือนกับประเทศต่างๆ ทุกสังคมย่อยของไทย จะมีวัดเป็นที่ตั้งของสถาบันศาสนาประจำหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด วัดเป็นพุทธสถาน

สำหรับพระภิกษุสงฆ์และเป็นศูนย์กลางของสังคม ในการด้านการจัดกิจกรรมทางสังคม เป็นแหล่ง
ศิลปวิทยาการ การทำหน้าที่ถ่ายทอดศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและประเพณีต่างๆ ไปสู่ชุมชน
ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเสียชีวิต (พระสมคิด ศรีบูรณมณ. 2549, หน้า 1)

แต่ในยุคปัจจุบันนี้ผลที่สังคมเปลี่ยนแปลง วิวัฒนาการทางโลกปัจจุบันเจริญมากขึ้น จึงทำ
ให้การดำเนินชีวิตของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ต้องดำรงชีวิตต่อสู้ดิ้นรนมากขึ้น อันเกิด
จากความซับซ้อนของปัจจัยต่างๆ ทางสังคม ผู้มีบทบาทรับผิดชอบต่อสังคมต้องหาทางแก้ไขปัญหาที่
เกิดขึ้น พระสงฆ์ที่เคยเป็นที่ยอมรับของชุมชนและเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณในการพัฒนาในด้านต่างๆ
ตามบทหน้าที่ที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 505 กำหนดไว้ 6 ด้านด้วยกัน ได้แก่ บทบาทด้านการ
ปกครอง บทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา บทบาทด้านการศาสนศึกษา บทบาทด้านการศาสน
ศึกษาสงเคราะห์ บทบาทด้านสาธารณูปการ และบทบาทด้านสาธารณสงเคราะห์ แต่ในปัจจุบันนี้วัด
เริ่มโดนลดบทบาทลงและพระสงฆ์ไม่เป็นที่ยอมรับให้หน้าสังคม สังคมไทยจึงเหมือนจะเป็นสังคมโรคจิต
มากขึ้น โรคจิตในที่นี้ก็คือกลายเป็นคนโหดร้ายกระทำความผิดที่รุนแรง ขาดความศรัทธา ความ
เคารพยำเกรงต่อศาสนาและผู้มีอุปการคุณ จนกลายเป็นปัญหาสังคมที่เห็นกันอยู่ในขณะนี้

จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้การดำเนินชีวิตของ
ประชาชนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป แต่ก้าวไปไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก จนทำให้สังคมเกิด
ปัญหาดังกล่าว จึงให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อการ
บริหารงานของพระสังฆาธิการ เพราะพระสังฆาธิการก็มีส่วนที่จะต้องรับผิดชอบแก้ไขปัญหาของ
สังคมเช่นเดียวกับหน่วยงานภาครัฐที่จะต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาของสังคม การศึกษาความคิดเห็นที่มี
ต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการ เพื่อต้องการที่จะทราบว่าพระสังฆาธิการในฐานะที่เป็นผู้นำทาง
จิตวิญญาณให้กับสังคมและช่วยปัญหาสังคม ได้บริหารงานตามบทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดมาก
น้อยเพียงไรและนำผลของการวิจัยในครั้งนี้นำเสนอต่อหน่วยงานคณะสงฆ์ เพื่อปรับปรุงบทบาทของ
พระสังฆาธิการในด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เมื่อชาวบ้านมีความทุกข์เดือดร้อนไม่สบายใจก็จะมาขอคำปรึกษาจากพระสงฆ์เมื่อมี
กิจกรรมสาธารณะประโยชน์เช่นขุดบ่อน้ำสร้างโรงเรียนทำถนนสร้างสะพานพระสงฆ์ก็จะมีบทบาทใน
การให้ความช่วยเหลือสนับสนุนทุกครั้ง” ดังนั้นพระสงฆ์จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีความสัมพันธ์
อย่างแนบแน่นต่อชุมชนและสังคม นอกจากนั้นพระสงฆ์ยังเป็นผู้นำเอาหลักพุทธธรรมคำสั่งสอนมา
อบรมประชาชนเพื่อไปสู่การประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และพื้นฐานของคน
ไทยส่วนใหญ่เกิดมาก็นับถือพระพุทธศาสนาโดยกำเนิดให้ท่านแบ่งปันรู้จักพระสงฆ์ในฐานะเป็นบุคคล
ที่ต้องเคารพเชื่อฟังในชุมชนมีวัดเป็นศูนย์กลางมีพระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านจิตใจและสติปัญญา
ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประชาชน (พระไพศาล วิสาโล, 2529, หน้า 72-73)ในอดีตพระสงฆ์
เป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการให้ความรู้และแนวทางปฏิบัติอันเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตแก่ประชาชนในชุมชนส่งเสริมให้ประชาชนใช้หลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นและมีการพัฒนาต่อตนเองและผู้อื่นให้มีความเป็นสัสดีสัมปทา คือ ความถึงพร้อมแห่งศีล จึงทำให้มีความสุขทั้งกายและจิตใจสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมชุมชนได้อย่างสงบมีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจมีความเอื้ออารีต่อกันและกันให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันเสมอหากประชาชนสามารถนำหลักธรรมคำสอนความรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามแนวทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตเพียบพร้อมในการคบคนดีเป็นมิตรตลอดจนกระทั่งทำตนเป็นคนดีเพื่อเป็นมิตรแก่คนอื่นและมีความสมชีวิตาคือ ความเป็นอยู่เหมาะสมก็จะสามารถนำพาชุมชนและสังคมไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนได้ (พระเทพเวที (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549, หน้า 14-17)

บทบาทและเหตุผลที่พระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารจัดการในจังหวัดยโสธรของแต่ละรูปนั้นอาจแตกต่างกันไป เช่น บางรูปต้องการมีบทบาททางด้านการบำรุงรักษา วัด ด้านการปกครอง ด้านการอบรมสั่งสอนด้านการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญและด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องที่น่าสนใจและน่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นพระสงฆ์รูปหนึ่งในคณะมหานิกายของจังหวัดยโสธร มีความสนใจ และต้องการทราบว่า มีบทบาทด้านใดบ้าง ที่ทำให้พระสังฆาธิการ มีบทบาทต่อการบริหารจัดการในจังหวัดยโสธรราคำตอบที่ได้จากการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลให้คณะสงฆ์ได้ทราบเหตุผลที่แท้จริงของพระสังฆาธิการ ซึ่งจะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาในการบริหารจัดการงานของคณะสงฆ์

ดังนั้น ปัญหาที่พบคือพระสงฆ์มีบทบาทในการบริหารน้อยลง เพราะขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการ อีกทั้งพระสงฆ์บางส่วนขาดการเข้ามามีส่วนร่วมหรือให้ความสำคัญกับชาวบ้านน้อยลง โดยจะเห็นได้จากการรายงานผลการปฏิบัติงาน การติดตามผลการขอข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัด พระสงฆ์ ศาสนสถาน ศาสนวัตถุภายในวัด เพื่อจัดเก็บ/จัดทำข้อมูลสารสนเทศทางพระพุทธศาสนาที่ล่าช้าและไม่ครบถ้วนไม่เป็นปัจจุบันโดยปัญหาส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์และที่อยู่ของวัดตามสภาพพื้นที่ ระยะทางซึ่งห่างไกลจากตัวจังหวัด เป็นเหตุให้พระสงฆ์มีบทบาทน้อยลง

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การศึกษาความคิดเห็นบทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารจัดการในจังหวัดยโสธร จะสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ของพระสังฆาธิการที่ในจังหวัดยโสธร โดยพระสังฆาธิการนั้น ต้องมีบทบาทในการบริหารจัดการระดับต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจอันก่อให้เกิดความร่วมมือและการเข้ามามีส่วนร่วมกับพระสงฆ์ ทำให้การปฏิบัติงานเกิดผลสัมฤทธิ์เป็นประโยชน์สูงสุดต่อคณะสงฆ์มากขึ้น จากเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหารจัดการวัดในจังหวัดยโสธร ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบำรุงรักษา 2) ด้านการปกครอง 3) ด้านการอบรมสั่งสอนและ 4) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญ

ว่าพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร มีบทบาทในการบริหารจัดการอย่างไรบ้างและมีบทบาทในการพัฒนาวัด บ้าน และโรงเรียนอย่างไร รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้พระสังฆาธิการนำความรู้มาปรับใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการให้เกิดผลดีต่อพระพุทธศาสนาโดยรวมต่อไป

2. โจทย์วิจัย

- 2.1 ศึกษาบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร
- 2.2 บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธรที่มีอายุอายุพรรษาระดับการศึกษา และการอยู่ในพื้นที่ที่ต่างกันมีความแตกต่างกันหรือไม่

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร
- 3.2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธรที่มีอายุอายุพรรษาระดับการศึกษา และการอยู่ในพื้นที่ที่ต่างกัน

4. สมมติฐานการวิจัย

บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธรที่มีอายุอายุพรรษาระดับการศึกษา และการอยู่ในพื้นที่ที่ต่างกัน

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร โดยข้อมูลนั้นนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

6. วิธีดำเนินการวิจัย

6.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ พระสังฆาธิการในเขตในจังหวัดยโสธร ที่สังกัดคณะมหานิกาย ทั้ง 9 อำเภอ มีประชากรจำนวน 496 รูป ส่วนกลุ่มตัวอย่างเป็นพระสังฆาธิการ ในเขตในจังหวัดยโสธร ที่สังกัดคณะมหานิกาย จำนวน 222 รูป ได้มาโดยการกำหนดขนาดโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yaman, 1973, p. 727) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร ซึ่งมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา การศึกษา และการอยู่ในพื้นที่ ซึ่งจะใช้เป็นตัวแปรอิสระ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีบทบาทของพระสังฆาธิการที่มีต่อการบริหาร จะใช้เป็นตัวแปรที่ศึกษา ในการศึกษาซึ่งจำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้(1) ด้านการบำรุงรักษา (2) ด้านการปกครอง(3) ด้านการอบรมสั่งสอน(4) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญและ (5) ด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับของการมีบทบาท คือ บทบาทมากที่สุด บทบาทมาก บทบาทปานกลาง บทบาทน้อย บทบาทน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามลักษณะปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางในการบริหารในจังหวัดยโสธร

6.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปยังเจ้าคณะจังหวัดยโสธร สังกัดคณะมหานิกาย จังหวัดยโสธร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากพระสังฆาธิการในพื้นที่จากนั้นแจกแบบสอบถามด้วยตนเองถึงประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 ฉบับ โดยแจกแบบสอบถาม และขอรับแบบสอบถามคืนในวันที่แจกวันเดียว จนกระทั่งครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างและ ผู้วิจัยได้รับนำแบบสอบถามครบตามจำนวน 222 ฉบับ และตรวจให้คะแนนนำมาวิเคราะห์ หากคำตอบเพื่อสรุปอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

6.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับบรรยายข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลส่วนสถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Different)

7. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดยโสธรพบว่า

7.1 บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมและประเพณี ($\bar{X} = 3.86$) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญ ($\bar{X} = 3.78$) ด้านการปกครอง ($\bar{X} = 3.70$) ด้านการอบรมสั่งสอน ($\bar{X} = 3.67$) และด้านการบำรุงรักษาวัด ($\bar{X} = 3.65$)

7.2 บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ด้านการปกครองและ ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามอายุ

บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร	แปลงความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านการบำรุงรักษาวัด	ระหว่างกลุ่ม	1.004	4	.251	1.004	.406
	ภายในกลุ่ม	58.472	234	.250		
	รวม	59.476	238			
ด้านการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	2.798	4	.699	3.174	.015*
	ภายในกลุ่ม	51.568	234	.220		
	รวม	54.366	238			
ด้านการอบรมสั่งสอน	ระหว่างกลุ่ม	.521	4	.130	.639	.635
	ภายในกลุ่ม	47.728	234	.204		
	รวม	48.249	238			
ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญ	ระหว่างกลุ่ม	2.668	4	.667	3.557	.008*
	ภายในกลุ่ม	43.870	234	.187		
	รวม	46.538	238			
ด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี	ระหว่างกลุ่ม	1.437	4	.359	1.669	.158
	ภายในกลุ่ม	50.379	234	.215		
	รวม	51.816	238			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.309	4	.327	2.299	.060
	ภายในกลุ่ม	33.318	234	.142		
	รวม	34.627	238			

7.3 บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร จำแนกตามอายุพรรษา โดยรวม พร้อมรายด้านการปกครองด้านการอบรมสั่งสอนและด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามอายุพรรษา

บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร	แปลงความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านการบำรุงรักษาวัด	ระหว่างกลุ่ม	1.388	2	.694	2.820	.062
	ภายในกลุ่ม	58.087	236	.246		
	รวม	59.476	238			
ด้านการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	2.741	2	1.371	6.265	.002*
	ภายในกลุ่ม	51.625	236	.219		
	รวม	54.366	238			
ด้านการอบรมสั่งสอน	ระหว่างกลุ่ม	1.231	2	.616	3.090	.047*
	ภายในกลุ่ม	47.018	236	.199		
	รวม	48.249	238			
ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญ	ระหว่างกลุ่ม	.886	2	.443	2.289	.104
	ภายในกลุ่ม	45.652	236	.193		
	รวม	46.538	238			
ด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี	ระหว่างกลุ่ม	1.609	2	.804	3.780	.024*
	ภายในกลุ่ม	50.207	236	.213		
	รวม	51.816	238			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.376	2	.688	4.883	.008*
	ภายในกลุ่ม	33.251	236	.141		
	รวม	34.627	238			

7.4 บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัด
ยโสธร เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

บทบาทการบริหารจัดการของ พระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร	แปลงความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านการบำรุงรักษาวัด	ระหว่างกลุ่ม	.701	3	.234	.935	.425
	ภายในกลุ่ม	58.774	235	.250		
	รวม	59.476	238			
ด้านการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	.609	3	.203	.887	.448
	ภายในกลุ่ม	53.757	235	.229		
	รวม	54.366	238			
ด้านการอบรมสั่งสอน	ระหว่างกลุ่ม	.438	3	.146	.717	.543
	ภายในกลุ่ม	47.812	235	.203		
	รวม	48.249	238			
ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวัน สำคัญ	ระหว่างกลุ่ม	.495	3	.165	.842	.472
	ภายในกลุ่ม	46.043	235	.196		
	รวม	46.538	238			
ด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี	ระหว่างกลุ่ม	.237	3	.079	.360	.782
	ภายในกลุ่ม	51.579	235	.219		
	รวม	51.816	238			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.335	3	.112	.766	.514
	ภายในกลุ่ม	34.291	235	.146		
	รวม	34.627	238			

7.5 บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร จำแนกตามการอยู่ใน
พื้นที่โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัด
ยโสธร เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามการอยู่ในพื้นที่

บทบาทการบริหารจัดการของ พระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร	แปลงความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ด้านการบำรุงรักษาวัด	ระหว่างกลุ่ม	1.475	2	.737	3.000	.052
	ภายในกลุ่ม	58.001	236	.246		
	รวม	59.476	238			
ด้านการปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	.498	2	.249	1.090	.338
	ภายในกลุ่ม	53.869	236	.228		
	รวม	54.366	238			
ด้านการอบรมสั่งสอน	ระหว่างกลุ่ม	.735	2	.367	1.824	.164
	ภายในกลุ่ม	47.515	236	.201		
	รวม	48.249	238			
ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญ	ระหว่างกลุ่ม	.558	2	.279	1.433	.241
	ภายในกลุ่ม	45.980	236	.195		
	รวม	46.538	238			
ด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี	ระหว่างกลุ่ม	.449	2	.225	1.032	.358
	ภายในกลุ่ม	51.366	236	.218		
	รวม	51.816	238			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.548	2	.274	1.898	.152
	ภายในกลุ่ม	34.078	236	.144		
	รวม	34.627	238			

8. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธรมีประเด็นที่
น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

8.1 ผลการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร พบว่า
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาที่พบแสดงให้เห็นว่าพระสังฆาธิการที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขต
ปกครองคณะสงฆ์จังหวัดยโสธรได้แสดงบทบาททางการบริหารกิจการคณะสงฆ์เป็นอย่างดี ซึ่งถือว่า

พระสังฆาธิการที่ได้รับการแต่งตั้งมาได้ถูกเลือกกลับครองโดยเจ้าคณะผู้ปกครองเพื่อเข้ามาทำหน้าที่บริหารกิจการคณะสงฆ์ให้รุ่งเรืองในเรื่องดังต่อไปนี้

8.1.1 ด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกแก่ชาวบ้านให้เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นโดยสามารถทำได้ 3 ลักษณะ คือ การให้การศึกษาและการสร้างจิตสำนึก การอนุรักษ์แหล่งโบราณคดี โดยรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อเผยแพร่แก่ประชาชนและให้ความรู้แก่ชาวบ้านที่เป็นเจ้าของที่ดินตลอดถึงเยาวชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น โครงการส่งพระสงฆ์ 76 วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 เข้าไปสอนในโรงเรียน ให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการนำนักเรียนเข้าวัดในทุกวันพระ (พระสมุทรวชิโรโสภณ (โสภณ ธมฺมโสภโณ), 2557) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุภา อุทโท (2540) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ไทยใน 2 ทศวรรษหน้า 22541-2560 ที่พบว่า พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในวัดให้หลากหลายขึ้น พร้อมทั้งให้คำปรึกษา ให้การศึกษาแก่ชุมชน ส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน และการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ตลอดจนปลูกจิตสำนึกของประชาชน ให้ตระหนักในการดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความไม่ประมาท

8.1.2 ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญ ทั้งนี้ ด้วยคนไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา จึงได้นำหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า มาเป็นหลักสำคัญในการดำรงชีวิต ทำให้คนไทยสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนับตั้งแต่บรรพชน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการจัดงานต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและอื่น ๆ วัดจึงเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยในอดีต หลายประการ ทั้งในด้านอุปนิสัย สังคมและประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทยในอดีต พุทธศาสนิกชนนิยมไปวัดเพื่อทำบุญ ตักบาตรถวายภัตตาหารอาหารแด่พระสงฆ์สมาทานศีล (รับศีล) ฟังพระธรรมเทศนา และบำเพ็ญ ทาน รักษาศีล เจริญจิตภาวนา ที่วัด สังคมไทยจึงมีพระพุทธศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจที่สำคัญ เป็นหนึ่งในสามสถาบันหลัก

8.1.3 ด้านการปกครอง โดยการจัดการโครงสร้างการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 การตราพระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดจากความต้องการของรัฐบาลในสมัยนั้น ซึ่งมี จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี โดยมุ่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับนโยบายการปกครองประเทศของ จอมพลสฤษดิ์ ที่นิยมการรวบอำนาจการตัดสินใจเด็ดขาดไว้กับผู้นำที่เข้มแข็ง จอมพลสฤษดิ์ เห็นว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่กำหนดให้มีการถ่วงดุลอำนาจกันนั้นนำมาซึ่งความล่าช้าและความขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงเห็นว่าการแยกอำนาจบัญชาการคณะสงฆ์ออกเป็น 3 ทางคือ สังฆสภา คณะสังฆมนตรี และคณะวินัยธรมตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 เป็น

ระบบที่มีผลบั่นทอนประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการคณะสงฆ์ให้ต้องประสบ อุปสรรคและล่าช้ามหา
เถรสมาคมเป็นองค์กรการปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ ประกอบด้วยสมเด็จพระสังฆราช ทรงดำรง
ตำแหน่งประธานกรรมการ สมเด็จพระราชาคณะทุกรูปเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และพระราชาคณะ
ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งไม่เกินสิบสองรูปเป็นกรรมการ อธิบดีกรมการศาสนาเป็นเลขาธิการ
มหาเถรสมาคมโดยตำแหน่ง กรมการศาสนาทำหน้าที่สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคมดังนั้นการ
ดำเนินการของพระสังฆาธิการจึงดำเนินการภายใต้พระธรรมวินัยและกฎหมายมหาเถรสมาคม

8.1.4 ด้านการอบรมสั่งสอนพระภิกษุ เป็นหนึ่งในพุทธบริษัท 4 ที่พระพุทธเจ้าทรง
สถาปนาไว้ เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อการดับทุกข์
และสั่งสอนให้ผู้อื่นรู้ตามหน้าที่ส่วนตัวของพระภิกษุ คือจะต้องดำรงตนอยู่ในหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล
สมาธิ และปัญญา หน้าที่ส่วนรวมของพระภิกษุ คือการเทศนาสั่งสอนคฤหัสถ์ บำเพ็ญสาธารณ
ประโยชน์ สืบทอดพระพุทธศาสนา พระสังฆาธิการได้ปฏิบัติหน้าที่ของพระภิกษุออกเป็นสายต่าง ๆ
เช่นพระนักเทศน์พระธรรมทูตพระธรรมจาริกพระวิทยากรพระวิปัสสนาจารย์พระนักพัฒนา เป็นต้น

8.1.5 ด้านการบำรุงรักษาวัดวัดในปัจจุบันมีมากกว่าสามหมื่นวัดทั่วประเทศ มีความ
หลากหลายด้วยรูปแบบที่ไม่เหมือนกันทั้งขนาด ประเภท พื้นที่ ฐานะและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ วัด
บางวัดมีขนาดใหญ่ บางวัดมีขนาดปานกลาง บางวัดเป็นพระอารามหลวง บางวัดก็เป็นวัดราษฎร์ บาง
วัดตั้งอยู่ในชนบทแต่บางวัดก็ตั้งอยู่ในเมืองมีความเจริญทางวัดดีมาก อย่างไรก็ตาม วัดจะดำรงไว้ซึ่ง
ความเป็นวัด (วัด-วัตร-วัฒนธรรม) ได้อย่างถูกต้อง และรักษาความเป็นวัดได้ จะต้องอาศัยหลักการของ
พุทธศาสนา ความเป็นวัดนั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ 3 ประการ คือสะอาด ด้วยหลักการของพุทธ
ศาสนา คือ ศีลสงบ ด้วยหลักการของพุทธศาสนา คือ สมาธิสว่าง ด้วยหลักการของพุทธศาสนา คือ
ปัญญาพระสังฆาธิการได้ดำเนินการดำรงรักษาไว้ซึ่งเนื้อหาสาระสำคัญของความเป็นวัดอย่างแท้จริง
แม้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพตามยุคสมัยวัดตุนิยมแต่วัดจะต้องคงไว้ซึ่ง จิตนิยมบน
หลักการสะอาดสว่างสงบของไตรสิกขาว่าตนนอกจากจะทำดำรงรักษาไว้ซึ่งเนื้อหาสาระสำคัญของความ
เป็นวัดอย่างแท้จริงแล้ววัดยังต้องประกอบด้วยถาวรวัตถุเสนาสนะต่างๆ ได้แก่ อุโบสถ กุฏิ วิหาร
ศาลาการเปรียญหอรบระฆังหอทำวัตรสวดมนต์ เป็นต้นและถาวรวัตถุเหล่านี้จัดว่าเป็นศาสนสถานในทาง
พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นสมบัติของชาวพุทธโดยส่วนรวม การทำนุบำรุงรักษาและดูแลถาวรวัตถุพุทธ
สถานต่างๆก็เป็นหน้าที่ของชาวพุทธด้วยแนวทางการปลูกจิตสำนึกในด้านการบำรุงรักษาวัดและพุทธ
สถานให้เกิดประโยชน์โดย (1) สร้างความรู้สึกสำนึกแก่ชุมชนในท้องถิ่นว่าวัดเป็นของตน มีความรู้สึก
หวงแหน รัก และช่วยกันดูแลรักษา (2) สร้างสภาพวัดและเสนาสนะถาวรวัตถุต่าง ๆ ให้มีความหมาย
เป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุสามเณรที่บวชเรียนศึกษา (3) ศึกษาปฏิบัติธรรม เป็นที่ทำบุญบำเพ็ญ
กุศลของชาวบ้าน เป็นที่ที่ชาวบ้านนั้นได้เข้ามาหาความสงบทางกายและใจ เป็นศูนย์กลางสำหรับทำ
กิจกรรมทางสังคมร่วมกันของชาวบ้าน (4) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น วัด

ต้องสะอาดร่มรื่นมีการจัดกิจกรรมเพื่อประชาชน มีความพร้อมที่จะให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นที่มีความต้องการเข้าวัด เพื่อบำเพ็ญกุศล ศึกษาพระธรรมวินัยและหลักพระพุทธศาสนา ประชาชนจะได้เห็นคุณค่าและเข้าวัดมากขึ้น (5) สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัดควรเป็นแกนนำของประชาชนในท้องถิ่นในการติดต่อกับหน่วยงานอื่นๆ การจัดกิจกรรมเพื่อการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งควรใช้วัดเป็นศูนย์กลาง(6) ให้เกิดการยอมรับตลอดไปว่า วัดกับชุมชนนั้น ๆ เป็นหน่วยเดียวกัน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้พระสังฆาธิการยังได้ดำเนินการเพื่อให้ชาวพุทธควรได้ร่วมมือกันพัฒนาสภาพวัดให้เกิดศรัทธาทางรูปธรรม ซึ่งได้แก่ อาคารเสนาสนะมีเอกลักษณ์ของการเป็นวัดไทยปลูกสร้างอยู่เป็นหมวดหมู่สวยงามและไม่ใหญ่โตเกินความจำเป็นแห่งประโยชน์ใช้สอยและสภาพแวดล้อมของวัดและชุมชน ถนนบริเวณวัดสะอาดร่มรื่นตกแต่งด้วยไม้ยืนต้นไม้ดอกไม้ประดับอย่างเหมาะสมอาณาเขตของวัดแบ่งเป็นหมวดหมู่การก่อสร้างอาคารสถานที่ต่างๆควรดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนผังโครงการของวัดที่จัดทำไว้หากชาวพุทธได้ร่วมกันปลูกจิตสำนึกในด้านการบำรุงรักษาวัดและพุทธสถานให้เกิดประโยชน์ดังกล่าวแล้ว วัดก็จะได้ชื่อว่าได้รับการรักษาไว้ซึ่งเนื้อหาสาระสำคัญของความเป็นอยู่อย่างแท้จริง ได้แก่ สะอาด สงบ และสว่าง ร่มรื่น ร่มเย็น สร้างความรู้สึกเป็นที่ประทับใจแก่พุทธศาสนิกชน

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จะเป็นได้ว่าผลการวิจัยที่พบว่า บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดโยธยธร จำแนกตามอายุพรรษา โดยภาพรวม พร้อมรายด้านการปกครองด้านการอบรมสั่งสอนและด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายถึง พระสงฆ์ที่บวชเป็นมามากานจะมีความสามารถหรือแสดงบทบาททางการบริหารได้ดีกว่าดังนั้นการจัดวางตำแหน่งพระสังฆาธิการจึงต้องนำหลักอายุพรรษาของพระภิกษุเข้ามาประกอบการแต่งตั้งตำแหน่งพระสังฆาธิการ

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

จากผลการวิจัยที่ พบว่า บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดโยธยธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ($\bar{X} = 3.86$) ด้านการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญ ($\bar{X} = 3.78$) ด้านการปกครอง ($\bar{X} = 3.70$) ด้านการอบรมสั่งสอน($\bar{X} = 3.67$) และ ด้านการบำรุงรักษาวัด ($\bar{X} = 3.65$) ตามลำดับ ซึ่งหมายถึงว่ามั่นใจว่า พระ

สังฆาธิการจะแสดงบทบาทได้ดีแต่คะแนนก็ยังอยู่ในระดับ 3 แต้มซึ่งถือว่ายังไม่บรรลุผลที่น่าพอใจนัก
อนึ่งค่าเฉลี่ยการแสดงผลงานโดยเฉพาะการบำรุงรักษาวัดอยู่ในลำดับท้ายสุด ดังนั้นบทบาทการ
บำรุงรักษาวัด พระสังฆาธิการต้องจัดวางลำดับแรกในการพัฒนาบทบาทให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัด
ยโสธรและพื้นที่อื่นเพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยเรื่องนี้เป็นประโยชน์ต่อการนำไป
ประกอบการวางแผนการบริหารกิจการคณะสงฆ์ได้เป็นอย่างดี

10. เอกสารอ้างอิง

- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2534). **พุทธศาสตร์กับการแนะแนว**. กรุงเทพมหานคร : สมาคม
แนะแนวแห่งประเทศไทย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2529). **อำนาจและยุทธวิธีไร้ความรุนแรง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาสุภา อุตโท. (2540). **บทบาทพระสงฆ์ไทยใน 2 ทศวรรษหน้า 2541-2560**. วิทยานิพนธ์
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระสมคิด ศรีบุรมณ์. (2549). **ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**. ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระสมุทรวชิโรโสภณ (โสภณ ธรรมโสภณ). (2557). **การพัฒนาส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทยของ
คณะสงฆ์**. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 2(1). 72-81.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd Ed. New York : Harper
and Row.

การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต
อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

An Application of the Aparihaniyadhamma Principles to the Practices of Staff
Members of Subdistrict Administrative Organizations in Phojai District,
Roi Et Province

พระวิชิต ญาณวีโร(ศรีชัย)¹

Phra Vichit Nyanaviro (Srijai)

ดร.ไพรัช พันชมภู²

Dr.Phairat Phuenchomphoo

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งห้าตำบล จำนวน 367 คนกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน(Taro Yamane)ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 191 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่

¹นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

²อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

(Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หรือ F – test ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) สัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interview) ประชากร หรือกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 12 คน ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และหัวหน้าส่วนงาน ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งห้าตำบล เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) กล้องถ่ายรูป และเทปบันทึกเสียง

ผลการวิจัยพบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้งสี่ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติต่อตน ด้านการปฏิบัติต่อบทบาท ด้านการปฏิบัติในหน้าที่ และด้านการปฏิบัติในความรับผิดชอบ ตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติ โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ และ 3) บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติ ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ เมื่อประชุมเสร็จ ควรมีความรับผิดชอบเล็กประชุมพร้อมเพรียงและพร้อมทำกิจกรรม ควรปฏิบัติหน้าที่พร้อมเพรียงในการประชุม แม้เล็กประชุมและพร้อมปฏิบัติหน้าที่ทำกิจการ และควรพร้อมเพรียงประชุมตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายจนเล็กประชุมและพร้อมเพรียงทำกิจอยู่เสมอ

คำสำคัญ : 1. การประยุกต์ใช้ 2. หลักอปริหานิยธรรม 3. การปฏิบัติของบุคลากร

ABSTRACT

As a mixed-method research, this research maintains three objectives: 1) to study the situation of applying the Aparihaniyadhamma Principles to the practices of staff members attached to the subdistrict administrative organizations in Phojai District, Roi Et Province, 2) to compare the application of the said principles to the practices of the staff members of the subdistrict administrative organizations in the area as mentioned, classified by gender, age and education, and 3) to survey the

related recommendations suggested. Samples were 191 out of 367 staff members of the said subdistrict administrative organizations, with the Taro Yamane formula being used in computation. The tool used for collecting the data was the five-rating scale questionnaire with reliability of 0.93. The data collected were analyzed by the statistical devices, namely, frequency, percentage, mean, S.D. and t-test and f-test (One-way ANOVA). To meet the requirement of qualitative research, the in-depth interview of 12 purposive informants consisting of presidents, permanent secretaries and chiefs of five subdistrict administrative organizations, and the interview devices were semi-structured or guided interviews, cameras and tape recorders.

The research results can be summarized as follows: 1) The application of the Aparihaniyadhamma principles to the practices of the staff members of the subdistrict administrative organizations in the Phojai District, Roi Et Province was in an overall aspect found to stand at a MUCH level. In an individual aspect, the item that stood on top of the scale was the aspect of self-practice, followed by those of duty operation and accountability, respectively. 2) The comparison of the application of the Aparihaniyadhamma principles to the practices of the staff members of the subdistrict administrative organizations in the said area classified by gender, age and education, was found that the difference in terms of gender, age, education and occupation did not cause any difference in both overall and individual aspects. The discovery did not meet with the hypothesis as set. 3) The recommendations as suggested by the respondents can be recorded according to the order of frequency as follows: After the meeting is close, the attendants should leave the forum in harmony, and be ready to do the business as assigned. In the process of the meeting, the attendants should perform their own duties and be always in alert to do their own duties. All the staff members are suggested to be harmonious to attend the meeting and do their own roles till the end of the meeting.

Keywords : 1. Application 2. Aparihaniyadhamma Principles 3. Practices of Staff Members

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. 2546-2550 ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการหรือ ก.พ.ร. ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนาระบบราชการไทย

ในช่วง พ.ศ. 2546-2550 คือ “พัฒนาระบบราชการไทยให้มีความเป็นเลิศสามารถรองรับการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและประโยชน์สุขของประชาชน” และกำหนดเป้าประสงค์หลักของการพัฒนาระบบราชการไทยไว้ 4 การคือ (1) พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น (2) เพื่อปรับบทบาทภารกิจและขนาดให้มีความเหมาะสม (3) เพื่อยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับสูงและเทียบเท่าเกณฑ์ในระดับสากล (4) เพื่อตอบสนองต่อการบริหารปกครองในระบบประชาธิปไตยหน่วยงานราชการต่างๆ ได้นำเอาระบบการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มาประยุกต์ใช้อย่างจริงจังให้แต่ละหน่วยงานกำหนดเป้าหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพมาตรฐานในการให้บริการและการพัฒนาองค์การปรับเปลี่ยนระบบการควบคุมภายในให้มีความทันสมัยมากขึ้นตลอดจนขั้นตอนการให้บริการปรับปรุงขั้นตอนและแนวทางการให้บริการประชาชนวางกติกาเพื่อให้มีการแข่งขันมากขึ้นการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินเป็นการมุ่งเน้นการจัดระเบียบโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินในเชิงบูรณาการให้มีการทบทวนการจัดโครงสร้างขององค์การของกระทรวงทบวงกรมต่างๆ ให้มีความเหมาะสมมากขึ้นเพื่อรองรับกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งทบทวนการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเพื่อให้จังหวัดเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงโดยให้ทบทวนระบบการบริหารงานบุคคลในราชการส่วนภูมิภาคให้สามารถทำงานในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมองค์การใหม่(คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2551, หน้า 7)

ปัจจุบันการปฏิบัติงานกับองค์การ ได้คำนึงเฉพาะความรู้ ความสามารถของบุคคลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ไม่ได้ยึดเอาคุณธรรมในการปฏิบัติงาน เป็นสำคัญ แม้ว่าคนจะมีความรู้ความสามารถเพียงใด แต่ถ้าหากขาดคุณธรรมในการปฏิบัติงานนั้นแล้ว ผลงานก็คงไม่อาจสำเร็จอย่างมีคุณภาพได้ ดังนั้น คุณธรรมของบุคคลต่อการปฏิบัติงาน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องตระหนักและคำนึงอยู่เสมอ เพราะคุณธรรมของบุคลากรในการปฏิบัติงานต่อองค์การ มีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์การ หากบุคลากรในองค์การไม่มีคุณธรรมต่อการปฏิบัติงาน ก็จะทำให้ผลการปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพของงานอาจลดลง และเป็นปัญหาทางวินัยตามมา แต่ในทางตรงข้าม หากบุคลากรมีคุณธรรมในการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องหมายให้เห็นถึงการบริหารที่ดีและผลของการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพได้อีกด้วย ดังนั้น การปฏิบัติงานบุคคลถือว่าเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้หน่วยงานมีความเจริญรุ่งเรือง เกิดประสิทธิภาพ (ภาวิดาธาราศรีสุทธิ, 2542, หน้า 100) และประสบความสำเร็จได้ หากหน่วยงานใดมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและประกอบด้วยคุณธรรมย่อมทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง (พระธรรมปิฎก, 2541, หน้า 18) อย่างไรก็ตาม ความรู้และความสามารถของบุคลากรเพียงอย่างเดียวก็ไม่อาจทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จได้ หากบุคลากรของหน่วยงานนั้นปราศจากหลักธรรมในการปฏิบัติงาน เพราะการที่บุคคลจะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถดังกล่าวจนเกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีได้นั้น สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งขึ้นอยู่กับ

บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่องานในองค์กร (สงวนศรีสุทธิเลิศอรุณ, 2525, หน้า 58)

อภิปรายนิยามธรรม ถือว่าเป็นหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วยป้องกันความเสื่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียวมี 7 ประการ คือ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนัดย์พบปะปรึกษาหารือกิจการงาน (ที่พึงรับผิดชอบตามระดับของตน) โคนสม่าเสมอ 2) พร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกประชุมพร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลายที่พึงทำร่วมกัน 3) ไม่ถืออำนาจใครต่อความสะดวกบัญญัติวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆอันมิได้ตกลง บัญญัติวางไว้และไม่เหยียบย่ำล้มล้างสิ่งที่ตกลงวางบัญญัติกันไว้แล้วถือปฏิบัติมั่นอยู่ในบทบัญญัติใหญ่ที่วางไว้เป็นธรรมเนียม 4) ท่านผู้ใดเป็นผู้ใหญ่มีประสบการณ์ยาวนานให้เกียรติเคารพนับถือท่านเหล่านั้นมองเห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันพึงรับฟัง 5) ให้เกียรติและคุ้มครองกุลสตรีมิให้มีการช่มเหงรังแก 6) เคารพบูชาสักการเจดีย์ปูชนียสถานอนุสาวรีย์ประจำชาติอันเป็นเครื่องเตือนความทรงจำเร้าให้ทำดีและเป็นที่ยอมรับของหมู่ชนไม่ละเลยพิธีเคารพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณี และ 7) จัดการให้ความอารักขาบำรุงคุ้มครองอันชอบธรรมแก่บรรพชิตผู้ทรงศีลธรรมบริสุทธิ์ซึ่งเป็นหลักใจและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชนเต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก

องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ยครอบคลุมพื้นที่ตำบลขามเปี้ย องค์การบริหารส่วนตำบลบัวคำครอบคลุมพื้นที่ตำบลบัวคำทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดครอบคลุมพื้นที่ตำบลสะอาดทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลดอนโองครอบคลุมพื้นที่ตำบลดอนโองทั้งตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ศรีครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพธิ์ศรีทั้งตำบล บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ห้าตำบล รวมทั้งสิ้น จำนวน 367 คน (สำนักงานการปกครองท้องถิ่น อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด, 2558, หน้า 3) เพราะนอกจากบุคลากรจะมีความรู้ความสามารถแล้ว ก็จำเป็นต้องประกอบด้วยคุณธรรม เพื่อให้การปฏิบัติงานต่อตนเอง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อให้มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด (พระธรรมปิฎก, 2541, หน้า 18) ผู้วิจัยเห็นว่าหลักอภิปรายนิยามธรรม ถือว่าเป็นหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วยป้องกันความเสื่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียวแต่ก็ไม่อาจทราบได้ว่าการประยุกต์ใช้หลักอภิปรายนิยามธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด มากน้อยเพียงใด เพราะยังไม่มีศึกษาวิจัยในเขตพื้นที่นี้

ดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักอภิปรายนิยามธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักอภิปรายนิยามธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน
- 2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน
- 3.2 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน
- 3.3 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 4.1 ได้ทราบการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
- 4.2 ได้ทราบผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน
- 4.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
- 4.4 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

- 5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งห้าตำบล จำนวน 367 คน (สำนักงานการปกครองท้องถิ่น อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด, 2558, หน้า 3)

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 191 คน (ประกายรัตน์ สุวรรณ, 2548, หน้า 328) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในสี่ด้าน คือ 1) ด้านการปฏิบัติต่อตน 2) ด้านการปฏิบัติต่อบทบาท 3) ด้านการปฏิบัติต่อหน้าที่ 4) ด้านการปฏิบัติต่อความรับผิดชอบ 5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด 5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close-ended Questionnaire) สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบแบบ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close-ended Questionnaire) สอบถามเกี่ยวกับระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นคำถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ช่วงระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดโดยผู้ตอบเลือกตอบในข้อคำถาม ในสี่ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) ข้อเสนอแนะของเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

5.5 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power/DP) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) ดังนี้

5.5.1 นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67-1.00 เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

5.5.2 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .89

5.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.6.1 สถิติตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้แก่ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ (IOC) (ธีระศักดิ์ อุ่่นอารมณฺ์เลิศ, 2549, หน้า 65) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

5.6.2 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.6.3 สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การเปรียบเทียบตัวแปรอิสระแก่กัน (Independent : t-test)

5.6.4 สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA : F-test)

6. ผลการวิจัย

6.1 การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดี่ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการปฏิบัติต่อตนด้านการปฏิบัติต่อบทบาทด้านการปฏิบัติต่อหน้าที่ และด้านการปฏิบัติต่อความรับผิดชอบ ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน

6.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

6.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดโดยสรุป บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติ ลำดับตามความถี่สูงไปหาค่า สามอันดับแรก ได้แก่ เมื่อประชุมเสร็จ ควรมีความรับผิดชอบต่อเลิกประชุมพร้อมเพรียงและพร้อมทำกิจกรรมควรปฏิบัติหน้าที่

พร้อมเพรียงในการประชุม แม้เลิกประชุมและพร้อมปฏิบัติหน้าที่ทำกิจการ และควรพร้อมเพรียงประชุมตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายจนเลิกประชุมและพร้อมเพรียงทำกิจอยู่เสมอ

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 การวิจัย การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

7.1.1 โดยภาพรวม พบว่า การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่าบุคลากรมีการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติอยู่มากพอควรโดยเฉพาะด้านการปฏิบัติต่อตนซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดกว่าทุกด้าน เพราะบุคลากรมีการปฏิบัติตามคำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ กฎ ข้อบัญญัติ อย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตนเคารพนับถือต่อผู้เป็นใหญ่ พร้อมรับฟังตามคำสั่งที่ถูกต้องด้วยความเคารพ ปฏิบัติตนให้เกียรติยกย่องปกป้องภัยแก่สตรีไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพ ไม่ข่มเหงล่วงเกิน แม้ในสตรีด้วยกันเองปฏิบัติตนให้ความเคารพปกป้องรักษาในปุชนียอันศักดิ์สิทธิ์อยู่เสมอปฏิบัติตนคุ้มครองป้องกันภัยอารักขายกย่องชูเกียรติในผู้ประพฤดีปฏิบัติชอบอยู่เสมอปฏิบัติตนเลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียงและพร้อมร่วมปฏิบัติตนทำกิจกรรมอยู่เสมอ และปฏิบัติตนหมั่นเข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ไขปัญหากันอยู่เสมอเมื่อประชุมเสร็จ และด้านการปฏิบัติต่อบทบาทบุคลากรก็ได้แสดงบทบาทไปตามบทบัญญัติ คำสั่ง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติ อย่างเคร่งครัด อาจด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มีการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ดังคำให้สัมภาษณ์ของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ดที่ว่า “...บุคลากรมีการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติ อยู่มากพอควรเพราะได้มีการปฏิบัติตนตามคำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ กฎ ข้อบัญญัติ อย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตนเคารพนับถือต่อผู้เป็นใหญ่ พร้อมรับฟังตามคำสั่งที่ถูกต้องด้วยความเคารพ ปฏิบัติตนให้เกียรติยกย่องปกป้องภัยแก่สตรีไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพ ไม่ข่มเหงล่วงเกิน แม้ในสตรีด้วยกันเองปฏิบัติตนให้ความเคารพปกป้องรักษาในปุชนียอันศักดิ์สิทธิ์อยู่เสมอปฏิบัติตนคุ้มครองป้องกันภัยอารักขายกย่องชูเกียรติในผู้ประพฤดีปฏิบัติชอบอยู่เสมอปฏิบัติตนเลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียงและพร้อมร่วมปฏิบัติตนทำกิจกรรมอยู่เสมอ และปฏิบัติตนหมั่นเข้าร่วมประชุม ปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ไขปัญหากันอยู่เสมอเมื่อประชุมเสร็จ...”

7.2 การทดสอบสมมติฐาน

7.2.1 เพศ พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง มีการประยุกต์ใช้หลัก อปธานิยธรรมในการปฏิบัติไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเพศใดๆ เพราะเพศไม่เป็นอุปสรรคต่อการประยุกต์ใช้ หลักอปธานิยธรรมในการปฏิบัติตั้งนั้น บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเพศ ต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักอปธานิยธรรมในการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประเวศ มณีพันธ์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ใน การบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าอุเทนจังหวัดนครพนม ผลการ ทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มี เพศ ต่างกัน มีการนำหลัก พุทธธรรมมาใช้ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน

7.2.2 อายุ พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการประยุกต์ใช้หลักอปธานิย ธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ใน เขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นช่วงอายุที่ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักอปธานิยธรรม ในการปฏิบัติไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าช่วงอายุใดๆ เพราะอายุไม่เป็นอุปสรรคต่อการประยุกต์ใช้หลัก อปธานิยธรรมในการปฏิบัติตั้งนั้น บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัด ร้อยเอ็ด ที่มีอายุ ต่างกันมีการประยุกต์ใช้หลักอปธานิยธรรมในการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประเวศ มณีพันธ์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ใน การบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าอุเทนจังหวัดนครพนม ผลการ ทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มี อายุ ต่างกัน มีการนำหลัก พุทธธรรมมาใช้ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน

7.2.3 ระดับการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วม ของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเสี้ยว อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวม และรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัด ร้อยเอ็ด ไม่ว่าจะเป็นทุกระดับการศึกษา มีการประยุกต์ใช้หลักอปธานิยธรรมในการปฏิบัติ ไม่ได้ ขึ้นอยู่กับว่าระดับการศึกษาใดๆ เพราะระดับการศึกษาไม่เป็นอุปสรรคต่อการประยุกต์ใช้หลัก อปธานิยธรรมในการปฏิบัติ ตั้งนั้น บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัด ร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักอปธานิยธรรมในการปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประเวศ มณีพันธ์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ใน การบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าอุเทนจังหวัดนครพนม ผลการ

ทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล ควรปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มมากขึ้นทั้งสี่ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการปฏิบัติต่อความ รับผิดชอบ ควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก เพราะค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมต่ำที่สุด

8.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติต่อความ รับผิดชอบควรวิจัย บทบาทความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

8.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ในสี่ด้าน คือ ข้อ 2 ที่ว่า “เมื่อ ประชุมเสร็จ มีความรับผิดชอบเล็กประชุมพร้อมเพรียง และพร้อมทำกิจกรรม” ดังนั้น จึงควรวิจัย สภาพ ปัญหา และอุปสรรค ความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

8.2.3 จากผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด คือ เมื่อประชุมเสร็จ ควรมีความรับผิดชอบเล็กประชุมพร้อมเพรียงและพร้อมทำกิจกรรม ดังนั้น จึงควรวิจัย แรงจูงใจที่มี ต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

9. เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2551). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย**

(พ.ศ. 2551 - พ.ศ. 2555. กรุงเทพมหานคร : การกิจการเผยแพร่และสนับสนุนการมี ส่วนร่วมในการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2541). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.

- ประเวศ มณีพันธ์. (2550). **การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประกายรัตน์ สุวรรณ. (2548). **คู่มือการใช้โปรแกรม SPSS เวอร์ชัน 12 สำหรับ Windows**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2542). **คุณธรรมกับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร**. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2525). **ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บัณฑิต.
- สำนักงานการปกครองท้องถิ่น อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. (2558). **รายชื่อบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด**. ร้อยเอ็ด : สำนักงานการปกครองท้องถิ่น อำเภอโพธิ์ชัย.

10. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ขออนุโมทนาขอบพระคุณ ดร.ไพรัช พื้นชมภู อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ ขออนุโมทนาขอบคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความเมตตาในการตรวจสอบข้อบกพร่องจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยดี ขออนุโมทนา ขอบพระคุณ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด และผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้รู้ทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูล และการเก็บข้อมูลในการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อบูชาพระคุณแต่บิดามารดา ครู อาจารย์ ที่ให้การอบรมสั่งสอนให้มีสติปัญญา และคุณธรรมเครื่องชี้นำความสำเร็จในชีวิต

บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร
The Role of Buddhist Monks with Community Development : Case Study
Kor Nuea Subdistrict, Mueang District, Yasothon Province

พระสุเทพ สีลโสภิต/พราหมณ์¹

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ²

รศ.ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร³

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้คือ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ที่อยู่ในเขตตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธรจำนวน 200รูป กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) พระสงฆ์ในเขตตำบลค้อเหนืออำเภอเมือง จังหวัดยโสธร มีระดับบทบาทในการพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข อยู่ในระดับน้อย นอกจากนั้นอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธรที่มีอายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ และระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบันต่างกัน พบว่า มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกันในทางสถิติแต่อย่างใด 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร ได้แก่ คณะสงฆ์ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัดควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการวัดและชุมชนให้กับพระสงฆ์ในเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญอย่างน้อยทุก 3 เดือนและควรมีการทบทวนนโยบายของคณะสงฆ์ใหม่ ในฐานะที่พระสงฆ์ที่อยู่ในท้องถิ่นจะมีมาตรการใดในการพัฒนาชุมชนได้มากที่สุด เพื่อช่วยเหลือชุมชนให้มีความผาสุกตลอดไป

คำสำคัญ : 1. บทบาทพระสงฆ์ 2. การพัฒนาชุมชน

¹ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ABSTRACT

The purpose of this research is 1)To study level the role of Buddhist Monks with community development: Case study Kor Nuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province 2)To compare the role of Buddhist Monks in community development: Case study KorNuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province, and 3)To study suggestions on promoting the role of Buddhist Monks in community development: Case study Kor Nuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province. Population used in this research is Buddhist Monks in KorNuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province of 200monks. The sample was of 200 monks. The research found that 1) The Buddhist Monks in Kor Nueaon the role of community development at a moderate level. When considering each aspect, it was found that in Public health side to low level, Also, it is moderate 2) The analysis compares the role of Buddhist Monks community development: Case study Kor Nuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province with age, education level, age of monks, lent and the duration of the Buddhist temple in the present temple found that study variables is no different view on the role of monks and community developmentat the 0.05 level. 3) Suggestions aboutthe role of Buddhist Monks Officers towards community development in Kor Nuea Sub-district, Mueang District, Yasothon Province, include: The Clergy together with the Provincial Buddhism Office should arrange a training course on temple management and community to monks in the workshop, As the local monks have the most measures in community development To help the community to have a good life forever.

Keywords : 1. The role of Buddhist Monks 2. Community development

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สถาบันทางพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งที่สำคัญที่สุดสถาบันหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือต่อสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นสังคมชนบทและสังคมเมืองตลอดมา โดยมีส่วนช่วยเหลือในการกลมเกลียวจิตใจและลักษณะนิสัยของคนไทยตลอดจนการให้บริการตามความจำเป็นตามความต้องการของประชาชน อีกทั้งมีส่วนช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาทางสังคมให้แก่คนเรามากแล้วแม้กระทั่งในปัจจุบันความสำคัญในประการดังกล่าวยังคงอยู่ตลอดมาซึ่งพระสงฆ์กับวัดต้องรับภาระหน้าที่ในการ

ช่วยเหลือสังคมและทางราชการอยู่ตลอดไป สถาบันแห่งนี้จึงอำนวยความสะดวกแก่การปกครอง และการบริหารของไทยอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชาชนที่อยู่ตามชนบทที่รับบริการ จากรัฐบาลได้ไม่ทั่วถึงนักซึ่งมีจำนวนมากต้องพึ่งพาอาศัยวัดเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ(พระครู สุวรรณวรการ, 2553, หน้า 1)ชุมชนในชนบทส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นชุมชนเล็ก ๆ กระจายอยู่ทั่วประเทศประมาณ ร้อยละ 80 ส่วนที่เหลือประมาณ ร้อยละ 20 ที่มีอยู่ในเขตเทศบาลหรือเขตเมือง ซึ่งเป็นชุมชนหนาแน่น ในประเทศไทยมีชุมชนส่วนใหญ่ที่มีหมู่บ้านเป็นหน่วยหลักและจะมีวัดตั้งอยู่ในใจกลางในหมู่บ้าน โดยมีวัดเป็นแหล่งศูนย์กลางสำหรับการดำรงชีวิตทางสังคมและเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรม ชีวิตในชนบทจะอยู่รอบ ๆ วัด เพราะประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง วัดจึงเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาที่อยู่เหนือจิตใจของชาวไทยเป็นอย่างมาก และนับได้ว่าเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในหมู่บ้านที่รองไปจากครอบครัว ความนับถือของประชาชนที่มีต่อสถาบันศาสนา จะเห็นได้จากกรณีคนไทยได้อุทิศตนให้กับวัด ทั้งในด้านจิตใจ เวลา แรงงาน และทรัพย์สิน จำนวนเงินที่พุทธศาสนิกชนใช้ไปในการทำบุญประมาณ ร้อยละ 70 ถึง ร้อยละ 80 ของรายจ่ายภายในครอบครัว วัดเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญเป็นที่ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น เป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นโรงเรียนเป็นสถานสงเคราะห์และที่พักพิงสำหรับผู้ยากจนเป็นสถานที่พักผ่อนและเป็นศูนย์กลางการศึกษา วัดในพระพุทธศาสนาจึงเป็นที่แบ่งเบาภาระให้กับรัฐ ทั้งยังก่อให้เกิดรากฐานอันมั่นคงและเสริมสร้างต่อบริการในด้านสวัสดิการของรัฐ วัดมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทยเป็นอย่างมาก (พระครูสุวรรณวรการ, 2553, หน้า 1) จากบทบาทหลาย ๆ หน้าที่ของพระสงฆ์ยังทำหน้าที่ให้การศึกษแก่คนยากจนที่ไม่มีโอกาสในการศึกษา ต้องทำหน้าที่เป็นครูสอน เป็นศูนย์กลางของการศึกษาชุมชน (คุณ โทจันทร์, 2545, หน้า 100-117) และพระสงฆ์เป็นองค์ประกอบหลักของสถาบันพระพุทธศาสนาเพราะเป็นผู้ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่ทำให้พระพุทธศาสนายังคงฝังลึกลงในสังคมจนเป็นสถาบันสำคัญหนึ่งของสังคม เมื่อศึกษาองค์ประกอบของความเป็นสถาบันทางศาสนา องค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งคือ วัดและพระสงฆ์มีอิทธิพลและบทบาทต่อวิถีชีวิตของประชาชนมาก เพราะวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมทางจิต ศีลธรรม และพฤติกรรมต่าง ๆ (พินิจ ลาภธนานนท์, 2529, หน้า 30)

พระสงฆ์นอกจากจะเป็นที่เคารพของชาวบ้านในชุมชนแล้ว ยังนับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม หากสังคมต้องการนำความรู้ รู้จักทรัพยากรและแรงงานมาใช้ อย่างถูกต้องจะช่วยเสริมสร้างความเจริญอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างถูกต้อง จะช่วยเสริมสร้างความเจริญอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ขออัญเชิญมา ณ ที่นี้ การใช้หลักวิชาและความคิดริเริ่มสร้างงานที่อาจดูไม่ใหญ่โตนัก แต่ประสิทธิภาพสูงและอำนวยความสะดวกโดยตรงได้มาก โดยการนำเอาทรัพยากรตามธรรมชาติ ความรู้ความสามารถ ตลอดจนแรงงานของคนส่วนใหญ่ให้ได้เต็มเม็ดเต็ม

หน่วยและให้เกิดความเสียหายหรือสูญเปล่าน้อยที่สุด การสร้างความเจริญในลักษณะนี้จะช่วยสร้างความเจริญของกิจการส่วนร่วมได้แน่นอน (สุลักษณ์ ศิวรักษ์, 2524, หน้า 63) พระสงฆ์ต้องพยายามสร้างเครือข่ายประสานงานและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคณะสงฆ์ให้เป็นชุมชนหรือกลุ่มเพื่อที่จะทำให้อสังคัมหรือชุมชนรอบข้างยอมรับ จึงจะทำให้การสร้างชุมชนนั้น มีการเรียนรู้ องค์ความรู้ ซึ่งเป็นบทบาทที่จะต้องชี้แนวทางในการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นด้านแนวความคิด แนะนำสั่งสอนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณอันเป็นการชักนำแนวทางไปสู่การพัฒนาสังคัม ชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ ทางด้านเศรษฐกิจ เพราะคณะสงฆ์มีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ สามัคคีกันดีเป็นรูปแบบแล้ว ระบบการจัดการ การบริหารชุมชน การปกครองก็เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสังคัมกลุ่มย่อย ๆ ไปสู่การพัฒนาสังคัมขนาดใหญ่ขึ้น (อภิชัย พันธเสน, 2539, หน้า 206)

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นพระสงฆ์รูปหนึ่งในพื้นที่ตำบลคือเหนือ จังหวัดยโสธร จึงมีความประสงค์จะศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน เพื่อนำผลการศึกษาวិจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนและเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัย เรื่องบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาตำบลคือเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้ กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลคือเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ในด้านสังคัม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลคือเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ และระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลคือเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลคือเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ในด้านสังคัม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม

3.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลคือเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ และระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบัน

3.3 ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลคือเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พระสงฆ์ที่อยู่ในเขตตำบลคือเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวน 200 รูป (สำนักงานเจ้าคณะตำบลคือเหนือ, 2561, ออนไลน์) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษากับพระสงฆ์ที่อยู่ในเขตตำบลคือเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร โดยเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ทั้งหมด จำนวน 200 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลคือเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโดยการศึกษาจากเอกสารทฤษฎีและการทบทวนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะคำถามที่มีคำตอบให้เลือกตอบ (Check list) ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ ระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาตำบลคือเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มี 6 ด้าน จำนวน 60 ข้อ โดยมีการให้คะแนนระดับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 หน้า 99) ดังนี้

มีระดับความคิดเห็น มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

มีระดับความคิดเห็น มาก ให้ 4 คะแนน

มีระดับความคิดเห็น ปานกลางให้ 3 คะแนน

มีระดับความคิดเห็น น้อย ให้ 2 คะแนน

มีระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 หน้า 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แปลความหมายว่า มีระดับบทบาท มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 แปลความหมายว่า มีระดับบทบาท มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 แปลความหมายว่า มีระดับบทบาท ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลความหมายว่า มีระดับบทบาท น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลความหมายว่า มีระดับบทบาท น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดเพื่อทราบถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของพระสงฆ์ในเขตตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรมาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าสถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) S.D. ค่า t – test, F – test เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์กับแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วเสนอแบบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน เป็นการเปรียบเทียบค่าบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรสำหรับปัจจัยที่มีจำนวน 3 กลุ่ม ใช้ค่า F - test (One - way Analysis of Variance) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นำเสนอผลการวิจัยและบรรยายเนื้อหาประกอบตาราง

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนโดยการจำแนกข้อมูลออก ตามวัตถุประสงค์กรอบแนวคิดและนิยามศัพท์แล้วนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

5. ผลการวิจัย

บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีระดับการศึกษาทางธรรมนักรู้ขั้นโท มีการศึกษาทางเปรียญธรรม ป.ธ.1-ป.ธ.3 มีระดับการศึกษาสายสามัญมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีอายุพรรษา 0-10

พรรษา มีตำแหน่งทางสงฆ์ส่วนมากไม่มี และมีระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบัน 6-10 ปี ตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากมีความคิดเห็นแตกต่างกันของผู้ตอบแบบสอบถาม นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง

5.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรที่มี อายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ ระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบันพบว่าผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ ระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบันไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อย่างไร

5.4 การศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร พบว่า คณะสงฆ์ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด ควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการวัดและชุมชนให้กับพระสงฆ์ในเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้มีความรู้ความชำนาญอย่างน้อยทุก 3 เดือนและควรมีการทบทวนนโยบายของคณะสงฆ์ใหม่ ในฐานะที่พระสงฆ์ที่อยู่ในท้องถิ่นจะมีมาตรการใดในการพัฒนาชุมชนได้มากที่สุด เพื่อช่วยเหลือชุมชนให้มีความผาสุกตลอดไป

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร” ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่ได้มาการอภิปรายผลตามลำดับหัวข้อได้ดังนี้

6.1.1 บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนด้านสังคมพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางในการอำนวยความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการกิจกรรมของชุมชน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตการเป็นวิทยากรบรรยายธรรม การส่งเสริมให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับองค์กรอื่นหรือชุมชนอื่นและมีการจัดอบรมธรรมะแก่ประชาชนแสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนทางสังคมไม่มากพอ และมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไม่ดี จึงทำให้พระสงฆ์มีบทบาทกับการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหากิตติ สุจิตโต (สร้อยมาลา) (2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรีผลการศึกษาพบว่าระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมโดยรวมไม่แตกต่างกัน แสดงว่าบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน จากการศึกษา อายุ การศึกษา ระยะเวลาการอยู่อาศัยในชุมชน ไม่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชน ส่วนความรู้ ความเข้าใจต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานของโคจิ โนสุ (2530) ได้ศึกษา วิจัย เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาสังคม ศึกษาเฉพาะกรณีในจังหวัดสงขลา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นพระสงฆ์ที่ประจำอยู่ในวัดที่ตั้งในจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า พระสงฆ์มีบทบาทมากที่สุดในการอบรมให้ความรู้ทางด้านพุทธศาสนาและศีลธรรมแก่ประชาชนการจัดพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนาในวัด การช่วยเหลือในเรื่องความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นภายในชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ และการช่วยอำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ แก่ประชาชนและการช่วยประชาชนโดยการให้ยืมสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศักดิ์ชัย อ่อนหาตพอ(2551) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : กรณีศึกษาพระราชพิพัฒนาภรณ์ (ชูชาติ กณตวณโณ) เจ้าอาวาสวัดท่าไทร ตำบลท่าทองใหม่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานีผลการศึกษาพบว่าบทบาทการพัฒนาสังคม ด้านการปกครองในวัดยึดตามหลักพระธรรมวินัยกฎหมายและกฎหมายอาญาและผลของการพัฒนาสังคม ทำให้พระภิกษุสามเณรและประชาชน มีความศรัทธาเลื่อมใสทำให้เกิดผลดีต่อสังคมเป็นที่เชื่อถือยอมรับให้ความไว้วางใจมีความศรัทธาทำงานสะดวกมีการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวกันดีระหว่างสังคมและชุมชน

6.1.2 บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางในการรับรู้การเทศนาเกี่ยวกับการออม ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงาน มีการชักชวนประชาชนให้ร่วมพลังเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น บริจาควัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นผู้ฝึกสอนอาชีพแก่ประชาชน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีส่วนช่วยเหลือในเรื่องของเศรษฐกิจนี้จำนวนน้อยซึ่งส่วนใหญ่พระสงฆ์จะเป็นฝ่ายรับมากกว่าฝ่ายให้ในเรื่องของเศรษฐกิจจึงทำให้พระสงฆ์มีบทบาทในด้านเศรษฐกิจนี้อยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสังเวียร ปัญญาโร (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนกรณีศึกษาพระครูสุภาจรรย์วัฒน์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปรับตัวและการปรับบทบาทหากพระสงฆ์ยังสามารถปรับและนำหลักธรรมและวิธีการสอนที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนพระสงฆ์จะได้รับความเคารพนับถือและศรัทธาจากประชาชนการนำหลักธรรมความเชื่อในทางพระศาสนามาพัฒนา ร่วมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจไม่เป็นเพียงเกิดผลต่อชุมชนด้านศีลธรรมเท่านั้นยังทำให้เกิดการ

รวมกลุ่มและรู้สึกในความสัมพันธ์ร่วมกันที่จะดำเนินกิจกรรมต่อกันทำให้ชุมชนเกิดการพึ่งตนเองโดย พระสงฆ์ได้ปรับบทบาทในการเข้าถึงเข้าไปรับรู้ปัญหาของชุมชนเช่นปัญหาความยากจนโดยได้หยิบยก เอาปัญหาเหล่านี้มาเป็นสื่อกระตุ้นส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ชุมชนโดยอาศัยหลักธรรมของพระ ศาสนาจากการเรียนรู้ชุมชนมาใช้แก้ปัญหาชุมชนได้อย่างลงตัวโดยการปลูกฝังหลักคุณธรรม และ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมนึก อนันตวรรังศ์ (2540) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องพระสงฆ์กับสังคมไทย โดยพิจารณาในเชิงสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง กรณีศึกษาวัดในกรุงเทพมหานครและ ฉะเชิงเทรา เพื่อทราบบทบาทของพระสงฆ์ไทยในมิติของเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเมืองการ ปกครอง ผลการศึกษา พบว่าด้านเศรษฐกิจพระสงฆ์มีบทบาทส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพ สุจริตไม่เบียดเบียนผู้อื่นมีบทบาทในการสอนงานอาชีพด้านฝีมือ เช่น การนวดแผนโบราณยา สมุนไพร ศิลปกรรม การก่อสร้างและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูนนท์ มงคลวิศิษฐ์(2557)ได้ ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า ด้านเศรษฐกิจขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ด้านเศรษฐกิจแบบบูรณาการและควรมีกองทุนเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจในชุมชน

6.1.3 บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ด้านการเมืองพบว่าโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เกี่ยวกับคนในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยเสรี ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนของตนมีนโยบายทางการเมืองที่ขัดกับหลักคำสอนพระพุทธศาสนา สนับสนุนกิจกรรม ทางการเมืองแก่หน่วยงานต่างๆเช่นให้วัดเป็นหน่วยเลือกตั้งเปิดโอกาสให้กรรมการวัดมีส่วนร่วม ตัดสินใจ จัดมุมความรู้ทางด้านกฎหมาย และการเมืองแก่ประชาชนขึ้นภายในวัดโดยการอบรมสั่ง สอนแสดงว่า พระสงฆ์กับประชาชนในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างเสรี และ นโยบายทางการเมืองที่ขัดหลักคำสอนพระพุทธศาสนาต้องอาศัยบทบาททางอ้อมด้วยการอบรมสั่ง สอนแทรกเข้าไปด้วย แต่ต้องอาศัยชุมชนเป็นจุดเชื่อมต่อภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระ สมนึก อนันตวรรังศ์ (2540) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พระสงฆ์กับสังคมไทยโดยพิจารณาในเชิงการเมือง และการปกครอง เพื่อทราบบทบาทของพระสงฆ์ไทยในมิติของการเมืองการปกครอง ผลการ ศึกษาวิจัย พบว่า ด้านการเมืองการปกครองพระสงฆ์มีบทบาททางอ้อมในเชิงเหนี่ยวนำการปฏิบัติที่ไม่ สอดคล้องกับธรรมะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอนุชา สิริวิณโณ (2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาวัดเทพบูรณารามตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัด ขอนแก่นผลการศึกษาพบว่าบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมแล้วพระสงฆ์ยังคง มีบทบาทด้านการพัฒนาใน ท้องถิ่นเสมอมาด้วยการปรับใช้ภาระหน้าที่ซึ่งได้แก่ ด้านการเมืองการ ปกครองพระสงฆ์ระดับเจ้าอาวาสยังคงทำหน้าที่ดูแลกิจการในวัดเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พระมหาธีรวิบูลย์มา (2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทในการพัฒนาชุมชนของ พระสงฆ์ตำบลเชิงดอย อำเภอต๋อยสะแกกั้งจังหวัดเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของพระสงฆ์ที่มี

ต่อการพัฒนาชุมชนนั้นได้แสดงออกและเป็นจุดเริ่มต้นของการนำการพัฒนาชุมชนในหลายด้านทั้งในด้านการสงเคราะห์ อนุรักษ์ประชาชนการเป็นจุดเชื่อมต่อประสานงานทุกภาคส่วนระหว่างบ้านวัด โรงเรียน และราชการให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ไม่ค่อยแต่ให้รัฐเป็นฝ่ายมอบให้ฝ่ายเดียวส่วนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชนนั้นได้สะท้อนและแสดงออกในหลายลักษณะที่ได้รับความสำเร็จเป็นรูปธรรมชัดเจนโดยเฉพาะหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพประจำตำบลโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ศูนย์อบรมศีลธรรมประจำตำบลเป็นต้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาณีไชยธีรานุวัฒน์ศิริ (2541) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์ ศาสตร์ และศิลปะในการอบรมคุณธรรมของพระเถระภาคตะวันออกเฉียงเหนือผลการวิจัย พบว่า พุทธศาสนิกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าพระสงฆ์ที่น่าเคารพเลื่อมใส ควรมีความรู้ธรรมะลึกซึ้งเคร่งครัดในวัตรปฏิบัติมีความสามารถในการอบรมคุณธรรมถึงความเรียบง่าย ถือสันโดษ และในยุคโลกาภิวัตน์ พระสงฆ์ควรมุ่งเน้นการอบรมคุณธรรมควบคู่กับการสอนปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

6.1.4 บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ด้านวัฒนธรรมพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับการมีการเทศนาในวันสำคัญ ๆ เช่น วันวิสาขบูชา พระสงฆ์มีการส่งเสริมการจัดงานประเพณีในวันสำคัญ ๆ เช่นวันวิสาขบูชา เป็นผู้ดำเนินการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน มีส่วนในการส่งเสริมการจัดงานประเพณีในวันสำคัญ ๆ ของชุมชน วัดเป็นศูนย์กลางสำหรับการติดต่อประสานงานทางศิลปวัฒนธรรม มีการจัดกิจกรรมเมื่อถึงวันสำคัญต่าง ๆ ทางศาสนา แสดงว่า พระสงฆ์ให้ความสำคัญในวันสำคัญทางศาสนามากกว่าทางอื่น ส่วนทางอื่นค่อยพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาโดยอาศัยหลักธรรมและวัฒนธรรมในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูพิศิษฐ์ ประชานาถ (นนทิโย ประยูร) (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการพัฒนาชุมชนของวัดอินทาราม อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาชุมชนตามแนวตะวันตกเป็นการกระทำในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เจริญขึ้นเป็นลำดับอย่างมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการอันเป็นทั้งวิธีการและยังเป็นทั้งโครงการหรือแผนงานอีกทั้งการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในหลักการดังกล่าวก็เพื่อการพัฒนาให้ชุมชนมีคุณภาพในการดำรงชีวิตอยู่ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม และในทัศนะของพระพุทธศาสนา เป็นการพัฒนาเรียนรู้และการปฏิบัติเพื่อไปสู่ความพอดีหรือการมีดุลยภาพของชีวิตมีความสัมพันธ์อันกลมกลืนระหว่างการเดินทางชีวิตของบุคคลกับสภาพแวดล้อมและมุ่งการกระทำตนและบุคคลรอบข้างให้มีความสุข รู้เท่าทัน จึงเป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อจัดการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความคิดวิจารณ์ตามเหตุปัจจัยด้วยตนเอง โดยอาศัยหลักธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและวัดเป็นศูนย์รวมแหล่งความรู้แขนงต่าง ๆ เพื่อปลูกฝัง ส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมประเพณีถวายสลากภัตการตักบาตรน้ำผึ้ง การตักบาตรข้าวต้มมัด การ

เทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดกคาถาพันในวันสารทไทยทุกปี สนับสนุนการฝึกอบรมเยาวชนด้านการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมและท้องถิ่นสนับสนุนการสร้างห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี เพื่ออนุรักษ์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ภายในตำบลและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ ขวัญนาถ (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทการทำงานเป็นเครือข่ายของพระสงฆ์นักพัฒนาในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานพัฒนาการช่วงปัจจุบัน เครือข่ายพระสงฆ์ที่มีความเชื่อและอุดมการณ์เดียวกันในการสร้างชุมชนให้อยู่เย็นเป็นสุข โดยอาศัยหลักพุทธธรรมนำปัญญามาใช้บูรณาการดำเนินงานของเครือข่ายและการดำเนินงานเกิดเป็นรูปธรรม เป็นเชิงประจักษ์มากขึ้น

6.1.5 บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ด้านสาธารณสุขพบว่าโดยภาพรวมอยู่ระดับน้อย เกี่ยวกับการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักทำความสะอาดที่อยู่อาศัย และบริเวณที่อยู่อาศัย ทำให้ประชาชนรับรู้และตื่นตัวในด้านการสาธารณสุข ให้ความรู้ในด้านสุขอนามัยแก่ชุมชน มีการรักษาโรคทางจิตโดยใช้หลักธรรมบริจาคนัจฉัยในการจัดซื้อยามาจำหน่ายประจำบ้าน และมีการรวบรวมการรักษาโรคแบบพื้นบ้านและนำไปเผยแพร่ให้กับชุมชน แสดงว่า พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนทางด้านสาธารณสุขให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักทำความสะอาดที่อยู่อาศัย และบริเวณที่อยู่อาศัย ทำให้ประชาชนรับรู้และตื่นตัวในด้านการสาธารณสุข ให้ความรู้ในด้านสุขอนามัยแก่ชุมชน มีการรักษาโรคทางจิตโดยใช้หลักธรรมยังมีน้อยอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา ยอดสุรางค์ (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนแออัด กรณีศึกษาชุมชนซอยสมบุญพัฒนา 2 เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของชุมชนแออัดซอยสมบุญพัฒนา 2 ได้แก่ ปัญหาเรื่องที่ดินเพื่อก่อสร้างบ้านพักอาศัย ปัญหาขยะในชุมชน และปัญหายาเสพติดและคณะกรรมการชุมชนซอยสมบุญพัฒนา และบทบาทในการพัฒนาชุมชนที่โดดเด่นได้แก่ บทบาทด้านการประสานงาน ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย และด้านการส่งเสริมทรัพยากรเพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2555 ข้อ 64 กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนไว้ รวม 10 ข้อ พบว่า คณะกรรมการชุมชนซอยสมบุญพัฒนา 2 ได้ทำหน้าที่หลักครบทุกข้อ และมีความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ของตนเอง เนื่องจากประธานกรรมการชุมชน และคณะกรรมการท่านอื่นๆ ได้ทำหน้าที่นี้มานานหลายปี และผลของการพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชนทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจของประชาชน ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสุขอนามัย และด้านกายภาพ มีความโดดเด่นในทุกด้าน แต่มีด้านการพัฒนาสังคมที่คณะกรรมการชุมชนไม่สามารถส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนได้ เช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

6.1.6 บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งทำให้เห็นว่าด้านสิ่งแวดล้อมพระสงฆ์ขาดการร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และแยกกันเห็นห่างตอกันในการจัดบริเวณวัดให้ร่มรื่นเป็นตัวอย่างแก่ชุมชน ขาดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการรักษาและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ค่อยมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทต่อชุมชนเท่าที่ควร จึงทำให้บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมนี้อยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมณีก อนันตวรรังศ์(2540) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สถาบันสงฆ์กับการพัฒนาในอนาคตตามทัศนะของพระผู้นำทางด้านวิชาการ” พบว่าด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมพระสงฆ์มีบทบาทด้านสังคมกล่าวคือการอบรมจริยธรรมการลดการเสพยาเสพติดการอนุเคราะห์ผู้ยากไร้การสังเคราะห์ผู้ปัญหาทางใจการอนุเคราะห์ผู้เดินทางช่วยเหลือกิจกรรมของประชาชนเช่นการใช้สถานที่ของวัดเป็นที่เก็บพัสดุเก็บของศักดิ์สิทธิ์อนุเคราะห์สัตว์เลี้ยงให้ยืมเครื่องใช้ เป็นต้นและยังมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอีกด้วยและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ สุขสำราญ (2530) ได้ให้ทัศนะว่า บทบาทของพระสงฆ์ทั้งทางธรรมและทางโลก มีบางอย่างร่วมกันอยู่มีไม่แยกกันหรือเห็นห่างตอกัน คือ พระสงฆ์ต้องพยายามช่วยชาวบ้านให้พ้นจากความทุกข์ยาก โดยให้ชาวบ้านมีวิชาซึ่งจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พระควรเข้าร่วมในการพัฒนาสังคมเพราะถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์และถูกต้องทั้งทางธรรมและทางโลก โดยพระสงฆ์นักพัฒนาเหล่านั้นให้ความเห็นว่า สถาบันสงฆ์ไร้ประโยชน์และสลายในที่สุด ถ้าพระสงฆ์ไม่ปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป แม้บางครั้งกิจกรรมบางอย่างอาจจะมีข้อจำกัดบ้าง โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านวัตถุจะเป็นการผิดพระวินัยตรงกันข้ามกับถูกต้องศีลธรรมธรรมะของพระพุทธเจ้าแม้ว่าชาวบ้านไม่ยอมให้พระสงฆ์ทำอะไรเลยและถือว่างานพัฒนาไม่ใช่กิจกรรมของพระสงฆ์แต่พระท่านได้พยายามแก้ไขความคิดเห็นอันไม่ค่อยถูกต้องนี้เพราะพระสงฆ์ต้องช่วยเหลือชาวบ้านมิใช่เพียงด้านจิตใจเท่านั้นแต่ต้องช่วยเหลือทางด้านวัตถุด้วยหรือเรื่องการครองชีพอีกด้วย

6.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรที่มีอายุ ระดับการศึกษา อายุพรรษา ตำแหน่งทางสงฆ์ ระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบันต่างกันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.2.1 ด้านอายุพบว่า ผู้ที่มีอายุต่างกันมีทัศนะต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกันั้นต่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ที่สอดคล้องกันอาจเนื่องมาจากการได้สัมผัสกับการปฏิบัติของพระสงฆ์มากน้อยไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยพระอดุลย์ กุศลจิตโต. (2561, หน้า 64) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการที่มีต่อการ

ปกครองคณะสงฆ์ ในเขตการปกครอง จังหวัดเลย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย บทบาทพระสังฆาธิการอยู่ในระดับสูงสุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ การวิเคราะห์เปรียบเทียบ บทบาทพระสังฆาธิการต่อการปกครอง คณะสงฆ์ธรรมยุต โดยรวมจำแนกตาม อายุ พรรษา ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางโลก และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2.2 ด้านการศึกษาทางธรรม พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาทางธรรมต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากพระสงฆ์ได้มีโอกาสรับรู้การดำเนินการของพระเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุตร ปาณะศรี (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการกับการพัฒนาชุมชนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุพรรษาและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

6.2.3 ด้านการศึกษาเปรียญธรรมพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากพระสงฆ์ได้มีโอกาสรับรู้การดำเนินการของพระเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกษมศักดิ์ วรสโกโช (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาบทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ พรรษา การศึกษาสามัญ การศึกษาทางธรรมและตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

6.2.4 ด้านการศึกษาสามัญ พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสามัญต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนโดยรวม ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากพระสงฆ์ได้มีโอกาสรับรู้การดำเนินการในด้านการศึกษาสามัญเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุตร ปาณะศรี (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสังฆาธิการกับการพัฒนาชุมชนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุพรรษาและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

6.2.5 ด้านตำแหน่งทางสงฆ์ พบว่า ผู้ที่มีอายุพรรษาต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากพระสงฆ์แม้จะมีตำแหน่งหน้าที่ต่างกันแต่ความรู้สึที่มีต่อการพัฒนาชุมชนเป็นไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาภิกขิต สุจิตโต(สร้อยมาลา) (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยโดยรวม ไม่แตกต่างกัน

6.2.6 ด้านระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบัน พบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาที่จำพรรษาภายในวัดปัจจุบันต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนโดยรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นผลมาจากพระสงฆ์นั้นแม้จะมีเวลาจำพรรษาหรือได้บวชมานานต่างกันแต่ก็มีความคิดเห็นหรือทัศนคติเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนไม่ต่างกันเท่าใดนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดร ปาณะศรี (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ การกับการพัฒนาชุมชนตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในจังหวัดปัตตานี พบว่า พระสงฆ์การที่มีอายุพรรษาและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบล ค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดโยธธร โดยรวมนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากพระสงฆ์ในพื้นที่ตำบลค้อเหนือได้ประพฤติปฏิบัติและครองตนในสมณะเพศและดำเนินกิจกรรมที่สามารถทำให้ประชาชนรับรู้ได้ถึงบทบาทในระดับพอใจแต่ยังไม่มากพอ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วควรมีการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในระดับมากที่สุด สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดโยธธรผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การวิจัยบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดโยธธรมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

7.1.1 ทางคณะสงฆ์ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด ควรจัดให้มีการอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการวัดและชุมชนให้กับพระสงฆ์ในเชิงปฏิบัติการเพื่อให้มีความรู้ความชำนาญอย่างน้อยทุก 3 เดือน

7.1.2 จากผลการวิจัยพบว่าระดับการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ด้านสาธารณสุขมีค่าเฉลี่ยระดับน้อย แต่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ มีการรักษาผู้ที่ติดยาเสพติดในและนอกชุมชนจากข้อค้นพบนี้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับบทบาทในการพัฒนาชุมชนในด้านสาธารณสุข ควรมีการทบทวนนโยบายของคณะสงฆ์ใหม่ในฐานะที่พระสงฆ์ที่อยู่ในท้องถิ่นจะมีมาตรการใดในการพัฒนาชุมชนได้มากที่สุดเพื่อช่วยเหลือชุมชนให้มีความสุขตลอดไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.2.1 ควรมีการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในด้านการสาธารณสุข การอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ตำบลคือเหนือ จังหวัดยโสธร ตลอดถึงตำบลใกล้เคียง และจังหวัดใกล้เคียง

7.2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

7.2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งเพื่อหาแนวทางในการนำความรู้ใหม่ๆมาพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า

7.2.4 ควรมีการศึกษามีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับองค์กรทางศาสนาและพระสงฆ์กับการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรให้เข้มแข็ง

7.2.5 ควรมีการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการไม่ร่วมมือกันในการพัฒนาระหว่างชุมชนกับองค์กรของทางศาสนาในการบริหารจัดการพัฒนาชุมชน

8. เอกสารอ้างอิง

เกษมศักดิ์ วรสุโข. (2553). **บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารจัดการคณะสงฆ์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คุณ โทชนันท์. (2545). **พุทธศาสนากับสังคมและวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

โคจิ โนสุ. (2530). **บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีในจังหวัดสงขลา**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

พระครูพิศิษฐ์ กระจ่าง. (นนทีย ประยูร). (2560). **บทบาทการพัฒนาชุมชนของวัดอินทาราม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสุวรรณวรการ. (2553). **บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหากิตติ สุจิตโต (สร้อยมาลา). (2556). **บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนในเขตอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- พระมหาธีรราชูฒิ บุญมา. (2554). **บทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ตำบลเชิงดอยอำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง).** มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : เชียงใหม่.
- พระมหารัตนพล ก้านเพชร (รัตนพล). (2545). **บทบาทพระสงฆ์ต่อการสร้างชุมชนเข้มแข็ง:ศึกษา เฉพาะกรณีพระสงฆ์กลุ่มสหธรรมเพื่อการพัฒนาในจังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ศิลป ศาสตร์-มหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.**
- พระมหาสังเวียร ปญญาธโร. (2550). **บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาพระครูสุภาจารวัฒน์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- พระมหาอนุชา สิริวัฒนโณ (พลกุล). (2556). **การศึกษาพระสงฆ์กับการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา วัดเทพปฐมนาราม ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต(การบริหารการพัฒนาสังคม). คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม : สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.**
- พระศักดิ์ชัย อ่อนหาดพอ. (2551). **บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : กรณีศึกษาพระราชม พิพัฒนาภรณ์(ชูชาติ กณตวัฒนโณ) เจ้าอาวาสวัดท่าไทร ตำบลท่าทองใหม่ อำเภอกาญ จนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.**
- พระสมนึก อนันตวรวงศ์. (2540). **สถาบันสงฆ์กับการพัฒนาในอนาคตตามทัศนะของพระผู้นำ ทางด้านวิชาการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- พระอดุลย์ กุลลจิตโต. (2561). **บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการปกครองคณะสงฆ์ ในเขตการ ปกครอง จังหวัดเลย. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 13(43). 63-74.**
- พินิจ ลาภานานนท์. (2529). **บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคม มาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ. (2541). รายงานการวิจัยบทบาทพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). **จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สุวีริยาสาส์น.**
- สมบุรณ์ สุขสำราญ. (2530). **การพัฒนาตามแนวพุทธ : กรณีศึกษาพระสงฆ์นักพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์สวย จำกัด.**

- สุพัตรา ยอดสุรางค์. (2559). บทบาทของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนแออัด : กรณีศึกษาชุมชนซอยสมบูรณพัฒนา 2 เขตดินแดง : กรุงเทพมหานคร. **วารสารดุษฐ์บัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 6(2). 91-101.**
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2524). **ศาสนากับสังคมไทย.** กรุงเทพมหานคร : พาสีโก.
- อภิชัย พันธเสน. (2539). **พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรค ตอนที่ 1 : แนวคิด ทฤษฎี และภาพรวมของการพัฒนา.** กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์.

แนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
Guidelines for Promotion of the Buddhist Temples as Community Centers in
Kae Sub-District, Ratanaburi District, Surin Province

พระอมรรัตน์ รตนโชโต(นิลจันทร์)¹

Phra Amonrat Ratanajoto(Ninchan)

ดร.ไพรัช พันธ์ชมภู²

Dr.Phairat Phuenchomphoo

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 370 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่าห้าระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุमानหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หรือ F – test ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการศาสนา ด้านการปกครอง และด้านการศึกษา ตามลำดับ

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ลำดับตามความถี่สูงไปหาลำดับต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ ควรมีการกำหนดนโยบายแผนและมาตรการในการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ให้เป็นผู้มีความพร้อมในด้านการบริหารวัดเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งฟื้นฟูและพัฒนาจิตใจและพัฒนาตนให้ถึงพร้อมในการปฏิบัติภารกิจสามารถปลูกฝังและฝึกอบรมประชาชนให้เยาวชนมีสัมมาทิฐิในการดำรงชีวิตควรยุติพุทธพาณิชย์เพื่อสร้างความศรัทธาของศาสนิกชนและควรสนับสนุนให้มีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อบรมปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามแก่เด็ก และเยาวชน

คำสำคัญ : 1. แนวทางการส่งเสริมวัด 2. ศูนย์กลางชุมชน

ABSTRACT

As a mixed-method research, this research maintains three objectives: 1) to study the public opinions about the promotion of the Buddhist temples as community centers in Kae Subdistrict, Ratanaburi District, Surin province, 2) to compare the public opinions classified by gender, age, education and occupation, and 3) to survey the related recommendations suggested. Samples were 370 out of total voters in the said area, with the Taro Yamane formula being used in computation. The tool used for collecting the data was the five-rating scale questionnaire with reliability of 0.94. The data collected were analyzed by the statistical devices, namely, frequency, percentage, mean, S.D. and t-test and f-test (One-way ANOVA). To meet the requirement of qualitative research, the in-depth interview of 15 village headmen in the Kaesub district was implemented.

The research results can be summarized as follows:

1. The public opinions about the promotion of the Buddhist temples as community centers in Kae Subdistrict, Ratanaburi District, Surin province was in an overall aspect found to stand at a MUCH level. In an individual aspect, the item that stood on top of the scale was the aspect of religion, followed by those of administration and education, respectively.

2. The comparison of the public opinions classified by gender, age, education and occupation was found that the difference in terms of gender, age, education and occupation did not cause any difference in the opinions in both overall and individual aspects. The discovery did not meet with the hypothesis as set.

3. The recommendations as suggested by the respondents can be recorded according to the order of frequency as follows: 3.1)The policy, plans and measures were required to enhance the monks' competence to the level high enough to manage the temples as learning centers, where mind development and the concept of Right View can be educated and implanted. 3.2)All Buddhistic commercial activities or trading in blind faith should be dismantled completely. 3.3)The Sunday Buddhist School was suggested to be opened to educate children and youths of morality and ethics, culture and traditions as well as good conducts.

Keywords : 1. Guidelines for Promotion 2. Community Centers

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของชาติไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประชาชนชาวไทยร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ หลักของพระพุทธศาสนาจึงเป็นแก่นของวัฒนธรรมไทยทุกสาขา โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดวิชาการ ศิลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ไปสู่ชุมชน บทบาทของวัดที่มีต่อชุมชนนั้น ในอดีตที่ผ่านมาวัดจัดว่าเป็นสถาบันหลักของชุมชน และเป็นศูนย์กลางของการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การให้ทานรักษาศีล ฟังธรรม สวดมนต์ไหว้พระ และกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น อันแสดงออกทางด้านขนบธรรมเนียม และประเพณีต่างๆซึ่งเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เป็นศูนย์กลางวัฒนธรรม ทำหน้าที่ทั้งผู้ผลิต ผู้อนุรักษ์และผู้สอนศิลปะแก่ประชาชนเป็นที่ปรึกษาด้านการครองตน อาชีพ ปัญหาชีวิต ปัญหาสังคม แม้กระทั่งปัญหาครอบครัวปัญหาสถานสงเคราะห์ประชาชนผู้ยากไร้ หรือในคราวมีภัย เช่น น้ำท่วม

ไฟไหม้ สงคราม เป็นต้น เป็นสถานพยาบาลเป็นที่พักคนเดินทาง เป็นที่ใกล้เคียงข้อพิพาทของชาวบ้าน เป็นคลังพัสดุ เช่น ถ้วยชาม โตะ เก้าอี้เพื่อให้ชาวบ้านมาขอยืมเมื่อมีงาน เป็นศูนย์การปกครองท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานอบต. หรือฝ่ายปกครองใช้เป็นสถานที่ประชุม เป็นสถานศึกษาของชุมชน พระภิกษุ สามเณรลูกหลานของชาวบ้านได้อยู่อาศัยและเล่าเรียนที่วัด เป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่อบรม ศิลธรรมแก่ประชาชนทั้งหลาย เป็นห้องสมุดชาวบ้านเป็นที่เก็บเอกสารต่างๆ ตั้งแต่ตำรายา ตำราหมอ ดุสิตานธรรมไปจนถึงพระไตรปิฎก (สมบุรณ์ สุขสำราญ, 2537, หน้า 1)แต่ในสภาพสังคมปัจจุบัน ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม หรือกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้การเปลี่ยนแปลงของชุมชน เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง การปกครอง วัฒนธรรม และประการสำคัญคือการที่ประเทศไทยได้พัฒนาความเจริญ ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น ทำให้สังคมชนบทของไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองมากขึ้นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันของชุมชนจึงเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบพึ่งพาตนเองเป็นสังคมบริโภคนิยม ซึ่งได้ก่อให้เกิดความเสื่อมถอยทางด้าน ศิลธรรม และจริยธรรมแก่ผู้คนในชุมชน ทำให้ผู้คนในชุมชนเริ่มเหินห่างจากวัดมากขึ้น ก่อให้เกิด ปัญหาสังคมต่างๆ ตามมา การทำให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนเช่นเดิมนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่วัดแต่ละ แห่งจะต้องช่วยกันพัฒนาทุกด้าน โดยเฉพาะด้านกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชนนั้น ๆ พระสงฆ์ซึ่ง ถือว่าเป็นผู้นำที่มีบทบาทมากในอดีต หรือแม้กระทั่งในปัจจุบัน ในด้านการเป็นผู้นำทางด้านจิตใจ จึงต้องรับภาระด้านนี้ร่วมกับผู้นำชุมชน (สิริวัฒน์ คำวันสา, 2544, หน้า 47)

สำหรับแนวทางในการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนเช่นเดิมนั้น อาจกระทำโดยการ พัฒนาวัดให้ชาวชุมชนในท้องถิ่นเกิดความรู้สึกว่าวัดเป็นของตน ทำให้เกิดความหวงแหน ความรัก และจะช่วยกันดูแลรักษา การสร้างสภาพวัดให้มีความหมาย เป็นที่พึ่งอาศัยของพระภิกษุ สามเณร เป็นที่บวชเรียนศึกษาปฏิบัติธรรม เป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลของชาวบ้าน เป็นสถานที่ที่ชาวบ้านใน ละแวกนั้นได้เข้ามาหาความสงบทางกายและใจ และเป็นศูนย์กลางสำหรับทำกิจกรรมทางสังคม ร่วมกันของชาวบ้าน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดขึ้น โดยบริเวณ วัดจะต้องสะอาด ร่มรื่น มีการจัดกิจกรรมเพื่อประชาชน มีความพร้อมที่จะให้บริการแก่ประชาชนใน ท้องถิ่นที่มีความต้องการเข้าวัดเพื่อบำเพ็ญกุศล ศึกษาพระธรรมวินัย และหลักธรรมคำสอนของ พระพุทธศาสนา เพื่อประชาชนจะได้เห็นคุณค่าและเข้าวัดมากขึ้น การสร้างความเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกันระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น วัดควรเป็นแกนนำของประชาชนในท้องถิ่นในการติดต่อ กับหน่วยงานอื่นๆ มีการรณรงค์และการจัดกิจกรรมเพื่อการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจน การส่งเสริมอาชีพ ซึ่งควรใช้วัดเป็นศูนย์กลาง ทำให้ชาวชุมชนเกิดการยอมรับตลอดไปว่า วัดกับชุมชน นั้นๆ เป็นหน่วยเดียวกัน และคอยให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (พระธรรมวรนายก (โอภาส นิรุติเมธี), 2546, หน้า 27-45)

ในอดีต วัดถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน รวมทั้งคนในชุมชนรอบๆ วัดยังใช้วัดเป็นสถานที่พบปะสังสรรค์ และทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เช่น การประชุม หมู่บ้าน การประชุมราชการ หรือให้วัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ แต่ในปัจจุบันท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรมตะวันตกที่ไหลบ่าเข้ามาสู่สังคมไทย ทำให้เด็ก เยาวชน และประชาชน หันไปยึดติดในวัตถุนิยมมากเกินไป เป็นผลให้คนห่างไกลจากวัดโดยไม่รู้ตัว วัดจึงได้ลดบทบาทจากในอดีตลงไปมาก ผู้วิจัยเห็นว่าวัดในตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้เป็นศูนย์กลางชุมชนโดยให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข ลดความขัดแย้ง และช่วยหาแนวทางกันในการส่งเสริมวัดร่วมให้เป็นศูนย์กลางชุมชนร่วมกัน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ ต่างกัน
- 2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน แตกต่างกัน
- 3.2 ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน แตกต่างกัน
- 3.3 ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน แตกต่างกัน

3.4 ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่ประกอบอาชีพ ต่างกัน
มีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ทราบแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรันบุรี
จังหวัดสุรินทร์

4.2 ได้ทราบผลการเปรียบเทียบแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขต
ตำบลแก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบ
อาชีพต่างกัน

4.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขต
ตำบลแก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์

4.4 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางแก้ไข ปรับปรุง
พัฒนาแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์
ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตตำบลแก
อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 5,022 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลแก, 2560, หน้า 3)

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตตำบลแก
อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 5,022 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ
ทาร์โรวา ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน (ประกายรัตน์ สุวรรณ, 2548,
หน้า 328) และใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงความ
น่าจะเป็นของประชากรที่ได้รับเลือก ซึ่งจะเป็นไปในแบบการสุ่มไม่เฉพาะเจาะจง ในกรณีนี้ตัวอย่าง
ทุกหน่วยในประชากรจะมีโอกาสถูกเลือกเท่ากัน ทำให้สามารถคาดคะเนความคลาดเคลื่อนของการ
สุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีวิธีการสุ่มอย่างตามลำดับ ดังนี้(ประกายรัตน์ สุวรรณ, 2548, หน้า 63)

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ แนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบล
แก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำแนกเป็นสามด้านคือ 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านการศาสนา 3)
ด้านการศึกษา

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close-ended Questionnaire) สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบแบบ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close-ended Questionnaire) สอบถามเกี่ยวกับระดับแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ เป็นคำถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ช่วงระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

5.5 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power/DP) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) ดังนี้

5.5.1 นำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67-1.00 เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

5.5.2 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .94

5.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.6.1 สถิติตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้แก่ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ (IOC) (ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ, 2549, หน้า 65) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

5.6.2 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ความถี่ร้อยละเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.6.3 สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การเปรียบเทียบตัวแปรอิสระแก่กัน (Independent : t-test)

5.6.4 สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA : F-test)

6. ผลการวิจัย

6.1 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทั้งสามด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการศึกษา ด้านการศาสนา และด้านการปกครอง ตามลำดับ

6.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ทั้งสามด้าน ลำดับตามความถี่สูงไปหาลำดับต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ ควรมีการกำหนดนโยบายแผนและมาตรการในการพัฒนาศักยภาพของพระสงฆ์ให้เป็นผู้มีความพร้อมในด้านการบริหารวัดเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งฟื้นฟูและพัฒนาจิตใจและพัฒนาตนให้ถึงพร้อมในการปฏิบัติภารกิจสามารถปลูกฝังและฝึกอบรมประชาชนให้เยาวชนมีสัมมาทิฐิในการดำรงชีวิตควรยุติพุทธพาณิชย์เพื่อลดความศรัทธาของศาสนิกชนและควรสนับสนุนให้มีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อบรมปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามแก่เด็ก และเยาวชน

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 แนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า แนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน โดยรวมประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ อาจเห็นว่าเป็นแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน อยู่มากพอควร โดยเฉพาะ ด้านการศึกษา ได้แก่ การสนับสนุนการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรเด็กและเยาวชนได้เข้าใกล้วัดและได้ศึกษาหลักธรรมทางศาสนาสนับสนุนให้วัดมีการสอนวิชาการศาสนศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติด้วยหลักธรรมของพระศาสนาส่งเสริมศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเพื่อช่วยอบรมบ่มนิสัยเด็กก่อนวัยเรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรม และศีลธรรมแต่ยังเด็กสนับสนุนวัด และพระสงฆ์ได้ร่วมพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติแต่ด้วยเด็กสนับสนุนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาให้จัดตั้งขึ้นเพื่อพระภิกษุสามเณรศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการแผนกสามัญศึกษาและมีการศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมสนับสนุนให้มีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อบรมปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชนปรับเปลี่ยนบทบาทให้ทันกับสังคมในเชิงรุกคือจัดโครงการและกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์

สุวพจน์) (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

7.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยจำแนกตามเพศจากสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์

7.2.1 ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าเพศของประชาชนเป็นเพียงเครื่องบอกให้รู้ว่าเพศใด แต่เมื่อแสดงความรู้สึกต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ไม่ว่าจะเพศใด ก็แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกไม่ต่างกัน ดังนั้น ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีการประกอบอาชีพ ต่างกัน จึงมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยประเด็นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของกัน ผลการวิจัยประเด็นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์ สุวพจน์) (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มี เพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

7.2.2 ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าอายุของประชาชนเป็นเพียงเครื่องบอกให้รู้ว่าช่วงอายุใด แต่เมื่อแสดงความรู้สึกต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ไม่ว่าจะช่วงอายุใด ก็แสดงความคิดเห็นความรู้สึกไม่ต่างกัน ดังนั้น ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีการประกอบอาชีพ ต่างกัน จึงมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยประเด็นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของกัน ผลการวิจัยประเด็นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพระอวยชัย อินทร์เมือง (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีวัดในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน วัดในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

7.2.1 ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน โดยรวมไม่แตกต่าง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าระดับการศึกษาของประชาชนเป็นเพียงเครื่องชี้วัดระดับความรู้ ต่างกัน แต่เมื่อแสดงความรู้สึกต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ไม่ว่าจะระดับการศึกษาใดก็แสดงความรู้สึกไม่ต่างกัน ดังนั้น ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรันบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีการประกอบอาชีพ ต่างกัน จึงมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน โดยรวมไม่แตกต่าง

กัน ผลการวิจัยประเด็นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของกัน ผลการวิจัยประเด็นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์ สุวฑฒโน) (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มี วุฒิ การศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

7.2.4 ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีการประกอบอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็น เช่นนี้อภิปรายได้ว่าอาชีพของประชาชนเป็นเพียงเครื่องยึดเหนี่ยวในการประกอบกิจการงานที่ต่างกัน แต่ เมื่อแสดงความรู้สึกต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ไม่ว่าจะอาชีพใด ก็แสดงความคิดเห็นไม่ต่างกัน ดังนั้น ประชาชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีการประกอบ อาชีพ ต่างกัน จึงมีความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน โดยรวมไม่แตกต่าง กัน ผลการวิจัยประเด็นนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพระอวยชัย อินศรีเมือง (2542) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีวัดในเขตอำเภอบรบือ จังหวัด มหาสารคาม ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาวัด เป็นศูนย์กลางชุมชนในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน วัดในเขตอำเภอบรบือ จังหวัด มหาสารคาม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า “แนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้น พระสังฆาธิการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขต ตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ทั้งสามด้านให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการปกครอง ควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก เพราะค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

8.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการปกครอง ควรวิจัย แนวทางการส่งเสริมด้านการปกครองเพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

8.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในสามด้าน คือ ข้อ 6 ที่ว่า “ยุติพุทธพาณิชย์ เพื่อลดความศรัทธาของศาสนิกชน” ดังนั้น ควรวิจัย ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับการ ยุติพุทธพาณิชย์เพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางศรัทธาของชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

8.2.3 จากผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุด คือ ควรอุทิศตนและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างทุ่มเทและเต็มความสามารถให้มากยิ่งขึ้นดังนั้น ควรวิจัย แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนเพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

9. เอกสารอ้างอิง

- ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณ์เลิศ. (2549). **เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา.** นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประกายรัตน์ สุวรรณ. (2548). **คู่มือการใช้โปรแกรม SPSS.** กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- พระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์ สุวฑฒโน). (2555). **การพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมวรนายก (โอภาส นิรุตติเมธี). (2546). **การพัฒนาให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน ในธรรมปริทัศน์ 46.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอวยชัย อินศรีเมือง. (2542). **การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีวัดในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิริวัฒน์ คำวันสา. (2544). **พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม.พิมพ์ครั้งแรก.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญูณ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแก. (2560). **บัญชีรายชื่อประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตตำบลแก. สุรินทร์ :** องค์การบริหารส่วนตำบล.

10. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความอนุเคราะห์จากทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และคณาจารย์ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ขออนุโมทนา ขอบพระคุณ ดร.ไพรัช พินชมภู อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ ขออนุโมทนาขอบคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความเมตตาในการตรวจสอบข้อบกพร่องจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยดี ขออนุโมทนา ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประดิษฐ์ ศิลาบุตร ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ และนายระเบียบ บุญผุย ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์

คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อบูชาพระคุณแต่บิดามารดา ครู อุปัชฌาย์ และอาจารย์ ที่ให้การอบรมสั่งสอนให้มีสติปัญญา และคุณธรรมเครื่องขึ้นนำความสำเร็จในชีวิต

การเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง
กรณีศึกษาในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

The Political Movement of Metropolitan Electricity Authority Worker Union :
A Case Study of Ms.Yingluck Shinnawatra Government

แมนรัตน์ แก่อินทร์¹

Manrat Keain

ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน²

Asst. Prof. Dr.Wichitra Srisorn

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ ลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมือง สาเหตุของการเคลื่อนไหว และผลกระทบในการเคลื่อนไหววิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยวิธีการศึกษา 2 ส่วน คือ 1) จากการสัมภาษณ์ สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำนวน 10 คน 2) การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข่าว หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ อาทิเช่น วารสาร เอกสารเกี่ยวกับรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง

ผลการวิจัยพบว่า (1)ลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ประกอบไปด้วย (1.1)ออกไปชุมนุมตามสถานที่ต่าง ๆ ที่มีการรวมตัวกัน(1.2) ขึ้นเวทีปราศรัย พูดกล่าววาระตมกำลัง ปลุกกระดม (1.3) กัดดันนายทุกวิถีทาง เพื่อให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ยกเลิกนโยบายไร้ประโยชน์ และเอาเปรียบการไฟฟ้า (1.4) ไม่ให้ความร่วมมือในการออกเสียง และแสดงความคิดเห็นต่างๆ ที่รัฐบาลขอความช่วยเหลือ (1.5) ยื่นหนังสือร้องเรียน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกมารับรู้ (1.6) ออกมาแสดงสัญลักษณ์คัดค้านการขายรัฐวิสาหกิจ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครองวิทยาลัยนวัตกรรมการและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

(2)สาเหตุของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ประกอบไปด้วย (2.1) ความบกพร่องต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำประเทศ (2.2) ความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานรัฐที่สื่อแวจะทุจริต การคอร์รัปชั่น (2.3) ทำให้ประเทศเสียหายจากนโยบายหลายประการ (2.4) เป็นการรักษาผลประโยชน์เอื้อประโยชน์กันเป็นกลุ่ม ๆ (2.5) การไฟฟ้านครหลวงรับไม่ได้กับการที่รัฐบาลจะขายรัฐวิสาหกิจหลายแห่ง (3) ผลกระทบในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ประกอบไปด้วย (3.1) สถานประกอบการต้องการบุคลากรน้อยลง ทำให้คนตกงาน (3.2) ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศ (3.3) ส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่ในเขตการประจักษ์ ทั้งการจราจรและการใช้ชีวิตประจำวัน (3.4) ส่งผลกระทบต่อองค์กรการไฟฟ้านครหลวง คือ เกิดความแตกแยกในองค์กรและ (3.5)ทำให้ประเทศเสียภาพลักษณ์

คำสำคัญ : 1. การเคลื่อนไหวทางการเมือง 2. สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง 3. รัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to the political movement of the Metropolitan Electricity Authority State Enterprise Labor Union under the Government leadership of Miss Yingluck Shinawatra, concerned with the characteristics of political movement, causes of the movement, and impact of the movement. The research methodology was qualitative one consisting of 2 parts including 1) by interviewing 10 members of the Metropolitan Electricity State Enterprise Labor Union; 2) by studying and searching from other data and news sources such as journal, documents concerned with the Metropolitan Electricity Authority State Enterprise.

It was found from the research that (1) the characteristics of the political movement of the Metropolitan Electricity Authority State Enterprise Labor Union under the Government leadership of Miss Yingluck Shinawatra consists of (1.1) the gathering in various places, (1.2) the speech addressed on the stage for mustering people or excitation, (1.3) pressuring the prime minister in all ways so that Miss Yingluck Shinawatra would terminate the useless policy and the policy that takes advantage of the Electricity Authority, (1.4) not providing cooperation in voting and

expressing opinions requested by the government, (1.5) submitting the complaint so that the related agency would be acknowledged, (1.6) expressing the symbol of objection against selling state enterprise, (2) the cause of the political movement of the Metropolitan Electricity Authority State Enterprise Labor Union under the Government leadership of Miss Yingluck Shinawatra consists of (2.1) the failure in performing duties of the country's leader, (2.2) the problem of transparency in performing duty and work that tends to be dishonest and corrupted, (2.3) causing the country to be damaged by many policies, (2.4) it was for the benefits of some groups, (2.5) the Metropolitan Electricity Authority State Enterprise could not tolerate to the fact that the government would sell many state enterprises, (3) impact of the political movement of the Metropolitan Electricity Authority State Enterprise Labor Union consists of (3.1) the place of business requires less personnel thus causing them to be unemployed, (3.2) affecting the domestic tourism, (3.3) affecting the people living near the protesting zone in terms of traffic and daily lives, (3.4) causing disharmony among personnel in the Metropolitan Electricity Authority State Enterprise, and (3.5) destroying the country's image.

Keywords : 1. Political movement 2. Metropolitan Electricity Authority State Enterprise Labor Union 3. Government leadership of Miss Yingluck Shinawatra

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เมื่อช่วงประมาณปี พ.ศ. 2556-2557 ได้เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญของประวัติศาสตร์ชาติไทย ซึ่งในครั้งนั้นได้เกิดกลุ่มทางการเมืองขึ้นมาใหม่คือกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีชื่อย่อว่า “กปปส.” เป็นกลุ่มที่ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อผลประโยชน์ของประเทศไทย เพื่อขับไล่รัฐบาล น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยมุ่งขจัดอิทธิพลของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีให้หมดสิ้นไปจากการเมืองไทย และจัดตั้งสภาประชาชนเพื่อควบคุมการปฏิรูปประเทศ โดยกลุ่ม กปปส. เริ่มมีการประกาศตัวครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2556 ซึ่งกลุ่ม กปปส.ได้รับการสนับสนุนจากหลายองค์กรทั้งจากภาคเอกชนและภาคประชาชน ทางกลุ่มไม่ได้ใช้สีเสื้อเป็นสัญลักษณ์แต่จะใช้การเป่านกหวีดเป็นสัญลักษณ์ในการประท้วงแทน จะเห็นได้ว่ามีคนกรุงเทพมหานครและชนชั้นกลางตามจังหวัดต่างๆเข้าร่วมชุมนุมเป็นจำนวนมาก เช่น กลุ่มกองทัพ

ธรรม ตัวแทนภาคธุรกิจสีลม รวมถึงกลุ่มวิชาชีพต่างๆ และสถาบันการศึกษาที่ร่วมรณรงค์ต่อต้าน (ร่าง) พระราชบัญญัตินี้อย่างชัดเจน และสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจ 45 รัฐวิสาหกิจ มีชื่อย่อว่า “สรส.” ซึ่งสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวงเป็น 1 ใน 45 รัฐวิสาหกิจ ที่ได้มีการออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองอีกด้วย ที่แสดงการต่อต้านการออกกฎหมายดังกล่าวของสภาผู้แทนราษฎร ก่อนที่การประชุมจะมีการยกระดับจากเพียงที่ต่อต้าน(ร่าง) พระราชบัญญัติฯ และนำไปสู่การโค่นล้มรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และล้มล้างระบอบทักษิณในที่สุด จากข้อมูลพบว่าสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และการศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มชนต่างๆยังมีน้อย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เพื่อศึกษาลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

2. โจทย์วิจัย

- 2.1 ลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นอย่างไร
- 2.2 สาเหตุของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีอะไรบ้าง
- 2.3 ผลกระทบในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีอะไรบ้าง

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร
- 3.2 เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร
- 3.3 เพื่อศึกษาถึงผลกระทบในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 4.1 ได้ทราบลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

4.2 ได้ทราบถึงสาเหตุของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

4.3 ได้ทราบถึงผลกระทบในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

5. วิธีดำเนินการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง จำนวน 10 คนวิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในรูปแบบต่างๆ คือการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้นวสัมภาษณ์เจาะลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (Key-Informants) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ (1) ลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (2) สาเหตุของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (3) ผลกระทบในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

6. ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรผู้วิจัยได้สังเคราะห์รายละเอียดจากบทสัมภาษณ์ ดังปรากฏบทสัมภาษณ์ตามประเด็น ดังนี้

6.1 ลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมือง กล่าวโดยสรุป ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทั้ง 10 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมือง ดังนี้ ดังนี้ (1) ออกไปชุมนุมตามสถานที่ต่าง ๆ ที่มีการรวมตัวกัน เพื่อให้ได้ตามที่กลุ่มการชุมนุมต้องการ ถึงจะเลิกชุมนุม เดินขบวน ไปขับไล่ให้นายกลาออกจากตำแหน่ง (2) ขึ้นเวทีปราศรัย พูดกล่าววาระดมกำลัง ปลุกกระดมเรียกร้องให้คุณยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ลาออกจากตำแหน่ง (3) กอดตันนายกทุกวิถีทาง เพื่อให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ยกเลิกนโยบายไร้ประโยชน์ และเอาเปรียบการไฟฟ้า (4) ไม่ให้ความร่วมมือในการออกเสียง และแสดงความคิดเห็นต่างๆ ที่รัฐบาลขอความช่วยเหลือ (5) ยื่นหนังสือร้องเรียน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกมารับรู้ และออกมารับผิดชอบ และแก้ไขปัญหาให้ประชาชนที่เดือดร้อนอย่างเร่งด่วน และ(6) ออกมาแสดงสัญลักษณ์คัดค้านการขายรัฐวิสาหกิจ เพื่อกอดตันให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้รัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรควรมีความเป็นกลาง และบริหารประเทศแบบประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์แบบ

6.2 สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้สหภาพแรงงานการไฟฟ้านครหลวงออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง กล่าวโดยสรุป ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทั้ง 10 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้สหภาพแรงงานการไฟฟ้านครหลวงออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง ดังนี้ สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้สหภาพแรงงานการไฟฟ้านครหลวงออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองมีหลายปัจจัย เช่น (1) ความบกพร่องต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำประเทศ การปฏิบัติหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติงานไม่โปร่งใส เอาเปรียบประชาชน ดูเป็นคนงง ไม่ค่อยมีความเข้าใจระบบการทำงาน ไม่เข้าใจระบบเศรษฐกิจ ไม่เข้าใจอะไรทั้งสิ้น จึงออกมาคัดค้านให้ลาออกจากตำแหน่ง เพื่อจะได้หาคนที่เหมาะสมมาบริหารประเทศแทน (2) ความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานรัฐที่ส่อแววจะทุจริต การคอร์รัปชันของรัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เช่น การปิดกั้นสื่อทำให้ประชาชนไม่ได้รับข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นความจริง (3) ทำให้ประเทศเสียหายจากนโยบายหลายประการ อาทิเช่น สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ (4) เป็นการรักษาผลประโยชน์ เอื้อประโยชน์กันเป็นกลุ่ม ๆ แบ่งผลประโยชน์กันในกลุ่ม เพราะถ้าให้เอกชนมาปกครอง อาจทำให้เสียผลประโยชน์ อย่างเช่นเงินเดือนน้อยทำงานมาก นอกจากนี้อาจทำให้ประชาชนต้องลำบาก ถ้าค่าไฟฟ้าสูงขึ้น ประชาชนอาจจะต้องเดือดร้อนกันอีกหลายล้านคน (5) การไฟฟ้านครหลวงรับไม่ได้กับการที่รัฐบาลจะขายรัฐวิสาหกิจหลายแห่ง เช่น การที่นายกอบโกยนโยบายการที่จะนำการไฟฟ้านครหลวงมาแปรรูปเหมือน ปตท. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สหภาพแรงงานการไฟฟ้านครหลวงออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง คือ การที่การไฟฟ้านครหลวงเสียผลประโยชน์มากเกินไปจากนโยบายของท่านนายก ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร การไฟฟ้านครหลวงจึงไม่พอใจและออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ใครทำให้เราเสียผลประโยชน์ก็ไม่ควรอยู่ แต่ใครที่ให้ผลประโยชน์กับเรา เราก็ส่งเสริม

6.3 ผลกระทบที่เกิดจากการเคลื่อนไหวทางการเมือง กล่าวโดยสรุป ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทั้ง 10 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ดังนี้ ผลกระทบที่เกิดจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองมีมากมายหลายประการ อาทิเช่น (1) การปฏิบัติงานของรัฐมนตรีชะลอตัว (2) สถานประกอบการต้องการบุคลากรน้อยลง ทำให้คนตกงาน (3) ทำให้ประเทศเสียภาพลักษณ์ ทั่วโลกได้รับรู้เรื่องราวของความสั่นคลอนในประเทศ ต่างชาติอาจมองว่าประเทศไทยไม่มีความเป็นสากล ไม่รู้จักควบคุมสถานการณ์ให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยได้ (4) เดือดร้อนผู้ที่ต้องเดินทางไปทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว (5) ส่งผลต่อที่ไม่ดีในการติดต่อซื้อขายระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้เศรษฐกิจในประเทศตกต่ำ นักลงทุนต่างประเทศขาดความเชื่อมั่น ไม่กล้าที่จะมาลงทุนกับประเทศไทย (6) ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศ ทำให้ชาวต่างที่กำลังเดินทางเข้าประเทศหยุดชะงัก หรือยกเลิกการเดินทาง (7) แม้ค่าตามแหล่งท่องเที่ยวขาดรายได้ เศรษฐกิจมวลรวมของประเทศต่ำ ของจึงแพง (8) ทำให้เกิดความแตกแยก แบ่งพรรค แบ่งพวก และทำให้เกิดหัวต่อต้าน ทำให้การทำงานในหน่วยงานเกิดความเดือดร้อน และดำเนินการได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ อย่างที่ควรจะเป็นในหน่วยงานที่ต้อง

บริการประชาชน (9) ผู้นำสหภาพถูกเพ่งเล็งจากหน่วยอื่นมากยิ่งขึ้น และถูกตรวจความทุจริต (10) ส่งผลกระทบต่อภายในองค์กรการไฟฟ้านครหลวง คือ เกิดความแตกแยกในองค์กร เนื่องจากการไฟฟ้า นครหลวงมีทั้งพวกที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับนโยบายคุณยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (11) ส่งผลกระทบต่อ ประชาชนที่อยู่ในเขตการประท้วง ทั้งการจลาจลและการใช้ชีวิตประจำวัน การเดินทางไปทำงานของ ประชาชนส่วนใหญ่ลำบากมาก เนื่องจากการออกมาประท้วงของหน่วยงานต่างๆทำให้การจลาจล ติดขัด (12)ทำให้เกิดเหตุความรุนแรงทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บ ฉะนั้นการเคลื่อนไหวทาง การเมืองไม่ว่าจะฝ่ายใดก็ตามถ้าเคารพกฎหมาย ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อบุคคลภายนอกน้อย แต่เมื่อใด ที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ก็อาจจะทำให้ส่งผลกระทบอย่างร้ายแรง

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรผู้วิจัยได้ได้สรุปบทสัมภาษณ์ ดังปรากฏบทสัมภาษณ์ ตามประเด็น ดังนี้

ลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง มีหลายรูปแบบ คือ (1) การเดินขบวนสมทบกับกลุ่มอื่น ๆ เป็นกลุ่ม กปปส.(2) ชุมนุมเรียกร้องความ ต้องการ รวมทั้งผู้ได้รับความเสียหายมาชุมนุมกัน เพื่อหาวิธีการประท้วงต่อต้านรัฐบาล (3) ขึ้นเวที ปราศรัยแสดงจุดยืนว่าต้องการอะไร กระบวนการเหล่านี้เป็นกระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ ถูกต้องตามกฎหมายทั้งสิ้น ถ้าไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน แต่ผู้คนส่วนมากที่ออกมาอ้างว่าเคลื่อนไหว ทางการเมืองมักทำในสิ่งที่สร้างความเสียหายให้กับบ้านเมือง ด้วยวิธีใดก็ได้ที่สามารถจะคิดกันได้ ซึ่งการ เคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวงร่วมกับสหพันธ์รัฐวิสาหกิจ ในประเทศไทย และสหภาพแรงงานแห่งประเทศไทย ทำการประท้วงในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร คือ ประท้วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เพื่อต่อต้านการคอร์รัปชัน และต่อต้านการ ทุจริตของรัฐบาล เมื่อคนทั้งประเทศได้ทำการเลือกตั้งแล้ว สรุปผลว่าใครรับเลือกให้เป็นนายก ก็ควรที่ เปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นนายกได้ปฏิบัติงานในระยะเวลาที่เต็มที่ หรือเต็มสมัย คือ 4 ปี แต่ หากไม่พอใจจริงๆ ก็ยื่นหนังสือร้องเรียนเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกมารับรู้ และออกมา รับผิดชอบ และแก้ไขปัญหมาให้ประชาชนที่เดือดร้อน ซึ่งมีความคล้าย เกรียงศักดิ์ ศรีมงคล (2555) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองและเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดใน พื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาการเคลื่อนไหวทาง การเมืองและเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด ในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด ในพื้นที่ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ว่ามีผลต่อการกำหนดนโยบายและมีความเข้มแข็งในการต่อรองทาง

ธุรกิจของกลุ่มมากนักน้อยเพียงใด ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบและกลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในอำเภอแม่แจ่ม ได้แก่ รูปแบบที่ 1 การเรียกร้องโดยการยื่นหนังสือ โดยยื่นหนังสือโดยตรงต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง หรือกับฝ่ายการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ รูปแบบที่ 2 การเรียกร้องโดยการเจรจา โดยส่งแกนนำของกลุ่มมาเจรจากับ เจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ผสมกับการกดดันโดยใช้ สื่อมวลชนมาเป็นตัวช่วยในการกดดันอีกทางหนึ่งด้วย รูปแบบที่ 3 การเรียกร้องด้วยการใช้พลังมวลชนชุมนุมประท้วงปิดล้อมตามสถานที่สำคัญต่างๆ เป็นการเรียกร้องที่ค่อนข้างจะรุนแรง เพราะเป็นวิธีการสุดท้ายที่จะทำให้ข้อเรียกร้องของเกษตรกรได้รับการตอบสนอง ซึ่งวิธีดังกล่าวจะใช้ได้ผลแทบทุกครั้ง เพราะการชุมนุมประท้วงปิดล้อมสถานที่ดังกล่าวมีผู้ได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวาง ถ้าไม่ยุติการชุมนุมประท้วงอย่างรวดเร็วก็จะก่อความเดือดร้อนให้แก่สังคม หรือประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก จึงทำให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจหรือมีหน้าที่รับผิดชอบต้องออกมายอมรับข้อเรียกร้องหรือข้อเสนอของผู้ชุมนุมประท้วงแทบทุกครั้ง

7.2 สาเหตุของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรผู้วิจัยได้ได้สรุปบทสัมภาษณ์ ดังปรากฏบทสัมภาษณ์ตามประเด็น ดังนี้

สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้สหภาพแรงงานการไฟฟ้านครหลวงออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองคือ (1) ความบกพร่องต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำประเทศ การปฏิบัติหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติงานไม่โปร่งใส เอาเปรียบประชาชน ดูเป็นคนงง ไม่ค่อยมีความเข้าใจระบบการทำงาน ไม่เข้าใจระบบเศรษฐกิจ ไม่เข้าใจอะไรทั้งสิ้น จึงออกมากดดันให้ลาออกจากตำแหน่ง เพื่อจะได้หาคนที่เหมาะสมมาบริหารประเทศแทน (2) ความไม่โปร่งใสในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานรัฐที่สื่อแวจะทุจริต การคอร์รัปชันของรัฐบาลนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเช่น การปิดกั้นสื่อทำให้ประชาชนไม่ได้รับข่าวสารที่ถูกต้องและเป็นความจริง (3) ทำให้ประเทศเสียหายจากนโยบายหลายประการ อาทิเช่น สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำ (4) เป็นการรักษาผลประโยชน์ เอื้อประโยชน์กันเป็นกลุ่ม ๆ แบ่งผลประโยชน์กันในกลุ่ม เพราะถ้าให้เอกชนมาปกครอง อาจทำให้เสียผลประโยชน์ อย่างเช่นเงินเดือนน้อยทำงานมาก นอกจากนี้อาจทำให้ประชาชนต้องลำบาก ถ้าค่าไฟฟ้าสูงขึ้น ประชาชนอาจจะต้องเดือดร้อนกันอีกหลายล้านคน (5) การไฟฟ้านครหลวงรับไม่ได้กับการที่รัฐบาลจะขายรัฐวิสาหกิจหลายแห่งเช่น การที่นายกออกนโยบายการที่จะนำการไฟฟ้านครหลวงมาแปรรูปเหมือน ปตท. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สหภาพแรงงานการไฟฟ้านครหลวงออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง คือ การที่การไฟฟ้านครหลวงเสียผลประโยชน์มากเกินไปจากนโยบายของท่านนายก ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร การไฟฟ้านครหลวงจึงไม่พอใจและออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ใครทำให้เราเสียผลประโยชน์ก็ไม่ควรอยู่ แต่ใครที่ให้ผลประโยชน์กับเรา เราก็ส่งเสริม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2549) ปัจจัยที่ทรงอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน นั้นหมายความว่า การมีส่วนร่วม

ทางการเมืองของประชาชนย่อมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้วย ดังนี้ 1)ระบบการเมือง 2)วัฒนธรรมทางการเมืองลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย 3)โครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจปัจจัยนี้มีผลต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

7.3 ผลกระทบในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรผู้วิจัยได้ได้สรุปบทสัมภาษณ์ ดังปรากฏบทสัมภาษณ์ตามประเด็น ดังนี้

การเคลื่อนไหวทางการเมืองส่งผลกระทบ ดังนี้ (1) การปฏิบัติงานของรัฐมนตรีชะลอตัว (2) สถานประกอบการต้องการบุคลากรน้อยลง ทำให้คนตกงาน (3) ทำให้ประเทศเสียภาพลักษณ์ ทั่วโลกได้รับรู้เรื่องราวของความสั่นคลอนในประเทศ ต่างชาติอาจมองว่าประเทศไทยไม่มีความเป็นสากล ไม่รู้จักควบคุมสถานการณ์ให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยได้ (4) เตือนเตือนผู้ที่ต้องเดินทางไปทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว (5) ส่งผลกระทบต่อไม่ดีในการติดต่อซื้อขายระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้เศรษฐกิจในประเทศตกต่ำ นักลงทุนต่างประเทศขาดความเชื่อมั่น ไม่กล้าที่จะมาลงทุนกับประเทศไทย (6) ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศ ทำให้ชาวต่างที่กำลังเดินทางเข้าประเทศหยุดชะงัก หรือยกเลิกการเดินทาง (7) แม้ค่าตามแหล่งท่องเที่ยวขาดรายได้ เศรษฐกิจมวลรวมของประเทศต่ำ ของจังหวัด (8) ทำให้เกิดความแตกแยก แบ่งพรรค แบ่งพวก และทำให้เกิดหัวต่อต้าน ทำให้การทำงานในหน่วยงานเกิดความเดือดร้อน และดำเนินการได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ อย่างที่ควรจะเป็นในหน่วยงานที่ต้องบริการประชาชน (9) ผู้นำสหภาพถูกเพ่งเล็งจากหน่วยอื่นมากยิ่งขึ้น และถูกตรวจความทุจริต (10) ส่งผลกระทบภายในองค์กรการไฟฟ้านครหลวง คือ เกิดความแตกแยกในองค์กร เนื่องจากการไฟฟ้านครหลวงมีทั้งพวกที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับนโยบายคุณยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (11) ส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อยู่ในเขตการประท้วง ทั้งการจลาจลและการใช้ชีวิตประจำวัน การเดินทางไปทำงานของประชาชนส่วนใหญ่ลำบากมาก เนื่องจากการออกมาประท้วงของหน่วยงานต่างๆทำให้การจราจรติดขัด (12)ทำให้เกิดเหตุความรุนแรงทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บนั้น การเคลื่อนไหวทางการเมืองไม่ว่าจะฝ่ายใดก็ตามถ้าเคารพกฎหมาย ก็อาจจะส่งผลกระทบบุคคลภายนอกน้อย แต่เมื่อใดที่มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ก็อาจจะทำให้ส่งผลกระทบอย่างร้ายแรง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ ฉัตรชัย ธนาวุฒิ(2559) ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการเพื่อการปฏิรูปทางการเมืองของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส) ได้กล่าวไว้ว่า จากเหตุการณ์วิกฤติทางการเมืองที่เกิดขึ้น บางเหตุการณ์ก็มีความรุนแรงจนนำไปสู่การจลาจล อันทำให้เกิดความสูญเสียแก่ทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการชุมนุม ซึ่งแต่ละเหตุการณ์ล้วนแล้วแต่เกิดขึ้นในช่วงเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองระหว่าง

พ.ศ.2556-2557 แทบทั้งสิ้น จนในที่สุดจึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.)

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำการทราบถึงลักษณะการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ซึ่งสามารถผลการวิจัยเรื่องนี้ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดกฎหมาย และระเบียบในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในอนาคตได้ เพื่อที่จะได้มอบความเป็นธรรมและความเหมาะสมให้กับทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะ ภาครัฐบาล ภาคเอกชน และภาคประชาชน

8.1.2 จากการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำให้ทราบถึงสาเหตุของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวงว่ามาจากสาเหตุเกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐที่ส่งผลทำให้เกิดการออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง ภาครัฐสามารถนำข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายในอนาคตได้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำให้ทราบถึงสาเหตุของการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ว่าต้องสาเหตุใดบ้างที่ทางสหภาพแรงงานจะไม่ยอมหยุดนิ่ง และต้องออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาที่จะต้องให้มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อหลายภาคส่วน

8.2.2 จากการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำให้ทราบถึงผลกระทบในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ว่ามีผลกระทบเสียมากกว่าด้านดี โดยสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไข และหลีกเลี่ยงการเคลื่อนไหวทางการเมืองถ้าไม่จำเป็น เพราะจะไม่ได้ให้เกิดผลกระทบที่จะตามทีหลัง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 จากการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ครั้งหน้าควรจะศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติตัวเมื่อต้องการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างถูกกฎหมาย

8.3.2 จากการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ครั้งหน้าควรจะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาระหว่างการเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยแล้วไม่เกิดผลกระทบในวงกว้าง

8.3.3 จากการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง ในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ครั้งหน้าควรจะศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุที่แท้จริงว่าการเคลื่อนไหวทางการเมือง นั้นมีสาเหตุมาจากรัฐบาลทำงานบกพร่อง หรือประชาชนเรียกร้องมากเกินไป

9. เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ ศรีมงคล. (2555). การเคลื่อนไหวทางการเมืองและเศรษฐกิจของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม.

ฉัตรชัย ธนาวุฒิ. (2559). กระบวนการเพื่อการปฏิรูปทางการเมืองของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส). มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สำนักหอสมุดกลาง.

10. กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน ประธานกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้โปรดกรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ประสบผลสำเร็จ อีกทั้งยังได้รับความกรุณาให้คำแนะนำจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิ และท่านผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือให้มีคุณภาพ สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยได้จนเป็นผลสำเร็จตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้คำแนะนำแนวทางแก้ไขจนประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณพนักงานการไฟฟ้านครหลวงทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ และขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูลูกคนนี้ ด้วยความเอาใจใส่ วางรากฐานทางการศึกษา และให้กำลังใจที่ดีเสมอมา ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวที่ให้กำลังใจความห่วงใยตลอดมา และขอขอบคุณทุกๆ ท่านที่เกี่ยวข้องกับการงานวิจัยนี้ที่ไม่ได้เอ่ยนามขอขอบคุณทุกท่าน

ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการ
ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร
People’s Opinion in Kham Khuean Kao Subdistrict Municipality to the Service of
the Police Officer Kham Khuean Kao Police Station Yasothon Province

ร้อยตำรวจเอกเชษฐา คุณมี¹

Police captain Chettha Khunmee

รศ.ดร.ยุภาพร ยูภาค²

Assoc. Prof. Dr.Yupaporn Yupas

รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์³

Assoc. Prof. Dr.Pakdee Phosing

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธรเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน และศึกษาข้อเสนอแนะอื่นๆ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน โดยการใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบเพศใช้สถิติ t-test (Independent sample) และการเปรียบเทียบอายุและชุมชนที่อาศัยอยู่ใช้สถิติ F-test (One - way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามเพศ อายุและชุมชนที่อาศัยอยู่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ ควรมีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างรวดเร็วและเพียงพอ ควรลงพื้นที่ให้บริการอย่างทั่วถึง ควรมีส่วนร่วมกับชุมชนในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ควรมีมิตรไมตรีกับประชาชน

คำสำคัญ : 1. ความคิดเห็น 2. การให้บริการ 3. เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ

¹ นักศึกษาหลักสูตร รม.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ABSTRACT

The objectives of this research were to study and to compare the people's opinion in Kham KhueanKaeo Subdistrict Municipality about provide services to the police officers of Kham KhueanKaeo Police Station Yasothon Province, including the useful suggestion. The sample was conducted using 377 people with sampling technique by Taro Yamane method. The instrument for collecting data was the five rating-scale questionnaire. The statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation, t- test (Independent) and F-test (One – way ANOVA), the research results were found as follows; 1) The level of opinion about provide services to the police officers of Kham Khuean Kaeo Police Station Yasothon Province.was rated at a high level. 2) To compare of opinionclassified by gender, age, and village residents were not difference. 3) The study also suggested : should have a staff to provide fast and adequate service, should enter the service area thoroughly, should participate in the community to prevent crime and should be friendly with the people.

Keywords : 1. Opinions 2. Service 3. Police Officer

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กิจการตำรวจได้ก่อกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ โดยพระองค์ได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตราระเบียบการปกครองบ้านเมืองเป็น 4 เหล่า เรียกว่า “จตุสดมภ์” ได้แก่ เวียง วัง คลัง นา และพร้อมกันนี้ได้โปรดเกล้าฯ ให้มีการตำรวจขึ้น โดยให้ขึ้นอยู่กับเวียง อันมีเจ้าพระยาจักรีศรีอครักษ์ สมุหนายก อัครมหาเสนาบดีเป็นผู้บังคับบัญชา ในปี พ.ศ. 2405 สมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงพัฒนากิจการตำรวจให้รุ่งเรืองทัดเทียมตามสากลอารยประเทศ เช่น โปรดให้มีการปรับปรุงรูปแบบตำรวจโดยยึดตามแบบตำรวจอังกฤษและทรงให้เรียกชื่อกองตำรวจนี้ว่า “กองโปลิศคอนสแตเบิล” สมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ปรับปรุงกิจการตำรวจนอกจากได้ขยายงานตำรวจนครบาลก็ได้พยายามขยายการตำรวจไปยังหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคตามลำดับในสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานตราพระแสงโล่เขนประกอบที่มุมธงประจำตำรวจภูธรเมื่อปี พ.ศ.2453 อันเป็นที่มาของสัญลักษณ์ตราประจำตำรวจสืบต่อมาจวบจนปัจจุบันและทรงมีพระบรมราชโองการประกาศรวม กรมตำรวจภูธรและกรมพลตระเวนเป็น “กรมตำรวจ” เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2458 จึงถือเป็นวันสถาปนากรมตำรวจในปัจจุบัน ได้มีการปรับ

โอนกรมตำรวจมาขึ้นอยู่กระทรวงมหาดไทย จัดตั้งเป็น “สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” โดยมีการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี มีการแบ่งส่วนราชการออกไปเป็น 2 ส่วน คือ สำนักงานผู้บังคับบัญชาการตำรวจแห่งชาติ และกองบัญชาการหรือกองกำกับการ โดยมีสถานีตำรวจหรือที่ประชาชนเรียกกันว่า โรงพัก ทำหน้าที่ให้บริการแก่ประชาชน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้าไปสัมผัสกับประชาชน โดยการให้บริการแก่ประชาชนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย และต้องการได้รับความเป็นธรรมในรูปแบบต่างๆกันโดยในการให้บริการประชาชนของสถานีตำรวจยึดหลักประชาชนเป็นศูนย์กลางมีการปรับเปลี่ยนระบบและวิธีการปฏิบัติงานให้สั้นและกระชับ เพื่อให้สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างสะดวกรวดเร็วและเสร็จสิ้น ณ จุดเดียวบนสถานีตำรวจหรือ ณ จุดให้บริการในพื้นที่มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนตลอด 24 ชั่วโมงต่อวันและตลอด 7 วันต่อสัปดาห์(โรงพักเพื่อประชาชน, 2555)

สถานีตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญที่สุดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากเป็นหน่วยงานระดับยุทธศาสตร์ในการทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานตำรวจจะอยู่ที่ผลการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจเป็นส่วนใหญ่ หากการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจทุกสถานีก่อให้เกิดความพึงพอใจ เชื่อถือ ศรัทธาแก่ประชาชนในพื้นที่ก็จะส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ส่วนรวมที่ดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป แต่อย่างไรก็ตามในอดีตที่ผ่านมาการปฏิบัติงานของตำรวจทั้งในการให้บริการบนสถานีตำรวจ และการให้บริการนอกสถานีตำรวจยังไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการของสถานีตำรวจ อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ (กรมตำรวจ, 2541)

สถานีตำรวจภูธรอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร เป็นสถานีตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรจังหวัดยโสธร ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งตำรวจเป็นองค์กรของรัฐที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อประชาชนในสังคมเป็นอย่างมากองค์กรหนึ่ง เพราะเป็นหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นภารกิจในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การป้องกันปราบปรามยาเสพติด การรักษาความมั่นคงภายใน และการบำบัดทุกข์บำรุงสุขช่วยเหลือป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นงานที่กว้างขวางและละเอียดลึกซึ้ง ทำให้ตำรวจต้องปรับเปลี่ยนแผนและกระบวนการปฏิบัติให้ถูกต้องทันตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (สถานีตำรวจภูธรอำเภอคำเขื่อนแก้ว, 2562) จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นผู้ทำการวิจัยในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สังกัดสถานีตำรวจภูธรอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปฏิบัติหน้าที่บริการประชาชน ประชาชนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร จากผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจของสถานีตำรวจภูธรอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการให้บริการเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธร คำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และชุมชนที่อยู่อาศัยต่างกัน
- 2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธรอยู่ในระดับมาก
- 3.2 ความคิดเห็นต่อการให้บริการเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และชุมชนที่อยู่อาศัยต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

สามารถนำข้อสนเทศไปเป็นแนวทางในการพัฒนางานบริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ขอบเขตการวิจัย

5.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร จำนวน 6,549 คน (สำนักงานเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้ว, 2562) โดยได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน จากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamene, Taro, 1973, p. 727) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลาก

5.1.2 ด้านตัวแปร

ตัวแปรตาม ผู้วิจัยปรุปรุจากคุณภาพการให้บริการของ (Millet, 1954, p. 12) จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค 2) ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา 3) ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ 4) ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร จำแนกเป็นเพศ อายุ และชุมชนที่อาศัยอยู่

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's Five Rating Scales) โดยมี 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.3.1 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ 5 ระดับตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้ (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551, หน้า 186)

ระดับความคิดเห็นของประชาชนระดับมากที่สุดให้ 5 คะแนน

ระดับความคิดเห็นของประชาชนระดับมากให้ 4 คะแนน

ระดับความคิดเห็นของประชาชนระดับปานกลางให้ 3 คะแนน

ระดับความคิดเห็นของประชาชนระดับน้อยให้ 2 คะแนน

ระดับความคิดเห็นของประชาชนระดับน้อยที่สุดให้ 1 คะแนน

5.3.2 นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยกำหนด ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ของคะแนน แล้วนำมาแปลความหมายตามเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้ (รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551. น. 186)

ระดับคะแนน 1.00 - 1.80 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของประชาชนน้อยที่สุด

ระดับคะแนน 1.81 - 2.60 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของประชาชนน้อย

ระดับคะแนน 2.61 - 3.40 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของประชาชนปานกลาง

ระดับคะแนน 3.41 - 4.20 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของประชาชนมาก

ระดับคะแนน 4.21 - 5.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นของประชาชนมากที่สุด

5.4 สถิติที่ใช้และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

5.4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ และ ค่าร้อยละ

5.4.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว โดยจำแนกตาม เพศ สถิติที่ใช้ ได้แก่ t - test (Independent Samples)

2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว โดยจำแนกตามอายุ และชุมชนที่อาศัยอยู่ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับ .05 กรณีพบความแตกต่างจะใช้การเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีการ LSD. (Least Significant Different) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 119)

5.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว ใช้การแจกแจงความถี่จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอโดยการพรรณนาความ

6. ผลการวิจัย

6.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธรผลวิจัยพบว่า

6.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 377 คน จำแนกได้ดังนี้ (1) จำแนกตามเพศพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 57 รองลงมาเป็นหญิงจำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 43 (2) จำแนกตามอายุพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 18 - 30 ปีจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 40.6 รองลงมาอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 (3) จำแนกตามชุมชนที่อาศัยอยู่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่ชุมชนคุ้มวัดคำเขื่อนแก้ว จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมาชุมชนคุ้มวัดโนนหนองบัว จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 ชุมชนคุ้มวัดประชาอุทิศ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 ชุมชนคุ้มตลาดสด จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 และชุมชนคุ้มวัดบูรพาภิราม จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4

6.1.2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.58) ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.53) ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.55) ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.60) ด้านการให้บริการที่ตรงเวลา ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

6.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร จำแนกตาม เพศ อายุ และชุมชนที่อาศัยอยู่ ที่ต่างกัน ผลวิจัยพบว่าเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธรจำแนกตามเพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน

6.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร ได้แก่ ควรมีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างรวดเร็ว และเพียงพอ ควรลงพื้นที่ให้บริการอย่างทั่วถึง ควรมีส่วนร่วมกับชุมชนในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ควรมีมิตรไมตรีกับประชาชน

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 สมมติฐานที่ 1 ระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจมีการให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของสถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วอย่างเข้มข้น มีการออกตรวจพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจในการได้รับบริการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพิมล ครองยุทธ(2557, หน้า 66 - 67) ได้ทำการวิจัย เรื่องคุณภาพการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภูธรอุบลราชธานี จำกัด ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภูธรจังหวัดอุบลราชธานี จำกัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวาเสขฐี เกตุแก้ว (2557, หน้า 81 - 82) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการองค์การบริหารส่วนตำบลนาโส อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลนาโส

อำเภอภูซุ่ม จังหวัดยโสธร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุบลวรรณ บุญเกลี้ยง (2553, หน้า 131 - 137) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกต่อคุณภาพ ให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจจังหวัดยโสธร จำกัด ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าคุณภาพการให้บริการในภาพรวมและรายด้านของสหกรณ์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรางคณา บุญปั้น (2553, หน้า 96 - 103) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร โดยภาพรวมของระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก

7.2 สมมติฐานที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร จำแนกตาม เพศ อายุ และชุมชนที่อาศัยอยู่ที่แตกต่างกัน ผลวิจัยพบว่า

7.2.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร ที่มีเพศต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร ที่มีเพศต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว มีการปฏิบัติงานเชิงรุก เข้าถึงชุมชนทำให้ประชาชนที่ได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่ได้แบ่งแยกเพศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรสุรพันธ์ ฝ่ายสงฆ์ (2559, หน้า 103 - 105) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรธาตุนม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรธาตุนม จังหวัดนครพนม จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร ที่มีอายุต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร ที่มีอายุต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนแต่ละช่วงอายุได้รับการอย่างทั่วถึง ตลอดจนมีช่องทางในการติดต่อเจ้าหน้าที่ได้อย่างรวดเร็วทันกับเหตุการณ์ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของของวรรณเพ็ญ พลศักดิ์ (2553, น. 91 - 95) ศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขิน อำเภอโนนน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขิน อำเภอโนนน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ

เกษ จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันเห็นว่าคุณภาพการให้บริการทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

7.2.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร ที่มีชุมชนที่อาศัยอยู่ต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธรที่มีชุมชนที่อาศัยอยู่ต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วมีการจัดชุดเวรยามเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจให้บริการในทุกชุมชน และบริเวณจุดเสี่ยงแก่ประชาชน และมีความใกล้ชิดกับประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุติมา วรชينا (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มี หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 ควรให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

8.1.2 เจ้าหน้าที่ควรออกพื้นที่ให้บริการสม่ำเสมอ

8.1.3 ควรมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเพียงพอต่อการให้บริการ

8.1.4 ควรดูแลสถานีตำรวจให้สะอาดพร้อมต่อการบริการ

8.1.5 ควรมีการลดขั้นตอนในการทำงาน เพื่อความรวดเร็วในการบริการ

8.2 ข้อเสนอแนะ สำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

8.2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริการที่มีประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ

8.2.2 ควรมีการศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ

9. เอกสารอ้างอิง

กรมตำรวจ. (2541). **โครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน (โรงพักเพื่อประชาชน).**

กรุงเทพมหานคร : กรมตำรวจ.

เทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้ว. (2562). **ข้อมูลทั่วไปตำบลคำเขื่อนแก้ว.** จังหวัดยโสธร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

- พรพิมล ครอบงำทอง. (2557). **คุณภาพการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภูธรจังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- โรงพักเพื่อประชาชน. (2555). **คู่มือการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามโครงการพัฒนาสถานีตำรวจเพื่อประชาชน (โรงพักเพื่อประชาชน) ระยะที่ 3 (พ.ศ.2555- 2558)**. กองยุทธศาสตร์ สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- วรรณเพ็ญ พลະศักดิ์. (2553). **คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขินอำเภอเมืองแก่งยั้ง จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วรางคณา บุญปั้น. (2553). **คุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคือวัง จังหวัดยโสธร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วาเสษฐี เกตุแก้ว. (2557). **คุณภาพการให้บริการองค์การบริหารส่วนตำบลนาโเส อำเภอกุฉินชัย จังหวัดยโสธร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้ว. (2562). **รายงานข้อมูลสถานีตำรวจภูธร**. จังหวัดยโสธร.
- สุติมา วรชีนา. (2560). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อมรสूरพันธ์ ฝ่ายสงฆ์. (2559). **คุณภาพการให้บริการของสถานีตำรวจภูธรธาตุนม จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อุบลวรรณ บุญเกลี้ยง. (2553). **คุณภาพการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภูธรจังหวัดยโสธร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics, An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper and Row.

10. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาศ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น รวมทั้งคณาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็น
อย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณพี่น้องประชาชนในเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้ว อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัด
ยโสธร ที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณผู้นำท้องถิ่นทุกท่านที่
ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ญาติพี่น้องทุกคน และเพื่อน รปม. ที่ให้กำลังใจแก่
ผู้วิจัยตลอดมา ประโยชน์จากวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แด่ บิดา - มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์ทุก
ท่านที่ได้ประศาสน์การศึกษาแก่ผู้วิจัย

บทบาทผู้นำสงฆ์กรณีศึกษา : หลวงพ่อทอง ขงคสโร และหลวงปู่อ้วย เขมาภิรโต กับการพัฒนาชุมชน

The Role of the Buddhist Monk Case Study : Luang Por Tong Kongkassaro

Luang Pur Auei Kamajari and the Community Development

วนิดา เหมือนจันทร์¹, ประสิทธิ์ รักนุ้ย², พระครูโสภณคุณาทร³

Wanida Mueanjan, Prasit Raknuui, Phrakhrusophonkhunathorn

พระครูประโชติกิจโกศล,ดร.⁴, พระมหาวิชาญ กนต์สีโล,ดร.⁵

Phrakhruprachotkitkoson, Dr., Phamahavichan Kantasilu,Dr.

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำสงฆ์และภูมิหลังของหลวงพ่อทอง ขงคสโร และหลวงปู่อ้วย เขมาภิรโต กับการพัฒนาชุมชน 2) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างแรงจูงใจของผู้นำสงฆ์กับการพัฒนาพระพุทธศาสนา 3) เพื่อได้แนวทางในการพัฒนาพระสงฆ์ในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้เกิดความยั่งยืน โดยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยแจกเครื่องมือแบบสอบถามสัมภาษณ์จำนวน 25 รูป/คน ซึ่งผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Random Sampling)

ผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทผู้นำสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนเกิดจากแรงศรัทธาสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนา ประเด็นที่สร้างศรัทธาคือข้อวัตรปฏิบัติของหลวงพ่อหลวงปู่ทั้งสองพระมหาเถระ เรียกว่าปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามกรอบพระธรรมวินัยมวลชนจึงเลื่อมใสศรัทธา ในการจัดสร้าง ศาสนสถานอันเป็นหลักฐานทางพระพุทธศาสนา งบประมาณที่ได้นำมาจัดสร้างมาจากแรงศรัทธาไม่ต้องใช้งบประมาณแผ่นดิน ในประเด็นการสร้างความสำเร็จให้ท้องถิ่น อาทิการจัดสร้างโรงเรียน ถนนหนทาง อำนวยความสะดวกให้ชุมชน มอบให้แผ่นดินมอบให้ประเทศชาติ บ้านเมือง ค่าก่อสร้างก็ใช้วัสดุในท้องถิ่น ค่าแรงงานก็มีมูลค่าเป็นศูนย์แต่เป็นคุณค่า

¹ ศูนย์การศึกษาสงขลา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

² ศูนย์วิจัยและพัฒนามูลนิธิพระครูโสภณคุณาทรสงขลา

³ ศูนย์วิจัยและพัฒนามูลนิธิพระครูโสภณคุณาทรสงขลา

⁴ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยวิทยบริการ สงขลา

⁵ ศูนย์การศึกษาสงขลา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

2) กระบวนการและแรงจูงใจของผู้นำสงฆ์กับพัฒนาชุมชนและพระพุทธศาสนา ความตั้งใจอันแน่วแน่กับการพัฒนาชุมชนและพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงถาวร ใช้หลักภาวะความเป็นผู้นำเปิดทางแสงสว่างให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในพระพุทธศาสนาเห็นความสำคัญมองประโยชน์ส่วนตนน้อยกว่าประโยชน์ส่วนรวม การอบรมเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ด้วยการกระทำให้ดูและอยู่ให้เห็น หลวงพ่อหลวงปู่ทั้งสองรูปพระวินัยว่าอย่างไรก็ปฏิบัติตามอย่างนั้น เช่น พระภิกษุห้ามพรากรของเขี้ยวตายหญ้าตัดต้นไม้ต้องอาบัติปาจิตยตี(พระวินัยปิฎก มหาวีถังค์ เล่ม 1 ภาค 3 หน้า 710)หรืออเนกิกษุไครับกัตีให้รับกัตี ทอง เงิน ซึ่งทองและเงิน อันเขาเก็บไว้ให้ เป็นอาบัตินิสสัคคิปาจิตยตี (พระวินัยปิฎก มหาวีถังค์ เล่ม 1 ภาค 3 หน้า 940) หลวงพ่อหลวงปู่ทั้ง 2 รูป ไม่นินดี ยินร้ายซึ่งเงินและทอง เป็นวัตถุต้องห้าม เพราะเป็นอาบัติจึงสร้างแรงบันดาลใจ ให้ภิกษุบวชใหม่ได้ แนวคิดแนวปฏิบัติ ตลอดถึงบุคคลที่มีความศรัทธาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ก็สร้างแรงศรัทธาเพิ่มขึ้นต่อไป ในประเด็นที่สำคัญ หลวงพ่อทอง ขงคสุสโรและหลวงปู่อ้อย เขมาภริโต มีวาจาสิทธิ์ เป็นที่เลื่องลือในหมู่คณะศิษย์ยานุศิษย์และประชาชนคนทั่วไป แม้แต่คนนอกศาสนายังให้ความเคารพศรัทธา ให้ความอุปถัมภ์ในหลวงพ่อ หลวงปู่ทั้งสองรูปทั้งในเชิงประจักษ์และเชิงทฤษฎี

3) แนวทางการพัฒนาพระสงฆ์ในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้เกิดความยั่งยืนสืบไปนั้น หลวงพ่อทอง ขงคสุสโร และหลวงปู่อ้อย เขมาภริโต ทั้งสองพระมหาเถระ มีวิธีการสร้างคน งาน สถานศึกษา อำนวยความสะดวก พระภิกษุสามเณรผู้เข้าใหม่และเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนทุกแผนก ทั้งฝ่ายอาณาจักรและศาสนจักร นอกจากนี้ยังจัดให้มีการเรียนการสอนวิธีการเรียนรู้ผสมผสานในพรหมอนวด แพทย์แผนโบราณ, โหราศาสตร์, สอนวิธีการปกครองคนให้มีความรู้ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ประยุกต์ใช้กับหลักพุทธศาสตร์และนิติศาสตร์ พัฒนาคนเพื่อเตรียมเป็นผู้นำ อาทิจำอวาส เจ้าคณะต่าง ๆ ผู้นำท้องถิ่นเข้าสู่ระบบทางราชการ เรียกว่าพัฒนาคนป้อนทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อความเจริญยั่งยืนสืบไป

คำสำคัญ : 1. บทบาท 2. หลวงพ่อทอง ขงคสุสโร 3. หลวงปู่อ้อย เขมาภริโต 4. การพัฒนาชุมชน

ABSTRACT

This research aims to: 1). To study the role of Buddhist monks and monks' background of Luang Por Tong Kongkassaro and Luang Pur Auei Kamaparito and the community Development. 2). To analyze the motivation process of monk leaders and Buddhist development. 3). To obtain guidelines for the development of monks in the succession of Buddhism for sustainability. we used conducting qualitative research. The researcher selected 25 random samples (Random Sampling)

The research found that:

1) The role of monk leaders and community development is due to strong faith and motivation for villagers to participate in the development. The issue that builds faith is the practice of Luang Pho Luang Pu both PhraMaha Thera called to practice well, to practice and follow the framework of the discipline of the Mass. In creating Religious places which are evidence of Buddhism The budget that has been created from the faith does not require the government budget. On the issue of local prosperity, there is a construction of schools, roads, facilities for the community. give to the land to give to the government construction costs also use local materials. Labor costs are worth zero but valuable.

2) Processes and motivation of Buddhist monks and community development and Buddhism uncompromising intention to develop the community and Buddhism to be permanent. Use leadership principles open the way for the community and those who come to ordain in Buddhism to see the importance of their garden benefits less than the public interest. Dharma training, Buddhism teachings With action to be seen and seen, so it can inspire allowing new priests to enter the concept, practice as well as those who have faith in capital already can create more faith In the important issue, Luang Pho Thong Kongkassaro, and Luang Pu AueiKamaparito, had the privilege to be celebrated among the students, followers, students and the general public. Even though the pagans still respect the faith give patronage to Luang Pho Luang Pu both images empirical and theoretical.

3) Guidelines for the development of monks in the succession of Buddhism to achieve sustainability, both Maha Thera: Luang Pho Thong Kongkassaro, and Luang Pu Auei Kamaparito are ways to create people, create jobs, create educational institutions and facilities Monks, novices, new entrants and young people study every department both in and out the temple. In addition, the school also provides teaching and learning methods, combining herbal medicine, masseur, traditional medicine, astrology, teaching how to rule people. Political Science and Public Administration applied to the principles of Buddhism and law develop people to prepare as leaders such as abbot, primate, local leader, and or enter the government system. Called both public and private development for sustainable growth.

Keywords : 1. The role of the Buddhist monk 2. Luang Por Tong Kongkassaro 3. Luang Pur Auei Kamaparito 4. The community, Development.

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในข่าวสาร วารสาร และสื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่มีบุคคลสำคัญที่มีคุณูปการต่อสังคม ประเทศชาติ บ้านเมือง จะถูก ลืมไปโดยสิ้นเชิง ศูนย์วิจัยและพัฒนามูลนิธิพระครูโสภณคุณาทรร่วมกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัยสงขลา และศูนย์การศึกษาสงขลามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีธรรมมา โศก มองเห็นความสำคัญของพระมหาเถระทั้งสองรูป ที่สร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับท้องถิ่น พัฒนา วัดในพระพุทธศาสนาและชุมชนให้มีความเจริญมั่นคง สร้างสถานศึกษาทั้งอาณัติและศาสนจักร ให้เยาวชน และพระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียน เยาวชนต้นกล้าของชาติได้มีความรู้ความสามารถ สร้างชีวิต สร้างชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า อำนวยความสะดวกอาทิการจัดสร้างถนนหนทางความ ยาวหลายกิโลเมตร เช่น ถนนอนุสรณ์อาจารย์ทอง จากหน้าวัดคลองแห - ถนนเพชรเกษม ใกล้ๆกับ ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยไม่ใช้งบประมาณแผ่นดินแต่ได้ใช้แรง ศรัทธาจากมหาชน เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความสะดวก ในประเด็นของการสร้างคน สร้างงาน สร้างชาติ สร้างสถานศึกษา หลวงพ่อหลวงปู่ทั้ง 2 รูป ได้พัฒนาพระภิกษุสามเณรให้เจริญก้าวหน้า ดำรงตำแหน่งทางคณะสงฆ์เช่น เจ้าอาวาส เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค และสร้าง พระสงฆ์สายวิปัสสนา เจริญสมณะกัมมัฏฐานสู่วิปัสสนากัมมัฏฐาน ก่อศรัทธาให้มหาชน เกิดความ เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา พัฒนาคณะเข้าสู่ระบบภาครัฐและเอกชนจำนวนมาก เพื่อประโยชน์ของ สังคมบ้านเมืองอย่างแท้จริง

ประเด็นปัญหาบทบาทผู้นำสงฆ์กรณศึกษา: หลวงพ่อทอง ฆงคสโรและหลวงปู่อ้วน เข มาภริโตกับการพัฒนาชุมชน ชุมชนบ้านคลองแหและชุมชนบ้านคองหงส์และชุมชนใกล้เคียง ได้รับการ พัฒนาจากพระมหาเถระทั้งสองรูปตลอดถึงการพัฒนาพระพุทธศาสนานำความรุ่งเรืองมาสู่ชุมชน บทบาทในการพัฒนาของพระมหาเถระทั้ง 2 รูปมีมากก่อนอนันต์ในการสร้างความเจริญ โดยนำ ความเจริญและศรัทธาสู่ชุมชน ในการดำรงตนของหลวงพ่อหลวงปู่ทั้งสองดำเนินชีวิตตามรอยพระ อริยะเจ้า มีวัตรปฏิบัติที่น่าเคารพเลื่อมใสศรัทธายิ่ง นอกจากนี้พระมหาเถระทั้งสองรูปยังได้รับการ แต่งตั้งให้เป็นพระอุปชฌาย์เป็นผู้ให้กำเนิดแก่พระภิกษุในพระพุทธศาสนาสืบอายุพระพุทธศาสนาให้ ถาวรสืบไปและยังมีการพัฒนาสร้างสถานศึกษา อาทิโรงเรียนวัดคลองแห โรงเรียนเทศบาล 3 วัดหงษ์ ประดิษฐาราม โดยหลวงพ่อทอง ฆงคสโร สร้างถนนจากวัดคลองแหหน้าธนาคารแห่งชาติระยะทาง ไม่น้อยกว่า 3 กิโลเมตร ไม่ใช้งบประมาณของแผ่นดินแต่ใช้แรงศรัทธาจากมหาชนและชาวบ้าน ถนน สายนี้ได้นามว่า “ถนนอนุสรณ์อาจารย์ทอง” ปัจจุบันรัฐบาลได้ต่อเติมเป็นถนนคอนกรีตลาดยางมะ ตอยแบบถาวร ทำให้การคมนาคมมีความสะดวกยิ่งขึ้น ในประเด็นด้านสงเคราะห์ญาติโยม หลวงพ่อ ทอง ฆงคสโร มีความเชี่ยวชาญด้านโหราศาสตร์ มีลูกศิษย์ที่สำคัญคืออาจารย์จวน ปญญารโ ผู้วิจัย (ดร.ประสิทธิ์ รักนุ้ย) เคยไปขึ้นครูเป็นลูกศิษย์ของท่านในด้านโหราศาสตร์ต่อหน้าภาพถ่ายของท่าน

เมื่อหลายสิบปีที่แล้ว และหลวงพ่หลวงปู่ไม่สร้างความขัดเคืองทางใจแก่ใคร ใครต้องการอะไร เช่น ปลุกเสกผ้ายันต์ไว้เพื่อแจกจ่ายให้กับผู้ศรัทธา พัฒนาในด้านการค้าขายซึ่งเป็นกุโลบายอย่างหนึ่งให้คน ประกอบอาชีพสุจริต พ่อค้าแม่ค้าสามารถนำติดตัวไปทุกแห่งหน การค้าขายประสบความสำเร็จถ้ามี ผ้ายันต์หลวงพ่อดิตติดตัวไปด้วยตามความเชื่อความศรัทธาและแรงจูงใจในการค้าขาย

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นพบว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของบุคคลสำคัญอาจจะถูกลืมไป กับกาลเวลา ที่ชาวพุทธควรจารึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ให้อนุชนรุ่นต่อไปได้ศึกษา ถึงความสำคัญ ของพระมหาเถระทั้งสองรูป จะได้เป็นแบบอย่างให้คนรุ่นต่อไปได้ถือเอาเป็นต้นแบบ/รูปแบบ ซึ่ง ปัจจุบันผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนามูลนิธิพระครูโสภณคุณาทรได้ให้ความสำคัญกับเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นอย่างมาก จึงได้กำเนิดศูนย์วิจัยและพัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาค้นคว้า ประวัติศาสตร์ของชุมชนมิให้หายสาบสูญไปกับกาลเวลา จึงจัดสรรเงินทุนสนับสนุนให้มีการศึกษา ค้นคว้าผลงานของพระมหาเถระทั้งสองรูป หลวงพ่ทอง ขงคสโร และหลวงปู่อ้อย เขมาภิรโต เพื่อให้คนรุ่นต่อไปได้ศึกษา อันแสดงให้เห็นถึงความกตัญญูต่อบุคคลที่มีผลงานในด้านการพัฒนา ทั้ง ถนอมอนุสรณ์อาจารย์ทองที่คนรุ่นหลังได้รู้ถึงที่มาของถนอม ส่วนสถานศึกษาโรงเรียนวัดคลองแหผู้เรียน จะได้ระลึกถึงพระคุณของผู้สร้าง หรือขณะที่เข้าวัดคลองเปล เยี่ยมชม “พระบรมธาตุทักษิณเจดีย์ศรี โสภณ” ที่สวยงามจะได้ระลึกถึงผู้นำในการสร้าง “พระครูโสภณคุณาทร” นักเรียนที่เข้าศึกษาเล่า เรียนในโรงเรียนเทศบาล 3 วัดหงษ์ประดิษฐาราม จะได้ระลึกถึงคุณงามความดีของหลวงปู่อ้อย เขมาภิรโต (พระโศภณพิทยาคุณ) หลวงพ่ หลวงปู่ทั้งสองรูปเป็นต้นแบบของพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนใน พระพุทธศาสนาอย่างงดงามในข้อวัตรปฏิบัติที่สวยงามของท่านทั้งสองรูป

ด้วยสภาพปัญหาของประเทศไทยคนส่วนใหญ่ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตนักศึกษา ไม่ให้ ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คนสำคัญหรือผู้นำชุมชนที่มีบทบาทต่อชุมชน อดีตที่ผ่านมาจะ ให้ความสำคัญเฉพาะการสร้างภาพเหมือนตัวจริงแต่ขาดการต่อเติมความงามในด้านวิชาการ ในสภาพ ความเป็นจริงพระสงฆ์หรือผู้นำชุมชน ได้สร้างคุณูปการสำหรับชุมชนไว้เป็นอันมากทางสังคมเกี่ยวกับการ พัฒนาควรจารึกไว้เป็นหลักฐาน ให้อนุชนรุ่นต่อไปได้ศึกษาถึงความสำคัญของผู้นำความเจริญมาสู่ สังคม/ชุมชนที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีงาม จากที่กล่าวมาข้างต้นจกเห็นได้ว่า บทบาท ผู้นำสงฆ์กรณีศึกษาของหลวงพ่หลวงปู่ทั้ง 2 รูป มีคุณูปการ บทบาทผู้สงฆ์ของพระมหาเถระทั้งสองมี ความสำคัญยิ่งเพราะทำให้สังคมสงบสุข ประเทศชาติ ปราศจากผู้ร้าย/โจรที่จะปล้นจี้มาราวิรังแก ชุมชนปรากฏการณ์ทั้งในเชิงประจักษ์และเชิงทฤษฎี โจร/ผู้ร้ายทราบกิตติศัพท์ของหลวงพ่หลวงปู่ก็ มีความเกรงกลัวไม่กล้าลวงละเมิดทรัพย์สินของชาวบ้านที่อยู่ในความดูแลของพระสงฆ์ทั้งสองรูปนี้ เพราะพระมหาเถระทั้งสองรูปมี “วาจาสิทธิ์” สามารถปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินของชาวบ้านได้ ใน มุมมองของศิษยานุศิษย์ พุทธศาสนิกชน ประชาชนคนทั่วไป ที่เคารพและศรัทธาในหลวงพ่ หลวงปู่ และศูนย์วิจัยและพัฒนามูลนิธิพระครูโสภณคุณาทรร่วมกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สงขลา และศูนย์การศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราชโคกเป็นสถาบันที่ต้องการนำศาสตร์ต่าง ๆ มาบูรณาการให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งบางอย่างวิทยาศาสตร์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ ต้องพิสูจน์ด้วยการเข้าถึงเข้าใจในด้านมานุษยวิทยาอันละเอียดอ่อนทางด้านพระพุทธศาสนาเท่านั้น นักวิทยาศาสตร์บางคนมีความเข้าใจหลักการทางพระพุทธศาสนาพิสูจน์ได้จริง กรณี ดร.อัลเบิร์ตไอสไตน์ ถึงกับกล่าวว่าถ้าตนจะนับถือศาสนา ขอยึดเอา “พระพุทธศาสนา” เป็นที่พึ่งทางใจ และกล่าวต่อไปว่า “วิทยาศาสตร์ถ้าขาดศาสนาเหมือนคนขาดใจ” (กันยารวีร์ สิทธิพงษ์, 2558, หน้า 39) จักเห็นได้ว่าความลับที่พิสูจน์ได้โดยอาศัยพลังจิตที่ต้องศึกษาค้นคว้าด้วยอำนาจแห่งจิต จึงจะรู้และเข้าใจ เมื่อลงมือปฏิบัติจริง เห็นจริง รู้ได้จริง บทสวดตอนหนึ่งใน พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ ตอนหนึ่งกล่าว เอหิภิกขุโก โอปนายิโก ปัจจัตตัง (พระครูอรุณธรรมรังสี, 2539, หน้า 228) บางอย่างเป็นของรู้เฉพาะตัว ศูนย์วิจัยและพัฒนามูลนิธิพระครูโสภณคุณาทรร่วมกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สงขลา และศูนย์การศึกษาสงขลา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราชโคก ได้ทำการศึกษาค้นคว้าประวัติและภูมิหลัง พระมหาเถระทั้งสองรูป อดีตเจ้าอาวาสวัดคลองแห และอดีตเจ้าอาวาสวัดหงษ์ประดิษฐาราม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นต้นแบบในการศึกษา บทบาทผู้นำสงฆ์กรณีศึกษา : หลวงพ่อทอง ขงคสุโร และหลวงปู่้อย เขมาภิรโตกับการพัฒนาชุมชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำสงฆ์และภูมิหลังของหลวงพ่อทอง ขงคสุโร และหลวงปู่้อย เขมาภิรโต กับการพัฒนาชุมชน
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์กระบวนการการสร้างแรงจูงใจของผู้นำสงฆ์กับการพัฒนาพระพุทธศาสนา
- 2.3 เพื่อได้แนวทางในการพัฒนาพระสงฆ์ในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้เกิดความยั่งยืน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบบทบาทหลวงพ่อทองขงคสุโรและหลวงปู่้อย เขมาภิรโต กับการพัฒนาชุมชน
- 3.2 ได้แนวทางการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญและพระสงฆ์ในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้เกิดความยั่งยืน
- 3.3 ได้ตัวแบบกระบวนการและแรงจูงใจของผู้นำสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนและพุทธศาสนา
- 3.4 องค์ความรู้จากการศึกษาทำให้พบเห็น “จิตสาธารณะ (Public mind) จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม การเสียสละความสันโดษ และความอดทน การอดกลั้น การทุ่มเททั้งร่างกายแรงใจกับการพัฒนา” ของหลวงพ่อหลวงปู่ทั้ง 2 อันเป็นประโยชน์ต่อการองค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน และพระพุทธศาสนาที่สำคัญชุมชนคลองแหและชุมชนคอกหงส์ ทราบคุณงามความดีของหลวงพ่อทอง

ขงคสสโร และหลวงปู่อ้วน เขมาภิรโต พระมหาเถระผู้เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมและความเมตตาที่มีต่อ
ชุมชนสอดคล้องกับความคิดเห็นของ (พระธรรมวงศาจารย์, 2562)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำสงฆ์กรณีศึกษา: หลวงพ่อทอง ขงคสสโร (พระอูปัชฌาย์ทอง)
และหลวงปู่อ้วน เขมาภิรโตกับการพัฒนาชุมชน โดยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative
research) โดยทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจาก
เอกสาร(documentary study) การสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal
interview) มีการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) เครื่องมือที่ใช้การวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์
เชิงลึกแบบมีโครงสร้างชนิดปลายเปิด (structure in-depth) โดยการกำหนดประเด็นหลักในการ
สัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิด ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา
(content analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา (descriptive analysis) ส่วนข้อมูลที่ได้จาก
การสัมภาษณ์ (interview) ในแต่ละครั้งจะนำมาจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและนำข้อมูลมาแยกเป็น
ประเด็นคำถาม เรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ โดยดูจากวัตถุประสงค์การศึกษาและกรอบ
แนวคิดในระหว่างที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละประเด็นคำถามว่า ได้ข้อมูล
ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยหรือไม่ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และ
สร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆที่รวบรวมได้ จะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ เหล่านั้นเพื่อตอบคำถามหลัก

5. ผลการวิจัย

5.1 บทบาทผู้นำสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนเกิดจากแรงศรัทธาสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม
ร่วมในการพัฒนา ประเด็นที่บ่งชี้ศรัทธาคือข้อวัตรปฏิบัติของหลวงพ่หลวงปู่ทั้งสองพระมหาเถระ
เรียกว่า ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามกรอบพระธรรมวินัยมวลชนจึงเลื่อมใสศรัทธา ในการจัดสร้าง ศาสน
สถานอันเป็นหลักฐานทางพระพุทธศาสนา งบประมาณที่ได้นำมาจัดสร้างมาจากแรงศรัทธาไม่ต้องใช้
งบประมาณแผ่นดินความเจริญท้องถิ่น มีการจัดสร้างสถานศึกษา ถนนหนทาง อำนวยความสะดวกให้
ชุมชน มอบให้แผ่นดินมอบให้รัฐบาล ค่าก่อสร้างก็ใช้วัสดุในท้องถิ่น ค่าแรงงานก็มีมูลค่าเป็นศูนย์แต่มี
คุณค่าในประเด็นนี้การพัฒนารัฐบาลควรจัดงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนการก่อสร้างรัฐบาลยุคนี้ไม่น่า
เงินมาอุดหนุนแม้แต่บาทเดียวก็ไม่มี ปล่อยให้เป็นภารกิจของหลวงพ่หลวงปู่ทั้งหมด ถึงปัจจุบัน
เทศบาลนครหาดใหญ่เปลี่ยนชื่อถนนเป็นอย่างอื่นแต่ชาวบ้านชุมชนไม่เห็นด้วยก็กลับมาใช้ชื่อเดิม
“ถนนอนุสรณ์อาจารย์ทอง” สภาพความเป็นจริงไม่ควรจะขโมยผลงานคนอื่นมาเป็นผลงานของ
เทศบาลนครหาดใหญ่ ถ้าหากชาวบ้านไม่คัดค้านก็จะเปลี่ยนชื่อไปแล้ว ในประเด็นนี้ผู้วิจัยไม่เห็นด้วย
จริง ๆ ในการขโมยผลงานผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

5.2 กระบวนการสร้างแรงจูงใจของผู้นำสงฆ์กับพัฒนาชุมชนและพระพุทธศาสนา ความตั้งใจอันแน่วแน่กับการพัฒนาชุมชนและพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงถาวร ใช้หลักภาวะความเป็นผู้นำ เปิดทางแสงสว่างให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในพระพุทธศาสนาเห็นความสำคัญมองประโยชน์ส่วนตนน้อยกว่าประโยชน์ส่วนรวม การอบรมเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ด้วยการกระทำให้ดูและอยู่ให้เห็นดำเนินชีวิตสมณะเพศตามพระธรรมวินัย ทั้ง 227 ข้อจึงสามารถสร้างแรงบันดาลใจ ให้ผู้มาเข้ามาใหม่ได้แนวคิดแนวปฏิบัติ ตลอดถึงบุคคลที่มีความศรัทธาเป็นทุนอยู่แล้ว ก็สามารถสร้างแรงศรัทธาเพิ่มขึ้นต่อไป ในประเด็นที่สำคัญ หลวงพ่อทอง ขงคสโรและหลวงปู่ฮุย เขมาภริโต มีวาจาสิทธิ์ เป็นที่เลื่องลือในหมู่คณะศิษย์ยานุศิษย์และประชาชนคนทั่วไป แม้คนนอกศาสนายังให้ความเคารพศรัทธา ให้ความอุปถัมภ์ในหลวงพ่อ หลวงปู่ทั้งสองรูปทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์การมีวาจาสิทธิ์เป็นความเชื่อส่วนบุคคล ประเด็นนี้ต้องวิเคราะห์แต่ก็เกิดขึ้นแล้วซึ่งลูกศิษย์ของหลวงพ่อยืนยันด้วยความจริงจัง

5.3 แนวทางการพัฒนาพระสงฆ์ในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้เกิดความยั่งยืนถาวรสืบไปนั้น หลวงพ่อทอง ขงคสโรและหลวงปู่ฮุย เขมาภริโต ทั้งสองพระมหาเถระ มีวิธีการสร้างคน พัฒนางานสถานศึกษา อำนวยความสะดวก พระภิกษุสามเณรผู้เข้าใหม่และเยาวชนได้ศึกษาเล่าเรียนทุกแผนกทั้งฝ่ายอาณาจักรและศาสนจักร นอกจากนี้ยังจัดให้มีการเรียนการสอนวิธีการเรียนรู้การผสมยาสมุนไพร หมอนวด แพทย์แผนโบราณ โหราศาสตร์ สอนวิธีการปกครองคน รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ประยุกต์ใช้กับหลักพุทธศาสตร์และนิติศาสตร์ พัฒนาคนเพื่อเตรียมเป็นผู้นำ อาทิ เจ้าอาวาส เจ้าคณะ ผู้นำท้องถิ่นและหรือข้าราชการ เรียกว่าพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อความเจริญยั่งยืนสืบไป

5.4 การมีบทบาทของหลวงพ่หลวงปู่ทั้งสองกับการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาพระพุทธศาสนา ทางด้าน คุณธรรมศีลธรรม วัตถุประสงค์ให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งมีข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิษย์/สัทธิดาหาริก อันเตวาสิทธิ์ พุทธศาสนิกชนดังนี้

-พระธรรมวงศาจารย์ (นิมิต จิตฺตฺนฺโต) การมีบทบาทส่งเสริมการสนับสนุนพระภิกษุสามเณรให้มีความยั่งยืนในพระพุทธศาสนา การพัฒนาชุมชน, การมีอิทธิปาฏิหาริย์ ความเอาใจใส่ต่อการพัฒนา (พระครูโสภณคุณาทรและคณะ, 2562)

-พระครูมงคลสุตาภรณ์ (อำนวยการ เรื่องสุวรรณ) การสร้างศรัทธาต่อชุมชนให้มีความเชื่อมั่น โดยการนำศรัทธามาแปลเป็นมูลค่าเปลี่ยนคุณค่าในการพัฒนาชุมชนและพระพุทธศาสนา (ประสิทธิ์ รักนุ้ย และคณะ, 2561)

-บุญประคอง พิบูลย์ ความเชื่อมั่นเชื่อถือเป็นแรงจูงใจในการนำพาคนไปสู่การพัฒนาในทุกด้าน อาทิ การพัฒนาคน การพัฒนางาน สร้างคนให้เป็นคนดีมอบให้สังคมชุมชน ประเทศชาติ (วนิดา เหมือนจันทร์ และคณะ, 2561)

6. อภิปรายผลการวิจัย

บทบาทของหลวงพ่หลวงปู่ทั้งสอง เป็นพระมหาเถระที่อุทิศตนเพื่อชุมชนและพระพุทธศาสนาจนกระทั่งได้รับการสักการะบูชาจากชุมชนสูงมาก ด้วยการประพฤติปฏิบัติดี มีคุณูปการต่อสังคมเป็นอย่างไร สังคมชุมชนแจ้งประจักษ์ แต่กาลเวลาเป็นตัวชีวิตตัดสิน ถ้าหากไม่มีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอักษรก็ถูกกลืนลึบไปกับกาลเวลา สิ่งที่เป็นเชิงประจักษ์ก็มักหายไป เช่นเดียวกัน บทบาทที่เคยมีเคยเห็นต่อสังคมสงฆ์ สังคมชาวพุทธ ในการพัฒนาจักเห็นได้ว่าแนวทางในการพัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาสถานศึกษาสร้างแนวทางในกระบวนการจงใจก็ถูกกลืนไป เช่นเดียวกัน การกระทำให้ดูอยู่ให้เห็น พูดอย่างไรทำอย่างนั้น มีวาจาสิทธิ์เป็นอมตะวาจา พูดออกไปแล้วสังคมน้อมปฏิบัติ เป็นพระสงฆ์ต้นแบบที่ดีงาม ทั้งกาย วาจา ใจ สร้างศรัทธาจากมหาชนได้อย่างท่วมท้น สามารถใช้ความดีปกป้องชุมชน พัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้าน เป็นบุคคลที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ชาววัดชาวบ้านร่วมมือร่วมใจกันสร้างอนุสาวรีย์ อาทิ รูปเหมือนไว้สักการะบูชาแทนคุณงามความดี ด้วยอนุภาพแห่งความดีของศิษย์ตถาคตที่มีอิทธิปาฏิหาริย์ โดยเฉพาะชาวพุทธในจังหวัดสงขลาและจังหวัดใกล้เคียงตลอดถึงประเทศต่างแดนหรือแม้แต่คนนอกศาสนายังให้ความเคารพนับถือ อาทิ ชาวพุทธประเทศมาเลเซียได้รู้ได้เห็นในอนุภาพ และลูกศิษย์พุทธศาสนิกชนยังสร้างรูปเหรียญไว้บูชาที่บ้านเรือน หรืออาราธนาไว้สวมสร้อยห้อยคอของตน เพื่อให้ท่านได้ปกป้องคุ้มครองในการดำเนินชีวิตประจำวันด้วยหลักความเชื่อว่าคุณครูได้จริง พบว่าหลวงพ่หลวงปู่ทั้งสองรูปมีปาฏิหาริย์ 3 ประการ 1) อิทธิปาฏิหาริย์ คือแสดงฤทธิ์ต่างได้ 2) อาเทศนาปาฏิหาริย์ คือการทลายใจทลายความรู้สึกรู้สึกคนอื่นได้ และ 3) อนุสาสนีปาฏิหาริย์ ในปาฏิหาริย์ทั้งสามประการ ในปาฏิหาริย์ทั้งสามนี้ สามารถฝึกจนเป็นสมาธิเข้าถึงฌานสมาบัติได้ แต่พระพุทธเจ้าไม่ทรงยกย่องและสนับสนุนให้พระสาวกแสดงปาฏิหาริย์ทั้งสองเพราะในส่วนศาสนาแล้วไม่ต้องการให้สาวกไปยึดติดจนไม่สามารถก้าวเพื่อพ้นทุกข์ ในลัทธิอื่นก็กล่าวถึงเช่น ลัทธิโยคะได้กล่าวถึงการฝึกจิตเมื่อสงบก็สามารถแสดงอิทธิฤทธิ์ต่างได้ ในส่วนอนุสาสนีปาฏิหาริย์เป็นปาฏิหาริย์ที่พระพุทธเจ้าและสาวกใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อาจจะถูกกล่าวได้ว่า หลักธรรมและเทคนิคการสอนเป็นอนุสาสนีปาฏิหาริย์ในพระพุทธศาสนา (พระมหาสาคร พวงจันทร์, 2544, หน้า 25) ส่วนที่หลวงพ่หลวงปู่ทั้งสองเข้าไปนั่งครองใจอยู่ในหัวใจของพุทธศาสนิกชนและลูกศิษย์ไม่มีวันที่จะเลือนรางจางหาย แม้วันเวลาจะผ่านไปเท่าไร หลวงพ่หลวงปู่หลวงพ่หลวงปู่อยู่ตลอดไป ด้วยแรงแห่งความเชื่อความศรัทธาว่าท่านทั้งสองรูปคุ้มครองได้จริงๆ ชุมชนบ้านคลองแห, ชุมชนบ้านคองหงส์, ชุมชนบ้านคลองเปล, ชุมชนบ้านคลองเตย ตลอดถึงชุมชนอื่น อาทิ ชุมชนบ้านท่าข้าม น้ำน้อย เกือบทุกหลังคาเรือนจะมีรูปเหมือนหลวงพ่หลวงปู่ ตั้งไว้สำหรับสักการะคุณความดีของพระมหาเถระทั้งสองรูปตลอดไป

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

7.1.1 รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์บุคคลสำคัญในท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น มิใช่ปล่อยให้ชุมชนพัฒนาด้วยงบประมาณที่เกิดจากการ “ศรัทธา” ของชุมชนเท่านั้น

7.1.2 กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมศาสนา ควรจัดงบประมาณมาบูรณาการ จัดสร้างรูปเหมือนของหลวงพ่หลวงปู่ไว้ในสถานที่สำคัญ เพื่อให้ประชาชนได้กราบไหว้บูชาระลึกถึงคุณงามความดี และเป็นสร้างแรงกตัญญูให้อนุชนรุ่นหลังได้น้อมระลึกต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 วัด บ้าน ชุมชน ต้องสานต่อเจตนารมณ์ของหลวงพ่หลวงปู่ หลวงศุภโร และหลวงปู่ อ้อย เขมาภิรโต ต่อยอดในการพัฒนาให้สืบเนื่องตลอดไป

7.2.2 ชุมชนควรประชาสัมพันธ์องค์แห่งความดีของหลวงพ่หลวงปู่ทั้งสองด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อสร้างศรัทธาและสร้างรายได้ให้กับวัด ชุมชน และผลประโยชน์ชาติบ้านเมืองต่อไป “เป็นการท่องเที่ยวชุมชน”

7.2.3 จัดให้วัดคลองแห วัดหงษ์ประดิษฐาราม วัดคลองเปล และวัดอื่น ที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับหลวงพ่หลวงปู่ทั้ง 2 ในจังหวัดสงขลาเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ยั่งยืน จัดระเบียบระบบให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นในความปลอดภัย

7.2.4 ให้มีการจัดงานวัน “กตัญญูกตเวทิต์” เป็นประจำทุก ๆ ปี เพื่อน้อมรำลึกถึงคุณงามความดีของหลวงพ่หลวงปู่ทั้งสองเพื่อเป็นเตือนสติอนุชนคนรุ่นหลัง ให้มีความทรงจำ

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

7.3.1 ควรนำเสนอต่อเจ้าคณะตำบลคลองแห,หาดใหญ่ เขต 2 เจ้าคณะอำเภอหาดใหญ่ ,เจ้าคณะจังหวัดสงขลา,เจ้าคณะภาค 18, เจ้าคณะใหญ่หนใต้,กรมการมมหาเถรสมาคม

7.3.2 ควรจัดให้มีอุทยานการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหลวงพ่หลวงปู่กับการพัฒนาชุมชน, พระสงฆ์จังหวัดสงขลา และจังหวัดอื่น ๆ

7.3.3 เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นรูปแบบในการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาองค์กรสงฆ์

8. เอกสารอ้างอิง

กันยาวิรี สิทธาพงษ์. (2558). **อรรถปริวรรตในปรัชญาศาสนา**. คณะปรัชญาและศาสนา. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.

- บุญประคอง พิบูลย์. ผู้ให้สัมภาษณ์. (19 สิงหาคม 2561). บทบาทผู้นำสงฆ์กรณีศึกษา : หลวงพ่อทอง ขงคสุโร และหลวงปู่อ้วน เขมาภิรโต กับการพัฒนาชุมชน (วนิดา เหมือนจันทร์ และคณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูอรุณรังษธรรมรังสี. (2539). **มนต์พิธีสำหรับพระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสมัย.
- พระมหาสาคร พวงจันทร์. (2544). **การวิเคราะห์ปาฐกถารีย์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระธรรมวงศาจารย์. ผู้ให้สัมภาษณ์. (2 กุมภาพันธ์ 2562). บทบาทผู้นำสงฆ์กรณีศึกษา : หลวงพ่อทอง ขงคสุโร และหลวงปู่อ้วน เขมาภิรโต กับการพัฒนาชุมชน (พระครูโสภณคุณาทรและคณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- พระครูมงคลสุตาภรณ์. ผู้ให้สัมภาษณ์. (25 สิงหาคม 2561). บทบาทผู้นำสงฆ์กรณีศึกษา : หลวงพ่อทอง ขงคสุโร และหลวงปู่อ้วน เขมาภิรโต กับการพัฒนาชุมชน (ประสิทธิ์ รัชนีและคณะ, ผู้สัมภาษณ์)
- พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ เล่ม 1 ภาค 3 หน้า 710. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2562. จาก www.doisaengdham.rog.>วินัยพร
- พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ เล่ม 1 ภาค 3 หน้า 940. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2562. จาก www.doisaengdham.rog.>วินัยพร

9. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ จากศูนย์วิจัยและพัฒนามูลนิธิพระครูโสภณคุณาทร พระครูประโชติกิจโกศลตร เจ้าอาวาสวัดหัวถนน พระครูวาปีธรรมอุดม เจ้าอาวาสวัดคลองแห พระครูวิมลปริยัติสุนทร เจ้าอาวาสวัดหงษ์ประดิษฐาราม และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความกรุณาตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนให้คำแนะนำชี้แจงแนวทางแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้ ขอบพระคุณ ดร.นฤมล ประสิทธิ์ศรี ดร.พีระศิลป์ บุญทอง พระครูพิจิตรศุภการ,ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ขอบพระคุณผู้ที่ให้ข้อมูลทุกรูปคน ที่ให้โอกาสได้เข้าทำการเก็บข้อมูลใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ นี้จนผลงานการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบพระคุณทุกๆฝ่ายงานที่เกี่ยวข้อง คุณชยรินทร์ เจ้าหน้าที่วิทยุประจำวัดคลองเปล ที่ให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือด้านเทคนิคคอมพิวเตอร์ มูลนิธิพระครูโสภณคุณาทร ที่เอื้อเฟื้อด้านอาคารสถานที่คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันจะพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีให้ศูนย์วิจัยและพัฒนามูลนิธิพระครูโสภณคุณาทรและผู้มีพระคุณ บิดา มารดา พระอุปชฌาย์ ครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย โดยเฉพาะการนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในการพัฒนาชุมชน ต่อไป

วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง

Political Culture of People in Ang Thong

วรทัศน์ สุเมฆะกุล¹

Voratas Sumakakul

ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน²

Asst. Prof. Dr. Wichitra Srisorn

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองไทย และการกล่อมเกลாதงการเมืองต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง จำนวน 400 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์แบบไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการศึกษา พบว่า 1)ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทองมีลักษณะเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาคือระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้า จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 และระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบคับแคบ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 ตามลำดับ 2)ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในจังหวัดอ่างทอง มี อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองไทย และการกล่อมเกลาทงการเมืองโดยมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วน เพศ รายได้เฉลี่ย ไม่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง

คำสำคัญ : 1. วัฒนธรรมทางการเมือง 2. การกล่อมเกลาทงการเมือง

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ABSTRACT

This research is a quantitative research The objectives are 1) to study the political culture level of people in Ang Thong Province 2) to study the relationship between personal factors Knowledge and understanding about Thai politics And political persuasion on the political culture of people in Ang Thong Province The researcher collected 400 data in Ang Thong province. The tools used in this study were news and statistics used Percentage Mean Median Standard Deviation and Chi-Square

The findings were as follows 1)The level of political culture of people in Ang Thong province is characterized by political participation of 210 people, accounting for 52.5 percent, followed by the political culture of the population, 126 people, representing 31.5 percent and The narrow political culture of 64 people, representing 16.0 percent, respectively 2)The hypothesis testing found that people in Ang Thong province have age, status, education, occupation, knowledge and understanding about Thai politics. And political persuasion With relation to political cultureAs for gender, average income does not correlate with political culture.

Keywords : 1. Political culture 2. Political persuasion

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

วัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมโดยย่อเป็นพื้นฐานของวิถีทางการเมืองของพลเมืองและเป็นรากฐานของการจัดระเบียบทางการเมืองซึ่งก่อกำเนิดสถาบันการเมืองในสังคมนั้นๆตั้งนั้นด้วยตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมทางการเมืองดังเช่นนี้ นักสังคมวิทยาการเมืองจึงได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยน หรือ พัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองทางการเมืองให้เกื้อกูลหรือเป็นประโยชน์ต่อวิถีชีวิตทางการเมืองของพลเมืองหรือต่อระบอบการเมืองแบบใดแบบหนึ่ง ตามความประสงค์ของการพัฒนาการเมืองในยุคนี้ๆ สถาบันพระปกเกล้า (2550, หน้า 816) วัฒนธรรมการเมืองในแต่ละสังคมนั้น ถูกกำหนดขึ้นหรือได้รับอิทธิพลจากสภาวะแวดล้อมหลายประการ เช่น ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยสถาบันต่างๆ เพื่อจะถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่องและมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมต่างๆ เสมอ ฦชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร (2557, หน้า 192)เชื่อว่าวัฒนธรรมทางการเมืองที่เหมาะสมกับการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยจะมีลักษณะเป็นการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมแบบไพร่ฟ้า และแบบมีส่วนร่วม แต่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม โดยเรียกวัฒนธรรมที่มีลักษณะผสมผสานนี้ว่า วัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture) ผลจากการที่สังคมมีลักษณะของการผสมผสานวัฒนธรรมจะก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างเรื่องการปกครองและการใช้อำนาจบริหารของรัฐกับเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมและตอบสนองของประชาชนต่อการปกครองของรัฐบาล ขณะเดียวกันก็จะก่อให้เกิดการผสมผสานกันระหว่างแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่สอดคล้องกันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างความเฉื่อยชาทางการเมืองกับความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอัลมอนต์และเวอร์บา (Almond and Verba อ้างถึงใน เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ 2549, หน้า 241)

พฤติกรรมการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันออกไป แม้ว่าประเทศเหล่านั้นจะมีระบอบการปกครองเดียวกัน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ วัฒนธรรมทางการเมืองหมายถึง ขนบประเพณี ทศนคติ ค่านิยมและความเชื่อของประชาชนที่มีต่อการเมือง ซึ่งจะแสดงออกมา เป็นพฤติกรรมทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระบวนการกล่อมเกลாதทางการเมือง (Political Socialization) ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมต่อระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม กระบวนการกล่อมเกลาททางการเมืองกับวัฒนธรรมทางการเมืองจะมีความสัมพันธ์กัน 3 รูปแบบ คือ การรักษาไว้ (maintenance) เพื่อเป็นการส่งต่อวัฒนธรรมทางการเมืองไม่ให้สูญหายไปกับกาลเวลา รูปแบบที่สอง คือ การปฏิรูป (reform) ซึ่งมีลักษณะของการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเก่าวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใหม่ และประการสุดท้าย การสร้าง (creation) วัฒนธรรมทางการเมืองขึ้นมาใหม่ การทำหน้าที่ ทั้งสามประการของกระบวนการ กล่อมเกลาททางการเมือง จึงถือว่าความสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีอยู่ การสูญหาย การเกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทางการเมืองในแต่ละสังคม (เอกวินัย มณีธรรม 2552, หน้า 127)

การศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของคนในสังคมใด หากจะให้ได้ภาพที่ชัดเจนและเที่ยงตรง จะต้องอาศัยรากฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนในสังคมนั้นเป็นเกณฑ์ เพราะถ้าปราศจากความรู้ความเข้าใจอันถูกต้องเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนในสังคมนั้น การวิเคราะห์หรือการตีความพฤติกรรมทางการเมืองของคนในสังคมนั้นรวมทั้งการคาดหมายแนวทางหรือทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของคนในสังคมนั้น อาจคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้ (สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2553, หน้า 295)

ปัจจุบันการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองทั้งในด้านการสนับสนุน หรือการต่อต้านสถาบันทางการเมือง นโยบาย ตลอดจนการใช้

อำนาจตัดสินใจของรัฐบาล ทั้งนี้การที่ประชาชนในแต่ละสังคมจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบและระดับต่างๆ มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมนั้น ว่าเป็นอย่างไร

ผู้วิจัยเห็นว่า ประชาชนในจังหวัดอ่างทองได้มีวัฒนธรรมทางการเมืองและความเป็นอยู่อาศัยที่มีอิทธิพลทางการเมืองแตกต่างกันไปและอยากทราบถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลกับวัฒนธรรมทางการเมืองโดยผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง เพื่อเป็นประโยชน์ในการรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองไทยและการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองช่วยให้ประชาชนในจังหวัดอ่างทองมีประสิทธิภาพในการปลูกฝังสั่งสอนให้ถูกต้องแก่ลูกหลานประชาชนในจังหวัดอ่างทองสืบไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทองเป็นรูปแบบใด

2.2 ปัจจัยด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง และการกล่อมเกลากิจการการเมือง มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองหรือไม่

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง

3.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองไทย และการกล่อมเกลากิจการการเมืองต่อวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 เพื่อได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทองมีระดับวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นอย่างไร

4.2 เพื่อได้ทราบถึงการดำเนินชีวิตและทราบถึงความรู้ความเข้าใจของประชาชนในจังหวัดอ่างทองได้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำไปพัฒนาด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้มากขึ้น

4.3 ผลของการศึกษาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการบริหารและพัฒนาในระดับจังหวัด เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาระบบประชาธิปไตย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมีเสถียรของสังคมไทยในอนาคตต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยโดยการจัดระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีวิธีการศึกษา 2 รูปแบบ (1) การศึกษาจากเอกสาร ตำรางานวิจัย เพื่อค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมือง สัมพันธ์ที่มีต่อปัจจัยในด้านต่างๆ ทั้งความรู้เกี่ยวกับการทางการเมือง กลุ่มเกลาทางการเมือง รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (2) การศึกษาภาคสนามจากการกลุ่มตัวอย่างประชากรในจังหวัดอ่างทอง โดยเก็บแบบสอบถามรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาวิเคราะห์ให้ได้ผลลัพธ์ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดอ่างทอง และอาศัยอยู่ในจังหวัดอ่างทอง มีจำนวนทั้งสิ้น 282,890 คน (ที่ทำการปกครองจังหวัดอ่างทอง พ.ศ.2559)โดยประชาชนมีจำนวนจำกัดและแน่นอน จึงใช้สูตรของ Taro Yamane(อ้างถึงใน เทียมจันทร์, 2539, หน้า 53-56)ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม 5% ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 400 คน หลังจากได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้จำนวนคนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ในจังหวัดอ่างทองเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม และคำนวณขนาดตัวอย่างเป็นสัดส่วนกับขนาดของประชากรในแต่ละอำเภอ ดังนั้นผู้วิจัยจะแบ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างออกมาเป็น 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองอ่างทอง อำเภอวิเศษชัยชาญ อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอป่าโมก อำเภอแสวงหา อำเภอไชโย และอำเภอสามโก้ โดยใช้วิธีการแบบขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกัน คือ จำนวนประชากรในแต่ละอำเภอ X ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และหารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมดในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งจะได้สัดส่วนของจำนวนที่ผู้วิจัยต้องเก็บแต่ละอำเภออย่างเหมาะสม รวมทั้งสิ้นมี 400 คน

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 56.8 และเป็นเพศชายร้อยละ 43.3 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมา 20 – 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.3 40 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.3 50 ปีขึ้นไป และ ต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.8 และ 4.8 ตามลำดับ โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอ่างทองมีสถานภาพ ส่วนใหญ่ สมรส คิดเป็นร้อยละ 64.8 รองลงมา โสด คิดเป็นร้อยละ 22.3 และหม้าย/แยกกันอยู่/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 13.0 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมา ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 26.0 อนุปริญญาตรี/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 22.8 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และต่ำกว่า และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 17.0 และ 4.5 ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เลือกประกอบอาชีพแตกต่างกันไป โดยส่วนใหญ่ รับจ้าง/เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมา ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

22.0 รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/พนักงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 17.5 พนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 13.8 นักเรียน/นักศึกษา และอื่น คิดเป็นร้อยละ 9.8 และ 2.3 กลุ่มตัวอย่างประชากร ในจังหวัดอ่างทองมีรายได้ต่อเดือน ตั้งแต่ 10,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.0 ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.3 20,001-30,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.8 และ 6.0

6.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองไทย กล่อมเกลாதงการเมือง และ วัฒนธรรมทางการเมือง

6.2.1 จากการทดสอบให้ทำแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง ทั้งคำถามเชิงบวกและเชิงลบ ได้ผลสรุปดังนี้

1) หลักการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูกจำนวน 373 คน (ร้อยละ 93.3) และตอบผิดจำนวน 27 คน (ร้อยละ 6.8) และมีระดับความรู้ความเข้าใจ สูง

2) อำนาจอธิปไตยประกอบด้วย อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจทางการเมืองเท่านั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบผิดจำนวน 222 คน (ร้อยละ 55.5) และตอบถูกจำนวน 178 คน (ร้อยละ 44.5) และ มีระดับความรู้ความเข้าใจ ต่ำ

3) รัฐธรรมนูญปี 2560 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มีจำนวน ส.ส.ทั้งหมด 500 คนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูกจำนวน 275 คน (ร้อยละ 68.8) และตอบผิดจำนวน 125 คน (ร้อยละ 31.3)และมีระดับความรู้ความเข้าใจ สูง

4) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิในการทำลายบัตรเลือกตั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูกจำนวน 220 คน (ร้อยละ 55.0) และตอบผิดจำนวน 180 คน (ร้อยละ 45.0) และมีระดับความรู้ความเข้าใจสูง

5) การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องสำคัญซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของประชาชนทุกคนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูกจำนวน 315 คน (ร้อยละ 78.8) และตอบผิดจำนวน 85 คน (ร้อยละ 21.3) และมีระดับความรู้ความเข้าใจสูง

6) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ใช้อำนาจโดยไปในทางที่ผิดประชาชนก็มีสิทธิที่จะคัดค้านกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูกจำนวน 305 คน (ร้อยละ 76.3) และตอบผิดจำนวน 95 คน (ร้อยละ 23.8) และมีระดับความรู้ความเข้าใจสูง

7) ผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูกจำนวน 323 คน (ร้อยละ 80.8) และตอบผิดจำนวน 77 คน (ร้อยละ 19.3) และมีระดับความรู้ความเข้าใจสูง

8) รัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูกจำนวน 312 คน (ร้อยละ 78.0) และตอบผิดจำนวน 88 คน (ร้อยละ 22.0) และมีระดับความรู้ความเข้าใจสูง

9) เขตการปกครองของประเทศไทยแบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วนภูมิภาค และการปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูกจำนวน 330 คน (ร้อยละ 82.5) และตอบผิดจำนวน 70 คน (ร้อยละ 17.5) และมีระดับความรู้ความเข้าใจสูง

10) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) มีการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปีกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูกจำนวน 348 คน (ร้อยละ 87.0) และตอบผิดจำนวน 52 คน (ร้อยละ 13.0) และมีระดับความรู้ความเข้าใจสูง

กล่าวสรุปผลการศึกษเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองไทย สามารถแบ่งแยกเป็นระดับความรู้ความเข้าใจต่ำ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 และระดับความรู้ความเข้าใจสูง จำนวน 378 คิดเป็นร้อยละ 94.6

6.2.2 จากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการกล่อมเกลາทางการเมือง ปรากฏกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อ 1.ครอบครัวของท่านมีการสนทนาประเด็นปัญหาทางการเมืองอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย 3.62 อยู่ในระดับความคิดเห็น ปานกลาง

2) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อ 2.ท่านมีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆของครอบครัวมีค่าเฉลี่ย 4.03 อยู่ในระดับความคิดเห็น มาก

3) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อ 3.ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองทุกครั้งท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองทุกครั้งมีค่าเฉลี่ย 4.24 อยู่ในระดับความคิดเห็น มาก

4) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อ 4.ท่านมีการสนทนาหรือถกเถียงประเด็นเกี่ยวกับการเมืองกับกลุ่มเพื่อนเสมอมีค่าเฉลี่ย 3.83 อยู่ในระดับความคิดเห็น มาก

5) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อ 5.ท่านติดตามข่าวสารบ้านเมืองจากการนำเสนอของสื่อมวลชนและท่านเชื่อคล้อยตามกับข่าวสารดังกล่าว มีค่าเฉลี่ย 3.61 อยู่ในระดับความคิดเห็น ปานกลาง

กล่าวสรุปผลการศึกษเกี่ยวกับระดับการกล่อมเกลาทางการเมือง โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองน้อย จำนวน 12 คิดเป็นร้อยละ 3.0ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองปานกลาง จำนวน 138 คิดเป็นร้อยละ 34.6ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองสูง จำนวน 250 คิดเป็น ร้อยละ 62.4

6.2.3 จากการทดสอบให้ทำแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมือง ได้ผลสรุปดังนี้

1) ท่านคิดว่าการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องไกลตัวซึ่งไม่มีความสำคัญและไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของท่านจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในข้อนี้ 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 (2) ท่านคิดว่าการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของผู้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารประเทศ ท่านจึงเคารพและทำตามกฎหมายปฏิบัติตามคำสั่งหรือนโยบายของรัฐจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในข้อนี้ 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 (3) ท่านคิดว่าการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน ท่านจึงมีความใส่ใจเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมืองเพราะเชื่อว่าการเมืองสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของท่านจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในข้อนี้ 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของ Almond and Verba ที่กล่าวไว้ วัฒนธรรมทางการเมืองที่เหมาะสมกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยจะมีลักษณะเป็นการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิม แบบไพร่ฟ้า และแบบมีส่วนร่วม แต่ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม โดยเรียกวัฒนธรรมที่มีลักษณะผสมผสานนี้ว่า วัฒนธรรมพลเมือง Civic Culture (จักษ์ พันธ์ชูเพชร, 2557, หน้า 204)

6.3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ได้ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ประชาชนในจังหวัดอ่างทองที่มีเพศแตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ประชาชนในจังหวัดอ่างทองที่มีอายุแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า ประชาชนในจังหวัดอ่างทองที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 พบว่า ประชาชนในจังหวัดอ่างทองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 พบว่า ประชาชนในจังหวัดอ่างทองที่มีการประกอบอาชีพแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 6 พบว่า ประชาชนในจังหวัดอ่างทองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการสอบสวนมาตรฐานที่ 7 พบว่า ประชาชนในจังหวัดอ่างทองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองไทยที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการสอบสวนมาตรฐานที่ 8 พบว่า ประชาชนในจังหวัดอ่างทองมีระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

กล่าวสรุปได้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม และผลการศึกษาในครั้งนี้ยอมรับสมมติฐานในเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองไทย และการกล่อมเกลาทางการเมือง ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อวัฒนธรรมทางการเมือง ส่วน เพศ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อวัฒนธรรมทางการเมือง

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลจากการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่า อายุ มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง กล่าวคือ ช่วงอายุที่แตกต่างกัน จะมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ต่างกันไปด้วย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในช่วงอายุของ คนเราจะเกิดเหตุการณ์ต่างๆขึ้น ซึ่งผู้ที่มีอายุมากกว่าเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองและ ทัศนคติตามรุ่นของบุคคลนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ ยศ สันตสมบัติ(2556, หน้า 151) วัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทรอบข้าง และความต้องการของสมาชิกในสังคมวัฒนธรรมบางอย่างเปลี่ยนไป อันเป็นผลมาจากการ แพร่กระจายและการยืมวัฒนธรรมอื่นเข้ามา ซึ่งผู้ที่มีอายุมากกว่าเปรียบเสมือนผู้ขัดเกลาทงสถานบันที่ ส่งต่อรุ่นสู่รุ่น และยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ สมบัติ อารังธัญวงศ์(2542, หน้า 257) การดำรงอยู่ ของสังคมทุกสังคมอยู่ภายใต้กระบวนการเรียนรู้และอบรมกล่อมเกลาทงสังคม (socialization process) กระบวนการนี้จะเป็นกลไกสำคัญของสังคมในการถ่ายทอดและปลูกฝังความเชื่อแก่บุคคล ในสังคม ซึ่งจะเห็นว่าคนรุ่นหลังถูกปลูกฝังมาจากคนรุ่นก่อนตามช่วงอายุของคนเรา

7.2 ผลจากการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่า สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองซึ่ง สถานภาพของบุคคลจะส่งผลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองอันเนื่องมาจากการสมรสก็จะอยู่กับแบบ สถานบันครอบครัวซึ่งการที่บุคคลสองคนอยู่ร่วมกันต้องมีความคิด ทัศนคติคล้ายกัน พอมีครอบครัวที่ ขยายเพิ่มขึ้นก็จะส่งผลถึงการอบรมสั่งสอน ทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มนั้นๆ

7.3 ผลจากการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่า การศึกษา มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองซึ่ง การศึกษาที่แตกต่างกันไปนั้นจะส่งผลให้วัฒนธรรมทางการเมืองต่างกันไปด้วย แน่แน่นอนว่าการศึกษาย่อมเกิดจากสถาบันการศึกษามีการอบรมสั่งสอน ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ พงศพิศาน ชุมพล

(2546, หน้า 71)สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียน เป็นตัวแทนในการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในสังคมสมัยใหม่ เป็นตัวแทนซึ่งทำหน้าที่ที่ควบคู่กันไปกับตัวแทนอื่น ๆ คือครอบครัว และกลุ่มเพื่อน โดยเปรียบเทียบโรงเรียนทำการขัดเกลาอย่างเป็นทางการมากกว่าครอบครัว ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอยู่กึ่งกลางระหว่างรูปแบบปฐมภูมิที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับรูปแบบทุติยภูมิที่มีความเป็นทางการหรือกฎเกณฑ์ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาของแต่ละคนมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถาบันการศึกษาที่ได้ให้ความรู้แก่บุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอกวิทย์ มณีธร (2552, หน้า 117) ระดับการศึกษา คือ คนที่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ระดับพื้นฐานที่สุด คือ การเลือกตั้งไปจนถึงระดับสูงมากขึ้น เช่น การเข้าร่วมประชุม อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง เป็นคนที่มีการศึกษาสูงมากกว่าคนอื่น ดังนั้น หากต้องการขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นย่อมต้องเพิ่มโอกาสให้คนทั้งหลายในสังคมได้ศึกษาเล่าเรียนยิ่งขึ้น

7.4 ผลจากการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่า อาชีพ เป็นตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง กล่าวคือ การประกอบอาชีพที่แตกต่างกันไปนั้นย่อมมีผลต่อวัฒนธรรมทางการเมือง ทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพุทธิสาณ ชุมพล (2540, หน้า 77-88) เมื่อบุคคลผ่านพ้นการศึกษาจากโรงเรียน จะเริ่มประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเอง บุคคลจะพบเพื่อนร่วมงานตามแต่อาชีพของตนซึ่งมีระเบียบวิธีการแตกต่างกันออกไปบุคคลจำต้องเรียนรู้และรับไว้หากต้องการอยู่ในกลุ่มนั้น ความเป็นสมาชิกในกลุ่มอาชีพใดอาชีพหนึ่งเป็นเวลานานอาจทำให้บุคคลผู้นั้นมีอุปนิสัยใจคอ ทักษะคติความต้องการของชีวิตแตกต่างไปจากที่เคยได้รับการฝึกฝนอบรมมาในระยะต้นของชีวิตก็ได้ ซึ่งกลุ่มอาชีพนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องของวัฒนธรรมทางการเมืองแน่นอนว่ากลุ่มเพื่อนที่ร่วมงานกันมีขัดเกลาไม่เหมือนกันแต่ถ้าเราจะเข้าร่วมกับพวกเขาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงตนเอง ซึ่งทำให้สอดคล้องกับแนวคิดของ David Easton (อ้างถึงใน กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ, 2550, หน้า 213) อธิบายว่า อาชีพเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงในทางความคิด ความเชื่อ ทางการเมืองของประชาชนโดยทั่วไป

7.5 ผลจากการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองไทย มีผลต่อความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่งการที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองได้นั้น เกิดจากการได้ศึกษาตั้งแต่ ครอบครัว โรงเรียน การพูดคุยกับเพื่อน รวมไปถึงสื่อที่คอยนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการเมือง ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ส่วนใหญ่จะเข้าใจหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละบุคคลด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญอริ ยีหะ (2552, หน้า 177) อิทธิพลของสื่อมวลชนในทางการเมืองเป็นตัวแสดงทางการเมืองที่มีอิทธิพลมากยิ่งขึ้น ในหลายกรณีสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อกระบวนการทางการเมือง

7.6 ผลจากการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่า การกล่อมเกลາทางการเมือง มีผลต่อความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งการกล่อมเกลາทางการเมืองนับว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งโดยการกล่อมเกลาแต่ละสถาบันย่อมมีความต่างกันไป ซึ่งการกล่อมเกลาของประชาชนในจังหวัดอ่างทองก็เช่นกันมีความแตกต่างกันไป สอดคล้องกับแนวคิดของเอกริทซ์ มณีธร (2552, หน้า 139) การกล่อมเกลาทางการเมือง (Political Socialization) หรือ สังคมประกิต หรือ สังคมกรรมเป็นหน้าที่ (Function) หนึ่งทีระบบการเมืองทุกระบบจะต้องกระทำ เป็นกระบวนการซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการขัดเกลาทงสังคม (Socialization) กล่าวคือ การขัดเกลาให้สมาชิกของสังคมได้เรียนรู้วิถีทางการดำเนินชีวิตในสังคมนั้นๆ เพื่อที่จะสามารถมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกที่มีประสิทธิภาพตามสมควรของกลุ่ม หรือสังคมนั้นๆ กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองก็คือการขัดเกลาทงสังคม ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง และทินพันธุ์นาคะตะ (2543, หน้า 88) อธิบายว่า กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองโดยทั่วไปคือ การพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลซึ่งกระทำต่อกัน และเป็นกระบวนการถ่ายทอดทงวัฒนธรรมทางการเมือง แต่ในกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองทงไปนั้น บุคคลจะเรียนรู้ทงสิ่งทีเกี่ยวข้องกับการเมือง และไม่เกี่ยวข้องกับเมืองโดยตรง ถึงกระนั้นก็ตาม สิ่งต่างๆเหล่านั้นทงมีผลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลด้วย จึงบอกล่าวทงทุกสถาบันการกล่อมเกลาทางการเมืองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคคลดั่งนั้นบุคคลจะมีความคิดหรือมีความเป็นประชาธิปไตยขึ้นอยู่กบวัฒนธรรมทางการเมืองที่ตนอาศัยอยู่ ณ ตอนนั้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานภาครัฐควรณรงค์การส่งเสริมด้านศึกษาให้แก่บุคคลทีขาดความรู้หรือบุคคลทีไม่สนใจเกี่ยวกับการเมืองให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของคนภายในจังหวัดอ่างทอง

8.1.2 ผู้บริหารในแต่ละอำเภอในจังหวัดอ่างทองควรจัดห้องแนะนำเกี่ยวกับการเลี้ยงดูการอบรมบุตรหลาน ให้มีความรู้ความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพื่อเป็นการกระตุ้นปลูกจิตสำนึกให้มีส่วนร่วมมากขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากข้อมูลทีได้รับการเก็บแบบสอบถาม พบว่า ประชาชนในจังหวัดยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเมือง ทำให้เกิดปัญหาทีเข้าใจผิดเกี่ยวกับการเมืองไทย ทงนี้เนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารโดยการสนทนากันภายในครอบครัว และกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ซึ่งผู้วิจัยได้มองเห็นการแก้ไขทีถูกต้องคือการจัดประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในจังหวัด เพื่อการพัฒนาทีดีในอนาคตต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรเจาะลึกไปในของแต่ละอำเภอเพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในแต่ละอำเภอ

8.3.2 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้วิธีการอื่นๆในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต เป็นต้น

8.3.3 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นในเชิงเทียบของวัฒนธรรมทางการเมืองเพื่อให้สามารถปรับและแก้จุดด้อยและจุดเสียของจังหวัดนั้นได้

8.3.4 ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ศึกษาประเด็นการติดตามข่าวสารทางการเมืองในประเด็นอื่นๆที่นอกจากการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นอย่างไร เช่น ประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง หรือการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งในปัจจุบัน

9. เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ. (2550). **ค่านิยมประชาธิปไตยและพฤติกรรมการเลือกตั้งในประเทศไทย**. ในการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 9 ประจำปี 2550. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า

จักษ์ พันธุ์เพชร. (2557). **รัฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 9. พิษณุโลก : มายด์ พับลิชชิ่ง.

ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร. (2557). **รัฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2543). **ทฤษฎี แนวความคิด ปัญหาสำคัญ และ แนวทางศึกษาวิเคราะห์การเมือง**. กรุงเทพมหานคร : สหายบล็อกและการพิมพ์.

ที่ทำการปกครองจังหวัดอ่างทอง. (2559). **ข้อมูลการปกครองด้านประชากรของจังหวัดอ่างทอง**. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2561. จาก www.angthong.go.th

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2539). **ระเบียบวิธีวิจัย**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บุษอรียีหมะ. (2552). **ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พฤทธิสาณ ชุมพล. (2540). **ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2546). **ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยศ สันตสมบัติ. (2556). **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2549). **หลักรัฐศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์.

สถาบันพระปกเกล้า (2550) **วัฒนธรรมการเมือง จริยธรรม และการปกครอง.** กรุงเทพมหานคร :
สถาบันพระปกเกล้า.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2542). **การเมือง:แนวความคิดและการพัฒนา.** พิมพ์ครั้งที่ 9.
กรุงเทพมหานคร : โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิต พัฒน
นบริหารศาสตร์.

_____ (2553). **การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา.** พิมพ์ครั้งที่ 18.
กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม.

เอกวิทย์ มณีธร. (2552). **รัฐศาสตร์.** กรุงเทพมหานคร : เอ็ม.ที.เพรส.

10. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทองฉบับนี้ คงมีอาจสำเร็จลุล่วงได้ หากปราศจากความอนุเคราะห์ของอาจารย์ และบุคคลต่างๆ ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน ที่ให้ความรู้คำแนะนำชี้แนะตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องอย่างละเอียดทุกขั้นตอน เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ออกมาสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ สั่งสอนให้สิ่งที่ดี และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนมาด้วยดีตลอด ขอขอบพระคุณ พล.ต.ท. ดร.สันฐาน ชยนนท์ พ.ต.อ. ดร.สุริยะ ประกายสาธก และ พ.อ.ดร.วัลลภ พิริยวรรณนะ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างประชาชนในจังหวัดอ่างทองทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้ข้อมูลอันมีค่า และตอบแบบสอบถามในการทำวิจัยในครั้งนี้

คุณูปการและคุณความดีที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้เขียนขอมอบให้แก่บุญคุณ คุณพ่อคุณแม่ ครูบาอาจารย์ทุกท่านที่คอยสนับสนุนด้านการศึกษา ทั้งการด้านการเงิน ความเมตตา ความรัก และกำลังใจที่มอบให้ ผู้เขียนซาบซึ้งอย่างยิ่งที่ทุกท่านมอบความเมตตาและคอยสนับสนุนมาตลอดจนถึงวันนี้

สุดท้ายนี้ หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้เขียนต้องขออภัยเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้ และหวังว่าการศึกษาค้นคว้าในฉบับนี้จะมีประโยชน์ไม่มากนักน้อยสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีความสนใจในเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง

การร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 ศึกษาเฉพาะกรณี
กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์

Preventive Participation and Suppression of Political Protest, B.E. 2557 : A Case
Study of the 1st Infantry Battalion, 1st Regiment, King's Own Bodyguard

วัชรพงษ์ ทะลือ¹

Watcharapong Talue

ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน²

Asst. Prof. Dr.Wichitra Srisorn

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษา
พระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง เปรียบเทียบระดับความคิดเห็น
ของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557
จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัด
กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์จำนวน 299 คน คำนวณมาจาก
ประชากรทั้งหมด แล้วใช้วิธีการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์
แกน โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 เก็บข้อมูลโดยทำการการสุ่มตามความสะดวก
(Convenience Sampling) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยและทำการวิเคราะห์ข้อมูล
ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่(Frequency) ค่าร้อยละ
(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์
ความแปรปรวนทางเดียว(One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า (1)ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ส่วนใหญ่มีอายุ 20 – 30 ปี มีสถานภาพโสด
ปฏิบัติงานอยู่ฝ่ายธุรการและกำลังพล จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์การปฏิบัติงาน

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัย
นวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา

เกี่ยวกับการชุมนุม 3 – 4 ครั้ง (2)ความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (3) อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุมมีผลต่อความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 (4) สายการปฏิบัติงานไม่มีผลต่อความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ และ (5) ข้อเสนอแนะทุกภาคส่วนควรมีการการพูดคุย แลกเปลี่ยน หาข้อสรุปร่วมกัน ควรสร้างจิตสำนึกในการชุมนุมอย่างสันติให้เกิดขึ้นกับผู้นำ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและความสงบสุขของบ้านเมือง ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและค่าตอบแทนสำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานทางราชการ หรือเอกชนควรมีการจัดสรรเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามผู้ชุมนุม และควรจัดสรรกำลังพลให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : 1. ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ 2. กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ 3. การชุมนุมทางการเมือง

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to study the personal factors of royal guards of King's Guard Regiment under the 1st Infantry Battalion , 1st Regiment, The King's Own Bodyguard affecting the prevention and suppression of political rallies in 2014. The questionnaire was used as a research instrument by calculating from the total population and then use the method of finding the sample size and use Creigy and Morgan's instant table by determining the confidence level at 95 percent, collecting data by convenience Sampling . Moreover, there are questionnaires as a research device and analyze data using the software package. Statistics used in data analysis include Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and One-way ANOVA. The results of this study indicated as follows : 1. Most of the respondents were 20-30 years, single person, worked for General Administration and Personnel Sub – Division, graduated with a bachelor's degree, and had 3-4 times of prior experience in coping with political rallies. 2. The respondents' opinion towards the prevention and suppression of political rallies in 2014 at both overall and individual aspects was at the highest level. An aspect with the highest mean score was peaceful means, followed by the awareness of the duty, the

planning and decision making and the law and regulations. 3. Age, marital status, educational level, and prior experience in political rallies were factors affecting the respondents' opinions towards the prevention and suppression of political rallies in 2014. 4. Working field did not affect the respondents' opinions towards the prevention and suppression of political rallies in 2014. And the suggestions of this study indicated that all sectors should jointly discuss, exchange, and draw the conclusion. The consciousness on peaceful means should be built among leaders for common benefits and national peace. Budget and reward should be supports for the practitioners. Government and private sectors should allocate tools and equipment used for the prevention and suppression in political rallies. Sufficient amount of forces should be offered for the operation.

Keywords : 1 Royal guards of King's Guard Regiment 2. The 1st Infantry Battalion, 1st Regiment, The King's Own Bodyguard 3. political

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาทำการวิจัย

เสรีภาพในการชุมนุมถือเป็นหลักพื้นฐานที่สำคัญ สำหรับการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยแต่ละประเทศที่ยึดถือแนวคิดเสรีประชาธิปไตย ต่างก็ได้ยอมรับให้การชุมนุมให้เป็นเสรีภาพประการหนึ่งในระบบกฎหมายของตนซึ่งอาจมีการรับรองอยู่ในรัฐธรรมนูญพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่น ๆ รวมทั้งในกฎหมายระหว่างประเทศที่สำคัญหลายฉบับก็ได้รับรองถึงเสรีภาพในการชุมนุมไว้อย่างชัดเจน ว่าเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการเคารพอย่างไรก็ตามเสรีภาพในการชุมนุมก็ย่อมมีขอบเขตและข้อจำกัดเช่นเดียวกันกับเสรีภาพด้านอื่นๆซึ่งต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวมควบคู่ไปพร้อมกัน ดังนั้นถึงแม้ว่าการชุมนุมทางการเมืองเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยแต่การใช้วาทะที่และพฤติกรรมของกลุ่มที่ชุมนุมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความชอบธรรม ของการชุมนุมซึ่งการแสดงท่าทีวาทะ และการกระทำที่รุนแรงก้าวร้าวมีการใช้วาทะหยาบคายยั่วยุกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ที่รุนแรงเช่นนั้น จึงเป็นอีกเงื่อนไขที่บั่นทอนความชอบธรรมของผู้ชุมนุมกล่าวอีกนัยหนึ่งคือยิ่งผู้ชุมนุมแสดงความก้าวร้าวรุนแรงก็จะกลายเป็นการชุมนุมที่ไม่สงบตามหลักประชาธิปไตย (สราวุธสุธราพันธ์, 2545, หน้า 3)การแก้ไขความขัดแย้งในสังคมไทย จะต้องอาศัยวิธีการหรือแนวทางที่หลากหลายมาเป็นเครื่องมือผสมผสาน ต้องใช้วิธีการผ่อนปรนเข้าหากันหรือการประนีประนอมค่อยเป็นค่อยไป การหลอมรวมแนวความคิดของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งการขอความร่วมมือ ความเห็นพ้องต้องกันในการขจัดปัญหาความขัดแย้ง โดยเฉพาะรัฐ

ซึ่งเป็นกลไกสำคัญต้องให้ความยุติธรรมเสมอภาคในสังคมแก่ทุกกลุ่ม และที่สำคัญต้องจัดสรรผลประโยชน์หรือการกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึง จึงจะทำให้ความขัดแย้งในสังคมปรากฏน้อยที่สุด

ภารกิจของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ มีหน้าที่หลักในการรักษาความสงบภายใน ป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบระบงป้องกันสถานที่ตั้ง และบุคคลสำคัญในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งเน้นการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันจะก่อให้เกิดความรุนแรงขึ้นในสังคม ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมทางการเมืองด้วยสันติวิธีจึงเป็นการปฏิบัติงานที่ต้องใช้การจัดการกับอารมณ์ตนเองใช้ความอดทนอดกลั้นปรับทัศนคติ มองผู้ชุมนุมเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนมิใช่ผู้กระทำความผิดหากประชาชนเหล่านั้นยังมีได้กระทำการเดือดร้อนต่อสาธารณะการศึกษาร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองหรือการชุมนุมในลักษณะอื่น ๆ ทั้งด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ด้านการใช้หลักสันติวิธีด้านการตระหนักในหน้าที่ปฏิบัติงาน และด้านการวางแผนและการตัดสินใจ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. สมมุติฐานการวิจัย

3.1 ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ สถานภาพสายการปฏิบัติงานระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม) แตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 แตกต่างกัน

3.2 ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ สถานภาพสายการปฏิบัติงานระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม) แตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการใช้หลักสันติวิธีในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 แตกต่างกัน

3.3 ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ สถานภาพสายการปฏิบัติงานระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม) แตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการตระหนักในหน้าที่ ปฏิบัติงาน ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 แตกต่างกัน

3.4 ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล (อายุ สถานภาพสายการปฏิบัติงานระดับการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม) แตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านการวางแผนและการตัดสินใจ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ทำให้ทราบถึงมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปรามผู้ชุมนุมทางการเมือง

4.2 ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง

4.3 ทำให้ทราบถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นในการป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ของมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองปี 2557 ศึกษาเฉพาะกรณี กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ เป็นการวิจัยในเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัด กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ จำนวน 915 นาย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการรวบรวมข้อมูลจำนวน 269 คนกำหนดระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่เริ่มจนเสร็จสิ้นการศึกษาโดยมีระยะเวลาในการศึกษาทั้งสิ้น 4 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2561 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม(Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ อายุ สถานภาพสายการปฏิบัติงาน ระดับการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close - Ended Question) ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557

จำนวน 4 ด้านข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 30 ข้อลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close - Ended Question) ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (Open - Ended Question) จำนวน 2 ข้อ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

6. ผลการวิจัย

6.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัด กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ จำนวน 299 นาย ส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 111 นาย คิดเป็นร้อยละ 37.12 มีสถานภาพโสด จำนวน 152 นาย คิดเป็นร้อยละ 50.84 สายการปฏิบัติงานอยู่ฝ่ายธุรการและกำลังพล จำนวน 105 นาย คิดเป็นร้อยละ 35.12 ระดับการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี จำนวน 120 นาย คิดเป็นร้อยละ 40.13 และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม 3 - 4 ครั้ง จำนวน 112 นาย คิดเป็นร้อยละ 37.46

6.2 ความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ด้านการใช้หลักสันติวิธี ด้านการตระหนักในหน้าที่ปฏิบัติงาน และด้านการวางแผนและการตัดสินใจ

6.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุมพบว่า ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์มีความคิดเห็นในการร่วมป้องกัน และปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านสายการปฏิบัติงาน พบว่า มีความคิดเห็นในการร่วมโดยภาพรวม ป้องกัน และปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 โดยภาพรวมและรายด้าน ความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการ

ชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 โดยภาพรวมของความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ด้านการใช้หลักสันติวิธี ด้านการตระหนักในหน้าที่ปฏิบัติงาน และด้านการวางแผนและการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมดังกล่าวข้างต้นพบว่าความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังเกต กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล กมลรัตน์ (2551, บทความ) ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัญหาอุปสรรคมากที่สุดคือด้านวัสดุอุปกรณ์เป็นอันดับหนึ่งรองลงมาด้านบุคลากรด้านนโยบายและกฎระเบียบปฏิบัติด้านโครงสร้างของหน่วยงานและด้านความรู้ความสามารถตามลำดับ สุมิตร การรัมย์ (2551, บทความ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทัศนะเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการปฏิบัติงานควบคุมฝูงชนศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 กองบัญชาการตำรวจนครบาลผลการศึกษาพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีทัศนะต่อการปฏิบัติงานควบคุมฝูงชนด้านสวัสดิการและความก้าวหน้าในการทำงานเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านสวัสดิการและความก้าวหน้าในการทำงานเห็นด้วยในระดับมากด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเห็นด้วยในระดับมากด้านประสบการณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมากด้านภูมิหลังเห็นด้วยในระดับ ปานกลางด้านสภาพการปฏิบัติงานเห็นด้วยในระดับปานกลางด้านปัญหาอุปสรรคเห็นด้วยในระดับมาก อทิตยา ส่งสุพร (2553, บทความ) ทำการวิจัยเรื่อง เจตคติต่อการปฏิบัติงานควบคุมฝูงชนกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดกองร้อยควบคุมฝูงชนสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี ในระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2552 ผลการวิจัย พบว่า เจตคติต่อการปฏิบัติงานควบคุมฝูงชนกลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดกองร้อยควบคุมฝูงชน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี ในระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2552 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

7.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังเกตกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557

7.2.1 โดยภาพรวมได้แก่ปัจจัยด้านอายุ ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังเกตกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ที่มีอายุ 20 - 30 ปี แตกต่างกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีอายุ 41 - 50 ปี และอายุ 50 ปีขึ้นไป ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีอายุ

31 - 40 ปี แตกต่างกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีอายุ 41 - 50 ปี แตกต่างกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป ปัจจัยด้านสถานภาพ ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 ที่มีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ แตกต่างกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีสถานภาพโสด และสมรส ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นแตกต่างกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีระดับการศึกษา ปวช./ มัธยมศึกษาตอนปลาย แตกต่างกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ปัจจัยด้านประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม 1 -2 ครั้ง แตกต่างกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม 5-6 ครั้ง และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม 7 ครั้งขึ้นไป

7.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 รายด้านจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ มีผลต่อด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ด้านการใช้หลักสันติวิธี ด้านการตระหนักในหน้าที่ปฏิบัติงาน และด้านการวางแผนและการตัดสินใจ ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป แตกต่างกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีอายุ 20-30 ปี อายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล กมลรัตน์ (2551, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองกำกับการ 2 กองบังคับการ ตำรวจปฏิบัติการพิเศษ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอายุแตกต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 รายด้านจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ สถานภาพ มีผลต่อด้านการวางแผนและการตัดสินใจ ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มี

สถานภาพโสดแตกต่างกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีสถานภาพสมรส สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชพล กมลรัตน์ (2551, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ ผล การทดสอบสมมติฐานพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการ ปฏิบัติหน้าที่กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

7.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพัน ทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการ ชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 รายงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ ระดับการศึกษา มีผลต่อด้าน การใช้หลักสันติวิธี และด้านการวางแผนและการตัดสินใจ ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหาร มหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น แตกต่างกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของ ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีระดับการศึกษา ปวช. / มัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับการศึกษา ปวส./อนุปริญญา ระดับการศึกษาปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ค่าเฉลี่ยความ คิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีระดับการศึกษา ปวช. / มัธยมศึกษาตอนปลาย แตกต่าง กับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี สอดคล้อง กับงานวิจัยของ ณิชพล กมลรัตน์ (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติ หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีสถานภาพสมรสรายได้เฉลี่ยต่อเดือนและระยะเวลาที่ปฏิบัติงานแตกต่างกันมี ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษใน ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีระดับการศึกษา สูงสุดแตกต่างกัน มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่กองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจ ปฏิบัติการพิเศษในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ สุวิชา รัตนากุล (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อมาตรการควบคุมของรัฐและ ผลกระทบทางสังคมเศรษฐกิจจากการลงทุนธุรกิจคาสิโนในประเทศไทยผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้ ประชาชนมีความเห็นแตกต่างกันคือระดับการศึกษาอาชีพและรายได้ต่อเดือน

7.2.5 ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพัน ทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการ ชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 รายงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการชุมนุม มีผลต่อด้านการวางแผนและการตัดสินใจ ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของ ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม 1-2 ครั้ง แตกต่าง กับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับ

การประชุม 3-4 ครั้ง มีประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม 5-6 ครั้ง และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการชุมนุม 7 ครั้งขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนินท์รัฐ กิตติพิชญ์อมพร (2550, บทคัดย่อ) เรื่องปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดจากแรงงานต่างด้าวของอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร การทดสอบสมมติฐานพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดจากแรงงานต่างด้าวแตกต่างกันมีความเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดจากแรงงานต่างด้าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ อติทยา ส่งสุพร (2553, บทคัดย่อ) ทำการการวิจัยเรื่อง เจตคติต่อการปฏิบัติงานควบคุมฝูงชนกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดกองร้อยควบคุมฝูงชนสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี ในระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2552 ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดกองร้อยควบคุมฝูงชน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี ที่ผ่านการฝึกอบรมควบคุมฝูงชนต่างกัน มีเจตคติต่อการปฏิบัติงานควบคุมฝูงชนกลุ่มผู้ชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองในระหว่างปี พ.ศ. 2551–2552 ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากการศึกษาเกี่ยวกับการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 ศึกษาเฉพาะกรณี กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยเรื่องนี้ไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ด้านการใช้หลักสันติวิธี ด้านการตระหนักในหน้าที่ปฏิบัติงาน และด้านการวางแผนและการตัดสินใจ

8.1.2 จากการศึกษาเกี่ยวกับการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 ศึกษาเฉพาะกรณี กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์พบว่ามาจากสาเหตุเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดแผนการปฏิบัติงานต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ได้รู้สึกถึงความภาคภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าหน้าที่ ซึ่งสังคมให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ

8.2.2 ควรให้ความสำคัญแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันเน้นการปฏิบัติงานเป็นทีม

8.2.3 ควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้นำ ผู้ปฏิบัติหน้าที่และสาธารณชนได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการวางแผน แก้ไขสถานการณ์การชุมนุมให้เป็นไปอย่างสงบ

8.2.4 เจ้าหน้าที่ทหารทุกระดับที่จะเข้าปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ต้องผ่านการอบรมการปฏิบัติต่อผู้ชุมนุมเรียกร้องตามกฎหมายและใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา

8.2.5 ควรสนับสนุนด้านอุปกรณ์การป้องกันตนเองที่มีประสิทธิภาพเช่นโล่กระบองและสวัสดิการด้านการดูแลได้รับจากหน่วยงานเช่นอาหารน้ำเบียร์เลี้ยงการรักษาพยาบาลให้เพียงพอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรสนับสนุนงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์ให้เพียงพอกับภารกิจและมีประสิทธิภาพรวมถึงสนับสนุนงบประมาณด้านสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

8.2.6 การร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองไม่สามารถนำกฎหมายทฤษฎีนโยบายหรือยุทธวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งมาใช้ในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองได้อย่างเด็ดขาดเพียงอย่างหนึ่งอย่างใดแต่ต้องใช้แบบควบคุมผสมผสานกันไปขึ้นกับสภาพแวดล้อมของแต่ละสถานการณ์

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจะเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนกระบวนการในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง

8.3.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะส่งผลให้ทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์มีความคิดเห็นในการร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมืองแตกต่างกันเช่นความพึงพอใจในการทำงานสถานการณ์การเมือง

8.3.3 ควรศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของทหารในสังกัดอื่นเพื่อทำการเปรียบเทียบความคิดเห็น ในการปฏิบัติหน้าที่สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยนำความรู้ที่ได้มาบูรณาการเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์อื่นต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

ณัฐพล กมลรัตน์. (2551). ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองกำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจปฏิบัติการพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ธนินทร์รัฐ กิตติพิชญ์อัมพร. (2550). ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดจากแรงงานต่างด้าวของอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- สรารุช สุธราพันธ์. (2545). **มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้เสรีภาพในการชุมนุมของประชาชน**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุมิตร การ์มย์. (2551). **ทัศนะเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการปฏิบัติงานควบคุมฝูงชน : ศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 กองบัญชาการตำรวจนครบาล**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวิชา รัตนากุล. (2551). **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อมาตรการควบคุมของรัฐและผลกระทบทางสังคมเศรษฐกิจจากการลงทุนธุรกิจคาสิโนในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อทิทยา ส่งสุพร. (2553). **เจตคติต่อการปฏิบัติงานควบคุมฝูงชนกลุ่มผู้ชุมนุมทางการเมืองของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนชุดกองร้อยควบคุมฝูงชน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดชลบุรี ในระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2552**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

10. กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง “การร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 ศึกษาเฉพาะกรณี กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์” สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องมาจากการสนับสนุนของคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการเมืองการปกครอง) พร้อมกันนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในความสำเร็จของงานวิจัยฉบับนี้ได้แก่ ผศ.ดร.วิจิตรา ศรสอน และเหนือสิ่งอื่นใดงานวิจัยฉบับนี้ จะสำเร็จไม่ได้ถ้าปราศจากทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างยิ่ง

คุณค่าอันพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอเทิดไว้เป็นเครื่องบูชาคุณให้กับบิดามารดา ครูอาจารย์ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อนุเคราะห์และสนับสนุน งานวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์สามารถนำไปเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้และความผิดพลาดอันพึงมีผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ศึกษากระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

A Study of International Relations Communication Process of International
Relations Division, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

สาคร ธรระที¹, อาทิตย์ แสนแวง², พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา³

Sakhron Thorrathee, Artit Saegchawek, Phra Boonpeng Sittivongsa,

พระรัฐพงษ์ สิงห์สาธิต⁴, พระครูสิริปัญญาภรณ์, ดร.⁵

Phra Rattaphong Singsathon, Phrakhru Siripanyaphon

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ศึกษากระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการประชาสัมพันธ์ของกองวิเทศสัมพันธ์ มจร เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมของกองวิเทศสัมพันธ์ มจร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 225 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ รูปแบบและกิจกรรมระหว่างประเทศ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขกระบวนการการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การพัฒนาและกำหนดรูปแบบกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งสิ้น คิดเป็นบรรพชิต 100 รูป เป็นคฤหัสถ์ จำนวน 105 คน ต่อดระดับความคิดเห็นกระบวนการสื่อสาร

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

³ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

⁴ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

⁵ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทั้ง 3 ด้าน คือ รูปแบบและกิจกรรมการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การพัฒนาและกำหนดรูปแบบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : 1. กระบวนการสื่อสาร 2. ประชาสัมพันธ์ 3. กองวิเทศสัมพันธ์

ABSTRACT

The objectives of this research are to study the general condition of the International Relations Division, MCU to study the International relations affairs of the International Relations Division, MCU and to study the guideline for development of International Relations Activities of the International Relations Division, MCU. The sample consisted of 225 of Monks and laymen. The instruments used to collect data for research are interviews and questionnaires with a five-level rating scale divided into three aspects: form and International Relations activities and The Problems and Solutions for international Relations Process and the Development and Model of International Relations Process. The data were analyzed by frequency. Percentage of general information, Arithmetic mean, and the standard deviation.

The research's results showed that Status of the respondents consisted of 100 of monks 105 laymen. The opinions on this International Relations affairs in all the 3 aspects: form and international activities, the problems and Solutions for international relations process and it development and model of international relations process were at the medium level.

Keywords : 1. Communication Process 2. Relations 3. International Relations Division

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การสื่อสาร เป็นกระบวนการเกิดขึ้นเป็นปกติวิสัยของทุกคน และมีความเกี่ยวข้องไปถึงบุคคลอื่นตลอดจนถึงสังคมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องอยู่ ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม ล้วนต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ทั้งสิ้น จะเห็นได้จากวิธีการสื่อสารมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ตลอดจนถึงเครื่องมือหรือเทคนิควิธีการต่างๆ ล้วนเกิดจากความพยายามอย่างสูงของคน

ต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุ หากการสื่อสารไม่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งแล้ว เครื่องมือและวิธีการสำหรับการสื่อสารต่างๆ เหล่านี้ก็คงไม่เกิดขึ้นและพัฒนามาให้เห็นดังเช่นในปัจจุบัน

สภาพสังคมปัจจุบันที่ทุกคนจะต้องเกี่ยวข้องกับการสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมมากขึ้น หากคนในสังคมขาดความรู้ความเข้าใจในการสื่อสาร ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันได้ ย่อมจะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลและสังคมทุกวันนี้ มีอยู่ไม่น้อยที่เป็นสาเหตุมาจากความล้มเหลวของการสื่อสาร ดังนั้น การสื่อสารจึงมีความสำคัญสำหรับบุคคลและสังคมหลายด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านชีวิตประจำวัน ด้านสังคม ด้านอุตสาหกรรม เป็นต้น รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเรื่องต่างๆซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างกันอยู่เสมอ หากผู้เกี่ยวข้องมีความรู้และทักษะในการสื่อสารเพียงพอ ย่อมสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้

ในยุคสังคมอุดมปัญญาหรือสังคมแห่งการเรียนรู้ ความรู้จึงเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างแท้จริง สมดังคำกล่าวที่ว่า “ปัจจุบันความรู้เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับพลังอำนาจและความมั่งคั่งของประเทศชาติ” นอกจากนี้ ความรู้ยังเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่งสำหรับการดำรงชีวิตของสังคมยุคใหม่ที่มีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างมากหลายด้าน ซึ่งการแสวงหาความรู้ความสามารถกระทำได้อย่างกว้างขวาง สะดวก รวดเร็ว และความรู้มีมากมายแพร่กระจายแผ่ขยายกว้างไกลไร้พรมแดน ปัจจุบัน “ข้อมูลข่าวสาร” นับได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งเช่นเดียวกัน ดังนั้น สังคมยุคอุดมปัญญาหรือสังคมแห่งภูมิปัญญานี้ ทั้งความรู้และข้อมูลข่าวสารจึงมีความสำคัญยิ่งสำหรับประชาชนทุกคนในสังคม (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2549)

ธรรมชาติของมนุษย์ต้องการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ทำให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันทำงานสร้างสรรค์สังคมเพื่อให้สังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการดำเนินชีวิตร่วมกันทั้งในด้านครอบครัว ด้านการทำงานเมื่อมนุษย์มีความจำเป็นที่ต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันจึงมีการพัฒนาการหลายด้านที่ตอบสนองเพื่อให้ใช้งานได้ตามความต้องการ (พัฒนาการของการสื่อสารข้อมูล, 2554, ออนไลน์) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนแต่ก็ยังมีคนจำนวนไม่น้อยที่ยังเข้าใจสับสนในความหมายและแนวคิดของการประชาสัมพันธ์ จนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประชาสัมพันธ์มากนัก บางหน่วยงานคิดว่าการประชาสัมพันธ์ คือการโฆษณาหรือการเผยแพร่เท่านั้น

แม้ว่าการประชาสัมพันธ์จะเป็นรูปแบบหนึ่งของการติดต่อสื่อสาร แต่แท้จริงแล้วมีรูปแบบวิธีการและเป้าหมายที่แตกต่างกัน การประชาสัมพันธ์ “Public Relations” โดย Public หมายถึง หมู่มาก ประชาชน หรือสาธารณชน ส่วน Relations หมายถึงการประชาสัมพันธ์ ดังนั้นถ้าแปลความหมายแล้ว การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) หมายถึง การสัมพันธ์กับคนหมู่มาก (วิมลพรรณ อาภาเวท, 2553) การประชาสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน องค์กร การสถาบัน บริษัท ห้างร้าน มูลนิธิ และสมาคมต่างๆ ซึ่งหน่วยงานที่มีอยู่ดังกล่าวมานี้เป็นส่วนหนึ่งของ

ระบบสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันและกัน เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อกัน (นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์พันธ์, 2545)

สภาพปัญหาการประชาสัมพันธ์ในปัจจุบันมีความผูกพันและมีพัฒนาการมาจากอดีต ถ้าหากกระทำความรู้ความเข้าใจในปัจจุบันได้อย่างถูกต้องจะละทิ้งสิ่งที่มีมาในอดีตไม่ได้ “การประชาสัมพันธ์ในอดีตนั้นเป็นการกระทำเพื่อการเผยแพร่ เท่านั้น สถาบันต่างๆ ก็แข่งขันกันในการที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของตนให้มากที่สุด” แต่ปัจจุบันได้แปรสภาพจากการเผยแพร่เดิมซึ่งเป็นการสื่อสารแบบทางเดียวมาสู่แนวปฏิบัติใหม่ ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบยูกวิติ หรือการสื่อสารไป-กลับ กล่าวคือ ผู้รับการสื่อสารปลายทางมีบทบาทและความสำคัญเทียบเท่ากับผู้ส่งข่าวต้นทางดังนั้น กระบวนการประชาสัมพันธ์ จึงก่อกำเนิดขึ้น(พรทิพย์ พิมลสินธุ์, 2551)

การสื่อสารประชาสัมพันธ์มีส่วนช่วยให้องค์การดำเนินงานไปด้วยดี องค์การใดมีภาพลักษณ์ที่ไม่ดีในสายตาของประชาชนที่เกี่ยวข้องแล้วจะทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินงาน ภาพลักษณ์เป็นพื้นฐานของการสร้างความเชื่อมั่น สร้างความเข้าใจ และการแก้ไขปัญหาในยามวิกฤต การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีจึงเป็นเรื่องที่สถาบัน องค์การต้องให้ความสำคัญ ซึ่งภาพลักษณ์ที่จะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องมาจากความร่วมมือประสานงาน และทำกิจกรรมที่สอดคล้องกันของหลายๆ ฝ่าย จึงไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายประชาสัมพันธ์หรือนักประชาสัมพันธ์แต่เพียงผู้เดียว (วิมลพรรณ อาภาเวท, 2553)

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างมากมาย เป็นผลมาจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว โดยมีการสร้างสิ่งแปลกใหม่มากมาย มีความสลับซับซ้อนยากแก่การดำเนินงานของสถาบัน องค์การประเภทต่างๆ จึงจำเป็นต้องอาศัยข่าวสารข้อมูลทักษะในการสื่อสารเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินงาน หรือการบริหารจัดการสถาบัน องค์การ การสื่อสารได้เข้ามามีอิทธิพลต่อความสำเร็จ หรือล้มเหลวของสถาบันองค์การ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การแก้ไขสถานการณ์หรือเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นกับสถาบัน องค์การที่มีสาเหตุหลายประการ เช่น เกิดขึ้นจากปัญหาเล็ก ๆ น้อยๆ ขององค์การที่สะสมขึ้นโดยไม่รู้ตัวจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ หรือเหตุการณ์ที่สถาบัน องค์การ ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ภัยธรรมชาติ เป็นต้น หรือแม้กระทั่งความผิดพลาดในเรื่องของการติดต่อสื่อสารระหว่างสถาบัน องค์การกับประชาชน กลุ่มเป้าหมายเอง ทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนกลายเป็นข่าวลือสาเหตุเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานหรือการบริหารจัดการของสถาบัน องค์การ

ดังนั้น กระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมหาวิทยาลัย ซึ่งจะต้องมีบทบาท และให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้พอสมควร ซึ่งมีหลายรูปแบบ อาทิ การเดินทางไปศึกษาดูงาน สัมมนา ทักษะศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมในสาขาวิชาต่างๆ ในประเทศนั้นๆ กองวิเทศสัมพันธ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย เดิมมีภารกิจงานอยู่

ในสำนักงานเลขานุการฝ่ายกิจการต่างประเทศอันเป็นชื่อเดิมซึ่งอยู่ในส่วนงานบริหารทั่วไปสังกัดสำนักงานอธิการบดีมีรองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ เป็นผู้กำกับดูแลดำเนินนโยบายมีการแบ่งหน่วยงานเป็นฝ่ายกิจการต่างประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2540 หลังจากมหาวิทยาลัย ได้มีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีกฎหมายรองรับให้เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐในกำกับของรัฐบาลจึงได้มีการตั้งชื่อใหม่ว่า “กองวิเทศสัมพันธ์ (International Relations Division)” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองงานด้านกิจการต่างประเทศ การสื่อสารประชาสัมพันธ์แก่นิสิตและชาวต่างประเทศ บริการด้านข้อมูลการศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศแก่ผู้สนใจทั่วไปเพื่อจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติทั้งในและนอกประเทศเพื่อสนับสนุนชาวต่างชาติให้เข้ามาศึกษาวิปัสสนากรรมฐานในประเทศไทยมากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นเครือข่ายโยงใยกับพระธรรมทูตสายต่างประเทศที่ส่งออกไปประกาศพุทธศาสนาไปยังต่างประเทศ

งานวิเทศสัมพันธ์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน อาทิ ด้านโครงสร้าง ด้านกิจกรรมต่างๆ ด้านนิสิตต่างประเทศและประชาชนทั่วไปมาใช้บริการงานวิเทศสัมพันธ์เป็นจำนวนมาก เพื่อต้องการให้มหาวิทยาลัยได้ทราบภารกิจของกองวิเทศสัมพันธ์มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไร ผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษางานวิจัย เรื่อง “ศึกษากระบวนการประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้จากศึกษาค้นคว้าการวิจัยนำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับงานการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย และเป็นประโยชน์แก่นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไปได้เข้าใจการสื่อสารของส่วนงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปการประชาสัมพันธ์ของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- 2.2 เพื่อศึกษาการประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- 2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ทำให้ทราบสภาพทั่วไปการประชาสัมพันธ์ของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- 3.2 ทำให้ทราบผลการศึกษาการประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3.3 ได้แนวทางการพัฒนาการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาจากเอกสารต่างๆตามแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศหนังสือตำราวิชาการ วาสาร อินเทอร์เน็ตเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาประมวลบทความเสนอในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา 3 ด้านได้แก่ รูปแบบและกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การพัฒนาและกำหนดรูปแบบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

4.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นขั้นตอนหลังจากศึกษาเอกสารจนได้แนวทางหรือแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แล้วนำมาเป็นแบบสอบถาม ผู้บริหาร คณาจารย์ นิสิตของมหาวิทยาลัย จำนวน 10 รูป/คน และแบบสอบถาม ผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไปของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 225 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถาม และแบบสอบถามระดับความคิดเห็นกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าที่ได้จากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการจำแนกตามสถานภาพ ที่มีอยู่จริง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 3 ด้าน ได้แก่ รูปแบบและกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การพัฒนาและกำหนดรูปแบบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่ากำหนดให้ประชากรเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีน้ำหนักแบ่งออกเป็น 5ระดับ ดังนี้ ให้คะแนน 5 มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดให้คะแนน 4 มีระดับความคิดเห็นมากให้คะแนน 3 มีระดับความคิดเห็นปานกลางให้คะแนน 2 มีระดับความคิดเห็นน้อยให้คะแนน 1 มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ในขณะที่เดียวกันการวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดแนวทางในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลคำถามแบบปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามชี้ปัญหาและข้อเสนอแนะ 3 ด้าน ได้แก่ รูปแบบและกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การพัฒนาและกำหนดรูปแบบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่ ระยะเวลาการทำงานหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์และบรรยายข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อหาค่า F-test (One-way ANOVA Analysis of Variance) ใช้ทดลองเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระที่มีสองกลุ่มขึ้นไป ได้แก่ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่ ระยะเวลาการทำงานและหาค่า t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ ที่มีกลุ่มเดียวจะทดสอบความแตกต่างโดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Least Square Difference: LSD)

5. ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของเพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจากผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไป นิสิตของมหาวิทยาลัย โดยจำแนกข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม รวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา จำนวน 215 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 215 รูป/คน โดยใช้แบบสอบถามสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา

5.1 สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไปของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นบรรพชิต คิดเป็นร้อยละ 51.16 รองลงมา มีสถานภาพเป็นคฤหัสถ์ คิดเป็นร้อยละ 48.83 มีสถานภาพอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30-40 ปีคิดเป็นร้อยละ 18.13 มีอายุสูงกว่าหรือเท่ากับ 40-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.86 และมีอายุสูงกว่าหรือเท่ากับ 50-60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40.00

มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 16.74 มีระดับการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 45.11 และมีระดับการศึกษาปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 38.12 มีตำแหน่งทางวิชาการ คณาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 31.62 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 19.53 รองศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 0.93 ปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่ เป็นผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 19.53 เป็นคณาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 31.62 เป็นนักจัดการงานทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 48.83 มีระยะเวลาการทำงานอยู่ระหว่างต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.81 มีระยะเวลาการทำงานอยู่ระหว่าง 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.97 มีระยะเวลาการทำงานอยู่ระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.83 และมีระยะเวลาการทำงานอยู่ระหว่าง 30 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.63

5.2 ข้อมูลระดับแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จากการศึกษาถึงระดับความคิดเห็นกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน พบว่าผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไปของมหาวิทยาลัย มีระดับความคิดเห็นต่อกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า รูปแบบกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 การพัฒนาและกำหนดรูปแบบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

5.3 รูปแบบกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไป และนิสิตของมหาวิทยาลัย มีระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์มหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ควรมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์เร็ว มีข้อมูลการสื่อสารที่ถูกต้องมีความเที่ยงตรงเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ น่าเชื่อถือ มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยมีเนื้อหาของการสื่อสารประชาสัมพันธ์เข้าใจง่าย

ข้อเสนอแนะ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไป และนิสิตขอเสนอแนะว่า การสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ดีนั้นควรมีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์อย่างถูกต้องมีความน่าเชื่อถือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ มีประโยชน์น่าสนใจนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพรูปแบบการสื่อสารที่ดีจะต้องไม่ควรนำเสนอข่าวสารที่เป็นผลกระทบต่อองค์กร หรือหน่วยงานของตนเอง

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไป และนิสิตของมหาวิทยาลัย มีความคิดเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรมีการ ออกประกาศ กฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ตามนโยบายวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยให้ชัดเจน กำหนดกรอบแนวทางปฏิบัติ ออกเป็นระเบียบ และคำสั่งเน้นความสำคัญของนโยบาย อธิบายเหตุผล อย่างทั่วถึงเพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคปัญหาขึ้น การขอวีซ่าของนิสิตต้องมีความรวดเร็วทันต่อการหมดอายุ ของวีซ่า

ข้อเสนอแนะ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไป และนิสิตขอ เสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยควรมีมาตรการในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ มีการพัฒนาความสามารถใน การถ่ายทอดนโยบายของผู้บริหารทุกระดับพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีโอกาสรับรู้นโยบายเกี่ยวกับการ สื่อสารประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการสื่อสารประชาสัมพันธ์ คือการ สื่อประชาสัมพันธ์ได้รวดเร็ว เป็นที่นิยมทั่วไป สิ่งที่ดีที่สุดก็เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีต้นทุนไม่สูง ในการออกอากาศ และครอบคลุมบริเวณพื้นที่กว้าง มหาวิทยาลัยจะต้องกำหนดการขอรับวีซ่าคืนจาก ส่วนงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้ทันเวลาก่อนที่วีซ่าของนิสิตต่างประเทศจะหมดอายุ โดยนิสิตต่างประเทศ ไม่ต้องไปเสียค่าปรับ

5.4 การพัฒนาและกำหนดรูปแบบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไป และนิสิตของมหาวิทยาลัย มีความคิดเห็นว่า การพัฒนาและกำหนด รูปแบบการสื่อสารที่ประชาสัมพันธ์ที่ตინตั้นมหาวิทยาลัยควรมีส่วนช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ หน่วยงาน องค์กร สถาบันเพื่อหวังผลในความร่วมมือ สนับสนุนจากประชาชนทั่วไปจากการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ออกไปข้างนอก ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรที่มี หน้าที่รับผิดชอบอยู่แล้วให้ไปศึกษาดูงาน สัมมนา ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อ เป็นการพัฒนาบุคลากรด้านนี้โดยเฉพาะ

ส่วนการกำหนดรูปแบบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยจะต้องมีการสร้าง ความนิยม สร้างแรงกระตุ้น สร้างภาพพจน์ที่ดีขององค์กรในการสื่อสารให้คนทั่วไปได้รับทราบข้อมูล เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีการกำหนดแนวทางดำเนินงานการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้มี รูปแบบค้นคว้าหาความจริงได้อย่างเป็นระบบระเบียบแบบแผน ให้นิสิตได้รับข้อมูลของการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยได้อย่างทั่วถึงด้วย

ข้อเสนอแนะ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไป และนิสิตขอ เสนอแนะว่า การพัฒนาและการกำหนดรูปแบบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ดี จะต้องกำหนดระเบียบแบบแผน ที่พึงเชื่อถือได้การประชาสัมพันธ์เป็นการนำเอาหลักการมาใช้ ประโยชน์ได้ดำเนินงานสื่อสารประชาสัมพันธ์อาศัยความรู้ ความสามารถ มีการกำหนดเทคนิคการ ประชาสัมพันธ์ที่เป็นความสามารถเฉพาะตัวขึ้นมา และมีการประเมินผลตามรูปแบบทั้งภายใน

ภายนอกและหน่วยงานที่มีการกำหนดไว้ในเบื้องต้น เพื่อนำไปปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้และมีการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรด้วย กำหนดตารางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยให้นิสิตได้ทราบบ้าง

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการวิจัยเรื่อง ศึกษากระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจากผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไป และนิสิตของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับความคิดเห็น โดยภาพรวม ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) รูปแบบกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (2) ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (3) การพัฒนาและกำหนดรูปแบบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร คณาจารย์ และนิสิตที่ให้ความความคิดเห็นว่า แนวทางที่จะแก้ไขพัฒนากระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ทั้ง 3 ด้านเพราะขาดปัจจัยหลายๆ ด้านอันจะเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขในภาพรวมไม่มากนัก

รูปแบบกระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ซึ่งเป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายจัดการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะต้องอาศัยการวางแผนงานที่ดี และมีการกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อสร้างสรรค์และธำรงรักษาไว้ซึ่งความเข้าใจอันดี มีความเห็นอกเห็นใจ และได้รับการสนับสนุนร่วมมือจากกลุ่มประชาชนที่มีต่อองค์การสถาบัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและบรรลุถึงผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่าย คือ องค์การและกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับงานวิจัยของนนทิพา บุษปวรรณ (2553) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการประชาสัมพันธ์และแนวทางการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ธุรกิจบริการสปา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีศึกษามี 3 กลุ่มคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ กลุ่มสถานประกอบการธุรกิจบริการ และกลุ่มนักวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า การประชาสัมพันธ์ธุรกิจบริการสปาในอำเภอเกาะสมุย ต้องพัฒนา 4 ด้านคือ ด้านนโยบายการประชาสัมพันธ์ ด้านกระบวนการดำเนินงานและวัตถุประสงค์การประชาสัมพันธ์ ด้านสื่อและเทคนิคที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ โดย (1)กำหนดนโยบายในการเสริมสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียง นโยบายในด้านการแก้ไขและป้องกันการเข้าใจผิด และนโยบายในด้านการสร้างให้บุคลากรสำนึกกว่าเป็นตัวแทนของหน่วยงาน (2)พัฒนาด้านกระบวนการดำเนินงานและกำหนดวัตถุประสงค์ในการประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน (3)จัดทำเว็บไซต์หรือสื่อของสปาแยกจากโรงแรม ควรพัฒนาสื่อบุคคลและการจัดเหตุการณ์พิเศษ (4)

ควรพัฒนานักประชาสัมพันธ์ในสถานประกอบการและพัฒนาบุคลากรทั่วไป ทักษะที่จำเป็นคือการสื่อสารและภาษาอังกฤษ

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยที่แล้วมาและในปัจจุบันยังมีปัญหาทางด้านคุณภาพอยู่มาก กล่าวคือยังไม่สามารถสร้างศรัทธาและดึงประชาชนตลอดจนกลุ่มเป้าหมายต่างๆได้มากเท่าที่ควร ดังนั้นจึงเห็นควรกำหนดแนวทางแก้ไขพัฒนาคุณภาพการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชจนาถ ชูบัว (2550) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤตของกรมชลประทาน ปี 2549 ผลการศึกษาแนวทางและแผนการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤต พบว่ากรมชลประทานควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะวิกฤตอย่างจริงจังโดยมีการวิเคราะห์สาเหตุพัฒนาการและอนาคตของเหตุการณ์ ผลกระทบต่อบุคคลทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อมกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ความเกี่ยวข้อง ความเกี่ยวพันระหว่างเหตุการณ์กับองค์กรและแนวทางแก้ไขภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นเพื่อนำจัดทำแผนการบริหารภาวะวิกฤตและแผนประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตโดยผู้บริหารกรมชลประทานต้องเป็นผู้นำในการบริหารภาวะวิกฤตและการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤตเพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางที่แน่ชัดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

การพัฒนาและกำหนดรูปแบบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 การพัฒนารูปแบบ และองค์ประกอบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งได้มีการผสมผสานเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่มีรูปแบบที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในรูปแบบของสังคมออนไลน์จำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลให้รูปแบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์มีการพัฒนาโดยการผสมผสานเทคโนโลยีเหล่านี้ เพื่อเป็นการขับเคลื่อน หรือผลักดันคุณค่าทางสังคมและประชาสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยดา สุนทรปิยะพันธ์ (2554) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์สำหรับองค์กรบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาในการประชาสัมพันธ์ขององค์กรบริหารส่วนตำบลคือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ขาดความรู้และทักษะในการประชาสัมพันธ์ประชาชนขาดความสนใจในการรับรู้ข่าวสารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการส่งเสริมสนับสนุน และสื่อประชาสัมพันธ์ดำเนินการในรูปของธุรกิจมากเกินไป นอกจากนี้ยังพบว่าองค์กรบริหารส่วนตำบล มีความต้องการให้มีการพัฒนาความรู้และทักษะการประชาสัมพันธ์ให้กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีการจัดทำแผนงานโครงการประชาสัมพันธ์ สำหรับการจัดกิจกรรมแทรกแซงได้ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลละม้ายเหมือน อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความรู้และทัศนคติในการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น เพื่อเผยแพร่ข่าวสารตรงกับความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจในการรับฟังข่าวสารและ

เกิดความร่วมมือระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น และมีรูปแบบของการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ให้ดี

เพื่อกำหนดรูปแบบของการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้จะต้องมีการปลูกฝังทัศนคติให้บุคลากรมีความเข้าใจ และทันต่อการ สื่อสารประชาสัมพันธ์ในองค์การให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสธร เจริญไทย (2547) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเอกลักษณ์องค์กรของสำนักงานพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า (สวทช.) เป็นองค์กรที่มีบทบาทหน้าที่หลักใน การสร้างพลวัตทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้กับประเทศนับตั้งแต่เริ่มมีการก่อตั้งเป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน ได้สร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์กับภายนอกผ่านสื่อมวลชนต่างๆ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต ตลอดจนจัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ทั้งประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชนได้รู้จักและรับทราบถึงบทบาท หน้าที่ รูปแบบการดำเนินงาน และผลงานต่างๆ ของ สวทช. ที่ได้สร้างคุณประโยชน์นานัปการต่อ ประเทศ

ปัจจุบัน พบว่า การดำเนินการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ส่วนงานกลางและศูนย์แห่งชาติไม่มี นโยบายหลักในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ร่วมกัน ทำให้แต่ละส่วนงานต้องมีการวางแผนงาน นโยบายในการทำงานกันเองภายในฝ่าย โดยอาจมีการประชุมปรึกษาหารือรับนโยบายตรงจาก ผู้บริหาร ซึ่งนโยบายที่ได้มาก็มีความแตกต่างกันออกไปไม่สอดคล้องกัน ทำให้ทิศทางการทำงาน โดยรวมไม่มีความชัดเจนพบว่าขั้นตอนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของแต่ละส่วนงานมีขั้นตอนการ ดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน

ส่วนผลจากการศึกษาแนวทางการให้การสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างเอกลักษณ์องค์กร ของ สวทช. พบว่า ต้องมีการกำหนดนโยบายในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน เพื่อให้การ ดำเนินงานส่วนต่าง ๆ มีทิศทางไปในแนวทางที่ตั้งไว้ และควรมีการประชาสัมพันธ์ไปสู่ภาคประชาชน เพื่อให้สนใจและมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเสนอให้มีแนวทางในการนำเสนอที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ ยังได้เสนอแนวทางว่า ควรสร้างเอกลักษณ์องค์กรร่วมขึ้นมา เพื่อสร้างความเกี่ยวพันกัน ทางใดทางหนึ่ง ช่วยให้การดำเนินงานไปในแนวทางเดียวกัน

7. เอกสารอ้างอิง

- นางลักษณ์ สุทธิวัฒนพันธ์. (2545). กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์. กรุงเทพมหานคร : อัลฟา พัชลิซซิ่ง.
นันทิพา บุษปวรรธนา. (2553). รูปแบบแนวทางการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ธุรกิจการสถาปนา
อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- นุชจนาถ ชูบัว. (2550). การประชาสัมพันธ์ในภาวะวิกฤตของกรมชลประทาน ปี 2549. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิยดา สุนทร ปิยะพันธ์. (2554). การพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. *วิชา วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 30(1). 161-169.
- พรทิพย์ พิมลสินธุ์. (2551). การวิจัยเพื่อการประชาสัมพันธ์ พิมพ์ ครั้งที่ 6 ฉบับปรับปรุงแก้ไข. กรุงเทพมหานคร : บริษัท โพรพรินติ้ง จำกัด.
- พัฒนาการของการสื่อสารข้อมูล. (2554). สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2556. จาก <http://kururat-01.blogspot.com/2011/02/blog-post.html>
- วิมลพรรณ อาภาเวท. (2553). หลักการโฆษณาและประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์.
- วิรัช ลภีรัตน์กุล. (2549). การประชาสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสธร เจริญไทย. (2547). การประชาสัมพันธ์สร้างเอกลักษณ์องค์กรของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

8. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง“กระบวนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนการแนะนำอย่างดียิ่งจากผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาคำแนะนำและข้อเสนอแนะรวมทั้งขั้นตอนในการแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์การศึกษาการทำงานวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณาจารย์ นักจัดการงานทั่วไป และนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้และขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ได้ให้การสนับสนุนทุนการวิจัยครั้งนี้

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในรำวงมาตรฐาน

The Development of Criteria Assessment for Thai Dancing Art Language on Standard Thai Dance

สุธานิจ แสงหมื่น¹

ดร.นาฏยาพร บุญเรือง²

ผศ.ดร.สรวิศ ธงยศ³

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการประเมินภาษาท่าที่ใช้ในรำวงมาตรฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในรำวงมาตรฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 นครพนมโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบหลายวิธี (Multiple methodology) ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2561 และครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการประเมินภาษาท่าที่ใช้ในรำวงมาตรฐาน โดยการใช้แบบสอบถาม พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านการประเมินภาษาท่าของครูผู้สอนมีคะแนนรวมเฉลี่ย 3.79 อยู่ในระดับปานกลาง

2. เกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในรำวงมาตรฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพ 5 ตัวบ่งชี้ 12 เกณฑ์ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความถูกต้องของท่ารำ ประกอบด้วย 2 เกณฑ์ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ปฏิบัติท่ารำสอดคล้องกับจังหวะเพลง ประกอบด้วย 2 เกณฑ์ ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความงดงามของท่ารำ ประกอบด้วย 2 เกณฑ์ ตัวบ่งชี้ที่ 4 ความมั่นใจในการรำ ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ และตัวบ่งชี้ที่ 5 ความพร้อมเพรียง ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ โดยผลการประเมินประสิทธิผลของ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในรำวงมาตรฐาน พบว่า ดัชนีบ่งชี้คุณภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ มีความคิดสอดคล้องกันทุกข้อ

คำสำคัญ : 1. เกณฑ์การประเมิน 2. ภาษาท่า 3. รำวงมาตรฐาน

¹ มหาวิทยาลัยนครพนม

² มหาวิทยาลัยนครพนม

³ มหาวิทยาลัยนครพนม

ABSTRACT

This research objectives are 1) To study the condition when assessing Thai dancing art language on standard Thai dance for lower secondary students. 2) To create develop assessment criteria Thai dancing art language on standard Thai dance for schools in Secondary Educational Service Area 22 Nakhon Phanom. This research used multiple methodologies both qualitative and quantitative. Information and data were collected from lower secondary students in academic year 2018 and teachers who have taught Thai dances in department of Art and Dance. Research instruments were questionnaires and interview forms.

This research has found that:

1. The result of study the condition when assessing Thai dancing art language on standard Thai dance by using questionnaires found that students opinions on assessment for Thai dancing art language on standard Thai dance has a mean of 3.79, a moderate level.

2. The criteria assessment for Thai dancing art language on standard Thai dance for lower secondary students consists of five qualitative indicators eleven criteria. The first indicator is that students are able to perform dancing art language accurately. This indicator consists of two sub-criteria. The second indicator is that students are able to perform dancing art language rhythmically. This indicator consists of two sub-criteria. The third indicator is that students are able to perform dancing art language gracefully. This indicator consists of one sub-criterion. The fourth indicator is that students are able to perform dancing art language confidently. This indicator consists of three sub-criteria. The fifth indicator is that students are able to perform dancing art language in unison. This indicator consists of three sub-criteria. The result after assessed the effectiveness of criteria assessment for Thai dancing art language on standard Thai dance was that index of qualitative indicators was in the high level in every indicator.

Keywords : 1. Criteria Assessment 2. Thai Dancing Art Language 3. Standard Thai Dance

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มุ่งเน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ สนุกสนาน มีความมีคุณค่าและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผล และนาฏศิลป์เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มุ่งเน้นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนมีค่านิยม เจตคติและบุคลิกภาพ รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหาและช่วยผู้อื่นได้ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 183-184)

นาฏศิลป์ไทย จัดเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่มีคุณค่าและแสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งเป็นศิลปะทางการแสดงที่ถ่ายทอดสืบเนื่องกันอย่างยาวนานและมีวิวัฒนาการการแสดงมาจนถึงปัจจุบัน ดังที่ ปิยะรัตน์ แดงน้ำ (2547, หน้า 1) ได้กล่าวว่า นาฏศิลป์ไทยเป็นศิลปะการแสดงแขนงหนึ่งที่มีคุณค่า เป็นภูมิปัญญาและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวนับเป็นมรดกของชาติที่น่าภูมิใจ คู่ควรที่จะอนุรักษ์และปลูกฝังและ สัมพงษ์ สิงหะพล (2542, หน้า 439) ได้กล่าวว่า นาฏศิลป์ไทยมีคุณค่าเช่นเดียวกับมรดกวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น ภาษา การแต่งกาย วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียม ประเพณีประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ คือ ประวัติความเป็นมาของชาติบ้านเมือง สังคม ชุมชนและประวัติความเป็นมาของมนุษย์ในสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ด้วยเช่นกัน แต่ในสังคมโลกในปัจจุบัน โดยเฉพาะเยาวชนคนไทยได้รับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้นไปทุกขณะ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่คนรุ่นหลังจะต้องอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทยเอาไว้เป็นมรดกอยู่คู่กับชาติไทยสืบไปและสอดคล้องกับ สุมิตร เทพวงษ์ (2548, หน้า 1) ที่กล่าวไว้ว่า นาฏศิลป์ไทยถือว่าเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่แสดงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยมาช้านานจนเป็นที่ชื่นชอบของนานาชาติ และแม้สังคมไทยในปัจจุบันได้รับอิทธิพลทางด้านวัฒนธรรมจากต่างชาติที่หลากหลายและกำลังหลั่งไหลเข้ามามีบทบาทก็ตาม คนไทยยังสามารถอนุรักษ์และถ่ายทอดสืบเนื่องต่อกันมาเพื่อให้ศิลปะนี้คงอยู่สืบไป ดังที่ กรมศิลปากร (2550, หน้า 14) ได้กล่าวว่า นาฏศิลป์ไทยได้รับการฟื้นฟูมาทุกยุคสมัย โดยองค์พระมหากษัตริย์ทรงให้การสนับสนุน ซึ่งการแสดงแต่ละประเภท มีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษรังสรรค์ไว้ด้วยภูมิปัญญาอันชาญฉลาด เพื่อมอบเป็นมรดกไว้ให้ลูกหลานได้อนุรักษ์และสืบทอดไว้ให้คงอยู่คู่ชาติไทย

สถานศึกษาจึงต้องจัดและพัฒนาด้านกิจกรรมการเรียนสอนนาฏศิลป์ให้มีคุณภาพเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ ทั้งนี้การประเมินผลเป็น

ส่วนหนึ่งที่สำคัญของการเรียนการสอนเพราะต้องดำเนินควบคู่กันไป ซึ่งด้านการวัดผลและประเมินผลจะต้องวัดให้ตรงกับธรรมชาติของวิชา เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลระหว่างเรียนหรือประเมินย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลจากวัดผลย่อยเพื่อตรวจสอบปรับปรุงการเรียนการสอนพัฒนาให้มีคุณภาพ อีกลักษณะหนึ่งคือการประเมินผลรวมหรือประเมินผลปลายภาค (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลรวมหรือประเมินผลภาพรวมทั้งระบบของการเรียนในแต่ละรายวิชาเพื่อลงสรุปผู้เรียนว่าสมควรที่จะผ่านรายวิชานั้นได้หรือไม่ ซึ่งธรรมชาติการวัดและประเมินด้านนาฏศิลป์เป็นการประเมินทักษะปฏิบัติ (ชาลววิทย์ เทียมบุญประเสริฐ, 2541, หน้า 61) สอดคล้องกับ กมลวรรณ ตังธนากานนท์ (2559, หน้า 20) ที่กล่าวว่า ธรรมชาติของการวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ คือควรให้ผู้เรียนหรือผู้รับการประเมินแสดงพฤติกรรมหรือสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินออกมา โดยมีสถานการณ์เป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนหรือผู้รับการประเมินแสดงออก วัดเป็นภาษาหรือไม่ใช้ภาษาก็ได้ หรืออาจเน้นการวัดและประเมินกระบวนการและประเมินผล และข้อควรคำนึงเกี่ยวกับคุณภาพของการวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติคือความตรงและความเที่ยงของผลการประเมินทักษะการปฏิบัติ กล่าวได้ว่า การประเมินทางการศึกษาจะต้องมีกระบวนการดำเนินการที่ได้มาตรฐานและต้องเป็นที่ยอมรับตลอดกระบวนการของการประเมิน เพื่อนำไปสู่คุณภาพของการประเมิน

เกณฑ์การประเมิน (Evaluative Criteria) เป็นส่วนสำคัญที่ใช้ในการประเมินผล เป็นสิ่งหนึ่งที่ใช้ตัดสินคุณภาพของผลงาน ผลการกระทำหรือการปฏิบัติ และในการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งถ้ามีเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนเหมาะสมจะทำให้ประเมินได้อย่างง่าย มีประสิทธิภาพและช่วยรักษามาตรฐานของผลงาน ผลการกระทำหรือการปฏิบัติและยังใช้เป็นแนวทางสำหรับดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุในระดับที่พึงปรารถนา (บุญชม ศรีสะอาด, 2540, หน้า 93) และเกณฑ์ต้องมีลักษณะของความเป็นมาตรฐานยอมรับได้ การประเมินจึงมีความสำคัญต่อการบริหารงาน และถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลว ซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุได้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงการประเมินในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สารระนาฏศิลป์ เรื่องการประเมินการปฏิบัติทำรำร่างมาตรฐาน จึงต้องการพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในเพลงรำร่างมาตรฐาน เพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการพัฒนาทักษะการปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ เสริมสร้างศักยภาพ ความคิดสร้างสรรค์จนสามารถนำภาษาท่าไปประกอบเพลงต่างๆ ได้ ทั้งนี้ร่างมาตรฐานเป็นการแสดงพื้นฐานของการรำไทยเบื้องต้นสามารถปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสนุกสนานและเกิดความสามัคคี โดยร่วมมือดำเนินการและเสริมแรงจากครูผู้สอนสารระนาฏศิลป์ของโรงเรียนในเขตอำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- 2.2 เพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้เกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน เพื่อนำไปใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 3.2 ได้เกณฑ์การประเมินภาษาท่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแสดงอื่น ๆ ได้และยังใช้เป็นแนวทางการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาสภาพการประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐานจากการสอบถามนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2561 โดยใช้แบบสอบถาม เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน ได้มาโดยคำนวณสัดส่วนจากตารางของ Kerjcie and Morgan (1970, หน้า 608) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ของนักเรียนทั้งสิ้น 2,800 คน โดยสุ่มนักเรียนจากโรงเรียนในเครือข่ายศรีโคตรนคร 7 โรง ด้วยวิธีการสุ่มเป็นระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน และสุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Random Simple Sampling) จับฉลากให้ครบตามสัดส่วนที่กำหนดและสัมภาษณ์ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 นครพนม เพื่อศึกษาสภาพการประเมินและสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน รวมทั้งสิ้น 8 ท่าน โดยเลือกครูผู้สอน สาระนาฏศิลป์ จากประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 2 สรุปสภาพก่อนการพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่า จากการสังเคราะห์เอกสารแบบสอบถามจากนักเรียนและการสัมภาษณ์สภาพการประเมินภาษาท่าจากครูผู้สอน ปัญหาในด้านการประเมินและความต้องการในการพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่า

ระยะที่ 2 พัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1
โดยนำข้อมูลที่ได้มาร่างตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับประเมิน

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน โดย
ผู้เชี่ยวชาญ 9 ท่าน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย 3 ท่าน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการเรียนการสอน 3 ท่าน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 3 ท่าน

7. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นโดยดำเนินการ 2 ส่วน ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาการประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน โดยการใช้
แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการประเมิน
ภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐานของครูผู้สอน มีคะแนนโดยเฉลี่ยรวม 3.79 อยู่ในระดับมาก เมื่อ
พิจารณารายข้อ พบว่า การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐานของครูผู้สอน ตามความคิดเห็นของ
กลุ่มตัวอย่าง ทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ยระดับมาก ยกเว้นข้อที่ 8 นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสัดส่วน
คะแนนในหัวข้อประเด็นต่าง ๆ มีคะแนนเฉลี่ยระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$)

ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพการประเมินของครูผู้สอน สาธิตนาฏศิลป์ โดยการสัมภาษณ์ เพื่อ
สรุปสภาพการประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐานและผลความคิดเห็นก่อนการพัฒนา ผลการ
สัมภาษณ์ในประเด็นสภาพก่อนการพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ได้ผล
ดังนี้

1. จากการสังเคราะห์ตัวชี้วัด สาธิตการเรียนรู้แกนกลาง สาธิตที่ 3 นาฏศิลป์ ร่าง
มาตรฐาน เป็นเนื้อหาที่ต้องรู้และปฏิบัติในระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น

2. การจัดการเรียนการสอนก่อนการประเมินการปฏิบัติภาษาท่าที่ใช้ในร่าง
มาตรฐาน พบว่า นักเรียนบางกลุ่มไม่สนใจและใส่ใจในการปฏิบัติและไม่กระตือรือร้นในรายวิชา
เท่าที่ควร ซึ่งจะมีผลต่อการประเมินการปฏิบัติภาษาท่า ครูผู้สอนจึงจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมี
ส่วนร่วมในการประเมินการปฏิบัติภาษาท่า สร้างความเข้าใจและสนใจในการปฏิบัติมากขึ้น
นอกเหนือจากนี้การประเมินการปฏิบัติภาษาท่าจะต้องประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรมควบคู่ด้วย
เพื่อให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกัน สามัคคี ร่วมใจช่วยเหลือกันฝึกซ้อม เพื่อให้ภาพรวมกลุ่ม
ออกมาได้ดี การประเมินส่วนมากจึงเป็นการประเมินแบบอิงกลุ่ม และเมื่อครูผู้สอนสังเกตพฤติกรรม

นักเรียนที่มีความแตกต่างกัน ครูจึงเล็งเห็นความสำคัญในสิ่งที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติได้ และสนใจที่จะปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สามารถปฏิบัติได้จนจบเพลงอย่างสนุกสนาน ซึ่งมีผลต่อมาตรฐานของเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน

3. แนวทางการพัฒนาเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ควรจะมีมาตรฐานเดียวกันในการประเมินมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการประเมินผลอย่างเคร่งครัด

อุปสรรค ครูผู้สอนมีหลากหลายและประสบการณ์ในการสอน ดังนั้น มาตรฐานการวัดและประเมินผล จึงขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ของครูผู้สอนเป็นหลัก ถึงแม้จะเป็นรายวิชาเดียวกัน

ตอนที่ 2 ผลการสร้างเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน

ส่วนที่ 1 ผลการสร้างตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน โดยมีจุดเน้นของการประเมินเพื่อสร้างมาตรฐานในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ และ 12 เกณฑ์ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ความถูกต้องของท่ารำ ประกอบด้วยเกณฑ์ 2 ข้อ ดังนี้

1. วางตำแหน่งของมือ เท้า และลำตัวได้ถูกต้องชัดเจนตามกระบวนการปฏิบัติท่ารำ
2. เอียงศีรษะถูกต้องตลอดทั้งเพลง

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ปฏิบัติท่ารำสอดคล้องกับจังหวะเพลง ประกอบด้วยเกณฑ์ 2 ข้อ

1. ปฏิบัติท่ารำสอดคล้องกับเนื้อเพลง ตั้งแต่ต้นจนจบเพลงโดยไม่ติดขัดหรือสะดุด
2. ก้าวเท้าหรือย่อเท้าได้ตรงตามจังหวะเพลงตลอดทั้งเพลง

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ความงดงามของท่ารำ ประกอบด้วยเกณฑ์ 2 เกณฑ์

1. ปฏิบัติท่าทางโดยใช้กิริยามือ แขน ลำตัวและเท้าสอดคล้องกันด้วยลีลาท่าทางอ่อนช้อยสวยงาม

2. แสดงท่าทางผสมกลมกลืนทั้งเนื้อร้องและจังหวะเพลงอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งเพลง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ความมั่นใจในการรำ ประกอบด้วยเกณฑ์ 3 ข้อ

1. ปฏิบัติท่ารำด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม
2. มั่นใจ ไม่ลังเล
3. แสดงออกถึงความสนุกสนานเพลิดเพลินตลอดทั้งเพลง

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ความพร้อมเพรียง ประกอบด้วยเกณฑ์ 3 ข้อ

1. มีความพร้อมเพรียงกันเป็นอย่างดีเยี่ยม
2. สมาชิกทุกคนอยู่ครบและปฏิบัติด้วยกันตั้งแต่ต้นจนจบเพลง
3. เดินเป็นวงกลม แต่ละคู่เดินห่างกันอย่างเหมาะสม

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความเหมาะสมและสอดคล้องของตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน แสดงความคิดเห็นก่อนนำไปใช้ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ได้แสดงความคิดเห็น โดยการตอบแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงร่าง ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสม/สอดคล้องของโครงร่างเกณฑ์การประเมิน และได้นำผลมาวิเคราะห์ แสดงค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ความเหมาะสม/สอดคล้องของตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินภาษาท่า พบว่า ดัชนีบ่งชี้คุณภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยมีความคิดเห็นสอดคล้องทุกข้อ

8. อภิปรายผลการวิจัย

ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์เอกสาร ร่วมกับผลการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน และการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในการประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน นำร่างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ได้จากครูผู้สอนในการปฏิบัติงาน เสนอผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมและความสอดคล้องที่จะนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้หรือไม่ ควรปรับปรุงประเด็นใดบ้าง และปรับปรุงอย่างไร ซึ่งได้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ได้จะเป็นมาตรฐานในการประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ และ 12 เกณฑ์ ซึ่งทุกตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสอดคล้องกับหลักการสร้างเกณฑ์การประเมิน

กระบวนการที่ใช้ในการพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของนักเรียนและครูผู้สอน ในการให้ข้อมูลการสร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐานซึ่งธีรวุฒิ เอกะกุล (2551, หน้า 76-77) ได้กล่าวถึงข้อดีของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ 1) เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของนักวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ทั้งสองฝ่ายได้เรียนรู้องค์ความรู้ซึ่งกันและกัน นักวิจัยได้ถ่ายทอดความรู้ทางด้านการวิจัยให้กับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ขณะที่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยได้ให้ประสบการณ์และสภาพที่เป็นจริงให้กับนักวิจัย ซึ่งอาจจะไม่เป็นไปตามตำราหรือทฤษฎีใด ๆ ที่กล่าวอ้างก็เป็นได้ 2) การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการวิจัยทำให้กลุ่มเป้าหมายเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถูกทดลอง ผู้รับคำสั่งให้ปฏิบัติตาม มาเป็นผู้ร่วมให้ข้อคิด ร่วมลงมือปฏิบัติการวิจัยด้วยตนเอง ทำให้กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของงานวิจัยมากขึ้น รวมทั้งความมุ่งมั่นและเต็มใจในการทำวิจัยจะมีมากขึ้น

ดังนั้น การพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน จึงมีเป้าหมายในการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าความรู้จากประสบการณ์ของผู้มีส่วนร่วม ร่วมกันพัฒนาเกณฑ์การประเมินให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การสร้างมาตรฐานการประเมินจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเกณฑ์

การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ซึ่งจะเชื่อมโยงไปถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อครูผู้สอนที่จะนำไปใช้

กล่าวโดยสรุป เกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น ออกแบบเพื่อสร้างความเป็นมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอน โดยในการพัฒนาเกณฑ์การประเมินนี้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และสอดคล้องกับจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.1.1 ก่อนนำเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้ ผู้ใช้เกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ควรศึกษารายละเอียดของเกณฑ์ให้เข้าใจ โดยเฉพาะตัวบ่งชี้และเกณฑ์แต่ละระดับคุณภาพและแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นการพิจารณาให้คะแนนให้นักเรียนทราบก่อนทุกครั้ง

9.1.2 ผู้ใช้เกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐานอาจปรับโดยการกำหนดคะแนนในแต่ละตัวบ่งชี้ โดยให้ความสำคัญหรือน้ำหนักคะแนนในแต่ละองค์ประกอบให้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การใช้ว่าเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาความสามารถหรือการตัดสินใจให้รางวัล

9.1.3 การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและการวัดความสามารถของผู้เรียนตามสภาพจริงทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคลประกอบด้วย

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.2.1 ควรพัฒนาเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

9.2.2 ให้ผู้ที่สนใจนำเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

10. เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ ตั้งธนากานนท์. (2559). การวัดและประเมินทักษะการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรมศิลปากร. (2550). ทะเบียนข้อมูล วิพิธทัศนาศาสตร์ ชุตระบำ รำ ฟ้อน เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพมหานคร : ไทภูมิ พับลิชชิ่ง.

ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2551). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.

บุญชม ศรีสะอาด. (2540). การวิจัยทางการวัดผลและการประเมินผล. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

- ปิยะรัตน์ แดงฉ่ำ. (2547). **บทวิดิทัศน์การร้องเพลงร่ววงมาตรฐานระดับประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุมิตร เทพวงษ์. (2548). **นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สำหรับครูประถมและมัธยม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.

11. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและเอาใจใส่อย่างดียิ่งจาก ดร.นาฎยาพร บุญเรือง และ ผศ.ดร.สรร ธงยศ ที่ปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยนี้เป็นอย่างมาก และขอขอบพระคุณ ดร.ภาณุวัชร ปุรณะศิริ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกท่าน ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.ชาญวิทย์ หาญรินทร์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ คณะกรรมการสอบ ที่ได้ให้คำแนะนำจนวิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จนได้เครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้

บทบาทชนชั้นกลางในสังคมไทย

The Role of Middle Class People in Thai Society

กิตติคุณ ดั่งสงศ์¹

Kittikun Duasong

บทคัดย่อ

“มีใครรู้หรือไม่ว่าตนเองสังกัดอยู่ในชนชั้นใด ทุกคนเชื่อว่าคนส่วนใหญ่อยู่ในชนชั้นกลาง ทำให้จึงคิดว่าตนสังกัดอยู่ในชนชั้นกลาง ไม่ทราบ...ทราบแต่ว่าตนเองน่าจะสังกัดอยู่ในชนชั้นกลางเท่านั้น” เหตุผลสำคัญทำให้คนไทยจำนวนมากไม่รู้ว่าทำไมตนจึงควรจัดอยู่ในชนชั้นกลาง ทั้งที่เป็นผู้ระบุว่าตนเองสังกัดอยู่ในชนชั้นกลาง คือการไม่ได้กล่าวถึงชนชนชั้นกลางจากรากฐานทางทฤษฎี ดังนั้นชนชั้นกลางจึงกลายเป็นคำที่ถูกกล่าวแบบเป็นกลางๆ ในความหมายซึ่ง ไม่ใช่สูง ไม่ใช่ต่ำ แต่จะเป็นอย่างไรนั้นไม่ใช่ประเด็นสำคัญที่ต้องกำหนดหลักเกณฑ์ตายตัว ทว่าในทางวิชาการการตอบเช่นนี้มิใช่สิ่งที่เพียงพอ และนี่คือสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักคิดไทยหลายท่านพยายามค้นหานิยามชนชั้นกลางในสังคมไทย เพื่อจะหาคำตอบและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับชนชั้น รวมไปถึงกระทำการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่มชนชั้นกลางในปรากฏการณ์ต่างๆ ที่สำคัญการศึกษาเกี่ยวกับ “คน” ไม่ว่าจะเป็ชนชั้นใดต้องไม่ลืมว่า “คนย่อมต้องผูกสัมพันธ์กับคน” ดังนั้น การศึกษาเรื่องชนชั้นกลางจึงต้องไม่ละเลยที่จะคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่พวกเขามีต่อคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคมด้วย

คำสำคัญ : บทบาท, ชนชั้นกลาง, สังคมไทย

ABSTRACT

“Does anyone know whether or not they belong to any class? Everyone believes that most people are in the middle class. Why do you think that you belong to the middle class? I do not know ... I know that I should be in the middle class only”. The main reason that many Thai people do not know why they should be in the middle class. Both who clearly identify themselves in the middle class is not mentioned in the middle class from the theoretical foundation Therefore,

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

the middle class became the middle word In the sense that it is not high, not low But in this way the answer is not enough And this is the main reason that many Thai thinkers are trying to find the middle class definition in Thai society In order to find answers and understanding about the class Including even understanding of the behavior of the middle class in various phenomena Importantly, education about "people", regardless of which class is, must not forget that "People have to relate to people." Therefore, studying the middle class must not neglect to consider the relationships they have with other groups in society.

Keywords : Role, Middle class, Thai society

1. บทนำ

การศึกษาเรื่องชนชั้นกลางในสังคม ระบบชนชั้นเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 เมื่อ คาร์ล มาร์ก (Karl Marx, 1818-1883) เสนอทัศนะต่อชนชั้นและความเกี่ยวข้องระหว่างชนชั้นออกมา โดยจัดแบ่งกลุ่มชนในสังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมทางการผลิต ผลประโยชน์และการมีอำนาจอันเกิดจากปัจจัยการผลิตเหล่านั้น รวมทั้งโลกทัศน์ของพวกเขา ในระบบสังคมทั้งหมด มีจุดหลักในการศึกษาอยู่ที่ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนกับปัจจัยการผลิต ให้ความสำคัญกับบุคคล 2 กลุ่มในการวิเคราะห์ ได้แก่ ชนชั้นนายทุน คือผู้ครอบครองทุนแลปัจจัยการผลิต และชนชั้นแรงงาน คือกลุ่มคนซึ่งปราศจากปัจจัยการผลิต ต้องขบกำลังแรงงานเพื่อแลกกับรายได้เพื่อยังชีพ โดยความสัมพันธ์ของสองชนชั้นมีธาตุแท้เป็นความขัดแย้งอันเกิดจากการครอบงำของชนชั้นแรกและการดิ้นรนต่อสู้ของชนชั้นหลัง ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นพลังผลักดันการขับเคลื่อนพัฒนาการของสังคมทุนนิยม

ต่อมาแนวคิดแบบมาร์กซิสต์ ได้ถูกกล่าวหาว่า ใช้พฤติกรรมทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดฐานะทางชนชั้นแต่เพียงอย่างเดียว โดยกลุ่มกล่าวหา คาร์ล มาร์ก นั้นเชื่อว่า แนวคิดแบบ เวเบอร์ สามารถจัดระเบียบชนชั้นได้ดีกว่า เพราะมีการพิจารณาอีก 2 มิติ ได้แก่ มิติทางสังคมพิจารณาจากกลุ่มสถานภาพ(status group) ที่บุคคลเป็นสมาชิก และมิติทางการเมืองพิจารณาจากการแบ่งอำนาจ(power) และด้วยการพิจารณาตามแนวคิดเช่นนี้ชนชั้นจึงแบ่งออกเป็น ดังนี้ 1) ชนชั้นผู้ใช้แรงงาน (กรรมกร) 2) ชนชั้นนายทุนน้อย (ชนกรรมาชีพ (อังกฤษ : proletariat) เป็นคำใช้อธิบายชนชั้นลูกจ้าง) 3) แรงงานปกขาว (มนุษย์เงินเดือน) 4) ชนชั้นอภิสิทธิ์ (ระบบศักดินาหรือระบบเจ้านาย – ไพร่)

สำหรับสังคมไทย แนวคิดวิเคราะห์แบบมาร์กซิสต์มีอิทธิพลต่อการศึกษาเรื่องชนชั้นอยู่มากและเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในระบบ 2 ชั้นชั้นจึงไม่ได้ให้ความสนใจกับกลุ่มที่อยู่ตรงกลางเพราะถือว่าเป็นกลุ่มดำรงสถานะนั้นเพียงชั่วคราว มิได้อยู่ดำรงเป็นชนชั้นทางสังคม แต่นั่นก็มิได้หมายความว่าไม่เคยมีการกล่าวถึงชนชั้นกลางในสังคมไทย

2. ทรศนะในการนิยามชนชั้นกลางในสังคมไทย

การนิยามชนชั้นกลางมีรากฐานทางทฤษฎีที่น่าสนใจอย่างน้อยสองแนวทางได้แก่ การนิยามตามแนวคิดวิเคราะห์แบบมาร์กซิสต์ทฤษฎีชนชั้นถูกพัฒนาขึ้นโดย คาร์ล มาร์ก เขาให้ความสนใจชนชั้นนายทุนและชนชั้นแรงงานเป็นสำคัญ แม้จะทราบอยู่แก่ใจว่ายังมีชนกลุ่มอื่นปะปนอยู่ระหว่างชนชั้นทั้งสองแต่ดูเหมือนว่ามาร์กไม่ให้ความสนใจ (จุฬพล นิธิพานิช, 2542, หน้า 8) (ทั้งในระบบ 2 ชั้น และระบบ 3 ชั้น) และการนิยามจากมุมมองของกลุ่มเวเบอร์เรียนในสังคมไทย นักคิดส่วนใหญ่ยึดติดการนิยามชนชั้นกลางจากแนวทางการวิเคราะห์ข้างต้น นักคิดจำนวนหนึ่งกลับอาศัยการอธิบายชนชั้นกลางจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ไทย โดยมียึดถือการวิเคราะห์ตามแนวทางโต้แย้งกันอย่างเคร่งครัด กลายเป็นกลุ่มนิยามตามแนวทางสังคมไทยนั่นเอง

การนิยามชนชั้นกลางแนวคิดมาร์กซิสต์ในสังคมไทย

แนวคิดมาร์กซิสต์ ในสังคมไทยเริ่มกล่าวถึงชนชั้นกลาง ได้แก่ งานของกลุ่มเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวประวัติศาสตร์ นำโดย ฉัตรทิพย์ นาถสุภาและคณะ(2524 อ้างถึงใน ปารวดี โอบอ้อม, 2555, หน้า 22) นักคิดกลุ่มนี้กล่าวถึงชนชั้นกลางในบริบทที่เป็นกลางๆ แทนคำ นายทุน เป็นคำก่อให้เกิดความหมายทางลบ ในฐานะผู้ขูดรีดหรือเอารัดเอาเปรียบ และคำกระฎุมพี ซึ่งมีนัยของความเป็นชายอยู่มากเกินไปโดยเน้นศึกษาบทบาทของกลุ่มบุคคลที่ทำการค้าในสังคมก่อนทุนนิยมเรียกกันทั่วไปว่า ระบบศักดินา และมีข้อสรุปว่า ชนชั้นกลางหรือชนชั้นนายทุนของไทยเป็นชนชั้นที่อ่อนแอและขาดความเป็นอิสระ การก่อตัวและพัฒนาการของชนชั้นนี้ต้องพึ่งพิงอยู่กับระบบศักดินา ทำให้พวกเขาไม่สามารถพัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมอุตสาหกรรมได้ตามภาวะหน้าที่ที่ควรจะเป็นในประวัติศาสตร์

ผู้เปิดศักราชใหม่ในการนิยามชนชั้นกลางในสังคมทุนนิยมคือ ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2536 อ้างถึงใน กวีวิจน์ ชนะเลิศ, 2547, หน้า16-17) ผู้ชี้ให้เห็นว่า ชนชั้นกลางเป็นกลุ่มชนทางสังคมที่เป็นจริง เป็นผลผลิตจากกระบวนการทางประวัติศาสตร์ของระบบทุนนิยมซึ่งมาจากข้างนอกและเริ่มปรากฏชัดเจนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยกล่าวว่าชนชั้นกลางเป็นกลุ่มที่มีได้สังกัดอยู่ในชนชั้นนายทุนและมีได้เป็นส่วนหนึ่งของชนชั้นแรงงาน แต่เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตอุตสาหกรรมทุนนิยม และผลักดันให้อุตสาหกรรมดังกล่าวขยายตัวอย่างกว้างและลึกในสังคม นั่นคือทำให้ทุกคนเริ่มเชื่อถือในระบบทุนนิยมซึ่งโฆษณาว่า “ระบบนี้เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถปรับปรุง

สถานภาพของตนได้ ถ้าคนนั้นมีความรู้ความสามารถ และด้วยวิธีคิดเช่นนี้จึงทำให้การแสวงหาความรู้ และความเชี่ยวชาญกลายเป็นอุดมการณ์ทางการศึกษาของระบบทุนนิยมสมัยใหม่ด้วย”

ภายใต้ความคลุมเครือในการนิยามชนชั้นกลาง ปรีชา ได้กำหนดให้ชนชั้นกลาง ประกอบด้วย ข้าราชการ และผู้ทำงานอยู่ในสาขาวิชาชีพที่หลากหลาย โดยปรีชา เชื่อว่าแม้ชนชั้นกลางไทยจะเป็นพลังสำคัญที่ช่วยผลักดันการพัฒนาทุนนิยมสมัยใหม่ แต่พวกเขาก็จะไม่ก้าวไปไกลในการเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อชนชั้นผู้ยากไร้

กล่าวโดยสรุปคือ การนิยามชนชั้นกลางภายใต้อิทธิพลของแนวคิดแบบมาร์กซิสต์ในสังคมไทยมีการพิจารณาแบ่งแยกตามลักษณะสังคมออกเป็นสองช่วงเวลา ได้แก่ การนิยามชนชั้นกลางภายใต้สังคมศักดินา และการนิยามภายใต้สังคมทุนนิยม ซึ่งในปัจจุบันแนวทางฝ่ายหลังถูกยอมรับมากกว่า คือถือว่าผู้ประกอบการอาชีพที่หลากหลายและข้าราชการเป็นส่วนหนึ่งของชนชั้นกลาง เพราะเท่ากับยอมรับว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในสังคมไทยปัจจุบันได้ก้าวพ้นจากการศึกษาภายใต้สังคมศักดินาแล้วอย่างชัดเจน แต่พัฒนาการก้าวต่อไปของชนชั้นกลางท่ามกลางสังคมทุนนิยมปัจจุบันจะเป็นอย่างไร แม้จะยังไม่มีคำตอบที่แน่ชัด แต่แนวทางหนึ่งที่แนวคิดแบบมาร์กซิสต์ไทยคาดเดาไว้คือต้องไม่ใช่แนวทางที่ตั้งอยู่บนผลประโยชน์ของชนชั้นกลางแน่นอน

3. แนวคิดแบบเวเบอร์เรียนกับการนิยามชนชั้นกลางในไทย

จูลี วิจิตรวาทการเป็นผู้หนึ่งที่น่าแนวคิดแบบเวเบอร์เรียนมาใช้ โดยนิยามชนชั้นกลางว่าเป็นกลุ่มคนที่อยู่ตรงกลางระหว่างคน 2 ชั้น ได้แก่ ชนชั้นบน คือ กลุ่มที่มักได้รับสถานภาพโดยกำเนิด และ/หรือมีอาชีพที่ได้รับผลตอบแทนสูง มีเกียรติ และมีอำนาจพิเศษหรือการควบคุมเหนือประชาชนทั่วไป กับอีกส่วนหนึ่งคือชนชั้นล่างผู้ประกอบการอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดเกียรติ มีรายได้ต่ำและทำงานโดยใช้แรงงานทางกาย สำหรับ “ชนชั้นกลาง” ก็คือ ชนชั้นที่มีชีวิตการทำงาน,มั่นคง มีรายได้และสวัสดิการสูง โดยอาชีพที่ทำมักจะถูกยอมรับว่ามีเกียรติ(จูลี วิจิตรวาทการ, 1974, หน้า 1-4)

การนิยามชนชั้นกลางในบริบทสังคมไทย

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (มติชน, 2552) เป็นนักคิดผู้หนึ่งที่พยายามนิยาม “คนชั้นกลาง” โดยกล่าวว่าพวกเขาเป็นชนกลุ่มใหม่ซึ่งมีได้สังกัดอยู่ในแวดวงของผู้ปกครอง (ข้าราชการ) และชาวนา พวกเขาเป็นกลุ่มเอกบุคลที่มีทักษะหรือวิชาชีพเป็นทุนซึ่งมีมูลค่าในระบบการผลิตสมัยใหม่ และด้วยเหตุที่ความเป็นเอก บุคคลดังกล่าวขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ในตลาดทำให้พวกเขาต้องการกฎหมายที่เป็นระเบียบ และมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้เป็นเครื่องมือกำหนดรอผูกมัดพันธะสัญญาที่มีต่อกัน

4. บทบาทของชนชั้นกลางในสังคมไทย

ในอดีต สำนักคิดทางการเมืองให้ความสำคัญกับข้อมูลเรื่อง “ชนชั้นในสังคม” มาก เนื่องจากเชื่อว่าบทบาทของ “ชนชั้น” ต่าง ๆ ในสังคม จะมีบทบาทสูงในกระบวนการพัฒนา

เปลี่ยนแปลงของสังคมแต่ปัจจุบันนี้การให้คำจำกัดความชนชั้น และการวิเคราะห์ชนชั้นในสังคมไทย อาจจะถูกกลายเป็นเรื่อง “ล้าสมัย” แต่อย่างไรก็ตามโดยทั่ว ๆ ไปแล้วผู้คนก็ยังนิยมเรียกอ่างกว้าง ๆ ว่ามีชนชั้นบน ชนชั้นกลาง และชนชั้นล่าง (ธนาชัย สุขวณิช, 2555, หน้า 11) เป็นการแบ่งอย่าง หยิบ ๆ เพราะหากวิเคราะห์ลงรายละเอียดแล้วก็ยังยากที่จะระบุตัวเลขจำนวนคนในชนชั้นต่าง ๆ รวมถึง “บทบาท” ทางสังคมโดยเฉพาะชนชั้นกลางและล่างเราจะเห็นกันก็แต่ตัวเลขจำนวนคน ยากจนที่รัฐกำหนดขอบเขตขึ้นแล้วได้ตัวเลขจากการสมัครใจมาขึ้นทะเบียนตนเองว่าเป็นคนยากจน จะดูตัวเลขชนชั้นกลางจากไหน จุดแรกคงดูที่ตัวเลขและข้อมูลผู้เสียภาษีอากร ดู ๆ แล้วรัฐได้ภาษีจาก “ภาษีรายได้” ของชนชั้นกลางเป็นหลัก ชนชั้นกลางจึงน่าจะมียบทบาททางสังคมมาก ทั้งด้านเศรษฐกิจ และการเมืองสำนักคิดทางการเมืองหลายสำนักเชื่อว่าสังคมประชาธิปไตยที่ดีจะเกิดขึ้นในสังคมที่มีชน ชั้นกลางเป็นพลเมืองส่วนข้างมากการปฏิรูปประเทศจะเกิดผลได้อย่างยั่งยืนก็ต่อเมื่อคนกลุ่มใหญ่ของ ประเทศสามารถยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจเป็นชนชั้นกลางได้แล้ว เพราะชนชั้นกลางให้ความสำคัญ ต่อระบบประชาธิปไตยที่แท้จริง(ไม่ใช่เพียงแค่รูปแบบการเลือกตั้ง) ชนชั้นกลางให้ความสำคัญกับสิทธิ และเสรีภาพของคนส่วนน้อย ไม่ยอมรับระบบประชาธิปไตยที่จะนำไปสู่เผด็จการทางรัฐสภา ชนชั้น กลางคิดถึงความยั่งยืนในระยะยาวมากกว่าผลประโยชน์ในระยะสั้น และชนชั้นกลางให้ความสำคัญต่อ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองอย่างต่อเนื่อง

การขยายตัวของเศรษฐกิจไทยได้สร้างชนชั้นกลางขึ้นเป็นคนกลุ่มใหม่ที่มีบทบาทมากใน สังคม อย่งไรก็ตาม บทบาทของชนชั้นกลางก็มีทั้งด้านบวกและด้านลบ

ด้านลบ ก็เช่น ชนชั้นกลางมักสนใจเฉพาะเรื่องของตนเองและครอบครัว มากกว่าเรื่อง ความเป็นไปของสังคม เน้นการบริโภคที่เกินพอดี ใช้ทรัพยากรสิ้นเปลือง ชนชั้นกลางส่วนใหญ่ไม่ค่อย สนใจเรื่องการเมืองและสังคม โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นท้าทายผู้มีอำนาจรัฐ ซึ่งอาจจะ ย้อนกลับมากระทบกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและตำแหน่งหน้าที่การงานของตนได้

ด้านบวก ก็คือ ชนชั้นกลางต้องการระบบประชาธิปไตยที่แท้จริง การเลือกตั้งที่แข่งขัน กันอย่างเป็นธรรมและโปร่งใสให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพส่วนตัวสูงไม่ว่าจะเป็นสิทธิและ เสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็น การนับถือศาสนา การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่ ตรงไปตรงมา สิทธิที่ใช้ชีวิตในสังคมโดยปราศจากความรุนแรง ตลอดจนสิทธิที่จะยกระดับฐานะทาง เศรษฐกิจของตน เห็นความสำคัญของเสียงส่วนน้อยที่อาจจะคิดต่าง และให้ความสำคัญกับการ แข่งขันภายใต้กติกาที่ชัดเจนเป็นธรรมจะมีบทบาทด้านบวกหรือลบนั่นขึ้นอยู่กับที่ความเป็น “ปัจเจก” ของสมาชิกในกลุ่มชนชั้นกลาง สังคมไทยจะพัฒนาไปในทางดีถ้าชนชั้นกลางแสดงบทบาททางด้าน บวกมากขึ้นกว่าเดิม

ท่ามกลางพัฒนาการสังคมทุนนิยมของไทย ชนชั้นกลางเริ่มปรากฏตัวขึ้นพร้อมๆ กับการ เข้ามามีบทบาทของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดในสังคมไทย ในระยะที่สังคมไทยยังอยู่ภายใต้การ

ปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช พ้อคำซึ่งมีบทบาททางเศรษฐกิจอย่างมากไม่เคยมีการรวมตัวเพื่อสร้างข้อเรียกร้องทางเศรษฐกิจการเมือง เนื่องจากพ้อคำส่วนใหญ่เป็นชาวจีนเป็นคนต่างด้าว จึงมีข้อจำกัดในการแสดงความคิดเห็นค่อนข้างสูง กอปรกับสภาพเศรษฐกิจสังคมยุคนี้ค่อนข้างเอื้ออำนวยต่อผลประโยชน์ของพวกเขาจึงไม่มีความจำเป็นที่พวกเขาต้องสร้างข้อเรียกร้องใดๆ ดังนั้น พ้อคำจึงแสดงบทบาทเพียงเป็นผู้สะสมทุนภายใต้การอุปถัมภ์ค้ำจุนของขุนนาง มิได้มีการพัฒนาจิตสำนึกในฐานะที่เป็นชนชั้นหนึ่งในสังคม

กลุ่มชนที่แสดงบทบาทของชนชั้นกลางภายใต้สังคมศักดินาคือคณงานปทขวามีปรากฏให้เห็นชัดเจนตั้งแต่การปฏิรูปประเทศให้ทันสมัยโดยนำระบอบราชการแบบตะวันตกมาใช้ในปี 2435 แม้คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการที่ถูกรวมสั่งสอนว่า “ชาติคือกษัตริย์” แต่ด้วยราชการเหล่านี้รับการศึกษาอบรมตามแบบอย่างของสังคมสมัยใหม่จึงรู้สึกไม่พอใจความล้าหลังของประเทศต้องการให้ประเทศมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และด้วยความต้องการดังกล่าวจึงทำให้ข้าราชการเหล่านี้กลายมาเป็นกลุ่มนำการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมร่วมกัน ปัญญาชน นักเรียน นักหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นตัวแทนในการแสดงออกของคณงานปทขวานอกกระบบราชการเพราะพวกเขาสามารถแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่เกิดขึ้นผ่านงานที่รับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจการเมืองที่ดำรงอยู่ การบริหารงานของรัฐบาล รวมทั้งการพยายามสร้างรากฐานทางการเมืองในหมู่คณงาน และเป็นผู้ดำเนินการรวมตัวเพื่อสร้างข้อเรียกร้องทางเศรษฐกิจการเมือง แต่การสร้างข้อเรียกร้องที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพียงต้องการ “ขอความเห็นใจ” มิใช่การเปลี่ยนแปลงแบบถอนรากถอนโคน และส่วนใหญ่เป็นการสร้างข้อเรียกร้องทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

ที่สำคัญคือ ในสมัยรัชกาลที่ 5 เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารราชการให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมตะวันตก จึงยกเลิกตำแหน่งอัครเสนาบดีแล้วแต่งตั้งกระทรวงต่างๆ ขึ้นใหม่ 12 กระทรวงพร้อมทั้งออก พ.ร.บ. ปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ในการปกครองส่วนภูมิภาคและหัวเมือง และพ.ร.บ. ลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ในการจัดตั้งมณฑล จังหวัด อำเภอ และหมู่บ้าน โดยทั้งหมดกระทำในนามพระเจ้าแผ่นดินเพื่อยกฐานะและความเป็นอยู่ของประชาชนรูปแบบดังกล่าว กระทำสืบมากระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญใน พ.ศ.2475 (สุขุม นवलสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ, 2544, หน้า 51-52) คณะราษฎรจากการรวมตัวของคณะข้าราชการทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน ซึ่งได้รับกระแสการปกครองแนวใหม่ในสังคมตะวันตก โดยคณะราษฎรถือกำเนิดจากนักเรียนไทยในต่างประเทศ สัมพันธภาพระหว่างคนไทยในต่างแดนโดยนักเรียนสายทหารและสายพลเรือนได้แสดงเจตนารมณ์ก่อตั้งคณะราษฎรขึ้นในปีพ.ศ.2469 โดยหวังเพียงเปลี่ยนสยามให้เป็นระบอบรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้ทำการปฏิวัติยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครองในสยามได้สำเร็จ (ธารงศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2534, หน้า 13)

ช่วงสุดท้ายของการพัฒนาการทางชนชั้นในยุคนี้ คนงานปกขาว(มนุษย์เงินเดือน)ทั้งสองได้ร่วมมือกันสร้างความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งใหญ่ ทำให้การปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชต้องสิ้นสุดบทบาทลง เกิดการสถาปนากการปกครอง “ระบอบประชาธิปไตย” ขึ้นมาแทนที่ แต่นั่นคงไม่สำคัญเท่ากับการเคลื่อนย้ายกลุ่มอำนาจในสังคมไทยจากพระเจ้าแผ่นดินมาสู่ระบบข้าราชการ และการปรับตัวของโครงสร้างชนชั้นนำกลุ่มใหม่ๆ ภายใต้เครื่องชี้วัดฐานะทางชนชั้นในระบบคุณค่าใหม่ๆ ซึ่งเคลื่อนย้ายจากชาติตระกูลมาสู่การมีอำนาจตามกฎหมายและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบกระบวนการสะสมทุนจากการเก็บส่วยมาสู่การหาส่วนเกินทางเศรษฐกิจโดยใช้อำนาจทางการเมือง หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พัฒนาการของชนชั้นกลางมิได้เปลี่ยนแปลงมากนัก เมื่อชนชั้นบนกลุ่มใหม่(ซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของชนชั้นกลางในอดีต) ได้สถาปนาระบบทุนนิยมโดยรัฐขึ้น มีนายทุนรายใหญ่เป็นรากฐานทางเศรษฐกิจและเป็นชนชั้นนำฝ่ายเศรษฐกิจภายใต้นโยบายชาตินิยม พ่อค้าจีนเริ่มแสดงบทบาทในการเคลื่อนไหว เรื่องดังกล่าวแม้ดูเหมือนเป็นปัญหาทางการเมืองแต่โดยเนื้อแท้ก็ทำเพื่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ขณะที่พ่อค้าชาวไทยซึ่งกำลังขยายตัวในยุคนี้กลับไม่แสดงบทบาทอะไรมากนัก สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นความพยายามแสดงบทบาทเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของพ่อค้าจีน แม้ผลลัพธ์ในตอนท้ายไม่อาจสรุปได้ว่าพ่อค้าจีนมีการพัฒนาจิตสำนึกทางชนชั้นแต่อย่างน้อยการรวมกลุ่มของพ่อค้าจีนครั้งนี้ก็ชี้ให้เห็นพัฒนาการจิตสำนึกทางชนชั้นของกลุ่มพ่อค้าในประวัติศาสตร์ไทยเป็นครั้งแรกก็ว่าได้

สำหรับคนงานปกขาว(มนุษย์เงินเดือน) เริ่มมีพัฒนาการความคิดเห็นแตกต่างระหว่างข้าราชการ ซึ่งแม้จะยอมรับหลักการประชาธิปไตย ทว่าโดยเนื้อแท้การปฏิบัติยังยึดอยู่กับระบบอุปถัมภ์ค่อนข้างสูง ขณะที่ปัญญาชนแสดงบทบาทเด่นชัดและหลากหลายมากกว่าในอดีต อย่างไรก็ตามหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ภาวะความกดดันทางการเมืองที่ถูกผลักดันโดยสหรัฐอเมริกาได้ส่งผลให้เกิดภาวะความกดดันทางความคิด การสร้างความมั่นคงของชาติยุคนี้ทำพัฒนาการทางความคิดที่หลากหลายต้องถูกควบคุม โดยเฉพาะแนวคิดมาร์กซิสต์ (ซึ่งชนชั้นกลางกลุ่มนักเคลื่อนไหวส่วนใหญ่ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ) ถึงกับต้องยุติบทบาทลงอย่างชัดเจนหลังการจับกุมคนกลุ่มนี้ ด้วยข้อหาการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ในปี 2495 และ 2501 ด้วยเหตุปัญญาชนเหล่านี้เป็นกลุ่มนำในการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างข้อเรียกร้องต่างๆ การจับกุมพวกเขาจึงนับเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้พัฒนาการของการรวมตัวเพื่อข้อเรียกร้องทางเศรษฐกิจการเมืองของประชาชนต้องยุติตามลงไป การพัฒนาจิตสำนึกทางชนชั้นซึ่งพวกเขาเป็นกลุ่มนำก็มึ้นต้องสิ้นสุดลงไปเช่นกัน

แม้การพัฒนาจิตสำนึกทางชนชั้นต้องพบจุดจบด้วยผลผลักดันจากการเมืองระหว่างประเทศ ส่วนหนึ่งของปัญญาชนกลับสามารถดำรงความคิด มีพัฒนาการอย่างช้าๆ และไม่เป็นการในรั้วมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และในปัจจุบันก็ได้แพร่หลายอยู่ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทย ดังนั้นในเวลาต่อมา “ต้นแบบ” ของชนชั้นกลาง

ซึ่งก็คือนักศึกษา (จำนวนหนึ่ง) จึงสามารถลุกขึ้นมาแสดงบทบาทนำในการสร้างข้อเรียกร้องทางเศรษฐกิจการเมือง จนทำให้เกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ขณะที่ชนชั้นกลางส่วนอื่นๆ และชนชั้นล่างเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุน เหตุการณ์ครั้งนี้ ทางหนึ่งได้ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายกลุ่มอำนาจในสังคมจากระบบราชการ (โดยเฉพาะทหาร) มาสู่ระบบเศรษฐกิจการเมืองภายใต้ระบบรัฐสภา การเคลื่อนย้ายอำนาจดังกล่าวส่งผลให้การเลื่อนฐานะทางชนชั้นเป็นไปได้ง่ายขึ้นกลุ่มคนสามัญหรือชนชั้นกลางสามารถก้าวขึ้นมาสู่ชนชั้นบนผ่านการเลือกตั้ง และอีกด้านหนึ่งยุคสมัยแห่งการเปิดกว้างทางความคิดได้ย้อนกลับมาอีกครั้ง แต่ด้วยเหตุที่ระบบทุนนิยมได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางแล้วในยุคนี้ คนส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจที่กำลังเติบโต ภายใต้ระบบเศรษฐกิจเสรี การเมืองประชาธิปไตย และ สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มชนชั้นกลางก็มีความคิดไม่แตกต่างไปจากนี้ สำหรับแนวคิดเรื่องการทำให้ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน กลับปรากฏอยู่เฉพาะในกลุ่มนิสิตนักศึกษาและนักเคลื่อนไหวจำนวนหนึ่งเท่านั้น

รูปแบบทุนนิยมที่ก้าวเดินเกือบสองทศวรรษภายใต้การพัฒนาเศรษฐกิจ มีพัฒนาการก้าวหน้าขึ้นอย่างต่อเนื่องในเวลาต่อมา วิถีชีวิตแบบทุนนิยมสามารถยึดกุมระบบคุณค่าในสังคมไทยภายใต้ลัทธิบริโภคนิยม ตลอดระยะเวลาดังกล่าวการแสดงความคิดเห็นได้ถูกปลูกฝังให้จำกัดการมองอยู่ในมิติทางเศรษฐกิจ การรวมตัวของชนชั้นกลางในช่วงนี้แสดงเป้าหมายเพียงเพื่อสร้างข้อเรียกร้องทางเศรษฐกิจแต่ด้วยเหตุที่ในทศวรรษหลังภาวะเศรษฐกิจเศรษฐกิจกับความมั่นคงทางการเมืองมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแนบแน่น ชนชั้นกลางจึงเริ่มหันมาสนใจปัญหาทางการเมืองอีกครั้ง และเนื่องจากระบบเศรษฐกิจการเมืองระยะหลังประสบปัญหาอย่างมาก ชนชั้นกลางจึงรวมตัว เพื่อสร้างข้อเรียกร้องทางเศรษฐกิจการเมืองในเดือนพฤษภาคม 2535 เหตุการณ์ครั้งนี้แม้สามารถแสดงให้เห็นการสร้างข้อเรียกร้องร่วมกันของชนชั้นกลางทุกกลุ่มเป็นครั้งแรก แต่ก็ไม่อาจใช้เป็นเครื่องยืนยันได้ว่าชนชั้นกลางได้มีพัฒนาการจิตสำนึกทางชนชั้นแล้ว เพราะสิ่งที่ปรากฏก็มีเพียงการต่อต้านความพยายามกลับมาของอำนาจรัฐแบบเผด็จการของทหารเท่านั้น แต่เป้าหมายของการพัฒนาเพื่อความเสมอภาคกลับไม่ปรากฏให้เห็นแม้แต่แต่น้อย

5. สรุป

แม้งานทางทฤษฎีไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของชนชั้นกลางในสังคมไทยได้ แต่ในความเป็นจริงก็เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่ามีชนชั้นกลางปรากฏขึ้นแล้วในสังคมไทย โดยเฉพาะการยอมรับเรื่องการขยายตัวอย่างรวดเร็วของกลุ่มนี้หลังปี 2501 สิ่งสำคัญที่สามารถใช้เป็นเครื่องยืนยันการดำรงอยู่ของคนเหล่านี้คือ การมีรูปแบบวิถีชีวิตที่เป็นอิสระจากพันธนาการของความสัมพันธ์ดั้งเดิมในสังคมศักดินาอย่างแท้จริง

ชนชั้นกลางที่ปรากฏขึ้นในสังคมไทย คือ กลุ่มชนซึ่งมีความรู้มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ดี ดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความทันสมัย รูปแบบวิถีชีวิตของชนชั้นกลางจึงเป็นสิ่งที่น่าเลียนแบบ เป็นสิ่งที่ทำให้ชนชั้นล่างเกิดความคาดหวังว่าตนอาจสามารถเลียนแบบพฤติกรรมชนชั้นกลางได้ อย่างน้อยถ้าไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตของตนก็อาจประสบความสำเร็จในคนรุ่นลูกหลาน

เมื่อชนชั้นกลางมีอยู่จริงตามแนวคิดดังกล่าว การทำความเข้าใจเกี่ยวกับชนชั้นนี้จึงนับเป็นสิ่งที่ควรมีการนำไปศึกษาต่อในอีกหลายมิติ นับตั้งแต่การพิจารณาความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มคนเหล่านี้ในด้านการศึกษา รายได้ วิถีการดำรงชีวิต หรือแม้แต่วิถีคิด/อุดมการณ์ รวมทั้งการทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของพวกเขาในปรากฏการณ์ต่างๆ ที่สำคัญการศึกษาเกี่ยวกับ “คน” ไม่ว่าจะชนชั้นใดต้องไม่ลืมว่า “คนย่อมต้องผูกสัมพันธ์กับคน” ดังนั้น การศึกษาเรื่องชนชั้นกลางจึงต้องไม่ละเลยที่จะคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่พวกเขามีต่อคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคมด้วย

การพัฒนาสังคมมีอยู่หลายแนวทาง แต่การเลือกพัฒนาชนชั้นกลางจัดว่ามีศักยภาพค่อนข้างสูงเพราะชนชั้นกลางเป็นกลุ่มชนที่มีทั้งพลังทรัพย์ และพลังปัญญาหาสามารถทำให้ผู้เสียเปรียบในสังคมไม่ว่าชนชั้นกลางหรือชนชั้นล่างตระหนักถึงความจำเป็นในการเป็นพันธมิตรที่จะต่อสู้กับชนชั้นปกครองเดิมในระบบศักดินาอย่างชัดเจน การพัฒนาชนชั้นกลางก็อาจนำมาซึ่งการหลุดพ้นจากชนชั้นปกครองศักดินาของสังคมไทยได้รวดเร็วขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

- จุมพล หนีพานิข. (2542). **พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางไทย**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธนาชัย สุขวณิช. (2555). **ประมวลเหตุการณ์ความขัดแย้งในสังคมไทยและแนวทางแก้ไข**. กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน.
- อัครศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. (2534). **รัฐประหาร 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2536). **วัฒนธรรมของชนชั้นกลางไทยในสังคม พริยะรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร(บรรณาธิการ) ชนชั้นกลางบนกระแสประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร : แพรว.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2538). **ปากไก่และใบเรือ : ว่าด้วยการศึกษาประวัติศาสตร์-วรรณกรรมต้นรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพมหานคร : แพรว.

- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2536). **ทฤษฎีชนชั้นกลาง ในสังคม พริยะรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร (บรรณาธิการ) ชนชั้นกลางบนกระแสประชาธิปไตย. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เสนอในการสัมมนาของสำนักคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวประวัติศาสตร์. 4 กันยายน 2538 คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- สุขุม นวลสกุล และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ. (2544). **การเมืองและการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2536). **มือบมือถือ : ชนชั้นกลางและนักธุรกิจกับพัฒนาการประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : สำนักมติชน.**

**ธรรมาธิปไตย: จากหลักธรรมสู่หลักการปกครองที่ยั่งยืน : ในยุครัตนโกสินทร์
จากรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 10**

**Dhammadhipateyya: From the Dhamma Principle to Sustainable Governance
: In the Rattanakosin Era, from the Reign of King Rama VI
to the Reign of King Rama X**

ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม¹, พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ²,
Thanarat Sa-ard-iam, Phrakhrupariyatwisutthikhun,
พระครูปลัดคำณ กตปุญโญ³, พระมหาโชตนพิรุฬพนธ์ สุทธิจิตโต⁴
Phrakhu Palad Kamron Katapoonyo, Phramaha Chotniphitphon Sutthacitto

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ 3 ประเด็น คือ (1) เพื่อนำเสนอหลัก “ธรรมาธิปไตย” ในอาธิปไตยสูตร (2) เพื่อนำเสนอปฐมบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงขึ้นครองราชย์ในยุครัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 -10 และ (3) เพื่อวิเคราะห์หลัก ปาติโมกข์ซึ่งเป็นแผนแม่บทการปกครอง ตามวิถีธรรม (Dhamma Way) ทางพระพุทธศาสนา มาเป็นแกนกลางในการวิเคราะห์กับปฐมบรมราชโองการ ผลการศึกษาพบว่า หลักธรรมาธิปไตยนี้ ไม่ใช่ระบบ การเมืองการปกครอง แต่เป็นแนวความคิดที่ถือหลักความถูกต้อง ความยุติธรรมเป็นหลักในการปกครอง ในอาธิปไตยสูตรนั้น ได้แบ่ง อาธิปไตย ออกเป็น 3 คือ 1) อตตธาธิปไตย (ความมีตนเป็นใหญ่) (2) โลกาธิปไตย (ความมีโลกเป็นใหญ่) และ (3) ธัมมาธิปไตย (ความมีธรรมเป็นใหญ่)”ในส่วนของหลัก ธรรมาธิปไตยนั้น พระพุทธองค์ เน้นที่หลัก “ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มี โทษ รักษาใจตนให้บริสุทธิ์” และในปฐมบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ไทยในรัชสมัยรัชกาลที่ 6-10 นั้นมีปรากฏในรัชสมัย ร.6 และ ร.7 ปรากฏคำว่า “..ธมฺเมเน สเมเน...แปลว่า “..โดยธรรมสมาเสมอ ...” และในรัชสมัย ร.9 และ ร.10 ปรากฏเพียงภาษาไทย คือ “...โดยธรรม...” ดังนั้น เมื่อนำหลัก

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

² อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

⁴ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

วิธีการทั้งหมดก็มีการสอดรับซึ่งกันและกัน ดังนั้น จึงควรกล่าวได้ว่า ธรรมาธิปไตยนั้น ยังคงเป็นแนวคิดการปกครองที่เหมาะสมกับการเป็นแผนแม่บทของการปกครองเพื่อพัฒนาประเทศ อันนำไปสู่การเป็นประเทศที่มีการปกครองที่ยั่งยืน

คำสำคัญ : ธรรมาธิปไตย, ปาติโมกข์, การปกครองที่ยั่งยืน, ยุครัตนโกสินทร์, รัชสมัย ร.6-ร.10.

ABSTRACT

This article aims to present 3 issues: (1) to present the main "Dhammadhipateyya" in the master plan especially during the reign of King Rama VI-X, to be the fundamental of the analysis with the commandment. The results of this paper indicated that Dhammadhipateyya is not a political system but is a concept that holds the principle of accuracy justice is the main rule. According to the Athipateyya Sutta, there are three kinds of Athipateyya namely; (1) Atthadhipateyya: supremacy of self; (2) Lokadhipateyya: the supremacy of the world or public opinion and (3) Dhammadhipateyya: the supremacy of the Dhamma or righteousness. For the Dhammadhipateyya, the Buddha emphasized the principle of "not to do any evil, to do good and emphasis on the purification of the mind. In the Commandment in the reign of the King of Thailand in the reign of King Rama VI – X, for the reign of Rama VI and Rama VII have appeared the word is “...*Dhammena Samena*...” which means “...by the Dhamma regularly...” and in the reign of Rama VIII and kind Rama X appear only in the Thai word is “...By Dhamma...”. Therefore, when bringing the Patimokkha which is the master plan for administration according to the guidelines of Buddhism to analyzed. The result is clear that in the commandment is the principle that adapts to the principles of the Patimokkha's teachings in Buddhism, focusing on prohibiting doing bad things, create only good things, and focused on developing people's minds. Along with all ideologies and methods, it is compatible with each other, so it should be said that the Dhammadhipateyya is still the concept of government that is suitable for being the master plan of government to develop the country. This leads to a country with a regime that is sustainable.

Keywords : Dhammadhipateyya, Patimokkha, Sustainable Governance, Rattanakosin Era, The reign of King Rama VI to King Rama X.

1. บทนำ

นับเนื่องจากประเทศไทยมีวิกฤตการณ์ทางการเมือง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 เป็นต้นมา ที่เกิดขึ้นจากการกระทำรัฐประหารรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับภาวะ กับดักหลุมดำทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศโดยรวมอย่างต่อเนื่อง และทำให้คนไทย มีการแบ่งแยกกันทางความคิดเห็นทางการเมืองออกเป็นสองฝ่ายอย่างชัดเจน กระทั่งได้เกิดมีวาทะ กรรมของกลุ่มการเมืองซึ่งเป็นผลจากภาวะวิกฤตทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น กลุ่ม พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) หรือกลุ่มเสื้อเหลือง, กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้าน เผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มเสื้อแดง กระทั่งมาถึงภาวะวิกฤตทางการเมืองในช่วงเลือกตั้งปี พ.ศ.2562 ก็ยังคงปรากฏวาทะกรรมที่แสดงออกถึงการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายที่ชัดเจน ในสังคมการเมืองไทย เช่น คำว่า “การสืบทอดอำนาจเผด็จการ”, “กลุ่มพรรคประชาธิปไตย” “บกพร่องโดย สุจริต”, “เผด็จการประชาธิปไตย”, “กลุ่มหัวก้าวหน้า”, “กลุ่มอนุรักษนิยม”, “เผด็จการรัฐสภา”, “ตุลาการภิวัตน์ (Judicial activism)” เป็นต้น ซึ่งวาทะกรรมเหล่านี้ ก็ยังคงมีคำใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้อัน จึงเกิดมีคำถามขึ้นมาว่า ในเมื่อประเทศไทยเป็นเมือง พระพุทธศาสนา และประชาชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95) นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาที่มีหลัก คำสอนที่เน้นความสงบสุขเป็นสำคัญ และเพราะเหตุผลอันใดประเทศไทย ยังคงประสบกับปัญหา ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และดูที่ท่าว่าจะไม่รู้จักจบสิ้น แล้วหลักธรรมทางพระพุทธศาสนายังคง สามารถตอบโจทย์คือเป็นเครื่องมือ (mean) หรือช่วยในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้หรือไม่ ประเด็นเหล่านี้ยังคงเป็นประเด็นที่สังคมเมืองไทยยังคงถามหากันอยู่ โดยเฉพาะการมองหามองเมืองที่ พึงประสงค์ ที่มีการใช้หลัก “หลักธรรมาภิบาล (Good Governance)” ซึ่งเป็นหลักการที่เป็นอุดมคติ ในการปกครองและบริหารบ้านเมืองให้เป็นสังคมแห่งอุดมคติ ประชาชนมีสันติสุข อยู่ด้วยกันอย่าง สมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นธงชัยนำทาง

2. อะไร คือ ธรรมาธิปไตยในวิถีแห่งธรรม?

2.1 ความหมายของธรรมาธิปไตยอะไร?

คำว่า ธรรมาธิปไตย อ่านว่า ท่ามาธิปไตย ท่ามาธิปะไต หมายความว่า การถือธรรม เป็นใหญ่ การถือความถูกต้องเป็นหลัก (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, หน้า 5997) มีธรรมเป็นใหญ่ หรือจะหมายความว่า การถือธรรมเป็นใหญ่ เป็นหลักในการบริหารจัดการ ซึ่ง มาจากศัพท์ว่า ธรรม+อธิปไตย ความหมายในที่นี้ คือ แนวคิดใช้ธรรมะเป็นสำคัญไม่ว่าจะเป็นระบบ หรือตัวผู้บริหาร ก็จำเป็นต้องมีธรรมนำการบริหารจัดการทั้งสิ้น พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายของธรรมาธิปไตยไว้ว่า คือการจะตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไปให้ยึดหลักความจริง ความถูกต้องเป็นสำคัญ ธรรมาธิปไตย ไม่ใช่ระบบการเมืองการปกครอง แต่เป็นแนวความคิดที่ถือ

หลักความถูกต้อง ความยุติธรรมเป็นหลักในการปกครอง จัดการบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า
มั่นคง สร้างความสามัคคีปรองดองคนในชาติและเป็นที่ยอมรับของคนทุกฝ่าย และนอกจากนี้ท่าน
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ท่านยังได้มีทัศนะเพิ่มเติมไว้ว่า ธรรมาธิปไตยเป็นเกณฑ์ในการ
ตัดสินใจของบุคคลที่อยู่ร่วมกันในระบบการปกครองต่าง ๆ เนื่องจากบุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็น
ผู้ปกครองก็ตาม ต่างก็มีอำนาจในการตัดสินใจในทางการเมืองการปกครอง เพราะฉะนั้น หากจะต้อง
มีการตัดสินใจในเรื่องใด ๆ ในทางการเมืองการปกครอง ทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองก็ต้องคำนึงถึง
เรื่องความถูกต้องดีงามหรือความเป็นธรรม และพิจารณาด้วยปัญญาให้รู้ว่าอะไรคือความจริงหรือ
ความถูกต้องดีงาม โดยมีธรรมะเป็นเกณฑ์ซึ่งเรียกว่า “ธรรมาธิปไตย” นั่นเอง (พระพรหมคุณาภรณ์
(ป.อ.ปยุตฺโต), 2549, หน้า 13-19)

2.2 ความสำคัญของธรรมาธิปไตย คือ “หลักธรรมาธิปไตย จึงมีความสำคัญทั้งในแง่ของ
การเป็นหลักธรรมที่สำคัญ ในแง่ของการปฏิบัติหรือปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และในแง่ของ
การบริหารและการปกครอง” (พระอุดมสิทธิธนายก, 2561, หน้า 240)

2.3 ธรรมาธิปไตยในพระไตรปิฎก คือ จะกล่าวได้ว่าธรรมาธิปไตยนั้นก็มาจากพระไตรปิฎก
ทั้งสิ้น สำหรับหัวข้อนี้จะนำเสนอธรรมาธิปไตยที่ปรากฏชัดในพระไตรปิฎก เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์
องค์ประกอบของธรรมาธิปไตยต่อไป ธรรมาธิปไตยที่ปรากฏในพระไตรปิฎกนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อที่ 1 โดยตรง คือ ธรรมาธิปไตยปรากฏใน *อาธิปไตยยสูตร* (พระไตรปิฎกมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย ฉบับภาษาไทย เล่ม 20 ข้อ 40 หน้า 201-204) ซึ่งเป็นพระสูตรว่าด้วยอาธิปไตย
พระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย ติกนิบาต โดยเป็นหลักธรรมในสามของหลักอธิปไตย มีใจความว่า

“ภิกษุทั้งหลาย อาธิปไตย (ความเป็นใหญ่) 3 ประการนี้ อาธิปไตย 3 ประการ
อะไรบ้าง คือ (1) อัตตอาธิปไตย (ความมีตนเป็นใหญ่) (2) โลกาธิปไตย (ความมีโลกเป็นใหญ่)
(3) ธัมมาธิปไตย (ความมีธรรมเป็นใหญ่)”

นอกจากนั้น พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสอธิบายขยายความอีกว่า

“ธัมมาธิปไตย เป็นอย่างไร คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้อยู่ในป่าบ้าง อยู่ตามโคนต้นไม้
บ้าง อยู่ในเรือนว่างบ้าง ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่ง
จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ไม่ใช่เพราะเหตุแห่งความมีหรือความไม่มี
เช่นนั้น อนึ่ง เราถูก ชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาสครอบงำ ชื่อว่าถูกความ
ทุกข์ครอบงำ มีทุกข์อยู่ตรงหน้า ทำอย่างไร การทำที่สุดของทุกข์ทั้งสิ้นนี้จะพึงปรากฏ พระธรรมอันพระ
ผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควร
น้อมเข้ามาในตน อันวินัยชนพึงรู้เฉพาะตน ก็เพื่อนพรหมจรรย์ผู้รู้เห็นอยู่ มีอยู่ การที่เราบวชในธรรมวินัย
ที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ดีแล้วอย่างนี้พึงเกียจคร้านประมาทอยู่นั้น ไม่สมควรแก่เราเลย”

ภิกษุณั้ย่อมเห็นประจักษ์ว่า “ความเพียรที่เราเริ่มไว้แล้วจักไม่ย่อหย่อน สติที่ตั้งมั่นแล้วจักไม่เลอะเลือน กายที่สงบแล้วจักไม่กระสับกระส่าย จิตที่ตั้งมั่นแล้วจักมีอารมณ์แน่วแน่” เธอยกธรรมเท่านั้นให้เป็นใหญ่ ละอกุศล บำเพ็ญกุศล ละกรรมที่มีโทษ บำเพ็ญกรรมที่ไม่มีโทษ รักษาตนให้บริสุทธิ์ภิกษุทั้งหลาย นี้เรียกว่า อัมมาธิปไตย...ฯ

ข้อ 2 โดยอ้อม คือ หลักธรรมาธิปไตยที่ปรากฏในพระไตรปิฎกนั้น มีปรากฏในมหาปรินิพพานสูตร(พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 10 ข้อ 199 หน้า 148) พระสูตรต้นปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรคโดยนัยแห่งความเคารพ ดังมีใจความ ดังนี้

“ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกพระอานนท์มาตรัสว่า “อานนท์ ต้นสาละทั้งคู่ผลิดอกออกนอกฤดูกาลบานสะพรั่งเต็มต้น ดอกสาละเหล่านั้นร่วงหล่นโปรยปรายตกต้องสรีระของตถาคต ดอกกมณฑารพอันเป็นทิพย์ก็ร่วงหล่นจากอากาศโปรยปรายตกต้องสรีระของตถาคตเพื่อบูชาตถาคต จุรณแห่งจันทร์อันเป็นทิพย์ก็ร่วงหล่นจากอากาศโปรยปรายตกต้องสรีระของตถาคตเพื่อบูชาตถาคต ดนตรีทิพย์ก็บรรเลงในอากาศเพื่อบูชาตถาคต ทั้งสังคีตทิพย์ก็บรรเลงในอากาศเพื่อบูชาตถาคต ตถาคตจะชื่อว่าอันบริษัทสักการะ เคารพ นับถือ บูชา นอบน้อม ด้วยเครื่องสักการะเพียงเท่านี้ก็หาไม่ ผู้ใดไม่ว่าเป็นภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตามธรรมอยู่ ผู้นั้นชื่อว่าสักการะ เคารพ นับถือ บูชา นอบน้อม ด้วยการบูชาอย่างยอดเยี่ยม ฉะนั้น อานนท์ เธอทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า “เราจะเป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตามธรรมอยู่ อานนท์ เธอทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้แล

จากข้อความของพระสูตรดังกล่าวนี้พระอุดมสิทธินายกได้สรุปความเอาไว้ว่า “หากจะสักการะพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยสักการะ ดนตรี หรือสิ่งอื่นใด จะมากหรือยิ่งใหญ่มากเพียงใด ก็ยังไม่ชื่อว่าเคารพสักการะพระองค์ได้ การเคารพสักการะที่แท้จริง จะต้องปรารถนารวมเป็นใหญ่ ถือธรรมเป็นใหญ่ กล่าวคือธรรมาธิปไตย ปฏิบัติตามคำสั่งสอน ปฏิบัติตามธรรม จึงจะชื่อว่าเคารพสักการะพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างแท้จริงซึ่งโดยนัยนี้ ในหลักพระพุทธศาสนานั้น ได้แบ่งการบูชาออกเป็น 2 ประการ คือ (1) อามิสบูชา การบูชาด้วยสิ่งของ และ (2) ปฏิบัติบูชา การบูชาด้วยการปฏิบัติตาม (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 20/401/117; พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เล่ม 10 ข้อ 129 หน้า 160) ในการบูชาทั้งสองประการนี้ พระพุทธองค์ทรงยกย่องการบูชาด้วยการปฏิบัติตามว่าเป็นยอดของการบูชาทั้งหลาย ดังนั้น หากบุคคลนับถือผู้ใดว่าเป็นต้นแบบ บุคคลนั้นไม่ควรเพียงแต่การสรรเสริญเยินยอด้วยกายและวาจาเท่านั้น แต่หากต้องดำเนินชีวิตตามที่บุคคลที่ตนเองให้การเคารพนับถือ มาเป็นแบบอย่างทางเดินให้กับชีวิตของตนเอง

ในประเด็นที่กล่าวมานี้ พระอุดมสิทธินายก ได้ทำการสรุปวิเคราะห์ไว้ว่า ธรรมาธิปไตยที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมี 2 นัย คือ โดยตรง และโดยอ้อม ปรากฏโดยตรงคือ พระพุทธเจ้าตรัสถึง

ธรรมาธิปไตยโดยตรงว่า “นี่เรียกว่าธรรมาธิปไตย” นี้ชื่อว่าโดยตรง เช่นที่ปรากฏในอังคุตตรนิกาย ติกนิบาต โดยธรรมาธิปไตย เป็นหนึ่งในอธิปไตย 3 ประการ ส่วนโดยอ้อม วิเคราะห์จากความหมาย ของธรรมาธิปไตย ซึ่งหมายถึง การถือธรรมเป็นใหญ่ยึดเอาธรรม ความถูกต้อง ชอบธรรม เป็นใหญ่ ใน การดำรงชีวิต ในการปฏิบัติ หรือในการบริหาร ซึ่งก็หมายความว่าหากผู้ใดเป็นผู้ทรงธรรม ปฏิบัติ ธรรมสมควรแก่ธรรม ถือธรรมเป็นใหญ่ ผู้นั้นมีธรรมาธิปไตย นั่นเอง ส่วนที่ปรากฏในธรรมราชาสูตร ปรากฏโดยนัยของการปกครอง (พระอุดมสิทธินายก, 2561, หน้า 245)

ดังนั้น ผู้เข้ามาสู่อำนาจจะต้องเป็นผู้ที่มีธรรมโดยธรรม และเพื่อธรรมประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1) ธรรมฐิติ ผู้นำต้องดำรงอยู่ในธรรมแนวคิดนี้ผู้ปกครองต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม การใช้อำนาจในการตัดสินใจขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์เพื่อใครแต่ที่ขาดไม่ได้คือการตัดสินใจนั้นต้องอยู่ บนฐานของความถูกต้อง ไม่ใช่ถูกใจ ผู้ทำหน้าที่ทางรัฐศาสตร์ต้องตั้งอยู่ในสุจริต 3 ประการคือ กาย วาจา และใจหรือเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมโดยการประพฤติปฏิบัติตามธรรม หรือที่เรียกว่าธรรมราชา

2) ธรรมนิติ ระบบที่เป็นธรรม กล่าวคือผู้ปกครองต้องเข้ามาสู่อำนาจตามแบบแผน ที่ สังคมได้วางเอาไว้ ซึ่งระบบดังกล่าวต้องเป็นธรรม หรือธรรมาธิปไตยในรูปแบบการปกครอง

3) ธรรมมตติ มติที่เป็นธรรม กล่าวคือเป้าหมายของการบริหารปกครองต้องอยู่ที่ ประชาชน คนใต้การปกครองที่จะได้รับการดูแลเอาใจใส่ โดยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีมิตรภาพ ภารดรภาพ สิทธิเสรีภาพ ซึ่งผู้ปกครองสามารถสร้างวัฒนธรรมแบบแผนให้เกิดขึ้นด้วยธรรม หรือเรียกว่า “ธรรมาภิบาล” (Good Governance) (พระครูสุตธรรมภาณี, 2560, หน้า 234)

คำว่า ธรรมฐิติ, ธรรมนิติ และธรรมมตตินี้ หากเรียกปรับให้ง่ายเพื่อความเข้าใจ คือ การผู้นำ ที่ดีนั้น ควรเป็นผู้ “ตั้งตนชอบ, ขอบุญดีธรรม, ยึดหลักประชาธิปไตย” ซึ่งหากผู้นำใดสามารถเข้าถึง หลักทั้ง 3 อย่างนี้แล้ว ก็สามารถเรียกผู้นำนั้นได้ว่า “ผู้นำแห่งธรรมาธิปไตย” นั่นเอง

3. รูปแบบการปกครองไทยยุครัตนโกสินทร์

รูปแบบการปกครองไทยในยุครัตนโกสินทร์ ในบทความฉบับนี้ ผู้เขียนขอนำเสนอในรัชสมัย ราชกาลที่ 6 ถึงรัชสมัยราชกาลที่ 10 ซึ่งมีรูปแบบการปกครอง 2 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบการ ปกครองแบบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในระหว่างรัชสมัยราชกาลที่ 1 ถึง รัชสมัยราชกาลที่ 6 (2) รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งอยู่ในช่วงรัชสมัย ราชกาลที่ 7 ถึง รัชสมัยราชกาลที่ 10 ซึ่งเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากรบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นั้น เกิดขึ้น “เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ได้มีกลุ่มบุคคลที่เรียกว่า คณะราษฎร ได้ปฏิวัติ เปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครอง จากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบการปกครองแบบ ประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง

แก่ประเทศไทยอย่างมาก และทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ที่เคยเป็นผู้ปกครองสูงสุดของประเทศมาช้านานต้องสูญเสียอำนาจส่วนใหญ่ไปในที่สุด โดยมีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2475 ขึ้นเป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอย่างถาวรเป็นฉบับแรก” (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ประวัติศาสตร์ไทย, ออนไลน์)

ดังนั้น เมื่อต้องการศึกษาถึงรูปแบบการปกครองของประเทศไทยว่ามีลักษณะอย่างไรนั้น สิ่งที่ต้องตั้งเป็นประเด็นหลักเพื่อศึกษาถึงสาระหรือแก่นของการปกครองนั้น ควรอย่างยิ่งที่เราจะศึกษาโดยผ่านพระปฐมบรมราชโองการพระมหากษัตริย์ ในยุครัตนโกสินทร์

อนึ่ง ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก หลังจากพราหมณ์ทูลเกล้าฯ ถวาย เครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ และเครื่องราชูปโภคแล้ว พระมหากษัตริย์จะพระราชทานพระปฐมบรมราชโองการแก่ประชาชน เพื่อแสดงถึงพระราชปณิธานในฐานะทรงเป็นผู้รับพระราชภาระแห่งบ้านเมืองพระปฐมบรมราชโองการ นับตั้งแต่รัชกาลที่ 1จนถึงรัชกาลที่ 10 มีเนื้อความเปลี่ยนแปลงมาตามยุคสมัย ซึ่งในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงให้มีการเพิ่มคำภาษามครด้วย

ในส่วนของบทความวิชาการนี้ ผู้เขียนขอนำเสนอในพระปฐมบรมราชโองการรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 10 (ประชาชนชาติธุรกิจ, พระปฐมบรมราชโองการพระมหากษัตริย์ 10 รัชกาลแห่ง กรุงรัตนโกสินทร์, ออนไลน์) เท่านั้น ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (วันที่ 11 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2453)

คำภาษามคร

“อิทานาหิ พราหมณา ราชการี วหนโต พหุโน ชนสส อตถาย หิตาย สุขาย **ธมฺเมน สเมน** รชชํ กาเรมิ ตุมหากํ สปริคคหิตานํ อุปริ ราชกํ อาณํ ปสาเรตวา นาโถ หุตวา ธมฺมิกํ รก ขาวรณคฺคตฺตี สวิทหามิ วิสสฏฺฐา หุตวา ยถาสุขํ วิหรต ๗

คำแปล

“ดูกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงราชภาระครองแผ่นดิน **โดยธรรมสมาเสมอ** เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน เราแผ่ราชอาณาจักรเหนือท่านทั้งหลายกับโภคสมบัติ เปนที่พึงจัดการปกครองรักษาป้องกัน อันเปนครมสืบไป ท่านทั้งหลายจงวางใจอยู่ตามสบาย เทอญ ๗”

2. พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 (วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2468)

คำภาษามคร

“อิทานาหิ พราหมณ ราชการี วหนโต พหุโน ชนสส อตถาย หิตาย สุขาย **ธมฺเมน สเมน** รชชํ กาเรมิ ตุมหากํ สปริคคหิตานํ อุปริ ราชกํ อาณํ ปสาเรตวา นาโถ หุตวา ธมฺมิกํ รก ขาวรณคฺคตฺตี สวิทหามิ วิสสฏฺฐา หุตวา ยถาสุขํ วิหรต ๗

คำแปล

“ดูกรพราหมณ์ บัดนี้เราทรงราชอาณาจักรแผ่นดิน โดยธรรมสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและสุขแห่งมหาชน เราแผ่ราชอาณาจักรเหนือท่านทั้งหลายกับโลกสมบัติ เป็นที่พึงจัดการปกครองรักษาป้องกัน อันเป็นธรรมสืบไป ท่านทั้งหลายจงวางใจอยู่ตามสบาย เทอญ ฯ”

3. พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร รัชกาลที่ 8 เสด็จสวรรคตก่อนทรงรับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

4. พระปฐมบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 (วันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493)

“เราจะครองแผ่นดิน โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

5. พระปฐมบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ รัชกาลที่ 10 (วันที่ 4 พฤษภาคม 2562)

“เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดิน โดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

จากปฐมพระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์นั้น มีปรากฏพระดำรัสถึงกล่าวถึง “ธรรม” ทุกพระองค์ (สังเกตได้จากตัวหนังสือหนาและเอียง พร้อมทั้งขีดเส้นใต้) นั้นหมายความว่า หลักแห่งการปฏิบัติพระราชกรณียกิจนั้น พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ เน้นที่การปฏิบัติพระราชกรณียกิจที่มีหลักการแห่ง “ธรรม” คือ ความถูกต้องเป็นเสาหลักของการบริหารราชการแผ่นดิน และเป็นแก่นหลักของการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แต่ปวงประชาราษฎร์ ซึ่งมีลักษณะที่สอดคล้องกับหลักวิถีธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือ การทำเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนหมู่มาก นั่นเอง สมดังพุทธดำรัสที่ส่งสมณทูตออกไปเผยแผ่ครั้งแรก ดังปรากฏในพระวินัยปิฎก มหาวรรค ดังนี้

“...ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์สุขเกื้อกูล และความสุขแก่ทายาทและมนุษย์... (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 4 ข้อ 32 หน้า 40)

จากพุทธพจน์ดังกล่าวนี้ ย่อมเป็นที่เด่นชัดกว่า การออกเผยแผ่พุทธธรรม หรือการออกนิเทศธรรมของพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนานั้น ตั้งแต่ยุคต้นพุทธกาล กระทั่งถึงปัจจุบันนี้ มิได้มุ่งหวังเพียงแค่จำกัดในตัวบุคคล หรือสถานที่ แต่มุ่งหวังเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ และความสุขมหาชนหมู่บ้าน ดังนั้น เพื่อให้วิถีธรรมที่ว่าด้วย “หลักธรรมาธิปไตย” ได้ปรากฏเด่นชัดขึ้น หลักของพุทธธรรมซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญ หรือเป็นแผนแม่บทของการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นคือ ปาติโมกข์

4. ปาติโมกข์ : แผนแม่บทของวิถีพุทธธรรมสู่การปกครองที่ยั่งยืน

1) หลักการของโอวาทปาติโมกข์ : โอวาทปาติโมกข์นี้เป็นหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา เป็น "ปาติโมกข์" ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงตลอดปฐมโพธิกาล คือ 20พรรษาแรก เฉพาะครั้งแรกในวันเพ็ญเดือนมาฆะ (เดือน 3) หลังจากตรัสรู้แล้ว 9 เดือน เป็นการแสดงปาติโมกข์ที่ประกอบด้วยองค์ 4 เรียกว่าจาตุรงคสันติบาต ซึ่งมีเพียงครั้งเดียวในพระศาสนาของพระพุทธเจ้าองค์หนึ่งๆ หรือจะเรียกว่าเป็นการประกาศตั้งศาสนาก็ได้ (อรรถกถาแสดงไว้ว่า พระพุทธเจ้าทรงแสดง "โอวาทปาติโมกข์" นี้ ด้วยพระองค์เอง ท่ามกลางที่ประชุมสงฆ์ตลอด 20พรรษาแรก หลังจากนั้นทรงบัญญัติให้พระสงฆ์แสดง "อาณานปาติโมกข์" แทน) (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรีโอวาทปาติโมกข์, ออนไลน์)

2) ความหมาย : ในคานียามความหมายของคำว่า “โอวาทปาติโมกข์ นั้น ในคัมภีร์ชั้นอรรถกถาของพระสุตตันตปิฎก พระอรรถกถาจารย์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “บทว่า ปาติโมกข์ แยกศัพท์เป็น ป+อติ+โมกข์ แปลว่า การพ้นท่วงยิ่ง คือ ศิลสูงสุด ย่อมรักษาด้วยความวิเศษคือสุคติ และย่อมให้พ้นจากภัยคือทุกข์ หรือย่อมรักษาพ้นให้ทุกข์ เพราะฉะนั้น ศิลนั้น ท่านเรียกว่า ปาติโมกข์ ผู้สำรวมปาติโมกข์นั้น” (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 13 ข้อ 54 หน้า 162) และพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “โอวาทปาติโมกข์ แปลว่า โอวาท หรือคำกล่าวสอนที่เป็นหลักเป็นประธาน อย่างที่เรียกว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เป็นหลักสำคัญให้ยึดถือปฏิบัติกัน” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2539, หน้า 105)ซึ่งมีความสอดคล้องกับ เจษฎาภรณ์ รอดภัย ที่ได้ศึกษาและสรุปผลการศึกษาวิจัยว่า “โอวาทปาติโมกข์ คือ ปาติโมกข์ที่เป็นโอวาทกล่าวคือ สิ่งที่เป็นหลักเป็นประธานในด้านคำกล่าวสอน หรือหลักการโดยสรุปของพระพุทธศาสนา มีทั้งคำสอนและหลักการปกครองคณะสงฆ์ ได้ประกาศหลักอันเป็นหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา วิธีการประกาศพร้อมทั้งจรรยาบรรณของนักเผยแผ่ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพร่วมกันในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และเพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง” (เจษฎาภรณ์ รอดภัย, 2557, หน้า 1)

3) ความสำคัญ : กิตติ กันภัย ได้กล่าวว่า “นัยของการสื่อสารในปาติโมกข์จากพระพุทธวัจนะมีความชัดเจนมากกว่ามีความสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือ (Apparatus) ร้อยสมาชิกกลุ่มสังคมเข้าไว้ด้วยกันให้เกิดความเป็นปึกแผ่น หากปราศจากการวางกฎระเบียบ บรรทัดฐาน (สิกขาบท) และถ่ายทอดการสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเคร่งครัด (ปาติโมกข์) แล้วกลุ่มสังคมและสถาบันก็ไม่อาจจะดำรงอยู่ได้นาน เพราะขาดสิ่งยึดโยงเมื่อเวลาผ่านไปและเมื่อมีสมาชิกใหม่เข้ามาสู่กลุ่ม” (กิตติ กันภัย, 2547, หน้า 185)

4) พัฒนาการ : ภิกขุปาติโมกข์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า มีกำเนิดและพัฒนาการเริ่มตั้งแต่พระพุทธเจ้าวิปัสสี พระองค์ได้ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ 6 เดือนต่อหนึ่งเดือน แต่การบัญญัติสิกขาบทยังไม่มีการบัญญัติ การทำอุโบสถก็ทำในที่แห่งเดียวเท่านั้น คือ ในอุทยานเชมมฤค

ทายวัน ต่อมาถึงสมัยพุทธกาลจึงได้มีการบัญญัติภิกขุปาติโมกข์ไว้ และทรงแสดงเพียงครั้งเดียวต่อ ต่อจากนั้น ก็ทรงให้สาวกเป็นผู้แสดง ภิกขุปาติโมกข์ในพระพุทธศาสนา คือ ข้อวินัยของพระภิกขุ คำว่า ภิกขุปาติโมกข์ หมายถึง สิกขาบทที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติแก่ภิกษุทั้งหลาย หรือศีลของภิกษุสงฆ์ ซึ่งทำให้บุคคลผู้รักษา คัมภีร์ศีลดีแล้ว ย่อมไม่ตกไปสู่อบาย ความสำคัญของภิกขุปาติโมกข์ คือ มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของพระภิกษุ ทำให้พระภิกษุได้ระลึกถึงศีลของตน อันจากเป็น ประโยชน์ต่อพระภิกษุให้ได้ศึกษาทบทวนพระวินัยที่เป็นหลักปฏิบัติ ประเภทของปาติโมกข์มี 2 ประเภท คือ โอวาทปาติโมกข์ และ อาณาปาติโมกข์ เนื้อหาเกี่ยวกับศีลของภิกษุ และภิกษุณี การปรับอาบัติ บทลงโทษ และอันสงส์ของการเข้าร่วมสังฆกรรมการสวดและฟังภิกขุปาติโมกข์ (พระบุญเกิด อธิมุขโต, 2559, หน้า 247)

ในมติของการพัฒนาการนั้น กิตติ กันภัยได้ระบุไว้ว่า “ในการบัญญัติสิกขาบทหรือกฎเกณฑ์ที่พึงปฏิบัติไม่พึงละเมิดนั้น พระพุทธองค์ทรงรอเวลาเมื่อเกิดคณะสงฆ์เป็นหมู่ใหญ่เพราะมีภิกษুবวชนาน เพราะแพร่หลาย เพราะมีลาภสักการะ และเพราะความเป็นพหุสูตร ทำให้เริ่มมีผู้กระทำความผิดและสิ่งที่ไม่ควร” “จงรอไปก่อนเกิดสาวิบุตร จงรอไปก่อนเกิดสาวิบุตร ตถาคตรู้เวลาในเรื่องที่จะบัญญัติสิกขาบทนั้น ศาสดาจะไม่มีบัญญัติสิกขาบทนั้น ศาสดาจะยังไม่บัญญัติสิกขาบทแก่สาวก ไม่ยกปาติโมกข์ขึ้นแสดง เมื่อเกิดอัสวีฎฐานิยธรรม (ธรรมที่เป็นตั้งอาสวะ ความชั่วต่างๆ) บางอย่างในสงฆ์ ตถาคตจึงจะบัญญัติสิกขาบท จะยกปาติโมกข์ขึ้นแสดงแก่สาวกเพื่อขจัดอัสวีฎฐานิยธรรม” (กิตติ กันภัย, 2547, หน้า 185)

5) หลักการนิเทศธรรมในปาติโมกข์พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่เป็นสากล คือ ห้ามพุทธศาสนิกชนกระทำการที่สากลมองว่าไม่ดี หรือเป็นอกุศลกรรม “คือความเป็นสากล เป็นสากลทั้งความคิด และการปฏิบัติ เหมือนอย่างที่เป็นสายกลางทั้งความคิด และการปฏิบัติ” (พระพรหมคุณาภรณ์, 2558, หน้า 13)

- 5.1) สัพพปาปสฺส อภินิ การไม่ทำบาปทั้งปวง
- 5.2) กุสลสุปสมฺปทฺตา การทำกุศลให้ถึงพร้อม
- 5.3) สจฺจิตตปริโยทปนํ การชำระจิตของตนให้ขาวรอบ

6) หลักอุดมการณ์เพื่อนิเทศธรรมในปาติโมกข์ : พระพุทธเจ้าได้ตรัสอุดมการณ์อันสูงสุดของพระพุทธศาสนา เพื่อให้พระภิกษุในพระพุทธศาสนาได้ยึดมั่นเป็นอุดมการณ์อย่างหนักแน่นและมั่นคง สำหรับยึดเป็นหลักชัยในการเผยแผ่พุทธธรรม ทั้งนี้เพื่อให้มีความแตกต่างจากศาสนิกของศาสนาอื่น ๆ ซึ่งมีการเผยแผ่ศาสนธรรมในภาคพื้นชมพูทวีปด้วยเหมือนกัน อุดมการณ์ 4 ข้อของนักเผยแผ่ศาสนธรรมในพระปาติโมกข์ มีดังนี้

1) ขนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา ขันตี คือ ความอดกลั้น เป็นธรรม เครื่องเผากิเลสอย่างยิ่ง หมายถึง ความอดทนอดกลั้นนี้ เป็นธรรมที่นักบวชในพระพุทธศาสนาพึงยึดถือ และเป็นสิ่งที่ต้องใช้

เมื่อประสบกับสิ่งที่ไม่ชอบใจทุกอย่างที่ต้องเจอในชีวิตนักบวช เช่น ประสงค์ร้อนได้เย็น ประสงค์เย็นได้ร้อน

2) นิพพานันท์ ปรมภ์ วทนต์ พุทธา ผู้รู้ทั้งหลายกล่าวพระนิพพานว่าเป็นธรรมอันยิ่ง หมายถึง การมุ่งให้ถึงพระนิพพานเป็นเป้าหมายหลักของผู้ออกบวช มิใช่สิ่งอื่นนอกจากพระนิพพาน

3) น หิ ปพพิโต ปรูปชาติ ผู้กำจัดสัตว์อื่นไม่ชื่อว่าเป็นบรรพชิตเลย หมายถึง พระภิกษุและบรรพชิตในพระธรรมวินัยนี้ (เช่น ภิกษุณี สามเณร สามเณรี สิกขามานา) ไม่พึงทำผู้อื่นให้ลำบากด้วยการทำความทุกข์กายหรือทุกข์ทางใจไม่ว่าจะในกรณีใด ๆ

4) สมโณ โหติ ปรี วิหฺรณฺยฺนโต ผู้ทำลายสัตว์อื่นให้ลำบากอยู่ ไม่ชื่อว่าเป็นสมณะเลย หมายถึง พระภิกษุตลอดจนบรรพชิตในพระธรรมวินัยนี้ต้องขอ

7) วิธีการนิตศธรรมในปาติโมกข์: วิธีการหรือเทคนิคของพระธรรมทูต หรือผู้ออกนิตศธรรมถือเป็นกลยุทธ์ พระภิกษุที่ออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ทำให้มีวิธีการเผยแผ่ที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น เพื่อให้เป็นแบบฉบับเดียวกัน และถูกต้องตามพุทธประสงค์ พระพุทธองค์จึงทรงวางวิธีการเผยแผ่เอาไว้ 6 ข้อ ดังนี้

1) อนุปวาโท การไม่พูดร้าย หมายถึง การเผยแผ่ศาสนาด้วยการไม่กล่าวร้ายโจมตีดูถูกความเชื่อผู้อื่น

2) อนุปฆาโต การไม่ทำร้าย หมายถึง การเผยแผ่ศาสนาด้วยการไม่ใช่กำลังบังคับข่มขู่ด้วยวิธีการต่าง ๆ

3) ปาติโมกฺเข จ สํวโร การสำรวมในปาติโมกข์ หมายถึง รักษาความประพฤติให้น่าเลื่อมใส

4) มตฺตถฺยจ ฆตฺตสฺสมี ความเป็นผู้รู้ประมาณในการบริโภค หมายถึง เสพปัจจัยสี่อย่างรู้ประมาณเพียงพอ

5) ปนฺตถฺยจ สยนาสนํ การนอน การนั่ง ในที่อันสงัด หมายถึง สันโดษ ไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะ

6) อธิจิตฺเต จ อาโยโค ความหมั่นประกอบในการทำจิตให้ยิ่ง หมายถึง พัฒนาจิตใจเสมอ มิใช่เอาแต่สอน แต่ตนเองไม่กระทำตามที่สอน

สำหรับหลักการ 3 ถือได้ว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เป็นการสอนหลักในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องแก่พุทธศาสนิกชน ส่วนอุดมการณ์ 4 และวิธีการ 6 นั้น อาจจะเรียกได้ว่าเป็นหลักครูหรือหลักของผู้สอน คือ วิธีการที่จะนำไปปรับปรุงตัวให้เป็นกัลยาณมิตรทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งผู้ใดปฏิบัติได้นอกจากจะเป็นแบบอย่างที่ดีแล้ว ยังจะช่วยเผยแผ่พระศาสนาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย (MGR ONLINE, โอวาทปาติโมกข์ หัวใจของพระพุทธศาสนา, ออนไลน์)

5. วิเคราะห์ปาดิโมกข์กับปฐมบรมราชโองการของรัชกาลที่ 6 ถึง รัชกาลที่ 10

5.1 หลักการ : หลักการที่เด่นชัดระหว่างหลักพุทธธรรมซึ่งมีปาดิโมกข์เป็นแผนแม่บท กับปฐมราชโองการของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์นั้น คือ (1) เน้นที่ห้ามไม่ให้กระทำความไม่ดี (สพพ ปาปสฺส อกรรม) ในประเด็นนี้ มุ่งเน้นการกระทำที่ห้ามปราบ กระทำกิจบ้านเมืองในทางที่ไม่ดี อันก่อให้เกิดความผิดพลาดในการบริหารกิจการบ้านเมืองอันผิดหลักหรือตรงกันข้ามกับหลักธรรมาภิบาล ดังนั้น พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ ทรงมีหลักธรรมาภิบาลเป็นตัวตั้งในการบริหารกิจการบ้านเมือง มุ่งความปกติสุขของประชาราษฎร์ และมุ่งกำจัดผู้ไม่ดี และส่งเสริมคนดีให้มีโอกาสในการบริหารงาน ยกตัวอย่างพระบรมราชโองการของรัชกาลที่ 9 เมื่อครั้งเสด็จในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2512 ดั่งมีใจความดังนี้ “ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครที่จะทำให้คนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมความดี ให้คนดีปกครองบ้านเมือง และคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้” (2) ประพฤติแต่สิ่งดี (กุสลสุปสมปทา) นั่นคือปฏิบัติตามหน้าที่ เพราะหน้าที่โดยนัยอีกประการหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา ก็คือ ธรรมะ นั่นเอง และประการสุดท้าย คือ (3) ยึดมั่นในการทำจิตให้บริสุทธิ์ (สจิตตปริโยทปน) ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ตรงกับหลักธรรมจลิตี คือ ผู้ปกครองรัฐจะต้องยึดมั่นในธรรม ยึดเอาความถูกต้องชอบธรรม ธรรมเป็นใหญ่ในการใช้อำนาจปกครองรัฐ ซึ่งหมายถึง การใช้อำนาจบริหารประเทศที่ชอบธรรม ตรงกับหลักธรรมาภิบาลคือ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส

5.2 อุดมการณ์ : การที่จะกระทำภารกิจน้อยใหญ่ให้สำเร็จโดยประการทั้งปวงนั้น สิ่งที่ทำให้คนเรามีความแตกต่างกัน นั่นก็คืออุดมการณ์ ซึ่งเป็นหลักการที่วางระเบียบไว้เป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้(พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554, 2556, หน้า 1422) ซึ่งเมื่อนำเอาหลักอุดมการณ์ทั้ง 4 ข้อในปาดิโมกข์ กับหลักของปฐมราชโองการของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์มาเปรียบเทียบ ก็จะพบได้ว่า แก่นอุดมการณ์ในการที่จะทำงานน้อยใหญ่ให้สำเร็จดังประสงค์นั้น จะต้องประกอบไปด้วย (1) *ความอดทน* คือ อดทนต่อสภาวะความลำบากทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งความอดทนนี้เองจัดเป็นธรรมที่ทำให้คนเรามีความสงบเสงี่ยม และสง่างามในท่ามกลางมหาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความอดทนต่อโลกธรรมทั้ง 8 ได้แก่ได้ลาภ-เสียลาภ ได้ยศ-เสียยศ ได้รับสรรเสริญ-ได้รับนินทา และได้รับสุข-ได้รับทุกข์ เป็นของคู่กัน ความอดทนนี้เป็นปรากฏการณ์แรก ที่ผู้นำทุกคนต้องนำมาใช้ พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “ชนดี ปริมฺ ตโป ตีติกขา ซึ่งแปลว่า ความอดทนเป็นตบะอย่างยิ่ง” (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 10 ข้อ 90 หน้า 50-51) (2) *ความสงบสันติสุข(นิพพาน)* คือยอดแห่งธรรม นั้นหมายความว่า ความสุข สงบ สันติ ของมหาชนหมู่มาก หรือของปวงอาณาประชาราษฎร์นั้น จัดเป็นสุดยอดแห่งการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ คือ การบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของอาณาประชาราษฎร์ (3) การ

เป็นผู้นำที่แท้จริง หรือการเป็นบรรพชิตที่แท้จริงนั้น ต้องไม่ก่อการเบียดเบียน หรือรุกรานใคร ทั้งทางกายและทางวาจา (4) การเป็นผู้นำผู้ทรงธรรม หรือการเป็นสมณะที่แท้จริงนั้น ต้องเป็นผู้สงบ หรือไม่กระทำการอันใด อันส่งผลให้คนอื่นปราศจากสันติสุข ทั้งทางกายและทางวาจา

5.3 วิธีการ : สำหรับวิธีการที่เป็นเสมือนวิถีธรรม (Dhamma Way) ที่ปรากฏเด่นชัดในปฐมบรมราชโองการนั้น หากเรานำมาเปรียบเทียบแล้ว ย่อมเห็นในเชิงประจักษ์ได้ว่า วิธีการทั้ง 6 ข้อ หรือวิถีธรรมนั้น จัดได้ว่ามีความสอดคล้องกันอย่างชัดเจน คือ (1) การเป็นผู้นำที่ดีต้องไม่กล่าววาจาอันประทุษร้ายใคร (อนุปวาโท) (2) การเป็นผู้นำที่ดีต้องไม่ทำร้ายใครให้ลำบาก (อนุปฆาโต) (3) การเป็นผู้นำที่ดีนั้นต้องยึดมั่นในหลักการ หรือหลักนิติธรรม อันจัดเป็นจรรยาบรรณ หรือเป็นแม่บทของความประพฤติซึ่งทุกอาชีพต้องมีเป็นของตนเอง ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้สามารถเรียกอีกอย่างว่า “ธรรมนิติ” คือ ผู้ปกครองจะต้องเข้าสู่อำนาจของการปกครองรัฐด้วยระบบที่เป็นธรรม ถูกต้องชอบธรรม และสร้างระบบและกฎหมายในการปกครองรัฐที่ชอบธรรม ไม่เอื้อประโยชน์ต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งหมายถึง การใช้อำนาจนิติบัญญัติที่ชอบธรรม ตรงกับหลักธรรมาภิบาลคือหลักนิติธรรม (4) การเป็นผู้นำที่ดีนั้น ต้องยึดหลักประหัตเป็นที่ตั้ง แต่ต้องมีประโยชน์สูงสุด นั่นคือหลักแห่งเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามศาสตร์แห่งพระราชทาน ที่มีปรากฏเด่นชัดในรัชสมัยของราชกาลที่ 9 (5) การเป็นผู้นำที่ดีนั้นต้องรู้จักสถานที่ควรไปและไม่ควรไป คือ การวางตนสมควรแก่ฐานะ และ (6) ประการสุดท้ายก็คือ การเป็นผู้นำที่ดีนั้นต้องยึดหลักการฝึใจของตนเองให้เป็นผู้หนักแน่นในหลักการที่ถูกต้องชอบธรรม ธรรมเป็นใหญ่ในการใช้อำนาจปกครองรัฐ ซึ่งหมายถึงการใช้อำนาจการบริหารประเทศที่ชอบธรรม ตรงกับหลักธรรมาภิบาล คือ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส

6. บทสรุป

จากที่ได้กล่าวมา เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ ทรงยึดเอาหลักความถูกต้อง คือ “ธรรมาภิบาล” มาเป็นแกนกลาง หรือเสาหลักในการบริหารราชกาลแผ่นดิน ดังปรากฏชัดจากพระปฐมบรมราชโองการของทุกรัชกาล ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักปาดิโมกข์ ซึ่งเป็นแผนแม่บทสำหรับการปกครองที่ยั่งยืน ตามทัศนะของพระพุทธศาสนา ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ เป็นหลักชัยของการบริหารราชการแผ่นดิน ที่ส่งผลให้ประเทศชาติมีความปกติสุข และร่มเย็น ดังนั้นถึงแม้การเมืองไทยจะเผชิญกับปัญหาวิกฤตการณ์มาหลายครั้ง แต่ประเทศไทยก็ยังคงมีสถาบันหลักของชาติ คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจคนไทยทั้งปวง และมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องโอบอุ้มจิตใจ เป็นเส้นนำสายตาในการครองตน ครองคน และครองงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีเสมอมา ดังนั้น หลัก “ธรรมาธิปไตย” นี้ จึงเป็นหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจของบุคคลที่อยู่หรือร่วมอยู่ในระบอบการปกครองนั้น จึงถือได้ว่าเป็นวาทะธรรมที่มีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคม โดยเป็นเนื้อในหรือเป็นคุณภาพ และจะพัฒนาประชาธิปไตยให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นส่วนเสริมให้

เกิดประชาธิปไตยที่ทำให้ให้เกิดความยุติธรรมในสังคมดั่งนั้น ธรรมาธิปไตย มีความสำคัญในแง่ของการถือปฏิบัติ โดยสำคัญในระดับบุคคล สังคมและประเทศชาติ ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น ในระดับบุคคล คือ บุคคลจะต้องประกอบด้วยธรรมาธิปไตย ยกเอาธรรมและความถูกต้องเป็นใหญ่ในการดำรงชีพ เป็นสมณะก็ต้องให้ความสำคัญกับธรรมาธิปไตยในการครองเพศสมณะ ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ซึ่งจะสามารถประสบความสำเร็จตามที่ผู้บวชมุ่งประสงค์ สำหรับบุคคลธรรมดา ก็ต้องประพฤติธรรมในชีวิตประจำวัน ด้วยทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของการครองชีวิตตามหลักธรรมาภิบาล อันเป็นระบบแนวคิดที่เป็นหัวใจหลักของการปกครองทุกระบบการปกครอง เพราะโดยธรรมชาติของธรรมแล้ว จะรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้เกิดไปในที่ชั่ว ทั้งในระดับสังคมและประเทศชาติ ซึ่งต่างก็มุ่งถึงผู้นำหรือผู้ปกครองที่ทรงธรรม ดั่งนั้น การบริหารจัดการด้วยธรรม ถือธรรม คือความถูกต้องเป็นใหญ่ในการบริหาร คือเมื่อทุกส่วนมีธรรม การปกครองนั้น คือการปกครองแบบธรรมาธิปไตย ซึ่งสังคมประเทศชาติก็จะเจริญ รุ่งเรือง สงบสันติ เป็นกลายเป็นสังคมในอุดมคติอย่างยั่งยืน

7. เอกสารอ้างอิง

- กิตติ กันภัย. (2547). **นิเทศศาสตร์ในพระไตรปิฎก Communications in the Buddha's Tipitaka**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจษฎาภรณ์ รอดภัย, (2557). **การศึกษาวิเคราะห์หลักโอวาทปาติโมกข์ในทัศนะของพระเถระในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2562). พระปฐมบรมราชโองการพระมหากษัตริย์ 10 รัชกาลแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2562. จาก <https://www.prachachat.net/พระราชพิธีบรมราชาภิเษก/news-322804>
- พระครูสุตธรรมภาณี. (2560). โอวาทปาติโมกข์ : นโยบายการปกครองเชิงธรรมาธิปไตย. **วารสารธรรมทรรศน์**. 17(2). 229-240.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2539). **ตามทางพุทธกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- พระบุญเกิด อธิมุตโต. (2557). ภิกขุปาฏิโมกข์ในพระพุทธานุสาวาท. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**. 10(2). 247.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2549). **ธรรมาธิปไตยไม่มา จึงหาประชาธิปไตยไม่เจอ**, กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม.
- _____. (2558). **ลักษณะแห่งพระพุทธานุสาวาท**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- พระอุดมสิทธินายก. (2561). พุทธธรรมาธิปไตย. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 7(2). 239-246.

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 4, 10, 13, 20.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2562). **ประวัติศาสตร์ไทย.** สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2562. จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ประวัติศาสตร์ไทย>
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรีโอวาทปาติโมกข์แหล่งที่มา. (2562). สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2562. จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/โอวาทปาติโมกข์#พระพุทธรูปจันคณาแรก>
- MGR ONLINE. (2562). **โอวาทปาติโมกข์ หัวใจของพระพุทธศาสนา.** สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2562. จาก <https://mgronline.com/politics/detail/9580000024021>.

ประโยชน์สาธารณะ : คุณธรรมทางกฎหมายมหาชนในทัศนะพระพุทธศาสนา

Public Interest : Moral of Public Law in Buddhist Perspective

บุญชนัญญา สุขเสมอ¹

Boonchanadtha Sooksamer

บทคัดย่อ

ประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์มหาชน เป็นนิติสมบัติหรือคุณธรรมทางกฎหมาย ในกระบวนการใช้และการตีความกฎหมาย รวมทั้งนิติวิธีอื่น ๆ ในทางกฎหมายมหาชน จึงต้องคำนึงถึงหลักการประโยชน์สาธารณะเป็นฐานการคิดและการใช้เหตุผลเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันในพระพุทธศาสนาได้มีแนวทางเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะที่มีความสอดคล้องกับหลักการทางกฎหมายมหาชนเช่นเดียวกัน โดยนับแต่การจัดตั้งสังฆะ ที่มุ่งต่อการยังประโยชน์แก่ชนหมู่มากและการอนุเคราะห์โลก รวมถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหลายประการ อาทิ หลักสังคหะวัตถุ 4 หลักนาลกรณธรรม 10 หลักอภิปรินิยธรรม หลักทศพิธราชธรรม หรือหลักจักรวรรดิวัตร ฯลฯ โดยหลักธรรมเหล่านี้มีลักษณะเป็นทั้งรูปแบบ วิธีการ หลักการ ของการก่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะ ทั้งมีความสอดคล้องกับนิติวิธีของหลักประโยชน์สาธารณะด้วย ดังนั้นในการคิด การใช้เหตุผล การตีความกฎหมาย จึงสามารถนำเอาหลักธรรมเหล่านี้มาใช้เป็นฐานคิด เพื่อช่วยให้หลักการประโยชน์สาธารณะอันเป็นคุณธรรมทางกฎหมายมหาชน บรรลุผลได้

คำสำคัญ : ประโยชน์สาธารณะ, คุณธรรมทางกฎหมายมหาชน, พระพุทธศาสนา

ABSTRACT

The public interest. It's the property of laws or moral of laws. It is the process for open to interpretation of law. Including other juristic method in public laws so has got something to think about the main of the public interest. And made it become to base the idea and both of them are meaning of the reason. While in the Baddish, They give concept about public interest, it has a consistency of public laws too. When the time Sungka was found, they desired to make it useful for people of the nation and in the world. It includes the morality of Baddish, which has some concepts like Nathakaraadhamma, Raja – Dhamma, Cakkavatta. Both of these

¹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา

ideas have some concepts and patterns in principles which are useful for public interest and juristic method. Thinking leads to interpretation of laws and take moral principles. With the help of all concepts they will achieve moral laws of public interest.

Keywords : Public Interest, Moral of Public Law, Buddhism

1. บทนำ

มีการให้คำนิยามของกฎหมายมหาชน โดยทั่วไปว่า “เป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ องค์กรของรัฐ และประชาชน ซึ่งฝ่ายรัฐมีอำนาจบังคับการได้ฝ่ายเดียว โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่กรณีอีกฝ่าย ภายใต้การควบคุมการใช้อำนาจของกฎหมาย และรัฐจะต้องบังคับการให้เกิดผลเป็นประโยชน์สาธารณะ” (ผจญ คงเมือง, 2550, หน้า 6) จากนิยามดังกล่าว บ่งชี้ลักษณะสำคัญของกฎหมายมหาชนว่า เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่ฝ่ายรัฐในการปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้เกิดผลเป็นประโยชน์สาธารณะ กล่าวคือ การใช้อำนาจของรัฐจะใช้ได้เท่าที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และการใช้อำนาจที่กฎหมายให้ไว้ ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่มหาชน หรือประโยชน์สาธารณะ รัฐและองค์กรของรัฐมีหน้าที่และภารกิจที่จะต้องกระทำการให้เกิดผลเป็นประโยชน์สาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม (Chris Wheeler, 2006, หน้า 12) ทำให้รัฐต้องผูกพันตนต่อหลักกฎหมายมหาชน บรรดาการกระทำของรัฐจึงมุ่งตรงไปที่ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่สาธารณะสามารถกล่าวได้อย่างชัดเจนว่า หัวใจสำคัญของกฎหมายมหาชนคือ ประโยชน์สาธารณะ ทั้งมีการยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์มหาชน เป็นนิติสมบัติหรือคุณธรรมทางกฎหมายมหาชน (สมยศ เชื้อไทย, 2551, หน้า 28) รวมทั้ง หลักการประโยชน์สาธารณะยังเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความเป็นดุลยภาพของสังคม (Manuel Benabent F. de Córdoba, 2010, หน้า 382) ซึ่งทั้งในระบบนิติวิธี อันเป็นการใช้ การตีความ การให้เหตุผล ตลอดจนรวมถึงวิธีการทางกฎหมายอื่น ๆ และในระบบการศึกษากฎหมายมหาชน จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

2. คุณธรรมทางกฎหมายมหาชน

คุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtshut) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า นิติสมบัติ (คณิต ณ นคร 2557, หน้า 149) ได้รับการนิยามไว้ว่าเป็น ประโยชน์หรือคุณค่าของการอยู่ร่วมกันที่กฎหมายคุ้มครองหรือประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง สิ่งนี้อาจพิจารณาได้ว่าเป็นเจตจำนงอย่างที่สุดของกฎหมายที่มุ่งตราขึ้นเพื่อการคุ้มครองสิ่งนั้น โดยในบรรดากฎหมายทุกประเภทจะต้องมีคุณธรรมทางกฎหมายเป็นองค์ประกอบสำคัญ และมีลักษณะเป็นความคิดเป็นนามธรรม ที่โดยตัวของคุณธรรมทางกฎหมายเอง

นั้น มีประโยชน์ (Interesse) และมีคุณค่า (Wert) ในตัวและมุ่งหมายสร้างประโยชน์และคุณค่าให้เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน

ดังที่ทราบว่าคุณธรรมทางกฎหมายคือประโยชน์หรือคุณค่าที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองหรือมุ่งให้เกิดผล โดยที่ประโยชน์มหาชนนี้ คือความต้องการโดยส่วนมากของประชาชนในรัฐหรืออาจเป็นความต้องการร่วมกันและเป็นความต้องการโดยพื้นฐานของมนุษย์ประกอบด้วย ความต้องการอยู่รอดปลอดภัยและความต้องการอยู่อย่างสะดวกสบายในการดำรงชีพ ซึ่งความต้องการนี้เองนำมาซึ่งภารกิจที่รัฐจะต้องจัดทำให้เกิดมีขึ้นนั้นคือการบริการสาธารณะเพื่อการสนองต่อความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน ขณะเดียวกันก็ต้องส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนไปพร้อมด้วย ความต้องการดังกล่าวนี้มีลักษณะเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการจัดให้มีการสนองตอบดังกล่าวอย่างพอเหมาะ

ประโยชน์มหาชนในฐานะเป็นคุณธรรมทางกฎหมายหรือนิติสมบัติ ได้ถูกแยกเป็นประเภทไว้โดยพิจารณาจากลักษณะของประโยชน์มหาชน(สมยศ เชื้อไทย, 2551, หน้า 37) จำแนกลักษณะไว้ 2 ประการ คือ ประโยชน์มหาชนทั่วไป เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนทุกคนในรัฐ อาทิ ประโยชน์จากการป้องกันประเทศ การปกครองและรักษาความสงบภายในรัฐ ส่วนอีกประเภทคือ ประโยชน์มหาชนเฉพาะ มีลักษณะเป็นประโยชน์ที่ตกแก่บุคคลโดยเฉพาะ อันเป็นสิทธิทางมหาชนที่เป็นประโยชน์โดยตรงเฉพาะราย โดยที่ประโยชน์ดังกล่าวนี้เป็นกรณีที่รัฐได้จัดให้มีไว้ หากผู้มีความสมบัตินั้นสอดคล้องกับการเข้ารับประโยชน์นั้นก็สามารถเข้ารับประโยชน์นั้นได้ อาทิ การจัดให้มีการเรียนการสอน การศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการ บุคคลใดที่เข้ารับการศึกษา ก็จะได้ประโยชน์จากการจัดให้มันั้นไป หรือการบริการสาธารณะเกี่ยวกับสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่รัฐจัดให้บริการขึ้น โดยประการดังกล่าวนี้มุ่งหมายเพื่อให้ความเป็นอยู่ของประชาชนมีความสะดวกสบาย และมีความเจริญก้าวหน้า

3. หลักการประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์มหาชน

ประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) เป็นข้อความที่ปรากฏในทางกฎหมายอยู่บ่อยครั้ง แม้จะไม่ปรากฏการนิยามโดยบทบัญญัติของกฎหมายตลอดจนคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาของศาลไว้อย่างชัดเจน ทั้งคำนี้ก็ยากต่อการนิยามความหมายให้ได้อย่างชัดเจน ด้วยเป็นคำที่มีนัยและขอบเขตกว้างขวาง โดยในทางวิชาการได้มีการอธิบายความไว้สังเขป (ขุนประเสริฐศุภมาตรา, 2480, หน้า 75) ว่าเป็นประโยชน์ส่วนร่วมอันเป็นความต้องการของประชาชน โดยประโยชน์สาธารณะจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่จากการดำเนินการของรัฐ ซึ่งมีอำนาจมหาชนเป็นกลไกให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมาย(บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2538, หน้า 333) ทั้งนี้ ลักษณะของประโยชน์สาธารณะ เป็นการมองประโยชน์ของประชาชนโดยภาพรวม โดยมุ่งหมายสร้าง

ประโยชน์แก่ส่วนรวมในพื้นที่จำเป็น โดยลักษณะของประโยชน์สาธารณะจะเป็นผลประโยชน์ที่ปรากฏแก่ปัจเจกชนแต่ละรายนั้นเป็นผลพลอยได้จากการสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวมเท่านั้น หลักการประโยชน์สาธารณะจึงมิใช่กระบวนการรวบรวมความต้องการของประชาชนแต่ละคน (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2540, หน้า 21)

4. สังฆะ : จุดเริ่มต้นของประโยชน์สาธารณะในทางพระพุทธศาสนา

หากจะกล่าวถึงแนวคิดประโยชน์สาธารณะในคำสอนของพระพุทธศาสนา สิ่งที่เราควรนำมาเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาและพิจารณาคือ หากพิจารณาศาสนาพุทธในฐานะเป็นกลุ่มชนหรือสังคมหนึ่ง ที่ประกอบด้วยไปด้วยสมาชิกของสังคมเป็นพุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา พระพุทธศาสนาได้ถือเอาแนวคิดประโยชน์สาธารณะเป็นอีกหนึ่งใจความสำคัญของการก่อตั้งสังคมขึ้น กล่าวคือ นับแต่การเริ่มต้นจัดตั้งสังฆะและเป้าหมายในการประกาศธรรม เผยแผ่พระพุทธศาสนา เมื่อครั้งต้นพุทธกาล พระพุทธเจ้าตรัสแก่พระสาวกในการจาริกไปเผยแผ่ธรรมะ หรือประกาศคำสอนของพระพุทธเจ้า อันประกอบด้วยพระยสกุลบุตร 1 รูป พร้อมด้วยเหล่าพระภิกษุผู้เป็นสหายของพระยสกุลบุตรอีก 54 รูป รวมกับพระปัญจวัคคีย์อีก 5 รูป รวมเป็น 60 รูป ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ในการออกเผยแผ่ธรรม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539, หน้า 40) มีใจความตอนหนึ่งว่า

“จรถ ภิกขเว จาริกิ พุชชนิตาย พุชชนสุชาย โลกานุกมปาย อตถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสสานิ. มา เอเกน ทเว อคมิตถ. เทเสถ ภิกขเว ฌมมิ อาทิกลยาณิ มชฌเมกลยาณิ ปริโยสานกลยาณิ สาทถิ สพยณชนิ เกวลปริปฺปนฺณิ ปริสุทฺธิ พุทฺทมจิริยิ ปกาเสถ. สนติ สตฺตา อปฺปรชกฺขชาติกา อสฺสวนตา ฌมฺมสฺส ปรีหายนติ ภวิสฺสนติ ฌมฺมสฺส อญฺญาตาโร. อหฺมปิ ภิกขเว เยน อรุเวลา เสนานิกโม เต นุสฺสงกมิตฺสสามิ ฌมฺมเทสนายา”ติ.

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน สัตว์ทั้งหลายที่มีธุลีในตนน้อย มีอยู่ย่อมเสื่อมเพราะไม่ได้ฟังธรรม จักมีผู้รู้ธรรม ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบลอรุเวลาเสนานิกมเพื่อแสดงธรรม” (วิ. มหา. 4/32/ 40)

จากพระพุทธพจน์ดังกล่าว แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ในการประกาศธรรมที่มุ่งฝึกฝนพัฒนาคน มุ่งต่อการสร้างประโยชน์แก่ชนหมู่มาพร้อมกับสร้างให้เกิดความสุขแก่ชนหมู่มา และทั้งมวลที่ได้สร้างไว้จะต้องเป็นไปเพื่อการอนุเคราะห์แก่ชาวโลกอย่างเท่าเทียมและถ้วนทั่ว ประการนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของประโยชน์สาธารณะในพระพุทธศาสนาโดยสามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

4.1 เป็นการประกาศหน้าที่ของพระภิกษุ

พระพุทธเจ้าทรงประกาศแก่ภิกษุว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์” ประการนี้ เป็นการประกาศทัศนคติในความหมายของประโยชน์มหาชนหรือประโยชน์สาธารณะ เนื่องจาก โดยปกติพระภิกษุผู้เป็นสุปฏิปันโน ย่อมฝึกตนได้ พัฒนาตนได้อยู่โดยสมบูรณ์แล้ว หากแต่สังฆะที่พระพุทธเจ้าตั้งขึ้นนี้ มิได้มีเฉพาะแต่ประโยชน์ตนเท่านั้น หากจะต้องยังประโยชน์แก่ผู้อื่นไว้ด้วย อนุเคราะห์แก่โลกไว้ด้วย ทั้งการเดินทางจาริกไป ก็มีได้เพียงความสนุกเพลิดเพลินของภิกษุผู้จาริก แต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของภิกษุที่จะได้ยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นนั่นเองหากพิจารณาเปรียบเทียบกับสังคมรัฐในปัจจุบัน บุคคลผู้ทำหน้าที่ในองค์กรรัฐ ก็เฉกเช่นการจาริกของพระภิกษุ ที่จะต้องทำบทบาทในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน แก่สังคมรัฐและประเทศชาติ เมื่อตั้งเป้าหมายที่จะยังผลคือการความสงบสุขและประโยชน์แก่ประชาชน การปฏิบัติหน้าที่ราชการก็ยิ่งผลดีด้วยเช่นกัน

4.2 วิธีดำเนินการให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะ

พระพุทธเจ้าได้ทรงอธิบายวิธีการในการปฏิบัติในการเผยแผ่ธรรมของพระภิกษุ ไว้ว่า “แต่อย่าได้ไปทางเดียวกันสองรูป เธอทั้งหลายจงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง” ประการนี้ สามารถเข้าใจได้ว่า ภิกษุในขณะนั้นมีจำนวนน้อย การไปพร้อมกันในสถานที่เดียวกันจะทำให้การเผยแผ่ธรรมที่จะยังประโยชน์นั้นเป็นไปอย่างไม่กว้างขวาง จึงให้ไปในทางที่หลากหลาย ไม่ไปในทางเดียวกันขณะเดียวกัน วิธีการในการแสดงธรรมจะต้องอธิบายให้กระจ่างชัดแจ้งเข้าใจโดยง่ายนับแต่ต้นจบจนจบความ โดยเนื้อหาเป็นแบบแห่งการปฏิบัติอันบริสุทธิ์ถูกต้องและครบถ้วน และการแสดงธรรมการอธิบายธรรมจะต้องชัดเจนทั้งประโยค ทั้งบริบท ทั้งคำ นั้นเป็นเพราะ ในบริบทของธรรมหรือในคำที่กล่าวธรรม มีความสำคัญที่อาจยังผลให้ผู้ฟังธรรมได้

4.3 เจตนารมณ์ของการประกาศธรรม

จากความมุ่งหมายในการยังประโยชน์แก่ชนหมู่มาก พร้อมทั้งวิธีการที่ทรงตรัสไว้ดีแล้วนั้น ทรงมีเหตุผลของการดำเนินการสร้างประโยชน์ว่า “ในโลกนี้ สัตว์พวกที่มีกิเลสเพียงดังธูลีในจักขุเบาบางยังมีอยู่ เพราะไม่ได้ฟังธรรม สัตว์พวกนั้นจึงเสื่อมเสียไป ผู้ที่รู้ทั่วถึงธรรมได้ ยังจักมี” โดยประการสุดท้ายนี้ นับเป็นเหตุผลขยายความแห่งเจตนารมณ์ของการจาริกไปเพื่อยังประโยชน์ นั่นคือให้ผู้ที่ยังสามารถอบรมสั่งสอนได้ ได้ฝึกฝนปฏิบัติ และได้พัฒนาสามารถเข้าสู่กระบวนการพัฒนาได้ และก้าวขึ้นมา พัฒนาขึ้นมาจากเดิมได้แม้เพียงน้อยนิดก็ตามโดยหากเทียบเคียงกับแนวคิดทางกฎหมาย เจตนารมณ์นี้เปรียบได้กับเป็นคุณธรรมของกฎหมาย นั่นคือ เป็นใจความสำคัญสูงสุดที่จะต้องมุ่งไปให้ถึงเป้าหมายของกฎหมายหรือใจความสำคัญที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองนั่นเอง จึงพบว่า สังฆะที่

พระพุทธเจ้าตั้งขึ้น มีความมุ่งหมายทั้งต่อการฝึกฝนอบรมพัฒนาบุคคลผู้เข้ามาเป็นภิกษุอยู่ในชุมชน และทั้งมุ่งต่อการเผยแผ่หลักธรรม โดยมีภิกษุเป็นผู้เผยแผ่ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้

จากที่กล่าวมาทั้ง 3 ข้อข้างต้นจะพบว่า การกำเนิดขึ้นของสังฆะหรือชุมชนแห่งพุทธบริษัท ก็แต่โดยเริ่มต้นจากเจตนารมณ์ในการยังให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะหรือเรียกว่าเป็นประโยชน์ มหาชน เมื่อจุดเริ่มต้นเป็นประโยชน์ดังกล่าว ย่อมยังผลให้ทิศทางการดำเนินไปของสังฆะก็ย่อมจะ สอดคล้องกับการจัดตั้งด้วยเช่นกัน จึงจะพบในว่า ในพระพุทธานุสาปฏิญาณที่พระพุทธเจ้า ทรงแสดงได้จำนวนมากที่มีความสอดคล้องกับประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์มหาชน ซึ่งจะได้ อธิบายขยายความต่อไป

5. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับหลักการประโยชน์สาธารณะ

เมื่อได้ทราบถึงเจตนารมณ์ของการจัดตั้งสังฆะตั้งต้นเป็นประโยชน์สาธารณะแล้ว ย่อม ยังผลให้การดำเนินไปของสังฆะเป็นไปเพื่อประโยชน์ของมหาชนด้วยเช่นกัน โดยในที่นี้จะได้อธิบายถึง หลักธรรมที่มีความสอดคล้องกับแนวทางของหลักประโยชน์สาธารณะในทางกฎหมายที่ศึกษากันอยู่ใน ปัจจุบันโดยนำหลักธรรมที่มักได้ยินได้ฟังกันเป็นนิตย ทั้งนี้เนื่องจากปรากฏหลักธรรมมากมายที่ สอดคล้องหลักการประโยชน์สาธารณะที่มีได้กล่าวถึงในที่นี้ โดยแยกกลุ่มเป็นหลักธรรมสำหรับบุคคล หลักธรรมสำหรับสังคมและประเทศชาติ ดังต่อไปนี้

5.1 หลักธรรมเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะสำหรับบุคคล

จุดเริ่มต้นที่สำคัญของการยังให้เกิดประโยชน์สาธารณะ จะต้องเริ่มต้นบุคคลที่มองเห็น คุณค่าและประโยชน์ที่จะเกิดแก่สาธารณะ เมื่อตนเห็นคุณค่าอันเกิดขึ้นจากการยังให้เกิดประโยชน์แก่ สาธารณะ ย่อมส่งผลให้เกิดการกระทำเกิดขึ้นและแสดงออกไปได้นั่นเอง ในพระพุทธานุสาปฏิญาณได้ กล่าวถึงหลักธรรมเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะสำหรับบุคคลไว้ โดยยกหลักสำคัญมาดังนี้

5.1.1 สังคหะวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหัวใจของผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเพื่อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตฺโต, 2553, หน้า 25) ส่วนนี้แม้จะไม่ใช่การยังประโยชน์โดยตรง หากแต่เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้บุคคลเห็นคุณค่าของ การยังประโยชน์แก่สาธารณะ ดังจะพบว่า ทาน อันเป็นการให้ การเสียสละ เอื้อเพื่อ เป็นการ แสดงออกทางกาย ปิยวาจา การพูดด้วยความจริงใจ เข้าใจ ใส่ใจ เป็นการแสดงออกทางวาจา อตถจริยา เป็นการสงเคราะห์ทุกชนิดหรือการประพฤตินสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และ สมานัตตา คือการเป็นผู้มี ความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอดันเสมอลาย เมื่อบุคคลเริ่มต้นเป็นผู้ให้จากใจที่เป็น สาธารณะ การรวมกันเข้าบุคคลเหล่านี้ย่อมเกิดเป็นพลังและคุณค่าแก่สาธารณะ และย่อมนำไปสู่การ สร้างประโยชน์แก่สาธารณะในที่สุด

5.1.2 นาถกรรมธรรม 10 เป็นหลักธรรมที่สร้างที่พึ่งแก่ตนเอง ให้ตนพึ่งตนเองและสามารถก้าวไปสู่การเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้อีกด้วย (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต, 2553, หน้า 26 - 27) หลักธรรมนี้จะช่วยให้ผู้ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะมีความเข้มแข็ง และแข็งแกร่งในการบำเพ็ญประโยชน์แก่สาธารณะ ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่า งานสาธารณะประโยชน์หรืองานอันเกี่ยวกับประโยชน์ของผู้คนนี้ เป็นการทำงานหนัก ที่งานที่ต้องคิดค้น ต้องทุ่มเทแรงกายแรงใจเข้าไป ย่อมทำให้เกิดความหวั่นไหวในการทำหน้าที่ หลักกรรม นาถกรรมธรรมนี้ จะช่วยพยุยงจิตใจและกายของคุณคนให้เข้มแข็ง ให้มั่นคงได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาเข้าไปจะพบว่า ตั้งแต่ *ศีล* ที่เป็นการปฏิบัติถูกต้องตามธรรม ตามกฎหมาย *พหุสัจจะ* อันเป็นการได้ยิน ได้ฟังมาก การเรียนรู้ศึกษามาก *กัลยาณมิตร* การคบคนดี เป็นมิตร จะช่วยให้เรามีผู้ช่วย มีผู้แนะนำทางดี ให้เราทำประโยชน์อย่างไม่หวั่นไหว *โสวจิตสสตา* เป็นผู้ว่าง่าย พุดกันง่าย เข้าใจง่าย ไม่ใจร้อนผลิผลลาม *กิงกรรมเยสุ ทักขตา* เป็นผู้ชวนชวายเป็นกิจของหมู่คณะ ในฐานะที่ตนเองเป็นสมาชิกหนึ่งของหมู่คณะ ทำไปอย่างไม่ลดละ ไม่ย่อท้อ ให้สำเร็จประโยชน์ของหมู่คณะให้ได้ *ธรรมกามตา* เป็นผู้ใคร่ธรรม หมั่นศึกษาหาความรู้ ให้รู้จริงในสิ่งที่ทำ เพื่อมิให้พลาดจากธรรม *วิริยารัมภะ* มีความเพียร กระทำการงานอย่างเต็มกำลังไม่ลดละ *สันตุภูฐี* มีความสันโดษ รู้พอดี พอเหมาะ ไม่ทะเยอทะยาน มักได้ มักใหญ่ แล้วไปเบียดเบียนผู้อื่น *สติ* มีความระลึกได้อยู่เสมอว่าตนกำลังทำอะไร ในภาระหน้าที่ ไม่บกพร่อง ไม่หลุดลอยไปจากปัจจุบัน และ *ปัญญา* มีปัญญาอยู่เหนืออารมณ์ ในการทำหน้าที่ต่าง ๆ และการพัฒนาตน

5.2 หลักธรรมเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะสำหรับสังคมและประเทศชาติ

เมื่อพิจารณาหลักธรรมอันสอดคล้องกับหลักประโยชน์สาธารณะในทางกฎหมายมหาชน จะพบหลักธรรมมากมายที่มีความสอดคล้องและเป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ในที่นี้จึงได้นำเอาหลักสำคัญมานำเสนอให้ได้พิจารณา ดังต่อไปนี้

5.2.1 อปรีหานิยธรรมเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสังคม เป็นหลักที่ช่วยป้องกันความเสื่อม นำไปสู่ความเจริญ (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต, 2553, หน้า 30) ประกอบด้วย 1) ประชุมกันเป็นนิตย การพบปะประชุมกันเป็นประจำ 2) การพร้อมเพรียงกันทั้งในการประชุมการทำงาน 3) ไม่ถืออำนาจใคร่สะกดวางกฎเกณฑ์โดยตามใจตนเอง และต้องยึดถือความเห็นส่วนรวมที่วางกฎเกณฑ์เป็นหลักการอย่างเคร่งครัด 4) ให้เกียรติผู้ใหญ่ ซึ่งมีประสบการณ์รับฟังความเห็นและเรียนรู้ 5) ให้เกียรติและคุ้มครองกุลสตรีชื่อนี้เป็นหลักการส่งเสริมการมีส่วนร่วม สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค 6) เคารพสักการะปูชนียสถาน ที่เป็นสิ่งเตือนความทรงจำให้ตั้งมั่นในความดี และ 7) ให้ความอารักขาบำรุงแก่ผู้ทรงศีล ในฐานะที่เป็นหลักใจและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน

หลักการของหลักอปรีหานิยธรรมนี้ หากพิจารณาในระบอบประชาธิปไตยย่อมเป็นพื้นฐานสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ที่จะมีส่วนร่วมในการเมือง

การปกครอง การบริหารราชการของรัฐ ดังที่ปรากฏอย่างชัดเจนในสิทธิชุมชนที่สามารถเข้าร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ฯลฯ ภาครัฐในฐานะผู้มีหน้าที่ดำเนินการให้เกิดผลเป็นประโยชน์แก่สาธารณะจึงต้องดำเนินการสนับสนุนและจัดให้มีการดำเนินการตามสิทธิโดยประชาชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและสามารถดำเนินการดังกล่าวไปอย่างสงบเรียบร้อยและมีคุณภาพระหว่างประโยชน์ของสาธารณะและประโยชน์ของปัจเจกชนนั่นเอง

5.2.2 ทศพิธราชธรรมโดยทั่วไปจะแปลว่า ธรรมะสำหรับพระราชา ๑๐ ประการ แต่หากจะถือเอาการแปลโดยมุ่งเน้นไปที่เจตนารมณ์ที่แท้จริงแล้ว ทศพิธราชธรรม แปลความว่า หลักการหรือหลักปฏิบัติที่ผู้นำ บุคคลที่จะทำให้อาณาประชาราษฎร์เกิดความยินดีโดยชอบธรรม(พระมหาพรหม ธรรมมหาโส, 2556, หน้า 23 – 25) กล่าวตามนัยนี้ ผู้นำหรือบุคคลที่จะทำให้อื่นเกิดความพึงพอใจนั้น จึงต้องมีตัวชี้วัด 10 ประการ(พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต, 2551, หน้า 240 – 241) ประกอบด้วย

- 1) การให้ (ทาน)คือ สละทรัพย์สิ่งของบำรุงเลี้ยง ช่วยเหลือประชาราษฎร์ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
- 2) ความประพฤติดีงาม (ศีล) คือ สำรวมกายและวจีหวาร ประกอบแต่การสุจริต รักษาจิตดีคุณให้ควรเป็นตัวอย่าง และเป็นทีเคารพนับถือของประชาราษฎร์ มิให้มีข้อที่ใครจะดูแคลน
- 3) การบริจาค (ปริจาคะ) คือ เสียสละความสุขสำราญ ตลอดจนชีวิตของตนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- 4) ความซื่อตรง (อาชวะ)คือ ซื่อตรงทรงสัตย์ไว้มารยา ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน
- 5) ความอ่อนโยน (มัทวะ) คือ มีอหยาตัย ไม่เย่อหยิ่ง หยาบคายกระด้าง ถือตัวถือตน มีความงามสง่าเกิดแต่ท่วงทีกริยาสุภาพนุ่มนวลละมุนละไม ให้ความรักภักดี แต่มีขาดคนยำเกรง
- 6) ความทรงเดช (ตปะ) คือ แผดเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบครองย่ำยีจิตระงับยับยั้งข่มใจได้ ไม่ยอมให้หลงไหลหมกมุ่นในความสุขสำราญและความปรนเปรอ ความเป็นอยู่สม่ำเสมอหรืออย่างสามัญ มุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียรทำกิจให้บริบูรณ์
- 7) ความไม่โกรธ (อภโกธะ) คือ ไม่เกรี้ยวกราด ลุอำนาจความโกรธจนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและกระทำการต่างๆ ผิดพลาดเสียธรรม มีเมตตาประจําใจไว้ระงับความเคืองขุ่นวินิจฉัยความและกระทำการด้วยจิตอันราบเรียบเป็นตัวของตนเอง
- 8) ความไม่เบียดเบียน (อวิหิงสา) คือ ไม่บีบบังคับกดขี่ เช่น เก็บภาษีขูดรีด หรือเกณฑ์แรงงานเกินขนาด ไม่หลงระเริงอำนาจขาดความกรุณา หาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาชญาแก่ประชาราษฎร์ผู้ใด เพราะอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง

9) ความอดทน (ขันติ) คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากกายน่าเหนื่อยหน่ายเพียงไรก็ไม่ท้อลถอย ถึงจะถูกยั่วถูกหยันด้วยคำเสียดสีถากถางอย่างไร ก็ไม่หมดกำลังใจไม่ยอมทิ้งกรรมที่บำเพ็ญโดยชอบธรรม

10) ความไม่คลาดธรรม (อวิโรธนะ) คือ เป็นหลักหนักแน่นในธรรม ไม่เอนเอียงหวั่นไหว เพราะถ้อยคำที่ตีร้ายลามกสักการะ หรืออริฏฐารมณ อณีฏฐารมณใด ๆ สถิตมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรมคือความเที่ยงธรรมก็ดี นิติธรรมคือระเบียบแบบแผนหลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามก็ดี ไม่ประพฤตินำให้เคลื่อนคลาดวิบัติไป

เมื่อพิจารณาจากความหมายที่ปรากฏดังกล่าวแล้ว หลักการประโยชน์สาธารณะเป็นใจความสำคัญของการใช้อำนาจมหาชนหรืออำนาจปกครอง ผู้ปกครองรัฐจึงต้องมีจิตวิญญาณเพื่อประโยชน์สาธารณะ มีจิตคิดจะให้เป็นสิ่งเริ่มแรก ทั้งจะต้องมีความประพฤติอันดีเป็นฐาน กล่าวคือต้องใช้อำนาจโดยชอบ แสดงออกด้วยความเมตตา ใช้อำนาจอย่างมีขอบเขต และถือหลักนิติธรรมนิติรัฐเป็นหลัก ไม่เอนเอียงมีอคติ ไม่ลุแก่อำนาจ ไม่กดขี่ข่มเหง ต้องอดทนทำประโยชน์ให้สำเร็จผลและไม่ปล่อยให้เป้าหมายอันมุ่งให้เกิดประโยชน์หลุดลอยไป

อนึ่ง นอกจากหลักทศพิธราชธรรม จะพิจารณาได้ว่าเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการปกครองประการหนึ่งแล้ว ในอีกด้านหนึ่ง ทศพิธราชธรรมยังเป็นเครื่องชี้แนะทางการดำเนินการให้เกิดประโยชน์สาธารณะได้ ดังปรากฏในทางกฎหมายว่า หลักความได้สัดส่วนหรือหลักความพอสมควรแก่เหตุ เป็นข้อพิจารณาการดำเนินการให้เกิดประโยชน์สาธารณะ หากได้เพิ่มหลักทศพิธราชธรรมเข้าไป จะทำให้เกิดการดำเนินการของรัฐเพื่อยังผลเป็นประโยชน์สาธารณะที่มีความแยกแยะ ละเอียดถี่ถ้วน และเกิดประโยชน์สูงสุดเป็นแน่แท้

5.2.3 จักรวรรดิวัตร เป็นธรรมอันเกี่ยวกับการบำเพ็ญกรรมดีของจักรพรรดิคือ ปฏิบัติหน้าที่ของนักปกครองผู้ยิ่งใหญ่ที่เรียกว่า จักรวรรดิวัตร (ธรรมนิยมหรือหน้าที่ประจำของจักรพรรดิ) 5 ประการ(พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต, 2553, หน้า 33 - 34) อันได้แก่ 1) ถือธรรมเป็นใหญ่ (ธรรมาธิปไตย) คือ ยึดถือความจริง ความถูกต้องความดีงาม เหตุผล หลักการ กฎกติกาที่ชอบธรรมเป็นบรรทัดฐานเคารพธรรม เชิดชูธรรม นิยมธรรม ตั้งตนอยู่ในธรรม ประพฤติธรรมด้วยตนเอง 2) ให้ความคุ้มครองโดยธรรม (ธรรมิการักษา) คือ จัดอำนาจการรักษาค้ำครองป้องกันอันชอบธรรม แก่ชนทุกหมู่เหล่าในแผ่นดิน ตลอดจนสัตว์เท่าสัตว์ปีกอันควรสงวนพันธุ์ทั้งหลาย 3) ห้ามกั้นการอาธรรม (มา อธรรมการ)คือ จัดการป้องกันแก้ไข มิให้การกระทำที่ไม่เป็นธรรม การเบียดเบียนข่มเหง และความผิดความชั่วร้ายเดือดร้อน เกิดมีขึ้นในบ้านเมือง ชักนำประชาชนให้ตั้งมั่นในสุจริตและนิยมธรรม รวมทั้งจัดวางระบบที่ป้องกันคนร้าย ให้โอกาสคนดี 4) ปันทรัพย์ (ธนาอนุประทาน) แก่ชนผู้ยากไร้มิให้มีคนขัดสนยากไร้ในแผ่นดิน เช่น จัดให้ราษฎรทั้งปวงมีทางหาเลี้ยงชีพ ทำมาหากินได้โดยสุจริต 5) ไม่ขาดการสอบถามปรึกษา (ปริปุจฉา) แสวงปัญญาและความดีงามยิ่งขึ้นไป โดยมีที่ปรึกษาที่ทรง

วิชาการทรงคุณธรรม ผู้ประพฤติดีประพฤติชอบ ผู้ไม่ประมาทมิ้วเมา ที่จะช่วยให้เจริญปัญญาและ
กุศลธรรม

หลักจักรวรรดิวัตรนี้ นับได้ว่าเป็นการทำงานร่วมกันกับหลักทศพิธราชธรรม หาก
พิจารณาว่า หลักทศพิธราชธรรมเป็นหลักกำกับให้การยังประโยชน์สาธารณะเกิดผล เป็นการชี้วัดผล
การดำเนินการให้เกิดประโยชน์สาธารณะของผู้ปกครอง ย่อมกล่าวได้ว่า หลักจักรวรรดิวัตร เป็น
หลักธรรมที่มุ่งกำกับที่ตัวผู้ดำเนินการในภารกิจของรัฐ กล่าวคือ เมื่อภารกิจของรัฐคือ การดำเนินการ
ให้เกิดผลเป็นประโยชน์สาธารณะ ย่อมต้องเมืองค์กรและบุคคลเป็นผู้ดำเนินการ ตัวบุคคลที่ดำเนินการ
นี้จะย่อมต้องมีคุณสมบัติหรือประพฤติตนในรูปแบบของหลักธรรมจักรวรรดิวัตรอย่างครบถ้วน จึงจะ
สามารถดำเนินการภารกิจของรัฐหรือพร้อมต่อการยังผลให้เกิดประโยชน์สาธารณะได้นั่นเอง

6. ประโยชน์สาธารณะในทัศนะพระพุทธศาสนา : ธรรมะของนักกฎหมายมหาชน

ประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์มหาชนที่ถือเป็นนิติสมบัติของกฎหมายมหาชน หรือเป็น
คุณธรรมของกฎหมายมหาชน เมื่อได้พิจารณาในทัศนะของพระพุทธศาสนา จะพบฐานความคิดที่มุ่งหมาย
ต่อการฝึกฝนพัฒนาคุณค่าตั้งแต่ตัวบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ หลักการคิด วิธีการดำเนินการให้เกิด
ประโยชน์สาธารณะ สอดคล้องกับหลักธรรมจุดหมาย 3 ด้าน (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต,
2553, หน้า 8 – 9) กล่าวคือ เป็นจุดมุ่งหมายเพื่อตน (อัตตัตถะ) คือ ตัวผู้บำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ
ได้ทำหน้าที่ในฐานะผู้มีอำนาจในรัฐ ผู้เป็นข้าราชการ ผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเพื่อประโยชน์
สาธารณะ ประการต่อมาคือ จุดมุ่งหมายเพื่อผู้อื่น (ปรัตถะ) คือ เมื่อได้ทำหน้าที่ในการสร้างประโยชน์
สาธารณะ ก็พึงดำเนินการให้เกิดผลเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ให้ประชาชนได้รับผลเป็นประโยชน์
สาธารณะอย่างแท้จริง มิใช่เพียงทำไปตามหน้าที่โดยไม่ไตร่ตรองพิจารณา และเมื่อจุดมุ่งหมายเพื่อตน
เพื่อผู้อื่นครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ย่อมยังผลให้เกิดเป็น จุดมุ่งหมายร่วมกัน(อุภยัตถะ)คือสภาวะความ
คุณภาพของประโยชน์มหาชนและประโยชน์ปัจเจกชน

การพิจารณาผลที่จะเกิดเป็นประโยชน์สาธารณะนั้น ในทางพระพุทธศาสนาจึงพิจารณาอย่าง
รอบด้าน กล่าวคือ มองถึงประโยชน์อันจะเกิดขึ้น ตามหลักธรรม อรรถะ 3 ได้แก่ ประโยชน์ปัจจุบัน
(ทิฏฐธัมมิกัตถะ)ประโยชน์เบื้องหน้า (สัมปรายิกัตถะ) ประโยชน์อย่างยิ่ง (ปรมาตถะ)(พระพรหมคุณาภรณ์
ป.อ. ปยุตโต, 2553, หน้า 8-9) และหากพิจารณาถึงรายละเอียดแล้วในทัศนะของกฎหมายมหาชน หลัก
อรรถะ 3 นี้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ทางข้อความคิดและหลักธรรมได้(บุญฉณภูษา กรัชกายพันธ์,
2559, หน้า 70-71) ดังต่อไปนี้

6.1 การพิจารณาประโยชน์ปัจจุบัน (ทิฏฐธัมมิกัตถะ) เป็นข้อพิจารณาที่พึงพิจารณา
ประโยชน์ในปัจจุบัน หากกล่าวในด้านการบริการสาธารณะคือ การจัดให้มีบริการโดยรัฐที่สนองตอบ
ประโยชน์ปัจจุบันของประชาชนอย่างทันควันทันที เมื่อใดเกิดความขัดข้องใด ๆ ในการให้บริการหรือ

เกิดทุกข์ภัยใดแก่ประชาชน รัฐในฐานะฝ่ายปกครองจะออกมาเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชน นอกจากการเห็นประโยชน์ในปัจจุบันแล้ว

6.2 การพิจารณาประโยชน์เบื้องต้น (สัมปรายภคตละ) เป็นข้อพิจารณาที่พึงพิจารณาประโยชน์ต่อเนื่องไปในเบื้องต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาในการให้บริการสาธารณะ คือ ฝ่ายรัฐจะต้องดำเนินการให้การจัดทำบริการสาธารณะที่สามารถเอื้อให้ประชาชนได้รับอยู่ตลอด และการให้บริการดังกล่าวของฝ่ายรัฐควรเป็นบริการที่ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนอย่างรอบด้าน เช่น การจัดการบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ การให้บริการสาธารณะสุขที่มีคุณภาพเพื่อคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ อันจะทำให้ประชาชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข

6.3 การพิจารณาประโยชน์อย่างยิ่ง (ปรมัตถะ) หลักการนี้เป็นจุดมุ่งหมายสูงสุด นั่นคือการพิจารณาให้เห็นประโยชน์สูงสุดแห่งการจัดให้มีบริการสาธารณะ กล่าวคือ ในบรรดาภารกิจของรัฐที่จัดขึ้นให้มีการให้บริการประชาชนในด้านต่าง ๆ หากแยกพิจารณาเป็นบทบาทอำนาจ ก็จะพบในด้านการตรากฎหมายเพื่อบังคับใช้ในรัฐ การบริหารงานราชการเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของประชาชน แม้แต่การระงับข้อพิพาทการชี้ขาดตัดสินคดีอันเป็นงานตุลาการ เหล่านี้มีความมุ่งหมายสูงสุดให้ถึงการดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมทางกฎหมายนั่นคือ ประโยชน์สาธารณะนั่นเอง เมื่อการดำเนินใดของรัฐในฐานะผู้ถือเอกสิทธิ์ ผู้มีอำนาจเหนือพิจารณาถึงประโยชน์อย่างยิ่งนี้และได้ดำเนินการกิจอย่างเต็มกำลังความสามารถให้สำเร็จถึงประโยชน์สาธารณะได้ ความบรรลุตฤประสงค้อย่างแท้จริงของรัฐในการสร้างความสงบสุขในรัฐก็ย่อมบังเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน

ประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์มหาชน จึงมิใช่การอ้างความต้องการของคนหมู่มากเพื่อเบียดเบียนคนส่วนน้อย และมีใช้การมุ่งเพียงรักษาประโยชน์เฉพาะตนโดยไม่สนใจคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน ทว่าประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์มหาชน เป็นธรรมะที่สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นแก่ทั้งปัจเจกชนและมหาชน ดังที่เรามากได้ยินกันบ่อยครั้งในตอนท้ายของการกล่าวคำแปลเมื่อถวายจตุปัจจัยไทยธรรมหรือถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุความว่า “เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน”

7. เอกสารอ้างอิง

- ขุนประเสริฐ ศุภมาตธา. (2480). **คำสอนชั้นปริญญาตรีกฎหมายปกครอง**. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณิต ณ นคร. (2554). **กฎหมายอาญาภาคทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 4 ปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2538). **กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี**. กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม.

- บุญชนัญญา กรัชกายพันธ์. (2559). **การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สนับสนุนหลักการ
ประโยชน์สาธารณะในกฎหมายมหาชนของไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร
มหาบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ผจญ คงเมือง. (2550). **หลักกฎหมายมหาชน.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่
17. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2553). **ธรรมบุญชีวิต.** พิมพ์ครั้งที่ 122. กรุงเทพมหานคร :
สหธรรมิก.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2556). **ทศพิธราชธรรม : 10 ตัวชี้วัดสำหรับผู้นำองค์กร.**
กรุงเทพมหานคร : ศรีเสน่ห์ การพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย เล่มที่ 4 เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ.**
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2540). **หลักการพื้นฐานทางกฎหมายปกครอง.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
วิญญูชน.
- สมยศ เชื้อไทย. (2555). **หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- Chris Wheeler. (June, 15, 2019). **THE PUBLIC INTEREST WE KNOW IT'S IMPORTANT,
BUT DO WE KNOW WHAT IT MEANS.** Retrieved from [http://www5.austlii.
edu.au/au/journals/AIAdminLawF/2006/2.pdf](http://www5.austlii.edu.au/au/journals/AIAdminLawF/2006/2.pdf).
- Manuel Benabent F. de Córdoba and Arenal Grupo Consultor S.L.. (June, 15, 2019). **PUBLIC INTEREST IN POLITICAL PHILOSOPHY. A NECESSARY ETHICAL AND
REGULATORY CONCEPT FOR TERRITORIAL PLANNING.** Retrieved from [https://
dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3321108/2.pdf](https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/3321108/2.pdf)

การสื่อสารบวชเรียนในสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ Communication for Ordination in Electronic Media

ประไพ พินดง¹
Parpai Pindong

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการวิเคราะห์ภาษาในมิติที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม โดยเก็บข้อมูลภาษาไทยที่สื่อความหมาย “บวชเรียน” ในสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทอินเทอร์เน็ต ในช่วงปี พ.ศ.2561 มีข่าว บทสัมภาษณ์ จำนวน 10 ตัวบทที่สื่อสารเรื่องการบวชเรียน และใช้แนวคิดภาพตัวแทน (representation) ของสจิวต์ ฮอลล์ (Stuart Hall) ผลการศึกษาพบว่า ประเด็นภาษา สัญลักษณ์/รูปภาพ และการร้อยเรียงใจความ ส่วนกลวิธีทางภาษา ระดับคำศัพท์ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการบวชเรียน ระดับคำศัพท์ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการสร้างตัวตนของผู้บวชเรียน คำศัพท์ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือในระดับใจความหลัก สื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องเล่าอัตชีวประวัติระดับใจความรอง สื่อความหมายเกี่ยวกับการอ้างถึงสถาบันการศึกษา องค์กรทางพุทธศาสนา สถาบันการปกครองของประเทศ และสถาบันสื่อสารมวลชน ประเด็นภาพตัวแทนของการบวชเรียนในสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ พบว่ามี 3 ลักษณะ คือ 1) การบวชเรียนเป็นพื้นที่ทางการศึกษา 2) การบวชเรียนเป็นการสร้างอัตลักษณ์ตัวตนใหม่ 3) การบวชเรียนเป็นกลยุทธ์ของการสืบทอดพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ : การสื่อสารบวชเรียน, สื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

ABSTRACT

This academic article is a language analysis in a dimension that is a social phenomenon. By collecting Meaningful Thai language information "Matriculation" in electronic publications, internet type. Data for the analysis came from 10 texts, news and interviews in 2018. Analysis representation concept of Stuart Hall. The analysis

¹ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิก

reveals that four content, which comprised Symbolic language and Language compilation. Language Strategies, which comprised of lexical : lexical level that means meaning about ordination. The level of lexical that is meaningful about the identity of ordination. Lexical that means meaningful help at the theme level. Meaning about narrative, autobiography, rheme level. Meaning about referring to educational institutions, Buddhist organizations, government institutions and mass communication institute. Representative image of matriculation in electronic publications consist of 3 representative : 1)matriculation is an educational area. 2)Matriculation is a new identity 3)Matriculation is a strategy of Buddhism

Keywords : Communication for Ordination, Electronic Media

1. บทนำ

สถาบันการศึกษาของประเทศไทยมีรากฐานเริ่มแรกมาจากการเรียนการสอนหนังสือภายในวัดโดยมีพระภิกษุสงฆ์ในทางพระพุทธศาสนาทำหน้าที่เป็นผู้อบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมและหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาอย่างยาวนาน บรรพบุรุษของไทยนิยมให้กุลบุตรของตนได้ศึกษาเล่าเรียนก็ต้องถวายตัวเป็นกุลบุตรของตนไว้คอยรับใช้พระภิกษุสงฆ์หรือบางท่านนิยมบวชกุลบุตรเป็นพระภิกษุเพื่อศึกษาเล่าเรียนหลักพุทธธรรมของพระพุทธศาสนา ดังนั้น วัดจึงเป็นจุดกำเนิดของการศึกษาในเบื้องต้น (สมศักดิ์ บุญปุ, 2547, หน้า 51)

จากความสำคัญของวัดด้านบทบาทสถานศึกษาดังข้างต้น กล่าวได้ การจัดการศึกษาของวัดให้แก่พระสงฆ์ด้านปริยัติ และการบวชเรียนมี 2 ประเภท คือ การบวชเรียน การบวชภาคฤดูร้อนโดยการบวชเรียนเป็นการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีชื่อว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรม ภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ วุฒิการศึกษาที่สำเร็จจากโรงเรียนพระปริยัติธรรมนำผลการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ หรือกล่าวได้ว่ามาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเทียบเท่ากับโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วไป ส่วนการบวชภาคฤดูร้อน เป็นแนวคิดการบูรณาการพุทธศาสนากับระบบการศึกษาไทยที่นักเรียนมีการปิดภาคเรียน โดยวัดเป็นผู้จัดกิจกรรมให้นักเรียนบวชศึกษาพระพุทธศาสนาในภาคฤดูร้อน และอาจพิจารณาได้ว่า รูปแบบการจัดการศึกษาของประเทศไทยมีหน่วยงานหลัก คือ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานร่วมสนับสนุน คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม และวัดทำหน้าที่เป็นหน่วยฝึกปฏิบัติ

ทั้งนี้ การบวชเรียน การบวชภาคฤดูร้อนมีรูปแบบการนำเสนอข่าว การประชาสัมพันธ์ รวมให้การให้ข้อมูลกับสังคมไทยในสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นปรากฏทางสังคมหนึ่งที่น่าสนใจ กล่าวคือ ลักษณะ

การใช้ภาษานำเสนอ วัตถุประสงค์หลัก วัตถุประสงค์รอง ซึ่งผู้นำเสนออาจจะมีวาทกรรมอำพราง เพื่อโน้มน้าวใจให้เห็นภาพลักษณ์ด้านบวกของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางพระพุทธศาสนา เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรม มหาวิทยาลัยสงฆ์ ในขณะที่สังคมไทยรับรู้ข่าวสาร “เงินทองวืด” ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของนักวิจัย คือ การตอบคำถามคนในสังคมไทยให้ได้ว่า ภาษาสัญลักษณ์หรือประดิษฐกรรมทางภาษาที่เคลือบแฝงการบวชเรียน การบวชภาคฤดูร้อนที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ประจำปี พ.ศ. 2561 ภาษาสัญลักษณ์ดังกล่าวมีประเด็นภาษาสัญลักษณ์/รูปภาพ และการร้อยเรียงใจความหรือกลวิธีทางภาษา และภาพตัวแทนของการบวชเรียนเป็นอย่างไร

การถอดรหัสภาษาสัญลักษณ์หรือประดิษฐกรรมทางภาษาประเด็นการบวชเรียน การบวชภาคฤดูร้อนนั้นผู้เขียนใช้แนวคิดภาพตัวแทน (representation) ของสจิวต์ ฮอลล์ (Stuart Hall) ซึ่งการนำเสนอสัญลักษณ์ของภาพตัวแทนหมายถึง กระบวนการผลิตความหมายจากมโนทัศน์ในความคิดของโดยใช้ภาษา และเชื่อมโยงมโนทัศน์กับภาษาเข้าด้วยกันเพื่อใช้อ้างอิงถึงโลกแห่งความเป็นจริง โดยใช้ภาษาเพื่อกล่าวถึง นำเสนอสรรพสิ่งโดยเน้นย้ำความหมายของสัญลักษณ์ที่ต้องตีความ สจิวต์ ฮอลล์ (Stuart Hall) กล่าวว่าภาพตัวแทน (representation) มี 2 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนมโนทัศน์ในระบบความคิดของมนุษย์ 2) ขั้นตอนใช้ภาษาถอดรหัสหรือถอดสัญลักษณ์ภาษา

จากข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า ภาพตัวแทนเป็นสิ่งที่ประดิษฐ์ หรือจำลองโดยใช้ภาษาสื่อหมายถึง เพื่อเชื่อมโยงความคิดกับสิ่งที่เรียกในมโนทัศน์ของผู้ส่งสาร โดยมีนัยยะแฝงของความจริงกับภาพตัวแทน ดังที่ไมเคิล โอ ซอจเนสซี (Michael O’Shaughnessy) และเจน สเตดเลอร์ (Jane Stadler) (2005 อ้างถึงใน วันชนะ ทองคำภา, 2554, หน้า 15) ได้นำเสนอแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความจริงและภาพตัวแทน ดังนี้

แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างความจริง สื่อ และภาพตัวแทน

อนึ่ง แนวคิดการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความจริง สื่อ และภาพตัวแทน เป็นกรอบแนวคิดระดับมหัพภาค และในระดับจุลภาคเป็นการศึกษาความหมายของภาพตัวแทน ดังที่ สจิวต์ ฮอลล์ (Stuart Hall) กล่าวว่า การสื่อความหมายของภาพตัวแทนแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ความหมายระดับผิว (denotation) ความหมายแฝง (connotation) ซึ่งผู้เขียนประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์วิธีการนำเสนอภาษาสัญลักษณ์ของภาพตัวแทน เพื่อใช้อธิบายชุดความคิด วาทกรรม ค่านิยมทางสังคมที่อยู่

เบื้องหลังการนำเสนอภาษาสัญลักษณ์การบวชเรียนในสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์และจากแนวคิดดังกล่าว ผู้เขียนประยุกต์วิเคราะห์ประเด็นการบวชเรียน และการบวชภาคฤดูร้อน เป็นวิเคราะห์ภาษาสัญลักษณ์/รูปภาษา และการร้อยเรียงความ

2. ภาษาสัญลักษณ์/รูปภาษา และการร้อยเรียงความ

ภาษาสัญลักษณ์/รูปภาษา และการร้อยเรียงความ คือการวิเคราะห์ระดับคำศัพท์ทั้งความหมายระดับผิว (denotation) หรือความตรง ความหมายแฝง (connotation) หรือความหมายโดยนัย ตลอดจนการร้อยเรียงความหรือวิเคราะห์ใจความซึ่งเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการประกอบสร้างภาษาสัญลักษณ์ภาพตัวแทนของการบวชเรียน และการบวชเรียนภาคฤดูร้อน ดังนี้

1. ระดับคำศัพท์ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการบวชเรียน หมายถึง รูปภาษาที่มีวัตถุประสงค์สื่อสารให้เข้าใจการบวชเรียน ซึ่งปรากฏทั้งข้อเรื่อง และเนื้อความ โดยมีวิธีการสื่อความหมายระดับผิว (denotation) ความหมายแฝง (connotation) เมื่อวิเคราะห์จากบริบทประโยคแวดล้อมประกอบ เช่น มหาสมปองชี้ “บวชเรียน” พบทั้ง “สุสาน” และโอกาส จากตัวอย่างนี้เป็นชื่อหัวข้อของบทสัมภาษณ์พระมหาสมปองคำว่าบวชเรียนในที่นี้สื่อความหมายระดับผิว และมีส่วนขยายประกอบที่มีการสื่อความหมายแฝง คือ คำว่า สุสาน นั้น เป็นความหมายด้านลบที่เป็นอุปสรรค หรือจุดจบ ทั้งนี้ ข้อเรื่องดังกล่าวเป็นวิธีการสื่อสารที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้รับสารสนใจอ่านบทสัมภาษณ์ดังกล่าว หรืออาจจะพิจารณาได้ว่า การบวชเรียนมีมิติหลากหลายที่ผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารติดตามสารดังกล่าว

ในส่วนของเนื้อเรื่องก็มีการสื่อสารคำศัพท์บวชเรียนด้วยวิธีการเขียนนิยาม หรือการอธิบายความหมายตัวอย่าง “บวชเรียน คือบวชเณรเพื่อเรียนหนังสือ เพราะเป็นช่องทางหนึ่งลูกชาวบ้านจะได้เรียนหนังสือ และมีโอกาสมีชีวิตเหมือนคนที่เกิดมามีฐานะดี” ซึ่งวิธีการเขียนดังกล่าว เป็นรูปแบบการเขียนลักษณะทางการหรือวาทกรรมความเป็นวิชาการ เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความน่าเชื่อถือสารนั้น นอกจากนี้ การหลากคำ หรือรูปแปรของคำศัพท์ที่ใช้แตกต่างเพื่อสื่อความหมายของคำศัพท์ “การบวชภาคฤดูร้อน” ตัวอย่าง “กิจกรรมหนึ่งในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อนของนักเรียนชายที่มักทำคือการบวชเณร” ซึ่งตัวอย่างนี้ อาจวิเคราะห์ได้ว่า การบวชเณร เป็นรูปคำศัพท์หนึ่งที่สื่อความหมายถึงการบวชเรียนภาคฤดูร้อน และจากบริบทประโยคแวดล้อมทำให้เข้าใจมิติความสัมพันธ์ของการใช้เวลาว่างของนักเรียนชายในช่วงปิดภาคเรียนที่สถาบันศาสนา ซึ่งในที่นี้ คือ พุทธศาสนามีบทบาทสื่อสารกิจกรรมของตนเป็นส่วนหนึ่งของมิติการหล่อหลอมเยาวชนด้านพุทธศาสนาในช่วงปิดภาคเรียน

อนึ่ง การบวชเรียนด้านปริยัติ หรือเนื้อหาพระพุทธศาสนา มีรายละเอียดที่ปรากฏในส่วนเนื้อเรื่องที่ทำให้ผู้ส่งสารให้การประกอบสร้างภาพตัวแทนการบวชเรียนบริบทสังคมในปัจจุบัน โดยมี

ภาษาแสดงความคิดเห็นประกอบ เช่น คำว่า ยาก ตัวอย่าง “สำหรับอาตมา วิชาที่ยากในแผนกธรรมคือพระธรรมวินัย เพราะแบ่งเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ มากมาย การศึกษาพระธรรมวินัยต้องอาศัยทั้งการจดจำและการทำความเข้าใจ หากจำได้และเข้าใจก็สามารถนำไปปฏิบัติได้ สมมุติว่าอาตมาลาสิกขาไปตอนนี้ อาตมาก็จะมีหลักธรรมไว้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แต่หากอาตมาบวชเรียนต่อก็สามารถนำความรู้ที่ได้ไปสั่งสอนญาติโยมได้” เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ส่งสารมีการใช้ภาษาแสดงการคาดการณ์ในส่วนท้ายและทำให้เข้าใจคุณูปการของการบวชเรียนและทำให้เห็นภาพลักษณ์ด้านลบระหว่างผู้สืบทอดศาสนาและพุทธศาสนิกชน

2) ระดับคำศัพท์ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการสร้างตัวตนของผู้บวชเรียน หมายถึง รูปภาษาที่มีวัตถุประสงค์สื่อสารให้เข้าใจวิธีการหล่อหลอมตัวตนด้วยวัตรปฏิบัติของบรรพชิตตลอดจนวิธีการใช้ภาษาเปรียบเทียบกับวิถีชีวิตระหว่างคฤหัสถ์และบรรพชิต ทำให้ผู้รับสารเข้าใจการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของผู้บวชเรียนอีกด้วย ตัวอย่าง “ช่วงแรกของการบวชเรียน อาตมาผู้สึก กระวนกระวายว่าแห้ว ไม่มีเพื่อนคอยปรึกษาพูดคุยทำให้รู้สึกกลัว หลังจากนั้นอาตมาจึงลองชวนสามเณรรูปอื่นพูดคุยดู ความกลัวก็บรรเทาลง...ช่วงแรกอาตมาผู้สึกอดอัดที่ไม่ได้ไปวิ่งเล่นกับเพื่อนๆ เหมือนเมื่อครั้งเป็นฆราวาส แต่พอฝึกปฏิบัติมากขึ้นก็รู้สึกว่าทั้งพฤติกรรมและจิตใจของอาตมาก็สงบขึ้น ถือเป็นความสุขอีกแบบหนึ่ง” จากตัวอย่างดังกล่าว ผู้ส่งสารชี้ให้เห็นการปรับตัวในช่วงแรกของการบวชเรียน มีรายละเอียดของปัญหาใดบ้าง และวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการทางสังคม หรือกลุ่มเพื่อน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่แตกต่างจากคฤหัสถ์ และเมื่อปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ใหม่ได้ก็เกิดความสุข

3) ระดับคำศัพท์ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือ หมายถึง รูปภาษาที่มีวัตถุประสงค์สื่อสารให้เข้าใจการสนับสนุน แนวทางการดูแลผู้ขาดโอกาสให้ได้รับโอกาส ซึ่งในที่นี้ผู้บวชเรียนมีภูมิหลังชีวิตอยู่ในครอบครัวที่มีเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาคับคั่ง และถ้าจะศึกษาก็มีทางเลือกชีวิตในฐานะบรรพชิตที่ศึกษาปริยัติและศึกษาความรู้ทางโลกควบคู่ เพื่อให้ชีวิตมีต้นทุนทางการศึกษา เป็นที่น่าสังเกตคำศัพท์ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือมี 2 คำศัพท์ ได้แก่ อุปถัมภ์ ฝาก โดยคำศัพท์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่าบุคคลที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือมีผู้เกี่ยวข้องใดบ้าง และมีความหมายแฝงที่แสดงให้เห็นภาพตัวตน ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวในลำดับต่อไป

การเลือกใช้คำที่สื่อความหมายเชิงลบ เช่น คำว่า ด้อยโอกาส ก็เป็นการสื่อความหมายแฝงว่า ดังตัวอย่าง “สังคมไทยมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่ให้ทางเลือกแก่ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ดังตัวอย่าง ไทยพีบีเอสลงพื้นที่ไปดูการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมใน จ.ขอนแก่น ซึ่งเป็นสถานศึกษาทางเลือกที่ให้โอกาสเด็กด้อยโอกาส และเป็นผู้ที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนาในอนาคต พบว่ามีการบวชเรียนน้อยลง ขณะที่งบประมาณในการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ ก็ไม่เพียงพอ”

4)ระดับใจความหลัก (theme)ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องเล่าอัตชีวประวัติใจความหลัก (theme)เป็นส่วนที่เป็นจุดเริ่มต้น (point of departure) ของข้อความที่ผู้พูดต้องการจะนำเสนอ โดยส่วนใหญ่แล้วใจความหลักมักจะเป็นหน่วยที่เริ่มต้นประโยคหรือข้อความ และใจความรอง (rheme) คือส่วนของประโยคที่นอกเหนือจากใจความหลัก หรือเป็นส่วนที่ต่อเนื่องจากใจความหลัก มักปรากฏตามหลังใจความหลักเสมอ(จันทิมา อังคพณิชกิจ, 2561, หน้า 114-115) โดยใจความหลัก ส่วนใหญ่ที่ปรากฏในบทสัมภาษณ์สื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์สื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องเล่า อัตชีวประวัติคฤหัสถ์ก่อนบวชเรียน ตัวอย่าง“น้องเอิร์ธ เล่าว่า ทางบ้านมีปัญหาในเรื่องหนี้สิน หลังจบ ชั้น ป.6 พ่อแม่ให้ตนเองบวชเรียนในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเตรียมพุทธศาสตร์ จ.ปราจีนบุรี เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย”

จากตัวอย่างนี้ มีการใช้คำว่า เล่าว่า เพื่อสื่อความหมายว่า ผู้ส่งสารเป็นเจ้าของเรื่องเล่า อัตชีวประวัติ โดยมีผู้สัมภาษณ์เรื่อง และอธิบายภูมิหลังชีวิตที่ทำให้เอิร์ธบวชเรียนช่วงมัธยมศึกษา ตอนต้น และเมื่อศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายเอิร์ธก็ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเรื่องเล่า อัตชีวประวัติของเอิร์ธทำให้เข้าภาพตัวแทนวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมไทยที่มีทางเลือกของระดับ การศึกษาที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจแต่ละช่วงเวลา

อย่างไรก็ตาม เรื่องเล่าอัตชีวประวัติที่แสดงให้เห็นความสนใจหลักธรรมก่อนบวช และเป็น องค์ประกอบที่ทำให้เห็นภาพลักษณ์ด้านบวกของผู้บวชเรียน ซึ่งไม่ใช่ปัจจัยเศรษฐกิจประการหลัก เท่านั้นที่ทำให้เลือกเส้นทางชีวิตบวชเรียน ดังตัวอย่าง“ตอนยังเป็นฆราวาส อาตมาอ่านหนังสือธรรมะ และพบว่าในหนังสือมีข้อคิดดี ๆ อยู่มากมายหลายข้อ เช่น สังขารมีความเสื่อมทั้งสิ้น เป็นต้น พออ่าน แล้วรู้สึกสนใจอยากศึกษาธรรมะของพระพุทธองค์ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และอยากเรียนรู้แนวทางที่จะทำให้ พ้นจากทางโลก”

5)ระดับใจความรอง (rheme)สื่อความหมายเกี่ยวกับการอ้างถึงสถาบันการศึกษา องค์กร ทางพุทธศาสนา สถาบันการปกครองของประเทศ และสถาบันสื่อสารมวลชนระดับใจความรอง (rheme) สื่อความหมายเกี่ยวกับการอ้างถึงสถาบันการศึกษา องค์กรทางพุทธศาสนา สถาบันการ ปกครองของประเทศ และสถาบันสื่อสารมวลชน หมายถึง รูปภาพที่มีวัตถุประสงค์สื่อสารใจความ พลความหรือใจความรายละเอียดตรงที่สนับสนุนให้ใจความหลักเด่นชัด ดังตัวอย่าง“โรงเรียน ประภัสสรวิทยา วัดศรีนวล เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ขนาดใหญ่ ย้อนไปเมื่อ 10 ปีก่อน เคยมีพระภิกษุและสามเณรมาศึกษาเล่าเรียนกว่า 1,000 รูป ปัจจุบันเหลือเพียง 250 รูป เพราะสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนบวชเรียนน้อยลง”

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่าสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในรูปแบบโรงเรียนปริยัติ ธรรม มีผู้สนใจเลือกเส้นทางศึกษานี้น้อยลง โดยผู้เขียนนำเสนอด้วยการใช้ข้อมูลหลักฐานตัวเลข ประกอบการอธิบาย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของสารดังกล่าว

สถาบันการศึกษาที่พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยซึ่งสถาบันการศึกษาดังกล่าว มีการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมผ่านเรื่องเล่าบทสัมภาษณ์ของผู้บวชเรียนที่มีผลการศึกษาดังตัวอย่าง

“ตามที่ทางวิทยาลัยพุทธศาสตร์ฯเปิดรับสมัครนักศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพระพุทธศาสนา เป็นปีแรก โดยจะเปิดการเรียนการสอนในวันที่ 10 ส.ค.นี้ ถือเป็นเรื่องที่น่ายินดีมากกว่าในจำนวนนักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกนั้น มีสามเณรเข้ามาเรียนได้มากถึง 4 รูป คือ สามเณรสมศักดิ์ ศรีสมพร อายุ 15 ปี สามเณรวรวิทย์ แสงมาศ อายุ 15 ปี สามเณรรัชชานนท์ โพธิ์แสง อายุ 15 ปี และสามเณรธีรวัต สาสีมา อายุ 14 ปี โดยถือว่าเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีอายุน้อยที่สุดในมจร.ด้วย ซึ่งเกณฑ์ในการเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาตรีของ มจร.นั้น เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ จึงเปิดโอกาสพระภิกษุสามเณรที่สามารถสอบบาลีได้เปรียญธรรม 3 ประโยค และเรียนเพิ่มเติมในรายวิชาสามัญศึกษาตามเกณฑ์กระทรวงศึกษาธิการกำหนด สามารถสมัครเข้าเรียนระดับปริญญาตรีที่ มจร. ได้ ซึ่งสามเณรทั้ง 4 รูป สอบได้บาลีเปรียญธรรม 3 ประโยค ทั้งได้ศึกษาเพิ่มเติมในรายวิชาสามัญตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว จึงมีสิทธิ์ดังกล่าวพระมหาหรรษากล่าวต่อไปว่า สำหรับหลักสูตรนานาชาติ ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพระพุทธศาสนา นี้ จะใช้ระยะเวลาเรียน 4 ปี จำนวน 120 หน่วยกิต และเพื่อนร่วมห้องของสามเณรจะมีทั้งจากประเทศต่างๆ ในยุโรป สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย เกาหลี ญี่ปุ่น ศรีลังกา และประเทศในแถบอาเซียนด้วย”

นอกจากสถาบันการศึกษามีความสำคัญในฐานะใจความรองที่แสดงให้เห็นภาพแทนของผู้เรียนแล้วนั้น กิจกรรมส่วนย่อย หรือรูปแบบโครงการก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เห็นว่า การบวชภาคฤดูร้อนมีรูปแบบเป็นโครงการที่พระสงฆ์เป็นดำเนินงานดังตัวอย่าง “สามเณรธีรวัตเป็นคนภูมิลำเนา ต.สวาย อ.ปรางค์กู๋ จ.ศรีสะเกษ โดยบวชภาคฤดูร้อนในโครงการสามเณรเฝ้ารักษายันต์ภายใต้การดำเนินการของพระมหาหรรษา”

อนึ่ง สถาบันทางสังคม เช่น สถาบันการปกครองของประเทศ และสถาบันสื่อสารมวลชน ล้วนแต่มีัยำความหมายให้ภาพแทนของผู้บวชเรียนเด่นชัดยิ่งขึ้น และเป็นที่น่าสังเกตบทบาทสื่อสารมวลชนในฐานะนำเสนอผู้นำข่าวสารให้คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยรับรู้วิธีการสื่อสารที่ทำให้เห็นว่า สถาบันการปกครองของประเทศไม่ได้ทำให้ปัญหาการขาดโอกาสทางการศึกษาหมดไป โดยวิธีการสื่อสารมีค่าบังชี้สัมพันธ์สาร ได้แก่ แม้ว่า ก็ตาม

ดังตัวอย่าง“ความยากจนและการขาดโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากความไม่พร้อมจากหลายปัจจัย ทำให้หลายครอบครัวตัดสินใจให้บุตรหลานมาบวชเรียน แม้ว่าในปัจจุบัน คสช.จะกำหนดให้การศึกษา ภาคบังคับเป็นเวลา 15 ปี ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วก็ตาม”

กล่าวโดยสรุป ปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยข้อความ (information unit) ใจความหลัก (theme) และใจความรอง (rheme) ก็เป็นวิธีการทางภาษาที่ทำให้ภาพตัวแทนนั้นน่าเชื่อถือ และมีฐานะเป็นความจริงที่มีพลังการสื่อสารในสังคมไทย

3. สรุป : ถอดรหัสภาษาสัญลักษณ์ภาพตัวแทนการบวชเรียน

จากการวิเคราะห์ข่าว บทสัมภาษณ์บวชเรียน จำนวน 10 ข้อมูล มีการใช้ภาษาสื่อความหมายเรื่องการบวชเรียนมีประเด็นภาษาสัญลักษณ์/รูปภาษา และการร้อยเรียงใจความมีกลวิธีทางภาษา ระดับคำศัพท์ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการบวชเรียน ระดับคำศัพท์ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการสร้างตัวตนของผู้บวชเรียน คำศัพท์ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการช่วยเหลือระดับใจความหลัก (theme) ที่สื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องเล่าอัตชีวประวัติระดับใจความรอง (rheme) สื่อความหมายเกี่ยวกับการอ้างถึงสถาบันการศึกษา องค์กรทางพุทธศาสนา สถาบันการปกครองของประเทศ และสถาบันสื่อสารมวลชน เมื่อผู้เขียนวิเคราะห์ ถอดรหัสภาษาสัญลักษณ์ภาพตัวแทนการบวชเรียนพบว่า มี 3 ภาพตัวแทน ดังนี้

3.1 การบวชเรียนเป็นทางเลือกของผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา หมายถึง ผู้บวชเรียนขาดโอกาสทางการศึกษา เพราะฐานะครอบครัวยากจน ซึ่งการบวชและเรียนหนังสือในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นทางเลือกหนึ่งที่ใช้ทุนทรัพย์น้อย กล่าวคือ ค่าเทอม ค่าที่พัก ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ล้วนใช้ทุนทรัพย์ไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของคฤหัสถ์ แต่ปัจจุบันนี้โรงเรียนปริยัติธรรมประสบปัญหา จำนวนผู้เรียนระดับโรงเรียนลดลง อาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ทางการศึกษาที่ไม่ได้เป็นกระแสหลักของสังคมไทย

ทั้งนี้ รูปแบบการบวชเรียนเป็นชุดความรู้ภาคปริยัติโดยผู้บวชเรียนศึกษาหลักธรรมในรูปแบบปริยัติเป็นหลักธรรม ศึกษาวิชาการตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการในระดับมัธยมศึกษา มีระบบการสอบ O-Net ซึ่งผลคะแนน O-Net ก็นำไปประกอบการสมัครเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาได้ ดังนั้น การบวชเรียนจึงเป็นการเพิ่มทางเลือกของผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาให้มีได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

3.2 การบวชเรียนเป็นการสร้างอัตลักษณ์ตัวตนใหม่ หมายถึง ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงสถานภาพบทบาทจากคฤหัสถ์เป็นบรรพชิต โดยมีคำศัพท์บ่งชี้ เช่น มีการปรับตัว เปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งปรับเปลี่ยนตัวตนเริ่มตั้งแต่ลักษณะทางกายภาพ เช่น โกนผม โกนคิ้ว การปฏิบัติตามพระวินัย ทั้งนี้เยาวชนที่บวชเรียนระดับมัธยมศึกษา เมื่อเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ก็เป็นเรื่องที่แตกต่างจากวิถีชีวิตของเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติตามกฎระเบียบของพระวินัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อระบบวิถีคิด ระบบโลกทัศน์ เพื่ออันหนึ่งอันเดียวกับความเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาการ

เปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์นี้ เป็นมุมมองสหวิทยาการที่ผสมผสานระหว่างมานุษยวิทยา สังคมวิทยา ผู้เขียนประยุกต์ใช้เพื่อให้เห็นพระพุทธรศานามีมุมมองการศึกษาทางวิชาการที่หลากหลาย

3.3 การบวชเรียนเป็นกลยุทธ์ของการสืบทอดพระพุทธรศานา หมายถึง การรักษา การดำรงอยู่ของพระพุทธรศานาในฐานะผู้สืบทอดพระพุทธรศานา โดยมีมิติเชื่อมโยงกับมิติทางโลก คือ สถาบันการศึกษา ทั้งในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งการเชื่อมโยงดังกล่าวทำให้มีผู้บวชเรียนในสังคมเรียน นับจากอดีตจวบจนปัจจุบัน

4. เอกสารอ้างอิง

จันทิมา อังคพนิชกิจ. (2561). การวิเคราะห์ข้อความ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันชนะ ทองคำภา. (2554). ภาพตัวแทนของสมเด็จพระมหาธรรมราชาในวรรณกรรมไทย.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมศักดิ์ บุญปู. (2547). พระสงฆ์กับการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาคุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

<https://siampongsnews.blogspot.com>

<https://www.pptvhd36.com/news/>

<http://www.moe.go.th/mobile1/>

<https://www.thairath.co.th/content/1325981>

<http://www.newtv.co.th/news/20905>

<https://goodlifeupdate.com>

<http://new.thaipbs.or.th>

<http://new.thaipbs.or.th>

<https://goodlifeupdate.com/healthy-mind/>

<http://www.banmuang.co.th/news/region/108584>

การปรับตัวทางวัฒนธรรมการทำงานเข้าสู่ความเป็นสากล Adaptation of Work Culture into Internationalization

ผศ.ปาริณา แอนเดอร์สัน¹

Asst. Prof. Parina Andersson

บทคัดย่อ

สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมมายาวนาน ได้หล่อหลอมชีวิตและจิตใจคนไทยให้รักอิสระ ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายมีความเชื่อในพุทธศาสนา เทิดทูลสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความผูกพันในระบบเครือญาติซึ่งมีความกตัญญูเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกันแต่เนื่องจากสังคมไทยมีโครงสร้างแบบหลวม ๆ ไม่มีการรักษากฎเกณฑ์ระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดจึงทำให้ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขาดความกระตือรือร้นและขาดเป้าหมายในการทำงานซึ่งคนต่างชาติจะมีทัศนคติและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากคนไทยคือมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มีความทุ่มเทในการทำงานโดยมุ่งเน้นคุณภาพงานและการให้บริการที่เป็นเลิศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทสังคมเกษตรกรรม มาเป็นสังคมอุตสาหกรรมแห่งการแข่งขันและความกระตือรือร้น ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ประเทศชาติสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นสากลอย่างยั่งยืน จึงมีความสำคัญที่คนไทยต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนทัศนคติและวัฒนธรรมการทำงาน เพื่อให้ประเทศชาติก้าวสู่ความเจริญก้าวหน้า และเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

คำสำคัญ : การปรับตัว, วัฒนธรรมการทำงาน, ความเป็นสากล

ABSTRACT

Thai society is a long-established agricultural society. Has molded Thai life and mind to free love Live a simple life Have faith in Buddhism Admonish the King Maha Chakri Sirindhorn Institute And have ties in the kinship system Which has gratitude and support for each other But because Thai society has a loose structure,

¹ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

there is no strict rules and regulations Therefore lacking creativity Lack of enthusiasm And lack of work goals Which foreigners will have different attitudes and cultures from Thai people There are strict rules. With responsibility, punctuality, dedication in work by focusing on quality of work and providing excellent service Which changes from rural society Agricultural society Become a competitive industrial society and enthusiasm. Causing most people in the society to adapt to the rapid changes To enable the nation to develop into a sustainable internationalization It is therefore important that Thai people have to adjust themselves to keep up with global changes, especially changing attitudes and working cultures To make the nation progress to progress And is internationally accepted

Keywords : Adaptation, Work Culture, Internationalization

1. บทนำ

มีคำถามว่า ทำไมบางสังคมสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว แต่บางสังคมพัฒนาไปได้ช้า บางสังคมมีพฤติกรรมที่ทำให้เกิดความก้าวหน้า แต่บางสังคมมีพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ปัญหานี้ได้มีผู้ศึกษากันหลายแง่หลายมุม เพื่อจะหาว่าอะไรคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้แต่ละสังคมมีการพัฒนาแตกต่างกันไปนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ได้ศึกษาตัวกำหนดการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม พบว่า องค์ประกอบเชิงมนุษย์ อันได้แก่ ทักษะคิด ค่านิยม และความเชื่อของแต่ละบุคคล ที่ยอมรับของใหม่ ยอมรับการสร้างสรรค์ เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งเพราะลักษณะของบุคคลในสังคมดังกล่าวนี้จะกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการพัฒนา

นอกจากนั้น นักสังคมวิทยาได้ศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างและวัฒนธรรมของสังคมต่างๆ เพื่อหาคำตอบว่า เหตุใดการพัฒนาจึงเกิดขึ้นในบางประเทศ แต่ไม่เกิดขึ้นในหลายประเทศ คำตอบส่วนหนึ่ง ก็คือ ประเทศเหล่านั้นมีโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมต่างกัน และการพัฒนากับวัฒนธรรมนั้นมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อกัน ฉะนั้นการพัฒนาให้ได้ผลจำเป็นจะต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญทางวัฒนธรรมในสังคมพัฒนา คนในสังคมมีแรงจูงใจที่จะเปลี่ยนแปลง มีความพอใจอย่างสูง ที่จะเอาชนะธรรมชาติและเงื่อนไขทางสังคม มีความเชื่อว่า สถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา ไม่ใช่เป็นสิ่งขวางกั้นที่ทำให้เกิดความหมดหวัง แต่เป็นความท้าทายความเฉลียวฉลาดของคนในสังคมพัฒนา เชื่อว่า มนุษย์สามารถทำได้สำเร็จเกือบทุกอย่างคนในสังคมมีค่านิยมที่ผลักดันให้แต่ละบุคคลแสวงหาความก้าวหน้า และค้นหาความสามารถเฉพาะตัว แล้วนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่คนใน

สังคมพัฒนา ไม่รังเกียจงาน ไม่ถือชั้นวรรณะที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน มีการสะสมทุน ทำงานหนัก ร่วมมือกันทำงาน และการยอมทำงานตามระบบ

สังคมไทย หมายถึง ชนทุกกลุ่มที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต สังคมไทยมิได้เน้นเฉพาะชนเชื้อชาติไทยเท่านั้น แต่รวมถึงชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ซึ่งอาจมีเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมบางอย่างแตกต่างกัน แต่ทุกกลุ่มยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตร่วมกัน ประเทศไทยเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน ลักษณะของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยต่างๆ ตลอดเวลาอย่างไรก็ตามยังมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยมีลักษณะเด่นๆ ที่สามารถ สรุปได้ดังนี้

1. สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักทางเศรษฐกิจไทยมาแต่ดั้งเดิม ทั้งยังเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งทำเงินเข้าประเทศปีละมากๆ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเกษตรในสังคมไทย ลักษณะของสังคมเกษตรได้หล่อหลอมชีวิตจิตใจของคนไทยให้รักอิสระอยู่อย่างเรียบง่าย มีจิตใจอ่อนโยนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกื้อกูลกันและกัน แม้วิถีชีวิตในปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการแข่งขันกันทางธุรกิจมากขึ้น แต่จากการที่สังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันทำให้สมาชิกในสังคม สามารถปรับตัวเข้าหากันได้อย่างสงบสุข ไม่มีปัญหาการขัดแย้งกันเหมือนในสังคมประเทศอื่นๆ บางประเทศ

2. สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความผูกพันกันในระหว่างเครือญาติกันอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เนื่องจากการที่สังคมไทยเป็นสังคมเกษตร จึงจำเป็นต้องอาศัยแรงงานของคนในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ครอบครัวของคนไทยแต่เดิมเป็นครอบครัวใหญ่ มีพ่อแม่ ลูก หลาน ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติอื่นๆ รวมอยู่ด้วยเป็นสายสัมพันธ์ทางระบบเครือญาติ เกิดความผูกพันห่วงใยดูแลทุกข์สุขกัน เป็นสายสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นที่ต้องอุปการะเกื้อกูลกันกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และญาติผู้ใหญ่

3. สังคมไทยเป็นสังคมที่ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีทางพุทธศาสนา ทำให้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตคนไทย นับตั้งแต่เกิดมาสังคมไทยคนไทยจะมีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งจากโลกนี้ไป

4. สังคมไทยเป็นสังคมที่เทิดทูนสถาบันกษัตริย์ เนื่องจากประเทศไทยมีการปกครองในระบอบกษัตริย์มาตั้งแต่โบราณ ทรงมีฐานะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ยึดถือหลักทศพิธราชธรรม ในการปกครองประชาชนให้อยู่เย็นเป็นสุข ถึงแม้ในปัจจุบันการปกครองของไทยได้เปลี่ยนจากระบอบราชาธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์ก็ยังคงได้รับการเคารพเทิดทูนอย่างเช่นในอดีต โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 ทรงตรากตร่างงานหนักเพื่อพสกนิกรของพระองค์ทรงเป็นมิ่งขวัญ และศูนย์รวมแห่งความสามัคคีของคนในชาติ ได้รับการยกย่องเทิดทูนอย่างสูงในสังคมไทย

5. สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญในเรื่องอาวุโส ให้เกียรติยกย่องผู้ใหญ่ หรือผู้ที่อาวุโสกว่า ซึ่งถือเป็นลักษณะเด่นของสังคมไทย ซึ่งจะพบเห็นได้ในทุกกลุ่มทุกชั้น โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองจะส่งสอนลูกหลานกันต่อๆ มา ให้เด็กมีสัมมาคารวะต่อผู้ที่อาวุโสกว่า ซึ่งในทางพุทธศาสนากล่าวรับรองว่าเป็นความดีงาม ผู้ที่ปฏิบัติจะได้รับความสุขความเจริญ

ศาสตราจารย์พระยาอนุนามราชธนะ ได้อธิบายความหมายของสังคมไทยไว้ว่า สังคมไทยหมายถึง ชนทุกกลุ่มที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน โดยมีวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต สังคมไทยมิได้เน้นเฉพาะชนเชื้อชาติไทยเท่านั้น แต่รวมถึงชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ซึ่งอาจมีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมบางอย่างแตกต่างกัน แต่ทุกกลุ่มยึดถือวัฒนธรรมไทยเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตร่วมกัน

2. ลักษณะทั่วไปของสังคมไทย

ยึดถือพระมหากษัตริย์และนับถือพระพุทธศาสนา มีโครงสร้างแบบหลวม ๆ ไม่ค่อยมีการรักษากฎเกณฑ์ระเบียบอย่างเคร่งครัด มีการผ่อนปรนในเรื่องต่าง ๆ เป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรมีชีวิตอยู่อย่างง่าย ๆ ส่วนใหญ่ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นหลัก โครงสร้างของชนชั้นยึดสถานภาพ ทรัพย์สมบัติ อำนาจ เกียรติยศ คุณงามความดี เป็นเกณฑ์การแบ่งชนชั้น มีความรักในถิ่นฐานบ้านเกิดของตน

ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดลักษณะของสังคมไทย

1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรและพืชพรรณธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาตินี้ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมมาตั้งแต่อดีต มีขนบธรรมเนียมประเพณีหลายอย่างที่เกี่ยวข้อกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเช่นลักษณะการสร้างบ้านเรือน ประเพณีแห่นางแมว เป็นต้น

2. สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม เช่น สิ่งประดิษฐ์ ศิลป ภาษาและวรรณคดี ความเชื่อตลอดจนค่านิยมทางสังคม อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในปัจจุบันยังรับเทคโนโลยีสมัยใหม่จากสังคมตะวันตกทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของสังคมไทยไปจากอดีต

3. สิ่งแวดล้อมทางสังคม หมายถึง แบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม เช่น ความเป็นมิตรช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน การให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ การมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวอย่างใกล้ชิดสนิทสนม เป็นต้น เนื่องจากโครงสร้างประชากรของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป และที่ได้ติดต่อสัมพันธ์กับสังคมอื่น ๆ โดยเฉพาะอิทธิพลจากสังคมตะวันตก ทำให้สิ่งแวดล้อมทางสังคมได้ขยายกว้างออกไปกว่าเดิม และมีผลต่อรูปแบบความสัมพันธ์ในการดำเนินชีวิตของสังคมไทยปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบท สังคมเกษตรกรรม มาเป็นสังคมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นสังคมแห่งการแข่งขันและความกระตือรือร้น ทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมปรับตัวไม่ทันและการปลูกฝังรากลึกในวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เน้นความเอื้ออาทร ความใกล้ชิดสนิทสนม ความสัมพันธ์ในเครือญาติซึ่งเป็นจุดเด่นของสังคมไทย แต่ขณะเดียวกันก็เป็นจุดอ่อนในการพัฒนาแนวความคิด ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งความจริงแล้วคนไทยบางคน เป็นคนที่มีคุณภาพและมีความเข้มแข็งระดับแนวหน้าของโลก แต่เหตุผลใดทำให้คนไทยจึงไม่ได้รับยอมรับในคุณภาพการทำงานอย่างกว้างขวางซึ่งจะเกี่ยวข้องกับหลายสิ่ง เช่น ค่านิยมทางสังคมไทยและปัญหาสังคมไทย

3. ค่านิยม

ค่านิยม (Value) หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่า นำมาย่อ เป็นรูปแบบของความคิดที่ติดอยู่ในจิตใจของคนในสังคม และเป็นแนวทางที่คนยึดถือไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ ค่านิยมแบ่งเป็น 2 ประเภท

1. ค่านิยมของบุคคล ซึ่งบุคคลจะแสดงออกให้เห็นได้จากการตัดสินใจของตนเองทั้งนี้ย่อมจะแตกต่างกันไปตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล

2. ค่านิยมของกลุ่มหรือค่านิยมของสังคม ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการเลือกสรร การยกย่อง และสิ่งที่บุคคลทั่วไปในสังคมปรารถนาว่ามีอะไรบ้าง สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นแนวทางให้บุคคลอื่น ๆ ในสังคมนั้นควรปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใด

ลักษณะของค่านิยม ค่านิยมมีทั้งค่านิยมที่ดีและค่านิยมที่ไม่ดี เป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝังถ่ายทอดได้ สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ แต่ก็ไม่อาจทำได้โดยง่ายมากนัก เป็นมาตรฐานอย่างหนึ่งในการประเมินความประพฤติของบุคคล อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงค่านิยมอาจจะทำได้ง่ายขึ้นเมื่อบุคคลได้เรียนรู้และมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นสำหรับค่านิยมของสังคมชนบทไทยก็จะมีหลายลักษณะคือการยอมรับเรื่องบุญวาสนา กรรมเก่า โดยไม่ได้แย่ง เชื่อถือโชคลาภ เพราะมีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติ ชอบเสี่ยงและนิยมทำบุญกินกำลังและพิธีการต่าง ๆ ซึ่งค่านิยมของสังคมชนบทมีแนวคิดหลายอย่างจะต้องได้รับการพัฒนาแก้ไข สำหรับค่านิยมของสังคมเมืองก็จะมีลักษณะการมีเหตุผลจะไม่เชื่อเรื่องที่มีบุญไม่ได้มีการแข่งขันสูง ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด นิยมตะวันตก การใช้เทคโนโลยี การแต่งกาย การนันทนาการ ชอบงานฟุ่มเฟือยหรูหราเช่นตกแต่งบ้านหรูหรา การเลี้ยงรุ่น เลื่อนยศ ฯลฯ และค่านิยมของสังคมเมืองคนจะเห็นแก่ตัว ไม่ไว้ใจใครเนื่องจากการแข่งขันสูง

ค่านิยมที่สังคมควรปลูกฝังในสังคมไทย มีดังนี้ 1) การจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2) ความซื่อสัตย์สุจริตยึดมั่นในการทำความดี 3) ความขยันขันแข็งมีมานะอดทน 4) การยกย่องผู้ทำความดี 5) ความกตัญญูตักเตือนผู้ที่มีพระคุณ 6) การเคารพผู้อาวุโสบุพการี ครูบาอาจารย์ 7) การไม่ผูกพยาบาทให้ภัยกับทุกคน 8) การนิยมของไทยนิยมความเป็นไทย 9) การเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม 10) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีจิตใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น

ค่านิยมที่ควรแก้ไขในสังคมไทย ค่านิยมในทางที่ไม่ถูกต้องจะเป็นอุปสรรคในการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย ค่านิยมที่ควรแก้ไขมีหลายอย่างเช่น การเห็นคุณค่าของเงินตรามากเกินไปการขาดระเบียบวินัย และการไม่ชอบเห็นใครดีเด่นกว่าตนเอง เป็นต้น

4. ปัญหาสังคมไทย

ปัญหาสังคม หมายถึง สภาวะการณ์ที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมากในสังคมและเห็นว่าควรร่วมกันแก้ปัญหาให้ดีขึ้น สาเหตุของปัญหาสังคม ได้แก่ 1)เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การเปลี่ยนเป็นสังคมเมือง การเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม การเป็นค่านิยมใหม่ ๆ ทำให้เกิดปัญหาสังคมขึ้น 2)เกิดจากสมาชิกในสังคมบางกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่สังคมวางไว้ เช่น เกิดความขัดแย้งระหว่างกฎเกณฑ์กับความมุ่งหมาย เกิดความล้มเหลวของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม หรือสมาชิกบางกลุ่มที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคมทำให้เกิดการขาดระเบียบและเป็นปัญหาทางสังคมขึ้น และ 3)เกิดจากการที่กลุ่มสังคมต่าง ๆ มีความคิดเห็นความต้องการและผลประโยชน์ขัดกันไม่ยอมร่วมมือแก้ไขปัญหาของสังคม เช่น การเอาเปรียบลูกจ้าง เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับ ลักษณะสังคมไทย ค่านิยมคนไทย ปัญหาสังคมไทย ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมทางวัฒนธรรมการทำงานของคนไทยซึ่งพฤติกรรมการทำงานเป็นพฤติกรรมทางวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิด ความเชื่อ และค่านิยม ที่เกี่ยวกับการทำงานที่ได้รับการอบรมถ่ายทอดกันมาในแต่ละสังคม จึงมีพฤติกรรมการทำงานที่แตกต่างกัน สำหรับพฤติกรรมการทำงานของคนไทยมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. คนไทยมีพฤติกรรมเอกชนนิยม ขาดความสม่ำเสมอ ขาดระเบียบวินัยอย่างตั้งใจ ไม่ชอบทำงานร่วมกับคนอื่นอย่างเห็นได้ชัด และขาดความสำนึกในเรื่องเวลาตามแบบที่มีอยู่ในสังคมอุตสาหกรรม

2. คนไทยมีลักษณะปัจเจกชนนิยม เป็นลักษณะที่ถือตนเองเป็นใหญ่ แสดงพฤติกรรมในลักษณะที่มุ่งสนองความต้องการของตนเองเป็นสำคัญ โดยไม่มีการเคารพระเบียบกฎเกณฑ์ และกฎหมายของบ้านเมืองเท่าที่ควร

3. ในสังคมไทย ผู้ใดสามารถเลี้ยงกฎหมายได้โดยไม่ถูกลงโทษ ถือว่าเป็นคนเก่ง คนมีฝีมือ แต่คนที่พยายามทำตามกฎเกณฑ์ระเบียบ และกฎหมาย กลับถือว่าเป็นคนโง่ คนซื่อ หรือคน “เถรตรง” คนประเภทนี้แม้ว่าจะมีคนพูดถึงอยู่บ้าง แต่คนไทยส่วนใหญ่ไม่นิยม เพราะถือว่าเป็นคน “ไม่ฉลาด” คำว่า "ฉลาด"ของคนไทย จึงมีความหมายรวมถึงการรู้จักเอาตัวรอด

4. ในสังคมไทยหากการกระทำที่เสมอต้นเสมอปลายไม่ค่อยได้ ทั้งผู้ใหญ่และเด็กมีนิสัยติดตัว คล้ายคลึงกัน คือไม่ฟังเสียงในเรื่องระเบียบวินัย เพราะไม่มีระเบียบวินัยจนติดเป็นนิสัย เคยชินกับการหย่อนบ้างตึงบ้าง ไม่ว่าจะกิจกรรมใดๆจะทำแต่ให้พอเสร็จไม่มุ่งความสมบูรณ์และความเยี่ยมยิ่ง

5. ในการทำงาน เพื่อหลีกเลี่ยงความเบื่อหน่ายในการทำงานประจำวัน คนไทยจะทำงานแตกต่างกันไปจากรูปแบบที่กำหนดไว้ จนเป็นที่กล่าวกันว่า คนไทยขาดวินัย แก้ปัญหาอย่างไม่มีระบบ จนไม่สามารถทำตามวิธีดำเนินการที่ได้วางไว้ เนื่องจากคนไทยแต่ละคนมีวิธีการในการทำงานเป็นของตนเอง

6. ด้วยความที่มีค่านิยมที่รักความเป็นอิสระ ทำให้คนไทยมีการทดลองเปลี่ยนแปลงงานเพราะอยากมีรายได้สูง แต่ทดลองทำดูแล้วหากมีความยากลำบาก มีกฎเกณฑ์มากมายจะเลิกทำ กลับมาทำงานที่ได้เงินน้อยแต่สบายและถ้าความสบายนั้นเพิ่มความเป็นตัวของตัวเองก็ยิ่งชอบ

7. คนไทยจะไม่ยึดถือปฏิบัติสิ่งที่ไม่เห็นผล หรือไม่สอดคล้องกับประโยชน์ของตน คนไทยยอมรับว่าอุดมการณ์ หลักการ และกฎหมาย มีความสำคัญ แต่จะปฏิบัติหรือไม่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง จึงเป็นไปได้ยากที่คนไทยจะรวมกลุ่มกันทำงาน เพราะคนไทยเป็นคนที่ทำอะไรตามสบาย ประกอบกับสังคมไทยมีโครงสร้างหลวม และมีทัศนคติ"ไม่เป็นไร" เหล่านี้ ทำให้ขาดแรงจูงใจที่จะทำงาน

สรุปได้ว่าพฤติกรรมการทำงานของคนไทย ไม่ค่อยมีระเบียบวินัย ขาดความสม่ำเสมอ ขาดการวางแผน มีสมรรถภาพในการทำงานคนเดียว และขาดประสิทธิภาพในการทำงานเป็นกลุ่มจะเห็นว่าพฤติกรรมการทำงานของคนไทยในลักษณะดังกล่าว เป็นพฤติกรรมที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม หรือ การเมือง

5. ลักษณะนิสัยการทำงานของคนไทยในมุมมองชาวต่างชาติ

1. ทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง คนไทยมักจะยึดติดกับความเคยชินแบบเดิมๆ เคยทำมาอย่างไรก็จะทำอยู่อย่างนั้นไม่ค่อยมีความคิดที่จะเปลี่ยนแปลง และถ้าฝรั่งเอาวิธีใหม่ๆ เข้ามาทำให้พวกเขาต้องทำอะไรที่ต่างไปจากเดิม ก็จะถูกมองว่าเป็นการสร้างควมรำคาญให้พวกเขา มักจะไม่ค่อยได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่หรือไม่ก็ถึงกับถูกต่อต้านก็มี

2. การโต้แย้ง เมื่อมีการเจรจา คนไทยจะไม่กล้าโต้แย้งทั้งๆ ที่ตัวเองกำลังเสียเปรียบ ส่วนใหญ่มักจะปล่อยให้ฝ่ายเป็นคนคุมเกม บางคนบอกว่ามีนิสัยอย่างนี้เรียกว่า "ขี้เกรงใจ" แต่สำหรับฝรั่งแล้ว นิสัยนี้จะทำให้คนไทยไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

3. ไม่พูดสิ่งที่ควรพูด เอกลักษณะอีกอย่างหนึ่งของคนไทยคือ มักจะไม่ค่อยกล้าบอกความคิดของตัวเองออกมาทั้งๆ ที่คนไทยก็มีความคิดดีไม่แพ้ฝรั่งเลย แต่มักจะเก็บความสามารถไว้ไม่บอกออกมาให้เจ้านายได้รู้ และจะไม่กล้าตั้งคำถาม บางทีฝรั่งก็คิดว่าคนไทยรู้แล้วเลยไม่บอกเพราะเห็น

ว่าไม่ถามอะไร ทำให้ทำงานกันไปคนละเป้าหมาย หรือทำงานไม่สำเร็จ เพราะคนที่รับคำสั่งไม่รู้ว่าถูกสั่งให้ทำอะไร

4. ความรับผิดชอบ ชาวต่างชาติมีแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของคนไทยคือ

4.1 ฝรั่งมองว่าคนไทยเรามากทำไม่ค่อยกำหนดระยะเวลาในการทำงานไว้ล่วงหน้า ทั้งๆ ที่งานบางชิ้นต้องทำให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดถึงงานไหนให้เวลาในการทำงานนานก็จะยิ่งทิ้งไว้ทำตอนใกล้ๆ จะถึงกำหนดส่ง เลยทำงานออกมาแบบรีบๆ ไม่ได้ผลงานดีเท่าที่ควร

4.2 ไม่ค่อยยอมผูกพันและรับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าให้เซ็นชื่อรับผิดชอบงานที่ทำคนไทยจะกลัวขึ้นมาทันที เหมือนกับกลัวจะทำไม่ได้หรือกลัวจะถูกหลอก

5. วิธีแก้ไขปัญหา คนไทยไม่ค่อยมีแผนการรองรับเวลาเกิดปัญหา แต่จะรอให้เกิดก่อนแล้วค่อยหาทางแก้ไขแบบเฉพาะหน้า หลายครั้งที่ฝรั่งพบว่าคนไทยไม่รู้จะแก้ปัญหาก็เกิดขึ้นอย่างไรต้องรอให้เจ้านายสั่งลงมาก่อนแล้วค่อยทำตามถ้าเจ้านายไม่อยู่ทุกคนก็จะประสาทเสียไปหมด

6. คำว่า “ไม่เป็นไร” เป็นคำพูดที่ติดปากคนไทยทุกคน ทำให้เวลามีปัญหาที่จะไม่มีใครรับผิดชอบ และจะไม่ค่อยหาตัวคนทำผิดด้วยเพราะเกรงใจกัน แต่จะใช้คำว่า “ไม่เป็นไร” มาแก้ปัญหแทน

7. ทักษะในการทำงาน สิ่งสำคัญที่คนไทยขาดสิ่งต่อไปนี้

7.1 ไม่สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ ถ้าทำงานเป็นทีมมักมีปัญหาเรื่องการกินแรงกัน บางคนขยันแต่บางคนไม่ทำอะไรเลย บางทีก็มีการขัดแย้งกันเองในทีมหรือเกี่ยงงานกันจนผลงานไม่คืบหน้า

7.2 ไม่ค่อยมีทักษะในการทำงาน แม้จะผ่านการศึกษาในระดับสูงมาแล้วและไม่ค่อยใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้ได้ผลงานที่ดีที่สุด

7.3 พนักงานชาวไทยที่รู้จัก ส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เรื่องราวความเคลื่อนไหวของโลกเท่าไรนัก แล้วไม่ค่อยชอบหาความรู้เพิ่มเติมแม้จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานก็ตาม

8. ความซื่อสัตย์ พนักงานคนไทยควรจะมีคุณสมบัติและตรงไปตรงมามากกว่านี้ หลายครั้งที่ชอบโกหกในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เช่น มาสาย ขาดงานโดยอ้างว่าป่วย ออกไปข้างนอกในเวลางาน

9. ระบบพวกพ้อง คนไทยมักจะนำเพื่อนฝูงมาเกี่ยวข้องกับธุรกิจเสมอ ชอบวิธีนี้เลย เช่น การให้ความช่วยเหลือเพื่อนไม่ใช่เรื่องแปลกแต่การที่ไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของบริษัท และเมื่อพบว่าเพื่อนพนักงานด้วยกันทุจริตคนไทยก็จะช่วยกันปกป้องและทำให้ไม่รู้ไม่เห็นจนกว่าผู้บริหารจะตรวจสอบได้เอง

10. แยกไม่ออกระหว่างเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัว คนไทยมักจะไม่ว่าอะไรคือเรื่องงาน อะไรคือเรื่องส่วนตัว พวกเขาชอบเอาทั้งสองอย่างนี้มาปนกันจนทำให้ระบบการทำงานเสียไปหมด ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่อย่างหนึ่งขององค์กรโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับ

- 10.1 ชอบสอดรู้สอดเห็น โดยเฉพาะเรื่องส่วนตัวของเพื่อนร่วมงาน
- 10.2 มักจะคุยกันเรื่องส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับงานมากเกินไป บางครั้งทำให้บานปลายและนำไปสู่ข่าวลือ และการนินทากันภายในสำนักงาน
- 10.3 มักจะลาออกจากบริษัทโดยไม่ยอมแจ้งล่วงหน้าตามข้อตกลง แต่กลับคาดหวังว่าจะได้รับผลประโยชน์เต็มที่
- 10.4 ไม่ยอมรับความผิดชอบที่มีมากขึ้นในช่วงวิกฤติ
- 10.5 ต้องการเงินมากขึ้นแต่กลับไม่ค่อยสร้างคุณค่างานอะไรเพิ่มขึ้นเลย

หากเปรียบเทียบลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยกับชาวต่างชาติ คนไทยก็มีจุดเด่น ซึ่งชาติอื่น ๆ ไม่มี เช่น ความเห็นอกเห็นใจ ยิ้มง่าย มีความเกรงใจ รักอิสระ รักสงบ ไม่ชอบความรุนแรง มีความยึดหยุ่นสูง ไม่เครียด ให้อภัยได้เสมอซื่อสัตย์ แต่คนไทยก็มีข้อเสียมากมาย เช่น สอดรู้สอดเห็น ทำงานเป็นทีมไม่เก่ง ไม่มีความกระตือรือร้น ไม่ตรงต่อเวลา คิดเล็กคิดน้อย งามงาม ยึดติดกับความเคยชินเดิม ไม่กล้าแสดงออก ประจบสอพลอ ไม่ซื่อสัตย์ ไม่ตรงไปตรงมา ติดสินบน ชอบแก้ตัว ชอบฟังคนอื่น ขาดระเบียบวินัย ฟุ่มเฟือย พูดมากกว่าทำ รักสบาย ยอมอยู่ใต้อานาจผู้ที่ใหญ่กว่า ฯลฯ แต่หากจะมองลักษณะนิสัยที่ดีของชาวต่างชาติ มีหลายอย่างที่เป็นลักษณะเด่น ที่คนไทยต้องตระหนักและควรจะทำให้ได้ เช่น การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ทำงานเป็นระบบ มีสิทธิเท่าเทียมกัน ฯลฯ จากทัศนคติของชาวต่างชาติที่กล่าวข้างต้น อาจจะไม่ใช่ลักษณะของคนไทยทุกคน ซึ่งคนไทยที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบก็มีเป็นจำนวนมากในสังคม หากแต่สิ่งที่นักวิชาการต่างชาติได้แสดงความคิดเห็นนั้น เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติและพฤติกรรมของคนไทยส่วนใหญ่ซึ่งขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ซึ่งยากที่จะปฏิเสธได้ เพราะหากสังคมที่พัฒนานั้นจะต้องมีลักษณะทางวัฒนธรรมการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนา เช่น ทำงานหนัก ประหยัด มีความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคสูง นิยมการแข่งขัน และรู้จักทำงานร่วมกันเพื่อความเจริญก้าวหน้าของส่วนรวม หากคนไทยส่วนใหญ่เป็นเช่นนี้ จะมีทางออกอย่างไร? และจะพัฒนาคนในชาตินี้อย่างไร? คงจะเป็นโจทย์ใหญ่ให้กับทุกหน่วยงาน

6. วัฒนธรรมการทำงานที่เป็นสากล

ด้วยพื้นฐานชีวิต ความเป็นอยู่ และสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน ส่งผลให้สไตล์การทำงานของคนแต่ละชาติแตกต่างกัน ซึ่งสไตล์การทำงานของชาวต่างชาติที่สามารถนำมาปรับใช้กับคนไทยที่น่าสนใจดังเช่น คนเยอรมัน การทำงานที่เน้น ประสิทธิภาพเป็นที่หนึ่งสังคมการทำงานของคนเยอรมันให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นความสมบูรณ์แบบของผลงาน หรือการส่งมอบงานตามกำหนดเวลา ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดขึ้นจากการวางแผนงานที่เป็นระบบ และความตั้งใจทำงานของพนักงาน สไตล์การทำงานของคนเยอรมัน คือ ใช้เวลาทำงานน้อย แต่ได้ผลงานมากอัน

เนื่องจากการโง่กับงานเป็นอย่าง ๆ ไปจนสำเร็จ และให้ความเคารพเวลางาน โดยชาวเยอรมันถือว่า เวลางานคือเวลางาน จะไม่ใช่เวลางานไปทำเรื่องส่วนตัว การเล่น Social เช่น Facebook การจับกลุ่มคุยเล่น และแม้แต่การเช็คอีเมลส่วนตัว เป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้รวมถึงการตรงต่อเวลาในการเดินทาง การนัดหมายต่าง ๆ ด้วยแต่ขณะเดียวกันคนเยอรมันก็ให้ความสำคัญของการใช้ชีวิตอย่างสมดุลย์ในเมื่อเวลางาน คือ เวลางาน เวลาส่วนตัวก็เป็นเวลาส่วนตัว

คนอเมริกันการทำงานจะเน้นผลลัพธ์คนอเมริกันให้ความสำคัญกับผลงานและการกระทำ ความไว้วางใจและความเคารพนับถือจะถูกสร้างจากผลงาน มากกว่าความสนิทสนม หรือความสัมพันธ์ส่วนตัว คนอเมริกันเป็นคนที่มั่นใจในตัวเอง กระตือรือร้น กล้าแสดงออก มองโลกในแง่ดี ชอบทำงานเป็นทีม ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และพร้อมเสมอสำหรับการเปลี่ยนแปลง

คนอเมริกันให้ความสำคัญกับผลงานและการกระทำ ความไว้วางใจและความเคารพนับถือจะถูกสร้างจากผลงานมากกว่าความสนิทสนม หรือความสัมพันธ์ส่วนตัว คนอเมริกันเป็นคนที่มั่นใจในตัวเอง กระตือรือร้น กล้าแสดงออก มองโลกในแง่ดี ชอบทำงานเป็นทีม ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล และพร้อมเสมอสำหรับการเปลี่ยนแปลงในส่วนของการสื่อสาร หลาย ๆ คนจะเห็นว่า เพื่อนร่วมงานคนอเมริกันเป็นคนพูดตรง ใช้การสื่อสารที่กระชับ ง่าย ชัดเจน โดยเฉพาะเวลาที่เป็นการทางชาวอเมริกันมักจะใช้เวลาประชุมน้อยและพยายามนัดประชุมเท่าที่จำเป็น

คนญี่ปุ่น การทำงานที่เน้นการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งKaizen ถือเป็นปรัชญาในการดำเนินธุรกิจอย่างหนึ่งของชาวญี่ปุ่น หรือเราจะเรียกว่า การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่เพียงแต่การวางแผนงาน และลงมือทำ แต่หลังจากงานสำเร็จ พนักงานญี่ปุ่นจะใช้เวลาประเมินผลงานเพื่อดูว่า มีส่วนใดบ้างที่ต้องแก้ไข และที่สำคัญไปกว่านั้น เราจะทำสิ่งที่ดียิ่งขึ้นไปอีกได้อย่างไร หรือแม้แต่ในกรณีเกิดความผิดพลาด คนญี่ปุ่นก็จะมองว่าเป็นโอกาสที่จะเรียนรู้ และหาข้อปรับปรุงสำหรับงานถัดไป คนญี่ปุ่นให้ความสำคัญ

สำคัญเป็นอย่างมากกับการทำงานร่วมกันเป็นทีม การทำงานนอกเวลาร่วมกันเป็นทีมจึงเป็นภาพที่เห็นได้บ่อย เพราะความสำเร็จของบริษัทเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของพวกเขา เนื่องจากค่านิยมของชาวญี่ปุ่นที่พนักงานส่วนใหญ่จะทำงานอยู่กับบริษัทเดียวเกือบตลอดชีวิตการทำงาน อย่างไรก็ตามในการทำงานร่วมกันย่อมมีความผิดพลาดเกิดขึ้นได้ โดยมารยาททางสังคมของชาวญี่ปุ่น คือ การกล้ารับผิดชอบในสิ่งตัวเองกระทำผิด และหลาย ๆ ครั้ง เราจะเห็นคนญี่ปุ่นเอ่ยปากขอโทษก่อนทั้งๆ ที่ไม่ใช่ความผิดของตัวเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาติดต่อกับลูกค้า เพราะลูกค้าคือคนสำคัญที่สุดนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าความแตกต่างของวัฒนธรรมการทำงาน ของชาวต่างชาติและคนไทย ที่เห็นได้ชัด คือ ด้วยนิสัยของคนไทยและชาวต่างชาติมีนิสัยแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยนิสัยคนไทยพื้นฐาน

นั้นจะมีนิสัยขี้เกรงใจ มีความอะลุ่มอล่วย เรียบร้อย สุภาพ ไม่ค่อยมีความมุ่งมั่น ซึ่งต่างจากชาวต่างชาติที่มักมีนิสัยมุ่งมั่น ตั้งใจทำงาน ตรงต่อเวลา รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และความแตกต่างของวัฒนธรรมการทำงานของบริษัทคนไทยและบริษัทคนต่างชาติที่เห็นได้ชัด คือการทำงานของคนต่างชาติส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องงานเป็นหลักแต่การทำงานของคนไทยส่วนใหญ่จะเน้นการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สังสรรค์แต่ไม่ได้เน้นสร้างคุณภาพงานเป็นหลัก

7. เทคนิคการทำงานร่วมกับชาวต่างชาติ Ad haring Buttons

ในยุคที่เรากำลังก้าวเข้าสู่สังคมประชาคมอาเซียน การทำงานร่วมกับชาวต่างชาติในขณะนี้อาจไม่ได้หมายความว่าถึงฝั่งตะวันตก เช่น อเมริกา หรือยุโรป หรือแถบเอเชียตะวันออกเช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลีแต่เพียงอย่างเดียว ประชาคมอาเซียนที่เป็นเพื่อนบ้านรายรอบของเราก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน และยังการค้าเสรีที่เปิดกว้างมากขึ้น บริษัทต่างชาติเหล่านี้ที่เข้ามาลงทุนในไทยหรือเราเข้าไปลงทุนในบ้านเมืองเขาก็เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย หากคุณเป็นคนหนึ่งที่มีโอกาสที่จะต้องทำงานร่วมกับชาวต่างชาติ คุณควรเริ่มทราบเทคนิคง่าย ๆ ในการทำงานให้เป็นที่ยอมรับของชาวต่างชาติมีดังนี้

1. ตรงต่อเวลา กฎข้อนี้ถือเป็นกฎข้อที่สำคัญมากที่สุดข้อหนึ่ง อย่าให้ชาวต่างชาติที่อาจเป็นเจ้านายหรือเพื่อนร่วมงานของคุณดูถูกเราได้ว่า “คนไทยไม่มีวินัย ชอบมาสาย” หรือ “ทำอะไรตามใจคือไทยแท้” ข้ออ้างว่ารถติดอาจฟังขึ้นแค่ครั้งแรก แต่อย่าทำให้มันกลายเป็นคำติดปากของคุณ เพื่อใช้แก้ตัวเวลาที่คุณมาสายบ่อยครั้ง คุณต้องเผื่อเวลาเดินทางก่อนออกจากบ้าน ศึกษาและวางแผนเส้นทางการเดินทางของคุณให้ดี เพื่อที่คุณจะได้ไม่ผิดนัด ทำให้งานเสียหายล่าช้า และสร้างความประทับใจที่ไม่ดีให้กับผู้ร่วมงานชาวต่างชาติของคุณ

2. ถ้าแสดงความคิดเห็นคนไทยส่วนใหญ่มักจะขี้อายและไม่กล้าแสดงออก ยิ่งถ้าคู่สนทนาเป็นชาวต่างชาติด้วยแล้ว ยิ่งเหมือนมีอะไรมาปิดปากเราไว้ทำให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นขอให้มองชาวต่างชาติว่าเป็นเพื่อนร่วมงานคนไทยคนหนึ่ง หากคุณมีข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะใด ๆ ที่เกี่ยวกับงาน อย่าเก็บเอาไว้ภายในใจเพียงอย่างเดียว จงพูดและแสดงความคิดเห็นที่คุณมีออกมา เพื่อให้เจ้านายหรือเพื่อนร่วมงานรับทราบความคิดของคุณ เป็นการเปิดโอกาสให้เขาเห็นความสามารถของคุณ เพื่อผลสำเร็จในงานที่ดี การทำงานร่วมกันเป็นทีมงานที่ราบรื่นและความก้าวหน้าในการทำงานของคุณ

3. ถ้าเสนอความคิดเห็นที่แตกต่างในการทำงานกับชาวต่างชาติ หากคุณเป็นคนเกรงใจ ช่างประณีประนอม เราอยากให้คุณลด ละนิสัยเหล่านี้ลงสักนิด เพราะความขี้เกรงใจอาจสร้างความขัดแย้งในงานที่ทำงานร่วมกันได้ง่ายขึ้น เนื่องด้วยคุณอาจไม่กล้าโต้เถียงหรือโต้แย้งในสิ่งที่คุณไม่เห็นด้วย กลับยอมทำตามที่เขาสั่งหรือเสนออยู่เสมอ สุดท้ายปัญหาและความขัดแย้งในการทำงานก็เกิดขึ้นเมื่อใดที่คุณมีความคิดเห็นขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงานหรือเจ้านายชาวต่างชาติ ขอให้คุณฮึดที่จะลุกขึ้นมา

โต้แย้งอย่างมีเหตุผลโดยไม่ใช้อารมณ์ แสดงจุดยืนที่คุณมีให้ชัดเจน เราเชื่อว่าเขาเหล่านั้นจะรับฟังในเหตุผลที่คุณมี และนำมาปรับใช้เพื่อหาทางออกที่ลงตัวอย่างแน่นอน

4. ถ้าถามเมื่อไม่เข้าใจหากคุณเป็นคนหนึ่งที่ไม่เคยถามคำถามอาจารย์หรือวิทยากรหลังการเรียนการสอนหรือหลังการอบรมเสร็จสิ้นเลย เป็นคนหนึ่งที่ไม่เคยยกมือเวลาได้รับคำถามว่า “ใครมีอะไรสงสัย หรือไม่เข้าใจหรือไม่” เราอยากให้คุณเริ่มหัดยกมือถามคำถามกับเจ้านายหรือเพื่อนร่วมงานชาวต่างชาติของคุณเมื่อคุณสงสัย หรือไม่เข้าใจใด ๆ ในงานที่คุณต้องทำร่วมกัน อย่าอายหรือกลัวว่ามันจะทำให้คุณดูไม่ฉลาด เพราะการถามคำถามเพื่อเคลียร์ให้กระจ่างตอนนี้ ดีกว่าต้องตามไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในงานเพราะความไม่เข้าใจในภายหลัง ถ้าคุณกล้าถาม คุณก็จะได้รับคำตอบและจะทำให้ไม่มีอุปสรรคในการทำงานร่วมกัน

5. ฝึกหัดภาษา และเรียนรู้วัฒนธรรมเพิ่มเติม ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ทั้งโลกใช้ในการสื่อสาร คุณควรหมั่นฝึกฝน ค้นคว้า เรียนรู้ภาษาอังกฤษ หรือภาษาที่สามที่คุณสนใจหรือต้องใช้ในงานของคุณเพิ่มเติมอยู่เสมอ นอกจากภาษาแล้ว การทำความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาวต่างชาติที่คุณต้องร่วมงานด้วย หรือวัฒนธรรมขององค์กรต่างชาติที่คุณทำงานด้วย เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ภาษาจะทำให้คุณสื่อสารกันรู้เรื่อง และวัฒนธรรมจะทำให้คุณเข้าใจกันและกันมากยิ่งขึ้น เมื่อคุณมีความเข้าใจในเพื่อนร่วมงานต่างชาติของคุณมากขึ้นแล้ว คุณจะมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น และงานจะออกมาราบรื่น

6. มีความรับผิดชอบในหน้าที่ อย่าปล่อยให้งานของคุณหายเข้ากลีบเมฆ หมั่นรายงานผลความคืบหน้าของงานที่คุณทำเป็นระยะ ๆ กับทีมงานและเจ้านายของคุณ สิ่งนี้เป็นการแสดงความรับผิดชอบในหน้าที่ของคุณให้เขาเหล่านั้นเห็น แสดงความกระตือรือร้นในงานในหน้าที่อย่างจริงจังและจริงใจ

7. ไม่ประจบชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาติตะวันตกไม่ชอบคนขี้ประจบสอพลอ ความก้าวหน้าในงานของคุณวัดกันที่ความสามารถและผลงานล้วน ๆ อย่าดูถูกตัวเอง และทำให้ชาวต่างชาติดูถูกเราได้ว่าได้ดี เพราะการประจบสอพลอไม่ได้ส่งผลดีต่อตัวเองและการทำงาน

8. พยายามเป็นคนกระตือรือร้น การเป็นคนกระตือรือร้นไม่ได้หมายความว่า你需要ออกไปเดินรอบบริษัทตลอดเวลา แต่หมายถึงให้เริ่มต้นอะไรใหม่ ๆ ให้กับบริษัทหรืองานที่ทำอยู่ เมื่อมีปัญหาในงานเกิดขึ้น เราอยากให้คุณลองหาทางออกด้วยตัวคุณเอง หาวิธีแก้ไขปัญหาให้กับทีม เพื่อแสดงความกระตือรือร้น และแสดงความสามารถให้เพื่อนร่วมงานและเจ้านายชาวต่างชาติประจักษ์ ไม่ใช่เป็นคน ที่จะรอแต่คำสั่งเท่านั้น สิ่งนี้จะสร้างความประทับใจให้เขาเหล่านั้นได้ดีทีเดียวอย่าลืมว่าชาวต่างชาติก็เป็นคนทำงานเหมือนๆ กับเรา ขอเพียงคุณปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างให้เกียรติ เท่าเทียม ไม่ดูถูกเขาหรือดูถูกตัวเองว่าต่ำต้อยด้อยกว่า เพียงเท่านี้การทำงานร่วมกันก็จะราบรื่นและประสบผลสำเร็จแล้ว

สรุปได้ว่า การทำงานที่จะประสบความสำเร็จได้ต้องเริ่มต้นที่ตัวเองก่อนเพราะการพัฒนาคนคือรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศโดยการเริ่มปรับเปลี่ยนทัศนคติและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต โดยมุ่งมั่นใช้จริยธรรมนำชีวิต ความซื่อสัตย์ ความรักในงานมีความรับผิดชอบหน้าที่ เคารพต่อกฎระเบียบและตรงต่อเวลา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน และช่วยพัฒนาประเทศชาติก้าวสู่ความเจริญทัดเทียมกับนานาประเทศ เพราะหากจะกล่าวถึงความสามารถคนไทยแล้ว คนไทยมีความสามารถไม่น้อยกว่าชาติใดในโลก เราควรนำเอาจุดเด่นของคนไทยมารวมกับจุดเด่นของคนต่างชาติ ก็จะทำให้การทำงานของคนไทยเกิดคุณค่าอย่างมากมาย ดังคำกล่าวที่ว่าการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ต้องอ่อนน้อมเหมือนคนไทย ตรงเวลาเหมือนฝรั่ง ขยันเหมือนคนจีน ทำงานเป็นทีมแบบคนญี่ปุ่น

8. เอกสารอ้างอิง

- เทคนิคการทำงานร่วมกับชาวต่างชาติ. (2558). สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2559. จาก <https://th.jobsdb.com/th-บ้านจอมยุทธ์>. (2543). **ปัญหาสังคมไทย**. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2561. จาก <https://www.baanjomuyut.com>. (2543). **สังคมไทย**. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2558. จาก <https://www.baanjomuyut.com>. (2543). **สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสังคมชนบท**. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2561. จาก <https://www.baanjomuyut.com>
- เปรียบเทียบลักษณะนิสัยการทำงานของคนไทยกับต่างชาติ. (2557). สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2561. จาก <https://sites.google.com/site>
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2558). **พฤติกรรมการทำงานของคนไทยเป็นอย่างไร**. สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2561. จาก <http://paisarnkr.blogspot.com/2017/05/blog-post.html>
- วัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกันของบริษัทไทยกับบริษัทต่างชาติ. (2557). สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2561. จาก <https://www.smartsme.co.th/content>
- สังคมไทย. (2560). สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2558. จาก <http://www.satit.up.ac.th>
- อิสราวดิ ชำนาญกิจ. (2559). **11 การทำงานแบบคนไทยในมุมมองของชาวต่างชาติ**. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2561. จาก <https://www.gotoknow.org/posts>

การกล่อมเกลาสังคมโลกตามแนวคิดโคลงโลกนิติ World Socialization in Khlong Lokkanit

พระเดชขจร ขนติธโร (ภูทิพย์)¹

Phra Dechkhajorn Khantidharo (Phuthip)

พระวันชัย ภูริทตฺโต(อนนตรี)²

Phra Wanchai Phuridhato (Anontri)

พระสุวรรณ์ สุทธาโส(ปูนอ่อน)³

Phra Suwan Suthaso (Poon-orn)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การกล่อมเกลาสังคมที่แฝงอยู่ในโคลงโลกนิติ เพราะโคลงโลกนิติเป็นวรรณกรรมที่สอนเรื่องการทำดีด้วยการชี้แนะแนวทางให้ชีวิตพบกับความเจริญจากการศึกษาพบว่าการประพันธ์โคลงโลกนิติมีความเป็นเอกลักษณ์ เน้นสัมผัสตามแบบโคลงสี่สุภาพ และสอดแทรกเนื้อหาที่ช่วยกล่อมเกลาสมาชิกในสังคมให้ประพฤติตามกรอบของศีลธรรมอันดีทุกหลักคำสอนในโคลงนิติได้ขัดเกลามุมมองให้กับสมาชิกในสังคม ช่วยจัดระเบียบทางร่างกายและจิตใจได้เป็นอย่างดี ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อประชาชนได้น้อมนำคุณค่าเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว ก็จะสามารถปรับเปลี่ยนความคิด พอกพูนศรัทธาในพระพุทธศาสนา และขัดเกลาสังคมโลกให้น่าอยู่มากขึ้นด้วย

คำสำคัญ : การกล่อมเกลาสังคม, โคลงโลกนิติ, สังคมโลก

¹สาขาการรัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

²สาขาพระพุทธศาสนา คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

³สาขาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

ABSTRACT

This article aims to analyze the socialization infusing in Khlong Lokkanit. Because this poetry is a literature that teaches about doing good by guiding the way of life to find prosperity. According to studies, it has been found that the creation of this poetry is very identity, focusing on the rhyme of the quatrain poems, and inserting content that helps members of society to behave upon the framework of good morals. Every doctrine in this poetry has refined their perspective, help to arrange their bodies and mindsets very well. Moreover, once people have applied these values to their daily lives, it will be able to change ideas in right thought, be more faithful in Buddhism, and socialize the world society to be more livable.

Keywords : Socialization, Khlong Lokkanit, World society

1. บทนำ

นับวันสังคมโลกจะยิ่งเป็นสังคมที่ให้คุณค่าทางวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ยิ่งพัฒนาทางวัตถุมากขึ้นเท่าใด จะยิ่งเกิดความอลหม่านมากขึ้นเท่านั้น ยิ่งมีวัตถุนองความต้องการมากเท่าใดยิ่งไม่รู้จักอึด ไม่รู้จักพอเท่านั้น โลกในยุคโลกาภิวัตน์จึงมีปัญหारेื่องความคิดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆดังเช่นคดีอาชญากรรมต่างๆ ที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่างๆ รวมถึงการแข่งขันในสังคมจนต้องเดินตามกระแสแฟชั่นนิยมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้หรือในกรณีประเทศไทยที่ในประวัติศาสตร์แม้จะยังไม่เคยตกเป็นอาณานิคมของชาติมหาอำนาจมาก่อน แต่หากจะมองในด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะช่วงหลังวิกฤติการณ์ต้มยำกุ้งปี 2540 ไทยได้เร่งการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคมากกว่าการขัดเกลาทางจิตใจอย่างชัดเจน จึงทำให้สังคมโลกและสังคมไทยต้องดิ้นรนในวัฏจักรวัตถุนิยมต่อไป(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2550, หน้า 34)

จากเหตุความขัดแย้งเรื่องระบบเศรษฐกิจและการเมืองหลังยุคสงครามเย็น ได้ทำให้โลกแบ่งออกเป็นสองขั้วคือขั้วฝ่ายเสรีนิยมประชาธิปไตยกับขั้วสังคมนิยมคอมมิวนิสต์เกิดประเด็นการวิพากษ์ระบบทุนนิยมอย่างต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน ด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวไกลเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน จึงถึงเวลาแล้วที่สังคมโลกยุคใหม่จะต้องอบรมบุตรหลานด้วยความเฉลียวฉลาดและทันกับสถานการณ์มากขึ้น แม้จะยังไม่มีใครทราบแน่ชัดว่าในอีก 20 หรือ 30 ปีข้างหน้า พวกเขาจะก้าวเข้าสู่สังคมโลกแบบไหน ต้องเจอกับสิ่งใดในอนาคตบ้าง แต่การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจจะช่วยสร้างเกราะป้องกันให้ชาวโลกเอาตัวรอดได้ในสังคมแห่งการแข่งขันที่สูงเช่นนี้ และหวังว่าชาวโลกจะเดินเคียงข้างไปพร้อมกันกับการเติบโตของสังคมโลก เมื่อความสุขพียงมีในครอบครัวแล้ว ก็อาจส่งต่อความ

ผาสุกขยายไปในสังคมโลกอีกก็เป็นไปได้ฉะนั้น กระบวนการสร้างความคิด ความเชื่อ และทัศนคติทางสังคมโลกร่วมกันจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การกล่อมเกลாதงสังคมซึ่งแฝงอยู่ในโคลงโลกนิติที่มีต่อโลก โดยมีคำสำคัญหลายคำ เริ่มต้นที่คำว่า “การกล่อมเกลาทงสังคม” หมายถึง การเรียนรู้ของสมาชิกในสังคมทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพตามความต้องการของสังคม ด้วยการนำคนเข้าสู่ระบบของสังคมโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ขัดเกลาให้พ้นจากสภาพสัญชาตญาณเดิมจนกลายเป็นมนุษย์สังคม คำต่อมาคือคำว่า “โคลงโลกนิติ” เป็นระเบียบแบบแผนแห่งโลกมีเนื้อหาที่มุ่งแสดงความจริงของโลกและสัจธรรมของชีวิต เพื่อให้ผู้คนได้รู้เท่าทันต่อโลก และเข้าใจในความเป็นไปของชีวิต พร้อมเป็นแม่แบบเพื่อให้สังคมได้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้องดีงามสืบไปคำสุดท้ายคือคำว่า “สังคมโลก” หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างกันของมนุษย์ที่อยู่ในประเทศต่างๆ ในโลก ทั้งสังคมเกษตรกรรม สังคมอุตสาหกรรม และสังคมเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเน้นการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในอนาคตจะเกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ร่ำรวยและประเทศที่ยากจนสูงขึ้น ดังนั้น สังคมและวัฒนธรรมโลกจึงต้องก้าวสู่สังคมแห่งปัญญาเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์ และอนุวัต กระจัง (2561, หน้า 13-17) ได้อธิบายถึงรูปแบบของการกล่อมเกลาทงการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง ว่าเป็นรูปแบบของการกล่อมเกลาทงการเมืองที่มีขั้นมีตอนซึ่งการกล่อมเกลาทงการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเกิดแบบแผนพฤติกรรมที่แสดงออกต่อการเมืองของปัจเจกบุคคล อันมีส่วนในการสร้างบุคลิกภาพและเป็นกระบวนการที่ติดตามตัวไปตลอดชีวิต โดยผ่านการกล่อมเกลาทงทางตรงและทางอ้อม การกล่อมเกลามีลักษณะถ่ายทอดให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองโดยเฉพาะสิ่งเหล่านี้ทำให้บุคคลเกิดความโน้มเอียงและปลูกฝังทัศนคติที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองขึ้น

พระศรีรัตนโอบ (2560, หน้า 155-165) ได้ศึกษาโคลงโลกนิติตามแนวปรัชญาสังคมเชิงพุทธศึกษาโดยได้วิเคราะห์ว่า โคลงโลกนิติปรากฏสำนวนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของสังคมโดยรวมถือเป็นหลักปรัชญาสังคมของพุทธศาสนาที่สร้างพฤติกรรมและแนวปฏิบัติสำหรับคนในสังคมตามแนวปรัชญาสังคมเชิงพุทธ ซึ่งล้วนครอบคลุมพฤติกรรมของบุคคลที่จะใช้ดำเนินชีวิตในสังคม คำโคลงทุกบทล้วนเป็นคติธรรมอันลึกซึ้งและช่วยเตือนใจในหลาย ๆ ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของสมาชิก เป็นแบบอย่างที่ดีต่อการนำมาประพฤติปฏิบัติทั้งในยุคปัจจุบันนี้และยุคหน้า แนวคิดในบทความนี้สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างชัดเจน และใช้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นในการบูรณาการการเรียนการสอนวิชาจริยธรรมกับการดำเนินชีวิตได้ด้วย

วรรณศิริ ตั้งพงศศิริ (2556, หน้า 33-49) ได้วิเคราะห์โคลงโลกนิติในประเด็นสายธารแห่งสารธรรม ว่าโคลงโลกนิติเป็นโคลงสี่สุภาพที่ใช้ภาษาเข้าใจง่าย มีความดีเด่นด้านเนื้อหาที่สอนให้ผู้อ่านเข้าใจความเป็นมนุษย์ เรียนรู้ระเบียบแบบแผนของสังคม ยกย่องสิ่งดีงาม ละเว้นและอยู่ให้ห่างจากสิ่งชั่วร้าย จากการศึกษาสามารถแบ่งคำสอนหลัก ๆ ได้ 10 หัวข้อ คำสอนที่พบมากที่สุด คือ คำสอนที่ให้อำนาจพิจารณาและเท่าทันการสมาคมกับคนประเภทต่าง ๆ เนื้อหาของโคลงโลกนิติจึงทรงคุณค่าอย่างยิ่ง กล่าวคือ เป็นคำสอนที่มีเหตุผลตามหลักความเป็นจริงทั้งทางโลกและทางธรรม คำสอนต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามยุคสมัย อีกทั้งมีคติสอนใจให้แก่ผู้คนทุกระดับ

สุรีย์พร แซ่เอี้ยบ (2560, หน้า 113-123) ได้ศึกษาขรวาจาธรรม 4 ที่ปรากฏในโคลงโลกนิติ ที่โดยพบว่าโคลงโลกนิติเป็นโคลงสุภาพสำหรับสอนให้เป็นคนดีปฏิบัติตนได้ถูกต้องในสังคม โคลงโลกนิติมีที่มาจากหลายแห่งที่สำคัญ คือ พระไตรปิฎก ซึ่งสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไว้อย่างน่าสนใจ ขรวาจาธรรม 4 หรือธรรมสำหรับผู้ครองเรือน เป็นคุณธรรมที่สำคัญต่อการปฏิบัติตนเพื่อการพัฒนา เป็นพื้นฐานจริยธรรม คือ การพัฒนามนุษย์ อันนำไปสู่การพัฒนาสังคมประเทศชาติ ประเทศชาติจะพัฒนาได้ประชาชนต้องมีความจริงใจ มีความรับผิดชอบ มีความอดทนอดกลั้นมีความสามัคคี เสียสละ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันพัฒนาทั้งด้านกายภาพและจิตใจ คุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ 1) สัจจะ 2) ทมะ 3) ขันติ และ 4) จาคะ การศึกษาขรวาจาธรรม 4 ในโคลงโลกนิติเป็นการพัฒนามนุษย์ที่เริ่มจากตนเองออกไปสู่สังคม และการพัฒนาประเทศชาติด้วยการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนี้ในจิตใจของมนุษย์นี้เองที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยป้องกันปัญหาต่างๆ ในสังคมปัจจุบันด้วย

3. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโคลงโลกนิติ

โคลงโลกนิติเป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเดชาดิศร (พระราชโอรสในสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2) มีคำประพันธ์เป็นโคลงสี่สุภาพที่มีความยาว 408 บท (สมุดไทย) 435 บท (จารึกวัดโพธิ์ฯ) 911 บท (ฉบับหอสมุดแห่งชาติ) 902 บท (ฉบับกรมวิชาการ) แต่งขึ้นในปี พ.ศ. 2374 โดยมีชื่อเรียกอื่นว่า ประชุมโคลงโลกนิติ ก็ได้โคลงโลกนิติมีทั้งที่เขียนเป็นภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต ที่เขียนเป็นภาษาบาลี คือ คัมภีร์โลกนิติ (โลกนิติปกรณ์) ธรรมনীติ ราชনীติธรรมบท ชาดก และที่ไม่ทราบอีกบางส่วน ส่วนที่เขียนเป็นภาษาสันสกฤต คือ จาณภัยศตกะ วายการศตกะ และหิโตปเทศ ในจำนวนนี้คัมภีร์ที่สำคัญที่สุด คือ คัมภีร์โลกนิติซึ่งได้เป็นที่มาของโคลงโลกนิติถึง 73 บท (โคลงโลกนิติที่นำมาเรียนมี 42บท) และที่สำคัญรองลงไปก็คือ คัมภีร์ธรรมনীติ อนึ่ง มีข้อสังเกตว่าคาถาใดที่เป็นที่มาของโคลงโลกนิติ คาถานั้นมักจะปรากฏอยู่ในคัมภีร์ธรรมনীติเช่นกัน การที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะคัมภีร์โลกนิตินั้นได้รับอิทธิพลมาจากคัมภีร์ธรรมনীติ

โคลงโลกนิติมีความไพเราะเหมาะสมทั้งด้านรูปแบบและเนื้อหาปรัชญาสาระ ครอบคลุมค่าทางวรรณกรรม ทำให้เป็นที่แพร่หลายในหมู่มนุษย์ไป บางท่านกล่าวยกย่องโคลงโลกนิติว่าเป็น อมตะวรรณกรรมคำสอนหรือยอดสุภาษิตอมตะ (สุภาณี พัดทอง, 2545, หน้า 64-80) ที่ได้รับคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นบทอ่านในหนังสือแบบเรียนสำหรับนักเรียนนักศึกษาอยู่ทุกยุคสมัย และได้รับการจัดให้เป็นหนึ่งในหนังสือดี 100 เล่ม เฉพาะที่ตีพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2408-2519 ซึ่งคนไทยควรอ่าน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, โคลงโลกนิติ, ออนไลน์) โคลงโลกนิติสำนวนเก่าเชื่อกันว่ามีมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา โดยนักปราชญ์ในสมัยนั้นได้คัดเลือกหาคาถาสุภาษิตภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ปรากฏในคัมภีร์ต่างๆ เช่น คัมภีร์โลกนิตินิติคัมภีร์ธรรมนิตินิติคัมภีร์ราชนิตินิติโตปเทศธรรมบท และพระไตรปิฎก เป็นต้น มาถอดความแล้วเรียบเรียงแต่งเป็นโคลงโลกนิติต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) ในปี พ.ศ. 2374 ก็มีดำริให้จารึกวิชาการสาขาต่าง ๆ ไว้บนแผ่นศิลาที่ประดับไว้ตามเสาหรือกำแพงพระวิหาร ในการนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาเดชาดิศรทรงชำระโคลงโลกนิติสำนวนเก่าให้ประณีตไพเราะยิ่งขึ้น เพื่อจารึกไว้ในคราวเดียวกันจำนวนโคลงโลกนิติที่ปรากฏต้นฉบับในสมุดไทยมีทั้งสิ้น 408 บท แต่ที่จารึกไว้ในวัดพระเชตุพนฯ แผ่นละบท มี 435 แผ่น (รวมโคลงนำ 2 บท) คาดว่ามีโคลงที่แต่งเพิ่มเติมเพื่อให้พอดีกับพื้นที่จารึก(วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, โคลงโลกนิติ, ออนไลน์)

หลังจากนั้นมีการแต่งโคลงโลกนิติในสำนวนอื่น ๆ เช่น ปี พ.ศ. 2385 ใช้ชื่อว่า “โลกนิตินิฉันท์” แต่งเป็นคำฉันท์โดยขุนสุวรรณสารวัดและปี พ.ศ. 2428 ใช้ชื่อ “โลกนิตินิโคลง” แต่งโดยพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ถัดมาก็มี “ฉบับชำระ” ซึ่งเป็นการรวบรวม สอบทาน และจัดพิมพ์เผยแพร่โคลงโลกนิติ ดังนี้

1. หนังสือสอนอ่านฯ สุภาสิตโลกนิตินิฉันท์ : รวบรวม สอบทาน และจัดพิมพ์โดยกรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ เมื่อปี พ.ศ. 2447 เพื่อใช้เป็นหนังสือแบบเรียนสำหรับนักเรียน โดยนำโคลงที่สมเด็จพระเจ้า กรมพระยาเดชาดิศร ทรงชำระไว้ 408 บท ที่ปรากฏในต้นฉบับสมุดไทย (รวมโคลงนำ 2 บท โคลงส่งท้าย 2 บท และโคลงที่ซ้ำกันอยู่ 5 บท) มาพิมพ์ร่วมกับโคลงอีก 30 บท ที่พบในแผ่นศิลาวัดพระเชตุพนฯ

2. ประชุมโคลงโลกนิติ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ : หอสมุดแห่งชาติจัดพิมพ์โคลงโลกนิติที่เป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาเดชาดิศร ร่วมกับโคลงโลกนิติสำนวนเก่าที่มีการค้นพบเป็นจำนวนมากจากหอพระสมุดวชิรญาณ พร้อมระบุคาถาอันเป็นที่มาของโคลง และจัดรวบรวมกันเป็นชุดๆ ได้โคลงภาชิตรวม 593 ชุด จำนวน 911 บท (ไม่รวมโคลงนำ 2 บท และโคลงส่งท้าย 2 บท) พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2460

3. ประชุมโคลงโลกนิติ ฉบับกรมวิชาการ : เป็นฉบับที่คณะกรรมการคัดสรรและเผยแพร่วรรณกรรมของชาติ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำต้นฉบับหนังสือสอนอ่านฯ สุภาสิตโลกนิติคำโคลงและประชุมโคลงโลกนิติ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ มาสอบทานแก้ไขอักษร ตัดโคลงที่ซ้ำซ้อนเพิ่มเติมคาถา จัดทำคำอธิบายศัพท์ และจัดหมวดหมู่ใหม่ในโคลงบางชุด ทำให้ได้โคลงภาชิตรวม 594 ชุด จำนวน 902 บท (รวมโคลงนำ 2 บท และโคลงส่งท้าย 4 บท) พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2543

4. วิเคราะห์ทศมัทรีโคลงโลกนิติ: การกล่อมเกลาทงสังคมโลก

โคลงโลกนิติเป็นสุภาสิตสอนใจที่คนรุ่นหลังควรจะศึกษาและทำนุบำรุงเอาไว้โดยเฉพาะคุณค่าด้านวรรณศิลป์ซึ่งผู้แต่งมีความฉลาดและแยบคายในการประพันธ์ จนทำให้ผู้อ่านจินตนาการตามจนเห็นภาพ และเกิดความซาบซึ้งในโวหารเปรียบเทียบ มีการเลือกสรรถ้อยคำที่ใช้อย่างประณีตบรรจง ใช้คำสั้นแต่มีความหมายลึกซึ้ง ไพเราะทั้งเสียง ทั้งจังหวะ และเมื่ออ่านออกเสียงเป็นทำนองเสนาะก็ยิ่งจะได้รับการสรรเสริญมากยิ่งขึ้นมีการใช้โวหารภาพพจน์ลักษณะต่างๆ ที่ทำให้ผู้อ่านได้เข้าถึงสาระของบทกวีดียิ่งขึ้น ภาพพจน์อุปมาที่เปรียบสิ่งหนึ่งกับสิ่งหนึ่งเพื่ออธิบายสิ่งนั้นให้ชัดเจนขึ้น(ปถวีธร เพชรสุรียา, 2554, หน้า 31) โดยมีเนื้อหาสาระในการประดับสติปัญญาสอนให้เป็นคนดีปฏิบัติตนให้ถูกต้องในสังคม เป็นโคลงที่เข้าใจแก่นแท้และธรรมชาติของมนุษย์ทั้งทางโลกและทางธรรม เช่นการใช้ทรัพย์ สอนให้รู้จักใช้ทรัพย์อย่างถูกวิธี ให้จัดสรรปันส่วนในการใช้จ่าย เป็นต้น

โคลงโลกนิติจึงเป็นวรรณศิลป์ที่มีคุณค่าต่อสังคมมาก เพราะเปรียบเสมือนเป็นกระจกส่องให้เห็นถึงพฤติกรรมของความเป็นมนุษย์ที่มีผลต่อสังคม เป็นเสมือนคู่มือในการใช้ครองเรือนให้มีความสุข ดำรงตนเป็นคนดีอยู่ในสังคมอย่างถูกต้องคล่องธรรม เนื้อหาจากวรรณคดีเรื่องนี้จึงมีผลอย่างมากต่อผู้อ่านโดยเฉพาะสังคมโลกที่จะทำให้เข้าถึง(approach)ความรู้สึกนึกคิดที่ผู้แต่งต้องการสื่อออกมา เพื่อให้เห็นวิถีการใช้ชีวิตให้เป็นสุข และสามารถปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบที่ดีของสังคม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตได้ อันจะส่งผลให้เกิดการกล่อมเกลากิจกรรมของผู้อ่านให้ปรับเปลี่ยนไปในแนวทางที่ดีขึ้นเพราะการมีความสุขที่แท้จริงนั้นจะต้องมองข้ามอุปสรรคนั้นด้วยการขัดเกลาคำคิดอย่างมีสมาธิ (Moffitt, Phillip, 2011. p. 7) ถือเป็นกรกล่อมเกล่าให้สังคมโลกได้ซึมซับความคิด ความเชื่อ และทัศนคติที่ถูกต้องเพื่อเป็นแนวทางไปสู่ความสุขที่แท้จริงต่อไป ซึ่งคณะผู้เขียนจะขอวิเคราะห์ให้เห็นถึงการกล่อมเกลาทงความคิดแก่สังคมโลกที่แฝงอยู่ในโคลงโลกนิติ ดังนี้

1. การกล่อมเกล่าให้ชาวโลกมีสังคมที่ดีผ่านสถาบันครอบครัว

รักกันอยู่ขอบฟ้า	เขาเขียว
เสมออยู่หอแห่งเดียว	ร่วมห้อง
ซังกันบ่แลเหลียว	ตาต่อ กันนา

เหมือนขอบฟ้ามาบ้อง ป่าไม้มาบัง

อธิบายถึงการสอนให้คนในสังคมรักกันเสมือนเป็นสมาชิกอยู่ร่วมห้องหรือร่วมครอบครัวเดียวกัน เพราะหากโกรธหรือชุ่นเคืองกันย่อมสร้างความแตกแยกจนอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมส่วนรวมได้

แม้มีความรู้ตั้ง	สัพพัญญู
ฉิบมีคนชู	ห่อนขึ้น
หัวแหวนค่าเมืองตรู	ตาโลก
ทองบ่รองรับพื้น	ห่อนแก้วมีศรี

อธิบายถึงการกลมเกลอให้สมาชิกในสังคมตระหนักถึงการไม่เย่อหยิ่งจองหองแม้จะมีความรู้สามารถสักปานใดหากขาดการสนับสนุนส่งเสริมจากคนใกล้ชิดในครอบครัวเดียวกันแล้ว ก็ยากที่จะบรรลุเป้าหมายได้จุดเพชรพลอยที่จะเปล่งประกายงดงามมากขึ้นก็ต่อเมื่อมีแหวนทองมารองรับ

ใครจักผูกโลกแม่	รัดรีง
เหล็กเท่าลำตาลตรึง	ไปหมั้น
มนตรียาผูกน่านหึง	หายเสียม
ผูกเพื่อไม่ตรีนั่น	แน่นเท่าวันตาย

อธิบายถึงการใช้มิตรภาพและไมตรีจิตผูกมัดคนในสังคมให้คงมั่นต่อกัน มีความเอื้ออาทรที่ดีต่อกันเช่นเดียวกับคนในครอบครัวเดียวกัน หากมีมิตรภาพและมีไมตรีต่อกันก็สามารถที่จะปรองดองกันไปจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตได้

คนใดละพ่อทั้ง	มารดา
อันทุพพลชรา	ภาพแล้ว
ขับไล่ไม่มีปรา	นี่เนตร
คนตั้งนี้ฤาแคล้ว	คลาดพันไภยัน

อธิบายถึงบุคคลใดก็ตามที่ละเลยหรือละทิ้งการดูแลบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้าแล้ว โดยเฉพาะพ่อแม่ที่ชราภาพหรือทุพพลภาพ ย่อมพบกับความตกต่ำ มีโอกาสได้รับทุกข์โศกอย่างสาหัสและนำมาซึ่งภัยอันตรายแก่บุตรหลานผู้กตัญญูในที่สุด

ก้านบัวบอกลิเกต้น	ชลธาร
มารยาทส่อสันดาน	ชาติเชื้อ
โอดฉลาดเพราะคำขาน	ควรทราบ
หย่อมหญ้าเหี่ยวแห้งเรือบอกร้าย	แสดลงดิน

อธิบายถึงกิริยามารยาทของเหล่าวงศาคณาญาติที่บ่งบอกให้เห็นว่าคุณคนนั้นฉลาด เวลา
ช้า หรือเร็วเพียงใด ก็สะท้อนถึงความอ่อนแอของการขัดเกลาสมาชิกในชาติตระกูล เปรียบได้กับหญ้า
ที่เหี่ยวแห้งบอกถึงความไม่สมบูรณ์ของดิน ตามตรงกับสำนวนสำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล

2. การกล่อมเกล่าให้ชาวโลกมีสังคมที่ดีผ่านการเลือกคบคน

ปลาร้าพันห่อด้วย ใบคา

ใบก็เหม็นคาวปลา คละคลุ้ง

คือคนหมู่ไปหา คบเพื่อน พาลนา

ได้แต่ร้ายร้ายฟุ้ง เฟื่องให้เสียพงศ์

อธิบายถึงใบคาที่เอาไปห่อปลาร้านั้นจะมีกลิ่นคาวของปลากระจายไปทั่วบริเวณ เหมือน
สมาชิกในสังคมโลกที่เลือกคบคนพาลก็จะมีแต่ความเดือดร้อนและเสื่อมเสียไปด้วย จะได้รับแต่ความ
ทุกข์และความเดือดร้อนอยู่ร่ำไปตรงกับสำนวน คบพาลพาลพาไปหาผิด

ใบพ้อพันห่อหุ้ม กฤษณา

หอมระรวยรสพา เพลิดเพลิน

คือคนเสพเสนาหา นักปราชญ์

ความสุขซาบถ้าม้วย ดุจไม้กลิ่นหอม

อธิบายถึงใบพ้อที่นำไปห่อไม้กฤษณาก็จะมีกลิ่นหอมของไม้กฤษณาติดไปด้วย ซึ่งเปรียบ
เหมือนการเลือกคบกับคนดี ก็จะได้รับความสุขตามไปด้วย ไม่ทำให้หมู่ญาติมิตรต้องเดือดร้อน
วุ่นวายใจ

ผลเตื่อเมื่อสุกไซ้ มีพรรณ

ภายนอกแดงดูฉฉ ขาดบ้าย

ภายในยอมแมลงวัน หนอนบ่อน

ดุจดั่งคนใจร้าย นอกนั้นดูงาม

อธิบายถึงผลมะเตื่อเมื่อสุกจะมีสีแดงที่สวยงามแต่ภายในจะมีแมลงวันมีหนอนอยู่ข้างใน
เปรียบเสมือนกับคนที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงามแต่จิตใจเลวทราม ฉะนั้นชาวโลกจึงไม่ควรเลือกคบคน
เพียงรูปร่างหน้าตาที่งดงามอย่างเดียว แต่ควรดูที่นิสัยใจคอด้วยตรงกับสำนวนรู้หน้าไม่รู้ใจ หรือข้าง
นอกสุกใสข้างในเป็นโพรง

คนพาลผู้บาปแท้ ทุจริต

ไปสู่หาบัณฑิต คำเช้า

พึงธรรมอยู่เนื่องนิตย์ บ่ทราบ ใจนา

คือจวกตักเข้า หอนรู้รสแกง

อธิบายถึงสังคมของคนเลวที่แม้จะคบคนดีหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี แต่ก็ยังไม่สามารถปรับปรุงตัวให้เป็นคนดีได้เหมือนจิ้งจอกแกงที่แม้จะอยู่ในหม้อแกงแต่ไม่อาจรู้รสของแกงได้ ตรงกับสำนวน สีสขอให้ควายฟัง หรือตักน้ำรดหัวตอ

เพื่อนกินสินทรัพย์แล้ว	แทงหนี
หาง่ายหลายหมื่นมี	มากได้
เพื่อนตายถ่ายแทนซี-	วาอาตม์
หากยากฝากผีไข้	ยากแท้จักหา

อธิบายถึงการเตือนสติให้ระวังในการคบเพื่อน อย่าประมาทเพราะในคราที่มีความสุข เพื่อนนั้นหาง่ายเสมอ แต่เพื่อนที่ไปมาหาสู่ในครามีทุกข์นั้นหายากยิ่ง ตรงกับสำนวนเพื่อนกินหาง่ายเพื่อนตายหายาก

อย่าคบคนหมู้อ้าย	ทรชน
คบแต่บัณฑิตคน	ปราชญ์แปล้
วันคืนรวดเร็วดล	บุญเร่ง ทำนา
เห็นอนิจจังแล้ว	ล่วงพ้น สงสาร

อธิบายถึงการเลือกสนทนากับคนที่คู่ควร มุ่งเน้นคบปราชญ์ราชบัณฑิตผู้มีความรู้กว้างขวางที่พอจะแบ่งปันให้ได้ เพราะกาลเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ดุจถึงฤดูฝนต้องเร่งทำนา ฉะนั้นเมื่อเข้าใจอนิจจังเช่นนี้ มนุษย์โลกจึงควรเร่งสะสมความดีเพื่อให้ก้าวพ้นวิฆ्नสงสารการเวียนว่ายตายเกิด

3. การกล่อมเกล่าให้ชาวโลกมีสังคมที่ดีผ่านการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง

ถึงจนทนสู้กัด	กินเกลือ
อย่าเที่ยวแลเนื้อเถื่อ	พวกพ้อง
อดอยากเยี่ยงอย่างเสือ	สงวนศักดิ์
โซ่ก็เสาะใส่ห้อง	จับเนื้อกินเอง

อธิบายถึงนิสัยเสีย 3 อย่าง คือ 1) กินของสด : ทำทุกอย่างด้วยความสามารถของตนเท่านั้น 2) ไม่กินของตาย : ไม่ง้อคนอื่น ไม่ยืมจมูกคนอื่นหายใจและ 3) ไม่ได้เหยื่อ ไม่กลับรัง : ถ้าแข็งแรงพอที่จะโบยบินออกไปหาประสบการณ์ข้างนอก จะต้องได้ความรู้ใหม่ๆ ตีตมมือมาด้วย พระเดชขจร ขนดิธโร (ภุทธิพิทย์), 2561, หน้า 102) เป็นการสอนให้คนทะนงในศักดิ์ศรีไม่เบียดเบียนผู้อื่นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเอง เหมือนเสือที่ล่าเหยื่อเองเป็นอาหาร ตรงกับสำนวน อดเยี่ยงเสือ

เว้นวิจารณ์ว่างเว้น	สดับฟัง
เว้นที่ถามอันยัง	ไปรู้
เว้นเล่าลิตตสัง-	เกตว่าง เว้นนา
เว็นตั้งกล่าวผู้	ปราชญ์ได้ฤามี

อธิบายถึงคนที่จะเป็นปราชญ์นั้นต้องยึดถือหัวใจนักปราชญ์ซึ่งเป็นเคล็ดลับแห่งการเรียนรู้
คือ สุ. จิ. ปุ.ลิ.(ฟัง คิด ถาม เขียน)เพื่อให้สมาชิกในสังคมโลกรู้วิธีการแสวงหาความรู้

ความรู้ดั่งงี้ล้ำ	สินทรัพย์
คิดค่าควรเมืองนับ	ยิ่งไซ้รู้
เพราะเหตุจักอยู่กับ	กายอาต มานา
โจรจักเบียนบ่ได้	เร่งรู้เรียนเอา

อธิบายถึงความสำคัญของความรู้ว่ามีคุณค่าอนันต์ เป็นองค์ความรู้ (body of knowledge)
ที่อยู่กับตน ไม่มีใครสามารถมาเบียดเบียนหรือแย่งชิงไปจากชาวโลกได้

อายุครูไซ้รู้ถ้อยรู้	วิชา
อายุแก่ราชาคลา	ยศแท้
อายุแก่ภรรยาหา	บุตรแต่ ไหนมา
อายุกับทำบุญแล้ว	สุขนั้นถามี

อธิบายถึงความพยายามในการใฝ่ศึกษา สอนให้เป็นคนกล้าลงมือทำ ขวนขวายที่จะพัฒนา
ตนเอง และต้องกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อความก้าวหน้าในกาลต่อไป

4. การกล่อมเกล่าให้ชาวโลกมีสังคมที่ดีผ่านสัมมาอาชีพ

เบิกทรัพย์วันละบาทซื้อ มังสา	
นายหนึ่งเลี้ยงพยัคฆา	ไปอ้วน
สองสามสี่นายมา	กำกับ กันแฮ
บังทรัพย์สี่ส่วนถ้วน	บาทสิ้นเสื่อตาย

อธิบายถึงการประกอบกิจการงานใดก็ตามหากมีการเบียดบังผลประโยชน์หรือคดโกงผู้อื่น
ผลงานก็ย่อมไม่สมบูรณ์ และยังมีคนโกงกินมากกิจการนั้นย่อมไม่สำเร็จ ตรงกับสำนวน คดในข้องอใน
กระดุก

เป็นคนคลาดเหย้าอย่า	เปล่ากาย
เงินสลิ้งติดชาย	ขอดไว้
เคหาอย่าสุญวาย	ข้าวเปลือก มีนา
เงินฉุกชุกจักได้	ผอนเลี้ยงอาตมา

อธิบายถึงคำสอนอย่าให้ประมาท เมื่อออกจากบ้านต้องมีเงินทองติดตัวเสมอ ที่บ้านก็
เช่นกัน ต้องมีเสบียงอาหารพร้อมสรรพ เป็นการแสดงถึงการมองการณ์ไกล เพราะได้ความพร้อม
ล่วงหน้า เงินสำรองไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน

ทรัพย์มีสี่ส่วนไซ้	ปูนปั้น
ภาคหนึ่งพึงเกียดกัน	เก็บไว้

สองส่วนเบ็ดเสร็จสรรพ การกิจ ใช้นา
ยังอีกส่วนควรให้ จ่ายเลี้ยงตัวตน

อธิบายถึงการบริหารจัดการกับเงินทอง ต้องรู้จักแบ่งสรรปันส่วนทำบัญชี ค่าใช้จ่ายอย่างมีระบบ โดยแบ่งเงินบางส่วนเก็บออมไว้ยามจำเป็น และคุ้มครองมิให้ทรัพย์เสื่อมค่าลงตามหลัก “อารักขสัมปทา” ที่รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาทรัพย์ที่ได้มาโดยชอบ(พระราชสิทธิมนี และคณะ, 2553, หน้า 7)

ความรู้ผู้ปราชญ์นี้ นักเรียน
ฝนทั้งเท่าเข็มเพียร ผ่ายหน้า
คนเกียดเกลียดหน้าเวียน วนจิต
กลอุทกในตะกร้าเปี่ยมล้น ฤามี

อธิบายถึงคนที่มีความหย่นหมั่นเพียรแม้ทำกิจการใดที่ยากก็ย่อมสำเร็จได้แต่คนเกียดคร้าน ประกอบกิจการงานใดก็ไม่สำเร็จเหมือนกับการตักน้ำในตะกร้า ตรงกับสำนวนหนักเอาเบาสู และสู้ ด้วยสัมมาอาชีวะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่านั่นเอง

5. การกล่อมเกล่าให้ชาวโลกมีสังคมที่ดีผ่านคำสั่งสอนทางศาสนา

คนร้ายมักชอบร้าย ราศี
สอนสั่งสิ่งความดี บ่ได้
ดุจเกลือกทอดนที ศูนย์เปล่า
เสพที่ชั่วเขื่อนไซรั ทราบแจ้งใจมัน

อธิบายถึงลักษณะของคนชั่วที่มีพฤติกรรมในทางอกุศลและมักทำแต่ความชั่วอยู่เป็นนิจ จนธรรมะไม่สามารถเข้าไปชำระจิตใจได้ ทำให้หลุดจากเส้นทางนิพพานตลอดกาล

สนิมเหล็กเกิดแต่เนื้อ ในตน
กินกัดเนื้อเหล็กจน กร่อนขร้ำ
บาปเกิดแก่ตนคน เป็นบาป
บาปย่อมหาโทษซ้ำ ใส่ผู้บาปเอง

อธิบายถึงมูลเหตุแห่งอกุศลกรรมที่เกิดจากมิจฉาทิฎฐิ หากชาวโลกคิดร้าย พยาบาท ปองร้ายผู้อื่น ผลจะส่งผลให้ตนไม่สบายใจ เป็นทุกข์ทวงใจที่เจ็บปวด เหมือนสนิมเหล็กที่กัดกร่อนตัวเอง

หอมกลิ่นดอกไม้ที่ นับถือ
หอมแต่ตามลมฤา กลับย้อน
หอมแห่งกลิ่นกล่าวคือ ศีลสัตย์ นี้นา
หอมสุดหอมสะท้อน ทั่วใกล้ไกลถึง

อธิบายถึงกลิ่นหอมของดอกไม้ แม้หอมอย่างไร กลิ่นโชยไปตามลมเท่านั้น แต่ชื่อเสียงหรือ
คำสรรเสริญของคนที่มีศีลธรรมกลับหอมหวลไปอย่างทั่วถึงมากกว่า

โคควายวายชีพได้	เขาหนั่ง
เป็นสิ่งเป็นอันยัง	อยู่ไซรั
คนเด็ดดับสูญสัง	ขารร่าง
เป็นชื่อเป็นเสียงได้	แต่ร้ายกับดี

อธิบายถึงสัตว์แรงงานอย่างวัวหรือควายเมื่อตายไปแล้วยังทิ้งเขา กระดุก หรือหนังไว้ให้ทำ
ประโยชน์ได้ ส่วนคนที่ตายไป สิ่งที่จะทิ้งไว้หลังความตายให้คนกล่าวถึงก็คือ ความดีหรือความชั้ว
เท่านั้น

รักมิตรสุภาพไซรั	สมรมิตร
รักเผ่าพงศาสนิท	ชื่อไซรั
รักหญิงอย่าพึงคิด	สินอ้อย เอานา
รักสัตย์ศีลจักได้	สุขแท้ทางสวรรค์

อธิบายถึงการไม่พึงพอใจในสุขชั่วคราว แต่จงเฝ้าหาความสุขที่ยาวนานกว่าด้วยการประพฤติ
ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งจะเป็นเส้นทางให้ไปสู่นิพพานในพรหมโลก เพราะผู้ใดที่เข้าถึงสัง
กรรมได้ ผู้นั้นจะพบกับนิพพานในทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะใช้เวลายาวนานเพียงใดก็ตาม
(พระอริยวินนทมนุณี (พุทธทาสภิกขุ), 2549, หน้า 392)

รักทรัพย์อย่างยิ่งด้วย วิชา	
สว่างอื่นเท่าสุริยา	ห่อนได้
ไฟไฉยงราคา	เพลิงราค ฤพ้อ
รักอื่นหมิ่นแสนไซรั	อย่าสู้รักธรรม

อธิบายถึงความปรารถนาดีต่อธรรมะ การน้อมนำเอามงคลวิธีมาสู่ชีวิต เปรียบได้กับการรัก
ตัวเองซึ่งถูกต้องมากกว่าการหลงรักทรัพย์ ถือเป็นแสงสว่างที่จะนำทางไปสู่โลกุตตรธรรมโดยแท้

6. การกล่อมเกล่าให้ชาวโลกมีสังคมที่ดีผ่านการสื่อสารด้วย (สัมมา) วาจา

เห็นใดจำให้แน่	นึกหมาย
ฟังใดอย่าฟังตาย	สดับหมั่น
ขมมียินอย่าฟังวาย	ตรงตริก ธรรมนา
สิ่งสดับทั้งนั้น	ผิดเพี้ยนเป็นครู

อธิบายถึงสอนเรื่องการรับข่าวสารข้อมูลอย่าฟังหรืออ่าน ให้ผ่านหูไปเฉย ๆ ให้คิดไตร่ตรองอยู่
เสมอ ซึ่งสิ่งเหล่านั้นเป็นบทเรียนได้ (สดับหมั่น จำให้แม่นยำ หมั่นมาจากมัน ในที่นี้ หมั่นเป็นโทโทษ
แทนมัน)

ไม้ค้อมมีลูกน้อม	นวยงาม
คือสัปบุรุษสอนตาม	ง่ายแท้
ไม้ผู้ตั้งคนทราม	สอนยาก
ดัดก็หักแหลกแล้	ท่อนรื้อ โดยตาม

อธิบายถึงกิ่งไม้ที่อ่อนค้อมยอมดัดตามรูปทรงได้ง่ายกว่าไม้ที่แก่หรือผู้เช่นเดียวกับการสอน
คนที่พร้อมจะรับฟังง่ายกว่าการสอนคนที่อวดดีหรือคนที่อึดความรู้ ตรงกับสำนวนตักน้ำรดหัวต่อ ไม้

อ่อนดัดง่ายไม้แก่	ดัดยาก
อ่อนหวานมานมิตรล้น	เหลือหลาย
หยาบบมีเกลอกราย	เกลื่อนไกล
จุดดวงศศิฉาย	ดาวดาษ ประดับนา
สุริยส่องคาราไร	เมื่อร้อนแรงแสง

อธิบายถึงคนที่พูดจาอ่อนหวานยอมมีเพื่อนชอบเข้ามาขอคำปรึกษา เหมือนกับดวงจันทร์
(ศศิ) ที่ส่องแสงนวลเย็นต่างมีดาวมารายรอบ ส่วนคนพูดจากระด้างหยาบคาย ย่อมไม่มีใครขอ
คำปรึกษา เปรียบเหมือนความร้อนแรงของดวงอาทิตย์ที่ทำให้ดวงดาวลับหาย

อย่าขุดขอดท่านด้วย	วาจา
อย่าถากท่านด้วยดา	ติค้อน
ฟังคำกล่าวมฤษา	โสดหนึ่ง นะพ้อ
หยิบบศัพท์กลับย้อนโทษให้กับตน	

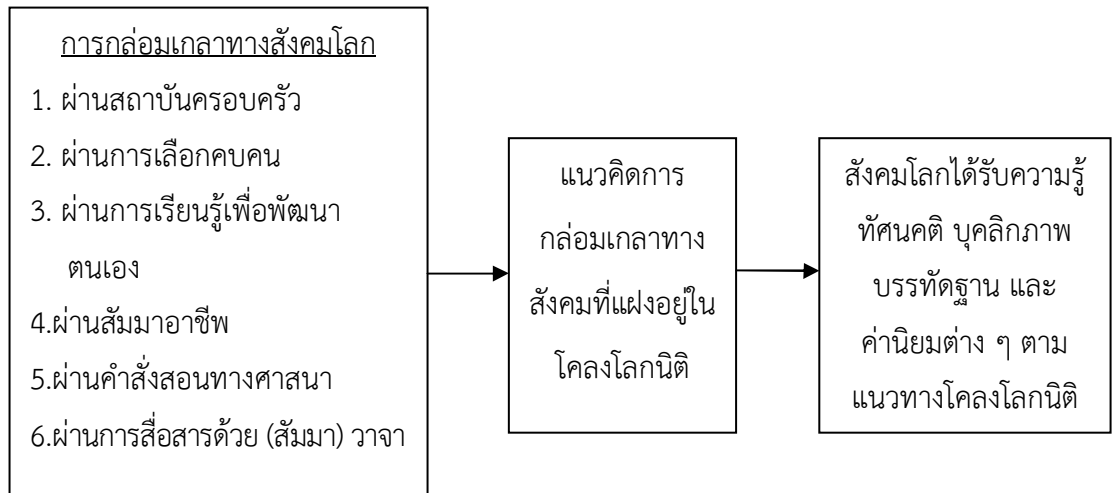
อธิบายถึงการพูดไม่จริงหรือพูดเท็จ(มฤษา คือมูสา)เป็นโคลงที่สอนให้ชาวโลกไม่เป็นคน
ก้าวร้าวไม่ทำร้ายผู้อื่นด้วยคำพูดหรือสายตาดูตรงกับสุภาษิต “อย่าขุดคนด้วยปาก อย่าถากคนด้วยตา
อย่าอิจฉาคนด้วยคำพูด”

ยอช้ายอเมื่อแล้ว	การกิจ
ยอยกครูยอสนิท	ซึ่งหน้า
ยอญาติประยูรมิตร	เมื่อลับ หลังแฮ
คนหยิ่งแบกยศบ้ำ	อย่ายั้งยอควร

อธิบายถึงการจะกล่าวชื่นชมหรือยกยอใครต้องให้ถูกกาลเทศะทั้งต่อหน้าและลับหลัง
แม้กระทั่งคนที่ถือยศศักดิ์สังคมก็ควรพูดจายกยออยู่เป็นนิจเพื่อให้เกียรติซึ่งกันละกัน(บรรจบ
บรรณรุจิ, 2559, หน้า 58)

ดังที่ได้กล่าวมา โคลงโลกนิตีเป็นวรรณกรรมเก่าแก่ที่ทรงคุณค่ามากในสังคมไทยช่วยสั่งสอน
คนในสังคมให้อยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมองบริบทแบบสังคมโลก
คุณูปการที่โคลงโลกนิตีได้กล่อมเกลางจะกลายเป็นเสาค้ำยันให้สังคมโลกดำรงอยู่ได้อย่างเป็นปกติสุข

และครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ทั้งด้านสถาบันครอบครัว การเลือกคบคนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองสัมมาอาชีวะคำสั่งสอนทางศาสนาและการสื่อสารด้วย (สัมมา) วาจาซึ่งล้วนแต่เป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคมทั้งสิ้น ดังนั้น โคลงโลกนิติจึงเป็นอีกวรรณคดีหนึ่งของบรรพบุรุษที่บรรจงสรรค์สร้างเพื่อช่วยลดความขัดแย้งและคำจูนหนุนนำสังคมได้อย่างมหาศาลตามรูปภาพต่อไปนี้

รูปภาพที่ 1 แสดงการกล่อมเกลาทงสังคมโลก (ที่มา : คณะผู้เขียน, 2562)

5. สรุป

วรรณศิลป์เรื่องโคลงโลกนิติเป็นโคลงฉันทที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นและมีคุณค่าต่อสังคมโลกอย่างมาก เพราะเปรียบเสมือนเป็นกระจกส่องให้เห็นถึงพฤติกรรมของเหล่าสมาชิกเพื่อให้สมาชิกทั้งหลายมีแบบแผนในการใช้ชีวิต สามารถซึมซับคติธรรมที่ถูกต้อง การกล่อมเกล่าที่ได้จากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนดังปรากฏในโคลงโลกนิติจึงเป็นดุจคู่มือที่ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ครองเรือนให้ง่ายขึ้น และมีความสุขที่ยาวนานขึ้นด้วยสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างไม่ยากลำบาก หากเป็นผู้นำชุมชนก็จะเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมและยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างเหนียวแน่น แล้วนำสาระของโคลงโลกนิติไปเผยแพร่ให้ชุมชนอื่นเข้าถึงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความศรัทธา และค่านิยม อันจะนำไปสู่พฤติกรรมใหม่ด้วย โคลงโลกนิติจึงเป็นวรรณคดีคำสอนที่ช่วยกล่อมเกล่าให้สมาชิกในสังคมโลกสามารถปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบที่ดีได้อย่างแท้จริงสมดังวาทะที่สุดประณิตว่า...

ครรโลงโลกนิตินี้	มนนาน
มีแต่โบราณกาล	เก่าพร้อม
เป็นสุกษิตสาร	สอนจิต
กลดั่งสร้อยสอดคล้อง	เว้าไว้ในกรรม

แปลว่า โคลงโลกนิติมีมาแต่โบราณเป็นสุภาษิตที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการสอนใจและเป็นเครื่องประดับสติปัญญาของผู้ที่ศึกษาได้เป็นอย่างดี

6. เอกสารอ้างอิง

- บรรจบ บรรณรุจิ. (2559). “พระสงฆ์กับการให้ : งานที่สื่อสารมวลชนมองไม่เห็น” ใน **พระพุทธศาสนาอยู่ได้ ทุกสถาบันอยู่รอด**. อ่างทอง : วรศิลป์การพิมพ์ 89.
- ปถวีธร เพชรสุริยา. (2554). **การวิเคราะห์โวหารภาพจน์ในโคลงโลกนิติ**. ปรินญาศิลปศาสตร์ มหาบัณฑิต (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) สาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์. ภาควิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระเดชขจร ขนฺติธโร (ภุทิพย์). (2561). **วิชาฝึกใจให้เลิกทรมานจากความเครียด**. กรุงเทพมหานคร : ซี แอนด์ เอ็น บั๊ค.
- พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ. ปยุตโต). (2550). **ธรรมนุญชีวิต : พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พระราชสิทธิมนูญ และคณะ. (2553). **ธรรมะภาคปฏิบัติ 7**. พระนครศรีอยุธยา : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระศรีรัตโนบล. (2560). วิเคราะห์โคลงโลกนิติตามแนวปรัชญาสังคมเชิงพุทธศึกษา. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**. 13(1). 155-165.
- พระอรุณนันทมนูญ (พุทธทาสภิกขุ). (2549). **คู่มือมนุษย์ ฉบับปฏิบัติธรรม**. กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ.
- วรรณศิริ ตั้งพงค์อิทธิ. (2556). โคลงโลกนิติ : สายธารแห่งสารธรรม. **วารสารศิลปศาสตร์**. 13(1). 33-49.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. **โคลงโลกนิติ**. สืบค้นเมื่อ 24 มิถุนายน 2562. จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/โคลงโลกนิติ>
- วิทยากร เชียงกุล และคณะ. (2540-2541). **โครงการวิจัยเพื่อคัดเลือกและแนะนำหนังสือดีในรอบศตวรรษ**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์ และอนุวัต กระสังข์. (2561). การกล่อมเกลາทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง. **วารสารสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 6(1) 13-27.
- สุภาณี พัดทอง. (2545). “โคลงโลกนิติ” อมตะวรรณกรรมคำสอน. **วารสารวรรณวิทัศน์** (ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). 2(2). 64-80.
- สุริย์พร แซ่เอี้ยบ. (2560). ฆราวาสธรรม 4 ในโคลงโลกนิติ. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**. 13 (พิเศษ เล่ม 3). 113-123.
- Moffitt, Phillip. (2011). **The Pursuit of Happiness**. Life Balance Institute, CA.

วัดประชารัฐสร้างสุข : การสื่อความหมายเพื่อสร้างการเสริมสร้างพลังในชุมชน

Wat Pacharat Sangsuk : The Meaning Communication to Create Empowerment In The Community

พระศิวะศักดิ์ สุเมธ¹

Pra Silasak Sumetho

กุสุมา สุ่มมาตรี²

Kusuma Soommat

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสื่อความหมายเพจของสื่อสังคมออนไลน์ “1 ท้องถิ่น 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข” ซึ่งเก็บข้อมูลระหว่าง 14 พฤษภาคม – 14 มิถุนายน 2562 รวม 176 ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาของเพจดังกล่าวสื่อสารสำคัญแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1) ให้ข้อมูลการดำเนินงานโครงการ 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข มีจำนวน 123 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 69.88 2) ให้ข้อมูลงานประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา จำนวน 26 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 14.773) ให้ข้อมูลการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล จำนวน 14 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 7.96 4) ให้ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ จำนวน 13 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 7.39 ด้านกลวิธีทางภาษา ประกอบด้วย 1) การใช้วัจนกรรมบอกข้อเท็จจริง 2) การตัดคำ ด้านการสื่อความหมายวัดประชารัฐสร้างสุขเพื่อสร้างการเสริมสร้างพลังในชุมชนแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ 1) เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข 2) เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์และงานประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา 3) เพิ่มความใกล้ชิดชุมชนและความเป็นเจ้าของชุมชนระหว่างคนในชุมชนและพระสงฆ์

คำสำคัญ : วัดประชารัฐสร้างสุข, การสื่อความหมายเพื่อสร้างการเสริมสร้างพลังในชุมชน

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

²อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ABSTRACT

This academic article aimed at analyze the meaning communication of social media, facebook “1 Religious place people government create happy”. The data consist of public relations texts in social media, facebook commencing from 14 May, 2019 to 14 June 2019, Data for the analysis came from 176 texts. The analysis reveals that four content, which comprised of 1) To inform Operations1 Local 1 Religious place, The people, The government create happiness have 123 texts (69.87%) 2) To inform tradition/Religious ceremony have 25 texts(14.21%)3) To inform project/activity for public community have 14 texts(7.96%)4) To inform participating in social work assistance for giving a royal charity have 14 texts(7.96%).Language Strategies, which comprised of 1) speech act of representatives 2)clipping The Meaning Communication of Wat Pacharat sangsuk to create empowerment in the community, divided into 4 categories.1) Increasing a channel to publicize the Wat Pacharat sangsuk project 2) Increasing a channel to publicize the project / activity for public community and tradition/Religious ceremony3) Increasing community ownership and community closeness between people in community and monks

Keywords : Wat Pacharat sangsuk, The Meaning Communication to Create Empowerment In The Community

1. บทนำ

พุทธศาสนา เป็นสถาบันทางสังคมที่เรียงร้อยความคิด ความเชื่อของพุทธศาสนิกชนให้ปฏิบัติตามจารีต แบบแผนวัฒนธรรมไทย หรือที่เรียกว่าวิถีพุทธ กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า พุทธศาสนามีส่วนช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยมีพระสงฆ์ในชุมชนเป็นศูนย์รวมของความศรัทธาของคนในชุมชน ทั้งนี้ รูปแบบพิธีกรรมทางศาสนา คือ หน่วยเชื่อมโยงให้ชาวพุทธมีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้พุทธศาสนาในชุมชนมีความเข้มแข็ง ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2560, หน้า 88) กล่าวว่า “การสร้างความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา เพื่อเผยแผ่หลักคำสอนที่ดั่งามให้แก่ประชาชน โดยพัฒนา ผู้เผยแผ่ศาสนาให้ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างตามคำสอนที่ถูกต้องของแต่ละศาสนา รวมทั้งมีการเผยแผ่ หลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตที่เข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง”

จากพิธีกรรมทางพุทธศาสนาที่ทำหน้าที่ประสานรวมศูนย์พลังคนในชุมชน สืบเนื่องมาซึ่งปัจจุบันรัฐมีระบบกลไก โดยส่งเสริมให้เกิดโครงการที่ร่วมกันทำงานระหว่างภาครัฐ การปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน และพุทธศาสนาในนามโครงการ “วัด ประชา รัฐ สร้างสุข : พัฒนาวัดตามแนวทาง 5ส ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม” ซึ่งโครงการดังกล่าวมีลักษณะการทำงานร่วมกันเพื่อให้ทุกภาคได้เรียนรู้การทำงานอย่างมีส่วนร่วมด้านสุขภาวะ โดยมีการพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง ดังที่ มหาเถรสมาคม (2561, หน้า 5) กล่าวว่า “โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขมีสาระสำคัญในการทำให้ชุมชนเข้มแข็ง โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางพัฒนาสุขภาวะ ด้วยแนวทาง 5 ส ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในปี 2560 ดำเนินมาในระยะที่ 3 โดยเป็นการขยายผลโครงการไปสู่วัดทั่วประเทศ ซึ่งมีเป้าหมายในการสร้างการรับรู้แก่วัดทุกวัด และให้วัดสมัครเข้าร่วมโครงการ รวมถึงลงปฏิบัติจำนวน 1,500 วัด ระยะเวลาดำเนินการทั้งหมด 3 ปี

อนึ่ง ประเด็นแนวทางการสร้างการรับรู้โครงการ “วัด ประชา รัฐ สร้างสุข : พัฒนาวัดตามแนวทาง 5ส ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม” เป็นประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าการดำเนินงานของโครงการระดับจังหวัดนั้นมีการมอบหมาย ให้ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานโครงการในสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในที่นี้ คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) ดังที่ ท้องถิ่นจังหวัดอรัญญิก(2561, หน้า 2) กล่าวว่า “การเผยแพร่กิจกรรม ให้นำภาพกิจกรรม การดำเนินงานตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข : พัฒนาวัดตามแนวทาง 5ส. ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ใน Facebook กลุ่มชื่อ 1 ท้องถิ่น 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข”

ทั้งนี้ สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์มีลักษณะไม่เป็นทางการ แต่ให้ความรู้สึกเป็นกันเอง หรือ บุคคลร่วมวงสนทนา เพื่อเล่าข่าวสารซึ่งกันและกัน โดยDuhe (2007 อ้างถึงใน ประวิตร จันอับ ,2561, หน้า 14) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) หมายถึง เว็บไซต์ที่เชื่อมโยงผู้คนไว้ด้วยกัน โดยเว็บไซต์เหล่านี้จะมีพื้นที่ให้ผู้คนเข้ามารู้จักกัน มีการให้พื้นที่บริการเครื่องมือต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างเครือข่ายสำหรับเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูล”

จากข้างต้น การสื่อความหมายเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข : พัฒนาวัดตามแนวทาง 5ส. ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม”โดยใช้สื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) จึงเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์สำคัญของการเสริมสร้างพลังในชุมชน ซึ่งชุมชนในที่นี้ไม่ได้มีความหมายชุมชนทางกายภาพในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง แต่เป็นชุมชนเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ปฏิบัติงานโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขฯ ที่มีชื่อเรียกว่า “1 ท้องถิ่น 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข” ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงสนใจวิเคราะห์การสื่อความหมายเพื่อสร้างการเสริมสร้างพลังในชุมชนในเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) 1 ท้องถิ่น 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข

2. วินิจฉัยสาระเนื้อหา

ผู้เขียนเก็บข้อมูลการสื่อความหมายเพื่อสร้างการเสริมสร้างพลังในชุมชนในเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) 1 ท้องถิ่น 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุขระหว่าง 14 พฤษภาคม – 14 มิถุนายน 2562 รวม 176 ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาของเฟซบุ๊กดังกล่าวสื่อสารสำคัญแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1) ให้ข้อมูลการดำเนินงานโครงการ 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข 2) ให้ข้อมูลงานประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา 3) ให้ข้อมูลการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล 4) ให้ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ให้ข้อมูลการดำเนินงานโครงการ 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข

เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) 1 ท้องถิ่น 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุขให้ข้อมูลการดำเนินงานโครงการ 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข มีจำนวน 123 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 69.88 ซึ่งข้อมูลโครงการมีเนื้อหาเกี่ยวกับการประชุม การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการรายงานผลโครงการ ดังตัวอย่างที่ 1- 3

ตัวอย่างที่ 1

“การประชุมสร้างการรับรู้การดำเนินงานโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข จังหวัดกาฬสินธุ์ ณ ห้องประชุมโรงเรียนผู้สูงอายุ วัดใต้โพธิ์คำ ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” (ที่มา เฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข โดย ชินวัตร แคนนาเลิศ 10 มิถุนายน 2562)

ตัวอย่างที่ 2

“เทศบาลตำบลขุนหาญ ร่วมกับ วัดบ้านด่าน ชุมชนบ้านด่าน และพนักงานเทศบาลตำบลขุนหาญ ดำเนินกิจกรรมตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข อย่างต่อเนื่อง เป็นครั้งที่ 7 เพื่อพัฒนาวัดบ้านด่านให้เป็นวัดต้นแบบด้าน 5ส”

“การจัดกิจกรรมตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข พัฒนาวัดตามแนวทาง 5 ส.ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมนี้จะจัดขึ้นเดือนละ 1 ครั้ง โอกาสนี้จึงขอเชิญชวนทุกท่านร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการทำความดี ในเขตชุมชนของตนเอง ขอขอบคุณทุกการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของเราค่ะ” (ที่มา เฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข โดยเทศบาลตำบลขุนหาญ 31 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 3

“รายงานผลโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุขฯ ในวันที่ 17 พฤษภาคม 2562 ขององค์การบริหารส่วนตำบลระโนด จ.สงขลา ณ วัดเสียงพง อ.ระโนด จ.สงขลา ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมทั้งข้าราชการ พนักงานจ้างและประชาชน นักเรียนผู้ปกครองค่ะ” (ที่มา เฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข โดย Piyaphorn Songnuy 21 พฤษภาคม 2562)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นการเริ่มต้นโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข : พัฒนาวัดตามแนวทาง 5ส. ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมการประชุมสร้างการรับรู้การดำเนินงานเป็นจุดเริ่มต้น

สำคัญที่ทำให้การทำงานระหว่างภาคส่วนต่างๆเป็นการสื่อความหมายเพื่อการประชาสัมพันธ์โครงการ
อย่างเป็นทางการ จึงเป็นผลเชื่อมต่อกันมาซึ่งการดำเนินงานในครั้งต่างๆ เช่น ครั้งที่ 7 มีการสื่อ
ความหมายรายงานผลในขั้นตอนสุดท้าย เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาคส่วนที่ร่วมดำเนินงานนั้นมี
หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับจุลภาค เช่น ประชาชน นักเรียนผู้ปกครอง ซึ่งเป็นการสื่อ
ความหมายว่ามีทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐระดับท้องถิ่น

2) ให้ข้อมูลงานประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา

เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) 1 ท้องถิ่น 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้าง
สุขให้ข้อมูลงานประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา จำนวน 26 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 14.77ซึ่งข้อมูล
โครงการมีเนื้อหาเกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีท้องถิ่นอีสาน ดังตัวอย่างที่ 4 – 6

ตัวอย่างที่ 4

“วันที่ 17 พฤษภาคม 2562 ผู้บริหาร พร้อมด้วยพนักงานส่วนท้องถิ่น ร่วมกันกวาด
ลานวัด เตรียมความพร้อมสำหรับสาธุชนที่จะทำบุญวันวิสาขบูชา ในวันที่ 18 พฤษภาคม 2562 นี้”
(ที่มา เฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข โดย Pranee Sudkum 22 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 5

“เมื่อวันที่ 20 พ.ค.62 วัดหนองเสม็ด อ.เมือง จ.ตราด จัดกิจกรรมเดิน-วิ่ง-ปั่น สมาธิ
วิสาขะ พุทธบูชา ถือศีล 5 ลดละอบายมุข” (ที่มา เฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข โดย
Chantima Pikun 22 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 6

“วันที่ 11 มิถุนายน 2562 ผู้บริหาร เจ้าพนักงาน เจ้าหน้าที่ อบต.กหนองแขวงควง
ร่วมด้วยส่วนราชการในพื้นที่พร้อมด้วยประชาชนตำบลหนองแขวงควง ร่วมกันเข้าร่วมประเพณีบุญเบิก
บ้าน (ข้าฮะ)บุญประจำปี พร้อมบวงสรวงพระธาตุศรีบูรพา” (ที่มา เฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ
สร้างสุข โดย Jintana Imjai 11 มิถุนายน 2562)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นการสื่อความหมายงานเตรียมความพร้อมจัดงานวันวิสาขบูชา
การจัดกิจกรรมประยุกต์ในรูปแบบกีฬา 3 ประเภท ได้แก่ การเดิน การวิ่ง การปั่นโดยบูรณาการ
กิจกรรมกีฬาทั้งสามประเภทจะทำได้ดี หากนักกีฬามีสมาธิ และลดอบายมุข ก็ช่วยทำให้สุขภาพดี
ส่วนประเพณีท้องถิ่นอีสาน คือ ประเพณีบุญเบิกบ้าน (ข้าฮะ) ซึ่งเป็นบุญเดือนเจ็ด ตามฮีตสิบสอง
สะท้อนความเป็นวิถีพุทธอีสาน ก็มีการสื่อความหมายเพื่อการประชาสัมพันธ์งานบุญของท้องถิ่นในเฟ
ซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุขด้วย

3) ให้ข้อมูลการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล

เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) 1 ท้องถิ่น 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข ให้ข้อมูลการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล จำนวน 14 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 7.96 77 ซึ่งข้อมูลโครงการมีเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาวัด เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 7

“วันจันทร์ที่ 3 มิถุนายน 2562 เวลา 09.00 น. เทศบาลตำบลบ้านต้อม จัดกิจกรรมจิตอาสา ร่วมพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข วัดร่องห้าตำบลบ้านต้อม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เพื่อถวายแด่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีฯ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 3 มิถุนายน 2562 นำโดย นายเกษม ละม้าย รองนายกเทศมนตรีตำบลบ้านต้อม พร้อมคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล พนักงานเทศบาล จิตอาสาตำบลบ้านต้อม” (ที่มา เฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข โดย วาสนา ศรีมันตะ 4 มิถุนายน 2562)

จากตัวอย่างข้างต้น กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาวัด เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีฯ 3 มิถุนายน 2562 ซึ่งเป็นวิธีการสื่อความหมายสร้างการรับรู้เรื่องวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีฯ และกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาวัดร่องห้าตำบลบ้านต้อม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

4) ให้ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์

เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) 1 ท้องถิ่น 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข ให้ข้อมูลโครงการ/กิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ จำนวน 13 ข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 7.39

ตัวอย่างที่ 8

“วันศุกร์ที่ 24 พฤษภาคม 2562 นายจักรพันธ์ เหล่าวงค์ไทย นายกเทศมนตรีเมืองบ้านหมี่ พร้อมคณะผู้บริหาร และหัวหน้าส่วนราชการ ลงพื้นที่ตรวจสอบบริเวณอุโบสถวัดปฐมพานิช ซึ่งเกิดน้ำท่วมขัง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากฝนที่ตกหนัก ตลอดจนตรวจดูบริเวณโดยรอบวัด พร้อมทั้งมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการสูบน้ำออกอย่างเร่งด่วน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเบื้องต้น ณ วัดปฐมพานิช อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี” (ที่มา เฟซบุ๊ก 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข โดย สุขวสันต์ การภักดี 11 มิ.ย.62 2562)

3. สรรค่า กรองความทางภาษา

สรรค่า กรองความทางภาษาเป็นการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา โดยใช้แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) ซึ่งเป็นหนึ่งในทฤษฎีภาษาศาสตร์ (Linguistics) โดยแนวคิดนี้หลักการสำคัญคือ การศึกษาการใช้ภาษา การสื่อสารในสถานการณ์จริง

ทั้งนี้ แนวคิดวจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) มีวจนกรรม(speech act) เป็นแนวคิดที่ เซิร์ล (Seale, 1976) ได้พัฒนาต่อจากแนวคิดเรื่องวจนกรรมของออสติน (Austin, 1962) โดยเซิร์ล เสนอว่า การกล่าวถ้อยคำ ผู้ส่งสารแสดงการกระทำ 3 ประการ ได้แก่ การกล่าวถ้อยคำ (utterance act) การนำเสนอความ (propositional act) และการแสดงเจตนา (illocutionary) (อ้างถึงใน อัจจิมา นิตยประภา 2559, หน้า 21) และจากการวิเคราะห์การใช้ภาษาในเฟซบุ๊ก 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุขพบว่า การใช้วจนกรรมบอกข้อเท็จจริง(speech act of representatives) และการตัดคำ(clipping) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การใช้วจนกรรมบอกข้อเท็จจริง(speech act of representatives) หมายถึง วจนกรรมที่ผู้พูดมีจุดมุ่งหมายเพื่อบอกกล่าวข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่างๆให้ผู้รับสารเข้าใจ โดยในเพจ 1 ท้องถิ่น 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข เป็นการสื่อสารข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานของ โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขโดยใช้วจนกรรมบอกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานที่ การบูรณาการ โครงการ ดังตัวอย่างที่ 9-10

ตัวอย่างที่ 9

“วันพฤหัสบดีที่ 30 พฤษภาคม 2562 องค์การบริหารส่วนตำบลบางสัก ได้จัด กิจกรรมจิตอาสา "เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ" ณ มัสยิดบ้านน้ำราบ ตำบลบางสัก อำเภอกันตัง จังหวัด ตรัง (ที่มา เฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข โดย องค์การบริหารส่วนตำบลบางสัก อำเภอกันตัง31 พฤษภาคม 2562)

ตัวอย่างที่ 10

“วันที่ 3 มิถุนายน 2562 เวลา 09.00 น. องค์การบริหารส่วนตำบลพระขาว อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับจิตอาสาพระราชทานอำเภอบางบาล อาสาสมัครท้องถิ่น รักโลก (อถล.) ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป ร่วมกันกำจัดผักตบชวา บริเวณคลองบางบาล หน้า วัดพระขาว หมู่ที่ 3 ตำบลพระขาว อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามโครงการ จิตอาสา พัฒนา คู คลองและโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข : พัฒนาวัดตามแนว 5ส ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม” (ที่มา เฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข โดย Somluk Wongsanong6 มิถุนายน 2562)

จากตัวอย่างข้างต้นการใช้วจนกรรมบอกข้อเท็จจริงระบุสถานที่จัดกิจกรรมจิตอาสา "เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ" ณ มัสยิด ซึ่งเป็นศาสนสถานของศาสนาอิสลาม อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนดังกล่าวมีความเป็นหนึ่งเดียว แม้ว่ามีศาสนาแตกต่างกัน แต่ก็จัดกิจกรรมในพื้นที่ต่างศาสนาได้ อีกทั้งมีการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการร่วมสองโครงการซึ่งมีใช้พื้นที่ใกล้เคียงกัน คือ หน้าวัดพระขาววัดพระขาวตำบลพระขาว อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) การตัดคำ

การตัดคำ(clipping) คือ การสร้างคำโดยตัดคำบางส่วนของคำให้สั้นลงซึ่งเป็นส่วนใดของคำก็ได้ และมีความหมายเหมือนหน่วยศัพท์เดิม (Katamba,2005 อ้างใน กัญญนัช ชะนะจิตร หน้า 58)ซึ่งการตัดคำที่เด่นชัด คือ การตัดชื่อโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข : พัฒนาวัดตามแนวทาง 5ส. ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมดังนี้

ตัวอย่างที่ 11

“13 มิถุนายน 2562 อบต.บึงชำอ้อ ร่วมกับวัดสอนดีศรีเจริญ นำโดยคณะผู้บริหาร/ข้าราชการ /พนักงาน/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วย/คณะครูและนักเรียนโรงเรียนวัดศรีศัคนางค์/จิตอาสา และประชาชนร่วมกันทำความสะอาด ทาสี/เช็ดกระจกประตู-หน้าต่างศาลาการเปรียญ ตามโครงการวัดประชารัฐ” (ที่มา เฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข โดยสายใจ หวังดี13 มิถุนายน 2562)

จากตัวอย่างที่ 11 มีการตัดชื่อโครงการเป็นโครงการวัดประชารัฐ ซึ่งชื่อโครงการเต็มนั้นมีขนาดยาว จึงมีการตัดให้สั้นลง เพื่อใช้สื่อสารในเฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุขได้สั้นกระชับ

4. ฝึกพลังเสริมสร้างพลังในชุมชน

ฝึกพลังเสริมสร้างพลังในชุมชน หมายถึง การสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสร้างพลังในชุมชน โดยในที่นี้ คือ ชุมชนออนไลน์ของเฟซบุ๊ก1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข ทั้งนี้ ผู้เขียนประยุกต์การเสริมสร้างพลังในชุมชนของอิสรากรณ์ ชมชื่น (2556, หน้า 32-33) ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การเปิดโอกาสให้ร่วมคิดและวางแผน คือ การที่ผู้นำชุมชนให้โอกาสหรือกระตุ้นคนในชุมชนร่วมกันคิด วางแผนต่อเหตุการณ์ โดยวิธีต่างๆ ได้แก่ การจัดประชุมกระจายข่าวโดยเสียงตามสาย
- 2) การสนับสนุนการร่วมปฏิบัติ คือ การที่ผู้นำชุมชนส่งเสริมให้คนในชุมชน ร่วมกันปฏิบัติโดยวิธีการจุดใจต่าง ๆ ได้แก่ การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ กล่าวถึงข้อดีในการ ร่วมกันปฏิบัติ
- 3) การสนับสนุนให้ร่วมแก้ไขและเปลี่ยนแปลง คือ การที่ผู้นำชุมชนสนับสนุน คนในชุมชนให้ร่วมกันแก้ไข ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการ โดยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ ชี้แนะให้ชุมชนเห็น ถึงข้อดี และข้อเสียของวิธีที่เคยปฏิบัติ ให้กำลังใจแก่คนในชุมชนเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง แก้ไข
- 4) การเปิดโอกาสให้ร่วมรับผล คือ การที่ผู้นำชุมชนเปิดโอกาสให้ทุกคนใน ชุมชนสามารถร่วมรับผลจากการปฏิบัติทั้งผลทางบวก และผลทางลบ โดยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การจัด กฎเกณฑ์ ในการรับผลประโยชน์ และการชี้แนะให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่ติดลบ
- 5) การสนับสนุนการร่วมกันปรับตัว คือ การที่ผู้นำชุมชนส่งเสริมให้คนใน ชุมชนปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามแนวทางที่ดีที่สุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์วิธีทางที่ถูกต้อง ให้แรงเสริมทางบวกแก่ผู้ที่กำลังปรับตัวและปรับตัวสำเร็จ

จากการศึกษา ประยุกต์ใช้ และวิเคราะห์ด้านการสื่อความหมายวัดประชารัฐสร้างสุขเพื่อสร้างการเสริมสร้างพลังในชุมชนพบว่า มี 3 ประเภทคือ 1)เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์โครงการวัดประชา รัฐ สร้างสุข 2)เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์และงานประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา 3)เพิ่มความใกล้ชิดชุมชนและความเป็นเจ้าของชุมชนระหว่างคนในชุมชนและพระสงฆ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1)เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข กล่าวคือ โครงการวัดประชา รัฐ สร้างสุข: พัฒนาวัดตามแนวทาง 5ส. ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม เป็นโครงการที่มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ทางสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นสื่อที่คนส่วนใหญ่ใช้อย่างแพร่หลาย และผู้ที่มีบัญชีเฟซบุ๊ก ก็ใช้งานสะดวก หากต้องการประชาสัมพันธ์โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ทำให้ชุมชนออนไลน์ หรือชุมชนเสมือนจริงของเพจ 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุข มีลักษณะพลวัต โดยสมาชิกในชุมชนออนไลน์มีการรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานของโครงการนี้ตลอดจนเป็นการกระตุ้นทางอ้อมให้ผู้ที่จัดทำโครงการนี้ดำเนินงานและรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2)เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์และงานประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา กล่าวคือ ชุมชนออนไลน์ หรือชุมชนเสมือนจริงของเพจ 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุขมีสมาชิกในชุมชนหลากหลายทั้งในส่วนภาครัฐการปกครองส่วนท้องถิ่น คนในชุมชน พระสงฆ์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการดำเนินงานของท้องถิ่นทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัด ชุมชน จึงเป็นที่รวมของบุคคลที่มีความสนใจในท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ การประชาสัมพันธ์โครงการ/กิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์และงานประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา จึงสื่อสารได้อย่างแพร่หลาย เพื่อให้ชุมชนออนไลน์ หรือชุมชนเสมือนจริงของเพจ 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุขรับรู้การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน ดังที่Adam Burke (1999 : 76-79 อ้างถึงใน ปณิธิ บุญสา 2560 หน้า 49) กล่าวว่า “การที่เครือข่ายดำรงอยู่ได้ก็ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นศูนย์รวมของการสนับสนุน เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการมีประสบการณ์แตกต่างกัน เพื่อเป็นช่องทางสำหรับแหล่งทุน เครือข่ายเป็นเวทีในการเจรจาต่อรองกับหน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ๆ หน่วยงานส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเครือข่ายด้วยเป้าหมาย 2 ประการคือ 1) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและสนับสนุนการสร้างอำนาจแก่ประชาชน 2) เพื่อเป็นช่องทางสำหรับการให้บริการแก่ประชาชน”

3)เพิ่มความใกล้ชิดชุมชนและความเป็นเจ้าของชุมชนระหว่างคนในชุมชนและพระสงฆ์ กล่าวคือ สมาชิกในชุมชนออนไลน์ของเพจ 1 ศาสนสถาน ประชา รัฐ สร้างสุขมีข้อมูลชุมชนจากประเทศไทยทั้งในมิติโครงการดังกล่าว โครงการ/กิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์และงานประเพณี พิธีกรรมทางศาสนาซึ่งการสื่อสารออนไลน์ ช่วยสลายเส้นพรมแดนของมิติภูมิประเทศ ทำให้แต่ละ

ชุมชนได้เรียนรู้ ใกล้เคียงชุมชนและความเป็นเจ้าของชุมชนระหว่างคนในชุมชนและพระสงฆ์ดังที่ อัญญา รัตน์ เอี่ยมเอิบ (2553, หน้า15)กล่าวว่า “การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำให้ความห่างไกลไม่มีผลต่อการเกิดขึ้นและการคงอยู่ของชุมชนอีกต่อไป “ชุมชน” นั้น เกิดขึ้นได้ เมื่อบุคคลหนึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ผ่านเครือข่ายเป็นระยะเวลานานที่จะพัฒนาความสัมพันธ์นั้นให้ยั่งยืน ซึ่งเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบใหม่ เช่น อินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในลักษณะที่ก้าวข้ามเขตแดนทางการเมือง (Political Boundaries)”

5. สรุป

วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ฯเป็นการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ให้คนในชุมชนเกิดแนวคิด แนวปฏิบัติ การดำเนินงานเพื่อให้ชุมชนขับเคลื่อนไปด้วยกลไกของรัฐที่มีนโยบายสาธารณะด้านประสานความเป็นชุมชน ความเป็นพุทธศาสนา และความเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น ในนามโครงการ “วัด ประชา รัฐ สร้างสุข : พัฒนาวัดตามแนวทาง 5ส ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม”

6. เอกสารอ้างอิง

กองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.(2560). **คู่มือการดำเนินงานโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข : พัฒนาวัดตามแนวทาง 5ส ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม**. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2562. จาก <http://pathumpao.go.th/public/download.php>

กัญญนันท์ ชะนะจิตร์. (2560). **การสร้างคำและความหมายของสแลงในเฟซบุ๊ก**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด. (2561). **โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข : พัฒนาวัดตามแนวทาง 5ส ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม**. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2562. จาก <http://roietlocal.go.th/public/download.php/โครงการวัดประชา%20รัฐ%20สร้างสุข.pdf>

ปณิธิ บุญสา. (2560). **รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนานโยบายสาธารณะในการจัดการน้ำ และทรัพยากร โดยชุมชนที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของจังหวัดแพร่**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ประวิตร จันอับ. (2561). **พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และผลกระทบต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพิษณุโลก**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. พิษณุโลก :มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)**. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2562. จาก <https://www.nesdb.go.th/document/ร่างยุทธศาสตร์ชาติ20>
- สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม มติมหาเถรสมาคม. (2561). **มติมหาเถรสมาคมเรื่อง “โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข : พัฒนาวัดตามแนวทาง 5ส ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม” ครั้งที่ 20/2561**. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2562. จาก <http://klongdanmunicipality.go.th/public/download.php>
- อัจฉิมา นิตยประภา. (2559). กลวิธีการสื่อความหมายและการใช้สัญลักษณ์ในบทโฆษณารณรงค์ไม่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ สสส. วารสารวิจัย. 4(1). 19-37.
- อัญญรัตน์ เอี่ยมเอิบ. (2553). **การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองไทยผ่านเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคม**. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิศราภรณ์ ชมชื่น. (2556). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเสริมสร้างพลังทางสังคม (Social Empowerment) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายใหม่ใครได้ใครเสีย New Laws on Local Council Election or Local Administrators, Who get Benefits

วรเดช ธารชัย¹

Voradech Thanchai

บทคัดย่อ

เป็นระยะเวลาประมาณ 5 ปี ที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้ามาบริหารประเทศ โดยมี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีมีการร่างกฎหมายฉบับต่างๆเป็นจำนวนมากเพื่อ ผลักดันนโยบายของรัฐบาลไปสู่โครงการและแผนงานต่างๆอย่างเป็นรูปธรรม และที่สำคัญคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่จะก่อให้เกิดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง แบบแบ่งเขตและบัญชีรายชื่อ เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศตามระบอบ ประชาธิปไตยมีผลทำให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศที่หมดวาระ ไม่สามารถดำเนินกรเลือกตั้งใหม่ได้ แต่ยังคงสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้อีกตามคำสั่งของหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินต่อไปได้การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นภายใต้รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการองค์กรเป็นไปอย่างสุจริต เทียบธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ การบริการประชาชนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ไม่เลือกกลุ่มหรือ พวกพ้อง โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน เพราะฉะนั้นคนที่ได้ ประโยชน์อย่างสูงสุดก็คือประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง

คำสำคัญ : การเลือกตั้ง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ผลประโยชน์หลังการเลือกตั้ง

ABSTRACT

For 5 years, the National Peacekeeping Council has administered the country by Gen. Prayut Chan-Ocha, the Priminister. There were many laws enacted to push government policies into concrete projects and programs. In fact, the Constitution of the Kingdom of Thailand 2017 defined that it must have the election of members of the House of Representatives in both demarcation and list lists, leading to the

¹ อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

establishment of a government administrating democratic countries. It has resulted to the Local Council throughout the country that has expired could not be re-elected. The Local Council was able to continue to perform their duties according to the Order of the head of the National Peacekeeping Council. The election of members of local councils or local administrators under the Constitution of the Kingdom of Thailand 2017 will enable local administrative organizations to manage the organization in good governance, fairness, transparency and accountability and do not choose groups or partisan. The ultimate goal of Local Council Election is to create the better quality of life. Therefore, the most beneficial person is the local people.

Keywords : Election, Local Administrative Organization, Post-election benefits.

1. บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมาย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะมีต่างกันบ้างก็คือสำนวนและรายละเอียดปลีกย่อยซึ่งสามารถ พิจารณาได้ดังนี้

แดเนียลวิท (Daniel wit, 1967, pp. 101-103) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึงการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้อำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางโดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตนเอง

ประธาน คงฤทธิศึกษากร (2524, หน้า 2) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่นคือการปกครองที่รัฐบาล มอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่น มีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลกลางต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆตามความเหมาะสม จะปราศจากการควบคุม

ของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้นจากนิยามต่างๆสามารถประมวลเป็นหลักการปกครองท้องถิ่นได้ดังนี้

1. การปกครองของ ชุมชน หนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่
2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม
3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆเช่น เทศบัญญัติ 2) สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คืออำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ
4. องค์กรที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ 1) องค์กรฝ่ายบริหาร 2) องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพการปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคตและสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

2. แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ

แนวคิดเกี่ยวกับหลักการจัดระเบียบการปกครองประเทศ โดยทั่วไปหลักการปกครองประเทศ นิยมแบ่งเป็น 3 หลัก คือ 1) หลักการรวมอำนาจการปกครอง 2) หลักการแบ่งอำนาจการปกครอง 3) หลักการกระจายอำนาจการปกครอง

ในที่นี้จะขออธิบายเฉพาะหลักการกระจายอำนาจการปกครองหลักการกระจายอำนาจปกครอง หมายถึง หลักการที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่น ที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่ง

ของการบริหารราชการส่วนกลาง ให้ไปจัดทำ บริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตามสมควร เป็น การมอบอำนาจให้ทั้งในด้านการเมืองและการบริหาร เป็นเรื่องที่ต้องถ่วงมีอำนาจที่จะกำหนดนโยบาย และควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายท้องถิ่นของตนเองได้

2.1 ลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจการปกครอง

2.1.1 ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย ให้มีส่วนเป็นนิติบุคคล หน่วยการ ปกครองท้องถิ่นเหล่านี้ มีหน้าที่ มีงบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรง ต่อการปกครองส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

2.1.2 มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด เพื่อเปิดโอกาสให้ ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

2.1.3 มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน จัดทำกิจกรรม และวินิจฉัยสั่งการได้เอง พอสมควร ด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง

2.1.4 หน่วยการปกครองท้องถิ่น ต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่างๆตามที่รัฐอนุญาต เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่างๆ

จุดแข็งของการกระจายอำนาจการปกครองนั้นทำให้มีการสนองความต้องการของแต่ละ ท้องถิ่นได้ดีขึ้นเพราะผู้บริหารที่มาจากเลือกตั้งในท้องถิ่นจะรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ได้ดีกว่าเป็นการแบ่งเบาภาระของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางและเป็นการส่งเสริมและพัฒนา การเมืองในระดับท้องถิ่น ตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการกระจายอำนาจทำให้ประชาชนใน ท้องถิ่นรู้จักรับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจคือการโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือการปกครอง ส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำ อย่างเป็นอิสระ จากการปกครองส่วนกลาง ดังนั้น เห็นว่าการกระจายอำนาจมี 2 รูปแบบ คือ

1) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึงการมอบ อำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของแต่ละท้องถิ่นและท้องถิ่น มีอิสระในการปกครองตนเองพอสมควร

2) การกระจายอำนาจการบริหารหรือการกระจายอำนาจทางเทคนิคหรือองค์การ ปกครองส่วนกลางไปให้หน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำแยกต่างหากและอย่างเป็นอิสระ โดยปกติแล้วจะเป็นกิจการซึ่งการจัดทำต้องอาศัยความรู้ความชำนาญทางเทคโนโลยีแขนงใดแขนง หนึ่งเป็นพิเศษ เช่นการสื่อสารวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ การผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

ในประวัติศาสตร์ของโลกตะวันตกมีแนวคิดที่แตกต่างกันถึง 3 สำนักว่าด้วยประเด็นนี้ ผิด กับในสังคมไทยที่มีเพียงความเห็นเดียวคือ ทุกๆฝ่าย ชอบที่จะกล่าวว่าการปกครองท้องถิ่นเป็น

รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่จะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง แต่ถ้าวางในทางปฏิบัติกลับไม่มีลักษณะเป็นเช่นนั้น

สำนักแรก เป็นแนวคิดของฝ่ายคัดค้านการปกครองตนเองของท้องถิ่น โดยเห็นว่าการปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นหลักการที่ขัดขวางระบอบประชาธิปไตยที่มีการเลือกตั้ง การที่สำนักแรกเห็นว่า การปกครองท้องถิ่นกับระบอบประชาธิปไตยขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง และไม่อนุญาตให้มีการปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้นได้ ผลที่ตามมาคือระบบการบริหารประเทศบนพื้นฐานของแนวคิดดังกล่าว ซึ่งเป็นระบบการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ไม่มีการปกครองตนเองในท้องถิ่นต่างๆ

สำนักสอง เห็นว่าอนุญาตให้มีการปกครองท้องถิ่นได้ แต่ต้องมีการควบคุมจากรัฐบาลกลางเป็นอย่างมาก เพราะหัวใจของการบริหารประเทศอยู่ที่ส่วนกลาง ต้องฟังความเห็นของคนส่วนใหญ่ในประเทศ จึงกำหนดให้การปกครองท้องถิ่นทุกระดับมีฐานะ โครงสร้างบริหารและโครงสร้างอำนาจหน้าที่เหมือนกัน ทศนะเช่นนี้เป็นของนักคิดฝรั่งเศสบางคน เช่น จอร์จ ล็องโกร ซึ่งกล่าวว่า ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นไม่จำเป็นต้องมีการปกครองท้องถิ่นก็ได้ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นเพียงกลไกการบริหารด้านเทคนิค และก็ไม่จำเป็นว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นจะยอมรับค่านิยมแบบประชาธิปไตย เนื่องจากองค์กรเหล่านั้นอาจจะแตกแยกกัน ไม่นิยมความเสมอภาค และขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของส่วนรวม นอกจากนี้บางท้องถิ่นอาจคิดถึงการแบ่งแยกดินแดนออกไปเป็นรัฐอิสระอีกด้วย ทศนะเช่นนี้มีผลกระทบต่อระบบการบริหารและการจัดการการปกครองท้องถิ่นของฝรั่งเศสก่อนที่จะเกิดการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นครั้งใหม่ในปีพ.ศ.2525 (G.Langrad อ้างใน ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2540)

สำนักที่สาม การปกครองท้องถิ่นมีความจำเป็นในระบอบประชาธิปไตย ช่วยให้คนในท้องถิ่นต่างๆได้เสนอปัญหาและหาแนวทางแก้ไข ซึ่งงานเช่นนี้ไม่อาจให้รัฐบาลกลางทำจอร์น สจิวัด มิลล์(John stuart mill)ให้ความเห็นว่าการปกครองท้องถิ่น เป็นการศึกษาทางการเมือง และเป็นแหล่งสร้างความสามัคคีในท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นปัจจัยอันดับต้นๆของประชาธิปไตย

2.3 บทบาทการปกครองท้องถิ่นก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย

บทบาทการปกครองท้องถิ่นก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งระดับชุมชนและระดับประเทศก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับชุมชนและระดับประเทศดังนี้

ประการแรก ก่อให้เกิดการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ประการที่ 2 ก่อให้เกิดความรับผิดชอบของผู้นำต่อประชาชน

ประการที่ 3 การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะขจัดระบบเผด็จการโดยรัฐบาล

ประการที่ 4 การเมืองท้องถิ่นเป็น เวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ

ประการที่ 5 การสร้างประชาธิปไตยหรือการพัฒนาการเมืองที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อน จากนั้นจึงขยายไปถึงระดับประเทศ

ประการที่ 6 การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีทางการเมืองของประชาชน ด้วยเหตุที่การเมืองในท้องถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับชาติ และย่อมมีความเป็นไปทางการเมืองในท้องถิ่นเอง (อุทัย หิรัญโต, 2523, หน้า 33)

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 มาตรา 142 บัญญัติไว้ว่า การเลือกตั้งครั้งแรกหลังจากที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เมื่อคณะกรรมการความสงบแห่งชาติเห็นควรให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้แจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขึ้นแล้ว ให้ประกาศคณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติและคำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติดังต่อไปนี้ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และกำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สิ้นผลบังคับสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

1) ประกาศคณะกรรมการความสงบแห่งชาติที่ 85/2557 เรื่องการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราวลงวันที่ 10 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

2) ประกาศคณะกรรมการความสงบแห่งชาติที่ 86/2557 เรื่องการได้มาซึ่งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครและสมาชิกสภาเขต เป็นการชั่วคราวลงวันที่ 10 กรกฎาคม พุทธศักราช 2557

3) คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการความสงบแห่งชาติที่ 1/2557 เรื่องการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นการชั่วคราว ลงวันที่ 25 ธันวาคม พุทธศักราช 2557

4) คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการความสงบแห่งชาติที่ 22/2559 เรื่องการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่น เป็นการชั่วคราวในกรณีที่มีการยุบสภาท้องถิ่น ลงวันที่ 4 พฤษภาคม พุทธศักราช 2559

5) คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการความสงบแห่งชาติที่ 29/2559 เรื่องการได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นการชั่วคราว ในกรณีที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาล การยกฐานะเป็นเทศบาลหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะของเทศบาล ลงวันที่ 21 มิถุนายน พุทธศักราช 2559

6) คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการความสงบแห่งชาติที่ 64/2559 เรื่องการให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งและการแต่งตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 18 ตุลาคม พุทธศักราช 2559

7) คำสั่งหัวหน้าคณะกรรมการความสงบแห่งชาติที่ 6/2560 เรื่องการแต่งตั้งนายกเมืองพัทยา ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2560

ในกรณีที่ไม่มีคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ให้อำนาจของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติตามวรรคหนึ่งเป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรี

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 บัญญัติให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งและผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้ง หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จะมาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย โดยคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งรวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ในการป้องกันและปราบปรามทุจริตตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น เพื่อให้ทราบว่าจะตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นกฎหมายฉบับใหม่ มีใครได้ใครเสียจากผลบังคับใช้ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งจะนำรายละเอียดในหมวดที่ 4 ว่าด้วยผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมวดที่ 5 ว่าด้วยผู้สมัครรับเลือกตั้งมาพิจารณา

หมวดที่ 4 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา 38 บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องใช้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

2) อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ในวันเลือกตั้ง

3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปีนับถึงวันเลือกตั้งและ

4) คุณสมบัติอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ในกรณีที่มีการย้ายทะเบียนบ้านออกจากเขตเลือกตั้งหนึ่งไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน อันทำให้บุคคลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันน้อยกว่าหนึ่ง ปีในวันเลือกตั้ง ให้บุคคลนั้นมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่ง ปี

มาตรา 39 บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

1) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช

2) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่

3) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล หรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

4) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

5) มีลักษณะอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

มาตรา 42 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วแต่เหตุนั้นมีใช้เหตุอันสมควร ผู้นั้นถูกจำกัดสิทธิดังต่อไปนี้

- 1) สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา
 - 2) สมัครรับเลือก เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
 - 3) เข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
 - 4) ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบการการเมืองและข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการรัฐสภา
 - 5) ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นหรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 6) ดำรงตำแหน่งเลขานุการประธานสภาท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาท้องถิ่นและเลขานุการรองประธานสภาท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การจำกัดสิทธิตามวรรค 1 มีกำหนดวาระครั้งละ 2 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง ครั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหากในการเลือกตั้งครั้งต่อไปผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งอีก ให้นับเวลาการจำกัดสิทธิเลือกตั้งครั้งนี้โดยนับจากวันที่ไม่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งครั้งใหม่ และหากกำหนดเวลาจำกัดสิทธิครั้งก่อนยังเหลืออยู่เท่าใดให้กำหนดเวลาการจำกัดสิทธินั้นสิ้นสุดลง

มาตรา 48 ถ้าไม่ให้ผู้ใดดำเนินการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ

กรณีดังต่อไปนี้สันนิษฐานว่าเป็นการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบด้วย เว้นแต่คณะกรรมการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่ากินกันย้ายโดยมีเหตุผลอันสมควร

- 1) การย้ายบุคคลตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ซึ่งไม่มีชื่อ สกุลเดียวกัน เข้ามาในทะเบียนบ้าน เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิในการเลือกตั้ง ที่จะมิขึ้น ภายใน 2 ปีนับแต่วันที่ย้ายเข้ามาในทะเบียนบ้าน
 - 2) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยบุคคลนั้นไม่ได้อาศัยอยู่จริง
 - 3) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าบ้าน
- ความในวรรคสอง (1) มิให้ใช้บังคับแก่หน่วยงานของรัฐ สถานศึกษา หรือสถานประกอบการ หรือสถานที่อื่นใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด ที่ย้ายเจ้าหน้าที่

นักศึกษาหรือพนักงานของตนหรือบุคคลอื่น ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด เข้ามาใน
ทะเบียนบ้านของตน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

หมวดที่ 5 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา 49 บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
2) ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี นับถึง
วันเลือกตั้ง สำหรับผู้ที่มีสิทธิรับสมัครเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นให้มีอายุตามกฎหมายว่าด้วยการ
จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

3) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งใน
วันสมัครรับเลือกตั้ง เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

4) คุณสมบัติอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด
มาตรา 50 บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

1) ดิถยาเสพติดให้โทษ
2) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
3) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใดๆ
4) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 39(1),(2), หรือ (4)
5) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอน
สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

6) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายศาล

7) เคยได้รับโทษจำคุกโดย ได้พ้นโทษมายังไม่ถึง 5 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ใน
ความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

8) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อ
หน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ

9) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล อันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน
เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะการกระทำผิดกฎหมาย
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามทุจริต

10) เคยต้องคำพิพากษามันถึงที่สุดว่าด้วยกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงาน
ในองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดอันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่กระทำโดยทุจริต ตามประมวล
กฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่า
ด้วยยาเสพติดโดยความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออกหรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันใน

ความผิดฐานเป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนัก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน

- 11) เคยต้องคำพิพากษาท่านถึงที่สุดว่าด้วยการกระทำความผิดอันเป็นการทุจริตโดยการเลือกตั้ง
- 12) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- 13) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- 14) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ
- 15) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- 16) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- 17) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะศาลฎีกา หรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีคำพิพากษาว่าเป็นคดีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ หรือกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
- 18) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุด ว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะได้รับโทษหรือไม่ โดยได้พ้นโทษหรือต้องคำพิพากษามายังไม่ถึง 5 ปีนับถึงวันเลือกตั้งแล้วแต่กรณี
- 19) เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนับแต่กรณีมายังไม่ถึง 5 ปีนับถึงวันเลือกตั้ง
- 20) อยู่ในระหว่างถูกจำกัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามมาตรา 42 หรือตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- 21) เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและยังไม่พ้น 5 ปีนับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง
- 22) เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- 23) เคยพ้นจากตำแหน่งใดๆในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสีย ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับ หรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือมีส่วนได้เสีย ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในสัญญาหรือกิจการที่กระทำหรือจะกระทำกับ หรือให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น โดยมีพฤติการณ์แสดงให้เห็นว่า

เป็นการต่างตอบแทน หรือเอื้อประโยชน์ส่วนตนระหว่างกัน และยังไม่พ้น 5 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

24) เคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งใดๆในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ หรือมติของคณะรัฐมนตรี อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง และยังไม่พ้น 5 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

25) เคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งใดๆในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะทอดทิ้งหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจ หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยหน้าที่และอำนาจ หรือประพฤติตนฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง หรือแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแก่ราชการและยังไม่พ้น 5 ปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจนถึงวันเลือกตั้ง

26) ลักษณะอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

3. สรุป

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ซึ่งบัญญัติให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งและผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจะมาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยหมวดที่ 4 บัญญัติคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และได้บัญญัติคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและลักษณะของบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งไว้อย่างชัดเจน หมวดที่ 5 ผู้สมัครรับเลือกตั้ง บัญญัติให้บุคคลผู้มีคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง รวมถึงบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง โดยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เน้นไปถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ทำให้บุคคลที่เข้าข่ายหรือมีคุณสมบัติที่จะสมัครรับเลือกตั้ง ผ่านการกรองโดยกฎหมายหลายฉบับ เช่น กฎหมายการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการพนัน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการทุจริตการเลือกตั้ง เป็นต้นพระราชบัญญัติฉบับนี้ต้องการให้บุคคลที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บุคคลเหล่านั้นต้องเป็นคนดี ปราศจากมลทิน ไม่มีประวัติต่างพร้อยในเรื่องต่างๆ คุณสมบัติเป็นไปตามกฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการ

บริหารจัดการ องค์การเป็นไปอย่างสุจริตเที่ยงธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ การบริการประชาชนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ไม่เลือกกลุ่มหรือพวกพ้อง โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือความอยู่ดีกินดีของประชาชน ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเพราะฉะนั้นคนที่ได้ประโยชน์อย่างสูงสุดก็คือประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง

4. เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2543). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่บริษัท พิมพ์ศรพันธ์ ตั้งเซ็นเตอร์ จำกัด.
- ธนศวรร์ เจริญเมือง. (2510). **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540**. กรุงเทพมหานคร : คบไฟ.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2524). **การปกครองเมืองพัทยา**. กรุงเทพมหานคร : สหายบล็อกการพิมพ์.
- พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2562 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก (16 เมษายน 2562)
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. นนทบุรี : บริษัท ธนธัชการพิมพ์ จำกัด
- วิรัช วิรัชฉนำวรรณ. (2541). **การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- อุทัย หิรัญโต. (2523). **การปกครองท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- Clark, John J. (1957). **Out line of Government of The United Kingdom**, London : Sir Issacpitm and Son Ltd.
- Mongtatu, Harris G. Comparative. (1984). **Local Government** .Great Britain : William Brendon and Son Ltd.
- Robson william. (1953). **A Local government In Encyclopedia of Social Science**. Vol.X New York : The Macmillan Company .
- Wit, Daniel. (1967). **A Comparative Survey of Local Govt and Administration** .Bangkok : Kurusapha Press.

กัญชา ในแนวคิดของ ฟร็องซัวส์ ลีโอดาร์ต Cannabis in the Concept of Francois Leotard

ผศ.ดร.วรภุริ มูลสิน¹

Asst. Prof. Dr.Worabhuri Moolsin

พันตำรวจตรี ดร.พชรเดช เสมมานู²

Po.Maj.Dr.Pacharadech Semanu

บทคัดย่อ

ปัจจุบันปรากฏผลที่มีผู้ป่วยใช้วิธีการรักษาผ่านสมุนไพรและ “กัญชา” อย่างได้ผลมาแล้วแต่ทางเลือกภายใต้กฎหมายปัจจุบัน ฟร็องซัวส์ ลีโอดาร์ต มองว่าเป็นกระบวนการสร้างวาทกรรมใช้อำนาจบังคับใช้ผ่านกลไกของรัฐด้านกฎหมาย ที่รัฐบังคับใช้ ต้องเป็นการรักษาโดยกระทำผิดกฎหมายยาเสพติดและลักลอบดำเนินการ ดังนั้น บทบัญญัติกฎหมายยาเสพติดที่เป็นอยู่ จึงเป็นกฎหมายปิดกั้นสิทธิของผู้ป่วยประเทศไทยควรเร่งทบทวนให้กัญชาเป็นยารักษาโรคโดยถูกกฎหมายและเปิดกัญชาเสรีจะเกิดประโยชน์ต่อสังคมมากกว่าด้านเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้ให้ประชาชนและใช้ในการรักษาผู้ป่วยมะเร็วในระยะสุดท้าย

คำสำคัญ : กัญชา, ลีโอดาร์ต

ABSTRACT

Currently, the results of patients that have used the treatment method through herbs and "Cannabis" effectively, depending on the choice under the current law, Francois Leotard considers it to be a process of creating discourse using the enforcement power through Mechanism of state law. Which the state enforces must be treated by drug offenses and illegal operations. Therefore, the existing drug law

¹นักวิชาการอิสระ

²อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด

provisions. Thus, it is a law to block the rights of patients in Thailand, and should urgently be reviewed, the cannabis as a legal remedy and free cannabis will benefit society including the economy. In order to generate economic benefits and income for household and using for treatment patients in final stage.

Keywords : Discourse, Leotard

1. บทนำ

ช่วงเวลา 8,000 ก่อนคริสตกาล กัญชาถูกบันทึกว่าเป็นพืชไร่ที่เก่าแก่ที่สุดชนิดหนึ่ง มีการใช้ประโยชน์จากเส้นใย มีการปลูกพืชกัญชาแบบแปลงเกษตรในแถบพื้นที่ที่ปัจจุบันเป็นประเทศไต้หวัน และในยุคเดียวกันนั้นมีการบันทึกการใช้กัญชาในตำรับยาโบราณของอินเดียอีกด้วย กัญชาเป็นยาเสพติดที่เคยเป็นยารักษาโรคมะเร็งใช้กันตั้งแต่สมัยอยุธยา ระบุไว้ในตำราแพทย์โบราณหลายสำนักย้อนกลับไป ในสมัยโบราณของประเทศไทย ได้ถูกบรรจุในตำรับยาหลวงของไทยมาตั้งแต่สมัยอยุธยา อดีต “กัญชา” คือตัวยาที่ใช้ในตำรับยาต่างๆ ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในตำรายาไทยโบราณบันทึกว่า “กัญชา” หรือบางตำราเรียก “กันชา” ในตำรับยา โดยบางตำรับกัญชาเป็นตัวยาหลักของตำรับยานั้น ขณะที่บางตำรับยากัญชาเป็นส่วนประกอบร่วม เช่น ตำราพระโอสถพระนารายณ์, ตำราแพทยศาสตร์ สงเคราะห์ ฯลฯ ตำราพระโอสถพระนารายณ์ หรือ คัมภีร์ธาตุพระนารายณ์ ซึ่งเป็นหลักฐานทางการแพทย์ไทยชิ้นสำคัญ ที่เหลือสืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงอธิบายเกี่ยวกับตำรายานี้ไว้ว่า “ที่เรียกว่าตำราพระโอสถพระนารายณ์ เพราะมีตำราพระโอสถซึ่งหมอหลวงได้ประกอบถวายสมเด็จพระนารายณ์มหาราช หลายขนานปรากฏชื่อหมอและวันคืนที่ได้ตั้งพระโอสถนั้นๆ จดไว้ชัดเจน อยู่ในระหว่างปีจุลศักราช 1021 (พ.ศ. 2202) จนถึงจุลศักราช 1023 (พ.ศ. 2204) คือระหว่างปีที่ 3 จนถึงปีที่ 5 ในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช” (ศิลปวัฒนธรรม, 2561, หน้า 1)

2. วาทกรรม กัญชา ในแนวคิดของ ฟรอนซ์วีส ลีโอดาร์ด

พืชกัญชา มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Cannabis sativa* L. subsp. *Indica* ซึ่งประกอบด้วยสารสำคัญ คือ สารแคนนาบินอยด์ (Cannabinoids : CBD) และสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol: THC) ซึ่งมีฤทธิ์ในการกระตุ้นประสาท โดยจะพบสารนี้มากที่สุดที่ช่อดอก (flower heads) และใบ (leaves) ซึ่งเป็นส่วนที่ นิยมนำมาใช้ในการเสพ (ชาชูชี่ เอื้อชัยกุล , 2560, หน้า 21) ฤทธิ์ของกัญชาก็หากมีการนำมาใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพ กล่าวคือ ฤทธิ์ของกัญชามีผลต่อระบบทางเดินหายใจ (respiratory tract

system) การสูบกัญชาอาจทำให้ เป็นโรคไอเรื้อรังหลอดลมอักเสบ หรือมีผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด (cardiovascular system) เพราะกัญชาจะ เพิ่มอัตราการเต้นของหัวใจ ผู้สูบกัญชาอาจเป็นโรคหลอดเลือดสมอง (stroke) และภาวะกล้ามเนื้อหัวใจตายฉับพลัน (heart attack) หรืออาจมีผลต่อเชาวน์ปัญญา (cognitive functioning) ทำให้เกิดความจำช่วงสั้น นอกจากนี้ ยังอาจ ส่งผลต่อความผิดปกติของจิต (psychosis) การใช้กัญชาจะทำให้อาการของโรคทางจิตใจที่มีความผิดปกติของความรูสึก ความคิด อารมณ์ หรือพฤติกรรม (mental disorder schizophrenia) แอลง (วีรยา ถาอุปชิตและนุศราพร เกษสมบุรณ์, 2560, หน้า 13)

นอกจากผลเสียมากมายที่จะเกิดกับตัว ผู้เสพกัญชาเองแล้ว ยังอาจส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมด้วย ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้หลาย ๆ ประเทศทั่วโลก กำหนด มาตรการควบคุมที่เข้มงวดรัดกุมในการใช้กัญชาหรือสารสกัดจากกัญชา อย่างไรก็ตาม แม้การเสพกัญชาจะก่อให้เกิดอันตรายต่อระบบการทำงานของร่างกาย แต่ไม่ปรากฏว่าการใช้ กัญชาเกินขนาดจะเกิดอันตรายรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ (lethal overdoses) เนื่องจากก้านสมอง (brainstem) ซึ่งเป็น จุดที่ควบคุมการหายใจนั้น ไม่มีตัวรับสารจากกัญชา (Cannabinoid receptors) แตกต่างจากยาในกลุ่ม opioids (เช่น heroin, morphine, codeine) ที่มีผลต่อก้านสมองโดยการไปกดการหายใจที่อาจทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตได้ (ชาญชัย เอื้อชัยกุล, 2560, หน้า 22)

ขณะที่ผลข้างเคียงของกัญชาต่อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย คือ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเต้นของหัวใจ (tachycardia) ความดัน เลือดต่ำ (hypotension) หลอดลมขยาย (bronchodilator) กล้ามเนื้อผ่อนคลาย (muscle relaxation) ลดการ เคลื่อนไหวของทางเดินอาหาร (decreased GI motility) กดประสาททำให้ผู้เสพรู้สึกง่วง ๆ มึน ๆ เนื่องจากกัญชาลด ความดันเลือด จึงทำให้สูบได้ง่ายถ้าใช้ปริมาณที่ไม่เหมาะสม นอกจากอันตรายที่เกิดจากการใช้กัญชาในทางที่ไม่เหมาะสมแล้ว ยังมีผลการวิจัยที่ได้รับการรับรองในระดับสากลว่า กัญชามีสารประกอบหลักเป็น "แคนนาบินอยด์ส" (Cannabinoids) ซึ่งประกอบด้วยสารเคมีประมาณ 100 ชนิดจากสารทั้งหมดประมาณ 500 ชนิด และจากสาร 100 ชนิด (วีรยา ถาอุปชิตและนุศราพร เกษสมบุรณ์, 2560, หน้า 13)

มนุษย์รู้จักกัญชามานานกว่า 8,000 ปี (ณัชพล เดชขจร, 2562, หน้า 1) หลักฐานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของมนุษย์กับกัญชาที่เก่าแก่ที่สุด คงต้องย้อนกลับไปหลายพันปี ก่อนยุคการเกิดศาสนา ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์ในสมัยนั้นใช้กัญชาเพื่อเหตุผลทางด้านจิตวิญญาณ ในการประกอบพิธีกรรมบางอย่างจากการขุดค้นพบโครงกระดูกมนุษย์อายุราว 10,000 ปี อยู่คู่กับเศษเรซินของกัญชาที่หลงเหลือจากการเผาไหม้ของกองไฟ และเครื่องปั้นดินเผาบรรจุเมล็ดกัญชาที่ด้านในสุดของถ้ำในแถบเอเชียกลาง อินเดียและจีน ซึ่งสันนิษฐานว่ามนุษย์ในยุคนั้นใช้กัญชาเผาไฟที่ด้านในสุดของถ้ำเพื่อสูดดมควันจากการเผาไหม้ของกัญชา (Rattapon Sanrak, 2561, หน้า 1) และช่วง 6,000 ก่อนคริสตกาล เมล็ดกัญชาถูกนำมาใช้ผลิตเป็นน้ำมันพืช และใช้เป็นส่วนผสมของอาหาร(ณัชพล เดชขจร, 2562, หน้า 1)

ส่วนในประเทศจีน ในยุค 4,000 ก่อนคริสตกาล ผ่าจากเส้นใยกัญชาถูกนำมาใช้ในแถบประเทศจีน และแถบประเทศของชาวเตีร์ก 2,737 ปีก่อนคริสตกาลกัญชาถูกใช้เป็นยาโดย จักรพรรดิ Shen Neng แห่งอาณาจักรจิน ในช่วง 2,000 ก่อนคริสตกาล กัญชาเข้าไปเกี่ยวข้องกับศาสนาที่เกิดขึ้นในแถบทวีปเอเชีย ในฐานะ โอสถขโสมใจ เครื่องชำระล้างจิตใจ สื่อกลางในการเข้าถึงพระเจ้า ยารักษาโรค เครื่องสักการะพระเจ้า และใช้เป็นส่วนสำคัญในพิธีกรรมทางศาสนา ฯลฯ 500 ก่อนคริสตกาล ชาวไซเทียน (Scythians) ขนเผ่าบนหลังม้า มีกรรการการเดินทางอยู่ในแถบฮังการี มองโกเลีย เป็นชนเผ่าที่ได้เข้าติดต่อกับเหล่าอารยธรรมโบราณต่างๆ เช่น กรีก อียิปต์ อินเดีย จีน มีการบันทึกว่า ชาวไซเทียนเป็นชนเผ่าที่ใช้กัญชาเพื่อผลิตเชือก ใช้เสฟเพื่อความบันเทิง และใช้ในพิธีกรรมทางความเชื่อต่างๆ และเชื่อว่าชาวไซเทียนคือชนเผ่าที่นำการใช้กัญชาในด้านต่างๆ เข้าสู่ยุโรป 100 ก่อนคริสตกาล และในปี คริสต์ศักราช 70 ไดออสคอร์ติส(Dioscorides) แพทย์ทหาร ผู้เขียนหนังสือเรื่อง De Materia Medica ตำราพืชสมุนไพรในแถบเมดิเตอร์เรเนียนที่ถือเป็นตำราทางด้านสมุนไพรรักษาโรคที่ดีที่สุดในยุคนั้น ได้บรรจุกัญชาเป็นส่วนหนึ่งในตำรับยาของเขา ระหว่างคริสต์ศักราช 130-200 กาเลน(Galen) แพทย์ชาวกรีกที่มีอิทธิพลต่อวิทยาศาสตร์การแพทย์ตะวันตกมาเป็นเวลานานกว่าพันปี จำยาที่ทำจากกัญชา และปีคริสต์ศักราช 200 การแพทย์สมัยใหม่ได้เผยแพร่เข้าสู่จีน มีการบันทึกว่า ศัลยแพทย์ชาวจีนได้ใช้กัญชาเป็นยาชา ยาแก้ปวด ในปี คริสต์ศักราช 1850 กัญชาถูกบรรจุเป็นตำรับยาในสหรัฐอเมริกา((Rattapon Sanrak, 2561, หน้า 1)

ยุคสงครามเย็นทัศนคติ มุมมอง และการทำให้กัญชาผิดกฎหมายจากสหรัฐอเมริกาแพร่กระจายไปทั่วโลก เกิดจากสถานการณ์โลกที่มีการแบ่งขั้วอำนาจระหว่างประเทศ โดยแยกขั้วระหว่างกลุ่มสังคมนิยมคอมมิวนิสต์กับประเทศเสรีประชาธิปไตยอย่างชัดเจนเป็นสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศที่สหรัฐอเมริกาเป็นมหาอำนาจยิ่งใหญ่ในการกำหนดทิศทางของโลก โดยมีประเทศตะวันตกเป็นพันธมิตรอย่างแนบแน่นในการแบ่งขั้วอำนาจข้างต้น ประเทศไทยได้เลือกข้างที่จะยืนอยู่กับมหาอำนาจสหรัฐอเมริกา และดำเนินนโยบายลักษณะฟุ้งฟิง ประหนึ่งรัฐบริวารของสหรัฐอเมริกา

การดำเนินนโยบายของรัฐบาลไทยยุคสงครามเย็นและการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์นั้นในทุกด้าน จึงเดินตามรอยสหรัฐอเมริกาเกือบทุกด้าน รวมถึงในด้านสังคมการเมืองที่รับเอาความรู้ทัศนคติ ค่านิยม แบบอเมริกันมาใช้กำหนดนโยบายสาธารณะต่าง ๆ รัฐไทยขณะนั้นดูจะประหนึ่งตกเป็นอาณานิคมทางปัญญาของสหรัฐอเมริกาอย่างถอนตัวไม่ขึ้น ขณะที่ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เกิดปรากฏการณ์ทางสังคมขึ้นในสังคมประชานอเมริกัน นั่นคือ ขบวนการต่อต้านสงครามเวียดนามได้ขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง พร้อม ๆ กับการเกิดของขบวนการ “บุปผาชน” (Hippie-ฮิปปี) อันได้แก่ อเมริกันชนหนุ่มสาวได้เคลื่อนไหวในลักษณะต่อต้านสังคม ค่านิยมในขณะนั้น และได้หันมาเสพกัญชากันอย่างแพร่หลาย เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการต่อต้านสังคมอเมริกัน

การแพร่ระบาด “กัญชา” ในสังคมอเมริกันดังกล่าว จึงมิใช่เป็นการแพร่ระบาด เพราะเกิดจากตัวยาทำให้เสพติดอย่างถอนตัวไม่ขึ้น เป็นเพียงวาทกรรม ที่ประกอบสร้างเชิงสัญลักษณ์ต่อต้านสังคมของกลุ่มบุปผาชน คนหนุ่มสาว ซึ่งต่อมากลางทศวรรษที่ 1960s การเสพกัญชาก็หยุดการระบาดเมื่อสถานการณ์ของการต่อต้านยุคติลง แต่รัฐบาลอเมริกันขณะนั้นกลับตื่นตระหนกและประณามเรื่องราวการระบาดของกัญชาไป ในอีกด้านหนึ่ง โดยวิตกและมองว่า กัญชาจะเป็นเหตุให้เยาวชนหนุ่มสาวของอเมริกันขณะนั้นหมกมุ่นกับการเสพกัญชาอย่างไร้สาระ จึงได้ผลักดันและดำเนินนโยบายต่อต้านกัญชา โดยกำหนดเป็นรัฐบัญญัติให้กัญชาเป็นสิ่งผิดกฎหมาย พร้อม ๆ กับการกดดันให้บรรดารัฐที่เป็นบริวารทั้งหลายร่วมมือกันกำจัดกัญชา เพื่อตัดต้นตอที่จะนำกัญชาส่งไปสู่ตลาดอเมริกาได้ โดยในปี คริสต์ศักราช 1971 สหรัฐอเมริกามีการแบ่งบัญชียาเสพติดตามความรุนแรง และกัญชาถูกจัดอยู่ในบัญชีที่ 1 คือ ยาเสพติดที่รุนแรงที่สุด โดยไม่มีคุณสมบัติทางยาใดๆ เนื่องจากอดีตประธานาธิบดี ริชชารด์ นิกสัน Richard Nixon ต้องการเงินในการปราบปรามยาเสพติดจำนวนมาก มอบหมายให้มหาวิทยาลัย เวอร์จิเนีย ทำงานวิจัยว่ากัญชานั้นก่อให้เกิดมะเร็งในผู้ใช้ เพื่อสนับสนุนความชอบธรรมในการปราบปรามความเชื่อและการสร้างวาทกรรมในมุมมองของ ฟรอนซ์ว็ลส์ ลีโอตาร์ด

จึงเป็นที่มาของ วิธีการจัดการกับกัญชาอย่างสุดขั้ว กล่าวคือ ได้เน้นว่าพืชพันธุ์ “กัญชา” เป็นพืชอันตรายที่จะให้คงสายพันธุ์พืชเช่นนี้ อยู่ร่วมโลกกับมนุษย์ต่อไปไม่ได้ จะต้องดำเนินมาตรการทุกประการ เพื่อกำจัดพืชสายพันธุ์นี้ให้หมดจากโลกใบนี้ให้ได้ จึงเป็นที่มาของการกำหนดนโยบายของรัฐ ตามแนวทางข้างต้น โดยมีการตรากฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และมีบทบัญญัติเคร่งครัดกำหนดให้ “กัญชา” เป็นยาเสพติดที่ห้ามมิให้มีไว้ในครอบครอง ปลูกและจำหน่ายอย่างเด็ดขาด นอกจากการตรากฎหมายข้างต้น นโยบายของรัฐก็ได้เร่งดำเนินการบังคับใช้กฎหมายจริงจัง โดยทุ่มเทงบประมาณเพื่อปราบปรามอย่างมหาศาล อันกล่าวได้ว่าจริงจังและทุ่มเท ยิ่งกว่ากำจัดโรคมะเร็งไข้เจ็บที่เป็นอันตรายคร่าชีวิตผู้คนมากมาย อันได้แก่ โรคมะเร็ง เสียอีก ทั้งที่ในเชิงผลกระทบจากการใช้ “กัญชา” ไม่เคยปรากฏว่ามีผู้เสียชีวิตจากเหตุนี้จำนวนมากเช่นมะเร็ง

ดังนั้น กัญชาเป็นวาทกรรมสังคมที่ ฟรอนซ์ว็ลส์ ลีโอตาร์ดมองผ่านขบวนการของ “การบรรยายโวหารที่กว้างขวาง grand narratives หรือ “สร้างโวหารที่ครอบงำ master narratives” ในสังคมอเมริกันองค์ความรู้เกี่ยวกับ “กัญชา” ในอดีตระยะประมาณ 50 ปี ที่ผ่านมา “กัญชา” เป็นพืชที่ถูกปลูกฝังความคิด จนกลายเป็นความรู้และความเชื่อเชิงลบในสมัยนั้นว่า “กัญชา” เป็นวัตถุอันตรายและเป็นฆาตกรคร่าชีวิตทำลายสุขภาพมนุษย์ และจะนำมาซึ่งการล่มสลายของอารยธรรมมนุษยชาติ เพราะทำให้มนุษย์ที่เสพกัญชาตกอยู่ในภาวะแห่งจิตและโลกจินตนาการที่เกินจริง

หลังจากผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียเสร็จสิ้นลง และมีรายงานว่า THC ในกัญชาเมื่อมีการแปรรูปในแบบที่มีความเข้มข้นสูง จะโจมตีเซลล์มะเร็งในร่างกาย และยังคงรักษาเซลล์ที่ดีไว้ ทีมวิจัยสรุปว่ามันอาจเป็นการรักษาที่ถูกต้องสำหรับโรคมะเร็งก็เป็นได้ เพราะมันทำงานได้อย่าง

รวดเร็วและทำงานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ในรายงานยังพูดถึงผลของการใช้กัญชาส่วนบุคคลว่ามีผลกระทบต่อสังคมน้อยนิด และครอบคลุมเรื่องความเข้าใจผิดในหลายๆ เรื่อง สหรัฐอเมริกาได้สร้างมายาคติโดยกำหนดให้ “กัญชา” เป็นเพียงพืชควบคุมมิใช่ยาเสพติดอีกต่อไป ทั้งนี้ โดยมีเป้าหมายลึก ๆ นั่นคือ เตรียมแสงและใช้ประโยชน์จากกัญชาในเชิงเศรษฐกิจเพื่อผลิตยาอันจะสร้างรายได้มหาศาลให้สหรัฐอเมริกาต่อไปในอนาคต ซึ่งกระแสดความคิดความเข้าใจในคุณูปการของกัญชานี้ได้เกิดขึ้นแพร่หลาย โดยหลายประเทศก็ได้ดำเนินแนวนโยบายเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกาอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทย ซึ่งเคยเดินตามสหรัฐอเมริกาในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับกัญชาดังกล่าวอย่างรวดเร็วมาแต่ต้น แต่ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้ใหม่ถึงคุณูปการของ “กัญชา” อันจะเป็นประโยชน์แก่สังคมไทยและประเทศไทยโดยรวมเช่นนี้ ประเทศไทยกลับมองไม่เห็นโอกาส โดยยังคงอยู่ในวงจำกัดที่หวาดผวากับวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นมาหลอกลอนถึงภัยร้ายกัญชาเก่า ๆ ที่ฝังหลอกลอนไม่กล้าขับเคลื่อนไปกับการเปลี่ยนแปลงของความจริงที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้

ในปี คริสต์ศักราช 1999 รัฐบาลสหรัฐจัดสิทธิบัตรกัญชา อ้างสิทธิในการใช้กัญชารักษาโรคทางระบบประสาท เช่น อัลไซเมอร์, พาร์กินสัน, โรคหลอดเลือดสมอง โรคที่เกิดจาก Oxidative Stress (เซลล์ถูกทำลายโดยอนุมูลอิสระ) เช่น โรคหัวใจ, โรคปลายปลอกประสาทเสื่อม, โรคเบาหวาน แต่ในขณะเดียวกัน กฎหมายและองค์การอาหารและยา ยังคงปฏิเสธว่ากัญชาสามารถใช้เป็นยาได้ วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2014 รัฐโคโลราโด กัญชา ถูกกฎหมายอย่างเต็มรูปแบบภายใต้การควบคุมทั้งการผลิต ซื้อมา และการเสพ (The Guardian, p1) ฟรองซ์ ลีโอดาร์ดีอธิบายว่าจากกัญชาที่เป็นสิ่งผิดกฎหมายเมื่อมีการค้นคว้าวิจัยก็เห็นประโยชน์ของกัญชาในการรักษาโรคต่างๆ ประโยชน์ของกัญชาในการรักษาโรคจึงเป็นเรื่องเล่าขนาดใหญ่ (Meta-Narrative) อธิบายถึงประโยชน์ของกัญชาด้วยงานวิจัยรองรับและประโยชน์มากสำหรับผู้ป่วยด้วยโรค อัลไซเมอร์, พาร์กินสันและมะเร็ง จนกลายเป็นอภิมาทอร์กาอธิบายถึงความรู้และความจริงที่สามารถยืนยันได้จนประชาชนเชื่อว่าเป็นจริง มีเพียงรัฐมองว่าผิดกฎหมายแต่ประชาชนทั่วไปกับมองต่างมุม กัญชาในมุมมองของรัฐจึงต่างจากมุมมองของประชาชน โทษของกัญชาตามวาทกรรมที่รัฐประกอบสร้างจึงไม่ไปกับเหตุผลที่ประชาชนเชื่อในการใช้ประโยชน์ของกัญชา เมื่อมีการสืบค้นถึงต้นตอหรือจุดเริ่มต้นของปัญหาว่ากัญชา มีประโยชน์หรือโทษมากกว่ากันเมื่อความจริงในมุมมองของ ฟรองซ์ ลีโอดาร์ดี มองว่ามีประโยชน์มากกว่าโทษ ส่วนโทษที่เกิดขึ้นเป็นการสร้างวาทกรรมเพื่อสร้างความหวาดกลัวในอดีตถึงพิษภัยของกัญชา เมื่อความจริงปรากฏ จึงเป็นจุดจบของวาทกรรมความหวาดกลัวมานานหลายสิบปี สังคมต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง

สำหรับสถานการณ์ในประเทศไทยเกี่ยวกับผู้ป่วยเป็นโรคมะเร็งเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีผู้ป่วยตายจากโรคมะเร็งเฉลี่ย 8 คน/ชั่วโมง (กรุงเทพธุรกิจ, 2562, หน้า 1) เป็นโรคที่คร่าชีวิตคนไทยมากที่สุด การเป็นโรคมะเร็งหากรักษาตามแบบแผนของแพทย์แผนปัจจุบัน จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย

ขั้นต่ำประมาณสองแสนบาทต่อคน เฉลี่ยค่าใช้จ่ายรวมของประชากรที่ป่วยเป็นมะเร็งสูงเสียค่าใช้จ่าย เป็นหมื่นล้านบาทต่อปี (จัตูรัส พุทธธรรม, 2562, หน้า 1) ฟรองซ์วีส ลีโอดาร์ตอธิบายว่าค่าใช้จ่ายในการรักษาโรคมะเร็ง นอกจากมีมูลค่าสูงแล้วเรื่องค่าใช้จ่ายเป็นการให้ข่าวจากรัฐบาล บางครั้ง ค่าใช้จ่ายอาจจะไม่มีมูลค่าสูงถ้าผ่านกระบวนการรักษาแพทย์ทางเลือกโดยอาศัยกัญชาเป็นยารักษา ซึ่งแตกต่างจากการรักษาแผนใหม่ใช้เคมีบำบัดเป็นกระบวนการรักษา มีส่วนทำให้ผู้ป่วยต้องได้รับความเจ็บปวดทรมานเป็นอย่างยิ่ง ผู้ป่วยซึ่งไม่ต้องการรักษาโดยวิธีการเช่นนี้ ควรจะมีสิทธิและทางเลือกอื่นในการบำบัดรักษาโรคร้ายเช่นนี้ได้ บทบัญญัติกฎหมายยาเสพติดที่ใช้อยู่ จึงเป็นกฎหมาย ปิดกั้นสิทธิของผู้ป่วยและเป็นกฎหมายที่เข้าข่ายละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนไปด้วย(จัตูรัส พุทธธรรม, 2562, หน้า 1)

3. สรุป

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทยกัญชาได้ใช้มาตั้งแต่สมัยอยุธยา มีหลักฐาน เช่นตำราแพทย์โบราณหลายสำนัก ถูกบรรจุในตำรับยาหลวงของไทยมาตั้งแต่โบราณและเป็นพืช สมุนไพร พืชผักในครอบครัวมาเป็นเวลายาวนาน การใช้กัญชาในปริมาณที่เหมาะสมไม่ได้ทำให้เกิด ความเสียหายต่อร่างกายไปมากกว่าสุราหรือบุหรี่ รัฐบาลจึงควรทบทวนการให้กัญชาเป็นพืชที่ถูก กฎหมาย และเปิดเสรีกัญชา ดังเช่นในสมัยอยุธยา เพื่อประโยชน์ต่อผู้ป่วยมะเร็งในระยะสุดท้าย รวมถึงก่อให้เกิดประโยชน์ด้านเศรษฐกิจต่อประเทศด้านวิจัย และพัฒนาเพื่อนำกัญชามาใช้ประโยชน์ สูงสุดต่อสังคมไทย ด้านเศรษฐกิจและสังคม อย่างเป็นรูปธรรม

4. เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2562). **มะเร็งสาเหตคนไทยตายอันดับ 1**. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2562. จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news.detail/838695>.
- จัตูรัส พุทธธรรม. (2562). **กัญชา : กัลยาเทวีแห่งสมุนไพรไทย “ผู้ต้องคำสาปให้เป็นอสูรอย่างไม่เป็นธรรม**. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2562. จาก www.jaturas-buddhadham.or./edns-portfolio.
- ชาญชัย เอื้อชัยกุล. (2560). **พืชกัญชา ประโยชน์โทษและข้อเสนอการพัฒนาการกำกับดูแล .** สมาคมเภสัชกรรมทะเบียนและกฎหมายผลิตภัณฑ์.
- ณัชพล เดชขจร. (2562). **ประวัติศาสตร์ฉบับย่อของ “กัญชา”**. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2562. จาก <https://www.Thairath.co.th/news/society/1570746>.
- วีรยา ภาอุปชิตและนุศราพร เกษสมบุญ. (2560). **การใช้กัญชาทางการแพทย์ 13. วารสารเภสัช ศาสตร์อีสาน. 13(ฉบับพิเศษ). 228-240.**

- ศิลปวัฒนธรรม. (2561). “กัญชา” ยาเสพติดที่สมัยพระนารายณ์ ใช้เป็นยารักษาโรค. สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2562. จาก https://www.silpa-mag.com/culture/article_22667.
- Rattapon Sanrak. (2561). ประวัติกัญชา. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2562. จาก <https://highlandnetwork.asia/>
- Rory Carroll (2014). Marijuana store ready to serve up legal highs as Colorado Makes history. The Guardian 1 January 2014.

หลักอหิงสาตามแนวทางของมหาตมะ คานธีกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยก่อน
การรัฐประหารเดือนกันยายน 2549

Non-Violent Principles According to Mahatma Gandhi's Approach and Political
Movements in Thailand Before The Coup in September 2006

วิระยา พิมพ์พันธ์¹

Wiraya Pimpun

บทคัดย่อ

อหิงสามีความหมายโดยพยัญชนะ คือ ความไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้ายผู้อื่น ไม่ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความรุนแรง ไม่ว่าจะด้วยกาย วาจา หรือใจ ก็ตาม โดยคานธีเห็นว่าการมีอหิงสธรรมไม่จำเป็นที่จะต้องไปอยู่ป่า ถ้าคนมีอหิงสาอย่างแท้จริงอยู่ที่ใดก็สามารถที่จะประพฤติตามหลักอหิงสาได้ การใช้ชีวิตปกติอยู่ในสังคมก็ยังสามารถที่จะใช้หลักอหิงสาได้ กล่าวคือ การมีความรักผู้อื่น รักมนุษยชาติ และรักสัตว์ทั้งหลาย ด้วยความรักอันบริสุทธิ์ไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ อหิงสามีหลักการต้องปฏิบัติด้วยกาย วาจาและใจ ในการประพฤติต้องฝึกหัดควบคุมตนเองโดยการตั้งปณิธานที่ดีว่าจะไม่เบียดเบียนและไม่ทำร้ายผู้อื่น และปฏิบัติตามปณิธานนั้นอย่างแน่วแน่ การปฏิบัติตนตามนี้เรียกว่า การถือความสัตย์ หรือคานธีเรียกว่า สัตยาเคราะห์ ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยก็มีการใช้วิธีปิดล้อมด้วยมวลชนเพื่อล้มรัฐบาล แนวทางหนึ่งที่มีถูกหยิบยกเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับผู้ชุมนุมก็คือ การชุมนุมด้วยความสงบ ปราศจากอาวุธ และอหิงสานั้นเอง

คำสำคัญ : หลักอหิงสา, การเคลื่อนไหวทางการเมืองไทย, รัฐประหาร

ABSTRACT

Nonviolence literally means Non-persecution, not harming others, not to treat others with violence whether by body, word or mind. According to Gandhi, having Nonviolence is no need to go to live in the forest. Those who have Nonviolent mind is able to act as a nonviolent person anywhere. Even the normal life in society is able to practice non-violent life. That is to love others, love humanity and love all animals with pure love and not expecting any reward.

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

The principle of Nonviolence has to be practiced with physical, verbal and heart. Conductively, one must practice self-control by setting intention that will not hurt and do not harm others. And one must follow that commitment firmly. This practice is called faithfulness or Gandhi called Sattayakhom. In the political movement in Thailand, the methods of enclosing with the masses were used to overthrow the government. Definitely, political approach was often raised for righteousness to the demonstrators is peaceful assembly without weapons and nonviolence.

Keywords : Nonviolence, The political movement, Coup

1. บทนำ

การเมืองไทยในห้วงระยะเวลากว่า 10 ปีมานี้เกิดความขัดแย้งขึ้นมากมาย อันเนื่องมาจากความหลากหลาย และการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เกินกว่าที่มนุษย์ทั่วไปจะเข้าใจและจัดการได้ ความเชื่อที่ต่างกัน คุณค่าที่ต่างกัน การแย่งชิงทรัพยากรอันมีอยู่จำกัด ความไม่เป็นธรรมทางสังคม การที่กฎหมายไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเท่าเทียมและถูกต้อง ระบบการเมือง และระบบราชการที่ขาดศักยภาพที่จะเอื้ออำนวยให้ชีวิตและสังคมดำเนินไปด้วยดี ทิศทางการพัฒนาที่เน้นเรื่องการแข่งขันเสรี และการเอาเงินเป็นตัวตั้ง ทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำ ในสังคมเพิ่มขึ้น ระบบการศึกษาที่ไม่ทำให้มนุษย์สามารถเผชิญกับปัญหาและความกดดันใหม่ๆ ได้ จึงเหมือนตกอยู่ท่ามกลางปัญหาที่ถาโถมเข้ามา เต็มไปด้วยความขัดแย้ง และปะทุไปสู่ความรุนแรงได้ทุกเมื่อด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นล้วนแต่มีปัจจัยที่เกิดขึ้นได้มีนักคิดและนักวิชาการหาวิธีในการแก้ปัญหาความขัดแย้งเพื่อสร้างสันติภาพกับสังคม ถึงแม้ไม่สามารถขจัดความขัดแย้งให้หมดสิ้นไปได้ในทางปฏิบัติ แต่หากปล่อยไว้อาจทำให้ความขัดแย้งฝังรากลึกและพัฒนาไปสู่ความรุนแรงได้ สิ่งที่ควรกระทำ คือ ศึกษาหาวิธีการป้องกัน หรือลดขนาดของความขัดแย้งลง จนเกิดการพัฒนาไปสู่สันติภาพอย่างแท้จริงและยั่งยืน(ชัยวัฒน์สถานันท์, 2539, หน้า 36)

สังคมการเมืองไทยเมื่อไม่สามารถหาทางออกได้ ส่วนมากจะหาวิธีการด้วยการชุมนุมเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิ่งที่ตนปรารถนาในด้านต่างๆ ทั้งความไม่พอใจต่อการปกครองและบริหารบ้านเมืองของรัฐบาลซึ่งการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองก่อนและหลังการทำรัฐประหาร 2549 ที่มีอยู่ 2 ช่วง คือ การเคลื่อนไหวก่อนการทำรัฐประหาร 2549 เป็นการประท้วงพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรออกจากตำแหน่ง เป็นเหตุการณ์ในประเทศไทยที่เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2547 ในช่วงปลายรัฐบาลทักษิณ 1 เมื่อมีการรวมตัวของกลุ่มคนในนามกลุ่มประชาชนเพื่อชาติและราชบัลลังก์ เมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2547 เป็นครั้งแรก และเริ่มขยายเป็นวงกว้างขึ้นเมื่อถึงปลายปี พ.ศ. 2548 และขยายตัวในวงกว้างไปยังบุคคลในหลายสาขาอาชีพในเวลาต่อมาการประท้วงขับไล่สิ้นสุดลง ในวันที่

19 กันยายน พ.ศ. 2549 หลังจากรัฐประหารโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำโดย พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน ก่อนวันที่จะมีการชุมนุมอย่างยืดเยื้อของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (วิกิจพีเดีย, 2562, ออนไลน์)

การเคลื่อนไหวหลังการทำรัฐประหาร 2549 ที่มีอยู่ 2 เหตุการณ์ คือ การชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ พ.ศ. 2553 เริ่มตั้งแต่วันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2553 มีเป้าหมายเรียกร้องให้อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภาและจัดการเลือกตั้งใหม่ ต่อมา รัฐบาลใช้มาตรการทางทหารเข้ากดดันกลุ่มผู้ชุมนุม จนทำให้มีผู้เสียชีวิต 91 ศพและมีผู้บาดเจ็บมากกว่า 2,100 คนจากนั้น อภิสิทธิ์ประกาศแผนปรองดอง ซึ่งผู้ชุมนุมมีข้อเรียกร้องเพิ่มเติม การชุมนุมจึงดำเนินต่อไป และอภิสิทธิ์ก็ประกาศยกเลิกวันเลือกตั้งใหม่ตามแผนปรองดอง ก่อนจะใช้กำลังทหารเข้าสลายการชุมนุมที่แยกราชประสงค์ เมื่อกลางเดือนพฤษภาคม จนกระทั่ง แกนนำ นปช. ประกาศยุติการชุมนุมในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 (วิกิจพีเดีย, 2562, ออนไลน์) และการชุมนุมวิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. 2556–2557 เป็นวิกฤตการณ์การเมืองที่เกิดขึ้นจากการประท้วงต่อต้านรัฐบาลตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2556 ถึงพฤษภาคม 2557 จัดระเบียบโดย กปปส. กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองซึ่งจัดและมีสุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้นำ การประท้วงนี้ลงเอยด้วยยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี พ้นจากตำแหน่งรัฐประหารและการสถาปนาคณะทหารผู้ยึดอำนาจการปกครอง (วิกิจพีเดีย, 2562, ออนไลน์) จากเหตุการณ์ทั้งหมดนี้ล้วนแต่เป็นการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองที่แตกต่างกัน ทั้งรูปแบบและผลที่เกิดขึ้นทั้งเหตุการณ์ที่จบลงด้วยความสงบกับเหตุการณ์ที่เกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไข ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน และการไม่ยอมรับกฎกติกา จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างสันติวิธีและความสันติภาพในสังคมไทย

การสร้างสันติภาพเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้สังคมเกิดความสงบและสันติสุขในสังคมหนึ่งในการสร้างสันติวิธีที่เป็นที่ยอมรับ และมีการนำมาใช้ในสังคมปัจจุบันหลายแห่ง คือ “อหิงสา” คือ การใช้ปฏิบัติการไร้ความรุนแรง (Non-Violence) เป็นส่วนหนึ่งของสันติวิธีที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2544:141) เนื่องจากเป็นวิธีที่ มหาตมะ คานธีใช้ในการผลักดัน เพื่อเรียกร้องเอกราชจากประเทศอังกฤษจนประสบความสำเร็จ โดยใช้ปฏิบัติการที่เรียกว่า “หลักสัตยาเคราะห์” หรือ การดื้อแพ่ง (Civil Disobedience) เป็นเครื่องมือสำคัญ จะเห็นได้ว่าอหิงสาจัดเป็นแนวคิดของปฏิบัติการไร้ความรุนแรงทั้งในเชิงบวก คือ การให้ความรักต่อมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นมิตรหรือศัตรู และเชิงลบคือ การไม่ทำร้ายศัตรูด้วยอาวุธ(ชวลีไชย ธีระพันธ์, 2522, บทคัดย่อ)

สัตยาเคราะห์เป็นปฏิบัติการที่ต่อสู้เพื่อความยุติธรรม โดยสันติวิธี ที่ท่านมหาตมะ คานธี ได้นำมาแก้ไขปัญหาทางการเมืองด้วยการนำมาปฏิบัติแทนวิธีการที่รุนแรงในการเรียกร้องความไม่เป็นธรรม และต่อต้านรัฐบาลอังกฤษที่ใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมกับประชาชนอินเดียผู้ถูกปกครอง

ความสำเร็จในการต่อสู้เพื่อความยุติธรรม โดยการนำแนวคิดเรื่องสัตยาเคราะห์ของมหาตมะ คานธีมาแก้ไขปัญหาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการแก้ไขปัญหายุติธรรม แนวความคิดนี้จึงเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาย่างสันติวิธีนอกจากจะใช้เพื่อต่อสู้ภายในประเทศอินเดียแล้วยังมีอิทธิพลไปถึงภายนอกประเทศอีกด้วย(ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2534, หน้า 88-101) จึงเป็นกุญแจสำหรับการอธิบายปัญหาสำคัญทางปรัชญาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย และวิธีการในการแสวงหากระบวนการแก้ไขปัญหายุติธรรมของอินเดียของอินเดีย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของอินเดียในยุคปัจจุบัน สัตยาเคราะห์เกี่ยวข้องกับปรัชญาพื้นฐานในทางการเมืองว่าด้วยการต่อสู้เพื่อความยุติธรรม ความดีและความเป็นธรรมในสังคมด้วยสันติวิธี เพื่อนำไปสู่สันติภาพ สัตยาเคราะห์ในแง่ทฤษฎีและปรัชญาการเมืองในการต่อสู้ของสังคมต่ออำนาจรัฐที่ไม่เป็นธรรมซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เห็นกันอยู่โดยทั่วไปแม้ในประเทศไทยในปัจจุบัน

จากปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนได้ศึกษาเรื่องหลักอหิงสาของมหาตมะ คานธีกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทย ในช่วงก่อนรัฐประหาร 2549 ที่เป็นหลักแนวคิดทางจริยศาสตร์และทฤษฎีทางปรัชญาเพื่อการลดความขัดแย้งและความรุนแรงในการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทย ทั้งยังช่วยให้สังคมเกิดความสงบสุข ด้วยหลักการสร้างสันติภาพตามแบบของมหาตมะ คานธี ยังเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก ที่เป็นการนำหลักการทางศาสนามาใช้เพื่อการสร้างสันติภาพที่สามารถนำมาใช้ได้เป็นอย่างดี

2. หลักอหิงสาของมหาตมะ คานธีกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทย

บทความเรื่องนี้ที่ผู้เขียนได้ศึกษาหลักอหิงสาของมหาตมะ คานธีกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทย ในช่วงก่อนและหลังรัฐประหาร 2549 ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร และการนำหลักอหิงสามาใช้จะเกิดผลอย่างไร วิธีการสร้างสันติและการลดความรุนแรงด้วยหลักอหิงสาของมหาตมะ คานธี จากปราชญ์ผู้รู้และตามทัศนะของนักวิชาการเพื่อนำมาวิเคราะห์การแก้ปัญหาความรุนแรงที่เกิดจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทยช่วงก่อนและหลังรัฐประหาร 2549 ดังที่จะได้กล่าวถึงในลำดับต่อไป

2.1. แนวคิดการเคลื่อนไหวทางการเมือง

การเคลื่อนไหวทางการเมือง เป็นการชุมนุมที่คู่กันกับสังคมในระบอบประชาธิปไตย ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างองค์ความรู้สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นเครื่องมือสะท้อนปัญหาในสังคมให้รัฐบาลเร่งแก้ไข รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 63 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ” การชุมนุมในสังคมไทยมีมานานแล้ว แต่ถูกตีกรอบจำกัดสิทธิเสรีภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในยุคสมัยนั้นๆ แม้การชุมนุมจะถูกรับรองโดยรัฐธรรมนูญ แต่เสรีภาพประการนี้เป็นเสรีภาพที่อาจถูกจำกัดเพื่อคุ้มครอง

ความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะนั้น หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก(โชคสุข กรกิตติชัย, 2559, หน้า 8)

การประชุมเคลื่อนไหวย่างการเมืองของแต่ละกลุ่มที่ผ่านมามีประเด็นหรือเงื่อนไขทางการเมืองเกิดขึ้นก่อนเสมอ ดังนั้นองค์ประกอบแรกของการชุมนุมทางการเมือง คือ ประเด็นหรือเป้าหมายที่ใช้ในการชุมนุมจะต้องมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมืองนั้นๆ ซึ่งเป้าหมายที่ชัดเจนในการเรียกร้องนั้นต้องสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ทางการเมือง เช่น การเปลี่ยนข้อเรียกร้องให้มีการยุบสภา เปลี่ยนมาเป็นการให้คณะรัฐมนตรีลาออก หรือแม้กระทั่งการให้มีการถอนร่างกฎหมายเปลี่ยนมาเป็นการกดดันให้คณะรัฐมนตรีลาออก ทั้งนี้ความสำคัญของเงื่อนไขและเป้าหมายกับประเด็นในการชุมนุมนั้น(ยรรยง ผิวผ่อง, 2559, หน้า 217)

การเคลื่อนไหวย่างสังคม หรือการประชุมทางการเมือง คือถ้าไม่เดือดร้อน ก็ไม่ออกมา แต่สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นและขาดไม่ได้ นั่นก็คือ การรวมตัวกันของคนกลุ่มหนึ่ง ที่มีอุดมการณ์ ความเชื่อ มีเป้าหมายสูงสุดตรงกัน และมีความไม่พอใจอะไรบางอย่างในสังคมไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมตัว เป็นเหตุว่า ทำไม เสื้อเหลือง กับ เสื้อแดง อยู่มือบเดียวกันไม่ได้ ทั้งๆที่คนจำนวนไม่น้อยทั้งเหลืองและแดงมีความเห็นตรงกันในบางเรื่อง แต่เป้าหมายสูงสุดของแต่ละฝ่ายเป็นคนละเรื่อง นั่นส่งผลให้วันที่คนจำนวนมากออกมาได้ พ.ร.บ.นิรโทษกรรม พร้อมกับบงกชวิฑ และมีคนเสื้อแดงจำนวนไม่น้อยที่ไม่เห็นด้วยกับ พ.ร.บ. นี้ แต่ปฏิเสธที่จะไปร่วมในพื้นที่เดียวกันกลับคนอีกกลุ่ม ซึ่งแกนนำและมวลชนมีรากฐานมาจากการสนับสนุนรัฐประหาร หรือชูเพียงประเด็นว่าไม่เอาทักษิณกลับมา และมองข้ามบทบาทการสลายการชุมนุมของอภิสิทธิ์ ซึ่งขัดกับเป้าหมายสูงสุดของเขา และในการเคลื่อนไหวที่มีคนจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้รู้จักกันมาก่อน ต้องมีการติดต่อสื่อสารกัน เงื่อนไขทางสังคมอาจเป็นตัวยึดเหนี่ยวพวกเขา แต่สิ่งที่มองข้ามไม่ได้เลยคือการสื่อสารทางอารมณ์และความรู้สึกที่ร่วมเปรียบเสมือนการที่ทำให้ตัวต่อยึดติดกันแน่นขึ้น และขับเคลื่อนไปข้างหน้าพร้อมกันอย่างแน่นแฟ้น ซึ่งการศึกษา Performance นี้แหละ ที่เป็นตัวกระตุ้นอารมณ์และความรู้สึกผ่านสัญลักษณ์ บทปราศรัย เพื่อยึดโยงมวลชนไว้ด้วยกัน(รับขวัญ ธรรมบุษดี, 2556, หน้า 78)

การเคลื่อนไหวย่างสังคม หรือการประชุมทางการเมือง คือ เป็นการเคลื่อนไหวย่างการเมืองแบบใหม่ และการเคลื่อนไหวย่างสังคมแบบใหม่ จะหลอมรวมเป็นเนื้อเดียวกัน ซึ่งขบวนการเคลื่อนไหวย่างนี้จะแตกต่างจากขบวนการเคลื่อนไหวย่างการเมืองและสังคมในอดีตที่แยกการเคลื่อนไหวย่างการเมืองและสังคมออกจากกัน ไม่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในการยึดอำนาจทางการเมืองแต่หวังจะกดดันรัฐเพื่อสร้างทางเลือกที่ดีกว่าให้กับตนเองและกลุ่ม (พิภพ ธงไชย, 2546, หน้า 33-34)

การประชุมวิชาการเคลื่อนไหวทางการเมือง หมายความว่าถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต บรรทัดฐานของสังคม เพื่อบรรลุเป้าหมายไม่เฉพาะการปฏิรูปทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองเท่านั้น แต่ยังมีหวังที่จะบรรลุเป้าหมายในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและสิทธิส่วนบุคคล แต่ไม่อาจเป็นไปได้ในขณะนี้ ภายใต้บริบทการบริหารบ้านเมืองตามทัศนคติและบรรทัดฐานแบบดั้งเดิมอยู่(Lyman, 1995, p.115)

2.2 แนวคิดอหิงสาของมหาตมะ คานธี

อหิงสาเป็นหลักการในการประพฤติปฏิบัติสู่การสร้างสันติภาพของมหาตมะ คานธี ที่เรียกว่า สัตยานุเคราะห์ อันเป็นอหิงสาที่นำไปสู่ความสงบสุขของสังคมที่ประกอบด้วยที่ปราศจากอาวุธ การทำร้ายทำลายกัน ยึดความไม่เบียดเบียนต่อกัน ซึ่งอหิงสามีความหมายดังนี้

อหิงสา มาจาก อ+หิงสา อ.แปลว่า ไม่ หิงสา คือ การฆ่า การทำร้ายการเบียดเบียน ดังนั้น ความหมายทั่วไปของอหิงสา คือการไม่ฆ่า ไม่ทำร้าย ไม่เบียดเบียนไม่ใช้ความรุนแรงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ (Iyer, Raghavan.1978: 178) อหิงสาเป็นหลักจริยธรรมสูงสุดในศาสนาเชนและจัดว่าเป็นรากแก้วของศาสนาฮินดู เป็นธรรมะสำคัญในศาสนาพุทธ อัลเบิร์ตชไวทเซอร์ ได้อธิบายถึงความหมายของอหิงสว่าหิงสามาจากคำว่า หนะ ซึ่งแปลว่า ฆ่า ทำลาย หิงสา จึงแปลว่าเจตนาที่ฆ่า ดังนั้น อหิงสาก็หมายความว่า การไม่มีเจตนาที่จะฆ่า หรือทำร้าย(บอนดูแรนต์, โจแอน, โดยไพศาล วงศ์วรวิสิทธิ์และอนิตรา พวงสุวรรณ, 2536, หน้า 12)

อหิงสาเป็นแนวความคิดที่มีแต่ก่อนในยุคพระเวท การฆ่าสัตว์เพื่อบูชายัญต่อบรรพบุรุษและเทพเจ้าเป็นการกระทำที่ไม่ผิดศีลธรรม หิงสาในพระเวทหมายถึงอหิงสาเพราะว่าเน้นถึงหน้าที่ทางศีลธรรม และการกระทำหิงสามีความสำคัญเหมือนกับอหิงสา ในแง่ที่ว่าทั้งสองสิ่งนี้จะก่อให้เกิดผลที่ดี อหิงสาในพระเวทมีปรากฏในมหาภารตะ ความรุนแรงที่กระทำต่อผู้กระทำชั่วเพื่อคงไว้ซึ่งสิ่งที่ดีกว่าถือเป็นการกระทำของอหิงสา(ชวลีไชย ธีระพันธ์, 2522, หน้า 74)

ในทัศนะของศาสนาเชน อหิงสา คือ การละเว้นจากการประทุษร้ายสิ่งมีชีวิตทั้งปวง อหิงสาเป็นแนวคิดหลักของศาสนาเชนที่พัฒนาขึ้นในอินเดียในช่วงเวลาเดียวกับศาสนาพุทธ ซึ่งมีอิทธิพลต่อมหาตมะ คานธีและชาวคุชราต ผู้ปฏิบัติในหลักศาสนาเชนจะถูกผูกมัดด้วยคำสาบาน เช่น การไม่ทำลายสิ่งมีชีวิตทุกชนิด หลีกเลี่ยงการพูดปดหลอกลวง การไม่ลักขโมย การข่มขืนความต้องการทางเพศ และไม่ยึดติดกับทรัพย์สินอหิงสาถือเป็นคำสาบานในข้อแรกและเป็นคำสาบานที่ต้องเข้มงวดที่สุด(ธงไชย พรหมปก, 2537, หน้า 137)

อหิงสา ในความคิดของมหาตมะ คานธี ไม่ได้แตกต่างจากความหมายทั่วไปของอหิงสา มากนัก เพียงแต่ท่านได้เสนอความคิดบางแง่มุม ที่อาจจะกว้างออกไปอีก กล่าวคือ สำหรับท่าน อหิงสา มีความหมายทั้งด้านบวกและด้านลบทฤษฎีเรื่องความจริง หรือสัจจะ (พระเจ้าเป็นเจ้าของ มหาตมะ คานธี อาจทำให้เราเข้าใจความคิดเรื่องอหิงสาของท่านมากขึ้น มหาตมะ คานธี ได้กล่าวว่า

ข้าพเจ้าไม่มีอะไรใหม่ที่สอนสังคมหรือหลักความจริงและอหิงสาเป็นสิ่งที่เก่าแก่เหมือนกับภูษา (มีมานานแล้ว) หากสิ่งข้าพเจ้าได้ทำคือการทดลองความจริงเท่านั้น ในการทำแบบนี้ข้าพเจ้าย่อมทำผิดพลาดไปบ้าง แต่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ประสบการณ์จากความผิดพลาดนั้นๆ และแท้จริงแล้วจากการตามหาความจริงนี่เองที่ทำให้ข้าพเจ้าได้ค้นพบอหิงสาอันยากที่จะแยกความจริงและอหิงสา ออกจากกันเหมือนเหรียญที่มี 2 ด้าน ใครจะสามารถบอกได้ว่าด้านไหนเป็นหัว ด้านไหนเป็นก้อยอหิงสาจึงเป็นเสมือนวิถีทางและหน้าที่สูงสุด ส่วนความจริงหรือสัจจะ (พระเจ้าเป็นเจ้า) คือ จุดหมายปลายทาง ที่เราต้องการจะบรรลุ หากเราเอาใจใส่ต่อวิถีทาง เราจะสามารถบรรลุจุดหมายได้ตามความต้องการ (Lal, Basant Kumar, 1987, pp. 107-108)

มหาตมะ คานธี ใช้อหิงสา เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ทั้งในประเทศอินเดียและประเทศแอฟริกาใต้ การต่อสู้แบบโดยสันติวิธี จึงถูกนำมาใช้ ในทางการเมืองเช่น การหยุดงาน การไม่ให้ความร่วมมือ การอดอาหาร และการตีอั้ง วิธีการเหล่านี้ล้วนเป็นวิธีการต่อสู้ที่ปราศจากความรุนแรง ลักษณะของวิธีการต่อสู้แบบสันติวิธีเช่นนี้เพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการกระทำของฝ่ายตรงข้ามให้สำนึกผิด และยอมใจอ่อน มหาตมะ คานธี ให้ความสำคัญทั้งกลยุทธ์และยุทธศาสตร์ของอหิงสากการต่อสู้ทางการเมืองของท่านได้นำอหิงสาเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อสู้ ประชาชนที่ศรัทธาในตัวท่านจึงได้ร่วมมือกันปฏิบัติตามหลักอหิงสา ทำให้กลยุทธ์ของท่านมีการแพร่กระจายเป็นที่รู้จัก และได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น อหิงสาอาจเป็นวิธีการต่อสู้ที่ไม่ใช้ความรุนแรง แต่อหิงสาไม่ใช่วิธีของคนขี้ขลาด ความขลาดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้สำหรับวิธีการของอหิงสา ผู้ที่เข้าใจถึงอหิงสาต้องเป็นผู้ที่มีความอดทนกล้าหาญ และมีสัจจะ หากเกิดเหตุการณ์ที่ต้องใช้ความรุนแรงเพื่อป้องกันตัว อหิงสาก็เป็นสิ่งจำเป็นและมีเกียรติดีกว่าการอยู่เฉยๆ ซึ่งเป็นลักษณะของคนขี้ขลาดและไม่ใช่ลักษณะของบุรุษ (Tendulkar, D.G., 1910, p. 145) อย่างไรก็ตามเมื่ออหิงสาจะเป็นหลักการของการไม่ใช้ความรุนแรง แต่หากเกิดเหตุการณ์ที่ต้องใช้ความรุนแรง (อหิงสา) โดยไม่มีทางเลือกเช่น พ่อจำเป็นต้องตั้งูก่อนที่จะมาฉกลูกของตนนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำได้ ทั้งนี้เพื่อปกป้องคนที่ตนเองรักในกรณีนี้อหิงสาก็เป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นการทำเพื่อปกป้องชีวิตของผู้อื่น มหาตมะ คานธีได้กล่าวถึงอหิงสาว่า “หากว่าทางเลือกเหลือเพียง 2 ทางคือ ระหว่างความขลาดกับอหิงสาแล้ว ข้าพเจ้าเลือกอหิงสา ข้าพเจ้าพร้อมที่จะใช้กำลังเป็นพันครั้ง แต่ไม่ยอมเป็นคนขี้ขลาดตาขาว” (Bose, Nirmal Kumar, 1968, p. 162)

มหาตมะ คานธี มีทัศนคติต่อการใช้กำลังอาวุธ และความรุนแรงว่าเป็นเครื่องหมายของคนขี้ขลาด ท่านยืนยันว่าอหิงสาไม่เคยบั่นทอนจิตใจ ขณะที่ความขลาดบั่นทอนจิตใจเสมอ “เราไม่สามารถสอนอหิงสาให้แก่คนที่กลัวตายหรือไม่มีพลังในการต่อต้าน หนุที่ช่วยตัวเองไม่ได้มิใช่พวกอหิงสา เพราะมันจะถูกกินแมวเสมอ มันยอมอยากจะถูกกินแมวหากทำได้ แต่มันก็ต้องหนีแมวเสมอ เราไม่เรียกหนุว่าขี้ขลาด เพราะมันถูกสร้างมาให้มีนิสัยอย่างนั้น แต่คนซึ่งทำตัวเยี่ยงหนุเมื่อประสบ

อันตราย สมควรที่จะถูกเรียกว่าคนฉลาด เขามีความรุนแรงและความเกลียดในจิตใจ และพร้อมจะฆ่าศัตรูหากทำได้โดยตัวเองไม่เคียดแค้นคนเช่นนี้เป็นคนแปลกหน้าสำหรับอหิงสา”(บอนดูแรนต์, โจแอน, 2536, หน้า 17)

อหิงสาสำหรับมหาตมะ คานธี มีความหมายทั้งด้านบวกและด้านลบอหิงสาในด้านบวกหมายถึง ความรัก ความเมตตา เสียสละ และการให้อภัยพร้อมที่จะยอมรับความเจ็บปวด เพราะศัตรูที่แท้จริงมิใช่ผู้กระทำผิด แต่ได้แก่อำนาจของความผิดความชั่วร้ายซึ่งอยู่ในตัวทุกคนมากบ้างน้อยบ้าง ศัตรูภายนอกนั้นกำจัดได้ง่าย แต่ศัตรูภายในกำจัดได้ยาก เราควรปฏิบัติต่อศัตรู ด้วยความรัก ความเมตตา ต่อสู้และพยายามเป็นนายกับศัตรูภายในเช่น กิเลส เป็นต้น แล้วจะพบกับความจริง การจะเปลี่ยนจิตใจของผู้อื่นต้องใช้ความอดทนและความพยายามไม่ใช่ความรุนแรง เราต้องรู้จักการให้อภัยมี ความรัก ความเมตตาต่อศัตรูแต่ความรักจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากเราไม่พยายามที่จะละทิ้งความ พยาบาท ความโกรธ ความเกลียด การประสงค์ร้าย อิจฉาริษยาหรือการแก้แค้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็น อุปสรรคต่อการสร้างความรัก ซึ่งความรักสำหรับมหาตมะ คานธี เป็นพลังที่จะยกระดับและชำระล้าง จิตใจ ในอันที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ อภัยซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นหนทางที่นำไปสู่ ความสามัคคีการจะทำให้คนเรารักกันแม้จะดูเป็นเรื่องยากมากกว่าที่คนเราจะเกลียดกัน โดยเฉพาะ การรักศัตรู ผู้ที่จะเข้าถึงอหิงสาได้ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็ง อดทน และมีสัจจะจึงจะสามารถฟันฝ่า อุปสรรคต่างๆได้

อหิงสาในด้านลบ ได้แก่ การไม่ฆ่า ไม่เบียดเบียน ไม่ก้าวร้าว มุ่งร้ายต่อผู้อื่นทั้ง กาย วาจา และใจ อหิงสาจะมีความสมบูรณ์ได้ต้องปราศจากการอคติ ดังนั้นอหิงสาจึงไม่ใช่แค่การละเว้น ที่จะทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บ แต่ควรจะมีทัศนคติด้านบวก (ความรัก) ต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆจะ เห็นได้ว่าอหิงสาของมหาตมะ คานธี เป็นหลักจริยศาสตร์ที่ใช้ความคิดทางศีลธรรมเป็นพื้นฐาน อหิงสาจึงมีความหมายสูงกว่าตัวอักษร อหิงสาสัมพันธ์กับชีวิตศาสนา และการเมือง อหิงสาเป็น วิถีทางแห่งชีวิต เพราะอหิงสาไม่ได้มีขอบเขตจำกัดเฉพาะพฤติกรรมมนุษย์เพียงอย่างเดียว แต่หาก เป็นวิถีทางทั้งชีวิตที่เกี่ยวข้องกับ ศาสนา เศรษฐกิจ การเมืองและกิจกรรมอื่นๆ ในฐานะนักนิยม ประชาธิปไตย มหาตมะ คานธีได้กล่าวถึงอหิงสาว่า “ประชาธิปไตย ไม่อาจรุ่งเรืองได้ถ้าปราศจาก อหิงสาประชาธิปไตยที่แท้จริงของปวงชน ไม่อาจได้มาโดยอาศัยวิธีการที่ไม่เป็นสัจธรรมและความ รุนแรง เพราะเหตุผลที่ว่าความมีประโยชน์ที่แท้จริงของประชาธิปไตยนั้น ก็เพื่อจะกำจัดข้อคัดค้าน โดยผ่านวิธีการที่จะทำให้ผู้สงสัยหรือมีปัญหาหมดความสงสัย แต่ข้อนี้ไม่อาจจะให้อิสระภาพแก่บุคคล อย่างแท้จริงได้ อิสระภาพของบุคคลที่แท้จริงมีบทบาทสมบูรณ์ที่สุด ก็ภายใต้อหิงสาที่ไม่เปลี่ยนแปลง เท่านั้น” (จางันค์ อภิวัตน์สิทธิ, 2524, หน้า 188)

ในฐานะนักการศาสนา มหาตมะ คานธีได้นำอหิงสามาเป็นวิถีทางในการดำเนินชีวิต โดยมี หลักความเชื่อในพระเจ้า มหาตมะ คานธีให้ทัศนะต่อหลักการอหิงสาว่าเป็นหลักสากล สามารถ

ใช้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ไม่จำกัดเพศและวัย ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ อาศัยแต่เพียงความจริงใจ และเจตนาที่บริสุทธิ์ สิ่งสำคัญต้องต้องมีความศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า เพราะความศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าจะนำไปสู่ความรักต่อเพื่อนมนุษย์ ดังนั้นความศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับอหิงสาศรัทธาที่ข้าพเจ้ามีต่ออหิงสานั้น มีอยู่เหนือสิ่งอื่นใดในโลกและนอกโลก ศรัทธาในอหิงสาของข้าพเจ้ามีมากเท่าๆ กับศรัทธาที่ข้าพเจ้ามีต่อสังฆะสำหรับข้าพเจ้าแล้ว สังฆะมีความหมายเช่นเดียวกับอหิงสา ข้าพเจ้าจะเข้าถึงสังฆะก็ด้วยการประพฤติปฏิบัติอหิงสา(มหาตมะ คานธี, 2539, หน้า 155)

อหิงสา หมายถึง การไม่ทำลายสิ่งมีชีวิต รวมทั้งการไม่เบียดเบียนคนหรือสัตว์ให้ได้รับความทุกข์ทรมานทั้งด้านกาย วาจาและใจ อหิงสาเป็นเรื่องของความรักและความกรุณาต่อสิ่งมีชีวิตทั้งปวง อหิงสามีความหมายตรงข้ามกับ หิงสาที่มีความหมายถึงการฆ่า เบียดเบียนและการทำลายแนวความคิดของอหิงสานั้นว่าเพียงแต่การคิดจะทำร้ายผู้อื่นก็ถือเป็นบาปหนักพอๆกับการลงมือทำร้าย หลักจริยธรรมอหิงสาของศาสนาเชน มีได้เพียงแต่กำหนดการทำร้ายชีวิตผู้อื่นด้วยกาย วาจา ใจ เท่านั้น แต่อหิงสาในศาสนาเชนยังห้ามไม่ให้ทำร้ายชีวิตผู้อื่นทางอ้อม ดังนั้นปรัชญาเชนจึงกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติไว้ 3 รูปแบบ คือ การไม่ทำร้ายชีวิตผู้อื่นโดยตรง การไม่ทำร้ายชีวิตผู้อื่นทางอ้อม และการไม่ประพฤติในสิ่งชั่วร้ายต่อผู้อื่น อหิงสาจึ้นนับว่าเป็นยอดของศีลธรรมในศาสนาเชน (พิน ดอกบัว, 2539, หน้า 127)

อหิงสธรรม(Ahimsa)หรือ (Non-Violence)อหิงสธรรมเป็นธรรมะที่แสดงออกถึงความรักต่อทุกๆคน แม้กระทั่งฝ่ายตรงข้าม อหิงสธรรมต้องไม่มีการทำร้ายทั้งกาย วาจา และจิตใจ มหาตมะ คานธีเชื่อว่าอหิงสธรรมนี้เป็นการกระทำที่ดี รวมเอาทั้งความรัก ความเมตตา เห็นอกเห็นใจต่อทุกคน ซึ่งความรักจะเป็นหนทางที่จะนำพาเราสู่ศีลธรรมและพระผู้เป็นเจ้าในที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่าสังฆธรรม คือ จุดหมายปลายทาง ส่วนความรัก คือ หนทางที่นำไปสู่จุดหมายปลายทางนั้นการบรรลุถึงสังฆธรรมนั้นไม่ใช่เป็นเรื่องยาก แต่การปฏิบัติอหิงสธรรมเป็นสิ่งที่ยากกว่า เพราะอหิงสธรรมเป็นวิถีทางแห่งชีวิต และเราจะไม่สามารถบรรลุสังฆธรรมหรือสัตยาเคราะห์ได้ ถ้าไม่ปฏิบัติตามหลักอหิงสธรรมอย่างเคร่งครัด

3. หลักอหิงสาของมหาตมะ คานธีกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทย

จากการนำแนวคิดอหิงสาของมหาตมะคานธีมาใช้ในการแก้ปัญหาสังคมการเมืองไทยและการปรับกลยุทธ์ในการชุมนุมโดยใช้หลักของอหิงสา คือการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ปราศจากความรุนแรงและอาวุธ ที่จะนำไปสู่การสูญเสียทรัพย์สินและชีวิตของคนในชาติ เป็นผลทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาอย่างไม่สิ้นสุด แนวคิดนี้มหาตมะ คานธี ตั้งปณิธานในการสร้างสรรค์ประเทศชาติให้มีความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น สำหรับการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทยที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนรัฐประหาร

2549 กับหลังรัฐประหารมีความแตกต่างกันกล่าวคือในช่วงแรกถือได้ว่าเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ยึดหลักความถูกต้องและไม่ก่อให้เกิดความรุนแรงต่างๆตามมาส่วนการเคลื่อนไหวทางการเมืองหลังรัฐประหารเป็นอีกเหตุการณ์ที่นำไปสู่การสูญเสียทรัพย์สินส่วนราชการและสถานที่ต่างๆของชาติเกิดความเสียหายอีกทั้งยังนำไปสู่การสร้างความแตกแยกและรอยร้าวของคนในประเทศ มีการใช้กำลังของฝ่ายรัฐบาลในยุคของนายอภิสิทธิ์ นำไปสู่การใช้ความรุนแรงของทั้งสองฝ่ายตามมา และหลังจากนั้นก็มีการชุมนุมเคลื่อนไหวของกลุ่มที่เรียกร้องให้นายกยิ่งลักษณ์ลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งในครั้งนี้เป็นกรเคลื่อนไหวที่ไม่ใช้ความรุนแรงจนเกินไป เพียงแต่ใช้แนวคิดของอารยะขัดขืนคือการปิดกั้นส่วนราชการและสถานที่สำคัญเพื่อให้ได้เป้าหมายและจุดประสงค์ที่กลุ่มตนต้องการแต่ก็ยังมี การใช้ความรุนแรงอยู่ซึ่งอาจจะไม่ถึงขั้นต้องสูญเสียสิ่งต่างๆ จำนวนมากกว่าครั้งแรก ดังนั้นการสร้างสันติภาพในการเคลื่อนไหวทางการเมืองจึงต้องยึดหลักการวิธีการที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้มากที่สุดกับชีวิตและประเทศชาติ แนวคิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทยจึงยึดแนวคิดอหิงสาของมหาตมะคานธี มาใช้เพื่อเป็นการใช้ความถูกต้องที่นำมาซึ่งความสงบ ทั้งนี้ผู้เขียนจะไม่กล่าวในเฉพาะการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพื่อให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งทางความคิดอันจะนำไปสู่ปัญหาต่างๆตามมาแต่ทางผู้เขียนเองได้นำแนวคิดอหิงสาอันเป็นหลักการสร้างสันติภาพและความสงบที่เกิดจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างถูกต้องและปราศจากอาวุธความรุนแรง การใช้หลักแนวคิดทางปรัชญาของมหาตมะคานธีที่ใช้ในสมัยอดีตจนมีหลายประเทศนำมาใช้ในปัจจุบัน และเป็นแนวทางเพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสียและสร้างความเดือดร้อนให้กับคนในประเทศได้เป็นอย่างดีที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความสำคัญต่อชีวิตและทรัพย์สินโดยใช้หลักของเหตุผลและความถูกต้องมาใช้ในการต่อสู้ เพื่อเป็นการลดปัญหาต่างๆ อันนำไปสู่ความรุนแรงที่ยึดเยื้อทั้งฝ่ายเคลื่อนไหว ฝ่ายรัฐบาล และทหารหลักการสร้างสันติภาพสำหรับผู้ปฏิบัติสัตยาเคราะห์ต้องมีคุณสมบัติ(มหาตมะ คานธี, 2539, หน้า 139) ดังนี้

1) ผู้ที่จะปฏิบัติอหิงสา ต้องมีวินัยและศีลธรรมทางศาสนาที่ยึดมั่นหลักความจริงไม่ว่าจะสูญเสียอย่างไรก็ตาม กล่าวคือการเคลื่อนไหวทางการเมืองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแม้ว่าจะโดนกระทำจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของอีกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียชีวิตร่างกายและทรัพย์สินแต่ยังต้องยึดหลักของความจริงและความถูกต้องและอุดมการณ์ที่ตั้งมั่นไว้ให้ยังคงอยู่คือการไม่ต่อสู้เพื่อเป็นการแสดงออกถึงหลักของอหิงสาอย่างแท้จริง ต้องซื่อสัตย์จริงใจ ซึ่งหมายถึงความซื่อสัตย์ต่อจุดประสงค์และความจริงใจในความพยายามถ้าปราศจากสิ่งเหล่านี้่อหิงสาก็จะมีเพียงแต่ชื่อเรียกเท่านั้น มีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อบุคคลผู้ร่วมอุดมการณ์ด้วยกัน และพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นด้วยกันคือเมื่อทุกซีกก็ต้องทุกซีกด้วยกันเมื่อลำบากก็ต้องลำบากด้วยกันจะไม่มีใครที่ได้ผลจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้โดยยึดแนวทางอุดมการณ์ที่ตนเองต้องการด้วยความถูกต้อง

2) ผู้ปฏิบัติต้องเข้าใจในหลักอหิงสา คือ ต้องเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยเคารพกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด มีความสัตย์เป็นเจ้านาย มีสติเป็นวิถีทาง ต้องมีจิตใจบริสุทธิ์ ใจกว้างไม่เอาฆาตพยาบาล ต้องมีจุดหมายแน่นอน และไม่มีความคิดอย่างอื่นแอบแฝง จะต้องไม่กลัวอะไรทั้งสิ้นแม้กระทั่งความตาย ผู้ใดที่มีความกลัวผู้นั้นย่อมไม่สามารถปฏิบัติตามหลักอหิงสาได้ ความไม่กลัวนำมาซึ่งความเสียสละ ซึ่งผู้ปฏิบัติต้องมีความเสียสละ กล่าวหาญและไม่มีความเห็นแก่ตัวใดๆ ทั้งสิ้น ผู้ปฏิบัติต้องพร้อมที่จะทนทุกข์ทรมานเพื่อความสัตย์ กล่าวคือไม่ว่าฝ่ายใดก็ตามที่เป็นฝ่ายเคลื่อนไหวเพื่อเลือกร่องตามกรอบสิทธิและเสรีภาพของการชุมนุมหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง สิ่งสำคัญผู้ชุมนุมจะต้องยึดความถูกต้อง มีจิตใจที่บริสุทธิ์ มีอุดมการณ์ที่มั่นคงแน่นอน โดยใช้แนวทางของหลักอหิงสา มาปรับใช้ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อลดปัญหาความรุนแรง ผู้ปฏิบัติจะต้องเข้าใจในหลักการและขั้นตอนของการปฏิบัติอหิงสว่าต้องปฏิบัติด้วยจิตใจที่ตั้งมั่นและทุกสิ่งที่ต้องการคือความถูกต้องโดยไม่มีผล หรือประโยชน์ใดๆ แอบแฝง แต่ต้องการเพื่อยึดความถูกต้องและความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม

3) ผู้ปฏิบัติอหิงสาต้องเป็นผู้ที่สุภาพ เรียบง่าย และอ่อนน้อมถ่อมตนหากผู้ที่ปฏิบัติสัตยาเคราะห์ที่เย่อหยิ่ง และมีความคิดว่าเขากำลังทำสิ่งที่ยิ่งใหญ่อยู่หิงสาจะกลายเป็นสิ่งที่ไร้สาระทัน ในความคิดของมหาตมะ คานธี การอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นหน้าที่ในความดีสูงสุดของการปฏิบัติสัตยาเคราะห์ ต้องมีพฤติกรรมที่มั่นคง ผู้ปฏิบัติต้องมีการปฏิบัติตน ที่สัมพันธ์ระหว่างความคิดและพฤติกรรม มหาตมะ คานธี ให้ทัศนะว่า การมีความคิดหรือพฤติกรรมที่เลื่อนลอยเป็นการเพิ่มความเลวร้ายและสะท้อนให้เห็นความแตกแยกของจิตใจ สัตยาเคราะห์จะประสบผลสำเร็จได้ จิตใจจะต้องมั่นคงเอาชนะต่อความทุกข์ยาก ดังนั้นจึงต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เขาคิดและกระทำ

4) ผู้ปฏิบัติอหิงสาต้องมีการควบคุมตนเอง โดยเน้นถึงหลักปรัชญาอินเดีย ซึ่งมีการฝึกฝนคุณธรรมของชีวิต มหาตมะ คานธี เน้นถึงความไม่โลภ การใช้ชีวิตที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ การไม่ถือระบบชนชั้นวรรณะ และการถือพรหมจรรย์ ต้องเป็นนักสังเกตการณ์ที่รวดเร็ว และสามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และหากเกิดปัญหาเฉพาะหน้าที่บีบบังคับให้ผู้ปฏิบัติต้องเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้ปฏิบัติต้องชั่งน้ำหนักของสถานการณ์ว่าควรเลือกปฏิบัติสิ่งใดก่อนหรือหลัง แต่สิ่งที่เลือกกระทำไม่ควรเป็นเรื่องไร้ศีลธรรมผู้ปฏิบัติต้องตระหนักในความมีอยู่ของสัตย์ธรรมชาติของความรักและอหิงสา นักอหิงสาจะต้องเชื่อในความมีอยู่และศรัทธาต่อพระเจ้าเป็นเจ้าเท่านั้น

5) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ศาลจะต้องเข้าใจในสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและตระหนักดีว่าผลที่เกิดจากเป็นอย่างไรและเข้าใจในหลักของความถูกต้องยึดกฎระเบียบสังคม ทั้งยังคิดไตร่ตรองอยู่ตลอดเวลาว่า การเคลื่อนไหวทางการเมืองในครั้งนี้เกิดจากอุดมการณ์และความคิดเพื่อการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพอย่างถูกต้องด้วยความยุติธรรม เพื่อให้เกิดผลทางการเมืองการปฏิบัติที่มีต่อกลุ่มผู้มี

อำนาจหรือฝ่ายรัฐบาลฝ่ายปกครองได้เข้าใจ และหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกันโดยใช้หลักของเหตุผลและการต่อรองอย่างถูกต้อง เมื่อสิ่งที่ต้องการได้รับการตอบสนองอย่างถูกต้องแล้วนั้น กลุ่มเคลื่อนไหวจะต้องยึดความถูกต้องตามกฎหมายและหลักอหิงสาที่ตนยึดมาปฏิบัติจะต้องยุติการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วที่สุด แต่หากเมื่อการชุมนุมยืดเยื้อและดูว่าสถานการณ์จะไม่คลี่คลายยิ่งเกิดความรุนแรงและจะทำให้เกิดการสูญเสีย ผู้ปฏิบัติอหิงสาควรวที่จะหยุดหรือยุติการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อลดปัญหาความรุนแรงในสังคมและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่างๆ ตามมา เพื่อรักษาอุดมการณ์ที่กลุ่มได้ปฏิบัติมาและหาแนวทางและวิธีการในการเคลื่อนไหวในรูปแบบ ที่สามารถนำมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและยังยึดหลักอุดมการณ์ของอหิงสาอย่างเคร่งครัด

4. สรุป

การศึกษาหลักอหิงสาของมหาตมะ คานธีกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองไทยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมการเมืองไทยก่อนและรัฐประหาร 2549 เป็นเหตุการณ์ของกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองของแต่ละกลุ่มที่ออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องความถูกต้อง และความยุติธรรมของรัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งหากกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็กลุ่มใดหรือฝ่ายใดยึดหลักอหิงสาของมหาตมะ คานธีมาปรับประยุกต์ใช้ ในการดำเนินกลยุทธ์และวิธีการเรียกร้อง ก็ย่อมที่จะไม่ก่อให้เกิดความรุนแรงและความเสียหายต่างๆ ตามมา ซึ่งแนวคิดหลักอหิงสานี้ไม่ใช่มาใช้กับกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองแต่ยังสามารถใช้กับผู้ปกครองหรือฝ่ายรัฐบาล ทั้งทหารและตำรวจ เมื่อมีจิตใจที่บริสุทธิ์ยึดหลักศีลธรรมตามแนวทางการศึกษาแล้วแต่ละกลุ่มแต่ละฝ่ายยอมที่จะหันหน้าเข้าหากันและเจรจาด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง เพื่อหาทางออกร่วมกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ได้ผลเป็นที่น่าพอใจของทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้กลุ่มเคลื่อนไหวที่ยึดหลักของอหิงสาจะต้องมีความจริงจัง ซื่อสัตย์และมีความถูกต้องเป็นหลัก นั่นก็คือจะต้องไม่มีผลประโยชน์หรือสิ่งใดแอบแฝงในแนวคิดหรืออุดมการณ์ที่ต้องการ และการเคลื่อนไหวทางการเมืองนี้จะต้องเข้าใจและรู้ว่าสิ่งที่ตนเองต้องการนั้นเป็นความถูกต้องที่แท้จริง ไม่ใช่เพราะกลุ่มใดหรือฝ่ายใดเป็นผู้สนับสนุนให้ดำเนินการเคลื่อนไหวเพื่อผลประโยชน์ที่ได้รับ เมื่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ยึดความบริสุทธิ์ทางจิตใจเป็นหลักแล้ว การเคลื่อนไหวทางการเมืองตามหลักอหิงสาจึงเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องกล่าวคือ ต้องเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด มีความสัตย์เป็นเจ้านาย มีสติเป็นวิถีทาง ต้องมีจิตใจบริสุทธิ์ ใจกว้าง ไม่อาฆาตพยาบาท ต้องมีจุดหมายแน่วแน่ และไม่มีความคิดอย่างอื่นแอบแฝง ต้องมีวินัยและศีลธรรมทางศาสนาที่ยึดมั่นหลักความจริงไม่ว่าจะสูญเสียอย่างไรก็ตาม กล่าวคือการเคลื่อนไหวทางการเมืองของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแม้ว่าจะโดนกระทำจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของอีกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียชีวิตร่างกายและทรัพย์สินแต่ยังต้องยึดหลักของความจริงและความถูกต้องและอุดมการณ์ที่ตั้งมั่นไว้ให้

ยังคงอยู่คือการไม่ต่อสู้เพื่อเป็นการแสดงออกถึงหลักของอหิงสาอย่างแท้จริงเป็นผู้ที่สุภาพ เรียบง่าย และอ่อนน้อมถ่อมตน

5. เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ อภิวัดนลสิทธิ์. (2524). **ประวัติและแนวคิดทางสังคม**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชวลีไชย ชีระพันธ์. (2522). **อหิงสาในความคิดของมหาตมะคานธี**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา คณะอักษรศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2539). **สันติทฤษฎี/วิถีวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.
- _____. (2534). **ทำทนายทางเลือก : ความรุนแรงและการไม่ใช้ความรุนแรง**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกลดคีมทอง..
- โชคสุข กรกิตติชัย. (เมษายน 2559). การชุมนุมสาธารณะ. **บทความวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ธงไชย พรหมปก. (2537). **มหาตมะคานธีนักอหิงสา**. กรุงเทพมหานคร : ต้นธรรม.
- บอนดูแรนต์, โจแอน. (2536). **อหิงสาอาวุธของคนกล้า : ศึกษาปฏิบัติการสัตยาเคราะห์ของคานธี**. แปลจาก Conquest of Violence. โดยไพศาล วงศ์วรวิสิทธิ์ และอนิตรา พวงสุวรรณ. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกลดคีมทอง.
- พิภพ ธงไชย. (2546). **ศตวรรษแห่งความหวัง ขบวนการประชาชนในศตวรรษใหม่กับทางออกจากโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร.
- พิน ดอกบัว. (2539). **ศาสนาเปรียบเทียบ**. กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณาคาร.
- มหาตมะ คานธี. (2524). **คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน**. แปลจาก Village Swaraj โดยลาวัญญ์ เขมะพันธุ์มนัส และคณะ. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกลดคีมทอง.
- _____. (2539). **แต่นักศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. แปลและเรียบเรียงโดย กรุณา-เรื่ออุไร กุศลลาสัย. กรุงเทพมหานคร : แม่คำฝาง.
- _____. (2539). **โลกทั้งผองพี่น้องกัน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. แปลและเรียบเรียงโดย กรุณา-เรื่ออุไร กุศลลาสัย. กรุงเทพมหานคร : แม่คำฝาง.
- ยรรยง ผิวผ่อง, ศุภวัฒน์ นาการวงศ์ธนอส. (2559). การจัดการชุมนุมทางการเมือง. วารสารการเมือง การปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 6(1). 213-226
- รับขวัญ ธรรมบุษดี. (2556). **การเข้าใจการชุมนุมทางการเมืองผ่านการศึกษาการแสดง (Performance Studies)**. กรุงเทพมหานคร : ประชาไท.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2544). **ศัพท์รัฐศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิกิพีเดีย. **การประท้วงขับทักษิณ ชินวัตรออกจากตำแหน่ง**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2562. จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/87>
- วิกิพีเดีย. **วิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. 2556–2557**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2562. จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%80%932557>
- วิกิพีเดีย. **การประชุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ พ.ศ. 2553**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2562. จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%A8>
- Bose, Nirmal Kumar. (1968). **Selections from Gandhi**. Ahmedabad : Navajivan Publishing House.
- Iyer, Raghavan. (1978). **The Moral and Political Thought of Mahatma Gandhi**. London: Oxford.
- Lal, Basant Kumar. (1987). **Contemporary Indian Philosophy**. Delhi : Motilal Banarsidass.
- Lyman, Ford M. (1995). **Social Movement: Critics, Concepts, Case Studies**. London: Macmillan.
- Tendulkar, D.G.. (1910). **Mahatma: Life of Mohandas Karamchand Gandhi**. Vol 1. New Delhi : Patiala House.

ขบวนการเคลื่อนไหวการเรียกร้องสิทธิสตรีในประเทศไทย Women's Rights Movement in Thailand

วีรนุช พรหมจักร¹

Weeranuch Promjuk

บทคัดย่อ

ขบวนการเคลื่อนไหวการเรียกร้องสิทธิสตรีในประเทศไทยเป็นการนำเสนอเพื่อศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวการเรียกร้องสิทธิสตรีในประเทศไทยและผลสะท้อนที่เกิดขึ้นจากการเรียกร้องสิทธิเพื่อทำให้สังคมได้ตระหนักถึงปัญหา เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการแสดงออกถึงรูปแบบและขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิแห่งความเท่าเทียมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม เพื่อการสร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง นอกระบบการเมืองแบบทางการให้มีความชอบธรรมเพื่อให้ผู้หญิง ในฐานะสมาชิกของสังคม สามารถกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี รวมทั้งให้สังคมได้ตระหนักในความเสมอภาคระหว่างหญิงชายที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย ว่าเกิดจากการกีดกันเพราะเหตุแห่งเพศ นอกจากนี้ความเคลื่อนไหวยังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมสำหรับผู้หญิง และสร้างความตระหนักให้ผู้ชายไม่ให้เอา رأดเอาเปรียบผู้หญิง และเพื่อนำความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมเพื่อก้าวไปสู่ความเสมอภาคทางเพศ

คำสำคัญ : การเคลื่อนไหว, การเรียกร้องสิทธิสตรีในประเทศไทย

ABSTRACT

The objective of the academic article was presented to study the movement for women's rights in Thailand and the reflection from the movement to encourage the society to recognize some hidden problems. In addition, the movement reflected the movement model for Thai women to occupy rights of equality which were led to fairness for women in society. It was also held an informal place of political participation for women, who as social members with dignity could specify their own lives. Besides, it urged the society to comprehend

¹ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

that the cause of gender inequality in Thailand was raised from gender discrimination. The other objectives of the movement were to create fairness for women, to remind all men not to take advantage of them, and to create the change in Thai society in aspects: economic, political, social and cultural, to achieve the goal of gender equality.

Keywords : Movement, Women’s Rights, Thailand

1. บทนำ

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมีกระบวนการเกิดขึ้นทีละขั้นตอน จนนำไปสู่การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องกล่าว คือ สภาพการณ์ทางสังคมในขณะนั้น ทำให้กลุ่มผู้เคลื่อนไหวเรียกร้องรู้สึกคับแค้น (strains) เนื่องจากไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการเลือกปฏิบัติ เช่น เกิดการเอาัดเอาเปรียบเมื่อความรู้สึกเช่นนี้เกิดขึ้นกับผู้คนจำนวนมาก ก็นำไปสู่ความเชื่อ (beliefs) ร่วมกันว่าเป็นปัญหาและควรจัดการแก้ไข หากการพูดคุยประเด็นดังกล่าวขยายไปสู่วงกว้าง และเพิ่มจำนวนคนที่สนับสนุนมากขึ้น (support) จะนำไปสู่การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดองค์กร (mobilization) โดยระดมทั้งคน เงิน และอื่น ๆ รวมทั้งผู้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์จนทำให้ผู้สนับสนุนเกิดจินตนาการว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนี้เลวร้าย และต้องการการเปลี่ยนแปลง ในขั้นนี้จะมีการจัดระเบียบองค์กร (organization) โดยมีองค์กรต่างๆ เข้าร่วมและแต่ละองค์กรอาจมีกลยุทธ์หรือเป้าหมายเฉพาะ แต่มีการประสานงานและอุดมการณ์ร่วมกันเมื่อพัฒนาไปสู่การจัดการองค์กรร่วมกันแล้ว จะมีการพัฒนากลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติการ (action) เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เมื่อการปฏิบัติการเกิดขึ้น กลุ่มผู้สูญเสียประโยชน์ก็พยายามจะสลายการเคลื่อนไหวด้วยวิธีการต่าง ๆ (reaction) ในกรณีของสมัชชาคนจน เราจะพบการกล่าวโจมตีจากฝ่ายผู้สูญเสียประโยชน์เช่น ฝ่ายรัฐบาล การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ซึ่งอ้างว่าได้ชดเชยตามข้อเรียกร้องแล้ว การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องเป็นการขอซ้ำซ้อน ย้อนหลังหรืออ้างว่าการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องมีผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง หรือการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด สร้างความสูญเสียให้กับประเทศ ฯลฯ เหล่านี้ถือเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับผู้สูญเสียประโยชน์

ขบวนการเคลื่อนไหวการเรียกร้องสิทธิสตรีในประเทศไทยเป็นการเคลื่อนไหวขององค์กรผู้หญิงเพื่อสิทธิ ส่งเสียง และมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญปี 2540 และ 2550 เป็นขบวนการที่มีพลังต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อยืนยันหลักการความเสมอภาคระหว่างหญิงชายการไม่เลือกปฏิบัติ โดยเหตุแห่งเพศ การคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อการกระทำความรุนแรงทั้งในครอบครัวและพื้นที่สาธารณะในหลากหลายมิติและทุกระดับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตัดสินใจทั้งในฐานะ

พลเมือง ผู้ลงคะแนนและผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเข้าไปเป็นตัวแทนของผู้หญิงในกระบวนการนิติบัญญัติ องค์กรอิสระและในการบริหารประเทศทุกระดับ เป็นประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหว

2. ขบวนการเคลื่อนไหวการเรียกร้องสิทธิสตรีในประเทศไทย

ขบวนการเคลื่อนไหวของอุดมการณ์สตรีนิยมเกิดขึ้นก่อนในสังคมยุโรปตะวันตกโดย “คลื่นลูกแรก” (First Wave) ของสตรีนิยม คือ การเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิในการเลือกตั้งอย่างเท่ากันระหว่างหญิงกับชาย ในทศวรรษ 1840 และ 1850 กว่าผู้หญิงจะได้สิทธิในการเลือกตั้งเท่ากับผู้ชายในสังคมตะวันตกต้องรอเวลาจนกระทั่งมาถึงต้นศตวรรษที่ 20 เพราะการขยายสิทธิในการเลือกตั้งของบุคคลเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่เกี่ยวพันกับความเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายและวัฒนธรรมด้านอื่นๆ อีกหลายประการ

หลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงไม่นานการเคลื่อนไหวของ “คลื่นลูกที่สอง” (“Second wave”) ในสตรีนิยมก็เกิดขึ้น ในทศวรรษ 1960 การเคลื่อนไหวของคลื่นลูกที่สองในอุดมการณ์ สตรีนิยมนี้ นอกจากจะเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของสิทธิในด้านต่างๆ ระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายแล้วยังเป็นการเคลื่อนไหวที่เข้าสู่ลักษณะใหม่อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนนั่นคือการเคลื่อนไหวที่เรียกว่า การปลดปล่อยสตรี (Woman’s Liberation Movement) ขบวนการปลดปล่อยสตรีมีสาระสำคัญว่า การพิจารณาประเด็นปัญหาใดๆ ที่เกี่ยวกับสตรีจะต้องเลิกกระทำภายใต้กรอบความคิดเดิมที่ถือผู้ชายเป็นศูนย์กลางของความถูกต้อง ตัวอย่างเช่น แต่เดิมมองกันว่าการเมืองเป็นกิจกรรมสาธารณะที่ทำได้แต่ผู้ชาย ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่ดูแลเรื่องภายในบ้านเป็นต้น ขบวนการปลดปล่อยสตรีเสนอความคิดที่ท้าทายกรอบความคิดเดิมนี้โดยกล่าวว่า “เรื่องส่วนตัวก็เป็นเรื่องการเมือง” (“The personal is the political”) อุดมการณ์สตรีนิยมจึงเป็นการเปิดโลกการเมืองในมิติใหม่ที่มีข้อสรุปไม่เหมือนเดิม

ขบวนการเคลื่อนไหวของผู้หญิงในประเทศไทยมีความคาบเกี่ยวกันและมีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายอย่างมากตามสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในประเทศที่พัฒนาแล้วก็ยังคงมีการเคลื่อนไหวอยู่เรื่อยๆ และในขณะเดียวกันผู้หญิงในประเทศไทย ขบวนการผู้หญิงจะได้รับการสนับสนุนจากสหประชาชาติ และกองทุนการพัฒนา เพื่อเรียกร้องสิทธิในความเท่าเทียมและความเสมอภาค ซึ่งเป็นขบวนการเคลื่อนไหวของสตรีในชนชั้นกลาง หรือชนชั้นสูง ซึ่งมีเป้าหมายต่อระบบโครงสร้างของประเทศ จึง และตัวแทนรัฐก็มีส่วนอย่างสำคัญในการปรับโครงสร้างและกำหนดนโยบายรัฐ ดังนั้นกลุ่มองค์กรผู้หญิงจะต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ต้องเลือกระหว่างร่วมกันคิดเกี่ยวกับการทำงานภายใต้โครงสร้างของรัฐ หรือการทำงานนอกรูปแบบโครงสร้างของรัฐโดยทำกิจกรรมในรูปของขบวนการสังคมแนวใหม่ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าขบวนการผู้หญิงมีพลวัตและความเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง ดังนั้นกิจกรรมของขบวนการสตรี จึงกลายเป็นกิจกรรมทางการเมืองอย่างชัดเจนในปัจจุบัน (อมรา พงศาพิชญ์, 2549) ดังเช่นในงานวิจัยของ สกล โสภิตอาชาศักดิ์ (2558

: 37) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบกฎหมายว่าด้วยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และการดำเนินการต่อคำร้องใน 4 ประเทศได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ทำให้เห็นว่า มี 3 ประเทศ (สหรัฐอเมริกา แคนาดา และเขตบริหารพิเศษฮ่องกง) ที่มีคณะกรรมการทำหน้าที่ในการรับคำร้องเกี่ยวกับการถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศในรายละเอียดของกระบวนการดำเนินการต่อข้อร้องเรียน แต่ทั้ง 3 ประเทศต่างมีจุดร่วมเดียวกันคือเน้นการไกล่เกลี่ยเพื่อหาข้อตกลงระหว่างคู่กรณี แต่ถ้าการไกล่เกลี่ยไม่เป็นผลจึงจะมีการดำเนินการในชั้นศาล ส่วนในราชอาณาจักรแม้ไม่มีคณะกรรมการนี้โดยเฉพาะแต่ก็มีคำแนะนำแนวทางการปฏิบัติเมื่อเกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และมีหลากหลายหน่วยงานเข้ามาให้ความช่วยเหลือ

แต่สำหรับสตรีที่อยู่ในระดับชนชั้นล่างนั้นเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิให้กับตนเองเพื่อไม่ให้ถูกกดขี่ รังแก และเพื่อการดำรงชีพที่ดีขึ้น ถึงแม้ว่าจะไม่เท่าเทียมก็ไม่เป็นไรเพียงเท่านี้พวกเขาก็มีความพอใจมากแล้ว ย้อนไปในปีในป.ศ.1907 กรรมกรหญิงในโรงงานทอผ้าที่เมืองชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกาทนไม่ไหวต่อการเอารัดเอาเปรียบทั้งกดขี่และทารุณของนายจ้างที่ใช้งานพวกเขาเยี่ยงทาสเนื่องจากกรรมกรหญิงเหล่านี้ต้องทำงานหนักถึงวันละ 16-17 ชั่วโมงโดยไม่มีวันหยุดไม่มีประกันการใช้แรงงานใดๆเป็นผลให้เกิดการเจ็บป่วยล้มตายตามมาในระยะเวลาอันรวดเร็วแต่กลับได้รับค่าแรงเพียงน้อยนิดและหากตั้งครรภ์พวกเธอก็จะถูกไล่ออกทันทีความอัดอั้นตันใจของสตรีชนชั้นแรงงานเหล่านี้ทำให้ “คลาราเซทกิน” นักการเมืองสตรีชาวเยอรมันตัดสินใจปลุกกระดมเหล่ากรรมกรสตรีด้วยการนัดหยุดงานในวันที่ 8 มีนาคมค.ศ.1907 พร้อมกับเรียกร้องให้นายจ้างลดเวลาการทำงานลงเหลือวันละ 8 ชั่วโมงอีกทั้งให้ปรับปรุงสวัสดิการทุกอย่างและให้สตรีมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งด้วยแม้การเรียกร้องครั้งนั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากมีแรงงานหญิงหลายร้อยคนที่เข้าร่วมประท้วงถูกจับกุมแต่นั้นก็ทำให้สตรีทั่วโลกหันมาสนับสนุนการเคลื่อนไหวของคลาราเซทกินและเป็นการจุดประกายให้สตรีทั่วโลกเริ่มตระหนักถึงสิทธิของตนเองมากขึ้น(สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย, 2559)

ต่อมาในวันที่ 8 มีนาคม ค.ศ. 1908 มีแรงงานหญิงกว่า 15,000 คนร่วมเดินขบวนทั่วเมืองนิวยอร์กเรียกร้องให้ยุติการใช้แรงงานเด็กโดยมีคำขวัญการณรงค์ว่า “ขนมปังกับดอกกุหลาบ” ซึ่งหมายถึงการได้รับอาหารที่พอเพียงพร้อมกับคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง จนกระทั่งในวันที่ 8 มีนาคม ค.ศ. 1910 ความพยายามอันต่อเนื่องและยาวนานของกรรมกรสตรีกลุ่มนี้ก็ประสบผลสำเร็จเมื่อมีตัวแทนสตรีจาก 17 ประเทศเข้าร่วมประชุมสมัชชาสตรีสังคมนิยมครั้งที่ 2 ณ เมืองโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์กโดยในที่ประชุมได้ประกาศรับรองข้อเรียกร้องของบรรดากรรมกรสตรีในระบบสาม 8 คือยอมให้ลดเวลาทำงานเหลือวันละ 8 ชั่วโมงให้เวลาศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตัวเองอีก 8 ชั่วโมงและอีก 8 ชั่วโมง เป็นเวลาพักผ่อนพร้อมกันนี้ยังได้ปรับค่าแรงของแรงงานหญิงให้

เท่าเทียมกับแรงงานชายและยังมีการคุ้มครองสวัสดิภาพสตรีและแรงงานเด็กอีกด้วย

ในครั้งนั้นที่ประชุมสมัชชาฯยังได้รับรองข้อเสนอของคลาราด้วยการกำหนดให้วันที่ 8 มีนาคมของทุกปีเป็น “วันสตรีสากล” วันนี้นี้จึงไม่ได้เป็นเพียงวันที่กลุ่มสตรีทั่วโลกจะร่วมฉลองกันเท่านั้นแต่เป็นวันที่องค์กรสหประชาชาติก็ให้ความสำคัญด้วยอีกหลายประเทศได้กำหนดให้วันนี้เป็นวันหยุดประจำชาติของตนกลุ่มสตรีจากทุกทวีปไม่ว่าจะต่างเชื้อชาติศาสนาภาษาวัฒนธรรมเศรษฐกิจสังคมหรือการเมืองก็ตามต่างหันมารวมตัวกันเพื่อฉลองวันสำคัญนี้เพื่อรำลึกถึงความเป็นมาแห่งการต่อสู้อันยาวนานเพื่อให้ได้มาซึ่งความเสมอภาคความยุติธรรมสันติภาพและการพัฒนาศักยภาพสตรีทั่วโลก(สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย, 2559)

สำหรับจุดเริ่มต้นสิทธิสตรีไทยเท่าที่มีการบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ครั้งแรกอยู่ในสมัยรัชกาลที่ 4 คือ กรณีของอำแดงเหมือนและอำแดงจั่นที่ออกมาเรียกร้องสิทธิพึงมีพึงได้ของตนในฐานะที่เป็นคนอำแดงเหมือนได้เรียกร้องสิทธิที่จะสามารถเลือกคู่ครองตามที่ตนเองต้องการส่วนอำแดงจั่นเรียกร้องสิทธิที่จะเป็นเจ้าของร่างกายของตนมิให้ถูกขายไปเป็นทาสตามที่อำแดงเหมือนได้ร้องทุกข์ขึ้นว่าสามีนจะนำเธอไปขายแต่เธอไม่เต็มใจจึงมีประกาศในรัชกาลที่สี่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติห้ามเมียเมื่อพ.ศ. 2411 ว่า “การที่กฎหมายยอมให้ผู้ชายเมียได้เสมือนหนึ่งเห็นผู้หญิงเป็นควายผู้ชายเป็นคนหาญยุติธรรมไม่ให้ยกเลิกเสีย” (สุวรรณาเกรียงไกรเพ็ชร. 2535) ต่อมาในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ผู้หญิงไทยได้รับโอกาสการศึกษาแต่ระยะแรกจะเป็นสตรีชั้นสูงเท่านั้นที่มีโอกาสทางการศึกษาเช่นเดียวกับสตรีทางตะวันตกจึงได้มีการจัดตั้ง “สมาคมสตรีไทยแห่งกรุงสยาม” มีเป้าหมายช่วยเหลือกลุ่มสตรี ในช่วงนั้นมีการเรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมให้เป็นธรรมกว่าที่เป็นอยู่ ต่อมาสตรีได้เข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง (สุธีรา ทอมสัน, 2537, หน้า 47)

ในส่วนของรัฐได้มีการเคลื่อนไหวเรื่องแรงงานของสตรีเช่นกัน เนื่องจากทศวรรษ 2518 – 2528 สหประชาชาติจัดให้เป็นทศวรรษสตรีสากล รัฐบาลไทยได้ลงนามสัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ จึงทำให้รัฐได้จัดทำแผนพัฒนาสตรีระยะยาวขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรีในทุกๆ ด้าน และพยายามให้สตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอย่างเต็มรูปแบบ

กิจกรรมการเคลื่อนไหวของเครือข่ายสิทธิสตรีได้แก่ การจัดเวทีวิชาการและการเผยแพร่สารานุกรมผ่านสื่อ การให้การศึกษาแก่ชุมชนพื้นที่เป้าหมาย การรณรงค์เชิงนโยบายให้มีกลไกคุ้มครองสิทธิสตรี การสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งชุมชนในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ผลจากการรณรงค์ทำให้ชุมชนในพื้นที่เป้าหมายมีความตื่นตัวต่อปัญหา มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน สารานุกรมเริ่มต้นตัวกับปัญหาสตรี และเกิดความร่วมมือเป็นเครือข่ายหลากหลายฝ่ายในการแสวงหาแนวทางแก้ปัญหา (ประภาส ปิ่นตบแต่ง และ กฤษณา บุญชัย. 2546) ขบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มสตรีมี

พัฒนาการและความเข้มแข็งขึ้นเรื่อยๆ มีการเรียกร้องที่หลากหลาย เพราะหลังจากการประชุม Human Environment ในปี ค.ศ. 1972 (พ.ศ. 2515) สหประชาชาติจัดประชุม World Conference on Women ในปี ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2518) และรับรองอนุสัญญาต่อต้านการเลือกปฏิบัติต่อสตรี (CEDAW - A Convention on the Elimination Against Women) ในปี ค.ศ. 1979 (พ.ศ. 2522) อนุสัญญาดังกล่าวนี้เรียกร้องให้รัฐภาคีจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดูแลสถานภาพผู้หญิง และสนับสนุนให้ภาคประชาสังคมร่วมมือกับรัฐในการต่อต้านการเลือกปฏิบัติต่อสตรี ปฏิเสธไม่ได้ว่า ขบวนการผู้หญิง หรือขบวนการพัฒนาสตรีได้เติบโตอย่างรวดเร็วจากการสนับสนุนของสหประชาชาติ นอกจากนี้สหประชาชาติยังได้จัดให้มีการประชุมด้านสตรีระดับโลก ครั้งที่ 2-4 ในปี ค.ศ. 1980/พ.ศ. 2523 ค.ศ. 1985/พ.ศ. 2528 และ ค.ศ.1990/พ.ศ. 2533 ด้วย (อมรา พงศาพิชญ์, 2548)

ในช่วงทศวรรษ พ.ศ. 2530-2540 หญิงไทยได้รวมตัวกันและมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนโฉมหน้าทางการเมืองในประเทศไทย และประสบความสำเร็จในการผลักดันนโยบาย และกฎหมาย ที่รับรองและคุ้มครองสิทธิสตรีในหลายประเด็น การรณรงค์ของหญิงไทยดังกล่าวมีเป้าหมายคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกระดับ การปฏิรูปรัฐธรรมนูญการยุติความรุนแรงต่อสตรีและสิทธิลาคลอด การเข้าถึงทรัพยากร และอื่นๆ อีกหลายประการ โดยเฉพาะหลักความเสมอภาคซึ่งเป็นหลักการสำคัญหลักการหนึ่งนอกเหนือจากหลักการอื่นๆและต่อมาได้มีการนำหลักความเสมอภาคมาบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญไทยอีกหลายฉบับรวมทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(อารีวรรณ จตุทองและสุภาพงศ์ หล่อพิศิษฐ์, 2555, หน้า 23)

หลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติกัญชากัญชง พ.ร.บ.กัญชากัญชง พ.ศ. 2562 ราชอาณาจักกรให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สิ้นสุดลง ในวันที่ วันที่ 20 พฤษภาคม 2557 และในวันที่ 22 กรกฎาคม 2557 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มีผลใช้บังคับวันที่ 8 สิงหาคม 2557 นั้น (มดิชน, 2014-08-08, ออนไลน์) พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ก็ได้มีคำสั่งมีคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2558 มีแนวคิดที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียกร้องสิทธิให้กับผู้หญิง เป็นการรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดเอกภาพ ในการเรียกร้องสิทธิ

ในประเทศไทยมีการรวมตัวขององค์กรปัจเจกบุคคลและผู้แทนขององค์กรสตรีโดยการรวมกลุ่มของแกนนำซึ่งมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งเป็นที่สังเกตว่าทั้งหมดล้วนเป็นนักศึกษาที่มีส่วนในขบวนการเคลื่อนไหวของนักศึกษาในเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 และ 6 ตุลา 2519 ซึ่งมีความสนใจและห่วงใยต่อการพัฒนาบ้านเมืองโดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อประเด็นความเสมอภาคระหว่างเพศ ในทุกมิติทุกระดับ ได้มีบทบาทพร้อมกับภาคประชาสังคมอย่างแข็งขันในการรณรงค์ให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนผ่านช่วงแห่ง ความขัดแย้งและสถานการณ์ทางการเมืองที่ชะงักงันไปสู่ระบอบประชาธิปไตย โดยต้องมีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนขบวนการผู้หญิง

เป็นหนึ่งในองค์กรภาคประชาสังคมที่มีการเคลื่อนไหวผลักดันร่างรัฐธรรมนูญให้มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนโดยเน้นหนักให้มีมิติความเสมอภาคระหว่างเพศซึ่งในการรณรงค์ช่วงร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่มีนายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นประธานคณะกรรมการการยกร่างครั้งนั้นประสบผลสำเร็จในบางประเด็น กล่าวคือ นอกเหนือจากบทบัญญัติที่ว่าด้วยความเสมอภาคระหว่างหญิงชายและการปกป้องคุ้มครองผู้หญิงเป็น กรณีพิเศษ ดังที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540 และ ฉบับ 2550 แล้วคณะกรรมการการยกร่างได้บัญญัติหลักการใหม่ที่รับรองสิทธิของผู้หญิงผู้สมัครรับเลือกตั้งในระบบ บัญชีรายชื่อว่าต้องมีผู้สมัครเป็นหญิงในอัตราหนึ่งในสามของผู้สมัครทั้งหมด รวมทั้งกำหนดว่าในการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินจะต้องคำนึงว่าหญิงและชายจะต้องได้รับประโยชน์จากการจัดสรรนั้นอย่างเสมอกัน แต่อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอของขบวนการผู้หญิงในการปฏิรูปประเทศไทยในอีกหลาย ประเด็น หลายมิติยังไม่ได้รับการบัญญัติไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีมิติความเสมอภาคระหว่างเพศ เมื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ผ่านการรับรองของสภาปฏิรูปแห่งชาติจึงตกไปและได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่โดยมีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธานและมีกรรมการ ยกร่างซึ่งเป็นผู้หญิงอยู่เพียง 2 คนเท่านั้น ขบวนการผู้หญิงปฏิรูปประเทศไทย (We Move) รวมทั้งองค์กรอื่นๆได้พยายามติดตามการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มาอย่างต่อเนื่องซึ่งมีกำหนดว่าในวันที่ 29 มกราคม 2559 จะมีการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับอย่างเป็นทางการต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรก

3. ภาพสะท้อนรูปแบบขบวนการเคลื่อนไหวการเรียกร้องสิทธิสตรีในประเทศไทย

อาจกล่าวได้ว่า การที่รัฐบาลไทย ต้องสนับสนุนให้มีแนวนโยบายและกลไกอย่างเป็นทางการในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศเกิดขึ้นได้ เพราะการผลักดันของกลุ่มผู้หญิงที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางอำนาจรัฐ เช่น การให้สัตยาบันในอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ (CEDAW) ส่งผลให้รัฐบาลมีพันธกิจในการจัดตั้งกลไกระดับชาติในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมของหญิงชาย ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาสถานภาพสตรี (กสส.) ซึ่งเป็นหน่วยงานถาวรในรูปคณะกรรมการแห่งชาติขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2532 นอกจากนี้มีการจัดตั้งกลไกระดับกระทรวงและกรม ได้แก่ ผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย และศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 มีการปรับปรุงโครงสร้างและได้จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ (กยส.) ให้มีหน้าที่เสนอนโยบายยุทธศาสตร์และแผนระดับชาติเกี่ยวกับการส่งเสริมและประสานงานสตรี โดยให้ กสส. มีหน้าที่ดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายจาก กยส. และเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาสตรีต่อ กยส.

จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม พบว่ากลไกของรัฐและเวทีการทบทวนงานด้านการส่งเสริมสถานภาพสตรี พบว่า กลไกยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นประเด็นที่องค์กรสตรีต่างๆ ห่วงใยมาโดยตลอดหากมองในประเด็นของหน่วยงานหลักในการส่งเสริมสถานภาพสตรีและส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) ภายใต้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็นหน่วยงานที่รัฐจัดตั้งแต่ขาดความคล่องตัวในการบริหารและติดอยู่ในระบบราชการอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งขัดแย้งกับธรรมชาติของงานสตรีที่ต้องการปณิธานทางการเมืองและเกาะติดสถานการณ์ (มูลนิธิผู้หญิง และคณะ, 2543) แต่จากมุมมองของ สค. โดยคุณรัตนา สันยະนิฐิ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องสตรีของ สค. กล่าวว่า สค. ผลักดันให้เกิดการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทางเพศ รวมทั้งมีการปรับปรุงโครงสร้างการทำงาน เช่น การยกระดับ สค. จากสำนักงานเป็นหน่วยงานในระดับกรม เมื่อเดือนตุลาคม 2559 รวมทั้งแสดงความพร้อมที่จะทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกันกับองค์กรสตรีและองค์กรระหว่างประเทศ พยายามตอบสนองต่อสถานการณ์ความต้องการในปัจจุบันมากขึ้น (รายงานของ UNwomen, 2558)

การสร้างความเป็นธรรมทางเพศและความเป็นธรรมทางสังคมในปัจจุบัน เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2559 องค์กรผู้หญิงร่วมกับหน่วยงานรัฐและองค์กรภาคประชาสังคมได้ร่วมกันทบทวนความก้าวหน้า ข้อจำกัดและอุปสรรคของงานสิทธิสตรีและความเสมอภาคระหว่างเพศในวาระครบรอบ 30 ปี การเข้าไปเป็นภาคีอนุสัญญาซีดอว์ และมีการสัมมนาทบทวนปฏิญญาปักกิ่งในวาระครบรอบ 20 ปี เมื่อกันยายน 2558 การแลกเปลี่ยน พบว่าปัญหาในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติยังคงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการซึ่งทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันพยายามลดช่องว่าง นอกจากนี้ยังพบว่า ความเปลี่ยนแปลงทาง สังคม เศรษฐกิจ การเมือง แลพสภาพแวดล้อมในระดับประเทศและระดับโลก ทำให้เกิดประเด็นปัญหาใหม่ขึ้นกับผู้หญิงกลุ่มต่างๆ ในสังคมที่ขบวนการผู้หญิงไทยจะต้องรับมือ เช่น โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ความขัดแย้งทางการเมือง ความขัดแย้งที่ใช้อาวุธ ความมั่นคงและสันติภาพ ทั้งยังเห็นว่าการมุ่งเน้นการมีตัวแทนและอำนาจการตัดสินใจของผู้หญิงในสถาบันการเมืองและระบบกฎหมายไม่เพียงพอที่จะรับมือกับประเด็นปัญหาในปัจจุบัน ปัญหาที่มีความยากและซับซ้อน เพราะปัญหาไม่ใช่แค่จำกัดอยู่ในมิติความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างเพศเท่านั้น แต่หากยังมีมิติโครงสร้างความสัมพันธ์อำนาจทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจประกอบด้วย จึงทำให้ผู้หญิงมีความจำเป็นที่ผู้หญิงจะต้องหลอมรวมพลังในการรับมือกับพลวัตของปัญหาให้ทันต่อสถานการณ์ ซึ่งรวมถึงกลุ่มผู้หญิงทุกกลุ่มที่ประสบปัญหาในมิติที่แตกต่างกันและอาจไม่ได้ทำงานเกี่ยวกับสิทธิสตรีโดยเฉพาะแต่ด้วยมิติของความเป็นผู้หญิงก็สามารถหลอมรวมพลังกันได้

3. สรุป

ผู้เรียกร้องเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีหรือสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงหรือนักสตรีนิยม หรือที่เรียกติดปากเป็นศัพท์ว่า “เฟมินิสต์” คือผู้ที่ตระหนักในความเสมอภาคระหว่างหญิงชายที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย ว่าเกิดจากการกีดกันเพราะเหตุแห่งเพศ นอกจากนี้ยังเคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมสำหรับผู้หญิง และสร้างความตระหนักให้ผู้ชายไม่ให้เอา رأี้อาเปรียบผู้หญิง และเคลื่อนไหวเพื่อ นำความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมเพื่อก้าวไปสู่ความเสมอภาคทางเพศ

ขบวนการเคลื่อนไหวการเรียกร้องสิทธิสตรีมิได้ร้องร้องเพื่อให้คนเกลียดชังผู้ชาย แต่เพื่อต้องการที่จะให้ผู้ชายเกิดความเข้าใจ ว่าอันที่จริงแล้วผู้ชายจะได้ประโยชน์จากการที่สังคมให้สิทธิเสมอภาคแก่หญิงชายด้วย มิใช่แต่ผู้หญิงจะได้ประโยชน์เท่านั้นผู้ชายก็จะได้ประโยชน์จากการที่ผู้หญิงช่วยคิดช่วยตัดสินใจ และผู้หญิงสามารถปกป้องตนเองได้ และนอกจากนี้ผู้ชายก็จะได้โอกาสในการใกล้ชิดกับลูกและสมาชิกในครอบครัวเท่าๆ กับผู้หญิงอีกด้วย

4. เอกสารอ้างอิง

ประภาส ปิ่นตบแต่ง และ กฤษณา บุญชัย. (2546). **ยุทธวิธีคนจนกับการต่อสู้เชิงนโยบาย**. บทความมหาวิทยาลัยเที่ยงคืน ลำดับที่ 273 เดือนมิถุนายน. บทเรียน และประสบการณ์การเคลื่อนไหวทางสังคมและ การเมืองของภาคประชาชนในช่วงหลัง วิกฤติเศรษฐกิจ 2540-2545.

สกล โสภิตอาชาศักดิ์. (2558). การเปรียบเทียบกฎหมายว่าด้วยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และการดำเนินการต่อคำร้องใน 4 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร และเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน. **บทความงานวิจัย ในวารสารงานโครงการ ประชุมประจำปี เพศวิถีศึกษา ครั้งที่ 5 “สาธารณะรัฐ เซ็กซ์ ภาคสอง”**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา.

สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย. (2562). **ประวัติวันสตรีสากล**. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2562. จาก <http://www.gender.go.th/template.php?vname=intro/sitemap.html>

สุธีรา ทอมสัน. (2538). **ประเด็นสตรีบนเวทีการเมืองไทย**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา.

สุวรรณ เกรียงไกรเพ็ชร. (2535). ผู้หญิงในนิทานเย้า. **วารสารภาษาและวรรณคดีไทย**. 9(1). 65-74.

อมรา พงศาพิชญ์. (2548). **สตรีนิยมและขบวนการผู้หญิง : ความเคลื่อนไหวของเครือข่ายประชาสังคมข้ามชาติและขบวนการสังคมแนวใหม่**. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.

อมรา พงศาพิชญ์. (2549). **อนาคตการเมืองไทย:ขบวนการประชาธิปไตยเพื่อความ เป็นธรรมทางสังคม**. ปาฐกถา 14 ตุลาคม/ประจำปี 2549. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิ 14 ตุลา.

ภาพสะท้อนรูปแบบการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรมในวรรณกรรมอีสานสังสินไซ
Reflections of the Administrative Model in Accordance with Dasabiraja Dhamma
in the Northeast literature “Sung Sin Sai”

สุชี มากมุลดี¹

Sukhee Makmoondee

บทคัดย่อ

วรรณกรรมอีสานสังสินไซ เป็นงานวรรณกรรมที่ปรากฏภาพสะท้อนรูปแบบการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรม โดยกวีผู้ประพันธ์ถ่ายทอดผ่านตัวละครและกวีผู้ประพันธ์ ทศพิธราชธรรมเป็นหลักปรัชญาทางการเมืองในพระพุทธศาสนาซึ่งหลักการปกครองของนักปกครอง อันประกอบไปด้วยหลักธรรมแห่งราชา 10 ประการ ได้แก่ 1) ทาน 2) ศีล 3) บริจาค 4) อาชชวะ 5) มัททวะ 6) ตบะ 7) อักโกธะ 8) อวิหิงสา 9) ขันติ และ 10) อวิโรธนะ เมื่อนักปกครองได้ปกครองบ้านเมืองตามหลักทศพิธราชธรรม ก็จะทำให้บ้านเมืองและประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นเป็นสุข

คำสำคัญ : ภาพสะท้อนรูปแบบการปกครอง, หลักทศพิธราชธรรม

ABSTRACT

The northeast literature “Sang Sin Sai” is a literary work that appears administrative model in accordance with the principles Dasabirajadhamma. The poet authored it through the characters and poets. The poet authored it through the characters and poems. Dasabirajadhamma is a political philosophy in Buddhism which is the principle of administrator . It consists of 10 principles; 1) Dana; Charity2) Sila; Precepts 3) Paricaga; Donate 4) Ajjava; honesty5) Maddava; kindness 6) Tapa; self-control 7) Akkodha; non-anger 8) Avihingsa; nonviolence 9) Khanti ; patience and 10) Avirodhana; righteousness. It is believed if Dasabirajadhamma is practiced by the ruler, the country will be peaceful and people live happily together.

Keywords : Reflections of administrative model, Dasabirajadhamma

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

1. บทนำ

วรรณกรรมสังสสินไซเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งในไทยและประเทศเพื่อนบ้านในอนุภาคลุ่มน้ำโขง โดยเฉพาะประเทศไทยทางด้านภาคใต้พบในชุดสังข์ศิลป์ชัย ฉบับภาคใต้ มีสภาพชำรุดมากทำให้นเนื้อเรื่องบางส่วนขาดหายไป และจากตำนานมโนราห์ในท้องถิ่นภาคใต้ได้กล่าวถึงสังข์ศิลป์ชัยว่าเป็นหนึ่งใน 12 ชาติของนางศรีมาลาซึ่งถือเป็นตำนานท้องถิ่นที่บอกเล่าสืบต่อกันมา นอกจากนี้ยังพบการใช้ชื่อสังข์ศิลป์ชัยในการประกอบพิธีรำถวายครู ซึ่งเป็นการรำที่เรียกว่า “รำ 12 คำพริต 12 บท”

ทางด้านภาคกลางสังสสินไซยังคงได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลาย มีทั้งในรูปแบบของหนังสือ และกลอนสวด ในปัจจุบันสังสสินไซยังคงเหลือสำนวนของตากงยายมุนที่แต่งไว้แทนฉบับเก่าที่ถูกพม่าทำลายเมื่อเสียกรุงศรีอยุธยา ฉบับกลอนสวดนี้พระสงฆ์จะใช้สวดให้แก่อุบาสกอุบาสิกา ส่วนฉบับที่ใช้สำหรับเล่นละครนั้นมีอยู่ด้วยกัน 3 ฉบับ(พระครูธรรมสารสมณต์ (คำพันธ์ ญาณวีโร), 2547, หน้า 11) ได้แก่ 1) บทละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัยฉบับกรุงเก่า 2) บทละครนอกเรื่องสังข์ศิลป์ชัย ฉบับของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศล้านภลัย และ 3) บทละครตีกตาบรรพ์เรื่องสังข์ศิลป์ชัย ฉบับของพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระนริศรานุวัดติวงศ์

ทางด้านทางภาคเหนือ สังข์ศิลป์ชัยก็ยังคงได้รับความนิยมอยู่มาก เนื่องจากว่าสังข์ศิลป์ชัยเป็นวรรณกรรมที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายอีกเรื่องหนึ่ง มีการแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยสลับกับร้อยแก้วเป็นสำนวนเทศน์ ทำให้ผู้ฟังได้รับความบันเทิงและข้อคิดคติธรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนาที่สอดแทรกในวรรณกรรม สังข์ศิลป์ชัย ในคราวเดียวกัน (ธวัชบุญโณทก, 2525) หน้า ก)

ทางด้านภาคอีสานสังข์ศิลป์ชัยก็ยังมีเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย อาทิเช่น ลำสสินไซ ที่เป็นหนังสือผูกจารด้วยอักษรธรรม และจารด้วยอักษรไทยน้อย ซึ่งปรากฏมีอยู่ตามวัดต่าง ๆ ในปัจจุบันมีผู้ปริวรรตเป็นอักษรไทยแล้วหลายสำนวน อาทิ ฉบับของนายปรีชา พิณทอง จินดา ดวงใจ มั่น จงเรียน พระอริยานุวัตร และฉบับวรรณกรรมสองภาษา (อักษรไทย – อักษรธรรม) ของนายคำดี อินทสอน เป็นต้น นอกจากนี้ยังนิยมนำเรื่องราวสังสสินไซไปแสดงในรูปแบบของ หมอลำ หนังประโมทัย ละครวิทยุ ละครโทรทัศน์ เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนัง และปั้นเป็นหุ่นตัวละครตามวัดต่าง ๆ ทั่วไปทางภาคอีสาน

วรรณกรรมอีสานสังสสินไซเป็นวรรณกรรมเอกของภาคอีสานอีกเรื่องหนึ่งที่เป็นมรดกตกทอดจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน โดยเป็นผลงานการประพันธ์ของท้าวปางคำ หรือ พระเจ้าต่อนคำ ซึ่งเป็นพระราชบิดาของพระเจ้าสุริยวงศาภิราช ตามหลักฐานที่ปรากฏในพงศาวดารเมืองนครจำปาศักดิ์ ท้าวปางคำนั้นมีชีวิตอยู่ในสมัยของพระเจ้าสุริยวงศาภิราช ซึ่งตรงกับสมัยของพระเจ้าปราสาททองของกรุงศรีอยุธยา ท่านได้ประพันธ์วรรณกรรมอีสานสังสสินไซขึ้น ในช่วงยุคทองของวรรณกรรมล้านช้าง คือในราว พ.ศ. 2176 – 2241 ขณะที่ท่านไปครองเมืองหนองบัวลำภู และไป

คล้องช้างที่เมืองนครจำปาศักดิ์แต่กลับไปปลักลอบได้เสียกับนางเกาซึ่งเป็นธิดาของเจ้าเมืองนครจำปาศักดิ์จึงตั้งครุภังค์ได้เดินทางกลับมาที่เมืองหนองบัวลำภู (โสภิตย์ บำรุงภักดิ์ และคณะ, 2551, หน้า 60) มีลักษณะการจดบันทึกโดยใช้โคลงสารที่เรียกว่า โคลงวิชมุสาสิและนิยมใช้อักษรไทยน้อยบันทึกหรือจารด้วยอักษรไทยน้อย

กวีผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์วรรณกรรมอีสานสังสินไซไว้น่าสนใจเป็นอย่างมาก นอกจากจะมีอรรถรสและความงดงามทางด้านภาษาแล้ว ยังมีสิ่งที่น่าสนใจหลายประการที่สอดแทรกอยู่ในวรรณกรรมอีสานสังสินไซ ประการแรก วรรณกรรมอีสานสังสินไซ มีความงดงามและความยิ่งใหญ่ของสำนวนความและการใช้คำ ทำให้ผู้อ่านพบว่าจะไม่มีความซ้ำซ้อนและซ้ำกันเลย

ประการที่สอง การดำเนินเรื่องของวรรณกรรมอีสานสังสินไซ มีการผูกข้อเนื้อหาเรื่องราวเอาไว้และการดำเนินเรื่องเป็นไปด้วยเหตุผลอันตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงและมีความเป็นไปได้ สอดคล้องกัน ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วได้รับความบันเทิง ไม่ติดขัดขาดใจ น่าสนใจน่าติดตามตั้งแต่ต้นเรื่องจนถึงตอนจบ

ประการที่สาม วรรณกรรมอีสานสังสินไซมีฉากละครในท้องเรื่องที่สามารถจินตนาการตามได้ และมีทั้งการสอดแทรกวิถีของชาวบ้านให้เห็นร่องรอยตามกาลเวลา เช่น วิถีชีวิตของชาวเมืองที่กวีผู้ประพันธ์ได้ถ่ายทอดให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป และวิถีของกษัตริย์ที่กวีผู้ประพันธ์ถ่ายทอดให้เห็นถึงอำนาจ ความยิ่งใหญ่ ความอลังการของราชพิธีต่าง ๆ

ประการที่สี่ วรรณกรรมอีสานสังสินไซได้แฝงไว้ด้วยองค์ความรู้ด้านประเพณีวัฒนธรรมและอื่น ๆ นับตั้งแต่การเกิด การบวช การแต่งงาน การบวงสรวง การอภิเษก และการละเล่นรื่นเริงของชาวบ้านในสมัยก่อน โดยเฉพาะธรรมเนียมของราชากษัตริย์

ประการที่ห้า วรรณกรรมอีสานสังสินไซ มีการสอดแทรกหลักพุทธธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ในทุกบททุกตอนกวีผู้ประพันธ์ได้สอดแทรกหลักพุทธธรรมที่สำคัญ ๆ ไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านที่จะนำหลักพุทธธรรมเหล่านั้นไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เปรียบให้เห็นเป็นอุทาหรณ์ไว้อย่างสมจริงเป็นคติเตือนใจ เช่น เรื่องกรรม นรกสวรรค์ การบำเพ็ญความเพียร ความสันโดษ ความเสียสละ ความเมตตา ความกตัญญู หลักทศพิธราชธรรม เป็นต้น

ประการที่หก วรรณกรรมอีสานสังสินไซ มีการสอดแทรกความเชื่อของคนในสังคมในยุคสมัยที่ประพันธ์วรรณกรรม เช่น ความเชื่อเรื่องกรรมและผลของกรรม ความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ ความเชื่อเรื่องบาปบุญ ความเชื่อเรื่องผีและเทพ ความเชื่อเรื่องบุพเพสันนิวาส ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ความเชื่อเรื่องความฝัน เป็นต้น

ประการที่เจ็ด วรรณกรรมอีสานสังสินไซ มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์โดยกวีผู้ประพันธ์ได้แฝงไว้ด้วยภาพสะท้อนย้อนอดีต อันน่าสนใจที่จะนำมาคิดค้น วิเคราะห์ เสาะหาคำตอบ เพื่อเป็นผลงานทางด้านวิชาการ

ประการสุดท้าย กวีผู้ประพันธ์เป็นนักปราชญ์ ด้วยอารมณ์แห่งจินตนาการอันอ่อนนุ่มลุ่มลึก ที่ถ่ายทอดผ่านวรรณกรรมอีสานสังสสินไซ ทำให้สันนิษฐานได้ว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์ทางโลกอันแจ่มแจ้งชัดเจน และมีความเข้าใจในหลักพุทธธรรมและเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้งตั้งแต่ระดับโลกียธรรมไปจนถึงระดับโลกุตระธรรม

จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมอีสานที่ท้าวปางคำเป็นผู้ประพันธ์นั้น เป็นการรวบรวมเอาศาสตร์ต่าง ๆ หลายสาขามารวมอยู่ในวรรณกรรมอีสานสังสสินไซ (ทรงวุฒิ ศรีวิไล, 2556 หน้า บั้นอ่าวไอ้ 1) อาทิ เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิติศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา เป็นต้น ไว้เป็นอย่างดี และสิ่งที่สำคัญอันเป็นหัวใจของวรรณกรรมอีสานสังสสินไซอีกประการหนึ่ง คือ การสอนให้ชนชั้นที่เป็นผู้นำ ผู้ปกครองและชนชั้นที่อยู่ภายใต้การปกครอง มีความขยันหมั่นเพียรและเรียนรู้ยึดครองทั้งในส่วนของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และรวมไปถึงระดับประเทศชาติบ้านเมือง

2. วรรณกรรมอีสานสังสสินไซ

ณ เมืองใหญ่อันเจริญรุ่งเรืองชื่อ เป็งจาล มีพระราชาชื่อท้าวภูตสระราด มีน้องสาวชื่อนางสุนันทาที่พระองค์รักและหวงมาก เมเหสีชื่อนางจันทา กล่าวถึงท้าวเวสสุวรรณผู้เป็นจอมยักษ์ ได้อาญาสิทธิ์ให้ยักษ์ชื่อกุมภักดิ์เป็นผู้ปกครองผี ยักษ์ และมารทั้งหลายในโลก มีฤทธิ์เดชครบถ้วนทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นโสด ให้ปกครองเมืองอโนราช คิดอยากมีภรรยา ท้าวเวสสุวรรณจึงบอกว่าเนื้อคู่ชื่อนางสุนันทา แต่ขอให้ตัดใจเสียเพราะเป็นคนละเผ่าพันธุ์ แต่ท้าวกุมภักดิ์กลับขี้นยานจักรแก้วไปหาซ่อนตัวอยู่ในอุทยาน ฝ่ายท้าวภูตสระราด ผันว่ามีคนมาพันแขนขาขาดพร้อมทั้งผ่าอกจึงสะดุ้งตื่นมาโทรทำนายว่าจะมีคนต่างแดนมาแย่งญาติไป เมื่อพันเคราะห์แล้วจึงจะประสพโชคดี

นางสุนันทาพร้อมบริวารออกประพาสสวน ท้าวกุมภักดิ์จึงอุ้มเอานางเหาะขึ้นพากลับไปเมือง อโนราชจน นางยอมเป็นเมเหสีด้วยความสมัครใจมีธิดาด้วยกันคือนางสีดาจัน เมื่อเติบโตขึ้นพญานาคครุฑแห่งนาคพิภพมาขอไปเป็นเมเหสี

กล่าวถึงท้าวภูตสระราด ผ่านไปสามเดือนยังคิดถึงน้องสาว จึงออกบวชและติดตามหาผ่านไปเจ็ดปี เดินทางถึงเมืองจำปา มีเจ้าเมืองชื่อกามะทา ที่นี้ได้ทราบข่าวว่าน้องสาวว่าถูกยักษ์กุมภักดิ์ลักพาตัวไป เข้าวันหนึ่งไปบิณฑบาตหน้าบ้านเศรษฐีชื่อนันทะ มีลูกสาว 7 คน รู้สึกชอบจึงกลับเมืองเป็งจาลลาสิกขาบทยอกมาแล้วมาสู่ขอนางทั้งเจ็ดไปเป็นเมเหสี ต่อมาเมเหสีทั้ง 8 คนของท้าวภูตสระราดได้อธิษฐานขอลูก โอรสของพระอินทร์ได้อาสาลงมา สู่ครรภ์นางจันทาหนึ่งองค์ และอีกสององค์พร้อมกันลงมาสู่ครรภ์นางสุนซึ่งคือน้องคนสาวคนสุดท้ายของนางทั้งเจ็ด โทรจึงทำนายว่ามีบุญมาเกิดในครรภ์ของนางจันทากับนางสุนส่วนอีกหกนางจะเป็นคนไม่ดีมาเกิด ทำให้นางทั้งหกไม่สบายใจ ต่อมาเมื่อหญิงร้อยเล่มห์เข้ามาหาและตีสนิทจนนางปทุมมาผู้พี่คนโตของนางทั้งเจ็ดไว้ใจ หญิงนั้นทำยาเสน่ห์ให้

ท้าวฤๅษะราดหลงใหลนางทั้งหกพร้อมทั้งให้สินบนโหรให้กลับคำทำนายใหม่ พอครบกำหนดนางทั้ง 8 ก็คลอດลูกออกมา ลูกของนางลุนนั้นคนแรกคลอດออกมาเป็นหอยสังข์ คนที่สองเป็นมนุษย์ถือดาบและศรศิลป์ออกมาด้วย ส่วนนางจันทาได้ลูกออกมาเป็นครึ่งล่างเป็นราชสีห์ส่วนหัวเป็นช้าง รวมเรียกว่าคชสีห์

ท้าวฤๅษะราดเห็นว่า มีความผิดตามคำโหรจึงเนรเทศลูกออกนอกเมือง นางจันทาและนางลุนพร้อมลูกสามคนรวมกันเป็นห้าคนจึงเดินทางออกจากเมืองไป เดินทางไปตามป่าได้ราวหนึ่งเดือนไปพบกับปราสาทอยู่กลางป่าซึ่งพระอินทร์มาสร้างไว้ให้พักอาศัย ทั้งหมดจึงอาศัยในปราสาทนี้ โดยพระอินทร์เขียนชื่อไว้ว่า ลูกของนางจันทาชื่อ สีหราชหรือสีโห ส่วนลูกของนางลุนนั้นคนแรกชื่อสังข์ คนที่สองชื่อ สิ้นไซ

ทั้งสามมองค์เจริญเติบโตขึ้นด้วยความรักสามัคคีกัน วันหนึ่งสิ้นไซได้ขอธนูศิลป์หรือศรกับดาบหรือดาวจากแม่ของตน เมื่อนางจันทามอบให้แล้วสิ้นไซก็แสดงการใช้ดาบและศรได้อย่างคล่องแคล่ว สิ้นไซ ยิ่งธนูไปตกถึงหน้าพญาครุฑในนครสิมพลี พญาครุฑจึงนำไพรพลทั้งหลายมาถวายเครื่องบรรณาการพร้อมให้การอารักขา จากนั้นสิ้นไซยิ่งธนูไปตกที่หน้าของพญานาค พญานาคก็นำไพร่พลมาถวายเครื่องบรรณาการและเฝ้าอารักขา โดยครุฑอารักขากลางวัน ส่วนนาคอารักขากลางคืน ทั้งสามเติบโตขึ้นเป็นหนุ่มที่มีฤทธิ์มาก

ฝ่ายท้าวฤๅษะราด สั่งให้ลูกชายที่เกิดจากนางทั้งหก ออกเดินทางไปเรียนวิชาต่างๆ เพื่อที่จะเป็นวิชาติดตัวใช้สำหรับติดตามนางสุมนทา โอรสทั้งหกก็ออกเดินทางไปในป่าจนกระทั่งไปพบกับสีโหสังข์ทองและสิ้นไซ เมื่อสอบถามก็รู้ว่าเป็นพี่ จึงหลอกว่าท้าวฤๅษะราดคิดถึงอยู่ตลอดมาจึงให้ออกมาตามหาและถามข่าวว่ายังอยู่ที่สบายหรือไม่ บัดนี้จะกลับไปกราบทูลให้ทราบ และเพื่อเป็นการยืนยันว่าอยู่ดีมีวิฆามาจึงขอให้เรียกให้สัตว์น้อยใหญ่ในป่าติดตามไปในอีกหนึ่งวันข้างหน้า จากนั้นทั้งหกองค์จึงกลับไปทูลพระบิดาว่าเรียนวิชาจบแล้ว ถ้าไม่เชื่อจะใช้มนต์เรียกสัตว์ให้ดู วันต่อมาก็มีสัตว์มีพิษในป่าเข้าไปในเมืองเต็มไปหมดแต่ไม่ทำอันตรายใคร ท้าวฤๅษะราดก็ดีใจว่าลูกมีความสามารถแล้ว จึงสั่งให้ออกติดตามนางสุมนทาแล้วพากลับมาบ้านเมือง ทั้งหกองค์ก็เดินทางไปพบพี่ ๆ ในป่าแล้วบอกว่าท้าวฤๅษะราดเชื่อแล้ว และให้ออกเดินทางไปตามหาน้ำสุมนทาด้วยกัน ถ้าทำสำเร็จจะยกบ้านเมืองให้ปกครองครึ่งหนึ่ง สีโหสังข์สิ้นไซมีความกตัญญูคิดตอบแทนบิดาจึงรับปากจะไปด้วย แต่นางจันทากับนางลุนไม่เชื่อพยายามห้ามปรามแต่ก็ขัดไม่ได้ในที่สุดก็ส่งสอนว่าให้ระวังเพราะในป่ามีอันตรายมาก ศรศิลป์พระขรรค์ต้องกระชับในมือตลอดเวลา เมื่อได้พบน้ำสุมนทาก็อย่าไว้ใจมากนัก เพราะอาจติดนิสสัยยักษ์มาบ้าง สิ้นไซจึงดูแลอย่าทอดทิ้งกัน และสุดท้ายอย่าไว้ใจท้าวทั้งหกนี้ จากนั้นจึงอำลาแม่แล้วออกเดินทาง จนกระทั่งได้พบกับ

ด่านต่างๆ ดังนี้

ด่านแรก คือ ด่านงูชวง คือ งูใหญ่ มีความยาวเท่ากับเชือกกล่ามวัวร้อยตัว มีตาสีแดง ฟันพิษออกมาเป็นไฟ ท้าวทั้งหกกลัวขอลกลับ แต่สิ้นไซฟันงูชวงเป็นท่อน แล้วเดินทางต่อไป จนกระทั่งถึง

แม่น้ำสายที่หนึ่งใหญ่ กว้างหนึ่งโยชน์ ท้าวทั้งหกชวนกลับและบอกว่าพ่อคงไม่เอาโทษอะไร แต่สังข์ ออกเดินทางไปก่อน สิ้นไช้ออกตามไปโดยให้สีโหอยู่เฝ้าห้องทั้งหก สังข์แปลงกายเป็นเรือให้สิ้นไช้ ซ้ำมแม่น้ำไปได้จนถึงภูเขาและพบกับด่านที่สอง คือ ด่านยักษ์กันดารหรือด่านวรุณยักษ์ เป็นด่านที่ อดคัดลำบากไม่สะดวกสบายขาดแคลน เป็นยักษ์ดุร้ายจึงฟันคอยักษ์ขาดตายไป สิ้นไช้ก็ตามรอยหอย สังข์ที่ล่องหน้าไปก่อนจนพบแม่น้ำสายที่สอง กว้างสองโยชน์ สังข์แปลงกายเป็นเรือให้สิ้นไช้ ซ้ำมแม่น้ำไปได้ อีก ระหว่างทางสิ้นไช้ระลึกถึงพระคุณแม่อยู่ตลอด จนกระทั่งพบด่านที่สาม คือ ด่านช้างหลายแสนตัว มีพระยาฉันทันต์เป็นหัวหน้า มันโกรธตาแดงขู่ว่าจะฆ่าสิ้นไช้ สิ้นไช้ใช้ศรยิงล้มลงระเนระนาด มันยอม บอกว่าเคยเห็นยักษ์อุ้มนางสุมนทาเหาะผ่านไป ขอโทษกรรมและยอมให้ขี่คอพาไปส่งจนสุดเขตแดน สิ้นไช้สอนให้ช่างอย่าทำร้ายเบียดเบียนคนอื่น จากนั้นก็เดินทางต่อไปจนพบแม่น้ำสายที่สาม กว้าง สามโยชน์ สิ้นไช้ขี่สังข์จนฟันข้ามไปได้และพบกับด่านที่สี่คือ ด่านยักษ์สี่ตน ได้แก่ กันดานยักษ์ จิตต ยักษ์ ไชยยักษ์ และวิไชยยักษ์ ได้สู้รบกันสิ้นไช้ปราบยักษ์เสร็จแล้วเดินทางต่อไปตามรอยหอยสังข์ จน พบกับแม่น้ำสายที่สี่ที่กว้างสี่โยชน์ สังข์พาสิ้นไช้ข้ามไปได้ แล้วรีบเร่งเดินไปถึงภูเขาใหญ่ดำทะมึนมีบ่อ แก้ว บ่อเพชรเป็นน้ำเพชรไหลออกมามีสีล้วนแวววาวระยิบระยับ เห็นวิมานของพญาวร ถ้ำเพชร เห็น ต้นนิโครธ เดินทางผ่านภูเขาเป็นหมื่นๆ จนเข้าเขตยักษ์ขินีเป็นด่านที่ห้า คือ ด่านยักษ์ขินี เป็นหญิง อายุมากกว่าสิ้นไช้ พอเห็นสิ้นไช้ก็เกิดกามราคะกำหนดจึงเนรมิตศาลาที่พักอาหารการกินพร้อม บริบูรณ์รองรับแปลงกายเป็นหญิงสวยดั่งนางฟ้า เชิญชวนให้สิ้นไช้พักนอนบอกว่าเป็นธิดาเจ้าเมืองหลง มาอยู่ในป่าขอเป็นคู่ แม่เพียงได้หลับนอนด้วยก็ดี สิ้นไช้เดินหนีไปมันจึงวิ่งตามว่าถ้ามีเมียแล้วขอเป็น เมียน้อยก็ได้ ตอนแรกสิ้นไช้ก็นึกเอ็นดูว่าน่ารักแต่พอพิจารณาดูเห็นแววตากระด้างก็รู้ว่าไม่ใช่คนจึงรีบ เดินหนี มันเดินตามเจรจาต่อรองต่าง ๆ ไปจนสุดเขตแดน เขตแม่น้ำ เมื่อเห็นว่าไม่ทันมันจึงตะโกนด่า ว่าอย่างหยาบคาย หากสิ้นไช้ขาดสติคงแย่นั่นอน เดินทางจนพบแม่น้ำสายที่ห้า กว้างห้าโยชน์มีฟอง เป็นสีขาว ริมขึ้นที่หอยสังข์ประเว้านั้นคิดถึงแม่และป่า จนผ่านเข้าเขตด่านที่หก คือ ด่านนารีผลหรือ มักลิผล เป็นรมณีสถานที่หมู่พระสงฆ์หรือสมณะ ดาบส ฤๅษี วิทยากร มาเที่ยวเล่น เป็นต้นไม้มีดอกสี ส้มเป็นหญิงสาวสวยงาม ศิระษะติดกับชั่วคราวเปลือยหย่อนลงมาถึงพื้น สิ้นไช้เที่ยวชมไม่นานก็มีวิทยากร มาแย่งไป เกิดการแย่งกันหลายกลุ่ม สิ้นไช้รบชนะวิทยากรแล้ว ก็เดินทางต่อไปจนพบกับแม่น้ำสายที่ หก กว้างหกโยชน์ จึงลงเรือสังข์ข้ามต่อไป จนขึ้นสู่ดินแดนยักษ์เป็นด่านที่เจ็ดชื่อด่านยักษ์อัสสมุชิ อยู่ ภูเขาชื่อเวระบาดหรือเวระระบาด นางยักษ์ผีเสื้อชื่ออัสสมุชิมีหน้าเหมือนสุนัข รีบมาอุ้มเอาสิ้นไช้วิ่งไป สิ้นไช้ถามว่าจะพาอุ้มไปไหน นางก็ตอบว่าจะเอาไปทำผ้า สิ้นไช้อ้อนวอนให้ปล่อยก็ไม่ปล่อยจึงใช้พระ ขรรค์ตัดคอยักษ์ตายไป บนภูเขานี้มีต้นกาลพฤกษ์มีดอกเป็นเสื้อผ้าอาภรณ์ดั่งเครื่องทรงของเทพ สิ้น ไช้จึงเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ ที่นี้มีบ่อแก้วบ่อเพชรเต็มไปด้วยเพชรนิลจินดา น้ำใสสะอาด สิ้นไช้พักหนึ่ง ราตรีแล้วเดินทางต่อไป จนพบด่านที่แปดคือด่านเทพกนิรี ที่ผาจงถ้ำแอน หมูกนิรีร่างเป็นคนมีปีกมี หางเหาะเห็นได้เหมือนนก เป็นหมูธิดาของเทพ ที่นี่สิ้นไช้ได้พบนางเจียง จึงได้นางเป็นเมีย สิ้นไช้ลา

นางเดินทางต่อไป นางเจียงคำให้กินริบริวารอยู่รับใช้ห้าร้อยนาง สิ้นไซจึงสนุกสนานอยู่อีกเจ็ดวัน ทำให้สังข์ต้องรอนานถึงแปดวัน เมื่อพบกันแล้วจึงปรึกษากันว่าให้สังข์ล่องหน้าไปหาเบาะแสในเมืองอินราชของยักษ์ก่อน ส่วนสิ้นไซนอนรอนอยู่นอกเมือง สิ้นไซนอนหลับไปฝันเห็นเรื่องราวต่างๆ สังข์กลับมาบอกว่าทราบว่าคุณสมุนทาทายอยู่วังไหน ทั้งสองจึงเดินทางไปด้วยกันเข้าสู่เมืองอินราชจนถึงด่านที่เก้ายี่สิบ คือ ด่านยักษ์กุมภณัฐ เป็นด่านสุดท้ายของการผจญภัย ในเมืองนี้มีสงครามสองครั้ง

ก่อนวันที่สิ้นไซจะเข้ามา คืบก่อนนั้นยักษ์หลับฝันละเมอจนนางสมุนทาทาลุกให้ตื่น และต้องออกไปหาอาหาร สั่งให้สมุนทาทายอยู่แต่ในปราสาทเท่านั้น สิ้นไซแอบเข้าไปสู่ปราสาท ทำที่เป็นเหตุเกี่ยวพาราสี สมุนทารู้ว่าเป็นเสียงเด็กจึงไต่ถามจนทราบ แต่ไม่เปิดประตู สิ้นไซจึงฟังประตูเข้าไป นางสมุนทาทายไม่ยอมกลับ บอกให้สิ้นไซกลับไปบอกพ่อว่าตามหาไม่เจอ สิ้นไซเสียใจที่พ่อรักน้อง แต่สมุนทาทายรักสามียิ่งกว่าลูกสาว สมุนทาทายบอกว่าไม่อยากพลัดพราก ต้องกตัญญูต่อสามี สมุนทาทายบอกว่าหลานมีวิชาเก่งกล้าจึงยอมแต่ขอให้สามีกลับมาก่อน สิ้นไซไม่ยอม สมุนทาทายให้สิ้นไซกลับก่อน ตนจะให้สามีพาไปส่ง สิ้นไซแผลงศรขึ้นฟ้าข่มอำนาจยักษ์ทั้งหลาย จนยักษ์กุมภณัฐหมดแรง ชมซานกลับมา สังข์บอกให้สิ้นไซแอบหลบในกองไม้ ยักษ์มาถึงหมดแรงขึ้นปราสาทไม่ได้แต่ได้กลิ่นมนุษย์ สมุนทาทายบอกว่ากลิ่นของตนแล้วพากลับขึ้นไปกล่อมนอนซึ่งอีกเจ็ดวันจึงจะตื่น สิ้นไซชวนอากาศกลับ สมุนทาทายอดใจไม่ไหวร้องไห้ไปเรื่อยๆ จนสิ้นไซบังคับ นางก็ต่อรองพอลงจากปราสาทก็บอกว่าลืมผ้าสไบ กลับขึ้นไปปลุกยักษ์ให้ตื่น สิ้นไซไปพาออกมา ครั้งที่สองมาถึงครัวบอกว่าลืมปิ่นปักผม ครั้งที่สามถึงประตูเมืองบอกว่าลืมช่องแฉมผม สิ้นไซไปตามกลับมาจนพาออกพ้นเมือง แล้วพาไปซ่อนในถ้ำ จากนั้นกลับไปเมืองอินราชเพื่อปราบยักษ์ได้ยี่สิบเสียงกรนจึงเข้าไปตัดคอขาดกระเด็น จากนั้นก็ฟันร่างแยกออกเป็นสองท่อน แต่ร่างยักษ์กลับกลายเป็นเจ็ดร่าง พอฟันอีกกลับกลายเป็นสี่สิบเก้าร่าง เป็นเท่าทวีคูณเช่นนี้จนเป็นแสนเป็นล้านร่าง แต่ยิ่งรบยิ่งตาย ท้าวกุมภณัฐจึงขอพักรบชั่วคราว สิ้นไซจึงยิงศรไปแจ้งให้สีโหดทราบ สีโหดจึงรีบเดินทางมาช่วยรบ ยักษ์กุมภณัฐนำทัพออกตามไปรบกับสิ้นไซโดยมีกองทัพจำนวนมาก ยักษ์แปลงเป็นไก่มาอุ้มเอานางสมุนทาทาไปได้ สิ้นไซยิงศรถูกไก่ตายหมดเหลือแต่ไก่กุมภณัฐอุ้มไปพร้อมกับให้ยักษ์หมื่นตนมาขวาง สีโหดจึงร้องหรือเปล่งสีหนาทจนแก้วหุ้ยยักษ์แตกตาย ได้นางสมุนทาทาคืน ก่อนกลับ นางสมุนทาทายร้องให้ตามไปรับนางสีดาจันธิดาของตน ที่อยู่กับริมณาคเมืองบาดาล พระอินทร์จึงสร้างปราสาทชั่วคราวให้พัก สีโหดกลับไปเผ่าท้าวทั้งหก

ส่วนสังข์กับสิ้นไซเดินทางไปเมืองพญานาคทำพินันเล่นสากัน สิ้นไซชนะแต่พญานาคไม่ทำตามสัญญา รบกันสิ้นไซยิงศรไปให้ครุฑมาช่วย พญานาคยอมแพ้ สิ้นไซจึงส่งสอนแนวทางปกครองบ้านเมือง แล้วพานางธิดาจันกลับขึ้นมาพบแม่สมุนทาทา แล้วมอบหมายให้ท้าววันนุราให้ครองเมืองอินราช พร้อมกับส่งสอนแนวทางปกครองให้แก่ท้าววันนุรา แล้วพากันเดินทางกลับไปถึงที่พักของสีโหดกับท้าวทั้งหก

สังข์กับสีโหดเดินทางไปพบแม่ที่ปราสาทกลางป่า ส่วนสิ้นไซ สมุนทาทา สีดาจันเดินทางจะกลับเมืองเบ็ญจาลพร้อมท้าวทั้งหก พอมาถึงน้ำตก ท้าวทั้งหกผลักสิ้นไซตกเหว นางสมุนทาทา

ไม่เชื่อจึงเอาสิ่งของสามอย่างคือปืนปึกผม ซ้องประดับผมและผ้าสไบซ่อนไว้ที่หน้าผาพร้อมกับ
อธิษฐานว่าถ้าสิ้นไซไม่ตายขอให้ได้ของสิ่งเหล่านี้ก็กลับคืน จากนั้นเดินทางกลับไปเมือง

ส่วนสิ้นไซ พระอินทร์มาอุ้มขึ้นจากน้ำ รดด้วยน้ำเต้าแก้วแล้วพาไปส่งที่ปราสาทในป่า จึงได้
อยู่พร้อมหน้ากันอีกครั้งทั้งสังข์ สีโท สิ้นไซ และแม่จันทา นางลุน ส่วนท้าวทศสรวาดดีใจมาก ต้อนรับ
คนอย่างยิ่งใหญ่ ท้าวทั้งหกเล่าเรื่องราวการผจญภัยให้บิดาฟังพร้อมกับบอกว่าอย่าเชื่อนางสุนันทา
เพราะอาจจะยังติดไธยักษ์อยู่ ส่วนนางสุนันทาก็เล่าเรื่องราวให้ฟังพร้อมกับบอกคำอธิษฐาน ท้าวทศ
สรวาดไม่ทราบจะเชื่อใคร พระอินทร์ลใจให้พวกเรือสำเภากีบของสามสิ่งไปให้ท้าวทศสรวาด เรื่อง
ทั้งหมดจึงชัดเจนขึ้น ท้าวทศสรวาดสั่งให้จับท้าวทั้งหก แม่ทั้งหก หมอโหร หมอเสน่ห์ ไปคุมขัง
จากนั้นจึงเสด็จเชิญนางจันทา นางลุนพร้อมโอรสกลับวัง มีการตัดพ้อต่อกันจนเสียใจระทมใจจน
สลบไปกันทั้งป่า สิ้นไซจึงเชิญพระอินทร์นำน้ำเต้าแก้วมารดให้ฟื้น ในที่สุดสิ้นไซก็ยอมรับที่จะครอง
เมืองเพื่อสร้างบารมีโพธิญาณ สิ้นไซได้สั่งสอนให้สัตว์ทั้งหลายเลิกเบียดเบียนกัน แล้วทั้งหมดเดินทาง
กลับเข้าเมืองเฉลิมฉลอง ได้พระนามใหม่

สิ้นไซครองเมืองไปขอนางเจียงคามาเป็นมเหสีต่อมาได้นามว่านางศรีสุพรรณ เมืองอุดรกรู
ทวีป เมืองอมรโคยาน ต่างส่งราชธิดามาให้เป็นคู่ครองของสิ้นไซ ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข
พืชพันธุ์อาหารอุดมสมบูรณ์ สัตว์ที่เคยเป็นศัตรูกันก็เลิกเป็นศัตรู นาคไม่ข่มเหงครุฑ พังพอนไม่สู้กับงู
งูไม่กินกบเขียด แมวไม่กินหนู ทุกสรรพสิ่งและสรรพสัตว์ต่างคนต่างอยู่ ประชาชนและสัตว์ต่างอยู่
สงบมีศีลธรรม ท้าววรุณนาคกลับเมืองนาคแล้ว คิดถึงสีดาจันมากจนป่วย ชาวเมืองจึงลงความเห็นให้
มาขอนางสีดาจันคืนไปเป็นมเหสี สิ้นไซอนุญาต สีดาจันกลับไปครองเมืองกับวรุณนาคอย่างมีความสุข
เรื่องราวฉบับของท้าวปางคำ จบลง โดยบอกว่าสิ้นไซคือพระพุทธรองค์ ท้าวทั้งหกคือเทวทัตสีโหคือ
พระโมคคัลลาน์ ยักษ์กุ่มกัณฑ์คือพญามารที่ซัดขังมารบวงพระพุทธรองค์นั่นเอง เรื่องราวจบลงเพียง
เท่านี้

3. ภาพสะท้อนรูปแบบการปกครองในวรรณกรรมอีสานสังข์สิ้นไซ

กวีผู้ประพันธ์วรรณกรรมอีสานสังข์สิ้นไซ มีวิธีการการสอดแทรกรูปแบบของการปกครอง
เอาไว้ด้วยกลวิธีการประพันธ์ที่ไม่ซับซ้อน เมื่ออ่านแล้วสามารถเข้าใจภาพสะท้อนที่กวีผู้ประพันธ์
ต้องการให้ผู้อ่านเข้าใจในเรื่องราวของบทละครและการดำเนินเนื้อเรื่องที่น่าสนใจ ก่อให้เกิด
สุนทรียภาพ ตลอดจนสร้างคุณค่าความประทับใจแก่ผู้อ่าน การสอดแทรกรูปแบบการปกครองใน
วรรณกรรมอีสานสังข์สิ้นไซ เพื่อให้เกิดภาพสะท้อนรูปแบบการปกครองในวรรณกรรมอีสานสังข์สิ้นไซ
กวีผู้ประพันธ์มีวิธีการ ดังนี้

1) ประพันธ์ให้เกิดภาพสะท้อนรูปแบบการปกครองผ่านตัวละคร กวีผู้ประพันธ์ได้นำหลักการปกครองมาสอดแทรกทำให้เกิดภาพสะท้อนทางด้านการปกครอง โดยประพันธ์ให้ตัวละครเป็นผู้กล่าวถึงทั้งกล่าวถึงโดยทางตรงและทางอ้อม ดังบทประพันธ์ตอนหนึ่ง ความว่า

เมื่อนั้น บุญเพ็งท้าว	ศิลป์ชัยเซ็ง
ฮู้บแค้น	คำย่อนปากพระองค์
ยังว่า เป็นราชาผู้	ทั้งเมืองหลักโลก
ลือเล่าปากปิ่นแป้	เป็นสะเลี้ยว แง่งอน ดังนี้
จาฮีตภูมิราชชั้น	แนวหน่อกษัตรา
สัจจะจมอยู่ในวจา	เที่ยงพระทัยทงหมั้น
อันนี้ สับหลบลิ้น	หลายเชิงอนเกียด กันนี้
คือดังชายขี้เหล้า	เชิงซ้ำชั่วทราม แท้หนอ(นายคำดี อินทสอน, 2554,

หน้า 242-243)

บทประพันธ์นี้เป็นตอนที่สินไชต่อว่าท้าววันนุราผู้เป็นกษัตริย์ของพระยานาค ด้วยถ้อยคำที่รุนแรงว่าท้าววันนุรา ผู้เป็นพระยานาคเป็นถึงกษัตริย์ จะต้องเป็นผู้มีสัจจะตามจารีตของกษัตริย์ ถ้าไม่รักษาสัจจะก็จะเปรียบเหมือนคนชั่วทราม เนื่องจากท้าววันนุราไม่ทำตามคำสัญญาที่ให้ไว้กับสินไชหลังจากที่แพ้การพนันสกกา จนเป็นสาเหตุให้ต้องสู้รบกันระหว่างพระยานาคกับสินชัย

2) ประพันธ์ให้เกิดภาพสะท้อนรูปแบบการปกครองผ่านตัวกวีผู้ประพันธ์ เป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่กวีผู้ประพันธ์นิยมใช้ คือ กวีผู้ประพันธ์เป็นผู้เล่า บรรยายไปตามเรื่องและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น วิธีนี้กวีผู้ประพันธ์จะสมมติตัวเองเป็นผู้รู้แจ้งและกวีผู้ประพันธ์เป็นผู้เล่าเอง อาจจะกล่าวได้ว่ากวีผู้ประพันธ์ใช้วิธีบรรยายเป็นส่วนมากเพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงความคิด พฤติกรรมของตัวละคร ดังบทประพันธ์ตอนหนึ่ง ความว่า

ยังมีนครเสล้า	ขึ้นชื่อเป็งจาล
นิคมคน	คั่งเพ็งพอดื้อ
เชียงหลวงลัน	รุงรังล้าย่าน
น้ำแผ่ล้อม	ระวังตัวต้ายชั่วพัน
ฮุงค้ำเข้า	ชาวเทศเทียวสะเพา
อุคมโดย	ตั้งดาวดิงส์ฟ้า
ภูเบศร์สร้างท่อนท้าว	กุศราชนามกษัตริย์
ปราเกียรณันัน	นอกเชียงเซ็งอ้าง
นับแต่บุรีล้า	นครใดเปรียบ
โสงใหญ่กว้าง	อรทิมผ่านเชียง

ระดับข้อฟ้า	มุงมาสดาวคำ
มุงทองแดง	หล่อตันตางฟ้า
มเหสีแก้ว	จันทาทียมราช
งามยิ่งย้อย	ปูนปั้นแปกเขียน(นายคำดี อินทสอน, 2554, หน้า 2-3)

บทประพันธ์นี้ที่ผู้ประพันธ์ได้บรรยายถึงนครเป็งจาล ที่มีกษัตริย์พระนามว่ากษัตริย์ มีพระมเหสีที่งดงามยิ่งพระนามว่าจันทา นครเป็งจาลเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ดุจสวรรค์ชั้นดาวดึงส์และมีผู้คนสัญจรอย่างคับคั่ง

จะเห็นได้ว่ากวีผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ให้ผู้อ่านได้เห็นถึงวิถีการปกครองทั้งในมนุษย์พิภพ นาคพิภพ กุมภันท์พิภพ ว่ามีการปกครองโดยพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นหนึ่งในระบอบการปกครองที่เก่าแก่ที่สุด ซึ่งสืบทอดมาจากระบบการปกครองแบบมีหัวหน้าเผ่า พระมหากษัตริย์บางพระองค์อาจอ้างว่าได้สิทธิ์อันศักดิ์สิทธิ์จากพระเจ้าให้มาปกครองประเทศตามความปรารถนาของพระเจ้า ซึ่งมักอ้างอิงกับหลักความเชื่อทางศาสนา พระมหากษัตริย์บางพระองค์ก็อาจมาจากการเลือกตั้ง (อเนกชนนิกรสโมสรสมมติ) ซึ่งอาจเลือกโดยคณะบุคคลที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

พระมหากษัตริย์ คือ ประมุขหรือผู้ปกครองสูงสุดของประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พระมหากษัตริย์เป็นประมุขปกครองประเทศ อันเกิดจากแนวความคิดที่ว่า แต่เดิมมนุษย์ยังมีน้อย ดำรงชีพแบบเรียบง่ายอยู่กับธรรมชาติ และเมื่อมนุษย์ขยายพันธุ์มากขึ้น ธรรมชาติต่าง ๆ เริ่มหมดไป เกิดการแก่งแย่งกันทำมาหากิน เกิดปัญหาสังคมขึ้น จึงต้องหาทางแก้ไข คนในสังคมจึงคิดว่าต้องพิจารณาคัดเลือกให้บุคคลที่เหมาะสมและมีความเฉลียวฉลาด ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้พิจารณาตัดสิน เมื่อเกิดกรณีปัญหาต่าง ๆ ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ทำให้คนในสังคมพอใจ และยินดี ประชาชนทั้งหลายจึงเปล่งอุทานว่า “ระชะ” หรือ “รัชชะ” หรือราชา แปลว่า ผู้เป็นที่พอใจประชาชนยินดี ต่อมาเลยเรียกว่า พระราชา ด้วยเหตุที่ว่าภาระหน้าที่ดังกล่าวไม่มีเวลาไปประกอบอาชีพ ประชาชนทั้งหลายพากันบริจาคยกที่ดินให้ จึงเป็นผู้มีที่ดินมากขึ้นตามลำดับ คนทั้งหลายจึงเรียกว่า เขตตะ แปลว่า ผู้มีที่ดินมาก และเขียนในรูปภาษาสันสกฤตว่า เกษตตะ หรือ เกษตร ในที่สุดเขียนเป็นพระมหากษัตริย์ แปลว่า ผู้ที่มีที่ดินมากดังนั้น พระมหากษัตริย์ จึงมีความหมายโดยรวม ก็คือ ผู้ที่ยึดครอง หวงแหนและขยายผืนแผ่นดินไว้ให้แก่ประชาชนหรืออาณาจักรที่พระองค์ทรงเสียสละเลือดเนื้อและชีวิตกอบกู้เอกราชบ้านเมืองไว้ให้ชนรุ่นหลัง

4. ภาพสะท้อนรูปแบบการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรมในวรรณกรรมอีสานสังสินไซ

ในการประพันธ์วรรณกรรมอีสานสังสินไซ ท้าวปางคำซึ่งเป็นกวีผู้ประพันธ์วรรณกรรมอีสานสังสินไซได้ประพันธ์ขึ้น เนื่องจากต้องการแสดงความสามารถในด้านการประพันธ์ร้อยกรอง และเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษา ดังบทประพันธ์ตอนหนึ่ง ความว่า

เมื่อนั้น ปางคำค้ำ คะนิงธรรม ทงมาก
เห็นสูง ญาณยอดแก้ว เทียวใช้ ชาติพระองค์
ใครจัก ประดับแต่งตั้ง ตรองปิ่น แผลไท
ชูลีเชิญ ส่องญาณ อย่าแค้น
จตุรล้า ไอยศวร แสนทีป ก้อดี
กับทั้งครุท นาค หน้า นางท้าว เทพะคุณ
เชิญช่วย ฮีอำป้อง แผลงกาพย์ กลอนประจิต
ไว้แก่ ไตร่ตรองปุน แวนเยื่อง ยามแค้น
ตามที่ อัญชูลีเท่า ถ้วนสาม ประนมมอบ
คุณยอดยอใส่ตั้ง ตะเกิงเกล้า ชูยาม
บัดนี้ ข้าจักปุนแต่งตั้ง ไชชาติ แผลธรรม
เป็นที่ยูแยงฟูง พ้าเพ็ง พายซ้อย
ควรที่ อัจจรรยล้า กรรมพันโลก(สิลา วีระวงส์, 2514, หน้า 1-2)

จากคำประพันธ์นี้ได้แสดงจุดมุ่งหมายของท้าวปางคำว่ามีใจในฝีมือแต่งของตัวเองอย่างยิ่ง จึงได้ประพันธ์เรื่องสังสินไซไว้เพื่อให้“ไว้แก่ไตร่ตรองปุน แวนเยื่อง ยามแค้น” คือไว้ให้ผู้อ่าน อ่านแล้ว คิดตามเหมือนกระจกส่องเงาตัวเองเมื่อยามลำบาก นอกจากนี้ยังประพันธ์ขึ้นเพื่อให้ “เป็นที่ยูแยงฟูง พ้าเพ็ง พายซ้อย” ซึ่งหมายความว่า เพื่อให้คนรุ่นหลังไว้อ่านและกล่าวถึงในวันหลัง

แต่เมื่อได้ศึกษาวรรณกรรมอีสานสังสินไซและจะพบว่า กวีผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ขึ้นเพื่อประโยชน์ทางการเมืองการปกครองของอาณาจักรล้านช้างสมัยหนึ่งรวมอยู่ด้วย วรรณกรรมอีสานสังสินไซเป็นร่องรอยของนักปราชญ์ที่มีแนวความคิดเป็นธัมมาธิปไตยและประชาธิปไตย เป็นนักการเมืองการปกครองที่แสวงหาสันติสุขเพื่อมวลมนุษยชาติ ท่านจึงได้ประพันธ์วรรณกรรมอีสานสังสินไซไว้เป็นหลักการปกครองบ้านเมือง ตัวละครเอกของเรื่องคือสินไซซึ่งเป็นกษัตริย์ที่มุ่งสร้างอำนาจธัมมาธิปไตยในการปกครองมากกว่าการสร้างอำนาจในการปกครองจากแบบราชาธิปไตย และยังแนะนำให้กษัตริย์ที่ปกครองในเมืองต่างๆ ได้ปกครองตามแนวทางนี้อีกด้วย หลักการปกครองในรูปแบบของธัมมาธิปไตยนั้นกษัตริย์จะต้องดำรงตนอยู่ในจารีตของกษัตริย์ นั่นคือจะต้องตั้งตนอยู่ในทศพิธราชธรรม ดังความบทประพันธ์ตอนหนึ่งที่ว่า

ฟังเยอ	กุมภัณฑ์ท้าว ทังหมุ่นาโค
ฟูงราชา	สู่เมืองฟังพร้อม
เฮาจักสอนสุเจ้า	ให้ทรงธรรมจำจื่อ เอาเนอ
อย่าได้ประมาทมัง	ธรรมพระเจ้าปตี

ทานังให้	ทานไปอย่าขาด	ทานซุ่มมือป่าไปสับไป
สีลัง นั้น	ฮักษาศีลอย่าขาด	ศีลห้าตั้งระวังไว้อย่าไล
จาคัง	นั้นยินดีแจกจ่าย	เสื่อผ้าพร้อมของใช้เครื่องกิน
อาชวะวัง	นั้น ให้มีใจอันซื่อ	อย่าได้คิดโลภเลี้ยวลวงลือหลอกไผ
มัททะวัง	นั้น ให้มีใจอันอ่อน	อย่ามีความโกรธเกล้าแข็งเข้มบ่ตี
ตะปัง	นั้น ให้ฮักษาศีลแปด	เผาบาปฮ้ายหายเสียงเสื่อมสูญ
ขันตี	นั้น ให้มีใจอดอ้อม	สมพอว่าจ้งเว้าคำเข้มอย่าจา
อวิหิงสา	นั้น ให้มีใจคิดฮ่ำ	อย่าเบียดผุ้งไพร่น้อยคนไฮ้ขมอดขอ
อ๊กโกธัง	นั้น ห้ามหักใจคิดถึ	อย่าได้เชิงโกรธเกล้าทำฮ้ายไพร่เมือง
อวิโรธนัง	นั้น ห้ามในมโนทุกสิ่ง	อย่ามีใจโกรธฮ้ายคำเข้มคำไผ
ทั้งสิบข้อ คือ ทศพิทธราชธรรม ไผผู้เป็นราชาปกป้องคุ้มครองเมืองบ้าน		
หากมีหลักธรรมนี้ยึดมั่น	ในใจติดตัวตนอยู่บ่ขาด	
ก็จักหายเหตุเดือดฮ้อน	เมืองบ้านชุ่มเย็น	

ทศพิทธราชธรรม คือ ฮีตคองหรือจริยวัตรที่กษัตริย์พึงประพฤติปฏิบัติให้เป็นหลักธรรมประจำพระองค์ หรือคุณธรรมประจำตนของผู้หน้าที่เป็นผู้ปกครองบ้านเมือง 10 ประการ (ช.ช. (ไทย) 28/240/86) ได้แก่ 1)ทาน 2)ศีล 3)บริจาค 4)อาชวะ 5)มัททวะ 6)ตะปัง 7)อ๊กโกธะ 8) อวิหิงสา 9)ขันตี และ 10)อวิโรธนะ

1) ทานหมายถึง การให้การเสียสละ ให้วัตถุภายนอกเป็นสิ่งของอะไรต่างๆนอกจากเสียสละทรัพย์สิ่งของแล้ว ยังหมายถึงการช่วยเหลือประชาราษฎร์และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การแบ่งปันน้ำใจแก่ผู้อื่นอีกด้วย จึงเป็นการให้ที่เรียกว่าทาน เมื่อให้แล้วก็มีผลเป็นความผูกพันเป็นการสร้างสรรค์ความสงบสุข

2) ศีลหมายถึง การสำรวมกายทวารและวจีทวาร ประกอบแต่การสุจริตรักษาจิตดีคุณให้ควรเป็นตัวอย่าง และเป็นที่เคารพนับถือของประชาราษฎร์ อีกทั้งประพฤติดนให้ปราศจากโทษทั้งในการปกครอง อันได้แก่ ไม่ทำผิดกฎหมาย นิติราชประเพณีและหลักจริยธรรมในทางศาสนา

3) บริจาค หมายถึง การเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อความสุขส่วนรวมบริจาคเป็นการให้แต่เป็นการให้ในภายในทางจิตใจ ไม่ต้องมีผู้รับก็ได้ มีความแตกต่างจากทาน ทานนั้นเมื่อให้จะต้องมีผู้รับ แต่บริจาคให้อย่างไม่ต้องมีผู้รับ บริจาคเป็นการสละสิ่งที่ไม่ควรมีที่อยู่ในตน อะไรที่ไม่ควรมีอยู่ในตนก็บริจาคมออกไป เรียกว่าสละสิ่งที่ไม่ควรมีในตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมีผู้รับ

4) อาชวะ หมายถึง ความซื่อตรง ซื่อสัตย์ไร้มารยา ปฏิบัติภารกิจโดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน มีความซื่อตรงต่อความเป็นมนุษย์ และซื่อตรงต่อผู้อื่นซึ่งเกี่ยวข้องเป็น

ชื่อตรงต่อหน้าที่ที่จะต้องทำหน้าที่ให้ถูกต้อง ให้ชื่อตรง ให้เพียงพอ ให้เหมาะสม แก่ความเป็นมนุษย์ เรียกว่าความชื่อตรง

5) มัทวะ หมายถึง มีความอ่อนโยน มีอัธยาศัย ไม่เย่อหยิ่ง หยาบคายกระด้างถือองค์ มีความงามสง่า เกิดจากท่วงทีกิริยาสุภาพนุ่มนวล ละมุนละไม ทำให้เกิดความรักความภักดี ความอ่อนโยนมี 2 ลักษณะ คือ (1) ความอ่อนโยนภายนอก เป็นความอ่อนโยนต่อบุคคลซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับตน เป็นการสร้างสรรค์ซึ่งความรักความสามัคคี ลักษณะนี้เรียกว่า ความอ่อนโยนภายนอก และ (2) ความอ่อนโยนภายใน เป็นความอ่อนโยนของจิตใจ อันเกิดจากจิตที่อบรมไว้ดีแล้วมีความเหมาะสม ถูกต้องอ่อนโยนพร้อมที่จะใช้ทำหน้าที่ใดๆ ก็ได้ เหมือนขี้ผึ้งที่อ่อนดีแล้ว จะปั้นเป็นอะไรก็ได้ จิตใจที่อ่อนโยนแล้ว เหมาะสมที่จะปฏิบัติธรรมะอันสูงขึ้นไปได้ทุกประการจนสำเร็จประโยชน์ ลักษณะนี้เรียกว่าความอ่อนโยนภายใน

6) ตบะ หมายถึง ความพากเพียร ความบากบั่นความก้าวหน้า ไม่ถอยหลัง ความไม่หยุดอยู่กับที่มีคุณสมบัติเฉพาะลาภยุกติและความสำเร็จโดยประการทั้งปวง ไม่ยอมให้กิเลสเข้ามาครอบงำย่ำยีจิตใจ และจิตใจจะงับยับยั้งเข้มใจได้มีความเป็นอยู่อย่างสม่ำเสมอ

7) อักโกระ หมายถึง ความไม่กลัวกราด ไม่ลุอำนาจแห่งความโกรธ จนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและกระทำกรรมต่างๆ ผิดพลาด มีเมตตาประจําใจ ไม่แสดงความโกรธให้ปรากฏไม่มุ่งร้ายผู้อื่น แม้จะลงโทษผู้ทำผิด ก็ทำตามเหตุผล

8) อวิหิงสา หมายถึง การไม่เบียดเบียน ไม่มีการกระทำอันเบียดเบียนอันก่อให้เกิดการกระทบกระทั่งต่อตนเองหรือผู้อื่นจนทำให้เกิดความทุกข์เช่น การเก็บภาษีชู้ตหรือเกณฑ์แรงงานเกินขนาด การหลงระเริงอำนาจ ขาดความกรุณา หาเหตุเบียดเบียนลงโทษอาชญาแก่ประชาราษฎร์ เป็นต้น

9) ชันติ หมายถึง การมีความอดทนต่อสิ่งทั้งปวง รักษาอาการกาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อย และอดทนต่อการทำงานตรากตรำ อดทนต่อความเหน็ดเหนื่อย ถึงจะลำบากกายน่าเหนื่อยหน่ายเพียงไรก็ไม่ย่อท้อ ถึงจะถูกย่ำยู่ถูกหยันด้วยถ้อยคำเสียดสีถากถางอย่างไรก็ไม่หมกกำลังใจ และไม่ยอมละทิ้งกิจการณียะที่บำเพ็ญอยู่โดยชอบธรรม

10) อวิโรธนะ หมายถึง ความหนักแน่น ถือความถูกต้องเที่ยงธรรมเป็นหลักไม่เอนเอียง หวั่นไหวด้วยคำพูด อารมณ์หรือลาภสักการะใด ๆ มีความประพฤติที่ไม่ให้ผิดจากประศาสนธรรมอันถือประโยชน์สุขความดีงามของรัฐและราษฎรเป็นที่ตั้ง กิจการอันใดที่ประชาราษฎร์ปรารถนาโดยชอบธรรมก็ไม่ขัดข้อง กิจการใดจะเป็นไปโดยชอบธรรม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนก็ไม่ขัดขวาง วางตนเป็นหลักหนักแน่นในธรรมอย่างคงที่ไม่มีใครเอนเอียงหวั่นไหว เพราะถ้อยคำที่ทำให้เกิดอริฏฐารมณ์ อริฏฐารมณ์ใดๆ และลาภสักการะต่างๆ แต่จะตั้งมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรม และ นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผนหลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามก็ดี

ไม่ประพฤติกให้เคลื่อนคลาดวิบัติไป

ท้าวปางคำผู้เป็นกวีผู้ประพันธ์วรรณกรรมอีสานสังสินไซ ได้นำหลักทศพิธราชธรรมมาสอดแทรกในวรรณกรรมอีสานสังสินไซ จนทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพสะท้อนของรูปแบบการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรม อีกทั้งตัวละครเอกอย่างสินไซก็เป็นกษัตริย์ที่ต้องการที่จะปกครองบ้านเมืองด้วยรูปแบบธรรมาธิปไตย คือการปกครองที่ถือธรรมหรือความถูกต้องเป็นใหญ่ ไม่ยึดถือเอาบุคคลกลุ่มบุคคลหรือกฎกติกาใดๆ ที่ไม่ถูกต้องไม่ตั้งมาปฏิบัติแต่ยึดถือเอาธรรมเท่านั้น พระพุทธศาสนาได้เสนอแนะผู้เป็นธรรมาธิปกว่า “พึงประพฤติกให้ถูกหลักธรรม” เพราะธรรมจะอภิบาลทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองให้มีความเป็นอยู่อย่างสันติสุข สังคมสงบ สังคมมีความสามัคคีประเทศชาติก็เจริญรุ่งเรืองรูปแบบการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรมในวรรณกรรมอีสานสังสินไซนั้น กษัตริย์และข้าราชการที่สนองงานของกษัตริย์ จะต้องตั้งตนอยู่ในกรอบของฮีตคอง ราชประเพณี ของกษัตริย์ จึงจะนับได้ว่าเป็นการปกครองบ้านเมืองที่มีประสิทธิภาพ ฮีตคองราชประเพณีนั้น ได้แก่ 1) ราชสังคหวัตถุ 4 ทศพิธราชธรรม 10 และจักรวรรดิวัตร 12 ประการ หลักทศพิธราชธรรมนั้นเป็นหลักในการปกครองที่มีตั้งแต่ก่อนสมัยพุทธกาล (สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน), 2543, หน้า 13) อาจกล่าวได้ว่าเป็นปรัชญาการเมืองของโลกตะวันออกที่วางกรอบปฏิบัติของผู้ที่มีอำนาจในการปกครองให้ตั้งมั่นอยู่ในหลักการปกครองแบบธรรมาธิปไตยซึ่งผู้ปกครองจะต้องประพฤติกตนอยู่ในหลักทศพิธราชธรรม ให้เป็นคุณธรรมประจำตนของผู้ปกครองบ้านเมือง เพื่อให้การปกครองบ้านเมืองเป็นไปโดยธรรม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชนจนเกิดความชื่นชมยินดี และเพื่อให้เกิดความสวัสดิ์ในสังคม ตามอุดมการณ์แห่งการปกครองยิ่ง ๆ ขึ้นไป

5. สรุป

ท้าวปางคำ คือ กวีผู้ประพันธ์วรรณกรรมอีสานสังสินไซ ที่มีเจตนาการประพันธ์เพื่อแสดงความสามารถทางการประพันธ์หรือการครองของตนเอง และเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาผลงานการประพันธ์ของตนเอง แต่เมื่อได้ศึกษาวรรณกรรมอีสานสังสินไซอย่างละเอียดแล้วพบว่า กวีผู้ประพันธ์มีเจตนาการประพันธ์เพื่อประโยชน์ทางการเมืองการปกครอง และท่านมีแนวความคิดการเมืองการปกครองเป็นแบบธรรมาธิปไตยและประชาธิปไตย และยังเป็นนักการเมืองการปกครองที่แสวงหาสันติสุขเพื่อมวลมนุษยชาติ รูปแบบการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรม กวีผู้ประพันธ์ได้ถ่ายทอดผ่านการประพันธ์ 2 วิธีด้วยกัน คือ 1) การประพันธ์ให้เกิดภาพสะท้อนรูปแบบการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรมผ่านตัวละคร 2) การประพันธ์ให้เกิดภาพสะท้อนรูปแบบการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรมผ่านตัวตัวกวีผู้ประพันธ์ หลักทศพิธราชธรรมเป็นหลักธรรมของนักปกครอง 10 ประการ เป็นหลักการของนักปกครอง เป็นคุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมือง และเป็นจริยวัตรของนักปกครองที่ควรประพฤติก ประกอบด้วย 1) ทาน การให้ 2) ศีล การรักษาความเรียบร้อยทางกายและ

วาจา 3) บริจาค การเสียสละ 4) อาชวาระ ความซื่อตรง 5) มัททวะ ความอ่อนโยน 6) ตบะ ความพรากเพียรเผาผลาญกิเลสเครื่องเศร้าหมอง 7) อักโกธะ ความไม่ลุอำนาจแห่งความโกรธ 8) อวิหิงสา การไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้เกิดทุกข์ 9) ขันติ ความอดทน 10) อวิโรธนะ ความหนักแน่น ยึดถือความเที่ยงธรรมเป็นหลัก ทศพิธราชธรรมเป็นหลักการที่ทรงคุณค่าและมีความหมายต่อผู้นำ ในฐานะที่เป็นหลักปฏิบัติที่เป็นตัวชี้วัดสำหรับผู้ผู้นำในการกำกับและควบคุมอารมณ์ เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้นำประพฤติดนพิตพลาดและบกพร่องในการทำหน้าที่ของตนจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมตามมา หลักทศพิธราชธรรมเป็นปรัชญาการเมืองในพระพุทธศาสนาที่วางกรอบปฏิบัติของผู้ที่มีอำนาจในการปกครองให้ตั้งมั่นอยู่ในหลักการปกครองแบบธรรมาธิปไตยตามอุดมการณ์แห่งการปกครอง และก่อให้เกิดความสวัสดิ์ในสังคม

6. เอกสารอ้างอิง

ทรงวุฒิ ศรีวีไล. (2556). **สินไช**. ขอนแก่น : หจก.ขอนแก่นการพิมพ์.

ธวัช ปุณโณทก. (2525) .**แนวทางการศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้านประเภทลายลักษณ์**.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ.

นายคำดี อินทสอน. (2554) .**วรรณกรรมสังสินไช**. ขอนแก่น : หจก.โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

พระครูธรรมสารสุมนต์ (คำพันธ์ ญาณวีโร). (2547). **ศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมของพระพุทธศาสนา**

ในวรรณกรรมอีสานเรื่องสังศิลป์ชัย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2543). **ทศพิธราชธรรมของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**.

กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ และคณะ. (2551). **พฤติกรรมความเชื่อของประชาชนในวรรณกรรมเรื่อง**

สังศิลป์ชัย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารจัดการคณะสงฆ์).

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ผลกระทบของการดำเนินนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของประเทศไทย
กรณีศึกษา อำเภopakphanang จังหวัดนครศรีธรรมราช
Effect Public Policy The Agricultural land Reform Policy In Thailand
A Case Study In Pakphanang Nakhon Si Thammarat

หาญณรงค์ ทองรอด¹

Hannarong Thongrod

ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน²

Asst. Prof. Wijittra Srisorn, Ph.D.

บทคัดย่อ

ที่ดินไม่ว่าในยุคสมัยใด ถือเป็นฐานชีวิตและปัจจัยการผลิตที่สำคัญสำหรับคนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่เกษตรกร ที่ดินจึงเป็นทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resource) ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง และเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์

ผลกระทบที่เห็นหลักๆ ก็คือ ปัญหาการกระจายการถือครองที่ดิน และการไม่ทำประโยชน์ในที่ดินถือเป็นเรื่องใหญ่ที่สุดที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมากสุด และแสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมประเทศไทยไม่มีเอกสารสิทธิ์หรือระบบกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินมูลค่าของที่ดินเกิดจากมูลค่าในการผลิตเท่านั้นผู้ที่ทำประโยชน์ในที่ดินถือเป็นเจ้าของและใครก็ได้ทำประโยชน์หรือทิ้งร้างไว้บุคคลอื่นก็สามารถนำที่ดินนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ขณะเดียวกันเมื่อเกิดระบบกรรมสิทธิ์ที่ดินปัจเจกบุคคลกลายเป็นเจ้าของที่ดินแทนระบบกรรมสิทธิ์ร่วมที่ดินสามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้ก่อเกิดมูลค่าการแลกเปลี่ยนในที่ดินขึ้นผู้มีโอกาสเข้าถึงข้อมูล นายทุนและผู้มีอำนาจจึงมีการกว้านซื้อสะสมที่ดินเป็นจำนวนมากเพื่อการเก็งกำไรและก่อเกิดการทิ้งร้างไม่ได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเต็มที่

ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรที่ดินรุนแรงยิ่งขึ้นผิดหลักการของการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร และสร้างปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจและการเมืองในระยะยาวทั้งมิติความไม่เป็นธรรม

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ทางเศรษฐกิจมิติทางด้านเสถียรภาพและความสมดุล ที่ดินเป็นทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด จะปล่อยให้ทุนนิยมเสรีหรือกลไกตลาดจัดสรรทรัพยากรอย่างเสรีโดยไม่บริหารจัดการหรือกำกับดูแล เพื่อประโยชน์ของสาธารณชนโดยรวมไม่ได้เกษตรกรจะสูญเสียสิทธิในการถือครองที่ดินและความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรที่ดินการเปลี่ยน "ส.ป.ก. ที่ดินเพื่อการเกษตร" เป็น พื้นที่ในการสร้างโรงงานสร้างโรงแรมรีสอร์ท สร้างบ้านจัดสรร สร้างตึกแถว สร้างศูนย์การค้าหรือเอาไปพัฒนาหากำไรอื่นๆเหมือนโฉนดอาจทำให้ผู้มีอำนาจจะสามารถนำมาแสวงหาผลประโยชน์ในทางที่มีขอบจากที่ดิน

การปฏิรูปที่ดินมีแนวคิดเพื่อให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินเพื่อรักษาพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศอย่างยั่งยืน ในปัจจุบันการควบคุมการทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีขอบเขตเพียงช่วงที่ยังไม่ได้รับโอนกรรมสิทธิ์เท่านั้น เหตุที่ไม่มีการควบคุมการทำประโยชน์ภายหลังการโอนกรรมสิทธิ์ คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

คำสำคัญ : ผลกระทบ, นโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ABSTRACT

The land, no matter what era is considered as the base of life and factors of production that are important for all people. Especially farmers, land is so rich in natural resources (Natural Resource) that are vital to the economic development of the nation. Political and social domination and as a basic necessity for human life.

The main impact is. The distribution of land holdings. And do not land. It is the largest to affect a lot of people away. And demonstrated the inequality and injustice. Thailand has no rights or ownership of the land. The value of the land caused by production value only. Those who hold land ownership. And who do not benefit or abandoned parcels where people can bring it to practical use. Meanwhile, when the system of land ownership. Families became owners of the land ownership system. Land can be traded on exchanges lead the exchange value of the land. Potential access Capitalism and the authority has been bought. Accumulated a lot of land for speculative purposes. And lead to abandoned land is not utilized fully.

The problem of inequality in access to land resources is more severe. Wrong of the principles of land reform for agriculture and creating problems for the economy and politics in the long term, including economic inequality Dimension of

stability and balance Land is a limited resource. Will allow free capitalism or free market mechanisms to allocate resources without management or supervision for the benefit of the public as a whole Farmers will lose the right to hold land and the ability to access land resources. Changing "Land for Agriculture" is the area to build factories. Build a resort hotel Build housing, build a commercial building, build a shopping center Or take to develop other profits like a deed May cause the authority to be able to seek benefits in the wrong way from the land.

That the agricultural land reform was created for providing sustainable agricultural areas for farmers in Thailand. Currently, the agricultural land control is used only in ono-ownership period. The reason was from the way of understanding the agricultural land ownership. As a result, there were no measures for the control, and clear defined conditions of the legal ownership. Overall, the contribution of the land control will benefit the agricultural land ownership and maintain agricultural areas.

Keywords : Effect, The agricultural land reform policy

1. บทนำ

การประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2518 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพในการเกษตร ที่ดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญและเป็นรากฐานเบื้องต้นของการผลิตทางเกษตรกรรม แต่ปัจจุบันปรากฏว่าเกษตรกรกำลังประสบความเดือดร้อนเนื่องจากต้องสูญเสียสิทธิในที่ดินและกลายเป็นผู้เช่าที่ดิน ต้องเสียค่าเช่าที่ดินในอัตราสูงเกินสมควร ที่ดินขาดการบำรุงรักษา จึงทำให้อัตราผลิตทางเกษตรกรรมอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรมและเสียเปรียบจากระบบการเช่าที่ดินและการจำหน่ายผลิตผลออกมา ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะความยุ่งยากทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และการเมือง ของประเทศเป็นอย่างมาก จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยด่วนที่สุด โดยวิธีการปฏิรูปที่ดิน เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน และให้การใช้ที่ดิน เกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกร

โดยผู้ถือครองที่ดินไม่ให้ความร่วมมือหรือยินยอมเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ครอบครองที่ดินเกินกว่าจำนวนเนื้อที่ตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน หรือบุคคลที่ไม่มีสิทธิ

โดยชอบด้วยกฎหมายมาทำการซื้อที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่จัดไว้ให้เกษตรกรแล้วเพื่อถือครองที่ดิน เป็นแปลงขนาดใหญ่ ซึ่งการตรวจสอบและดำเนินการกับผู้กระทำความผิดในแต่ละกรณีประสบปัญหา การปกปิดตัวตนผู้ถือครองที่ดินที่แท้จริงโดยการร่วมมือของเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ปัจจุบันปรากฏว่า เกษตรกรกำลังประสบความเดือดร้อน เนื่องจากต้องสูญเสียสิทธิในที่ดิน และกลายเป็นผู้เช่าที่ดินต้องเสีย ค่าเช่าในอัตราสูงเกินควร ที่ดินขาดการบำรุงรักษา จึงทำให้อัตราการผลิตผลเกษตรกรรมอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรม และเสียเปรียบจากการเช่าที่ดิน จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องดำเนินการแก้ไข ปัญหาดังกล่าวโดยด่วนที่สุด โดยวิธีการปฏิรูปที่ดิน เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์มากที่สุด

2. การดำเนินนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของประเทศไทย

เมื่อพูดถึงการปฏิรูปที่ดิน ก็มักจะมีผู้เข้าใจผิดอยู่เสมอว่า เป็นวิธีการและแนวความคิด ที่ประเทศซึ่งปกครองด้วยลัทธิคอมมิวนิสต์นำมาใช้ก่อนประเทศอื่น ซึ่งความจริงหาได้เป็นอย่างนั้น ถ้าเราได้ศึกษาถึงทฤษฎีเศรษฐกิจของลัทธิมาร์กซิกแล้ว เราจะพบว่าแนวความคิดในการกระจายการ ถือครองที่ดิน ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตของประเทศนั้น จะไม่มีอยู่ในทฤษฎีเศรษฐกิจแบบมาร์กซิกส์ ตรงกันข้ามทฤษฎีเศรษฐกิจแบบมาร์กซิกส์จะเน้นถึงการรวมกรรมสิทธิ์ในที่ดินปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน มีขนาดเล็กและปัญหาการไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินความต้องการพื้นที่ทำการผลิตเพิ่มเติมเพื่อ ปลูกพืชพาณิชย์ทำให้พวกเขาต้องขยายพื้นที่ทำกินเข้าไปในพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ(จามะรี เชียงทอง, 2557) เพื่อให้การผลิตทางการเกษตร เป็นการผลิตขนาดใหญ่ โดยรัฐบาลเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ ในที่ดิน ส่วนเกษตรกรจะไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน แต่จะมีฐานะเป็นกรรมกรในไร่นาเท่านั้น อย่างไรก็ตาม คอมมิวนิสต์เป็นพวกแรกที่ได้นำวิธีการปฏิรูปที่ดินมาใช้เป็นเครื่องมือต่อสู้ทางการเมืองอย่างสำคัญ และจริงจัง

จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปที่ดินเพื่อที่จะช่วยลดช่องว่างความแตกต่างในสถานะความเป็นอยู่ ของคนในสังคม และเพื่อสร้างเสถียรภาพของการเมือง ทั้งนี้ก็โดยการให้ผลประโยชน์และความ ช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจน ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ และชักนำให้เขาเหล่านั้นหันมาจงรักภัก ติและสนับสนุนรัฐบาลที่ทำการปฏิรูปที่ดิน

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จัดตั้งจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2518 เรียกโดยย่อว่า ส.ป.ก. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ดำเนินการเกี่ยวกับการปรับปรุงสิทธิการถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตลอดจนการจัดที่อยู่อาศัย ใน ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การกระจายสิทธิในที่ดิน โดยรัฐนำที่ดินของรัฐหรือที่ดินที่รัฐจัดซื้อหรือ เวนคืนจากเจ้าของที่ดินซึ่งมิได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเอง หรือมีที่ดินเกินสิทธิ ตาม พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จัดให้เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเองหรือเกษตรกร

ที่มีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การทำกิน และสถาบันเกษตรกร ได้เช่าซื้อ เช่า หรือเช่าทำประโยชน์ โดยรัฐ ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ปรับปรุงทรัพยากร ส่งเสริม และสนับสนุน ปัจจัยการผลิตที่จำเป็นต่าง ๆ และการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น และให้มีการจัดตั้งกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรเพื่อเป็นทุนหมุนเวียน และใช้จ่ายเพื่อการปฏิรูปที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

อำนาจหน้าที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร (ส.ป.ก.) มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. ดำเนินการจัดหาที่ดินเอกชนและที่ดินของรัฐมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ตลอด จนถึงการจัดที่อยู่อาศัย จัดที่ดินให้เกษตรกรทำประโยชน์ เช่า เช่าซื้อ การให้กรรมสิทธิ์และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ประสานงานส่งเสริมการเกษตร รวมทั้งการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านการปฏิรูปที่ดินและวิชาการด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกการใช้ประโยชน์พัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารจัดการทรัพยากรฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและรักษาพื้นที่เกษตรกรรม
4. บริหารกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนและ ค่าใช้จ่ายเพื่อการปฏิรูปที่ดิน การบริหารจัดการที่ดินของรัฐ การให้กู้ยืมเงินสำหรับการพัฒนาอาชีพ รวมตลอดถึงการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรมิให้สูญเสียสิทธิในที่ดิน รวมทั้งการจัดทำ สารบบที่ดินเพื่อการปฏิรูปที่ดิน
5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร พุทธศักราช 2518 ได้ให้อำนาจสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร (ส.ป.ก.) ในการจัดการที่ดินให้แก่บุคคลซึ่งไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่เพียงพอต่อการครองชีพได้เช่า เช่าซื้อ หรือให้เช่าทำประโยชน์ในที่ดิน แล้วแต่กรณี เพื่อทำเกษตรกรรมหรือเพื่ออยู่อาศัยเพื่อทำเกษตรกรรม (มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร, 2518) เนื่องจากเกษตรกรกำลังประสบความเดือดร้อน เพราะสูญเสียสิทธิในที่ดิน และกลายเป็นผู้เช่าที่ดิน ทั้งต้องเสียค่าเช่าที่ดินในอัตราสูงเกินสมควร ที่ดินขาดการบำรุงรักษาจึงทำให้อัตราการผลิตภาคเกษตรกรรมอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรม ทั้งยังเสียเปรียบจากระบบการเช่าที่ดินและการจำหน่ายผลิตผลตลอดมา ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะความยุ่งยากทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครองและการเมืองของประเทศเป็นอย่างมาก รัฐจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยด่วนที่สุด โดยวิธีการปฏิรูปที่ดิน เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินและให้การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์มากที่สุด พร้อมกับการจัดระบบการผลิตและจำหน่ายผลิตผล

เกษตรกรรม เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่เกษตรกร ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนองแนวนโยบายแห่งรัฐในการลดความเหลื่อมล้ำในฐานะของบุคคลในทางเศรษฐกิจและสังคม ตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ อันเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรไทย

จากหลักการที่ว่าเกษตรกรผู้ได้รับสิทธิในที่ดินจะต้องเป็นผู้ถือครองที่ดินด้วยตนเองและต้องใช้ที่ดินนั้นเพื่อเกษตรกรรมเท่านั้น(มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, 2518) เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือเกษตรกร ให้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองและประกอบเกษตรกรรมต่อไปอย่างยั่งยืน กฎหมายดังกล่าวจึงได้บัญญัติเรื่องการห้ามโอนที่ดินที่ได้รับกรรมสิทธิ์โดยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปยังบุคคลอื่น เว้นแต่จะเป็นการที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนให้สามารถทำได้และบัญญัติเรื่องการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรืออยู่อาศัยเพื่อเกษตรกรรม เพื่อให้เกษตรกรถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

ในการดำเนินงานของ ส.ป.ก. เจ้าหน้าที่จะมีการควบคุมการทำประโยชน์ที่ดินอยู่แล้ว โดยเจ้าหน้าที่ของ ส.ป.ก. จะลงพื้นที่สำรวจในเขตปฏิรูปที่ดิน ว่าเกษตรกรผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ที่ดินยังคงถือครองที่ดินด้วยตนเองและประกอบเกษตรกรรมที่ได้รับอนุญาตหรือไม่ แต่การดำเนินงานดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมไปถึงช่วงเวลาภายหลังการโอนกรรมสิทธิ์ตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทำให้เกิดเป็นช่องว่างทางกฎหมายที่ ส.ป.ก. ไม่อาจเอื้อมเข้าไปควบคุมการทำประโยชน์ดังกล่าวได้

จากปัญหาที่ว่า ส.ป.ก. ไม่มีการตรวจสอบการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ภายหลังจากที่ได้โอนกรรมสิทธิ์ให้แก่เกษตรกรนั้น มีสาเหตุเนื่องจากว่า ในปัจจุบัน ส.ป.ก. ยังไม่มีมาตรการในการควบคุมการทำประโยชน์ในที่ดินภายหลังการโอนกรรมสิทธิ์ตามสัญญาเช่าซื้อเพื่อเกษตรกรรมที่ชัดเจน ซึ่งเป็นผลมาจากแนวคิดเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ว่า เมื่อเกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปแล้ว เกษตรกรย่อมเป็นเจ้าของที่ดินนั้นโดยสมบูรณ์ เจ้าหน้าที่จึงไม่จำเป็นต้องติดตามควบคุมการทำประโยชน์ในที่ดินภายหลังการโอนกรรมสิทธิ์ตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอีกต่อไป (พงศกร จิตติวรรณ, 2560)

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ก่อให้เกิดประเด็นปัญหาคือ รัฐจะทราบได้อย่างไรว่า เกษตรกรผู้ที่ได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไปแล้วนั้น ยังคงถือครองที่ดินด้วยตนเองและประกอบเกษตรกรรมสมตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.2518 หรือไม่ เพราะเมื่อเกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินไปแล้วที่ดินนั้นยังต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดิน และเกษตรกรต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยเรื่องการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกร หากเกษตรกรละเมิดต่อข้อกำหนดดังกล่าว ก็ย่อมเกิดความเสียหายแก่รัฐ เป็นผลทำให้การดำเนินการปฏิรูปที่ดินล้มเหลว

สภาพปัญหาที่ดินเป็นทรัพยากรของชาติที่ควรบริหารจัดการภายใต้หลักการที่เป็นเจ้าของร่วมกันระหว่างรัฐ-ชุมชน และประชาชน โดยคำนึงถึงประโยชน์ การอนุรักษ์ฟื้นฟูเพื่อให้คนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาส แต่ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันการจัดการทรัพยากรที่ดินของรัฐขาดระบบและแนวทางที่มีประสิทธิภาพเป็นผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน มีปัญหาหลักๆ ที่สำคัญหลายประการ ได้แก่

1. ที่ดินส่วนใหญ่อยู่ในมือคนส่วนน้อยจากตัวเลขในปี พ.ศ.2549ที่ดินของประเทศไทยที่มีเอกสารสิทธิตามกฎหมายประมาณ130 ล้านไร่ ที่ดินส่วนใหญ่อยู่ในมือคนส่วนน้อย กล่าวคือ ร้อยละ 10 ของคนทั้งประเทศเป็นผู้ถือครองที่ดินมากกว่า 100 ไร่ ส่วนที่เหลือร้อยละ 90 เป็นผู้ถือครองที่ดินน้อยกว่าหรือเท่ากับ1 ไร่เท่านั้น และตัวเลขในปีพ.ศ. 2551 ผู้ถือครองที่ดิน 50 รายแรก จาก 1.49 ล้านราย ถือครองที่ดินร้อยละ 10 ของที่ดินในกรุงเทพมหานครในขณะที่ตัวเลขปี พ.ศ. 2549 คราวเรือนในภาคเกษตรมากกว่าร้อยละ 40 ไม่มีที่ดินเลยหรือถือครองที่ดินน้อยกว่า10 ไร่

2. การถือครองที่ดินโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์ซึ่งเกิดจากการซื้อขายที่ดินและการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ซึ่งไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่

3. ซึ่งเกิดจากการซื้อขายที่ดินและการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ซึ่งไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ พบว่ามีที่ดินรกร้างว่างเปล่าไม่ได้ใช้ประโยชน์

4. จุดเปลี่ยนการถือครองที่ดินสิ่งที่ทำให้ที่ดินทำกินของเกษตรกรลดลงจากมือของเกษตรกรอย่างรวดเร็ว คือการที่รัฐบาลในสมัยหนึ่ง (พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ) ออกกฎหมายสำคัญ 2 ฉบับที่เอื้อให้ต่างประเทศเข้ามาลงทุนและครอบครองที่ดินทำกินเพื่อประกอบอุตสาหกรรม คือพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 และพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ทำให้มีเงินลงทุนของต่างชาติเข้ามาลงทุนเกี่ยวกับที่ดินมากถึงร้อยละ 50 ของการลงทุนทั้งหมด รวมทั้งการออกกฎหมายเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน และกฎหมายเกี่ยวกับการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อการพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม เพื่อให้คนต่างด้าวสามารถถือครองที่ดินเพื่อประกอบธุรกิจได้ นำไปสู่การกระจุกตัวของที่ดิน

5. ปัญหาในการเข้าถึงทรัพยากรที่ดินของผู้ยากไร้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นนำไปสู่การบุกรุกเพื่อทำกินในที่ดินของรัฐประเภทต่างๆและกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการบุกรุกเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้และเขตอุทยานแห่งชาติความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรที่ดิน จึงมีแนวโน้มเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น เพราะที่ดินมีจำกัด ประชากรเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่การบริหารจัดการที่ดินของรัฐเพื่อกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง

3. สรุป

พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ของไทยนั้นบัญญัติขึ้นมาเพื่อจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกิน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเป็นธรรมในการถือครองที่ดินให้แก่เกษตรกร แต่ปรากฏว่าหลังจากที่เกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดิน กลับเกิดปรากฏการณ์ “การสูญเสียที่ดิน” ของเกษตรกร ทั้งในรูปแบบการขายที่ดินให้กับเอกชนรายอื่น แม้ว่าการขายที่ดินดังกล่าวจะต้องห้ามตามมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมก็ตาม ทำให้เกษตรกรหลายรายกลับไปอยู่ในสถานะของการเป็นผู้ไร้ที่ดินทำกินอีกครั้ง ปัญหาในการกระจายการถือครองที่ดิน และปัญหาเรื่องการจัดที่ดินทำกินให้แก่เกษตรกรจึงกลายเป็นวัฏจักรต้องแก้ไขต่อไป สิ่งหนึ่งที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้คือ บริบททางเศรษฐกิจของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลอย่างมากต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของเกษตรกร จากการเกษตรเพื่อยังชีพไปสู่อุตสาหกรรมเกษตร ทำให้การแข่งขันทางการผลิตทางเกษตรกรรมมีความเข้มข้นขึ้น และเกษตรกรจึงต้องพึ่งพิงต่อกลไกการตลาดมากขึ้น แต่ปรากฏว่ากฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องต่างๆ ไม่เปลี่ยนแปลงตามบริบทของเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังมีบทบัญญัติที่ควบคุมการเปลี่ยนแปลงสิทธิในที่ดินของเกษตรกรเพื่อป้องกันไม่ให้เกษตรกรที่ได้รับสิทธิจากการปฏิรูปที่ดินต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินไปให้แก่บุคคลอื่น ดังจะเห็นได้ในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฉบับนี้ ที่ได้กำหนดห้ามไม่ให้เกษตรกรทำการแบ่งแยกหรือโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นไปยังบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นการตกทอดทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรมหรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกร หรือสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากรรมสิทธิ์ที่เกษตรกรได้รับไปจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมนั้น หากใช้การได้ไปซึ่งกรรมสิทธิ์โดยแท้หรือสมบูรณ์ ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันเป็นหลักกฎหมายทั่วไป หากแต่กฎหมายปฏิรูปที่ดินนี้มีลักษณะเป็นกฎหมายมหาชนทางเศรษฐกิจซึ่งรัฐยังคงมีอำนาจแทรกแซงควบคุมการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในที่ดินของเกษตรกรได้

ปัญหาจากที่ไม่สามารถออกหลักเกณฑ์การตกทอดทางมรดกตามมาตรา 39 ได้เป็นผลสำเร็จอาจเนื่องมาจาก ส.ป.ก. ได้เสนอขอออกหลักเกณฑ์การตกทอดทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมเพียงคนเดียว ซึ่งได้กำหนดลำดับทายาทโดยธรรมที่มีสิทธิ์รับมรดกไว้ในมาตรา 1629 อีกทั้ง ทายาทอาจเสียไปซึ่งสิทธิ์ในการรับมรดกเฉพาะที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอื่นเท่านั้น แต่การที่ ส.ป.ก. จะรับรองสิทธิ์ในการสืบมรดกในที่ดินที่ได้รับไปจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้แก่ทายาทโดยธรรมของเกษตรกรทั้งหมด ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยให้ทายาททุกคนมีสิทธิ์ในที่ดินโดยไม่มีกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินด้วยแล้ว ก็ย่อมเป็นการขัดกับเจตนารมณ์ของ

กฎหมายปฏิรูปที่ดินที่มุ่งคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมไว้ให้แก่ผู้เป็นเกษตรกรสืบทอดชั่วลูกชั่วหลาน
คราบเท่าที่ผู้ขึ้นยังประสงค์จะประกอบเกษตรกรรมในที่ดินต่อไป

ข้อเสนอแนะ จากการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหา จึงขอเสนอแนวความคิดให้มีการแก้ไข
พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มาตรา 39 เพื่อให้การกำหนดสิทธิ์การสืบทอด
มรดกของบุคคลในที่ดินที่ได้ไปโดยการปฏิรูปที่ดิน ตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมเพื่อเป็นการคุ้มครอง
สิทธิ์ให้แก่ทายาทโดยธรรมของเกษตรกร นอกเหนือจากเจตนารมณ์ในการมุ่งควบคุมสิทธิ์ในที่ดิน โดย
กำหนดให้การตกทอดทางมรดกซึ่งสิทธิ์ในที่ดินไปยังทายาทคนใดให้เป็นไปตามหลักการปฏิรูปที่ดิน
โดยดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ยึดหลักการรับมรดกตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1629
ที่ให้ทายาทโดยชอบธรรมมีสิทธิ์รับมรดกในที่ดินตามลำดับ โดยกำหนดให้คู่สมรสและบุตรของ
เกษตรกรเป็นทายาทโดยธรรมตามลำดับแรกที่มีสิทธิ์รับมรดกร่วมกัน และตราบิตที่ทายาทโดย
ธรรมที่ยังมีชีวิตอยู่ในลำดับหนึ่งๆ ที่ระบุไว้ ทายาทโดยชอบธรรมที่อยู่ลำดับถัดลงไปย่อมไม่มีสิทธิ์ใน
ทรัพย์สินมรดกของผู้ตายเลย

2. ทายาทโดยธรรมที่จะมีสิทธิ์รับมรดกได้นั้น ให้กำหนดไว้ในมาตรา 39 ว่าต้องเป็นทายาท
โดยธรรมที่เป็นเกษตรกร ตามคำนิยามในพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมทั้งนี้
หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการตกทอดทางมรดกในที่ดินให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

3. ถ้าทายาทโดยชอบธรรมลำดับใดมีมากกว่าหนึ่งคนและแต่ละคนต่างเป็นเกษตรกรแต่ไม่
สามารถแบ่งแยกที่ดินให้เพียงพอแก่ทายาทโดยธรรมลำดับนั้น ในการประกอบเกษตรกรรมได้ก็ให้
สิทธิ์ในที่ดินนั้นตกแก่ทายาทโดยธรรมลำดับนั้นเพียงคนเดียว โดยให้ทายาทโดยธรรมที่ได้รับมรดกใน
ที่ดินมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าทดแทนที่ดินให้แก่ทายาทโดยธรรมอื่นในลำดับนั้น ที่ไม่มีสิทธิ์ได้รับมรดกตาม
ส่วนแห่งสิทธิ์ในที่ดินมรดกที่ผู้ขึ้นมีสิทธิ์จะได้รับ ซึ่งเกณฑ์การจ่ายเงินค่าทดแทนนั้น ส.ป.ก. อาจให้
ความช่วยเหลือในการจัดหาสินเชื่อให้แก่ทายาทโดยธรรมผู้ได้รับมรดกในที่ดิน เพื่อนำไปชำระเป็นค่า
ทดแทนที่ดินแก่ทายาทโดยชอบธรรมอื่น

ส่วนในกรณีที่ไม่มีทายาทโดยชอบธรรม หรือมีแต่ไม่อาจตกลงให้รับมรดกสิทธิ์ในที่ดินได้ให้
ส.ป.ก. กำหนดให้ขายที่ดินนั้นแก่สถาบันเกษตรกรหรือให้ที่ดินนั้นโอนมาเป็นของ ส.ป.ก. แล้วให้
ส.ป.ก. ชดใช้ค่าทดแทนตามจำนวนที่กำหนดให้แก่ทายาทโดยธรรมตามส่วนแห่งสิทธิ์ในที่ดินนั้น

4. เอกสารอ้างอิง

จามะรี เชียงทอง. (2557). **ชนบทไทยจากอดีตสู่อนาคต**. แผนงานสร้างเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี
(นสร.) สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (PPSI).

พงศกร จิตติวรณ, สุรพล ศรีวิทยา. (2560). มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการทำประโยชน์
ในที่ดินภายหลังการโอนกรรมสิทธิ์ตามสัญญาเช่าซื้อที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. **การประชุม
วิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2560**. วันที่ 28 เมษายน 2560. 925-934
ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 เล่ม 92 ตอนที่ 54
(5 มีนาคม 2518).

การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 English Vocabularies Learning Management Using Art Activities for the 2nd Grade Students

กัญจนพร มณีวรรณ¹

Kanjanaporn Maneewan

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะ (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้กิจกรรมศิลปะเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (3) เพื่อศึกษาความสุขของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 37 คน ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนเทศบาลวัดเหมืองแดง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะจำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความสุข สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดเนื้อหาคำศัพท์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามสาระแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ขั้นตอนการสอนแบบ 2W3P ทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ มีความสมบูรณ์ นักเรียนมีความมั่นใจ กล้าพูดคำศัพท์ ผ่านกิจกรรมศิลปะ นักเรียนมีคะแนนทดสอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษเฉลี่ยร้อยละ 94.59 โดยมีนักเรียนได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 37 คน ซึ่งผ่านเกณฑ์กำหนดให้และผลการประเมินความสุขของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้

คำสำคัญ : 1. การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ 2. กิจกรรมศิลปะ 3. กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

¹สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to 1) study of learning English vocabulary using art activities, 2) to compare the achievement of students after learning the vocabulary using art activities, compared to the 70 percent 3) to study happiness. the students have to learn English vocabulary by using art activities. The target group for this study. Year 2 students studying in 37 academic first semester of 2562, the school district is mine red. The tools used in this research include lesson plans English vocabulary by using the art of the 10 planned test achievement. Assessment happy The statistics used for data analysis were percentage, mean (\bar{X}) and standard deviation (S. D) The study was intended to determine compliance with the Standards of Learning. And behavioral objectives The content vocabulary learning English. According to the core essence of the Basic Education Act 2551 and designed lesson plans English vocabulary by using the process of teaching 2W3P make lesson plans. Complete Students are confident Say a word Through art events Student test scores in English, with 94.59 percent of students scored 80 percent or more of the 37 people who met the criteria and the assessment of students to enjoy learning.

Keywords : 1. Learning English vocabulary 2. Art activities 3. The substance of foreign language

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในโลกปัจจุบัน ทำให้มนุษยชาติทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันได้อย่างรวดเร็ว ภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาสากลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสื่อความของบุคคลที่มีความแตกต่างกันทางภาษาให้สามารถเข้าใจในเรื่องต่างๆ ได้ตรงกัน รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และวิทยาการต่างๆ จึงทำให้ภาษาอังกฤษมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยและชาวต่างชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทยให้มีประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลไทยตระหนักถึงความสำคัญ และได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษ เนื่องจากการเรียนภาษาอังกฤษจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและเกิดความมั่นใจในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศ รวมทั้งเกิดเจตคติที่ดี

ต่อภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ โดยยังคงความภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 2) ประกอบด้วยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กล่าวว่า ในสังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน ภาษาอังกฤษยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาที่ 2 และวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3) คำศัพท์เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษทั้ง 4 ด้านหากผู้เรียนมีความรู้ในด้านคำศัพท์น้อย การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านต่างๆ ก็จะไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อุปสรรคสำคัญที่ทำให้นักเรียนไทยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษได้ไม่ดีเท่าที่ควร คือ นักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่รู้จักความหมายของคำศัพท์ จดจำหรือระลึกถึงความหมายคำศัพท์ได้น้อยไม่สามารถนำคำศัพท์ไปใช้ในการติดต่อสื่อสารได้ การสอนจะเน้นตัวครูเป็นสำคัญนักเรียนจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งครู จึงทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 2) นอกจากนี้ ผู้เรียนภาษาที่มีความรู้ด้านคำศัพท์น้อย ทำให้การพัฒนาทักษะด้านภาษาเป็นไปอย่างล่าช้า จึงกล่าวได้ว่าคำศัพท์จึงเป็นกุญแจสำคัญในการเรียนรู้ภาษา ความเข้าใจภาษา การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนอีกด้วย (มยุรี สิริจันทร์ศิริวรรณ, 2550, หน้า 17) ถ้าผู้เรียนคนใดมีความรู้เรื่องคำศัพท์ไม่เพียงพอ จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียน ผู้ที่รู้ศัพท์น้อยย่อมมีความสามารถในการอ่านต่ำ และทำให้ อ่านได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ขาดแรงจูงใจที่จะอ่าน พะเยา พรหมเทศ(2549, หน้า 1) จะเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญในการเรียนรู้คำศัพท์คือการจดจำคำศัพท์ได้ เพราะความจำทำให้สามารถเก็บประสบการณ์ต่างๆที่ได้เรียนรู้ไว้ นับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะสามารถระลึกขึ้นมาได้เมื่อถึงคราวที่ต้องนำไปใช้ในเหตุการณ์หรือการเรียนรู้วิชาอื่นๆ (ศศิธร เจริญใจ, 2550, หน้า 2) เช่นเดียวกับ นิธิดา อติภัทรนนท์, 2541 อ่างถึงใน (อาทิตย์ แสมเมอริ, 2552, หน้า 3) ที่ให้ความเห็นว่า การสอนคำศัพท์นั้นมีไม่ใช่ว่าเพียงแค่นี้ให้ผู้เรียนทราบความหมาย แต่ควรครอบคลุมถึงความสามารถในการระลึกคำได้ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 2) การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นการทำงานของสมองซีกซ้าย ดังนั้นจะต้องหาวิธีการที่จะมาทำหน้าที่เชื่อมสมองทั้งสองซีกเข้าด้วยกัน จะเป็นผลทำให้เกิดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเป็นกิจกรรมที่เป็นการ

ทำงานของสมองซีกขวา เป็นกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ (สมยศ แม่นแยม, 2543, หน้า 47) กล่าวว่า การสอนคำศัพท์สามารถทำได้หลายวิธี ต้องทำให้น่าสนใจและสนุก ครูอาจสอนโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ ท่าทาง ศิลปะ เป็นต้น มีวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี และช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีจินตนาการในการเชื่อมโยงความหมายของคำศัพท์ และสามารถเก็บบันทึกข้อมูลไปสู่ความทรงจำในระยะยาว คือ การนำกิจกรรมศิลปะเข้ามาจัดกิจกรรมศิลปะเข้ามาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เพราะศิลปะศาสตร์ภาษากับทัศนศิลป์เป็นของคู่กันตามธรรมชาติ การทำงานสมองจะเป็นลักษณะการทำงานร่วมกัน ทั้งสมองซีกซ้ายและซีกขวา ดังนั้นคนเราจึงสามารถใช้จินตนาการ ดนตรี ศิลปะ และมิติสัมพันธ์ มาส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการใช้เหตุผล ภาษาและคณิตศาสตร์ได้ ดังจะเห็นได้จากสถานศึกษาส่วนใหญ่นิยมจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเอาศิลปะมาเสริมกับวิชาการ การเรียนรู้วิธีนี้น่าจะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง (สุพัทธรา ชิมเจริญ, 2549, หน้า 38-40) และสำคัญยิ่งไปกว่านั้น คือการใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ จะเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับส่วนที่ทำหน้าที่เชื่อมสมองทั้งสองซีกเข้าด้วยกันซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น(อ้างถึงในดุขฎี บริพัตร ณ อยุธยา, 2549, หน้า 11-13) การฝึกฝนปฏิบัติ (วิรัตน์ พิชญไพบุรย์, 2529, หน้า 43) ส่งเสริมให้เด็กแสดงออกตามความสนใจ นอกจากนี้ศิลปะจะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ ช่วยให้เด็กค้นคว้าทดลอง ได้พบเป้าหมายการแสดงออกพฤติกรรมเหล่านี้พัฒนาให้เด็กเกิดประสาทสัมผัสในการรับรู้ มั่นใจในการคิดและกล้าแสดงออก ซึ่งนั่นเป็นวิถีทางที่มีผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญาตนเอง (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2539, หน้า 104) ดังนั้นโรงเรียนควรปูพื้นฐานให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการทำงานศิลปะ (เกสร ธิตาจारी, 2543, หน้า 12) ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าการเรียนการสอนกลุ่มสาระต่างๆในปัจจุบันได้มีการนำศิลปะเข้ามาบูรณาการด้วย เพราะในการทำกิจกรรมศิลปะ เด็กจะเกิดการคิดวิเคราะห์และเข้าใจถึงสิ่งที่กำลังแสดงออกมา ไม่ว่าจะเป็นการวาดภาพ การเต้นรำ การแสดงดนตรี และเมื่อเด็กแสดงออกมาแล้ว จะมีการวิเคราะห์งานศิลปะของตนเองและเพื่อร่วมนชั้น ซึ่งในกระบวนการนี้เด็กจะเกิดการติดต่อสื่อสารและเกิดกระบวนการใช้และเรียนรู้คำศัพท์ได้เป็นอย่างดี Bloomfield Anne, 2000 อ้างใน (ศศิธร เจริญใจ, 2550, หน้า 3)

จากข้อความที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ การสอนคำศัพท์และการนำกิจกรรมศิลปะเข้ามาบูรณาการ ทำให้เด็กจะเกิดการคิดวิเคราะห์และเข้าใจถึงสิ่งที่กำลังแสดงออกมา และเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะ
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้กิจกรรมศิลปะ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
- 2.3 เพื่อศึกษาความสุขของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 เป็นแนวทางในการทำแผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะ
- 3.2 ได้แนวทางในการสร้างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้ใช้การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ประชากรในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 ห้อง โรงเรียนเทศบาลวัดเหมืองแดง จังหวัดแพร่ จำนวน 183 คน กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 37 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการ สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะ จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ แบบประเมินความสุข สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

5. ผลการวิจัย

การรายงานผลการศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดเหมืองแดง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะผลการศึกษาพบว่า ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามมาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตัวชี้วัด ป.2/1 ปฏิบัติตามคำสั่ง และคำขอร้องง่ายๆที่ฟัง ตัวชี้วัด ป.2/2 ระบุตัวอักษรและเสียง อ่านออกเสียงคำ สะกดคำ และอ่านประโยคง่ายๆถูกต้องตามหลักการอ่าน

ตัวชี้วัด ป.2/3 เลือกภาพตรงตามความหมายของคำ กลุ่มคำ และประโยคที่ฟังจากนั้นกำหนดเนื้อหา คำศัพท์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามสาระแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรื่อง คำ กลุ่มคำ ประโยคเดี่ยวและความหมาย เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัวของฉัน ห้องเรียนของฉัน ตัวเลข สีที่ชื่นชอบ สัตว์เลี้ยงของฉัน ผลไม้ อาหารและเครื่องดื่ม สิ่งของภายในบ้าน และงานอดิเรก ได้คำศัพท์ จำนวน 100 คำ กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการจัดการเรียนรู้เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 จากนั้นได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้ขั้นตอนการสอนแบบ 2W3P มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม (Warm up) ขั้นที่ 2 ขั้นนำเสนอ (Presentation) ขั้นที่ 3 ขั้นฝึก (Practice) ขั้นที่ 4 ขั้นนำไปใช้ (Production) และขั้นที่ 5 ขั้นสรุป (Wrap up) ซึ่งกิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เน้นการฝึกทักษะภาษาอังกฤษด้านฟัง พูด อ่าน เขียน ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ใช้กิจกรรมศิลปะได้แก่ กิจกรรมวาดภาพและระบายสี กิจกรรมการพับกระดาษ กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการสร้างภาพตัดปะโดยเลือกคำศัพท์ได้สอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ ผู้ศึกษาได้เลือกใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการจัดการเรียนการสอนได้แก่ รูปภาพระบายสี สีไม้ กาว กระดาษสี ดินน้ำมัน เป็นต้น ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ มีความสมบูรณ์ นักเรียนมีความมั่นใจ กล้าพูดคำศัพท์ กล้าแสดงออกผ่านกิจกรรมศิลปะ ส่วนขั้นสังเกตการณ์สอน นำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปใช้ในชั้นเรียนจริง โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนสื่อสารคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เป็นไปตามแผนและจุดประสงค์เพียงใด ซึ่งผลที่ได้คือ ทำให้ทราบการจัดการเรียนการสอนที่วางแผนไว้ พบว่าทุกแผนนักเรียนมีความร่วมมือและสนใจเป็นอย่างดี

จากการสังเกตการณ์จัดกิจกรรมทั้ง 10 แผน การจัดการเรียนรู้ กิจกรรมต่างๆมีความหลากหลาย นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษผ่านการทำกิจกรรมศิลปะ นักเรียนมีความมั่นใจ และครูจัดการเรียนการสอนได้ดีขึ้นมากกว่าการสอนแบบเดิมที่ไม่ได้นำกิจกรรมศิลปะมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

5.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้กิจกรรมศิลปะ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โรงเรียนเทศบาลวัดเหมืองแดง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โดยหาค่าร้อยละแล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ พบว่า นักเรียนมีคะแนนทดสอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 94.59 โดยมีนักเรียนที่ได้คะแนนตั้งแต่ ร้อยละ 80 ขึ้นไป จำนวน 37 คน ซึ่งผ่านเกณฑ์กำหนดไว้

5.3 ผลการประเมินความสุขของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 94.93 โดยมีนักเรียนจำนวน 30 คนอยู่ในระดับมากที่สุดและจำนวน 7 คน อยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะที่พัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาผลการใช้แผนการจัดการจัดการกิจกรรมศิลปะที่พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ หลังจากการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนเทศบาลวัดเหมืองแดง มีคะแนนสอบหลังเรียน เฉลี่ยร้อยละ 94.59 นักเรียนทุกคนมีคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และแสดงพฤติกรรมที่ดีต่อการเรียนการสอน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 การศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 2W3P หรือ 5 ขั้นตอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในครั้งนี้ได้สร้างขึ้น โดยยึดการจัดการเรียนรู้แบบ แบบ 2W3P หรือ 5 ขั้นตอนได้แก่ 1. ขั้นเตรียม (Warm up) 2. ขั้นนำเสนอ (Presentation) 3. ขั้นฝึก (Practice) 4. ขั้นนำไปใช้ (Production) 5. ขั้นสรุป (Wrap up) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะทางด้านภาษาอังกฤษโดยใช้ขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษแบบ 2W3P หรือ 5 ขั้นตอน ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการโครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวไว้ว่าเป็นการจัดการจัดการกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับวัย มีทักษะในการแสวงหา ครูจะใช้การจัดการจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆ ให้นักเรียนเข้าใจ เรื่องที่เรียน โดยอาจทำการสอนนักเรียนร่วมกันทั้งชั้น แล้วทำการทดสอบว่านักเรียนคนใดเข้าใจ หรือไม่เข้าใจ อย่างไรแล้วครูจึงจัดกลุ่มตามระดับความสามารถ แนวการลักษณะของแบบฝึกเหล่านี้ เป็นส่วนช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียน และให้ความร่วมมือเป็นอย่างมาก ทำให้นักเรียนสนุกสนานและพอใจที่จะติดตามทำแบบฝึกต่อไป โดยแผนการจัดการเรียนแบบ 2W3P หรือ 5 ขั้นตอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้พัฒนาขึ้นนี้จะมีการให้ผลป้อนกลับในทันทีที่ผู้สอนได้เตรียมความพร้อมและความเข้าใจ ของผู้เรียนในขั้นตอนการปฏิบัติภาระงาน แนะนำ บทเรียน เนื้อหา รูปแบบ จุดประสงค์ของภาระงานต่างๆ จากนั้นในขั้นดำเนินงานภาระงาน ได้ให้ผู้เรียนปฏิบัติภาระงานตามที่ได้รับมอบหมายในรูปแบบกิจกรรมเดี่ยว และกลุ่มวางแผนนำเสนอภาระงานตามที่ได้รับมอบหมาย สรุปผล และรายงานผลจากภาระงานที่ตนปฏิบัติโดยมีครูผู้สอนจะเป็นผู้ให้คำแนะนำและประเมินผลงานนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมิตรา อังวัฒนกุล (2540, หน้า 118 – 119) ได้กล่าวถึงข้อดีข้อจำกัดของวิธีสอนแบบ 3P ดังนี้ วิธีสอนแบบ 3P นี้มีข้อดี คือเป็นวิธีสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนภาษา คือ มุ่งให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในชีวิตจริงเป็นวิธีสอนที่เน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษา ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนภาษาเพื่อสื่อความหมายในสถานการณ์ต่าง ๆ ฝึกใช้ความคิดและมีความกล้าในการใช้ภาษาทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นคู่และเป็นกลุ่ม รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีวินัย

และความรับผิดชอบ สำหรับข้อจำกัดของวิธีสอนแบบนี้คือ วิธีสอนแบบ 3P ต้องการผู้สอนที่มีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ความเข้าใจด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม การจัดกิจกรรม และการสร้างสถานการณ์ในห้องเรียนให้เหมือนจริงเป็นวิธีสอนที่เน้นความสามารถในการสื่อสารมากกว่าความรู้ความสามารถในรูปแบบของภาษา ดังนั้นการวัดและประเมินผลตามแนวการสอนแบบ 3P จะเน้นทักษะสัมพันธ์และต้องวัดตลอด ทั้งเทอม จึงจะเห็นพัฒนาการในการสื่อสารของผู้เรียน ผู้สอนจึงต้องวัดผลอยู่ตลอดเวลาและต้องมีความรู้ทักษะในการวัดผลแบบต่างๆ และนำมาใช้อย่างถูกต้อง จึงจะทำให้ประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วย การจัดการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้กิจกรรมศิลปะ วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า หลังจากนักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์โดยใช้กิจกรรมศิลปะและทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แล้วปรากฏว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียน ได้ทำการศึกษาและค้นคว้าจากกิจกรรมในใบงานการเรียนรู้คำศัพท์ จากกิจกรรมศิลปะ จึงส่งผลให้นักเรียน สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ดังที่ สมยศ มั่นแยม (2543, หน้า 47) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะ ที่ได้จัดทำขึ้นเป็นกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนคำศัพท์ สามารถทำได้หลายวิธี ต้องทำให้น่าสนใจ และสนุก ครูอาจใช้วัสดุอุปกรณ์ ทำทางศิลปะเป็นต้น มีวิธีการหน้าที่ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้ดีและช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีจินตนาการในการเชื่อมโยงความหมายของคำศัพท์ และสามารถเก็บบันทึกข้อมูลไปสู่ความทรงจำในระยะยาว คือ การนำกิจกรรมศิลปะเข้ามาจัดกิจกรรมศิลปะ เข้ามาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพราะศิลปะศาสตร์ภาษากับทัศนศิลป์เป็นของคู่กันตามธรรมชาติ การทำงานสมองจะเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันที่สมองซีกซ้าย และขวา ดังนั้นคนเราจึงสามารถใช้จินตนาการ ดนตรี ศิลปะ และมิติสัมพันธ์ มาส่งเสริมการเรียนรู้ได้ พบว่านักเรียนที่มีการเรียนรู้ว่าจะมีความกระตือรือร้นในการศึกษาใบกิจกรรม เพื่อต้องการเรียนรู้ในกิจกรรมต่อไป ทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนมากขึ้น โดยไม่ต้องรอเรียนพร้อมกับคนอื่น จึงทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น แต่ในกลับกันก็พบว่า นักเรียนที่เรียนค่อนข้างอ่อนจะเกิดความท้อถอยเพราะนักเรียนต้องอ่านทำความเข้าใจบทเรียน ทำแบบฝึกและแบบทดสอบด้วยตนเอง ซึ่งจะศึกษาได้ช้า จึงต้องคอยกระตุ้นให้นักเรียน มีกำลังใจที่จะศึกษาบทเรียนและทำแบบฝึกในกิจกรรมต่อไป

6.3 ศึกษาความสุขของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดเหมืองแดง นักเรียนจำนวน 37 คน หลังจากการจัดกิจกรรมเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะ พบว่านักเรียนระดับความสุขต่อการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 94.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 ข้อ คือ นักเรียนชอบใบงาน นักเรียนมีความสุขที่เข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนตั้งใจ

ที่ทำกิจกรรมศิลปะ นักเรียนพอใจในการทำกิจกรรม นักเรียนรู้สึกภูมิใจในการทำกิจกรรมศิลปะ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 100) รองลงมา คือ ข้อ นักเรียนกล้าแสดงออก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 91.89) นักเรียนร่วมมือที่เข้าร่วมกิจกรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 86.49) นักเรียนมีความกระตือรือร้น (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.08)สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กิตติยวดี บุญเชื้อและคณะ, 2550) “การเรียนรู้ที่มีความสุขจะต้องมีแนวคิดพื้นฐานเกิดจากการสร้างความรักและความศรัทธาให้กับนักเรียนเพราะศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่ดีที่สุด การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการได้สัมผัส และสัมพันธ์กับของจริงและธรรมชาติ การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ตนเอง และบุคคลรอบข้างช่วยให้เขาปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การประยุกต์กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย” การพัฒนาให้เด็กเป็นคนดี เก่ง และมีความสุขต้องมีความสมดุลในการจัดกระบวนการเรียนการสอน บรรยากาศ และสภาพแวดล้อม โดยให้เด็กได้สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนรู้ และเสริมสร้างประสบการณ์ที่สร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนมีความสุขตามสภาพจริง และกระบวนการประเมินตามสภาพจริงในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้เด็กเป็นคนดี เก่ง และมีความสุขควรจะมีการส่งเสริมหรือพัฒนาเด็ก และสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) อธิบายไว้ว่า เด็กจะวาดตามสิ่งที่เขารู้สึก และศิลปะของเด็กนี้จะสะท้อนถึงอารมณ์ส่วนลึกที่อยู่ภายใน ทฤษฎีนี้ถือว่าผลงานทางศิลปะของเด็กมีอิทธิพลมาจากอารมณ์ ความรู้สึก ครูควรจะต้องเลือกเป้าหมายทางศิลปะให้เด็กมีอิสระในการแสดงออก และได้ผ่อนคลายความรู้สึกที่มีอยู่ภายใน ครูมีบทบาทเป็นเพียงผู้คอยแนะนำและสนับสนุน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

7.1.1 การจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ผู้สอนควรวางแผนการจัดกิจกรรมและกำหนดเนื้อหาของกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา

7.1.2 ก่อนทำกิจกรรมครูควรบอกบทบาทของตนเองและกำหนดข้อตกลงในชั้นเรียนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนักเรียน

7.1.3 ครูควรเตรียมสื่อการเรียนการสอนมาสำรองไว้ด้วยเพราะบางกิจกรรมนักเรียนบางคนมีความสามารถในการทำกิจกรรมได้รวดเร็วและมีความต้องการอยากทำกิจกรรมนั้นอีกครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมเพิ่มเติมได้อีก

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการพัฒนาแผนการสอนที่นำกิจกรรมอื่นๆมาบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเช่น การร้องเพลง การเล่นเกมบทบาทสมมติ

7.2.2 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมศิลปะที่พัฒนาทักษะทางด้านอื่นๆด้วยเช่น การประดิษฐ์สิ่งของเหลือใช้ การพิมพ์ภาพ

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ. (2545). **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ผล.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติวดี บุญเชื้อและคณะ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี
- เกสร ธิตะจारी. (2552). **ความคิดสร้างสรรค์**. จาก <http://www.media.academic.chula.ac.th>
- ดุขฎิบริพัตร ณ อยุธยา. (2549). **การเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ**. กรุงเทพมหานคร : รักลูกแฟมิลี่กรุ๊ป.
- พะเยา พรหมเทศ. (2549). **การใช้การสอนที่เน้นคำศัพท์เพื่อเพิ่มพูนความรู้คำศัพท์และความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับก้าวหน้า**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิธร เจริญใจ. (2550). **การศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนคำศัพท์โดยใช้กิจกรรมทัศนศิลป์และกิจกรรมการตอบสนองด้วยท่าทางที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมควร พระจันทร์ลา (2556). **การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์โดยใช้กลวิธีการเรียนรู้แบบ IDEAL ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมยศ เม่นแย้ม. (2543). **ครูไทยสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย.
- สุขพัชรา ซิ้มเจริญ. (2549). **การบริหารสมองของคนทุกวัย**. กรุงเทพมหานคร : สวัสดิ์การพิมพ์.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล . (2540). **วิธีสอนภาษาอังกฤษ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาทิตย์ แสมเมอวี. (2552). **การใช้กิจกรรมตามแนวคิดโปรแกรมภาษาประสาทสัมผัสเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ความคงทนในการจำและทัศนคติเชิงบวกของผู้เรียน**.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

9. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรรัตน์ วัฒนารุท ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาที่ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นตรวจสอบ และแก้ไขร่างงานวิจัยมาโดยตลอด ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรรัตน์ วัฒนารุท ซึ่งได้กรุณาตรวจแก้ไขงานวิจัยฉบับนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงเจ้าหน้าที่วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา สะดวกด้านอำนวยความสะดวก และประสานงาน ในการทำงานวิจัยให้ผู้เขียนตลอดมาตลอดจนค้นคว้าหาข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์

Participation in Students' Educational Development of Parents to the Primary
School Huaykrung School under Bankong Sub-district,
Bankog District, Uttaradit Province

คมสัน พิมพ์ทุม¹, ทนากกร ศรีก้อ¹, ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ^{1,2},
Konsan Pimtum¹, Tanakorn Sirkoh¹, Dr.Kritchaya Wicheanpers^{1,2},
ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์^{1,2}, ผศ.ดร.พชรदनัย วัชรธนพัฒน์ธาดา³
Dr.Somkriat Inthawong^{1,2}, Asst. Prof. Dr.Patcharadanai Watcharatanapattada³
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนสถานศึกษา ด้านกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ที่บ้าน ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ของเด็กที่ได้รับจากโรงเรียน และด้านการส่งเสริมพัฒนาการโดยจำแนกตามเพศ อายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 132 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผู้ปกครองที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : 1. การมีส่วนร่วม 2. การพัฒนาการศึกษา 3. ผู้ปกครอง 4. โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์

¹ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

² ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

³ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

ABSTRACT

The thesis aims 1) to study the participation in students' educational development of parents to the primary school Huaykrung School under Bangkok sub-district, Bangkok district, Uttaradit Province and 2) to compare the opinion of parents to participation in educational development in 5 aspects which were considered; participation in school-supporting aspect, participation in school-activities aspect, participation in home-experiences aspect, participation in strengthening students' experiences at school aspect and participation in enhancing students' development aspect. It was classified by students' sex and ages. The samples were 132 parents of Huaykrung School, Uttaradit. The five-rating-scale questionnaire was used for instrument of the study. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance. The result of this research found that parents participated in education development, overview in height level and parents with gender and age difference have opinion to participate in education development, overview not difference.

Keywords : 1. Participation 2. Educational Development 3. Parents 4. Huaykrung School under Bangkok sub-district, Bangkok district, Uttaradit Province

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะการจัดการศึกษาถือเป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งช่วยในการจัดคุณภาพชีวิตของคนในชาติให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข อีกทั้งยังมีส่วนในการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายรวมถึงเกื้อกูลต่อการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ ดังนั้นความมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาของ ชาติจึงเน้นที่การพัฒนาบุคคลให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจ โดยรัฐจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการดูแลการศึกษาของ ชาติเอง ในระยะเวลาที่ผ่านมา กลับพบว่าการศึกษามีข้อจำกัดจากทั้งระบบการแข่งขันทาง การศึกษา กระบวนการเรียนรู้ที่ยังขาดประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนขาดการพัฒนาเด็กไร้ความสุขที่จะเรียนรู้ ครูถูกคาดหวังและเรียกร้องในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งส่งผลให้ครูขาดขวัญกำลังใจในการที่จะเรียนรู้และพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพ ถึงแม้จะมีผู้ปกครอง นักเรียนได้เข้ามาร่วมมือเฉพาะทางด้านวัสดุหรือเงิน

บริจาคเท่านั้น ดังนั้นการร่วมมือทางด้านการ พัฒนาการศึกษาระบบของความคิดวิเคราะห์เพื่อ พัฒนาระบบการจัดการศึกษาจึงยังไม่ เกิดขึ้น ความร่วมมือจึงมีลักษณะเฉพาะบางกรณีเสีย มากกว่าและยังไม่สามารถก่อประโยชน์ได้ อย่างเต็มที่ (อภิญา เวชชัย, 2544, หน้า 106)

การมีส่วนร่วมของประชาชนนับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้ว่า กิจกรรมการพัฒนาใด ๆ ก็ตาม หากประชาชนไม่มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของและลงมือดำเนินกิจกรรม ด้วยตนเองแล้วกิจกรรมนั้นก็อาจจะสำเร็จและดำรงอยู่ได้ แต่ถ้าหากว่าประชาชนมีความรู้มีความ เข้าใจในกระบวนการอย่างถ่องแท้สามารถมองเห็นและคาดหวังไว้ในผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อ ตนเอง ครอบครัว และชุมชน ทั้งยังรับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอจนเกิดความตระหนักในปัญหาของ ตนเองดีรรณหาทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลง จนเกิดการตัดสินใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของชุมชนซึ่งนำไปสู่ความยั่งยืนของกิจกรรมพร้อมทั้งจะ ช่วยให้เกิดความซื่อสัตย์และความสามารถของประชาชนให้มากขึ้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมตามทัศนะของ เอกชัย กี่สุขพันธ์(2542, หน้า 114)

การจัดการศึกษาถือได้ว่าเป็นหน้าที่ของทุกคน และทุกฝ่ายต้องร่วมกันจัดการศึกษาให้ มี ประสิทธิภาพสอดคล้องกับชุมชน สังคมและผู้เรียน โดยเฉพาะผู้ปกครองซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมที่ สำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีลักษณะที่ดีงาม ตามที่สังคม ต้องการ (อภิรัตน์ ถาวรนนท์, 2546, หน้า 2) โรงเรียนบ้านห้วยครั้ง ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน เป็นเวลา 15 ปี ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยให้สถานศึกษาจัดทำ หลักสูตรขึ้นโดยมีหลักสูตรแกนกลางเป็นแนวทางการจัดทำจึงเห็นได้ว่าพ่อแม่จะนับว่าเป็นครูคนแรก และเป็นครูคนที่สำคัญที่สุดของเด็ก เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญยิ่งในการให้ความรู้ ประสบการณ์แก่เด็ก (กฤษณี ภูพัฒน์, 2538, หน้า 12) และในปัจจุบันมีปัญหาในการเรียนและมีจำนวนนักเรียนที่ลด น้อยลง จึงทำให้ผู้วิจัยอยากทราบสาเหตุในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแบบอย่างในการให้ ความรู้ ของเด็ก นอกจากนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองยังมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตแข็งแรง มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีหน้าที่ในการเสริมและสนับสนุนทางด้านการศึกษา เชื่อมโยงต่อจากโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องรู้บทบาทและหน้าที่ของตน ในการที่จะช่วยให้เด็ก เกิดการพัฒนาทุกด้าน ผู้ปกครองที่ดีจึงจำเป็นต้องมีทักษะ มีความสามารถ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนา การศึกษา ของผู้ปกครองนักเรียน เพราะการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะเน้นให้ความสำคัญ ของการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง พ่อ แม่ นักเรียน โดยเฉพาะปัจจุบันการปฏิรูปการศึกษาเน้นให้ ผู้ปกครองได้เข้ามามี บทบาทสำคัญในการช่วยจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านห้วยครั้ง อำเภอบ้าน โศก จังหวัดอุดรธานี ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนสถานศึกษา ด้านกิจกรรมของสถานศึกษา

ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ที่บ้าน ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ของเด็กที่ได้รับจากโรงเรียน และ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ อาจได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ต่อการจัดการศึกษา เพื่อสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนงานในการให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ โดยจำแนกตามเพศ อายุ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน นักเรียน ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาเป็นประโยชน์แก่ผู้ปกครองของนักเรียน และสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนงานให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 200 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 132 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจาก ตารางกำหนดขนาดของเครซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 608-610) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ เพศ และอายุ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยครั่ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิตถ์ในสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาค้นคว้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยครั้ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D.=0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับมาก 3 ด้านได้แก่ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ที่บ้าน ($\bar{X} = 4.16$, S.D.=0.47) ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ของเด็กที่ได้รับจากโรงเรียน ($\bar{X} = 3.65$, S.D.=0.40) และด้านการส่งเสริมพัฒนาการ ($\bar{X} = 3.58$, S.D.=0.29) และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ด้านกิจกรรมของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.39$, S.D.=0.53) รองลงมาได้แก่ด้านการสนับสนุนสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.12$, S.D.=0.58)

5.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านห้วยครั้ง หนองใส โดยจำแนกตาม เพศ อายุ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ได้ดังนี้

5.3.1 ผู้ปกครองที่มีเพศชายและหญิงต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะ แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองที่มีเพศชายและหญิง มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของบุตรหลานเท่ากัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุตรหลานทุกคนได้ศึกษาเท่าเทียมกัน ตัวแปรศึกษานี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่มีต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านกิจกรรมของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .05 โดยเพศชายมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัยที่ตั้งไว้

5.3.2 ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาโดยรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอายุที่เท่าเทียมกันในการดูแลบุตรหลาน มีความเข้าใจและดูแลบุตรหลานได้ไม่ว่าผู้ปกครองจะมีอายุน้อยหรือมาก ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาจะไม่มีปัญหาในเรื่องของอายุซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัย

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 ด้านการสนับสนุนสถานศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ปกครองมีส่วนให้ความร่วมมือในเรื่องในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้ความร่วมมือพัฒนาสภาพของโรงเรียนการให้ข้อมูลเด็กกับผู้เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือ สนับสนุน ปฏิบัติตามระเบียบและ ข้อกำหนดของโรงเรียน ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสำรวจต่าง ๆ ของทางโรงเรียน และมาพบครูประจำชั้นเพื่อรับทราบ

พัฒนาการของเด็กตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมภู อุประการ, (2548, หน้า 35 -36) ได้ศึกษา การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในรูปของวัสดุ สิ่งของและกำลังทรัพย์ หมายถึง การที่ผู้ปกครองบริจาคสิ่งของเครื่องใช้และทรัพย์สินให้กับโรงเรียน เพื่อนำไปใช้ในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก เช่น การให้วัสดุเหลือใช้เพื่อให้ครูนำไปทำอุปกรณ์การสอน การให้ของเล่นและเครื่องเล่นสนาม เสื้อผ้า โต๊ะ เก้าอี้ รวมทั้งการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากจนหรือการให้ทุนทำอาหารกลางวันให้เด็กยากจน ในการให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียน

6.2 ด้านกิจกรรมของสถานศึกษา พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยรวมและรายช้อมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็น เพราะผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและเป็น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเอง ผู้ปกครองได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นและสร้าง ความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองกับครู และระหว่างผู้ปกครองด้วยกัน เป็นการช่วยลดปัญหา ความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างครูกับผู้ปกครองอันจะส่งผลต่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพร สุมนดิษฐ์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน กงทัพบกอุปถัมภ์สื่อสารสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ด้านวิชาการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเสริมสร้างให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตรวจดูแบบฝึกหัดและงานนักเรียนที่ได้รับตรวจสอบจากผู้สอนครบถ้วนและถูกต้อง การติดตามผลการเรียนและแสดงความคิดเห็นในสมุดรายงานประจำตัวเป็นอันดับสอง และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีส่วนร่วมเป็นอันดับสุดท้าย 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียนโดยมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการสนับสนุนให้นักเรียนมาโรงเรียนทุกวันและเป็นคนตรงต่อเวลาเป็นอันดับหนึ่งรองลงมาเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสามัคคี ประหยัด อุดม และส่งเสริมให้นักเรียนทำการบ้านและส่งงานทุกชิ้นตามกำหนด ให้ความสนใจติดต่อพบปะครูเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนเป็นอันดับสุดท้าย 3) ด้านร่วมลงทุนหรือจูงใจให้ผู้อื่นร่วมลงทุน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการรณรงค์เพื่อจัดหาทุนจากแหล่งทุน และร่วมประชาสัมพันธ์เพื่อชักชวนให้ร่วมทุนหรือการพัฒนาโรงเรียน บริจาคทรัพย์สินในการพัฒนาโรงเรียน และการบริจาควัสดุสิ่งของให้แก่โรงเรียนเป็นอันดับสุดท้าย

6.3 ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ที่บ้าน พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยรวมและรายช้อมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ปกครองมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานในเรื่องการส่งเสริม ประสบการณ์ให้กับเด็ก การให้ความรู้กิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การสร้างวินัยให้กับ เด็ก เนื่องจากผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานตนเองเป็นเด็กเรียนเก่ง เป็นสิ่งที่ผู้ปกครองเกิด ความภาคภูมิใจรวมถึงการตีความเพื่อที่จะพาลูกไปสอบเข้าโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิช พานิชวงษ์, (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครองนักเรียนในการ ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีเพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียน ความรู้เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมและ เจตคติต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของ นักเรียนเพื่อศึกษาตัวแปรในการทำนายนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ในด้านความรู้ และด้านพฤติกรรม ตัวแปรจำนวนบุตร และตำแหน่งทางสังคมในท้องถิ่นพบว่า ไม่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

6.4 ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ของเด็กที่ได้รับจากโรงเรียน พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ปกครองเสริมสร้างประสบการณ์ของเด็กคอยดูแล แนะนำในการทำกรบ้าน การเสริมแนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ กระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมที่โรงเรียนมอบหมายและการเตรียมและจัดหาสื่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา เปรมพงษ์ (2550, หน้า 67-69) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตรหลาน โรงเรียนเครือข่ายคณะคณิศพระหฤทัย ของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่า ผู้ปกครองเข้าร่วม การปฐมนิเทศมากที่สุด การได้รับความรู้จากการอบรม พบว่าผู้ปกครอง ได้รับความรู้เกี่ยวกับ นโยบายการเรียนการสอนของโรงเรียนมากที่สุด การรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของ โรงเรียน พบว่าผู้ปกครองได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางจดหมาย ด้านการมีส่วนร่วมในการ เสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก พบว่าผู้ปกครองได้จัดหาหนังสือภาพให้เด็กดู มากที่สุด การมีส่วนร่วมในการเสริมความรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากโรงเรียนและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน พบว่า ผู้ปกครอง ได้ดูแลทำการบ้าน มากที่สุด การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก พบว่าผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายและเล่น มากที่สุด การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ และสังคมของเด็ก พบว่าผู้ปกครองได้ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองมากที่สุด การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก พบว่า ผู้ปกครองสนใจในการอ่านและการเขียนของลูก มากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา พบว่าผู้ปกครองให้ความร่วมมือสนับสนุนและปฏิบัติตามข้อกำหนดของ โรงเรียน มากที่สุด

6.5 ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาโดยรวมและรายข้อมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้ปกครองมีส่วนส่งเสริมให้เด็กมีมารยาทรู้จักกล่าวคำ สวัสดี ขอโทษตามโอกาส ฝึกให้เด็กรักษา สุขอนามัยความสะอาดของร่างกาย ฝึกให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเอง ส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกาย และเล่นอย่างเสรีและส่งเสริมให้เด็กมีวินัย

ในตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่นและปฏิบัติตามข้อตกลง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ อิดา พัททซ์สินสุข (2542, หน้า 79–86) กล่าวว่าครอบครัวมีบทบาท สำคัญมากต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก บ้านคือสถานศึกษาแห่งแรกของเด็กมีพ่อแม่และ บุคคลในครอบครัวเป็นครูของเด็ก เด็กเรียนรู้และได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาแตกต่างกันบนพื้นฐาน ความเชื่อความรู้ ความเข้าใจของแต่ละครอบครัวจนกระทั่งเด็กถึงวัยที่พ่อแม่พามาเข้าโรงเรียน อนุบาลเด็กแต่ละคนไม่ได้แตกต่างกันเฉพาะหน้าตาเท่านั้น พื้นฐานทางอารมณ์และประสบการณ์ ก็จะแตกต่างกันไปด้วย ความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงเป็นสิ่งที่ครูอนุบาล ต้องตระหนักให้มาก มิฉะนั้นเราจะคาดหวังว่าเด็กทุกคนจะเหมือนกัน พูตรู้เรื่องเหมือนกันช่วยตัวเองได้เหมือนกันหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริ กติกา, (2540, หน้า 30) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้ และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดอนุบาลศึกษาโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับมาก พบว่าแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง นักเรียนส่วนใหญ่สามารถมีส่วนร่วมในการจัดอนุบาลศึกษาทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการเลี้ยงดู ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชน การมีส่วนร่วมด้านการเลี้ยงดูและการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้

7.1.1 ด้านการสนับสนุนสถานศึกษา ควรเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมในการพัฒนาและขอความร่วมมือสนับสนุนงบประมาณบริจาคทุนการศึกษาให้กับโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนดี ประพฤติดี แต่ขาดทุนทรัพย์ บริจาคสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยให้กับโรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นวิทยากรรับเชิญให้กับโรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ ช่วยในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลและ กิจกรรมต่าง ๆ ของ โรงเรียน ให้ความร่วมมือพัฒนาสภาพของโรงเรียน การให้ข้อมูลเด็กกับผู้เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือสนับสนุน ปฏิบัติตามระเบียบและข้อกำหนดของโรงเรียน มาพบครูประจำชั้นเพื่อรับทราบพัฒนาการของเด็กตามเวลาที่ โรงเรียนกำหนด เชิญผู้ปกครอง เข้าร่วมให้มากกว่านี้

7.1.2 ด้านกิจกรรมของสถานศึกษา ควรเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมในวันปฐมนิเทศ การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับตัวนักเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของชาติที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น วันขึ้นปีใหม่ เชิญ ผู้ปกครองเข้าร่วมให้มากกว่านี้

7.1.3 ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ที่บ้าน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในระดับมากอยู่แล้ว และควรสนับสนุนให้มากยิ่งขึ้นในปีต่อไป

7.1.4 ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ของเด็กที่ได้รับจากโรงเรียน ควรเชิญผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือในการเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการค้นคว้ามากยิ่งขึ้น

7.1.5 ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในระดับ
มากอยู่แล้ว ควรสนับสนุนให้มากยิ่งขึ้นในปีต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยครั่ง
อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี

7.2.2 ควรวิจัยและพัฒนาการสนับสนุนการศึกษา ของ ผู้ปกครองในสังกัดอื่น ๆ
เพื่อศึกษาว่า ผู้ปกครองที่อยู่ในบริบทที่ต่างกันจะมีความแตกต่างกันในเรื่องใดบ้าง

8. เอกสารอ้างอิง

- กฤษณี ภูพัฒน์. (2538). การศึกษาความสามารถของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้และไม่ใช้
จดหมายข่าวแบบสื่อสารสองทาง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนิษฐา เปรมพงษ์. (2550). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการ
เรียนรู้ของบุตร โรงเรียนศรีนครินทรวิโรฒวิทยาสงครามราชภัฏนครราชสีมา. ปรินญา
ณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชมภู อุปการ. (2548). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนราชประชานุเคราะห์
และ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ภาคใต้. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธิดา พิทักษ์สินสุข. (2542). เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชน ระดับก่อนประถมศึกษา.
กองโรงเรียนสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สิริพร สุมนดิษฐ์. (2549). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของ
โรงเรียนกองทัพกอบกู้กัมพูชาสื่อสารสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อภิญา เวชชชัย. (2544). รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการ
พัฒนาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อภิรัตน์ ถาวรนนท์. (2546). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนกุญบุรีวิทยา
อำเภอกุญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย
: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2542). การบริหาร ทักษะ และการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขนาดเล็กของจังหวัดชัยภูมิ
Study of the State of Science Teaching and Learning Management in
Small Schools of Chaiyaphum Province

ดร.จีราภรณ์ จันทร์เชียน¹, วิชชุตตา อ้วนศรีเมือง², ปารณีย์ ชมภูพระ³,
Dr.Jeeraporn Chankian, Wichuta Aonsrimuang, Paranee Chomphuphra,
ดุขฎิพร หิรัญ⁴, ปภัสรา ระกิติ⁵,
Dudsadeeporn Hirun⁴, Papass Rarakiti
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ของกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดชัยภูมิ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ประจำปีการศึกษา 2561 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านการบริหารจัดการ มีอำนาจจำแนกระหว่าง .27 - .80 โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อ คະแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยทีมผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้สอน ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่จบตรงเอกวิทยาศาสตร์ ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในเรื่องทักษะการทดลอง ผู้สอน เน้นความรู้ในแบบเรียนโดยไม่ได้มีการปฏิบัติการทดลองโดย ยึดหนังสือตามสำนักพิมพ์เป็นหลัก ผู้สอนขาดแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในการทดสอบท้ายบทเรียนและปลายภาคที่พบมากคือครูผู้สอนไม่มีความชำนาญในการสร้างแบบทดสอบในการคิดวิเคราะห์ ด้านผู้เรียนพบว่าผู้เรียนไม่สามารถออกแบบการทดลองเองได้ ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเวลาในการทำกิจกรรมการทดลองไม่เพียงพอ

¹ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

² อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

³ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

⁴ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

⁵ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ขาดอุปกรณ์และสารเคมี ที่ใช้ในการทดลองภาระงานในชั้นเรียนของครูมากส่งผลต่อการจัดเตรียมการ
เรียนการสอน

คำสำคัญ : 1. การสอนวิทยาศาสตร์ 2. โรงเรียนขนาดเล็ก 3. สภาพปัญหา

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to study the state of science teaching and learning management. Of small school groups in Chaiyaphum Province Grade level 1 - 6, academic year 2018, the sample group is Primary school teachers in a small group of 60 students Tools used in this research is that the query is divided into 3 areas, instructors, students, and the side-side management have the power to distinguish between .27-80. charge full Data analysis, statistical method to find the average score of percent, and the standard deviation by a team of researchers collect data manually. The research found that the instructor side. Elementary school teachers who teach science, most don't end a standout science affect teaching. On the subject of experimental skills. The instructor. The emphasis in the study without having to experiment by anchor books imprint, is primary. Teachers lack motivation in science teaching and learning activities. Testing and final lesson. The most common is that teachers do not have the expertise to create quizzes on critical thinking. The students found Students can design their own experiments. Students lack motivation to learn science class managed services. Time to do was not enough. Lack of equipment and chemicals The trial workload of teachers in the classroom. Affect the provision of teaching and learning.

Keywords : 1.Science teaching 2. Small school 3. problem condition

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

โลกแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการติดต่อสื่อสารทางเทคโนโลยี สามารถส่งข่าวสารถึงกันได้ในเวลาเพียงไม่กี่วินาที ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการดำรงชีพของคนในสังคมอย่างทั่วถึง ทั้งด้านบวกและด้านลบ การดำรงชีวิตในสังคมของตนยุคนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อที่จะสามารถคิดวิเคราะห์ได้ การศึกษาถือเป็น

รากฐานของการเตรียมความพร้อมในการออกไปดำรงชีวิตในสังคม ดังนั้นผู้สอนจึงต้องมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะที่จะออกไปใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 จากการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินการ ติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา ปัญหาที่ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไข หลายประการ ได้แก่ ในด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน/สถานศึกษา พบว่ามีสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ประเมินของสมศ. ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (อุทุมพร จามรมาน, 2553, หน้า 13)

เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาลโดยคิดเป็นรายหัวนักเรียน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ กล่าวคือ ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลงปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่นักเรียนบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อย ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนประถมที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และมีนักเรียนศึกษาอยู่จำนวน 80 คน หากยึดตามเกณฑ์ของสพฐ. โรงเรียนแห่งนี้จะได้รับการจัดสรรครูเพียง 4 คนเท่านั้น ซึ่งไม่พอสับกับจำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอน ดังนั้นโรงเรียนดังกล่าว จึงประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน และครูไม่ครบทุกสาขาวิชา (รายงานที่ดีอาร์ไอแนวทางแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก)

กิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี เป็นการพัฒนาระบบการคิด ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้สืบค้นความรู้อีกมากมายในธรรมชาติจริงได้ ประการแรกกิจกรรมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสที่จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ช่วยให้โลกดีขึ้น เช่น กิจกรรมทางสิ่งแวดล้อม ประการที่สองกิจกรรมวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักเรียนได้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในธรรมชาติได้ด้วยตนเอง ประการที่สาม กิจกรรมวิทยาศาสตร์ช่วยให้ความเข้าใจแทนความกลัวและความไม่เชื่อในหลักการของธรรมชาติ ประการที่สี่กิจกรรมวิทยาศาสตร์เน้นให้เห็นถึงความมหัสจรรย์ของธรรมชาติ และประการสุดท้าย คือกิจกรรมวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดการทดลองด้วยตนเองมากกว่าที่จะเชื่อตามที่ผู้อื่นบอก (จรรยา สุจารีกุล) ในการสอนวิทยาศาสตร์ จะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด ผู้สอนต้องสร้างความกระตือรือร้น สร้างสถานการณ์ หรือใช้สถานการณ์จริง จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และตั้งคำถามให้ผู้เรียนได้ค้นหาเหตุผล เสมอ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2551) ในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีทักษะการคิดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถทำได้โดยการสอนผ่านวิชาวิทยาศาสตร์และ สมควรที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับทุกคน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2548)

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ด้านการศึกษาของไทยในช่วงปีการศึกษา 2544–2555 ที่ผ่านมามีพบว่า ผลการประเมินผู้เรียนในโครงการ PISA พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับโครงการ TIMSS ประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาวิทยาศาสตร์ พบว่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และคะแนนลดลงจากปีก่อน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555) ทั้งนี้ได้มีผลการวิเคราะห์ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ซึ่งได้แก่ ปัจจัยคุณภาพของครูผู้สอน เทคนิควิธีการสอนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการคิดวิเคราะห์ ขาดรูปแบบวิธีการ เรียนการสอนที่เหมาะสมและขาดครูที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน (สกศ. 2555)

จากความสำคัญของการสอนวิทยาศาสตร์ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะและทำหน้าที่รับผิดชอบการเรียนการสอนในสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป จึงสนใจที่จะศึกษาความเข้าใจในการเรียนการสอนและสภาพทั่วไปในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาพัฒนาปรับปรุง ในการสอนวิทยาศาสตร์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาของกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดชัยภูมิ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ข้อมูลการสอนวิทยาศาสตร์ ตามสภาพจริง ของโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อเป็นแนวทางในการนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน

3.2 เพื่อนำจุดเด่นในการสอนวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนขนาดเล็กมาส่งเสริมให้เต็มศักยภาพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์นิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ในการเก็บข้อมูลจากผู้วิจัยได้ดำเนินการ เป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ผู้วิจัย ได้ทำการสัมภาษณ์ กับครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 40 โรงเรียน ใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอคอนสาร อำเภอคอนสวรรค์ อำเภอเมืองชัยภูมิ และอำเภอภักดีชุมพล เพื่อให้ได้เบื้องต้นในการจัดการเรียนการสอน

ระยะที่ 2 ผู้วิจัย ได้ลงพื้นที่ใช้แบบสอบถาม กับคุณครูที่สอนวิทยาศาสตร์ที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในเขตบริการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในอำเภอ คอนสวรรค์ และ

อำเภอคอนสาร จำนวน 60 คนโดยกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบสอบถาม โดย แบ่งเป็นด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 148 โรงเรียน จำนวน 148 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 60 โรงเรียน จำนวน 60 คนในจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

7. ผลการวิจัย

แบบสอบถาม	ร้อยละ
ด้านผู้สอน	
1. ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ตรงกับวุฒิการศึกษา	60
2. ครูสามารถถ่ายทอดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้	76
3. ครูผู้สอนฝึกทักษะการปฏิบัติการทดลองให้กับผู้เรียน	67
4. ครูผู้สอนใช้หนังสือตามสำนักพิมพ์ใดสำนักพิมพ์หนึ่งเพื่อความสะดวกในการสอน	89
5. ผู้สอนขาดแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์	52
6. ผู้สอนออกข้อสอบด้วยตนเอง โดยใช้ข้อสอบแบบคิดวิเคราะห์	50
ด้านผู้เรียน	
1. ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์	57
2. ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการทดลองด้วยตนเอง	58
3. ผู้เรียนออกแบบการทดลองเอง	45
ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน	
1. เวลาในการทำกิจกรรมการทดลองไม่เพียงพอ	65
2. การบูรณาการทรัพยากรในท้องถิ่น มาใช้ในการจัดการเรียนรู้	58
3. ขาดอุปกรณ์และสารเคมี ที่ใช้ในการทดลอง	92
4. มีการวัดและการประเมินผลโดยใช้แบบทดสอบ	85
5. มีการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริงจากการปฏิบัติ	56
6. ภาระงานในชั้นเรียนของครูมาก ส่งผลต่อการจัดเตรียมการเรียนการสอน	78

จากตารางพบว่า ด้านผู้สอน ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่จบตรงเอกวิทยาศาสตร์ ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในเรื่องทักษะการทดลอง ผู้สอนเน้นความรู้ในแบบเรียนโดยไม่ได้มีการปฏิบัติการทดลองโดย ยึดหนังสือตามสำนักพิมพ์เป็นหลัก ผู้สอนขาดแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในการทดสอบท้ายบทเรียนและปลายภาคที่พบบ่อยคือครูผู้สอนไม่มีความชำนาญในการสร้างแบบทดสอบในการคิดวิเคราะห์ ด้านผู้เรียนพบว่าผู้เรียนไม่สามารถออกแบบการทดลองเองได้ ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนเวลาในการทำกิจกรรมการทดลองไม่เพียงพอขาดอุปกรณ์และสารเคมี ที่ใช้ในการทดลองภาระงานในชั้นเรียนของครูมากส่งผลต่อการจัดเตรียมการเรียนการสอน

8. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการทดลอง ด้านผู้สอน จะเห็นว่า ผู้สอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนถึงร้อยละ 60 ที่ไม่ได้จบตรงสาขาวิทยาศาสตร์ ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดในศาสตร์เฉพาะที่เป็นปฏิบัติการสอนวิทยาศาสตร์ได้อย่างครบถ้วนและขาดการประยุกต์ใช้บริบทจากชุมชนมาเป็นแหล่งการเรียนรู้ อีกทั้ง ปัญหาที่พบบ่อยที่สุดในเรื่องการบริหารจัดการ คือ การขาดอุปกรณ์และสารเคมีที่ใช้ในการทดลอง และงานอื่นๆ ในโรงเรียนมีมาก ทำให้ส่งผลกระทบต่อการสอนของผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา(2551, หน้า 2-3) ได้สรุปปัญหาสำคัญ ๆ ของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้ นักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดอื่น ๆ อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัยต่าง ๆ เช่น มีครูไม่ครบชั้น ขาดแคลนสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 1)และสอดคล้องกับ กรองแก้ว จันทร์เกตุ (2548, หน้า 123-124)ที่ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมและมีการกำหนดการนิเทศ ติดตามผล และประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรกำหนดเป้าหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดความรู้ ความชำนาญในวิชาการ และวิชาชีพ การดำเนินงานการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรจัดครูเข้ารับการอบรมให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมที่จัดต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาหรือท้องถิ่น

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ควรมีการศึกษารูปแบบและเทคนิคการสอนวิทยาศาสตร์โดยนำบริบทในชุมชนที่มีการผสมผสานกันหลากหลายรูปแบบเพื่อกระตุ้นความสนใจให้นักเรียน

9.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน เพื่อสอบถามถึงความพึงพอใจ สภาพ ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งจุดเด่นและข้อเสนอแนะที่ควรพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

10. เอกสารอ้างอิง

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.**

จังหวัดปทุมธานี. รายงานการวิจัย. ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง**

หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสายงานผู้บริหารในสถานศึกษาปีงบประมาณ 2547. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา : ระเบียบ**

วาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551 – 2555). กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

รายงานทีดีอาร์ไอ. (2558). **แนวทางแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก.** สืบค้น 25 พฤษภาคม 2561

จาก <http://tdri.or.th/publications/wb113/>

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). **การพัฒนาการคิด.** กรุงเทพมหานคร : 9119 เทคนิคพรินติ้ง.

อุทุมพร จามรมาน. (2553). **แบบและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา : การวิจัยรายกรณี.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2548). **วิธีวิทยาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ:**

พัฒนาคุณภาพวิชาการ

จริยา สุจารีกุล. (2552). **วิทยาศาสตร์คือ..** สืบค้นเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2561 จาก [http://www.ipstacth/](http://www.ipstacth/article/science-p/sci-p14.html)

[article/science-p/sci-p14.html](http://www.ipstacth/article/science-p/sci-p14.html)

11. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขนาดเล็กของจังหวัดชัยภูมิ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี จากความร่วมมือของทีมนักวิจัย สาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ขอขอบพระคุณ ท่าน ผศ.ดร. สุนันท์ สีพาย อาจารย์ ดร. เพียงแข ภูผายาง และ อาจารย์ ดร.นฤมล ภูสิงห์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ทีมผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายธนชน มุทาพร ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 และ นายพรภิมรย์ สุทธิกานต์ รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่ได้ให้การส่งเสริม สนับสนุน ในการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งขอพระคุณ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และคุณครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนขนาดเล็ก ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินการวิจัยสำเร็จ ลุล่วงด้วยดี ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเป็นเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนให้กับเยาวชนในโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

การศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่
The Study of Administrative Skills of the School Director
in Song District, Phrae Province

กมลธิดา ปองสลัด¹, รศ.ดร.ประภาพรณ รักเลี้ยง³, ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ^{1,2},
Kamontida Pongsalad¹, Assoc. Prof. Dr.Prapapan Rukriang, Asst. Prof. Dr.Manop Ketmek^{1,2},
ดร.วินิจ คนขยัน^{1,2}, ดร.เตือนใจ เขียนชานาจ^{1,2}
Dr.Vinij Konkayan, Dr.Tuenjai Keanchanaj
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำแนกตามเพศและประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวน 108 คน โดยการเทียบตารางของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบเปรียบเทียบโดยใช้ค่าที ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารงานของอำนวยการโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านครองคน ด้านบริหารจัดการ ด้านเทคนิค ด้านความคิดรวบยอดตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบครูที่มีเพศต่างกัน มีทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการครองคน ด้านเทคนิค ด้านบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

² ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

³ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

และด้านความคิดรวบยอดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เนื่องจากค่า
คะแนนเฉลี่ยของด้านความคิดรวบยอดใกล้เคียง จึงไม่ปรากฏว่ามีความแตกต่าง

คำสำคัญ : 1. ทักษะ 2. การบริหารงาน

ABSTRACT

The objectives of this study are 1) to study the administrative skills of the school director in Song District, Phrae Province. 2) to compare the administrative skills of the school director in Song District, Phrae Province by gender and experience. The sample group used in this study was teachers in schools in Song District, Phrae Province. Using a simple random method of 108 people by comparing the tables of Krejcie & Morgan (Krejcie & Morgan). The tools used in the study were the administrative skills questionnaire of the school director in Song District, Phrae Province. Is about 5 levels of scale. Statistics used in data analysis are percentage, mean, standard deviation. And compare the test using t The research found that School administration skills Overall and individual aspects At a high level In descending order from the top to the top, in terms of management, technical aspects of the concept, respectively, comparison of teachers with different gender Have administrative skills of the school director in schools in the two districts of Phrae province in general and in all aspects There were no significant differences at the level of .05 and the comparison of teachers with different work experience had quality assessments within the schools of schools in Amphoe Song Phrae province as a whole and in 3 aspects: In the field of technical management Not significantly different at the level of .05, and the conceptual aspects were significantly different at the level of .05, but due to the average score of the conceptual aspects nearby Therefore does not appear to be different.

Keywords : 1. Skills 2. Management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเป็นผู้อำนวยการไม่ว่าจะเป็นโดยการแต่งตั้ง หรือโดยการเลือกตั้งการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการไม่ว่าระดับใด ผู้อำนวยการทุกคนจะต้องใช้ทักษะในการบริหาร ซึ่งเดิมนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้อำนวยการมี 3 ประการ คือทักษะทางเทคนิค ทักษะทางมนุษย และทักษะทางความคิดรวบยอด ทักษะทั้งสามนี้เป็นแนวคิดของแคทซ์ (Katz,1997, หน้า 33 – 42) แคทซ์ ได้อธิบายทักษะทั้งสามประการไว้ดังนี้ ทักษะทางเทคนิค (Technical Skills) เกี่ยวข้องกับการมีความรู้ที่เชี่ยวชาญและมีความชำนาญในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง พร้อมทั้งมีความคล่องแคล่วในการใช้เครื่องมือและเทคนิควิธีในการทำกิจกรรม ทักษะทางเทคนิคจึงเป็นความสามารถของผู้อำนวยการในการใช้ความรู้ วิธีการ เทคนิค เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ทักษะทางเทคนิคเกิดจากประสบการณ์ ศึกษ และการฝึกอบรม ทักษะทางเทคนิคจึงเป็นทักษะในการทำงานกับสิ่งของ ทักษะทางมนุษย (Human Skills) อาจตรงกันข้ามกับทักษะทางเทคนิคในประเด็นที่ว่าผู้อำนวยการใช้ทักษะนี้ในการทำงานกับบุคคลมากกว่าการทำงานกับสิ่งของ ทักษะทางมนุษยช่วยให้ผู้อำนวยการทำงานกับปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มของบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการสร้างพลังแห่งความร่วมมือของทีมงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การทักษะทางมนุษยจึงเป็นความสามารถของผู้อำนวยการในการทำงานกับคนในการใช้คนเพื่อปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้อำนวยการจำเป็นจะต้องมีภาวะ ทักษะทางความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) เป็นความสามารถที่จะประสานสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และสามารถที่จะมองเห็นองค์การในภาพรวม แคทซ์เสนอแนะว่าการที่จะมองเห็นองค์การในภาพรวมได้นั้นจำเป็นจะต้องรู้ถึงการพึ่งพาอาศัยกันของส่วนต่างๆ หรือหน้าที่ต่างๆ ขององค์การและเข้าใจได้ว่าการเปลี่ยนแปลงในส่วนหนึ่งจะมีผลกระทบต่อส่วนอื่นๆ อย่างไรบ้าง ทักษะทางความคิดรวบยอดจึงเป็นความสามารถของผู้อำนวยการที่จะเข้าใจความซับซ้อนขององค์การทั้งหมด มีความสามารถในการมองเห็นองค์การ ในภาพรวมเหมือนกับการมองของนกมีมองลงมาจากที่สูงมองเห็นองค์การทั้งหมดเห็นว่าองค์การประกอบด้วยส่วนต่างๆ อะไรบ้าง แต่ละส่วนจะต้องปฏิบัติภารกิจอะไร สามารถที่จะมองเห็นความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ สามารถที่จะเห็นว่าส่วนต่างๆ ขององค์การจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างไร การเปลี่ยนแปลงหรือการด้อยประสิทธิภาพของส่วนใดส่วนหนึ่งขององค์การมีผลกระทบต่อส่วนอื่นๆ ขององค์การอย่างไรบ้าง ทักษะทางความคิดรวบยอดนี้อาจเรียกว่าทักษะทางมนมติกก็ได้

นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการปี พ.ศ. 2550 – 2551 เกี่ยวกับการกระจายอำนาจไปสู่พื้นที่และสถานที่ โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจและสถานศึกษามีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการซึ่งเป็นการเน้น กลยุทธ์การกระจายอำนาจ และส่งเสริมความเข้มแข็ง ส่งเสริมการกระจายอำนาจในงานบริหารทั่วไป งบประมาณ วิชาการ และบุคคล ไปยัง

สถานศึกษาและกำหนดมาตรฐานที่แสดงถึงความเข้มแข็งของสถานศึกษา จึงส่งผลให้การจัดการศึกษามีการกระจายอำนาจการจัดการและการตัดสินใจให้แก่สถานศึกษาโดยตรง เพื่อสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การบริการดังกล่าว จึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้อำนวยการสามารถวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อรองรับภารกิจตามร่างกฎกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักการหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาผู้อำนวยการสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน และบทบาทของผู้นำในฐานะนิติบุคคลที่จะกระตุ้น ขับเคลื่อนให้เกิดคุณภาพ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ กระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาดังกล่าวได้ และดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ศิริยา รุ่งเรืองสุข, 2550)

ผู้อำนวยการที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำพาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายของการศึกษาที่หวังไว้ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะขับเคลื่อนกระบวนการการเปลี่ยนแปลงและบริหารการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้อำนวยการที่มีลักษณะที่สำคัญของนักบริหารทั่วไป เช่น การมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารจัดการด้านต่างๆ โดยเฉพาะการเป็นผู้นำทางด้านวิชาการแล้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ว่าการเปลี่ยนแปลง ยังต้องมีลักษณะโดดเด่นเฉพาะตน เช่น มีความรู้ ความสามารถอย่างถ่องแท้ มีความสามารถในการเป็นนักพัฒนา ผู้กล้านำ กล้าตัดสินใจ กล้าเปลี่ยนแปลงที่จะเชื่อมโยงการจัดการในด้านต่างๆ ของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งการบริหารโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่จะต้องขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการในฐานะที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และควรจะทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีทำตัวให้ทุกคนเข้าถึงได้ง่าย การที่จะสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น ความรู้ ความสามารถของผู้นำ การตัดสินใจที่มีคุณภาพ ระดับความจริงจังของผู้นำ การมุ่งมั่นในเป้าหมาย คุณสมบัติดังกล่าว จะต้องใช้ทักษะในการบริหารที่เหมาะสมที่จะนำความสามารถมาใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างคุณภาพ สอดคล้องกับความเห็นของ แค็ทซ์ (Katz) กล่าวไว้ทั้ง 3 ทักษะคือ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษย และทักษะด้านมโนภาพ ผู้อำนวยการที่มี ทักษะ 3 ประการนี้ จึงจะประสบความสำเร็จในการบริหารงาน

การพัฒนาทักษะผู้อำนวยการให้มีศักยภาพในการทำงานทุกๆ ด้าน เพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพราะผู้อำนวยการนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการบริหารโรงเรียน ภารกิจของโรงเรียนจะสัมฤทธิ์ผลได้มากน้อยเพียงใดนั้น เป็นผู้ที่มิบทบาทอย่างยิ่งต่อการบริหารงานในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาและริเริ่มงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้บรรลุตามนโยบาย และผู้อำนวยการจะต้องเป็นบุคลากรหลักในการประสานสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ สามารถดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่นและเกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียนและอาจกล่าวได้

ว่า คุณภาพการศึกษาจะบังเกิดผลหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับสมรรถนะในการบริหารงานของผู้อำนวยการ เป็นสำคัญ ผู้อำนวยการจะต้องเป็นผู้ที่มีความ รอบรู้ ความเข้าใจในสถานะที่เกี่ยวกับภารกิจใน โรงเรียนได้เป็นอย่างดี (ศิริยุพา รุ่งเรืองสุข, 2550)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสำรวจทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อการบริหารโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำแนกตามเพศและประสบการณ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 เพื่อเห็นถึงประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้อำนวยการสถานศึกษา ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่

3.2 เป็นข้อมูลสำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่

3.3 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้พัฒนางานบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ รวมทั้งสิ้นจำนวน 150 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 150 คน การได้มาโดยการการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวน 108 คน โดยการเทียบตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ทักษะด้านความคิด 2) รวบยอด 3) การครองคน 4) เทคนิคการบริหารจัดการ

4.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้า ทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการจากเอกสารต่างๆ
2. ศึกษา เอกสาร ตำรา ระเบียบ หลักสูตร งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ทักษะด้านความคิด รวบรวม การครองคน เทคนิคการบริหารจัดการ
3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ทั้ง 4 ส่วน
4. นำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษาและสำนวนที่ใช้
5. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษาและสำนวนที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย 5 คน ได้แก่ 1)ดร.ทิพวรรณย์ สุวรรณ 2) ดร.ปรีชาญ คำปิ่นไชย 3)ดร.สมศักดิ์ มกรมณเทียร 4)ดร.ณัฐ ชาติคำมูล 5) ดร.ณัฐธนิชชา รัตนศิริณิกุล
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence : IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป สำหรับข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC ระหว่าง .60 – 1.00

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพิษณุโลกดำเนินการออกหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้การเก็บข้อมูลจากประชากรจริง 2) จัดส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนในโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ด้วยตนเองโดยผ่านหน่วยงานต้นสังกัด และ 3) ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนทั้งหมด แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป โดยที่แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 108 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 108 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 4.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ
- 4.5.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีทักษะการบริหารงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5.3 การเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง
จังหวัดแพร่ จำแนกตามเพศ โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t - test)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ พบว่า ในภาพรวมทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มาก ทุกด้าน เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านครองคน ($\bar{X} = 4.09$) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.08$) และด้านเทคนิค ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ด้านความคิดรวบยอด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มาก ทุกข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ กำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนได้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.18$) วางแผนพัฒนาโรงเรียนด้านการจัดการโรงเรียนให้สอดคล้องกับชุมชนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.14$) และใช้ทรัพยากรของโรงเรียนที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 4.11$)

ด้านครองคน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนช่วยเหลือกันในการทำงานของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.25$) ให้การยกย่องและยินดีแก่ผู้ร่วมงานที่ ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.23$) และมีบุคลิกภาพและอุปนิสัยสุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน สร้างอารมณ์ขัน เพื่อลดความตึงเครียดได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.17$)

ด้านเทคนิค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ โรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ($\bar{X} = 4.24$) โรงเรียนได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับเป้าหมาย ($\bar{x} = 4.23$) และโรงเรียนมีการจัดแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.17$)

ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อและเป็นประโยชน์

ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.17$) มีการจัดห้องเรียนมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.16$) และโรงเรียนมีการเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ภายนอก ($\bar{X} = 4.13$)

5.2 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสองจังหวัดแพร่ จำแนกตามเพศ สรุปได้ดังนี้

5.2.1 ครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

5.2.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมและรายด้านของด้านความคิดรวบยอด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เนื่องจากค่าคะแนนเฉลี่ยของด้านความคิดรวบยอดใกล้เคียง จึงไม่ปรากฏว่ามีความแตกต่าง

6. อภิปรายผลการวิจัย

การแสดงทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เนื่องจากปัจจุบันผู้อำนวยการมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งมีผลมาจากการศึกษาเพิ่มเติม หรือการอบรมพัฒนาตนเอง ทั้งทางด้านความรู้ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าผู้อำนวยการสามารถที่จะครองตน ครองคน และครองงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นศิลปการทำงานให้มีความสุข บุคคลใดใช้หลักการตามที่กล่าวมา ก็จะมีความสำเร็จในการทำงาน ฉะนั้น การครองตนก็คือการรู้จักตนเอง การครองคนคือการรู้จักผู้อื่น ส่วนการครองงานคือการมีสมาธิในการทำงาน อย่าหนีปัญหา แก้ปัญหาให้ถูกต้อง และตัวเองก็มีความสุขกับการทำงาน คนก็มีความสุขในองค์กรได้อย่างปราศจากปัญหาใดๆ (ไพโรจน์ ขุนทอง, ม.ป.ป.) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา เจริญผล (2554, หน้า 103) เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก โดยมีความคิดเห็นในด้านครองคน ด้านบริหารจัดการ มากที่สุดเท่ากัน รองลงมาคือ ด้านเทคนิค และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความคิดรวบยอด เนื่องมาจากผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติในการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้สถานศึกษามีการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา และต้องผ่านการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542, หน้า 35-37) สมาน อัครภูมิ (2551, หน้า 25-26) กล่าวถึง สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานด้านการบริหารและจัดการศึกษาไว้ในมาตราที่ 11 ตัวบ่งชี้ระบุว่าผู้อำนวยการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการ และการจัดการ มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา เจริญผล (2554, บทคัดย่อ) เรื่อง การบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่าย การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการเครือข่ายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งอภิปรายในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

ด้านที่ 1 การความคิดรวบยอด โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่า ผู้อำนวยการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ได้อย่างเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้อำนวยการมีแนวคิดที่ชัดเจน เกี่ยวกับการกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ผู้อำนวยการมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายการจัดการศึกษาของชาติทุกระดับ และทำเป็นนโยบายในการบริหารโรงเรียนได้สอดคล้องเหมาะสม ทั้งนี้อาจเพราะผู้อำนวยการที่จะเข้าใจงานต่างๆ ในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไร ผู้อำนวยการมีความจำเป็นในการวางแผนนโยบายและมองภาพอนาคตของสถานศึกษา ซึ่งผู้อำนวยการจะต้องมองโครงสร้างของงาน ตำแหน่ง และนโยบายของการจัดการศึกษา ตลอดจนระบบการบริหารการศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้อง แคทซ์ (Katz, 1995, pp. 33-34 อ้างใน ชนิตยา ยินดีสุข, 2550, หน้า 4) ได้กล่าวถึงทักษะด้านความคิดรวบยอดไว้ว่า หมายถึงความสามารถของผู้อำนวยการในการมององค์ประกอบโดยรวม การมองเห็นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ ขององค์กรได้อย่างชัดเจน มีกิจกรรมหลายอย่างที่ผู้อำนวยการต้องใช้ทักษะทางด้านความคิดรวบยอด เช่น กำหนดนโยบายการวางแผน การตัดสินใจ การประสานงาน การบริหารความขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา เจริญผล (2554, หน้า 63) ที่ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่ายการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า การบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ มาก กล่าวคือ ผู้อำนวยการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้อำนวยการต้องมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายของการจัดการศึกษาแห่งชาติทุกระดับ และทำเป็นนโยบายในการบริหารโรงเรียนได้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริง

ด้านที่ 2 การครองคน โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ทักษะด้านครองคนมีความจำเป็นและสำคัญมากต่อการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการซึ่งต้องทำงานร่วมกับบุคลากรหลายฝ่าย เนื่องจากการทักษะการครองคนนั้นเป็นศิลปะในการที่จะได้ใจของผู้ร่วมงาน ซึ่งหากผู้ร่วมงานเกิดแรงใจและ แรงศรัทธาในตัวผู้อำนวยการ จะทำให้ผู้อำนวยการสามารถมอบหมายงานต่างๆ ให้ โดยที่ผู้ร่วมงานจะปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจและมีความสุขที่ได้

ทำงานร่วมกัน ซึ่งถือเป็นการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพของตนเองขึ้นมา โดยต้องอาศัยทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (2550, หน้า 63) กล่าวว่าผู้อำนวยการต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องสามารถประสานงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนตลอดจนสร้างภาพพจน์ที่ดี ให้กับหน่วยงานให้เกิดความศรัทธาเชื่อถือ และสร้างความไว้วางใจในหน่วยงาน ภาวดี อนันต์นาวิ (2552, หน้า 26) กล่าวว่า ผู้อำนวยการควรสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับครูเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ครูทุกคนรวมเป็นกลุ่มสังคมที่ซับซ้อน ผู้อำนวยการจะต้องร่วมงานด้วยความระมัดระวัง สอดคล้องกับ แคทซ์ (Katz, 1995, pp. 33-34 อ้างใน ชนิตา ยินดีสุข, 2550, หน้า 4) ที่กล่าวถึงทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ว่า หมายถึงทักษะของผู้อำนวยการในการทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม เช่น การเข้าใจตนเอง การยอมรับตนเอง การเอาใจใส่ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา สุนทร โคตรบรรเทา (2551, หน้า 11) ได้กล่าวถึง ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่มีความสำคัญต่อบทบาทของผู้อำนวยการและหัวหน้างานทุกระดับอำนาจ การบริหารองค์การ ทั้งนี้เพราะผู้อำนวยการไม่ว่าอยู่ในตำแหน่งใดจะต้องทำงานผ่านบุคคลอื่น นั่นคือ ผู้อำนวยการจะต้องรู้จักใช้ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ จึงปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมาย ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ได้มาจากการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ปรัชญา พฤติกรรมศาสตร์ สังคมวิทยา สังคมศาสตร์ และมานุษยวิทยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา เจริญผล (2554, หน้า 63) ที่ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่ายการศึกษา กรมหลวงชุมพรฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ มาก คือ ผู้อำนวยการแสวงหาความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานอื่นมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนอยู่เสมอ ผู้อำนวยการแสดงความชื่นชมและยกย่องชมเชยผู้ร่วมงานที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความจริงใจ ผู้อำนวยการให้ความเป็นกันเองกับทุกคนอย่างสม่ำเสมอ

ด้านที่ 3 ด้านเทคนิค โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้อำนวยการโรงเรียนต้องปฏิบัติงานตามนโยบาย จำเป็นต้องมีทักษะในการปฏิบัติงาน โดยมีความรู้ความสามารถเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับขบวนการและเทคนิคต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติสุข โพธิ์เจริญ (2550, หน้า 50-51) ได้ศึกษาทักษะการจัดการของผู้อำนวยการสถานศึกษาเอกชน ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ทักษะการจัดการของสถานศึกษาเอกชนในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ทักษะการจัดการเทคนิควิธีอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้อำนวยการมีการพัฒนาความคิด วิธีการในการบริหารงานให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้อย่างมีระบบ และเกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน อีกทั้งยังส่งผลต่อประสิทธิผลที่ได้จากการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพอีกด้วย ซึ่งมีผลมาจากการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาของผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมไทยและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิการ์ พลายน้อย

(2550, หน้า 65–66) ที่พบว่า ทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตามการรับรู้ของครูในสังกัด ด้านเทคนิคโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้อำนวยการทำหน้าที่ประธานในการประชุมครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้อำนวยการต้องมีการเตรียมและจัดทำรายงานการปฏิบัติงานเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยเหนือได้ถูกต้อง ผู้อำนวยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ผู้อำนวยการต้องแสดงภาวะผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา เจริญผล (2554, หน้า 62) ที่ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนเครือข่ายการศึกษา กรมหลวงชุมพรฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก คือ ผู้อำนวยการทำหน้าที่ประธานในการประชุมครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้อำนวยการต้องมีการเตรียมและจัดทำรายงานปฏิบัติงานต่อเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ถูกต้อง ผู้อำนวยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในการเรียนการสอนได้เหมาะสม กับสภาพของโรงเรียนด้วย

ด้านที่ 4 การบริหารจัดการ โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แสดงว่า โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาการบริหารจัดการ ทั้งในและนอกระบบอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ให้โรงเรียนมีห้องสมุด ศูนย์สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุน และแลกเปลี่ยน มีกิจกรรมทางวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานอื่นในการจัดการศึกษา ให้โรงเรียนจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอให้โรงเรียนมีการนิเทศงานภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องโดยประสานความร่วมมือกับเครือข่ายงานบริหารจัดการ ให้โรงเรียนจัดระบบงานแนะแนว ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทนงศักดิ์ เจริญชัย (2550, หน้า 125) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับ มาก คือ ให้โรงเรียนสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ ท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นเข้ามาช่วยจัดการศึกษา โดยการสร้างแหล่งเรียนรู้ตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการนิเทศงานบริหารจัดการภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการจัดระบบช่วยเหลือและแนะแนวให้กับนักเรียนโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

การเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องมาจากการที่ครูและบุคลากร

ทางการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวางแผนการบริหารงาน เกิดการทำงาน และการการแก้ปัญหาาร่วมกัน จึงทำให้ลดช่องว่างของครูและบุคลากรทางการศึกษา เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างไม่มีช่องว่างคุณวุฒิหรือวัยวุฒิในการปฏิบัติงาน เพราะทุกคนต่างต้องมีภาระงานที่ได้รับมอบหมายงานภายในโรงเรียนเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของทิวา พุทธรักษา (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานของผู้อำนวยการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่าทักษะการบริหารของผู้อำนวยการที่มีประสบการณ์มากและผู้อำนวยการที่มีประสบการณ์น้อยไม่มีความแตกต่างกัน และ ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ครรชิต ดอกไม้คลี่ (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการตามทัศนคติของครูในโรงเรียน พบว่าทัศนคติของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป ที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน และโสภณ ชินคำ (2550, หน้า 86-90) ได้ทำการวิจัยเพื่อการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7 พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทางการสอน ต่ำกว่า 10 ปี และประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป สำหรับทักษะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนด้านเทคนิควิธีการกับด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งจะเห็นได้จาก การวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ สำนักสกุล (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์ ใน การบริหารงาน พบว่า ภาพโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และสัมพันธ์กับการวิจัยของเจษฎา นิลขำ (2551, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาทักษะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนคติของข้าราชการครู กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตจอมทอง จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน และการศึกษาการวิจัยของ ชัชชัย พุทธสุวรรณ (2551, หน้า 67-68) เกี่ยวกับเรื่องการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามประสบการณ์ การสอน โดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ เพ็ชรรัตน์ รักตะสุวรรณ (2552, หน้า 97-98) ที่พบว่า ทักษะและการเสริมสร้างทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการวิทยาลัยพลศึกษาตามทัศนคติของอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษาจำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกันทั้งนี้เนื่องมาจากผู้อำนวยการได้ศึกษาหาความรู้ อบรม ประชุมสัมมนา และปฏิบัติการเชิงปฏิบัติการเป็นประจำ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและข่าวสารที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน จึงทำให้ผู้อำนวยการมีประสบการณ์ไม่แตกต่างกัน และอีกประการหนึ่งเป็นเพราะว่า ผู้อำนวยการในยุคปัจจุบันมีวุฒิทางการบริหารการศึกษาในระดับปริญญาตรีประกาศนียบัตรบัณฑิตและปริญญาโทมากขึ้นและเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยให้

ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และเป้าหมาย รวมทั้งการตัดสินใจ ตลอดจนผู้อำนวยการ มีเทคนิค การสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับองค์กร และหมู่คณะ ดังนั้นครูส่วนใหญ่จึงทราบถึงทักษะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นอย่างดี แม้ว่าจะมีประสบการณ์ต่างกันก็ตามจึงทำให้ผู้อำนวยการที่มีประสบการณ์มาก กับผู้อำนวยการที่มีประสบการณ์น้อย มีทักษะในการบริหารงานไม่แตกต่างกัน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

7.1.1 ผู้อำนวยการควรวิเคราะห์และมอบหมายงานตามความรู้และความสามารถของครูอย่างเหมาะสม

7.1.2 ผู้อำนวยการควรยอมรับความรู้ ความสามารถของบุคลากรทุกคนด้วยความจริงใจ และเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นเพื่อวางแผนบริหารงานโรงเรียนร่วมกัน

7.1.3 ผู้อำนวยการควรจัดให้มีการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย และมีเพียงพอต่อความต้องการทั้งของบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

7.1.4 ผู้อำนวยการควรส่งเสริมให้ครูได้คิดค้นและทดลองทำสิ่งใหม่ๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่ภาพที่พึงปรารถนาในอนาคต

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน

7.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.

กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา ลาดพร้าว.

_____. (2546). การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่ง.

เกษม วัฒนชัย. (2546). ธรรมนูญกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ฉัตรชัย นาดี และคณะ. (2558). แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 9(ฉบับพิเศษ). 117-123.

- พระปรเมศวร์ ปญญาวิชโร. (2554). **ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาลาพิง อีรปญโญ. (2554). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ มัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2551). **หลักรัฐศาสตรศาสตร์ แนวคิดและกระบวนการ.** กรุงเทพมหานคร : ธรรมมถการพิมพ์.
- สมคิด มาวงศ์. (2554). **การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด.** วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุธรรม ส่งศิริ. (2553). **ธรรมาภิบาล.** (ออนไลน์). จาก: <http://th.wikipedia.org>
- อรพิน วัฒนศิริ. (2555). **การบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1.** สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- Agere, Sam. (2000). **Promoting Good Governance : Principles, Practices and Perspective.** London : Commonwealth Secretariat.
- Asian Development Bank. (1995). **Governance : Sound development management.** Manila : ADB. Education and Psychological Measurement.
- Grindle, M. (2010). **Governance exaggerating the importance of good governance.** **Impact Research from Harvard Kennedy School.** 3(1). 4.
- Heritage Dictionary. (1982). 2nd college ed. Boston : Houghton Mifflin.
- Marion, I. M. (2002). **Inclusion and Democracy.** New York: Oxford University Press. The American.
- Tennekes, Joost Hendrik. (2005). **Donos and Good Governance: Analysis of a Policy Discourse in the Netherland and Germany.** Ph.D. Dissertation, University Twente.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities.** Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.

**ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนช่องแคพิทยาคม
อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์**

**Satisfaction with The Management of Executives Chong Khae Pittayakhom School
Takhli District, Nakhon Sawan Province**

จุฑามาศ โตพงษ์¹, ดร.ภูมิชัย พลศักดิ์¹, ดร.ศักดา พันธุ์เพ็ง¹, ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ^{1,2},
ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์^{1,2}, รศ.ดร.ประเชิญ ตรีเนตร³
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศและประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2559 โดยเปิดตารางของ Krejcie และ Morgan จำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบเปรียบเทียบโดยใช้ค่าที ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจทางการศึกษาต่อการบริหารงานของผู้บริหารของโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยศึกษาจากครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ มีความพึงพอใจโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจทางการศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารของโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันผลการเปรียบเทียบ ความพึงพอใจทางการศึกษาที่มีผลการเปรียบเทียบ ความพึงพอใจทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันต่อการบริหารงานของผู้บริหารงานของโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : 1. ความพึงพอใจ 2. การบริหารงาน 3. ผู้บริหาร

¹ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

² ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

³ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the level of satisfaction with the administration of the Chong Khae Pittayakom School administrators, Takhli District, Nakhon Sawan Province 2) to compare the satisfaction with the administration of the Chong Khae Pittayakom School administrators, Takhli District, Nakhon Sawan Province Classified by gender and experience The sample groups used in this study were parents, teachers, and educational personnel at Chong Khae Pittayakhom School, Takhli District, Nakhon Sawan Province, academic year 2016, by opening a table of Krejicie and Morgan, a total of 170 people. Management of the school administrators at Chong Khae Pittayakom School, Takhli District, Nakhon Sawan Province There are 5 levels of scale characteristics. Statistics used in data analysis are percentage, mean, standard deviation. And compare the test using t The research found that Educational satisfaction towards the administration of the administrators of Chong Khae Pittayakom School, Takhli District, Nakhon Sawan Province By studying from teachers and educational personnel In Chong Khae Pittayakom School, Takhli District, Nakhon Sawan Province There is overall satisfaction and individuality at a high level. The comparison results Educational satisfaction with different sexes was satisfied with the administration of the administrators of Chong Khae Pittayakom School, Takhli District, Nakhon Sawan Province. Overall, there were no significant differences. Educational satisfaction with comparative results Educational satisfaction with different work experience on the administration of the administrators of Chong Khae Pittayakom School, Takhli District, Nakhon Sawan Province. Overall, there was no significant difference at the level of .05.

Keywords : 1. Satisfaction 2. Management 3. Executive

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การบริหารโรงเรียนขั้นพื้นฐานมีขอบข่ายการบริหารที่ครอบคลุมตามโครงสร้างของการบริหาร โรงเรียนเป็นนิติบุคคล โดยใช้หลักการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) และหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ที่มีภารกิจต้องบริหารจัดการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ โดยแนวคิดในการบริหารงานวิชาการนั้น ถือเป็นงานหลัก หรือภารกิจหลักของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ (รัตนา กาญจนพันธ์ุ, ม.ป.ป., หน้า 30) ในส่วนการบริหารงบประมาณนั้นมีความมุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์ทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน (รัตนา กาญจนพันธ์ุ, ม.ป.ป., หน้า 38) การบริหารบุคคลเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบบุคลากรในสถาบันการศึกษาทั้งหมดด้วย เป็นผู้ใช้และจัดหาคูลากรเข้ามาปฏิบัติงานตามความต้องการของลักษณะงานที่จัดไว้ กล่าวคือ หาคคนที่เหมาะสมกับงานโดยการใช้ระบบควบคุมและการรายงานเป็นเครื่องมือ ตามหลักการ 3 ประการ คือ หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิภาพและหลักประสิทธิผล เพื่อเสริมสร้างให้การบริหารบุคลากรประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น (สมพิศ โห้งาม, พงศา บุตรสุขธิวงศ์ , ม.ป.ป., หน้า 41) และในการ บริหารจัดการงานบริหารทั่วไปนั้น จะเกี่ยวข้องกับการจัดการองค์การให้องค์การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหาร และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่เน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (รัตนา กาญจนพันธ์ุ , ม.ป.ป., หน้า 74) ในสภาพการณ์ปัจจุบันความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของผู้บริหารยังไม่มีสมดุลในด้านปริมาณและคุณภาพ ปัญหานโยบายและจุดเน้นต่าง ๆ ซึ่งเป็นทิศทางการจัดการศึกษา ตลอดจนถึงกระจายอำนาจการสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งพบปัญหาสำคัญ ๆ โดยสรุปได้ดังนี้ ดิเรก

วรรณเศียร (2545, หน้า 21 อ้างจาก David, 1996, pp. 34-36 : Spilman, 1996, pp. 34-39 ; Latham, 1998, pp. 85-86) ประการที่ 1 เวลา กิจกรรมที่เกี่ยวข้องในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ทำให้บุคลากรต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากเวลาทำงานปกติแต่ละวัน โดยเฉพาะการประชุมคณะกรรมการและอนุกรรมการต่าง ๆ และการทำงานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น นอกจากนี้ การที่โรงเรียนจะปรับเปลี่ยนในเรื่องต่าง ๆ อย่างมากในช่วง 2 ปีแรก แต่เมื่อไม่ปรากฏผลสำเร็จรวดเร็วดังที่คาดหวังไว้ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและท้อแท้ ประการที่ 2 คณะกรรมการโรงเรียน ถูกมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบสูง แต่บุคลากรที่เป็นคณะกรรมการบางคนยังขาดคุณสมบัติที่เหมาะสมมาก เช่น ขาดความรู้เรื่องการบริหารโรงเรียน ขาดทักษะกระบวนการจัดการ ขาดความชัดเจนในบทบาท ประการที่ 3 ความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการและการปฏิบัติ อาจได้รับมอบอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องที่ไม่ต้องการ เช่น ครูต้องการมีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องหลักสูตร และการเรียนการสอน แต่บางเขตการศึกษาไม่ได้มอบอำนาจให้โรงเรียนดำเนินการในเรื่องนี้อย่างแท้จริง ประการที่ 4 ขาดอิสระในการตัดสินใจ โรงเรียนบางแห่งถูกกำหนดมาจากหน่วยงานส่วนกลาง เช่น รัฐหรือเขตการศึกษา ให้นำการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการบริหารโรงเรียน โดยไม่ได้เกิดจากความต้องการที่แท้จริงของครู ประกอบกับการขาดแคลนงบประมาณ ระยะเวลาไม่เพียงพอ การอบรมไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาตั้งแต่เริ่มนำแนวคิดการบริหารแบบนี้ไปปฏิบัติแล้ว และประการสุดท้าย ไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องวิชาการเท่าที่ควร ความล้มเหลวในการบริหารคือการไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องที่เป็นหัวใจของโรงเรียน ได้แก่การจัดการเรียนการสอนและผลการเรียนของนักเรียนอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่จะไปเน้นเรื่องกิจกรรมพิเศษ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาถึงความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานของผู้บริหารให้สอดคล้องกับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร อันจะส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจ มีขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทั้งเป็นแนวทางให้สำนักการศึกษาโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ได้ใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม
อำเภอตากาลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ และประสบการณ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบระดับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม
อำเภอตากาลี จังหวัดนครสวรรค์

3.2 ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากาลี
จังหวัดนครสวรรค์ นำไปเป็นข้อคิดและแนวทางพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงเพื่อพัฒนาพฤติ
กรรมการบริหารงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นผลทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียน
สังกัดเทศบาลนคร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษากลุ่มโรงเรียนช่องแคพิทยา
คม อำเภอตากาลี จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 308 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษา
โรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากาลี จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2559 โดยเปิดตารางของ
Krejcie และ Morgan ได้จำนวน 170 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดย
สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากาลี
จังหวัดนครสวรรค์ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้าน
การบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

4.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้า ความพึงพอใจต่อการบริหารงาน
ของผู้บริหาร ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการจากเอกสารต่างๆ
2. ศึกษา เอกสาร ตำรา ระเบียบ หลักสูตร งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ
ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการ
บริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป

3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน

4. นำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษาและสำนวนที่ใช้

5. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอต่อนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษาและสำนวนที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย 5 คน ได้แก่ 1)ดร.ทิพวรรณย์ สุวรรณ 2)ดร.ปรีชาญ คำปิ่นไชย 3)ดร.สมศักดิ์ มกรมณเทียร 4)ดร.ณัฐ ชาติคำมูล และ 5)ดร.ณัฐธนิชชา รัตนศิริณิกกุล

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence : IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป สำหรับข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC ระหว่าง .60 – 1.00

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1)ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพิษณุโลกดำเนินการออกหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้การเก็บข้อมูลจากประชากรจริง 2)จัดส่งแบบสอบถามไปยังผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยตนเองโดยผ่านหน่วยงานต้นสังกัด และ 3)ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนทั้งหมด แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป โดยที่แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 170 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 170 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ

4.5.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5.3 การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t - test)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และ ด้านการบริหารงานวิชาการ เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถในทุก ๆ ด้าน มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีผลการเรียนเป็นที่น่าพอใจ มีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลายวิธี และตามสภาพจริง มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของครูและนักเรียน มีการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีเพื่อให้ครูได้ทำการสอนอย่างเต็มศักยภาพ ได้ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนจนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นที่น่าพอใจ และมีการใช้กระบวนการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาด้านวิชาการ

ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ มีการมอบหมายงาน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานงบประมาณเป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดทำแผนงาน โครงการ งบประมาณประจำปี มีการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนที่กำหนดมีการตรวจสอบพัสดุประจำปี มีการเบิกจ่ายเงินถูกต้องตามระเบียบและรวดเร็ว มีการจัดซื้อ จัดจ้าง ถูกต้องตามระเบียบและรวดเร็ว และมีการใช้ บำรุง รักษา วัสดุ ครุภัณฑ์ให้มีอายุการใช้งานยาวนาน

ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ มีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพบุคลากรเช่น การตรวจสุขภาพประจำปี หรือกายบริหาร มีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ คุณธรรม และจริยธรรม ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ต่อบุคลากรในโรงเรียน เช่นการพูดคุย ชักถาม มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ แก่บุคลากร เช่น ประชุม งานเลี้ยงสังสรรค์ มีการรับฟังความคิดเห็นหรือปัญหาอุปสรรคในการทำงานของบุคลากร และร่วมแก้ไขปัญหา มีบุคลากรเพียงพอกับอัตราส่วนของนักเรียน และมีการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือน อย่างเป็นระบบและโปร่งใส

ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมากทุกข้อ ดังนี้ มีการจัดโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีการจัดและใช้อาคารสถานที่อย่างเพียงพอและมีการบำรุงรักษาเป็นอย่างดี มีระบบและวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยผ่านทางโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีมาตรการที่ควบคุมและส่งเสริมการปฏิบัติตนของผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน โดยทำให้ได้อยู่ให้เห็น มีการจัดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อป้องกันการใช้สารเสพติด และการเกี่ยวข้องกับสื่อลามกอย่างต่อเนื่อง และมีการระดมทรัพยากรจากภายนอก มาสนับสนุนการบริหารอย่างเพียงพอ

5.2 แสดงผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ สรุปได้ดังนี้

5.2.1 ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.2 ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผลการวิจัย

ความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งมีเหตุปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปการศึกษาได้ดำเนินมาตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาตั้งแต่กฎหมายแม่บทก็คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่กำหนดให้รัฐต้องให้การศึกษแก่ประชาชนโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย ให้ความเท่าเทียมในสิทธิและโอกาสในการศึกษา ประกอบกับการนำเอาหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จากการกระจายอำนาจดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ มีความตื่นตัวในการบริหารแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับ ชะลอ กมลพันธ์ (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาในการบริหารโรงเรียนเทคนิคเจ้าพระยา ในด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารกิจการ

นักศึกษา และเปรียบเทียบความพึงพอใจในการบริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของอาจารย์ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารด้านการบริหารงานวิชาการมากที่สุด รองลงมาคือการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ ได้มีความตื่นตัวในการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านวิชาการให้สอดคล้องการปฏิรูปการศึกษามากขึ้น ประกอบการมอบหมายนโยบายการกำกับคุณภาพการศึกษา โดยต้องยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงส่งผลกระทบในด้านดีต่อผู้เรียนโดยตรง ในส่วนการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้สอดคล้องกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณได้รับจัดสรรจากโครงการไทยเข้มแข็ง ที่มุ่งใช้จ่ายงบประมาณ ตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามกำหนดการ

ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องด้วยปัจจุบันโรงเรียนเกิดการแข่งขันในเชิงวิชาการมากขึ้นทั้งในด้านผลสะท้อนของการทดสอบระดับชาติ ทั้งการสอบ O-net และ NT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลสะท้อนให้ผู้บริหารหันมาให้ความสนใจการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทั้งโรงเรียนขึ้นพื้นฐานทุกโรงเรียนมีกิจกรรมการแข่งขันทักษะทางวิชาการในระดับกลุ่มเทศบาลระดับภาค ระดับประเทศทุกปี และมีการจัดลำดับผลการแข่งขัน ก็เป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารต้องยึดเอาการบริหารวิชาการไว้เป็นหัวใจของการบริหารงาน ซึ่งในยุคปัจจุบันมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัยมาช่วยในการเรียนการสอนให้ทันต่อเหตุการณ์ และความเจริญก้าวหน้าที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับโรงเรียนในโครงการที่สำคัญ ๆ เช่น โรงเรียนในฝัน โรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือโรงเรียนแกนนำการใช้หลักสูตรต่าง ๆ มีตัวบ่งชี้การประเมินในด้านการให้บริการสื่อเทคโนโลยี และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของครูและผู้เรียน ดังนั้นเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจที่ได้รับการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีเพื่อให้ครูได้ทำการสอนอย่างเต็มศักยภาพ มากที่สุด รองลงมา คือการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถในทุก ๆ ด้าน และ มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีผลการเรียนเป็นที่น่าพอใจ แสดงว่า ในการบริหารวิชาการนั้นมีผู้บริหารมีความเข้าใจดีว่า งานวิชาการนั้นถือเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ที่จะแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการบริหารโรงเรียน ประกอบกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้ผู้บริหารมีการสนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยีแก่ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เร่งพัฒนาห้องเรียนคุณภาพ ที่มุ่งให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เรียนเป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดการเรียนการ

สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง จึงส่งผลกระทบต่อผู้เรียน มีความสอดคล้องกับ ฌลอง ธัญลักษณ์ชัยกุล (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนพาณิชย์การพะเยา ใน 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายแผนงานงบประมาณ พบว่า มีความต้องการพัฒนาหลักสูตรในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น รองลงไปคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องการพัฒนาการสอนแบบการปฏิบัติจริง ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ต้องการพัฒนาคำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ส่วนด้านการวัดผลประเมินผล ต้องการพัฒนาการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนหลักสูตรอาชีวศึกษา สำหรับด้านสื่อการสอนและเทคโนโลยีต้องการใช้สื่อสำเร็จรูปโดยคอมพิวเตอร์

ด้านการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เกิดจากการที่ผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ได้นำเอาหลักการการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมาใช้ในโรงเรียนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น มีการจัดสรรงบประมาณลงสู่กระบวนการเรียนการสอนมากกว่าการทุ่มงบประมาณไปใช้กับการพัฒนาภูมิทัศน์ หรือด้านอาคารสถานที่ มากเกินไป ประกอบกับการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งให้ใช้งบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์ เช่น ในโครงการไทยเข้มแข็ง การใช้งบประมาณที่มุ่งผลผลิตตามที่ผู้บริหารได้ทำข้อตกลงไว้กับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (M.O.U) จึงส่งผลให้การบริหารงบประมาณในโรงเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน โครงการ เป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนั้นเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจการมอบหมายงาน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานงบประมาณเป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดทำแผนงาน โครงการ งบประมาณประจำปี และมีการตรวจสอบพัสดุประจำปี แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญการบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน กระจายอำนาจในการ การจัดทำและเสนอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน มีการแต่งตั้งบุคคลเพื่อรับผิดชอบในการบริหารการเงิน บริหารบัญชี บริหารพัสดุและสินทรัพย์ สอดคล้องกับหลักการของ สมเดช สีแสง (2545, หน้า 627) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณต้อง ยึดหลัก ความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรัฐจัดสรรเงินอุดหนุนรายบุคคลให้แก่ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่สถานศึกษาของรัฐและเอกชนเท่าเทียมกันและจัดสรรเงินเพิ่มเติมแก่ผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ และเป็นการบริหารงบประมาณที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณโดยให้สำนักงานการศึกษา

และสถานศึกษามีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความคล่องตัว ควบคู่กับความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงานและทรัพยากรที่ใช้ ซึ่งความพึงพอใจของผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความสอดคล้องกับสมชาย กิจคาม (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนางานบริหารงบประมาณ โรงเรียนมัธยมพัชรกิติยาภา 3 สุราษฎร์ธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครู บุคลากร และนักเรียน ต่อผลการพัฒนางานบริหารงบประมาณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้วยปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียน มีความตระหนักในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียนมากขึ้น เพราะกระแสการหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ ที่แผ่ตัวมากับสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ในยุคที่ไร้พรมแดนนี้ จึงส่งผลให้เด็กและเยาวชนไทยจำนวนไม่น้อยที่นำเอาวัฒนธรรมเหล่านั้นมาใช้ โดยขาดความยั้งคิด หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งแต่เดิมสังคมไทยเป็นสังคมฐานคุณธรรม ที่บรรพบุรุษ ได้สั่งสม ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ที่ยึดมั่นในการรักษาศีล เป็นคนดีมีคุณธรรม รังเกียจสิ่งลามก อนาจาร ตลอดจนถึงสิ่งเสพติดทั้งหลายทั้งปวง ดังนั้นเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจการจัดทำโครงการ และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง การจัดทำโครงการและจัดกิจกรรม เพื่อป้องกันการใช้สารเสพติดและสื่อลามกอย่างต่อเนื่อง และการจัดให้มีการใช้อาคารสถานที่อย่างเพียงพอ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามองเห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม แก่ผู้เรียน แม้การบริหารงานทั่วไปจะมีขอบข่ายที่กว้างขวาง แต่ผู้บริหารก็ได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง และเป็นประเด็นที่สังคม และนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดได้มุ่งเน้นในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ดังเช่น นโยบาย 3 D ของกระทรวงศึกษาธิการ

ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ปัจจุบัน ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับ “คน” มากขึ้น ถือว่าบุคลากรเป็นหัวใจในการขับเคลื่อนองค์กร ดังจะเห็นได้จากการปรับรูปแบบการบริหารให้เป็นแนวราบมากขึ้น ผู้บริหารเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้บังคับบัญชามาเป็นผู้นำ ให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น ตลอดจนถึงการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน เพื่อเกิดมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ หากโรงเรียนใดมีบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่วิทยฐานะสูงขึ้นเป็นจำนวนมาก ก็เป็นตัวบ่งชี้ในคุณภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนด้วย ดังนั้นเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความพึงพอใจการดูแลสุขภาพบุคลากร การจัดฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของผู้บริหาร ซึ่งการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารถือเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจ

ของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีสรระภายใต้กฎหมายระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ โดยผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษาเพศหญิงมีความพึงพอใจมากกว่าเพศชาย และผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ประสบการณ์ 5-10 ปี มีความพึงพอใจในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษามากกว่า ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญให้ผู้บริหารในยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงนี้มีความจำเป็นต้องใช้ความทักษะขั้นสูง ประกอบการตัดสินใจอย่างเด็ดขาดรวดเร็ว พลิกบทบาทจากผู้สั่งการเป็นผู้นำที่ร่วมคิด ร่วมทำ กับผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษามากขึ้น สอดคล้องกับ สมพิศ โห้งาม และพอลตา บุตรสุขธิวงศ์ ที่กล่าวว่า การจัดหาบุคคลเข้ามาปฏิบัติงานในหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กรนั้น นับเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งในการบริหาร เนื่องจากการจัดสรรหาตัวบุคคลให้เหมาะสมกับลักษณะงานเป็นหน้าที่ที่ความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารอันจะช่วยให้การดำเนินงานเสร็จลุล่วงได้ ผู้บริหารจึงต้องใช้กระบวนการบริหารงานอย่างถูกต้อง เพื่อให้การดำเนินงานในองค์การบรรลุเป้าหมายของการบริหารงานบุคคลอย่างแท้จริง กล่าวคือ มีการใช้ทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานระหว่างบรรดาสมาชิกองค์การ และส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าในด้านการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยความพึงพอใจต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมและรายด้าน พบประเด็นสำคัญคือ ในภาพรวมและรายด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับมากยังไม่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด แสดงว่ามีปัญหาอุปสรรค หรือมีข้อบกพร่องบางประการในการบริหารงาน ควรพิจารณาว่าเหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น สมควรนำข้อบกพร่องเหล่านั้นมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อดำเนินงานมีคุณภาพสูงสุดตามที่ต้องการ และการนำระบบคุณธรรม เข้ามาใช้ในการบริหารบุคคลอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้บริหารต้องบริหารจัดการด้านบุคคลโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ปฏิบัติต่อผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษาด้วยความเสมอภาค ส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงและก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งในส่วนตัวผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลาให้สามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในเรื่อง หลัก ๆ เหล่านี้ได้ เช่น การให้ความสำคัญในเรื่องการวางแผนและดำเนินการในเชิงกลยุทธ์มากขึ้น ให้ความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทการเป็นผู้นำมากกว่าบทบาทการบริหาร ให้ความสำคัญกับการบริหารแนวราบ โดยลดลำดับขั้นการบังคับบัญชา ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้องภายนอกองค์กรมากขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก

7.2.2 ควรศึกษาสภาพปัญหาการจัดการของสถานศึกษาขนาดเล็ก

7.2.3 ควรศึกษาการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้สอนของสถานศึกษาขนาดเล็ก

8. เอกสารอ้างอิง

- ชุตินันท์ พัวนะคุณมี. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการกับผลการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถาวร ศรีเกตุ. (2551). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรียามัสสร เส็งเส และธานี เกสทอง.(2552). ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอไพศาลี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. ปรัชญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร บริษัท พริกหวานกราฟิก จำกัด.
- โสภา ชมชื่น. (2548). การประเมินหลักสูตรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ . เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรพิน วัฒนศิริ. (2555). การบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.

กลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน
เรื่อง “คุณปู่แว่นตาโต” ของ ชมัยกร แสงกระจ่าง
The Creation of Main Characters in the Youth literature
“Khun Phu Wan Ta To” by Chamaiporn Saengkrachang

เจตฎาพร พุดตรา¹, สาลี พร็พรม², พัทธนันท์ พาป้อ³,
Jettadaporn Phutsa, Salee Preephrom, Phathanant Phapor
ปพิชญา พรหมกันธา⁴
Paphichaya Phromkhantha
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง “คุณปู่แว่นตาโต” ของ ชมัยกร แสงกระจ่าง โดยศึกษาตัวละครหลักที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องโดยตลอดตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง และมีลักษณะเด่นที่ปรากฏชัดเจนตลอดทั้งเรื่อง รวมทั้งสิ้น 41 ตอน

จากการศึกษาวิจัยกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลัก พบว่า มีกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักตามรูปแบบการสร้างตัวละครของ วิภา กงกะนันท์ พบ 2 รูปแบบ คือ 1) แบบการสร้างตัวละครแบบสมจริง และ 2) แบบการสร้างตัวละครตามแบบฉบับ

การสร้างตัวละครแบบสมจริง มีการสร้างให้ตัวละครหลักมีอารมณ์ ความคิด การพูดจา และลักษณะท่าทางที่เหมาะสมกับวัย เป็นตัวละครที่เราสามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน ทั้งตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ และตัวละครที่เป็นเด็ก มีการสร้างตัวละครแบบสมจริงทั้งหมด 6 ตัว คือคุณปู่เจริญจิตต์น้ำแข็งกต น้องหมวย หนูนา หนูเชียด และประสิทธิ์ศักดิ์

การสร้างตัวละครแบบฉบับมีการสร้างให้ตัวละครหลักที่เป็นแบบฉบับ คือ สร้างให้ตัวละครในเรื่องมีความคิด ลักษณะนิสัยคงที่ ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ซึ่งพบตัวละครหลักในเรื่องมีตัวละคร 1 ตัวละคร คือ คุณปู่เจริญจิตต์

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

²สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

³สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

⁴สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผลการศึกษาวิชาการกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง “คุณปู่แ่วนตาโต” ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง จะมุ่งเน้นให้สร้างตัวละครเป็นเสมือนตัวแทน ของบทบาทของมนุษย์ในชีวิตจริง ที่มีทั้งแบบสมจริง และแบบฉบับที่สะท้อนภาพของคนในสังคม ในแต่ละช่วงวัยที่มีความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ตลอดจนการแสดงทางด้านพฤติกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการนำความรู้ ความคิด และความเชื่อมาสร้างเป็นตัวละครหลักเพื่อสะท้อนให้เห็นถึง ความรู้ ความคิด และความเชื่อของคนในสังคมพบเห็นได้ในปัจจุบัน จึงทำให้วรรณกรรมสำหรับ เยาวชนเรื่อง “คุณปู่แ่วนตาโต” เป็นวรรณกรรมที่มีเนื้อเรื่องสนุกสนาน สร้างความเพลิดเพลิน และมีสาระที่เต็มไปด้วยข้อคิดในการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ : 1. กลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลัก 2. วรรณกรรมสำหรับเยาวชน

ABSTRACT

This research is “The creation of main characters in the youth literature “KhunPhu Wan Ta To” by “Chamaiporn Saengkrachang” intended to study the main characters in the literature for youth by studying the characters and has outstanding characteristics throughout the story, including 41 episodes.

From the study of the creation of main characters found that : The creating the main characters according to the character creation style of WipaKongkanant, found in 2 forms : 1) Character creation as realistic style, and 2) Character creation model as typical.

1) On the character creation as realistic style, with the creation of the main character, emotion, speech and qualifications suitable for the age. This is character that we can see in a daily life. Both adult characters and the characters that are children all 6 introductory plays : Khunphu Chareunjitt, Nong Muay, Noo Na, Nookhead and Prasertsak.

2) On character creation model as typical, with creating a typical character. There is a typical main character creation create the characters in the story have ideas fixed habits that rarely change. There are found 1 character in the story is Khunphu Charoenjitt.

The results of “The creation of main characters in the youth literature “Khun Phu Wan Ta To” by Chamaiporn Saengkrachang” will focus on creating the

character as a representative of the human role in real life. Both realistic and a pattern that reflects the image of people in society at each age, with thoughts, emotions, feelings as well as various behavioral performances. In addition, there are also developers of knowledge, ideas and beliefs to create as the main character to reflect the knowledge, ideas and beliefs of the people in society that have been present. Therefore making Youth literature “Khun Phu Wan Ta To” by Chamaiporn Saengkrachang” is a literature with fun stories create enjoyment and have material that is full of ideas in life.

Keywords : 1. The creation of main characters 2. The youth literature

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

วรรณกรรมเยาวชนเป็นงานเขียนที่สร้างขึ้นเพื่อให้เหมาะกับเด็ก และเยาวชนในแต่ละช่วงอายุ ดังที่มานิตยา วรรณกิติร์ (2559) กล่าวไว้ว่า วรรณกรรมเยาวชน หรือเรื่องสั้นที่เขียนขึ้นสำหรับกลุ่มผู้อ่านที่มีอายุโดยประมาณระหว่าง 12-18 ปี ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากวรรณกรรมสำหรับวัยอื่น ตัวละครหลักของวรรณกรรมเยาวชนมักเป็นวัยรุ่น มีส่วนน้อยที่ใช้ตัวละครเอกเป็นผู้ใหญ่หรือเด็ก เนื้อหามักเกี่ยวข้องกับสิ่งที่พึงประสพด้วยวัยและประสบการณ์ของตัวเอกในนวนิยาย นั้น ๆ ส่วนเนื้อหาของเรื่องนั้นอาจครอบคลุมลักษณะของนวนิยายหลากหลายประเภท แต่มักมุ่งเน้นที่ประเด็นในแนวทำทหายความเป็นวัยรุ่นรวมถึงนวนิยายการเปลี่ยนผ่านของวัย นอกเหนือจากนี้แล้ว วรรณกรรมเยาวชนก็มีลักษณะพื้นฐานคล้ายกับนวนิยายประเภทอื่น ๆ ทั้งเรื่องของพล็อต ฉาก แนวทางของเรื่อง และวิธีการเล่าเรื่อง

ด้านตัวละครในวรรณกรรมนั้น วินิตา ดิถียนต์⁽²⁵³⁰⁾ ในวรรณกรรมแต่ละเรื่อง ตัวละครคือ ผู้มีบทบาทในเรื่อง จะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ พืช ก็ได้ แต่มีความรู้สึกนึกคิดอย่างคน สอดคล้องกับแนวคิดของบาหยัน อิมสำราญ (2548) ที่กล่าวว่า “ตัวละคร” คือ ผู้มีบทบาททำให้เรื่องดำเนินไป ตัวละครอาจเป็นคนหรือไม่ใช่คนก็ได้ เช่นอาจเป็นสัตว์ ต้นไม้ หรือสิ่งของก็ได้ หากสัตว์ และสิ่งของดังกล่าวคิดและมีพฤติกรรมอย่างคน กล่าวได้ว่านักประพันธ์นั้นมักมีบทบาทในการสร้างสรรค์ตัวละครเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะต้องเป็นผู้กำหนดตัวละคร นับตั้งแต่การให้ชื่อกำหนดรูปร่างหน้าตา เพศ วัย นิสัยใจคอและบุคลิกภาพ กำหนดบทบาท และกำหนดแม้กระทั่งโชคชะตาของตัวละคร กล่าวโดยสรุปก็คือผู้ประพันธ์จะต้องทำให้ตัวละครเหมือนมนุษย์ หรือใกล้เคียงมนุษย์มากที่สุด แต่จะต้องไม่ใช่คนใดคนหนึ่งในโลกแห่งความเป็นจริง มิฉะนั้น ตัวละครจะกลายเป็นบุคคลจริงในประวัติศาสตร์ และพงศาวดารไป

สำนักพิมพ์คมบาง (ชัยภร แสงกระจ่าง, 2553, หน้า 16) กล่าวว่า คุณปู่แวนตาโต เป็นเรื่องของคุณปู่วัยเกษียณอายุกับเด็กวัยอนุบาลและประถมน่ารักห้าคน ที่เต็มไปด้วยความช่างสงสัย มีเสน่ห์ชวนอ่าน และชวนให้ติดใจไปกับความน่ารักของเด็ก ๆ ตัวของคุณปู่มีแรงบันดาลใจมาจาก ท่าน ดร.เจตนา นาควัชระ ผู้เป็นเสมือนปราชญ์แห่งวงวรรณกรรม กลวิธีในการนำเสนอเรื่องนี้มีความแปลกใหม่และน่าสนใจ

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ตัวละครมีความสำคัญต่อนวนิยายและมีผลต่อผู้อ่านสามารถทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์รู้สึกร่วมไปกับเรื่องที่ได้อ่าน ในส่วนของกลวิธีการสร้างตัวละครนั้นถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นวนิยายเป็นวรรณกรรมที่ได้รับการนิยมชมชอบเป็นอย่างยิ่งในหมู่ผู้อ่าน ตัวละครในนวนิยายนั้นถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญโดยเฉพาะตัวละครเอกหรือตัวละครหลัก ซึ่งเป็นตัวละครที่สำคัญในการดำเนินเรื่องและเป็นตัวละครที่ผู้เขียน ให้ความสนใจมากกว่าตัวละครที่สนับสนุนตัวอื่นด้วยเหตุนี้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง “คุณปู่แวนตาโต” ของ ชัยภร แสงกระจ่าง ที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง ผู้ศึกษาวิจัยหวังว่าการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษตัวละครในนวนิยายของผู้วิจัยท่านอื่น ๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง “คุณปู่แวนตาโต” ของ ชัยภร แสงกระจ่าง

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ทำให้ทราบถึงกลวิธีการสร้างตัวละครหลักในนวนิยายเรื่อง “คุณปู่แวนตาโต” ของชัยภร แสงกระจ่าง

3.2 สามารถนำข้อคิดไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยได้

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่อง “คุณปู่แวนตาโต” ของ ชัยภร แสงกระจ่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการสร้างตัวละครมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

4.1.1 ขอบเขตด้านข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่อง “คุณปู่แว่นตาโต” ของ ชมัยภร แสงกระจ่างซึ่งมีจำนวน 41 ตอน

4.1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) กลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครแบบสมจริง ได้แก่

1.1) คุณปู่เจริญจิตต์ คือ ดร.เจริญจิตต์ เคยเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัย คุณปู่เป็นคนที่อยากถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเคยผ่านมา มาถ่ายทอดให้กับเด็ก ๆ จึงได้ทำการเปิดโรงเรียนสอนหนังสือแก่เด็ก ๆ

1.2) น้ำแข็งกตเป็นผู้ที่มีอายุมากที่สุดในกลุ่มเด็กและเป็นเด็กที่มีลักษณะอุปนิสัยที่เฉลียวฉลาด และชอบแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอจึงทำให้น้ำแข็งกตนั้น มีความรู้และมีความเป็นผู้ใหญ่ที่สุดจึงลักษณะของความเป็นผู้นำ ทั้งยังเป็นเด็กที่มีเหตุผล กล้าแสดงความคิดเห็น

1.3) น้องหมวายเป็นตัวแทนหรือภาพสะท้อนของเด็กผู้หญิงในยุคสมัยปัจจุบันที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสมัยสังคมปัจจุบัน น้องหมวามีอุปนิสัยที่ช่างพูด ช่างถาม และไปค้อยกลัวใครสักเท่าไรและถือว่าเป็นเด็กที่ฉลาด

1.4) หนูนา เป็นตัวแทนหรือภาพสะท้อนของเด็กผู้หญิงในยุคสมัยปัจจุบันที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสมัยสังคมปัจจุบัน มีอุปนิสัยเป็นคนช่างสังเกต และมีความผูกพันกับคุณยายจึงมักจะพูดถึงคุณยายอยู่เสมอ

1.5) หนูเขียด เป็นตัวแทนหรือภาพสะท้อนของเด็กผู้หญิงในยุคสมัยปัจจุบันที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสมัยสังคมปัจจุบัน หนูเขียดเป็นน้องคนเล็ก เรียนอยู่ชั้นอนุบาล มีอุปนิสัยเป็นคน ไร้เดียงสาพูดตรงไปตรงมาและจะพูดออกเสียงไม่ชัด

1.6) ประสิทธิ์ศักดิ์ เป็นเด็กผู้ชายที่มีนิสัยเงียบ ชอบฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเป็นคนที่มีความจินตนาการ และชื่นชมในบทกวี

2) กลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครตามแบบฉบับ ได้แก่ คุณปู่เจริญจิตต์ หรือดร.เจริญจิตต์ เคยเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัย แต่ได้เกษียณอายุราชการแล้ว ด้วยการใช้คุณปู่เคยเป็นอาจารย์ย่อมมีอุดมการณ์ และจิตวิญญาณของความเป็นครูอยู่เสมอไม่เปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่าตัวท่านจะเกษียณแต่ด้วยหัวใจที่รักและศรัทธาในอาชีพของตน จึงยังคงเป็นอาจารย์ ผู้ที่คอยอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนของคุณปู่ คือ พวกเด็ก ๆ 5 คน ได้แก่ น้ำแข็งกต น้องหมวาย หนูนา หนูเขียด และประสิทธิ์ศักดิ์ที่อาศัยอยู่ในซอยเดียวกันจึงสอดคล้องกับการสร้างตัวละครแบบฉบับ

4.1.3 ขอบเขตด้านเกณฑ์

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่อง “คุณปู่แว่นตาโต” ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ด้านกลวิธีการสร้างตัวละคร โดยพิจารณาจากแนวคิดของวิภา กงกะนันท์ (2522, หน้า 99-104)

จำแนกแนวคิดในการสร้างตัวละคร 5 ประเภท ได้แก่ 1) สร้างให้สมจริง 2) สร้างแบบเหนือจริง
3) สร้างตามอุดมคติ 4) สร้างแบบบุคลาธิษฐาน และ 5) สร้างโดยใช้ตัวละครแบบฉบับ ดังนี้

1. การสร้างตัวละครแบบสมจริง (realistic) ได้แก่ การสร้างตัวละครให้มีความคิด
ความต้องการ อย่างมนุษย์จริง

2. การสร้างตัวละครแบบเหนือจริง (surrealistic) ได้แก่ การสร้างตัวละคร
ให้มีพฤติกรรมเกินกว่ามนุษย์ที่จะกระทำได้

3. การสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน (personification) ได้แก่ การสร้างตัวละคร
ที่ไม่ใช่มนุษย์ ให้มีบทบาทและพฤติกรรมเหมือนมนุษย์

4. การสร้างตัวละครตามอุดมคติ (idealistic) ได้แก่ การสร้างตัวละครตามความคิด
ที่ผู้ประพันธ์ เชื่อว่าเป็นแนวคิดที่ดั่งามสูงส่งที่มนุษย์เราควรจะไปให้ถึง ตัวละครอุดมคติจึงเป็นตัวแทน
ของความหวัง ความศรัทธาที่ผู้ประพันธ์ต้องการถ่ายทอดให้ผู้อ่านรับรู้

5. การสร้างตัวละครตามแบบฉบับ (type) ได้แก่ การสร้างตัวละครที่มีบุคลิก
ลักษณะคงที่ ไม่เปลี่ยนแปลงไปสักเท่าใด

4.2 ชั้นรวบรวมข้อมูล

4.2.1 รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 1) รวบรวมเอกสารและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน 2) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับการสร้างตัวละครหลัก

4.2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลวรรณกรรมโดยการอ่าน ดู และฟังแล้วถ่ายทอดเป็นอักษรไทย
จัดรูปแบบหมวดหมู่ ตามเนื้อหาของวรรณกรรม โดยอาศัยขอบเขตทางด้านเวลา

4.2.3 รวบรวมแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละคร

4.3 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 วิเคราะห์การสร้างตัวละครแบบสมจริง (realistic) ได้แก่ การสร้างตัวละคร
ให้มีความคิด ความต้องการ อย่างมนุษย์จริง

4.3.2 วิเคราะห์การสร้างตัวละครแบบเหนือจริง (surrealistic) ได้แก่ การสร้างตัวละคร
ให้มีพฤติกรรมเกินกว่ามนุษย์ที่จะกระทำได้

4.3.3 วิเคราะห์การสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน (personification) ได้แก่
การสร้างตัวละครที่ไม่ใช่มนุษย์ ให้มีบทบาทและพฤติกรรมเหมือนมนุษย์

4.3.4 วิเคราะห์การสร้างตัวละครตามอุดมคติ (idealistic) ได้แก่ การสร้างตัวละครตาม
ความคิดที่ผู้ประพันธ์ เชื่อว่าเป็นแนวคิดที่ดั่งามสูงส่งที่มนุษย์เราควรจะไปให้ถึง ตัวละครอุดมคติ
จึงเป็นตัวแทนของความหวัง ความศรัทธาที่ผู้ประพันธ์ต้องการถ่ายทอดให้ผู้อ่านรับรู้

4.3.5 การสร้างตัวละครตามแบบฉบับ (type) ได้แก่ การสร้างตัวละครที่มีบุคลิก
ลักษณะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปสักเท่าใด

4.4 ชี้นำเสนอ

ผู้วิจัยนำเสนอโดยเรียบเรียงข้อมูลและเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์
(Descriptive Analysis)

5. ผลการวิจัย

กลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง คุณปู่แว่นตาโต
ของชัชฌิรา แสงกระจ่าง ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ตัวละครหลักในเรื่องคุณปู่แว่นตาโต
คือ การสร้างตัวละครแบบสมจริง และการสร้างตัวละครตามแบบฉบับ

การศึกษาวิชาการวิจัยกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง “คุณปู่
แว่นตาโต” มีเนื้อหารวมทั้งสิ้น 41 ตอน มีกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักตามรูปแบบการสร้าง
ตัวละคร ของ วิภา กงกะนันท์ พบ 2 รูปแบบ คือ

- 1) การสร้างตัวละครแบบสมจริง พบในตัวละครหลัก 6 ตัวละคร ได้แก่
 - 1.1 คุณปู่เจริญจิตต์ คือ ดร.เจริญจิตต์
 - 1.2 น้ำแข็งกุด
 - 1.3 น้องหมวย
 - 1.4 หนูนา
 - 1.5 หนูเขียด
 - 1.6 ประสิทธิ์ศักดิ์
- 2) การสร้างตัวละครตามแบบฉบับ พบในตัวละครหลัก 1 ตัวละคร คือคุณปู่เจริญจิตต์
- 3) การวิเคราะห์การสร้างตัวละคร
 - 3.1 วิเคราะห์การสร้างตัวละครแบบสมจริง (realistic) ปรากฏใน 6 ตัวละครหลัก
 - 3.2 วิเคราะห์การสร้างตัวละครแบบเหนือจริง (surrealistic) ไม่ปรากฏในตัวละครหลัก
 - 3.3 วิเคราะห์การสร้างตัวละครแบบบุคลาธิษฐาน (personification) ในตัวละครหลัก
 - 3.4 วิเคราะห์การสร้างตัวละครตามอุดมคติ (idealistic) ในตัวละครหลัก
 - 3.5 การสร้างตัวละครตามแบบฉบับ (type) ปรากฏใน 1 ตัวละครหลัก

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง “คุณปู่แว่นตาโต” นั้นมีการสร้างตัวละครแบบสมจริงและการสร้างตัวละครตามแบบฉบับ ที่พบในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “คุณปู่แว่นตาโต”

การสร้างตัวละครแบบสมจริง “ขมัยภร แสงกระจ่าง” มีการสร้างให้ตัวละครหลักมีอารมณ์ ความคิด การพูดจา และลักษณะท่าทางที่เหมาะสมกับวัย เป็นตัวละครที่เราสามารถพบเห็นได้ ในชีวิตประจำวัน ทั้งตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่ และตัวละครที่เป็นเด็ก มีการสร้างตัวละครแบบสมจริง ทั้งหมด 6 ตัว คือ

1. คุณปู่เจริญจิตต์ คือ ดร.เจริญจิตต์ เคยเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัย คุณปู่เป็นคนที่อยากถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเคยผ่านมา มาถ่ายทอดให้กับเด็ก ๆ จึงได้ทำการเปิดโรงเรียนสอนหนังสือแก่เด็ก ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างตัวละครแบบสมจริง

2. น้ำแข็งกตเป็นผู้ที่มีอายุมากที่สุดในกลุ่มเด็กและเป็นเด็กที่มีลักษณะอุปนิสัยที่เฉลียวฉลาด และชอบแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอจึงทำให้น้ำแข็งกตนั้น มีความรู้และมีความเป็นผู้ใหญ่ที่สุดจึงลักษณะของความเป็นผู้นำ ทั้งยังเป็นเด็กที่มีเหตุผล กล่าวแสดงความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างตัวละครแบบสมจริง

3. น้องหมวย เป็นตัวแทนหรือภาพสะท้อนของเด็กผู้หญิงในยุคสมัยปัจจุบันที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสมัยสังคมปัจจุบัน น้องหมวย มีอุปนิสัยที่ช่างพูด ช่างถาม และไปค้อย กลัวใครสักเท่าไรและถือว่าเป็นเด็กที่ฉลาด สอดคล้องกับรูปแบบการสร้างตัวละครแบบสมจริง

4. หนูนา เป็นตัวแทนหรือภาพสะท้อนของเด็กผู้หญิงในยุคสมัยปัจจุบันที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสมัยสังคมปัจจุบัน มีอุปนิสัยเป็นคนช่างสังเกต และมีความผูกพันกับคุณยาย จึงมักจะพูดถึงคุณยายอยู่เสมอ สอดคล้องกับรูปแบบการสร้างตัวละครแบบสมจริง

5. หนูเอียด เป็นตัวแทนหรือภาพสะท้อนของเด็กผู้หญิงในยุคสมัยปัจจุบันที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสมัยสังคมปัจจุบัน หนูเอียดเป็นน้องคนเล็ก เรียนอยู่ชั้นอนุบาล มีอุปนิสัยเป็นคนไร้เดียงสาพูดตรงไปตรงมาและจะพูดออกเสียงไม่ชัด สอดคล้องกับการสร้างตัวละครแบบสมจริง

6. ประสิทธิ์ศักดิ์ เป็นเด็กผู้ชายที่มีนิสัยเงียบ ชอบฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเป็นคนที่มีความจินตนาการ และชื่นชมในบทกวี สอดคล้องกับการสร้างตัวละครแบบสมจริง

การสร้างตัวละครแบบฉบับขมัยภร แสงกระจ่าง มีการสร้างให้ตัวละครหลักที่เป็นแบบฉบับ คือ สร้างให้ตัวละครในเรื่องมีความคิด ลักษณะนิสัยคงที่ ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ซึ่งพบตัวละครหลักในเรื่องมีตัวละคร 1 ตัวละคร คือ คุณปู่เจริญจิตต์

คุณปู่เจริญจิตต์ หรือ ดร.เจริญจิตต์ เคยเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัย แต่ได้เกษียณอายุราชการแล้ว ด้วยการที่คุณปู่เคยเป็นอาจารย์ย่อมมีอุดมการณ์ และจิตวิญญาณของ

ความเป็นครูอยู่เสมอไม่เปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่าตัวท่านจะเกษียณแต่ด้วยหัวใจที่รักและศรัทธาในอาชีพของตน จึงยังคงเป็นอาจารย์ ผู้ที่คอยอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนของคุณปู่คือ พวกเด็ก ๆ 5 คน ได้แก่ น้ำแข็งกุด น่องหมวยหนูนาหนูเขียด และประสิทธิ์ศักดิ์ที่อาศัยอยู่ในซอยเดียวกันจึงสอดคล้องกับการสร้างตัวละครแบบฉบับ

การสร้างตัวละครในงานเขียนของขมัยกร แสงกระจ่าง เรื่อง “คุณปู่แวนตาโต” มีกลวิธีการสร้างตัวละครหลักที่สะท้อนถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมเมืองในยุคปัจจุบัน โดยการจำลองชีวิตของคนในสังคม โดยเฉพาะคนที่อยู่ในวัยเกษียณอายุการทำงาน สื่อให้เห็นถึงวิถีการดำเนินชีวิตแนวคิดของคนในสังคมยุคนี้ โดยสอดแทรกคุณค่า และความสำคัญ ด้านความสัมพันธ์ของตัวละครได้อย่างน่าสนใจ ขมัยกร แสงกระจ่าง จะมุ่งเน้นให้สร้างตัวละครเป็นเสมือนตัวแทนของบทบาทของมนุษย์ในชีวิตจริง ที่มีทั้งแบบสมจริง และแบบฉบับที่สะท้อนภาพของคนในสังคมในแต่ละช่วงวัยที่มีความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ตลอดจนการแสดงทางด้านพฤติกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการนำความรู้ ความคิด และความเชื่อมาสร้างเป็นตัวละครหลักเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความคิด และความเชื่อของคนในสังคมพบเห็นได้ในปัจจุบัน จึงทำให้วรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง “คุณปู่แวนตาโต” เป็นวรรณกรรมที่มีเนื้อเรื่องสนุกสนาน สร้างความเพลิดเพลิน และมีสาระที่เต็มไปด้วยข้อคิดในการดำเนินชีวิต

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ควรศึกษาวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนเรื่องอื่น ๆ ของผู้เขียน

7.2 ควรศึกษาวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนจากนักเขียนท่านอื่น ๆ

8. เอกสารอ้างอิง

ขมัยกร แสงกระจ่าง. (2553). **คุณปู่แวนตาโต**. พิมพ์ครั้งที่ 3. สำนักพิมพ์คมบาง.

นิตยา วรรณกิตร์. (2559). **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. นนทบุรี : อินทนิล.

บาหยัน อิมสำราญ. (2548). **เอกสารคำสอนวิชา 411 231 นวนิยายและเรื่องสั้นของไทย**.

นครปฐม : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วินิตา ดิถียนต์. (2530). **เอกสารประกอบการสอนวิชา 411 211 การเขียนบันเทิงคดี (Fiction Writing)**. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระราชวังสนามจันทร์.

วิภา กงกะนันทน์. (2522). **วรรณคดีศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

9. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณา ความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาขาวิชาภาษาไทย ที่ให้โอกาสและสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พัชรัตน์ พาป้อ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิจัย อาจารย์ปพิชญา พรหมกันธา กรรมการที่ปรึกษาวิจัย ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่ง ให้ข้อคิด คำปรึกษาชี้แนะแนวทางตลอดจนการตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเมตตา และเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนทำให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

นอกจากนี้คณะผู้วิจัยต้องขอขอบคุณเพื่อน ๆ ในสาขาภาษาไทยทุกคนที่ทำให้การทำวิจัยในครั้งนี้ราบรื่น รวมทั้งการให้ความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ จนทำให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัยขออุทิศคุณค่า และคุณประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยครั้งนี้เพื่อบิดา มารดา ครู อาจารย์ อันเป็นที่รักและเคารพ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวถึงและมิได้กล่าวถึง ในวิจัยฉบับนี้ที่ประสิทธิ์ ประสาทความรู้ทางภาษาไทยให้แก่คณะผู้วิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนรายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
The Effects of Through Inquiry Cycle (5Es) on Analytical Thinking and Learning
Achievement of The Subject Health Education Safe Sex in Mathayomsuksa 2

เฉลิมชัย พลตงนอก¹

Chalermchai Pondongnok

ผศ.ดร. วายุ กาญจนศรี²

Asst. Prof. Dr. Wayu Kanjanasorn

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียน รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .052) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) 2. การคิดวิเคราะห์ 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4. ความพึงพอใจ

¹ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

This purposes of this research aimed to 1) to study result of 5Es Knowledge Bases Inquisitive Learning Management (5Es) which affects analytical thinking and academic achievement of Health Education of The Subject Health Education Safe Sex in Mathayomsuksa 2. students 2) to study students' satisfaction towards 5Es Knowledge-Bases Inquisitive Learning Management (5Es). Accordingly, One Group Pretest – Posttest Design. The research finding showed that: 1) The students gained the posttest score higher than the pretest score considered Statistically significant at the 0.5 level exposed in the result of analytical Pretest – Posttest exploiting 5Es Knowledge-Bases Inquisitive Learning Management (5Es) of The Subject Health Education Safe Sex in Mathayomsuksa 2. 2)The students obtained the posttest score higher than the pretest score considered Statistically significant at the 0.5 level exposed in the result of achievement Pretest – Posttest exploiting 5Es Knowledge-Bases Inquisitive Learning Management (5Es) of The Subject Health Education Safe Sex in Mathayomsuksa 2. 3) The students' were most satisfaction with 5Es Knowledge-Bases Inquisitive Learning Management (5Es)

Keywords : 1. Inquiry Cycle (5Es) 2. Analytical Thinking 3. Academic Achievement 4. Satisfaction

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

วัยรุ่นเป็นวัยที่ก้าวผ่านจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่มีอายุระหว่าง 12-20 ปีโดยเพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชายประมาณ 1-2 ปี วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคม ซึ่งวัยรุ่นต้องปรับตัวกับสภาพร่างกายที่เปลี่ยนไป มีอารมณ์อ่อนไหวเปลี่ยนแปลงง่าย วัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง สับสนในบทบาทตัวเองระหว่างการเป็นเด็กกับผู้ใหญ่และเพื่อนมีอิทธิพลสูงต่อความคิด นอกจากนี้วัยนี้ยังให้ความสนใจในเรื่องเพศเป็นอย่างมาก ผลลัพธ์จากการเปลี่ยนแปลงทางเพศทำให้วัยรุ่นมีความเป็นหนุ่มสาว กล่าวคือ เข้าสู่วัยเจริญพันธุ์โดยต่อมเพศจะมีหน้าที่ผลิตฮอร์โมนเอสโตรเจน (estrogen) และเทสโทสเตอโรน (testosterone) ซึ่งฮอร์โมนทั้งสองนี้ทำให้ร่างกายเข้าสู่วัยหนุ่มสาวและมีอิทธิพลเป็นแรงขับเคลื่อนทางเพศ (สำนักงานอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย, 2558, หน้า 7 - 13)

ข้อมูลจากรายงานการคลอดในประเทศไทย พบว่าในปี 2559 มีจำนวนเด็กที่คลอดจากแม่วัยรุ่น อายุ 10-19 ปี จำนวน 666,207 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ของการคลอดทั้งหมด สูงเป็นอันดับ 2

ในภูมิภาคอาเซียน สถานการณ์การคลอดในแม่วัยรุ่นที่สูงขึ้นสวนทางกับการเกิดในหญิงวัยอื่นในประเทศไทยที่ลดต่ำลงทุกปี รวมถึงสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงเป็นที่คาดการณ์ว่าในอนาคตอีก 10-20 ปีข้างหน้า ประชากรไทยจะมีปัญหาเกิดน้อย-ด้อยคุณภาพ ที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องในหลายด้าน (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย, 2560)

โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม ประสบปัญหาความเสี่ยงดังกล่าวในฐานะที่ผู้วิจัยทำงานฝ่ายปกครองของโรงเรียน จึงมีความตระหนักดีว่า ปัญหาอาจจะส่งในอนาคตในเรื่องการเรียนและการดำเนินชีวิตของนักเรียน ซึ่งพบว่าปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหา หรือหลีกเลี่ยงสถานการณ์ดังกล่าวได้คือ การเชื่อเพื่อน ขาดการคิดวิเคราะห์สถานการณ์ หรือจัดลำดับความจำเป็นก่อนหลัง และขาดการคาดการณ์ที่ผลกระทบต่อผลของการกระทำการคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์เรื่องราวจึงเป็นกระบวนการประเมิน การคิดพิจารณาอย่างรอบคอบและจริงจัง ความสามารถในการจำแนก การให้รายละเอียด ให้เหตุผลและจับประเด็น เชื่อมโยงความสัมพันธ์เหตุการณ์ระหว่างเรียนกับหลักคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และจากเหตุผลดังกล่าวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากความเป็นมาและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารูปแบบการสอนที่จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว โดยพบว่ามียุทธวิธีรูปแบบการสอนหนึ่งที่น่าสนใจคือ รูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรูปแบบการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การสร้างความสนใจ (Engagement) การสำรวจและค้นหา (Exploration) การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) การขยายความรู้ (Elaboration) และการประเมิน (Evaluation) ที่มีจุดเด่นคือ เน้นกระบวนการคิด ทำให้ผู้เรียนฝึกคิดอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน ศึกษาค้นคว้า ตั้งสมมุติฐานและหาคำตอบด้วยตัวเอง โดยผ่านการวิเคราะห์ แผลผลและลงข้อสรุปพร้อมกับหาที่มาที่ไป เอกสารอ้างอิง ให้เกิดความน่าเชื่อถือ นำความรู้ใหม่ที่ได้อธิบายเชื่อมโยงความรู้เดิม เพื่อขยายความรู้ให้กว้างขึ้น ซึ่งจะทำให้ความรู้นั้นจดจำได้ยาวนาน และถาวร สอดคล้องกับสภาพปัญหาของสถานศึกษาที่ต้องการนำรูปแบบการสอนหรือนวัตกรรมมาช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และนำความรู้ประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีคุณภาพ

ซึ่งถ้าวัยรุ่นมีทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและเพื่อนนั้น จะเป็นเกาะป้องกันตัวไม่ให้ตกอยู่ในสถานการณ์เสี่ยง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการสอนหรือนวัตกรรมมาช่วยพัฒนาให้วัยรุ่นคิดเป็นทำเป็น มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ รู้วิธีการปฏิเสธเมื่อไม่ต้องมีเพศสัมพันธ์ และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับ นริศรา จันทะนาม (2553, หน้า 51 - 52) ได้ศึกษาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องสารในชีวิตประจำวันโดยใช้วัฏจักรการ

สืบเสาะหาความรู้ (inquiry Cycle) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารในชีวิตประจำวันโดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ (inquiry Cycle) มีนักเรียนจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 79.41 จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 34 คน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ทั้งนี้การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างเป็นระบบและจับประเด็นความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะความคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์วิทยาคม ซึ่งจะช่วยให้ห้องเรียน เป็นห้องเรียนแห่งการเรียนรู้สู่การแก้ปัญหาในชีวิตจริง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ หลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

3.2 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) อยู่ในระดับมาก

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

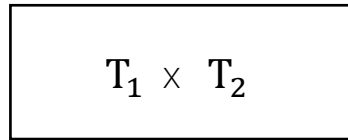
4.1 นักเรียนเกิดทักษะความคิดวิเคราะห์ คิดอย่างเป็นระบบ และเป็นเหตุเป็นผล ในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำมาปรับแก้สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน

4.2 ครูสามารถนำผลในการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบและแนวทางการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาได้

4.3 โรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนนโยบายทางการศึกษา และพัฒนาบุคลากรในการสถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design

ภาพที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design

เมื่อ T_1 คือ การสอบก่อนทดลอง (Pretest)
 \times คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)
 T_2 คือ การสอบหลังทดลอง (Posttest)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาความคิดวิเคราะห์

หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความคิดวิเคราะห์หลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับก่อนเรียน จำนวน 20 ข้อ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่วงไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การทดสอบ การวิเคราะห์	N	\bar{X}	S.D.	t-test	sig
ก่อนเรียน	140	6.89	3.28	-19.24	.000
หลังเรียน	140	11.68	3.29		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่วงไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลทดสอบการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ

ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.2 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	\bar{X}	S.D.	t-test	sig
ก่อนเรียน	140	14.59	4.35	-18.36	.000
หลังเรียน	140	18.90	3.66		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 ผลการศึกษาคความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) แสดงไว้ในตารางดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)

ข้อที่	คำถามความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	จัดเตรียมเนื้อหาได้เหมาะสมกับผู้เรียน	4.89	0.41	มากที่สุด
2	ใช้เทคนิควิธีในการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาในทุกกิจกรรม	4.62	0.74	มากที่สุด
3	สอดแทรกคำถามที่กระตุ้นการคิดให้กับผู้เรียนในทุกกิจกรรม	4.85	0.35	มากที่สุด
4	เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	4.85	0.35	มากที่สุด
5	คอยแนะนำและให้คำปรึกษากับผู้เรียนในขณะปฏิบัติกิจกรรม	4.40	0.81	มาก
6	กิจกรรมการเรียนการสอนจะสอดแทรกการคิดให้กับผู้เรียน	4.89	0.41	มากที่สุด
7	กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นกระบวนการคิดและศึกษาค้นคว้าแก้ปัญหาด้วยตนเอง	5.00	0	มากที่สุด
8	กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิด โดยการทำงานเป็นกลุ่ม	4.87	0.33	มากที่สุด
9	กิจกรรมการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนหาคำตอบผ่านการลงมือปฏิบัติและออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน	4.72	0.57	มากที่สุด
10	เนื้อหาที่ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนมีความยากง่ายเหมาะสม	4.89	0.31	มากที่สุด
11	เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมเพียงพอและเหมาะสม	4.62	0.68	มากที่สุด
12	กิจกรรมการเรียนมีความน่าสนใจชวนให้ติดตาม	4.78	0.41	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)(ต่อ)

ข้อที่	คำถามความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
13	กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	4.57	0.35	มากที่สุด
14	ช่วยกระตุ้นการฝึกคิดของผู้เรียน	4.57	0.35	มากที่สุด
15	ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์และทักษะการคิดวิเคราะห์	4.72	0.57	มากที่สุด
16	ผู้เรียนเกิดทักษะในการสืบค้น หาความรู้ด้วยตัวเอง	5.00	0	มากที่สุด
17	ผู้เรียนเรียนรู้การรับฟังความคิดเห็น ผ่านการทำงานกลุ่ม	4.86	0.34	มากที่สุด
18	ผู้เรียนกล้าคิด กล้าลงมือปฏิบัติ และกล้านำเสนอสิ่งที่ได้ศึกษา	4.78	0.41	มากที่สุด
19	สื่อ,วัสดุ,อุปกรณ์ มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน	4.17	0.76	มาก
20	สถานที่มีความพร้อมและเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.46	0.84	มาก
รวมทั้งหมด		4.72	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.72 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงใจกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นกระบวนการคิด และศึกษาค้นคว้าแก้ปัญหาด้วยตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.00 ผู้เรียนเกิดทักษะในการสืบค้น หาความรู้ด้วยตัวเองอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.00 จัดเตรียมเนื้อหาได้เหมาะสมกับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนจะสอดแทรกการคิดให้กับผู้เรียน เนื้อหาที่ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนมีความยากง่ายเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.89 ตามลำดับ

7. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียน รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากกระบวนการวิจัยเชิงทดลองแบบ One – Group Pretest – Posttest Design และผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

7.1 ผลการศึกษาความคิดวิเคราะห์ จากการทดสอบเพื่อวัดความคิดวิเคราะห์โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าความคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัดกิจกรรมการจัดการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) สามารถพัฒนาความคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยการจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์กันของเรื่องที่ศึกษา เพื่อค้นหาคำตอบหรือข้อเท็จจริงของเรื่องนั้น เกิดการเรียนรู้อย่างสอดคล้องสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(2551) สอดคล้องกับ ซึ่งนักเรียนจะได้นำข้อมูลที่ได้รับการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์หาคำตอบอยู่บนพื้นฐาน ของหลักฐานหรือเหตุผลต่างๆ และสามารถนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันตามสถานการณ์สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธารพิงค์ โนนศรีชัย (2550, หน้า 70 - 71) การคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) พบว่า ด้านการคิดวิเคราะห์วิชาชีววิทยาของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือ ร้อยละ 75 คิดเป็นร้อยละ 76.19 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

7.2 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการคิด การศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ และอธิบายทำนายการเกิดผลลัพธ์ของสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยฐานข้อมูลที่มีอยู่เพื่อประกอบการตัดสินใจ คำตอบจากการค้นคว้าด้วยตนเอง จึงเป็นคำตอบที่เป็นเหตุ เป็นผล และอยู่เป็นพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นจริง สอดคล้องกับ การจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียน สร้างความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์หรือความรู้เดิมของผู้เรียนร่วมกับ

ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ ครูผู้สอน มีหน้าที่อำนวยความสะดวกระหว่างเรียนชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้ของนักเรียน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2547) สอดคล้องกับ เกศินี เหล่าพิสัย (2553, 42 - 71) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบ 5Es เรื่องรูปสี่เหลี่ยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 75.90 และนักเรียนจำนวนร้อยละ 82.35 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป

7.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียน จากการศึกษาความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนโดยการจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ (5Es) รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้สืบเสาะหาความรู้ (5Es) เป็นกิจกรรมที่ครูจะจัดการเรียนการสอนให้เน้นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นด้วยตัวของผู้เรียนเอง ฉะนั้นแล้วนักเรียนจึงเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คิดค้นหาคำตอบจากกิจกรรมที่หลากหลายที่ครูออกแบบไว้ ทำให้เกิดความไม่น่าเบื่อในการเรียนการสอน อีกทั้งสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้ยังกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และเป็นสถานการณ์ใกล้ตัวที่นักเรียนคุ้นเคย และเตรียมพร้อมรับมือเมื่อนักเรียนเผชิญกับสถานการณ์นั้น นักเรียนสามารถค้นคว้าด้วยวิธีการต่างๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้ความรู้โดยไม่จำกัดความรู้แค้ในหนังสือเพียงอย่างเดียว แต่มีแหล่งความรู้อื่นที่นักเรียนสนใจ เช่น ข่าว สื่อ อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด บทความ คลิปวิดีโอ สอบถามผู้รู้ สอบถามผู้มีประสบการณ์ นิตยสาร เป็นต้น สอดคล้องกับ สุธารพิงค์ โนนศรีชัย (2550, หน้า 60 - 69) การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อกระบวนการจัดกิจกรรมการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) โดยภาพรวม เห็นด้วยอยู่ในระดับ มากสอดคล้องกับ อาติละห์เจ๊ะแม (2559, หน้า 11 - 23) ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียน อยู่ในระดับมีเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการสร้างความสนใจของผู้เรียนในชั้นที่ 1 เพื่อนำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียน ควรเป็นสื่อที่มีความ น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นภาพ ข่าว คลิปวิดีโอ จากผลวิจัย พบว่า คลิปวิดีโอเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สร้าง ความสนใจให้กับนักเรียนได้ดี นอกจากนั้นสื่อการเรียนรู้ควรสอดคล้อง

กับเรื่องที่เรียน เป็นเรื่องที่ ใกล้ตัวนักเรียน พบได้ในชีวิตประจำวัน และสื่อความหมายความชัดเจน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ ฝึกการคิด

8.1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ขั้นการสำรวจและค้นคว้า ครูควรมีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้นักเรียนได้เลือกศึกษาตามความสนใจ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการค้นคว้า

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรเพิ่มตัวแปรที่จะศึกษาเช่นการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es)

8.2.2 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะวิเคราะห์ในโรงเรียน

9. เอกสารอ้างอิง

- เกศินี เหล่าพิสัย. (2553). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบ 5Es เรื่องรูปสี่เหลี่ยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นริศรา จันทะนาม. (2553). การศึกษาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องสารในชีวิตประจำวันโดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry cycle). รายงานการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2551). คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สุธารพินค์ โนนศรีชัย. (2550). การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es). วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน การสอนวิทยาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือการจัดการอบรมเรื่องเพศคุยได้ในครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2560). ร้อยละของแม่คลอดบุตรจำแนกตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2559. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2561. จาก <https://www.schoolofchangemakers.com/knowledge/11644>

อาดีละห์เจ๊ะแม. (2559). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อความ
เข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

10. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดีได้ด้วยความช่วยเหลือ และการให้คำปรึกษาจาก
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วายุ กาญจนศรีให้คำแนะนำในทุกขั้นตอนในการทำวิจัย
ทั้งตรวจสอบความถูกต้อง แก้ไขปรับปรุงเครื่องมือ ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จนสามารถเก็บข้อมูล
ในการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ที่สำคัญท่านได้ปลูกฝังจรรยาบรรณของการเป็นนักวิจัยที่ดี ผู้วิจัย
ต้องกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จตุภูมิ เขตจัตุรัส นายศุภชัย บุราณ และ
นายคำนิง รักษาพนม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบและประเมินเครื่องมือวิจัย รวมทั้งให้
คำปรึกษาที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุงเครื่องมือในการทดลองและเก็บ
รวบรวมข้อมูล ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ขอบคุณท่านผู้บริหาร นายสุวิชา ดิเรกโภาค ที่กรุณาอนุญาตให้ทดลองใช้เครื่องมือ ตลอดจน
การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเกษตรสมบูรณ์
วิทยาคมที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ที่ได้ช่วยทำแบบทดสอบในการทดลอง
เครื่องมือก่อนนำมาสร้างเครื่องมือฉบับจริง และให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งตลอดการทดลองวิจัยและ
การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ คุณูปการหรือประโยชน์อันใดก็ตามจากการวิจัยครั้งนี้ ขอนอบน้อมด้วยจิตคารวะ
บูชาแต่คุณพ่อคุณแม่ผู้ซึ่งมีพระคุณอย่างล้นประมาณ

การพัฒนาแบบการจัดการจัดกิจกรรม “รักษสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
อย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Development of Environmental Protection Activities through Philosophical
(SPPCE Model) Support for Economic Efficiency Environmental Sustainability
Knowledge and Middle School Students 'Living Habits

ดร.ชฎาพร รุขเชษฐ¹

Dr.Chadaporn Rukhachet

ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร²

Dr.Wongchanok Jumreansan

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาแบบการจัดการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) สร้างและพัฒนาแบบการจัดการจัดกิจกรรม “รักษสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการจัดกิจกรรม “รักษสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สร้างขึ้น 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การดำเนินการวิจัยมี 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development) การดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) การพัฒนาแบบการจัดการ

¹เทศบาล 1 หนองไผ่ สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัว จังหวัดอุดรธานี

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิก

เรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบฯ แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 3 การนำไปใช้ (Implementation) โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้จริงกับ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส ปีการศึกษา 2561 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นนักเรียนที่เรียนชุมนุม วิทยาศาสตร์ ใช้สอนในชั่วโมงชุมนุม ระยะเวลาในการทดลอง 20 สัปดาห์ รวม 20 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัด กิจกรรมสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2) แผนการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีความยากง่าย ระหว่าง 0.20-0.80 มีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.760 (4) แบบทดสอบวัดพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วย 4 ด้าน (5) แบบสอบถามความพึงพอใจซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ t-test

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ทั้งแบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า มีความสอดคล้อง โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.60 -1.00

2. รูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.32/82.65 และมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7415

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (SPPCE Model) หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม 2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ABSTRACTS

This research was aimed 1) to study of problems and the guidelines for development in order to knowledge and environment conservation behavior of lower secondary students, 2) to create and develop Conserving Environment with Sufficiency Economy Principle (SPPCE Model) in order to promote academic achievement and environment conservation behavior of lower secondary students, 3) to experiment Activity Set Conserving Environment with Sufficiency Economy Principle (SPPCE Model) in order to knowledge and environment conservation behavior of lower secondary students, 4) to study the students' satisfaction towards Activity Set Conserving Environment in order to knowledge and environment conservation behavior of lower secondary students.

The experimental research has 4 steps to collect data ; Analysis, Design and Development, Implementation and Evaluation. It was divided in 2 steps researching, 1) to create the Activity Set Conserving Environment in order to knowledge and environment conservation behavior, 2) to develop the learning process from text books, lesson plans and the research tools. The sample consisted of 34 lower secondary students in Science Club of Tessaaban 1 Nongsai school in academic year 2017 by using purposive sampling. The instruments used for study included 1) the questionnaire of current and problem in Conserving Environment activity set to promote academic achievement and environment conservation behavior, 2) lesson plan supporting Conserving Environment at lower secondary students, 3) a 30-item 4 multiple choices of test with difficulty of 0.20-0.80, discrimination of 0.20 and overall reliability of 0.76, 4) a 40-item 4 multiple choices of test of environment conservation behavior scale for lower secondary students and 5) a 15-item of 5 Rating

Scalesquestionnaire. The statistics analysis data were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Dependent Samples).

The results were found as follows :

1. The result of analyzing of the state of basic data of Activity Set Conserving Environmentwith Sufficiency Economy Principle in order to knowledge and environment conservation behavior of lower secondary students had efficiency index of item objective congruence: IOC ranged between 0.60 - 1.00.

2. The Conserving Environment with Sufficiency Economy Principle activity set in order to knowledge and environment conservation behavior of lower secondary students had efficiency at 83.32/82.65 and efficiency index of 0.7415.

3. The Learning achievement of samplethat learned with the Conserving Environment with Sufficiency Economy Principle activity setin order to knowledge and environment conservation behavior of lower secondary studentsin post-class higher than the pre-class with statistical significance at .01.

4. The Conserving Environment behavior of samplethat learned with the Conserving Environment with Sufficiency Economy Principle activity set(SPPCE Model)in post-class higher than the pre-class with statistical significance at .05.

5. Students were satisfied with arranging leaning activity with the Conserving Environment with Sufficiency Economy Principle activity set(SPPCE Model)in order to knowledge and environment conservation behavior of lower secondary students at high level.

Keywords : 1. Development of Environmental Protection Activities through
2. Support for Efficiency Environmental

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันสถานการณ์ต่างๆ ของโลกที่ผันแปรไปอย่างรวดเร็ว ล้วนมีผลกระทบต่อการพัฒนาทุกๆด้านรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาสภาวะโลกร้อนที่ คนทั่วโลก กำลังเผชิญและเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่ออารังชีวิตของมนุษย์อย่างยิ่ง จึงเริ่มมีความพยายามที่จะ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเชื่อว่าจะช่วย แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้

การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมให้ได้ผลอย่างแท้จริงต้องอาศัยทั้งเวลาและจะต้องแก้ที่ต้นเหตุ คือตัวมนุษย์ โดยทำให้มนุษย์เข้าใจ ตระหนัก เห็นคุณค่า และลงมือแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้การศึกษาเรื่อง ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับทุกคนในทุกระดับการศึกษา ซึ่งการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนได้ทำการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ควรพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรัก และตระหนักทางสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับประถมวัยจนถึงระดับสูงสุดต่อไป ในการจัดการศึกษาความตระหนักในเรื่องหาองค์ความรู้ในวิชาการด้านต่างๆ ได้ลดความสำคัญลง เนื่องจากมีแหล่งเทคโนโลยีในการสืบเสาะหาความรู้ที่ทันสมัย แต่ปัญหาในการจัดการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนเริ่มเล็งเห็นความสำคัญมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ทฤษฎีการเรียนรู้โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการบูรณาการองค์ความรู้จึงเริ่มเป็นที่สนใจของผู้จัดการศึกษาในปัจจุบัน การจัดระบบให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลภายในชาติให้เกิดความรัก ความหวงแหนต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

การจัดการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ดี จะต้องทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เกิดทักษะในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจะส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์หรือความรู้ทางการเรียนที่ดีด้วย ดังที่ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2542) กล่าวว่า การปลูกฝังให้นักเรียนมีจริยธรรมสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องเริ่มที่วัยที่เรียกว่าช่วงแห่งพลังการเจริญเติบโตของงามสำหรับชีวิต แนวความคิดเหล่านี้เป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากการมองเห็นในทัศนะของการที่นักเรียนมีพัฒนาการด้านต่างๆ แตกต่างจากวัยอื่นๆ ในช่วงชีวิตของความเป็นมนุษย์ การเรียนรู้ของนักเรียนจึงเป็นความสำคัญยิ่ง ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีสตปีญญาอย่างไรก็ตามหลักการสำคัญในการปลูกฝังนักเรียนให้รักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมครอบคลุมแนวการจัดการจัดใน 4 องค์ประกอบ คือ (1)การสร้างความตระหนัก(Awareness) ความรู้สึกไว(Sensitivity) ในทางที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและปัญหาที่เกิดขึ้น (2)การสร้างความรู้(Knowledge) เกิดความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม (3)การสร้างเจตคติ(Attitudes) และเกิดความรับผิดชอบ (Responsibility) มีแรงจูงใจในการป้องกันและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และ (4)การสร้างทักษะ(skills) สามารถปฏิบัติอย่างเหมาะสม(appropriate Practice) และสร้างการมีส่วนร่วม (Participation) ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นงนภัส คู่วรัญญู เทียงกมล, 2554, หน้า จ)

จากความสำคัญดังกล่าว กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญในการ

นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นฐานในการพัฒนาสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและฝึกฝนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ด้วยสาเหตุนี้ในการดำเนินการสอนของครูเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องใช้วิธีการสอนหลายแบบผสมผสานกันไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้น

2.4 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

2.1 ได้ทราบข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 ได้ทราบผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.3 ได้ทราบผลทดลองใช้รูปแบบการจัดการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สร้างขึ้น

2.4 ได้ทราบผลประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมี 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development) การดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบฯ แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 3 การนำไปใช้ (Implementation) โดยการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส ปีการศึกษา 2561 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นนักเรียนที่เรียนชุมนุมวิทยาศาสตร์ ใช้สอนในช่วงโมฆะชุมนุม ระยะเวลาในการทดลอง 20 สัปดาห์ รวม 20 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) แผนการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.20-0.80 มีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.7604) แบบทดสอบวัดพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วย 4 ด้าน 5) แบบสอบถามความพึงพอใจซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ t-test

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ทั้งแบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า มีความสอดคล้อง โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.60 -1.00

5.2 รูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.32/82.65 และมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7415

5.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้

ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.4 พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.5 ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมเจตคติ และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ประเด็นสิ่งแวดล้อมศึกษามีอยู่แล้วในหลักสูตรของโรงเรียนโดยแฝงอยู่ในรายวิชาต่างๆ 2) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาของนักเรียนยังไม่สูงนัก ในขณะที่ครูกคิดว่าตนเองมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาค่อนข้างสูง 3) ครูมีระดับของจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมค่อนข้างดี ส่วนนักเรียน มีระดับของจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ ปานกลาง 4) ระดับของความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ของครูและนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ 5) โครงการสิ่งแวดล้อมส่วนมากมักจะเป็นความคิดริเริ่มของครูมากกว่าเป็นความคิดริเริ่มของนักเรียน 6) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในรูปแบบโครงการต่างๆ มากที่สุด และ 7) ปัญหาที่สำคัญในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียน คือ ผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดจิตสำนึก และขาดความร่วมมือที่จะทำเพื่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนขาดงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยธัช จันทร์สมุด (2554, หน้า 71) ได้ศึกษาปัญหากระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ากระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่โรงเรียนมัธยมศึกษา ได้นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรสถานศึกษา โดยการบูรณาการ องค์ความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละวิชา และองค์ความรู้ท้องถิ่นเข้าด้วย หากแต่กระบวนการดังกล่าวยังมีหลายส่วนที่มีปัญหา เมื่อนำมาใช้ในสถานศึกษา ซึ่งมีหลายด้าน ได้แก่ การบริหารงานสิ่งแวดล้อมศึกษา การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล ดังนั้นครูผู้สอนและผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการ

พัฒนากระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน สถานศึกษารวมถึงชุมชน โดยรอบด้วย

6.2 รูปแบบการเรียนการสอน (SPPCE Model) ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นประเมินตนเอง (S : Self Assessment) 2) ขั้นเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ (P : Preparation) 3) ขั้นการฝึกทักษะ (P: Practice) 4) ขั้นสร้างความรู้ (C: Construction) 5) ขั้นการวัดผลประเมินผล (E: (Evaluation) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นกระบวนการที่เน้นการสร้างนิสัยให้นักเรียนมีความตระหนัก มีนิสัยที่ดี เห็นคุณค่าในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน มนุษย์ได้พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ ได้นำสิ่งแวดล้อมมาใช้ประโยชน์ โดยขาดการบำรุงรักษาและพัฒนาให้มีสภาพดีเหมือนเดิม จึงเกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างยิ่งใหญ่ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรงมากขึ้น การแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น ต้องให้ความรู้ พัฒนาคนให้ทุกคนมีความรับผิดชอบ ช่วยกันรักษาให้ทรัพยากรธรรมชาติอยู่อย่างยั่งยืนได้ใช้ประโยชน์นาน ๆ ทุกคนจึงต้องมีความตระหนักนิสัยที่ดี ฝึกตนให้มีนิสัยรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ครูต้องรับหน้าที่พัฒนาคน สอนคน ตั้งแต่เด็กเล็ก เยาวชน จนเป็นผู้ใหญ่ที่พึงประสงค์ของประเทศชาติเพื่อสิ่งแวดล้อมอันยาวนาน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัยจันทร์ทอง (2551, หน้า 140) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เจตคติ พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการสอนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบร่วมมือ และแบบบูรณาการ พบว่า การสอนแบบบูรณาการนั้นผลการเรียนรู้ เจตคติ พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความคงทนในการเรียนรู้ สูงกว่าการสอนอื่น เป็นเพราะการสอนแบบบูรณาการเน้นบทบาทของผู้เรียนเป็นสำคัญ จะมีการทบทวนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้นักเรียนได้เกี่ยวข้องกับปัญหาและกระทำต่าง ๆ ซ้ำอีกครั้ง เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และจดจำได้ดี ส่งผลทำให้ผลการเรียนรู้ เจตคติ พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดียิ่งขึ้น

6.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นพบว่า

6.3.1 รูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.32/82.65 ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จัดกระทำเป็นกลุ่มคณะกันทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน เรียนรู้ร่วมกันอย่างบูรณาการ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ทุกคนในกลุ่ม กิจกรรมเร้าความสนใจ นักเรียนเป็นผู้คิด ลงมือทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง และหมั่นกระตุ้นทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงกับนักเรียน และนักเรียนยังได้ฝึกจากประสบการณ์จริง

สถานที่จริงที่อยู่ในชุมชน นักเรียนตั้งใจทำกิจกรรมที่ครอบคลุมมาให้ศึกษาค้นคว้า สนุกสนาน ร่าเริง ต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับรัตนารักษ์ เชมณาจิตร (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยพัฒนาชุดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงชุมอำเภอสรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ชุดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมีประสิทธิภาพ 83.75/88.10 นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับรัตนารักษ์ เชมณาจิตร (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยพัฒนาชุดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงชุมอำเภอสรีเทพจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าชุดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมีประสิทธิภาพ 83.75/88.10

6.3.2 รูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7415 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 74.15 ทั้งนี้เนื่องจาก กิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบบูรณาการ จัดกระทำเป็นกลุ่มคละกันทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน เรียนรู้ร่วมกันอย่างบูรณาการ แบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบให้ทุกคนในกลุ่ม กิจกรรมสร้างความสนใจ นักเรียนเป็นผู้คิด ลงมือทดลองปฏิบัติด้วยตนเองและหมู่คณะจนทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงกับนักเรียน และนักเรียนยังได้ฝึกจากประสบการณ์จริง สถานที่จริงที่อยู่ในชุมชน นักเรียนตั้งใจทำกิจกรรมที่ครอบคลุมมาให้ศึกษาค้นคว้า สนุกสนาน ร่าเริงต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามหลักการประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ ทักษะทางสติปัญญา ความเจริญงอกงามทางสมอง โดยมีผลคะแนนการเรียนรู้หลังเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัยจันทร์ทอง (2551, บทคัดย่อ) การศึกษาผลการเรียนรู้เจตคติพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนแบบ การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบร่วมมือและแบบบูรณาการ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบ บูรณาการมีผลการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือและแบบสืบเสาะหาความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบบูรณาการมีเจตคติต่อการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือและแบบสืบเสาะหาความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

6.3.3 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งแวดล้อมหลังเรียนด้วย รูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมตอนต้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตะวัน จำปาโพธิ์(2551, บทความย่อ) ได้ทำวิจัยพัฒนาชุดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับนักเรียนช่วง ชั้นที่ 3 ในชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโรงเรียนแก้งคร้อวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา เรื่อง ป่าไม้ในแก้งคร้อ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ รัตนภรณ์ เข็มนาจิตร (2550, บทความย่อ) ได้ทำวิจัยพัฒนาชุด กิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วง ชุมอำเภอศรีเทพจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

6.3.4 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหลังเรียนด้วยรูปแบบ การจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อ ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยม ตอนต้น สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากกิจกรรมการเรียน การสอนนักเรียนได้ช่วยกันคิดแก้ปัญหาเป็นการส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของแต่ละ คน ทำให้มีทักษะในการคิดก็สามารถนำทักษะที่ได้รับการฝึกพร้อมกับเพื่อน ๆ ไปใช้ในการแก้ปัญหา อย่างถูกต้อง ดังพฤติกรรมการสอนของการสอนแบบบูรณาการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในชุมชนตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ หทัยรัตน์ธรรมมาภิมุข (2551, บทความย่อ) วิจัย พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเพชรพิทยาคมอำเภอเมืองจังหวัด เพชรบูรณ์พบว่า 1. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเพชรพิทยาคมอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์มี พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปฏิบัติบ่อยครั้ง (ร้อยละ 2.48) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับ ปฏิบัติบ่อยครั้ง (ร้อยละ 2.85) รองลงมาคือพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านต้นไม้อยู่ในระดับ ปฏิบัติบ่อยครั้ง (ร้อยละ 2.51) และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านน้ำอยู่ในระดับปฏิบัติ บ่อยครั้ง (ร้อยละ 2.50) 2. นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแต่ละด้านโดย เฉพาะดังนี้ (1) ด้านไฟฟ้ามีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง (2) ด้านน้ำมีระดับการปฏิบัติบางครั้ง (3) ด้าน ต้นไม้มีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง (4) ด้านดินมีระดับการปฏิบัติบางครั้งและ (5) ด้านวัฒนธรรมมี ระดับปฏิบัติประจำ 3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเพชรพิทยาคมอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีเพศผลการเรียนระดับชั้นเรียนที่ต่างกันผล การศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ 3.1 นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่มีเพศต่างกันมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวม

และเป็นรายด้าน 4 ด้านแตกต่างกันแต่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านน้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”(SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนใช้กิจกรรมที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและโปรแกรมวิชา โดยใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง เหมาะสมกับเนื้อหาและสถานการณ์ สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสุข รวมทั้งความพยายามที่จะเชื่อมโยงองค์ความรู้สากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสามารถในการคิด และวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ตลอดจนการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัยจันทร์ทอง (2551, หน้า 140) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เจตคติ พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความคงทนในการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการสอนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบร่วมมือ และแบบบูรณาการ พบว่า การสอนแบบบูรณาการนั้นผลการเรียนรู้ เจตคติ พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่าการสอนอื่น เป็นเพราะการสอนแบบบูรณาการเน้นบทบาทของผู้เรียนเป็นสำคัญ จะมีการทบทวนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้นักเรียนได้เกี่ยวข้องกับปัญหาและกระทำต่าง ๆ ซ้ำอีกครั้ง เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และจดจำได้ดี ส่งผลทำให้ผลการเรียนรู้ เจตคติ พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดียิ่งขึ้น

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

7.1.1 รูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษ์สิ่งแวดล้อม น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนมีบทบาทมากในการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนจะเป็นผู้คิดและลงมือปฏิบัติเอง ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อตัวนักเรียนเองทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนากระบวนการคิด ส่งเสริมคุณสมบัติการคิดแก้ปัญหา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับตนเองและช่วยเหลือสังคมได้ แต่เนื่องจากการเรียนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมานักเรียนเคยชินกับการจัดการเรียนรู้แบบชี้แนะ ดังนั้นในการปรับเปลี่ยนไปใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในการเรียนรู้ในทันที อาจทำให้เกิดผลกระทบกับเวลา ทำให้เสียเวลามาก ดังนั้นในระยะแรกนี้ ควรนำวิธีสอนแบบบูรณาการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ พัฒนากระบวนการคิดซึ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

เช่นเดียวกันกับการสอนวิธีอื่น ๆ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และมีครูคอยให้คำแนะนำด้วย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจตามแนวทางที่ครูและหลักสูตรต้องการ

7.1.2 ควรจัดการเรียนรู้รูปแบบการจัดกิจกรรม “รักษาสິงแวดล้อม น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมกรอนุรักษสิงแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งทำให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แต่ในการนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นควรพิจารณาใช้ตามระดับพัฒนาการทางสติปัญญาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

7.1.3 ควรทำการประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ด้วย เพราะเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อเนื้อหาวิชา ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังแก่นักเรียน และการประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้จะมีประโยชน์ต่อการปรับปรุงวิธีสอนให้มีประสิทธิภาพ

7.1.4 ผู้สอนควรนำวิธีสอนแบบบูรณาการ มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความคิดเชิงระบบ และส่งเสริมการพัฒนาด้านสติปัญญาของผู้เรียน

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักการสิงแวดล้อมศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การคิดเชิงระบบต่อการอนุรักษสิงแวดล้อม ค่านิยมทางด้านสิงแวดล้อม และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

7.2.2 ควรมีการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบบูรณาการกับตัวแปรอิสระอื่น เช่น เพศ หรือการจัดกลุ่มตามระดับความสามารถทางการเรียนที่มีต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน

7.2.3 ควรมีการศึกษาผลจากการใช้วิธีการสอนรูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมกรอนุรักษสิงแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่องเพื่อศึกษาพฤติกรรมกรอนุรักษสิงแวดล้อมเมื่อใช้เวลา 1 ปี 2 ปี และ 3 ปี

8. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมคุณภาพสิงแวดล้อมกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิงแวดล้อม. (2540).

การอนุรักษสิงแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : ดอกเบี๋ย.

กรรณิการ์ วัฒนโสโรช. (2554). การพัฒนาหอพักสีเขียวโดยการบูรณาการหลักการสิงแวดล้อม

ศึกษาและมาตรฐานการจัการทางสิงแวดล้อม ISO14001. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิงแวดล้อมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

กระทรวงการต่างประเทศ. (2555). แผนปฏิบัติการ 21 เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน.

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงต่างประเทศ.

ชญ์สิณุจน์ สุขเสริม. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของแหล่ง
ท่องเที่ยวประเภทนอุทยาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
สิ่งแวดล้อมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นงนภัส คู่ขวัญ เทียงกมล. (2547). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับการอนุรักษ์
พลังงาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา.
มหาวิทยาลัยมหิดล.

_____. (2548). การบริหารยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร : แสงชัยการพิมพ์.

_____. (2554). สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Charoensilpa, D., Thiengkamol, N., Thiengkamol, C &Kurokodt, J. (2012). Development
of Environmental Education Characteristics. *Journal of the Social Sciences*.
7(3). 496-501.

Cronbach L.J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests.
Psychometrika. 16(3). 297-334.

Jamaluddin, J. (2009). Development, Environmental Degradation and Environmental
Management in Malaysia. *European Journal of Social Sciences*. 9(2). 257-264.

Wilson, James W. (2000). Evaluation of Learning in Secondary School
Mathematics. In *Handbook on Formative and Summative Evaluation of
Student Learning*. By Benjamin S. Bloom, U.S.A.: McGraw – Hill. p.215-240.

Wilson, John & Musick, Marc. (1977). Who Cares? Toward an Integrated Theory
of Volunteer Work. *American Sociological Review*. 62. 694-713.

Yamane T. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. 3rd ed. Tokyo, Harper
International Edition.

9. กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคต อาจารย์ประจำ สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุดรธานี ด้านหลักสูตรและการสอน 2)ดร.กฤษณะ คำพอง ผู้ช่วยคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ด้านเนื้อหา 3)ดร.หนูกร ปฐมพรพร อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนสังกัด
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ด้านหลักสูตรและการสอน 4) ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร

นักวิจัย สังกัดสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ด้านวัดและ
ประเมินผล ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องอย่างดียิ่ง ตั้งแต่เริ่มต้นจน
เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
Development of a Model for Learning Management of Astronomy Club
to Promote Science Process Skills and Mental Science
for High School Students

ชริน อ่ำไธสง¹

Sharin Amthaisong

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นในการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดย 3.1) เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3.2) ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3.3) ศึกษาจิตวิทยาของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3.4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาสำหรับนักเรียนชั้น

¹โรงเรียนประทาย ตำบลประทาย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

มัธยมศึกษาตอนปลายแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานคือหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน
ประทายการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์การสนทนากลุ่มของครูผู้สอนกลุ่มสาระ
การเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนประทายแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนประทาย
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้คือนักเรียนชุมนุม
ดาราศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนประทายเครื่องมือที่
ใช้ในการศึกษา คือ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 3) แผนการจัดการ
เรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 4) แบบประเมินทักษะ
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 5) แบบประเมินจิตวิทยาศาสตร์ 6) แบบสอบถามความพึงพอใจของ
นักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะ
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test
dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนประทายมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จิตวิทยาศาสตร์และมีความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบได้แก่องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 ทรัพยากรที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขการนำไปใช้โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สร้างศรัทธา (Believe in) ขั้นตอนที่ 2 สร้างการเรียนรู้ (Learning) ขั้นตอนที่ 3 การสรุป (Conclude) ขั้นตอนที่ 4 การแสดงผลงาน (Exhibit) ขั้นตอนที่ 5 การประยุกต์ใช้ (Practical)เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบภาคสนาม (Field Tryout) พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.24/81.81 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุมนุมดาราศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

4. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 1.96)

5. จิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์
เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 2.05)

6. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์
เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 2.26)

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2. ชุมชนดาราศาสตร์ 3. ทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์ 4. จิตวิทยาศาสตร์

ABSTRACT

Development of a model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students aimed 1) To study basic information and the need to development of a model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students. 2) To development of a model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students to be effective according to the criteria 80/80.) To study the effectiveness of a model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students by 3.1) Compare scores before learning with scores after having achievement test by using a model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students. 3.2) To study the science process skills of students after learning by using a model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students. 3.3) Studying mental science of students after learning by using a

model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students.3.4) study the satisfaction of students toward a model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students.The data source used in the study of basic information are curriculum of Prathai School, Learning management of Science Department and group discussion of teachers in science Department of Prathai school. The data sources used to create and develop the learning management model are the high school students who were studying in academic year 2560 of Prathai School. The data source used to study the results of the trial and evaluation of the learning management model are the high school students in Astronomy Club who were studying in semester 1 in academic year 2560 of Prathai School. The tools used in the study were: 1) Document analysis form2) Group discussion record format3) Learning management plan according to a model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students. 4) Science process skills assessment 5) Mental science assessment6) student satisfaction questionnaire on learning by using a model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students.The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test dependent.

The research found that;

1. Information on current conditions and the need for the development of a model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students under Science Department of Prathai School aimed at encouraging students to have science process skills and mental science that necessary for the development of suitable learning management models.

2. Model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students. There are 6 elements as follow; Element 1 Principles, Element 2 Objectives, Element 3 Learning management process, Element 4 Resources that support learning management, Element 5 Measurement and evaluation of elements, Element 6 Conditions of use with

learning process management that is important in learning 5 steps, namely, Step 1 Believe in, Step 2 Learning, Step 3 Conclusion, Step 4 Exhibit, Step 5 Practical. When applied to field tryout students, it was found that the efficiency was 82.24/81.81 which was in accordance with the criteria set 80/80.

3. Learning achievement of students who were studying by using model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students after studying was higher than before studying with statistical significance at the level of .01.

4. Scientific process skills of students who were studying by using the model of learning management for astronomy to promote science and mental science process skills for high school students was at a high level. ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 1.96)

5. The mental science of students who were studying by using model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students was at the highest level. ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 2.05)
6. Satisfaction of students toward learning by using model for learning management of Astronomy Club to promote science process skills and mental science for high school students was at the highest level ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 2.26).

Keywords : 1. Learning management model 2. Astronomy Club 3. Scientific process skills 4. Mental science

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีจุดมุ่งหมายหลัก คือต้องการพัฒนาคนให้มีศักยภาพ โดยมีการเปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจากยึดครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง คิดเป็น และร่วมมือกันแก้ปัญหา โดยครูมีหน้าที่จัดสื่อการเรียนการสอนและชี้แนวทางในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ตามความสามารถ ตามความถนัด และความ ต้องการของผู้เรียน และให้เรียนรู้ตามสภาพจริงส่งผลให้ได้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุข

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ทุกสถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวมมีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญาและสังคม เป็นกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นการเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ กิจกรรมชุมนุม วิทยาศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้พัฒนาความรู้และประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์แก่ตนเอง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังจิตวิทยาศาสตร์ให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์มีความสนใจในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อให้การจัดการกิจกรรมชุมนุมมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่จะพัฒนา ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.3 เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดย

2.3.1 เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.3.2 ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.3.3 ศึกษาจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
ชุมชนนุมาดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.3.4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนนุมาดารา
ศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนนุมาดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความจำเป็นต้องพัฒนา
เพื่อเป็นการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียน

3.2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนนุมาดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์

และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3.3. หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนนุมาดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะ
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมี
ประสิทธิผล เป็นดังนี้

3.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุมชนนุมาดาราศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการ
จัดการเรียนรู้ชุมชนนุมาดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

3.3.2 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ชุมชนนุมาดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในระดับมาก

3.3.3 จิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนนุมาดารา
ศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนนุมาดารา
ศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ประโยชน์ต่อนักเรียนคือนักเรียนมีความรู้มีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และมีจิตวิทยา ศาสตร์ที่ดีต่อกิจกรรมชุมนุมดาราศาสตร์ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สูงขึ้นสามารถวางแผนและจัดกิจกรรมทางดาราศาสตร์ได้

4.2 ประโยชน์ต่อครูผู้สอนคือเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนารูปแบบการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเฉพาะการจัดกิจกรรมชุมนุมด้านวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ตลอดจนเห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น

4.3 ประโยชน์ต่อผู้บริหารคือกระตุ้นให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพทำให้ การศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด

4.4 ประโยชน์ต่อผู้ปกครองและชุมชนคือนักเรียนที่เรียนกิจกรรมชุมนุมดาราศาสตร์ด้วย รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ จิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดสู่ผู้ปกครอง นักเรียนในโรงเรียนประจำโรงเรียนใกล้เคียงและชุมชนได้ในรูปแบบของการจัดค่ายดาราศาสตร์และ กิจกรรมการสังเกตปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แหล่งข้อมูลที่ใช้ใน การศึกษาข้อมูลพื้นฐานคือหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนประจำการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการ เรียนรู้วิทยาศาสตร์การสนทนากลุ่มของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนประจำ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนประจำแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาผลการทดลองใช้และ ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้คือนักเรียนชุมนุมดาราศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนประจำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 3) แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย 4) แบบประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 5) แบบประเมินจิต วิทยาศาสตร์ 6) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test dependent)

6. ผลการวิจัย

6.1 จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนโนนประทายมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จิตวิทยาศาสตร์และมีความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

6.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 ทฤษฎีที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขการนำไปใช้โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สร้างศรัทธา (Believe in) 2) สร้างการเรียนรู้ (Learning) 3) การสรุป (Conclude) 4) การแสดงผลงาน (Exhibit) 5) การประยุกต์ใช้ (Practical) เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบภาคสนาม (Field Tryout) พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.24/83.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

6.3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุมชนดาราศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 1.96) 3) จิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 2.05) 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 2.26)

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนโนนประทายมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จิตวิทยาศาสตร์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนประทาย

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โรงเรียนประทายจำนวน 10 ท่านพบว่า สภาพปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้กิจกรรมชุมชนของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีในหลักสูตรของโรงเรียนประทายมีวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิธีการประเมินการประเมิน แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การจัดการที่ชัดเจน ที่ส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์

7.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีชื่อว่า “BILCEP Model” ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 ทรัพยากรที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผล องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขการนำไปใช้ซึ่งได้มาจากการศึกษาและสังเคราะห์จากแนวคิดด้านองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ ทิศนา ขัมมณี จอยส์และวิล และเคมพ์ซึ่งทั้ง 3 แนวคิดมีองค์ประกอบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สร้างศรัทธา (Believe in) 2) สร้างการเรียนรู้ (Learning) 3) การสรุป (Conclude) 4) การแสดงผลงาน (Exhibit) 5) การประยุกต์ใช้ (Practical) ซึ่งได้มาจากการศึกษาและสังเคราะห์จากแนวคิดด้านขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของ ทิศนา ขัมมณี สุมน อมรวิวัฒน์ กานเย เดวีส์ และทอแรนซ์ ซึ่งทั้ง 5 แนวคิดมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการหาประสิทธิภาพของรูปแบบโดย

นำไปทดลองภาคสนาม (Filed Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่สมัครเข้าชุมนุมดาราศาสตร์ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 40 คนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.24/81.81 หมายความว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำกิจกรรมและทำแบบทดสอบย่อยได้ถูกต้องและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งหมดร้อยละ 82.24 และค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้องของนักเรียนทั้งหมดร้อยละ 81.81 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ที่ตั้งไว้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 แสดงว่ารูปแบบการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้จริงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา ศิริธัญญรัตน์ (2556, หน้า 307) ที่พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่บูรณาการกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในศตวรรษที่ 21 และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.86/84.14 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและสอดคล้องกับงานวิจัยของชมนาด เชื้อสุวรรณทวี (2555, หน้า 274) ที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูงและจิตนิสัยของนักเรียนระดับมัศึกษามีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.80/86.84 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและสอดคล้องกับงานวิจัยของนิยมกิมานูวัฒน์ (2559, หน้า 134) ที่ได้พัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดเชิงระบบสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.15/85.95 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

7.3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นดังนี้

7.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุมนุมดาราศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3.1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนผ่านการตรวจสอบและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญผ่านกระบวนการทดลองใช้งานทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมนุมดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีเนื้อหาเรื่องดาราศาสตร์โดยเน้นให้

นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

7.3.2 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3.2
ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนผ่านการ
ตรวจสอบและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญผ่านกระบวนการทดลองใช้จนทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มี
ประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งใน
แผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะ
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีเนื้อหา
เรื่องดาราศาสตร์โดยเน้นให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ส่งผล
ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

7.3.3 จิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์
เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3.3 ทั้งนี้อาจ
เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนผ่านการตรวจสอบ
และประเมินจากผู้เชี่ยวชาญผ่านกระบวนการทดลองใช้จนทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มี
ประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งใน
แผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะ
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีเนื้อหา
เรื่องดาราศาสตร์โดยเน้นให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ส่งผล
ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

7.3.4ค ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์
เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลายพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3.4 มี
ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.26 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการสอนได้
ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้มีความสอดคล้องกับนักเรียนโดยได้
พิจารณาจากการตรวจสอบความต้องการของผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์และศึกษาข้อมูลการวิเคราะห์สังเคราะห์เอกสารแนวความคิดการออกแบบรูปแบบการสอนเชิง
ระบบหลักการและแนวคิดทศนา แชมมณี (2543, หน้า 17) สุมณ อมรวิวัฒน์ (2533, หน้า 168-170)
กานเย (Gagne, 1985, pp. 70-90) เดวีส์ (Davies, 1971, p.50-56) ทอแรนซ์ (Torrance, 1962)

แนวคิดทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปใช้

8.1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีองค์ประกอบและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการนำรูปแบบไปใช้จึงควรศึกษาแต่ละองค์ประกอบและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ให้ลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.1.2 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้ ครูผู้สอนกิจกรรมชุมนุมสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้กับทุกเนื้อหาที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียน

8.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย

8.2.2 การวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายควรส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้ครอบคลุมทุกทักษะ

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.**
กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.**
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ชุมชนุมนุสกรรมการเกษตรแห่งประเทศไทย.

- จินตนา ศิริธัญญรัตน์. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่บูรณาการกลยุทธการพัฒนา ทักษะการคิดขั้นสูงเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในศตวรรษที่ 21 และจิตวิทยาศาสตร์ของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี. (2555). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดขั้นสูงและจิตนิสัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิสนา เขมมณี. (2543). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโมเดลชิปปา. นครสวรรค์ : สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอลาดยาว.
- _____. (2550). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการกระบวนกรเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2553). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนกรเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิยม กิমানวัฒน์. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดเชิงระบบสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2542). การพัฒนาการเรียนรู้อตามแนวพุทธศาสตร์ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Davies, I.K. (1971). *The Management of Learning*. London: McGraw – Hill.
- Gagné, Robert M. (1985). *The Conditions of Learning and Theory of Instruction*. 4th edition. New York : Holt, Rinehart, and Winston. Xv.
- Joyce, B., and Weil. M. (1972). *Information Processing Model of Teaching*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Joyce, B., and Weil. M. (1996). *Models of Teaching*. 5th ed. Englewood Cliffs, New York : Prentice-Hall.
- Joyce, B., and Weil. M. (2000). *Models of Teaching*. 6th ed. Massachusetts : Allyn& Bacon.
- Kemp, Jerrold E. (1985). *The instructional Design Process*. New York: Harper & Row.
- Torrance, E. P. (1962). *Guiding creative talent*. NJ: Prentice-Hall.

10. กิตติกรรมประกาศ

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดีจาก นางกรวรรณ ถมฉิมพลี ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญโรงเรียนประทายผู้วิจัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างยิ่งจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ผศ.ดร.พัฒน์พงษ์ จำรัสประเสริฐ อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ดร.ศักดิ์อนันต์ อนันตสุข ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนนารายณ์คำผงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 นางศุภาภรณ์ คำแน่น ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนประทาย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา นางพัชรี แดนไธ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญโรงเรียนประทาย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา นายเชาวลิต สาสตรนอก ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญโรงเรียนประทาย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์

ขอขอบพระคุณรองผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะครูและนักเรียนโรงเรียนประทาย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลในการวิจัยคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บุพการีบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการ
เรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Development of a Science Learning Management Model based on Constructivist
Together with Cooperative Learning to Promote Problem Solving Science
Course for Mathayom 3 Students

ณัฐพร สมพงษ์¹

Natthaporn Sompong

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนา แบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตาม แนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิด แก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการ สร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ (4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อ ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานคือ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัว ใหญ่) การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แนวคิดทฤษฎีความสามารถในการคิด แก้ปัญหา การสนทนากลุ่มของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มโรงเรียนเทศบาล

¹ตำแหน่งครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) กองการศึกษา เทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

เมืองบ้านบัวใหญ่แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนเทศบาล 3 (บ้านหนองม่วง) แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ (1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) แผนการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และ (5) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาสามารถสร้างสรรค์ความรู้จากการเรียนรู้ได้ มีการเรียนรู้แบบร่วมมือรู้จักทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกันคิดแก้ปัญหา เน้นทักษะการคิดแก้ปัญหา เน้นกระบวนการปฏิบัติงาน การลงมือทำการแก้ปัญหาที่ได้มาจากกระบวนการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติงานหรือกิจกรรมด้วยตัวเอง โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 สิ่งสนับสนุน และ องค์ประกอบที่ 5 การนำไปใช้ โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การรวมกลุ่มทบทวนความรู้เดิมจากปัญหา (Previous knowledge) ขั้นตอนที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่ (Acquiring new knowledge) ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์และการเชื่อมโยงความรู้ (Analyze and link knowledge) ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนความรู้ (Practice and exchange knowledge) ขั้นตอนที่ 5 การทบทวน และสรุปความรู้ (Review and summary of knowledge) ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอผลงานและประยุกต์ใช้

(Presentation and application) เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.27/83.08ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชา วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 2.79)

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2. การสร้างสรรค์ความรู้ 3. ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ABSTRACT

Development of a science learning management model based on Constructivist Together with cooperative learning To promote the ability to think and solve problems Science course For Grade 3 students with the objectives 1) to study basic information for development Science learning management model According to the Constructivist guidelines Together with cooperative learning To promote the ability to think and solve problems Science course For Mathayom 3 students 2) To create and find the effectiveness of Science learning management model According to the Constructivist guidelines Together with cooperative learning To promote the ability to think and solve problems Science course For Mathayom 3 students To be effective according to the criteria 80/803) to study the results of the trial Science learning management model According to the Constructivist guidelines Together with cooperative learning To promote the ability to think and solve problems Science course For Mathayom 3 students And 4) To evaluate the use Science learning management model According to the Constructivist guidelines Together with cooperative learning To promote the ability to think and solve problems Science course For Mathayom 3 students Data sources used to study basic

informationls the school curriculum of the Thetsaban 1 School (Ban Bua Yai)The learning process of learning science concepts capable of solving the problem. The Focus group of teachers of science subjects among school districts Ban Bua. The data source used to create and develop learning management model is Mathayom Suksa 3 students. Semester 2 Academic year 2560 Thetsaban 3 School (Ban Nong Muang) The data source used to study the results of the trial and evaluation of the learning management modells a grade 3 student1st semester Academic year 2561Thetsaban 1 School (Ban Bua Yai) The tools used in the study are: 1) Science learning management model According to the Constructivist guidelines Together with cooperative learning To promote the ability to think and solve problems Science course For Mathayom 3 students 2) Learning plan According to the learning management model 3) learning achievement test 4) test for thinking ability problem solving And 5) a measure of student satisfaction towards learning by science learning management model According to the Constructivist guidelines Together with cooperative learning To promote the ability to think and solve problems Science courseFor Mathayom 3 students Statistics used in data analysis, percentage, mean, standard deviation and t-test (t-test dependent)

The research found that

1. Information on current conditions and needs for science learning management Science Learning Group, Municipality 1 School (Ban Bua Yai) Aim to encourage students to have Content knowledge Can create knowledge from learning, have cooperative learning Know to work as a group Joint problem solving skills to solve problems. Focusing on the operational process , taking action Solving problems derived from the learning process by taking action or activities by yourself using the science learning management model that has the appropriate learning management process

2. Science learning management model According to the Constructivist guidelines Together with cooperative learning To promote the ability to think and solve problems Science course For Mathayom 3 students There are 5 elements, namely, element 1, principle, element 2, objective, component 3, learning management process Supporting elements 4 and 5, the adoption process by learning

essential to learn the six steps: Step1: Review the integration of the problem (Previous knowledge). Step 2 acquiring new knowledge (Acquiring new knowledge). Step 3 analysis and linking knowledge (Analyze and link knowledge). Step 4: Practice and knowledge exchange (Practice and exchange knowledge). Step 6 presentations and applications (Presentation and application) when brought to trial to students in the field. 30 people found to be as effective 83.27/83.08 Which meets the criteria set 80/80

3. Trial results Science learning management model According to the Constructivist guidelines Together with cooperative learning To promote the ability to think and solve problems Science course For Mathayom 3 students Learning achievement of students after learning is higher than before learning With statistical significance at the level of .01 and the ability to solve problems Of students after studying higher than before With statistical significance at the level of .01

4. Students are satisfied with learning management by science learning management model. According to the Constructivist guidelines Together with cooperative learning To promote the ability to think and solve problems Science course For Mathayom 3 students The overall picture is at the highest level. (\bar{X} =4. 67, S.D. = 2.79)

Keywords : 1. Learning management model 2. Constructivist Together with Cooperative Learning 3. Ability to think and Problems Solving skills

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษาในปัจจุบันคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับบริบทของสังคม ทั้งปัจจุบันและอนาคตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพโดยคุณภาพของผู้เรียนในปัจจุบันที่เป็นที่ต้องการในโลกศตวรรษที่ 21 ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ 3R x 7C ทักษะการเรียนรู้ 3R คือ Reading (อ่านออก), (W)riting (เขียนได้), และ (A)rithmetics (คิดเลขเป็น) ส่วนทักษะการเรียนรู้ 7C ประกอบด้วย Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)

และ Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)(วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 11-21)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกายความรู้คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขมีความรู้ทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตนาที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 4)

ธรรมชาติของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์จะเน้นนักเรียนเป็นสำคัญที่สุดการจัดการศึกษาที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญหมายถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความถนัดความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้กิจกรรมและปฏิบัติจริงจนค้นพบความรู้และวิธีการปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันการจัดการเรียนการสอนจึงต้องเลือกใช้ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีการสอน และเทคนิคการสอนที่เหมาะสมอย่างหลากหลายประกอบกันโดยไม่สามารถยึดถือเฉพาะรูปแบบวิธีการหรือเทคนิคการสอนอย่างหนึ่งอย่างใดเท่านั้น (ณัฐฉานกิจรุ่งเรือง, 2545, หน้า 10-11)การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการมีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดที่หลากหลายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอนมีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า92)

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ - ปีการศึกษา 2558 – 2560 ที่ผ่านมา พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่ทางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กำหนดที่ร้อยละ 75 เกิดจากปัญหาหลายประการ เช่น วิชาวิทยาศาสตร์เป็นเนื้อหาที่ค่อนข้างยาก ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาวิชา กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสมกับรายวิชา สื่อการจัดการเรียนรู้ไม่ทันสมัย รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ขาดสิ่งเร้าหรือแรงจูงใจในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ เป็นต้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ อีกทั้งจากการสังเกตพฤติกรรมในการเรียนรู้ และการตอบคำถามในระหว่างการจัดการเรียนรู้ จากการสมมติสถานการณ์ให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา พบว่านักเรียน

ส่วนมากไม่สามารถตอบคำถามในแก้ปัญหาได้ แสดงว่านักเรียนขาดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสามารถเรียนรู้ พัฒนา นำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพได้ จากปัญหาที่พบครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม และให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงต้องคำนึงถึงความพร้อมของนักเรียน โดยการสำรวจความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อน ให้ออกาสนักเรียนแต่ละคนได้ตรวจสอบความสามารถเพื่อจะได้เรียนในเนื้อหาที่เหมาะสม และยังได้ทราบความก้าวหน้าของตนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือความแตกต่างระหว่างบุคคลและความพร้อมของนักเรียน จึงทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร และขาดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ซึ่งอาจเกิดจากครูผู้สอนเลือกใช้วิธีสอนที่ไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และวัยของผู้เรียน ครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เน้นทักษะการคิดแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนหรือเป็นกระบวนการโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้คิดโดยเฉพาะความสามารถในการคิดแก้ปัญหาลงมือปฏิบัติงานให้สำเร็จด้วยตนเองได้ด้วยความสามารถภาคภูมิใจ

รูปแบบการเรียนการสอน เป็นสภาพหรือลักษณะของการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ และได้รับการพิสูจน์ และทดสอบแล้วว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ ได้ รูปแบบการเรียนการสอนจะต้องสามารถทำนายผลที่จะเกิดตามมาได้และมีศักยภาพในการสร้างความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ใหม่ๆ ได้ (ทิตินา แซมมณี, 2554, หน้า 2) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้จำเป็นต้องมีแนวคิดทฤษฎีที่เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับชั้นนั้นๆ แนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนอาจมาจากแนวคิดด้านการศึกษา ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนการสอนหนึ่ง ๆ อาจมีแนวคิด หรือทฤษฎีเดียว แนวคิด หรือทฤษฎีพื้นฐานนี้ จะเป็นหลักหรือแนวทางในการเลือกกำหนด และจัดระเบียบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาทักษะการเรียนรู้ พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัย จึงได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.3 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.4 เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.2 นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา จากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ด้านนักเรียน คือ นักเรียนมีความรู้ และพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น มีความสุขในการเรียน เป็นบุคคลที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมถึงความสามารถในหลาย ๆ ด้าน สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

4.2 ด้านครูผู้สอน คือ เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ในเนื้อหาวิชาอื่นๆ ในกลุ่มสาระการ

เรียนรัฐวิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระอื่นๆ ต่อไป ตลอดจนเห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ ความสามารถในการคิด ทักษะการใช้ชีวิต และทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4.3 ด้านผู้บริหาร คือ ผู้บริหารเห็นความสำคัญ และสนับสนุนในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ การวิจัยในชั้นเรียน และการทำการวิจัยเต็มรูปแบบ ส่งผลให้ครู และบุคลากรของโรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. วิธิดำเนินการวิจัย

5.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.1.1 การศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ นโยบาย จุดหมายการจัดการศึกษา จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน 2551 หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

5.1.2 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.1.3 การสนทนากลุ่ม (Focus group) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลบัวใหญ่ 10 คน

5.2 การสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

โดยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูล นำไปหาประสิทธิภาพ และนำไปทดลองใช้ ซึ่งมีเครื่องมือ ดังนี้

5.2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาเคมีเพิ่มเติม ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.2.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

5.2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.2.5 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นำรูปแบบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 24 คน

5.4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นำแบบวัดความพึงพอใจไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 24 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสารและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2) การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้การหาค่า IOC ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2) แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้การหาค่า IOC ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้การหาค่า IOC ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (B) และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc})

2.4) แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ใช้การหาค่า IOC และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc})

2.5) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้การหาค่า IOC และค่าความเชื่อมั่นหรือค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach)

3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองใช้

3.1) การหาประสิทธิภาพ รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้ E_1/E_2

3.2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

3.3) การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

4) การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมามุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนตามเนื้อหา วิชา เน้นความรู้ความจำในวิชาการ ทำให้ขาดความสามารถในการคิดด้านต่างๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และที่สำคัญการคิดแก้ปัญหา ซึ่งทักษะการคิดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

สภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งสู่การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของนักเรียน ในศตวรรษที่ ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ 3R x 7C ทักษะการเรียนรู้ 3R คือ Reading (อ่านออก), (W) Riting (เขียนได้), และ (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) ส่วนทักษะการเรียนรู้ 7C ประกอบด้วย Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information, and Media

Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) และ Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

ครูมีความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่เน้นการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจำเป็นต้องมีเพื่อการดำรงชีวิต ได้แก่ การอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมถึงทักษะต่างๆ ที่จำเป็นอย่างมาก เช่น ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ส่งเสริมความสามารถในการคิด มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี และทักษะชีวิต ให้เป็นนักเรียนที่มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

6.2 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

6.2.1 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียกว่า “3P2AR Model” ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบสังคม สิ่งสนับสนุน และการนำไปใช้ โดยมีรายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้น ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การรวมกลุ่มทบทวนความรู้เดิมจากปัญหา(Previous knowledge) ขั้นตอนที่ 2 การแสวงหาความรู้ใหม่(Acquiring new knowledge) ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์และการเชื่อมโยงความรู้(Analyze and link knowledge) ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนความรู้ (Practice and exchange knowledge) ขั้นตอนที่ 5 การทบทวน และสรุปความรู้ (Review and summary of knowledge) ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอผลงานและประยุกต์ใช้ (Presentation and application)

องค์ประกอบที่ 4 สิ่งสนับสนุน

องค์ประกอบที่ 5 การนำไปใช้

6.2.2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำไปหาประสิทธิภาพ เพราะการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นจะต้องนำไปทดลองใช้(Tryout) เพื่อปรับปรุงแล้วจึงนำไปใช้สอนจริง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทดลองใช้แบบภาคสนาม เพื่อหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.27/83.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

6.3 ผลการศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

6.3.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.3.2 นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.4 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) ที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 2.79$)

7. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลนโยบาย จุดหมายการจัดการศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) และข้อมูลความต้องการรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามสภาพที่คาดหวังและสภาพปัจจุบัน ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งการศึกษาวเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาการออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์ ครูมีความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่เน้นการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจำเป็นต้องมีเพื่อการดำรงชีวิต ได้แก่ การอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมถึงทักษะต่างๆ ที่จำเป็นอย่างมาก เช่น ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ส่งเสริมความสามารถในการคิด มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี และทักษะชีวิต ให้เป็นนักเรียนที่มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำไปหาประสิทธิภาพจากการทดลองแบบภาคสนาม (Filed Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน

มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.27/83.08 หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำกิจกรรมและทำแบบทดสอบย่อยได้ถูกต้องและการทำกิจกรรมของนักเรียนทั้งหมด ร้อยละ 83.27 และค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้องของนักเรียนทั้งหมดร้อยละ 83.08 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ที่ตั้งไว้ แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนจากการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ผ่านการตรวจสอบและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านกระบวนการทดลองใช้จนทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากการสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ วางแผนการปฏิบัติงาน เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศพัฒนาการทางด้านการวิเคราะห์ และด้านการคิด สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ ตลอดจนการตัดสินใจในการเลือกหรือการปฏิบัติงาน เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.79 ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับนักเรียน โดยได้พิจารณาจากการตรวจสอบความ

ต้องการของผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และศึกษาข้อมูลการวิเคราะห์
สังเคราะห์เอกสารแนวทางการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร
งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.1.1 ควรศึกษาแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างลึกซึ้ง
เพื่อให้สามารถนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

8.1.2 การนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนจัดการ
เรียนรู้ในรายหน่วยการเรียนรู้อื่นโดยสามารถนำไปใช้ในทุกเนื้อหาประเภทเน้นทักษะเนื่องจาก
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม

8.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรมีการนำเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต
เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอยิ่งขึ้นมาสังเคราะห์ครอบคลุมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

8.2.2 ควรมีการประเมินรูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้านอย่างหลากหลายเพื่อผลผลิตของการเรียนรู้ที่จะเกิดกับนักเรียน

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไข**

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สภาลาดพร้าว.

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง. (2545). **ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ.**

กรุงเทพมหานคร : สถาพรบุ๊คส์.

ทิตนา แคมมณี. (2545). **การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด.** กรุงเทพมหานคร :

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด.**

พิมพ์ครั้งที่ 10. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี.

10. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งจาก นางสาวฤทธิ ศรีประภา ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) ผศ.ดร.ธนากร เปลื้องกลาง อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ดร.นิรันดร์ เนตรภักดี ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 2 (รัฐราษฎร์บำรุง) นายอนุกุล จันทจริต ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) นางพัชรี แดนไธสง ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนประทาย และนายเขาวลิต สাত্রนอก ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนประทาย ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยขอกราบขอบขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางสาวฤทธิ ศรีประภา ผู้อำนวยการสถานศึกษา และคณะครูโรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) ที่ได้ให้การส่งเสริม สนับสนุน ในการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวอันเป็นที่รัก ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการดำเนินการศึกษามาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งการศึกษาเสร็จสิ้น และผลการศึกษาบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

Academic Administration in Small Size of Primary Schools in Nakorn Sawan
Primary Educational Area Office 1

ดวงพร จันทะคีต¹

ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ^{2,3}

ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์^{2,3}

รศ.ดร.สมคิด ศรีสิงห์⁴

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารต่อการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 86 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบเปรียบเทียบโดยใช้ค่าที ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการนิเทศภายในรองลงมาได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

²สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

³ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

⁴บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ABSTRACT

The thesis aims 1) to study the problem state of academic administration in small size of primary schools in Nakorn Sawan Primary Educational Area Office 1 and 2) to compare the opinion of school administrators to academic administration. The samples were 86 school administrators using Krejcie and Morgan table for sampling. The research instrument was questionnaire on five-level scales. The statistics analyzed data were the frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test. The result of research found that problem state of academic administration in small size of primary schools in Nakorn Sawan Primary Educational Area Office 1 in overview was in moderate level. The highest average was the internal supervision, followed by the teaching and studying management and the curriculum management and comparison result of the opinion of school administrators to academic administration, in overview the school administrators with difference gender have difference opinion to academic administration without statistical significance at the level of .05 and difference experience have difference opinion to academic administration with statistical significance at the level of .05.

Keywords : 1. Academic Administration 2. Small Size of Primary Schools

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 : แนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยระบุไว้ในมาตรา 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยที่กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรา 24 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม

ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการ ประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

งานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญสูงสุดและเป็นเรื่องท้าทายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผลผลิตของสถานศึกษาจะมีคุณภาพเพียงใด งานวิชาการจะเป็นเครื่องบ่งชี้ และไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษานั้นสามารถพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ 5 งาน คือ งานการพัฒนาหลักสูตร งานการจัดการเรียนการสอน งานการนิเทศการศึกษา งานการวัดผล ประเมินผล และงานการประกันคุณภาพภายใน การบริหารงานวิชาการจะให้สัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาว่าจะเอาจริงเอาจังกับการบริหารงานวิชาการเพียงใด และบุคลากรในศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการมากน้อยแค่ไหน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดความพร้อมอย่างทั่วถึงก่อน อันจะก่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจและปฏิบัติงานอย่างจริงจังเพื่อให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ (อรพิน วัฒนศิริ, 2555)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในสังกัด 112 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 82.35 ของโรงเรียนทั้งหมดในสังกัด และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีซึ่งเป็นผลเนื่องมาจาก อัตราการเกิดลดลงความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไปเรียนในเมืองสูงขึ้น การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากทำให้การศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้ดีเพียงพอส่งผลให้อัตราครูและนักเรียนค่อนข้างต่ำทำให้ค่าใช้จ่ายต่อเงินเดือนครูสูงมาก ในขณะที่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพึงพอใจและสภาพปัญหาดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จึงได้กำหนดนโยบายแนวทางการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานในการวางแผนพัฒนา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1, 2558)

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่สะท้อนเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงาน ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาและการนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอไพศาลีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 (ปริยาภัสสร เสงส์ และธานี เกสทอง, 2552, ออนไลน์) ที่ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านบริหารการจัดการกระบวนการเรียนการสอน ด้านบริหารการวัดผลและประเมินผล และด้านงานวิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษาในโรงเรียนพร้อมใช้หลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนท่าหลวงวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (จักรกฤษณ์ วงษ์วิทยานันท์, 2554, บทคัดย่อ) ผลการศึกษา พบว่า ครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดทำหลักสูตรโรงเรียน ความสามารถการบริหารจัดการหลักสูตรโรงเรียน ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ขาดการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรโรงเรียน โรงเรียนขาดการวางแผนประเมินการใช้หลักสูตรโรงเรียนตามสภาพจริงทั้งก่อนใช้ ระหว่างใช้และหลังใช้ การวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรโรงเรียน โรงเรียนยังไม่มีการทำวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรของโรงเรียนอย่างจริงจัง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ยังไม่บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นงานหลักและเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาและเมื่อพิจารณาถึงโรงเรียนขนาดเล็กด้วยแล้วสถานการณ์ยิ่งหนักกว่าโรงเรียนขนาดอื่นเนื่องจากมีทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรอื่น น้อยที่สุดและขาดแคลนในทุกด้าน ตามข้อมูลที่ได้อ้างอิงมาทั้งหมด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะทำการวิจัยเรื่องปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในขอบข่ายงาน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศภายใน 4) ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา 5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ซึ่งจะเป็ข้อมูลให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนมาใช้วางแผนเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

2.2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานานาชาติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามเพศและประสบการณ์ในการบริหารของสถานศึกษาขนาดเล็ก

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ในการ จัดการบริหารงานวิชาการให้ดียิ่งขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 112 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง 86 คน และ สุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม คือ เป็นการศึกษาปัญหาและเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งขอบข่ายการบริหารงานด้านวิชาการไว้ 5 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการวัดผลประเมินผล 5) ด้านการประกันคุณภาพภายใน

4.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้า ปัญหาและเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ได้ดำเนินการ ดังนี้

4.3.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการจากเอกสารต่างๆ

4.3.2 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งขอบข่ายการบริหารงานด้านวิชาการไว้ 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนด้านการนิเทศศึกษาด้านการวัดผลประเมินผล และด้านการประกันคุณภาพภายใน

4.3.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม 5 ด้าน

4.3.4 นำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาภาษาและสำนวนที่ใช้

4.3.5 นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอต่อนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษาและสำนวนที่ใช้โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย 3 คน คือ (1) นายจตุรวิทย์ สระทองขาว ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่าไม้ผู้อำนวยการเครือข่าย ชุมแสง 3 ท่าไม้-บางเคียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 (2) นายวุฒิชัย ต่อดพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคลองยางฯสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 (3) นายสมยศ สิงหะเซนทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านประชาสามัคคีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1

4.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence : IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป สำหรับข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC ระหว่าง .60 – 1.00

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

4.4.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย พิษณุโลกดำเนินการออกหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้การเก็บข้อมูลจากประชากรจริง

4.4.2 จัดส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ด้วยตนเองโดยผ่านหน่วยงานต้นสังกัด

4.4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนทั้งหมด แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป โดยที่แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 86 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 86 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ

4.5.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก เครือข่าย 3 ท่าไม้-บางเคียน อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.5.3 การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามประสมการณ์และเพศ โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t - test)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 2.72$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.66$) และด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ($\bar{X} = 2.63$) เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการศึกษา สรรวจความต้องการของนักเรียนไม่ทั่วถึงในการจัดทำหลักสูตรโรงเรียน ($\bar{X} = 2.92$) รองลงมา ได้แก่

ด้านการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แก่ครูไม่ชัดเจน ($\bar{X} = 2.90$) และด้านขาดการนิเทศติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้อยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.73$)

ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดสรรอัตรากำลังครูไม่ครบทุกกลุ่มสาระ ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมา ได้แก่ ด้านจัดสรรอัตรากำลังครูไม่ตรงกับความต้องการของครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา ($\bar{X} = 3.37$) และด้านการจัดสอนซ่อมเสริม เพื่อปรับปรุง พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.88$)

ด้านการนิเทศภายในมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมน้อยในการวางแผนดำเนินการนิเทศภายในและให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 2.99$) รองลงมา ได้แก่

ด้านขาดการจัดกิจกรรมนิเทศภายในที่หลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ของการนิเทศ ($\bar{X} = 2.91$) และด้านขาดการจัดทำแผนงาน/โครงการและดำเนินการจัด
กิจกรรมนิเทศตามโครงการ โดยจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.81$)

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.43$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้าน
ขาดการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.90$)
รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลากรมีส่วนร่วมน้อยในการจัดระบบประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 2.58$) และ
ด้านชุมชนมีส่วนร่วมน้อยในการพัฒนาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 2.58$)

5.2 ผลการเปรียบเทียบผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามเพศในการ
ทำงานของผู้บริหาร สรุปได้ดังนี้

5.2.1 ในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้บริหาร
สถานศึกษาที่แบ่งตามเพศแล้วมีความแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้าน
หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อ
พิจารณาในรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนข้อที่มีความแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 3 การศึกษา สำนวจความต้องการของนักเรียนไม่
ทั่วถึงในการจัดทำหลักสูตรโรงเรียน ข้อ 9 ขาดการส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองและเข้ารับการ
อบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรอยู่เสมอ ข้อ 8 ไม่มีการจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการดำเนินงาน
ด้านหลักสูตรให้บรรลุวัตถุประสงค์ และข้อ 10 ขาดการนิเทศติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการนำ
หลักสูตรไปใช้อยู่เสมอ

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้บริหาร
สถานศึกษาที่แบ่งตามเพศแล้วมีความแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านการ
จัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายข้อ
พบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 12 การจัดสอนซ่อมเสริม เพื่อปรับปรุง พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไม่
เพียงพอ และข้อ 4 การประสานความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมน้อย ในการจัดการ
เรียนการสอน

3) ด้านการนิเทศภายใน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่แบ่ง
ตามเพศแล้วมีความแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายใน

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 9 ขาดระบบการนิเทศภายในให้เป็นปัจจุบันและเกิดประโยชน์ต่อการนิเทศภายในโรงเรียน และ ข้อ 4 ขาดการจัดกิจกรรมนิเทศภายในที่หลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ

4) ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่แบ่งตามเพศแล้วมีความแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 5 การจัดสรรงบประมาณในการใช้เพื่อดำเนินการวัดและประเมินผลไม่เพียงพอ และ ข้อ 7 ขาดการพัฒนาเครื่องมือการวัดและการประเมินผลให้มีมาตรฐานและคุณภาพ

5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่แบ่งตามเพศแล้วมีความแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2.2 ในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1) ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบการณ์ในการบริหารงานแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 10 ขาดการนิเทศติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้อยู่เสมอ

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบการณ์ในการบริหารงานแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 10 การจัดสรรอัตรากำลังครูไม่ครบทุกกลุ่มสาระ

3) ด้านการนิเทศภายใน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบการณในการบริหารงานแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านการนิเทศภายใน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณในการบริหารงานแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 6 การกำกับ ติดตามการวัดผลและประเมินผลของครูไม่ทั่วถึง

5) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณในการบริหารงานแตกต่างกัน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 7 ขาดการนำผลการดำเนินการประกันคุณภาพไปปรับปรุง

6. อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีการบริหารจัดการกับปัญหาทางวิชาการของสถานศึกษาของตนเองเป็นไปด้วยความค่อนข้างยากลำบากเนื่องจากอาจจะขาดแคลนด้านสิ่งต่างๆที่นำมาอำนวยความสะดวกในการจัดการบริหารภายในโรงเรียน ปัญหาด้านบุคลากรที่ไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลโดยตรงกับต่อคุณภาพผู้เรียน ดังที่ งานวิจัยของ โสภา ชมชื่น (2548, หน้า 78) ที่พบว่าครูผู้สอนมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี สอนตรงตามวิชาเอก มีประสบการณ์สอน 13 ปี มีภาระงานสอน 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินครูผู้สอนมีคุณสมบัติและภาระงานสอนเหมาะสม แต่มีครูไม่เพียงพอเนื่องจากรายวิชาเพิ่มเติมตามโครงสร้างของหลักสูตรไม่มีครูสอน จึงน่าจะเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่จบช่วงชั้นที่ 3 ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินที่สถานศึกษากำหนด

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามเพศในการบริหาร ในภาพรวม พบว่า

ผู้บริหารงานที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารก่อนจะเข้าสู่ตำแหน่งจะต้องเข้ารับราชการอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาเหมือนกันทุกคน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจการบริหารงานโรงเรียนได้ดี ทำให้ผู้บริหารที่มีเพศในการบริหารที่แตกต่างกันมีปัญหาการบริหารงานไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินันท์พัวนะคุณมี (2550, หน้า 86) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการกับผลการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน ตำแหน่ง และระดับ การศึกษาต่างกัน มีระดับการรับรู้การปฏิบัติด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร ในภาพรวมพบว่า ผู้บริหารงานที่มีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยจึงบริหารจัดการได้ไม่เท่ากับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่มากกว่าดี ทำให้ผู้บริหารที่มีเพศในการบริหารที่แตกต่างกันมีปัญหาการบริหารงานแตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถาวร ศรีเกตุ (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย กษมา แพร์ภิญโญ (2546, บทคัดย่อ) พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การสอน มีความต้องการเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทางวิชาการ โดยมีวิธีการฝึกอบรม และพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงานโดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป

7.1.1 ผู้บริหารควรมีประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ ควรเน้นการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาตามแนวหลักสูตรขั้นพื้นฐาน 2551 การนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการตลอดจนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มี

การวัดผลการเรียนการสอนที่เน้นการวัดผลตามสภาพจริง จัดให้มีการนิเทศภายในเพื่อทราบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง

7.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่ควรให้ความช่วยเหลือในด้าน การพัฒนาผู้บริหาร และครูผู้สอนโดยการจัดการอบรมและจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน

7.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กควรสร้างความตระหนักให้ชุมชนรักโรงเรียน ส่งเสริมภูมิปัญญาในท้องถิ่น ให้ภูมิปัญญามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะเป็นการลดภาระครูสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูเป็นอย่างดี

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก

7.2.2 ควรศึกษาสภาพปัญหาการจัดการของสถานศึกษาขนาดเล็ก

7.2.3 ควรศึกษาการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้สอนของสถานศึกษาขนาดเล็ก

8. เอกสารอ้างอิง

ชุตินันท์ พัวนะคุณมี. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการกับผลการปฏิบัติงานด้านการ บริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

ถาวร ศรีเกต. (2551). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปรียาภัสสร เส็งเส และธานี เกสทอง. (2552). ปัญหาและการนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอไพศาลี. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. ปริญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร บริษัท พริกหวานกราฟิก จำกัด.

โสภา ชมชื่น. (2548). การประเมินหลักสูตรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านท่าข้าม อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ . มหาวิทยาลัยเชียงใหม่/เชียงใหม่.

- อรพิน วัฒนศิริ. (2555). การบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.

การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มความสามารถ
ในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3

The Development Plan of Experience Creative Art Activity to Increase Ability
of Using Small Muscles for The Childhood in Kindergarten 3

ทาวิกา ปังคะบุตร¹
Tawika Pungkabud
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 25 แผนฯ (2) กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 25 กิจกรรม (3) แบบสังเกตพฤติกรรมกรเรียนรู้ ในแต่ละแผนการจัดประสบการณ์ เป็นแบบประเมินใน 5 ด้าน โดยแต่ละด้านมีการให้ค่าคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับดี (3 ดาว) ระดับพอใช้ (2 ดาว) และระดับปรับปรุง (1 ดาว) (4) แบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก 4 ด้าน จำนวน 8 กิจกรรม และ (5) แบบประเมินความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ ได้แก่ 3 ดาว คือพึงพอใจมาก 2 ดาว คือพึงพอใจปานกลาง และ 1 ดาว คือพึงพอใจน้อย จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมุติฐาน ใช้ t-test (Independent Samples)

¹โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ สำนักการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.72/87.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. คะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดี หลังได้รับการจัดประสบการณ์ ตามแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.51

สรุปได้ว่า แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดี มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงขึ้น

คำสำคัญ : 1. แผนการจัดประสบการณ์ 2. กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ 3. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to develop plan of experience creative art activity to increase ability of using small muscles for the childhood in Kindergarten 3 to have a required efficiency of 80/80 (2) to compare increase ability of using small muscles for the childhood in Kindergarten 3 between before and after learning activities using the plan of experience creative art activity, and (3) to examine the childhood in Kindergarten 3 satisfaction with organization of learning activities using the plan of experience creative art activity. The purposive sampling was applied for 38 childhood in Kindergarten 3 attending Anubannudee Municipal 10 School in the first semester of the academic year 2017. The instruments used in this study were : (1) 25 plans of experience creative art activity to increase ability of using small muscles for the childhood in Kindergarten 3, (2) 25 creative art activities, (3) The learning behavior observation form and (4) 10 items of 3-point rating scale questionnaire used for the childhood in Kindergarten 3's satisfaction towards the

learning. The data were subsequently analyzed by percentage, mean, standard deviation and t-test (Independent Samples)

The results of the research revealed that :

1. To develop plan of experience creative art activity to increase ability of using small muscles for the childhood in Kindergarten 3 was found to be 83.72/87.28 which was higher than the established requirement of standard criterion.

2. The increase ability of using small muscles for the childhood in Kindergarten 3 between before and after learning activities using the plan of experience creative art was higher than before the organization of learning activities at the significant level of .05.

3. The participants were satisfied with organization of learning activities using the plan of experience creative art activity to increase ability of using small muscles for the childhood in Kindergarten 3 was evidently found at a high level. The mean was 2.51.

The result of the research show that the learning activities using plan of experience creative art activity to increase ability of using small muscles for the childhood in Kindergarten 3 in Anubannudee Municipal 10 School, can be used effectively in the organization of learning activities. Besides, it can enable childhood to reach higher increase ability of using small muscles

Keywords : 1. The Development Plan of Experience 2. Creative Art Activity
3. To increase Ability of Using Small Muscles for the Childhood in Kindergarten 3

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ขณะที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน ได้ส่งผลถึงปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่ตามมาอย่างต่อเนื่อง และท่ามกลางสภาวะการณดังกล่าว ความหวังประการหนึ่งของประชาชนชาวไทย คือ ความคาดหวังที่จะให้การศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน และเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ของสังคมชุมชนโลก ความก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การก้าวเข้าสู่สังคมแห่งความรู้ (Knowledge Societies) ซึ่ง

ระบบการศึกษาที่มีบทบาท หรือทำหน้าที่สำคัญดังกล่าว และประเด็นหนึ่งที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษาปฐมวัย หรือระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงแก่ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เด็กปฐมวัย นับเป็นวัยที่มีพัฒนาการในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เจริญเติบโตในอัตราสูงสุด ซึ่งเป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดในชีวิต ศักยภาพแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่างๆสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการทุกด้าน ต่อเนื่องไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การวางรากฐานที่ดีให้กับเด็กปฐมวัยจึงเท่ากับเป็นการสร้างพลเมืองที่ดีมีคุณภาพให้กับประเทศชาตินั่นเอง ซึ่งระบบการศึกษาของไทยในปัจจุบันมุ่งพัฒนาเด็กเป็นสำคัญ โดยมีการพัฒนาเด็กด้วยการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี เป็นการให้การอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็ก ทุกด้าน กล่าวคือเน้นให้มีการส่งเสริมความพร้อมเรื่องพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคลเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การจัดการศึกษาของไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ และกำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 เพื่อใช้ในสถานศึกษาทั่วประเทศ และได้ดำเนินการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ฉบับสมบูรณ์ทั้งในระดับอนุบาล 1 จนถึงอนุบาล 3 ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า การจัดกิจกรรมของครูที่ปรากฏในแผนการจัดประสบการณ์ มักจะเน้นที่การอบรมและเลี้ยงดูเป็นสำคัญ ไม่ได้มุ่งเน้นในทางพัฒนาการทักษะด้านต่างๆของผู้เรียนเท่าไรนัก และมีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์สำเร็จรูปออกมาให้ครูที่สอนในระดับปฐมวัยใช้ เพื่อลดเวลาในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ของครู ให้ครูได้ดูแลเด็กอย่างทั่วถึง ส่งผลให้ครูขาดการพัฒนาตนเอง และผู้เรียนได้เรียนรู้ตามบริบทของสถานศึกษากำหนดเท่านั้น

การพัฒนาด้านร่างกายมีความสำคัญเป็นอันดับแรก ที่ต้องได้รับการเอาใจใส่และพัฒนา เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีการเจริญเติบโตด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว ที่ปรากฏชัด คือ ด้านรูปร่าง และสัดส่วนของร่างกาย ซึ่งร่างกายมีการทำงานของกล้ามเนื้อมัดต่างๆที่แข็งแรง และทำงานประสานสัมพันธ์กัน ทำให้ร่างกายเคลื่อนไหวอย่างคล่องแคล่ว สามารถทรงตัวได้ดีตามวัย การทำงานของกล้ามเนื้อแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก การทำงานของกล้ามเนื้อใหญ่ เช่น การยืน การเดิน การวิ่ง การกระโดด เป็นต้น ส่วนกล้ามเนื้อเล็กเป็นการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เช่น การหยิบจับอุปกรณ์ การร้อยเชือก การตัดกระดาษ การวาดภาพการปั้นดิน การประดิษฐ์ เป็นต้น หากร่างกายมีการเจริญเติบโตของกล้ามเนื้อทั้งสองอย่างสมบูรณ์และแข็งแรงแล้ว การพัฒนาด้านอื่นๆก็สามารถพัฒนาได้ดี และมีศักยภาพเพิ่มขึ้นได้ง่าย ซึ่งในส่วนของการใช้กล้ามเนื้อเล็ก นับเป็นความสามารถอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งต้องมีพัฒนาการสอดคล้องสัมพันธ์ไปกับสายตา แขน ขา และอวัยวะส่วนอื่นๆ ดังนั้น หากกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการล่าช้าหรือ

ผิดปกติ อาจทำให้พัฒนาการของอวัยวะอื่นๆ เกิดความผิดปกติและล่าช้าตามไปด้วย (สิริพร สมสกุล, 2554)

การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก เป็นสิ่งที่ครูต้องตระหนัก และให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางกายที่ดี มีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ควรเป็นกิจกรรมที่เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมาย เล่นอย่างสร้างสรรค์ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กครอบคลุมทุกด้าน กล่าวคือ นอกจากการเล่นจะทำให้เด็กมีร่างกายแข็งแรงแล้วยังต้องได้รับความสนุกสนาน เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ และรู้จักปรับความคิดรู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเล่นได้ด้วย เมื่อเด็กได้รับการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่อย่างเต็มที่ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพัฒนาควบคู่ไปด้วยกัน กล้ามเนื้อเล็กเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการวาดการเขียน ตลอดจนการใช้มือทำกิจกรรมต่างๆ อย่างคล่องแคล่วกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สามารถทำได้หลากหลายวิธีโดยให้เด็กใช้มือฝึกฝนการทำสิ่งต่างๆ เช่น ใช้ฟู่กันระบายสี ร้อยดอกไม้ พับกลีบบัว ตักเมล็ดถั่วติดกระดุม ตวงทราย และกรอกน้ำ (เยาวภา เดชะคุปต์, 2542)

กิจกรรมศิลปะ เป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนากล้ามเนื้อเล็กได้เป็นอย่างดี และยังเชื่อมโยงพัฒนาการของอวัยวะหลายส่วนทำให้เกิดจุดเชื่อมต่อของใยประสาท ครูสามารถส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่เพิ่มจุดเชื่อมต่อของใยประสาท โดยส่งเสริมให้เด็กสังเกตรายละเอียดของสิ่งต่างๆ พัฒนาการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับสายตา การพัฒนาระบบกายสัมผัส โดยให้เด็กมีโอกาสสัมผัสวัสดุที่มีผิวสัมผัสต่างกันในระหว่างการทำกิจกรรม เพราะเด็กในช่วงวัยนี้โครงสร้างสมองซีกขวาซึ่งเกี่ยวกับศิลปะ จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ดีมาก ถ้าส่งเสริมอย่างถูกต้องทิศทางและทำให้เกิดพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเด็กในระดับชั้นปฐมวัย จึงจำเป็นต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ เรา จะเน้นให้เด็กเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เมื่อเขาสนุกและเพลิดเพลิน แล้วจะทำให้เขาสามารถคิดอะไรได้แปลกใหม่อย่างมีอิสระและเสรีภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) นอกจากนี้กิจกรรมศิลปะยังเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ช่วยให้เด็กสามารถถ่ายทอดตัวตนออกมาเป็นผลงานได้อย่างชัดเจน ศิลปะจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย และมีบทบาทสำคัญที่ช่วยพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการดีขึ้น ครบทั้ง 4 ด้าน กิจกรรมศิลปะที่รู้จักกันโดยทั่วไป ได้แก่ การวาดภาพ การละเล่นสีด้วยมือ การใช้ฟู่กันระบายสี การฉีกกระดาษ ปะกระดาษ พับกระดาษ การปั้นดินน้ำมัน ดินเหนียว แป้งโด และการประดิษฐ์เศษวัสดุ ครูปฐมวัยควรนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรมประจำวัน 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้งและกิจกรรมเกมการศึกษา (สถาบันพัฒนาวิชาการและประเมินผล, 2549)

จากการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล ในสังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ที่ผ่านมาเป็นเวลานานเกือบยี่สิบปี ซึ่งมีนโยบายการจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนในชุมชนได้เรียนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ผู้วิจัยพบว่า สภาพปัญหาที่พบเห็นเป็นส่วนมาก คือ เด็กยังขาดความพร้อมในพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ที่ยังอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ซึ่งจะส่งผลถึงพัฒนาการที่ล่าช้าของเด็กในอนาคตได้ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในระดับการศึกษาปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนูดี ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จึงได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ทั้งศึกษาจากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ และตำรา เอกสาร ทฤษฎีทางการศึกษา และเทคนิควิธีสอนในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และการพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ การศึกษาวิจัยของ รุ่งทิวา พลขำนิ (2552) ; สุขนัม ปิยพงศ์โกวิท (2554) ; รชยา ธนธัญชูโชติ (2554) และ วิไลพร อันพามา (2555) รวมทั้ง ดวงใจ หล้าโฉม (2557) ซึ่งผลการศึกษาวิจัยปรากฏในภาพรวม พบว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของนักเรียนปฐมวัยได้เป็นอย่างดี จึงได้นำรูปแบบการสอนที่ได้ค้นคว้ามาประยุกต์ใช้ จัดทำและพัฒนาเป็นกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนูดี โดยใช้ร่วมกับแผนการจัดประสบการณ์ โดยแบ่งเนื้อหาสาระออกเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ละ 5 แผนฯ รวมจำนวน 25 แผนฯ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
- 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3.2 ได้ทราบผลเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

3.3 ได้ทราบความพึงพอใจของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

4. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุ่ดี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 115 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุ่ดี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน ซึ่งเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ประเภทกลุ่มทดลองเดี่ยวทดสอบก่อน-หลังเรียน (One Group Pretest – Posttest Design) มีรูปแบบ ดังนี้

O_1	X	O_2

เมื่อ X หมายถึง จัดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

O_1 หมายถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ก่อนเรียน

O_2 หมายถึง ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก หลังเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุ่ดี จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ละ 5 แผนฯ จำนวนทั้งสิ้น 25 แผนฯ

3.2 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 25 กิจกรรม ซึ่งในแต่ละกิจกรรม จะปรากฏอยู่ในแต่ละแผนการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 3 กิจกรรมย่อย

3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ในแต่ละแผนการจัดประสบการณ์ เป็นแบบประเมินใน 5 ด้าน โดยแต่ละด้านมีการให้ค่าคะแนนแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

3 ดาว	หมายถึง	มีระดับพฤติกรรมดี
2 ดาว	หมายถึง	มีระดับพฤติกรรมพอใช้
1 ดาว	หมายถึง	มีระดับพฤติกรรมที่ต้องปรับปรุง

3.4 แบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

3.5 แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การสร้างและหาคุณภาพแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 25 แผนฯ มีขั้นตอนดังนี้

4.1.1 ศึกษาเอกสาร หลักสูตรและแผนการจัดประสบการณ์ ระดับการศึกษาปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และหลักสูตรสถานศึกษา ระดับปฐมวัย ของโรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2560

4.1.2 ศึกษาและวิเคราะห์หลักการ และแนวคิดจากเอกสารเกี่ยวกับการเขียนแนวการจัดประสบการณ์

4.1.3 จัดทำกำหนดการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามหลักสูตร เหมาะสมกับวัยและสภาพของผู้เรียน ตามหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 5 หน่วยการเรียนรู้ คือ โรงเรียนของฉัน บ้านแสนสุข ร่างกายของฉัน อาหารดีมีประโยชน์ และผลไม้แสนอร่อย

4.1.4 กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

4.1.5 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 25 แผนฯ ซึ่งในแต่ละแผนฯมีองค์ประกอบ คือ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ วิธีการดำเนินกิจกรรม ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการเตรียมเด็กให้พร้อม ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นสรุปสื่อ/แหล่งเรียนรู้และการประเมินผล

4.1.6 นำแผนทั้งหมดที่จัดทำขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของแผนฯ

ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และประเมินความเหมาะสม ด้านหลักสูตรเนื้อหา ด้านทักษะกระบวนการ และด้านการวัดผลประเมินผล โดยใช้แบบประเมินชนิด

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ 5, 4, 3, 2, 1 โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ซึ่งผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญในครั้งนี้ พบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.20 หมายความว่า แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ดังแสดงในภาคผนวก ค

4.1.7 นำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแผนฯ ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดี ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้ง ซึ่งพบว่า มีความเหมาะสมทุกกิจกรรม และได้รวบรวมคะแนนหาค่าทางสถิติ ได้ค่า E_1/E_2 เฉลี่ย เท่ากับ 86.38/86.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 จึงสรุปได้ว่า แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

4.1.8 เตรียมนำแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน ต่อไป

4.2 การออกแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีขั้นตอนดังนี้ (1) ศึกษาเอกสาร หลักสูตรและแผนการจัดกิจกรรมระดับการศึกษาปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (2) ศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเด็กปฐมวัย (3) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ที่คาดหวัง และความสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยจากแผนที่พัฒนาขึ้น (4) กำหนดรูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในแต่ละแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก (5) นำกิจกรรมที่ออกแบบขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ดังกล่าว ตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม (6) นำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงกิจกรรมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4.3 การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ (1) ศึกษาเอกสารหลักการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรม (2) กำหนดแนวทางการสังเกตตามกรอบของพฤติกรรมกรเรียนรู้ที่คาดหวัง (3) จัดทำร่างแนวทางการสังเกตพฤติกรรมจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แต่ละแผน (4) นำร่างแนวทางการสังเกตพฤติกรรมทั้งหมดที่จัดทำขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของถ้อยคำและวิธีการประเมิน (5) นำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4.4 การสร้างแบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก มีขั้นตอนดังนี้

4.4.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตร ตำรา คู่มือครู คู่มือประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย

4.4.2 ศึกษาแบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของ นภเนตร ธรรมบวร (2551) แบบประเมินเชิงปฏิบัติพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของ สมศรี เมฆไพบูลย์วัฒนา (2554) และดวงใจ หล้าโหม (2558)

4.4.3 นำความรู้ และข้อมูลที่ได้จากศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง มาปรับปรุงและสร้างแบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย จำนวน 4 ด้าน 8 กิจกรรม

4.4.4 นำแบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย คู่มือการใช้แบบประเมินที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก กับรายการทดสอบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กด้านต่างๆ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพและความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.72 ซึ่งมากกว่า 0.5 แสดงว่ามีความสอดคล้องตามจุดประสงค์สามารถนำไปใช้ทดสอบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กตามวัตถุประสงค์

4.4.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) ปรับเวลาที่ใช้ในการประเมินความสามารถให้มีความสอดคล้องกับกิจกรรม 2) ในบางกิจกรรมมีการปรับระดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับเด็ก

4.4.6 นำแบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กที่ปรับปรุง ไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเตรียมไว้ใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4.5 การสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ ได้แก่ 3 ดาว คือชอบมาก 2 ดาว คือชอบปานกลาง และ 1 ดาว คือชอบ

น้อย จำนวน 10 ข้อ โดยกำหนดคะแนน คือ 3 ดาว = 3 คะแนน, 2 ดาว = 2 คะแนน และ 1 ดาว = 1 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
- 2) ศึกษาวิธีสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ
- 3) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ โดยเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 3 ระดับ ตามวิธีของ Likert ทั้งหมด 20 ข้อ ต้องการใช้จริง 10 ข้อ
- 4) นำแบบประเมินความพึงพอใจที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของข้อความ
- 5) ปรับปรุงแบบประเมินความพึงพอใจตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดี ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยวิธี Item Total Correlation ปรากฏว่ามีค่าอำนาจจำแนก 0.44 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.20 ถือว่าใช้ได้
- 6) หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.71 ถือว่าใช้ได้
- 7) พิมพ์เป็นฉบับจริงเพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัย ทำการทดสอบเด็กก่อนการทดลอง (Pre-test) ด้วยแบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อเล็ก จำนวน 4 ด้าน ด้านละ 2 กิจกรรม รวม 8 กิจกรรม ใช้เวลาทดสอบ 3 ชั่วโมง โดยใช้ผู้ควบคุมการประเมิน 2 คน ประกอบด้วยผู้วิจัย 1 คน และผู้ช่วยผู้วิจัย 2 คน ซึ่งเป็นพี่เลี้ยงเด็กต่อเด็กจำนวน 38 คน ผู้วิจัยดำเนินการประเมินด้วยตนเอง โดยดำเนินการประเมินตามคู่มือแบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อเล็ก มีพี่เลี้ยงเด็กคอยดูแลและให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ

5.2 นำแบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อเล็กที่ได้ ไปตรวจให้คะแนนและนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์

5.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ตามแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อเล็ก พร้อมทั้งประเมินด้วยแบบสังเกตพฤติกรรม โดยดำเนินการทดลองจำนวน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ วันละ 40 นาที ระยะเวลา 10.00 -10.40 น.

5.4 เมื่อดำเนินการทดลองตามแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อเล็ก ครบ 5 สัปดาห์แล้ว ผู้วิจัยได้นำเด็กมาทำการประเมิน

ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้วยแบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก หลังการทดลอง (Post-test) เช่นเดียวกับการประเมินก่อนการทดลอง (Pre-test)

5.5 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก โดยครูอ่านคำถามให้นักเรียนฟังอย่างช้าๆ ทีละข้อ แล้วให้นักเรียน กาเครื่องหมาย × ทับช่องจำนวนดาว ตามความรู้สึกของนักเรียน
★★★ ชอบมาก ★★ ชอบปานกลาง และ ★ ชอบน้อย ตามลำดับ โดยกำหนดเกณฑ์คะแนนการประเมิน ดังนี้

ดาว	ค่าคะแนน	เกณฑ์เฉลี่ย
★★★	3 คะแนน	2.50-3.00
★★	2 คะแนน	1.50-2.49
★	1 คะแนน	1.00-1.49

คะแนน 2.50-3.00 หมายถึง พึงพอใจมาก

คะแนน 1.50-2.49 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

คะแนน 1.00-1.49 หมายถึง พึงพอใจน้อย

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

6.1 สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้ในการพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัย รวมถึงเปรียบเทียบระดับคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรม 1) ค่าร้อยละ (Percentage) บุญชม ศรีสะอาด (2545) 2) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) บุญชม ศรีสะอาด (2545) 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) บุญชม ศรีสะอาด (2545)

6.2 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และแบบประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ประกอบด้วย

1) การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินแต่ละข้อโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) (บุญชม ศรีสะอาด, 2551)

2) หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นรายข้อ โดยใช้วิธี Item – total Correlation ใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (บุญชม ศรีสะอาด, 2551)

3) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2551)

6.3 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก มีสูตรดังนี้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2546)

6.4 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานในการวิจัย สถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐานผลการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกันใช้ t-test (Independent Samples) โดยมีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2551)

7. ผลการวิจัย

7.1 แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุ่ย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.72/87.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

7.2 คะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุ่ย หลังได้รับการจัดประสบการณ์ ตามแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.3 ความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุ่ย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.51

8. อภิปรายผลการวิจัย

8.1 แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุ่ย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.72/87.28 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เพราะผ่านกระบวนการสร้างอย่างมีระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาทฤษฎี หลักการและแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คู่มือครูและเอกสารอื่นๆ นำมาสร้างโดยการวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดเนื้อหาสาระ ตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ รวมทั้งการกำหนดความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยทุกขั้นตอนผ่านการตรวจและแก้ไขข้อบกพร่อง ความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ สุวรรณ เปี่ยมโรส (2553) ที่ได้ทำการศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ

เล็กและการคิดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดของมอนเตสซอรี พบว่า การจัดประสบการณ์ที่ให้แก่เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างเป็นระบบแบบแผน โดยผ่านการสัมผัสเป็นการฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การเล่นแต่ละกิจกรรมจะช่วยให้กล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง สามารถหยิบจับสิ่งของต่างๆ ได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้จะพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ตาและมือประสานสัมพันธ์กันแล้ว ยังส่งผลให้เกิดความคิดรวบยอด เกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีระบบแบบแผน แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ รู้จักนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และการศึกษาวิจัยของ วิลพร อันพามา (2557) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กโดยการจัดประสบการณ์ด้วยชุดฝึกศิลปะประดิษฐ์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองป่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 14 คน พบว่า แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้ชุดฝึกศิลปะประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.34/94.64 รวมทั้ง มอแกน (Mojgan, 2004) ซึ่งได้ศึกษาผลของการเล่นทางการศึกษาที่มีต่อทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กในเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเด็กอายุ 4-6 ปี ในประเทศอิหร่าน จำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมการเล่นทางการศึกษา มีผลต่อพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ความสัมพันธ์ระหว่างมือซ้ายและขวา การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา รวมทั้งความเร็วและความคล่องแคล่วในการใช้มือ

8.2 คะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ หลังได้รับการจัดประสบการณ์ ตามแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่จัดให้ในแต่ละกิจกรรม มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ให้แก่เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างหลากหลายด้วยตนเอง ทำให้เด็กมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในด้านความแข็งแรง ความคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่นของกล้ามเนื้อและการทำงานประสานสัมพันธ์ของมือกับตา ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ คำวัง สมสุวรรณ (2552) ที่ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการปั้นดินในโรงเรียนคริสต์ธรรมจริยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 3-4 ปี ที่กำลังศึกษาระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 30 คน ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมการปั้นดินในแต่ละช่วงสัปดาห์ คะแนนพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการศึกษาวิจัยของ อุไรรัตน์ แข็งขัน (2555) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กและพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยการจัด

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กและพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่ม ส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กและพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น รวมทั้ง การศึกษาวิจัยของ รชยา ธนธัญโชติ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบตารางสี่ที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนสุเหร่าบ้านดอน สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบตารางสี่ มีคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

8.3 ความพึงพอใจต่อการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.51 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ทำให้เด็กนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงกับสื่อที่หลากหลาย โดยที่ครูทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ และคอยแนะนำช่วยเหลือในบางกรณี นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง สนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียนโดยไม่เบื่อหน่าย พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง อีกทั้งยังได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน นักเรียนกล้าแสดงออกกล้าแสดงความคิดเห็น จึงทำให้มีความรู้สึกชอบในการเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ อยู่ในระดับชอบมาก สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ภินิทร สมัครสมาน (2553) ที่ได้ทำการศึกษาพัฒนาการการเรียนรู้ เรื่อง ความสามารถด้านกล้ามเนื้อเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบุญโลก จังหวัดสุรินทร์ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะ สร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านกล้ามเนื้อเล็ก สูงกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ เปรียบเทียบความสามารถด้านกล้ามเนื้อเล็กหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่มีผลต่างกัน เฉลี่ย 10.6 คิดเป็นร้อยละ 50.48 และผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนหลังการดำเนินการวิจัยในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด รวมถึงยังสามารถเทียบเคียงกับผลการศึกษาที่ชี้ว่าภายหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แล้วทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการในประเด็นต่างๆที่ดีขึ้น รวมทั้งวิไลพร อ้นพามา (2555) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กโดยการจัดประสบการณ์ด้วยชุดฝึกศิลปะประดิษฐ์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองบ้าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน

14 คน พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองป่า มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ด้วยชุดฝึกศิลปะประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กโดยรวมอยู่ในระดับ ชอบมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). **ปรัชญาการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- _____. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2549). **รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร : เอดิชั่นเพรสโปรดักชั่น.
- ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิไลพร อ้นพามา. (2557). **การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กโดยการจัดประสบการณ์ด้วยชุดฝึกศิลปะประดิษฐ์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองป่า**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สถาบันพัฒนาวิชาการและประเมินผล. (2549). **การพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2549). **ปฐมวัยศึกษา : หลักสูตรและแนวปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- อารี พันธุ์ณี. (2549). **จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไยใหม่.
- อุไรรัตน์ แข็งขัน. (2555). **การศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กและพฤติกรรมทางสังคม**
- Audrey, C. (1998). **A Curriculum for the Pre-School Child : Learning to Learn**. 2nd ed. New York : Rout Ledge.
- Gehringer, Jennefer Fry. (2003). **A study of developmentally appropriate teaching Strategies for teaching writing in the early childhood classroom**. United States : Pennsylvania.
- Mojgan, (2004). **The Impact of Education Play on Fine Motor Skills of Children**. Middle East Journal of Family Medicine. ม.ป.ป.

10. กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ดร. รัตนาดี รอดภิรมย์ อาจารย์ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพฤษช์ ชามะรัตน์ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้สละเวลาในการตรวจสอบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (Creative Art Activity : CAA) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมถึงปรับปรุงแก้ไขรายงานการวิจัยนี้ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

การสร้างแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
Creating Amateur the Boxing Skills Practice of Students in
Mattayom Suksa 5

ธนชน กุดหอม¹

Tanachon Kudhom

ดร.ธชา รุญเจริญ²

Dr.Thacha Runcharoen

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและเปรียบเทียบทักษะการออกหมัดมวยก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น โดยใช้รูปแบบควบรวมกับการฝึกจินตภาพ แบบทดสอบการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าประสิทธิภาพ การหาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นและ t - test dependent

ผลการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพด้านกระบวนการ E_1 คิดเป็นร้อยละ 76.35 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ E_2 คิดเป็นร้อยละ 75.68 นั่นคือมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ $76.35/75.68$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะการออกหมัดก่อนเรียนเฉลี่ย

¹โรงเรียนภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เท่ากับ 7.30 หลังเรียนเฉลี่ย 11.35 และมีค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ เฉลี่ยร้อยละ 53.62 โดยภาพรวมมีทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า การฝึกจินตภาพพร้อมกับแบบฝึกการออกหมัดรูปแบบคิบบา ทำให้การแสดงทักษะทางด้านร่างกาย มีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยมีผลทางด้านการเรียบเรียงทักษะ การจัดระบบทางความคิด กล่าวได้ว่าจินตภาพเป็นวิธีการทางจิตอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเล่นกีฬาอย่างยิ่งและการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นรูปแบบคิบบามีผลทำให้การปฏิบัติทักษะ การนำไปใช้ฝึกฝน มีความสะดวก ง่ายต่อการจดจำหมัด ส่งผลให้ทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น มีประสิทธิภาพและมีพัฒนาการด้านทักษะที่สูงขึ้น

คำสำคัญ : 1. ประสิทธิภาพของแบบฝึก 2. การฝึกจินตภาพ 3. การออกหมัดรูปแบบคิบบา

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to (1) to evaluate the efficiency of practice amateur boxing skills in MathayomSuksa5 students and (2) to the comparison of pretest and posttest. The sample groups were 35 students in MathayomSuksa5 at Phukhio School in Chaiyaphum province and the experiment group was students in MatthayomSuksa5room 3 by simple random sampling technique using lucky draw 1 room from 12 classrooms. Research instruments were a lesson plan, and a test. The data were analyzed using mean, standard deviation, validity, the efficiency of the test, the relative gain score, and t-test dependent.

The findings revealed that:

1) The amateur boxing skills practice in MathayomSuksa 5 students have the efficiency of E_1 were 76.35 percent and E_2 were 75.68 percent (E_1/E_2) were 76.35/75.68 which in standard equal 75/75.

2) Effects of comparison analysis during pretest and posttest using amateur boxing skills practice for Mathayom Suksa 5 students found that before using amateur boxing skills practice at mean was 7.30 which more than after using it at mean was 11.35 and the relative gain score equal 53.62 and the results compare score in the straight punching skills posttest was higher than pretest significant at 0.05 level different.

The research concluded that Imagery training with cuban punch patterns has an efficiency on systems thinking skill causing a higher efficiency of physical skills. Imagery is one of the mental methods that is especially important for sports. The formation of cuban punches causes convenience and efficiency in practical skill. Therefore this strengthens amateur boxing skill for improvement and more efficiency.

Keywords : 1.evaluate the efficiency 2. Imagery training 3. Practice amateur boxing skills using Cuban Pattern

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเล่นกีฬาทำให้ร่างกายของผู้เล่นแข็งแรง มีจิตใจร่าเริงอารมณ์แจ่มใสสร้างความสมดุลให้กับร่างกาย อีกทั้งทำให้มีสุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และผู้เล่นสามารถพัฒนาจนกลายเป็นทักษะสู่ความเป็นเลิศทางกีฬานั้นๆ ได้ ในการจัดการศึกษามีการนำกีฬาเข้าไปอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งแบ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรทั้งหมดออกเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกีฬานั้นคือ สาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งอยู่ในสาระที่ 5 ของหลักสูตรในรายวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา เป็นการเรียนรู้เรื่องการเคลื่อนไหวที่ต้องบังคับร่างกายและควบคุมจิตใจ เพื่อก่อให้เกิดการใช้พลังงานอย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย และใช้กีฬาเป็นสื่อในการเรียนรู้ รายวิชาสุขศึกษาและพลศึกษาเป็นกลุ่มสาระหนึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งสุขศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วยกันพลศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกมและกีฬา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาโดยรวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งสมรรถภาพเพื่อสุขภาพและกีฬา (กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรแกนกลาง 2551 ฉบับปรับปรุง, 2560, หน้า 164)

ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพลศึกษาเพิ่มเติม กีฬามวยสากลสมัครเล่นเป็นกีฬาประเภทหนึ่งกำหนดให้จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ในสาระที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เรื่องการเคลื่อนไหวการออกกำลังกาย การเล่นเกมกีฬาไทย และกีฬาสากล กีฬามวยสากลสมัครเล่นเป็นชนิดกีฬาอีกชนิดหนึ่งที่เป็นกีฬาสากล และได้รับความนิยมในการจัดการแข่งขันระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและระดับโลกมากมาย กีฬามวยสากลสมัครเล่น เป็นกีฬาที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบประสาทสั่งการและความสามารถในการตอบสนอง เพราะนักกีฬาที่เคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างรวดเร็ว ทั้งการป้องกัน การหลบหลีกหมัด การถอยให้พ้น

ระยะหมัด และการเข้าชกอย่างรวดเร็ว แม่นยำ จะได้เปรียบคู่ต่อสู้และมีโอกาสได้รับชัยชนะมากกว่า (ภาคภูมิ แจ็งโพธิ์นาค, 2551, หน้า 1)

ซึ่งสอดคล้องกับ (สมชาย ศรีฉ่ำพันธ์, 2538, หน้า 6) ที่ได้กล่าวไว้ว่าทักษะการชกหมัดของนักกีฬามวยสากลสมัครเล่น ได้แก่ หมัดตรงหมัดฮุกและหมัดอัปเปอร์คัต ซึ่งหมัดทุกหมัดมีความสำคัญเท่ากัน แตกต่างกันในระยะทางและทิศทาง การเคลื่อนไหวไปหาเป้าหมาย นักกีฬามวยสากลสมัครเล่นที่ออกหมัดได้ถูกเป้าหมายมีความเร็วและแม่นยำ ย่อมแสดงให้เห็นว่ามีปฏิริยาตอบสนองของตากับมือทำงานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี สำหรับเยาวชนมีการฝึกกีฬามวยสากลสมัครเล่นมากมายและมีรายการแข่งขันตลอดทั้งปี จึงทำให้นักกีฬามวยสากลสมัครเล่นในประเทศไทยมีจำนวนมากขึ้นและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ในระดับโรงเรียนจึงได้นำเอากีฬามวยสากลสมัครเข้ามาบรรจุในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในรายวิชาพลศึกษา และยังเป็นที่กีฬาที่ได้รับความนิยมในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ปัจจุบันโรงเรียนภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ มีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพลศึกษาเพิ่มเติม โดยครูผู้สอนนำเอากีฬามวยสากลสมัครเล่นเข้ามาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งในปีการศึกษาที่ผ่านมาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพลศึกษาเพิ่มเติม กีฬามวยสากลสมัครเล่นมีการปฏิบัติทักษะและทดสอบทักษะของผู้เรียนในการออกหมัด เนื่องด้วยการออกหมัดเป็นทักษะสำคัญในกีฬามวยสากลสมัครที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตรงตามกฎกติกาการแข่งขัน และรูปแบบการฝึกการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา ยังประสบปัญหาในเรื่องท่าทางการออกหมัดที่ไม่ถูกต้อง ความแม่นยำ ความรวดเร็วในการเคลื่อนไหวร่างกายของนักเรียน ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการออกหมัดของ Julian Ricardo Gonzalez Zededo ซึ่งเป็นอดีตผู้ฝึกสอนชาวคิวบาของทีมมวยสากลสมัครเล่นทีมชาติไทย มาใช้ในการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการจดจำหมัด วิธีการออกหมัด และความแม่นยำ กับการใช้จินตภาพทางการกีฬา (Sport Imagery) ที่ช่วยในการสร้างภาพ เหตุการณ์ ประสบการณ์ การเคลื่อนไหวขึ้นภายในใจก่อนการแสดงทักษะจริง อีกทั้งยังช่วยให้นักกีฬาได้ฝึกซ้อมในใจ สร้างความทรงจำที่ดีในการฝึกซ้อมและการแข่งขัน ให้นักกีฬาได้ฝึกแก้ไขสถานการณ์ การจินตภาพทางการกีฬาจึงเป็นทักษะการฝึกทางจิตวิทยาการกีฬาที่มีประสิทธิภาพ (สมบัติ กาญจนกิจ และสมหญิง จันทร์ไทย, 2542)

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเปรียบเทียบทักษะการออกหมัดก่อนและหลัง การใช้แบบฝึก-ทักษะมวยสากลสมัครเล่น โดยใช้รูปแบบคิวบาร่วมกับจินตภาพ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อแก้ไขความบกพร่องในการเรียบเรียงทักษะการออกหมัดของนักเรียน ให้สามารถจดจำท่าทางการออกหมัด วิธีการออกหมัด และมีความแม่นยำในการออกหมัดได้ดียิ่งขึ้น นำมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในด้านทักษะ กระบวนการ และการจินตนาการภาพให้ผู้เรียนบังคับร่างกาย

และควบคุมจิตใจได้อย่างสมดุล และเมื่อปฏิบัติ ผีภพจนเกิดความชำนาญสามารถแล้ว จะส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะสำหรับกีฬามวยสากลสมัครเล่น และสามารถนำไปสู่การพัฒนาทักษะอื่นที่สูงขึ้นต่อไปได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการออกหมัดทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นก่อนและหลัง การใช้แบบฝึกทักษะมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

3.2 นักเรียนมีทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และมีพัฒนาการทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นสูงขึ้น

4. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

4.1 เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

4.2 เป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนทักษะการออกหมัดกีฬามวยสากลสมัครเล่นในระดับโรงเรียน หน่วยงาน และสมาคมมวยสากลสมัครเล่นแห่งประเทศไทย

4.3 เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อยอดอุปกรณ์ทดสอบวัดทักษะการออกหมัดในกีฬามวยสากลสมัครเล่น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรายวิชาพลศึกษาเพิ่มเติม (กีฬามวยสากลสมัครเล่น) โรงเรียนภูเขียว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 12 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 430 คน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาพลศึกษาเพิ่มเติมกีฬามวยสากลสมัครเล่น

5.2.2 แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น โดยใช้รูปแบบคิวบาร่วมกับการฝึกจินตภาพ

5.2.3 แบบทดสอบวัดทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับทดสอบ 6 ทักษะ

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.3.1 ผู้วิจัยสร้างความเข้าใจกับผู้เรียน ชี้แจงวิธีปฏิบัติและกำหนดเวลาต่าง ๆ ให้ทราบ

5.3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้ทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างใน 6 ทักษะ ทักษะละ 2 ชม./สัปดาห์

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าประสิทธิภาพ การหาคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นและ t - test dependent

6. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากล-สมัครเล่นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ชื่อแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น	ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น	
	E ₁	E ₂
แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	76.35	75.68

จากตารางข้างต้น พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพด้านกระบวนการ E₁ คิดเป็นร้อยละ 76.35 และประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ E₂ คิดเป็นร้อยละ 75.68 ดังนั้นแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นั้นคือมีประสิทธิภาพ (E₁/E₂) เท่ากับ 76.35/75.68 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะการออกหมัด ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ

ชื่อทักษะ	คะแนน	\bar{X}	SD	df	t	Sig
การออกหมัดตรงหลังที่หน้า	ก่อนการใช้แบบฝึก	8.94	2.27	34	11.15	0.00*
	หลังการใช้แบบฝึก	13.43	1.01			
การออกหมัดตรงหลังที่ท้อง	ก่อนการใช้แบบฝึก	8.40	1.74	34	15.57	0.00*
	หลังการใช้แบบฝึก	12.14	1.26			
การออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่ท้อง	ก่อนการใช้แบบฝึก	5.14	2.14	34	13.06	0.00*
	หลังการใช้แบบฝึก	10.08	0.70			
การออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่หน้า	ก่อนการใช้แบบฝึก	7.54	1.52	34	11.22	0.00*
	หลังการใช้แบบฝึก	10.71	1.10			
การออกหมัดฮุกหลังที่หน้า	ก่อนการใช้แบบฝึก	6.89	1.55	34	13.59	0.00*
	หลังการใช้แบบฝึก	10.80	1.13			
การออกหมัดฮุกหลังที่ท้อง	ก่อนการใช้แบบฝึก	6.86	1.63	34	13.77	0.00*
	หลังการใช้แบบฝึก	10.94	1.11			

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางข้างต้น พบว่า เมื่อเปรียบเทียบทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึก มีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะการออกหมัดตรงหลังที่หน้า พบว่า ก่อนใช้แบบฝึกทักษะนักเรียนมีทักษะการออกหมัดตรงหลังที่หน้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.27 หลังการใช้แบบฝึกทักษะเท่ากับ 13.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.01สรุปได้ว่านักเรียนมีทักษะการออกหมัดตรงหลังที่หน้า หลังใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะการออกหมัดตรงหลังที่ท้องพบว่า ก่อนใช้แบบฝึกทักษะนักเรียนมีทักษะการออกหมัดตรงหลังที่ท้อง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.74 หลังการใช้แบบฝึกทักษะเท่ากับ 12.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.26 สรุปได้ว่านักเรียนมีทักษะการออกหมัดตรงหลังที่ท้อง หลังใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ทักษะการออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่ท้องพบว่า ก่อนใช้แบบฝึกทักษะนักเรียนมีทักษะการออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่ท้อง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.14 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.14 หลังการใช้แบบฝึกทักษะเท่ากับ 10.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 สรุปได้ว่านักเรียนมีทักษะการออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่ท้องหลังใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ทักษะการออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่หน้าพบว่า ก่อนใช้แบบฝึกทักษะนักเรียนมีทักษะการออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่หน้า มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 7.54 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.52 หลังการใช้แบบฝึกทักษะเท่ากับ 10.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.10 สรุปได้ว่านักเรียนมีทักษะการออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่หน้าหลังใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ทักษะการออกหมัดฮุกหลังที่หน้าพบว่า ก่อนใช้แบบฝึกทักษะนักเรียนมีทักษะการออกหมัดฮุกหลังที่หน้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.55 หลังการใช้แบบฝึกทักษะเท่ากับ 10.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.13 สรุปได้ว่านักเรียนมีทักษะการออกหมัดฮุกหลังที่หน้าหลังใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ทักษะการออกหมัดฮุกหลังที่ท้องพบว่า ก่อนใช้แบบฝึกทักษะนักเรียนมีทักษะการออกหมัดฮุกหลังที่ท้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.86 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.63 หลังการใช้แบบฝึกทักษะเท่ากับ 10.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.11 สรุปได้ว่านักเรียนมีทักษะการออกหมัดฮุกหลังที่ท้องหลังใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยรวมและคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึก

ทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น โดย ใช้รูปแบบคิวบาร่วมกับการฝึกจินตภาพ	คะแนนทักษะ ก่อนใช้แบบฝึก	คะแนนทักษะ หลังใช้แบบฝึก	คะแนนพัฒนา การสัมพัทธ์
การออกหมัดตรงหลังที่หน้า	8.94	13.43	74.10
การออกหมัดตรงหลังที่ท้อง	8.40	12.14	56.70
การออกหมัดฮุกหลังที่ท้อง	6.86	10.94	50.12
การออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่ท้อง	5.14	10.08	50.10
การออกหมัดฮุกหลังที่หน้า	6.89	10.80	48.21
การออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่หน้า	7.54	10.71	42.50
ค่าเฉลี่ยรวม	7.30	11.35	53.62

จากตารางข้างต้น พบว่า นักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีทักษะการออกหมัดก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 7.30 หลังเรียนเฉลี่ย 11.35 และมีค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ เฉลี่ยร้อยละ 53.62 โดยภาพรวมมีทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของทั้ง 6 ทักษะ และนำมาจัดอันดับพัฒนาการสัมพัทธ์ พบว่าทักษะการออกหมัดที่มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์สูงที่สุด คือ ทักษะการออกหมัดตรงหลังที่หน้า ซึ่งมีคะแนนพัฒนาการสูงขึ้น ร้อยละ 74.10 อันดับที่ 2 ทักษะการออกหมัดตรงหลังที่ท้องซึ่งมีคะแนนพัฒนาการสูงขึ้น ร้อยละ 56.70 อันดับที่ 3 ทักษะการออกหมัดศอกหลังที่ท้องซึ่งมีคะแนนพัฒนาการสูงขึ้น ร้อยละ 50.12 อันดับที่ 4 ทักษะการออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่ท้องซึ่งมีคะแนนพัฒนาการสูงขึ้น ร้อยละ 50.10 อันดับที่ 5 ทักษะการออกหมัดศอกหลังที่หน้าซึ่งมีคะแนนพัฒนาการสูงขึ้น ร้อยละ 48.21 และพัฒนาการสัมพัทธ์ต่ำที่สุด อันดับที่ 6 ทักษะการออกหมัดอัปเปอร์คัตหลังที่หน้าสูงขึ้น ร้อยละ 42.50

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 76.35/75.68 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75 ทั้งนี้เนื่องจากการทดสอบระหว่างเรียนของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลต่อประสิทธิภาพของแบบฝึก นักเรียนสามารถแสดงทักษะการออกหมัดได้อย่างดี โดยครูคอยแนะนำ กระตุ้นผู้เรียนและมีการเรียนรู้จากสื่อที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีของธอร์นไคค์ (1966) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้คือ การที่ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง จะได้รับความพึงพอใจ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ซึ่งการสร้างแบบฝึกที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วรรณพ เกิดผล, 2553, หน้า 83-88) ได้ทำการศึกษาผลการหาประสิทธิภาพของการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้สูตรการคำนวณประสิทธิภาพ E_1/E_2 พบว่า ชุดกิจกรรมฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าประสิทธิภาพร้อยละ 75.25-85.15 และการใช้แบบฝึกที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพเป็นที่ยอมรับนั้น จะทำให้แบบฝึกสามารถนำมาช่วยให้นักเรียนพัฒนาด้านการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

7.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึก พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกทักษะมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับการฝึกของนักเรียน นักเรียนสามารถแสดงทักษะออกมาโดยใช้การสร้างภาพภายในใจ จดจำทักษะการออกหมัดรูปแบบคิวบาก่อนการแสดงทักษะจริงกับเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีของ

(Dossey, 1997, หน้า 188) ที่กล่าวว่า การสร้างจินตภาพ มีรากฐานมาจากการเชื่อมต่อของช่องว่างระหว่างมิติของเวลา การสร้างจินตภาพเกิดขึ้น เพราะมีการทะลุเข้าไปในช่องว่างระหว่างมิติของเวลา ทำให้ ณ จุดนั้น ไม่มีอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ขณะเกิดการสร้างจินตภาพเวลาจะคงอยู่อย่างนั้น ดังนั้น ทฤษฎีนี้ จึงเป็นการนำภาพในอดีตของตนเองที่เคยพบเจอมา แล้วสร้างจินตภาพใหม่เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (ธวัชชัย มีศรี, 2542, หน้า 3) กล่าวว่า จินตภาพคือความสามารถในการสร้างประสบการณ์การรับรู้ในใจที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหว และความรู้สึกต่าง ๆ โดยปราศจากสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นจากภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับ (ชูศักดิ์ พัฒนามนตรี, 2546, หน้า 15) ที่กล่าวว่าจินตภาพเป็นการสร้างภาพ หรือย้อนภาพเพื่อสร้างประสบการณ์ให้เกิดขึ้นในใจ ทำให้มีการเรียนรู้ที่มากขึ้น มีการพัฒนาความสามารถทางการกีฬาได้ดียิ่งขึ้น สามารถช่วยให้ความเข้าใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ช่วยในการคุมอารมณ์ และความวิตกกังวล ความโกรธ หรือความเจ็บปวด ช่วยในการรวบรวมสมาธิ สร้างความมั่นใจในตนเองและช่วยในการทบทวนทักษะกีฬาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธวัช วีระศิริวัฒน์, 2538) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การฝึกทักษะที่เสริมสร้างพื้นฐานทางกีฬา เป็นการฝึกทักษะพื้นฐานในการเล่นอย่างเฉพาะเจาะจงตามประเภทกีฬาที่ฝึก โดยการฝึกท่าทางหรือการเคลื่อนไหวเพื่อให้ประสิทธิภาพที่ดีที่สุด ประหยัดกำลังที่สุด ซึ่งในกีฬาแต่ละประเภทได้กำหนดหรือมีแบบวิธีอยู่แล้ว การที่จะเล่นกีฬาให้ได้ดีนั้นขึ้นอยู่กับ การฝึกหัดทักษะพื้นฐานที่ถูกต้องตามลำดับขั้นของทักษะการฝึกทักษะพื้นฐาน จะทำให้ทักษะในการเล่นพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วและพัฒนาถึงจุดสุดยอดของแต่ละบุคคล ทักษะในการเล่นขึ้นอยู่กับ การฝึกหัด การฝึกหัดทำให้เกิดการเรียนรู้และการเรียนรู้เกิดจากการกระทำที่ถูกวิธีตามทฤษฎีแห่งการลองผิดลองถูก (Trial and Error Theory) ในการปฏิบัติทักษะครั้งแรกผู้ฝึกอาจจะขาดความสัมพันธการเคลื่อนไหวเป็นไปอย่างผิดพลาด หลังจากที่ได้ฝึกหัดโดยสม่ำเสมอหลาย ๆ ครั้ง ลองแล้วลองอีก การเคลื่อนไหวจะมีจังหวะและใช้กำลังน้อยลง ความผิดพลาดน้อยลง และเพิ่มท่าทางที่ถูกต้องมากขึ้น

7.3 คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ของแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีค่าคะแนนทักษะก่อนและหลังการใช้แบบฝึก และค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์สูงสุด คือ ทักษะหมัดตรงหลังที่หน้า ซึ่งการแสดงทักษะโดยใช้แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลต่อการแสดงทักษะดังกล่าวของนักเรียน ซึ่งเป็นทักษะที่มีความแรงของการออกหมัดที่สุด และมีความแม่นยำ สามารถควบคุมทิศทางของหมัดให้ตรงเป้าหมายได้ง่ายที่สุด จึงมีประสิทธิภาพและพัฒนาการสัมพัทธ์มากที่สุด ดังนั้นการพัฒนาทักษะผู้เรียนจึงต้องมั่นฝึกฝน เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเพื่อความคงทนของทักษะซึ่งสอดคล้องกับ Simpson (1972) ที่กล่าวว่าทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝนซึ่งหากได้รับการฝึกฝนดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว และเกิดความเชี่ยวชาญชำนาญและความคงทน และสอดคล้องกับ (เชาวนี เกิดเพทางค์, 2524, หน้า 23) ได้กล่าวว่า แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบสามารถช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เป็นสื่อที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้

เป็นเครื่องมือวัดผลและประเมินผลการเรียน ช่วยให้ครูผู้พัฒนาการของนักเรียนและข้อบกพร่องของนักเรียนและช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน

จากผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา และนักเรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เมื่อเปรียบเทียบกับทักษะการออกหมัด ทั้ง 6 ทักษะ มีทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์หลังจากใช้แบบฝึก นักเรียนมีคะแนนอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความน่าสนใจ ฝึกฝนได้โดยง่าย เข้าใจง่ายและสามารถปฏิบัติได้จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดความน่าสนใจ และตั้งใจในการฝึกฝน เมื่อนักเรียนได้ใช้แบบฝึกในการฝึกแล้วนั้นส่งผลให้ทักษะการออกหมัดทั้ง 6 หมัดสูงขึ้น

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การฝึกทักษะด้วยแบบฝึกการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ทั้งนี้เนื่องด้วยแบบฝึกทักษะใช้ เป็นสื่อการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอนของผู้เรียนและครู ดังนั้นควรจัดอบรมเผยแพร่ความรู้ในการสร้างแบบฝึกทักษะกีฬาควบคู่กับการฝึกจินตภาพ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

การสร้างแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จะนำไปใช้ควรมีการศึกษาวิธีการใช้แบบฝึก แบบทดสอบ การวัดและเกณฑ์อย่างดีก่อน เพื่อการใช้ อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามจุดประสงค์ของการใช้แบบฝึก

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระหว่างการสอนหรือเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มหลายๆกลุ่ม รูปแบบการสอนที่ต่างกัน โดยใช้แบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ เพื่อให้การฝึกจินต-ภาพเป็นทักษะพื้นฐานก่อนเล่นกีฬาชนิดอื่นๆ

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชูศักดิ์ พัฒนมนตรี. (2554). การรับรู้ความสามารถของตนเอง. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2554. จาก <http://www.pyramidtennis.com/library/library.php?pid=533&lang=th>
- เขาวนีย์ เกิดเททางค์. (2524). **เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้แบบฝึกกับไม่ใช้แบบฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธวัช วีระศิริวัฒน์. (2538). **หลักและการฝึกกีฬา**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์
- ธวัชชัย มีศรี. (2542). **ผลการฝึกด้วยการสร้างจินตภาพและการกำหนดเป้าหมายที่มีต่อความสามารถในการโยนโทชบาสเกตบอล**. ปริญญาโท กศ.ม.(พลศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภาคภูมิ แจ้โพธิ์นาค. (2551). **ความสัมพันธ์ระหว่างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อกับเวลาตอบสนองของการชกหมัดตรงของนักกีฬามวยสากลสมัครเล่นทีมชาติไทย**. สารนิพนธ์ วท.ม. (วิทยาศาสตร์การกีฬา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรลพเกิดผล. (2553). **การพัฒนาชุดฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงแสน
- สมชาย ศรีน้ำพันธ์. (2538). **การสร้างเครื่องมือทดสอบเวลาปฏิกิริยาตอบสนองของการชกหมัดแย็บและหมัดตรงหลังในมวยสากล**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (พลศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมบัติ กาญจนกิจ และสมหญิง จันทุไทย. (2542). **จิตวิทยาการกีฬาแนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Dossey, John A. (1992). **The Nature of Mathematics : Its Role and its Influence**.In Handbook of Research on Mathematics Teaching and Learning.A Project of the National Council of Teachers of Mathematics. Grouws, Douglas A. (editor). New York: Macmillan.
- Simpson, D. (1972). **Teaching physical education: A system approach**. Boston : Houghton Mufflin.
- Thorndike, Edward L. (1966). **Human learning**. Cambridge, Mass: M.I.T. Press.

10. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถสำเร็จไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่าน ผู้มีพระคุณต่อผู้วิจัยโดยได้รับความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพล อัจฉินทร์ ประธานหลักสูตร สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คอยดูแลเอาใจใส่ คอยถามถึงความก้าวหน้าในการวิจัยเป็นระยะ จนทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงกระตุ้นในการทำงาน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธชา รุญเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาสุขศึกษาและพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ และประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างมาก ผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้กับทักษะกีฬามวยสากลสมัครเล่น พร้อมการปรับปรุงแก้ไข เสนอแนะแบบฝึกทักษะการออกหมัด แบบทดสอบวัดทักษะการออกหมัด ทำให้ผู้วิจัยได้นำไปพัฒนาศึกษาเพิ่มเติม เพื่อทำให้งานวิจัยฉบับนี้ได้สำเร็จนำไปพัฒนางานการศึกษาและวงการกีฬาต่อไป

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญด้านมวยสากลสมัครเล่นนายเฉลิมเกียรติ ฤๅชา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ประธานสมาคมมวยสากลสมัครเล่น จังหวัดชัยภูมิ ที่ได้ให้ความรู้และคำแนะนำการใช้ทักษะมวยสากลสมัครเล่น ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการจัดการเรียนรู้ รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพล อัจฉินทร์ ประธานหลักสูตร สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ให้ความรู้และคำแนะนำการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา รองศาสตราจารย์ ดร.สุวี ฤกษ์จารี อาจารย์สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาธรรม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ให้ความรู้และคำแนะนำด้านจิตวิทยาการจินตภาพและการสร้างแบบฝึกจินตภาพและขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส อาจารย์สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้ให้คำแนะนำด้านการวัดและประเมินผล ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูล จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

สุดท้ายผลอันจะเป็นประโยชน์ ความดีความงามทั้งปวง ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้ ขอมอบแด่คุณพ่อและคุณแม่ที่เคารพยิ่งและหากมีข้อบกพร่องด้วยประการใดๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ด้วยความขอบคุณยิ่ง

การพัฒนาระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม

Development of A Verification System of Students' Achievement Based on the
Standard Learning Outcomes in General Education Courses
at Nakhon Phanom University

ธัญญ์ณภัท ทีวีกิจจนาโรจน์¹

Thannaphat Taweekittanarot

นาฏยาพร บุญเรือง²

Nattayabhon Boonruang

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม (2) พัฒนาระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า (1) อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความคิดเห็นต่อกระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม มีคะแนนเฉลี่ยรวม 3.12 อยู่ในระดับปานกลาง (2) ระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนมประกอบด้วยดัชนีบ่งชี้คุณภาพ 3 ตัวบ่งชี้ และ 11 เกณฑ์ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1 การวางแผนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ประกอบด้วย 4 เกณฑ์ ตัวบ่งชี้ที่ 2 การดำเนินการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ประกอบด้วย 5 เกณฑ์ และตัวบ่งชี้ที่ 3 การประเมินผล ประกอบด้วย 2 เกณฑ์ โดยผลการประเมินประสิทธิผลของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ของระบบฯ พบว่า ดัชนีบ่งชี้คุณภาพมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ยกเว้นกำหนดช่วงเวลาและแนวทางการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาอย่างเหมาะสม ที่อยู่ในระดับมาก ส่วนผลการประเมินประสิทธิผลของระบบฯ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) มีค่าเฉลี่ย

¹สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนครพนม

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

โดยรวมสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมาคือด้านการใช้ประโยชน์ (Utility) ($\bar{X} = 4.77$) ด้านความถูกต้อง (Accuracy) ($\bar{X} = 4.67$) และด้านความเหมาะสม (Appropriateness) ($\bar{X} = 4.64$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาระบบ 2. ระบบทวนสอบ 3. ทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to 1) study the conditions of verification of students' achievement based on the standard learning outcomes in general education courses at Nakhon Phanom University; 2) develop a verification system of students' achievement based on the standard learning outcomes in general education courses at Nakhon Phanom University by using the participatory action research. Findings are as follows: 1. In the case of general education lecturers' opinion towards the verification process of students' achievement based on the standard learning outcomes in general education courses at Nakhon Phanom University, it was found that the average mean score was 3.12 at "the moderate" level. 2. In the case of the verification system of students' achievement based on the standard learning outcomes in general education courses at Nakhon Phanom University, it consisted of 3 quality indicators and 11 criteria, namely Indicator 1: Planning of verification of students' achievement includes 4 criteria, Indicator 2: Implementation of verification of students' achievement comprises of 5 criteria and Indicator 3: Assessment consists of 2 criteria. With in studying the assessment results of effectiveness of indicators and criteria. It was found that nearly all indicators were rated at "the highest" level, except the timing and guidelines for appropriate verification of students' achievement which were at "the high" level. In investigating the assessment results of effectiveness. It was found that all aspects were rated at "the highest" level; The feasibility aspect obtained the most average mean score ($\bar{X} = 4.80$), followed by the utility aspect ($\bar{X} = 4.77$), the accuracy aspect ($\bar{X} = 4.67$) and the appropriateness aspect ($\bar{X} = 4.64$), respectively.

Keywords : 1. system development 2. Verification System 3. verification of students' achievement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาระหว่างการศึกษาจากการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านทั้งนี้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้สะท้อนถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552 หน้า 6-8)ที่เชื่อมโยงกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาโดยการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ว่ามาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุผลตามคาดหวังและควรมีระบบตรวจสอบยืนยันว่าผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิคุณวุฒิสุทธจิตต์ (2559, หน้า 1) ดรุณี รุจกรกานต์(2558, หน้า 13)และไพศาล สุวรรณน้อย(2552, หน้า 5)

จากการศึกษาข้อมูลหน่วยงานวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม และผู้ปฏิบัติงานด้านการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษานั้น พบว่ายังไม่มีกระบวนการหรือระบบและกลไกการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่ชัดเจน ดังนั้น หากมีระบบการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ จะเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับกระบวนการจัดการเรียนการสอน และบรรลุตามเป้าหมายของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่ได้ตั้งไว้ได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อให้เกิดผลในเชิงการพัฒนาผลการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือ และด้านการจัดการศึกษานักศึกษาที่สำเร็จและยังไม่สำเร็จการศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพผลตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

2. โจทย์วิจัย

2.1 สภาพปัจจุบันของการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม เป็นอย่างไร

2.2 ระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม มีลักษณะอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องของระบบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินประสิทธิผลของระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ด้วยการประเมินอภิมาน (Meta-evaluation) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeametal, n.d. cited in Stufflebeam & Shinkfield, 2007, pp. 480-484) ประกอบด้วยด้านการใช้ประโยชน์ (Utility) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความเหมาะสม (Propriety) และด้านความถูกต้อง (Accuracy)

6. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาสภาพการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยนครพนม โดยการใช้แบบสอบถาม พบว่า อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมีความคิดเห็นต่อกระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม มีคะแนนเฉลี่ยรวม 3.12 อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยระดับมาก จำนวน 2 ข้อ คือ การตรวจสอบวัตถุประสงค์รายวิชาใน มคอ.3 สอดคล้องตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน (TQF) มีคะแนนเฉลี่ยระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$)และการทดสอบความรู้ที่เรียนในบทเรียนตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ของรายวิชาหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับน้อย คือ การทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนเรียน ($\bar{X} = 1.98$)

6.2 ผลการพัฒนากระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม ผู้วิจัยและผู้บริหารหมวดวิชาศึกษาทั่วไป คณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ร่วมกันสนทนากลุ่มโดยประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ซึ่งมาตรฐานและตัวบ่งชี้การดำเนินงานระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม ประยุกต์จากแนวคิดด้านการประเมินทางการศึกษาของครอนบาค(Cronbach, 1963) โดยมีจุดเน้นของการประเมินเพื่อสร้างสารสนเทศในการยืนยันว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 11 เกณฑ์ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การวางแผนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ประกอบด้วย 4 เกณฑ์

ตัวบ่งชี้ที่ 2 การดำเนินการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ประกอบด้วย 5 เกณฑ์

ตัวบ่งชี้ที่ 3 การประเมินผล ประกอบด้วย 2 เกณฑ์

โดยผลการประเมินประสิทธิผลของระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม ด้วยการประเมินอภิมาน (Meta-evaluation) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeametal, n.d. cited in Stuffle beam & Shinkfield, 2007, pp. 480-484) เมื่อพิจารณารายด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility) พบว่า ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยข้อมูลที่ได้จากระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาไปใช้พัฒนาการเรียนรู้อย่างไรก็ตาม และการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ส่งผลให้มีการดำเนินการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.88$)

ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) พบว่า ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดยผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาสามารถนำไปใช้ในการประกันคุณภาพของการจัดการเรียนรู้อย่างไรก็ตาม ได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.88$)

ด้านความเหมาะสม (Propriety) พบว่า ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดลำดับความสำคัญของระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.88$)

ด้านความถูกต้อง (Accuracy) พบว่า ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยระบุวัตถุประสงค์การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา อย่างชัดเจน รายงานการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาถูกต้อง อธิบายบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาชัดเจน การวิเคราะห์ข้อมูลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาเหมาะสมและถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.77$)

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิผลของระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม

การประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การใช้ประโยชน์ (Utility)			
1. ระบุผู้เกี่ยวข้องที่ต้องดำเนินการและใช้ผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาอย่างชัดเจน	4.55	0.52	มากที่สุด

การประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
2. ข้อมูลที่ได้จากระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา มีความน่าเชื่อถือ	4.88	0.33	มากที่สุด
3. การรวบรวมข้อมูลครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของระบบ ทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา	4.66	0.50	มากที่สุด
4. สามารถนำผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาไปใช้ พัฒนาการเรียนรู้อย่างไร	4.88	0.33	มากที่สุด
5. การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาส่งผลให้มีการ ดำเนินการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.88	0.33	มากที่สุด
โดยเฉลี่ยรวม	4.77	0.09	มากที่สุด
ความเป็นไปได้ (Feasibility)			
6. วิธีการและขั้นตอนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง	4.77	0.44	มากที่สุด
7. วิธีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้องมี ความชัดเจน	4.77	0.44	มากที่สุด
8. ผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาสามารถนำไปใช้ใน การประกันคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ของรายวิชาได้	4.88	0.33	มากที่สุด
โดยเฉลี่ยรวม	4.80	0.06	มากที่สุด
ความเหมาะสม (Propriety)			
9. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการทวนสอบ ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม	4.44	0.52	มาก
10. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทวนสอบ ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษามีความเหมาะสม	4.55	0.52	มากที่สุด
11. เนื้อหาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการทวนสอบ ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา	4.77	0.44	มากที่สุด
12. กำหนดช่วงเวลาการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา เหมาะสม	4.55	0.52	มากที่สุด
13. การกำกับและติดตามการเก็บข้อมูลสำหรับการทวนสอบ ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	4.66	0.50	มากที่สุด
14. การจัดลำดับความสำคัญของระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ ของนักศึกษาเหมาะสม	4.88	0.33	มากที่สุด

การประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
15. ระบบการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาบรรยาย แหล่งที่มาของข้อมูลอย่างชัดเจน	4.55	0.52	มากที่สุด
16. รายงานผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาถึงผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องเหมาะสม	4.77	0.44	มากที่สุด
โดยเฉลี่ยรวม	4.64	0.08	มากที่สุด
ความถูกต้อง (Accuracy)			
17. ระบุวัตถุประสงค์การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา อย่างชัดเจน	4.77	0.44	มากที่สุด
18. องค์ประกอบของระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ถูกต้อง	4.66	0.50	มากที่สุด
19. มีการอธิบายขั้นตอนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา อย่างชัดเจน	4.33	0.50	มาก
20. อธิบายเนื้อหาในแบบการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของ นักศึกษาได้อย่างชัดเจน	4.66	0.50	มากที่สุด
21. เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ ของนักศึกษามีความถูกต้อง	4.66	0.50	มากที่สุด
22. รายงานการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาถูกต้อง	4.77	0.44	มากที่สุด
23. อธิบายบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการทวนสอบ ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาชัดเจน	4.77	0.44	มากที่สุด
24. การวิเคราะห์ข้อมูลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา เหมาะสมและถูกต้อง	4.77	0.44	มากที่สุด
25. แบบรายงานการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษามีความ ชัดเจน	4.66	0.50	มากที่สุด
โดยเฉลี่ยรวม	4.67	0.03	มากที่สุด

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 จากการศึกษาปัญหาในการพัฒนาระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตาม
มาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยนครพนม พบว่าอาจารย์ผู้สอนปฏิบัติ
เกี่ยวกับกระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษา
ทั่วไป ในการทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนเรียนอยู่ในระดับน้อย

7.2 ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์เอกสาร ร่วมกับผลความคิดเห็น อาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปต่อกระบวนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐาน ผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป และการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานหมวดวิชา ศึกษาทั่วไป นำร่างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ได้จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน เสนอผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมและความสอดคล้องที่จะนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้หรือไม่ควรปรับปรุง ประเด็นใดบ้าง ซึ่งได้ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ได้จะเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานด้านการทวนสอบ ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ และ 11 เกณฑ์ ซึ่งทุกตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สอดคล้องกับขั้นตอนการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา โดยผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน ประสิทธิภาพของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ โดยมีความคิดเห็นตรงกันว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น นั้นมีความเหมาะสม รวมทั้งมีขั้นตอนการดำเนินงานชัดเจน สะดวกต่อการใช้งาน และช่วยให้การทำงานมีแนวทางปฏิบัติเดียวกัน

7.2.1 จากการประเมินประสิทธิผลระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตาม มาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม การดำเนินงานตามขั้นตอนของ ระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น มีขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจน ง่ายต่อ การปฏิบัติ จนสามารถบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จากเดิมที่ไม่มีการกำหนดขั้นตอนและ วิธีการที่ชัดเจน เปลี่ยนเป็นการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยมีตัวบ่งชี้และเกณฑ์เป็น เครื่องบ่งชี้ว่าต้องมีขั้นตอนและวิธีการอย่างไรบ้าง และการพัฒนาระบบนี้เป็นกระบวนการพัฒนาแบบ มีส่วนร่วม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและมีความเข้าใจ และให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดีผลการวิจัยการพัฒนาระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม พบว่า สอดคล้องกับแนวคิดของSchoderbek, Schoderbek, and Kefalas (1990, หน้า 22)องค์ประกอบของระบบที่สำคัญมีดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) 2) กระบวนการ (Process) 3) ผลผลิต (Output) 4) ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) 5) สภาพแวดล้อม (Environment)

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 ในการดำเนินการพัฒนาระบบ ควรดำเนินการเป็นวงจรปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการ พัฒนาหรือแก้ไขจุดบกพร่องของระบบให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและทันต่อการเปลี่ยนแปลง

8.1.2 เพื่อให้การใช้ระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา นำไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล สูงสุดนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา โดยอาจมีการประชุมชี้แจงให้อาจารย์ผู้สอน คณะกรรมการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา และ

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติได้เข้าใจกระบวนการของระบบ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่พัฒนาขึ้นสามารถประยุกต์กับมาตรฐานหลักสูตรอื่นๆได้แต่เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาระบบทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ที่สามารถใช้ได้กับหมวดวิชาเฉพาะของหลักสูตรอื่น ๆ

9. เอกสารอ้างอิง

- ณรุทธ์ สุทธิจิตต์. (2559). การทวนสอบ. เอกสารการทวนสอบ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้น 1 ตุลาคม 2561. จาก <https://www.academic.tsu.ac.th/mediaupload/a15/CurrVnV1-20160905.pdf>
- ดรุณี รุจกรกานต์. (2558). การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา. สืบค้น 22 พฤศจิกายน 2561. จาก <https://www.academic.tsu.ac.th/mediaupload/a15/CurrVnV2-20160905.pdf>
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2552). การทวนสอบผลสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้. เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง การทวนสอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ระดับรายวิชา. สืบค้น 10 มกราคม 2562. จาก http://www.ubu.ac.th/web/files_up/46f2018052408114568.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. สืบค้น 2 ธันวาคม 2561. จาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews3/News328072552.pdf>
- องอาจ นัยพัฒน์. (2548). วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สามลดา.
- Cronbach, L. J. (1963). *Course improvement through evaluation*. Teachers College Record.
- Schoderbek, P. P., Schoderbek, C. G., & Kefalas, A. G. (1990). *Management systems: Conceptual considerations*. 4th ed. Boston: Richard D. Irwin.
- Stufflebeam, D. L. (1981). *Standards for evaluation of educational programs, projects, and materials*. New York: McGraw-Hill Book.
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models, and applications California*. John Wiley and Sons.

10. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้เขียน ผู้เรียบเรียงทุกท่านที่ผู้วิจัยได้อ้างอิง หนังสือ ตำรา เอกสารของ
ท่านขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.นาฏยาพรบุญเรืองอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้อนุเคราะห์ให้
ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่จนทำให้บทความฉบับนี้สำเร็จ
ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง เพื่อให้
ข้อเสนอแนะในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยจนได้เครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอบพระคุณคณะผู้บริหารอาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่สละเวลาให้ความร่วมมือในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี จงงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1

An Approach for Participation Management Model for Enhancing Students'
Quality in Schools under the Yasothon Primary Educational Services Area Office 1

นพดล พลเยี่ยม¹

Noppadol Pholyiam

ดร.สุวพร เชื้อเฮง²

Dr.Suwaporn Semheng

ดร.ดวงเดือน แซ่ตั้ง³

Dr.Duangduen Saetang

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 จำนวน 97 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีอำเภอและขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้นจำนวน 291 คน และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 9 คน 2) แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยการจัดการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 จำนวน 97 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีอำเภอและขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้นจำนวน 291 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

¹ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติตามหลักการบริหารอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ
1) ด้านความไว้วางใจ 2) ด้านความผูกพัน 3) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน และ
4) ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ABSTRACT

This study aimed to Conditions and guidelines a Participation Management Model for Enhancing Students' Quality in Schools under the Yasothon Primary Educational Services Area Office 1. The research is conducted as follows: 1) Study the participatory management to improve learners' quality. In schools under the office of Yasothon Primary Educational Service Area 1, using questionnaires The sample groups used in this research were administrators, supervisors and teachers in schools under the Yasothon Primary Education Area Office 1, 97 schools were obtained by stratified random sampling. With a district and school size And the school is a random unit Get a sample group A total of 291 people were interviewed and interviewed experts with knowledge and skills related to participatory management to improve the quality of learners by 9 people. 2) Participatory management guidelines for improving student quality In schools under the office of Yasothon Primary Education Area 1 Study of Yasothon Elementary School, District 1, number 97, school acquired by stratified random sampling With a district and school size And the school is a random unit Get a sample group A total of 291 people were used. Statistics used in data analysis were mean and standard deviation. And the Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$).

The results of the study were as follows:

1. Current conditions and desirable conditions of Participation Management Model for Enhancing Students' Quality in Schools under the Yasothon Primary Educational Services Area Office 1 was found to perform at a high level.
2. An Approach for Participation Management Model for Enhancing Students' Quality in Schools consisted of 4 main factors: 1) Trust, 2) Commitment, 3) Goals and Objectives, and 4) Autonomy.

Keywords : An Approach Participation Management Model for Enhancing Students' Quality in Schools

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ของชาติให้มีคุณภาพ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ เป็นกลไกในการพัฒนา ส่งเสริมและปลูกฝังแนวความคิดให้กับพลเมืองและเยาวชนของชาติ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญของสมรรถนะและความสามารถในการแข่งขันระยะยาว (Long Term Competitiveness) ที่เป็นข้อต่อหลักและบริบทที่สำคัญของการออกแบบภายใต้การขับเคลื่อนของการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอันเชื่อมโยงกับมนุษย์และสังคมในพลวัตการเปลี่ยนแปลงของการก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 และการเป็นไทยแลนด์ 4.0 ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ระบุไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษา ดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, หน้า 14)

ในการบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรประเภทและระดับใดก็ตามให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารถือว่าเป็นบุคลากรหลักที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ในองค์กรทางการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษานั้นถือได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานที่จะทำให้สถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ในระดับองค์การมีการยอมรับกันว่า ความสำเร็จขององค์การไม่ว่าจะเรียกว่าเป็นการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ล้วนแต่ขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาความคิดอ่านและแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของผู้นำในองค์กรทั้งสิ้น (ชัยญลักษณ์

เหล่าจันทร์, 2551, หน้า 68) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำสูงคือกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิรูปด้านการศึกษาให้ยั่งยืน ต้องมีทักษะการบริหารงาน มีความรู้ความสามารถและความเป็นมืออาชีพ การนำพาองค์กรก้าวไปข้างหน้า ส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อการพัฒนาทั่วทั้งองค์กรและสามารถสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในยุคของการเปลี่ยนแปลงที่เคลื่อนตัวไปอย่างรวดเร็ว ทุกองค์กรจะมุ่งปฏิรูปในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเน้นในเรื่องความรับผิดชอบต่อในด้านต่างๆ ที่มีต่อผู้รับบริการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำยุคใหม่ที่สามารถมองภาพขององค์กรได้อย่างทะลุปรุโปร่งและชัดเจน สามารถเชื่อมโยงสภาพปัจจุบันและภาพในอนาคตที่ต้องให้ความสำคัญและต้องเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

การบริหารองค์กรที่มีประสิทธิภาพและสามารถทำให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายได้นั้น ตามทฤษฎีองค์กรได้แบ่งองค์ประกอบสำคัญไว้ 2 ประการ คือ งาน และ คน ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญและเป็นหัวใจต่อการบริหารงาน งานเป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการให้สำเร็จ แต่วิธีดำเนินการที่จะให้ภารกิจสำเร็จได้ ต้องอาศัยคนที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสม คนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหารงาน ในการทำงานจึงต้องอาศัยคนที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อให้ทำงานมีประสิทธิภาพและดำเนินการไปได้ด้วยดี (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2554ม หน้า 17) การบริหารจัดการในยุคของการแข่งขันและความเปลี่ยนแปลง เป็นเรื่องยากที่จะทำงานให้สำเร็จด้วยตนเอง การทำงานในองค์กรนั้นต้องอาศัยการทำงานเป็นทีม ตามโครงสร้างลักษณะงาน และผู้ร่วมงานที่แตกต่างกันไป ทำให้ผู้บริหารนอกเหนือจากที่ต้องมีทักษะ ความรู้ ความสามารถแล้ว ยังต้องฝึกฝนทักษะการทำงานเป็นทีม มีความยืดหยุ่น มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การปรับตัวที่ดี การจัดการความเครียด สร้างสุข เพื่อที่จะให้ผลงานและตอบสนองนโยบายตามเป้าหมายขององค์กร (วิระวัฒน์ ปันนิตมัย, 2551, หน้า 251) การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นลักษณะการบริหารที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีอิสระในการทำงาน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญ ร่วมแก้ไขปัญหาของการบริหาร ที่สำคัญการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการสานต่อหรือต่อยอด รูปแบบการบริหารราชการที่ไม่เข้มงวดมากเกินไป และความไม่ถือเป็นเรื่องส่วนตัว เน้นความสำคัญในการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจ และมีผลการปฏิบัติงานสูงขึ้น (Swansburg; & Swansburg, 2002, p. 162; Yukl, 2010, pp. 207-208)

โรงเรียนเป็นองค์กรที่มีบุคคลหลากหลายกลุ่มมารวมกัน โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 192 โรงเรียน กระจายในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองยโสธร อำเภอด่านช้าง อำเภอมหาชนะชัย และอำเภอดงหลวง โดยจำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอน ดังนี้ ประเภทโรงเรียนหลัก ระดับก่อนประถมศึกษา-ประถมศึกษา

ปีที่ 6 จำนวน 141 โรงเรียน ระดับก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 48 โรงเรียน ประเภทโรงเรียนสาขา ระดับก่อนประถมศึกษา-ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 โรงเรียน มีนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 20,119 คน ครู จำนวน 1,285 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 172 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1, 2561 หน้า 7-9) ในแต่ละโรงเรียน ย่อมมีวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกัน มีแนวคิด ความเชื่อ ค่านิยม และแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรที่แตกต่าง กันออกไป เนื่องจากความหลากหลายในด้านบุคลากรและบริบทของโรงเรียน จึงส่งผลให้เกิดปัญหา ด้านการบริหารจัดการหลายประการ ดังนี้ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและนโยบายทางการ ศึกษา ทำให้การบริหารจัดการและการจัดการศึกษาขาดความต่อเนื่อง ผู้เรียนขาดความสามารถใน การคิดวิเคราะห์ ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีจำนวนไม่เพียงพอ สอนไม่ตรงวุฒิการศึกษาและ วิชาเอกและมีภาระงานมาก ระบบพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้าในสายวิชาชีพครูไม่สัมพันธ์กับ คุณภาพผู้เรียน ทักษะกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่ส่งเสริมผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษ ที่ 21 เงินอุดหนุนรายหัวน้อยไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการของสถานศึกษา มีสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวนมาก และเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และระบบการบริหารจัดการวัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารเรียน อาคารประกอบไม่มีประสิทธิภาพ อาคารเรียน อาคารประกอบ ไม่เพียงพอ กระแส วัฒนธรรมข้ามชาติและเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีผลกระทบต่อ การปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ประชากรวัยเรียน มีแนวโน้มลดลงยากต่อการบริหารจัดการศึกษาซึ่งต้องอาศัยการวางแผนต่อเนื่องในระยะยาว ภาวะ ปัญหาด้านโภชนาการของเด็กไทยส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา นโยบายกระจายอำนาจยังไม่ ดำเนินการอย่างจริงจัง งบประมาณแผ่นดินมีจำนวนจำกัดส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจทำให้ประชากรมีรายได้ต่ำ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นโยบายด้านการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงบ่อยส่งผลให้การพัฒนา คุณภาพการศึกษาไม่ต่อเนื่อง การลงทุนภาครัฐในการจัดการศึกษาไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานให้มี คุณภาพ ความเหลื่อมล้ำและช่องว่างระหว่างรายได้ของกลุ่มประชาชน มีผลต่อโอกาสเข้าถึงการ บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพแตกต่างกัน ความล้มเหลวของสถาบันครอบครัว ส่งผลต่อพฤติกรรม ของผู้เรียน การย้ายถิ่นฐานและอพยพแรงงานเข้ามาอยู่ในเมืองทำให้จำนวนผู้เรียนต่อห้องในโรงเรียน ลดลง ส่งผลให้ยากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปัญหาด้านสังคม อบายมุข ยาเสพติดสื่อที่ไม่ สร้างสรรค์ สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย จึงทำให้ยากต่อการควบคุมกำกับ ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่ พึงประสงค์ และระบบ ICT ยังไม่ครอบคลุมสถานศึกษาทุกแห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1, 2561, หน้า 11)

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป็นไปตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่มี

ความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นกลไกสำคัญหนึ่งที่จะประสานและขับเคลื่อนระบบการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าด้วยการนำพาคณากรให้ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมพร้อมเข้ารับตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ พร้อมทั้งนำไปใช้เพื่อกำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

3.2 ได้แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 มีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 มีขอบเขตการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ เกี่ยวกับสภาพและความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดทำกรอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 จำนวน 97 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีอำเภอและขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้นจำนวน 291 คน

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพและความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1

เครื่องมือเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 เป็นแบบสอบถาม มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. ร่างแบบสอบถาม โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีของนักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert, 196, หน้า 114-115)

4. นำแบบสอบถามที่ร่างขึ้น เสนอต่อประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำร่างแบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

6. จากนั้นเมื่อผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาคุณภาพของเครื่องมือ วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index = IOC) โดยใช้เกณฑ์ข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและนำไปสร้างเป็นข้อคำถาม

7. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน แล้ววิเคราะห์หาความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970, หน้า 161) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient)

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1)ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อนำไปขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับผู้อำนวยการสถานศึกษา และข้าราชการครู 2)นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา และข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และ 3)ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามคืน โดยนำส่งทางไปรษณีย์ หรือส่งกลับด้วยตนเอง

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้ 1)นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม 2) ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้วไปตรวจคะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด และ 3) นำคะแนนที่ได้จากข้อ 2 ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามหรือรายการของแบบสอบถาม และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach. 1970)

3. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 9 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ประกอบด้วย (1)ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีผลงานการบริหารดีเด่น (2)ผู้เชี่ยวชาญด้าน

การบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน เป็นอาจารย์ผู้สอนด้านการบริหารการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา หรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานระดับนโยบายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก (3) ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 3 คน เป็นครูผู้สอนที่ได้รับรางวัลครูดีเด่น ในด้านการสอนหรืออาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ในระดับอุดมศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1

5. ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพและแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมมีสภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) และจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ในภาพรวมมีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับต่ำ ($PNI_{\text{modified}} = 0.13$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านความไว้วางใจ มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{\text{modified}} = 0.18$) รองลงมาคือ ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ($PNI_{\text{modified}} = 0.13$) และด้านที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านความผูกพัน ($PNI_{\text{modified}} = 0.11$)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ปัญหาและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ในด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้

5.1.1 ด้านความไว้วางใจ พบว่า ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร เพื่อสร้างความไว้วางใจกับทุกภาคส่วน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความจริงใจในการบริหารงานและบริหารบุคคล บริหารงานแบบโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา/สนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2 ด้านความผูกพัน พบว่า ผู้บริหารควรปฏิบัติการเป็นแบบอย่าง มุ่งมั่นพัฒนาสู่ความสำเร็จ โดยยึดกรอบมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของชุมชน ไม่ทำประโยชน์ส่วนตน บุคลากรขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง เกิดภาวะแข่งขันในการทำงานในองค์กร และควรจัดกิจกรรมให้บุคลากรมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

5.1.3 ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน พบว่า ผู้บริหารไม่มีความชัดเจนในการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน ระบบบริหารไม่มีมาตรฐาน ขาดการวางแผนร่วมกันในองค์กร ขาดความตระหนักในการให้ความสำคัญกับการตั้งเป้าหมายร่วมกัน ขาดความเข้าใจในพันธกิจขององค์กร การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าองค์กร ความเข้าใจในนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร ควรมีการกำกับดูแล ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5.1.4 ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารขาดความยืดหยุ่นและความศรัทธาในการบริหารจัดการ การกำกับ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ไม่รับฟังความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน ยึดติดกับการสั่งการจากต้นสังกัด และวางตัวบุคคลไม่เหมาะสมกับงาน

5.2 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความไว้วางใจ 2) ด้านความผูกพัน 3) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน และ 4) ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 สภาพรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษายึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน เพื่อสร้างความไว้วางใจให้กับทุกภาคส่วน วางแผนในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการติดตาม ประเมินผลคุณภาพผู้เรียน นำผลการประเมินแผนงาน โครงการไปใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางในการติดต่อสื่อสารให้กับบุคลากร เพื่อให้บุคลากรได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง จึงส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของการบริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนด เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูริย์ ภูมิซ้อ (2546, หน้า 81-83) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ทั้ง 5 ด้าน

6.2. แนวทางรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความไว้วางใจ 2) ด้านความผูกพัน 3) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน และ 4) ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

6.2.1 ด้านความไว้วางใจ ทั้งนี้เนื่องจากได้ติดตามความก้าวหน้าของงานที่มอบหมายเป็นระยะๆ พร้อมทั้งมอบหมายงานที่สำคัญๆ ให้แก่บุคลากรอยู่เสมอ และมีการพิจารณาจากองค์ประกอบหลายอย่างเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้บังคับบัญชาที่จะมอบหมายงานในด้านต่างๆ ให้บุคลากร ซึ่งในบางครั้งการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานจำเป็นต้องส่งเสริมด้วยการให้อิสระการตัดสินใจในการทำกิจกรรมแก่บุคลากร ยกย่องให้เกียรติ ตลอดจนรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชนิดา นิลมณี (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียง มัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความยึดมั่นผูกพัน ความผูกพันที่จะปฏิบัติ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และความเป็นอิสระต่อการรับผิดชอบในงาน และการไว้วางใจกัน ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากการคัดเลือกผู้บริหารในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษามีขั้นตอนที่คัดกรอง และเลือกสรรบุคคลที่มีความเหมาะสมในการดำรงตำแหน่ง จึงทำให้สถานศึกษาได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ประกอบกับแนวคิดในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการบริหารงานที่บูรณาการความรู้ความสามารถของคนในองค์กร เพื่อให้การดำเนินการงานต่างๆ เกิดความร่วมมือร่วมใจ อันนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการนั้นๆ จึงทำให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

6.2.2 ด้านความผูกพัน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ร่วมกัน มีการจัดประชุมบุคลากร เพื่อขออนุมัติงบประมาณของโครงการต่างๆ ตลอดจนการสนับสนุนส่งเสริมในกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการดำเนินกิจกรรมของทางโรงเรียน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนัยนา นิลพันธุ์ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน มี

ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ความยึดมั่นผูกพัน ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน และการไว้วางใจกัน ตามลำดับ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ได้เล็งเห็นความสำคัญในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการบริหาร โดยเน้นการมีส่วนร่วมเป็นหลักก่อให้เกิดการพัฒนาแนวคิดสร้างสรรค์และวัฒนธรรมอันดีงาม อันจะนำไปสู่การบริหารแบบมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการทุกฝ่าย ทั้งนี้แรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานหนึ่ง อาจมาจากการให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2.3 ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากร มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ สร้างความชัดเจนในการบริหารงาน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน และมีการควบคุม กำกับ ดูแล ติดตามงานอย่างเสมอและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษมศรี จาตุรพันธ์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การไว้วางใจ ความผูกพันที่จะปฏิบัติ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และความเป็นอิสระต่อการรับผิดชอบในงานตามความลำดับสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก รูปแบบการบริหารงานของผู้บริหารสมัยใหม่มีความทันสมัยและเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่างๆ และเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ตามนโยบายและแนวทางที่กำหนดร่วมกันในองค์กร

6.2.4 ด้านความมีอิสระในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้แสดงความสามารถในการปฏิบัติงาน ให้อิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายและให้รายงานการปฏิบัติงานด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการให้เสรีภาพแก่บุคลากรในการแสดงความคิดเห็น และการปฏิบัติงานสามารถทำงานอย่างเต็มที่และเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญาญญ์ ธารีบุญ และนพดล เจนอักษร (2558, หน้า, 122-137) ได้ศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้คือ ความผูกพันต่อองค์การ การพัฒนาทีมงาน การกระจายอำนาจ ความไว้วางใจกัน การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การตัดสินใจร่วมกัน การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ความเป็นอิสระในการบริหารองค์การ และเข้าใจธรรมชาติขององค์การ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 ควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อปรับให้สอดคล้องกันกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 และต้องเสริมความรู้เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่นำไปใช้จริง

7.1.2 ควรมีกระบวนการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 เพื่อจะนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

7.2.2 ควรศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางและพัฒนาต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

กัญวิญญู ธารีบุญ และนพดล เจนอักษร. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*. 8(1). 122-137.

เกษมศรี จาตุรพันธ์. (2554). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.*

ธัญญลักษณ์ เหล่าจันทร์. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้นำทางการศึกษากับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.*

นัยนา นิลพันธุ์. (2556). คุณลักษณะผู้นำกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.*

- ไพฑูริย์ ภูมิช่อ. (2546). การบริหารแบบมีส่วนร่วม ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัชนิดา นิลมณี. (2554). ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134. ตอนที่ 40 ก. หน้า 14.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). เซาว์อารมณ์ (EQ) : ดัชนีความสุขและความสำเร็จของชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 7 (ฉบับปรับปรุงเพิ่ม AQ และ MQ). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธ เขต1. (2561). แผนปฏิบัติการประจำปี บประมาณ พ.ศ. 2561. โยธธ : สำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โยธธ เขต 1.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2554). แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร: การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York : Harpers & Row.
- Keeves, P. J. (1988). *Model and Model Building Educational Research Methodology and Measurement: An International Handbook*. Oxford : Pergamon Press.
- Likert, R. (1967). *The Human Organization : Its Management and Value*. New York : McGraw-Hill.
- Swansburg, R. C., & Swansburg; R. J. (2002). *Introduction Management and Leadership for Nurse Managers*. Boston : Jones and Bartlett publishers.
- Yukl, G. A. (2010). *Leadership in Organizations*. 7th ed. New Jersey: Pearson.

การพัฒนาแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริม
ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Development of Reading Model by Learning Management based on Active
Learning Concepts to Promote Critical Reading Ability and Creative Problem
Solving for Mathayomsuksa 6 students

เบญจพร สิงห์น้อย¹

Benjaporn Singnoi

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การพัฒนาแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริม
ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาแบบการอ่านโดย
จัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมี
วิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (2) เพื่อสร้าง
และหาประสิทธิภาพของรูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อ
ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้
รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการ
อ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ
(4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อ
ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานคือ หลักสูตรสถานศึกษา
โรงเรียนประทาย การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แนวคิดทฤษฎีการจัดการเรียนรู้
ตามแนวคิด Active Learning ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิง
สร้างสรรค์ การสนทนากลุ่มของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนประทาย

¹โรงเรียนประทาย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนประเทย แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาผลการทดลองใช้ และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนประเทย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ (1) รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (2) แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และ (4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนประเทย มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน เน้นกระบวนการปฏิบัติงาน การลงมือทำ ทักษะการคิด โดยเฉพาะการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2. รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการแนวคิด ทฤษฎี วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลโดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) อ่านอย่างคร่าว ๆ 2) อ่านแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูลค้นหาคำตอบ/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความเดิม 4) สรุปเรื่องหลังการอ่าน 5) ทำแผนภาพความคิด 6) การประยุกต์ใช้ความคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบภาคสนาม จำนวน 40 คน พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.76/81.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning 2. ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ 3. การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

ABSTRACT

The development of reading model by learning management based on active learning concepts to promote critical reading ability and creative problem solving for Mathayomsuksa 6 students aimed 1) 1) To study basic information for developing reading model by learning management based on active learning concepts to promote critical reading ability and creative problem solving For Mathayomsuksa 6 students. 2) To create and find the effectiveness of reading model by learning management according to the active learning concepts to promote critical reading ability and creative problem solving for Mathayomsuksa 6 students to meet the criteria 80/80. 3) To study the results of the use of learning model by using the active learning concepts to promote critical reading ability and creative problem solving for Mathayomsuksa 6 students and 4) To evaluate the use of reading model by learning management based on the active learning concepts to promote critical reading ability and creative problem solving for Mathayomsuksa 6 students. The data source used to study basic information are the curriculum of Prathai School, learning management of Thai language Department, Concepts and theories of learning management theory based on active learning concepts to promote critical reading ability and creative problem solving and Group discussion of teachers of Thai language Department of Prathai School. The data source used to create and develop the learning management model is Mathayomsuksa 6 students who were studying in semester 2 in academic year 2560 of Prathai School. The data source used to study the results of the trial and evaluation of the learning management model is Mathayomsuksa 6/5 students who were studying in semester 1 in academic year

2561 of Prathai School. The tools used in the study are: 1) Reading model by learning management according to the active learning concepts to promote critical reading ability and creative problem solving for Mathayomsuksa 6 students 2) Learning management plan according to the learning management model 3) Test of critical reading ability and creative problem solving and 4) The students' satisfaction measure on learning by using the reading model by learning management according to the active learning concepts to promote critical reading ability and creative problem solving for Mathayomsuksa 6 students. Statistics used in data analysis, percentage, mean, standard deviation and t-test dependent.

The research found that;

1. Information on current conditions and needs for learning management of Thai language of Prathai School aimed to encouraging students to have learning skills, Critical reading skills and creative problem solving skills, teamwork which focus on operational processes, implementation of thinking skills especially promoting critical reading abilities and solving student reading problems by learning management according to the active learning concepts with learning management model that has a suitable learning management process.

2. Reading model by using the active learning concepts to promote critical reading ability and creative problem solving for Mathayomsuksa 6 students which consisting of 4 elements, namely, principles, concepts, theories, objectives, teaching and learning processes and measurement and evaluation with 6 learning steps including 1) read roughly, 2) read to seek for new knowledge 3) study and make understand about the information to find the answers or new knowledge and linking new knowledge to the original. 4) Summary of post-reading 5) Making concept diagrams 6) Application of creative problem solving ideas. When applied to 40 field students, it was found that the efficiency was 81.83 / 81.56 which was higher than the criteria set 80/80.

3. The results of the experiment using the reading model by learning management according to the active learning concepts to promote critical reading ability and creative problem solving for Mathayomsuksa 6 students found that

critical reading ability of students after studying was higher than before studying with statistical significance at the level of .01.

4. Students are satisfied with learning management by using the reading model by organizing learning according to the active learning concept to promote critical reading ability and creative problem solving for the Mathayomsuksa 6 students in the overall was at the highest level.

Keywords : 1. Learning management model based on active learning concept
2. Critical reading ability 3. Creative problem solving

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทักษะ จากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ ที่ให้โลกของนักเรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนกรเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะและค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจูงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใด คือ ความสามารถใช้ความรู้สร้างสรรค์ ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเป็นนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะพัฒนา การเรียนเพื่ออนาคต ให้นักเรียนมีทักษะ ทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพส่วนบุคคล เพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพในทางบวก ที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุข ทักษะที่ต้องบูรณาการผสานในการเรียนการสอนในองค์ความรู้วิชาหลักควบคู่กันไป ในยุคศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิด ทักษะการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการทำงาน และการสร้างนวัตกรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความ เป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) การศึกษานี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบ

ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการ และเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทตนสามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ในสังคมโลกยุคศตวรรษที่ 21 การติดต่อสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของคนในสังคมโลกดำเนินไปอย่างรวดเร็ว หลากหลาย และกว้างขวาง ข้อมูลเหล่านั้น มีทั้งส่วนที่เป็นประโยชน์และให้โทษ เพื่อให้การรับข้อมูลที่หลากหลายเหล่านั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้รับสารในยุคนี้จึงจำเป็นต้องเป็นผู้รู้จักคิด พิจารณา แยกแยะ และประเมินข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องราวเหล่านั้นได้ว่ามีความถูกต้อง เป็นเหตุเป็นผล เชื่อถือ มากน้อยเพียงใด ผู้แยกแยะข้อมูลว่าข้อมูลใดคือ ข้อเท็จจริง ข้อมูลใดคือความคิดเห็น ตลอดจนพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล แล้วตั้งสมมติฐานเพื่อหาสาเหตุของปัญหา และสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้จำเป็นต้องมีทักษะในด้านการรับสารโดยเฉพาะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการฝึกความคิดที่สำคัญเนื่องจากในสังคมปัจจุบันนักเรียนจะพบเจอกับสถานการณ์ปัญหาที่หลากหลาย การที่จะทำให้เด็กนักเรียนมีระบบการคิดเป็นขั้นตอน มีความคิดแปลกใหม่และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ครูผู้สอนต้องตระหนักในหน้าที่ด้านการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาสติปัญญาและความสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันปรับตัวให้ทันกับสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร

สภาพการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนมีปัญหาในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณค่อนข้างมาก เพราะนักเรียนไม่สามารถสรุป ดีความ ระบุจุดประสงค์ของผู้เขียน ลงความคิดเห็น ประเมินความคิดของผู้เขียนจากเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระภาษาไทย รวมทั้งกลุ่มสาระอื่น ๆ อีกด้วย ในการพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องนำสื่อการสอนและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการ และ ความสนใจของนักเรียน ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ร้อยละ 80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนขาดสื่อการเรียนที่ไม่พร้อม ไม่เพียงพอ ครูขาดเทคนิค และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสม กิจกรรมการเรียนการสอนไม่หลากหลาย การจัดกิจกรรมยังไม่เน้นนักเรียนเรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมไม่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความต้องการของนักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ ทฤษฎีการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเทคนิค SQ4R การอ่านอย่างมีวิจารณญาณชิปปา (CIPPA)การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเทคนิค KWL Plus แนวคิดการ

แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เนื้อหาในหน่วยที่ 4อ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.2 เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.3 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2.4 เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ จากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ประโยชน์ต่อนักเรียน คือ นักเรียนมีความรู้และทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4.2 ประโยชน์ต่อครูผู้สอน คือ เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ในเนื้อหารายวิชาอื่นๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตลอดจนเห็นความสำคัญของ

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ให้นักเรียนมีทักษะการใช้ชีวิตให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4.3 ประโยชน์ต่อผู้บริหาร คือ กระตุ้นให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญ และสนับสนุนในการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ การจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน ส่งผลให้นักเรียน ครู และบุคลากรของโรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเห็นความสำคัญของการวิจัย และการศึกษา มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย และการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 วิเคราะห์เอกสารโดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการศึกษา จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาโรงเรียนประทาย และแนวทางการจัดการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จากเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ ผลงานวิจัยต่าง ๆ

5.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนประทาย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 15 คน

5.3 สร้างรูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทย ตามรูปแบบการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.4 หาประสิทธิภาพของรูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การอ่านโดยใช้ทฤษฎีจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning การอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยนำไปทดลองใช้แบบภาคสนาม กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนประทาย

5.5 นำรูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 6 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมี
วิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ
การอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่าน
อย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5.6 ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่าน
โดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมี
วิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยให้นักเรียน
ทำแบบวัดความพึงพอใจ

5.7 นำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติ

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตาม
แนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการ
แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตาม
แนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการ
แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นโยบาย จุดหมายการจัดการศึกษา
จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร
สถานศึกษาโรงเรียนประทายการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่าสภาพที่คาดหวัง
ในการจัดการเรียนรู้ มุ่งสู่การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด
ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการใช้ชีวิตเน้นการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมี
วิจารณ์ญาณสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนประทาย

แนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบหลักการแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
การเรียนการสอนตามแนวคิด Joyce and Weil รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของทิสนา
แชมมณีและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning มุ่งส่งเสริม
นักเรียน มีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สามารถทำงานร่วมกับ
ผู้อื่นได้ดี การวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้
ภาษาไทย ทฤษฎีการอ่าน ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิง
สร้างสรรค์ พบว่า แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning
แนวทางการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเทคนิค SQ4R การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณชิปปา (CIPPA)

การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณเทคนิค KWL Plus แนวคิดการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมุ่งส่งเสริม
นักเรียนมีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ นำมาวิเคราะห์และ
สังเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการ
เรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนประทาย โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group)
ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนประทาย จำนวน 15 ท่าน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน
และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ พบว่า สภาพปัจจุบัน คือ การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้
นักเรียนได้เรียนตามเนื้อหา การเรียนรู้ที่สอนให้มีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหา
เชิงสร้างสรรค์ โดยมีขั้นตอนที่สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว และเข้าใจได้ง่าย นำไปสู่ทักษะการอ่าน
อย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ โดยสังเกตจากการอ่านของนักเรียน และการ
ประเมินผลการเรียน ทั้งระหว่างจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้น และสภาพที่
คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะ
การคิด ทักษะการใช้ชีวิตทักษะการใช้เทคโนโลยี เน้นการส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้นักเรียนมี
ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนประทาย

6.2 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด
Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิง
สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

6.2.1 รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริม
ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีองค์ประกอบ คือ หลักการแนวคิด ทฤษฎี วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการ
สอน และการวัดและประเมินผลมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นตอนที่ 1 อ่านอย่าง
คร่าว ๆ (Read roughly) ขั้นตอนที่ 2 แสวงหาความรู้ใหม่ (Seeking new knowledge) ขั้นตอนที่
3 ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูลค้นหาคำตอบ/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความเดิม (Find
the answers) ขั้นตอนที่ 4 สรุปเรื่องหลังการอ่าน(Summary) ขั้นตอนที่ 5 ทำแผนภาพความคิด
(Making concept diagrams) ขั้นตอนที่ 6 การประยุกต์ใช้ความคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
(Problem solving ideas)

6.2.2 รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริม
ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 6 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบภาคสนาม (Field Tryout) พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.60/83.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

6.3 ผลการศึกษาการทดลองใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

6.3.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.4 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 3.83)

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งสู่การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการใช้ชีวิตเน้นการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนประทาย

แนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบหลักการแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ของจอยซ์และเวลล์ และแนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ของทีตินาแชมมณีซึ่งทั้ง 2 แนวคิดมีองค์ประกอบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แนวคิดและทฤษฎีที่

เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ มุ่งส่งเสริมนักเรียน มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนประทาย โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนประทาย จำนวน 15 ท่าน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ พบว่า สภาพปัจจุบัน คือ การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนตามเนื้อหา การเรียนรู้ที่สอนให้มีทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ โดยมีขั้นตอนที่สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว และเข้าใจได้ง่าย นำไปสู่ทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ โดยสังเกตจากการอ่านของนักเรียน และการประเมินผลการเรียน ทั้งระหว่างจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้น และสภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้ชีวิตทักษะการใช้เทคโนโลยี เน้นการส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนประทาย

ความต้องการในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ที่เน้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ นำไปสู่การนำไปใช้ในการชีวิตประจำวันได้ จึงต้องการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจในขั้นตอนของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นนักเรียนที่มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่วิถีการใช้ชีวิต

7.2 การสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

7.2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้ หลักการแนวคิด ทฤษฎี วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 อ่านอย่างคร่าว ๆ (Read roughly) ขั้นตอนที่ 2 แสวงหาความรู้ใหม่ (Seeking new knowledge) ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูลค้นหาคำตอบ/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความเดิม (Find the answers) ขั้นตอนที่ 4 สรุปเรื่องหลังการอ่าน(Summary) ขั้นตอนที่ 5 ทำแผนภาพความคิด (Making concept diagrams) ขั้นตอนที่ 6 การประยุกต์ใช้ความคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Problem solving ideas) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดย

ผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม ได้แก่ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา แผนการจัดการศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระภาษาไทย โรงเรียนประทายศึกษาทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ อย่างมีขั้นตอนที่ถูกต้อง

7.2.2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยนำไปหาประสิทธิภาพจากการทดลองกับนักเรียนแบบภาคสนาม (Field Tryout) ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.60/83.33 หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำกิจกรรมและทำแบบทดสอบย่อยได้ถูกต้องและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งหมด ร้อยละ 84.60 และค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้องของนักเรียนทั้งหมด ร้อยละ 83.33 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ที่ตั้งไว้ แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้จริงจากการสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน นักเรียนฝึกปฏิบัติตามขั้นตอน มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มได้ดี มีทักษะการอ่าน นักเรียนแต่ละกลุ่มมีทักษะการอ่านดีขึ้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น จึงมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

7.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ผ่านการตรวจสอบและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านกระบวนการทดลองใช้จนทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active

Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีเนื้อหาเรื่อง อ่านสาระการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ โดยเน้นให้นักเรียนมีทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อ่าน การพัฒนาทางด้านการอ่านการอ่านอย่างมี วิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนการเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

7.4 ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดย จัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมี วิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ (S.D.) 3.83 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ความสอดคล้องกับนักเรียน โดยได้พิจารณาจากการตรวจสอบความต้องการของผู้เชี่ยวชาญ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และศึกษาข้อมูลการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิดการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ หลักการและแนวคิด ADDIE Model ของเควินครุส (Kevin Kruse, 2008, p. 1) แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีการ อ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอน นักเรียนได้ฝึกอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ได้เป็น อย่างดี

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้

8.1.1 รูปแบบการอ่านโดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมี วิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น จึงควรศึกษาแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างลึกซึ้งเพื่อให้สามารถนำ รูปแบบการเรียนรู้นี้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

8.1.2 การนำรูปแบบการเรียนรู้นี้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนจัดการ เรียนรู้ในรายหน่วยการเรียนรู้อื่นโดยสามารถนำไปใช้ในทุกเนื้อหาประเภทเน้นทักษะการอ่านอย่างมี

วิจารณ์ญาณเนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการณ์อ่านจับใจความสำคัญจริง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.2 ควรมีการประเมินรูปแบบการเรียนรู้เชิงทฤษฎีโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้านอย่างหลากหลาย

8.2.3 ควรมีการวางแผนในการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการเรียนรู้ หรือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของนักเรียน และห้องเรียนในแต่ละพื้นที่

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.

ทิตินา แคมมณี. (2545). การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____. (2553). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2554). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Joyce, B., and Weil, M. (1996). *Models of Teaching*. 5th ed. Englewood Cliffs, New York : Prentice-Hall.

Kevin Kruse. (2008). *Instructional Design* (Online). Assessed 14 March 2008. Available from <http://www.cognitivedesignsolutions.com/Instruction/LearningTheory.htm>

10. กิตติกรรมประกาศ

รูปแบบรูปแบบอ่านโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ครั้งนี้สำเร็จได้ เพราะได้รับความกรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดีจากนางกรวรรณ ภูมิพิสิ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ โรงเรียนประทาย ผู้วิจัยรู้สึกเป็นพระคุณอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ นางระเบียบ จันทาครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ นางสำอาง โม้ลา ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนบัวใหญ่ นางบุญธรรม รุ่งเรือง ครูเชี่ยวชาญโรงเรียนนครบุรี สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และอาจารย์ ดร.มานิตย์ อาษานอก ตำแหน่ง อาจารย์ผู้สอน ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์

ขอขอบพระคุณ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะครูและนักเรียนโรงเรียนประทาย อำเภอประทาย สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลในการประเมิน ขอขอบคุณ นายเขาวลิต สาตร์นอก ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนประทาย คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนประทายทุกท่านที่คอยช่วยเหลือจัดรูปแบบจัดรูปเล่ม และคอยให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

การพัฒนาารูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริม
ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
Development of Reading Model by Using Reading Theory and Cooperative
Learning to Promote Reading Comprehension for
Mathayomsuksa 3 Students

ปาไลกา ฉายวิริยกุล¹

Palika Chaiviriyakul

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การพัฒนาารูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริม
ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์
(1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาารูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียน
แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 (2) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียน
แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎี
การอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ (4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่าน
ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานคือ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโนน
ไทยคุรุอุปถัมภ์ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แนวคิดทฤษฎีทฤษฎีการอ่านการเรียน
แบบร่วมมือความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ การสนทนากลุ่มของครูผู้สอนกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างและพัฒนาารูปแบบการ
จัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนโนนไทย
คุรุอุปถัมภ์ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ เครื่องมือ

¹โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ที่ใช้ในการศึกษา คือ (1) รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญและ (4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงานร่วมกัน เน้นกระบวนการปฏิบัติงาน การลงมือทำ ทักษะการคิด โดยเฉพาะการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญการแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2. รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การนำไปใช้ โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 อ่านเพื่อให้รู้เรื่องที่อ่าน (Read to know) ขั้นตอนที่ 2 การใช้ประสบการณ์เดิม (Using the original experience) ขั้นตอนที่ 3 ลงความเห็นจากเรื่องที่อ่าน (Comment) ขั้นตอนที่ 4 สร้างแผนภาพจากการอ่าน (Create a diagram) ขั้นตอนที่ 5 สรุปเรื่องหลังการอ่าน (Summary) เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบภาคสนาม (Field Tryout) พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.24/83.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 4.15)

คำสำคัญ : 1. การพัฒนารูปแบบการอ่าน 2. การเรียนแบบร่วมมือ 3. ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ

ABSTRACT

Development of reading model using reading theory and cooperative learning to promote reading comprehension for Mathayomsuksa 3 students aimed 1) To study basic information for developing reading model using reading theory and cooperative learning To promote reading comprehension for Mathayomsuksa 3 students. 2) To create and find the effectiveness of reading model using reading theory together with cooperative learning to promote reading comprehension for Mathayomsuksa 3 students to be effective according to the criteria 80/80. 3) To study the results of the experiment the use of reading model by using reading theory together with cooperative learning to promote reading comprehension for Mathayomsuksa 3 students and 4) To evaluate the use of reading model using reading theory together with cooperative learning to promote reading comprehension for Mathayomsuksa 3 students. The data source used to study basic information is School curriculum of Nonthaikuru-oopatham School, Learning management of Thai language Department, Concepts and theories of reading together with cooperative learning on reading comprehension ability and group discussion of teachers in Thai language Department of Nonthaikuru-oopatham School. The data source used to create and develop the learning management model is Mathayomsuksa 3 students who were studying in the second semester in academic year 2017 of Nonthaikuru-oopatham School. The data source used in the study of the results of the trial and evaluation of learning management model is Mathayomsuksa 3/8 students who were studying in the first semester in academic year 2018 of Nonthaikuru-oopatham School. The tools used in the study are: 1) Reading model by using reading theory together with cooperative learning to promote reading comprehension for Mathayomsuksa 3 students. 2) Learning plan according to the learning management model 3) Test of reading comprehension ability and 4) The students' satisfaction measure on learning of reading model by using reading theory together with cooperative learning to promote reading comprehension for Mathayomsuksa 3 students. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test dependent.

The research found that;

1. Information on current conditions and needs for learning management of Thai Language Department of Nonthaikuru-oopatham School aimed to encourage students to have learning skills which included reading skills, working together that focused on operational processes, thinking skills, especially promoting reading comprehension ability , solving reading problem of students by using reading theory together with cooperative learning with a learning management model that appropriate in learning management processes.

2. Reading model using reading theory together with cooperative learning to promote reading comprehension for Mathayomsuksa 3 students which included 4 elements as follow; Element 1 : Principle , Element 2 : Element Objectives, Element 3 : Learning Management Process and Element 4 : Implementation, with the learning management process that is important in learning which included 5 steps, namely Step 1 : Read to know, Step 2 : Using the original experience, Step 3 : Comment, Step 4 : Create a diagram and Step 5 : Summary . When applied to field tryout students, it was found that the efficiency was 84.24 / 83.17 which was in accordance with the criteria set 80/80.

3. The results of the experiment of the use reading patterns by using reading theory together with cooperative learning to promote reading comprehension for Mathayomsuksa 3 students found that their reading comprehension skill after studying was higher than before learning with statistical significance at the level of .01.

4. Students are satisfied with learning management of the use reading model by using reading theory together with cooperative learning to promote reading comprehension for Mathayomsuksa 3 students in the overall was at the highest level. (X = 4.63, S.D. = 4.15)

Keywords : 1. Development of Reading Model 2) Cooperative Learning 3. Promote Reading Comprehension

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และ จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชน สู่ศตวรรษที่ 21 มีการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนั้นได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียน พื้นฐานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปี ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและ จุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดง หลักฐานทางการศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 2)

การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน เพราะนอกจากอ่านเพื่อความเพลิดเพลินแล้ว การอ่านยังเป็นการแสวงหาความรู้เพื่อให้ทันเหตุการณ์ ทั้งยังเพิ่มพูน สติปัญญาของตน บุคคลที่มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างแท้จริงย่อมสามารถนำความรู้ความคิด ไปใช้ประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี การศึกษาเราใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการศึกษา และเสาะแสวงหาความรู้ตลอดจนใช้ในการสอน วิชาต่าง ๆ ในเมืองไทย คนไทยต้องใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารกัน เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนภาษาไทยจึงเป็น เรื่องที่สำคัญสำหรับคนไทย ครูผู้สอนต้องตระหนักในหน้าที่ด้านการปูพื้นฐานทางภาษา ให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่าน เพื่อพัฒนาสติปัญญาและความสามารถให้เกิดความรู้ได้ ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านย่อมแสวงหา ความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างมีความสุข สนุกสนาน มีความสนใจ และใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งทางด้านการศึกษาหาความรู้ การประกอบอาชีพสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้

สภาพการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องแล้วตอบคำถามบางคำถามไม่ได้ จับประเด็นมาเล่าได้ไม่หมด เล่าแล้วกววนจับ ใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ เขียนแผนภาพความคิดหรือแผนภาพโครงเรื่องไม่ถูกต้อง เรียงตามลำดับเหตุการณ์ของเรื่องไม่ได้ และเมื่ออ่านจบแล้วย่อเรื่องไม่ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระภาษาไทย รวมทั้งกลุ่มสาระอื่น ๆ อีกด้วย ในการพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความ ภาษาไทย

จำเป็นต้องนำสื่อการสอนและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการ และ ความสนใจของนักเรียน ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ร้อยละ 80 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนขาดสื่อการเรียนที่ไม่พร้อม ไม่เพียงพอ ครูขาดเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสม กิจกรรมการเรียนการสอนไม่หลากหลาย การจัดกิจกรรมยังไม่เน้นนักเรียนเรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมไม่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายไม่สนใจเรียน ขาดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ ทฤษฎีการอ่านของกรมวิชาการ ตราบาโซ (Trabasso) และ เทคนิค KWL Plus ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เนื้อหาในหน่วยที่ 5 อ่านสาระจับใจความสำคัญ มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.3 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.4 เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ จากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ประโยชน์ต่อนักเรียน คือ นักเรียนมีความรู้และทักษะการอ่านจับใจความสำคัญเพิ่มขึ้น ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4.2 ประโยชน์ต่อครูผู้สอน คือ เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญในเนื้อหาวิชาอื่นๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตลอดจนเห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ทักษะการใช้ชีวิตให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4.3 ประโยชน์ต่อผู้บริหาร คือ กระตุ้นให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญ และสนับสนุนในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ การจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน ส่งผลให้นักเรียน ครู และบุคลากรของโรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเห็นความสำคัญของการวิจัยและการศึกษา มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย และการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คือ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แนวคิดทฤษฎีทฤษฎีการอ่านการเรียนแบบร่วมมือ ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ การสนทนากลุ่มของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ (1)รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ และ (4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

6. ผลการวิจัย

6.1 ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ ทักษะการอ่านการทำงานร่วมกัน เน้นกระบวนการปฏิบัติงาน การลงมือทำ ทักษะการคิด โดยเฉพาะการส่งเสริม

ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญการแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนโดยใช้ทฤษฎีการอ่าน ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

6.2 รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การนำไปใช้ โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 อ่านเพื่อให้รู้เรื่องที่อ่าน (Read to know) ขั้นตอนที่ 2 การใช้ประสบการณ์เดิม (Using the original experience) ขั้นตอนที่ 3 ลงความเห็นจากเรื่องที่อ่าน (Comment) ขั้นตอนที่ 4 สร้างแผนภาพจากการอ่าน (Create a diagram) ขั้นตอนที่ 5 สรุปเรื่อง หลังการอ่าน (Summary)เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบภาคสนาม (Field Tryout) พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.24/83.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

6.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 4.15)

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งสู่การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการใช้ชีวิตเน้นการส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์

แนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบหลักการแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ของจอยซ์ และเวลล์ และแนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ของทิตานาแชมมณีซึ่งทั้ง 2 แนวคิดมีองค์ประกอบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แนวคิดและ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ มุ่งส่งเสริมนักเรียน มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ จำนวน 10 ท่าน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ พบว่า สภาพปัจจุบัน คือ การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนตามเนื้อหา การเรียนรู้ที่สอนให้มีทักษะการอ่าน โดยมีขั้นตอนที่สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว และเข้าใจได้ง่าย นำไปสู่ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ โดยสังเกตจากการอ่านของนักเรียน และการประเมินผลการเรียน ทั้งระหว่างจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้ เสร็จสิ้น และสภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้ชีวิต ทักษะการใช้เทคโนโลยี เน้นการส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์

ความต้องการในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ที่เน้นการอ่านจับใจความสำคัญ นำไปสู่การนำไปใช้ในการชีวิตประจำวันได้ จึงต้องการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ เข้าใจในขั้นตอนของการอ่าน นำไปสู่การอ่านจับใจความสำคัญ การทำงานกลุ่ม เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ให้เป็นนักเรียนที่มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่วิถีการใช้ชีวิต

7.2 การสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

7.2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีชื่อว่า “RUCCS Model” มีองค์ประกอบดังนี้ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการนำไปใช้ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 อ่านเพื่อให้รู้เรื่องที่อ่าน (Read to know) ขั้นตอนที่ 2 การใช้ประสบการณ์เดิม (Using the original experience) ขั้นตอนที่ 3 ลงความเห็นจากเรื่องที่อ่าน (Comment) ขั้นตอนที่ 4 สร้างแผนภาพจากการอ่าน (Create a diagram) ขั้นตอนที่ 5 สรุปเรื่องหลังการอ่าน (Summary) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา แผนการจัดการศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่ม

สาระภาษาไทย โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ ศึกษาทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ
อย่างมีขั้นตอนที่ถูกต้อง

7.2.2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบ
ร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
3 โดยนำไปหาประสิทธิภาพจากการทดลองกับนักเรียนแบบภาคสนาม (Field Tryout) ซึ่งเป็น
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน มีประสิทธิภาพ
เท่ากับ 84.24/83.17 หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำกิจกรรมและทำแบบทดสอบ
ย่อยได้ถูกต้องและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งหมด ร้อยละ 84.24 และค่าเฉลี่ยคะแนนจาก
การทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้องของนักเรียนทั้งหมดร้อยละ 83.17 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการอ่าน
โดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความ
สำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ที่ตั้งไว้
แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้
จริงจากการสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่
เป็นนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญของ
นักเรียน นักเรียนฝึกปฏิบัติตามขั้นตอน และกระบวนการกลุ่มในการทำงานได้ดี มีการปฏิสัมพันธ์
ระหว่างเพื่อนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้ดี มีทักษะการอ่าน นักเรียนแต่ละกลุ่มมีทักษะการอ่าน
ดีขึ้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น จึงมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

7.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ
เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญก่อนเรียนและหลังเรียนจาก
การเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริม
ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่า
ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องมาจาก
รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ผ่านการตรวจสอบและ
ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านกระบวนการทดลองใช้จนทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในแผนการ
จัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อ
ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเนื้อหา
เรื่อง อ่านสาระจับใจความสำคัญโดยเน้นให้นักเรียนมีทักษะด้านการอ่านจับใจความสำคัญ เกิดการ
พัฒนาการเรียนรู้อ่าน พัฒนาการทางด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ตลอดจนการเกิดการเรียนรู้ที่ดี
ขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

7.4 ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.63 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ (S.D.) 4.15 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับนักเรียน โดยได้พิจารณาจากการตรวจสอบความต้องการของผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และศึกษาข้อมูลการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารแนวคิดการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ หลักการและแนวคิด ADDIE Model ของเควิน ครูส (Kevin Kruse, 2008, p. 1) แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน นักเรียนได้ฝึกอ่านจับใจความสำคัญ ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ และฝึกอ่านได้เป็นอย่างดี

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้

8.1.1 รูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ดังนั้นจึงควรศึกษาแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างลึกซึ้งเพื่อให้สามารถนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

8.1.2 การนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ในรายหน่วยการเรียนรู้อื่นโดยสามารถนำไปใช้ในทุกเนื้อหาประเภทเน้นทักษะการอ่าน เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ผู้เรียนได้ ลงมือปฏิบัติการอ่านจับใจความสำคัญจริง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.2 ควรมีการประเมินรูปแบบการเรียนรู้เชิงทฤษฎีโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้านอย่างหลากหลาย

8.2.3 ควรมีการวางแผนในการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการเรียนรู้ หรือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของนักเรียน และห้องเรียนในแต่ละพื้นที่

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553**. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.
- ทิศนา แคมมณี. (2545). **การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2554). **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2553). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Joyce, B., and Weil, M. (1996). **Models of Teaching**. 5th ed. Englewood Cliffs, New York : Prentice-Hall.
- Kevin Kruse. (2008). **Instructional Design** (Online). Assessed 14 March 2008. Available from <http://www.cognitivedesignsolutions.com/Instruction/LearningTheory.htm>

10. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.วินัย ทองภูบาล อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นายสุรชาติ คำชู ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ นางกาญจนา เอี่ยมโพธิ์ทอง ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ และนางระเบียบ จันทา ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายสุรชาติ คำชู ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ ที่ได้ให้การส่งเสริม สนับสนุน ในการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการดำเนินการศึกษามาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งการศึกษาเสร็จสิ้นลงด้วยดี

ความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชน
จังหวัดสระบุรี, ประเทศไทย : สู่มโนทัศน์พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษา
Human Resource Management Practices and Performance of Teachers
in The Private Schools of Saraburi Province, Thailand:
A Development Plan

พนพร เกษตรเวทิน¹

Panaporn Kasetvetin

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชน จังหวัดสระบุรีการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนาชนิดการศึกษาสหสัมพันธ์ จากการสอบถามผู้อำนวยการโรงเรียน 29 คนและครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชนจำนวน 564 คนโดยผู้ตอบคำถามที่เป็นครูส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 25 – 30 ปี ผู้อำนวยการโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31 – 35 ปี และทั้งหมดเป็นเพศหญิง การศึกษาขั้นต่ำคือระดับปริญญาตรี และมีสัญชาติไทยประสบการณ์สอนของครูโดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1 – 5 ปี ประสบการณ์บริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนมากกว่า 30 ปีในส่วนของงานบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียนมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันทั้งครูและผู้บริหาร คือต้องมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอทั้งด้านการวิธีการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร, การพัฒนาบุคลากร, การมีส่วนร่วมของบุคลากร, การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้สวัสดิการและรางวัลต่างๆ ผลของการวิจัยพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในส่วนของงานบริหารทรัพยากรมนุษย์ของครู เช่นเดียวกับไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับข้อมูลโดยรวมส่วนบุคคล และแม้สถานศึกษาจะตั้งอยู่ต่างอำเภอผลของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ก็ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกันยิ่งไปกว่านั้น ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของครูเอกชนในด้าน การวางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดเตรียมสื่อการสอนและการประเมินผล; การเสริมแรงและพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการสื่อสารกับผู้เรียน เป็นที่น่าพอใจเมื่อถึงสถานที่ตั้งของโรงเรียนที่ต่างอำเภอกันการปฏิบัติงานของครูก็ไม่แตกต่างกัน และยังไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างวิธีปฏิบัติของการบริหารทรัพยากรมนุษย์และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชนนอกจากนี้

¹สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี จังหวัดสระบุรี

ยังมีปัญหาที่มักพบในโรงเรียนเอกชน เช่น การรับสมัครบุคลากรที่ไม่มีคุณสมบัติ คุณสมบัติเหมาะสม, ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน, ขาดวิธีการฝึกอบรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและขาดโอกาสในการฝึกอบรมพัฒนาตนเอง จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าวิธีปฏิบัติการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชน

คำสำคัญ : 1. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู 3. ครูเอกชน 4. ผู้อำนวยการโรงเรียน 5. วิจัยเชิงพรรณนาชนิดการศึกษาสหสัมพันธ์

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to find out the relationship between the HRM practice and the performance of the private school teachers under the provincial education in Saraburi Province, Thailand. A descriptive correlational research design utilizing an adopted questionnaire which was administered to 29 school directors and 564 teachers in private schools. It was revealed that the profile of the teacher respondents was mostly in the age bracket of 25-30 and directors were under 31-35, they were all female, with Bachelor's degree holder, Thai nationality, with the teaching experience of 1 -5 years and administrative experience of more than 30 years. The extent of HRM practiced were agreed both teachers and directors. They always practiced recruitment and selection, training and development, employee participation, performance appraisal, and compensation and award. It was found out that there was no significant differences of the extent of HRM practices of the teachers. Similarly, there was no significant difference between the extent of HRM practice and profile when grouped according to their profile and no significant difference in the extent of HRM practices of the different districts. Moreover, the performance of the private school teachers in terms of planning, providing teaching materials, and evaluation; learner reinforcement and development; and commitment and communication with the learners revealed was satisfactory. There was no significant difference in the performance of teachers when grouped according to the school districts and also no significant relationship between the extent of HRM practices and performance of teachers in private school. In addition, the problems encountered by the private teachers such as imbalance

recruitment of qualified staff, lack of financial support, lack of modern training methods and technologies and unidentified training opportunities. Thus, it can be concluded that HRM practice had no relationship with teachers' performance.

Keywords : 1. HRM Practices 2. Teachers' Performance 3. Private Teachers 4. School Directors 5. Descriptive Correlational

1. Introduction

The private schools are experiencing problems about the resignation of the personnel not different with other organizations but still more problems are affecting because of the resignation of teachers. The schools lost the teachers with appropriate field of specialization. So the resignation of teachers is a problem in the private schools.

According to Setkitdee, (2016) in his research reflects that upholding teachers “motivational factors affect the performance of the private schools elementary school teachers in Suphanburi province.” It was also found that motivational factors affect the performance of the teachers regardless of their wage or salary. While Suparinee (2010), stated that the resignation number of private school teachers in academic year 2011 was 3939, in academic year 2012 was 14422 that's amount increased by 3.67 times (Office of private education promotion Committee, 2013), and it is likely that the teacher will resign more, which is reflection of the teachers in private school not commitment to the organization. The private school teachers' resignation effect to the students' achievement. It makes the lack of learning process and do not according to the school plan.

Thus, human resource management is a common term which is heard among professionals. This term takes on a key part in the success of any organization, institution or entity. This function presents in any management to help in maximizing employee performance. The valuable employees are held in an organization and also certain aspects such as organizational culture, policies, benefits, compensation, and employee relation are maintained with the aid of human resource management. HR sets up strategies, produces policies, systems, standards

and procedures. There are some tasks which are taken care of human resource management (Delery& Doty, 2016). They are chiefly responsible for training employees, rewarding, performance appraisal, recruitment and more.

The chief ground for human resource management is important that they help the company to achieve their objective on a regular basis by means of developing a positive attitude amongst the employees. They assist in diminishing wastages and make usage of maximum net income from the resources. They are significant because they cull the right kind of people during recruitment. They call for initiatives and design criteria which are best suited for a specific task. When required, they also supply preparation for employees, which helps in evolving the presentation skills of the employees and then they take up new posts. The policies adopted by human resource management helps in providing excellent training for the employees. When such training is offered, they are developed professionally. Their talent can be used inside the system and also in other companies which one may intend to join in the future (Delery& Doty, 2016).

The human resource management motivates employees by their performance assessment procedures. They help people to act according to their efficacy and also offer estimates to gain advances. The employee's performances are monitored on a regular basis. With this concept the employees are able to make an outline of their ends and go towards it. By this way the employees are boosted and they perform well (Reddy, 2017). So, human resource management strategy is said to be the overall plan that leads the implementation of specific HRM functional in the workplace. However, HRM strategies guide personnel decisions that ensure the best fit for the organization. All functional areas of HRM strategies need to match the overall business strategy. In most cases, some companies may divide these strategies into four major areas: culture, people, organization and human resource systems (Moore, 2017).

Meanwhile, strategic human resource management is the practice of attracting, developing, rewarding, and retaining employees for the benefit of both the employees as individuals and the organization as a whole. HR departments that practice strategic human resource management do not work independently within a

2.2.1 planning, teaching materials, and evaluation;

2.2.2 learner reinforcement and development; and

2.2.3 commitment and communication with the learners?

2.3 Is there a significant relationship between the extent of human resource management practice and the performance of teachers in the private schools?

2.4 What are the problems encountered in the human resource management practice in the private schools?

3. Research Intervention Program

- A DEVELOPMENT PLAN

The development plan based on the findings of the study. This will serve as the guide of the school administrators in the implantation of HRM practices in their school operations.

4. Research Methodology

The study used the descriptive correlational research as it is concerned with the relationships among the independent variables such as the private teacher's demographic profiles and the human resource management practices and the teacher performance. The correlational research describes the degree to which two or more variables are related, and employs a statistical investigation of the relationship between one factors or one or more other factors.

4.1 Respondents

The study randomly select 564 teachers and used complete enumeration for 29 school directors in 29 private schools.

4.2 Instruments

It was two adopted questionnaires which were used in the study. The first questionnaire which focuses on the HRM practices was taken from International Personnel Management Association and the other one which was on the teachers' performance was from Negros Occidental University. Both questionnaires underwent validity and reliability with the Cronbach alpha of 0.81 and 0.79 respectively.

practices on recruitment process briefly describes from needs identification through final approval authorization and linked to human resources planning. This means private schools always practiced timely recruitment, selection and placement with high quality standards that suited to the organization's needs.

It implies that HRM in terms of recruitment and selection is practiced in accordance to the standards. Timely recruitment and selection process are properly observed in the work place. It further implies that the teacher agreed that the recruitment and selection practice are based on the philosophy of the school. Proper and adherence with the standard are practiced in the work place in choosing the right employee.

This is also supported by Price (2007), recruitment and selection as the process of retrieving and attracting able applications for the purpose of employment. He states that the process of recruitment is not a simple selection process, while it needs management decision making and broad planning in order to appoint the most appropriate manpower. There existing competition among business enterprises for recruiting the most potential workers in on the pathway towards creating innovations, with management decision making and employers attempting to hire only the best applicants who would be the best fit for the corporate culture and ethics specific to the company. This would reflect the fact that the management would particularly shortlist able candidates who are well equipped with the requirements of the position they are applying for, including team work. Since possessing qualities of being a team player would be essential in any management position (Price 2007).

5.1.2 Training and Development Practices.

This dimension of HRM practices suggests that training and development are essentials for the employees in the organization. The purpose of training the employees is to teach them initial tasks and develop more skills to enhance organizational productivity. This is necessary to equipped the teachers with essential skills which are deemed necessary in the practice of their profession.

About reflects training and development practices in HRM of private schools. It showed that the teacher agreed in all indicators. This meanted that the teachers

approved that the practices of the private schools in training and development that all training and development programs had clear objectives. There was a policy that states the organization's philosophy on employee training and development and all training programs and opportunities were communicated to employees. However, teachers considered the following indicators as less practiced that there was a method to track training costs in terms of lost work time, there was an organization to measure a return on investment in training and cost is considered in the selection of training resources.

It implies that teachers are aware of the conduct of training and development in terms of setting clear objectives, alignment to the organization's policy, and properly communicated to the employees. This is a strong manifestation that this dimension is practiced in the work place. The conduct of training and development for teachers provide opportunity for them to learn new things which contribute meaningfully to their professional growth and development. This must be done periodically because this would greatly help in the teaching-learning process and help hone the skills of the teachers. In the conduct of training and development, cost and other related expenses are not concern of the teachers that's is why they considered this as less among the other indicators. This is probably the concern of the administration in allocation of budget for the conduct of training and development.

Moreover, as to directors' perception on the training and development it shows that almost all indicators were rated agree. This means that the directors and teacher perception were similar. This means that they observed that the private schools practiced the essentials in HRM as to training and development. The directors agreed that in the conduct of training and development private schools practiced that there was a policy that states the organization's philosophy on employee training and development, job skills, knowledge and ability are considered in assessing training needs, and all training programs and opportunities are communicated to employees. However, directors considered the following indicators as less practiced that there was a method to track training costs

in terms of lost work time, there was an organization to measure a return on investment in training and cost is considered in the selection of training resources.

This implies that directors are fully aware that the conduct of training and development supports the organization’s philosophy and based on the training needs of the employees. Moreover, the training and development is properly communicated to the employees for them to know the schedule and purpose of the conduct of this activity. Training and development is very important in the school organization because this would enhance the skills of the teachers to better serve their learners. The conduct of training is always considered as new learning opportunity that would benefit participants for their professional growth and development.

As a summary, training and development help in improving the skills of the employees thus it is essential to conduct this activity. The findings of the study affirmed to the study of According to Cole (2012) that training is a learning activity directed towards the acquisition of specific knowledge and skills for the purpose of an occupation or task. Training improves the present performance of employees who may not be working as efficiently as desired or plan employees for future promotions or increase organizational productivity, for coming changes in design, processes or technology in their present jobs (Fisher et al., 2009).

It further supports McLagan, (2009) asserted that at its most sophisticated, organizational learning provides employees with skills in responding to change and an appreciation for lifelong learning. Strategic HRD is concerned with linking training and development to organizational objectives and responding to changes in technology and other factors in the external environment.

5.1.3 Employee Participation Practices.

Employee Participation is the process whereby employees are involved in decision making processes, rather than simply acting on orders. Employee participation is part of a process of empowerment in the workplace.

About the employee participation practices in HRM of private schools. It shows that the teacher agreed in all indicators. This means that the teachers affirmed the practices of the private schools in HRM in terms of employee

participation. Teachers agreed that employees took pride in their work, heads encouraged others to work as a team, employees can take time to handle commitment and participation, each employee recognized individual contributions, employees were committed to successful completion of goals and there was an opportunity to do what you do best every day. However, teachers perceived that the lowest indicators were employees recommend your friends/relatives in your organization, organization encourages initiative and risk taking and organization takes the initiative to lead by example.

It implies that the practices of HRM in terms of employee participation provides equal opportunity for the teacher to be part of the organization and encourage them to work as a team. It also acknowledges the contribution of the teachers through recognition. Thus, the teachers in the private schools are committed to perform their duties and responsibilities delegated to them. It gives that the directors strongly agreed that HRM practices in terms of employee participation. Private schools always observed that employees took time to handle commitment and participation, employees took pride in their work and employees are working toward a common goal.

It synthesizes that the private schools always practiced employees' participation in the working environment. Through the participation of the employees in school related activities, it boosts their confidence which has an impact to their commitment and dedication because their participation is always acknowledged. The employees are empowered in their participation in schools. They are given equal opportunity to show their talents and skills in their work.

The findings of the study is in consonance with the study of Kaler (2009) that employee participation is in part a response to the quality movement within organizations. Individual employees are encouraged to take responsibility for quality in terms of carrying out activities, which meet the requirements of their customers. The internal customer is someone within the organization that receives the 'product of service' provided by their 'supplier' within the organization. External customers are buyers and users outside of the organization. Employee participation is also part of the move towards human resource development in modern

organizations. Employees are trusted to make decisions for themselves and the organization.

Kaler (2009) added that there are different ways of participation are its ‘forms’. What determines their classification as this or that ‘form’ is the particular aspect of the business which the participating arrangements allows employees to share. It is at most an opportunity for employees to influence decision making through persuasion. To that extent it is joint decision making of kind- though of an admittedly very weak kind of participation, it is also to some extent informing of one particular sort, in that, consulting with employees requires telling them of decisions that are going to be made.

5.1.4 Performance Appraisal Practices.

Performance Appraisal is defined as a systematic process, in which the personality and performance of an employee is assessed by the supervisor or manager.

The performance appraisal practices in HRM of private schools. It shows that the teacher agreed in all indicators. This means that the teachers affirmed the practices of the private schools in HRM in terms of performance appraisal. Teachers agreed that the private schools practiced that the head encourages their employees to work to the best of their abilities, heads seek to maximize employee performance, and heads give them constructive feedback. However, teachers perceived that their weak practices were employees understand how my performance is evaluated, employees receive regular performance reviews, and head uses objective measurable criteria.

It implies that the teachers perform their function in accordance to the norms and standard because the head of the private schools constantly evaluate their performance. The teachers were given constructive feedback on their performance. However, the teachers are not explained on how does they obtained such performance rating. Periodic performance are not done regularly. To have better performance appraisal practices, the school head constantly monitor the performance of the teachers. Feedback mechanism as to their performance are

encouraged to have transparency of the results based on the set criteria prior to the actual conduct of performance appraisal.

Therefore, the directors strongly agreed that performance appraisal were practiced in private schools. The directors in the private schools agreed that their head values honest and candid feedback, encourages employees to work to the best of their abilities, and performance appraisals are fair and unbiased. It implies that directors in the private school affirm with the perception of the teachers that performance appraisal is done honestly. The appraisal was based on the strengths and weakness of the teachers in private school. This would help the improving the weakness of the employees.

The result is similar to Noe, et al (2006) that discusses performance management as “the process through which managers ensure that employees’ activities and outputs are congruent with the organization’s goals”. The concept of performance management has contributed a lot in the development Human Resource Management in recent years. Performance Management is widely being used in organizations so as to obtain the best results by trying to improve performance of the workforce. Goals and standards are being planned well beforehand in order to get satisfied outcomes. This is supported by Karol (2016) that performance appraisal includes a communication event planned between a manager and an employee specifically for the purpose of assessing that employee’s past job performance and discussing areas for future improvement.

5.1.5 Compensation and Awards Practice.

Compensation is the monetary benefit which is given to an employee or worker giving their services to an organization. Compensation includes components like salary, wages, bonuses etc. The compensation provided helps in motivating the employees, build their career and ensure that there are committed in achieving the company goals. This dimension is essential in the organization to motivate the teachers in performing beyond what is expected. The practices of HRM in terms of compensation and reward system in the organization. It shows that private teachers agreed in all indicators of compensation and reward practices of HRM. This means that the teachers approved that the private schools practiced

recognition was given for outstanding employees, right compensation and benefits schemes ensure that hard-working employees are rewarded fairly and in the most cost-effective way for the organization, productivity and performance evaluation are fairly used and salary and incentive packages are one of the main reasons why people apply for specific jobs.

Nevertheless, the teachers in the private school considered some indicators were weak like the primary value of recognition is tangible reward, recognition should be given only for sustained outstanding performance over a long period of time, and the employee's expect reward in the organization. This means that teachers are performing their function just to received reward from the school they are working. They simply work because they are determined to perform their task as a teacher.

It implies that the private school teachers are given enough salary based on the scheme designed. Other benefits like productivity and performance are given based on the result of fair evaluation. It shows that the teachers are satisfied with the salary and additional incentives they received. This extrinsic motivation to the private school teachers motivate them to perform their teaching and non-teaching related activities in school.

So, the directors also agreed in almost all indicators of HRM practices in terms of compensation and rewards. Moreover, they strongly agreed that recognition should be given for significant achievement “on the spot”, productivity and performance evaluation are fairly used, employees are paid fairly, and employees received recognition or praise for doing good work. This means that the directors were favor of recognizing the employees fairly and be given immediately for doing their work well. It may be a form of praise or an extrinsic motivation. However, the directors agreed or considered the following practices in compensation and awards as weak such as the primary value of recognition is acknowledgement of performance by management, the organization maintains a competitive pay and benefits package, and recognition should be given only for sustained outstanding performance over a long period of time.

It implies that the practices of HRM in compensation and awards are essential in the organization. Both teachers and directors agreed that teachers in the private school are satisfied with their compensation. Teachers are motivated to perform this function because they are compensated. They are also encouraging because they are recognized with their simple work which contributed to the improvement of learners' performance

The findings of the study is supported by Grote (2012) compensation is something, most usually money, which is given to the employees of an organization or company as payment or reparation for their service towards the organization or because of their loss incurred due to any organizational activity. This is important to the employees so that they are motivated to perform their task.

5.2 Performance of Teachers in the Private Schools

The performance of the teachers in private schools were determined based on the three dimensions. This includes planning, teaching materials, and evaluation; learner reinforcement and development; and commitment and communication with the learner.

5.2.1 Planning, Teaching Materials, and Evaluation.

This dimension of teacher performance is consist of 15 dimensions. This is determined through their periodic performance rating.

The performance of private school teachers in terms of planning, teaching materials, and evaluation. It revealed that the over-all performance of the private school teachers was satisfactory. This means that the teachers were competent in planning, teaching materials, and evaluation. The teachers manifest competent performance in encouraging students to do thing and welcome pertinent questions, checking test examination paper and informs students of their results, and identifying and evaluates learning problems of students in content area being taught. However, teachers were weak in preparing good daily lesson plan, efficiently incorporating and employing ICTs, and stating the outcome and student course objectives in behavioral terms.

It implies that the private teachers are performing their function of evaluation and assessment. They constantly evaluate the performance of the

learners through checking and returning their output for the learners to know their strengths and weaknesses in a particular subject area. Nevertheless, in planning the lesson not all teachers are preparing their daily lesson plan. Not all of them were also informing the learners about the session objectives every time they have class instruction. To summarize, the teacher are child-centered and concerned about performance-based assessment.

The result of the study affirmed to the study of Hiltrop (2009) that planning and evaluation performance of the teacher has positive impact to learners' performance. Teachers must have planned carefully the lesson and assess constantly the performance of the learners to monitor the individual progress. It also negates to the findings of Hiltrop (2009) that competent teachers were always prepare his or her lesson and inform constantly the learners about the lesson objectives. By so doing, learners are guided of their performance.

5.2.2 Learning Reinforcement and Development.

This dimension of teacher performance is consist of 15 dimensions. This is determined through their periodic performance rating.

The performance of private school teachers in learner reinforcement and development. It revealed that the over-all performance of the private school teachers was satisfactory. This means that the teachers were competent in reinforcement and development of learners. The teachers manifest competent performance in allowing and encouraging student participation, attending and responding clearly to questions asked in class, and relating the teachings to the real life situations.

It implies that private teachers are student centered because they always give opportunity for the learners to participate in class interaction and positively address the needs of the learners when needed. During the class discussion, the teacher always gives examples relevant to the real life situation to intensify learning. The core of the educative process are the learners. Teachers are only facilitator of learners. Thus, challenging task are given to the learners as a reinforcement for learning.

The result is in consonance with the Price (2007) that teachers' important role in the educative process is to provide students with learning opportunity to interact in the situation which are currently happenings in the community. Teachers constantly nurture learning and facilitate every learner through addressing their individual needs. Engagement in the actual learning opportunity for the learners are essential to have an effective and efficient learning to happen. Thus, learners with special needs are given reinforcement for them to be considered as part of the process.

5.2.3 Commitment and Communication with Learners.

This dimension of teacher performance is consist of 15 dimensions. This is determined through their periodic performance rating.

Summarizes of the performance of private school teachers in commitment and communication with the learners. It revealed that the over-all performance of the private school teachers was satisfactory. This means that the teachers were competent in reinforcement and development of learners. The teachers manifest very competent performance in their willing to supplement available teaching materials for better learning.

Moreover, the teachers showed competent performance in encouraging students to speak and write correctly, stimulating students' desire and interest to learn more about the subject matter, and applying the assessment criteria of the activities as established in the subject's curriculum.

It implies that the private teachers have commitment to their profession. They perform their function in accordance to the norms and standards. Moreover, the teachers constantly communicate their learner by giving them the opportunity to stimulate their learning desire. The teachers are determined to perform their task because they have the passion to teach.

5.3 Significant Relationship between the Extent of Human Resource Management Practice and Performance of Teachers in the Private Schools

The significant relationship between the extent of HRM practices and performance of teachers in private schools were tested at 0.05 level of significance. The variables were correlated using Pearson r Coefficient Correlation.

The significant relationship between the extent of human resource management practice and the performance of teachers in the private schools in Saraburi Province. Using Pearson Correlation Coefficient to identify the significant relationship, it was found out that the *p-value* of 0.526 is greater than the level of significance therefore, do not reject the null hypothesis. This means that there was no significant relationship between the extent of HRM practices and performance of teachers in private school. Furthermore, the *r-value* of -0.165 denotes that there was a negative very weak correlation between the variables.

It implies that the HRM practices are not predictors of teaching performance. The performance of the teachers are not affected with the HRM practices. The teachers perform their duties and responsibilities in accordance to the norms and standard. Moreover, the negative very weak correlation denotes that the variables are associated with each other.

5.4 The Problems Encountered in the Human Resource Management Practice in the Private Schools

The problems encountered in the HMR practice were determined through the individual responses. As a result of the given survey, the following were the problems met by the private teachers such as imbalance recruitment of qualified staff, lack of financial support, lack of modern training methods and technologies and unidentified training opportunities. However, the less problems encountered were undeveloped principles of empathetic communication and active listening, inappropriate performance evaluation criteria, and decreased collaboration in training and participation.

This means that the private teachers felt imbalance in the qualification of the staff. They need financial support from the school in order to sustain their needs. They also need training to upgrade their skills in teaching. These are all minor problems encountered by the teachers and could be addressed immediately through an action plan. Teachers should be given trainings that would capacitate them and provide them with the needed skills to have a better teaching-learning outcomes.

8.3 Spearheading a capability building program for teachers’ must be done in order to hone the skills teachers to be efficient and effective in the teaching-learning process.

8.4 Monitoring teachers’ performance in school districts must be done regularly.

8.5 Engaging of all private school teachers in the district must be done especially in the seminar-workshop to uplift teachers’ performance.

9. References

- Cole, M. (2012). Institutional and Rational Determinants of Organizational Practices: Human Resource Management in European Firms. **Administrative Science Quarterly**. 44(3). 507-532.
- Delery, J. E., & Doty, H. (2006). Modes of theorizing in strategic human resource Management: Tests of Universalistic. **The Academy of Management Journal**. 39(4). 802-835.
- Grote, R. (2012). Top management team's vision and human resources management practices in innovative Spanish companies. **The International Journal of Human Resource Management**. 19(4). 620-638.
- Hiltrop T. (2001). **The multicultural organization**. in: Albrecht, M. (Ed.) International HRM: Managing Diversity in the Workplace, Blackwell, London, pp. 245-260.
- Kaler, .D. (2009). Managing creative people: strategies and tactics for innovation. **Human Resource Management Review**. 10(3). 313–351.
- Mayhew, R. (2019, June 26). **Functions and practices in human resource management**. Retrieved from <https://smallbusiness.chron.com>: <https://smallbusiness.chron.com/functions-practices-human-resource-management-59787.html>.
- McDonough and Shaw B. (2013). **The key role of human resource practices for promotion of creativity and innovation: a Spanish case study**. in: Oliver, J.L.H and Ortiz, M.P (Ed.), Management Innovation, Springer Proceedings in Business and Economics, Springer International Publishing, Spain, pp.119-137.
- McLagan, D. (2009). **Knowledge Management in Organizations, A Critical Introduction**. Oxford: Oxford University Press.

- Moore, M. (2017). **Chron- 2017 Hearst newspapers**. Retrieved June 3, 2017, from What Are HRM Strategies?:<http://smallbusiness.chron.com/hrm-strategies-59260.html>
- Noe (2012). Employee participation developing people business studies and business English/ business case studies. Retrieved from <https://businesscasestudies.co.uk>: <https://businesscasestudies.co.uk/business-theory/people/employee-participation.html>
- Price, J. (2007). Global staffing: a review and thematic research agenda. **The International Journal of Human Resource Management**. 20(6). 1253-1272.
- Reddy, K. (2017). **What is human resource management – why is it important?** Retrieved June 1, 2017, from <https://content.wisestep.com/human-resource-management-important/>: <https://content.wisestep.com/human-resource-management-important/>.
- Stewart, K. (2016). Study.com. Retrieved May 27, 2017, from <http://study.com/academy/lesson/strategic-human-resource-management-definition-importance.html>: <http://study.com/academy/lesson/strategic-human-resource-management-definition-importance.html>

10. Acknowledgement

I would like to acknowledge a number of individuals who were very instrumental in shaping this study. Dr. Lino L. Mondido, my adviser, for his constant encouragement, and full support, from the start to finish of this educational endeavor. Prof. Rodrigo R. Sacares, the statistician for helping me in the tabulation of data; Ms. Crizza Lyn Villanueva Coz, for her feedback and support of this study. It is greatly appreciated; Dr. Veerapong Detboon, head of Saraburi Provincial Education Office, and also to the Deputy of Saraburi Provincial Education Office Mr. Ranganinthaphan, for their immeasurable support; Much appreciation extended to the dissertation committee members from Philippines Christian University. Their board knowledge base, complementary expertise, and time ensured that I was headed in the correct direction, also St. Robert staff especially to Ms. Grace Galindez for her kind gestures and warm welcome; Mr. Bunyarit Saengsurasin, secretary

of English Program at TriamUdomsuksaPattanakarn School, for his support in editing and revising my assignments at all times, and my sincere thanks to school directors and teachers of all private the schools in Saraburi province for the excellent cooperation during the survey; Dr.Bhagaprawee Boonthamweeranat and Dr. Uthen Weerakhom, my fellow doctoral students for the feedback, cooperation and strong friendship;My mother Ms.Phongphan Anantawichian, my kind teacher Mr. Chusit Lojareonrat and all my family members my friends in the office whose empathy and support strengthened my weakness moments, and also for giving me the opportunities to grow, your unconditional support and love have made this research a great success.

**ทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU)
ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**
**Attitude and Satisfaction of the Students towards the Buddhist Subjects (BU)
of Mahamakut Buddhist University**

พระศรีรัชมงคลบัณฑิต¹

Phrasrirajamongkolpandit

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ 2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์1) เพื่อศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย2) เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) และ3) เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ทั้ง 2 สาขาวิชา จำนวน 34 รูป/คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลผลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ การตีความหมายตามเนื้อความหลัก (Content Analysis) ในภาพรวมและทำการสังเคราะห์ (Synthesis) ในประเด็นที่สำคัญ ๆ นำเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาการ ผลการวิจัย พบว่า 1) ทัศนคติต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) รวมทั้ง 4 ด้านของนักศึกษอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.78 2) ความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) รวมทั้ง 4 ด้านของอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.88 3) นักศึกษามีทั้งชอบและไม่ชอบกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ส่วนความพึงพอใจนั้นนักศึกษจะพึงพอใจอาจารย์ผู้สอนมากกว่าอย่างอื่น แนวทางส่งเสริมทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) คือควรแยกนักศึกษาออกเป็น 2 ห้อง กลุ่มที่ชอบควรมอบหมายอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาทั่วไปเข้าสอน ส่วนกลุ่มที่ไม่ชอบควรมอบหมายอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาทั่วไปเช่นกันและต้องเป็นผู้บริหารตั้งแต่ในระดับภาควิชาหรือระดับคณะ หรืออาจารย์ที่เป็นนักจิตวิทยาก็ได้ ก็จะสามารถส่งเสริมทัศนคติและความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้สืบต่อไป

คำสำคัญ : 1. ทัศนคติของนักศึกษา 2. ความพึงพอใจของนักศึกษา 3. กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU)

¹หลักสูตรศาสนศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์ คณะศาสนาและปรัชญามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หานครปฐม

ABSTRACT

The Objectives of the research article were 1) to study the students' attitude about, and satisfaction with, the Buddhist subjects, 2) to analyze the students' attitude about, and satisfaction with, the said subjects and 3) to recommend the guidelines to promote positive attitude and satisfaction among students who take the Buddhist subject courses. The samples are the sophomore students of the academic year of 2018, who major in both of educational programs offered by the Faculty of Education, totally 34 in number, selected via the purposive sampling method. The research device was the questionnaire, and the data collected were analyzed and synthesized statistically. The research findings are reported in the descriptive style. The research results can be described as follows: 1) In an overall aspect, the students' attitude towards the Buddhist subjects was found to be as much as 3.78 percent on average. 2) In an overall aspect, the students' satisfaction with the Buddhist subjects was found to be as much as 3.88 percent on average. 3) As there were students who were much satisfied and less satisfied with the Buddhist subject courses, it was suggested that the students should be divided into two groups accordingly. The first group needed the lecturer who was highly competent and well-versed in the particular subject to teach, whereas the second group required not only the lecturer equipped with the same qualification as recommended for the first group, but also the lecturer who was either a dean or a department head or, if possible, who was a psychologist.

Keywords : 1. Students' Attitude 2. Students' Satisfaction 3. Buddhist Subjects (BU)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นแนวทางที่สำคัญซึ่งสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศชาติให้ เป็นคนเก่งคนดีและมีความสุขได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการศึกษาของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “... ผู้ที่มุ่งหวังความดีและความเจริญมั่นคงในชีวิตจะต้องไม่ละเลย การศึกษา ความรู้ที่จะศึกษามี 3 ส่วน คือ ความรู้วิชาการ ความรู้ปฏิบัติการ และความรู้คิดอ่านตาม เหตุผลความเป็นจริง (พระราชดำริเกี่ยวกับการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 24 มกราคม 2530) สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 50 ที่บัญญัติไว้ว่า

...บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรมการเรียนการสอนการวิจัยและการเผยแพร่ งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (<http://www.ratchakitcha.soc.go.th>) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติฉบับแก้ไข พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติในหมวดที่ 1 มาตราที่ 6 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข(ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 47 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2542) และยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยข้อที่ (7) กำหนดไว้ว่า เร่งพัฒนาบุคลากรด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ให้สามารถใช้สื่อน เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อผสม สื่อ การสอนทางไกล ฯลฯ ตลอดจนการใช้บุคลากรจากภายนอกที่มีคุณภาพ (Outsourcing) (ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2555- 2559) รวมทั้งยังสอดคล้องกับพันธกิจ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ว่า จัดการระบบบริหารการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ ได้มาตรฐานสากล

ในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ยกตัวอย่างหลักสูตร ศาสนศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์ คณะศาสนาและปรัชญาจะมีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอด หลักสูตร 140 หน่วยกิต ได้แก่ 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 30 หน่วยกิต คือ (1) กลุ่มวิชา สังคมศาสตร์ 6 หน่วยกิต (2) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ 6 หน่วยกิต (3) กลุ่มวิชาภาษา 12 หน่วยกิต (4) กลุ่มวิชาคณิต ศาสตร์กับวิทยาศาสตร์ 6 หน่วยกิต 2) หมวดวิชาเฉพาะ 104 หน่วยกิต (1) กลุ่มวิชา พระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต รายวิชาบังคับ 24 หน่วยกิต รายวิชาเลือก 6 หน่วยกิต (2) กลุ่ม วิชาเอกพุทธศาสตร์ 66 หน่วยกิต รายวิชาบังคับ 57 หน่วยกิต รายวิชาเลือก 9 หน่วยกิต 3) หมวด วิชาฝึกประสบการณ์ 8 หน่วยกิต 4) หมวดวิชาเลือกเสรี 6 หน่วยกิต ซึ่งกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต ทุกคณะทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยจะต้องมีการจัดให้นักศึกษาได้เรียนจนครบตาม ประกาศมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เรื่อง แผนจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (GE) และ กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU)

กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา 30 หน่วยกิต(มคอ 2 หลักสูตรศาสนศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา พุทธศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559)) นั้น นักศึกษาที่ไม่เคยมีพื้นฐานด้านนี้มาก่อน หรือเคย เรียนมาบ้างแต่น้อยโดยมากแล้วจะมีคำถามว่าจะต้องเรียนกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาไปทำไม เรียน แล้วก็ได้เอาไปใช้อะไร ทำให้มีทัศนคติและความพึงพอใจในกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาน้อยกว่ากลุ่ม วิชาอื่น ๆ ซึ่งปัญหาด้านทัศนคติและความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนานี้เป็นปัญหาในกลุ่ม นักศึกษาศึกษาศาสตร์ทั้งสาขาวิชาการสอนภาษาไทยและการสอนภาษาอังกฤษซึ่งนักศึกษาเหล่านี้ มักจะมุ่งมั่นต่อวิชาชีพครูการให้ความสนใจในกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนานี้น้อยกว่า จึงทำให้เกิดปัญหา

ด้านทัศนคติและความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา ถ้าขึ้นพลอยไว้ไม่มีการแก้ไขกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาอาจจะถูกลบออกจากระบบการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยซึ่งมีปรัชญามหาวิทยาลัยว่าความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ได้

ด้วยปัญหาดังกล่าวมา คณะผู้วิจัยจึงได้วิจัยเรื่องนี้เพื่อหาวิธีการและแนวทางแก้ไขปัญหาด้านทัศนคติและความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาไทยและสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ภาคการศึกษาที่ 1 เพื่อให้กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาทั้ง 30 หน่วยกิต ยังคงอยู่กับหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU)
- 2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU)

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 นักศึกษามีทัศนคติต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาต่างกัน
- 3.2 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาต่างกันมาก-น้อยต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 4.1 ได้ทราบทัศนคติทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 4.2 ได้ปรับปรุงและส่งเสริมทัศนคติทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) ไปในแนวทางที่ดีขึ้น
- 4.3 ได้วิธีการปรับเปลี่ยนทัศนคติทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) รุ่นต่อ ๆ ไป
- 4.4 ได้ปรับปรุงกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) เพื่อเพิ่มความสนใจในการเรียนรู้ต่อไป
- 4.5 มหาวิทยาลัยได้รับการเลือกเข้ามาศึกษาต่อของนักเรียนและประชาชนทั่วไป
- 4.6 ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานของการวิจัยในรูปแบบนี้

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้ การเลือกพื้นที่ 1) ไปมาสะดวก 2) กลุ่มประชากรมีความพร้อมที่จะให้เข้าไปทำวิจัย

การสำรวจพื้นที่ก่อนลงภาคสนามการวางแผนก่อนปฏิบัติงานภาคสนาม ประชากรที่ศึกษาและการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษและสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นที่ปี 2 จำนวนทั้งหมด 34 รูป/คน โดยเก็บข้อมูลทั้งหมด

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภทคือ 1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร วารสาร แนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยต่าง ๆ จากสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัยแห่งชาติและจากห้องสมุดต่าง ๆ 2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลชนิดนี้ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) รวมทั้งพระไตรปิฎก ด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบทดสอบตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดทัศนคติตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดความพึงพอใจตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 1) ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำวิจัย 2) สร้างแบบสอบถามทัศนคติและวัดความพึงพอใจจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำไปปรับปรุงให้เหมาะสมและครอบคลุมขอบข่ายงานวิจัย 3) นำแบบสอบถามวัดทัศนคติและวัดความพึงพอใจไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 รูป/คน คือ พระมหาสมศักดิ์ ญาณโพธิ์, รศ.,ดร. ผศ.ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน และอาจารย์ธเนศ ต่วนชะเอม 4) นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามที่เสนอแนะไว้ 5) นำแบบสอบถามวัดทัศนคติและวัดความพึงพอใจไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษาศึกษาศาสตร์ ที่วิทยาเขตล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Real ability) ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตั้งแต่ 0.71 ขึ้นไป 6) จัดพิมพ์แบบสอบถามวัดทัศนคติและวัดความพึงพอใจเพื่อเตรียมการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และแปลความหมาย เกณฑ์การวัดค่าเฉลี่ยและความหมาย โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 4.51 – 5.00 มากที่สุด 3.51 – 4.50 มาก 2.51 – 3.50 ปานกลาง 1.51 – 2.50 น้อย 1.00 – 1.50 น้อยที่สุดสถิติที่ใช้ 1) สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) t-test และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) 2) สถิติอนุมาณของเพียร์สัน (Pearson product moment เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การจัดทำข้อเสนอแนะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด (Opened questions) มาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU)โดยแบ่งออกเป็น 2 คือ 1) ด้านทัศนคติ 2) ด้านความพึงพอใจการนำเสนอผลการวิจัยในรูปของตารางประกอบความเรียง

6. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยได้แสดงเป็นตารางแสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหารายวิชากลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU)	3.80	0.62	มาก
2. ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อสื่อ/วิธีการสอน	3.80	0.67	มาก
3. ด้านปัญหาที่เกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน	4.21	0.62	มากที่สุด
4. ด้านพฤติกรรม	3.30	0.77	มาก
รวม	3.78	0.50	มาก

จากตารางพบว่านักศึกษามีทัศนคติต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.78 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด พบว่าด้านปัญหาที่เกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.21 รองลงมา คือด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหารายวิชากลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU)และด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อสื่อ/วิธีการสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย3.80 เท่ากันและค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านพฤติกรรมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย3.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความพึงพอใจ
ของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหาวิชา	3.71	0.65	มาก
2. ด้านสื่อ/วิธีการสอน	3.85	0.59	มาก
3. ด้านอาจารย์ผู้สอน	4.28	0.61	มากที่สุด
4. ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน	3.69	0.57	มาก
รวม	3.88	0.46	มาก

จากตารางพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.88 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด พบว่าด้านอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.28 รองลงมา คือด้านสื่อ/วิธีการสอน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.85 และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.69 ตามลำดับ

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า นักศึกษาที่มีเพศ อายุ และลักษณะของผู้ตอบต่างกัน มีทัศนคติต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ทั้ง 4 ด้าน และมีความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งผลการทดสอบโดยสรุปมี ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	11	3.79	0.49	0.07	0.84
หญิง	23	3.77	0.52		

ตารางนี้พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้านจำแนกตามเพศ

เพศ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	11	3.90	0.49	0.13	0.45
หญิง	23	3.88	0.46		

ตารางนี้พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้านจำแนกตามอายุ

อายุ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ตั้งแต่ 30 ปีลงมา	31	3.76	0.51	- 0.42	0.99
ตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป	3	3.90	0.55		

ตารางนี้ พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้านจำแนกตามอายุ

อายุ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ตั้งแต่ 30 ปีลงมา	31	3.90	0.47	0.65	0.51
ตั้งแต่ 31 ปีขึ้นไป	3	3.71	0.40		

ตารางนี้พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้านจำแนกตามลักษณะผู้ตอบ

ลักษณะผู้ตอบ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
บรรพชิต	3	4.11	0.37	1.20	0.41
คฤหัสถ์	31	3.74	0.51		

ตารางนี้ พบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะผู้ตอบต่างกัน มีทัศนคติต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้านจำแนกตามลักษณะผู้ตอบ

ลักษณะผู้ตอบ	N	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
บรรพชิต	3	3.85	0.47	- 0.14	0.92
คฤหัสถ์	31	3.89	0.47		

ตารางนี้พบว่า นักศึกษาที่มีลักษณะผู้ตอบต่างกัน มีความพึงพอใจมีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU)

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ปรากฏผลการวิจัยแยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนทัศนคติต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาและความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ทัศนคติต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU)กลุ่มตัวอย่างได้ตอบมาอย่างหลากหลาย เช่นแบบฝึกหัดไม่จำเป็นต้องมีทุกสัปดาห์หากผู้สอนให้ผู้เรียนตั้งคำถามที่สงสัยได้ จะทำให้เข้าบทเรียนมากขึ้นอยากให้อาจารย์หาสื่อบันเทิงเข้ามาสอนไม่ควรมีแบบฝึกหัดทุกครั้ง (นานๆควรมีแต่คะแนนเยอะๆ)น่าจะเลิกก่อนเวลานิดหนึ่ง อยากให้เป็นทางการกว่านี้ให้นำมาประยุกต์คำสอนให้มีความน่าเชื่อถือว่ามันมาจากไหน

2. ความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU)กลุ่มตัวอย่างทั้ง 34 รูป/คน ก็ได้ตอบมาอย่างหลากหลายเช่นพระอาจารย์ดีมีวิธีสอนเป็นกันเอง ปรึกษาได้ ใจดีพอใจกับการเรียนวิชานี้

,เรียนเข้าใจตามที่อาจารย์สอนความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนสอนตรงต่อเวลา และเนื้อหาแอร์เรียนเรียนมีความสุขไม่ค่อยจะเข้าใจเท่าไรยังงั้นในการเรียนเป็นอย่างมาก อยากให้สอนแบบนำมาประยุกต์ ไม่ค่อยมีสิ่งแวดล้อม ในการเรียนการสอนส่วนมากคุยแต่เรื่องของพระ คนที่ไม่ได้เรียนมาก่อนคงไม่เข้าใจพอใจในการเรียนการสอน ทำให้น่าเรียนมากขึ้น ให้อาจารย์สอน พาไปค้นคว้าความรู้ในห้องสมุด นักเรียนได้ใส่ใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น มีการใช้สื่อจึงทำให้น่าเบื่อ

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลการวิจัยในประเด็นทัศนคติต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.78 ที่เป็นเช่นนี้ก็สมารถอธิบายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีทัศนคติที่ดีคือเห็นด้วยอย่างยิ่งหรือเป็นบวกต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) ซึ่งเมื่อแยกออกเป็นแต่ละด้าน เริ่มที่ด้านปัญญาที่เกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ย 4.21ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาของกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) และด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อสื่อ/วิธีการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.80 เท่ากันและด้านพฤติกรรมมีค่าเฉลี่ย 3.30 ที่เป็นเช่นนี้ก็สมารถอธิบายได้ว่าทัศนคติของนักศึกษาต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) แม้ภาพรวมจะมีผลเป็นบวกแต่ก็ยังมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันในแต่ละด้านนั้นก็หมายความว่าทัศนคติของนักศึกษาต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ก็มีประเภทที่แตกต่างกันออกไปบ้างคือมีทั้งเป็นบวกและเป็นลบซึ่งสอดคล้องกับดารณี พานทอง ที่ได้แบ่งทัศนคติออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. ทัศนคติในทางบวก (Positive Attitude) 2. ทัศนคติในทางลบ (Negative Attitude) 3. การไม่แสดงออกทางทัศนคติ หรือมีทัศนคติเฉย ๆ (Negative Attitude) ทัศนคติของนักศึกษานั้นมีความสอดคล้องกับจิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์ ที่ได้สรุปคุณลักษณะของทัศนคติข้อที่ 2. ทัศนคติมีคุณลักษณะของการประเมิน (evaluative nature) ทัศนคติเกิดจากการประเมินความคิดหรือความเชื่อที่บุคคลมีอยู่ เกี่ยวกับสิ่งของ บุคคลอื่น หรือเหตุการณ์ ซึ่งจะเป็นสื่อกลางทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง ทัศนคติมีธรรมชาติของการประเมิน เป็นความคิด หรือความเชื่อที่มีความรู้สึกแฝงอยู่ด้วย การที่บุคคลหนึ่งจะมีทัศนคติอย่างไรต่อสิ่งใด ขึ้นอยู่กับการประเมิน ความรู้ ความคิดหรือความเชื่อที่มีเกี่ยวกับสิ่งนั้น ซึ่งจะทำให้ผู้ประเมินเกิดความรู้สึกทางบวก หรือทางลบต่อสิ่งดังกล่าวผลการประเมินอาจแตกต่างกันตามประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ทัศนคติต่อสิ่งเดียวกันอาจแตกต่างกันตามเพศ อายุ หรืออาชีพนักศึกษสามารถประเมินทัศนคติที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ซึ่งแยกประเมินทั้งหมด 4 ด้าน โดยผู้วิจัยได้นำเอาองค์ประกอบด้วย 3 ด้านของทัศนคติที่ Fishbein&Ajzen อธิบายไว้ คือ 1. องค์ประกอบด้าน ความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive Component) 2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก (Affective Component) 3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) มาเป็นเค้าโครงในการทำแบบสอบถามทัศนคติของ

นักศึกษา อีกอย่างหนึ่งการที่นักศึกษามีทัศนคติต่อ 4 หัวข้อหลักที่นำมาทำเป็นแบบสอบถามไม่เท่ากันนั้นก็เพราะนักศึกษามีทัศนคติที่แตกต่างกัน กล่าวคือ มีทั้งทัศนคติที่เป็นบวก ทัศนคติที่เป็นลบ แต่ว่าก็แตกต่างกันไม่มาก ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินซึ่งได้แก่ ด้านปัญหาที่เกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ย 4.21ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหารายวิชากลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) และด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อสื่อ/วิธีการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.80 เท่ากันและด้านพฤติกรรมมีค่าเฉลี่ย 3.30 ที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ทัศนคติด้านปัญหาที่เกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาเห็นด้วยมากกว่าด้านพฤติกรรมสำหรับด้านพฤติกรรม ข้อ 2. ที่ว่าไม่คุยกันเสียงดัง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.09ตามลำดับนั้นก็หมายถึง นักศึกษาไม่ต้องการให้มีการคุยกันเสียงดัง มาตรการแก้ไขก็ขึ้นอยู่กับเทคนิคของอาจารย์ผู้สอนแต่ละคนว่า ต้องทำอย่างไรบ้าง เช่น การให้ออกมาแสดงความรู้ในวิชาที่เรียนหน้าชั้นเรียน หรือการมอบงานให้ทำในช่วงเวลานั้น หรือการตั้งกติกาไว้ว่าไม่ควรคุยกันเสียงดังและมีมาตรการลงโทษด้วย ดังนั้นถึงแม้ว่านักศึกษามีทัศนคติเป็นบวกหรือลบก็ตามต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ก็ต้องตั้งใจศึกษาเพราะเป้าหมายของการศึกษาก็คือทำให้เป็นคนเก่งคนดี และมีความสุขได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ว่า "... ผู้ที่มุ่งหวังความดีและความเจริญมั่นคงในชีวิตจะต้องไม่ละเลยการศึกษา ความรู้ที่จะศึกษามี 3 ส่วน คือ ความรู้วิชาการ ความรู้ปฏิบัติการ และความรู้คิดอ่านตามเหตุผลความเป็นจริง และกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) นี้เองเป็นฐานรองรับปรัชญา อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

7.2 ผลวิจัยในประเด็นความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยโดยรวม ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.88 เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาต่ำสุด พบว่าด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.28รองลงมา คือด้านสื่อ/วิธีการสอน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.85 และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.69ตามลำดับที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายสรุปได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) เพราะผลการประเมินจากการตอบแบบสอบถามภาพรวมที่ได้คะแนนเฉลี่ย ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.88 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสื่อ/วิธีการสอน ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ประเด็นนี้สามารถอธิบายได้ว่า อาจารย์ผู้สอนสามารถสร้างความพึงพอใจให้นักศึกษาได้ดังนั้นสิ่งที่สถาบันการศึกษาควรทำก็คือการส่งเสริมให้กำลังใจอาจารย์ผู้สอนในด้านกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาเป็นพิเศษ เช่น การประกาศเกียรติคุณให้ปรากฏ การให้รางวัลอื่น ๆ ที่เหมาะสมส่วนความพึงพอใจด้านสื่อ/วิธีการสอนที่มีค่าเฉลี่ย 3.85 ด้านเนื้อหาวิชามีค่าเฉลี่ย 3.71 ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.69 ทั้ง 3 ด้านลดลงตามลำดับแต่ก็ไม่ต่ำมากเมื่อจัด

ระดับก็ยังอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ก็สมารถอธิบายได้ว่า ทั้ง 3 ด้านนี้ไม่ตอบสนองความต้องการของนักศึกษาจึงไม่อาจเป็นแรงจูงใจให้เป็นที่พึงพอใจของนักศึกษาเทียบเท่ากับด้านอาจารย์ผู้สอนซึ่งอาจารย์ผู้สอนที่ได้รับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด สามารถอธิบายสรุปได้ว่า เพราะอาจารย์มีส่วนในการให้คะแนนการให้คะแนนอาจเป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจ ด้านเนื้อหาวิชาที่มีค่าเฉลี่ย 3.71 ซึ่งยังอยู่ในระดับมากนั้น ประเด็นนี้สามารถอธิบายได้ว่า นักศึกษาก็ยังให้ความพึงพอใจอยู่มากต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) เพื่อเป้าหมายสำคัญคือเกรดคะแนนและการจบการศึกษาจะได้นำเอาปริญญาบัตรไปหางานได้อันไปแรงจูงใจอีกรูปแบบหนึ่งส่วนด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 3.69 ซึ่งน้อยที่สุดในจำนวนแบบสอบถาม 4 ข้อ แต่ก็ยังอยู่ในค่าเฉลี่ยระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาต้องการให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน คำถามและการนำเสนอรายงานอันจะเป็นผลดีในการเรียนและเกรดคะแนน อีกประการหนึ่งกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) เป็นกลุ่มวิชาที่จะต้องเรียนรู้แบบเป็นวิชาพื้นฐานที่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยต้องผ่าน ดังนั้นความพึงพอใจที่จะเรียนจึงเป็นแรงจูงใจที่สามารถจะทำให้ นักศึกษาสอบผ่านกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU)ได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มความรู้ จะเน้นความพอใจของผู้เรียน ผู้สอนควรให้ผู้เรียนทำงานตามความสามารถของเขาและคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ การเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนลงมือกระทำด้วยตัวเอง ผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ

7.3 ผลวิจัยในประเด็นขอเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยโดยรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ตอบมาอย่างหลากหลาย เช่น แบบฝึกหัดไม่จำเป็นต้องมีทุกสัปดาห์ อยากให้อาจารย์หาสื่อบันเทิงเข้ามาสอน ควรจัดการเรียนให้คะแนนปฏิบัติให้มากกว่าควรมีหลักสูตรแยกออกจากบรรพชิตกับคฤหัสถ์ วิชานี้มีประโยชน์มากแต่นักศึกษาไม่สามารถนำสิ่งที่สอนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในส่วนตัวไม่ค่อยชอบพระพุทธศาสตร์และไม่ค่อยรู้เรื่อง ไม่ชอบเกี่ยวกับวิชานี้ เรียนไปก็ใช้ได้น้อยเนื้อหาวิชานี้ดี อยากให้มีกิจกรรมในเวลาสอน ควรปฏิบัติธรรมนั่งสมาธิอาจารย์มาตรงเวลาเกินไปเข้าไม่ค่อยทันอาจารย์สอนเข้าใจดี ไม่น่าเบื่อ ตรงต่อเวลาทำให้นักศึกษาเห็นความจำเป็นของวิชา

7.4 ผลวิจัยในประเด็นขอเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยโดยรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 34 รูป/คน ก็ได้ตอบมาอย่างหลากหลายเช่นพระอาจารย์ดีมีวิธีสอนเป็นกันเอง ปรึกษาได้ ใจดี พอใจกับการเรียนวิชานี้ เรียนเข้าใจตามที่อาจารย์สอน ความรู้ด้านสื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน สอนตรงต่อเวลาและเนื้อหา ไม่ค่อยจะเข้าใจเท่าไรยังงงในการเรียนเป็นอย่างมาก อยากให้สอนแบบนำมาประยุกต์ ไม่ค่อยมีสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนส่วนมากคุยแต่เรื่องของพระ พอใจในการเรียนการสอน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 มหาวิทยาลัยควรเลือกอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถที่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) อย่างแท้จริงและที่สำคัญก็คือต้องมีความรับผิดชอบสูง ไม่ใช่เอาใครก็ได้มาสอน ผู้สอนควรจะเป็นบรรพชิตเพราะใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนาตลอดเวลา และควรให้ขวัญกำลังใจอาจารย์ผู้สอนในกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) เช่นการประกาศเกียรติคุณและอื่นที่เหมาะสม

8.1.2 มหาวิทยาลัยควรเน้นเรื่องคุณสมบัติของอาจารย์ที่จะมาสอนในกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) อาจารย์ผู้สอนในกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาจำเป็นต้องมีความรู้ที่ตีความประพจน์ที่ดี และเป็นตัวอย่างที่ดีได้ด้วย ส่วนด้านสื่อ/วิธีการสอน และด้านเนื้อหาทฤษฎีวิชา ควรปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ควรมอบให้เป็นสิทธิ์เสรีภาพของอาจารย์ผู้สอน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ชอบเรียนและกลุ่มที่ไม่ชอบเรียน จึงมีข้อเสนอแนะว่า ฝ่ายจัดการศึกษาควรแยกนักศึกษาออกเป็น 2 ห้องเรียน คือกลุ่มที่ชอบ 1 ห้อง และกลุ่มที่ไม่ชอบอีก 1 ห้อง กลุ่มที่ชอบนั้นควรมอบหมายอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาทั่วไปเข้าสอนไปตามปกติที่เคยเป็น ส่วนกลุ่มที่ไม่ชอบนั้นควรมอบหมายอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถด้านกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนาทั่วไปเช่นกันและต้องเป็นผู้บริหารตั้งแต่ในระดับภาควิชาหรือระดับคณะ หรืออาจารย์ที่เป็นนักจิตวิทยาก็ได้ และต้องอนุญาตให้มีการลงโทษได้ตามสมควรกับความผิดของนักศึกษาไม่ควรวางเฉยปล่อยให้นักศึกษาแสดงความต้องการของตนจนเกินเลยความพอดี

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) ให้ครบทุกวิชา

8.3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU) กับกลุ่มวิชาอื่น ๆ จนครบ

8.3.3 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมของนักศึกษาต่อการเรียนกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU)

9. เอกสารอ้างอิง

จิระวัฒน์ วงศ์สวัสดิวัฒน์. (2538). **ทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรม การวัดการพยากรณ์และการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.

ดารณี พานทอง. (2542). **ทฤษฎีจูงใจ**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พระราชดำริเกี่ยวกับการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 24 มกราคม 2530.

มคอ 2 หลักสูตรศาสนศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559).

สืบค้นวันที่ 5 กรกฎาคม 2561. จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. **ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2555-2559**.

นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 47 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2542.

Fishbein, M. & Ajzen. (1975). **I. Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to theory and research**. Reading, MA: Addison-Wesley.

10. กิตติกรรมประกาศ

กลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา(BU) เป็นกลุ่มวิชาพื้นฐานทางศาสนาซึ่งมีทั้ง 30 หน่วยกิต ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นักศึกษาทุกรูป/คนต้องเรียนและต้องผ่านรายวิชากลุ่มนี้ คือต้องได้เกรด และยังเป็นรากฐานของปรัชญามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา รวมทั้งยังเป็นรากฐานของอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยที่ว่า บัณฑิตมีความรอบรู้ในหลักพระพุทธศาสนาและสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่สังคมในระดับชาติหรือนานาชาติและเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่ว่า บริการวิชาการพระพุทธศาสนาแก่สังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติและความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU)ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” นี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ เพราะอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เช่น คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา ผู้วิจัยจึงขออนุโมทนาในเมตตริจิตของทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยเรื่องนี้จะได้นำไปปรับปรุงประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมทัศนคติและความพึงพอใจในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาพระพุทธศาสนา (BU)ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยสืบต่อไป

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา

The Development of Learning Activities in Mathematics Subject of
Primary Education 3rd Year Using 4 MAT Method Entitle “Time”

พัชฎาพร โพธิ์จันทร์¹

Patchadaporn Pojan

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา และ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แล้วจับสลากเลือกมา 1 ห้องเรียน เนื่องจากนักเรียนแต่ละห้องเรียน มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ใกล้เคียงกันทั้ง 2 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการ เรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ คะแนน 30 คะแนน ที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.22-0.64 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.760 และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการทดสอบสมมุติฐานใช้ t-test (Pair)

¹โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส สังกัดกองการศึกษา เทศบาลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้
โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.25/83.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่
กำหนดไว้ และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.62

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้
รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับ มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา สามารถนำไปจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3. ความพึงพอใจ

ABSTRACT

The purposes of this research were (1) to develop of the plan in Mathematics subject of primary education 3rd year using 4 MAT Method entitled “Time” to have a required efficiency of 80/80 and effectiveness Index : E.I of 0.5, (2) to compare the learning achievement in Mathematics subject of primary education 3rd year between before and after learning using 4 MAT Method entitled “Time”, and (3) to study primary education 3rd year students’ satisfaction to learning using 4 MAT Method entitled “Time”. The sample was 32 primary education 3rd year students’ attending Nongsai Municipal 1 School in the first semester of the academic year 2017, chosen by the sample Cluster random sampling technique. The instruments used in this study were (1) 12 plans for organization using 4MAT Method entitled “Time”; (2) 30-items with 4-choice for achievement test with the index of difficulty between 0.20-0.80, the degree of discriminating ranging from 0.22-0.64 and the value of reliability 0.760; and (3) 20 item satisfaction questionnaires with a five

level rating scale. The data were subsequently analyzed by percentage, mean, standard deviation and t-test (Pair).

The results of the research revealed that:

1. The efficiency of the plan in Mathematics subject of primary education 3rd year using 4 MAT Method entitled “Time” was found to be 86.25/83.44 which was higher than the established requirement of standard criterion, and effectiveness Index : E.I of 0.62.

2. The learning achievement in Mathematics subject of primary education 3rd year after learning using 4 MAT Method entitled “Time” was higher than before learning at the significant level of .01.

3. The satisfaction of primary education 3rd year students who learning using 4 MAT Method entitled “Time” was at a highest level.

The result of the research show that the plans for organization using 4 MAT Method entitled “Time”, can be used effectively in the organization of learning activities. Besides, it can enable students to reach higher achievement.

Keywords : 1. 4 MAT Method 2. learning achievement 3. The students’ satisfaction

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมง่าย ๆ เช่น การดูเวลา การกำหนดช่วงเวลาการรับและจ่ายในครอบครัว การจัดการงาน การประกอบธุรกิจ หรือแม้กระทั่งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ล้วนอาศัยคณิตศาสตร์ทั้งสิ้น นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นวิชาที่พัฒนาความคิดของมนุษย์ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์คิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบแบบแผนสามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบทำให้สามารถคาดการณ์วางแผนตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมสามารถพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความสมดุลทั้งทางร่างกายจิตใจสติปัญญาและอารมณ์ (กรมวิชาการ, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดให้วิชาคณิตศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่งที่จะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และเป็นพื้นฐานในการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลจึงได้บรรจุคณิตศาสตร์เป็นวิชาพื้นฐานให้นักเรียนได้เรียนทุกช่วงชั้นและยังได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ไว้ว่าผู้เรียนจะต้องมี

ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระคณิตศาสตร์มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ตระหนักถึงคุณค่าของคณิตศาสตร์และสามารถนำความรู้คณิตศาสตร์ไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดจนสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่างๆและเป็นพื้นฐานการศึกษาในระดับสูงขึ้นการจัดสาระและผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาสถานศึกษาสามารถจัดสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์พื้นฐานจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเองได้ (กรมวิชาการ, 2551) โดยเป้าหมายหลักของการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และมีความสามารถทางคณิตศาสตร์หรือมีศักยภาพทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Power) ซึ่งหมายถึงความมีพลังหรือมีความสามารถในการใช้คณิตศาสตร์ในกิจกรรมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (สุรภาภรณ์ ประยูร, 2549) กล่าวคือเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์/สังเคราะห์มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการอุปนัยและนิรนัยสถานการณ์หรือปัญหาต่างๆมีความสามารถในการคาดเดามีความสามารถในการเชื่อมโยงและมีความสามารถในการให้เหตุผลตลอดจนมีวิสัยทัศน์และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์(สมบูรณ์ ภูสนิท, 2551)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT มาจากฐานความคิด เรื่องการเรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งเกิดจากการรับรู้ และกระบวนการโดยผ่านกระบวนการการทำงานของสมองสองซีก โดยสมองซีกขวาจะถนัดในเรื่องของการวิเคราะห์ จินตนาการ การมองภาพรวม การเคลื่อนไหว มิติสัมพันธ์ ศิลปะและสุนทรียภาพ ในขณะที่สมองซีกซ้ายจะถนัดในเรื่องรายละเอียด ภาษา ความจำ การจัดลำดับ(ไผท สิทธิสุนทร, 2543) และยังเป็นกระบวนการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความรู้สึกรับรู้ประสบการณ์ ทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้ ความคิด และการกระทำเพื่อสร้างผลงานแห่งการเรียนรู้อย่างหลากหลาย (กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2545) อีกทั้งเน้นการส่งเสริมทางสติปัญญาที่หลากหลายตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เกิดความสุขกับการเรียนที่ได้รับประสบการณ์ตรง จึงมีโอกาประสพผลสำเร็จในการเรียนสูงชันนั้นคือ นักเรียนมีพัฒนาการทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ความเฉลียวฉลาดทางจริยธรรม (MQ) และความเฉลียวฉลาดทางสติปัญญา (IQ) (สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์, 2543)

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งรับผิดชอบการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จึงมีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ควบคู่กับการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง เวลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งแบบฝึกเสริมทักษะนั้นถือว่าเป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกหัดในส่วนที่เพิ่มเติมหรือเสริมจากหนังสือเรียน ทั้งยังช่วยเสริมสร้างทักษะด้านคณิตศาสตร์ให้ดียิ่งขึ้น เป็นการสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการทำแบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนนั้น จะช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่น

จุดด้อยของนักเรียนได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงปัญหานั้นๆ ได้อย่างทันท่วงที ประกอบกับรูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT ยังช่วยให้ผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้สมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างจินตนาการจากประสบการณ์ ผักผ่อนการสร้างความคิดรวบยอด และสรุปองค์ความรู้ มีวิธีการแสวงหาความรู้ ผักผ่อนทักษะ การปฏิบัติและลงมือกระทำด้วยตนเอง เพื่อสร้างผลงานแห่งการเรียนรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ และให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพทุกด้าน เป็นคนที่คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ส่งผลให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลาให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลาจะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป

4. ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

4.1 ได้แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4MATเรื่อง เวลา ที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4.2 ทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4MAT เรื่อง เวลา รวมถึงประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

4.3 เป็นแนวทางสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT ได้อย่างเหมาะสม

4.4 เป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมทางด้านวิธีสอน เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้ของนักเรียน ให้มีทักษะทางการเรียนที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

4.5 เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา ในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แล้วจับสลากเลือกมา 1 ห้องเรียน เนื่องจากนักเรียนแต่ละห้องเรียน มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ใกล้เคียงกันทั้ง 2 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการ เรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ คะแนน 30 คะแนน ที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.22-0.64 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.760 และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Pair)

6. ผลการวิจัย

6.1 แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.25/83.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.62

6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลามีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.25/83.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.62 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เพราะผ่านกระบวนการสร้างอย่างมีระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาทฤษฎี หลักการและแนวคิดจากการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้าง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดเนื้อหา รวมทั้งการกำหนดความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยทุกขั้นตอนผ่านการตรวจและแก้ไขข้อบกพร่อง ความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง การทดลองแบบกลุ่มเล็ก และการทดลองแบบภาคสนาม โดยนำข้อมูลของแต่ละขั้นตอนมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการในบางส่วนตามข้อมูลที่ได้ และนำข้อบกพร่องในกระบวนการหาค่าประสิทธิภาพในแต่ละครั้งมาทำการปรับปรุงแก้ไข ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและมีค่าดัชนีประสิทธิผล ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ รินดา ปะนะสุนา (2553) ที่ได้ศึกษาวิจัย ผลการสอนตามรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) กับวิธีสอนตามรูปแบบ สสวท. ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) เรื่องการบวกและการลบจำนวนที่มีผลลัพธ์และตัวตั้งไม่เกิน 100 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 90.15/84.83 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .71 รวมทั้งการศึกษาวิจัยของ เยาวลักษณ์ สุทธิไชยา (2553) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สมการและการแก้สมการ โดยใช้การสอนแบบ 4 MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 44 คน ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สมการและการแก้สมการ โดยใช้การสอนแบบ 4 MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.09/80.60 มีดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.76 ตลอดจนการศึกษาของวรวรรณิ

แสนคำภา (2553) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ 4 MAT เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนหนองกุงวันดีประชาสรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 23 คน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ 4 MAT เรื่อง อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $82.75/80.08$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ $75/75$ ที่กำหนดไว้

7.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนววิถีจัดการเรียนรู้ 4 MAT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนและมีการพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุลส่งผลให้ผู้เรียนเกิดระบบการเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาในบทเรียนกับสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวได้และยังช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 MAT เริ่มต้นจากการบูรณาการจากแวดล้อมใกล้ตัวการสร้างความคิดรวบยอดการลงมือปฏิบัติและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจึงเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นอีกด้วย สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ จิตราพัชญ์ จันท์ศิริวรา (2555) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ตามแนววิถีจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Cluster Random Sampling) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการศึกษาวิจัยของ นริศรา แก่นชัย (2556) ซึ่งได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบวิถีจัดการเรียนรู้ 4 MAT กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทองอยู่อนุตกุล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้ง การศึกษาวิจัยของ ศิวพงษ์ ไพรัตน์ (2558) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอร์ (Jigsaw) กับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

7.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองนักเรียนเรียนรู้ได้ตามศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของตนเองบรรยากาศทางการเรียนที่แปลกใหม่มีความสนุกสนานและได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกับเพื่อนๆ (สมศักดิ์สินธุระเวชญ์, 2542) ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ยังเป็นการจัดการการเรียนการสอนที่มีการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุลทำให้สมองซีกขวาซึ่งทำหน้าที่ในด้าน การพัฒนาความรู้สึกคุณธรรมจริยธรรมได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงมีการคิดไตร่ตรองมีโอกาสเลือกและได้ลงมือปฏิบัติมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกิดความร่วมมือและความสามัคคีและมีการประเมินผลงานของตนเองบรรยากาศทางการเรียนมีความเป็นมิตรมีความอบอุ่นเพลิดเพลินนักเรียนมีความสุขกับการเรียนซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้จะช่วยในการเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาด้านสติปัญญา รวมทั้งความพึงพอใจที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ บุญช่วย ศิริเกษ (2553) ที่ได้กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของ แมคเคลแลนด์ (David McClelland) ไว้ว่า “ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for Achievement) เป็นพฤติกรรมที่จะทำการใดๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศมาตรฐานเป็นแรงที่นำไปสู่ความเป็นเลิศรวมทั้งเป็นความปรารถนาที่จะสร้างมิตรภาพและมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น” สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวรรณิ แสนคำภา (2553) ที่ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ 4 MAT เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ 4 MAT เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ มีความพึงพอใจในการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการศึกษาวิจัยของ รุ่งทิพย์ จันทรอ่อน (2557) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่องพลังงานและความร้อน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพังโคนวิทยาคม จังหวัดสกลนคร พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มีค่าเฉลี่ย 4.18 อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.1.1 การเลือกเนื้อหาเพื่อนำมาสร้าง และพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ 4MAT ควรเลือกเนื้อหาที่เป็นปัญหามากที่สุดเช่นพิจารณามาตรฐานที่มีคะแนนต่ำสุดใน

ผลการสอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หรือพิจารณาเนื้อหาที่ส่งต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้นไป

8.1.2 การใช้ภาษาข้อความตัวหนังสือและการนำภาพประกอบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT ควรให้เหมาะสมกับวัยและไม่บรรจุเนื้อหาในแต่ละกรอบมากเกินไป

8.1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT ควรนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่นๆ เพราะกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4MAT ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพัฒนาความถนัดในทุกด้านๆ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง เวลา ด้วยวิธีสอนแบบ 4MAT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับวิธีการสอนแบบอื่นในเนื้อหาเดียวกัน

8.2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง เวลา ด้วยวิธีสอนแบบ 4MAT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในเนื้อหาสาระอื่นและในระดับชั้นอื่นๆ

8.2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรตามอื่นๆของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT ในด้านอื่นๆเช่นความสามารถในการคิดไตร่ตรองความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นต้น

8.2.4 ควรมีการศึกษาความคงทนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง เวลา ด้วยวิธีสอนแบบ 4MAT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

9. เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2545). **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2546). **คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2552). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- กิตติชัย สุชาติโนบล. (2545). การจัดการกระบวนการรู้ 4 MAT เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะดีมีปัญญามี
ความสุข. ราชบุรี : โรงพิมพ์เสมการพิมพ์
- จิตราพัชญ์ จันทร์ศิริวรา. (2555). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ตามแนว
ปฏิรูปการเรียนรู้ 4 MAT ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นริศรา แก่นชัย. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบปฏิรูปการเรียนรู้ 4 MAT.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- บุญช่วย ศิริเกษ. (2553). มนุษย์สัมพันธ์ในการบริหาร. เลย : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเลย.
- ไพฑูริ สิริสุนทร. (3 มีนาคม 2543). “การเรียนรู้แบบ 4 MAT,” สานปฏิรูป. 20–23.
- เยาวลักษณ์ สุทธิไชยา. (2553). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง สมการและการแก้สมการ
โดยใช้การสอนแบบ 4 MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รินดา ปะนะสุนา. (2553). ผลการสอนตามรูปแบบปฏิรูปการเรียนรู้ (4 MAT) กับวิธีสอนตาม
รูปแบบ สสวท. ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความคงทนใน
การเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่งทิพย์ จันทร์อ่อน. (2557). การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่องพลังงานและความร้อน กลุ่ม
สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.
- วรรณิ์ แสนคำภา. (2553). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบ 4 MAT เรื่อง
อัตราส่วนและร้อยละ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
(คณิตศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิวพงษ์ ไพรัตน์. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอร์ (Jigsaw) กับการจัดการเรียนรู้แบบ 4
MAT. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(การสอนภาษาไทย). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมบูรณ์ ภูสนิท. (2551). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้การจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ แบบ 4 MAT. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2543). การพัฒนาชุดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการแก้โจทย์
ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญาณิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

10. คำขอบคุณ

ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วย นางกิติชา ธาณีเนียม, นางสุดสวาท
โสพิลา, รศ.ดร.สมชาย วรกิจเกษมสกุล, ผศ.ดร.นครชัย ชาญอุไร และ ดร.ธนพฤษช์ ชามะรัตน์
ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้และยังได้กรุณาให้คำแนะนำในการพัฒนารูปแบบการ
เรียนรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารผลงานทางวิชาการ รวมถึงปรับปรุงแก้ไขรายงานวิจัย ด้วย
ความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณคณะครูอาจารย์ โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส ทุกคน ที่ได้ให้คำแนะนำและ
กำลังใจที่ดีเสมอมาและขอขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียน
เทศบาล 1 หนองใส ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนจนประสบ
ผลสำเร็จตามเป้าหมายเป็นอย่างดี

ขอคุณงามความดีและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา
พระคุณบิดา มารดา คุณครู อาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ให้ ถือเป็นรากฐานของชีวิต
ผู้วิจัยจะน้อมนำสิ่งที่ได้ไปประพฤติ ปฏิบัติ เพื่อวางรากฐานของชีวิตให้แก่ศิษย์ต่อไป

การพัฒนาแบบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้
รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์
และการแก้โจทย์ปัญหาเรื่อง การคูณ

The Development of Learning Model in Mathematics Subject of Primary
Education 3rd Year by Using Problem-Based Model with the
Constructivism to Develop the Critical Thinking and
Problem Solving Skills at “Multiplication”

พัชฎาพร โพธิ์จันทร์¹

Patchadaporn Pojan

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหาเรื่อง การคูณ (2) เพื่อสร้างและพัฒนาแบบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ (4) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างก่อนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ และ (5) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนรู้ตามแบบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 46 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่ม

¹โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส สังกัดกองการศึกษา เทศบาลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

แบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับสลากเลือกมา 1 ห้องเรียน เนื่องจากนักเรียนแต่ละห้องเรียน มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ใกล้เคียงกันทุกห้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีความยากง่าย ระหว่าง 0.20-0.80 มีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.8302 (3) แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา ซึ่งเป็นโจทย์ปัญหา แบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ และ (4) แบบสอบถามความพึงพอใจซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Pair)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ทั้งแบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า มีความสอดคล้อง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ มีประสิทธิภาพ 89.89/87.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.75 หรือคิดเป็นร้อยละ 75

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหาเรื่อง การคูณหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27

คำสำคัญ : 1. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ 2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 3. รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหาเรื่องการคูณ

ABSTRACT

This research was designed (1) to investigate the state, problem and the guidelines for Prathomsuksa 3 students' learning model development of the Mathematic strand by using the problem-based model with the Constructivism to develop the critical thinking and problem solving skills at “multiplication”, (2) to construct and develop the learning model to reach the 80/80 criterion, (3) to compare the learning achievement between before and after learning the Mathematics strand on the multiplication, (4) to compare the critical thinking and problem solving skills between before and after learning the Mathematics strand on multiplication, and (5) to explore the Prathomsuksa 3 students' satisfaction with the mathematics learning on multiplication by using the problem-based model with the Constructivism to develop the critical thinking and problem solving skills. The cluster random sampling was applied for 46 Prathomsuksa 3 students 3/1 of of Nongsai Municipal 1 School in the 2nd semester, B.E.2561 academic year. The research tools used for data collection consisted of (1) Mathematics lesson plans on multiplication. (2) 30 items with 4 multiple choices of the achievement test which its difficulty index is from 0.20-0.80, the discrimination is over 0.20 and the reliability is 0.8302. (3) 5 items of the critical thinking and problem solving skills test. And (4) a questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research findings were summarized as follows :

1. The state, problem and the guidelines for Prathomsuksa 3 students' learning model development of the Mathematic strand by using the problem-based model with the Constructivism to develop the critical thinking and problem solving skills at “multiplication” was clearly found that index of consistency, documentary analysis and the interview of 5 experts were consistent.

2. The efficiency of the learning model reached the 89.89/87.11 efficiency, thus it was fit to the 80/80 criterion. Besides, the effectiveness index was 0.75 or 75 percent.

3. The learning achievement between before and after learning, it was clearly found that after learning, the students who learnt the Mathematics strand had higher learning achievement than before learning with the statistical significance at .01 level.

4. For the critical thinking and problem solving skills, the result showed that after learning the students got higher skills than before learning with the statistical significance at .01 level.

5. The participants were satisfied with the learning model of mathematics strand on multiplication by using the problem-based model with the Constructivism to develop the critical thinking and problem solving skills which the overall aspect was evidently found at a high level. The mean was 4.27.

Keywords : 1. The Development of Learning Model 2. Mathematics Subject 3. Using Problem-Based Model with the Constructivism to Develop the Critical Thinking and Problem Solving Skills at “Multiplication”

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดกระบวนการเรียนการสอนจากอดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้เป็นกรอบล้อมรอบตนเองจากชุมชนและสังคม การเรียนการสอนมุ่งเน้นด้านการถ่ายทอดเนื้อหามากกว่าการถ่ายทอดประสบการณ์และการเรียนรู้จากสภาพจริงที่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สุมน อมรวิวัฒน์, ม.ป.ป. อ้างถึงใน พัทรี กลยนิย, 2549) และจากธรรมชาติของวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เป็นนามธรรมประกอบด้วยสัญลักษณ์ต่างๆ และอาศัยการคิดที่เป็นแบบแผน มีขั้นตอนและเหตุผล อีกทั้งธรรมชาติของวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับความคิดรวบยอด มีโครงสร้างแสดงความเป็นเหตุเป็นผลกัน สื่อความหมายโดยใช้สัญลักษณ์ มีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งยากต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจได้อย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งสมรรถภาพในการแก้โจทย์ปัญหา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนคณิตศาสตร์ (Kuar, 1993 อ้างถึงใน พัทรี กลยนิย, 2549) เพราะนักเรียนส่วนมากได้รับการฝึกหัดให้มีความชำนาญในการคำนวณคำตอบ

มากกว่าการฝึกหัดให้รู้จักการคิดและเข้าใจด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนขาดความสามารถในการแก้ปัญหา เมื่อเจอปัญหาแปลกใหม่ นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ และเชื่อมโยงประสบการณ์จากการเรียนเพื่อนำมาแก้ปัญหาที่นั้นได้ จึงทำให้นักเรียนส่วนมากไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนเรียนไม่เข้าใจเกิดการท้อแท้ และมีความรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่ชอบ ไม่อยากเรียนคณิตศาสตร์ (McLeod, 1992 อ้างถึงใน เจริญ ราคาแก้ว, 2553)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) เป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มีมุ่งนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโลกแห่งความเป็นจริงที่มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์อย่างหลากหลายโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อทำความเข้าใจปัญหาเชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหาให้ชัดเจน กำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาศึกษาค้นคว้าสังเคราะห์ความรู้สรุปและประเมินค่าของคำตอบนักเรียนเองมีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยอิสระครูมีส่วนช่วยในการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้การเรียนรู้เป็นกระบวนการตลอดชีวิต (Lifelong Process) เพราะความรู้เท่าที่นักเรียนมีอยู่จะถูกนำมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ตลอดเวลาจึงทำให้ผู้เรียนไม่ล้าหลังทันเหตุการณ์ทันโลกและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้บรรลุผล (มณฑรา ธรรมบุศย์, 2552) และมีผู้วิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาแก้ปัญหาทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์คิดแก้ปัญหาและคิดอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น ครูผู้สอนก็ลดบทบาทของการเป็นผู้ควบคุมในชั้นเรียนลง แต่ผู้เรียนจะมีอำนาจในการจัดการควบคุมตนเอง

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการแก้ปัญหาของผู้เรียนและยังเป็นปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษาของประเทศมาโดยตลอด จากการศึกษาวิจัยของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) และการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการศึกษาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียนไทย (TIMSS) พบว่า นักเรียนไม่สามารถทำข้อทดสอบที่เป็นแบบอัตนัยด้วยการเขียนบรรยายได้และไม่สามารถคิดเชิงวิเคราะห์ได้พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบที่เป็นเหตุผลต่างๆ และการเขียนข้อความยาวๆ ไม่ได้ซึ่งส่งผลให้การแก้ปัญหาไม่ประสบผลสำเร็จ และยังพบอีกว่านักเรียนมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในทางลบจึงสะท้อนให้เห็นว่าเป็นปัญหามาจากการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการสอนเนื้อหาวิชาและการท่องจำมากกว่าการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรียบเรียงและการเขียนสื่อความหมาย ทำให้นักเรียนเก่งในการทำข้อสอบแบบใช้ความจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์ ส่งผลต่อการเขียนสื่อความเพื่อแสดงเหตุผลประกอบอันเนื่องมาจากไม่ได้เน้นกระบวนการให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึก

ปฏิบัติ (สุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์, 2554) ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ของ สุรารพิงค์ โนนศรีชัย (2552) จุฬาลักษณ์ ภูปัญญา (2553) จริญญา ภูสีฤทธิ์ (2553) กัตถัญญาตา บางโท (2554) ดวงเดือน ดวงดี (2554) อำพร อินทปัญญา (2554) และยุทธชัย ไชยคำภา (2557) พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานและการสอนตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถด้านคิดวิเคราะห์และแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ได้รวมทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบ (Model) การเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยนั้นครูผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์การแก้โจทย์ปัญหาและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น และเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเรียนรู้อุปสรรคการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ

2.2 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้อุปสรรคการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ

2.4 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างก่อนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ

2.5 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้อุปสรรคการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบสภาพปัญหาการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ

3.2 ได้รูปแบบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3.3 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ

3.4 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา ระหว่างก่อนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ

3.5 ทำให้ทราบความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 46 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับสลากเลือกมา 1 ห้องเรียน เนื่องจากนักเรียนแต่ละห้องเรียน มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ใกล้เคียงกันทุกห้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.20-0.80 มีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.8302 (3) แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา ซึ่งเป็นโจทย์ปัญหา แบบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ และ (4) แบบสอบถามความพึงพอใจซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Pair)

ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณโดยประยุกต์ร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ประกอบด้วยขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ได้แก่ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ซึ่งหมายถึง การสำรวจสภาพปัญหา โดยการสำรวจความต้องการในการจัดการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งในส่วนที่เป็นแนวโน้มความต้องการของผู้ใช้รูปแบบการเรียนรู้ ประสิทธิภาพ ความเชื่อของผู้พัฒนารูปแบบ ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง การประเมินโครงสร้างรูปแบบการเรียนรู้ หลังจากทำการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ แล้วดำเนินการวิเคราะห์เพื่อวางแผน กำหนดเป้าหมาย เนื้อหา กิจกรรม การวัดและประเมินผล รวมทั้งการจัดหาสื่อ/นวัตกรรม วัสดุ อุปกรณ์การสอน

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂) ได้แก่ การทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง การนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้ตามที่ต้องการแล้ว ไปใช้ตามจุดมุ่งหมายของผู้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส รายวิชาวิทยาศาสตร์

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) ได้แก่ การประเมินรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง การตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องเหมาะสม หรือประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้รูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์สอดคล้อง และสนองตอบความต้องการของผู้ใช้รูปแบบการเรียนรู้ให้มากที่สุด

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนรู้อุปกรณ์สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เกี่ยวกับทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ โดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ทั้งแบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า มีความสอดคล้อง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.00 ทุกรายการ

5.2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ มีประสิทธิภาพ 89.89/87.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.75 หรือคิดเป็นร้อยละ 75

5.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหาเรื่อง การคูณหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.4 ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.5 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง การคูณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning : PBL) เป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มุ่งนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโลกแห่งความเป็นจริงที่มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์อย่างหลากหลายโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อทำความเข้าใจปัญหาเชื่อมโยงปัญหาและระบุปัญหาให้ชัดเจนกำหนดแนวทางที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาศึกษาค้นคว้าสังเคราะห์ความรู้สรุปและประเมินค่าของคำตอบนักเรียนเองมีส่วนร่วมในการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยอิสระ และการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เป็นรูปแบบการเรียนรู้หนึ่งที่เหมาะสมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยให้ความสำคัญกับประสบการณ์และกระบวนการที่ได้มาซึ่งความรู้เน้นให้ผู้เรียนได้คิดและสร้างความรู้จากการเผชิญสถานการณ์ปัญหา แล้วเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ โดยการค้นหาและแสวงหาความรู้มาใช้แก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหานั้นด้วยตนเองและเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม ซึ่งการทำกิจกรรมกลุ่มยังช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีการตรวจสอบความคิดเห็น การยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผู้เรียนได้อภิปรายถึงแนวทางการแก้ปัญหา ให้เหตุผล สรุปสาระและหลักการของเรื่องที่เรียนได้อย่างชัดเจนช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นทีม มีความรับผิดชอบ รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์อีกด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้โจทย์ปัญหา เรื่องการคูณ ผู้วิจัยขอเสนอ ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

6.1.1 ครูผู้สอนควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านห้องเรียน สื่อวัสดุให้พร้อมก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กำกับกิจกรรมทุกระยะของการเรียน

6.1.2 ครูผู้สอนควรชี้แจงรายละเอียดกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจ ตามกระบวนการเรียนรู้ของการวิจัยครั้งนี้ ทั้งบทบาทรายบุคคลและกลุ่มร่วมมือ ในบริบทที่เหมาะสม มีส่วนช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จในกิจกรรมการเรียนรู้

6.1.3 ครูผู้สอนควรสังเกตเพื่อกระตุ้น เสริมแรง ให้กำลังใจนักเรียน และสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองในขณะที่ทำกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน

6.1.4 ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และการใช้เหตุผลในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนที่เหมาะสมท้าทายน่าสนใจอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงสถานการณ์ปัญหาที่มีความหลากหลาย และไม่ยากหรือซับซ้อนเกินไป รวมทั้งการจัดเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมการแก้ปัญหาสถานการณ์นั้นๆ

6.1.5 ควรสนับสนุนให้นักเรียนแต่ละคนมีอิสระในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ภายใต้การให้คำแนะนำของครูที่เหมาะสม และควรเลือกใช้ปัญหาที่ใกล้ตัวผู้เรียนให้มากเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ที่พึงประสงค์และมีความหมายสำหรับผู้เรียน

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลในระดับลึก และมีความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น อาจจะเป็นการวิจัยรายกรณีก็ได้ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์และบูรณาการหรือผสมผสานด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบอื่นๆ ที่เอื้อต่อทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล การแก้ปัญหากลุ่มและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์

6.2.2 ควรมีการปรับใช้แนวคิดพื้นฐานอื่นที่น่าสนใจ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น เช่น แนวคิดการประยุกต์ใช้พหุปัญญาหรือแนวคิดสมองเป็นฐาน แนวคิดสไตล์การเรียนรู้ แนวคิดการสะท้อนผลในการเรียนรู้ แนวคิดการค้นพบความรู้หรือแนวคิดการสืบเสาะความรู้

6.2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรตามอื่นๆ ในกรณีที่มีการใช้แนวคิดพื้นฐานการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เช่น การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ การคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ แนวคิดการนำตนเองในการเรียนรู้ การยอมรับนับถือตนเอง เจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ และความคงทนในการเรียนรู้คณิตศาสตร์

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จุฬาลักษณ์ ภูมิปัญญา. (2550). **การพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4) โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เจริญ ราคาแก้ว. (2551). **เจตคติที่มีต่อคณิตศาสตร์ของนักเรียนในชั้นเรียนที่สอนด้วยวิธีการแบบเปิด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Andrew A. Webster and Robert M. Riggs. (2006). A Quantitative Assessment of a Medicinal Chemistry Problem-based Learning Sequence. **American Journal of Pharmaceutical Education**. 70(4).1-6.
- Arends, R.J. (2002). **Learning to Teach**. 5th ed. Boston : McGraw-Hill.
- Barell, John. (1998). **PBL an Inquiry Approach**. Illinois : Skylight Training and Publishing Inc.
- Barrow, H.S. and R.M. Tamblyn. (1980). **Problem-Based Learning :An Approach to Medical Education**. New York :Springer.
- Torp, Linda and S. Sage. (1998). **Problem as Possibilities :Problem-based Learning forK-12**. Alexandria, Virginia :Association for Supervision and Curriculum Development.
- Wade, Eileen Gray. (1995). A Student of the Effects of a Constructivist-based Mathematics Problem-Solving Instructional on the Attitude, Self confidence, and Achievement of Post-fifth-grade Student. **DissertationAbstracts International**. 55(11). 3411-A.

Wilkerson, L. and W.H. Gijsselaers. (1996). **Bringing Problem-Based Learning to Higher Education : Theory and Practice.** San Francisco : Jossey-Bass.

8. กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นครชัย ชาญอุไร อาจารย์ประจำภาควิชา วิจัยและประเมินผล มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี และนางสุดสวาส โสพิลา ตำแหน่ง ครูเชี่ยวชาญ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา สำนักการศึกษาเทศบาล นครอุดรธานี ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องอย่างดียิ่ง ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

พฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

Behavior in school Management school The Good Governance of school
Administrators in Numsom school group Udontani Office of
Educational service Area 4

พาฝัน พระเห็นศร¹, ศิธาชัย ศรีอุดม^{1,2}, ภูมิชัย พลศักดิ์¹, ศักดา พันธุ์เพ็ง¹
Pafun Phrahensorn¹, Sritachai Sriudom^{1,2}, Poomchai Polsuk¹, Sukda Punpeng¹,
กฤตชญา วิเชียรเพริศ^{1,2}, สมเกียรติ อินทวงศ์^{1,2}
Kritchaya Wichanpers^{1,2}, and Somkriat Inthawong^{1,2}
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำแนกตาม เพศ ตำแหน่งงานปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 114 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเจาะจงแบ่งชั้นหรือตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) จากตาราง Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบเปรียบเทียบโดยใช้ค่าที ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารกับครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ว่ามีพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สรุปลักษณะพบมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน คือ

¹สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

²ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

ด้านหลักความรับผิดชอบ มีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักคุณธรรม ตามลำดับ และผลการเปรียบเทียบโดยจำแนกตามสถานะภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ในภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสบการณ์ ภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : 1. พฤติกรรมการบริหารโรงเรียน 2. หลักธรรมาภิบาล 3. ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนน้ำโสม

ABSTRACT

This objective of this research were to determine 1) studies the school administrator's administration under good governance principles 2) to compare the opinion of school administrator's administration under good governance principles by gender, current position, and work experience. There are 114 subjects of sample. The instrument used was a 5 rating scale questionnaire. 1) The state of administration according behavior in school management school the good governance of school administrators in administrators of Namsom School Group. Udontani office of educational service area 4 ,as whole was at the high level. When considered by aspect, 6 aspects were at the high level. They were : first the principle of responsiveness, the second was principle of participation, the third was the principle of transparency, the fourth was rule of Law the fifth was the principle of value ,and the last one was the principle of morality. 2) In the comparison of gender and position were significant differences at .05 level and the comparison by experience was not significant at .05 level

Keywords : 1. Behavior In School Management 2. Good government 3. The principle of morality administrators of Namsom school Group.

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น ซึ่งการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ในการบริหารประเทศมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนา

ศักยภาพของ “คน” ในทุกกลุ่ม ทุกภาคส่วนของสังคมไทย ให้มีพื้นฐานทางจิตใจ ที่ยึดมั่นใน “คุณธรรม” มีความซื่อสัตย์สุจริต และมี “ความรู้” อันเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้เกิด การประพฤติปฏิบัติตนได้อย่าง “มีเหตุผล” รู้จักสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทยที่เปิดกว้าง ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม โดยมีการปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐ ทั้งระบบราชการและรัฐวิสาหกิจ ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส เน้นบทบาท ในการอำนวยความสะดวก กำกับ ดูแล แทนการควบคุมและสั่งการเน้นการทำงานร่วมกันกับภาคส่วนต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 26) ส่วนสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองว่า นับจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน นับเป็นเวลา 16 ปี ของความพยายามปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ จากการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า หลายเรื่องประสบผลสำเร็จ ดังเช่น การปรับโครงสร้างหน่วยงานให้มีเอกภาพมากขึ้น ตัวอย่างได้แก่ การรวมทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการและสำนักนายกรัฐมนตรีเข้าเป็นกระทรวงเดียวกัน มีการจัดระเบียบบริหารราชการแบบเขตพื้นที่เป็นศูนย์กลาง มีการจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ สมศ. เป็นองค์กรมหาชน เพื่อประเมินคุณภาพภายนอกและรับรองมาตรฐานการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา การนำมหาวิทยาลัยออกนอกระบบราชการเพื่อความเป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหาร อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกหลายเรื่องที่มีปัญหาต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง และต่อยอด โดยเฉพาะคุณภาพด้านผู้เรียน ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหาร รวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ที่พบว่า มีโรงเรียนจำนวนมากไม่ได้มาตรฐานผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งการคิดวิเคราะห์ ใฝ่เรียนรู้ และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง คุณธรรมจริยธรรมในด้านครู คณาจารย์ พบว่า มีปัญหาขาดแคลนครู คณาจารย์ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม ไม่ได้คนเก่ง คนดี และใจรักมาเป็นครู คณาจารย์ ในด้านการบริหาร พบว่า ยังไม่มีการกระจายอำนาจการบริหารสู่โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเป้าหมาย รวมทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง การบริหารการศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจในอำนาจหน้าที่ในการบริหาร เพื่อให้ภารกิจของโรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทุกฝ่าย จะต้องมีส่วนร่วมในการบริหารอย่างจริงจัง โดยมีองค์กรอิสระทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้ปกครองและชุมชนคอยตรวจสอบการปฏิบัติงานของโรงเรียนในเรื่องนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 1-2) การบริหารด้วยระบบ “ธรรมาภิบาล” นับว่าเป็นหัวใจที่สำคัญยิ่งของทุกองค์กร ไม่ว่าจะป็นหน่วยงานราชการหรือเอกชน ที่จะต้องปรับตัวและเตรียมความพร้อมในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งในส่วนองภาครัฐในช่วงประชาธิปไตยยุคใหม่นี้ ทุกหน่วยงานควรได้ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 3 ประการ ได้แก่ การบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

การปรับเปลี่ยนบทบาทภาครัฐให้มีความเสมอภาคเป็นธรรมและการกระจายอำนาจมากขึ้น และสุดท้าย ควรบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบพหุภาคี เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสได้ร่วมกำหนดนโยบายและตัดสินใจด้วย และประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องนำการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือ ธรรมาภิบาลเข้ามาใช้อย่างจริงจัง (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542) จากหลักธรรมาภิบาลที่ได้กล่าวมานั้น ในการบริหารงานในโรงเรียนสามารถที่จะนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารโรงเรียนให้มีศักยภาพได้ดังที่ เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ ได้กล่าวว่า การบริหารงานในโรงเรียนนั้น โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อกำหนดแผนดำเนินงานและช่วยตัดสินใจซึ่งจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยดูแลการบริหารในรูปแบบที่เป็นธรรมและมีผลงานที่ดีมีประสิทธิภาพ (เจือจันทร์ จงสถิตอยู่, 2544, หน้า 5)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ได้กำหนดกลยุทธ์ในข้อ 4 ว่าด้วยการพัฒนาระบบการบริหาร จากแผนปฏิบัติการประจำปีกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม อำนาจหน้าที่และภารกิจเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป โดยกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ที่ตั้งสำนักงานกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม อยู่ที่โรงเรียนบ้านดงต้องดงพัฒนาประจักษ์ หมู่ที่ 12 ตำบลนางัว อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วยโรงเรียนทั้งหมด 9 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านนางัว โรงเรียนบ้านจำปาทอง โรงเรียนบ้านหยวก โรงเรียนบ้านท่าลี่ โรงเรียนบ้านทุ่งทอง โรงเรียนบ้านน้ำปู โรงเรียนบ้านหนองน้ำซุ่นโนนผางาม โรงเรียนบ้านดงต้องดงพัฒนาประจักษ์ โรงเรียนบ้านเจริญสุข (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4, 2558, หน้า 13)

จากเหตุผลความจำเป็นและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม เพื่อสะท้อนให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบถึงสภาพการบริหารโรงเรียนโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารมากขึ้นเพียงใด และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาการบริหารโรงเรียน และการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

2.2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำแนกตาม เพศ ตำแหน่งงานปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถทราบพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 สามารถใช้ผลการวิจัยนำไปกำหนดเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียน ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารโรงเรียน เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ อันอาจเกิดขึ้นจากการที่โรงเรียนมีสถานภาพเป็นนิติบุคคล

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ทั้งหมด 9 โรงเรียน จำนวน 163 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 114 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเจาะจงแบ่งชั้นหรือตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) จากตาราง Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ประกอบด้วย 6 หลัก คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักความโปร่งใส 3) หลักความรับผิดชอบ 4) หลักความคุ้มค่า 5) หลักการมีส่วนร่วม 6) หลักคุณธรรม การวิเคราะห์ข้อมูล 1)การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ และ 2)การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบเปรียบเทียบโดยใช้ค่าที (t - test)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 มีพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล สรุปโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.19) และด้านหลักความรับผิดชอบ มีการปฏิบัติมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.28) รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.30) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.31) หลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.36) หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.33) หลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.06$, SD = 0.31) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

5.1.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.33) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 ครูจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.78) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 14 การจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.85) และข้อ 27 ประเมินผลการปฏิบัติงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อเห็นว่าผู้รับการประเมินมีความพร้อมโดยมีแผนนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ มีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$ S.D. = 0.90)

5.1.2 ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.31) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 40 ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการในเรื่องที่สำคัญก่อนที่จะดำเนินการต่อไปทุกครั้ง มีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.95) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 17 ควบคุมดูแลบุคลากรการเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของโรงเรียน ให้เป็นไปตามความต้องการของคณะกรรมการโรงเรียนขั้นพื้นฐาน มีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.87) และข้อ 19 จัดทำแผนเสนอของบประมาณตามวิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.95)

5.1.3 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.28) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ข้อ 8 จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน

มีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.80) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 55 จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา มีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.83) และข้อ 11 จัดนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียน โดยให้ครูทุกคนมีสมุดนิเทศประจำตัวหรือสมุดเยี่ยมชั้นเรียน การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.81)

5.1.4 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.36) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ข้อ 51 มอบหมายให้ครูผู้สอนจัดเตรียมเอกสาร งานสื่อการสอนในเวลาที่ว่างจากการสอน มีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.94) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 5 ส่งเสริมให้ครูนำวัสดุในท้องถิ่นและวัสดุที่ใช้แล้ว มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.75) และข้อ 42 ส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานเป็นทีม การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 1.01)

5.1.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.30) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ข้อ 12 ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.62) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 22 มีการแต่งตั้งคณะทำงานจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้อทำการวิเคราะห์และจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.71) และ ข้อ 34 เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.75)

5.1.6 ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.31) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 29 มอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความสำคัญ เพื่อผลสัมฤทธิ์ของงาน มีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.93) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 10 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยคำนึงถึงสิทธิ โอกาสและความเสมอภาค การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.74) และข้อ 50 สร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ และความสามัคคี การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 1.01)

5.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุดรธานี เขต 4 จำแนกตามเพศ ตำแหน่งงานปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน

5.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการบริหารโรงเรียน
ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติ
กรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติ
กรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่ม
เครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ซึ่งมี 6 องค์ประกอบใน
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลัก
นิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ฉัตรชัย นาดี และคณะ (2555,
บทคัดย่อ) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า
การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านหลักคุณธรรม มีคะแนน
เฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้บริหารงานใน
โรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารโรงเรียน และเมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า

6.1.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ
เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 ครูจัดการเรียนการสอนโดยยึด
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 รองลงมา ได้แก่ ข้อ 14 การจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับ

เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม และ ข้อ 27 ประเมินผลการปฏิบัติงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อเห็นว่าผู้รับการประเมินมีความพร้อมโดยมีแผนนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ทับทิม ปันสา (2553, บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ หลักคุณธรรมรองลงมาได้แก่ หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลักนิติธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญเกี่ยวกับจัดการเรียนการสอนของครูโดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และ การจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ ให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

6.1.2 ด้านหลักความโปร่งใส โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 40 ขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการในเรื่องที่สำคัญก่อนที่จะดำเนินการต่อไปทุกครั้ง รองลงมา ได้แก่ ข้อ 17 ควบคุมดูแลบุคลากรการเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของโรงเรียน ให้เป็นไปตามความต้องการของคณะกรรมการโรงเรียนขั้นพื้นฐาน และข้อ 19 จัดทำแผนเสนอของบประมาณตามวิสัยทัศน์พันธกิจ และ เป้าประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน มีตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักผู้อำนวยการโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถมประจำปีการศึกษา 2557 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส ในภาพรวมความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนด้านหลักความโปร่งใส มีการบริหารงานอยู่ในระดับดีมาก และให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกกับผู้บริหารจัดให้มีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ตรงกับความเป็นจริง และพร้อมที่จะเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไป โดยมีการบริหารงานอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของโรงเรียน ให้เป็นไปตามความต้องการของคณะกรรมการโรงเรียนขั้นพื้นฐาน และ การจัดทำแผนเสนอของบประมาณตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าประสงค์ของโรงเรียน

6.1.3 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ข้อ 8 จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อ

หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 55 จัดทำ รายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และ ข้อ 11 จัดนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน โดยให้ครูทุกคนมีสมุดนิเทศประจำตัวหรือสมุดเยี่ยมชั้นเรียน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้อง ปุณฺณญาตา กาพย์คุ้ม (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่ามา-เทพพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาได้ใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ โดยหลักนิติธรรมได้บริหารงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ด้านหลักคุณธรรมได้บริหารงานอย่างมีศีลธรรม สร้างความยุติธรรม ปลอดภัยจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ด้านหลักความโปร่งใสได้ บริหารงานในโครงสร้างการบริหารงานทั้ง 4 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหารวิชาการ กลุ่มงานบริหาร งบประมาณ กลุ่มงานบริหารงานบุคคลและกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป โดยมีการควบคุม กำกับดูแล และ ตรวจสอบได้ด้านหลักความมีส่วนร่วมได้บริหารงานอย่างมีส่วนร่วมในการบริหารและการตัดสินใจทั้งครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา บุคคลในชุมชน รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงาน ภาคเอกชน ด้านหลักความมีส่วนร่วมได้บริหารงาน ด้านหลักความรับผิดชอบได้ บริหารงานบนพื้นฐานข้อมูลที่ ถูกต้อง ยอมรับผลดีและผลเสียจากการปฏิบัติงานอย่างรับผิดชอบ มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง เพื่อพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และด้านหลักความคุ้มค่า ได้บริหารงานโดยการจัดสรรและการ ใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างคุ้มค่า รวมทั้งการใช้ทรัพยากรได้อย่างรู้คุณค่า โดยการส่งเสริม การ สนับสนุน การรณรงค์การใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญเกี่ยวกับจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน และการจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

6.1.4 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อ พิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ข้อ 51 มอบหมายให้ครูผู้สอนจัดเตรียมเอกสาร งานสื่อการสอนในเวลาที่ว่างจากการสอน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 5 ส่งเสริมให้ครูนำวัสดุในท้องถิ่นและ วัสดุที่ใช้แล้ว มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน และข้อ 42 ส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานเป็นทีม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ สมคิด มาวงศ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็น ของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ และ ด้านหลักความ โปร่งใส 2) การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็น ของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตาม

ประสบการณ์ โดยรวม พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาด กลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมอบหมายให้ครูผู้สอนจัดเตรียมเอกสาร งานสื่อการสอนในเวลาที่ว่างจากการสอน และการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำงานเป็นทีม

6.1.5 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ข้อ 12 ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา รองลงมา ได้แก่ ข้อ 22 มีการแต่งตั้งคณะทำงานจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำการวิเคราะห์และจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และ ข้อ 34 เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับพรรณงาม แจ่มนิยม (2555, บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอปลายพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอปลายพระยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าในการบริหาร Service Area Office 6 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และการแต่งตั้งคณะทำงานจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทำการวิเคราะห์และจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน มีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

6.1.6 ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 29 มอบหมายให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความสำคัญ เพื่อผลสัมฤทธิ์ของงาน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 10 พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยคำนึงถึงสิทธิ โอกาสและความเสมอภาค และข้อ 50 สร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ และความสามัคคี ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ฉัตรชัย นาดี และคณะ (2555, บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านหลักคุณธรรม มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญ

เกี่ยวกับการมอบหมายให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความสำคัญ เพื่อผลสัมฤทธิ์ของงาน และ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยคำนึงถึงสิทธิ โอกาสและความเสมอภาค

6.2 การเปรียบเทียบจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่ เพศ ตำแหน่งและประสบการณ์ พบว่ามีความคิดเห็นต่อ พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ในภาพรวม เพศ ตำแหน่ง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประสบการณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ สมคิด มawang (2554, บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็น ของครูสังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็น ของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะ เพศชายและเพศหญิง ผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นต่างต่างกัน ส่วนประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันต่อพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.1.1 ควรให้มีการจัดการประชุมสัมมนาในโรงเรียน เพื่อให้ได้ ข้อมูลมาประกอบการอธิบายผลจากการวัดเชิงปริมาณร่วมด้วยเพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีการใช้หลักธรรมาภิบาลเหมือนหรือแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้

7.1.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร

7.1.3 ศึกษาประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกับสถานศึกษาหรือให้มีทัศนคติกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานโรงเรียนเพื่อจะได้เป็นแนวทางการปรับปรุง แก้ไข ให้เกิดการพัฒนาการบริหารของโรงเรียน

7.1.4 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในเชิงคุณภาพ

7.1.5 ควรขยายเครื่องมือในการศึกษาวิจัยให้กว้างขึ้น นอกเหนือจากแบบสอบถาม เช่น แบบสัมภาษณ์เพื่อได้วิสัยทัศน์ประกอบข้อมูลเชิงปริมาณ

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542.**

กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา ลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล.** กรุงเทพมหานคร : องค์การ
รับส่ง.

เกษม วัฒนชัย. (2546). **ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.

ฉัตรชัย นาคี และคณะ. (2558). **แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 9(ฉบับพิเศษ). 117-123.**

พระปรเมศวร์ ปญญาวิชโร. (2554). **ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอบรรพตพิสัย
จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**

พระมหาลา พิง อธิปญญา. (2554). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ
มัธยมจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2551). **หลักรัฐศาสนศาสตร์ แนวคิดและกระบวนการ.** กรุงเทพมหานคร :
ธรรมมถการพิมพ์.

สมคิด มาวงศ์. (2554). **การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนตาม
ความคิดเห็นของครู สังกัดโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด.
จันทบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.**

สุธรรม ส่งศิริ. (2553). **ธรรมาภิบาล.** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org>

Agere, Sam. (2000). **Promoting Good Governance : Principles, Practices and
Perspective.** London : Commonwealth Secretariat.

- Asian Development Bank. (1995). **Governance : Sound development management.**
Manila : ADB. Education and Psychological Measurement.
- Grindle, M. (2010). Governance exaggerating the importance of good governance.
Impact Research from Harvard Kennedy School. 3(1). 4.
- Marion, I. M. (2002). **Inclusion and Democracy.** New York: Oxford University Press.
The American.
- William Morris, American Heritage. (1982). **Heritage Dictionary.** 2nd college ed.
Boston: Houghton Mifflin.
- Tennekes, Joost Hendrik. (2005). **Donos and Good Governance: Analysis of a Policy
Discourse in the Netherland and Germany.** Ph.D. Dissertation, University
Twente.

ภาพสะท้อนและแนวคิดในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน
“พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ” ของ “วีรพร นิติประภา”
The Reflection and Concepts in the Novel South East Asian Writers Award,
“In Memory of the Memory of the Cat, Black Rose”
of Veeraporn Nitiprapha

พิไลวรรณ บัติสูงเนิน¹

Pilaiwan Butsungnoen

ปพิชญา พรหมกันธา²

Paphichaya Phromkantha

พัทธนันท์ พาป้อ³

Phatthanant Phapo

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนและแนวคิดในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน “พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ” ของ “วีรพร นิติประภา” จำนวน 34 ตอน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาเป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนและแนวคิดในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน “พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ” ของ “วีรพร นิติประภา” จำนวน 34 ตอน พบภาพสะท้อนและแนวคิดทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ ด้านการเมือง และด้านเศรษฐกิจ

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

²สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

³สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ด้านสังคม ปรากฏในนวนิยายมีทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ การปฏิวัติวัฒนธรรมจีน, การอยู่ภายใต้อำนาจผู้มีอิทธิพล, และยุคสมัยมาลามาไทย ด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ ปรากฏในนวนิยายมีทั้งหมด 6 ประเภท ได้แก่ 4 ภรรยา 8 ออนุ, การแต่งกายของชายชาวจีนในสมัยก่อน, การทำอาหารจีน, การเดินร่ำของชาติตะวันตกและพิธีแต่งงานในโบสถ์, ความเชื่อที่ว่าอิกานำข่าวไม่ดีมาให้ และการเชื่อถือเรื่องโชคกลาง ด้านการเมือง ปรากฏในนวนิยายมีทั้งหมด 10 ประเภท ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย, กบฏกบฏรัฐประหาร การลอบปลงพระชนม์รัชกาลที่ 8, สงครามจีนกับญี่ปุ่น (เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในจีน) และสงครามโลกครั้งที่ 2, รัฐประหารสมัยพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์, สงครามกลางเมืองของจีน การเปลี่ยนแปลงการปกครองของจีน (คอมมิวนิสต์), เหตุการณ์กบฏวังหลวง และคดีฆ่า 4 อติตรัฐมนตรี พ.ศ.2492, กบฏแมนฮัตตัน, คอมมิวนิสต์ประเทศไทย, การประท้วงรัฐบาลเวียดนามและ พ.ศ.2508 สงครามเวียดนามเหนือ-ใต้ ด้านเศรษฐกิจปรากฏในนวนิยายมีทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ การวางแผนด้านการค้า การทำธุรกิจกับต่างประเทศ, ภาวะแค้นหลังสงคราม และการทำธุรกิจร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ ได้ดังนี้ ด้านสังคม พบ 3 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 8.82 ด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ พบ 6 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 32.35 ด้านการเมือง พบ 10 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 88.23 ด้านเศรษฐกิจ พบ 3 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 11.76 ตามลำดับ

“พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวภูทาบดำ” เป็นงานเขียนที่มีการเลือกสรรคำมาใช้สื่อความคิดในแต่ละประเด็น จนเกิดภาพสะท้อนและแนวคิดในด้านต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งของคนไทยในทางความคิดด้านการเมือง จนมีผลกระทบที่ทำให้เกิดความแตกแยกระหว่างเพื่อน คนในครอบครัวและสังคม ประกอบกับเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ชีวิตมีความยากลำบาก รวมทั้งการเสนอแนะแนวทางที่ทำให้สังคมเป็นปกติสุข คือการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติที่ต้องเอื้อเฟื้อแบ่งปันและเห็นค่าความสำคัญของชีวิตอื่นเทียมเท่าตนเอง แสดงให้ประจักษ์ถึงปัญญาและความรู้แจ้งอันเกิดจากการเรียนรู้ความจริงและความเป็นไปของธรรมชาติของโลก จนเกิดเป็นความเข้าใจตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การอยู่ร่วมโลกเดียวกันของคนในสังคม

คำสำคัญ : 1. ภาพสะท้อนและแนวคิด 2. นวนิยาย 3. รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

ABSTRACT

The purpose of this research is to study The reflection and concepts in the novel South East Asian Writers Award, “In memory of the memory of the cat, Black

Rose” of Veeraporn Nitiprapha number 34 episodes The researcher presents the study is a descriptive analysis.

From the research of The reflection and concepts in the novel South East Asian Writers Award, Years 2561 “In memory of the memory of the cat, Black Rose” of Veeraporn Nitiprapha number 34 episodes The reflection and concepts all 4 aspects including Social, Culture and beliefs, political and economic.

The social, which appears in the novel are all 3 types including the China Cultural Revolution, Being under the power of influence, and The Malanamthai Generation. By Culture and Beliefs which appeared in the novels are all 6 types Include: Tradition 4 wives 8 minor wives, men's dress for the Chinese people in the past, Chinese cooking, the dance of the Western Nations and the wedding ceremony in the Church, Believing that the crow would bring the bad news come through and trusted in luck omen, The political which appears in the novel are all 10 categories include: The change of government in Thailand, The rebel takeover. Reign of the King RAMA 8, China's war with Japan, Floods in China and the 2nd World War, The coup period, Rear Admiral Tawan Thamrongnawasawat, China's civil war changes to Chinese rule (Communism), the palace rebellion and murder case against four former ministers, 2492, rebel Manhattan, communist country, The protests the government of Vietnam and The Vietnam War North – South in 2508 B.C. The Economy, which appears in the novel 3 types include of Commercial planning. Doing business with foreign countries, poverty status after the war. And do business together there will be the percent below : Social aspect find 3 types would be 8.82 percent. The culture and Beliefs find 6 categories would be 32.35 percent. The political find 10 types would be 88.23 percent. The economic find 3 types would be 11.76 percent.

“In memory of the memory of the cat, Black Rose” is writings are carefully chosen words used to communicate ideas in each issue until the reflections and concepts in various aspects clearly. Reflects the conflict in Thailand's political thought. With the impact that caused between the friends, family and society. Coupled with the economic recession makes life difficulties. As well as propose ways to make society a normal life is the coexistence between human and human. Human and nature. The generous sharing and see the importance of another life was himself. Intense intelligence and knowledge to inform resulting from learning the

truth and of the nature of the world as understanding of self in order to contribute to the world of the same persons in society.

Keywords : 1. The reflection and concepts 2. The novel 3. South East Asian Writers Award

1. ความสำคัญและที่ของปัญหาที่ทำการวิจัย

วรรณกรรมนวนิยายถือเป็นวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีที่ถ่ายทอดความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้สึก จินตนาการ ประสบการณ์ของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามสภาพเหตุการณ์ รวมทั้งวิถีชีวิตของคนในสังคม อันสะท้อนสภาพต่าง ๆ ของสังคม แฝงไปด้วยข้อคิดที่มีคุณค่า มีความน่าสนใจ เป็นประโยชน์ต่อการการศึกษาของผู้วิจัยและผู้สนใจ ซึ่งสอดคล้องกับพัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์ (2541, หน้า 1) ได้กล่าวว่าวรรณกรรมเป็นผลผลิตทางความคิดของมนุษย์ทั้งนวนิยาย เรื่องสั้น หรือบทร้อยกรอง จะประพันธ์ขึ้นมาจากจินตนาการและเหตุการณ์ที่เป็นจริง โดยที่ผู้ประพันธ์ก็เป็นบุคคลหนึ่งที่อยู่ในสังคม ดังนั้น เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นย่อมเป็นวัตถุดิบสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน บางครั้งอาจเป็นประสบการณ์ตรง บางครั้งอาจเป็นคำบอกเล่าจากผู้อื่นมาอีกต่อหนึ่ง และถ่ายทอดออกมาในรูปแบบการเขียน โดยมักจะเป็นเรื่องที่ผูกพันอยู่ชีวิตและสังคม ทำให้วรรณกรรมนั้นสะท้อนภาพของชีวิต และสังคมในแง่มุมใดมุมหนึ่ง ดังนั้นวรรณกรรมจึงมีฐานะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของสังคม ที่ช่วยให้เข้าใจสภาพชีวิตมนุษย์อีกทั้งความคิดทางการเมืองของผู้เขียน มักถูกกำหนดโดยสภาพวัตถุ หรือระบบของมนุษย์นั่นเอง หากพิจารณาต่อไปจะพบว่าระบบสังคมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ และวรรณกรรมเองก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม

นภัสร์ ทรงศิริสมบัติ (2553, หน้า 5) ได้กล่าวไว้ว่า นับตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา พัฒนาการของวรรณกรรมไทย แนวคิดของนักเขียนที่ถ่ายทอดในวรรณกรรมหรือนวนิยายได้เปลี่ยนแปลงไป จากที่เน้นเรื่องความรัก ความสวยงาม มาเป็นการเขียนเกี่ยวกับเรื่องความเป็นอยู่ และเงื่อนไขการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เนื่องมาจากการรับเอาองค์ความรู้จากชาติตะวันตก วรรณกรรมกับการเมือง จึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก ทั้งนี้ เพราะผู้เขียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมการเมือง และวรรณกรรมเป็นผลผลิตที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อสะท้อนภาพของสังคม เนื่องจากวรรณกรรมเกิดขึ้นเพื่อถ่ายทอดความคิดของมนุษย์ต่อสภาวะแวดล้อมในสังคมการเมืองทำให้เกิดการเติบโตทางความคิด ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าและการพัฒนาในแต่ละยุคสมัย ดังนั้น การที่จะสามารถทำความเข้าใจ ถึงสิ่งที่ถูกนำเสนอ ผ่านวรรณกรรมการเมือง จึงต้องพิจารณาเงื่อนไขหลายประการ ประกอบกัน ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาชนชั้นยุคสมัยสภาพสังคม และความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง วรรณกรรมการเมืองจึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการปลดปล่อยความ

กตตันทางสังคมการเมือง ที่ผู้เขียนประสบผ่านการเขียน และเกิดขึ้นเป็นนวนิยายการเมือง ดังนั้นวรรณกรรมจะประกอบไปด้วยความคิดเห็นของผู้เขียนปรากฏอยู่ อาจกล่าวได้ว่า เรื่องที่ถูกร้อยเรียง ถ้อยอักษรจนกลายเป็นวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ นั้นเกิดจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่อผู้เขียนแต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่มีความเกี่ยวข้องกับความคิดที่นักเขียนได้ถ่ายทอดออกมาผ่านวรรณกรรมผู้วิจัยมีความเชื่อว่า บริบทแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองส่งอิทธิพลต่อนักเขียนอย่างมาก เนื่องจากนักเขียนหลายท่านได้เขียนวรรณกรรมที่สะท้อนภาพของสังคมการเมือง ซึ่งในบางครั้งได้นำไปสู่การถูกควบคุมเนื้อหาโดยรัฐบาล เนื้อหาในนวนิยายอาจสร้างความไม่พอใจแก่รัฐบาล

จากพัฒนาการของนวนิยายการเมืองในสังคมไทยข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยาย กับบริบทของสังคมการเมืองในแต่ละยุคสมัยที่มีอิทธิพลต่อกันปัจจุบันนักเขียนหลายคนได้ทำการสอดแทรกความคิด และมุมมองทางการเมืองของตน เอาไว้ในงานเขียนของตนเอง โดยอ้างอิงกับบริบทของสังคม การเมืองที่ผู้เขียนได้ประสบและเขียนถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบทความ เรื่องสั้นและสารคดี รวมทั้งนวนิยาย โดยนักเขียนแต่ละท่านก็ได้นำเสนอ ความรู้ ความคิด มุมมอง และความเชื่อทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่ส่งอิทธิพลต่อตัวนักเขียนท่านนั้น สะท้อนออกมาในนวนิยายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงความคิดเห็นตามความคิดความเชื่อของตน โดยใช้นวนิยายเป็นเครื่องมือในการแสดงทรรศนะทางการเมือง

การศึกษาภาพสะท้อนวรรณกรรม จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษา โดยอาจจะนับได้ว่าเป็นวิธีหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการศึกษาอ้างอิงเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ความคิดและความเชื่อของนักเขียนต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม วีรพร นิติประภา (2561) เป็นนักเขียนที่มีความรู้ความสามารถ ที่มีแนวการเขียนหลากหลายรูปแบบ ใช้ศิลปะนำเสนอการเขียนที่แปลกใหม่ ไม่ยึดติดกับงานเขียนรูปแบบเดิมซึ่งลักษณะของงานเขียน นั้นจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง ประวัติศาสตร์ สังคม เพื่อนำเสนอปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ รวมทั้งอารมณ์ความคิดที่ซับซ้อนในตัวละคร ซึ่งไม่เพียงที่จะสะท้อนภาพสังคมแต่ก็จะกระตุ้นให้ผู้อ่านได้ตั้งคำถามกับโลกและสังคม รวมทั้งตนเองด้วย ประเด็นที่เฉียบคม ผสานแนวคิดหลายแนวในเรื่องเดียวกัน

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัย ภาพสะท้อนด้านสังคม วัฒนธรรมและความเชื่อ การเมือง และเศรษฐกิจ จากนวนิยาย เรื่อง “พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ” นวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม แห่งอาเซียน ประจำปี พ.ศ. 2561 ของวีรพร นิติประภา เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการวิจัยทั้งต่อผู้วิจัย และผู้ที่สนใจ รวมทั้งยังได้รู้และเข้าใจวิถีชีวิตของคนจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยในสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนและแนวคิดในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน เรื่อง พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำของ “วีรพร นิติประภา”

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้เข้าใจภาพสะท้อนที่ปรากฏในนวนิยาย “พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ”

3.2 ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยนวนิยายไปปรับใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

3.3 ทำให้ได้รู้และเข้าใจวิถีชีวิตของคนจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยในสมัยก่อน การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 และสามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องภาพสะท้อนและแนวคิดในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน “พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ” ของ “วีรพร นิติประภา” ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้น ดังนี้

4.1 ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

4.1.1 ขอบเขตด้านข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน ซีไรต์ “พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ” ของวีรพร นิติประภา ซึ่งมีจำนวน 34 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ดินแดนสุดหล้าฟ้าเขียว	ตอนที่ 2 ลูกอิจฉา
ตอนที่ 3 แมวกุหลาบดำ	ตอนที่ 4 ระบายแสงตะเกียง
ตอนที่ 5 กระถางกังไสลายเบญจมาศ	ตอนที่ 6 จันทรครึ่งดวง
ตอนที่ 7 ดวงตาหมาไกลโพ้น	ตอนที่ 8 หลิวเมืองจีนในดินแดนใต้
ตอนที่ 9 ตำรับกับข้าวของบัวใบ	ตอนที่ 10 ธารข้างฝือก
ตอนที่ 11 เจ็ดหมาเปื้อน	ตอนที่ 12 ที่พำนักแห่งจิตวิญญาณ
ตอนที่ 13 ปีกหยดน้ำตาแห่งของแมงเม่า	ตอนที่ 14 ห้องสายฝน
ตอนที่ 15 ครูพ่อไก่ขันกร่างยามเช้า	ตอนที่ 16 เวียงพายุสงบ
ตอนที่ 17 นักรบหญิงดึกดำบรรพ์	ตอนที่ 18 พระนครแห่งคว้นไฟ
ตอนที่ 19 บทเพลงนกขมิ้นเหลืองอ่อน	ตอนที่ 20 ความฝันของแม่น้ำ

ตอนที่ 21 เรือไม้จำลองของทหารเรือ	ตอนที่ 22 พุทธศักราชอัสตง
ตอนที่ 23 คนพเนจรหมอนหมิ่น	ตอนที่ 24 ซากุระในม่านหมอก
ตอนที่ 25 ลูกเลี้ยงเมื่อยอม	ตอนที่ 26 ตะวันพันดวง
ตอนที่ 27 บานประตูปิดตายไม่รู้จบ	ตอนที่ 28 ฆาตกรรมปลายจวัก
ตอนที่ 29 การมาของอีกาหิมะ	ตอนที่ 30 ละอองแสงสีเฝ้าถ่าน
ตอนที่ 31 โบทันแบ่งบานช้วนิรันดรในฟองแก้ว	ตอนที่ 32 ผู้หญิงที่สวยที่สุดในจักรวาล
ตอนที่ 33 ประเทศไร่ทรงจำ	ตอนที่ 34 รถไฟพระจันทร์

4.1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านสังคม ได้แก่ (1) การปฏิวัติวัฒนธรรมของจีน (2) การปรนนิบัติต่อผู้มีเส้นสายหรือมีอิทธิพล (3) ยุคสมัยมาลานาไทย

2) ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ ได้แก่ (1) ธรรมเนียม 4 ภรรยา 8 อนุ (2) การแต่งกายของชายชาวจีนสมัยก่อน (3) การทำอาหารจีน (4) การเดินรำของชาติ ตะวันตกและการแต่งงานในโบสถ์ (5) ความเชื่อที่ว่าอีกานำข่าวไม่ดีมาให้ (6) การเชื่อถือเรื่อง โชคลาง

3) ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านการเมือง ได้แก่ (1) การเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย (2) กบฏกบฏรัฐประหาร การลอบปลงพระชนม์รัชกาลที่ 8 (3) สงครามจีนกับญี่ปุ่น (เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในจีน) และสงครามโลกครั้งที่ 2 (4) การปฏิวัติสมัยพลตรีเรือถวัลย์ อารังนาวา สวัสดิ์ (5) สงครามกลางเมืองของจีนและการเปลี่ยนแปลงการปกครองของจีน (คอมมิวนิสต์) (6) เหตุการณ์กบฏวังหลวง และคดีฆ่า 4 อติธรรมมนตรี พ.ศ.2492 (7) กบฏแมนฮัตตัน (8) คอมมิวนิสต์ในประเทศไทย (9) การประท้วงรัฐบาลเวียดนาม (10) พ.ศ.2508 สงครามเวียดนามเหนือ-ใต้

4.1.2.1 ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ (1) การวางแผนด้านการค้า การทำธุรกิจกับต่างประเทศ (2) ภาวะแร้นแค้นหลังสงคราม (3) การทำธุรกิจร่วมกัน

4.2 ชั้นรวบรวมข้อมูล

4.2.1 รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 1) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนและแนวคิดด้านสังคม
- 2) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนและแนวคิดด้านเศรษฐกิจ
- 3) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนและแนวคิดด้านการเมือง
- 4) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนและแนวคิดด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ

4.2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลนวนิยายโดยการอ่าน ดู และฟังแล้วถ่ายทอดเป็นอักษรไทย จัดรูปแบบหมวดหมู่ ตามเนื้อหาของนวนิยาย โดยอาศัยขอบเขตทางด้านเวลา

4.2.3 รวบรวมแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาพสะท้อนและแนวคิดในนวนิยาย

4.3 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 วิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านสังคมตามแนวคิดของชนิตา รักษ์พลเมือง (2532)

4.3.2 วิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านวัฒนธรรมและความเชื่อตามแนวคิดของ ธวัช ปุณโณทก (2528) และฉัตรรา ขมะวรรณ (2536)

4.3.3 วิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านการเมืองตามแนวคิดของพัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์ (2541)

4.3.4 วิเคราะห์ภาพสะท้อนและแนวคิดด้านเศรษฐกิจตามแนวคิดของทับทิม วงศ์ประยูร (2526)

4.4 ชั้นนำเสนอ ผู้วิจัยนำเสนอโดยเรียบเรียงข้อมูลและเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

5. ผลการวิจัย

การศึกษาภาพสะท้อนและแนวคิดในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน “พุทธศักราชอสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ” ของ “วีรพร นิติประภา” ด้านสังคม วัฒนธรรมและความเชื่อ การเมือง และเศรษฐกิจ ในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน “พุทธศักราชอสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ” ของวีรพร นิติประภา นวนิยายรางวัลซีไรต์ประจำปี พ.ศ. 2561 ผู้วิจัยได้ศึกษาภาพสะท้อนในด้านต่าง ๆ ปรากฏในนวนิยาย และพรรณนาให้เห็นภาพที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้รวบรวมและจัดเรียงนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางค่าความถี่ภาพสะท้อนที่ปรากฏในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน “พุทธศักราชอสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ”

รายชื่อตอน	ภาพสะท้อน			
	ด้านสังคม	ด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ	ด้านการเมือง	ด้านเศรษฐกิจ
ตอนที่ 1 ดินแดนสุดห้ำฟ้าเขียว	--	--	--	--
ตอนที่ 2 ลูกอิจฉา			3	
ตอนที่ 3 แมวกุหลาบดำ				

รายชื่อตอน	ภาพสะท้อน			
	ด้านสังคม	ด้านวัฒนธรรม และความเชื่อ	ด้าน การเมือง	ด้าน เศรษฐกิจ
ตอนที่ 4 ระบำแสงตะเกียง			3	
ตอนที่ 5 กระจ่างกังไสลายเบญจมาศ			1	
ตอนที่ 6 จันทร์ครึ่งดวง		1		
ตอนที่ 7 ดวงตาหมาโกลโพน		1	1	
ตอนที่ 8 หลิวเมืองจีนในดินแดนใต้			4	1
ตอนที่ 9 ตำรับกับข้าวของบัววัยใบ้		1	2	
ตอนที่ 10 ธารซ่างเผือก		1	1	
ตอนที่ 11 เจ็ดหมาเปื้อ		2	2	1
ตอนที่ 12 ที่พำนักแห่งจิตวิญญาณ	1		1	
ตอนที่ 13 ปีกหยดน้ำตาแห่งของแมงเม่า			3	1
ตอนที่ 14 ห้องสายฝน		1	1	
ตอนที่ 15 ครูพ่อไก่ขันกร่างยามเช้า	1		1	
ตอนที่ 16 เวียงพายุงอบ	-	-	-	-
ตอนที่ 17 นักรบหญิงดึกดำบรรพ์		1		
ตอนที่ 18 พระนครแห่งควันไฟ			2	
ตอนที่ 19 บทเพลงนกขมิ้นเหลืองอ่อน	-	-	-	-
ตอนที่ 20 ความฝันของแม่น้ำ			2	
ตอนที่ 21 เรือไม้จำลองของทหารเรือ	-	-	-	-
ตอนที่ 22 พุทธศักราชอัสตง		1		
ตอนที่ 23 คนพเนจรหมอนหมิ่น	-	-	-	-
ตอนที่ 24 ซากุระในม่านหมอก	-	-	-	-
ตอนที่ 26 ตะวันพันดวง	-	-	-	-
ตอนที่ 27 บานประตูปิดตายไม่รู้จบ	1	1		
ตอนที่ 28 ฆาตกรรมปลายจวัก	-	-	-	-
ตอนที่ 29 การมาของอีกาหิมะ		1		
ตอนที่ 30 ละอองแสงสีเฝ้าถ่าน	-	-	-	-

รายชื่อตอน	ภาพสะท้อน			
	ด้านสังคม	ด้านวัฒนธรรม และความเชื่อ	ด้าน การเมือง	ด้าน เศรษฐกิจ
ตอนที่ 31 โปตัมแบ่งบานชั้วนรินทรในพง แก้ว	-	-	-	-
ตอนที่ 32 ผู้หญิงที่สวยงามที่สุดในจักรวาล			2	
ตอนที่ 33 ประเทศไร่ทรงจำ			1	
ตอนที่ 34 รถไปพระจันทร์	-	-	-	-
ความถี่	3	11	30	4
ร้อยละ	8.82	32.35	88.23	11.76

จากตารางที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ผู้วิจัยพบภาพสะท้อนปรากฏในนวนิยายจำนวน 4 ด้าน
ได้ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ ด้านการเมือง และด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

1. ด้านสังคม พบ 3 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 8.82
2. ด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ พบ 6 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 32.35
3. ด้านการเมือง พบ 10 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 88.23
4. ด้านเศรษฐกิจ พบ 3 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 11.76

6. สรุปผลการวิจัย

- 6.1 ภาพสะท้อนด้านสังคม พบ 3 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 8.82 ดังนี้
 - 6.1.1 การปฏิบัติวัฒนธรรมของจีน
 - 6.1.2 การปรนนิบัติต่อผู้มีเส้นสายหรือมีอิทธิพล
 - 6.1.3 ยุคสมัยมาลามาไทย
- 6.2 ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรมและความเชื่อ พบ 6 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 32.35 ดังนี้
 - 6.2.1 ธรรมเนียม 4 ภรรยา 8 อนุ
 - 6.2.2 การแต่งกายของชายชาวจีนสมัยก่อน
 - 6.2.3 การทำอาหารจีน
 - 6.2.4 การเดินรำของชาติตะวันตกและการแต่งงานในโบสถ์
 - 6.2.5 ความเชื่อที่ว่าอีกานำข่าวไม่ดีมาให้
 - 6.2.6 การเชื่อถือเรื่องโชคลาง

- 6.3 ภาพสะท้อนด้านการเมือง พบ 10 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 88.23 ดังนี้
- 6.3.1 การเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย
 - 6.3.2 กบฏกับรัฐประหาร การลอบปลงพระชนม์รัชกาลที่ 8
 - 6.3.3 สงครามจีนกับญี่ปุ่น (เหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในจีน) และสงครามโลกครั้งที่ 2
 - 6.3.4 การปฏิวัติสมัยพลตรีเรืออวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์
 - 6.3.5 สงครามกลางเมืองของจีนและการเปลี่ยนแปลงการปกครองของจีน (คอมมิวนิสต์)
 - 6.3.6 เหตุการณ์กบฏวังหลวง และคดีฆ่า 4 อดีตรัฐมนตรี พ.ศ.2492
 - 6.3.7 กบฏแมนฮัตตัน
 - 6.3.8 คอมมิวนิสต์ในประเทศไทย
 - 6.3.9 การประท้วงรัฐบาลเวียดนาม
 - 6.3.10 พ.ศ.2508 สงครามเวียดนามเหนือ-ใต้
- 6.4 ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ พบ 3 ประเภท คิดเป็นร้อยละ 11.76 ดังนี้
- 6.4.1 การวางแผนด้านการค้า การทำธุรกิจกับต่างประเทศ
 - 6.4.2 ภาวะแร้นแค้นหลังสงคราม
 - 6.4.3 การทำธุรกิจร่วมกัน

7. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาภาพสะท้อนในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนของ “วีรพร นิติประภา” จำนวน 34 ตอน อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ด้านภาพสะท้อนด้านสังคมที่ปรากฏในนวนิยาย เน้นการให้ความร่วมมือกันในสังคม ซึ่งส่งผลถึงการพัฒนาการใช้ชีวิตในสังคม อันได้แก่ การส่งเสริมคุณธรรมเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในสังคม เช่น ความอดทน ความสามัคคี ความมีเมตตากรุณา รวมทั้งการรู้จักหลักการดำเนินชีวิต เช่น การรู้จักพึ่งพาตนเอง ทำทุกอย่างให้ดีที่สุด ซึ่งหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เป็นต้นมาสามารถใช้ได้ในชีวิตจริง อีกทั้งยังเป็นรากฐานให้การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมอีกด้วย

ด้านภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรมและความเชื่อที่ปรากฏในนวนิยาย จะชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลวัฒนธรรมของชาติตะวันตกและตะวันออกที่มีต่อสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็น การแต่งงานในโบสถ์ การเดินรำลีลาศ และอาหารจีน รวมไปถึงด้านความเชื่อที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควบคุมสังคม สร้างความเป็นระเบียบ เรียบร้อยให้แก่สังคม เพราะในวัฒนธรรมจะมีทั้งความศรัทธา ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน ตลอดจนผลตอบแทนในการปฏิบัติและบทลงโทษเมื่อฝ่าฝืน

ด้านภาพสะท้อนด้านการเมืองที่ปรากฏในนวนิยาย จะชี้ให้เห็นถึงเหตุการณ์ด้านการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศในช่วงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 และสถานการณ์ด้านการเมือง

ที่เกิดขึ้นในประเทศจีนในช่วงเวลาดังกล่าว สะท้อนการทำงานของเจ้าที่รัฐบาลในสมัยต่าง ๆ เบื้องหลังของการเกิดสงคราม รวมไปถึงรูปแบบการปกครองของบ้านเมืองในขณะนั้น

ด้านภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจที่ปรากฏในนวนิยาย จะชี้ให้เห็นถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นหลังสงคราม ซึ่งประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจมาตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้มนุษย์ต้องต่อสู้ ดิ้นรน แสวงหารายได้ การประกอบกิจการเลี้ยงชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศ หลากทางการใช้ชีวิตในอนาคต เพราะความต้องการของมนุษย์มีอยู่อย่างไม่จำกัด

“ภาพสะท้อนและแนวคิดในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม แห่งอาเซียน “พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ” ของ “วีรพร นิติประภา” เป็นเรื่องเล่าของครอบครัวชาวจีนที่เข้ามาอยู่บนผืนแผ่นดินไทย การต่อสู้ดิ้นรนของชีวิตแต่ละรุ่นของครอบครัวใหญ่ เล่าคู่ขนานไปกับเหตุการณ์บ้านเมืองของไทยและจีนในสมัยก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475เป็นงานเขียนที่มีการเลือกสรรคำมาใช้สื่อความคิดในแต่ละประเด็น จนเกิดภาพสะท้อนและแนวคิดในด้านต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ทั้งยังสามารถใช้ภาษาที่เร้าอารมณ์ของผู้อ่าน คำที่ใช้แฝงไปด้วยข้อคิดที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ซึ่งแสดงถึงคุณภาพของผลงานการประพันธ์จนทำให้นวนิยายเรื่องนี้ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน และสร้างความประทับใจให้กับผู้อ่านเสมอมา

8. ข้อเสนอแนะ

- 8.1 ควรศึกษาภาพสะท้อนและแนวคิดในงานเขียนของผู้เขียนในเรื่องอื่น ๆ
- 8.2 ควรศึกษาภาพสะท้อนและแนวคิดในนวนิยาย เรื่องสั้นอื่น ๆ ของนักเขียนซีไรต์ท่านอื่น

9. เอกสารอ้างอิง

- ชนิตา รักษ์พลเมือง. (2532). **พื้นฐานการศึกษา : หลักการและแนวคิดทางสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทับทิม วงศ์ประยูร. (2526). **สังคมกับเศรษฐกิจ (SOCIETY AND ECONOMY)**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.
- ธวัช ปุณโณทก. (2528). **คติความเชื่อ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภัสร์ ทรงศิริสมบัติ. (2553). **นวนิยายกับการเมือง : พิจารณาอำนาจรัฐในนวนิยายผีไทย**. ภาคนิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นจาก <http://digi.library.tu.ac.th/thesis/po/1311/01title-tables.pdf>

- พัชรินทร์ อนันต์ศิริวัฒน์. (2541). รายงานการวิจัยวิเคราะห์แนวคิดทางการเมืองที่ปรากฏใน
วรรณกรรมไทย. ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยนเรศวร.
พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วีรพร นิติประภา. (2561). พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.

10. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาขาวิชาภาษาไทย ที่ให้โอกาสและสนับสนุนการทำวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบพระคุณ อาจารย์ปพิชญา พรหมกันธา ประธานกรรมการผู้ควบคุมการวิจัย อาจารย์พัชรินทร์ พาป้อ กรรมการผู้ควบคุมการวิจัย ที่ได้สละเวลาอันมีค่า ให้ข้อคิด คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเมตตาและความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนทำให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกเป็นเกียรติเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ปกครองที่ให้ความสำคัญ ให้การสนับสนุน และขอขอบพระคุณ คุณวีรพร นิติประภา ผู้เขียนนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน พุทธศักราชอัสตง กับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษานวนิยายในครั้งนี้ จนออกมาเป็นผลงานวิจัยฉบับนี้อย่างสมบูรณ์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขออุทิศคุณค่าละคุณประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยในครั้งนี้เพื่อบิดา มารดา ครู อาจารย์อันเป็นที่รักและเคารพ ตลอดจน ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวถึงและมิได้กล่าวถึง ในวิจัยฉบับนี้ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางด้านภาษาไทยให้แก่ผู้วิจัย

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

The Administration of Student Support System in The Basis Education,
Muang Nakhonchum school groups, Kamphaengphet Primary
Educational service Area office 1

ภัททิราภรณ์ จันทร์ประจักษ์¹, ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม^{1,2}, ดร.ภูมิชัย พลศักดิ์¹,
Pafun Phrahensorn, Asst. Prof. Dr.Sritachai Sriudom, Dr.Poomchai Polsuk,
ดร.ศักดา พันธุ์เพ็ง¹, ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ^{1,2},
Dr.Sukda Punpeng, Dr.Kritchaya Wicheanpers,
ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์^{1,2}
Dr.Somkriat Inthawong
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ใน 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.85) โดยเรียงลำดับด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.87) รองลงมาคือด้านการส่งเสริมนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.85) . ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับ

¹สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

²ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

มาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.84) ด้านการส่งต่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.86) และด้าน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

คำสำคัญ : 1. การบริหาร 2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ABSTRACT

The purpose of this research were to study the the administration of student support system in the basis education Muang Nakhonchum School Groups, Kamphaengphet primary educational Service Area Office 1. The samples of this research consisted of 92 teachers in the basic education Muang Nakhonchum School Groups. The instrument used to collect data was a 5 rating scale questionnaire. Data were analysis in terms of percentage, mean and standard deviation. The results were as follows: the administration of student support system in the basic education Muang Nakhonchum School Groups, Kamphaengphet primary educational Service Area Office 2 in all aspects in the high level ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.87). When considered the individual aspects, the known individual students ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.87). Followed by the level of screening of student ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.85), the promotion of student development ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.84), problem prevention and solution ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.86) and student transfer ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.84).

Keywords : 1. Administration 2. Student Support System

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญเพราะสาเหตุที่ว่ามนุษย์ เป็นกลไกที่ขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนซึ่งเป็นอนาคต ของชาติหากเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทางร่างกายจิตใจสติปัญญาความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรมและ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขมีความรอบรู้มีความเข้าใจมีทักษะในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลประหยัดคุ้มค่าและมี ประโยชน์สูงสุดจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 เป็นแผนยุทธศาสตร์ในระยะ ปานกลางที่มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ระยะยาวและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา” แสดงให้ เห็นว่าหากคนได้รับการพัฒนาในทุกๆด้านก็จะเกิดความสมบูรณ์ด้วยร่างกายจิตใจสติปัญญาเป็นคน

มีความรอบรู้มีคุณธรรมจริยธรรมความคิดวิเคราะห์พึ่งตนเองได้ก็จะทำให้ประชาชนมั่งคั่งมีความสุข สังคมเข้มแข็งประเทศชาติมีความมั่นคง นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 6 ได้กำหนดความ มุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจมีสติปัญญา มีความรู้มีคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและตามมาตรา 22 แนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการคือเรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขทั้งนี้การจัดการกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้ผู้รู้จักคิดเป็นทำเป็นรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาอีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 5)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานหนึ่งที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมีความชัดเจนมีการประสานงานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนรวมทั้งวิธีการกิจกรรมและเครื่องมือต่างๆที่ใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีแนวความคิดในการดำเนินงานกล่าวคือความแตกต่างระหว่างบุคคลนักเรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกันซึ่งแนวดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรมสามัญศึกษา, 2544, หน้า 5) กล่าวว่าเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายรวมถึงการส่งเสริมสิ่งที่เป็จุดเด่นของนักเรียนการป้องกันและการแก้ไขปัญหาโดยมีวิธีการและเครื่องมือของการดำเนินงานสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติดเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นนอกจากจะดำเนินการโดยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการสื่อสารเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้วในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่าปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์

ความวิตกกังวลความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เติบโตตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์และภาคภูมิใจ ในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตองงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 1)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 14) กล่าวว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากสถานศึกษา กระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เริ่มตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมายลำดับความสำคัญ กำหนดกิจกรรม/โครงการ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและมอบหมายหน้าที่การดำเนินการตามแผน ได้แก่ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันแก้ไขช่วยเหลือและการส่งต่อกรณีพิเศษกำกับติดตามและการประเมินผลสถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียนและแก้วิกฤตสังคม จึงควรนำกระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการ

จากความเป็นมาตามเหตุผลและสภาพที่ปรากฏดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงการบริหารจัดการช่วยเหลือนักเรียนที่ทำให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาซึ่งจะมีผลประโยชน์และคุณค่าต่อการพัฒนาคน การพัฒนาสังคมและการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบข้อมูลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครู ในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

3.2 ได้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 111 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 92 คน ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan.1970: 608) โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยสอบถามเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อ

4.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้ดำเนินการ ดังนี้

4.3.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการจากเอกสารต่างๆ

4.3.2 ศึกษา เอกสาร ตำรา ระเบียบ หลักสูตร งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

4.3.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 15 ด้าน

4.3.4 นำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาภาษาและสำนวนที่ใช้

4.3.5 นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอต่อนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความ

เหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษาและสำนวนที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย 3 คน คือ 1)นายบรรจบ ภูโสตา ผู้อำนวยการโรงเรียนราษฎร์ปริชาวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร 2)นางสาวพัชนีพร อินทรสุต ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพธิ์พัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ 3)นายอุดม อินทา ผู้อำนวยการโรงเรียนประชาสันติภาพ (วงศ์สุดใจอุปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1

4.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence : IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป สำหรับข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC ระหว่าง .60 – 1.00

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

4.4.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ที่สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย พิษณุโลก ดำเนินการออกหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้การเก็บข้อมูลจากประชากรจริง

4.4.2 จัดส่งแบบสอบถามไปครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้วยตนเองโดยผ่านหน่วยงานต้นสังกัด

4.4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนทั้งหมด แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป โดยที่แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 92 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 92 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ

4.5.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 แสดงว่า มีความคิดเห็นมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 แสดงว่า มีความคิดเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 แสดงว่า มีความคิดเห็นปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 แสดงว่า มีความคิดเห็นน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 แสดงว่า มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1พบว่า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม

ด้าน	การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในภาพรวม	ระดับการปฏิบัติจริง		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.40	0.84	ปานกลาง
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.95	0.87	มาก
3	ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.88	0.85	มาก
4	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.82	0.84	มาก
5	ด้านการส่งต่อ	3.67	0.86	มาก
เฉลี่ย		3.74	0.85	มาก

จากตาราง 1 แสดงว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.85) โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.87) รองลงมาคือด้านการส่งเสริมนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.85) . ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.84) ด้านการส่งต่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.86) และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาในรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ ครูประจำชั้นมีการจัดเตรียมข้อมูลแต่ละด้านของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.84) รองลงมาคือ ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูประจำชั้นในการให้ข้อมูลนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.82) และ

จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคลอย่างหลากหลาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11, S.D. = 0.82$) ตามลำดับ

ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95, S.D. = 0.87$) เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ มีการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14, S.D. = 0.85$) รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียน พิจารณาจากข้อมูลนักเรียนหลายๆ ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10, S.D. = 0.83$) และมีการจัดกลุ่มนักเรียนตามตัวชี้วัดของเกณฑ์อย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06, S.D. = 0.90$) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88, S.D. = 0.85$) เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนทุกคนทั้งกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14, S.D. = 0.84$) รองลงมาคือ ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการร่วมประชุมวางแผนแนวทางส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07, S.D. = 0.87$) และโรงเรียนมีการติดตามผลการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94, S.D. = 0.85$) ตามลำดับ

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82, S.D. = 0.84$) เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ ครูเก็บรักษาข้อมูลของนักเรียน ที่ได้รับความช่วยเหลือแก้ไขเป็นความลับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.84$) รองลงมา คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02, S.D. = 0.85$) และมีการเก็บแบบบันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียนไว้ในที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91, S.D. = 0.85$) ตามลำดับ

ด้านการส่งต่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.86$) เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนร่วมกันแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างเต็มความสามารถก่อนจะส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16, S.D. = 0.84$) รองลงมาคือ มีการรายงานผลการส่งต่อให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05, S.D. = 0.86$) และมีการประสานงานระหว่างครูประจำชั้นกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60, S.D. = 0.84$) ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองนครชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74, S.D. = 0.85$) ทั้งนี้ เป็นเพราะสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญ

ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการที่จะช่วยส่งเสริม พัฒนาป้องกันและแก้ไข ปัญหาให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่ เข้มแข็ง คุณภาพชีวิต ที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข เนื่องจากกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีขั้นตอนชัดเจน มีวิธีการ และเครื่องมือที่มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ ทำให้โรงเรียนสามารถ ดำเนินงานทั้ง 5 ขั้นตอนได้อย่างต่อเนื่องไม่ยุ่งยาก โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมส่งผลให้การดำเนินงานของ สถานศึกษาประสบความสำเร็จสูงนักเรียนอย่างแท้จริง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ บ้านเหล่า (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโคกโพธิ์ไชย ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโคกโพธิ์ไชยศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.84) พบว่า ครูที่ปรึกษามีการจัดเตรียมข้อมูลแต่ละด้านของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.84) ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกันมี พฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึง เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อ การคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหา ของนักเรียนได้อย่าง ถูกทาง สอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552: 8) ว่าครูที่ปรึกษาต้องมี ข้อมูลแต่ละด้านของนักเรียนเป็นพื้นฐานเพื่อประกอบการพิจารณาช่วยเหลือ เช่น ด้านความสามารถ ด้านการเรียนด้านสุขภาพ ด้านร่างกาย เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือ การคาดเดาโดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือ นักเรียนหรือการเกิดได้น้อยที่สุด

ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.87) พบว่า มีการ วิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.85) ทั้งนี้เป็นเพราะ สะดวกในการจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งส่งผลต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาของนักเรียนให้มีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมี ข้อมูลของนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้วิเคราะห์พฤติกรรม/คัดกรองนักเรียนเพื่อการ จัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลงและมีผลต่อความ รวดเร็วในการช่วยเหลือด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 7) ว่าการจัดกลุ่มนักเรียนตามพฤติกรรมนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแล ช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น

ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.85) พบว่า มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนทุกคนทั้งกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.84) ทั้งนี้เป็นเพราะการส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตัวเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติไม่กลายเป็นนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2557, หน้า 21) ว่าบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ต้องส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ สามารถส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.84) พบว่า ครูเก็บรักษาข้อมูลของนักเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือแก้ไขเป็นความลับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.84) ทั้งนี้เป็นเพราะครูตระหนักถึงเรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ให้การช่วยเหลือและแก้ไขไม่นำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนและไม่ให้เด็กที่ได้รับความช่วยเหลือเกิดความวิตกกังวล สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2552, หน้า 3) ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนัก ให้ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนอีกทั้งบันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่เหมาะสมเป็นความลับ

ด้านการส่งต่อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.86) พบว่า บุคลากร ทุกฝ่ายในโรงเรียนร่วมกันแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเต็มความสามารถก่อนจะส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.84) ทั้งนี้เป็นเพราะการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาสาเหตุของปัญหาครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับสาเหตุนั้นๆ เนื่องจากปัญหามิได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียวแต่อาจเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องเนื่องสัมพันธ์กัน ดังนั้นจึงมีการร่วมมือกันของทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเต็มที่ จนเกินขีดความสามารถของสถานศึกษาจึงส่งต่อภายนอก สอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551ข, หน้า 37) กรณีปัญหาของนักเรียนซับซ้อนเกินกว่าที่จะแก้ไขกันเอง ให้ส่งต่อไปยังครูแนะแนวฝ่ายปกครองหรือผู้มีทักษะ ความสามารถตรงกับลักษณะปัญหา

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

7.1.1 สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณตามแผนงานและโครงการระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน และศึกษาปัญหาของนักเรียนในทุกๆ ด้านก่อนดำเนินโครงการ

7.1.2 เมื่อมีนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรดำเนินการส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาจากภายนอกสถานศึกษาไปยังผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนทุกคนให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันและควรมีคู่มือให้ครูผู้ดำเนินงาน เพื่อศึกษาด้วยตนเอง

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ เช่น พฤติกรรมการบริหาร คุณลักษณะของครู เป็นต้น

7.2.2 ควรศึกษาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีอื่น เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลในสภาพที่เป็นจริงหรือข้อมูลในแง่มุมอื่น

7.2.3 ควรศึกษาความพึงพอใจในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน

7.2.4 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมของโรงเรียนตามความต้องการของนักเรียนต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

8. เอกสารอ้างอิง

- กมล สุมาลา. (2550). การพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2. ปริญาคุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- กรมสุขภาพจิต. (2552). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : ยูเร็นสอิมเมจกรุ๊ป.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). นโยบายปีการศึกษา 2557 – 2558 ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- เชาวลิต จินดารัตน์. (2551). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- พัชรภรณ์ เดชสุภา. (2551). ปัญหาการดำเนินงานจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มงคล จันดา. (2551). กระบวนการบริหารของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มานพ บุญสมพงษ์. (2550). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่จังหวัดตราด. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วนิดา ชนินทุยทวงค์. (2553). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ รสพ.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2548). การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนาขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ. กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม.
- สมศักดิ์ บ้านเหล่า. (2550). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547ก). การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- หัสพงค์ งานดี. (2551). การศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2552). Competency development roadmap (CDR). กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.
- Siebs, William Richard. (1999). An Evaluation of the effectiveness of a school within a school program designed to prevent high school dropouts in a

suburban high school. Retrieved November 14, 2013, from
<http://www.od.arc.nrru.ac.th/dao/detail.nsp>

Yuen, Man-tak. (2001). Efficacy beliefs in counseling and guidance among
guidance teachers in Hong Kong (China). Retrieved November 14, 2013,
from <http://www.od.arc.nrru.ac.th/dao/detail.nsp>

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Development of Learning Management Model According to the Theory of
Creative Work to Promote Creativity in Packaging Design
for Mathayomsuksa 3 students

ภูวดล เถลิ้มพล¹

Puwadon Chalermopol

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี
วัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการ
สร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตาม
ทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (3) เพื่อศึกษาผลการ
ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถใน

¹โรงเรียนประทาย อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา, สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
นครราชสีมา

การคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ (4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คือ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนประทาย การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี แนวคิดทฤษฎีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การสนทนากลุ่มของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนประทาย แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนประทาย แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/9 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนประทาย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ (1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) แผนการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ (5) แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์จากชิ้นงานบรรจุภัณฑ์ของนักเรียนและ (6) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เน้นกระบวนการทำงานกลุ่ม การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การปฏิบัติงานที่ได้มาจากกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ แปลกใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ในชิ้นงานประดิษฐ์

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ชิ้นงานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้สาระหลักระบบสังคม หลักการตอบสนอง สิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขในการนำไปใช้ โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ที่ระมัด 7 ส ของภูวดล เฉลิมพล ศูนย์นวัตกรรม(Puwadon Chalernpol's 7-Step Pyramid to innovation)ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ขั้นตอนที่ 2 แสวงหาความรู้ (Seek knowledge) ขั้นตอนที่ 3 สร้างระบบวิเคราะห์และออกแบบ(Create Analysis and Design system) ขั้นตอนที่ 4 สร้างสรรค้ชิ้นงาน(Create work) ขั้นตอนที่ 5 เสนอผลงานและ

วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์(Creative Presentations and criticisms) ขั้นตอนที่ 6 สรุปประเมินผล (Evaluation summary) และขั้นตอนที่ 7 ส่งเสริมสู่ความเป็นเลิศ (Promote excellence) เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.40/83.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2. การออกแบบบรรจุภัณฑ์ 3. ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์

ABSTRACT

Development of learning management model according to the theory of creative work to promote creativity in packaging design for Mathayomsuksa 3 students with the objectives 1) to study the basic information for developing a learning management model according to the theory of creative work to promote creativity in packaging design for Mathayomsuksa 3 students. 2) To create and find the effectiveness of the learning management model according to the theory of creative work to promote creativity in packaging design for Mathayomsuksa 3 students to be effective according to criteria 80/80 3) to study the results of the experiment using the learning management model according to the theory of creative work to promote creativity in packaging design for Mathayomsuksa 3 students and 4) To evaluate the use of learning management model according to the theory of creative work to promote creativity in packaging design for Mathayomsuksa3 students. The data source used in the study of basic information is school curriculum. Prathai School Learning management, learning strand, career and technology Concept of creative thinking ability Group discussion of teachers, subject

groups, career and technology learning Prathai School. The data source used to create and develop the learning management model is Mathayomsuksa 3 students. Semester 2, academic year 2017 Prathai School. Data source used in the study of the results of the trial and evaluation of learning management model is Mathayomsuksa 3/9 students, 2nd semester, academic year 2018, Prathai School. The tools used in the study were: 1) learning management model according to the theory of creative work (Constructionism) to promote creativity in packaging design for Mathayomsuksa 3 students. 2) Learning plan according to the learning management model 3) learning achievement test 4) creative thinking ability test 5) creative evaluation form from students' packaging and 6) a measure of student satisfaction towards learning by using the learning management model according to the theory of creative work (Constructionism) to promote creativity in packaging design for Mathayomsuksa 3 students, statistics used in data analysis, percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research found that

1. Information on current conditions and needs in learning management, career and technology focus on encouraging students to have skills of learners in the 21st century. focus on group work processes. Promoting creativity. The work that is derived from the student's creative process In order to obtain quality works that are innovative, creative in inventions

2. Learning management model according to the theory of creative work to promote creativity in packaging design for Mathayomsuksa 3 students, consisting of 8 elements, namely, principles, objectives, process of learning management, core topics, social systems, principles of response Support for learning management and conditions for use with the learning process of Puwadon Chalernpol's 7-Step Pyramid to innovation. Including step 1, inspire (Inspiration) Step 2 Seek knowledge Step 3 Create an analysis and design system Step 4 Create a work step 5 Proposal and review Creative Presentations and criticisms Step 6 Evaluation summary and step 7 Promote excellence When applied to field students, 30 people find it effective. Equal to 84.40 / 83.8 9 which is higher than the threshold set 80/80

3. Trial results Learning management model according to the theory of creative work to promote creativity in packaging design for Mathayomsuksa 3 students, learning achievement of students after studying is higher than before learning. With statistical significance at .01 level and the ability of creative thinking of students after studying higher than before learning with statistical significance at the level of .01

4. Students are satisfied with learning management by using learning management model. According to the theory of creative work to promote creativity in packaging design for Mathayomsuksa 3 students, in the overall picture at the highest level.

Keywords : 1. learning management model 2. Packaging design 3. Creative ability

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ยึดหลักการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความสมบูรณ์ มีทัศนคติ และพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทั้งใน และนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และจิตสาธารณะ พัฒนาศักยภาพ คนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า อาทิ ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนา ทักษะทางสมองและทางสังคมที่เหมาะสม เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ยกย่องคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ ปรับระบบบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้มีการจัดทรัพยากรร่วมกันให้มีขนาดและจำนวนที่เหมาะสม ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่ง เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิตลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางสุขภาพและโภชนาการที่เหมาะสมกับวัย ปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายและ ภาษีในการควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสุขภาพ ภาครัฐและปรับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ อาทิ ปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกันระหว่าง

สถานพยาบาลทุกสังกัดในเขตพื้นที่สุขภาพ พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับ สังคมสูงวัย อาทิ ผลักดันให้มีกฎหมายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว และ ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วม ร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง เน้นพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตาม ความเหมาะสม มีการเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลก ใน อนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดีที่ เน้นการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อ สุขภาพส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติเพื่อ ยกกระดับ ศักยภาพของประเทศ โดยจะมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรม ทำให้เกิดสิ่ง ใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ

จากประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยที่สอนรายวิชาการงานอาชีพ 6 และจากการ สอบถามครูผู้สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนประเทาย เกี่ยวกับสภาพปัญหาที่ พบในการจัดการเรียนรู้อาชีพกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยีซึ่งส่วนใหญ่กิจกรรม การเรียนรู้ได้เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติงานเป็นส่วนมาก พบปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ที่คล้าย ๆ กัน คือ การจัดการเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อาจเกิดจากหลายๆ องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบท ของนักเรียน 2) ขาดสิ่งเร้าหรือแรงจูงใจในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ 3) ขาด สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) นักเรียนขาดทักษะการปฏิบัติงาน 5) ผลการปฏิบัติงานของ นักเรียนอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าความสามารถของนักเรียน ขาดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน เป็นต้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ กำหนดไว้

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการ เรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จึงได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการ สร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยได้ศึกษาหลักการจัดการเรียนรู้อาชีพกลุ่มสาระการงานอาชีพ และเทคโนโลยีจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สภาพปัญหาการจัด กิจกรรมการเรียนรู้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมี ความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ดีขึ้นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เน้นการปฏิบัติจะทำให้ ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงเรียนรู้การแก้ปัญหาการทำงานอย่างมีระบบมีขั้นตอนรู้จักการวางแผนการทำงานฝึกการเป็นผู้นำฝึกการคิดวิเคราะห์การตัดสินใจและการประเมินตนเองสามารถนำ ความรู้ที่ได้ไปออกแบบและปฏิบัติการออกแบบบรรจุภัณฑ์ สามารถนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น OTOP

ได้ในอนาคต ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ขึ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานประดิษฐ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ซึ่งจะเป็ผลดีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. คำถามการวิจัย

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ขึ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 มีองค์ประกอบอะไรบ้าง มีกระบวนการอย่างไรและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ขึ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่

2.3 ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ขึ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่

2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ขึ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ขึ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.2 เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ขึ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3.3 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.4 เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80

4.2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4.3 นักเรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์จากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1 ประโยชน์ต่อความก้าวหน้าวงการวิชาชีพ คือได้นวัตกรรมที่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ได้จริง มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาวงการการศึกษาของไทยได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น

5.2 ประโยชน์ต่อนักเรียน คือ นักเรียนมีความรู้และทักษะการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติที่มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ของนักเรียนในรายวิชาการงานอาชีพ 6 สูงขึ้น ได้บรรจุภัณฑ์ที่แปลกใหม่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถต่อยอดพัฒนาสู่สินค้า OTOP นำไปสู่การสร้างอาชีพในอนาคตได้

5.3 ประโยชน์ต่อครูผู้สอน คือ เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีและกลุ่มสาระอื่น ๆ ต่อไป ตลอดจนเห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ ความสามารถในการคิด ทักษะการใช้ชีวิตให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

5.4 ประโยชน์ต่อผู้บริหาร คือ กระตุ้นให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญและสนับสนุนในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ การจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียนและการทำการวิจัยเต็มรูปแบบในโรงเรียนส่งผลให้ นักเรียน ครูและบุคลากรของโรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเห็นความสำคัญของการวิจัยและการศึกษา มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

5.5 ประโยชน์ต่อผู้ปกครองและชุมชน คือ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและช่วยถ่ายทอดความรู้ต่อผู้ปกครองและชุมชนได้เป็นอย่างดี นำไปสู่การผลิตชิ้นงานบรรจุภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ชุมชนมีอาชีพ มีรายได้ ในการดำรงชีวิตที่ดีต่อไป

6. วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรคขึ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คือ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนประทาย การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี แนวคิดทฤษฎีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การสนทนากลุ่มของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนประทาย แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนประทาย แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/9 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนประทาย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ (1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค
ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) แผนการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ (5) แบบประเมิน
ความคิดสร้างสรรค์จากชิ้นงานบรรจุภัณฑ์ของนักเรียนและ (6) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่
มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรคชิ้นงาน เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการ
ทดสอบค่าที (t-test)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and
Development) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตาม
ทฤษฎีการสร้างสรรคชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎี
การสร้างสรรคชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการ
สร้างสรรคชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค
ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3

7. ผลการวิจัย

7.1 ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยี มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เน้นกระบวนการทำงานกลุ่ม
การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การปฏิบัติงานที่ได้มาจากกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ แปลกใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ในชิ้นงานบรรจุภัณฑ์

7.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรคชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 8

องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้สาระหลักระบบสังคม หลักการตอบสนอง สิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขในการนำไปใช้ โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ (Seek knowledge) ขั้นที่ 3 สร้างระบบวิเคราะห์และออกแบบ (Create Analysis and Design system) ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์ชิ้นงาน (Create work) ขั้นที่ 5 เสนอผลงานและวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ (Creative Presentations and criticisms) ขั้นที่ 6 สรุปประเมินผล (Evaluation summary) ขั้นที่ 7 ส่งเสริมสู่ความเป็นเลิศ (Promote excellence) เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.40/83.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

7.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

7.4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

8. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

8.1 ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

8.1.1 สภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งสู่การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการใช้ชีวิตเน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สู่การปฏิบัติชิ้นงาน เพื่อให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนประทาย

8.1.2 แนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบหลักการแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของจอยซ์และเวลล์ และแนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิง

ระบบตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ของทีศนาฯ ซึ่งมีทั้ง 2 แนวคิดมีองค์ประกอบที่เหมาะสม และสอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

8.1.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ แนวคิดการสร้างสรรค์ชิ้นงานและแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ มุ่งส่งเสริมนักเรียน มีทักษะกระบวนการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีการแสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์และออกแบบ จากความคิดสร้างสรรค์ นำไปสู่การประดิษฐ์ บรรจุภัณฑ์ที่แปลกใหม่ สามารถนำไปต่อยอดสู่บรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน OTOP ได้อย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมการสร้างอาชีพได้ในอนาคต

8.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนประทาย โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนประทาย จำนวน 10 ท่าน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ พบว่า

สภาพปัจจุบัน คือ การจัดการเรียนรู่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนตามเนื้อหา ขาดสื่อการเรียนรู้อันช่วยให้มีการปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน โดยมีขั้นตอนที่สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว และเข้าใจได้ง่าย นำไปสู่ทักษะการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ชิ้นงานที่แปลกใหม่ ประณีต สวยงาม ขาดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ขาดทักษะการทำงาน กระบวนการทำงานกลุ่ม การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประดิษฐ์ชิ้นงานที่ไม่มีคุณภาพ รวมไปถึงการนำเสนอผลการปฏิบัติงาน โดยสังเกตจากชิ้นงานที่นักเรียนส่งงาน และการประเมินผลการเรียน ทั้งระหว่างจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้น

สภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้ชีวิตทักษะการใช้เทคโนโลยี เน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สู่การปฏิบัติชิ้นงาน เพื่อให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนประทาย

ความต้องการในการจัดการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่เน้นการปฏิบัติงานที่ได้มาจากกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ แปลกใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ในชิ้นงาน สามารถต่อยอดไปสู่บรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน OTOP นำไปสู่การสร้างอาชีพ และชุมชนเข้มแข็งได้ จึงต้องการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้อันให้นักเรียนได้เข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานนำไปสู่การปฏิบัติงานในการสร้างชิ้นงานของตนเองและกลุ่มอย่างภาคภูมิใจ ส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ โดยผ่านกระบวนการทำงาน การทำงานกลุ่ม เพื่อฝึกให้นักเรียน

มีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีส่งเสริมความสามารถในการคิด มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี และทักษะชีวิต ให้เป็นนักเรียนที่มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

8.2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

8.2.1 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้มีชื่อว่า “พีระมิต 7 ส ของภูวดล เฉลิมพล ศูนย์นวัตกรรม (Puwadon Chalerm Pol's 7-Step Pyramid to innovation)” มื่อองค์ประกอบดังนี้ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สาระหลัก ระบบสังคม หลักการตอบสนอง สิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขในการนำไปใช้ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ (Seek knowledge) ขั้นที่ 3 สร้างระบบวิเคราะห์และออกแบบ (Create Analysis and Design system) ขั้นที่ 4 สร้างสรรค์ชิ้นงาน (Create work) ขั้นที่ 5 เสนอผลงานและวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ (Creative Presentations and criticisms) ขั้นที่ 6 สรุปประเมินผล (Evaluation summary) ขั้นที่ 7 ส่งเสริมสู่ความเป็นเลิศ (Promote excellence) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม ได้แก่ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา แผนการจัดการศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนประทาย ศึกษาแนวคิดการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดสร้างสรรค์ อย่างมีขั้นตอนที่ถูกต้อง

8.2.2 การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์จากสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำไปหาประสิทธิภาพจากการทดลองแบบภาคสนาม (Filed Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.40/83.89หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำกิจกรรมและทำแบบทดสอบย่อยได้ถูกต้องและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งหมด ร้อยละ 84.40และค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้องของนักเรียนทั้งหมดร้อยละ 83.89ซึ่งแสดงว่า

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริงจากการสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดของนักเรียน ออกแบบ ประดิษฐ์ชิ้นงาน และนำเสนอผลงานที่จัดทำขึ้น นักเรียนฝึกปฏิบัติงานตามขั้นตอนการบวกรทำงาน และกระบวนการกลุ่มในการทำงานได้ดี มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้ดี มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ได้ดีและสามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มากขึ้นและหลากหลาย จากการสังเกตการณ์ปฏิบัติงานและประเมินชิ้นงานบรรจุภัณฑ์ของนักเรียนพบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มมีทักษะการปฏิบัติงานดีขึ้น ผลงานมีความประณีต สวยงาม มีการออกแบบที่ดีและนำมาสู่การประดิษฐ์ชิ้นงานได้ดีมาก มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ มีชิ้นงานที่แปลกใหม่และสามารถนำไปต่อยอดสู่บรรจุภัณฑ์สินค้าชุมชน OTOP ได้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น จึงมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนต์ชัย พงศกรณฤงษ์ (2552, หน้า 156) ที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ของนักเรียนช่วงอุตสาหกรรม ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนนี้มีชื่อเรียกว่า MARCE Model มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.13/89.81 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา ช่ออั้งชัย (2553, หน้า 188) ที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจาร์ณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.11/87.67 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์พิมใจใส (2553, หน้า 218) ที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ที่มีชื่อเรียกว่า PARCE Model มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.88/82.75 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

8.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

8.3.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.1 ทั้งนี้เนื่องมาจาก

รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ผ่านการตรวจสอบและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านกระบวนการทดลองใช้จนทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ขึ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีเนื้อหาเรื่อง การออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากการสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และคิดออกแบบ วางแผนการปฏิบัติงานประดิษฐ์ และลงมือประดิษฐ์ขึ้นงาน ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการค้นคว้า การลงมือปฏิบัติจริง เกิดการพัฒนาการการเรียนรู้พัฒนาการทางด้านการวิเคราะห์ และด้านการคิด ตลอดจนการตัดสินใจในการเลือกหรือการปฏิบัติงาน เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงเดือน เจริญฉิม (2552, หน้า 196) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างเสริมมโนทัศน์และแก้ปัญหาในวิชาฟิสิกส์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจในมโนทัศน์ทางฟิสิกส์ หลังการทดลองสูงกว่าการทดลองและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

8.3.2 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ขึ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากการสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และคิดออกแบบขึ้นงานที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์จากการได้แสวงหาความรู้ การวิเคราะห์ รวมถึงวางแผนการปฏิบัติงานประดิษฐ์บรรจุภัณฑ์ และลงมือประดิษฐ์ขึ้นงาน ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง ผ่านกระบวนการกลุ่ม ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ได้ขึ้นงานที่แปลกใหม่ สร้างสรรค้ สามารถใช้งานได้ดี ในการประเมินมีการประเมินผลทั้งระหว่างกระบวนการปฏิบัติงาน และประเมินเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ ส่งผลให้ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสูงขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของหทัยทิพย์ชมพูพันธ์ (2551, หน้า 82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยรูปแบบการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (CLE) กับรูปแบบการสอนแบบพาโนรามา (PANORAMA) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดย

รูปแบบการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (CLE) กับรูปแบบการสอนแบบพาโนรามา (PANORAMA) มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การศึกษาความคิดสร้างสรรค์จากชิ้นงานบรรจุกุณธ์ของนักเรียนเป็นการประเมินความคิดสร้างสรรค์จากชิ้นงานบรรจุกุณธ์ของนักเรียนซึ่งนักเรียนได้จัดทำชิ้นงานบรรจุกุณธ์ขึ้นมาโดยใช้แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์จากชิ้นงานบรรจุกุณธ์ของนักเรียนผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์จากชิ้นงานบรรจุกุณธ์ของนักเรียนจากคะแนนเต็ม 30 นักเรียนทั้งหมดทำคะแนนได้เฉลี่ย เท่ากับ 25.22 คิดเป็นร้อยละ 84.07 รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดมี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2. รูปแบบชิ้นงานมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความเป็นต้นแบบ/ไม่ซ้ำแบบ และ ข้อ 5. สามารถนำไปใช้งานในชีวิตประจำวันได้จริง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.33 จากผลการประเมินบ่งบอกได้ว่านักเรียนที่ได้เรียนรู้โดยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุกุณธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์จากชิ้นงานบรรจุกุณธ์ของนักเรียน ชิ้นงานบรรจุกุณธ์ที่นักเรียนได้จัดทำขึ้น ชิ้นงานมีความแปลกใหม่ แตกต่างจากทั่วไปใน รูปแบบชิ้นงานมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความเป็นต้นแบบและไม่ซ้ำแบบ มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าสามารถนำไปใช้งานในชีวิตประจำวันได้จริงชิ้นงานที่ประดิษฐ์ขึ้นมีความน่าสนใจ สามารถพัฒนาและต่อยอดเชิงพาณิชย์ซึ่งพบได้ในบางกลุ่มและเป็นส่วนมาก ส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุกุณธ์ของนักเรียนได้มากขึ้น

8.4 ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุกุณธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.57 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับนักเรียน โดยได้พิจารณาจากการตรวจสอบความต้องการของผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และศึกษาข้อมูลการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารแนวความคิดการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ หลักการและแนวคิด ADDIE Model ของเควินครุส (Kevin Kruse 2008, p. 1) แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และทฤษฎีการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน นักเรียนได้แสวงหาความรู้จากการสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นำความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์และออกแบบนำไปสู่การปฏิบัติงานประดิษฐ์จนประสบผลสำเร็จ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์งานประดิษฐ์ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา ช่ออั้งชัย (2553,

หน้า 188) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ขึ้นงาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้

9.1.1 รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์หรือชิ้นงานรวมถึงการสร้างสรรค้ขึ้นงานบรรจุภัณฑ์ตามที่ได้ออกแบบไว้ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบดังนั้นจึงควรศึกษาแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างลึกซึ้งเพื่อให้สามารถนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

9.1.2 การนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ในรายหน่วยการเรียนรู้อื่นโดยสามารถนำไปใช้ในทุกเนื้อหาประเภทเน้นทักษะเนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

9.1.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีตามรูปแบบการเรียนรู้ต้องใช้เวลาที่ต่อเนื่องกันอย่างเพียงพอในการทำกิจกรรมการประดิษฐ์ชิ้นงานบรรจุภัณฑ์ครูผู้สอนอาจจะให้นักเรียนปฏิบัติในเวลาว่างได้ เพื่อให้ได้ชิ้นงานที่มีคุณภาพและควรให้นักเรียนได้มีเวลาในการปฏิบัติให้เกิดการคิดอย่างเป็นระบบอย่างเพียงพอ

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.2.1 ควรมีการนำเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่นร่วมกับการสัมภาษณ์ เช่นการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอยิ่งขึ้นมาสังเคราะห์ครอบคลุมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

9.2.2 ควรมีการประเมินรูปแบบการเรียนรู้เชิงทฤษฎีโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้านอย่างหลากหลายเพื่อผลผลิตของการเรียนรู้ที่จะเกิดกับนักเรียน

9.2.3 ควรมีการวางแผนในการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการเรียนรู้หรือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของนักเรียนและห้องเรียนในแต่ละพื้นที่

10. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). **การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking).** พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพมหานคร : ชัคเชส มีเดีย.

คชาภุษา เหลี่ยมไธสง. (2554). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหาของนิสิตระดับอุดมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานวัดผลประเมินผล โรงเรียนประทาย. (2556). **สรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2554-2555 โรงเรียนประทาย.** นครราชสีมา : โรงเรียนประทาย

จิรพรรณ เลียงโรคาพาธ. (2554). **การออกแบบผลิตภัณฑ์.** (ออนไลน์). สืบค้น 25 ตุลาคม 2560.

จาก http://www.marketeer.co.th/inside_detail.php?inside_id=2892.

จิราภรณ์ พิมพ์ใจใส. (2553). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล.** วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุขภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชวลิต ชูกำแพง. (2553). **การวิจัยหลักสูตรและการสอน.** มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). **การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน. เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1 - 5.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). **ความคิดสร้างสรรค์.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แคมมณี. (2553). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แคมมณี. (2554). **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย.** พิมพ์ครั้งที่ 7.

กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

11. กิตติกรรมประกาศ

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรค้ขึ้นงาน (Constructionism) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุกณ์ท์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในครั้งนี้ ได้รับคำแนะนำ และคำปรึกษาจากคณะผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้ (1)ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย ภูเจริญ คณะบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (2)ดร.พรวิมล ระวินประโคน ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุริรัมย์ เขต 2 (3)ผศ.ดร.สิทธิศักดิ์ จำปาแดง อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (4)นายเชาวลิต สาทร์นอก ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนประทาย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา (5)นางรุ่งทิพย์ ณะทองพิทักษ์ ครูเชี่ยวชาญและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนประทาย อำเภอประทายจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนกระทั่งการวิจัยเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ขอขอบคุณ นายสุรชาติ คำชู ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนประทาย ที่ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประทาย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวอันเป็นที่รักทุกคน คณะครูโรงเรียนประทาย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจในการดำเนินการวิจัยมาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนกระทั่งการวิจัยเสร็จสิ้นและผลการวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

สภาพการบริหารงานโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคอนารักษ์อุปถัมภ์”
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39
School Administration of Chumseangsongkram School in Secondary
Educational Service Area Office, Area 39

มนูญ บุษพาพวง¹, ผศ.ดร.ประวีติ ยงบุตร^{1,2}, ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ^{1,2},
Manoon Buphapuang, Asst. Prof. Dr.Prawat Yongbut, Asst. Prof. Dr.Manop Ketmek,
ดร.ชวลิต จันทร์ศรี¹, ดร.ภูมิชัย พลศักดิ์¹,
Dr.Chawalit Chunsri, Dr.Poomchai Polsuk¹
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคอนารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 และ 2) เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคอนารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคอนารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ปีการศึกษา 2558 โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 29 สั “อุตรคอนารักษ์อุปถัมภ์” สอบถามสภาพการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงครามได้แก่ แบบงักัด

¹ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

² ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

สำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานของโรงเรียนชุมแสงสงคราม สังกัดสำนักงานเขต “อุดรธรรักษ์อุบลัมภ์” ตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล มีสภาพการบริหารงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ตามลำดับ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานของโรงเรียนชุมแสงสงคราม ขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตสังกัดสำนักงาน “อุดรธรรักษ์อุบลัมภ์” 39 พบว่า ควรมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดสรรงบประมาณ การเงิน การจัดซื้อ จัดจ้าง โปร่งใสตรวจสอบได้ จัดอัตรากำลังให้มีความเหมาะสม ตรงกับความรู้ความสามารถ และควรจัดบริการด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : การบริหารงานโรงเรียน

ABSTRACT

The objectives aims 1) to study school the administration of School Administration of Chumseangsongkram School in Secondary Educational Service Area Office, Area 39 2) to study the problems and suggestions of School Administration of Chumseangsongkram School in Secondary Educational Service Area Office, Area 39 . The populations used in the study are samples that 29 of the administrators and teachers from Chumseangsongkram school. Instruments used in the study are the questionnaires, divided into 5 levels. The statistics used in the data analysis are frequency distribution, percentage, arithmetic mean and standard deviation. The study results showed that school administration of Chumseangsongkram School in Secondary Educational Service Area Office, Area 39 in the overall of 4 ways was in the high level. Considering as individual aspects, the highest mean score was personnel administration followed by academic administration, budget administration and general administration respectively. And the problems and suggestions should improvement of the School Education Curriculum consistent with the Basic Education Core Curriculum B.E.2551, The budget ceiling, finance and the procurement in school work with integrity, comply with the requirements of accountability, put the right man to the right job, Service of educational technology should be increased.

Keyword : School Administration

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สภาพสังคมและเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้ประชาชนทุกคนในประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมและมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการรองรับในการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นนี้ การศึกษาถือว่าเป็นตัวขับเคลื่อนที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้มีความพร้อมและเข้มแข็ง พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาและการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ได้บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และมาตรา 80 วรรค 3 ได้บัญญัติว่า รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) และสอดคล้องกับแนวนโยบายในหมวดที่ 5 การบริหารและจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามที่กำหนดในกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) โดยมีแนวนโยบายประการหนึ่งว่า เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยเร่งการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

การประเมินของการจัดการโรงเรียนเป็นฐาน (Assessment of school-base management, 1996 : 1 , อ้างอิงใน สุมนา กำเนิดมี, 2551 : 2) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นการกระจายอำนาจการควบคุมจากส่วนกลางไปยังชุมชนและโรงเรียนมีส่วนร่วมได้มีอำนาจในการควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนมากขึ้น และทำให้ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนเป็นที่ยอมรับมากขึ้นด้วย การกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้มีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจ การบริการศึกษาทั้งด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2556, หน้า 61) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น เป็นแนวคิดของการกระจายอำนาจในการจัดการและการบริหารการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง โดยให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และคล่องตัวในการจัดการทั้งทางด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปมากที่สุด

โรงเรียนชุมแสงสงคราม “อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์” ตำบลชุมแสงสงคราม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษาประจำตำบล เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีการบริหารงานแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป แต่สภาพการบริหารงานของสถานศึกษา พบว่า การบริหารงานของสถานศึกษายังพบปัญหาในการดำเนินงานในการบริหารจัดการด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาในหลายประเด็นปัญหา (รายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนชุมแสงสงคราม “อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์, 2557)

จากสภาพการบริหารงานของสถานศึกษา ในการดำเนินงานการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาของงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดไว้ กับนักเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานของโรงเรียนชุมแสงสงคราม “อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์” เพื่อที่จะได้นำข้อมูลและผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ ตามที่ได้รับมอบหมายในการสร้างอนาคตให้กับนักเรียน สังคม และประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบสภาพการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 เพื่อใช้เป็นข้อมูล และหาแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 29 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ปีการศึกษา 2558 โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป

4.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้า สภาพการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ได้ดำเนินการ ดังนี้

4.3.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการจากเอกสารต่างๆ

4.3.2 ศึกษา เอกสาร ตำรา ระเบียบ หลักสูตร งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

4.3.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานของโรงเรียน
ชุมแสงสงคราม “อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 จำนวนตาม
4 ด้าน

4.3.4 นำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้าน
เนื้อหาภาษาและสำนวนที่ใช้

4.3.5 นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอ
ต่อนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความ
เหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษาและสำนวนที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย 3 คน คือ 1) นายเมธี ศรี
รัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมแสงสงคราม “อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 จังหวัดพิษณุโลก 2) ดร.พยัพ อนันนินล ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาภรณ
ราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 จังหวัดพิษณุโลก 3) ดร.จิรา
ภรณ์ เอ็มเอี่ยม รองผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 39 จังหวัดพิษณุโลก

4.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความ
สอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence : IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยความ
คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป สำหรับข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC ระหว่าง .60 – 1.00

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์
สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพิษณุโลกดำเนินการออก หนังสือเพื่อขอความ
อนุเคราะห์ให้การเก็บข้อมูลจากประชากรจริง 2) จัดส่งแบบสอบถามไปผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียน
ชุมแสงสงคราม “อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ด้วยตนเอง
โดยผ่านหน่วยงานต้นสังกัด 3) ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์
เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนทั้งหมด แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป โดยที่แบบสอบถามที่
ส่งไปจำนวน 29 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 29 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไป
ทั้งหมด

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ

4.5.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารของโรงเรียนชุมแสงสงคราม
“อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (μ) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบ่งเป็น 5
ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารงานในระดับน้อยที่สุด

4.5.3 ข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามเกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะในการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 จะนำเสนอใน เชิงพรรณนา เพื่อให้เห็นถึงสภาพในการบริหารงาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารงานโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ในภาพรวม

ด้าน	สภาพการบริหารงานโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ในภาพรวม	ระดับการปฏิบัติจริง		
		μ	σ	ระดับ
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.25	0.53	มาก
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	4.24	0.54	มาก
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.30	0.63	มาก
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.18	0.49	มาก
เฉลี่ย		4.24	0.49	มาก

จากตาราง 1 แสดงว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า สภาพการบริหารงานโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 พบว่า ในภาพรวมสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.49$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลมีสภาพการบริหารงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.30$)อยู่ในระดับ

มาก รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\mu = 4.25$) อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงบประมาณ ($\mu = 4.24$) อยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารทั่วไป ($\mu = 4.18$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับเมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ในภาพรวมสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.53$) และเมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52$) และสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.52$) รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$) และน้อยที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน และองค์กรภายนอกตามความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.86$) ตามลำดับ

ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า ในภาพรวมสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.54$) และเมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดหาพัสดุ การจัดซื้อ จัดจ้าง และมีการควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุถูกต้องตามระเบียบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55$) และสถานศึกษามีการจัดทำเอกสาร หลักฐานประกอบการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงินถูกต้องและเป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55$) รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดทำบัญชี พัสดุ ครุภัณฑ์ ถูกต้องตามระเบียบและเป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52$) และน้อยที่สุด ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมวิเคราะห์ พัฒนานโยบายการจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนการศึกษาให้มีความเหมาะสมกับงบประมาณอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$) ตามลำดับ

ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ในภาพรวมสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.63$) และเมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนประวัติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกต้อง เป็นระบบครบถ้วนและเป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.48$) รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีการแจ้งภาระงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การประเมินผลงานแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$) และน้อยที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นธรรมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.03$) ตามลำดับ

ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า ในภาพรวมสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.49$) และเมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดระบบฐานข้อมูล สารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาและ

สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$) รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีจัดทำสำมะโนนักเรียน กำหนดแนวทางการรับนักเรียนและจัดสรรโอกาสทาง การศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$) และน้อยที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดหาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้บริการงานทางการศึกษาด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.97$) ตามลำดับ

5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุดรคณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 สรุปได้ดังนี้

5.2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ

1) เนื่องจากบุคลากรทางฝ่ายมีน้อย จึงทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานด้อยลง จึงอยากเพิ่มบุคลากร หรือมีเจ้าหน้าที่ในการทำงานเพิ่มขึ้น

2) ควรมีการพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุง ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3) หลักสูตรสถานศึกษาควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย

4) ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรในแต่ละปี และชี้แจงให้คณะครูทราบถึงการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ รวมถึงหลักสูตรทวิศึกษา การจัดชั่วโมงเรียน เป็นต้น

5.2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

1) บริการโปร่งใส และตามความสำคัญให้มากที่สุด

2) การจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็น และจุดเน้นที่ควรส่งเสริมในแต่ละปี

5.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

1) พัฒนาบุคลากรให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม

2) การวางแผนจัดบุคลากรกับภาระงานต่าง ๆ ควรมีความเหมาะสม ตรงกับความรู้ความสามารถ

5.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

1) ควรจัดความสำคัญของการแก้ปัญหาในการบริหารทั่วไป

2) การให้บริการด้านเทคโนโลยี ทางการศึกษา ควรเพิ่มให้มากขึ้น

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากสภาพการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุดรคณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ในภาพรวมสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลมีสภาพการบริหารงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป

ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมนา กำเนิดมี (2551, หน้า 88-92) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การกระจายอำนาจบริหารการศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ซึ่งพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ และสอดคล้องกับ ศักดิ์ดีตา แดงเถิน (2555, หน้า 173-181) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักการบริหารแบบมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทศนะครูในสำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ทศนะต่อการบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหาร งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ทุกด้านมีการบริหารอยู่ในระดับมาก

6.1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนประวัติของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาถูกต้อง เป็นระบบครบถ้วนและเป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจณี โชติสุข และกิตติยา ทองแกมมาก (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงสุด พบว่า ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและตามความคิดเห็นของนักเรียนเหมือนกัน คือ โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาสื่อและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความ เข้มแข็งทางวิชาการ และตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความ เข้มแข็งทางวิชาการ และด้านการพัฒนาและใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามลำดับ ส่วน อันดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องกับ วาสนา กล่อมคง (2556, หน้า 73-75) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูในกลุ่มเครือข่าย อำเภอชาติตระการ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

6.1.2 ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดหาพัสดุ การจัดซื้อ จัดจ้าง และมีการควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุถูกต้องตามระเบียบอยู่ในระดับมากที่สุดและสถานศึกษามีการจัดทำ เอกสาร หลักฐานประกอบการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงินถูกต้อง และเป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับบงลักษณ์ พรหมพา และสมลักษณ์ พรหมมี

เนตร (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า สภาพการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6.1.3 ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนประวัติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาถูกต้อง เป็นระบบครบถ้วนและเป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีการแจ้งภาระงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การประเมินผลงานแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ วรรณา พัฒนเจริญวงศ์ (2549 , บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ คือ ด้านการสร้างและบำรุงขวัญบุคลากร ด้านการวางแผนบุคลากร และด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน

6.1.4 ด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดระบบฐานข้อมูล สารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาและสอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวภาค พงษา (2552, หน้า 111-113) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพการบริหารทั่วไป ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุบลราชธานี เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารทั่วไปตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุบลราชธานี เขต 1 และเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานทั่วไปของข้าราชการครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารทั่วไป ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุบลราชธานี เขต 1 ทั้งด้านการดำเนินงานธุรการ ด้านเทคโนโลยีและระบบเครือข่ายสารสนเทศ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการระบบการควบคุมภายใน อยู่ในระดับมาก

6.2 ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุดรคุณารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 พบว่า

6.2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรมากขึ้นให้มีความเหมาะสมของภาระงาน อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงาน และควรมีการพัฒนา ปรับปรุง หลักสูตร

สถานศึกษาในแต่ละปีให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมเกี่ยวหลักสูตรของสถานศึกษาและแจ้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ เช่น หลักสูตรทวิศึกษา การจัดชั่วโมงเรียน เป็นต้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ถ้าอัตรากำลังของบุคลากรด้านการบริหารงานวิชาการมีจำนวนน้อย ซึ่งส่งผลให้ไม่มีความสมดุลในบางภาระงาน อีกทั้งมีการย้ายของข้าราชการครูบ่อยครั้ง และโรงเรียนชุมชนส่งเสริม “อุดรคนารักษ์อุปถัมภ์” ได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ชื่อว่า หลักสูตรทวิศึกษา เพื่อรองรับและสอดคล้องกับบริบทของสภาพแวดล้อมของชุมชนด้านอาชีพโดยความร่วมมือกับวิทยาลัยพาณิชย์การบึงพระและวิทยาลัยเทคนิคสองแควซึ่งอาจทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดความเข้าใจในระบบงานในระยะเริ่มต้น

6.2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ควรตระหนักในการบริการที่โปร่งใส ตามลำดับความสำคัญ การจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็น และจุดเน้นที่ควรส่งเสริมในแต่ละปี ทั้งนี้อันเนื่องมาจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีอยู่อย่างจำกัด และการบริหารงบประมาณเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ทรัพย์สิน การจัดซื้อ จัดจ้าง ซึ่งต้องการการทำงานที่เป็นระบบ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ความโปร่งใสในการบริหารจัดการ ตรวจสอบได้ จึงจะทำให้องค์กรนั้นพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Luther Gulick and Lyndall Urwick: POSCoRB ข้อหนึ่งที่สำคัญในการบริหารราชการคือ งบประมาณ (Budgeting: B) ว่าเป็นหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการควบคุมงบประมาณด้านการเงินการบัญชี

6.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ควรวางแผนอัตรากำลังของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมกับภาระงาน ตรงกับความรู้ความสามารถ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำงานของบุคลากรที่ไม่ตรงกับความถนัด ความรู้ความสามารถ จัดลงในงานที่ว่าง แต่อาจจะไม่ใช่งานที่ถนัดหรือตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Max Weber ในเรื่องระบบการคัดเลือกคนนั้นต้องกระทำอย่างเป็นทางการ ถูกคัดเลือกมาตามความสามารถและคุณสมบัติ ซึ่งแสดงให้เห็นด้วยการฝึกอบรม การศึกษาที่ได้รับ และการจัดให้มีระบบการคัดเลือกหรือสอบคัดเลือกอย่างเป็นทางการ และสอดคล้องกับทฤษฎีของ Luther Gulick and Lyndall Urwick: POSCoRB ข้อหนึ่ง คือ การบรรจุ (Staffing: S) ว่าเป็นหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลเพื่อฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และจัดเตรียมบรรยากาศในการทำงานที่ดีไว้

6.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป ควรจัดความสำคัญของการแก้ปัญหาในการบริหารทั่วไป จัดให้บริการด้านเทคโนโลยี ทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการบริหารจัดการด้านการศึกษาจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานมากขึ้น ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การติดตาม รายงานข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา (Data Management Center: DMC) และหนังสือราชการอิเล็กทรอนิกส์ (E-Office) ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงานของโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคอนารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารงานโรงเรียนชุมชนแสงสงคราม “อุตรคอนารักษ์อุปถัมภ์” ต่อไปนี้

7.1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาควร มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรในแต่ละครั้ง

7.1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ สถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็น สอดคล้องกับจุดเน้นที่ควรส่งเสริม ตามลำดับความสำคัญ และรายงานการใช้งบประมาณให้เป็นปัจจุบัน

7.1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล สถานศึกษาควรจัดสรรอัตรากำลังให้มีความเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และปริมาณงาน พัฒนาบุคลากรให้ได้ความรู้ใหม่เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ

7.1.4 ด้านการบริหารทั่วไป สถานศึกษาควรจัดความสำคัญของการแก้ปัญหา การให้บริการภายในและภายนอกสถานศึกษา และให้บริการด้านเทคโนโลยี ทางการศึกษา เพิ่มให้มากขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการศึกษากิจการการบริหารงานและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผู้ที่มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เช่น ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

7.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การทางการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนและแก้ปัญหาในภาพรวมทั้งหมดต่อไป เช่น โครงสร้าง คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) และคณะอนุกรรมการศึกษาธิการจังหวัด(อ.กศจ.) เป็นต้น

8. เอกสารอ้างอิง

ทรงศักดิ์ ดวงจันทร์. (2552). การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยองค์คณะบุคคลในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3. การศึกษาอิสระ ค.ม.. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- นงลักษณ์ พรหมพา และสมลักษณ์ พรหมมีเนตร. (2558). การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. สารนิพนธ์ ศษ.ม.. นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550). รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ประภัสสรพร วันธนานันต์. (2554). แนวทางการบริหารงานบุคคลเพื่อรองรับการกระจายอำนาจทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ประภาพร รักษ์เลี้ยง. (2556). หลักทฤษฎีและการปฏิบัติการบริหารการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2558. จาก http://www.plu.ac.th/pluacth/plu_doc/book_gdu003.pdf.
- พรนภา อินแก้ว. (2553). การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พระเสด็จ ปกสุสโร (วงษ์พันธุ์เสื่อ). (2554). การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ พ.ม.. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วัชรพล สุวรรณไตร. (พฤศจิกายน 2553). การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2559. จาก <https://watchsuw.wordpress.com/2010/11/03/47/>.
- วาสนา กล่อมคง. (2556). ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในกลุ่มเครือข่ายอำเภอชาติตระการ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศษ.ม.. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิลาวัลย์ ศรีบุศกร. (2556). การบริหารทั่วไปในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ศิริกาญจน์ จอมนวล. (2555). การดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสะเมิง 2 อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม.. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สมาน อัสวภูมิ. (2551). การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4).
อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สร้อยวสันต์ ศรีคำแหง. (2554). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-
2559): ฉบับสรุป. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟิก จำกัด.
- สุมนา กำเนิดมี. (2551). การกระจายอำนาจบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร
และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. ลพบุรี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุวรรณ วุฒา. (2554). ปัญหาการดำเนินการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา อำเภอปากบาง
จังหวัดนครพนม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม.. นครพนม : มหาวิทยาลัยนครพนม.

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2
The Academic Administration of the Schools in the Educational Quality
Development Network: Wangthong 1 in Phitsanulok Primary Educational
Service Area Office 2

มาตรา ยอดจันทร์¹, ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ^{2,3},
ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม¹, ผศ.ดร.ประวีติ ยงบุตร^{2,3}
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตาม เพศ และตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 109 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

²สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

³ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

ประมาณค่า 5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ค่าที (t-test) ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.13$) และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.12$) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.12$)

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งในภาพรวมและรายด้าน และเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

ABSTRACT

This study aimed to study the academic administration of the schools and to compare opinions of administrators and teachers of the academic administration of the schools in the educational quality development network: Wangthong 1 in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2 as classified by sex and position. The samples were 109 school administrators and teachers in academic year 2016. The study instrument was composed of 5-scale rating questionnaire. Data were analyzed by percentage, mean and standard deviation and compare t-test. The study findings were revealed as follows. The overall condition of the academic administration of the schools in the educational quality development network: Wangthong 1 in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2, it was found at high level.

The comparison between opinions of the administrators and the teachers of the schools in the educational quality development network: Wangthong 1 in Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 2. Classified by sex; the study was found that no

different in overall and each aspect. And classified by position; the study was found that the difference was statistically significant level .05 in overall and each aspect.

Keyword : The Academic Administration of the school

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในสภาวะที่ประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยี จึงมีผลกระทบต่อการพัฒนาทางการศึกษา ทำให้การจัดการศึกษาของประเทศจำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาคุณภาพของประชากรในประเทศให้มีประสิทธิภาพ ดังสิปปนนท์ เกตุทัต (2540, หน้า 45) กล่าวว่า การศึกษาเป็นปัจจัยเดียวเท่านั้นที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีบุคลิกทั้งด้าน ปัญญา ร่างกาย จิตใจ และสังคม และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น การให้การศึกษาที่เสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะและทัศนคติให้คนไทยรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ตนมีส่วนร่วมอยู่ แล้วนำความรู้ ความเข้าใจมาใช้แก้ปัญหาและเสริมสร้างชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น ซึ่งพนม พงษ์ไพบูลย์ (2537, หน้า 5) กล่าวว่า เป้าหมายการศึกษาที่แท้จริงคือ การพัฒนาบุคคลให้เขาเป็นผู้มีพื้นฐานความรู้ ความสามารถ ความเป็นคนดี เพื่อจะได้ช่วยตนเองให้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถร่วมงานกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งตรงกับมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตรงกับมาตรา 6 ความว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข

การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษา มีภารกิจหลักที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งหมายถึง คุณสมบัติอันพึงประสงค์ที่จะ

ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ทักษะ ความสามารถ สุขภาพกายและจิต และคุณลักษณะในด้านบุคลิกภาพ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งคาดหวังโดยการกำหนดในหลักสูตร คาดหวังโดยชุมชนและสังคม คาดหวังโดยสถานศึกษาเอง และคาดหวังโดยตัวผู้เรียนเอง ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังนั้น ประกอบด้วยงานหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตร ตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และตรงแนวความคิดในการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดขึ้นงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงความคิดที่ให้นั้นผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการปฏิบัติจริง งานเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนที่หันมาเน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่เน้นการใช้ข้อทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว ภารกิจในการบริหารงานวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งที่จะจัดว่าเป็นภารกิจที่จะสนับสนุนงานหลัก ได้แก่ การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ การบริหารการวิจัยและพัฒนา และการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา ภารกิจเหล่านี้มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของสถานศึกษาต่อการรายงานผลของสถานศึกษา และต่อการพัฒนาของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ตรงกับรายงานวิจัยของ กมล ภูประเสริฐ (2544, หน้า 76) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารจัดการภายในสถานศึกษา ได้ดำเนินการตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณการบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป ตรงกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546ค, หน้า 32) งานที่ถือว่าเป็นหัวใจหรือภารกิจหลักของสถานศึกษา คือ งานวิชาการ ทั้งนี้เพราะเป็นงานที่จะนำมาซึ่งการบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ค, หน้า 32)

การบริหารงานวิชาการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพ มีทักษะประสบการณ์มีการพัฒนาเจตคติก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร จำเป็นจะต้องมีกระบวนการนำไปสู่คุณภาพ โดยมีผู้บริหารเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสามารถจัดระบบการบริหารที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ตรงกับรายงานของโกวิท ประวาลพลกุล (2542, หน้า 15) เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคนให้สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวทันโลก สามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข สถาบันการศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้บรรลุตามเจตนารมณ์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพได้ (พิชัย เสี่ยมจิตต์, 2541ข, หน้า 4) ทั้งนี้ เพราะงานวิชาการมีขอบข่ายสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดผลประเมินผลและเทียบโดยผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดทำและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศภายในสถานศึกษา การ

แนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบปรับปรุงคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546ค, หน้า 32)

งานบริหารวิชาการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน และนำพาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการทางสมอง และเน้นคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ใช้สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศเครือข่ายการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญ ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และนำผลที่ได้เป็น ข้อมูลเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีการศึกษา 2558 ซึ่งมีจำนวน 12 โรงเรียน ในขอบข่ายวิชาการ 4 ด้าน คือ การวางแผนการดำเนินงานด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนใน เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2 จำแนกตาม เพศ และตำแหน่ง

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ให้ทราบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา วังทอง 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

3.2 ได้แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการการศึกษาวังทอง 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจากโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 12 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 12 คน และครูผู้สอน จำนวน 124 คน รวม 136 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจากโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 12 โรงเรียน โดยการใช้การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างอิงใน ทองสุข วันแสน, 2546 : 5) จำนวน 109 คน และสุ่มอย่างง่าย ได้ ผู้บริหารใช้ประชากร จำนวน 12 คน และครูผู้สอน จำนวน 97 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการการศึกษา วังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษพิษณุโลก เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนการดำเนินงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 4) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

4.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้า การบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษพิษณุโลก เขต 2 ได้ดำเนินการ ดังนี้

4.3.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการจากเอกสารต่างๆ

4.3.2 ศึกษา เอกสาร ตำรา ระเบียบ หลักสูตร งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษพิษณุโลก เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงานด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรของ

สถานศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

4.3.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน

4.3.4 นำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาภาษาและสำนวนที่ใช้

4.3.5 นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนอต่อนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษาและสำนวนที่ใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย 3 คน คือ 1)นายอดุลย์ เสือสรายุ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 2)นายสุเทพ ศรีกล้า ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองห้าง อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก 3)นางศิวลักษณ์ ธาราศรี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนจำการบุญ

4.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence : IOC) และคัดเลือกข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป สำหรับข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1)ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์สำนักงานประสานการจัดบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพิษณุโลกดำเนินการออกหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้การเก็บข้อมูลจากประชากรจริง 2)จัดส่งแบบสอบถามไปผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 2 ด้วยตนเองโดยผ่านหน่วยงานต้นสังกัด 3)ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนทั้งหมด แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป โดยที่แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวน 109 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 109 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ

4.5.2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 แสดงว่า มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 แสดงว่า มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริง อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 แสดงว่า มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริง อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 แสดงว่า มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริง อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 แสดงว่า มีระดับการปฏิบัติ/เป็นจริง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษากิจการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวม

ด้าน	การบริหารงานวิชาการในภาพรวม	ระดับการปฏิบัติจริง		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	ด้านการวางแผนการดำเนินงานด้านวิชาการ	4.13	0.26	มาก
2	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.12	0.26	มาก
3	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน	4.12	0.27	มาก
4	สถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา	4.13	0.26	มาก
เฉลี่ย		4.13	0.25	มาก

จากตาราง 1 แสดงว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.26) และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.26) รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของ

สถานศึกษา ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.26) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.26) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการวางแผนงานด้านวิชาการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.39) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีการวางแผนการพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.36) อยู่ในระดับมาก และการดำเนินงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติโดยเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.34) อยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.26) และเมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงหรือลึกซึ้งมากขึ้น สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะให้ครอบคลุมการศึกษา ที่ส่งเสริมความเป็นเลิศและการศึกษาทางเลือก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.36) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ จัดให้มีการวิจัยพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมาก นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมาก และจัดให้มีรายวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.31) อยู่ในระดับมาก

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาภาพการศึกษาในสถานศึกษา ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.27) และเมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.36) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ กำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของผู้เรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.34) อยู่ในระดับมาก และพัฒนาครูและ ผู้เรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.33) อยู่ในระดับมาก และสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อะ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.33) อยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.26) และเมื่อพิจารณาเป็นข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนที่สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พร้อมทั้ง กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ และประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ(

$\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.39) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ จัดระบบบริหารงานที่มีโครงสร้างที่ชัดเจน และเอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและจัดทำระบบสารสนเทศที่มีฐานข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.36) อยู่ในระดับมาก จัดทำรายงานประจำปี (SAR) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.34) อยู่ในระดับมาก

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

5.2.1 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ พบว่า เพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่า เพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาภาพการศึกษาในสถานศึกษา พบว่า เพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.4 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่า เพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพศึกษา วังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

5.3.1 ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ พบว่า ตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

5.3.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่า ตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3.3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาภาพการศึกษาในสถานศึกษา พบว่า ตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3.4 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา พบว่า ตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเนื่องมาจากโรงเรียนมีกระบวนการในการวางแผนเพื่อพัฒนางานด้านวิชาการตามขั้นตอนการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ มีการดำเนินงานโดยศึกษาขอข่ายภาระงานของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 อย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับ ภัคินันท์ ม่วงแจ่ม (2557, 85) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุวัฒน์ กมล (2554) ได้ทำการศึกษการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า

6.1.1 ด้านการวางแผนการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเนื่องมาจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนร่วมกันวางแผนงานวิชาการอย่างเป็นระบบและมีการนิเทศ ติดตามการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ และการวัดผล ประเมินผล และมีการ

รวบรวมข้อมูลงานวิชาการอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมตตา ภัทรภรณ์ไพบูลย์ (2556, หน้า 71) ได้ทำการศึกษากิจการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผนงาน ด้านวิชาการในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

6.1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งเกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ทำให้ทุกโรงเรียน ต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับสาระท้องถิ่น และมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นของตนเอง ตลอดจนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยเพิ่มสาระเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เพชรรัตน์ นิมพันธ์ (2557, หน้า 92) ได้วิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาของสถานศึกษา ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

6.1.3 ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ของสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเนื่องมาจากผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา การส่งเสริมให้ครูวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการฝึกอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถในการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งตามแนวคิดของกมล ภูประเสริฐ (2545, หน้า 5) ที่กล่าวว่าสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภทมีภารกิจหลักที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังไว้ตามระดับและประเภทของการศึกษานั้น สถานศึกษาจึงต้องพยายามดำเนินงานให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่คาดหวัง การดำเนินงานให้ได้ผลดังกล่าวต้องอาศัยการดำเนินงานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ อาศัยการทำงานอย่างมีระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิหุรเศรษฐจันทร์ (2554, หน้า 116) ได้วิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

6.1.4 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเนื่องมาจากผู้บริหารและครูปรับเปลี่ยนทัศนคติเห็นความสำคัญของการบริหารงานและการประกันคุณภาพ มีการประชุมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สรุปผลการประเมิน ร่วมกันวางแผนการดำเนินการในการแก้ไขพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพ ส่งผลให้สามารถนำผลการประเมินมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัคพันธ์ ม่วงแจ่ม (2557) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการประกันคุณภาพในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า

6.2.1 เพศชายและหญิง มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าเพศไม่มีผลกับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ทั้งนี้อาจเนื่องจากเพศไม่ได้เป็นปัจจัยที่จะทำให้เกิดความแตกต่างของความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นราภรณ์ สุระ (2555, หน้า 82) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน

6.2.2 ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่าตำแหน่งปัจจุบันมีผลกับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ทั้งนี้อาจเนื่องจากภาระหน้าที่ของผู้บริหารและภาระหน้าที่ของครูผู้สอนแตกต่างกัน อาจทำให้มีแนวคิดที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเป็นหลักและต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการเพื่อจะได้บริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพชรรัตน์ นิ้มพันธ์ (2557, หน้า 86)

ได้วิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมและภาพรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

7.1.1 ด้านการวางแผนการดำเนินงานด้านวิชาการ โรงเรียนควรมีการวางแผนการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการวางแผนการดำเนินงานการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

7.1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โรงเรียนควรเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสังคม และมุ่งสู่ความเป็นสากล

7.1.3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรมีการรวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัย เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญ รวมถึงสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

7.1.4 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนควรกำหนดผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายดำเนินการตามแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพศึกษา และรายงานผลพร้อมรับการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด จัดให้มีคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายในจากหน่วยงานต้นสังกัด ส่งเสริมให้คณะครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ครอบคลุม
ขอบข่ายภาระงานวิชาการทุกด้าน

7.2.2 ควรมีการศึกษาโดยใช้กระบวนการบริหารคุณภาพหรือวงจรเดมมิง (P-D-C-A)
ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการให้มี
ประสิทธิภาพ

8. เอกสารอ้างอิง

- ถวิล แพงยา. (2550). **สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
ขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ทองสุข วันแสน. (2546). **เอกสารประกอบการสอน การประเมินโครงการ**. สุรินทร์ : สถาบัน
ราชภัฏสุรินทร์.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2539). **สถิติเพื่อการวิจัย**. เอกสารประกอบการเรียน คณะ
ศึกษาศาสตร์. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นงนุช อสัมภินวงศ์. (2542). **ความต้องการพัฒนาวิชาการของครูโรงเรียนเบญจมานูสรณ์
จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- นราภรณ์ สุระ. (2555). **ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2**. การค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. คณะรัฐศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2541). **เอกสารคำสอน หลักการบริหารการศึกษา**. พิษณุโลก : ภาควิชา
การบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรออฟเซต.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). **การบริหารงานวิชาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
สหมิตรออฟเซต.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). **การบริหารงานวิชาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร :
สหมิตรออฟเซต.
- พัทธ์ธีรา รัตนชัย. (2550). **การบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ช่วงชั้นที่ 3 – 4) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย**

- เขต 1.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). เชียงราย : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- พิเชษฐ์ เทียมชัยภูมิ. (2553). การศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาฤดูชม 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร
- เขต 2.** สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- เพชรรัตน์ นิมพันธ์. (2557). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.
- ภักดิ์นันท ม่วงแจ่ม. (2557). การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ภาณุวัฒน์ กมล. (2554). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เมตตา ภัทรภรณ์ไพบูลย์. (2556). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิฑูร ครุฑจันทร์. (2554). ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สมพร พรหมชินวงศ์. (2550). การศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชัยภูมิ : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- Cave, L. J. (1992). The urban elementary principals as instructional supervisor (elementary principals, supervisor). *Dissertation Abstracts International*. 92(12). 454-A.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of education*. 3rd. New York : McGraw – Hill Book.

- Goodhart, WH. (1991). The instrument and expressive characteristics of public secondary schools and effectiveness. **Dissertation Abstracts International**. 51(7). 2214-A.
- Moukarab, Aly Ahmed. (1990, April). Guidance Need of 14-18 years old students in Egypt with Particaler Reference to Minia Count. **Dissertation Abstracts International**. 3157-A.
- Robbins, S.P. (1998). **The administrative process**. 2nd ed. London : Prentice – Hall.
- White, D, M. (1993). **Elementary principals in the administration of integrated special education programs special education administration**. Arizona : Northern Arizona University.

การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จิ ปุ ลิ
เพื่ออนุรักษ์ภาษาไทยอีสานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

Reinforce Attitudes to Learning the Dialect Thailand for Children and Youth by
Suchitipoli principles in order to Preserve the Dialect of
Northeast Lower East Thailand

ริศร พงศ์สุวรรณ¹

Risorn Phongsuwan

ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีมย์²

Dr.Charungphorn Klangburum

วิจิตร พงศ์สุวรรณ³

Wijit Phongsuwan

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จิ ปุ ลิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด

³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด

ได้แก่ เด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 582 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จี ปุ ลิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ 1 ความรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมา ด้านที่ 2 พฤติกรรม และน้อยสุด ด้านที่ 4 ความพึงพอใจ

ความสำคัญ : 1. การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ 2. ภาษาถิ่นไทยอีสาน 3. หลัก สุ จี ปุ ลิ

ABSTRACT

Research on this subject purpose1) To study the attitudes of Thai language learning attitudes to children and youth in accordance with the Suchitipoli principles in the lower northeastern region 2) To create a model for enhancing the attitude of learning Thai dialects for children and youth according to the Suchitpiti principle 3) to evaluate the pattern of attitudes and learning to Thai language learning for children and youth according to the Suchitpiti principle 4) Create a manual to promote Thai language learning attitudes for children and youth according to the Suchit Puli principle. The sample groups used in the research are children and youth in the lower northeastern region. Number of 582 people. Tools used for collecting data were questionnaires and interview forms. Statistics used in data analysis from questionnaires are frequency, percentage, mean, standard deviation.

The research found that : Enhancing the attitudes of Thai dialects to children and youth in the Lower Northeast of Sukapi, including four aspects at a high level. The first is knowledge, the second most is the second, and the fourth is the satisfaction.

Keywords : 1. Enhancing Learning 2. Thai dialect 3. Suchitpiti principle

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญของมนุษย์เนื่องจากมนุษย์ต้องติดต่อสื่อสารกันระหว่างคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมดังนั้นภาษาถือว่าเป็นสื่อกลางในการแสดงความรู้สึกรักนึกคิดจากผู้หนึ่งสู่ผู้หนึ่ง

และเมื่อมนุษย์มีวิถีชีวิตหรือพฤติกรรมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจึงเป็นสาเหตุให้ภาษาต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยการเปลี่ยนแปลงภาษาจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันหรือกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงภาษาเป็นวิวัฒนาการของภาษาจากสมัยหนึ่งมาสู่อีกสมัยหนึ่งภาษาที่มีผู้ใช้อยู่นั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยการเปลี่ยนแปลงของภาษาจะเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไปไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงทางเสียงไวยากรณ์และความหมาย ยกเว้นการเปลี่ยนแปลงคำถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นง่ายที่สุดและเห็นได้ชัดเจนที่สุดสาเหตุเนื่องมาจาก “คำ” เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆในชีวิตจริงของคนทั่วไปที่สามารถมองเห็นได้ (วิลเลียมรอนนิซฐานันท์, 2521, หน้า 130) หากกล่าวถึงปัจจัยทางสังคมที่ทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลงของภาษานั้นมีหลายปัจจัยด้วยกันอันได้แก่การศึกษาชนชั้นทางสังคมอาชีพเพศอายุถิ่นที่อยู่และชาติพันธุ์ “อายุหรือวัย” (age) ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ภาษาเปลี่ยนแปลงไปดังที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2541, หน้า 30) กล่าวไว้ว่า “ผู้พูดที่อยู่ในวัยที่ต่างกันย่อมใช้ภาษาที่แตกต่างกันเช่นผู้พูดที่เป็นเด็กย่อมใช้ภาษาที่แตกต่างกับผู้พูดที่เป็นผู้ใหญ่กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือภาษาแปรเปลี่ยนไปตามอายุของผู้พูดนั่นเอง” ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอรพินธ์ บวรรักษา (2545) ได้ศึกษาไว้ว่าถ้าหากศึกษาตั้งแต่ภาษาของผู้สูงอายุไปจนถึงภาษาของคนอายุน้อยจะพบความแตกต่างของภาษาจากอดีตจนถึงอนาคตได้โดยถือว่าภาษาของผู้พูดที่มีอายุมากที่สุดเป็นตัวแทนของภาษาในอดีตภาษาของผู้พูดวัยกลางคนเป็นตัวแทนของภาษาในปัจจุบันและภาษาของผู้พูดที่อายุน้อยเป็นตัวแทนของภาษาในอนาคตดังนั้นการศึกษาภาษาของผู้พูดที่มีอายุต่างกันแต่ศึกษาในเวลาเดียวกันจะทำให้เราเห็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่กำลังดำเนินอยู่ (Change in progress) และการเปลี่ยนแปลงในเวลาเสมือนจริง (Change in apparent time) เปรียบเสมือนกับที่เราได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาจริงๆ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541, หน้า 39 ; อ้างอิงจาก Labov, 1972)

เด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันนั้นมีการใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไปตามช่วงอายุของผู้พูด เช่นคำว่า “กิน” ภาษาเด็กใช้คำว่า “หม่ำ” ในขณะที่ภาษาผู้ใหญ่ใช้คำว่า “กิน” หรือ “รับประทาน” นั้นหมายความว่าภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านคำศัพท์ขึ้นซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงประเภทหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงภาษาเช่นเดียวกับการใช้สำนวนของผู้พูดที่ต่างวัยกันก็ใช้สำนวนที่ต่างกันไปแต่ความหมายของสำนวนยังคงความหมายเดิมเช่นภาษาวัยรุ่นพูดว่า “เป็นไงถูกว่าจนหน้าแตกไปเลย” ส่วนภาษาผู้ใหญ่พูดว่า “เป็นไงถูกว่าจนเสียหน้าไปเลย” (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2541, หน้า 33) จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นใช้สำนวนที่เป็นสำนวนใหม่คือสำนวน “หน้าแตก” ในขณะที่วัยผู้ใหญ่ยังคงใช้สำนวนเก่าได้เป็นอย่างดีคือสำนวน “เสียหน้า” ซึ่งตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นว่าวัยของผู้พูดนอกจากจะทำให้ภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับคำศัพท์แล้วยังส่งผลต่อการใช้สำนวนเช่นเดียวกัน

กล่าวได้ว่าปัจจัยด้านอายุเป็นตัวกำหนดการใช้ภาษาของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเสียงคำ ประโยคและความหมายที่ต้องเลือกใช้ในการสื่อสารให้เหมาะสมกับผู้ส่งสารและผู้รับสารเพื่อให้การ

สื่อสารเข้าใจที่ตรงกันนอกจากการใช้ภาษาที่ถูกต้องจะทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แล้วนั้นบรรณารักษ์ในการสื่อสารก็ถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเหตุผลนี้เองที่ทำให้มนุษย์เราได้ประดิษฐ์คิดค้นถ้อยคำต่างๆที่ทำให้เกิดความไพเราะและความลึกซึ้งทางภาษาขึ้นมาใช้ในการพูดหรือที่เรียกว่า “สำนวน” “สำนวน” ถือว่ามีความสำคัญต่อการพูดอย่างยิ่งสังเกตได้จากสำนวนมากมายที่ปรากฏในภาษาต่างๆไม่ว่าจะเป็นสำนวนไทยสำนวนจีนสำนวนบาลีสำนวนภาษาอังกฤษยกตัวอย่างสำนวนภาษาอังกฤษเช่น “kick the bucket” แปลว่าตายนอกจากความไพเราะและความลึกซึ้งของถ้อยคำที่ใช้ในสำนวนแล้วสำนวนยังแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางด้านการใช้ภาษาที่เจริญก้าวหน้ารวมทั้งการใช้สำนวนยังเป็นการเพิ่มสีสันหรือบรรณารักษ์ในการสนทนามากขึ้นทำให้เข้าใจความหมายได้รวดเร็วยิ่งขึ้นไม่ต้องอธิบายให้ยืดเยื้อเช่นสำนวนไทยว่า “ปากตลาด” ทุกคนฟังแล้วเข้าใจว่าหมายถึงปากจัดหากมีผู้พูดว่า “เจ้าแมวปากตลาด” หมายความว่าเจ้าแมวเป็นคนปากจัดนั่นเองปัจจุบันเป็นที่น่าเสียดายที่การใช้สำนวนเพื่อการสื่อสารนั้นได้มีผู้ใช้สำนวนเปลี่ยนจากความหมายเดิมอยู่มากอาจเนื่องจากเราไม่เข้าใจความหมายของสำนวนสาเหตุที่ทำให้เราไม่เข้าใจความหมายของสำนวนหรือใช้สำนวนในความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปจากความหมายเดิมนั้นอาจมีสาเหตุหลายประการด้วยกันแต่สาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงคำและความหมายของสำนวนเก่าเนื่องจากกาลเวลาผ่านไปวิทยาการก้าวหน้ามากขึ้นสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปจึงทำให้คนรุ่นใหม่ใช้สำนวนผิดตามความเข้าใจของตนเองซึ่งผิดแปลกไปจากสำนวนเดิมตัวอย่างสำนวนไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงคำโดยใช้คำที่มีเสียงหรือความหมายใกล้เคียงกันเช่นสำนวน “ปากใต้” ปัจจุบันใช้กันว่า “ปากซีใต้” ต่างกันที่สำนวนเดิมออกเสียงสระอาส่วนสำนวนปัจจุบันออกเสียงเป็นสระอะ หรือสำนวนที่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายเช่น “แก่แดด” เดิมหมายความว่าแก่เพราะแดดเผาไม่ใช่แก่เองโดยปริยายหมายถึงคนแก่ที่ไม่สมเป็นคนแก่คือไม่น่านับถือแต่ปัจจุบันหมายความว่าเด็กที่ทำตัวเป็นผู้ใหญ่เป็นต้น (ไชสิริ ปราโมช ณ อยุธยา, 2539, หน้า 2) เช่นเดียวกับสำนวนภาษาไทยถิ่นอีสานที่เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวอย่างเช่นสำนวน “ลาวต้มลาว” พบว่าผู้สูงวัยใช้ในความหมายว่าคนอีสานหลอกหลวงคนอีสานด้วยกันเองแต่ผู้รุ่นใหม่ใช้ต่างไปว่า “ต้มลาว” โดยมีความหมายที่กว้างออกไปว่าใครก็ได้ที่หลอกหลวงคนอีสานซึ่งเมื่อนำแนวคิดทางภาษาศาสตร์สังคมมาพิจารณาแล้วก็จะเห็นได้ว่าปัจจัยทางสังคมที่ทำให้การใช้สำนวนของผู้พูดแตกต่างกันนั้นก็คืออายุจากการสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของสำนวนภาษาอีสาน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเป็นตอนหนึ่งของประเทศไทย ที่ใช้ภาษาถิ่นอีสานมีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาที่พูดที่ใช้กันในประเทศลาว แต่ภาษาอีสานก็ยังถือว่าเป็นภาษาถิ่นของภาษาไทย ภาษาถิ่นอีสานมีภาษาถิ่นย่อยหลายภาษา ได้แก่ ภาษาที่ชนกลุ่มใหญ่ในภาคอีสานใช้พูดจากัน ซึ่งใช้สื่อสารอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคอีสาน หรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เช่น นครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด

จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้นจึงทำให้เด็กและเยาวชนใช้คำศัพท์ ภาษาไทยถิ่นอีสานซึ่งคำศัพท์ที่ใช้ันั้นมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านรูปคำและเสียงจากการเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชนในการใช้สำนวน คำศัพท์ภาษาถิ่นอีสาน ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชนเพื่ออนุรักษ์ภาษาถิ่นไทยอีสาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง นั้นเพื่อให้ทราบถึงสำนวนภาษาไทยถิ่นอีสานที่ใช้ในปัจจุบันนั้นความหมายเปลี่ยนแปลงไปจากสำนวนเดิมอย่างไรและปัจจัยทางสังคมด้านอายุและเพศส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสำนวนภาษาไทยถิ่นอีสานไปหรือไม่

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลักสุ จิ ปุ ลิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ได้ทราบผลการเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลักสุ จิ ปุ ลิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จิ ปุ ลิ เพื่ออนุรักษ์ภาษาถิ่นไทยอีสานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จิ ปุ ลิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กและเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 582 คน เลือกสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิจัย

การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จิ ปุ ลิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ 1 ความรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = .50) รองลงมา ด้านที่ 2 พฤติกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .49) และน้อยสุด ด้านที่ 4 ความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.45$, S.D. = .55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อพบว่า

1. การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จิ ปุ ลิ ด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = .50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 2 ยอมรับความหลากหลายของภาษาถิ่นไทยและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = .75) รองลงมา ข้อที่ 4 ภาษาถิ่นไทยคือความงดงาม แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = .79) และน้อยสุด ข้อที่ 1 ภาษาถิ่นไทยช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างคนในชาติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .79)

2. การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จิ ปุ ลิ ด้านพฤติกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 2 ใช้ภาษาถิ่นไทยพูดกับเพื่อนๆ เมื่อใช้ภาษาถิ่นเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .74) รองลงมา ข้อที่ 4 ใช้ภาษาถิ่นไทยเมื่อต่อหน้าคนแปลกหน้า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = .73) และน้อยสุด ข้อที่ 1 ใช้ภาษาถิ่นไทยที่พูดกับญาติเท่านั้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .72)

3. การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จิ ปุ ลิ ด้านทักษะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = .39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 3 การรู้จักคิด ช่วยให้คนได้มองเห็นภาพปัญหาต่างๆ ในอนาคต มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .74) รองลงมา ข้อที่ 1 การฟังที่ดีสามารถพัฒนาสมรรถภาพการใช้ภาษาถิ่นไทย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = .78) และน้อยสุด ข้อที่ 7 การจดจำ เพิ่มความเข้าใจ พึงพอใจในผู้รับข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .62)

4. การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จิ ปุ ลิ ด้านความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = .55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 6 รู้สึกภูมิใจเมื่อพูดภาษาถิ่นไทยของตน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = .64) รองลงมา ข้อที่ 5 การพูดภาษาถิ่นไทยของตนเป็น

เรื่องที่ควรปฏิบัติสืบต่อไป มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = .72) และน้อยสุด ข้อที่ 1 การใช้ภาษาถิ่นไทยของตนเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = .72)

6. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ กล่าวถึงรูปแบบการเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลักสุ จิ ปุ ลิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

6.1 การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จิ ปุ ลิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและนำมาอภิปรายผลดังนี้

6.1.1 การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลักสุ จิ ปุ ลิ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบังอร ร้อยกรอง (2540) กล่าวว่าการทำงานแบบ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด มีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มของตนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียน ฝึกให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่มมีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมาย ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีการยอมรับซึ่งกันและกัน นักเรียนได้ปฏิบัติงานตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนา ความสามารถของตนเองได้อย่างมีศักยภาพ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีปัญหา ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

6.1.2 พบว่า การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลักสุ จิ ปุ ลิ ด้านพฤติกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ปานทอง (2548, หน้า 59) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลวัดไตรรัตนาราม สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติ ในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีพฤติกรรมทางสังคม โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วง

สัปดาห์ พบว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคม โดยเฉลี่ยรวม มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นตลอด ตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.01

6.1.3 พบว่า การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จี ปุ ลิ ด้านทักษะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของวรรณภา สุขสังข์ (2545, หน้า 51) ซึ่งได้ ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ว่าการออกแบบกิจกรรมได้ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสนใจและรู้สึก ภูมิใจเมื่อ สามารถร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้และประสบผลสำเร็จ

6.1.4 พบว่า การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จี ปุ ลิ ด้านความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาทองดี ปญฺวาชโร (กันทวงศ์) (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจการสอนของครู พระช่วยสอนวิชา พระพุทธศาสนา ตามทรรศนะของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดเทพลีลา เขตบางกะปิ สังกัด กรุงเทพมหานคร การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจการสอน ของ ครูพระช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตามทรรศนะของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนวัด เทพลีลา เขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจการสอนของครู พระ ช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนาในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาไทยแก่เด็กและเยาวชน ตามหลัก สุ จี ปุ ลิ เพื่ออนุรักษ์ภาษาไทยอีสานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จึงมี ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

1) หลัก สุ (การฟัง) การฟังช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การฟังเป็นเครื่องมือในการ สื่อสารที่ดี การฟังอย่างเอาการเอางาน ช่วยให้ผู้เรียนไม่ต่อต้านที่จะเรียนรู้

2) หลัก จิ (การคิด) ทำให้รู้จักเหตุ รู้จักผลหรือช่วยค้นหาความหมายให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น อีกทั้งเป็นกระบวนการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลัก สุ จี ปุ ลิ แก่เด็กและเยาวชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างตามหลัก สุ จี ปุ ลิ แก่เด็กและเยาวชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลัก “สุ จี ปุ ลิ” ว่าส่งผลต่อ ทักษะ กระบวนการคิดต่างๆ เช่น การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดอย่างไตร่ตรอง เป็นต้น

3) หลัก ปุ (ถาม) การถามช่วยให้เข้าใจและพัฒนาความคิดใหม่ๆ ได้ดีเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลัก สุ จี ปุ ลิ แก่เด็กและเยาวชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนล่าง ดังนั้นควรมีการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้โดยใช้หลัก สุ จี ปุ ลิ เพื่อการพัฒนาทักษะกระบวนการทางด้านอื่นๆ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเชื่อมโยงความรู้ทางภาษาถิ่นไทยอีสาน ทักษะการให้เหตุผล เป็นต้น

4) หลัก ลิ (เขียน) การเขียนหรือบันทึกช่วยเพิ่มความเข้าใจในการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทย ทำให้เรารู้เป้าหมายในการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทย ดังนั้นจึงเป็นส่วนหนึ่งในเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยตามหลัก สุ จี ปุ ลิ แก่เด็กและเยาวชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

7.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จี ปุ ลิ เพื่ออนุรักษ์ภาษาถิ่นไทยอีสานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภาษาถิ่นไทยอีสานในแต่ละภาคที่ยังไม่ได้ศึกษาให้ครบทุกจังหวัดเพื่อให้ทราบถึงคำศัพท์และแบ่งเขตภาษาศาสตร์คำศัพท์ได้อย่างสมบูรณ์

2) ควรมีการนำผลการวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยอีสานที่ทำการวิจัยไว้แล้วมาวิจัยเปรียบเทียบกับภาษาถิ่นในภาคอื่นๆให้ได้แนวทางการวิจัยที่ดีและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) ควรศึกษาในรายละเอียดส่วนย่อยของการภาษาถิ่นไทยอีสานในแต่ละด้านอย่างละเอียดเพื่อ สนับสนุนข้อมูลการวิจัยให้ตรงกับความจริงมากยิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

ไชศิริ ปราโมช ณ อยุธยา. (2539). การเปลี่ยนแปลงถ้อยคำและความหมายของสำนวนไทย.

พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาทองดี ปญฺวาชฺโร (กันทวงศ์). (2549). ความพึงพอใจการสอนของครูพระช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตามทรรศนะของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดเทพศิลาเขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

วรรณภา สุขสังข์. (2545). การพัฒนาทักษะการฟัง-พูดภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วรารณ ปานทอง. (2548). ผลของการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมุติที่มีต่อพฤติกรรมทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2550). ภาษาศาสตร์สังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่องคอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ
โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
The Development of Electronic Book “Basic Computer and Calculation Table”
Using Co-operation Learning Model with STAD Techniques for
Matthayom Suksa 2 Students

วรพจน์ ฐานันดร¹
Worapot Tanandorn
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ (1) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่ม

¹โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัว จังหวัดอุดรธานี

ร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใสที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้ห้องเรียนเป็น หน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์ พื้นฐานและตารางการคำนวณ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 บท และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน เทศบาล 1 หนองใส แบ่งออกเป็น 10 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมเวลาเรียนทั้งสิ้นจำนวน 20 ชั่วโมง (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัย เลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.20-0.64 และมี ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.7908 และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test(Pair)

ผลการวิจัยพบว่า

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.09/84.14 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) เท่ากับ 0.69

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31

คำสำคัญ : 1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) 2. การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ STAD 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4. ความพึงพอใจ

ABSTRACT

This objectives of this research were (1) to developan electronic book “Basic Computer and Calculation Table” using Co-operation Learning Model with STAD

Techniques for Matthayom Suksa 2 Students to reach the 80/80 criterion and effectiveness Index : E.I of 0.5, (2) to compare the learning achievement between before and after learning using Electronic Book “Basic Computer and Calculation Table” and (3) to explore the students’ satisfaction with organization of learning activities to learning using Electronic Book “Basic Computer and Calculation Table”. using Co-operation Learning Model with STAD Techniques for Matthayom Suksa 2 Students. The cluster random sampling was applied for 32 Matthayom Suksa 2 students attending Nongsai Municipal 1 School in the second semester of the academic year 2017. The instruments used in this study were : (1) 10 lesson plans on learning using Electronic Book “Basic Computer and Calculation Table”, (2) 40 items with 4 multiple choices of the achievement test which its difficulty index is from 0.20-0.80, the discrimination is over 0.20 and the reliability is 0.7908, and (3) 10 items 5 rating scale of satisfaction test. The data were subsequently analyzed by percentage, mean, standard deviation and t-test (pair)

The research findings were summarized as follows :

1. The efficiency of an electronic book “Basic Computer and Calculation Table” using Co-operation Learning Model with STAD Techniques for Matthayom Suksa 2 Students was found to be 83.09/84.14 which was higher than the established requirement of standard criterion, and effectiveness Index : E.I of 0.69.

2. The learning achievement between before and after learning, it was clearly found that after learning, the students who learnt using Electronic Book “Basic Computer and Calculation Table” using Co-operation Learning Model with STAD Techniques for Matthayom Suksa 2 Students, the strand had higher learning achievement than before learning at .05 level.

3. The participants were satisfied learnt using Electronic Book “Basic Computer and Calculation Table” using Co-operation Learning Model with STAD Techniques for Matthayom Suksa 2 Students which the overall aspect was evidently found at a high level. The mean was 4.31.

Keywords : 1. Electronic Book 2. Co-operation Learning Model with STAD Techniques
3. Learning achievement 4. The students’ satisfaction

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆที่อยู่ในท้องถิ่น ชุมชนแหล่งอื่นๆที่เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนให้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ, 2552) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน จึงมีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นความสำคัญไปยังตัวผู้เรียน ให้สามารถพัฒนาทั้งทางด้านความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบไปพร้อมกัน โรงเรียนต่างๆจึงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 มาตรา 64 กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้เงินสนับสนุนการผลิต และให้มีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และมาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วยเนื้อหาการเรียนรู้ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ และด้วยบริบทของเนื้อหาวิชามักจะมุ่งเน้นทางด้านปฏิบัติการปฏิบัติ มากกว่าที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้านเนื้อหาทฤษฎี ซึ่งเท่าที่ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้เรียนมักเกิดความเบื่อหน่ายในเนื้อหาวิชาที่เป็นทฤษฎี ซึ่งต้องใช้การจดจำและความเข้าใจสูง เพราะเป็นการเรียนรู้ที่ไกลตัว และนักเรียนไม่เห็นคุณค่าความสำคัญ ดังผลการประเมินการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัว จังหวัดอุดรธานี ระหว่างปีการศึกษา 2558-2559 ผลปรากฏดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาคอมพิวเตอร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2558-2559 โดยจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

ปีการศึกษา	ผลสัมฤทธิ์ที่ โรงเรียนกำหนด	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคอมพิวเตอร์เบื้องต้น (เทียบเป็น%)	เกณฑ์คะแนน ภาคทฤษฎี (40%)	เกณฑ์คะแนน ภาคปฏิบัติ (60%)
2558	80.00 %	72.25%	18.50%	53.75%
2559	80.00 %	74.50%	20.25%	54.25%

ที่มา : ผลการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี งานทะเบียนวัดผล ฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส ปีการศึกษา 2558-2559

จากตารางที่ 1.1 แสดงให้เห็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
และเทคโนโลยี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างปีการศึกษา 2558-2559 ค่าเฉลี่ยของ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ และเมื่อพิจารณาในส่วนของคะแนน
ภาคทฤษฎี มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งเมื่อคณะครูใน
กลุ่มสาระฯ ได้ประชุมพิจารณาถึงสาเหตุพบว่า มีหลายปัจจัย ได้แก่ ครูผู้สอนไม่เน้นกระบวนการให้
นักเรียนได้ศึกษาอย่างจริงจัง และครูส่วนมากยังยึดหนังสือเรียนแทนหลักสูตร ไม่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ เป็นการยากที่นักเรียนทุกคนจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ เพราะนักเรียนแต่ละคนย่อมมี
ความแตกต่างกัน นักเรียนที่มีความถนัดสูงและมีพื้นฐานในการเรียนรู้มาเป็นอย่างดีจะเรียนรู้ได้เร็ว
ส่วนนักเรียนที่มีความถนัดต่ำและมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอที่จะเรียนไม่ทันเพื่อน ดังนั้นจึงต้องมีการ
ปรับเปลี่ยนและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 แกนหลักในการพัฒนาคนจะอาศัยเทคโนโลยีและการ
เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่มีทั่วโลก เพื่อพัฒนาศักยภาพและการลงทุนในเด็กโดยปรับเปลี่ยนแนวทาง
และกระบวนการเรียนรู้ใหม่ จากแนวทางและวิธีการแบบสั่งสอน มาเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ
ธรรมชาติ นำกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กๆ มีการใช้คอมพิวเตอร์อย่างกว้างขวาง มาเป็นแนวทางการ
เรียนรู้แบบใหม่ (ทิสนา แคมมณี, 2553) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ในรูปแบบที่เข้าร่วมกับคอมพิวเตอร์ ใน
ปัจจุบันมีมากมายหลายรูปแบบ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted
Instruction : CAI) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ ในการนำเสนอเนื้อหา
เรื่องราวต่างๆ มีลักษณะเป็นการเรียนโดยตรง และเป็นการเรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive)
สามารถโต้ตอบระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ได้อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ การเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์ ใน
รูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เป็นอีกนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนการสอน สำหรับ
ผู้เรียนทางไกลโดยการใช้เว็บไซต์เป็นสื่อกลาง นับว่ามีประโยชน์อย่างยิ่งต่อระบบการศึกษา และถือ
เป็นความสำเร็จทางวิชาการโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่ใช้สื่อที่ทันสมัย เปิดโอกาสให้เรียนรู้สิ่ง

ต่างๆ อย่างหลากหลาย การสอนไม่ใช่เพียงแค่สิ่งที่ครูบอกเท่านั้น แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับสิ่งต่างๆ มากพอที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการคิด และการบริหารจัดการทางวิชาการ (ธนพฤษก์ ชามะรัตน์, 2556)

แนวคิดเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นภายหลัง ปี ค.ศ. 1940 โดยปรากฏอยู่ในหนังสือนวนิยายวิทยาศาสตร์ ต่อมาได้มีการพัฒนาโดยนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยสแกนหนังสือจัดเก็บข้อมูลเป็นแฟ้มภาพตัวหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และนำแฟ้มภาพตัวหนังสือมาผ่านกระบวนการแปลงภาพเป็นข้อความด้วยการทำ OCR (Optical Character Recognition) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อแปลงภาพตัวหนังสือให้เป็นข้อความที่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมได้ การถ่ายทอดข้อมูลจะถ่ายทอดผ่านทางแป้นพิมพ์ และประมวลผลออกมาเป็นตัวหนังสือและข้อความด้วยคอมพิวเตอร์ ดังนั้นหน้ากระดาษจึงเปลี่ยนรูปแบบไปเป็นแฟ้มข้อมูลแทน ทั้งยังมีความสะดวกต่อการเผยแพร่และจัดพิมพ์เป็นเอกสาร (Documents printing) ทำให้รูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ยุคแรกๆ มีลักษณะเป็นเอกสารประเภท .doc .txt .rtf และ .pdf ไฟล์ เมื่อมีการพัฒนาภาษา HTML (Hypertext Markup Language) ข้อมูลต่างๆ จึงถูกออกแบบและตกแต่งในรูปของเว็บไซต์ โดยปรากฏในแต่ละหน้าของเว็บไซต์ซึ่งเรียกว่า "web page" ผู้อ่านสามารถเปิดดูเอกสารเหล่านั้นได้ด้วยเว็บเบราว์เซอร์ (Web browser) ซึ่งเป็นโปรแกรมประยุกต์ที่สามารถแสดงผลข้อความ ภาพ และการปฏิสัมพันธ์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต(<http://wikipedia.org> อ้างถึงในธนพฤษก์ ชามะรัตน์, 2556)

ต่อมาเมื่ออินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมมากขึ้น บริษัท ไมโครซอฟท์ ได้ผลิตเอกสารอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้คำแนะนำในรูปแบบ HTML Help ขึ้นมา มีรูปแบบของไฟล์เป็น .CHM โดยมีตัวอ่านคือ Microsoft Reader และหลังจากนั้นมีบริษัทผู้ผลิตโปรแกรมคอมพิวเตอร์จำนวนมาก ได้พัฒนาโปรแกรมจนกระทั่งสามารถผลิตเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ออกมาเป็นลักษณะเหมือนกับหนังสือทั่วไป กล่าวคือ สามารถแทรกข้อความ แทรกภาพ จัดหน้าหนังสือได้ตามความต้องการของผู้ผลิต และที่พิเศษกว่านั้นคือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ สามารถสร้างจุดเชื่อมโยงเอกสาร (Hyperlink) ไปยังเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกได้ อีกทั้งยังสามารถแทรกเสียง ภาพเคลื่อนไหวต่างๆ ลงไปในหนังสือได้ คุณสมบัติเหล่านี้ไม่สามารถทำได้ในหนังสือทั่วไป ต่อมาจึงเริ่มมีผู้นำแนวคิดดังกล่าวมาผลิตเป็นเอกสารและตำราเผยแพร่ความรู้ในแขนงต่างๆ มากมาย รวมถึงการนำมาใช้ในการผลิตตำราสำหรับใช้ในการจัดการศึกษาอีกด้วย (<http://wikipedia.org> อ้างถึงในธนพฤษก์ ชามะรัตน์, 2556)

ซึ่งจากการปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนของผู้วิจัย ที่จัดการเรียนการสอนในรายวิชาคอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในภาพรวมพบว่า นักเรียนส่วนมากมีปัญหาเรื่องไม่สนใจในเนื้อหา มีท่าทางเบื่อหน่าย ไม่สนุกกับการเรียน เรียนไม่

เข้าใจ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องการสืบค้นข้อมูล ขาดความกระตือรือร้นในการเรียนและการศึกษาค้นคว้าขาดสื่อการสอนที่เป็นรูปธรรมและเร้าความสนใจ สื่อการสอนทางคอมพิวเตอร์ที่ผลิตขึ้นยังไม่ได้มีการพัฒนาเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากขาดความรู้และเทคนิคในการผลิตสื่อการสอน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งเป็นการปิดโอกาสในการเรียนรู้สำหรับนักเรียน คนเรียนเก่งยังขาดโอกาสที่จะได้รับการเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้มากขึ้นตามความสามารถส่วนนักเรียนที่เรียนอ่อนก็เรียนไม่ทันเพื่อนทำให้เกิดความท้อแท้และเบื่อหน่ายการเรียน

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์(E-Book) ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ ที่ประสบความสำเร็จเป็นทีม (STAD) ซึ่งมีการจัดกลุ่มนักเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มละ 4-5 คน เป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน เรียนปานกลาง 2 คน และเรียนอ่อน 1 คน โดยให้นักเรียนร่วมมือกันศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมของบทเรียนที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถใช้ได้ในทุกกลุ่มสาระฯ ทุกรายวิชา ทั้งในวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา เพราะรูปแบบกลุ่มการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ STAD มุ่งเน้นกิจกรรมของผู้เรียนมากกว่าครูผู้สอน มีการจัดสภาพการเรียนให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และสามารถจัดการเรียนรู้ตามแบบการสอนอื่นๆ ได้ (กลิ่นสุคนธ์ นามวิจิตร, 2553) การเรียนแบบร่วมมือแบบแรกที่ได้รับการพัฒนาขึ้นที่ Johns Hopkins University เรียกว่า Student Teams Achievement Divisions : STAD เป็นรูปแบบการเรียนที่วัดความสามารถของผู้เรียนโดยการทำแบบทดสอบย่อย แล้วนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบย่อยไปเปรียบเทียบกับคะแนนพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคนซึ่งไม่เท่ากันได้มาโดยนำคะแนนความก้าวหน้าของสมาชิกกลุ่มเดียวกันมารวมกันถ้าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดกลุ่มก็จะได้รับการยกย่องหรือรางวัลตามที่ตกลงไว้ (Slavin, 1987 อ้างถึงใน อัญชญาโพธิพลากร, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยณัฐวรรณ ทิพย์สูงเนิน (2553) ; พรอุมารุดชาติ(2553) ; กลิ่นสุคนธ์ นามวิจิตร (2553) ; เกษศิริรินทร์ ธนะชัย (2553) ; วันชรัสจันทลิกา (2554) และประภา กลีบแอม (2555) รวมทั้ง จุรีพร สุขเกษม (2556) ; ดารารวรรณ พึ่งประสพ (2556) และเลิศลักษณ์ กำลังเลิศ (2558) พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือที่ประสบความสำเร็จเป็นทีม (STAD) มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาความสามารถของผู้เรียน และส่งเสริมกระบวนการกลุ่มได้ ช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพราะทุกคนร่วมมือในการทำงานกลุ่ม สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมมีโอกาสคิดพูดแสดงออกแสดงความคิดเห็นลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกันเด็กเก่งช่วยเด็กที่เรียนไม่เก่งทำให้เด็กเก่งภาคภูมิใจรู้จักใช้เวลาส่วนตัวไม่เก่งจะเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกันและส่งเสริมทักษะทางสังคม เช่นการอยู่ร่วมกันด้วยมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเข้าใจกันและกันอีกทั้งเสริมทักษะการสื่อสารทักษะการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนให้สูงขึ้น

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ขึ้น ทั้งนี้เพื่อศึกษาวิจัยและนำผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบเป็นข้อมูลสารสนเทศใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ต่อผู้เรียนและสถานศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80และมีค่าดัชนีประสิทธิผลตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ และแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

- 4.2 เป็นแนวทางพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) และกระบวนการกลุ่มร่วมมือแบบ STAD สำหรับครูผู้สอน
- 4.3 เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
- 4.4 เป็นแนวทางสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ในการจัดทำและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) ได้อย่างเหมาะสม
- 4.5 เป็นการขยายขอบเขตการเรียนรู้ของนักเรียน ให้มีทักษะทางการเรียนที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใสที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ แบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 บท และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส แบ่งออกเป็น 10 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมเวลาเรียนทั้งสิ้นจำนวน 20 ชั่วโมง (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัย เลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.20-0.64 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.7908 และ (3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการทดสอบสมมุติฐานใช้ t-test(Pair)

6. ผลการวิจัย

6.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.09/84.14 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) เท่ากับ 0.69

6.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

6.3 นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.09/84.14 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และมีค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) เท่ากับ 0.69 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) และแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างมีระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาทฤษฎี หลักการและแนวคิดจากการสร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเว็บไซต์ และการสอนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยเริ่มจากการวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดเนื้อหา กำหนดความคิดรวบยอด จุดประสงค์ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยทุกขั้นตอนผ่านการตรวจและแก้ไขข้อบกพร่อง ความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ ทั้งแบบหนึ่งต่อหนึ่ง แบบกลุ่มเล็ก และแบบภาคสนาม โดยได้นำข้อมูลของแต่ละขั้นตอนมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการในบางส่วนตามข้อมูลที่ได้รับ และนำข้อบกพร่องในกระบวนการหาค่าประสิทธิภาพในแต่ละครั้งมาทำการปรับปรุงแก้ไข ทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและ

ตารางการคำนวณและแผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชัยยงค์ พรหมวงศ์และคณะ (2543) ที่กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้น จำเป็นต้องประเมินผล หรือหาประสิทธิภาพก่อนที่จะนำไปใช้จริง โดยการนำสื่อการสอนไปทดลองตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่บกพร่อง มาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปสอนจริง ทั้งนี้เพื่อมั่นใจว่า สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นนั้นมีคุณภาพ ทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ กิตติยา ปลอดภัย (2555) ที่ได้ศึกษาผลการพัฒนาบทเรียนบนเว็บตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาเรื่องการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า บทเรียนบนเว็บตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาเรื่องการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพ 85.45/84.85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80และการศึกษาวิจัยของ ดิเรก ศรีมงคล (2556) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องการเจริญเติบโตของเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนเทศบาล 3 (พินิจพิทยานุสรณ์) จังหวัดนครพนม ซึ่งผลการศึกษาวิจัย พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่องการเจริญเติบโตของเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้น มีค่าประสิทธิภาพ 82.85/80.09 และมีดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) เท่ากับ 0.68 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

7.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่องคอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนมีความเข้าใจในบทบาทของตนเอง มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน มีความรักความสามัคคี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรับผิดชอบในการทำงาน รวมทั้งมีการเสริมแรงทันทีเมื่อทำกิจกรรมเสร็จ ทำให้นักเรียนมีกำลังใจและกระตือรือร้นอยากเรียนรู้มากยิ่งขึ้นและส่งผลให้ครูผู้สอน มีความมั่นใจในการสอน สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวันชรัส จันทลิกา (2554) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการปฏิบัติการพัฒนาทักษะปฏิบัติเรื่องงานช่าง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองจำนงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างก่อนปฏิบัติกับหลังปฏิบัติ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05และการศึกษาวิจัยของประภา กลีบแอม (2555) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบ t-test ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งการศึกษาวิจัยของ จุรีพร สุขเกษม (2556) ที่ได้ศึกษาวิจัยผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

7.3 นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่อง คอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.31 ทั้งนี้เนื่องจาก การเรียนรู้โดยใช้สื่อในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความแตกต่างกับการศึกษาผ่านตำราทั่วไป ที่มีแต่ตัวหนังสือให้อ่าน รวมทั้งการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ ที่ทำให้นักเรียนสนใจในบทเรียนยิ่งขึ้น ได้เรียนร่วมกันด้วยความเพลิดเพลินมีความสุขในการคิดหาเหตุผลเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และมีความพึงพอใจยิ่งขึ้นเมื่อทำสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่กล่าวถึงความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Needs for Achievement) ของมนุษย์ เป็นพฤติกรรมที่จะทำการใดๆ ให้เป็นผลสำเร็จดีเลิศมาตรฐาน ย่อมเป็นแรงที่นำไปสู่ความเป็นเลิศ(บุญช่วย ศิริเกษ, 2553) รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ทองใบ วัชรวารภรณ์ (2554) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ เรื่องโรคติดต่อที่ควรรู้ในท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาล 5 วสุธรรณีวิวัฒน์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และการศึกษาวิจัยของ จิระสิทธิ์ ธิมา (2559) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเรื่องระบบย่อยอาหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาเรื่องระบบย่อยอาหารในระดับเห็นด้วยมากที่สุด รวมทั้งการศึกษาวิจัยของ ดารารวรรณ พึ่งประสพ (2556) ที่ได้ศึกษาวิจัยผลการใช้แบบ

ฝึกทักษะการเขียนตัวสะกดที่มีตัวการ์นต์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนตัวสะกดที่มีตัวการ์นต์ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ให้มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

8.1.1 การเลือกเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) จะต้องศึกษาหลักสูตร และวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการเรียนแบบปกติ เพื่อนำปัญหานั้นมาประกอบการตัดสินใจ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงควรมีเนื้อหาที่ใกล้ตัวผู้เรียน เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ได้

8.1.2 การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ต้องมีการวางแผน และออกแบบให้ดี และควรได้รับความร่วมมือจากบุคคลดังต่อไปนี้ เช่น ผู้สอน นักเทคโนโลยีการศึกษา นักออกแบบระบบ นักจิตวิทยา นักวิชาการ และนักวัดผล เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ได้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้

8.2 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

8.2.1 ผู้ศึกษาวิจัย จำเป็นจะต้องศึกษาหลักสูตร เอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปรากฏการณ์จริงในสังคม เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

8.2.2 ในส่วนของเนื้อหาสาระ ต้องมีความเหมาะสมกับผู้เรียนในด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ การลำดับเนื้อหา และการนำเสนอเนื้อหา ต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

8.2.3 การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องมีการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบประเมินคุณภาพ ผ่านการทดลองใช้ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างนำไปใช้ รวมถึงความยากง่ายของเนื้อหาสาระ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.3.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สภาพความพร้อมในหลายๆด้านของผู้เรียนครูผู้สอนจึงควรระมัดระวังเรื่องรูปแบบกิจกรรมที่จัดให้ ควรมีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และเหมาะสมกับความสามารถของกลุ่มบุคคลด้วย

8.3.2 ส่งเสริมให้นักเรียนผู้เรียนมีส่วนร่วมต่อการเรียนของตนเองอย่างเต็มตัว คิดสิ่งที่ตนกำลังกระทำจากข้อมูลหรือกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านการแก้ปัญหา มีการอภิปรายและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยนักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์และการลงมือกระทำสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

8.3.3 ครูควรเป็นกัลยาณมิตรและชี้แจงถึงบทบาทหน้าที่ของนักเรียนก่อนดำเนินการสอนเพื่อจะได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

8.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

8.4.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ในเนื้อหาอื่นๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีสาระการเรียนรู้อื่น และในระดับชั้นอื่น

8.4.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ในเนื้อหาอื่นๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

8.4.3 ควรมีการวิจัยถึงปัญหา และผลกระทบจากการเรียนการสอนที่มีการนำเอาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) มาใช้จัดการเรียนการสอน

8.4.4 ควรศึกษารูปแบบการรับรู้ของผู้เรียน โดยการศึกษาต่อกับกลุ่มเป้าหมายอื่น และเนื้อหาสาระในวิชาต่างๆ ที่หลากหลาย โดยมุ่งพัฒนารูปแบบการรับรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

8.4.5 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็น หรือความเป็นไปได้การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่าย ที่มีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD มาใช้กับการเรียนการสอนในแต่ละระดับมากยิ่งขึ้น

8.4.6 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงผลของการเรียนการสอน ด้วยบทเรียนบนเครือข่าย แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และความคงทนของความรู้ในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว

8.4.7 ควรมีการศึกษาถึงข้อจำกัดและผลกระทบของการเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่าย ที่มีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). การพัฒนาสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและเว็บไซต์เพื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ. _____ (2545ก). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2552). สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____ (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____ (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กลินสุคนธ์ นามวิจิตร. (2553). **ผลของการจัดการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือแบบ STAD กลุ่มสาระการ
เรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง เกษตรอินทรีย์กับวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2546). **เทคโนโลยีการสอนร่วมสมัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2551). **เทคโนโลยีทางการศึกษาและนวัตกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร
: อรุณการพิมพ์.
- กิตติยา ปลอดแก้ว. (2555). **การพัฒนาบทเรียนบนเว็บตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์
ด้วยปัญญาเรื่องการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกษศิริรินทร์ ธนะชัย. (2553). **การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง การประดิษฐ์ของใช้ด้วย**
- จันทรา ตันติพิงสานุรักษ์. (2543). **การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)**.
วารสารวิชาการ. 3(12). 36-55.
- จิระสิทธิ์ ธิมา. (2559). **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพล
ศึกษาเรื่องระบบย่อยอาหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงใหม่
คริสเตียน จังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จूरिพร สุขเกษม. (2556). **ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ โดยใช้การ
เรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์.

ชลธิศ รุ่งเรือง. (2553). **การจัดกิจกรรมเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการเรียนรู้
โปรแกรม Microsoft Word โดยใช้แผนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ (STAD).**
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคณะ. (2543). **ระบบสื่อการสอน.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2546). **เทคโนโลยีการศึกษา : ทฤษฎีและการวิจัย.** กรุงเทพมหานคร :
โอเดียนสโตร์.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2548). **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์.** พิมพ์ครั้งที่ 9. มหาสารคาม :
ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ณัฐวรรณ ทิพย์สูงเนิน. (2553). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี (งานธุรกิจ) เรื่องธุรกิจในชีวิตประจำวัน.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รูปแบบ STAD. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล
การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

เศษวัสดุในท้องถิ่น สาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Iqbal, M. (2004). **Effect of cooperative learning on academic achievement of
secondary school students in mathematics.** PhD thesis, University of
AridAgriculture, Rawanpindi. Retrieved 4 March 2012. Available: <http://eprints.hec.gov.pk/388/>.

Johnson, D.W. and R.T. Johnson. (1974). **Learning Together and Alone.** New Jersey :
Prentice Hall.

Kittisunthorn, C. (2003). **Standards-based curriculum : The first experience of Thai
teachers.** Doctoral Dissertation, JamiaIslamiaUniversity, Delhi, India.

Koh, Caroline and others. (2007). “Perceptions of Low Ability Students on Group
Project Work and Cooperative Learning,” **Asia Pacific Education Review.**
8(1) : 89-99 ; April.

Norman, D. G. (2005). **Using STAD in ann EFL elementary school classroom In
south Korea: Effect on student achievement, motivation, and attitudes**

toward cooperative learning. Retrieved July 15, 2013, from :
http://www.asian-efl-journal.Com/Norman_thesis_2006.pdf.

Nutravong, R. (2002). **School-based curriculum decision-making: A study of the Thailand reform experiment.** Doctoral Dissertation, Indiana University, Bloomington. U.S.A.

Strahm, Muriel F. (2007). “Cooperative Learning: Group Processing and Students Needs for Self-Worth and Belonging,” **Alberta Journal of Educational Research.** 53(1) : 63-76 ; Spring.

10. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วย รศ.ดร.จารุณี ชามาตย์, ผศ.ดร. พรสวรรค์ วงศ์ตาธรรม, ผศ.ดร. นครชัย ชาญอุไร, ผศ.ดร. ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์ และนางจิตราภรณ์บุศราคม ครูชำนาญการพิเศษ ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้และยังได้กรุณาให้คำแนะนำในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารผลงานทางวิชาการ รวมถึงปรับปรุงแก้ไขรายงานวิจัย ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ คณะครู โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำและกำลังใจที่ดีเสมอมาและขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 3 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน จนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายเป็นอย่างดี

ขอคุณงามความดีและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา คุณครู อาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ให้ ถือเป็นรากฐานของชีวิต ผู้วิจัยจะน้อมนำสิ่งที่ดีไปประพฤติ ปฏิบัติ เพื่อวางรากฐานของชีวิตให้แก่ศิษย์ต่อไป

กลวิธีการใช้คำในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี”
Strategies for using words in Youth Literature Translating
“Les Malheurs De Sophie”

วิภาภรณ์ อ่างบุญมี¹, จุฑารัตน์ ศรีสว่าง², พัทธนันท์ พาป้อ³
Wipaporn Angbunmee, Jutarat Srisawang, Phathanant Phapor
ปพิชญา พรหมกันธา⁴
Paphichaya Promkantha
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการใช้คำในงานวรรณกรรมเยาวชน “เรื่องชน ๆ ของโซฟี” โดยผู้วิจัยศึกษากลวิธีการใช้คำ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างคำและด้านการใช้คำ ภาษาต่างประเทศซึ่งเป็นวรรณกรรมเยาวชนแปลจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส ทั้งหมด 20 ตอน

ผลการวิจัยพบว่า

ด้านการสร้างคำ จำแนกออกได้ 5 ประเภท ได้แก่ คำซ้อน คำประสม คำซ้ำ คำสมาส คำสนธิ รวมทั้งสิ้น 285 คำ เรียงตามลำดับจากที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ (1) คำซ้อน พบ 128 คำ จำแนกเป็น (1.1) คำซ้อนเพื่อเสียง พบ 64 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.46 และ (1.2) คำซ้อน

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

⁴ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

เพื่อความหมาย พบ 64 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.46 (2) คำประสม พบ 88 คำ คิดเป็นร้อยละ 30.87 (3) คำซ้ำ พบ 64 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.46 (4) คำสมาส พบ 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.11 (5) คำสนธิ พบ 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.11 ตามลำดับ

ด้านการใช้คำภาษาต่างประเทศ พบ 9 ภาษา ได้แก่ ภาษาสันสกฤต ภาษาบาลี ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษ ภาษาเขมร ภาษาโปรตุเกส ภาษาจีน ภาษาเปอร์เซีย ภาษามลายู รวมทั้งสิ้น 169 คำ เรียงตามลำดับจากที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ (1) ภาษาสันสกฤต พบ 49 คำ คิดเป็นร้อยละ 28.99 (2) ภาษาบาลี พบ 47 คำ คิดเป็นร้อยละ 27.81 (3) ภาษาฝรั่งเศส พบ 28 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.57 (4) ภาษาอังกฤษ พบ 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.84 (5) ภาษาเขมร พบ 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 9.47 (6) ภาษาโปรตุเกส พบ 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.78 (7) ภาษาจีน พบ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.18 (8) ภาษาเปอร์เซีย พบ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.18 และ (9) ภาษามลายู พบ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.18 ตามลำดับ

วรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องซน ๆ ของโซฟี” ผู้แปลเลือกใช้คำเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมายโดยตรง ไม่ซับซ้อน เพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านที่เป็นเยาวชนช่วงอายุ 6-12 ปีเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากวรรณกรรมเรื่องนี้แปลมาจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส จึงทำให้คำศัพท์ที่ปรากฏในเรื่องมีคำภาษาต่างประเทศปะปนอยู่ โดยผู้แปลเลือกใช้คำง่าย ๆ ที่ไม่ยากเกินกว่าผู้อ่านจะแปลความได้ มีการใช้คำที่หลากหลาย ผ่านการเล่าเรื่องราวประสบการณ์ในวัยเด็กที่มีสีสัน สดใส มีความน่ารักของตัวละคร “โซฟี” ทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลิน มีอารมณ์ขัน และเรียกเสียงหัวเราะได้ทุกครั้งเมื่อได้อ่าน ด้วยพลังของการเล่าเรื่องสื่อสารผ่านภาษาทำให้อ่านเรื่องน่าสนใจและชวนติดตามอ่านตลอดทั้งเรื่อง

คำสำคัญ : 1. กลวิธีการใช้คำ 2. วรรณกรรมเยาวชน

ABSTRACT

The research on “strategies for using words in youth literature translating “Les Malheurs De Sophie” intended to : study of strategies for using words in youth literature translating “Les Malheurs De Sophie”. Which is a youth literature translating from French manuscripts by Pimwan Thiparadaka, all 20 episodes.

Research results can be concluded that:

Strategies for using words in youth literature translating “Les Malheurs De Sophie” has 2 aspects: 1) The word creation and 2) The use of foreign words.

The Word creation can be classified into 5 type. A total of 285 words are arranged in the order from the most common to the least as follows : (1)

Reduplicative Word found 128 words, equal to 18.97 percent : (1.1)Sound-Reduplicative Word found 64 words, equal to 22.46 percent and (1.2) Meaning-Reduplicative Word 64 words, equal to 22.46 percent (2) Compound word found 88 words, equal to 30.87 percent (3) Repetition word found 64 words equal to 22.46 percent (4) Samas found 6 words equal to 2.11 percent and (5) Sindhifound 6 word equal to 2.11 percent

In terms of the use of foreign languages, 9 languages are found: Sanskrit, Pali, French, English, Khmer, Portuguese, Chinese, Persian, Malaya. All 169 words are arranged in order from highest to lowest, as follows: (1) 49 words of Sanskrit equal to 28.99 percent (2) 47 words of Bali equal to 27.81 percent (3) 28 words of French equal to 16.57 percent (4) 20 words of English equal to 11.84 percent (5) 16 words of Khmer equal to 9.47 percent (6) 3 words of Portuguese equal to 1.78 percent (7) 2 words of Chinese equal to 1.18 percent (8) 2 words of Persian equal to 1.18 percent and (9) 2 words of Malaya equal to 1.18 percent

The youth literature translating “Sophie's Naughty Story”. The translator chooses to use words that convey meaning directly, not complicated to communicate to young readers aged 6-12 years easily. Because this literature is translated from the original French. Therefore, the vocabulary that the words in the subject have foreign languages mixed in, by translators choosing to use simple words that are not too difficult for the reader to receive translations. Through storytelling, colorful childhood experiences with the cuteness of the character "Sophie" makes readers feel comfortable and laughter every time when reading. With the power of storytelling, communication through language makes the story interesting and invited to follow through the whole story.

Keywords : 1. Strategies for using words 2. Youth literature

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

วรรณกรรมเป็นบันทึกความรู้ ความคิดประสบการณ์ของมนุษย์ สืบทอดและสร้างความเชื่อมต่อของสังคม เป็นกระจกสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตความเป็นอยู่ สังคมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนทรรศนะ ความเชื่อของผู้คนในสังคมนั้นเป็นผลิตผลของสังคมและมี

อิทธิพลต่อสังคม นักเขียนเป็นบุคคลในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมซึ่งกำหนดแนวคิด โลกทัศน์ ของนักเขียน ขณะเดียวกัน วรรณกรรมและนักเขียนก็มีอิทธิพลกำหนดความเป็นไปได้ในสังคมหรือ เปลี่ยนแปลงสังคม วรรณกรรมที่ดี มีคุณค่า ย่อมสามารถสร้างสรรค์ซึ่งนำการเปลี่ยนแปลงสังคมไป ในทางที่ดีอันจะช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดี ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนและพัฒนาสังคม การศึกษาภาษาและวรรณศิลป์ผ่านวรรณกรรมจึงเป็นการมองสังคมและ สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมที่มีคุณค่า โดยสามารถชี้ให้เห็นความแตกต่างจากวรรณกรรมที่ ด้อยคุณค่า เพื่อนำเสนอความรู้ความเข้าใจกลับไปยังคนในสังคม ซึ่งจะทำให้แยกแยะระดับคุณค่าของ วรรณกรรมและเลือกสรรสิ่งที่ควรค่าแก่การอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น(ชุตินา สัจจามันท์ และคณะ, 2543, หน้า 1)

วรรณกรรมไทยเริ่มเปลี่ยนแนวนิยมจากร้อยกรองไปเป็นร้อยแก้ว และเปลี่ยนความนิยม ทางการอ่านจากนิยายอิงพงศาวดารจีนและเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ ไปเป็นบันเทิงคดีที่แปลจากภาษา ตะวันตก ซึ่งวรรณกรรมไทยปัจจุบันน่าจะถือกำเนิดขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว เพราะลักษณะของวรรณกรรมไทยในช่วงนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากวรรณคดีไทยเดิมอย่าง เห็นได้ชัดเจนทั้งในด้านรูปแบบ แนวคิด เนื้อหาและกลวิธีการแต่ง เนื่องจากได้รับอิทธิพล จากวรรณกรรมของตะวันตก(สายทิพย์ นุกุลกิจ, 2543, หน้า 2)

การแปลวรรณกรรมในประเทศไทยนั้น ไม่ปรากฏเป็นหลักฐานแน่ชัดว่าเริ่มมาตั้งแต่เมื่อใด หากพิจารณาจากวรรณคดีแล้วพบว่าตั้งแต่สมัยสุโขทัย มีการศึกษาภาษาของชาติตะวันออก เช่น ไตรภูมิพระร่วง หรือไตรภูมิอภินิหาร ที่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงแปลและเรียบเรียงขึ้นจากพระ คัมภีร์ในพุทธศาสนา จากการเสียดวงศรียุทธยา ทำให้หลักฐานทางวัฒนธรรมสูญหายไปจำนวนมาก ซึ่งก็รวมไปถึงงานวรรณคดีต่าง ๆ ด้วย ครั้นสมัยกรุงธนบุรีบ้านเมืองยังคงมีศึกอยู่ สถานภาพทางด้าน วรรณคดีและวัฒนธรรมจึงยังไม่เป็นปึกแผ่นนัก จวบจนรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลกมหาราช มีการแปลวรรณคดี 2 เรื่องใหญ่ คือ โปรดเกล้าฯ ให้กรมพระราชวังบวรมหาเสนาภิ มุข (เจ้าฟ้าทองอิน กรมหลวงอนุรักษ์เทเวศร์) ทรงอำนวยการแปลเรื่อง ไซฮัน และพระยาพระคลัง (หน) อำนวยการแปลเรื่อง สามก๊ก ตั้งแต่รัชกาลที่ 3 ก็เริ่มมีการแปลคำสอนศาสนาคริสต์จาก ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ตามด้วยการแปลวรรณกรรม เช่น ลิลิตนิทราชาคริต ซึ่งเป็นบทพระราช นิพนธ์ในรัชกาลที่ 5 โดยทรงแปลและเรียบเรียงมาจากเรื่องหนึ่งในหนังสือนิทานชอนนิทานขนาดยาว ชื่อว่า พันหนึ่งราตรี นอกจากนี้ ยังมีการแปลนิทานอีสป เพื่อสอนคติธรรมและให้ความบันเทิง ต่อมา พระองค์เจ้ารัชณีแจ่มจรัสกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงนำเค้าโครงเรื่อง Cinderella มาแปลเป็น ภาษาไทยแล้วตีพิมพ์ในชื่อ นางจินตลีลา ต่อมากลุ่มขุนนางที่ได้รับการศึกษาจากตะวันตกได้ออก นิตยสารรายเดือนชื่อ ลักวิทยา ขึ้นในปี พ.ศ. 2443 โดยตีพิมพ์เรื่องแปล หรือ “ลัก” เอามาจากภาษา อื่นโดยส่วนใหญ่ เป็นการสะท้อนให้เห็นความนิยมเรื่องแปลจากตะวันตกที่เริ่มแพร่หลายในประเทศ

ไทยในปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นที่เข้าใจกันว่าการเขียนรูปแบบนวนิยายในประเทศไทยเกิดขึ้นหลังจากมีการแปลนวนิยายจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเรื่องแรก คือเรื่อง “ความพยาบาท” ซึ่งแปลจากเรื่อง Vendetta, or the Story of One Forgotten ของมารีคโคเรียลลี ในปี พ.ศ. 2441 โดยนายนกยูง วิเศษกุล (พระยาสุรินทราชา) ซึ่งใช้นามปากกาว่า แม่วัน รูปแบบวรรณกรรมไทยปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมของตะวันตกในปลายรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 ที่ทำให้เกิดวรรณกรรมในลักษณะนวนิยายและเรื่องสั้นขึ้น จนเป็นที่นิยมแพร่หลายสืบมา(จินดา ดิถียนต์ อ่างในอรองค์ ชากร, 2560, หน้า 93-109)

วรรณศิลป์และการใช้ภาษานั้นไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะเป็นส่วนเสริมซึ่งกันและกัน แม้การใช้ภาษาไทยที่เชื่อมโยงกับนิสัยการเขียนการอ่านหนังสือของคนรุ่นใหม่เริ่มแปรเปลี่ยนไปตามกระแสสังคมในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน แต่ผลงานวรรณกรรมของไทยก็มิได้ลดน้อยลง นอกจากนี้ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ทำให้ภาครัฐเข้ามาให้ความสำคัญกับการแปลวรรณกรรมไทย เป็นภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนจากกระทรวงวัฒนธรรม เนื่องจากการแปลวรรณกรรม ถือเป็น การถ่ายทอดเรื่องราวในสังคม ความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของไทย เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจข้ามวัฒนธรรมได้ในปาฐกถาปิดการประชุม “8 ทศวรรษวรรณกรรมวิจารณ์ไทย” คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย- สงขลานครินทร์ เมื่อวันที่ 1-2 สิงหาคม 2551 ศ.ดร.เจตนา นาควัชระ ได้กล่าวข้อความข้างต้นว่าวรรณศิลป์เป็นเกียรติภูมิของชาติ และระบุว่า “ชนชาติไทยให้ความสำคัญของวรรณคดี และได้สร้างงานที่เปี่ยมด้วยภูมิปัญญาเอาไว้ แม้ว่าในบางช่วงของประวัติศาสตร์ พลังทางวรรณศิลป์อาจจะต้องพ่ายแพ้ต่อกระแสทางสังคมที่ไม่เป็นมิตร” (เจตนา นาควัชระ, 2552, หน้า 15-28)

ผลงานวรรณกรรมแปล เรื่องชน ๆ ของโซฟี เป็นผลงานวรรณกรรมแปล ของพิมวรรณทิพยดารกา (2547) เป็นนวนิยายขนาดสั้นจำนวน 20 ตอน เป็นงานเขียนที่มีลักษณะเป็นร้อยแก้วที่มีศิลปะการใช้ภาษาอย่างประณีต ภาษาสละสลวยเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวหนูน้อยวัยสี่ขวบแสดงให้เห็นลีลาภาษาด้านกลวิธีการใช้คำที่สื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย อีกทั้งผู้ประพันธ์สอดแทรกแนวคิดประสบการณ์ที่ผู้ประพันธ์พบเห็นผู้อ่านสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาวรรณกรรมแปล เรื่องนี้ มีลักษณะเด่นในการนำเสนอศิลปะการใช้คำอย่างไรจึงสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน โดยมุ่งวิเคราะห์กลวิธีการใช้คำ การสร้างคำและการใช้คำภาษาต่างประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจวรรณกรรมแปล ทั้งยังเป็นแนวทางในการศึกษาลักษณะของภาษาวรรณกรรมในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการใช้คำในงานวรรณกรรมเยาวชน เรื่อง “เรื่องชน ๆ ของโซฟี”

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลวิธีการใช้คำวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี”

3.2 นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนทักษะภาษาไทย และวรรณกรรมด้านอื่น ๆ ต่อไป

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องกลวิธีการใช้คำในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี” ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้น ดังนี้

4.1 ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

4.1.1 ขอบเขตด้านข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี” วรรณกรรมแปลของพิมวรรณ ทิพยดาราภา มีทั้งหมดจำนวน 20 ตอน ดังนี้

1) ตึกตาขี้ผึ้ง	2) งานฝังตุ๊กตา	3) ปูนขาว
4) ปลาน้อย	5) ไก่ดำ	6) ผึ้ง
7) ผมเปียก	8) ตัดขนคิ้ว	9) ขนมปังเลี้ยงม้า
10) ครีมกับขนมปังร้อนๆ	11) กระรอก	12) น้ำชา
13) หมาป่า	14) แก้มถลอก	15) เอลิซาเบธ
16) ผลไม้เชื่อม	17) กล่องเย็บผ้า	18) ลา
19) รถเล็กเทียมลา	20) ออกเดินทาง	

4.1.2 ขอบเขตด้านเกณฑ์

1) เกณฑ์ด้านการใช้คำ เกณฑ์ด้านการสร้างคำคณะผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของสถาบันภาษาไทย (2553, หน้า 32-80) ที่จำแนกการสร้างคำในภาษาไทยมี 5 ประเภท ได้แก่ 1) คำประสม 2) คำซ้อน 3) คำซ้ำ 4) คำสมาส และ 5) คำสนธิ

2) เกณฑ์ด้านคำภาษาต่างประเทศ เกณฑ์ด้านคำภาษาต่างประเทศคณะผู้วิจัยวิเคราะห์อ้างอิงเทียบเคียงตามเกณฑ์ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2556) ที่อธิบายไว้ว่าคำภาษาต่างประเทศ 9 ภาษา ได้แก่ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาเปอร์เซีย ภาษาโปรตุเกส ภาษาจีน และภาษามลายู

4.2 ชั้นรวบรวมข้อมูล

4.2.1 รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1)รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน 2) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมแปลสำหรับเด็กและเยาวชน

4.2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลวรรณกรรมโดยการอ่าน ดู และฟังแล้วถ่ายทอดเป็นอักษรไทยจัดรูปแบบหมวดหมู่ ตามเนื้อหาของวรรณกรรม โดยอาศัยขอบเขตทางด้านเวลา

4.2.3 รวบรวมแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกลวิธีการใช้คำในวรรณกรรม

4.3 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 วิเคราะห์ด้านการใช้คำได้แก่ 1) คำประสม 2) คำซ้อน 3) คำซ้ำ 4) คำสมาส และ 5) คำสนธิ

4.3.2 วิเคราะห์ด้านคำภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาเปอร์เซีย ภาษาโปรตุเกส ภาษาจีน และภาษามลายู

4.4 ชั้นนำเสนอ ผู้วิจัยนำเสนอโดยเรียบเรียงข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางวิเคราะห์

5. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์กลวิธีการใช้คำในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี” ที่ปรากฏในเรื่องทั้งหมดจำนวน 20 ตอน ผลการวิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางตัวอย่างการวิเคราะห์การสร้างคำที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี”

วรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี”			
1. การสร้างคำ	จำนวนคำที่พบ	รวม	ตัวอย่างคำที่พบ
คำประสม	88	285	ลูกตา หน้าต่าง เสื้อผ้า เครื่องมือ ผู้ใหญ่ ของเล่น ห้องร้อง หนูน้อย น้ำตา คอดก หายใจ ชาวไร่ กรงเล็บ ใจเย็น ใจร้อน ติดต่อ พ่อค้า แม่ค้า ห้องทะเล เอ็นดู
คำซ้ำ	64		ซัด ๆ เร็ว ๆ เพื่อน ๆ ค่อย ๆ เก่า ๆ ทุก ๆ หวาด ๆ ใกล้ เตี้ย ๆ ทั้ง ๆ แผลง ๆ สั้น ๆ กุด ๆ แปลก ๆ
คำซ้อน			
ซ้อนเพื่อเสียง	64		หยิกหยอย เจี้ยวจ้าว เกี้ยวกราด เศร้าสร้อย คร่ำครวญ ฉวัดเฉวียน ผมแผ่ยุ่งเหยิง เปียกปอน อืดอืด รถรา

วรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี”			
1. การสร้างคำ	จำนวนคำ ที่พบ	รวม	ตัวอย่างคำที่พบ
			สนุกสนาน
ซ้อนเพื่อ ความหมาย	64		โกรธเกรี้ยว ดูแล ก่อสร้าง ยืนยัน จดจ่อ จ้องมอง นัยนัยตา ป้องกัน สั่งสอน หลาบจำ หวนคืน ปิติยินดี เปียกชุ่ม ดกหนา แน่นหนา โผล่พ้น เล็กน้อย ปกปิด สิ้นสุดกาลเวลา โศกเศร้า
คำสมาส	6		อยู่ติธรรม เหตุการณ์ อุบัติเหตุ พฤษศาสตร์ ประวัติศาสตร์พัสดุภัณฑ์
คำสนธิ	6		กรกฎาคม มหัทศจรีย์ อันตราย สถานการณ์ สงสาร ภัยอันตราย

ตารางที่ 2 ตารางตัวอย่างการวิเคราะห์คำภาษาต่างประเทศที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชน
แปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี”

2. ภาษาต่างประเทศ	จำนวนคำ	ตัวอย่างคำที่พบ
ฝรั่งเศส	28	โซฟีปารีส ปอล กามีย์ มาตาม มาเดอแลน เมอสิเยอร์ เดอ เร็อง ฟรังค์ ซีมง ฟิชินี ลอมแบร์ต ลูซี โดแบร์ต สวิติน ลู อิส อองเซลิกา อ็องเดร เมืองเลอร์อาฟร์ บัวส์ เดอบูลอญ พระราชวังตุย เลอริส
อังกฤษ	20	กัปตัน ลิลลี่ คริม สลัด ธิบีน ซุป แยม โอ๊ก อัลมอนส วอลนั เฮลเซลนัต ลูกบอล เซอร์ โทล สตรอว์เบอร์รี่ ฮอลลี่ อลิซาเบธ แอฟริคอต ฮัมมิงเบิร์ด อเมริกา
บาลี	47	กาล เวลา คณะ ญาติ ขณะ อุทาน เสก บริเวณ พิธี โอกาส ปฐิเสธ สงสาร อภัย ปกติ ปิติ รสชาติ สามิ สุข อธิบาย อนุญาต สุนัข สาธารณะ
สันสกฤต	49	วิเศษ สมบูรณ์ สุข ศีระชะ อภัย สัตว์ นัยน์ โกรธ ทารุณ ธรรมดา प्रารธนา รสชาติ อากาศ บุตร ทูเรศ ปรากฏ ทุกข์ สาธารณะ กาล เวลา คณะ

เขมร	16	เถิด บังคับ ตำแหน่ง สำเร็จ สนุก ทรง ผสม กังวล รำพึง
เปอร์เซีย	2	กุหลาบ ตลาด
โปรตุเกส	3	กระต๊อ สบู่ เหยี่ยว
จีน	2	เก้าอี้ โต๊ะ
มลายู	2	กัญแจ กะลาตี
รวม	169	

6. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการใช้คำในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี” จำแนกตามวิธีการสร้างคำ และจำแนกตามภาษาต่างประเทศที่พบ จากทั้งหมดจำนวน 20 ตอน ดังนี้

6.1 ด้านการสร้างคำในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี” จากทั้งหมดจำนวน 20 ตอน พบการสร้างคำประเภทต่าง ๆ รวมจำนวน 291 คำ จำแนกและเรียงตามลำดับที่พบจากมากไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้

- 1) คำซ้อน พบ จำนวน 128 คำ
 - ซ้อนเพื่อเสียง พบจำนวน 67 คำ คิดเป็นร้อยละ 23.02
 - ซ้อนเพื่อความหมาย พบจำนวน 61 คำ คิดเป็นร้อยละ 20.96
- 2) คำประสม พบจำนวน 93 คำ คิดเป็นร้อยละ 31.96
- 3) คำซ้ำ พบจำนวน 65 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.34
- 4) คำสมาส พบจำนวน 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.11
- 5) คำสนธิ พบจำนวน 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.11

6.2 คำภาษาต่างประเทศในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี” จากทั้งหมดจำนวน 20 ตอน พบคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ รวมจำนวน 162 คำ จาก 9 ภาษา จำแนกและเรียงตามลำดับที่พบจากมากไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้

- 1) สันสกฤต พบจำนวน 47 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.02
- 2) บาลี พบจำนวน 43 คำ คิดเป็นร้อยละ 26.54
- 3) ฝรั่งเศส พบจำนวน 28 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.28
- 4) อังกฤษ พบจำนวน 19 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.72
- 5) เขมร พบจำนวน 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 9.87
- 6) โปรตุเกส พบจำนวน 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.85
- 7) จีน พบจำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.24
- 8) เปอร์เซีย พบจำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.24

9) มลาญ พบจำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.24

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง กลวิธีการใช้คำในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี” ซึ่งเป็นวรรณกรรมเยาวชนแปลจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส โดยพิมวรรณ ทิพยดารกา การใช้คำในเรื่องมีการใช้คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำสมาส คำสนธิ รวมถึงคำที่ปะปนของภาษาต่างประเทศ พบคำภาษาต่างประเทศทั้งหมด 9 ภาษา ได้แก่ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาเปอร์เซีย ภาษาโปรตุเกส ภาษาจีน และภาษามลาญ จากจำนวนทั้งหมด 20 ตอน อภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการวิจัยกลวิธีการใช้คำที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี” ของพิมวรรณ ทิพยดารกา ทำให้มองเห็นถึงลักษณะเฉพาะในด้านการใช้คำของพิมวรรณ ทิพยดารกา ว่าวรรณกรรมเรื่องนี้เหมาะสำหรับเป็นวรรณกรรมสำหรับเยาวชนช่วงอายุ 6-12 ปี คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้แปล พิมวรรณ ทิพยดารกา เลือกใช้ถ้อยคำสื่อความหมายโดยตรงไม่ซับซ้อน เพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านที่เป็นเยาวชนช่วงอายุ 6-12 ปี เข้าใจได้ง่าย ส่วนใหญ่ผู้แปลเลือกใช้คำเรียบง่าย อย่างเช่น คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ ส่วนคำสมาส และคำสนธิผู้แปลเลือกใช้คำที่เยาวชนคุ้นเคย เช่น ชื่อเดือนแต่ละเดือน คำง่าย ๆ ที่ไม่ยากเกินกว่าผู้อ่านจะแปลความได้ แสดงให้เห็นถึงการใช้คำที่หลากหลายวิธีสอดคล้องกับผลการวิจัยของชัยวัฒน์ ไชยสุข และสมเกียรติ รักษมณี (2559, หน้า 55-64) ที่ศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมบันเทิงคดีของมกุฏ อรฤดี ผลการวิจัยกลวิธีการใช้ภาษา มกุฏ อรฤดี พบว่า มีกลวิธีการใช้ภาษาโดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับตัวละคร เนื้อเรื่อง และประเภทของวรรณกรรม ดังเช่นคำภาษาปากซึ่งเป็นกลวิธีการใช้คำที่พบได้มากในงานเขียนทุกประเภททุกนามปากกา รองลงมาได้แก่คำภาษาต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจาก “เรื่องชน ๆ ของโซฟี” เป็นวรรณกรรมที่แปลมาจากต้นฉบับภาษาฝรั่งเศส จึงทำให้คำที่ปรากฏในเรื่องมีคำภาษาต่างประเทศปะปนอยู่ การที่คำภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนในภาษาไทย ทำให้เห็นถึงวิวัฒนาการด้านภาษาว่าในแต่ละภาษามีการหยาบย้อมกันได้ จึงทำให้ปัจจุบันคำเหล่านี้ถูกเข้าใจว่าเป็นภาษาไทย

วรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี” มีกลวิธีการใช้คำ การใช้คำซ้ำ และการใช้คำภาษาต่างประเทศ ที่สื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย อีกทั้งผู้ประพันธ์สอดแทรกแนวคิด ประสบการณ์ที่ผู้ประพันธ์พบเห็นผู้อ่านสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน สิ่งที่น่าสนใจซึ่งเห็นได้ชัดเจนนอกจากการใช้คำ คือ พิมวรรณ ทิพยดารกา เล่าถึงประสบการณ์ในวัยเด็กทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินและเรียกเสียงหัวเราะได้ทุกครั้งเมื่อผู้อ่านนึกถึง ด้วยพลังของภาษา จึงเป็นการสื่ออารมณ์ขันทำให้เนื้อเรื่องน่าสนใจและชวนติดตามอ่านตลอดทั้งเรื่อง การใช้ภาษา

ได้อย่างยอดเยี่ยมก็จะแสดงลีลาภาษาที่โดดเด่นทำให้ผู้อ่านได้รับอรรถรส และเกิดจินตภาพตามวัตถุประสงค์ของผู้แปล

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

8.1.1 ผลวิจัยสามารถนำไปประกอบการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมได้

8.1.2 ศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนไทย และวรรณกรรมเยาวชนต่างประเทศ เพื่อให้เกิดแนวคิดและทัศนะในเรื่องต่าง ๆ ที่กว้างขวางออกไปเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

8.2.1 ควรศึกษาการใช้โวหารภาพพจน์ในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี”

8.2.2. ควรศึกษาศิลปะการใช้ภาษาในงานวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ของพิมพ์วรรณทิพยดารา เพื่อแสดงให้เห็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของพิมพ์วรรณทิพยดารา และพัฒนาการของการใช้ภาษา

9. เอกสารอ้างอิง

เจตนา นาควัชระ. (2552). ทางสายกลางแห่งวรรณคดีวิจารณ์. วารสารวิภาษา. 1(17). 15-28.

ชุตินา สัจจามันท์ และคณะ. (2543). การพัฒนาเกณฑ์ประเมินค่าวรรณกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.

ชัยวัฒน์ ไชยสุข, สมเกียรติ รักษ์มณี. (2559). กลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมบันเทิงคดีของมกุฏ อรฤดี. วารสารรมยสาร. 14(1). 55-64

พิมพ์วรรณทิพยดารา. (2547). วรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของโซฟี”. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : บริษัทมติชน จำกัด มหาชน.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน.

สถาบันภาษาไทย (2553). บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2 การสร้างคำและการยืมคำ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.

สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543). วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : เอส อาร์ พรินติ้ง.

อรอนงค์ ชาคร. (2560). กลวิธีการแปลวรรณกรรม. วารสารห้องสมุด. 61(2). 93-109.

10. กิตติกรรมประกาศ

งานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์พัชรัตน์ พาบ่อ ประธานกรรมการควบคุมการวิจัย อาจารย์ปพิชญา พรหมกันธา กรรมการผู้ควบคุมการวิจัย ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่ง ให้ข้อคิด คำปรึกษา ชี้แนะ แนวทางตลอดจนการตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเมตตา และเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนทำให้วิจัยฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณครูวิชาภาษาไทยทุกท่านที่เพียรสอนให้ผู้วิจัยรักวิชาภาษาไทยและวรรณกรรมไทยสืบมา นอกจากนี้ขอยก่องานวรรณกรรมเยาวชนแปลของ “พิมพ์วรรณ ทิพยดารกา” ที่เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า จนเป็นงานการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเหล่ากัลยาณมิตรทุก ๆ ท่าน ที่คอยช่วยเหลือ และสร้างกำลังใจให้ผู้วิจัยมีมานะอุตสาหะพากเพียรพยายาม และสุดท้ายนี้ขออน้อมกราบพระคุณบิดา มารดา ผู้ที่คอยให้กำลังใจสนับสนุนเป็นแรงผลักดัน อดทนและเสียสละเพื่อลูกมาโดยตลอด ซึ่งเป็นพระคุณอย่างหาสุดมิได้

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยเทคนิคการสอนแบบ
สื่อประสมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

The Study of Improving the Young Students' Learning Achievement on Science
Subject through Multimedia Teaching Technique for 4th year under grads in Early
Childhood Program me at Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

วีณา ภาคมฤค¹

Weena Pakmaluk

นันทา โพธิ์คำ²

Nanta Pokom

นารีรัตน์ จันทวฤทธิ์³

Nareerat Jantawarit

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
ด้วยเทคนิคการสอนแบบสื่อประสมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีความมุ่งหมายของการวิจัยคือ 1) เพื่อพัฒนา

¹ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ), มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

³ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยเทคนิควิธีสอนแบบสื่อประสม และ 2) เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษา หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ ด้วยเทคนิควิธีสอนแบบสื่อประสม กำหนดขอบเขตจากนักศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 จำนวน 15 คน

ผลการวิจัยพบว่า (1) สื่อประสมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ผู้วิจัยสร้างมีประสิทธิภาพ 72.17/73.53 (2) นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่เรียนด้วยเทคนิคการสอนแบบสื่อประสมมีเจตคติพึงพอใจต่อรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66

คำสำคัญ : 1. ชุดสื่อประสม 2. การสอนวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The study of improving the young students' learning achievement on science subject through multimedia teaching technique for 4th year undergrads in Early Childhood Programme at Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus aimed at 1) enhancing learning achievement in science subject of the young students via multimedia teaching technique and 2) studying fifteen Early Childhood undergrads' attitudes toward science subject for the young students after learning management using multimedia teaching technique.

The results revealed as follows: (1) The innovative multimedia which was invented for the 4th year undergrads in Early Childhood Programme at Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus was highly effective by 72.17/73.53. (2) In the holistic view, the 4th year undergrads in Early Childhood Programme at Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus who were treated by multimedia teaching technique were satisfied with the course titled “Teaching Science for Young Children” as the highest level with the mean of 4.66.

Keywords : 1. Multimedia 2. Teaching science to young students

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษามีความจำเป็นต้องฝ่ากระแสแห่งความคาดหวังและความต้องการของนักศึกษาและเพื่อเป็นไปตามเกณฑ์กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอนในระดับนี้จึงต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงตัวของผู้สอนเพื่อนำไปสู่หนทางของการศึกษาที่ดีขึ้น ลักษณะการเรียนรู้เหล่านี้ผู้สอนมีความจำเป็นอย่างสูงที่ต้องแสวงหากลวิธีการสอนที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยเฉพาะในการจัดการเรียนรู้ครูจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทตนเองจากการเป็นผู้ชี้แนะผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากการสืบเสาะหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักเรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน ผู้สอนจึงต้องมีการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ใช้เทคนิคการถ่ายทอดให้นักเรียนได้เข้าใจ รู้จักใช้ทักษะกระบวนการเรียนการสอน แบบใหม่ ๆ ใช้เทคนิคการถ่ายทอดให้นักเรียนได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น (เบญจา เรืองเสมอ, 2549, หน้า 1)

ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยให้กับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิต ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 นี้พบว่า นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยอยู่ในเกณฑ์ต่ำซึ่งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องนำไปใช้ในการเรียนรู้และเป็นการพัฒนากระบวนการคิดการวางแผน ลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งการเรียนรู้และการแก้ปัญหาซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้การคิดเป็น ทำเป็นรวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยตรง ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวเพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งพบว่า ส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่ผ่านมานั้นผู้วิจัยใช้รูปแบบการสอนแบบบรรยายร่วมกับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาทำตามขั้นตอนที่กำหนดทำให้การจัดการเรียนรู้อยู่ไม่ประสบผลดีเท่าที่ควร

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าและพบว่าวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยให้ได้ผลคือ การนำสื่อประสมมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์เนื่องจากสื่อเป็นตัวกลางที่ช่วยให้สื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับผู้สอนต้องการซึ่งจำเป็นจะต้องใช้สื่อหลายๆอย่างมาช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบของสื่อประสมสำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนในการเรียนการสอนผู้สอนมีวัตถุประสงค์หลักคือการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางสติปัญญาทักษะ เจตคติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งนี้สื่อแต่ละชนิดมีคุณสมบัติเด่นและด้อยแตกต่างกันการเลือกใช้ต้องพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการสอนเป็นสำคัญโดยครูผู้สอนต้องจัดเตรียมสื่อประกอบการสอนเพื่อนำเสนอให้

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดดังนั้นในการสอนแต่ละครั้งต้องจัดเตรียมสื่อหลายอย่างเพื่อนำมาประกอบในการสอนแต่ละครั้งในลักษณะ ที่เรียกว่า “สื่อประสม” ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะสร้างชุดฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 พร้อมทั้งแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นโดยต้องการให้นักศึกษาพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถในทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นทำให้ผลการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาบรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี โดยมีสาระการเรียนรู้เรื่อง ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่สำคัญเรื่องหนึ่งในวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยผู้วิจัยได้นำเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 8 ทักษะมาสร้างเป็นชุดฝึกพัฒนาทักษะและเป็นเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเพื่อส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยเทคนิควิธีสอนแบบสื่อประสม
- 2.2 เพื่อศึกษาเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีสอนแบบสื่อประสม

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 เทคนิคการสอนแบบสื่อประสมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัยมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 70/70
- 3.2 นักศึกษาที่ใช้เทคนิคการสอนแบบสื่อประสมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัยมีเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยค่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 4.1 ได้เทคนิคการสอนแบบสื่อประสมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- 4.2 ได้แนวทางการหาประสิทธิภาพของเทคนิคการสอนแบบสื่อประสมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

4.3 เป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบสื่อประสมสำหรับ
นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วย
เทคนิคการสอนแบบสื่อประสมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 คน ซึ่งได้มา
โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดสื่อประสมรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์
รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) แบบแผนการทดลองใช้รูปแบบการ
ทดลองกลุ่มเดียว และมีการวัดก่อนการทดลอง 1 ครั้ง และหลังการทดลอง 1 ครั้ง (One Group
Pretest Posttest Design) 2) ขั้นตอนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมและเก็บ
รวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 1 ปี
การศึกษา 2561 โดยดำเนินการ ดังนี้ (1) ดำเนินการทดสอบก่อนใช้สื่อประสม (Pre-test) โดยใช้
แบบทดสอบความสามารถรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 30 ข้อ โดยใช้เวลา 50
นาที (2) ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสม จำนวน 3 ชุด เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์
ละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง โดยกำหนดการทดลองในช่วงเวลาว่างของนักศึกษา (3) ทดสอบหลังใช้
สื่อประสม (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบความสามารถรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อประสม การวิเคราะห์ข้อมูล
โดยวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 โดยใช้สูตร E_1/E_2 และใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย
ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่าง
ก่อนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ t-test ชนิด dependent Samples

6. ผลการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยเทคนิคการสอน
แบบสื่อประสมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 สื่อประสมสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ผู้วิจัยสร้างมีประสิทธิภาพ 72.17/73.53

6.2 นักศึกษาด้านวิชาการศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิตที่เรียนด้วยเทคนิคการสอนแบบสื่อประสมมีเจตคติพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66

7. อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยเทคนิคการสอนแบบสื่อประสมสำหรับนักศึกษาด้านวิชาการศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิต ผลการวิจัยควรมีประเด็นนำมาอภิปรายผล ดังนี้

7.1 สื่อประสมสำหรับนักศึกษาด้านวิชาการศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิต ที่ผู้วิจัยสร้างมีประสิทธิภาพ 72.17/73.53 หมายความว่า คะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 72.17 คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.53 หลังจากการเรียนโดยใช้สื่อประสมสำหรับนักศึกษาด้านวิชาการศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาตรี มีความรู้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของศิรินทร์สุดเจริญ (2550, บทคัดย่อ) การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อประสมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษา พบว่าการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้สื่อประสมพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 83.02/ 80.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทำนองเดียวกับ สากลคุณมาศ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาการเรียนรู้อ่านเรื่อง “ยาเสพติด” โดยใช้สื่อประสมกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองปลาคุณ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเรื่อง “ยาเสพติด” โดยใช้สื่อประสมกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประสิทธิภาพของสื่อประสมเรื่อง “ยาเสพติด” กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.88/85.47 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย แก้วเจริญ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้สื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดลำตะเคียน(วิริยศึกษา) จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า สื่อประสมเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านทำนองเสนาะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 80.90/81.30 ทั้งนี้อาจเพราะสื่อประสมสำหรับการสอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยที่สร้างขึ้นนั้นได้ผ่านการศึกษาและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในเบื้องต้นถึงแม้ว่าจะมีเพียง 2 ชุด แต่ก็สามารถช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

ด้วยตนเองได้ซึ่งเหมาะสมกับสภาพของการจัดการเรียนการสอนและธรรมชาติของการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

7.2 เจตคติพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการสอนแบบสื่อประสมของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิตที่เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณสมชัย (2522, หน้า 60-63) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่สอนด้วยบทเรียนที่ใช้สื่อประสมกับการเรียนแบบปกติและการศึกษาทัศนคติของบทเรียนที่ใช้สื่อประสม โดยทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านอ่างหิน จังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 98 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 50 คน กลุ่มควบคุม 48 คนโดยใช้เนื้อหาเรื่อง ทศนิยม ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ใช้สื่อประสมสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติและมีทัศนคติที่ดีต่อบทเรียนในระดับที่ดีมาก ทำนองเดียวกับ สุมาลี แซ่เฮี้ยว (2528, หน้า 59-61) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้ชุดการสอนกับการสอนปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสนามบิน อำเภอมะนัง จังหวัดขอนแก่นจำนวน 81 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 40 คนและกลุ่มควบคุมจำนวน 41 คน ผลปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่านักเรียนโดยใช้ชุดการสอนมีความก้าวหน้าทางการเรียนและนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ผลการสอนโดยใช้สื่อประสมในรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย แม้จะเป็นเพียงการสร้างใบความรู้และชุดภาพนิ่ง เพื่อใช้สอนนักศึกษาแต่การมีสื่อที่เกิดจากการสรุปและสังเคราะห์งานเขียนในทิศทางการศึกษาในรายวิชานี้ช่วยให้ นักศึกษามีความรู้และความเพลิดเพลินในเวลาเรียน ตลอดจนกระทั่งสามารถเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าวได้อย่างมีความสุขจึงทำให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อรายวิชานี้มากขึ้นตามลำดับด้วย

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างชุดสื่อประสมที่เป็นใบความรู้และการนำเสนอการสอนแบบภาพนิ่งซึ่งสามารถนำไปใช้สอนในรายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ในสาขาวิชาการศึกษาระดับชั้น หรือนำไปเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาวิทยาศาสตร์สำหรับให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จริงได้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากระยะเวลาของการวิจัยมีข้อจำกัดจึงทำให้การสร้างสื่อยังไม่มีความหลากหลาย
มากเท่าใดนักในการวิจัยครั้งต่อไปอาจสร้างสื่อที่ช่วยให้การเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็ก
ปฐมวัยนี้มีความหลากหลาย อาทิ สื่อวีดิทัศน์ สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อโซเชียล เป็นต้น

9. เอกสารอ้างอิง

- ชาญยุทธ ผลापฤกษ์. (2547). การพัฒนาชุดสื่อประสม ประกอบการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย
เรื่องรามเกียรติ์ ตอนกุมภกรรณทนต์น้ำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุญส่ง วงศ์คำ. (2559). ตำราวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย. สกลนคร : คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เผชิญ กิจระการ. (2544). การวิเคราะห์ประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา E1/E2.
วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 5(11). 44 - 51.
- นิภาพร สุนทรวิจารณ์. (2543). การพัฒนาชุดสื่อประสมเพื่อการประชาสัมพันธ์. ปรินญาณินพนธ์
กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โสภา กรรณสุต. (2540). การใช้ชุดสื่อประสมสำหรับผู้สูงอายุ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยี
การศึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- พรฤดี พฤกษ์ศรีรัตน์. (2547). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และสื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อม
ทางธรรมชาติกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้า
อิสระ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมหมาย บำรุง. (2545). การพัฒนาชุดสื่อประสม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจังหวัดร้อยเอ็ด
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน).
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- แสงทอง ตุงคะสมิต. (2544). การใช้ชุดสื่อประสมประกอบการสอนเรื่องสารเคมี กลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน).
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Maslow, Abraham Harold. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd ed. New York :
Harper and Row Inc.

- Mccolecman, James Wesley. (1975). Relationship between the use of learning activity packages, group activities and the preference of students toward the social studies Course. **Dissertation Abstracts Internatioal**. 34 (July). 109 - A.
- Olsen, Johannes Ingebret. (1975). The effect of learning packages on the continuousprogress education pilot program in the Kanawha county West Virginia, Schools. **Dissertation Abstracts International**. 35 (February). 4992 - A.
- Rankowski, C.A. (1975). The effects of instruction using multimedia in teaching of descriptive geometry. **Dissertation Abstracts International**. 36 (December). 3476 - A.

10. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง วงศ์คำ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เมตตาให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาตลอดจนแนะแนวทางในการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณสถานวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอนให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ)นนทา โพธิ์คำ และคณาจารย์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ทุกคนที่ให้โอกาสและคำปรึกษาที่ดีเสมอมา ขอขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้

คุณค่าความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นพุทธานุชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ ที่ได้เลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนผู้วิจัย และขออุทิศคุณค่าของงานวิจัยนี้แก่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดสืบต่อไป

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

The Organizing Learning Experiences Based on The Concept of Using
The Brain as a base to Develop Creative Thinking of Early Childhood
by using an Operational Research Process

ศิริวิไล เสือเดช¹

Sirivilai Seardet

ดร.เอนก นรสาร²

Dr.Anek Norasan

ดร.นภญาพร บุญเรือง³

Dr.Nattayabhon Boonruang

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม

² อาจารย์ประจำสาขาวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม

³ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 1 วงรอบ กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสร้างแห่งจังหวัดนครพนม จำนวน 13 คน เครื่องมือวิจัย คือ แผนการจัดประสบการณ์ แบบประเมินการจัดประสบการณ์ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับพอใช้ ค่าเฉลี่ย 2.36 คิดเป็นร้อยละ 78.66 (2) ผลการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับพอใช้ค่าเฉลี่ย 2.24 คิดเป็นร้อยละ 74.77 โดยสรุปผู้วิจัยสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัย ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ที่ต้องไว้ ร้อยละ 60 ทำให้ครูปรับเปลี่ยน การสอน ได้หลากหลายวิธีการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนมีความตั้งใจ กระตือรือร้น มีความสุข สนุกสนาน กล้าคิด กล้าแสดงออก

คำสำคัญ : 1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2. แนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน 3. ความคิดสร้างสรรค์

ABSTRACT

The Objective of research article were to develop creative thinking of early childhood by organizing learning experiences based on the concept of using the brain. Conduct research using 1 cycle research .The target group is early childhood, child development center, home built parade. Nakhon Phanom Province ,13 people. The research tool is an experience plan. Experience assessment form Creative assessment form Statistics used are percentage, mean, standard deviation. The research found (1) The results of the development of learning experiences. The results of learning experience management are at a fair level the average value is 2.36, which is 78.66 percent. (2) The result of the development of creativity is at the average level. The average value is 2.24 or 74.77 percent. In summary, the researcher can arrange learning experiences based on the concept of using the brain as a base of early childhood in developing creativity. Passed the required criteria of 60 percent. Make teachers change Teaching can be done in a variety of ways. Capture students as important. Students have intend, enthusiasm, happiness, fun, courage, thoughtful expression.

Keywords : 1. The Organizing Learning Experiences 2. The Concept of Using Brain base
3. Creativity

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญต่อเด็ก ทำให้เด็กสร้างความคิด สร้างจินตนาการ ไม่จนต่อสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่กำหนดไว้ ความคิดสร้างสรรค์คือพลังความคิดที่เด็กๆ ทุกคนมีมาแต่กำเนิดหากได้รับการกระตุ้น การพัฒนาพลังแห่งการสร้างสรรค์จะทำให้เด็กๆ เป็นคนมีอิสระทางความคิด มีความคิดที่ฉีกกรอบ และสามารถหาหนทางในการที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้เสมอ การฝึกฝนให้เด็กคิดอย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นคุณภาพในตัวเด็กให้มั่นใจในตนเองและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (สุวิทย์ มูลคำ, 2550, หน้า 9) กิลฟอร์ด (Guilford, 1959 หน้า 470, อ้างถึงใน สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ, 2552, หน้า 32-33) เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้อย่างซับซ้อน กว้างไกล หลายทิศทาง ซึ่งประกอบด้วย ความคิดคล่องแคล่ว (fluency) เป็นปริมาณความคิดของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างรวดเร็วคล่องแคล่ว และมีปริมาณมากในเวลาจำกัด ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) เป็นความคิดที่

สามารถคิดได้หลายทิศทาง การใช้วิธีการหลายๆ อย่างที่แตกต่างกัน มาจัดเป็นความคิดให้มีหลายทิศทางแตกต่างกันออกไปผู้ที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดดัดแปลงไม่ซ้ำกันความคิดริเริ่ม (originality) เป็นลักษณะความคิดแปลกใหม่ แตกต่างจากบุคคลอื่นเป็นความคิดที่คนอื่นคาดไม่ถึง แนวคิดแปลกใหม่ที่กล้าคิดให้แตกต่างจากความคิดเดิม หรือความคิดเก่าและความคิดละเอียดลออ (elaboration) เป็นความช่างสังเกต พิถีพิถันประณีตบรรจง เพื่อให้การสร้างแผนงานมีความแปลกใหม่เป็นพิเศษ เป็นขั้นเป็นตอน สามารถอธิบายให้เห็นภาพพจน์ชัดเจน เป็นความคิดที่นำมาขยายความคิดแรกให้ชัดเจนขึ้นเป็นการเพิ่มเติมรายละเอียดให้ความคิดริเริ่มสมบูรณ์ขึ้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์เป็นวิธีกระตุ้นให้เด็กเกิดอัจฉริยะภาพรู้จักคิดอย่างฉลาด คิดแบบจินตนาการและคิดแก้ปัญหาโดยใช้ไหวพริบเด็กจะมีความกล้าและความมั่นใจทั้งเรียนรู้อย่างสนุกสนานและมีชีวิตชีวามากขึ้นด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้แก่ ภาษา การประดิษฐ์ ศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว (ชลธิชา ชิวปรีชา, 2554, หน้า 5)

การพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กสามารถส่งเสริมและพัฒนาขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การฝึกฝนอบรม สำหรับทางอ้อมนั้น ได้แก่ การจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ภายในห้องเรียน ซึ่งครูผู้สอนสามารถสร้างและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้โดยการยอมรับในความสามารถของผู้เรียน เชื่อมั่นในความสามารถของผู้เรียนอย่างไม่มีเงื่อนไขสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ไม่มี การประเมินผลจากภายนอก จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองและกล้าแสดงออก ทั้งความคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์มีความเข้าใจความรู้สึกของผู้เรียนเข้าไปสู่โลกของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไว้วางใจดังนั้นจึงครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก และสามารถทำงานประสานกับทางบ้านหรือผู้ปกครอง ส่งเสริมเด็กให้ถูกทางยิ่งขึ้น โดยครูจะต้องมีข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล เมื่อพบความฉลาดของเด็ก ครูก็ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความฉลาดของเด็ก โดยหาเทคนิควิธีสอนใหม่ๆ แปลกๆ มุ่งให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง คอยติดตามให้กำลังใจ ก็จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้เป็นอย่างดี (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 112) ซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่ว่า การเรียนรู้ของคนจะประสบความสำเร็จที่สุดเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประสบการณ์ของผู้เรียนที่เป็นรูปธรรมและสามารถจับต้องได้เพราะคนเราจะจำสิ่งต่างๆ ได้แม่นยำที่สุดเมื่อข้อเท็จจริงต่างๆ และทักษะฝังอยู่ในกิจกรรมในชีวิตจริงตามธรรมชาติเพราะเป็นการเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ตรง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) จึงเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของสมองเชื่อมโยงกับอารมณ์ของคน ในขณะที่อารมณ์ของคนก็จะส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยอารมณ์จะเป็นตัวช่วยเร้าในการเรียกความทรงจำเดิมที่เก็บไว้ในสมองออกมาใช้สำหรับภาวะของสมอง

ที่เหมาะสมที่สุดต่อการเรียนรู้ (ทัศนีย์ พรหมมีชชะ, 2553, หน้า 39) และ ปริชมน์กาลพัฒน์ (2554, หน้า 3) ยังได้อธิบายถึงหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเชื่อว่าความสำเร็จของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ซึ่งการพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สามารถทำได้อย่างหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติด้วยตนเองหรือการใช้จินตนาการต่างๆเพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนมีอยากรู้ อยากเห็น อยากลงมือปฏิบัติ หากนักเรียนได้ฝึกฝนก็ทำให้ความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการด้วยตนเองทำให้เกิดความคิดที่หลากหลาย (จิรารัตน์ บุญสงค์, 2559, หน้า 39)

จากความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าว ความคิดสร้างสรรค์ถือว่ามีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม โดยช่วยในการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความก้าวร้าว มีความสนุก เพลิดเพลิน และมีความภูมิใจในการคิด จากความสามารถของตนเอง สร้างนิสัยในการทำงานที่ดี ช่วยแก้ไขปัญหาของสังคม ทำให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ที่ได้มาจากความคิดสร้างสรรค์ของคนเรา ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควรเริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยเป็นครูประจำชั้นเตรียมอนุบาล ช่วงอายุ 3 - 5 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสร้างแห่ และเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นวิธีการที่น่าสนใจในการนำมาใช้จัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ให้มีความก้าวหน้าและสมวัยมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้แนวทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3.2 เป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

3.3 นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดลออ ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการการวิจัยปฏิบัติการ ใช้ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการของ Kemmis & Mc Taggart มีกระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติการ ขั้นสังเกต และขั้นสะท้อนผลดำเนินการวิจัยปฏิบัติการ 1 วงรอบ โดยมี

4.1 กลุ่มเป้าหมาย ในการพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน ได้แก่ เด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสร้างแห อำเภอดงเจริญ จังหวัดนครพนมภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 13 คน

4.2 ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ นางยุพิน พรหมดี ครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสร้างแห สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกุดฉิม อำเภอดงเจริญ จังหวัดนครพนม

4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 3 แผน แผนละ 5 วัน วันละ 3 ชั่วโมงรวม 45 ชั่วโมง 2) แบบประเมินผลการจัดประสบการณ์ และ 3) แบบประเมินความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์

4.4 การดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการของ Kemmis & Mc Taggart มีกระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอน จำนวน 1 วงรอบ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนสำรวจปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการปรึกษาร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ทำการสำรวจปัญหาที่ต้องแก้ไข คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกับช่วงวัยของนักเรียน และจากการสังเกต สัมภาษณ์ครู นักเรียน ผู้ปกครอง พบว่าเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสร้างแห ยังขาดการพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่สนใจและไม่สนุกสนานในการเรียน ส่งผลให้เด็กไม่เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะมีผลกระทบอย่างต่อเนื่องในระดับชั้นเรียนในระดับต่อไป ดังนั้นครูจึงต้องหาวิธีการ แนวทางแก้ไข เพื่อให้เด็กมีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์โดยได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสร้างแห

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกต ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์โดยใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบประเมินผลการจัดประสบการณ์ และแบบประเมินผลการพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์

ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผลผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ร่วมกันนำผลการประเมินการจัดประสบการณ์และการพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ การสังเกต ทำการวิเคราะห์ และ

ประเมินผลกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่า การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้
สมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสร้างแห่ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ จำนวน 1 วงรอบ
ผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ 60 จึงยุติการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

4.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์
สภาพปัญหา สภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรม การ
สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ แบบบันทึกหลังการสอน และการสนทนาระหว่างครู นักเรียน นำข้อมูล
มาวิเคราะห์ ประเมินผล บรรยายข้อมูลเชิงพรรณนาและ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ
ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7. ผลการวิจัย

การพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

7.1 ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ 1-3 นักเรียน
มีความตั้งใจในการร่วมกิจกรรม กระตือรือร้น มีความสุข สนุกสนาน เนื่องจากครูได้นำวิธี
การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ ได้แก่ การเคลื่อนไหวร่างกายอิสระตามจังหวะและ
หยุดเมื่อได้ยินสัญญาณ ร้องเพลง ปั่นดินน้ำมัน วาดภาพ เป่าสี ประดิษฐ์เศษวัสดุให้เป็นชิ้นงาน
พิมพ์ภาพ ฉีกกระดาษ เล่นเกม ชมธรรมชาติ นำเสนอผลงานตนเอง คະแนนการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ แต่ละแผน ดังนี้ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 1 มีค่า ร้อยละ 66.33 แผนการ
จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 2 มีค่า ร้อยละ 77.33 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 3
มีค่า ร้อยละ 92.33 ลักษณะกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการเรียนรู้มีค่าร้อยละเรียงจากมาก
ไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ กิจกรรมเกมศึกษา ร้อยละ 85.66 กิจกรรมกลางแจ้ง ร้อยละ 81.66
กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ร้อยละ 78.33 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ร้อยละ 74.00 และ
กิจกรรมสร้างสรรค์และเสรี ร้อยละ 73.33 ภาพรวมของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้ง 3 แผน
อยู่ในระดับ พอใช้ ค่าเฉลี่ย 2.36 คิดเป็นร้อยละ 78.66 ผ่านเกณฑ์ประเมินที่ตั้งไว้ 60 %

7.2 ผลการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์

นักเรียนมีการพัฒนาการด้านความคิด มีความคิดริเริ่ม มีผลงานที่แปลกใหม่ แตกต่าง
ไม่ลอกเลียนแบบเพื่อน ภูมิใจและอธิบายผลงานตนเองได้ดี มีความสุข คະแนนด้านความคิดสร้างสรรค์
แต่ละ ดังนี้ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 1 มีค่า ร้อยละ 61.66 แผนการจัดประสบการณ์การ
เรียนรู้ที่ 2 มีค่า ร้อยละ 74.33 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ 3 มีค่า ร้อยละ 88.33 การพัฒนา
ความคิดสร้างสรรค์ค่าร้อยละเรียงจากค่ามากไปหาน้อยตามลำดับได้ดังนี้ ความคิดริเริ่ม ร้อยละ 76.33

ความคิดยืดหยุ่น ร้อยละ 75.33 ความคิดคล่องแคล่ว ร้อยละ 75.00 และความคิดละเอียดลออ ร้อยละ 73.33 ภาพรวมของการพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3 แผนการจัดประสบการณ์ อยู่ในระดับ พอใช้ ค่าเฉลี่ย 2.24 คิดเป็นร้อยละ 74.77 ผ่านเกณฑ์ประเมินที่ตั้งไว้ 60 %

8. อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

8.1 ผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้พบว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ 1-3 ในภาพรวมอยู่ในระดับ พอใช้ ค่าเฉลี่ย 2.36 คิดเป็นร้อยละ 78.66 ผ่านเกณฑ์ประเมินที่ตั้งไว้ 60 %นักเรียนมีความตั้งใจในการร่วมกิจกรรม กระตือรือร้น มีความสนุกสนาน เนื่องจากครูได้นำวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ ได้แก่ การเคลื่อนไหวร่างกายอิสระตามจังหวะและหยุดเมื่อได้ยินสัญญาณ ร้องเพลง ปั่นดินน้ำมัน วาดภาพ เป่าสี ประดิษฐ์เศษวัสดุให้เป็นชิ้นงาน พิมพ์ภาพ ฉีกกระดาษ เล่นเกม ชมธรรมชาติ นำเสนอผลงานตนเอง คณะกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะกระบวนการจัดทำแผนจัดประสบการณ์ ได้ผ่านการศึกษา จัดทำเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบ ผ่านการตรวจสอบจาก อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เมื่อแผนการจัดประสบการณ์มีคุณภาพดี จะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณะ แก้วทอง(2550, หน้า 45-65) ที่ได้พัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ด้านความคิดสร้างสรรค์ด้วยเกมการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดประสบการณ์ด้านความคิดสร้างสรรค์ด้วยเกมการศึกษา มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 ทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์เป็นร้อยละ 67 ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีการคิดหาเหตุผล มีความสนุกสนานในการเรียน อีกทั้งในการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายอิสระตามจังหวะและหยุดเมื่อได้ยินสัญญาณ ร้องเพลง ปั่นดินน้ำมัน วาดภาพ เป่าสี ประดิษฐ์เศษวัสดุให้เป็นชิ้นงาน พิมพ์ภาพ ฉีกกระดาษ เล่นเกม เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการในทุกด้านของร่างกาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคณา กิรติจิริยโสภณ (2551, บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.01

8.2 ผลการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์พบว่า ภาพรวมของการพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3 แผนการจัดประสบการณ์ อยู่ในระดับ พอใช้ ค่าเฉลี่ย 2.24 คิดเป็นร้อยละ 74.77 ผ่านเกณฑ์ประเมินที่ตั้งไว้ 60 % นักเรียนมีการพัฒนาการด้านความคิด มีความคิดริเริ่ม มีผลงานที่แปลก ใหม่ แตกต่าง ไม่ลอกเลียนแบบเพื่อน ภูมิใจและอธิบายผลงานตนเองได้ดี มีความสุข ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่นำแนวคิดการใช้สมอง

เป็นฐานมาใช้กับเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก ส่งผลให้เกิดพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เด็ดดวง ตำนานันตี (2551, หน้า 91-111) ที่พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง(Brain based Learning) หลังจัดประสบการณ์ มีพัฒนาการสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับประสบการณ์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของฐิตาภรณ์ อนุพราน (2553, หน้า 121-191) ที่พบว่าหลังการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมของนักเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ จากการสังเกตพฤติกรรมทางความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.01 ระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับดี การประเมินผลงานด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 ระดับคะแนนดีมาก และคะแนนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน(BBL) มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือโรงเรียนที่จะนำวิธีการดำเนินการวิจัยไปใช้ ควรได้ทำการศึกษาริบทของโรงเรียน ทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายในลักษณะใกล้เคียงหรือคล้ายกัน จะทำให้ผลการศึกษาที่เกิดขึ้นจะได้ผลอย่างแท้จริง

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

การใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ในการระดมความคิดเห็น ความรู้ ประสบการณ์ของครู จึงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครู ผู้เรียน และความรู้สึกระหว่างกัน

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐาน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่จัดประสบการณ์ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมในแต่ละบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

9.3.2 การพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ควรมีการวิจัยที่ใช้กระบวนการวิจัยที่หลากหลายวิธีการ หรือในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจะทำให้ได้ผลการศึกษาในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในประเด็นอื่นต่อไป

10. เอกสารอ้างอิง

- จิรารัตน์ บุญสงค์. (2559). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). เทคนิคการใช้คำถามพัฒนาการคิด. นนทบุรี : สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- ชลธิชา ชิวปรีชา. (2554). ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฐิตาภรณ์ ธนุพราน. (2553). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองโดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เด็ดดวง ด่านวันดี. (2551). การเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง (Brain-based Learning) และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามปกติ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทัศนีย์ พรหมมัชชะ. (2553). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีชมน กาลพัฒน์. (2554). การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน. คณะเภสัชศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลักขณา แก้วทอง. (2550). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยเกมการศึกษาของเด็กชั้นปฐมวัยปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์
- อังคณา กীরติจริยโสภณ. (2551). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการปั้นสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

11. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากอาจารย์ ดร.เอนก นรสาร ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.นาฏยาพร บุญเรือง กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ดูแลเอาใจใส่ในการดำเนินการวิจัย

ทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุพินดา บัวทองสิงห์ นายธวัชชัย พรหมอารักษ์ นายสรุศักดิ์ หอมอ่อน นางทัศนีย์ คำพิมาน และ นางสมสมัย นวลจันทร์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการช่วยตรวจสอบ ให้คำแนะนำ ปรับปรุงและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณะครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสร้างแห่ อำเภอธาตุพนม ที่ให้ความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ตลอดจนการทดลองใช้เครื่องมือ และขอขอบใจนักเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาสาขาวิชาวิจัยเพื่อ พัฒนาการศึกษารุ่น 1 ที่เป็นกำลังใจด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้ชีวิต ให้การศึกษา ตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความรู้และได้อบรมสั่งสอน ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน

การศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬายิงปืน The Study of Motivation in Shooting Sport

ศุภฤกษ์ ดอกนารี¹

Suparoek Doknaree

ผศ.ดร.ธชา รุญเจริญ²

Asst. Prof. Dr.Thacha Runcharoen

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬายิงปืน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักกีฬายิงปืน จำนวน 201 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive) ตามคุณลักษณะที่กำหนด (Criterion Sampling) นักกีฬาทีมชาติ 20 คน นักกีฬายิงปืนที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬาแห่งประเทศไทย 161 คน และนักกีฬาที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานอีก 20 คน เก็บข้อมูลโดยใช้ช่วงฝึกซ้อม หรือแข่งขันกีฬายิงปืน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยต่อไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัดแรงจูงใจ ซึ่งผู้วิจัยประยุกต์มาจากแบบสอบถามของ กิตติศักดิ์ มีเจริญ (2550) เพื่อให้ตรงกับทฤษฎีของ Murray Henry (1938) เพื่อหาค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 3.83 และเมื่อนำมาแยกตามกลุ่ม กลุ่มของนักกีฬายิงปืนทีมชาติไทย และกลุ่มของนักกีฬาที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬาแห่งประเทศไทย มีระดับแรงจูงใจ มาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.30 และ 3.83 ตามลำดับ และกลุ่มของนักกีฬาสสมัครเล่น มีระดับแรงจูงใจ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.95

คำสำคัญ : 1. แรงจูงใจในการเลือกเล่นกีฬายิงปืน 2. แรงจูงใจ 3. กีฬายิงปืน 4. แรงจูงใจของนักกีฬายิงปืน

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ABSTRACT

This research article is a survey research. The objective is to study motivation in shooting sport. The sample used in this research is the shooter shooting 201 people by using the purposive sample selection according to the specified characteristics (Criterion Sampling), 20 national team athletes, shooters who registered athletes and sports of Thailand 161 people and athletes who come to play For 20 more fun, collect data using practice sessions. Or competitive shooting sport To be a sample for further research The tools used in the research were the motivation measure questionnaire. Which the researcher applied from the questionnaire of Kittisak Mecharoen (2007) to match Murray's theory (1938) to find the average percentage And standard deviation The research found that The overall motivation of the 5 aspects is at a high level with an average of 3.83 and when separated by groups A group of Thai national shooters And a group of athletes who registered athletes and sports of Thailand There are many motivation levels, with an average of 4.30 and 3.83, respectively, and a group of amateur athletes. With moderate motivation levels, with an average of 2.95

Keywords : 1. Motivation in choosing to play sport shooting 2. Motivation
3. Shooting sport 4. Motivation of shooting sport

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กีฬายิงปืนเป็นกีฬาที่ประชาชนคนไทยให้ความนิยมกันพอสมควรในยุคปัจจุบัน และเมื่อย้อนเวลากลับไปเมื่อปี พ.ศ. 2500 บรรดานักกีฬายิงปืนในขณะนั้นได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดการแข่งขันตามแบบกติกาสากลนิยม จึงได้จัดการแข่งขันยิงปืนขึ้น ต่อมาก็ได้จัดตั้งสมาคมยิงปืน และจดทะเบียนก่อตั้งอย่างถูกต้องเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2501(สมาคมกีฬายิงปืนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552)

ภายหลังจากที่สมาคมยิงปืนสมัครเล่นแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ก่อตั้งขึ้นแล้วสมาคมกีฬายิงปืนก็ได้ทำการคัดเลือกนักกีฬาเพื่อเข้าร่วมการแข่งขันในระดับนานาชาติ เช่น ซีเกมส์ เอเชียนเกมส์ และโอลิมปิกเกมส์ และเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยมีนักกีฬาที่ผ่านการคัดเลือกเพื่อเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ ครั้งที่ 14 ณ กรุงโรมประเทศอิตาลี เมื่อปี พ.ศ. 2503 ซึ่งมี

จำนวน 4 ชนิดกีฬาที่ผ่านการคัดเลือก คือ กีฬายิง, กีฬากรีฑา, กีฬามวยสากลสมัครเล่น และกีฬาเรือใบ (สมาคมกีฬายิงปืนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552)

ตั้งแต่จัดทะเบียนก่อตั้งสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ ปี พ.ศ. 2501 จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลากว่า 60 ปี มีนักกีฬาที่ประสบความสำเร็จเคยได้เหรียญในระดับนานาชาติ และยังมีรายชื่อติดทีมชาติอยู่ ณ ปัจจุบัน จำนวน 12 คน ไม่รวมนักกีฬายิงปืนทีมชาติรุ่นใหม่ที่ไม่เคยได้เหรียญระดับนานาชาติอีกประมาณ 8 คน รายชื่อ 12 คนมีดังนี้ 1. เทวฤทธิ์ มัจฉาชีพ เป็นนักกีฬายิงปืนยาวอัดลมชายระยะ 10 เมตร ที่ได้รับการบันทึกสถิติโลก ด้วยแต้มสูงสุด ในรายการ ISSF เวิลด์คัพปี 2543 ที่เกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย 2. ธีรลักษณ์ โชติพิบูลศิลป์ เป็นนักกีฬายิงปืนหญิงทีมชาติไทย ประเภทปืนยาวอัดลมหญิง ปืนยาวท่านอนสตรี และปืนยาวมาตรฐานสตรี ซึ่งเคยคว้าเหรียญทองในการแข่งขัน เอเชียเกมส์ เมื่อ พ.ศ. 2549 และซีเกมส์ เมื่อ พ.ศ. 2550 จนถึง ปี พ.ศ. 2558 มาแล้ว (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรีออนไลน์, 2549) 3. ศศิธร หงส์ประเสริฐ เป็นนักกีฬายิงปืนหญิงทีมชาติไทย ประเภท ปืนยาวมาตรฐานสตรี (ปืนยาว 3 ท่า) ซึ่งเคยคว้าเหรียญทองในการแข่งขัน ซีเกมส์ มาแล้วเมื่อ พ.ศ. 2550 4. สิริจิตร์ คงนิล เป็นนักกีฬายิงปืนหญิงทีมชาติไทย ซึ่งเคยคว้าเหรียญทองประเภททีมปืนยาวอัดลมหญิงมาแล้วในการแข่งขัน ซีเกมส์ เมื่อ พ.ศ. 2552 (ข่าวสดออนไลน์, 2552) 5. ณภัทรวรรณ หย่างไพบุลย์ เป็นนักกีฬายิงปืนหญิงทีมชาติไทย ประเภทปืนสั้น 25 เมตร ซึ่งเคยคว้าเหรียญเงินมาแล้วในการแข่งขัน เอเชียเกมส์ เมื่อปี พ.ศ. 2561 (ไทยรัฐออนไลน์, 2561) 6. พิมพ์อร คล้ายสุบรรณ เป็นนักกีฬายิงปืนหญิงทีมชาติไทย ซึ่งเคยคว้าเหรียญทองประเภททีมปืนสั้นอัดลมหญิงมาแล้ว ในการแข่งขันซีเกมส์ ปี พ.ศ. 2558 7. ศุภลักษณ์ พิมพ์พันธ์ุ เป็นนักกีฬายิงปืนอัดลมหญิงทีมชาติไทย ซึ่งเคยคว้าเหรียญทองในการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยโลก และเหรียญทองแดงในการแข่งขันซีเกมส์ เมื่อปี พ.ศ. 2558 มาแล้ว 8. นวินดา เกษมเกียรติไทย เป็นนักกีฬายิงปืนอัดลมหญิงทีมชาติไทย ซึ่งเคยคว้าเหรียญทองแดง ประเภท บุคคลในการแข่งขันซีเกมส์ มาแล้วเมื่อ ปี พ.ศ. 2560 9. พงศธร ปัญญาทอง เป็นนักกีฬายิงปืนอัดลมทีมชาติไทย ซึ่งเคยคว้า 2 เหรียญทอง บุคคลและทีม มาแล้ว ในการแข่งขันซีเกมส์ เมื่อปี พ.ศ. 2558 (ไทยรัฐออนไลน์, 2558) 10. นภิศ ต่อตั้งพานิช เป็นนักกีฬายิงปืนชายทีมชาติไทย ประเภท ปืนยาวอัดลมชายปืนยาว 3 ท่าชาย ปืนยาวท่านอนชาย ซึ่งเคยคว้าเหรียญทองมาแล้วในการแข่งขันซีเกมส์มาแล้วถึงสองครั้ง คือครั้งที่ 28 และ ครั้งที่ 29 เหรียญทองแดง ประเภททีมปืนยาวอัดลมชายอีกหนึ่งเหรียญ ในการแข่งขันซีเกมส์ครั้งที่ 27 (เดลินิวส์ออนไลน์, 2560) 11. ปองพล กุลชัยรัตนา เป็นนักกีฬายิงปืนสั้นทีมชาติไทย ประเภท ปืนสั้นมาตรฐาน 25 เมตร ปืนสั้นยิงช้า 50 เมตร ปืนสั้นยิงเร็ว 25 เมตร ปืนสั้นขนวนกลาง ปืนสั้นอัดลม ซึ่งเคยคว้าเหรียญทองในการแข่งขัน ซีเกมส์มาแล้วสองครั้ง เหรียญทองแดงเอเชียเกมส์ ปี พ.ศ. 2549 อีกสองครั้ง (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรีออนไลน์, 2556) 12. ธันยพร พฤกษากร เป็นนักกีฬายิงปืนสั้น

หญิงทีมชาติไทย ประเภทปืนสั้นอัดลม ปืนสั้น 25 เมตร ซึ่งเคยคว้าเหรียญทองซีเกมส์มาแล้วถึง 4 ครั้ง เหรียญเงินอีก 3 ครั้ง (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรีออนไลน์, 2559)

ในประเทศไทยยังมีนักกีฬาปืนอีกจำนวนมากที่เข้ามาแข่งขันในรายการต่างๆ เช่น กีฬามหาวิทยาลัย, กีฬาแห่งชาติ, กีฬาเยาวชน, กีฬานักเรียนนักศึกษา, กีฬาชิงแชมป์จังหวัดที่จังหวัดจัดขึ้น และยังมีกลุ่มนักกีฬาที่ไม่ได้เล่นเพื่อความเป็นเลิศ แต่มาเล่นเพื่อความสนุกสนาน หรือฝึกทักษะส่วนตัวอีกจำนวนมากนัก กีฬายิงปืนนั้นยังเป็นกีฬาที่ใช้สมาธิสูงซึ่งนักกีฬาต้องผ่านอุปสรรคในการฝึกซ้อมเป็นระยะเวลายาวนานเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้จึงต้องมีแรงจูงใจเป็นตัวผลักดัน ดังที่ สุปราณี ขวัญบุญจันทร์ (2539) กล่าวว่ามนุษย์ทุกคนเมื่อต้องการทำกิจกรรมใดๆ ให้เกิดความสำเร็จจำเป็นต้องมีแรงจูงใจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้นักกีฬาดำเนินตัวและกระฉับกระเฉง มีความเชื่อมั่น สอดคล้อง กับ พิชิต เมืองนาโพธิ์(2534) ได้กล่าวว่า ลักษณะนิสัยของนักกีฬาที่ประสบความสำเร็จ ต้องมีความเชื่อมั่นในสถานการณ์แข่งขัน มีสมาธิดี ความกังวลใจน้อย จากผลงานนักกีฬายิงปืนทีมชาติไทยที่กล่าวมาข้างต้น ตั้งแต่จดทะเบียนก่อตั้งสมาคม ปี พ.ศ. 2501 จนถึงปี พ.ศ. 2561 รวมระยะเวลา 60 ปี มีนักกีฬาที่ประสบความสำเร็จได้เหรียญในระดับนานาชาติทั้งหมด จำนวน 12 คน ซึ่งถือว่าอย่างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประชากรที่เป็นนักกีฬายิงปืนทั้งหมดในประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจอยากศึกษาว่าอะไรเป็นแรงจูงใจให้นักกีฬาเลือกเล่นกีฬายิงปืนถึงแม้ว่านักกีฬายิงปืนจะประสบความสำเร็จน้อย แต่คนก็ให้ความสนใจหันมาเลือกเล่นกีฬายิงปืนเป็นจำนวนมากจนถึงปัจจุบัน

2. คำถามการวิจัย

อะไรคือแรงจูงใจที่ทำให้นักกีฬาเลือกเล่นกีฬายิงปืน

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเล่นกีฬายิงปืนในประเทศไทย

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 เพื่อทราบถึงแรงจูงใจในการเล่นกีฬายิงปืนของนักกีฬายิงปืนทีมชาติ นักกีฬายิงปืนที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬากับการกีฬาแห่งประเทศไทย และนักกีฬาที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนาน

4.2 ได้แนวทางสำหรับผู้ฝึกสอน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน และส่งเสริมนักกีฬายิงปืนในประเทศไทยต่อไป

4.3 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำงานวิจัยเกี่ยวกับกีฬายิงปืนครั้งต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 การกำหนดประชากรในการวิจัย

กลุ่มประชากรเป็นนักกีฬาหญิงป็น จำนวน 411 คน จากทั้งหมด 76 จังหวัด และที่ไม่ใช่นักกีฬาแต่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานคิดเป็นประมาณ 5% ของประชากร หรือ 20 คน รวมเป็นประชากรทั้งหมด 431 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักกีฬาหญิงป็น จำนวน 201 คน ซึ่งได้มาโดยตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกน (ธีรวิฑูมิ เอกะกุล, 2543 อ้างถึง krejcie & Morgan, 1970)

5.1.1 รวบรวมรายชื่อนักกีฬาหญิงป็นที่ขึ้นทะเบียนกับการกีฬาแห่งประเทศไทย ของแต่ละจังหวัดทั้ง 76 จังหวัด ได้ 411 คน และที่ไม่ใช่นักกีฬาแต่เล่นเพื่อความสนุกสนานคิดเป็นประมาณ 5% ของประชากร (20 คน) รวมเป็นประชากรทั้งหมด 431 คน

5.1.2 เปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกนที่ตรงกับจำนวนประชากรหรือมากกว่าเล็กน้อยได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 201 คน

5.1.3 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive) ตามคุณลักษณะที่กำหนด (Criterion Sampling) นักกีฬาทีมชาติ 20 คน นักกีฬาหญิงป็นที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬากับการกีฬาแห่งประเทศไทย 161 คน และนักกีฬาที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานอีก 20 คน เก็บข้อมูลโดยใช้ช่วงฝึกซ้อม หรือแข่งขันกีฬาหญิงป็น เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยต่อไป

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการเล่นกีฬาหญิงป็นโดยนำแบบสอบถามของ กิตติศักดิ์ มีเจริญ (2550) มาประยุกต์ให้ตรงกับทฤษฎีของ Murray (1938) แบบสอบถามมี 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบตรวจสอบคำตอบ (Checklist) และ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดแรงจูงใจในการเล่นกีฬาหญิงป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความต้องการการมีเพื่อน (2) ด้านความต้องการเลียนแบบผู้อื่น (3) ด้านความต้องการมูมานะพยายาม (4) ด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือ และ (5) ด้านความต้องการเพื่อประสบความสำเร็จ

5.3 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามของ กิตติศักดิ์ มีเจริญ (2550) มาประยุกต์ให้ตรงกับทฤษฎีของ Murray (1938) ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

5.3.1 ศึกษาแบบสอบถามของ กิตติศักดิ์ มีเจริญ (2550) และทฤษฎีของ Murray (1938) จากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์อื่นๆ ที่ใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์การสร้างเครื่องมือ

5.3.2 พุดคุยกับผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬายิงปืนอดีตนักกีฬายิงปืนทีมชาติไทยเหรียญซีเกมส์ เป้าเคลื่อนที่ ท่านอาจารย์ ดร. ชิดารัตน์ อัฐกิจ อาจารย์สังกัดภาควิชาการจัดการกีฬาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

5.3.3 นำข้อมูลจากการศึกษามาวิเคราะห์ตามทฤษฎีแรงจูงใจหลังจากนั้นนำมาเลือก และแยกลักษณะแรงจูงใจ 5 ด้าน ให้สอดคล้องกับทฤษฎีของ Murray (1938) คือ (1) ด้านความต้องการการมีเพื่อน (2) ด้านความต้องการเลียนแบบผู้อื่น (3) ด้านความต้องการมุนานะพยายาม (4) ด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือ และ (5) ด้านความต้องการเพื่อประสบความสำเร็จ ตามคำแนะนำของ ท่าน รศ.ดร.สุวี ฤกษ์จारी อาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

5.3.4 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับเปลี่ยนใหม่ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาท่าน ผศ.ดร.ธชา รุญเจริญ พิจารณาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

5.3.5 แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นทางการ 3 ท่าน คือ 1)รศ.ดร.สุวี ฤกษ์จारी อาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา 2)ผศ.ดร.ประภฤติยา ทักษิโณ อาจารย์ภาควิชาวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผลการศึกษา 3)อาจารย์ ดร. ชิดารัตน์ อัฐกิจ อาจารย์ภาควิชาการจัดการกีฬา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อดีตนักกีฬายิงปืนทีมชาติไทย เป้าเคลื่อนที่ เหรียญซีเกมส์ ผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬายิงปืน

5.3.6 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขจากการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ช่วยตรวจสอบหาความสอดคล้องตามโครงสร้างของเนื้อหา

5.3.7 นำเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และแบบสอบถามไปดำเนินการทางจริยธรรมตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

5.3.8 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1)ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่นถึงนายกสมาคมกีฬายิงปืนแห่งประเทศไทย และผู้ฝึกสอนกีฬายิงปืน เพื่อขออนุญาตสถานที่ และเก็บข้อมูลในครั้งนี้ 2)ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วย 3)เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จให้นำมาวางที่กล่องเก็บแบบสอบถาม และ 4) นำแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.5.1 เกณฑ์การให้คะแนนระดับแรงจูงใจในการเล่นกีฬาอิงปืน(บุญชม ศรีสะอาด, 2543) แรงจูงใจมากที่สุด ระดับคะแนน 5, แรงจูงใจมาก ระดับคะแนน 4, แรงจูงใจปานกลาง ระดับคะแนน 3 แรงจูงใจน้อย ระดับคะแนน 2, แรงจูงใจน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1

5.5.2 นำผลข้อมูลจากแบบสอบถามแรงจูงใจ ตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.5.3 นำผลข้อมูลจากแบบสอบถามแรงจูงใจใน ตอนที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักกีฬาอิงปืนโดยรวมทั้งหมด 201 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ชาย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 54 มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุระหว่าง 19-21 ปี 103 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี 142 คน คิดเป็นร้อยละ 70.65 และกำลังศึกษา จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 92.54 และมีสถานภาพโสด จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 99.5 ประสบการณ์ในการเล่นกีฬาอิงปืนส่วนใหญ่ 5 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 44.78 เหยี่ยุวรางวัลที่ภาคภูมิใจที่สุดส่วนใหญ่เป็นเหรียญการแข่งขันกีฬาแห่งชาติรอบคัดเลือกตัวแทนภาค จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 41.79 จำนวนครั้งที่เคยได้รับเหรียญรางวัลส่วนใหญ่อยู่ที่ 7-9 ครั้งมีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 34.33 ระยะเวลาในการฝึกซ้อมก่อนติดทีมชาติครั้งแรกส่วนใหญ่ไม่ใช่ทีมชาติ มีจำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 90.05 รายได้เฉลี่ยของนักกีฬาต่อเดือนส่วนใหญ่ไม่ใช่ทีมชาติ มีจำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 90.05

6.2 ผลการศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬาอิงปืนโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 3.83 (S.D.= .04) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า มีด้านที่อยู่ในระดับ มาก 4 ด้าน คือ ด้านที่ 3 ความต้องการมุ่งมั่นพยายามมีค่าเฉลี่ยที่ 4.36 (S.D. = .05) ด้านที่ 4 ด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือมีค่าเฉลี่ยที่ 4.00 (S.D.= .07) ด้านที่ 5 ความต้องการเพื่อประสบความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยที่ 3.91 (S.D.= .04) ด้านที่ 2 ด้านความต้องการเลียนแบบผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยที่ 3.57(S.D. =.06) และมีด้านที่อยู่ในระดับ ปานกลาง 1 ด้าน คือด้านที่ 1 ความต้องการการมีเพื่อน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.33 (S.D. = .12)

กลุ่มนักกีฬาที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬากับการกีฬาแห่งประเทศไทย โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 3.83 (S.D.= .05) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่ามีความถี่อยู่ในระดับ มากอยู่ 4 ด้าน คือด้านที่ 3 ด้านความต้องการมุนะพยายามมีค่าเฉลี่ยที่ 4.45 (S.D.= .08) ด้านที่ 4 ความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.1 (S.D.= .09) ด้านที่ 5 ความต้องการเพื่อประสบความสำเร็จมีค่าเฉลี่ยที่ 3.97 (S.D.= .20) ด้านที่ 2 ด้านความต้องการเลียนแบบผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยที่ 3.36 (S.D.= .10) และมีด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือด้านที่ 1 ความต้องการการมีเพื่อนมีค่าเฉลี่ยที่ 3.29 (S.D.=.15)

กลุ่มนักกีฬาที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยที่ 2.95 (S.D. = .04) เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่ามีความถี่อยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ความต้องการการมีเพื่อน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.31 (S.D.= .13) ด้านที่ 3 ด้านความต้องการ มุนะพยายาม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.09 (S.D.= .10) ด้านที่ 5 ด้านความต้องการเพื่อประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยที่ 2.94 (S.D.= .12) ด้านที่ 2 ด้านความต้องการเลียนแบบผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยที่ 2.74 (S.D.= .20) ด้านที่ 4 ด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยที่ 2.69 (S.D.= .12)

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬายิงปืน พบว่าแรงจูงใจของนักกีฬายิงปืนโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความต้องการการมีเพื่อน,ด้านความต้องการเลียนแบบผู้อื่น , ด้านความต้องการมุนะพยายาม,ด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือ, ด้านความต้องการเพื่อประสบความสำเร็จ โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ซึ่งสอดคล้องกับ กฤตพรต บุญโรจน์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการเล่นกีฬาเทนนิสของเยาวชนในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่ พ.ศ. 2551 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 220 คน และเพศหญิง จำนวน 155 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการเล่นกีฬาเทนนิสของเยาวชนในเขตเทศบาลเชียงใหม่ ประจำปี 2551 โดยรวมมีแรงจูงใจในระดับมากและยังสอดคล้องกับสุรศักดิ์ สิงห์สา (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการเล่นกีฬาเรือพายในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 37 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักกีฬาเรือพายที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 37 จำนวน 285 คน เป็นนักกีฬาชาย จำนวน 191 คน เป็นนักกีฬาหญิง จำนวน 94 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจของนักกีฬาเรือพายในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติครั้งที่ 37 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกตามกลุ่มพบว่า กลุ่มที่มีแรงจูงใจสูงสุด คือกลุ่มของนักกีฬายิงปืนทีมชาติ ลองลงมาคือกลุ่มของนักกีฬาที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬากับการกีฬาแห่งประเทศไทย มีแรงจูงใจอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และ 3.83 ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับจิรวัดน์ พิมพะนิตย์ (2559)

ได้ทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการเล่นกีฬาออกก๊ของนักกีฬาออกก๊ทีมชาติไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักกีฬาออกก๊ทีมชาติไทยชุดใหญ่จำนวน 40 คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 20 คน เพศหญิง จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจในการเล่นกีฬาออกก๊ของนักกีฬาทีมชาติไทยชุดใหญ่โดยรวมแล้วมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และยังสอดคล้องกับชาญยุทธ รัตนมงคล (2552) ได้ทำการศึกษาแรงจูงใจของนักกีฬาบาสเกตบอลในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติครั้งที่ 37 ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มนักกีฬาที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานมีแรงจูงใจอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.29 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีแรงจูงใจมากทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากกว่ากลุ่มที่มีแรงจูงใจน้อย ซึ่งสอดคล้องกับGlueck (1982) แรงจูงใจเป็นสภาวะภายในของบุคคลซึ่งจะเป็นตัวกำหนดแนวทางในการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีพลังมากขึ้นและดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจนบรรลุความต้องการของตน

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายด้านในแต่ละกลุ่มแล้ว พบว่ากลุ่มของนักกีฬายิงปืนทีมชาติ และกลุ่มของนักกีฬาที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬากับการกีฬาแห่งประเทศไทย มีระดับแรงจูงใจในด้านที่ 3 ความต้องการมุ่งมั่นพยายาม สูงกว่าด้านอื่นๆ มีระดับแรงจูงใจ มากที่สุด และมาก ตามลำดับ ส่วนกลุ่มนักกีฬาที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานถึงแม้จะมีแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกันทุกด้าน แต่เมื่อดูคะแนนเฉลี่ยแล้วถือว่าด้านที่ 1 ความต้องการการมีเพื่อน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ ที่ 3.31 อาจเนื่องมาจากนักกีฬายิงปืนทีมชาติ และนักกีฬาที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬากับการกีฬาแห่งประเทศไทย ใช้ความมุ่งมั่นพยายามเป็นตัวกระตุ้นทำให้พวกเขาเหล่านั้นประสบความสำเร็จได้เหรียญรางวัล และพึงพอใจที่จะเล่นกีฬายิงปืนต่อไปเพื่อพัฒนาความสามารถของตนเอง ซึ่งตรงกับ โสภา ชูพิกุลชัย (2529) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึงสิ่งที่มาเร้าหรือกระตุ้นให้ความต้องการของมนุษย์ได้รับความพึงพอใจ และมีผลกระตุ้นให้พฤติกรรมของมนุษย์บรรลุจุดมุ่งหมาย

จากการวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเล่นกีฬายิงปืนรายด้านพบว่า กลุ่มนักกีฬาที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานมีแรงจูงใจ ด้านที่ 1 ด้านความต้องการการมีเพื่อน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ เมื่อดูภาพรวมรายข้อของด้านที่ 1 กลุ่มที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานมีระดับแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ถึง 2 ข้อ คือข้อที่ 5 เล่นกีฬายิงปืนเพราะต้องการมีเพื่อนเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันในภายภาคหน้า และด้านที่ 4 เล่นกีฬายิงปืนเพราะได้เพื่อนใหม่เยอะ อาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานส่วนใหญ่เขามาเล่นเพราะอยากมีเพื่อนเป็นนักกีฬายิงปืนมากกว่า การเป็นนักกีฬายิงปืน ส่วนกลุ่มของนักกีฬายิงปืนทีมชาติ และกลุ่มของนักกีฬาที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬา กับการกีฬาแห่งประเทศไทย สองกลุ่มนี้มีแรงจูงใจในด้านที่ 3 ด้านความมุ่งมั่นพยายามสูงกว่าด้านอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบรายข้อของด้านที่ 3 พบว่า กลุ่มของนักกีฬายิงปืนทีมชาติมีระดับแรงจูงใจ มากที่สุดถึง 5 ข้อ กลุ่มของนักกีฬาที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬากับการกีฬาแห่งประเทศไทย มีระดับแรงจูงใจ

มากที่สุด 2 ข้อ ส่วนกลุ่มที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานมีระดับแรงจูงใจ ปานกลาง 5 ข้อ ดังนั้นหาก
อยากประสบความสำเร็จเหมือนกับนักกีฬาทีมชาติ กลุ่มที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬากับการกีฬาแห่ง
ประเทศไทย และกลุ่มนักกีฬาสมัครเล่น ควรจะมีแรงจูงใจในด้านที่ 3 เหมือนกันในทุกข้อ ดังนี้คือ 1.
เล่นกีฬาทีมชาติเพราะต้องการฝึกความอดทนในช่วงของการฝึกซ้อม 2.เล่นกีฬาทีมชาติเพื่อต้องการฝึก
การจับปืนให้นิ่งและมั่นคงที่สุด 3.เล่นกีฬาทีมชาติเพื่อต้องการฝึกฝนการลั่นไกปืนให้เบาและนิ่มนวล
ที่สุด 4.เล่นกีฬาทีมชาติเพื่ออยากพัฒนาให้คะแนนเพิ่มขึ้นจากเดิม 5.เล่นกีฬาทีมชาติเพื่อที่จะฝึกให้ชนะ
คู่แข่งที่เก่งกาจที่สุดคือใจเราเองไปให้ได้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักกีฬาทีมชาติ และกลุ่มของ
นักกีฬาที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬากับการกีฬาแห่งประเทศไทย มีแรงจูงใจในด้านที่ 3 ความต้องการมู
มานะพยายาม มากกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นด้านที่มีผลต่อการแข่งมากที่สุดที่นักกีฬาทีมชาติทุกคนควรมี
ส่วนกลุ่มที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานมีแรงจูงใจในด้านที่ 1 ด้านความต้องการการมีเพื่อน มากกว่า
ด้านอื่นๆ ซึ่งไม่มีผลต่อการแข่งขัน แต่มีผลทำให้นักกีฬาสมัครเล่นอยากเข้ามาเล่นยิงปืน เทเวศร์
พิริยะพลนท์(2529) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเพราะนักกีฬาที่ปรารถนาจะเล่นกีฬาให้ได้
ดีขึ้นนั้นจะต้องมีแรงจูงใจที่สูง ซึ่งจะมีผลทำให้นักกีฬาคนนั้น ฝึกซ้อมอย่างตั้งใจและมีวินัยในตนเอง
และขยันขันแข็งในการฝึกซ้อม

เมื่อวิเคราะห์จุดด้อยของนักกีฬาทีมชาติ ในด้านที่ 5 แรงจูงใจด้านความต้องการเพื่อ
ประสบความสำเร็จ รายข้อที่ 4 เล่นกีฬาทีมชาติเพราะต้องการมีโปรไฟล์ที่ดีเพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์
ในการทำงาน มีแรงจูงใจอยู่ในระดับ น้อย ซึ่งจะสอดคล้องกับ ด้านที่ 4 แรงจูงใจด้านความต้องการ
เป็นที่ยอมรับนับถือ รายข้อที่ 2 เล่นกีฬาทีมชาติเพราะจะได้รับโอกาสทำงานเกี่ยวกับการเป็นผู้ฝึกสอน
กีฬาทีมชาติอาชีพ มีแรงจูงใจอยู่ในระดับ มาก แต่ถือว่ามีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านที่ 4 ของกลุ่มนักกีฬา
ทีมชาติ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มของนักกีฬาทีมชาติ มีแรงจูงใจ ด้านที่ 5 รายข้อที่ 4 อยู่ใน
ระดับน้อย พอไม่มีความต้องการอยากมีโปรไฟล์ที่ดี ความคาดหวังที่อยากจะเป็นผู้ฝึกสอนกีฬา
ทีมชาติก็ลดลง ซึ่งถ้าอยากเห็นนักกีฬาทีมชาติในประเทศไทย ทั้งกลุ่มนักกีฬาที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬากับ
การกีฬาแห่งประเทศไทย และกลุ่มที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานพัฒนาขึ้น สมาคมกีฬาทีมชาติควรหา
วิธีสร้างแรงจูงใจในด้านที่ 5 รายข้อที่ 4 ให้กับนักกีฬาทีมชาติ คือ เล่นกีฬาทีมชาติเพราะต้องการ
มีโปรไฟล์ที่ดีเพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน ดังนั้น แม้กระทั่งทีมชาติเองก็ต้องสร้างโปรไฟล์
ขึ้นมา รวมทั้งนำผลงานระดับนานาชาติต่างๆ มาเป็นแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ตัวเองมีความคาดหวังใน
การที่จะก้าวไปสู่ผู้ฝึกสอนกีฬาทีมชาติอาชีพ เพื่อที่จะได้สอนกลุ่มนักกีฬาที่ขึ้นทะเบียนนักกีฬากับการ
กีฬาแห่งประเทศไทย และกลุ่มที่มาเล่นเพื่อความสนุกสนานให้ประเทศไทยเป็นเลิศด้านกีฬาทีมชาติ

จากหลักการรวมทั้งงานวิจัยต่างๆ สรุปได้ว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งเร้าและเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้
นักกีฬามีแรงผลักดันในตนเอง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ตัวนักกีฬา พัฒนาความสามารถของ
ตัวเองขึ้นเพื่อบรรลุเป้าหมายในสิ่งที่ตนเองคาดหวังไว้ โดยอาศัย ด้านความมุ่งมั่นพยายาม เป็นตัว

ผลักดันให้นำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่มที่เป็นนักกีฬาอิงปืนทีมชาติ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญต่อความสามารถของนักกีฬาอิงปืนและเป็นปัจจัยสำคัญต่อนักกีฬาอิงปืนรุ่นใหม่ และนักกีฬาที่เพิ่งหัดเล่น อีกทั้งยังเป็นเป็นเหตุผลที่ทำให้กลุ่มที่เป็นนักกีฬาอิงปืนทีมชาติประสบความสำเร็จ และเหล่านักกีฬาอิงปืนยังคงเล่นอยู่จนถึงปัจจุบัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สมาคมกีฬาอิงปืนควรสร้างแรงจูงใจในด้านที่ 5 รายข้อที่ 4 ให้กับนักกีฬาอิงปืนทีมชาติ คือ เล่นกีฬาอิงปืนเพราะต้องการมีโปรไฟล์ที่ดีเพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน เมื่อมีแรงจูงใจในส่วนนี้ นักกีฬาอิงปืนทีมชาติก็จะมีคามคาดหวังที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้ฝึกสอนกีฬาอิงปืนอาชีพ ซึ่งอยู่ในด้านที่ 4 รายข้อที่ 2 เล่นกีฬาอิงปืนเพราะจะได้รับโอกาสในการทำงานเกี่ยวกับการเป็นผู้ฝึกสอนกีฬาอิงปืนอาชีพ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 วางแผนเรื่องของงบประมาณในช่วงของการเก็บข้อมูล

8.2.2 ควรมีผู้ช่วยในการเก็บแบบสอบถามอย่างน้อย 10 คน

8.2.3 ควรดำเนินการในช่วงที่มีการคัดตัวนักกีฬา หรือมีการแข่งขันกีฬา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาเฉพาะนักกีฬาอิงปืนทีมชาติไทย หรือสมภาษณ์ตัวนักกีฬาทีมชาติที่มีผลงานเคยได้เหรียญรางวัลในระดับนานาชาติ เพื่อนำเอาข้อมูลเทคนิควิธีการต่างๆของทีมชาติมาทำเป็นหนังสือแบบฝึกพื้นฐานของกีฬาอิงปืนให้กับชมรมยิงปืนในแต่ละจังหวัด ได้นำไปเป็นแผนประกอบการฝึกซ้อมให้กับนักกีฬาอิงปืนสมัครเล่น เพื่อเขาจะได้มีแรงจูงใจในการมาฝึกซ้อมแบบจริงจัง เนื่องจากเป็นข้อมูลของคนที่ประสบความสำเร็จในวงการกีฬาอิงปืนระดับชาติ

9. เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ มีเจริญ. (2550). แรงจูงใจในการเล่นฟุตบอลของนักกีฬาฟุตบอลรุ่นอายุไม่เกิน 18 ปี

ภาคกรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมการแข่งขันคิกบ็อกซิ่งมวยไทยแลนด์แชมป์เปียนชิพ

ครั้งที่ 7. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กฤตพรต บุญโรจน์. (2552). การศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬาเทนนิส ของเยาวชนในเขตเทศบาล

นครเชียงใหม่ พ.ศ. 2551. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข่าวสดออนไลน์. (2552).เวียงจันทร์เกมส์. สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2561. จาก <https://goo.gl/pRhnmh>

- จิรวัดน์ พิมพ์นิตย์. (2559). **แรงจูงใจในการเล่นกีฬาออกก๊ของนักกีฬาออกก๊ทีมชาติไทย.** วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณชิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาญยุทธ รัตนมงคล. (2552). **แรงจูงใจในการเลือกเล่นกีฬาบาสเกตบอลของนักกีฬาบาสเกตบอล ในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติครั้งที่ 37.** ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณชิต สาขาวิชา พลศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เดลินิวส์ออนไลน์. (2560). **นักศ ต่อตั้งพานิช.** สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2561. จาก <https://1th.me/5Xtj>
- เทเวศร์ พิริยะพจนท์. (2529). **หลักการฝึกว่ายน้ำ.** กรุงเทพมหานคร : สยามบรรณาธิการ การพิมพ์.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2558). **พงศธร ปัญญาทอง.** สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2561. จาก <https://1th.me/w1OL>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2561). **ณภัทรรณ หย่างไพบูลย์.** สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2561. จาก <https://1th.me/57n7>
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **การวิจัยเบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วิกิพีเดียสารานุกรมเสรีออนไลน์. (2549). **ธัญลักษณ์ โชติพิบูลศิลป์.** สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2561. จาก <https://1th.me/w1GO>
- วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. (2556). **ปองพล กุลชัยรัตน.** สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2561. จาก <https://1th.me/C5xm>
- วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. (2559). **ประวัติ ันยพร พกษากร.** สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2561. จาก <https://goo.gl/6xm3PU>
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2529). **ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา.** กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรศักดิ์ สิงห์สา (2552). **แรงจูงใจในการเล่นเรือพายของนักกีฬาเรือพาย ในการแข่งกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 37.** ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณชิต (พลศึกษา). บัณชิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมาคมกีฬาอิงปืนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. (2552). **ประวัติกีฬาอิงปืน.** สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2560. จาก <https://goo.gl/jGD37S>.
- Glueck , W.F. (1982) **Personal : A Diagnostic Approach.** 3 ed. Texas : Business Publication.
- Murray Henry H. (1938). **Explorations in Personality.** New York : oxford University Press
- 10. กิตติกรรมประกาศ**
- วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธชา รุญเจริญู ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่

ปรึกษา รวมทั้งให้คำแนะนำแนวทางในการช่วยเหลือและชี้แนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จีราวิชช์ เผือกพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วายุ กาญจนศร ดร.โรจพล บุณนริกษ์ อาจารย์ประจำวิชาพลศึกษา และคณาจารย์ทุกท่าน ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาหัวข้อวิทยานิพนธ์และรูปแบบ วิธีการให้ถูกต้องและสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์จุมพล ราชวิจิตร ที่ให้ความกรุณามาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรี ฤกษ์จारी ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภฤติยา ทักษิโณ และ อาจารย์ ดร. ธีรรัตน์ อัฐกิจ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม จึงขอกราบขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างดีจากนักกีฬา ผู้ฝึกสอน ตลอดจนนายกสมาคมการกีฬาแห่งประเทศไทย ที่ได้ให้สถานที่ และข้อมูลที่เป็นส่วนสำคัญในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ครอบครัวดอกนารี ตลอดจนเพื่อนๆ ทุกคน ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือด้วยดีมาตลอด

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง
Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development of the AJSCMA Model of Science Learning Management Model
based on Active Learning Guidelines to Promote Critical Thinking Abilities
for Grade 9 Students

สมชัย วรธงไชย¹

Somchai Worathongchai

บทคัดย่อ

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ (1)เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2)เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (3)เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ (4)เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสะแกราชรัชชศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ (1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) แผนการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ (5) แบบวัดความพึงพอใจ

¹โรงเรียนสะแกราชรัชชศึกษา อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เน้นกระบวนการคิด โดยเฉพาะการส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เน้นกิจกรรมการใช้เทคโนโลยี การปฏิบัติงานกิจกรรมที่ได้มาจากกระบวนการคิดของนักเรียน เพื่อให้ได้มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้สาระหลักระบบสังคม หลักการตอบสนอง สิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขในการนำไปใช้ โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ปัญหาวิชาการ(Academic problems) ขั้นตอนที่ 2 ร่วมวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์(Join Creative criticism) ขั้นตอนที่ 3 ขยันแสวงหาความรู้(Seek knowledge) ขั้นตอนที่ 4 มุ่งสู่ข้อสรุปและขยายความ(Conclusion and expansion) ขั้นตอนที่ 5 สร้างสื่อตามนำเสนอเทคโนโลยี (Media presentation technology) และขั้นตอนที่ 6 วิจารณ์ญาณมีประเมินและประยุกต์ (A Critical Assessment and Application) เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.83/84.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2. แนวทาง Active Learning 3. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ABSTRACT

The development of the AJSCMA model of science learning management model based on Active Learning guidelines to promote critical thinking abilities. For Grade 9 students was aimed at meeting the following objectives: 1) To study basic data for development of the AJSCMA model of science learning management model based on Active Learning guidelines to promote critical thinking abilities. For Grade 9 students 2) To create and determine the efficiency of development of the AJSCMA model of science learning management model based on Active Learning guidelines to promote critical thinking abilities. For Grade 9 students in order to meet the criteria of 80/80; 3) To study the effects of experimenting with the use of development of the AJSCMA model of science learning management model based on Active Learning guidelines to promote critical thinking abilities. For Grade 9 students; and 4) To assess the effects of using development of the AJSCMA model of science learning management model based on Active Learning guidelines to promote critical thinking abilities. For Grade 9 students. Sample group is students in the second term of Grade 9 in the academic year of 2018 at Sakaerattawatsuksa School. The instruments in this study consisted of the following: 1) The AJSCMA model of science learning management model based on Active Learning guidelines to promote critical thinking abilities. For Grade 9 students; 2) Learning management plans based on the learning management model; 3) Learning achievement test forms; 4) Critical thinking test and measurement forms; and 5) Forms for measuring students' satisfaction toward learning by using The AJSCMA model of science learning management model based on Active Learning guidelines to promote critical thinking abilities. For Grade 9 students. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The findings revealed the following:

1. Data on current conditions and needs for science learning management support students to achieve skills for learning in the 21st century with an emphasis on thinking processes, particularly concerning support for critical thinking ability. Appropriate learning management with use of contemporary technology and

activities from students' thinking processes are aimed at helping students have critical thinking ability and applying critical thinking ability in daily life.

2. The AJSCMA model of science learning management model based on Active Learning guidelines to promote critical thinking abilities. For Grade 9 students had eight components consisting of principles, objectives, the learning management process, main content, the social system, response principles, learning management support and implementation conditions. The model is composed of the following eight steps: Step 1 – Academic Problems; Step 2 – Joint Creative Criticism; Step 3 – Seek Knowledge; Step 4 – Conclusion and Expansion; Step 5 – Media Presentation Technology and Step 6 – A Critical Assessment and Application. When tested with 30 students in the field, efficiency of the model was found to be at 83.83/84.08, a higher rate than the criteria of 80/80.

3. In the area of results from testing The AJSCMA model of science learning management model based on Active Learning guidelines to promote critical thinking abilities. For Grade 9 students, students' learning achievements after studying were found to be higher than before studying with statistical significance at .01. In addition, students' critical thinking ability after studying was higher than before studying with statistical significance at .01.

4. Overall satisfaction among students toward The AJSCMA model of science learning management model based on Active Learning guidelines to promote critical thinking abilities. For Grade 9 students was at the highest level.

Keywords : 1. learning management model 2. Active Learning guidelines 3. Promote critical thinking abilities.

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพและการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาการสอนวิทยาศาสตร์นั้นควรจัดการเรียนการสอนที่

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเองพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์นั้นไม่ได้เน้นที่เนื้อหาวิชา (Content) เพียงอย่างเดียวแต่เน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิด โดยเฉพาะความคิดขั้นสูง (High – ordered Thinking) คุณลักษณะความคิดที่ควรฝึกฝนและพัฒนา เพื่อให้เกิดความคิดในขั้นสูงได้แก่การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ความคิดแบบอภิปัญญาหรือการรู้คิด (Metacognition) ความคิดแก้ปัญหา (Problem Solving)การตัดสินใจ(Decision Making) การคิดแบบญาณปัญญา (Intuitive Thinking) และความคิดในด้านดี (Positive Thinking) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการทักษะในศตวรรษที่ 21 (3R8C) ประกอบด้วย R.1 Reading-อ่านออก R.2 (W)Riting-เขียนได้, R.3 (A)Rithmetic-มีทักษะในการคำนวณ และ C1. Critical Thinking and Problem Solving : มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหาได้ C 2. Creativity and Innovation : คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม C3. Collaboration Teamwork and Leadership : ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ C4. Communication Information and Media Literacy : ทักษะในการสื่อสาร และความรู้เท่าทันสื่อ C5.Cross-cultural Understanding : ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม C6. Computing and ICT Literacy : ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และความรู้เท่าทันเทคโนโลยี ซึ่งเยาวชนในยุคปัจจุบันมีความสามารถด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอย่างมากหรือเป็น Native Digital ทักษะการแสวงหาความรู้การแก้ปัญหา การส่งเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (21st Century skills)” (วิจารณ์ พานิช, 2556)

โรงเรียนสะแกราชวชิรศึกษา อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยได้มีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จากประสบการณ์ที่สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาเป็นเวลา 26 ปี พบปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ที่คล้าย ๆ กัน คือ การจัดการเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อาจเกิดจากหลาย ๆ องค์ประกอบ เช่นรายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน 5 เป็นเนื้อหาที่ค่อนข้างยาก กระบวนการจัดการเรียนรู้หรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของนักเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม ขาดสิ่งเร้าหรือแรงจูงใจในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ ขาดสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย ขาดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะแกราชวชิรศึกษา ภาคเรียน

ที่ 1 ปีการศึกษา 2559 นักเรียนมีผลการเรียนคิดเป็นร้อยละ 64.25 (งานวัดผลประเมินผล โรงเรียนสะแกราชรัชศึกษา, 2559, หน้า 10) ทำให้นักเรียนไม่สนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมาเป็นแบบปกติ โดยครูจะอธิบายเนื้อหาให้นักเรียน แล้วทำใบงาน นักเรียนส่วนมากส่งใบงานตามกำหนด แต่คำตอบที่ได้จะเหมือน ๆ กัน ขาดการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการตอบคำถาม ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และยังขาดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นปัญหาที่ครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม และให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากสภาพปัญหาการศึกษาของประเทศดังที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดกระบวนการคิดและยังขาดรูปแบบการเรียนที่เน้นพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยเฉพาะดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้อุทิศสู่การเรียนรู้อุทิศสู่วิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.3 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.4 เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.2 นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ประโยชน์ต่อนักเรียน คือ นักเรียนมีความรู้ และพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มมากขึ้น รู้จักใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

4.2 ประโยชน์ต่อครูผู้สอน คือ เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระอื่นๆ ต่อไป

4.3 ประโยชน์ต่อผู้บริหาร คือ กระตุ้นให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญ และสนับสนุนในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ การจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน และการทำการวิจัยเต็มรูปแบบ ในโรงเรียน ส่งผลให้ นักเรียน ครู และบุคลากรของโรงเรียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4.4 ประโยชน์ต่อผู้ปกครองและชุมชน คือ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และช่วยถ่ายทอดความรู้ต่อผู้ปกครองและชุมชนได้เป็นอย่างดี นำไปสู่การพัฒนาการดำรงชีวิตที่ดีต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสะแกราชวชิรศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ (1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) แผนการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและ (5) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ

เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์เอกสารโดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับ นโยบายการจัดการศึกษา จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาโรงเรียนสะแกราชวชิชศึกษา และแนวทางการจัดการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จากเอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ ผลงานวิจัยต่าง ๆ

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนสะแกราชวชิชศึกษา อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 10 คน

3. ดำเนินการสอบถามนักเรียน เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะแกราชวชิชศึกษา โดยใช้แบบสอบถามนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะแกราชวชิชศึกษา อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 50 คน

4. สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน 5 ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สร้าง แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทาง Active Learning

5. หาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำไปทดลองใช้แบบรายบุคคล ทดลองแบบกลุ่มเล็ก และทดลองแบบภาคสนาม กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสะแกราชวชิชศึกษาซึ่งมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.83/84.08

6. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

ที่ 3 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

7. ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยให้นักเรียนทำแบบวัดความพึงพอใจ

8. นำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าสถิติ

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นโยบาย จุดหมายการจัดการศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสะแกราชวชิชศึกษามุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการใช้ชีวิตเน้นการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสะแกราชวชิชศึกษา

แนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบหลักการแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Joyce and Weil รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของทิตนา แคมมณีองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน PLOASE Model ของอารยา ช่ออั้งชัยและรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของฉันทชัย จันทะเสน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ หรือขั้นตอนการเรียนการสอนตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมและพัฒนาการคิดด้วยเทคนิค PBLกระบวนการจัดการเรียนรู้

ที่ส่งเสริมและพัฒนาการคิดโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมและพัฒนาการคิด แบบ 4 MAT และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของอารยา ช่ออั้งชัย และฉันทชัย จันทะเสน

การสนทนากลุ่ม (Focus group) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนสะแกราชวชิรศึกษา จำนวน 10 ท่าน พบว่าครูมีความต้องการในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่เน้นการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการใช้ชีวิตเน้นการส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงต้องการสร้างและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผ่านการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อฝึกให้นักเรียน มีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีส่งเสริมความสามารถในการคิด มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี และทักษะชีวิต ให้เป็นนักเรียนที่มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะแกราชวชิรศึกษาเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน จำนวน 50 คน พบว่านักเรียนมีความต้องการในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งการสืบค้นข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยี การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ การนำเสนอข้อมูลโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย มีการประเมินผลที่หลากหลาย การส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถนำความรู้ที่ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

6.2 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

6.2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียกว่า “AJSCMA Model” ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สาระหลัก ระบบสังคม หลักการตอบสนอง สิ่งสนับสนุน และเงื่อนไขการนำไปใช้ โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ปัญหาวิชาการ (Academic problems) ชั้นที่ 2 ร่วมวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ (Join Creative criticism) ชั้นที่ 3 ขยันแสวงหาความรู้ (Seek knowledge) ชั้นที่ 4 มุ่งสู่ข้อสรุปและขยายความ (Conclusion and expansion) ชั้นที่ 5 สร้างสื่อตามนำเสนอเทคโนโลยี (Media presentation)

technology) และ ชั้นที่ 6 วิจัยกรณีศึกษาประเมินและประยุกต์ (A Critical Assessment and Application) องค์ประกอบที่ 4 สารหลัก องค์ประกอบที่ 5 ระบบสังคม องค์ประกอบที่ 6 หลักการตอบสนอง องค์ประกอบที่ 7 สิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 8 เงื่อนไขในการนำไปใช้

6.2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) แบบภาคสนาม กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนสะแกกราชวิทยาคาร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อดูความเหมาะสมและความยากง่ายของกิจกรรม และนำมาหาค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) แบบภาคสนาม ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.83/84.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

6.3 ผลการศึกษาค้นคว้าทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

6.3.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.3.2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.4 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

7.1.1 สภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งสู่การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการใช้ชีวิตเน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สู่การปฏิบัติชิ้นงาน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสะแกราชวชิรศึกษา

7.1.2 แนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบหลักการแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลจากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ พบว่า แนวคิดการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบหลักการแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Joyce and Weil รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของทีศนาแวมมณีองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน PLOASE Model ของอารยา ช่ออั้งชัยและรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของฉันทชัย จันทะเสน ซึ่งทั้ง 4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

7.1.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลจากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ หรือขั้นตอนการเรียนการสอนตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมและพัฒนาคิดด้วยเทคนิค PBL กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมและพัฒนาคิดโดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมและพัฒนาคิด แบบ 4 MAT และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของฉันทชัย จันทะเสน

7.2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้มีชื่อว่า “AJSCMA Model” มีองค์ประกอบดังนี้ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สาระหลัก ระบบสังคม หลักการตอบสนอง สิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขในการนำไปใช้ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการ

จัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สร้างความสนใจ(Engagement)ขั้นตอนที่ 2 สำรวจและวิเคราะห์(Explore and analyze) ขั้นตอนที่ 3 แสวงหาความรู้และลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นตอนที่ 4 ขยายความรู้(Expand knowledge)ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลงาน (Exhibit) และขั้นตอนที่ 6 ประเมินและประยุกต์ใช้ (Evaluation and application) และได้ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม ได้แก่ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา แผนการจัดการศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนสะแกราชวชิรศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างมีขั้นตอนที่ถูกต้อง ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำไปหาประสิทธิภาพจากการทดลองแบบภาคสนาม (Filed Tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 30 คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.83/84.08 หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำกิจกรรมและทำแบบทดสอบย่อยได้ถูกต้องและการทำกิจกรรมของนักเรียนทั้งหมด ร้อยละ 83.83 และค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้องของนักเรียนทั้งหมดร้อยละ 84.08 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 แสดงว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริงจากการสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดของนักเรียน มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้ดี มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ได้ดี และสามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มากขึ้นและหลากหลาย

7.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

7.3.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Modelตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ผ่านการตรวจสอบและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านกระบวนการทดลองใช้จนทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการ

จัดการเรียนรู้ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากการสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ วางแผนการปฏิบัติงาน เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศพัฒนาการทางด้านการวิเคราะห์ และด้านการคิด ตลอดจนการตัดสินใจในการเลือกหรือการปฏิบัติงาน เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัมย์ (2554)

7.3.2 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนจากการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจาก กระบวนการจัดการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากการสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ต ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แสวงหาความรู้และลงข้อสรุป สู่การขยายความรู้ นำเสนอผลงาน ประเมินและประยุกต์ใช้ ในการประเมินมีการประเมินผลทั้งระหว่างการทำงาน และประเมินเมื่อสิ้นสุดกระบวนการ ส่งผลให้ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนสูงขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัมย์ (2554) และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทย์ จันทะเสน (2558)

7.4 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบ โดยการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับนักเรียน โดยได้พิจารณาจากการตรวจสอบความต้องการของผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และศึกษาข้อมูลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารแนวความคิดการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ หลักการและแนวคิด ADDIE Model ของเควิน ครูส (Kevin Kruse, 2008, p. 1) แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน นักเรียนได้แสวงหาความรู้จากการสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นำความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ แสวงหาความรู้และลงข้อสรุป ขยายความรู้ นำเสนอผลงาน (Exhibit) และประเมินและประยุกต์ใช้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา ช่ออั้งชัย (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.1.1 รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น จึงควรศึกษาแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างลึกซึ้งเพื่อให้สามารถนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

8.1.2 การนำรูปแบบการเรียนรู้นี้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ในรายหน่วยการเรียนรู้อื่นโดยสามารถนำไปใช้ในเนื้อหาประเภทเน้นทักษะเนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ผู้เรียนได้ ลงมือปฏิบัติจริง

8.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรมีการนำเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่นเน้นกิจกรรมการสัมภาษณ์ เช่น การสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอยิ่งขึ้นมาสังเคราะห์ครอบคลุมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

8.2.2 ควรมีการประเมินรูปแบบการเรียนรู้เชิงทฤษฎีโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้านอย่างหลากหลายเพื่อผลผลิตของการเรียนรู้ที่จะเกิดกับนักเรียน

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว.
- งานวัดผลประเมินผล โรงเรียนสะแกราชราชศึกษา . (2559). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2558-2559 โรงเรียนสะแกราชราชศึกษา. นครราชสีมา : โรงเรียนสะแกราชราชศึกษา.
- แจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัตน์. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ทัศนศึกษาเสมือนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างผลการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ด.. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ฉันทชัย จันทะเสน. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการหลักสูตรและการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิตินา แคมมณี. (2545). การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสยามกัมมาจล. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.
- อารยา ช่ออั้งชัย. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Joyce, B., and Weil, M. (1996). *Models of Teaching*. 5th ed. Englewood Cliffs, New York : Prentice-Hall.
- Kevin Kruse. (2008). *Instructional Design* (Online). Assessed 14 March 2008. Available from <http://www.cognitivedesignsolutions.com/Instruction/Learning Theory.htm>

10. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSCMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.วินัย ทองภูบาล อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา นางบุรียรัตน์ ชวนงูเหลือม ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนสะแกราชวัชศึกษา นายมนู สิ้นจังหวัง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนปากช่องพิทยาคม นางพัชรี แฉนไธสง ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนประทาย และนายเชาวลิต สาตร์นอก ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนประทาย ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขเครื่องมือในการวิจัยให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยขอกราบขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางบุรียรัตน์ ชวนงูเหลือม ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนสะแกราชวัชศึกษา ที่ได้ให้การส่งเสริม สนับสนุน ในการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบใจนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะแกราชวิทยาลัย ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการดำเนินการศึกษามาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งการศึกษาเสร็จสิ้น และผลการศึกษาบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

การพัฒนาแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา

Developing a Model for Cooperative Learning and Constructivism to enhance reading
Comprehension Ability for Mathayomsuksa Six Students
at Prathai School, Nakhonratchasima

สุจิตรา สารการ¹

Suchittra Sarakarn

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทายจังหวัดนครราชสีมา 2) พัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา และ 4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนประทาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มตัวแปรอิสระ ได้แก่วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

¹ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนประทาย อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

โรงเรียนประทายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test แบบ dependent-samples) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง พบว่า หลักการในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองคือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง จนพบความรู้และรู้จักสิ่งที่ค้นพบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยมีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำ และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนและผลจากการสนทนากลุ่มกับครูผู้สอน ภาษาอังกฤษ โรงเรียนประทาย จำนวน 15 คน สามารถสรุปสาระสำคัญได้ 3 ประการ ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในวิชาภาษาอังกฤษโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะทักษะการเขียน 2) ผู้สอนยังใช้วิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ไม่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ แสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และ 3) การจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ครูควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้สื่อเทคโนโลยี ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้ชี้แนะ ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้น มีชื่อว่า 3ELC มีองค์ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Engagement : E) 2) ขั้นศึกษาตรวจสอบ (Learn : L) 3) ขั้นสรุปองค์ความรู้ (Conclusion : C) 4) ขั้นนำไปประยุกต์ใช้ (Elaboration : E) 5) ขั้นวัดและประเมินผล (Evaluation : E) ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.95 ซึ่งมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน และผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับเท่ากับ 83.65/82.38 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลของการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.15

คำสำคัญ : 1. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2. การเรียนรู้แบบร่วมมือ

ABSTRACT

The development of cooperative learning and constructivism to enhance reading comprehension ability of mathayomsuksa six students at Prathaischool, Nakhonratchasima. The purpose of this research were to: 1) to study the fundamental of developing an instructional model of cooperative learning and constructivism to develop English reading comprehension ability 2) to develop instructional model of cooperative learning and constructivism 3) to compare the reading comprehension ability was higher than before 4) to assess the students' satisfaction. The sample consist of one randomly selected class of 40 mathayomsuksa six Students, during the first semester of the academic year 2018. Independent variable was cooperative learning and constructivism model. Dependent variable was learning achievement in English reading comprehension ability and students' satisfaction. Research instruments consisted of English reading comprehension ability test and questionnaire. The data were analyzed by means, standard deviations, t-test independent and content analysis.

The results were as follows:

1. The result of the fundamentals of developing an instructional model of cooperative learning and constructivism were the learning process emphasize Student-centered learning. The students got knowledge by doing on their own. They

learned and worked in group. The teacher was assistant, adviser and facilitator. The results of Focus Group was from fifteen English teachers at Prathai School were:1) The students got knowledge in reading basic English which had the average in low level. 2) Learning management was teacher center. 3) The role of teacher in English instructional management to enhance English reading comprehension were as follows: 1) giving a chance students to choose learning that they need 2) supporting to knowledge acquisition from several sources by using technology 3) students learn by doing themselves 5) the teacher was advisor and assistant.

2. An Instructional Model was called “3ELC” consisted of 5 parts. These are 1) Engagement 2) Learn 3) Conclusion 4) Elaboration 5) Evaluation. Other finding from the empirical investigation of the supervision model’s efficiency evaluated by 6 experts were with the IOC of 0.95. The effectiveness of model was 83.65/82.38 which was higher than the assigned criteria 80/80.

3. The ability of reading comprehension of the students after using cooperative learning and constructivism were significantly higher than before at .01 level.

4. The students’ satisfaction were at high level with the mean of 4.34 and standard deviation of 0.15

Keywords : 1. Developing a model for learning 2. Cooperative learning

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษากลางของมนุษยชาติสำหรับใช้ติดต่อสื่อสารกับผู้คนต่างภาษาต่างวัฒนธรรมมีความสำคัญในชีวิตประจำวัน ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม วิสัยทัศน์ของชุมชนโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น เข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆได้ง่ายและกว้างขวางขึ้น ซึ่งกระทรวงการศึกษาได้ให้ความสำคัญในด้านภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ซึ่งมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ,

2551, หน้า 220-221) ซึ่งโดยเฉพาะตำราส่วนใหญ่ในทางวิชาการจะจัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้ที่รู้ภาษาอังกฤษนั้นสามารถเข้าใจความคิด ทักษะคิด ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาการใหม่ ๆ และความเคลื่อนไหวของโลกและสังคมได้เป็นอย่างดี (สมิธรา อังวัฒน์กุล, 2540, หน้า 137) รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและสามารถถ่ายทอดความคิดวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์

แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2556-2561) ที่กำหนดให้มีการเพิ่มกิจกรรมการอ่าน (Extensive Reading) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอันจะนำไปสู่การเสริมสร้างประสบการณ์และเปิดโลกทัศน์ผู้เรียนให้กว้างยิ่งขึ้น สำหรับคนส่วนใหญ่ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศนั้น ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ต้องใช้บ่อยทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และยิ่งนับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดที่จะต้องเรียนรู้ให้ลึกซึ้งซึ่งเพราะจะช่วยให้มีพัฒนาการที่สูงกว่าในการเรียนวิชาต่างๆ ด้วย (Anderson, 1999) นอกจากนี้ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่นักเรียนมีโอกาสได้ใช้มากทั้งในช่วงของการศึกษาและหลังจบการศึกษาไปแล้ว ส่วนทักษะอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นทักษะการฟัง การพูด หรือการเขียนนั้นมีโอกาสได้น้อยและอาจจะลืมไปในที่สุด (Allen & Valette, 1989) ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษได้ดีย่อมมีโอกาสในการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วแม่นยำ

การจัดระบบการเรียนการสอนเป็นการจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนทั้งหมดให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อสะดวกต่อการนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (สังัด อุทรานันท์, 2529) ดังนั้นการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจจึงควรเป็นรูปแบบการสอนที่กำหนดองค์ประกอบทั้งหมดในการสอนไว้อย่างสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย 1) หลักการตามทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนั้น 3) กระบวนการหรือวิธีการจัดการเรียนการสอน 4) การประเมินหรือสิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งมีข้อค้นพบประการหนึ่งว่า กระบวนการเรียนการสอนหรือวิธีจัดการเรียนการสอนนั้น พฤติกรรมการสอนของครูเป็นส่วนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2530) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮอฟแมน (Hoffman, 1986) ที่กล่าวว่าครูและกระบวนการเรียนการสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอ่านของนักเรียน ดังนั้น รูปแบบการสอนจึงน่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านของนักเรียนได้ จากการสังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจซึ่งมีหลายแนวทาง พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 5 คน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้ฝึกการทำงาน

ร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันและร่วมกันรับผิดชอบงานในกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดเป็นความสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน โดยมีองค์ประกอบ 5 ประการด้วยกัน คือ 1) มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน 2) มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในเชิงสร้างสรรค์ 3) มีโอกาสในการช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จเท่าเทียมกัน 4) มีการใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มย่อย ทักษะระหว่างบุคคล และทักษะการทำงานกลุ่ม 5) กระบวนการกลุ่ม

นอกจากนั้นผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการสอนเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษให้ได้ผลดีอีกวิธีคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist Theory) เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยบุคคลเรียนรู้โดยการสร้างความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ กัน อาศัยประสบการณ์เดิม โครงสร้างทางปัญญามีอยู่ ความสนใจ และแรงจูงใจภายในเป็นพื้นฐาน คือรากฐานสำคัญของการสร้างความรู้ด้วยตนเอง หรือการใช้ความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่ในการอ่านภาษาอังกฤษ เพราะต้องอาศัยความรู้ในการเรียนรู้คำศัพท์ ความหมาย แปลความในการอ่านภาษาอังกฤษ ผสมผสานประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่เข้าไปสัมพันธ์กับความรู้หรือโครงสร้างทางปัญญา หรือสกีมา (Schemas) (ทิสนา แชมมณี, 2555, หน้า 91) ซึ่งสอดคล้องกับพื้นฐานการเรียนรู้ของ Piaget (1972, pp. 1-12) ที่ได้กล่าวถึงการแบ่งขั้นการพัฒนาการของเด็กรวมทั้งปัญญาดอกเป็น 4 ขั้น ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ แสดงให้เห็นถึงผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ให้แก่ตนเองให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ครูมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน อีกทั้งผู้เรียนจะถูกกระตุ้นด้วยปัญหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา (Cognitive conflict) หรือเรียกว่าเกิดการเสียสมดุลทางปัญญา (Disequilibrium) ผู้เรียนต้องพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญา (Cognitive structuring) ให้เข้าสู่ภาวะสมดุล (Equilibrium) โดยวิธีการดูดซึม (Assimilation) ได้แก่ การรับข้อมูลใหม่จากสิ่งแวดล้อมเข้าไปไว้ในโครงสร้างทางปัญญาและการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) คือการเชื่อมโยงโครงสร้างทางปัญญาเดิม หรือความรู้เดิมที่มีมาก่อนกับข้อมูลข่าวสารใหม่ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถปรับโครงสร้างทางปัญญาเข้าสู่สภาพสมดุล สามารถสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมา หรือเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศหรือภาษาอังกฤษนั้นครูผู้สอนควรจัดผู้เรียนเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกันโดยการเรียนรู้เป็นกลุ่มแบบเพื่อนช่วยเพื่อนคอยแนะนำเมื่อผู้เรียนประสบปัญหา กระตุ้นให้นักเรียนปฏิบัติงานกลุ่ม คิดพิจารณาประเด็นคำถามและสนับสนุนด้วยการกระตุ้น แนะนำ ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ด้วยตนเอง และเกิดความท้าทายในสิ่งที่กำลังเรียนรู้

จากการศึกษาถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ รวมไปถึงประโยชน์และคุณค่าของวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อ่านเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยมี

ความมุ่งหวังว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านที่สูงขึ้น และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองทั้งในด้านการศึกษา การพัฒนาตนเอง และพัฒนาประเทศชาติสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และความจำเป็น เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทายจังหวัดนครราชสีมา

2.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา

2.4 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทายจังหวัดนครราชสีมา

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.2 ทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ความจำเป็น เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

4.2 ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

4.3 ได้ทราบผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนประทาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่มตัวแปรอิสระ ได้แก่วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test แบบ dependent-samples) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และความจำเป็น เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา

ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ความสำคัญ ความจำเป็นของการอ่านภาษาอังกฤษใน

ปัจจุบัน ศึกษาจากงานวิจัย บทความจากหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษ ข้อมูลการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติศึกษาข้อมูลด้านหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ อ่าน-เขียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนประทาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศศึกษาข้อมูลด้านแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ศึกษาจากหนังสือที่เป็นตำราเรียน งานวิจัย รายงานการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ ทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ศึกษาข้อมูลการจัดการเรียนรู้ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนประทาย จำนวน 15 คนศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา

การดำเนินการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ใช้เวลาในการสอนจำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ รวมเวลาในการทดลองทั้งสิ้น 18 คาบ ๆ ละ 55 นาที หลังจากการดำเนินการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษชุดเดียวกันกับก่อนเรียน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา

นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจไปใช้ในการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา

แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ ที่ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นหลักการของรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น นำเสนอในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมาโดยสามารถสรุปเพื่อเป็นหลักการในการพัฒนารูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้อันได้ การจัดการจัดการเรียนรู้อันได้ร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองก็คือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ค้นหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จนพบความรู้และรู้จักสิ่งทีค้นพบ ผ่านการอ่านเพื่อความเข้าใจเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยมีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำ และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน

การสนทนากลุ่มกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนประทาย จำนวน 15 คน สามารถสรุปสาระสำคัญได้ 3 ประเด็น คือ 1) ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในวิชาภาษาอังกฤษโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะทักษะการอ่าน 2) ผู้สอนยังใช้วิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ไม่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ แสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 3) การจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ครูควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้สื่อเทคโนโลยี ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้ชี้แนะ ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา

6.2 ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้น มีชื่อว่า 3ELC มีองค์ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชั้นกระตุ้นความสนใจ (Engagement: E) 2) ชั้นศึกษาตรวจสอบ(Learn: L) 3) ชั้นสรุปองค์ความรู้(Conclusion: C) 4) ชั้นนำไปประยุกต์ใช้(Elaboration: E) 5) ชั้นวัดและประเมินผล(Evaluation: E) ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.95ซึ่งมีความเหมาะสมและสอดคล้องกัน และผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับเท่ากับ 83.65/82.38 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

6.3 ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทายจังหวัดนครราชสีมา

ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองพบว่า การทดสอบค่าสถิติ $t = 24.35$, $df = 39$ ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.99 และหลังเรียนมีเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.20 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

6.4 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมา

ผลจากการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.15) และผ่านเกณฑ์การประเมินซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

ผลจากการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองในภาพรวม พบว่า นักเรียนมี

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.15) และผ่านเกณฑ์การประเมินซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมาแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ ที่ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นหลักการของรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น นำเสนอในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมาโดยสามารถสรุปเพื่อเป็นหลักการในการพัฒนารูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ได้ว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองก็คือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ค้นหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จนพบความรู้และรู้จักสิ่งที่ค้นพบ ผ่านการอ่านเพื่อความเข้าใจเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร โดยมีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำ และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนการสนทนากลุ่มกับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนประทาย สามารถสรุปสาระสำคัญได้ 3 ประเด็น คือ 1)ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในวิชาภาษาอังกฤษโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะทักษะการอ่าน 2)ผู้สอนยังใช้วิธีสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ไม่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ แสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 3)การจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ครูควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้สื่อเทคโนโลยี ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้ชี้แนะ ช่วยเหลือและให้คำปรึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้ฝึกการทำงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันและร่วมกันรับผิดชอบงานในกลุ่มที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้เกิดเป็นความสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน ความรู้เกิดจากผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยอาศัยพื้นฐานจากความรู้เดิมหรือประสบการณ์ที่ผู้เรียนเคยประสบมาแล้วนำมาตรวจสอบกับสิ่งใหม่ที่ได้พบมา แล้วมีการปรับให้ความรู้ของตนเอง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

7.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย

จังหวัดนครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้น มีชื่อว่า 3ELC เมืองค์ประกอบคือ หลักการวัตถุประสงค์กระบวนการจัดการเรียนการสอนระบบสังคมหลักการตอบสนองสิ่งสนับสนุนเงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบ ซึ่งมีกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชั้นกระตุ้นความสนใจ (Engagement : E) 2) ชั้นศึกษาตรวจสอบ(Learn : L) 3) ชั้นสรุปองค์ความรู้ (Conclusion : C) 4) ชั้นนำไปประยุกต์ใช้(Elaboration: E) 5) ชั้นวัดและประเมินผล(Evaluation : E) และผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับเท่ากับ 83.65/82.38 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนแบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง ได้พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุม ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และรูปแบบยังได้พัฒนาขึ้นจากกระบวนการของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประยุกต์ร่วมกับและแนวคิดในการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอนของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) ขั้นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและประเมินความต้องการจำเป็น (Analysis : A)เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) ขั้นการออกแบบและพัฒนารูปแบบ (Design and Development: D and D) เป็นการสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R₂)ขั้นการทดลองใช้รูปแบบ (Implementation : I) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) ขั้นการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบ(Evaluation : E) เป็นการประเมินและแก้ไขรูปแบบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

7.3 จากผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง พบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐาน การวิจัย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา นี้ ได้ถูกพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของทฤษฎีซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในปัจจุบันดังที่สุชิน เพ็ชรรักษ์ (2544, หน้า 6)ได้กล่าวไว้ว่าทฤษฎีทฤษฎี Constructivismสามารถนำไปใช้ได้ผลอย่างน่าประทับใจทั้งในโรงเรียนองค์กรนอกระบบโรงเรียนโรงงานอุตสาหกรรมและครอบครัวกับนักเรียนที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษและเมื่อพิจารณาจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงได้เกิดเป็นขั้นตอนในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับกับหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี Constructivism หลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี Constructivism ในข้อที่ว่า Learning by Doing คือ นักเรียนเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ โดยการค้นหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ จากสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตลอดจนใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาที่หลากหลายและการลองผิดลองถูก ด้วยการทดลองปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับหลักการที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการรู้จักแสวงหาคำตอบจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นผลให้เกิดพฤติกรรมที่ฝังแน่นเมื่อผู้เรียน “เรียนรู้ว่าจะเรียนรู้ได้อย่างไร (Learn how to Learn)”

7.4 จากผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วยทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองในภาพรวม พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบด้วยทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเองด้านที่มีคะแนนสูงสุด คือด้านประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ยังพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดของคะแนนการประเมินความพึงพอใจที่นักเรียนมีต่อการจัดการเรียนรู้ คือรูปแบบการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยประเด็นในการประเมินดังกล่าว อยู่ในด้านประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เนื่องจาก หลักในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้จากการสร้างงาน ผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการลงมือปฏิบัติหรือสร้างงานที่ตนสนใจ ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสให้สัมผัสและแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกในกลุ่ม ผู้เรียนจะสร้างองค์ความรู้ขึ้นด้วยตนเองจากการปฏิบัติงานที่มีความหมายต่อตนเองหรือที่ตนเองสนใจ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้

8.1.1 ผู้สอนที่จะนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ควรศึกษาเงื่อนไขต่าง ๆ ในการนำรูปแบบไปใช้ให้เข้าใจ และดำเนินการต่าง ๆ ตามเงื่อนไขของการใช้รูปแบบ อันได้แก่การเปลี่ยนบทบาทจาก “การให้ความรู้” ไปเป็น “การให้ผู้เรียนสร้างความรู้” กล่าวคือต้องทำหน้าที่ช่วยสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดแก่ผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียนดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปในทางที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะทางกระบวนการความคิดให้คำปรึกษาแนะนำทั้งทางด้านวิชาการและด้านสังคมแก่ผู้เรียนอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยการจัดเตรียมฐานการช่วยเหลือ

ให้แก่ผู้เรียน ฝ่อดิตตามผู้เรียนในการพัฒนาทักษะที่ใช้ในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายดูแลให้
ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนยิ่งไปกว่านั้น ต้องมีความเป็น
ประชาธิปไตยและมีเหตุผลในการสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วย

8.1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงาน
ภาษาอังกฤษนั้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้และสร้างองค์ความรู้
ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะและให้ความช่วยเหลือ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรพิจารณาหัวข้อในการทำ
โครงงานให้มีความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียนและเป็นหัวข้อที่มีคุณค่าสำหรับการศึกษาด้วย
ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการทำงานของผู้เรียนจึงจะเป็นผลงานที่มีคุณภาพ

8.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรมีการวิจัยโดยใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสซึม
เพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในด้านอื่นของผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการฟังและการพูด เนื่องจากเมื่อ
เข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ทักษะภาษาอังกฤษที่จำเป็นที่สุดสำหรับผู้เรียนในการติดต่อสื่อสาร ก็
คือการฟังและการพูด

8.2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎี
คอนสตรัคชันนิสซึมร่วมกับทฤษฎีอื่นๆ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative
Learning) หรือทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมกัน (Theory of Collaborative Learning)

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ทิตินา แคมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังัด อุทรานันท์. (2529). **การนิเทศ: หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มิตรสยาม.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล . (2540). **วิธีสอนภาษาอังกฤษ** . พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Allen, E.D. & Valette, R.M. (1979). **Classroom Techniques : Foreign Language and
English as a Second Language**. New York : Harcourt, Brace Jovanovich.

Anderson, N.J. (1999). *Exploring second language reading : Issues and strategies*.
Boston : Heiale&Heinle Publishers.

Davies, I. (1981). *Instructional Techniques*. New York : McGraw-Hill Book Co.

Gagne, R. & Briggs, L. (1979). *Principles of Instructional Design*. New York: Holt,
Rinehart and Winstion.

Piaget. J. (1972). *The Psychology of Intelligence*. New Jersey : Little Field Adam.

Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher psychological
Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

10. กิตติกรรมประกาศ

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมาฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก นางกรวรรณ ภูมิพิไล ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนประทาย ที่ได้กรุณาเป็นที่ปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัดนครราชสีมาเป็นอย่างดี ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางกรวรรณ ภูมิพิไล ผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนประทายอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ดร.เหมมิณูช ธนปัทม์มีเมธี อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคามผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยการศึกษา นางศุภาภรณ์ คำแน่น ครูเชี่ยวชาญ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา โรงเรียนประทายอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา นายเชาวลิต สาตร์นอก ครูเชี่ยวชาญ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีโรงเรียนประทายอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา และนางวิราภานต์ ไพโรแสน ครูเชี่ยวชาญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษโรงเรียนบัวใหญ่อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาครูและนักเรียน โรงเรียนประทายที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการรายงานครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่งคุณค่าและประโยชน์ของการวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา-มารดา และบูรพาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา
ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

The Satisfaction of Teachers to Internal Supervision Mae Kong Quality
Development Network Center, Mae Hong Son Primary Educational
Service Area 2

สุเทพ อินถา¹

Suthep Inthar

ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ^{1,2}

Asst. Prof. Dr.Manop Ketmek

ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม^{1,2},

Asst. Prof. Dr.Sritachai Sriudom

ผศ.ดร.ประวีติ ยงบุตร^{1,2}

Asst. Prof. Dr.Prawat Yongbut

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนซึ่งจำแนกตามเพศ เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้รวบรวมข้อมูลคือ ครูผู้สอน จำนวน 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : 1. ความพึงพอใจ 2. อาจารย์ผู้สอน 3. การนิเทศภายในสถานศึกษา 4. ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง

¹ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

² ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

ABSTRACT

This thesis aims 1) to study the satisfaction of teachers to internal supervision Mae Kong Quality Development Network Center, Mae Hong Son Primary Educational Service Area 2 and 2) to compare the satisfaction levels of teachers to internal supervision. The samples of this research were 63 teachers. The research instrument was questionnaire on five-level scales. The statistics analyzed data were the frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test. The result of research found that the satisfaction levels of teachers to internal supervision in overview and each parts was in height level and comparison result of satisfaction of teachers to internal supervision in overview and each parts not difference.

Keywords : 1. Satisfaction 2. Teachers 3. Internal Supervision 4. Mae Kong Quality Development Network Center

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษา ว่าจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2545, หน้า 5) และในหมวด 4 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด ในการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา โดยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมโดยมีการบูรณาการความรู้ด้านต่างๆ ให้สอดคล้อง กับความถนัด ความสนใจ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนเรียนจากประสบการณ์ ได้ฝึกทักษะกระบวนการ ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2545, หน้า 13-14)

และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังได้ให้ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษามีการกำหนดบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (มาตรา 47-51) โดย

ที่มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ ซึ่งโดยหลักการสากลถือว่าการประกันคุณภาพเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการ ควบคู่กับการจัดการศึกษา และจุดสำคัญที่สุดอยู่ที่ผลผลิต คือผู้เรียน ซึ่งจะต้องมีปัจจัยสนับสนุน หลายด้าน เช่น ด้านทรัพยากร กระบวนการบริหารจัดการ ครู กระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็น ต้น(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, หน้า 8 - 9)

ในการประกันคุณภาพการศึกษา การนิเทศเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาครูผู้สอน กระตุ้นให้ครูจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ อัญชลี โพธิ์ทอง (2544, หน้า 81-82) ว่า ผู้บริหารที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา มีหน้าที่ผลักดัน กระตุ้น และชักจูงให้ผู้รับการนิเทศซึ่งมีหน้าที่ โดยตรงต่อตัวเด็ก และให้การสอนแก่เด็ก ได้พัฒนาเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญและความสามารถ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนิเทศ คือ ผู้บริหารหรือผู้นิเทศ ซึ่ง สอดคล้องกับคำกล่าวของ เซอร์ลิโอวานนิ (SergiouanniStarraft, 1988, pp. 158-159 อ้างถึงใน สมุณษา ปัวเฮงทรัพย์, 2546)ว่าผู้นิเทศเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนการทำงานของ ครู โดยคำนึงถึงความต้องการและความพึงพอใจในการทำงานของครู เพื่อสร้างบรรยากาศสนับสนุน การทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ครูเกิดแรงจูงใจในการทำงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็น ผู้ให้การนิเทศ จะต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศเป็นสำคัญ

ในปัจจุบันการนิเทศภายใน ด้านการเรียนการสอนของแต่ละโรงเรียนยังไม่บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้การนิเทศภายในยังไม่ตอบสนองความต้องการ และความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศอย่างแท้จริง เพราะผู้ให้การนิเทศยังยึดหลักการนิเทศเป็นสำคัญ แต่เนื่องจากการนิเทศภายใน มีบทบาทสำคัญใน การพัฒนาคุณภาพของครูสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (เก่ง ดี มีความสุข) ดังนั้นผู้ศึกษา จึงสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามะฮ่องสอน เขต 2

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามะฮ่องสอน เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจำแนกตามเพศ เกี่ยวกับการ นิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามะฮ่องสอน เขต 2

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

3. สมมติฐานการวิจัย

ครูผู้สอน ของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาแตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 4.1. ทำให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจของครูผู้สอน ต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา
- 4.2. เพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารโรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน ให้สอดคล้องสนองความพึงพอใจของครู

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ซึ่งมีจำนวนโรงเรียน 6 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คือ ครูผู้สอน จำนวน 63 คน ซึ่งมาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970) และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายใน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนผู้สอนในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสิลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีข้อคำถามเป็นแบบนิมานทั้งหมดมีจำนวน 20 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการวางแผนนิเทศ มีจำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 2 ด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ มีจำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 3 ด้านการสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศ มีจำนวน 5 ข้อ ด้านที่ 4 ด้านการประเมินผลการนิเทศ มีจำนวน 5 ข้อ ลักษณะ

คำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาศีกษาธิการองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ลักษณะ เป็นคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ

5.3 การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารต่างๆ ซึ่งได้แก่ ทฤษฎี ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน

2. สร้างแบบสอบถามที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเนื้อหาการวิจัยเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

3. นำร่างแบบสอบถามที่ได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ (1) นายทักษิณ นามวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านจอยเดอเหนือ สพป.มส. 2 (2) นางสาวจันทร์แรม ปงหาญ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยแห้ง สพป.มส. 2 และ (3) นายสมศักดิ์ ช่วยเกิด ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยแห้ง สพป.มส. 2

4. หลังจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านได้ตรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์การวิจัยกับข้อคำถามแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ค่า 1.00 ทุกข้อ

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จากโรงเรียนบ้านอมพาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.7266

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองเพื่อให้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนดังนี้ 1) ขออนุญาตรับรองการทำวิจัยเพื่อเสนอคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหามวิทยาลัยพิษณุโลก ถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาในเครือข่าย

พัฒนาคุณภาพการศึกษาศิลาทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูล 2) ผู้ศึกษาวิจัยนำแบบสอบถามไปส่งให้ ครูผู้สอนและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่สอน ของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และ 3) รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้มาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.5.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ และร้อยละ

5.5.2 ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายใน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

- 4.50-5.00 มีความพึงพอใจใน ต่อการนิเทศภายใน ระดับมากที่สุด
- 3.50-4.49 มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายใน ในระดับมาก
- 2.50-3.49 มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายใน ในระดับปานกลาง
- 1.50-2.49 มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายใน ในระดับน้อย
- 1.00-1.49 มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายใน ในระดับน้อยที่สุด

5.5.3 การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายใน สถานศึกษาจำแนกตามเพศ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที (t-test)

6. ผลการวิจัย

6.1. ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาใน เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D.=0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมกำลังใจในการนิเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D.=0.50) รองลงมา คือด้านการประเมินผลการนิเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.44) ด้านการดำเนินความพึงพอใจตามแผนการนิเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.49) และด้านการวางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= 0.48) ตามลำดับ

ผลจากการสรุปข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างต่อการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการนิเทศภายในสถานศึกษามีดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างต่อการพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการนิเทศภายในสถานศึกษามีดังนี้

ข้อเสนอแนะ	จำนวนผู้แสดงความ ความคิดเห็น (คน)	คิดเป็นร้อยละ
ด้านการวางแผนการนิเทศ		
1) อยากให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมวางแผนการนิเทศ ไม่ใช่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศเท่านั้น	8	47.06
2) มีการวางแผนการนิเทศภายในโดยกำหนดกิจกรรมตามขั้นตอน ตามปฏิทิน ความพึงพอใจงาน ทำให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้เตรียมตัว	6	35.29
3) ครูควรมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่ดี เพื่อเตรียมรับกับการนิเทศทุกเมื่อ	3	17.65
รวม	17	100.0
ด้านรูปแบบการดำเนินการนิเทศและคุณลักษณะผู้นิเทศ		
1) ผู้นิเทศควรใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ต่อการนิเทศภายใน	12	37.50
2) ควรมีการเสนอแนะและติดตามผลการนิเทศ อยู่เสมอ ไม่ใช่ติดตามหรือนิเทศช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง	10	31.25
3) เป็นไปตามแผนการนิเทศ แต่อาจจะไม่ตรงตามวันเวลาเท่าไรนัก	5	15.63
4) ผู้ที่ทำการนิเทศมีความรอบรู้ในการนิเทศสูง จึงทำให้การดำเนินการเป็นไปด้วยดี ส่งผลให้ผู้นิเทศมีความพึงพอใจในการนิเทศและผู้นิเทศมีความเป็นกันเอง	5	15.63
รวม	32	100.0

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูผู้สอน ซึ่งจำแนกตามเพศ เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของ ครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 จำแนกตามเพศในภาพรวม รายด้าน

ลำดับ	การนิเทศภายในสถานศึกษา	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig.
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	ด้านการวางแผนการนิเทศ	3.94	0.48	3.98	0.48	-.294	.687
2	ด้านการดำเนินความพึงพอใจตามแผนการนิเทศ	3.96	0.53	3.97	0.47	-.104	.765
3	ด้านการสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศ	4.08	0.56	4.03	0.48	.358	.212
4	ด้านการประเมินผลการนิเทศ	4.10	0.45	3.93	0.43	1.443	.689
รวม		4.02	0.22	3.97	0.23	.715	.920

n=63

* มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างซึ่งจำแนกตามเพศ ที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารและคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งมอบหมายได้ดำเนินการครอบคลุมในทุกๆ ด้าน ได้แก่ด้านการสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศด้านการประเมินผลการนิเทศด้านการดำเนินความพึงพอใจตามแผนการนิเทศและด้านการวางแผนการนิเทศตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาริตา เนตรแสงสี (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศภายในโรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า 1) ครูในโรงเรียนในอำเภอพรหมพิรามสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาพิชฌุโลก เขต 3 ที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจในด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ด้านการสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2) ครูในโรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิชฌุโลก เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายใน ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ด้านการสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ครูโรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิชฌุโลก เขต 3 มีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในไม่แตกต่างกันและสามารถอภิปรายผลตามรายด้าน ได้ดังนี้

ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารได้มอบหมายและจัดให้ครูและผู้นิเทศประชุมวางแผนการนิเทศภายในร่วมกันมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูด้านการจัดการเรียนการสอนก่อนการวางแผนการนิเทศและใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนการนิเทศภายใน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิวันท์ พินทอง (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษา 5 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานการนิเทศการศึกษาตามแนวทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร 7 ด้าน ของเกริก (Gregg) มีดังนี้ การตัดสินใจสั่งการเกี่ยวกับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ได้ใช้วิธีการวางแผนดำเนินการ โดยศึกษานิเทศก์อำเภอทุกคน การจัดองค์การยึดแผนปฏิบัติการ และการกำหนดหน้าที่ไว้ชัดเจน การติดต่อสื่อสารกับโรงเรียน ใช้วิธีแจ้งเป็นหนังสือให้ทราบ การใช้อิทธิพลกระตุ้นให้บุคลากรทำงานได้ใช้การฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการนิเทศ การประสานงาน ใช้การประชุมชี้แจง การประเมินผลงานใช้วิธีการสังเกตหรือสัมภาษณ์ ปัญหาการบริหารงานการนิเทศการศึกษาที่พบ ได้แก่ ขาดข้อมูลประกอบการตัดสินใจ สั่งการ ขาดงบประมาณ โรงเรียนให้ข้อมูลไม่ตรงกับสภาพเป็นจริง ครูไม่พัฒนาตนเอง และไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ขาดการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ มีเวลาไม่เพียงพอในการนิเทศ และการประเมินคุณภาพ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดการประสานงานที่ดี ระหว่างโรงเรียน กับหน่วยศึกษานิเทศก์ การประเมินผลไม่เป็นระบบ และขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง และการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ อำเภอส่วนใหญ่ยังมีน้อย

ด้านการดำเนินการความพึงพอใจตามแผนการนิเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารได้จัดให้มีการดำเนินการนิเทศภายในตามแผนงานและโครงการที่วางไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการให้ข้อเสนอแนะทั้งท่วงท้วงของผู้นิเทศมีหลักการ และเหตุผลที่น่าเชื่อถือได้และกิจกรรมการนิเทศภายในมีบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฟรนด์ (มงคล

ต้นตมสุก, 2534, หน้า 49, อ้างจาก Friend, 1968, pp. 2822-A) ได้ทำการวิจัยพบว่า ทักษะคติ
อาจารย์ใหญ่และครูผู้สอนที่มีต่อกระบวนการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย
ประสบการณ์เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญและยังพบอีกว่า การประชุมกัน
ในทันทีที่พบข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนและให้คำชมเชยกับครูที่ประสบผลสำเร็จเป็นการนิเทศที่
ผู้นิเทศควรนำมาใช้

ด้านการสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า
ผู้บริหารและคณะกรรมการได้เป็นผู้นิเทศให้การนิเทศแบบกัลยาณมิตร เปิดโอกาสให้ครูผู้สอนได้
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในอย่างเสรี และ มีการยกย่องชมเชยในโอกาสที่เหมาะสมซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของแลงมัวร์ (Langmuir, 1998) คือกระบวนการพัฒนาครู ในเนื้อหาของ
ความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันเป็นกรณีศึกษากับครู 2 คน คือ Mary และ Sadie ซึ่งทำงาน
ร่วมกันในกลุ่มของการนิเทศแบบคลินิกโดยมีจุดมุ่งหมายหลักที่จะให้ครูเข้าร่วมในกระบวนการนิเทศ
เพื่อพัฒนาวิชาชีพและพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ในการนิเทศการสอน การวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์
รายละเอียด และตีความหมายความรู้ที่ครูทั้งสองสร้างขึ้นในระหว่างการปฏิบัติการนิเทศแบบคลินิก
จากการวิจัยนี้ ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลในการพัฒนาครูในด้านความสัมพันธ์ร่วมกัน การพัฒนา
แต่ละครั้งขึ้นอยู่กับทำให้ความร่วมมือในการทำงาน และครูทั้งสองยังพบอีกว่า การเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมใด ๆ ต้องใช้เวลาและต้องไว้วางใจในกระบวนการสังเกตการณ์สอนซึ่งกันและกัน
การปรึกษาหารือเพื่ออภิปรายสาระเดียวกับกิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยให้ส่งเสริมพัฒนา
วิชาชีพครู

ด้านการประเมินผลการนิเทศ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารและ
คณะกรรมการได้มีการประเมินผลการนิเทศ โดยใช้รูปแบบที่หลากหลายเหมาะกับบริบทของกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ มีการประเมินผลความพึงพอใจงานของครูด้านการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอและ
ต่อเนื่อง และ ดำเนินการตามกระบวนการประเมินผลการนิเทศ สอดรับกับแผนการนิเทศที่กำหนดให้
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทิศ ฉิวขำ (2543, หน้า 150-156) ได้ศึกษาความต้องการรับการนิเทศ
ภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร
พบว่า โดยภาพรวม มีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก
ทุกด้าน ความต้องการการนิเทศภายใน งานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเรียนการสอน
อยู่ในระดับมาก และด้านสื่อการเรียนการสอนมีความต้องการรับการนิเทศภายในระดับมาก ความ
ต้องการรับการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาด้านห้องสมุดอยู่ในระดับมาก ความ
ต้องการรับการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาด้านการนิเทศภายในอยู่ใน
ระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนยังไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับงานนิเทศภายในเท่าที่ควร
เพราะผู้บริหารและคณะทำงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานนิเทศไม่เพียงพอ ขาดความรู้และทักษะ

ในด้านการสื่อและเครื่องมือที่ใช้สำหรับประเมินผลการนิเทศ การขาดเอกสาร ตำรา คู่มือที่จะใช้ในการศึกษา ค้นคว้าประกอบการนิเทศ

สรุปผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนซึ่งจำแนกตามเพศ ที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามะฮ่องสอน เขต 2 ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ของโรงเรียนอานวยวิทย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1) ครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนมากขึ้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยครูมีความพึงพอใจในขั้นที่ 4 การปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในอันดับสูงสุด 2) ครูที่มีอายุมาก อายุปานกลาง และอายุน้อย มีความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอานวยวิทย์ ทุกขั้นตอนของกระบวนการไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นครูน้อยกว่า 10 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนอานวยวิทย์ทุกขั้นตอนของกระบวนการไม่แตกต่างกัน 4) ครูที่มีระดับชั้นที่สอนต่างกันมีความพึงพอใจต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนขั้นที่ 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่สอนในระดับก่อนประถมศึกษา มีความพึงพอใจมากกว่าครูที่สอนในระดับก่อนประถมศึกษา และมากกว่าครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา ส่วนในขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 ขั้นที่ 3 ครูที่มีระดับชั้นที่สอนต่างกันมีความพึงพอใจไม่แตกต่าง

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ผู้บริหารควรให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการนิเทศภายในมาร่วมวางแผนการนิเทศ ไม่ใช่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศเท่านั้น และการวางแผนการนิเทศ ผู้นิเทศและครูผู้สอน ควรมีความเข้าใจตรงกันในความสำคัญของการนิเทศภายใน

8.2 ผู้บริหารหรือผู้นิเทศควรนิเทศตามแผนการนิเทศที่วางไว้ เพื่อผู้รับการนิเทศจะได้เตรียมรับการนิเทศ

8.3 ผู้บริหารควรนิเทศแบบกัลยาณมิตร แนะนำและให้กำลังใจ เพราะเป็นการเสริมแรงให้แก่ผู้รับการนิเทศ ผู้รับการนิเทศ จะได้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน

8.4 ผู้บริหารควรประเมินผลการนิเทศทุกครั้งและให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้รับการนิเทศจะได้ทราบผลการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อที่จะนำไปแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

- มงคล ตันตมุสิก. (2534). ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร . ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน ลิขิตเดชาโรจน์. (2545). การศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนอำนวยการวิทยุ จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สาริตา เนตรแสงสี. (2554). ศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนในการนิเทศภายในโรงเรียนในอำเภอพรหมพิราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- สุมนตา บัวเฮงทรัพย์. (2546). ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศภายในเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโรงเรียนเอกชนคาทอลิก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิก จำกัด.
- อภิวันท์ พิณฑทอง. (2541). การบริหารการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เขตการศึกษาที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุทิศ ผิวขำ. (2543). ความต้องการนิเทศภายในงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร. รายงานการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.
- Langmuir , David Allan. (1998, June). Making Sense of Teacher Collaboration : A Case Study of Two Teachers Engagement in Clinical Supervision (Professional Development). *Dissertation Abstracts International*. 59(7). 4324 – A.

10. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การนิเทศภายในสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา แม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2” สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ และการให้ความสนับสนุนจากหลายฝ่าย ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.ประวัตติ ยงบุตร และผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นายทักษิณ นามวงค์นางสาวจันทร์แรม ปงหาญ และ นายสมศักดิ์ ช่วยเกิด ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และให้คำแนะนำแก้ไขความ ถูกต้อง ความเที่ยงตรงทั้งสำนวนภาษา และคณะกรรมการทุกท่านในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในขั้นตอนการพัฒนาในขั้นตอนการวิจัย จนสำเร็จตามความมุ่งหมาย ขอให้คุณงามความดีทั้งปวง พึงบังเกิดแก่บุพการี และผู้ให้การสนับสนุนคอยช่วยเหลือให้กำลังใจ เสมอมา

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การสอนแบบพุทธวิธีตามหลักปัญญา 3 ในรายวิชา
พระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ ชั้นปีที่ 3 มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
Developments of Junior Students' Learning Achievements through the Buddha's
Way of Teaching Method in Three Fold Wisdom in the Course on Buddhism and
Globalization at Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

สุเมตรี เทพโสภ¹
Sumate Thepsopa
วศยา เอกวิไล²
Wasaya Ekwilai
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ เรื่อง การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยการสอนแบบพุทธวิธี 2)ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนโดยการเรียนแบบพุทธวิธีในรายวิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักศึกษาสาขาวิชาปรัชญา ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 26 รูป ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เวลาที่ใช้ในการทดลอง 12 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละและเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ Match – paired t-test

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียน โดยการสอนแบบพุทธวิธี นักศึกษามีความคิดเห็นว่า ทำให้นักศึกษาตระหนักถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกัน ทำงานเป็นขั้นตอน ฝึกการคิดการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และการเรียนที่มีการทำสมาธิก่อนเรียนจะช่วยให้พร้อมในการเรียนมากขึ้น

คำสำคัญ : 1.การสอนแบบพุทธวิธี 2. โลกาภิวัตน์ 3. หลักปัญญา 3

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ABSTRACT

The research served its specific purposes : 1.to compare the pretest scores of senior students’ learning achievements to the posttest ones of theirs through the Buddha’s way of teaching method in the course on Buddhism and Globalization’ 2.to study their opinions on learning activities through His way of teaching method. The simple random sampling groups for the research comprised 26 senior students majoring in philosophy and studying in the academic year of B.E.2561 at Mahamakut Buddhist University’s Roi – Et campus. The trial spanned 12 classes, one hour per each class. Statistics utilized for data analyses embraced means, percentages and match-paired t-test.

Comparative outcomes of posttest scores of their learning achievements through the Buddha’s teaching method have found higher than pretest scores with the statistical significance of .01 levels. As with their opinions on learning activities through His teaching method, it has prompted students to be aware of their duties, hold responsible for their own and the public, admit taking others’ opinions on the board, work together in groups step by step, including having them make their rational decisions. Moreover, the practice of Concentration through his teaching method prior to attending their classes helps build mounting preparedness for students’ learning activities.

Keywords : 1. Buddhist Teaching 2. Globalization 3. Wisdom

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาประเทศไทยอย่างมีคุณภาพขึ้นอยู่กับประชากรส่วนใหญ่เป็นสำคัญ คือ ประชากรจะต้องเป็นผู้มีคุณภาพมีความรู้ความสามารถ แผนการศึกษาแห่งชาติ จึงกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รัก สามัคคี (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579, หน้า ฉ)

วิธีการการปลูกฝังให้คนในชาติมีคุณธรรมจริยธรรม การเรียนการสอนเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีงามให้เด็กมีคุณธรรม ซึ่งรายวิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงก็คือวิชาพระพุทธศาสนา แต่นักเรียน นักศึกษามักจะไม่ให้ความสนใจและไม่ให้ความสำคัญในรายวิชาพระพุทธศาสนา เนื่องจากจำนวนหน่วยเรียนน้อยมาก และที่สำคัญที่สุด คือ วิชาพระพุทธศาสนาไม่เกี่ยวข้องกับการสอบเข้าเรียนต่อในสถาบันการศึกษา นักเรียนจึงเรียนเพื่อให้ผ่าน ไม่ค่อยสนใจที่จะเรียนรู้ให้ลึกซึ้ง นอกจากนี้ปัญหาการเรียนการสอนในรายวิชาพระพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นจากผู้เรียนไม่ให้ความสนใจแล้ว ปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือเกิดจากตัวผู้สอนเอง ซึ่งรายวิชาพระพุทธศาสนานั้นน้อยอยู่ในความรับผิดชอบของสาขาวิชาปรัชญา แต่เวลาจัดผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา อาจารย์สาขาวิชาปรัชญาส่วนใหญ่กลับปฏิเสธที่จะสอนวิชานี้ เพราะถือว่าไม่มีความสำคัญหรือสอนด้วยความจำใจเพราะไม่มีคนสอน กลัวนักศึกษาจะเบื่อหน่ายกับเนื้อหาวิชา และโดยเฉพาะสิ่งที่ตนนำเสนอแก่ผู้เรียนนั้นผู้สอนไม่สามารถปฏิบัติได้นั่นเอง นอกจากนี้การสอนของอาจารย์ยังมุ่งเน้นท่องจำมากกว่าการวิเคราะห์และปฏิบัติ ไม่ทำให้เกิดการปฏิบัติในชีวิตจริง คือ จำเพื่อสอบ ไม่รู้จักนำสิ่งที่จำมาใช้ประโยชน์ จากการรายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (กรมวิชาการ, 2527, หน้า 21-24) ปรากฏว่าด้านกระบวนการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา พบว่า ครูส่วนใหญ่ยึดตำรามากเกินไปและใช้วิธีสอนแบบบรรยายอย่างเต็มที่นิยมใช้ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (กรมวิชาการ, 2527ข, หน้า 152) ที่ได้รายงานถึงการสอนของครูส่วนใหญ่มุ่งให้จบหลักสูตร รวมถึงการวัดผลก็เน้นในแง่ความจำกวดเนื้อหา ครูฝึกให้นักเรียนท่องจำหลักการ กฎ สอนทฤษฎี โดยไม่เข้าใจความหมายอย่างแจ่มแจ้งเช่นเดียวกับผลการวิจัยของนงลักษณ์ จันทรแสนโรจน์ (2529) สุดา ชินะวานิช (2529) ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากตัวว่า ครูส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ขาดเทคนิควิธีการ และสื่อการสอนใหม่ ๆ ยึดตำราเป็นหลักในการสอน โรงเรียนขาดครูที่มีความรู้และทักษะในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

ดังนั้นพอสรุปได้ว่าการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาที่อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้นั้น คือวิธีการสอนแบบบรรยายซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าถึงจิตสำนึกของผู้เรียน ไม่สามารถปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้เพราะอาจารย์ที่สอนวิชาพระพุทธศาสนานั้นยังคงเน้นภาคทฤษฎีเน้นความจำ ความจริงแล้วการสอนเพื่อให้นักเรียนที่จริยธรรมที่ดีจะต้องเน้นการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีนิสัยที่ดีงาม มีทักษะในการดำรงชีวิตที่ดี วิธีการสอนนั้นมีหลายวิธี พุทธวิธีเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนซึ่ง อ่ำไพ สุจริตกุล (2525, หน้า 5) ได้กล่าวถึงหลักการสอนสรุปได้ว่า หลักการสอนดั้งเดิมในพระพุทธศาสนานั้นเรียกว่า พุทธวิธีสอน ซึ่งมีมานานแล้วแต่ครั้งพุทธกาล หากครูได้นำพุทธวิธีสอนมาใช้ในการสอนอาจทำให้การเรียนเกิดผลสำเร็จ

การสอนแบบพุทธวิธีนั้นเป็นวิธีที่พระพุทธเจ้าใช้สอนในพุทธกาลซึ่งมีหลายวิธีด้วยกัน ได้แก่ สอนแบบไตรสิกขา วิธีสอนแบบธรรมสาส์กัจฉา วิธีสอนแบบปุจฉาวิสัชนา แบบอุปมาอุปมัย วิธีสอนแบบเบญจขันธ์ แบบสืบสวน หรือ วิธีสอนโดยการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจที่จะใช้วิธีการแบบปัญญา 3 มาใช้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ในเรื่อง “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และมีแนวทางในการพัฒนาตนอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นวิธีการที่จะทำให้ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งฝึกให้กล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็นให้เข้าใจด้วยเหตุผลสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ การวิจัยอาจจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ให้มีประสิทธิภาพตลอดจนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีเข้าใจหลักธรรมอย่างลึกซึ้งด้วยการปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาในการพิจารณาหลักธรรมต่าง ๆ เป็นคนดีของสังคมโดยมีทั้งความรู้ควบคู่คุณธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยการสอนแบบพุทธวิธี

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนโดยการสอนแบบพุทธวิธีในรายวิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3. สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบพุทธวิธีตามหลักปัญญา 3 ในรายวิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยการสอนแบบพุทธวิธีตามหลักปัญญา 3 คะแนนหลังเรียนจะสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ทำให้ทราบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยการสอนแบบพุทธวิธี

4.2 ทำให้ทราบความคิดเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนโดยการเรียนแบบพุทธวิธีในรายวิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ รูปแบบที่ใช้ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีขั้นตอนและวิธีการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการ โดยศึกษาเอกสาร ตำรา วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาเครื่องมือ และปรับปรุงเครื่องมือ และเสนอขอความคิดเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินโครงการตามโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือที่พัฒนาจากขั้นตอนที่ 1 นำไปทดลองใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้และรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนำมาตรวจสอบความถูกต้องวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการเสนอรายงาน ผลการวิจัยต่อคณะกรรมการควบคุมการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง จัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับร่าง ปรับปรุงแก้ไขตามทัศนะ

5.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิ จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 89 รูป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาปรัชญา ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิ จำนวน 1 ห้องเรียน 26 รูป การวิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแผนการวิจัยแบบ Pre-Experimental Design แบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน และหลัง (One Group Pretest Design)

5.2 เครื่องมือในการวิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

5.2.1 แผนการสอนแบบพุทธวิธีตามหลักปัญญา 3 ซึ่งประกอบด้วย 1) สุตมยปัญญา คือ ปัญญาเกิดจากการฟัง 2) จิตตามยปัญญา คือ ปัญญาเกิดจากความคิด ที่เรียกว่า ความคิดแบบโยนิโสมนสิการ 3) ภวานามยปัญญา คือ ปัญญาเกิดจากการอบรมตนเอง

5.2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5.2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนโดยการสอนแบบพุทธวิธี

5.2.4 บันทึกการประเมินตนเองของนักศึกษา เป็นแฟ้มที่นักศึกษาใช้เก็บผลงานต่าง ๆ ที่นักศึกษาสร้างขึ้นแล้วเก็บสะสมไว้ในแฟ้มงาน

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาและหลังเรียนโดยใช้การสอนแบบพุทธวิธี เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ปรากฏว่า ผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูง

กว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การสอนแบบพุทธวิธีนี้สามารถเพิ่มความรู้ให้กับนักศึกษาได้

6.2 นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การเรียนแบบพุทธวิธีจะช่วยให้นักศึกษาตระหนักถึงหน้าที่รับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันทำงานเป็นขั้นตอน ฝึกตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และการเรียนที่มีการทำสมาธิก่อนเรียนจะช่วยทำให้มีความพร้อมในการเรียนมากขึ้น

7. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาปรัชญา ชั้นปีที่ 3 โดยการสอนแบบพุทธวิธี และศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนโดยสอนแบบพุทธวิธีผลการวิจัยมีข้อวิจารณ์ซึ่งพอแยกได้เป็น 3 ประเด็นดังนี้

7.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการสอนแบบพุทธวิธี เมื่อเปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนและหลังเรียนปรากฏว่า คะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าเมื่อนักศึกษาได้เรียนโดยการสอนแบบพุทธวิธี ในเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นักศึกษามีความรู้เพิ่มขึ้นจริง โดยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประดิษฐ์ พรหมเสนา การวิจัยเรื่องการนำเสนอวิธีสอนในสมัยพุทธกาลมาใช้สอนจริยศึกษาในระดับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดุษฎี สีตลวงค์ การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบไตรสิกขาและแบบธรรมสภาจฉาในการสอน เบญจศีลและฆราวาสธรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วีรพงษ์ คุณมณี การวิจัยเรื่องการสอนจริยธรรมด้วยวิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รสสุคนธ์ เกียรติสกุล การวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง กุศลกรรมบถ 10 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนแบบพุทธวิธีแบบบรรยาย และอังชณา ปุริณทราภิบาล การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ในวิชาพลังงานกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังนั้นการสอนแบบพุทธวิธีจึงสามารถนำมาใช้สอนเด็กนักเรียน นักศึกษาได้ในหลายรายวิชาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 เจตคติของนักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

การสอนโดยใช้พุทธวิธียังช่วยให้ผู้เรียนมีจิตใจสงบส่งผลดีต่อการเรียน และการปลูกฝังจริยธรรมในภาคปฏิบัติการรู้จักพิจารณา และให้คำมั่นสัญญาต่อการทำความดีละเว้นความชั่ว นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ พบว่า การเรียนโดยการสอนแบบพุทธวิธีอาจจะช่วยในการวางรากฐานการ

ปกครองแก่ระบบประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียนได้ เพราะมีกิจกรรมการเรียนที่นักศึกษาต้องการแสดงความคิดเห็นแก่เพื่อน ๆ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ เสียสละและสามัคคีในหมู่คณะ

7.3 เทคนิควิธีการในการจัดการเรียนการสอน ผลจากการทดลองการสอนแบบพุทธวิธีในเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยมีข้อคิดเห็น ดังนี้

7.3.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีนั้น มีกิจกรรมมากเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่พอ ซึ่งบางครั้งผู้สอนควรจัด 2 รูป ติดต่อกัน

7.3.2 การสอนแบบพุทธวิธีส่วนมากมักจะให้ผู้เรียนได้แบ่งกลุ่มในการทำงาน ดังนั้นต้องเสียเวลาไปในการแบ่งกลุ่มและการจัดโต๊ะเก้าอี้ วิธีการแก้ไข ผู้สอนอาจจะให้คำชมเชยหรือให้รางวัลกับนักศึกษาที่แบ่งกลุ่มได้เสร็จเรียบร้อยก่อนกลุ่มอื่น

7.3.3 การแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 4 กลุ่ม ทำให้นักศึกษามีจำนวนมาก (กลุ่มละ 6 รูป นักศึกษา ทั้ง หมด 26 รูป) ทำให้นักศึกษาบางรูปไม่ได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง ดังนั้นควรแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยอีก โดยที่กลุ่มไม่ใหญ่มาก เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

7.3.4 การจัดกลุ่มในห้องเรียนมีความคับแคบ ทำให้กลุ่มชิดกันเกินไป ไม่เหมาะในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ดังนั้นการเรียนการสอนไม่จำเป็นจะอยู่ในห้องเสมอไป จัดนอกห้องเรียนก็ได้ อาจจะเป็นตามร่มไม้หรือที่หอประชุม

7.3.5 นักศึกษาอยากให้งานน้อยลงกว่านี้ เพราะเวลาไม่พอ อาจจะเป็นเพราะว่านักศึกษายังไม่เคยชินกับการเรียนแบบให้ใบงาน ดังนั้นอาจารย์ต้องฝึกให้เด็กรู้จักแบ่งเวลาในการทำงานเพื่อที่จะให้เสร็จตามกำหนดเวลา

7.3.6 นักศึกษากลุ่มที่คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเขียนบรรยายแสดงความคิดเห็นในใบงานหรือบันทึกการประเมินตนเองของนักศึกษาได้มากและละเอียด ซึ่งผิดจากนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมักจะเขียนสั้น ๆ หรือบางข้อก็ไม่เขียน ไม่แสดงความคิดเห็น ดังนั้นจะต้องคอยให้กำลังใจและเป็นที่ยอมรับแก่ผู้เรียนที่มีผลคะแนนสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

7.3.7 ในการจัดการเรียนการสอน ถ้าตั้งปัญหาให้กับผู้เรียนและกระตุ้นให้ผู้เรียนหาคำตอบซึ่งอาจจะเป็นการค้นคว้าตามลำพัง หรืออภิปรายภายในกลุ่มก็ได้ โดยการที่อาจารย์ใช้คำถามกระตุ้น ซึ่งจากการที่ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เป็นผู้แก้ปัญหาด้วยตนเองนั้น แต่จะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้กลายเป็นนักแก้ปัญหาต่อไปในอนาคต

7.3.8 งานที่สำคัญของอาจารย์ คือ การเตรียมอุปกรณ์ที่น่าสนใจ ที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ อาจารย์ไม่ควรมุ่งแต่จะสอนแต่ควรสนับสนุนให้ผู้เรียนโดยได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนด้วยตนเอง

7.3.9 วิธีการหนึ่งที่ดีที่สุดจะช่วยให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจในการเรียน คือ อาจารย์จะต้องพยายามจำชื่อนักศึกษามากคนให้ได้เร็วที่สุด พยายามทำความรู้จักนักศึกษารายบุคคล เมื่อเข้าห้องเรียนให้พยายามเรียกชื่อนักศึกษาทุกคนโดยทั่วถึง ทักทายนักศึกษาโดยการเรียกชื่อ เพื่อแสดงให้นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์จำชื่อได้ พุดกับนักศึกษาอย่างเป็นกันเองในขณะที่คิงานให้ผู้เรียน

7.3.10 ในการจัดการเรียนการสอนให้คำนึงถึงด้านจิตพิสัย (affective domain) ควบคู่ไปกับด้านความรู้-ความจำ (Cognitive domain) ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญของกลุ่มมานุษยนิยม คือ นอกจากจะให้ทางด้านความรู้แล้วยังจะต้องปลูกฝังลักษณะความเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

7.3.11 กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนด้วยการสอนให้รู้จักเก็บรวบรวมผลงานที่ทำเพื่อทราบถึงพัฒนาการการทำงานของตน

7.3.12 ไม่ควรพิจารณาคะแนนจากการสอบเพียงอย่างเดียว ควรให้งานอื่นทำแล้วนำคะแนนมารวมกับการสอบด้วย สืบเนื่องจากการวัดผลของอาจารย์ส่วนใหญ่นั้นจะวัดผลและตัดสินความรู้ความสามารถของนักเรียนจากคะแนนการสอบเพียงอย่างเดียวไม่สามารถวัดได้ตรงกับความเป็นจริง โดยเฉพาะวิชาพระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ นั้น ถือว่าเป็นวิชาเน้นที่การประพฤติปฏิบัติ นักศึกษาบางรูปอาจจะทำคะแนนได้ดีแต่ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นคนที่มีความประพฤติไม่สมควรที่จะวัดผลและตัดสินจากคะแนนจากการสอบแต่เพียงอย่างเดียว จะต้องให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงแล้วนำคะแนนจากการปฏิบัติมารวมกับคะแนนจากการสอบด้วย

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 การสอนแบบพุทธวิธีในเรื่อง “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนรายวิชาพระพุทธศาสนา ควรเอาวิธีการสอนแบบพุทธวิธีมาใช้ในการเรียนการสอนให้แพร่หลายเพิ่มมากขึ้น

8.1.2 การสอนแบบพุทธวิธีไม่ว่าจะเป็นไตรสิกขา โยนิโสมนสิการ ธรรมสภาจฉาหรือแบบอริยสัจ 4 เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมกับแนวการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 เนื่องจากเน้นให้ผู้เรียนให้ฝึกคิดเป็น แก้ปัญหาเป็นและรู้จักนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติ ดังนั้นผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนนำไปปฏิบัติจนประจักษ์จริง การสอนแบบพุทธวิธียังมุ่งเน้นให้อาจารย์และนักศึกษามีความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้มีโอกาสแสดงออก ปฏิบัติอย่างถูกวิธีจนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการสอนแบบพุทธวิธีสามารถนำไปใช้สอนได้ทุกกลุ่มวิชา โดยผู้สอน

พยายามปรับให้เหมาะสมกับธรรมชาติของรายวิชา ซึ่งจะมีผลทำให้นักศึกษามีพัฒนาการทางการเรียนดีขึ้น และส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอนและเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนด้วย

8.1.3 จากความคิดเห็นของนักศึกษาในการประเมินพฤติกรรมการเรียนแบบพุทธรูปที่ช่วยให้มีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการสอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเสมอ จัดกิจกรรมให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ดังนั้นการเรียนแบบพุทธรูปที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนทุกรายวิชา นอกจากจะเป็นการพัฒนาศักยภาพตัวผู้เรียนแล้วยังเป็นพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยกับตัวนักศึกษาอีกด้วย

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาปรัชญา ชั้นปีที่ 3 เพียงระดับเดียวเท่านั้น ควรจะได้มีการทดลองวิจัยกับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ เพื่อจะได้นำผลไปใช้ได้กว้างขวางและยืนยันได้แน่นอนยิ่งขึ้น

8.2.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการทดลองกับนักศึกษาที่เป็นบรรพชิตล้วนจึงควรศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษาเพศชายและเพศหญิงด้วย

8.2.3 ควรได้ศึกษาการนำการสอนแบบพุทธรูปไปใช้กับวิชาอื่น ๆ อีก

8.2.4 ควรมีการทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สอนเนื้อเรื่องเดียวกัน แต่ใช้การสอนแบบพุทธรูปที่ต่างกัน เช่น การสอนแบบอุปไมย แบบปุจฉาวิสัชนา การสอนแบบเบญจขันธ์ เป็นต้น

9. เอกสารอ้างอิง

दनัย ไซโยธา. (2552). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเอส.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2548). **พจนานุกรมศัพท์ศาสนาภาษาอังกฤษ-ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน**.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.

ล้วน สายยศ และ อังคนา สายยศ. (2540). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2543). **รวมธรรมะ**. กรุงเทพมหานคร

: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒนมหาเถร). (2549).

หลักพระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ 10. นครปฐม : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

แสง จันทร์งาม. (2540). **วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มูลนิธิ

มหามกุฏราชวิทยาลัย..

10. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นการเรียนการสอนโดยใช้พุทธวิธี ในสาขาวิชาปรัชญา ขอบคุณบุคลากรในสาขาวิชาปรัชญามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเยตรวมทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ วิทยาเขตอัยเยต ที่ให้ความร่วมมือในการทำการวิจัย

การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

Educational Management of the School in World Class Standard School Project
under the Secondary Educational Service Area Office 29

สุรรัตน์ หอคำ¹

Sureerat Hokam

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้บริหารและครูจำนวน 341 คนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 55 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมมีสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง
2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : 1. การบริหารจัดการศึกษา 2. โรงเรียนมาตรฐานสากล

¹นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to study and compare the opinions of administrators and teachers about the educational management of schools in the international standard school project under the Office of Secondary Educational Service Area 29. The sample group consisted of 44 school administrator, and 297 teachers, which accounted for total number of 341 subjects, selected by means of the Simple Random Sampling. The instrument used in this research is a mass scale gauge of about 5 levels of 55 items. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test. And scheffe's method.

The research findings were as follows:

1. The administrator and teachers perceived the community participation in the overall and individual aspects of the Educational Management of the School in World Class Standard School Project under the Secondary Educational Service Area Office 29 to be at a middle level.

2. The comparison of the opinions of administrators and teachers towards Educational Management of the School in World Class Standard School Project under the Secondary Educational Service Area Office 29, classified by the position, work experience and School sizes in the overall had different statistically significant at the 0.01 level.

Keywords : 1. Education management 2. World Class Standard School

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปี พ.ศ. 2555 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานชี้ให้เห็นว่ากระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถปิดตัวอยู่โดยลำพังต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันการดำรงชีวิตของคนในแต่ละประเทศมีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันมากขึ้นมีความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจและแก้ปัญหาต่างๆร่วมกันมากขึ้นในขณะเดียวกันสังคมโลกในยุคปัจจุบันเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารทำให้คนต้องคิดวิเคราะห์แยกแยะและมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นสิ่งเหล่านี้นำไปสู่สภาพการณ์ของการแข่งขันทางเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำ

ให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษาคุณภาพของการจัดการศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้สำคัญประการหนึ่ง
สำหรับความพร้อมในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลกของแต่ละประเทศ
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 3)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561)
จะมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลักสามประการ คือพัฒนา
คุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่าง
ทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการเรียนรู้มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและ
จัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 9) ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่
ประเทศไทยต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะและความสามารถในการปรับตัวมีคุณลักษณะสำคัญใน
การดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทันสงบสันติมีความสุขมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสม และ
เพียงพอการรู้เท่าทันและเตรียมความพร้อมในด้านของการพัฒนาประเทศและแก้ไขข้อจำกัดอันเกิด
จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งสำคัญโดยมีเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศเพื่อให้เท่าทัน
ต่อการเปลี่ยนแปลง คือการจัดการศึกษา และต้องเป็นการจัดการศึกษาที่ก่อให้เกิดการพัฒนาของ
ประเทศที่ยั่งยืน การจัดหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีความเป็นพลวัตก้าวทัน
กับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ผลักดันให้มีการ
ปรับเปลี่ยนหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาไทยให้พร้อม
สำหรับการแข่งขันในเวทีโลกในยุคศตวรรษที่ 21

โรงเรียนเป็นองค์กรทางการศึกษาหรือหน่วยงานหนึ่งของสังคมที่มีบทบาทที่สำคัญในการ
ผลิตบุคลากรซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ความสามารถ จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนา
มาตรฐานการศึกษาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ
โลกยุคใหม่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา
หลายด้านรวมทั้งโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,
2553, หน้า 13) เป็นนวัตกรรมจัดการศึกษาที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาศึกษา
ยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากลผู้เรียนมีศักยภาพ และความสามารถ
ทัดเทียมกับผู้เรียนนานาชาติประเทศ ซึ่งเป็นนวัตกรรมจัดการศึกษาที่นำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนใน
การยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากลผู้เรียนมีศักยภาพ และ
ความสามารถแข่งขันทัดเทียมกับผู้เรียนของนานาชาติประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน, 2553, หน้า 2) โดยโรงเรียนมาตรฐานสากลมีจุดเน้นคือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพล
โลกมีความเป็นเลิศวิชาการ สามารถสื่อสารได้อย่างน้อยสองภาษาล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่าง
สร้างสรรค์ และผู้เรียนร่วมกันรับผิดชอบในสังคมโลก รวมถึงเน้นการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียง
มาตรฐานสากล และยังบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ รวมทั้งการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

และค่านิยมอันดีงามตลอดจนการเรียนการสอนในบริบทของการผสมผสานกับความเป็นสากลส่งผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนซึ่งเริ่มดำเนินการกับโรงเรียนนำร่อง จำนวน 500 โรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2553 ด้วยการให้โรงเรียนในโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ความเป็นสากลได้แก่ทฤษฎีความรู้ความเรียงขั้นสูงโลกศึกษาและจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาทักษะให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นในการประกาศรายชื่อโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลเมื่อปี พ.ศ. 2552 ทั้ง 500 โรงเรียนทั่วประเทศ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 3)

จากการกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลในปีการศึกษา 2553 - 2554 พบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติบางประการได้แก่การใช้คำบางคำอาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่ามีความซ้ำซ้อนกับหลักสูตรบางหลักสูตรและการจัดสาระเพิ่มเติมในหลักสูตรของสถานศึกษาหลายแห่งยังไม่สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 9) นอกจากนั้นเสียงสะท้อนของสังคมทั่วไปบ่งชี้ให้เห็นว่าทักษะและความสามารถที่จำเป็นที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นสากลได้แก่ทักษะและความสามารถในการคิดวิเคราะห์การคิดสร้างสรรค์การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรวมถึงทักษะและความสามารถด้านเทคโนโลยีและทักษะความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 9)

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำร่องขั้นพื้นฐานผลการทดสอบความถนัดทั่วไปและผลการทดสอบความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำและมีการกระจายสูงยังไม่เป็นที่พึงพอใจ(สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2559, หน้า 1) ผลการเข้าร่วมโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programmer for International Student Assessment) ดำเนินการจัดโดย Organization for Economic Co-operation and Development) มีประเทศเข้าร่วมโครงการประมาณ 70 ประเทศคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนานาชาติมาก(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 9) ส่วนผลการเข้าร่วมโครงการการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ (Trended in International Mathematics and Science Study) จัดโดยInternational Association for the Evaluation of Educational Achievement มีประเทศเข้าร่วมโครงการประมาณ 60 ประเทศ คะแนนของนักเรียนไทยโดยเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนนานาชาติมาก

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศเข้าร่วมเฉพาะ ม.2 ผลการประเมินอยู่ในกลุ่ม 4 ระดับ 1 หรือระดับต่ำ มีคะแนนตั้งแต่ 400-474 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559, หน้า 33)

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้สังคมทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ สรรูป และเชื่อว่าคุณภาพ การศึกษาของประเทศไทยเมื่อเทียบกับคุณภาพการศึกษาของนานาชาติยังอยู่ในระดับต่ำซึ่งส่งผล กระทบต่อภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นที่ต่างชาติมีต่อประเทศไทย ตลอดจนการลงทุนของต่างชาติ ในประเทศไทยมาก จึงจำเป็นต้องพัฒนา และปรับปรุงการศึกษาไทยให้มีคุณภาพทัดเทียมกับ การศึกษาของนานาชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้พิจารณาบททวนจุดที่เป็น ปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลและพัฒนาปรับปรุงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัด หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสำหรับโรงเรียนในโครงการโดยเริ่มต้นใช้ในปี การศึกษา 2555 ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 9-10)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนกำกับติดตามการบริหารจัดการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ โรงเรียนในสังกัด 81 โรงเรียนเข้าร่วมโครงการยกระดับคุณภาพสู่มาตรฐานสากล ในปีการศึกษา 2553 จำนวน 10 โรงเรียน ทางโรงเรียนมีความมุ่งมั่นดำเนินการบริหารโรงเรียนตามแนวคิด และมาตรฐานโรงเรียน มาตรฐานสากล และตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการเข้าร่วม โครงการยกระดับคุณภาพสู่มาตรฐาน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำนวน 10 โรงเรียนผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนใน โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูที่มีตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1. จากวิจัยในครั้งนี้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

4.2 สามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

4.3 สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรคือ ผู้บริหารและครูในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 ปีการศึกษา 2561 ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 7 โรงเรียน และจังหวัดอำนาจเจริญ 3 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 10 โรงเรียน 2561 จำแนกตามการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึง ในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 303) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 44 คน และครู จำนวน 297 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sample) โดยแต่ละชั้นภูมิสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามสัดส่วนรวมทั้งสิ้น 341 คน

5.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลและศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

5.2.2 กำหนดขอบเขตและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ

5.2.3 สร้างแบบสอบถามตามโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามที่กำหนด

5.2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ในด้านต่างๆ เช่น โครงสร้าง ประเด็นคำถามและภาษาที่ใช้ จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์มากขึ้น

5.2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้องที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 ถือว่าข้อความนั้นใช้ได้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2551, หน้า 220) $IOC = 0.97$

5.2.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน

5.2.7 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับโดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด (2553, หน้า 99) และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

5.2.8 ตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของแบบสอบถามอีกครั้งจากนั้นพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้พัฒนาข้อคำถามในลักษณะเป็นแบบตัวเลือก ที่กำหนดตัวเลือกไว้ให้ (Forced Choice) รวมทั้งสิ้น 3 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert Scale

5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เดินทางไปเก็บข้อมูล โดยได้แบบสอบถามกลับคืน คิดเป็นร้อยละ 100

5.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ

6. ผลการวิจัย

6.1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 341 คน โดยส่วนมากเป็นตำแหน่งครู ประสบการณ์ในการทำงานโดยส่วนมากมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี และขนาดของโรงเรียนโดยส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

6.2 สภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลพบว่า โดยรวมมีสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลมีสภาพการบริหารจัดการสูงสุด รองลงมาคือด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก และด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

6.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกเป็นด้านดังนี้

6.4.1 ด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกพบว่า ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มิมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

6.4.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลพบว่าประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มิมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี และประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มิมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

6.4.3 ด้านบริหารจัดการด้วยระบบพบว่าประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้ที่มิมีประสบการณ์น้อยกว่า 5ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

6.5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกเป็นด้านดังนี้

6.5.1 ด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกพบว่า ขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกับขนาดของโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

6.5.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลพบว่าขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกับขนาดของโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

6.5.3 ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพพบว่าขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นแตกต่างกับขนาดของโรงเรียนขนาดกลางและขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกับขนาดของโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 สภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลพบว่าโดยรวมมีสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลมีสภาพการบริหารจัดการสูงสุด รองลงมาคือด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก และด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป ศรีเพชรเจริญ (2558, หน้า 125) ได้ศึกษาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง พบว่าสภาพการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพในจังหวัดอ่างทอง มีระดับปฏิบัติในภาพรวม ระดับปานกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาของ นุชนรา รัตนศิริระประภา (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าคุณลักษณะระดับมากที่สุดด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลเมืองโลก และมีการปฏิบัติในระดับน้อยกว่าทุกด้านในด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

7.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จำแนกเป็นด้านดังนี้

7.2.1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีหน้าที่ในการบริหารจัดการเป็นส่วนใหญ่ แต่ครูเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตรง อาจทำให้เกิดความแตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของพิสัย เคนโพธิ์ (2560, หน้า 104) ได้ศึกษาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า ตำแหน่งการทำงานที่

แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 โดยรวมพบว่าแตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายรุ่ง มีหลาย (2560, หน้า 73) เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการ ระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จำแนกตามตำแหน่งพบว่า มีสภาพการบริหารจัดการระบบคุณภาพแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเมธี ทองคำ (2558, หน้า 138) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบคุณภาพ ในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า มีระดับการบริหารจัดการระบบคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านมีความ คิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอาจทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่าง สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของกรณิการ์ เหมือนประเสริฐ (2548, หน้า 10) ได้กล่าวว่า ในหน่วยงานองค์กรต่างๆ จะประกอบไปด้วยบุคลากร ในระดับต่างๆ เป็นจำนวนมาก บุคคลแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปลักษณะพฤติกรรม ของบุคคลที่แสดงออกแตกต่างกันนี้ มีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานใน องค์กร และสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของปรมะ สตะเวทิน, 2533, หน้า 112) อายุกับการ ทำงาน (Age and Job Performance) ได้กล่าวไว้ว่าบุคคลที่มีอายุมากจะถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ ในการทำงานสูง และสามารถปฏิบัติหน้าที่การทำงานที่จะก่อให้เกิดผลผลิตสูงได้

7.2.3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นต่อ สภาพการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 แตกต่างกัน โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ขนาดใหญ่ และขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสายรุ่ง มีหลาย (2560, หน้า 73) เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า มีสภาพการ บริหารจัดการระบบคุณภาพแตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของเมธี ทองคำ (2558, หน้า 138) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า มีระดับการบริหารจัดการระบบคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

8.1.1 ผู้บริหารและครูควรมีโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ออกแบบ สร้างสรรค์งาน ทั้งด้านวิชาการและอาชีพ โดยสามารถสื่อสารนำเสนอ เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนผลงานได้ในระดับชาติและนานาชาติ

8.1.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนา นักเรียนสู่มาตรฐานสากล

8.1.3 โรงเรียนควรนำวิธีปฏิบัติที่ดีเลิศ งานของโรงเรียนมาใช้ในการบริหารจัดการ ครอบคลุมภารกิจทุกด้าน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรศึกษาความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29

8.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29

8.2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จด้านการบริหารจัดการโรงเรียนสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29

9. เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ เหมือนประเสริฐ. (2548). **ทัศนคติของพนักงานที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรบริษัท คูเวต บีโตรเลียม (ประเทศไทย) จำกัด.** สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นุชนรา รัตนศิริระประภา. (2557). **สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บุญชมศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

ประมะ สตะเวทิน. (2533). **การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิสมัย เคนโพธิ์. (2560). **การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

- มาตรฐานสากล (World-Class Standard School). (2561). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2561**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- มาตรฐานสากล (World-Class Standard School). (2555). **แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เมธีทองคำ. (2558). **การบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). **สรุปผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2015**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2551). **การวัดการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กทม. สนิท : ประสานการพิมพ์.
- สาวิตรี เดชป๋อง. (2556). **คุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลในจังหวัดนครปฐม**. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยทองสุข.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

10. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 เสร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความช่วยเหลือและคำปรึกษาแนะนำงานวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิดของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ ศรีกระจ่าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุดมพันธุ์ พิชญ์ประเสริฐ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาศิต อานุภาพแสนยากกร ซึ่งทุกท่านได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมาจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย นายพิทยา ไชยมงคล ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 นางณัฐธิดา ตรงดีศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 นางเยาวรักษ์

พวงมะเทศโสภณ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
นายนิยม รักพรหมผู้อำนวยการโรงเรียนปทุมราชวงศา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 29 และนายนิยม รอดเนียม รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารวิชาการ โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแก้ไข ในการจัดทำเครื่องมือ
สำหรับการวิจัยอย่างดียิ่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณประธานและคณะกรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณนายธานิน มุทาพร คู่สมรสที่ให้คำปรึกษาและคอยเป็นกำลังใจให้เสมอ คุณค่า
และประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอน้อมเป็นกตเวทิตคุณแด่คุณพ่อคุณแม่ ครู อาจารย์ และ
ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่ม
ร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

A Development of an Instructional Model Based on Communicative English
Teaching Using LT to Promote English Writing Proficiency
of Grade-9 Students

สุวรรณา เนื่องกระโทก¹

Suwanna Neungkratok

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ (4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขั้นตอนการวิจัยมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ และขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจ แหล่งข้อมูล คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนสะแกราชวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หลักสูตรแกนกลางการศึกษา

¹โรงเรียนสะแกราชวิทยาลัย อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสะแกราชวิทยาลัย 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง 6) ระบบการสนับสนุน 7) เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ และ 8) ผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบ มีกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นชวนคิด ขั้นที่ 2 ขั้นชวนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นชวนฝึก ขั้นที่ 4 ขั้นชวนเสนอ และขั้นที่ 5 ขั้นชวนประเมิน มีผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ทดลองใช้กับกลุ่มภาคภาคสนาม มีค่าประสิทธิภาพ 81.37/80.47 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 3) การทดลองใช้รูปแบบพบว่า 3.1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าประสิทธิภาพ 81.44/80.89 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้และ 3.2) ผลการประเมินความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2. การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3. กลุ่มร่วมมือ LT 4) ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to 1) investigate the background information and the needs for development of an instructional model based on communicative English teaching using LT to promote English writing proficiency of Grade-9 students, 2) develop an instructional model based on communicative English teaching using LT to promote English writing proficiency of Grade-9 students to achieve the 80/80 criteria, 3) pilot the developed instructional model for communicative English using LT to promote English writing proficiency of Grade-9 students, and 4) evaluate the students' satisfaction towards learning through the instructional model based on communicative English teaching using LT to promote English writing proficiency of Grade-9 students. This study consists of four steps: first, studying the background information and the needs for development of an instructional model; second, designing and developing an instructional model; third, piloting the developed instructional model; fourth, evaluating the satisfaction of 30

students in Grade 9, Class 4 of Sakaeratthawatsuksa School in the First semester, Academic Year 2018, who were chosen using random sampling. It was found that 1) the instructional model organized learning activities in accordance with the National Education Act, B.E. 2542 and its amendments, the Basic Education Core Curriculum, B.E. 2551, and the curriculum of Sakaeratthawatsuksa School; 2) the instructional model consisted of important elements, namely 1) model principles, 2) model objectives, 3) instructional process, 4) social system, 5) responsiveness, 6) support system, 7) conditions for application of the model, and 8) outcome of application; there were five instructional steps, namely thinking, learning, practicing, presenting, and assessing; the suitability and correspondence of the model was found to be at the highest level; after a pilot test, the efficiency value was 81.37/80.47, which achieved the 80/80 criteria; 3) from the pilot test, it was found that 3.1) the instructional model had the efficiency value of 81.44/80.89, which achieved the 80/80 criteria, and 3.2) the students' writing proficiency after implementing the model was higher than before the implementation at a statistical significance of .01; 4) the students' overall satisfaction towards the model was at the highest level.

Keywords : 1. Instructional Model 2. Communicative English 3. Learning Together Technique 4. English Writing Proficiency

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ทักษะการเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งทักษะการเขียนเป็นการใช้ตัวอักษรอย่างมีความหมาย สามารถเรียบเรียงข้อความจากโครงสร้างภาษาที่ใช้รูปแบบของการเขียนได้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเขียนนั้น รวมทั้งการใช้ถ้อยคำสำนวนได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นการที่ครูผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนมีพื้นฐานทักษะด้านการเขียนที่ดีจะเป็นผลต่อเนื่องให้ผู้เรียนมีทักษะการเขียนที่ดีในระดับที่สูงขึ้นไป อีกทั้งการพัฒนาการเขียนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องนำไปใช้ในการเขียนเพื่อนำเสนอความรู้และความเข้าใจของตนในชั้นเรียน และในสังคม ยิ่งผู้เรียนมีการฝึกการเขียนมากเท่าไร ก็ยิ่งทำให้ได้มีการค้นพบเรื่องใหม่ๆ ที่จะนำมาใช้ในการเขียนได้ดีมากขึ้น (รัตติยา พวงมาลี, 2560, หน้า 2-3)

จากการนำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสะแกราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2552 ไปใช้เมื่อพิจารณาผลการทดสอบวิชาภาษาอังกฤษ โดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การ

มหาชน) ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.45 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ระดับสังกัด และระดับจังหวัด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 เท่ากับ 1.87 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.97 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดคือ 2.00 (โรงเรียนสะแกกราชรัชชศึกษา. 2560) อีกทั้งผลการประเมินความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559 ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การประเมินเพียงร้อยละ 47.65

การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ LT(Learning Together) เป็นเทคนิคการสอนรูปแบบหนึ่งในรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เน้นการลงมือปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อเกิดการปฏิสัมพันธ์ แบ่งหน้าที่ของทุกคนในกลุ่มอย่างชัดเจน มีการสลับให้เป็นผู้และผู้ตาม แก้ปัญหาด้วยกันเพื่อนำมาสู่ความสำเร็จของกลุ่ม โดยมีหลักการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือ LT ต้องสร้างความรู้สึกพึ่งพากัน (Positive Interdependence) ให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้เรียน โดยกำหนดเป้าหมายร่วมของกลุ่ม (Mutual Goals) การให้รางวัลรวม กำหนดบทบาทของสมาชิกในการทำงานกลุ่ม (Assigned Roles) จัดให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน (Face-To-Face Interaction) จัดให้มีการรับผิดชอบในส่วนบุคคลที่จะเรียนรู้ (Individual Accountability) ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะสังคม (Social Skills) และจัดให้มีกระบวนการกลุ่ม (Group Processing) (อัญญา เม็ดไธสง, 2557, หน้า 36-37)

ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครั้งนี้คาดหวังว่าจะช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ มีทักษะการทำงานกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีระบบแบบแผน และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิชาภาษาอังกฤษในขั้นที่สูงขึ้นต่อไป

2. โจทย์วิจัย

2.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีข้อมูลอะไรบ้าง และอย่างไรบ้าง

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หรือไม่

2.3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลเป็นอย่างไรบ้าง

2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับใด

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3.3 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.4 เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

4. สมมุติฐานการวิจัย

ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1 นักเรียนมีผลการประเมินความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษจากการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5.2 นักเรียนมีทักษะการทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบขั้นตอน มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี

5.3 นักเรียนสามารถนำความรู้ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

5.4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

5.5 ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ไว้ใช้ในการจัดการเรียนรู้

5.6 ครูได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้

5.7 เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นอื่นๆ หรือครูผู้สอนวิชาอื่นๆ ได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในด้านการทำงานกลุ่ม การเรียนแบบร่วมมือ และการศึกษาด้วยตนเอง รวมทั้งพฤติกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมและเกิดความพึงพอใจในการเรียน

6. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการสำหรับการพัฒนารูปแบบจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสระเกล้าราษฎร์ศึกษา พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2555) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศทฤษฎี แนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษและผู้เชี่ยวชาญเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบโดยการประเมินความเหมาะสม/ความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสระเกล้าราษฎร์ศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t (t-test)

3. ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบโดยการนำรูปแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT ที่มีประสิทธิภาพไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนสระเกล้าราษฎร์ศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t (t-test)

4. ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียน จากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนสะแกราชวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7. ผลการวิจัย

7.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของการจัดการศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสะแกราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2552 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2555) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพการศึกษาและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ และผู้เชี่ยวชาญ ที่ต้องการให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนในการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย มีคำแนะนำหรือวิธีการใช้ที่ชัดเจน บอกรบเทาบทหน้าที่ของ นักเรียนในการเรียนได้เป็นอย่างดี รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชาการ เนื้อหามีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษดีขึ้น

7.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง 6) ระบบการสนับสนุน 7) เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ และ 8) ผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบ มีกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นชวนคิด (Preparation) ขั้นที่ 2 ขั้นชวนรู้ (Presentation) ขั้นที่ 3 ขั้นชวนฝึก (Practice) ขั้นที่ 4 ขั้นชวนเสนอ (Production) และขั้นที่ 5 ขั้นชวนประเมิน (Performance Assessment) มีผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.75$, $\sigma=0.43$) ความสอดคล้องของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.88$, $\sigma = 0.32$)ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด (μ อยู่ระหว่าง 4.82-4.84 และ σ อยู่ระหว่าง 0.37-0.39) และความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด (μ อยู่ระหว่าง 4.76-4.86 และ σ อยู่ระหว่าง

0.34-0.43) ทดลองใช้กับกลุ่มภาคภาคสนาม มีค่าประสิทธิภาพ81.37/80.47ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้(ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทดลองใช้กับกลุ่มภาคสนาม

(n = 30)

การหาประสิทธิภาพ	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₁)	4,394.00	146.47	81.37
ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E ₂)	603.50	20.12	80.47

จากตารางที่ 1 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทดลองใช้กับกลุ่มภาคสนามมีประสิทธิภาพ 81.37/80.47ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

7.3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า

7.3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าประสิทธิภาพ81.44/80.89ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้(ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

(n = 30)

การหาประสิทธิภาพ	คะแนนรวม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E ₁)	4,398.00	146.60	81.44
ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E ₂)	606.67	20.22	80.89

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพ 81.44/80.89 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

7.3.2 ผลการประเมินความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนจากการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นของกลุ่มตัวอย่าง หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนจากการเรียนโดย
ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างก่อนใช้รูปแบบและหลังใช้รูปแบบ

ช่วงเวลา	n	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	\bar{D}	t
ก่อนใช้รูปแบบ	30	25	14.09	2.81	6.13	18.81*
หลังใช้รูปแบบ	30	25	20.22	3.05		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนจากการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นของกลุ่มตัวอย่าง หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7.4 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ด้านที่มีระดับความพึงพอใจอยู่ในอันดับสูงสุด ได้แก่ ด้านครูผู้สอน รองลงมา ได้แก่ ด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านประโยชน์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

8. อภิปรายผลการวิจัย

8.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของการจัดการศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2551 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ และการประยุกต์ใช้ความรู้ที่เหมาะสม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็น ทำได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาทิพย์ ประเสริฐไทย (2560) และ Johnson (1994)

8.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าประสิทธิภาพ 81.37/80.47 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเนื่องจากการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ปฏิบัติตามขั้นตอน มีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และการทดลองหาคุณภาพ ประสิทธิภาพของรูปแบบทำให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่น่าจะมี

ประสิทธิภาพ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนมีความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา จ่างโพธิ์ (2557), อนันตกานต์ ภูถ้ำแก้ว(2559) และมะลิ อัตถการ (2561)

8.3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า

8.3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีค่าประสิทธิภาพ81.44/80.89ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาการออกแบบระบบการเรียนการสอน การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของนักเรียนจากแนวคิด ทฤษฎีของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน นำมาออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา จ่างโพธิ์ (2557), อนันตกานต์ ภูถ้ำแก้ว(2559) และมะลิ อัตถการ (2561)

8.3.2 ผลการประเมินความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน หลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันตกานต์ ภูถ้ำแก้ว(2559), อุทุมพร ศักดิ์โสภิน (2559) และมะลิ อัตถการ (2561)

8.3.4 การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ด้วยกิจกรรมกลุ่มแบบร่วมมือ LT นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการทำงาน รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา จ่างโพธิ์ (2557)และอุทุมพร ศักดิ์โสภิน (2559)

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพวิชา และการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในรายวิชาอื่นๆ

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ผู้นำไปใช้ควรให้ความสำคัญของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการสำหรับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

9.2.2 ในการจัดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะเกิดผลสูงสุด ครูจำเป็นต้องมีความรู้ ความชำนาญ ทักษะการสอน ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้และเป็นที่ปรึกษา อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำในการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 ควรมีศึกษาติดตามการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในปีการศึกษาต่อไป ว่ามีความยั่งยืนทางวิชาการหรือไม่

9.3.2 ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนหรือควรมีการวิจัยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT กับรายวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นอื่นๆ

9.3.3 ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT กับรายวิชาอื่นๆ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ด้วย

10. เอกสารอ้างอิง

- มะลิ อัตถากร. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รัตติยา พวงมาลี. (2560). การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองบัว โดยวิธีการสอนแบบบูรณาการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาประยุกต์เพื่อการสอนภาษาอังกฤษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- โรงเรียนสะแกกราชวชิรศึกษา. (2560). รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสะแกกราชวชิรศึกษา ปีการศึกษา 2559. นครราชสีมา : โรงเรียนสะแกกราชวชิรศึกษา.
- วาสนา จ่างโพธิ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อนันตกานต์ ภูถ้ำแก้ว. (2559). การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 3P ประกอบแบบฝึกทักษะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- อ้อยา เม็ดไธสง. (2557). การพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมเรียนรู้ (Learning Together Technique) รหัสวิชา ส 16101 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตในสังคม โรงเรียนวังยางวิทยาคาร จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุทุมพร ศักดิ์โสภณ. (2559). การศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- Johson, P. (1994). Acquisition of Schema for Comprehension Communication: A Study of Reading-Writing Relationship in ESL. *RELC JOURNAL*. 17(1).1-13.

การใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า”
ของอังคาร จันทาทิพย์

The Use of Foreign Language and Dialect Words in the Poetry
“The Heart’s Fifth Chamber” by Angkarn Chanthathip

อภิญา ภัคดีสงศรี¹

Aphinya Phaksongsri

พัทธนันท์ พาป้อ²

Phathanant Phapor

ปพิชญา พรหมกันธา³

Paphichaya Phromkhantha

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ โดยศึกษาวิเคราะห์จากบทกวีนิพนธ์ จำนวน 49 บท ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ด้านการจำแนกคำภาษาต่างประเทศ โดยจำแนกตามเกณฑ์ของวิไลวรรณ ขนิษฐนันท์และคำภาษาถิ่นจำแนกตามเกณฑ์ของวิไลศักดิ์ กิ่งคำ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ด้านการจำแนกคำภาษาต่างประเทศตามรูปลักษณะของคำ ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ตระกูลภาษาที่มีรูปวิภัตติปัจจัยตระกูลภาษาที่มีรูปคำติดต่อ และตระกูลภาษาที่มีรูปคำโดด

1) ตระกูลภาษาที่มีรูปวิภัตติปัจจัย พบมากที่สุดคือตระกูลภาษา อินโด-ยูโรเปียนพบจำนวน 354 คำ จำแนกเป็น (1) ภาษาบาลี 153 คำ (2) ภาษาสันสกฤต 76 คำ (3) ภาษาบาลี-สันสกฤต 75 คำ (4) ภาษาอังกฤษ 39 คำ (5) ภาษาญี่ปุ่น 4 คำ (6) ภาษาฝรั่งเศส 4 คำ (7) ภาษาสเปน 2 คำ (8) ภาษาโปรตุเกส 1 คำ รองลงมาตระกูลภาษาเซเมติก พบ 1 คำ จำแนกเป็น (1) ภาษาอาหรับ 1 คำ

(2) ตระกูลภาษาที่มีรูปคำติดต่อ พบมากที่สุดคือ ตระกูลมอญ-เขมร พบจำนวน 79 คำ จำแนกเป็น (1) ภาษาเขมร 77 คำ

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

² สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

³ สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

2) ภาษามอญ 2 คำ รองลงมาตระกูลภาษาทิเบต-พม่า พบ 42 คำ จำแนกเป็น (1) ภาษากะเหรี่ยง 30 คำ (2) ภาษาพม่า 12 คำ รองลงมาตระกูลภาษามลายู-โปนีเซียน พบ 7 คำ จำแนกเป็น (1)ภาษามลายู 5 คำ (2) ภาษาชวา 2 คำ และตระกูลที่พบน้อยที่สุดตระกูลภาษาทิเบต-จีน พบ ภาษาทิเบต จำนวน 2 คำ

3) ตระกูลภาษาที่มีรูปภาษาคำโดดพบมากที่สุด คือ ตระกูลไท พบจำนวน 22 คำ จำแนกเป็น ภาษาลาว 22 คำ รองลงมาตระกูลภาษาสันสกฤต พบจำนวน 12 คำ จำแนกเป็น ภาษาจีน 12 คำ ด้านการจำแนกคำภาษาถิ่นจำแนกได้เป็น 2 ภาษาถิ่น พบจำนวน 47 คำ พบมากที่สุดคือ ภาษาถิ่นอีสาน พบจำนวน 38 คำรองลงมาคือ ภาษาถิ่นเหนือ พบจำนวน 9 คำ

จากการการใช้คำภาษาต่างประเทศซึ่งปรากฏในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ ใช้ภาษาที่หลากหลายเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ประสบพบเจอผ่านการเรียงร้อยคำที่เลือกสรร มาเล่าการกำเนิดของสิ่งต่าง ๆ บนโลก การดำรงอยู่ของชีวิตการต่อสู้ดิ้นรนให้ได้มาซึ่งสิทธิพื้นฐาน ของการมีชีวิต การคงไว้ซึ่งความเป็นมนุษย์ การต่อสู้ด้านจิตใจ รวมถึงสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ที่แปรเปลี่ยนตามกาลเวลา กวีได้ถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านั้นผ่านบทกวีได้อย่างไพเราะงดงามลึกซึ้งที่สุด

คำสำคัญ : 1. ภาษาต่างประเทศ 2. ภาษาถิ่น 3. หัวใจห้องที่ห้า

ABSTRACT

The use of foreign language and dialects words in poetry “The heart’s fifth chamber” by Angkarn Chanthathip "aims to study the use of foreign language and dialects words in poetry "The road home"by studying the analysis from 49 poems, Analysis of foreign language classification by criteria of Wilaiwan Khanitthanon and the dialect words classified according to the criteria of Wilaisak Kingkham.

The results can be summarized as follows:

In the classification of foreign words according to the look of the word which is classified into 3 language families, namely the language family with a form of suffix, language family with contact words and language families with single word.

Language family with a form of suffix, the most common is 1) Indo-European language family found 354 words, classified as (1) 153 words of Pali (2) 76 words of Sanskrit (3) 75 of Pali-Sanskrit (4) 39 words of English (5) 4 words of Japanese (6) 4 words of French (7) 2 words of Spanish (8) 1 words of Portuguese. Followed by the Semitic language family found 1 word, classified as 1 word of Arabic.

2) Language family with contact words The most common is Mon-Khmer family found 79 words classified as: (1) 77 words of Khmer (2) 2 words of Mon, followed by the Tibetan-Burmese language family found 42 words, classified as (1) 30 words of Kareing (2) 12 words of Burmese. Followed by the Malay-Polynesian family found 7 words, classified as (1) 5 words of Malayalam (2) 2 words of Java and the family that found the least family language Tibet - China, found 2 words of Tibetan.

3) Language families with single word. The most common is the Tai language family found 22 words, classified as: 1) 22 words of Lao, followed by the Sinitic language family, found 12 words classified as 12 words of Chinese.

The classification of the dialect words can be classified into 2 dialects, found in 47 words. The most common is 38 words of Isan dialect and followed by the 9 words of northern dialect.

From the use of foreign language and dialect words in poetry “The heart’s fifth chamber” of Angkarn Chanthathip use a variety of “languages” to telling stories that have been found through a selection of words that have been chosen to tell the origin of things on earth, existence of life, struggling to acquire the basic rights of living, maintaining humanity, fighting the mental state, including the natural environment that changes over time. "Poets" convey those stories through the most beautiful and beautiful poems.

Keywords : 1. Foreign language 2. Dialect words 3. The heart’s fifth chamber

1. ความสำคัญและที่ของปัญหาที่ทำการวิจัย

ภาษาเป็นเครื่องมือของมนุษย์ที่ใช้เป็นสื่อในการแสดงความหมายระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยมีกฎเกณฑ์ของคำและเสียง ขึ้นอยู่กับกลุ่มชนในพื้นที่นั้นกำหนดขึ้นมา จึงเกิดเป็นสังคม ภาษาแสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม ที่มีวัฒนธรรม ศิลปะและอารยธรรม ภาษาแสดงให้เห็นถึงความความเจริญงอกงาม ดังที่นิภาพรรณ ศรีพงษ์ (2551, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของภาษาไว้ว่า ภาษา คือ ถ้อยคำที่ใช้เพื่อเป็นเครื่องมือสื่อความหมายให้รู้ความประสงค์ของกันและกันได้พร้อมทั้งตอบสนองให้ถูกต้องตามเจตจำนงของผู้สื่อ ความหมายออกไป เช่น ด้วยการพูด การเขียน รวมทั้ง กิริยาอาการ

ประเทศไทยมีภาษาที่หลายที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคและใช้ภาษาตามแต่ละท้องถิ่น มีภาษาถิ่นเป็นภาษาย่อยของภาษาที่แตกต่างกันตามท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ผู้พูดภาษานั้นอาศัยอยู่โดยปกติ นักภาษาศาสตร์นิยมแบ่งกลุ่มภาษาถิ่นต่าง ๆ โดยพิจารณาจากลักษณะสำคัญ 3 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรกพิจารณาจากเชื้อชาติของเจ้าของภาษาโดยถือตามความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติที่มีต่อกัน ลักษณะที่สองพิจารณาจากลักษณะโครงสร้างของภาษาว่ามีโครงสร้างทางไวยากรณ์ เช่น มีระบบเสียง ระบบคำและระบบประโยค ที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมากที่สุดเมื่อนำมาเปรียบเทียบกัน และลักษณะที่สามพิจารณาจากเหตุการณ์ปกครองประเทศหรือสภาพภูมิศาสตร์ คือ สถานที่ภาษาถิ่นนั้น ๆ พูดว่าอยู่ส่วนไหนของประเทศ เช่น ถ้าอยู่ทางเหนือหรือทางใต้ก็จะเรียกถิ่นนั้น ๆ ว่าเป็นถิ่นเหนือหรือถิ่นใต้ เป็นต้น (เรื่องเดช ปันเขื่อนขันธ์, 2545, หน้า 60 อ้างใน พระเสมอ กลุยาณธมโน, 2554, หน้า 1)

ภาษาไทยในปัจจุบันมีการใช้ภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนในภาษาไทยจนไม่สามารถแยกออกได้ว่าคำใดคือคำไทยแท้ คำใดคือภาษาต่างประเทศ ซึ่งคำยืมในภาษานั้นล้วนมาจากภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาจีน ภาษาเขมร ภาษามลายู และภาษาญี่ปุ่น ซึ่งสืบเนื่องมาจากเนื่องจากการติดต่อกับชาย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านการเผยแผ่ศาสนา และด้านการศึกษาที่มีการติดต่อสื่อสารกันนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจนทำให้เกิดการเข้ามาของภาษาต่างประเทศนั้นเข้ามาสอดคล้องกับทองสุข เกตุโรจน์ (2546, หน้า 8-28) กล่าวสรุปเรื่อง การนำคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาไทยไว้ดังนี้ เรานำคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาของเราด้วยเหตุสำคัญ 4 ประการ คือ เราไม่มีคำ ๆ นั้นใช้ในภาษาของเรา เพื่อใช้แทนคำของเรามีอยู่แล้ว แต่เราเห็นว่าไม่ไพเราะหรือน่ากลัว เพื่อใช้เป็นราชาศัพท์ และเพื่อใช้ในวรรณคดี

ภาษามีธรรมชาติที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา トラบเท่าที่ภาษานั้น ๆ มีผู้พูดผู้ใช้ภาษา ภาษาที่คงที่หรือหยุดนิ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงคือภาษาที่ตายแล้วเพราะไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังที่อภิชาต ปานเจริญ (2559, หน้า 2)กล่าวไว้ว่า การยืมคำภาษาอื่นมาใช้ในภาษาตนนั้นกระทำกันอยู่ทั่วไปในบรรดาชาติที่มีความสัมพันธ์กับชาติอื่น ไม่ว่าจะด้วยด้านการเมือง ทางการค้า หรือวัฒนธรรม ชาติที่ล่าหลัง ไม่ได้คบหากับชาวต่างประเทศเท่านั้นที่ภาษาจะยังคงบริสุทธิ์อยู่ได้ ชาติที่มีความสัมพันธ์กับชาติอื่นมาก เช่น อังกฤษ นอกจากจะรับภาษากรีกและละตินไปใช้ในภาษาของตนแล้ว ยังได้รับภาษาอื่นเข้าไปเป็นอันมาก

หัวใจห้องที่ห้า เป็นผลงานของ อังคาร จันทาทิพย์ ที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปีพุทธศักราช 2556 คณะกรรมการตัดสินรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปีพุทธศักราช 2556 (อังคาร จันทาทิพย์, 2556, หน้าปกหลัง) มีมติให้รวบบทกวีหัวใจห้องที่ห้าฉบับปรับปรุง ของอังคาร จันทาทิพย์ หัวใจห้องที่ห้า นำเสนอเรื่องเล่าโดยจำลองวิวัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่ยุคโบราณก่อนประวัติศาสตร์ การตั้งชุมชน

จนถึงสังคมร่วมสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมเมือง ซึ่งประกอบไปด้วย คนไร่บ้าน คนพลัดถิ่น คนกลุ่มน้อย โดยเชื่อมโยงเรื่องเล่าในอดีตกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งล้วนระทมทุกข์ นำเสนอการปะทะสังสรรค์ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้แต่งมองโลกและปรากฏการณ์ด้วยมุมมองที่ย้อนแย้ง ในภาคแรก “หัวใจห้องที่ห้า” และภาคหลัง “นิทานเดินทาง” จึงเป็นภาพคู่ขนานของการว่ายนต้อสู้อันดิ้นรนของมนุษย์ ท่วงทำนองการประพันธ์ใช้ฉันทลักษณ์ที่หลากหลาย และมีลีลาเฉพาะตน รวมบทกวีหัวใจห้องที่ห้า ฉบับปรับปรุง ของอังคาร จันทาทิพย์จึงสมควรได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ของประเทศไทย ประจำปีพุทธศักราช 2556 “หัวใจห้องที่ห้า” ได้พูดถึงต้นกำเนิดชีวิตการเปลี่ยนผ่านแต่ละยุคสมัยของมนุษย์ว่ามีที่มาที่ไปอย่างไร ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมไปถึงความผันแปรในเรื่องต่าง ๆ ทั้งสภาวะจิตใจ และสิ่งแวดล้อมรวมไปถึงความแปรปรวนทางธรรมชาติ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการดิ้นรนต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะให้เนื้อเรื่องมีความสละสลวยเข้าใจง่าย ผู้แต่งจึงได้มีการนำคำภาษาต่างประเทศต่าง ๆ และภาษาถิ่นเข้ามาใช้มาเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหาและสร้างความน่าสนใจในการประพันธ์

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าภาษาเข้ามามีบทบาทไม่ว่าจะเป็นภาษาเขียนหรือภาษาพูดเพื่อที่จะใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันรวมถึงงานเขียนในกวีนิพนธ์ ที่ได้เลือกทำการศึกษาวิเคราะห์หาคำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นที่เข้ามาปะปนบทประพันธ์ของอังคาร จันทาทิพย์ในเรื่อง “หัวใจห้องที่ห้า” ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจต้องการวิเคราะห์เกี่ยวกับคำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในกวีนิพนธ์รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปีพุทธศักราช 2556 สำหรับการศึกษาวิเคราะห์คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นที่พบในบทกวีนิพนธ์เรื่อง “หัวใจห้องที่ห้า” ของ อังคาร จันทาทิพย์ วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลและถูกยกย่องเพื่อที่จะทราบว่าในงานประพันธ์เล่มนี้มีการใช้ภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นเข้ามาปะปนในบทกวีนิพนธ์มากน้อยเพียงใด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ เรื่อง “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทราบถึงคำยืมภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์เรื่อง “หัวใจห้องที่ห้า” ของ อังคาร จันทาทิพย์

3.2 สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทย

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร โดยดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้น ดังนี้

4.1 ขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

4.1.1 ขอบเขตด้านข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวรรณกรรมการใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์จำนวน 2 ภาค ภาคแรก หัวใจห้องที่ห้า 22 บท ภาคหลัง นิทานเดินทาง จำนวน 27 บท รวมทั้งหมดมีบทกวี 49 บทซึ่งมีจำนวน 49 ตอน

4.1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ภาคแรก หัวใจห้องที่ห้า

1. เสียงสนทนาจากผนังถ้ำ	2. ก้าวอย่างอ่อนแอแห่งศตวรรษ
3. หลังรูปนามสันติสุขและเรื่องเศร้า	4. แนวรบกลางเมืองใหญ่ถึงถนนชนบท
5. ภาพสันติภาพ	6. มิใช่จินตนาการ
7. นรกและสวรรค์ของคนอื่น	8. แนวรบด้านตะวันตก
9. ภาพสะท้อนในวาทะถ้อยคำท่ามกลางท้องดี	10. แนวรบด้านตะวันออก
11. ก้อนหินตึกดำบรรพ์ฯ	12. สัญญะมิตส์สัญญา
13. โลกเปลี่ยนแปลงเรา มากกว่าเราเปลี่ยนแปลงโลก	14. แนวรบด้านใต้...ฯ
15. วัตถุ (ไม่) ต้องสงสัย	16. ฝืนเสียดับปีก
17. เล่ห์กลของตรรกะ	18. ไม่มีของขวัญจากสงคราม
19. อนุสาวรีย์ลูกปืน	20. บรรพกาลภิวัดน์ฯ
21. ความตายของสันติสุข	22. หัวใจห้องที่ห้า

ภาคหลัง นิทานเดินทาง

23. พรหมแดน	24. ความฝัน
25. รมณีย์ดอกไม้	26. ฤดูเก็บเกี่ยว
27. รุ่งนิทาน และเรื่องเล่าวันวานของแม่	28. นิทานคนกับแกน
29. นาค ตำนานแม่น้ำโขงอีกร้อยปีถัดไป..	30. หมู่บ้านในเสียงตอกเสาเข็ม
31. บทสนทนาของคนพลัดถิ่น	32. ในบ้านของคนไร้บ้าน
33. เสียงกบฏเขาที่ถนนข้าวสาร	34. การหายไปของทาบทหนึ่งฯ
35. งานวันชาติมอญ และตำนานในตัวผม	36. ตำนานรักเรื่องหนึ่งฯ
37. ห่วงทองเหลืองของมะนาง	38. ด้านทั้งสองของโลกเสมือน
39. สีโท สันข์ สิ้นไซในตัวเรา	40. นิทานข่าวกับคน บทราฟิ่งไฟนบรมสมกัลป์

41. อธิปไตยเหนือที่นาผืนเล็กเล็ก	42. รุปรอยของตำนาน
43. เพลงอพยพพา	44. รุปรอยตำนาน
45. ในมือกำหนดหยัดชู ในเสียงกู่ก้องตะโกน	46. นิทานดวงดาว
47. รุปรอยของตำนาน	48. ในกระเป่าสัมภาระ
49. นิทานเดินทาง	

4.1.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ด้านการจำแนกคำภาษาต่างประเทศ ได้แก่

1.1) ตระกูลภาษาสินติก (Sirilic) ภาษาจีนต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 4 ภาษาย่อย คือ
1) ตระกูลภาษาอินโดยูโรเปียน (Indo-uropean) 2) ตระกูลภาษาแอมิตี (Hamitic) 3) ตระกูลภาษา
เซมิติก (Semiti) และ 4) ภาษาทราวิท (Dravidian)

1.2) ตระกูลภาษามลายู-โพลีเนเซียน (Malayo-Polynesian) หรือตระกูลภาษา
ออสโตรเนเซียน (Austronesian)

1.3) ตระกูลภาษาทิเบต-พม่า

1.4.) ตระกูล มอญ-เขมร

2) ด้านการจำแนกภาษาถิ่น ได้แก่ 1) ภาษาไทยถิ่นกลาง 2) ภาษาไทยถิ่นใต้
3) ภาษาไทยถิ่นอีสาน และ 4) ภาษาไทยถิ่นเหนือ

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องการใช้คำภาษาต่างประเทศ และภาษาถิ่นในบทกวี
นิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของ อังคาร จันทาทิพย์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยด้านการเก็บรวบรวม
ข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาเรื่องการใช้คำภาษาต่างประเทศ และการใช้คำภาษาถิ่น
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำภาษาต่างประเทศ และการใช้คำภาษาถิ่น
3. กำหนดหลักเกณฑ์ในการศึกษาการใช้คำภาษาต่างประเทศ และการใช้คำภาษาถิ่น
ผู้วิจัยศึกษาหลักเกณฑ์ของวิลค็อกซ์ กิงคัม(2544)
4. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำภาษาต่างประเทศ ภาษาถิ่น และกวีนิพนธ์

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่องการใช้คำ
ภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของ อังคาร จันทาทิพย์ ผู้วิจัยได้
กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ด้านภาษาต่างประเทศโดยพิจารณาจากแนวคิด ดังนี้

ด้านการจำแนกคำภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของวิลโลว์รอน ฆนิษฐานันท์ (2526)
ที่จำแนกภาษาออกเป็นตระกูลต่าง ๆ ดังนี้

1. ตระกูลภาษาที่มีรูปภาษาคำโดด ภาษาที่มีลักษณะภาษาคำโดด แบ่งตามตระกูลได้ดังนี้

- 1.1 ตระกูลภาษาสลิติก (Slavic) ภาษาจีนต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 4 ภาษาย่อย คือ
 - 1) ภาษากวางตุ้ง (Cantonese) 2) ภาษามิน (Min) 3) ภาษาพู (Wu) 4) ภาษาแมนดาริน (Mandarin)
- 1.2 ตระกูลไท (Tai)
2. ตระกูลภาษาที่มีรูปวิภัตติปัจจัย ภาษาที่มีรูปวิภัตติปัจจัยแบ่งตามตระกูลได้ ดังนี้
 - 2.1) ตระกูลภาษาอินโดยูโรเปียน (Indo-European)
 - 2.2) ตระกูลภาษาแอมิตี (Hamitic)
 - 2.3) ตระกูลภาษาเซมิติก (Semitic)
3. ตระกูลภาษาที่มีรูปคำติดต่อ ภาษาที่มีรูปคำติดต่อแบ่งตามตระกูลได้ 4 ตระกูล ดังนี้
 - 3.1) ตระกูลภาษาทราวิท (Dravidian)
 - 3.2) ตระกูลภาษามลายู-โพลีเนเซียน (Malayo-Polynesian) หรือตระกูลภาษาออสโตรเนเซียน (Austronesian)
 - 3.3) ตระกูลภาษาทิเบต-พม่า
 - 3.4.) ตระกูล มอญ-เขมร

ด้านการจำแนกภาษาถิ่น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของวิลค็อกซ์ กิงคัม(2544) ที่จำแนกภาษาถิ่นออกเป็น 1)ภาษาไทยถิ่นกลาง 2)ภาษาไทยถิ่นใต้ 3)ภาษาไทยถิ่นอีสาน และ 4)ภาษาไทยถิ่นเหนือ

5. ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ มีการใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นที่ปรากฏในเรื่องทั้งหมดจำนวน 49 บทขณะผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยการใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ เป็นตารางเพื่อให้เข้าใจง่าย ดังตารางที่ 2 และ ตารางที่ 3

ตารางที่ 1 การใช้คำภาษาต่างประเทศในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ จำนวน 49 บท จำแนกตามตระกูลของภาษา

ตระกูลภาษา	ภาษา	จำนวน (รวม)	ร้อยละ	จำนวน (คำ)	ร้อยละ
1. อินโด - ยูโรเปียน	1.1 ภาษาบาลี	354	68.9	153	30.6
	1.2 ภาษาสันสกฤต			76	14.6
	1.3 บาลี-สันสกฤต			75	14.4
	1.4 ภาษาอังกฤษ			39	7.5
	1.5 ภาษาญี่ปุ่น			4	0.7

ตระกูลภาษา	ภาษา	จำนวน (รวม)	ร้อยละ	จำนวน (คำ)	ร้อยละ
	1.6 ภาษาฝรั่งเศส			4	0.7
	1.7 ภาษาสเปน			2	0.3
	1.8 ภาษาโปรตุเกส			1	0.1
2. เซเมติก	2.1 ภาษาอาหรับ	1	0.1	1	0.1
3. มลาญ-โปนี เซียน	3.1 ภาษามาลาญ	7	1.2	5	0.9
	3.2 ภาษาชวา			2	0.3
4. ทิเบต-พม่า	4.1 ภาษากะเหรี่ยง	42	8	30	5.7
	4.2 ภาษาพม่า			12	2.3
5. ทิเบต-จีน	5.1 ภาษาทิเบต	2	0.3	2	0.3
6. มอญ-เขมร	ภาษาเขมร	79	15.1	77	14.8
	ภาษามอญ			2	0.3
7. สีนิติก	ภาษาจีน	12	2.3	12	2.3
8. ไท	7.1 ภาษาลาว	22	4.2	22	4.2
รวม		519	100	519	100

จากตารางที่ 1 พบว่าการใช้คำต่างประเทศในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร
จันทาทิพย์ จำแนกตามตระกูลภาษาต่างประเทศที่พบ จากจำนวน 49 บท ดังนี้จำแนก
ภาษาต่างประเทศตามตระกูลของภาษา

1. ตระกูลภาษา อินโด-ยูโรเปียน รวม 354 คำคิดเป็นร้อยละ 68.9 จำแนกตามภาษาได้
ดังนี้ (1.1) ภาษาบาลี พบ 153 คำ คิดเป็นร้อยละ 30.6 (1.2) ภาษาสันสกฤต พบ 76 คำ คิดเป็น
ร้อยละ 14.6 (1.3) บาลี-สันสกฤตพบ 75 คำ คิดเป็นร้อยละ 14.4 (1.4) ภาษาอังกฤษ พบ 39 คำคิด
เป็นร้อยละ 7.5 (1.5) ภาษาญี่ปุ่นพบ 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.7 (1.6) ภาษาฝรั่งเศส พบ 4 คำ คิดเป็น
ร้อยละ 0.7 (1.7) ภาษาสเปน พบ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.3 (1.8) ภาษาโปรตุเกส พบ 1 คำ คิดเป็น
ร้อยละ 0.1

2. ตระกูลภาษาเซเมติก พบภาษาอาหรับ พบ 1 คำคิดเป็นร้อยละ 0.1

3. ตระกูลภาษามลาญ-โปนีเซียน พบ 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.2 จำแนกตามภาษา
ได้ดังนี้ (3.1) ภาษามาลาญ พบ 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.9 และ (3.2) ภาษาชวาพบ 2 คำ คิดเป็น
ร้อยละ 0.3

4. ตระกูลภาษาทิเบต-พม่า พบ 42 คำ คิดเป็นร้อยละ 8 จำแนกตามภาษาได้ดังนี้ (4.1) ภาษากะเหรี่ยง พบ 30 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.7 และ (4.2) ภาษาพม่า พบ 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.3
5. ตระกูลภาษาทิเบต-จีน พบ ภาษาทิเบต พบ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.3
6. ตระกูลภาษามอญ-เขมร พบ 79 คำ คิดเป็นร้อยละ 15.1 จำแนกตามภาษา ได้ดังนี้ (6.1) ภาษาเขมรพบ 77 คำ คิดเป็นร้อยละ 14.8 และ (6.2) ภาษามอญ พบ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.3
7. ตระกูลภาษาสันสกฤต พบ ภาษาจีน 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.3
8. ตระกูลไท พบภาษาลาว 22 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.2

ตารางที่ 2 การใช้ภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์จำนวน 49 บท

จำแนกตามภาษาถิ่น		จำนวนคำที่พบ	ร้อยละ
ภาษาถิ่น	อีสาน	38	19.1
	เหนือ	9	80.9
รวม		47	100

จากตารางที่ 2 การใช้ภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์จำนวน 49 บท พบภาษาถิ่น รวมจำนวน 47 คำ จำแนกได้ ดังนี้ 1) ภาษาอีสาน พบ 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 80.9 และ 2) ภาษาเหนือ พบ 38 คำ คิดเป็นร้อยละ 19.1

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย การใช้คำภาษาต่างประเทศ และภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ จำนวน 49 บท มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำภาษาต่างประเทศ และภาษาถิ่น ที่ปรากฏในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การใช้คำภาษาต่างประเทศซึ่งปรากฏในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ ปรากฏคำภาษาต่างประเทศ จำนวนทั้งหมด 18 ภาษา ได้แก่ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาบาลี-สันสกฤต ภาษาอังกฤษ ภาษาโปรตุเกส ภาษาสเปน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาอาหรับ ภาษาชวา ภาษามลายู ภาษาทิเบต ภาษาพม่า ภาษากะเหรี่ยง ภาษามอญ ภาษาเขมร ภาษาจีนและภาษาลาว

ปรากฏภาษาถิ่น 2 ภาษา ได้แก่ ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นอีสาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ประพันธ์บทกวีนิพนธ์ มีการสร้างสรรค์งานเขียน โดยเลือกใช้คำภาษาต่างประเทศ และภาษาถิ่น

ที่พบได้ในสังคมปัจจุบัน นำมาสร้างสรรค์งานเขียน สื่อบันทึกถึงอิทธิพลภาษาต่างประเทศที่เข้ามาปะปนในภาษาไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง

จากการการใช้คำภาษาต่างประเทศซึ่งปรากฏในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ ใช้ “ภาษา” ที่หลากหลายเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ประสบพบเจอผ่านการเรียงร้อยคำที่เลือกสรรมาแล้วเพื่อบอกเล่าการกำเนิดของสิ่งต่าง ๆ บนโลก การดำรงอยู่ของชีวิต การต่อสู้ดิ้นรนให้ได้มาซึ่งสิทธิพื้นฐานของการมีชีวิต การคงไว้ซึ่งความเป็นมนุษย์การต่อสู้ด้านสภาวะจิตใจ รวมถึงสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่แปรเปลี่ยนตามกาลเวลา “กวี” ถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านั้นผ่านบทกวีได้อย่างไรเพราะงดงามลึกซึ้งที่สุด

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลวิจัยสามารถนำไปประกอบการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมได้

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

7.2.1 ควรศึกษาการใช้โวหารภาพพจน์ในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์

7.2.2 ควรศึกษาศิลปะการใช้ภาษาในงานบทกวีนิพนธ์เรื่องอื่น ๆ ของอังคาร จันทาทิพย์ เพื่อแสดงให้เห็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และพัฒนาการของการใช้ภาษาของอังคาร จันทาทิพย์

8. เอกสารอ้างอิง

ทองสุข เกตุโรจน์. (2546). **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิภาพรรณ ศรีพงษ์. (2551). **หลักภาษาไทย**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.

พระเสมอ กลยาณธมโม. (2554). **ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานในจังหวัดหนองบัวลำภู**.

วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วีไลวรรณ ขนิษฐานันท์. (2526). **ภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์วิวัฒนาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วีไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2544). **ภาษาถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อภิชาญ ปานเจริญ. (2559). **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อังคาร จันทาทิพย์. (2556). **หัวใจห้องที่ห้า**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ผจญภัยสำนักพิมพ์.

9. กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ ขึ้นนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจาก ท่านอาจารย์อาจารย์พัชรนันท์พาบ่อ ประธานกรรมการที่ปรึกษาการวิจัย ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณท่าน อาจารย์ปพิชญา พรหมกันธา กรรมการที่ปรึกษาการวิจัยที่กรุณา ให้คำแนะนำและชี้แนะเกี่ยวกับงานวิจัยในเรื่องต่าง ๆ และขอขอบคุณกวีซีไรต์ อังคาร จันทาทิพย์ ที่ได้ประพันธ์บทกวีนิพนธ์ดี ๆ ให้เราได้ศึกษาในครั้งนี้

ขอบคุณบิดามารดาและครอบครัวพร้อมทั้งมิตรสหายทุกคนที่ช่วยเหลือสนับสนุน ทั้งด้านกำลังใจด้วยดีตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้เขียน ไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากการการใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์ ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูแก่แต่บิดามารดา และ บุรพจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนรวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่าน

แรงจูงใจในการเล่นกีฬาบอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35
Motivation for Play Beach Volleyball of Participatin in The 35TH
National Youth Games

อริญา เหล่าแสงสา¹

Ariya Laosaengsa

ดร.ธชา รุญเจริญ²

Dr.Thacha Runcharoen

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักกีฬาชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 ระหว่างนักกีฬาชายและนักกีฬาหญิง กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือ นักกีฬาชายหาดที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 จำนวน 60 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัดแรงจูงใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test Independent

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักกีฬาเพศชายและเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนใหญ่อยู่อายุอยู่ระหว่าง 16-17 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 95.00 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์เล่นกีฬาชายหาดมากกว่า 4 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00
2. แรงจูงใจในการเล่นกีฬาชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้องด้านความรัก ความถนัด และความสนใจ ด้านเกียรติยศชื่อเสียงด้านรายได้และผลประโยชน์ ด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคตโดยรวมมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 4.21

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. เปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 35 ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ภาพรวมทั้ง 5 ด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แรงจูงใจด้านเกียรติยศชื่อเสียงของนักกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดระหว่างเพศชายกับเพศหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าแรงจูงใจเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้นักกีฬามีแรงผลักดันที่จะทำให้ตนเองกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จตามเป้าหมาย โดยอาศัยความรักความสนใจ การได้รับการสนับสนุนจาก สังคม ครอบครัว เพื่อน ผู้ฝึกสอน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการได้รับผลประโยชน์ต่างๆซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้ล้วนสำคัญต่อการพัฒนาต่อความสามารถของนักกีฬา

คำสำคัญ : 1. แรงจูงใจ 2. วอลเลย์บอลชายหาด 3. กีฬาเยาวชนแห่งชาติ

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to study general information of beach volleyball athletes at the 35th National Youth Games to study motivation for playing beach volleyball in the 35th National Youth Games. and to compare incentives in Playing beach volleyball in the 35th National Youth Games between male and female athletes The target group in this research is Beach volleyball athletes who participated in the 35th National Youth Games were selected by purposive sampling. The research instruments were motivation measure questionnaires. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test Independent.

The result revealed that

1. General information of respondents is male and female athletes 50.00, mostly aged between 16-17 years, 54 people, accounting for 90.00, mostly studying in the upper secondary level, 57 people, accounting for 95.00 and most have more experience playing beach volleyball 4 years and up, 30 persons, representing 50.00 .

2. Motivation for play beach volleyball of participatin in the 35th national youth games on opinions about themselves and people related to love, aptitude and interest in honor, reputation for income and benefits. The opportunity to get progress in the future Overall, there is a high level of motivation. With an average of 4.21

3. Comparison of motivation for play beach volleyball of participation in the in the 35th National Youth Games between males and females. When considering each aspect, it was found that The motivation for fame and reputation of beach volleyball players between males and females is significantly different at .05.

From the research results, it can be concluded that Motivation is a motivator that allows athletes to have strong vegetables to push themselves. Do anything to achieve the goal By loving attention Receiving support from society, family, friends, trainers and related persons Including receiving benefits, all of which are all important for the development of athletes.

Keywords : 1. Motivation 2. Beach volleyball 3. National Youth Games

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้มีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการกีฬา โดยดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560– 2564) เพื่อมุ่งหวังให้การกีฬาเป็นส่วนสำคัญต่อวิถีชีวิตและช่วยส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและด้านจิตใจ ทั้งยังให้องค์ความรู้ในด้านกีฬาอันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการกีฬาไทยสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล ซึ่งนำมาสู่ความภาคภูมิใจและความสมัครสมานสามัคคีให้กับคนในประเทศชาติแล้วยังสามารถสร้างอาชีพสร้างรายได้และนำมาพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาต่อไป และกีฬาได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม พัฒนาด้านคุณภาพชีวิต รวมทั้งยังเป็นสื่อสัมพันธ์ช่วยสร้างความเป็นมิตรไมตรีระหว่างชนชาติให้มีความสามัคคีในการทำกิจกรรมร่วมกัน จะเห็นได้จากการเข้าร่วมการแข่งขันมหกรรมกีฬาในระดับต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดได้มีการจัดการแข่งขันกีฬานัดนี้ขึ้นในระดับต่างๆไม่ว่าจะเป็น กีฬาโอลิมปิกเกมส์ กีฬาเอเชียนเกมส์ กีฬาซีเกมส์

สมาคมกีฬาวอลเลย์บอลแห่งประเทศไทยเริ่มก่อตั้งใน ปี พ.ศ. 2502 จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลากว่า60 ปี มีผลงานด้านกีฬาวอลเลย์บอลชายหาด ดังนี้ ระดับซีเกมส์ คือ 4 เหรียญทอง 4 เหรียญเงิน 3 เหรียญทองแดง ระดับเอเชียนเกมส์ คือ 1 เหรียญทอง 1 เหรียญเงิน 1 เหรียญทองแดง จะเห็นได้ว่าวอลเลย์บอลชายหาดเป็นชนิดกีฬาที่มันักกีฬาที่ประสบความสำเร็จได้ยาก และมีนักกีฬาระดับเยาวชนน้อยคนนักที่จะประสบความสำเร็จมีโอกาสในการติดทีมชาติ เยาวชนทีมชาติ ได้น้อยมากแต่ก็ยังมันักกีฬาเยาวชนบางส่วนได้ให้ความสนใจหรือมีความรักในกีฬานัดนี้ และในปัจจุบันกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดก็เป็นที่นิยมและได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว มีประชาชน เยาวชน นักเรียน

นักศึกษา ได้ให้ความสนใจในการเล่นกีฬาชนิดนี้เพิ่มมากขึ้น และกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดในประเทศไทย ได้มีการจัดการแข่งขันแทบทุกรายการแข่งกัน อาทิเช่น กีฬาแห่งชาติ กีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย กีฬาสถาบันการพลศึกษา กีฬาเยาวชนแห่งชาติ กีฬานักเรียนนักศึกษาแห่งชาติ รายการชิงแชมป์ประเทศไทย กีฬาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กีฬายูโรแค้กไทยแลนด์ บีช วอลเลย์บอล กีฬาวอลเลย์บอลชายหาด OBEC YONG BEACH ชิงแชมป์ประเทศไทย เป็นต้น (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2560)

ซึ่งกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดเป็นกีฬากลางแจ้ง เล่นกันบนพื้นทราย และมีจำนวนผู้เล่นไม่เยอะเล่นกันเพียงฝ่ายละ 2 คนต่อทีม นอกจากนี้แล้ววอลเลย์บอลชายหาดยังเป็นกีฬาที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เล่นมีสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดี มีความอดทนต่ออุปสรรค มีวินัยต่อตัวเอง รู้จักควบคุมอารมณ์ของตน มีความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น มีปฏิภาณไหวพริบที่ดี และสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี บางครั้งอาจก่อให้เกิดการมุ่งเน้นนักกีฬาสู่ความเป็นเลิศที่ผู้เล่นเองสามารถพัฒนาตัวเองได้ ทำให้เราได้มีนักกีฬาที่มีความสามารถในระดับที่สูงขึ้นในอนาคตและมีรายได้จากการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดเป็นอาชีพ นักกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดจึงจำเป็นต้องใช้ความอดทนและความพยายามในการฝึกซ้อมอย่างหนักและยาวนาน เพื่อที่จะทำให้มีสมรรถภาพร่างกายที่ดี ความมุ่งมั่นตั้งใจ ขยันเอาจริงเอาจังกับการฝึกซ้อมจึงเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้นักกีฬาที่มีความสามารถที่สูงขึ้นกล้าเล่นกล้าที่จะตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับ เทเวศร์ พิริยะพูนท์ (2529, หน้า 147) ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเพราะถ้านักกีฬาที่มีความปรารถนาอยากที่จะเล่นกีฬาให้ได้ดีขึ้นจะต้องมีแรงจูงใจที่สูงขึ้นส่งผลให้นักกีฬาคนนั้นๆ ทำการฝึกซ้อมอย่างตั้งใจมีวินัยต่อตนเองและขยันขันแข็ง การที่มีเยาวชนได้ให้ความสนใจในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดมากขึ้นส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเยาวชนเหล่านี้มีความสนใจ ซึ่งแรงจูงใจเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จะเป็นสิ่งกระตุ้นและเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ตัวบุคคลมีการประพฤติปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของคนๆ นั้น ดังที่ ญาณวุฒิ ทวีพันธ์ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการเล่นกีฬายิมนาสติกของสมาชิกศูนย์ฝึกกีฬาไทย-ญี่ปุ่นดินแดง พ.ศ. 2553 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการเล่นกีฬายิมนาสติกของสมาชิกศูนย์ฝึกกีฬาไทย-ญี่ปุ่นดินแดง พ.ศ. 2553 พบว่ามีแรงจูงใจโดยรวมแรงจูงใจภายในสมาชิกชอบความสนุกสนานในการเล่นกีฬายิมนาสติก และแรงจูงใจภายนอกชอบความท้าทายในการเล่นอุปกรณ์ยิมนาสติก อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจของสมาชิกยิมนาสติกที่มีเพศต่างกัน พบว่า แรงจูงใจในการเล่นกีฬายิมนาสติกของสมาชิก ด้านแรงจูงใจภายใน ด้านแรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น แรงจูงใจจึงเป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดจากความต้องการหรือความปรารถนาที่พยายามดิ้นรนทำให้บรรลุตามเป้าหมาย แรงจูงใจจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้ที่เป็นนักกีฬาที่มีความอยากเล่นอยากฝึกซ้อม

ด้วยความสมัครใจและทุ่มเทร่างกายแรงใจในการฝึกซ้อม เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการฝึกซ้อม และแข่งขัน ดังนั้นการที่นักกีฬามีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในกีฬาวอลเลย์บอลชายหาด แรงจูงใจจึงนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกระตุ้นทำให้นักกีฬาที่มีความตื่นตัวในการฝึกซ้อมและทำการแข่งขันต้องมีแรงจูงใจเป็นสาเหตุสำคัญ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงแรงจูงใจส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความสนใจในการเล่น กีฬาและจะเห็นได้ว่านักกีฬาแต่ละคนมีสาเหตุหรือแรงจูงใจแต่ละด้านที่มีความแตกต่างกัน และ การศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดยังไม่มีผู้ทำการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ เห็นถึงความสำคัญและสนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดใน การแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 เพราะทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้ฝึกสอนและบุคลากรที่ มีส่วนเกี่ยวข้อง และเป็นแนวทางในการพัฒนากีฬาวอลเลย์บอลชายหาดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักกีฬากีฬาวอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชน แห่งชาติ ครั้งที่ 35

2.2 เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชน แห่งชาติ ครั้งที่ 35

2.3 เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬา เยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 ระหว่างนักกีฬาชายและนักกีฬาหญิง

3. สมมติฐานการวิจัย

แรงจูงใจในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 ระหว่างนักกีฬาชายและนักกีฬาหญิงมีความแตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1. ทำให้ทราบถึงแรงจูงใจและความแตกต่างในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดในการ แข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35

4.2 สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาขีดความสามารถของนักกีฬาวอลเลย์บอล ชายหาด

4.3 สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางให้แก่กีฬา ผู้ฝึกสอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อส่งเสริมกีฬาวอลเลย์บอลชายหาด

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักกีฬาโอลิมปิกชายหาดที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 ณ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 ทีม รวมทั้งสิ้น 60 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโอลิมปิกชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 โดยนำแบบสอบถามของ กิตติศักดิ์ มีเจริญ มาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับกีฬาโอลิมปิกชายหาด แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจในการเล่นกีฬาโอลิมปิกชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านความรัก ความถนัดและความสนใจ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านรายได้และผลประโยชน์ และด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ทำการติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เสนอต่อผู้จัดการทีมผู้ฝึกสอน นักกีฬาโอลิมปิกชายหาด เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล 2) ชี้แจงรายละเอียดการทำแบบสอบถามให้กับผู้ตอบแบบสอบถามได้เข้าใจ 3) นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นคนเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และ 4) นำตอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test Independent

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักกีฬาที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายและเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 16-17 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 95.00 ส่วนใหญ่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ส่วนใหญ่รายรับต่อเดือนมากกว่า 4,001 บาทต่อเดือน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 26.66 ส่วนใหญ่รายรับได้มาจากบิดามารดา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 95.00 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์เล่นกีฬาโอลิมปิกชายหาดมากกว่า 4 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ 1 ครั้ง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 ส่วนใหญ่เคยได้รับเหรียญรางวัลกีฬาเยาวชนแห่งชาติ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 48.33 และส่วนใหญ่ได้รับเหรียญรางวัล 1 ครั้ง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ส่วนใหญ่ได้รับเหรียญทองแดง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมแข่งขันกีฬาแห่งชาติ จำนวน

33 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 และส่วนใหญ่เคยได้รับเหรียญรางวัลกีฬาแห่งชาติจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ส่วนใหญ่ได้รับเหรียญทองแดง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ส่วนใหญ่ฝึกซ้อมจากผู้มีประสบการณ์จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 78.3 ส่วนใหญ่มีการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ส่วนใหญ่เสริมสร้างสมรรถภาพทางกายจากผู้ฝึกสอน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 71.67 ส่วนใหญ่มีผู้ฝึกสอนเป็นคนประเทศไทยจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 98.33 ส่วนใหญ่ฝึกซ้อม 6 วัน/สัปดาห์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 ส่วนใหญ่มีการฝึกซ้อม 2 ครั้ง/วัน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 76.68 ส่วนใหญ่ฝึกซ้อมวันละน้อยกว่า 3 ชั่วโมง และฝึกซ้อมวันละ 4-5 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 36.67

6.2 ผลการศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 35 พบว่า แรงจูงใจในการเล่นกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 4.21 (S D = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรัก ความถนัด และความสนใจ มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.39 (S D = 0.52) และมีด้านรายได้และผลประโยชน์ มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่ 4.05 (S D = 0.56)

6.3 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 35 ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงในแต่ละด้าน พบว่า แรงจูงใจในการเล่นกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 35 ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงภาพรวมทั้ง 5 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แรงจูงใจด้านเกียรติยศชื่อเสียงของนักกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดระหว่างเพศชายกับเพศหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 จากการวิจัยแรงจูงใจในการเล่นกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 พบว่า นักกีฬาที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายและเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีอายุอยู่ระหว่าง 16-17 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 และศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 95.00 มีผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีรายรับต่อเดือนมากกว่า 4,001 บาทต่อเดือน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 26.66 โดยรายรับได้มาจากบิดามารดา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 95.00 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์เล่นกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดมากกว่า 4 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีประสบการณ์ในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ 1 ครั้ง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 เคยได้รับเหรียญรางวัลกีฬาเยาวชนแห่งชาติ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 48.33 และส่วน

ใหญ่ได้รับเหรียญรางวัล 1 ครั้ง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 เป็นเหรียญทองแดง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมแข่งขันกีฬาแห่งชาติจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 และเคยได้รับเหรียญรางวัลกีฬาแห่งชาติจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 เป็นเหรียญทองแดง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 ฝึกซ้อมจากผู้มีประสบการณ์จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 78.3 มีการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 และเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายจากผู้ฝึกสอน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 71.67 มีผู้ฝึกสอนเป็นคนประเทศไทยจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 98.33 และฝึกซ้อม 6 วัน/สัปดาห์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 มีการฝึกซ้อม 2 ครั้ง/วัน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 76.68 ฝึกซ้อมวันละน้อยกว่า 3 ชั่วโมง และฝึกซ้อมวันละ 4- 5 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 36.67

7.2 แรงจูงใจในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 พบว่าด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านความรัก ความถนัด และความสนใจ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านรายได้และผลประโยชน์ และด้านโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 4.21 ซึ่งสอดคล้องกับ ปฐมพงศ์ คำจันทร์ดี (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการเล่นกีฬาฟุตซอลของนักกีฬาฟุตซอลที่สังกัดสโมสรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เข้าร่วมการแข่งขันฟุตซอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเล่นฟุตซอลของนักกีฬาฟุตซอลที่สังกัดสโมสรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เข้าร่วมการแข่งขัน “ฟุตซอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก ฤดูกาล 2017” ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการเล่นฟุตซอลของนักกีฬาฟุตซอลที่สังกัดสโมสรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เข้าร่วมการแข่งขันฟุตซอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก ฤดูกาล 2017 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 4.38 ซึ่งตรงกับ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542) กล่าวว่า การจูงใจเป็นกระบวนการที่อินทรีย์ถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าให้มีพฤติกรรมมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง ถ้ามีแรงจูงใจมากพฤติกรรมจะมีมาก ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของมนุษย์จึงเกิดจากแรงจูงใจเป็นสำคัญ

จึงทำให้เห็นได้ว่าทั้งนักกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดเพศชายและเพศหญิง ต่างมีแรงจูงใจเป็นการกระตุ้นหรือเร้าเพื่อที่จะช่วยให้เกิดการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปสู่เป้าหมายที่แน่ชัด ซึ่งอาจเกิดจากความต้องการของตัวผู้กระทำเองและการที่มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ ล้วนมีสาเหตุหรือปัจจัยที่มาจากแรงจูงใจ ดังนั้นแรงจูงใจในการเล่นกีฬาจึงเป็นส่วนสำคัญและยังเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้นักกีฬามีแนวทางพัฒนาความสามารถของตนเองเพื่อให้บรรลุตามเป้า ซึ่งสอดคล้องกับ จิรวัดน์ พิมพะนิตย์ (2559) แรงจูงใจคือพลังผลักดันให้มีพฤติกรรมและยังมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรมนั้นด้วย คนที่มีแรงจูงใจสูงจะใช้เวลาพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายโดยไม่มีการลดละความพยายาม ส่วนคนที่มีแรงจูงใจต่ำจะไม่แสดงพฤติกรรมหรือไม่ก็ล้มเลิกการกระทำก่อนจะบรรลุเป้าหมาย ซึ่งนักกีฬามีแรงจูงใจด้านความรัก ความถนัด และความสนใจ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.39

อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะนักกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดเหล่านี้เกิดความรัก ความสนใจต้องการเล่นกีฬาจึงเป็นสิ่งเร้าเข้ามากระตุ้นให้นักกีฬาเกิดความสนใจและพอใจที่จะเล่น กีฬา สอดคล้องกับคำกล่าวของ อร่าม ตั้งใจ (2539) กล่าวว่า แรงจูงใจในการเล่นกีฬา หมายถึง สิ่ง ที่กระตุ้นเร้าให้เราต้องมีส่วนร่วมในการเล่นกีฬา การที่คนเราอยากหรือไม่อยากเล่นกีฬานั้นไม่ได้ทำ ให้สมรรถภาพทางการกีฬาดีขึ้น แต่ถ้าอยากเล่นพอใจที่จะเล่นทำให้มีความพยายามมีการพัฒนาให้ดีขึ้นเมื่อพบอุปสรรคก็ไม่หยุดเล่นกีฬาไปง่ายๆ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยแรงจูงใจต่ำสุด คือ ด้านรายได้และ ผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.05 แสดงให้เห็นว่านักกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดยังขาดการได้รับทุนสนับสนุนอาจเป็นเพราะส่วนใหญ่ผู้ปกครองของนักกีฬาประกอบอาชีพรับจ้าง มี รายได้น้อยทำให้นักกีฬาขาดโอกาสในด้านทุน ไม่ว่าจะเป็นทุนให้การสนับสนุนไปแข่งขันในรายการ ต่างๆ ชุดและอุปกรณ์กีฬาที่ใช้ในการฝึกซ้อมและแข่งขัน แต่หากเมื่อพิจารณาแรงจูงใจด้านรายได้และ ผลประโยชน์ ในรายข้อที่ 1 คือนักกีฬาต้องการมีโอกาสได้รับการศึกษา เพื่อที่จะช่วยลดภาระแบ่ง เบาช่วยผู้ปกครองสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2530) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นภาวะที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกมาเพราะมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาเร้าไม่ได้ทำเพื่อ ความสำเร็จในสิ่งนั้นเลย เช่น การกระทำเพื่อต้องการรางวัล ตำแหน่ง และเกรด เป็น

7.3 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเล่นกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬา เยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่าแรงจูงใจโดยรวมทั้ง 5 ด้านไม่ แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาแรงจูงใจในการเล่นกีฬาบอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชน แห่งชาติ ครั้งที่ 35 ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง เป็นรายด้านพบว่า ด้านเกียรติยศชื่อเสียง มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าแรงจูงใจด้านเกียรติยศชื่อเสียงนับเป็น แรงจูงใจที่มีความสำคัญอีกหนึ่งปัจจัยที่จะบ่งบอกได้ว่าใครมีความต้องการที่จะประสบผลสำเร็จ มากกว่ากันได้ ดังนั้นจึงทำให้เห็นได้ว่าเพศชายนั้นให้ความสำคัญและมีความต้องการมีเกียรติยศ ชื่อเสียงมากกว่าเพศหญิง ซึ่งเพศชายอาจมองว่าการมีชื่อเสียงเกียรติยศสามารถบ่งบอกถึงระดับขีด ความสามารถของตนได้ดีกว่าด้านอื่นๆ เพราะการที่มีเกียรติยศและชื่อเสียง นับเป็นอีกปัจจัยที่เกิด จากความต้องการของมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยต้องการให้คนอื่นยกย่องนับถือตนเอง ต้องการความพอใจและภูมิใจตนเองปรารถนาที่จะให้มีการยอมรับยกย่องสรรเสริญ ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญยุทธ รัตนมงคล (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการเลือกเล่นกีฬาบาสเกตบอลของ นักกีฬาบาสเกตบอลในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 37 ผลการศึกษาพบว่าการเปรียบเทียบ ระหว่างเพศนักกีฬาบาสเกตบอลที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการเลือกเล่นกีฬาบาสเกตบอลไม่ แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักกีฬาที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการเลือกเล่นกีฬา บาสเกตบอล ด้านความรักความสนใจและความถนัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และไม่ว่าจะเป็นนักกีฬาหรือใครก็ตามที่มีการฝึกปฏิบัติและเรียนรู้บุคคลเหล่านั้นย่อม

ต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ซึ่งขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่เข้ามากระตุ้นให้นักกีฬาให้เกิดความมุ่งมั่น สนใจ พยายามดิ้นรนที่จะปรารถนาจะประสบความสำเร็จจึงสรุปได้ว่าไม่ว่าจะด้วยเหตุผลเกี่ยวกับ ความแตกต่างของเพศชายและหญิงต่างมีข้อแตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าแรงจูงใจเป็นการกระตุ้นให้เกิดการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จตาม เป้าหมาย และแรงจูงใจยังสามารถทำให้บุคคลได้รับการพัฒนาทั้งยังสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ ไปสู่เป้าหมายที่ตนเองคาดหวัง โดยอาศัยความรักความสนใจ การได้รับการสนับสนุนจาก สังคม ครอบครัว เพื่อน ผู้ฝึกสอน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการได้รับผลประโยชน์ต่างๆซึ่งทั้งหมดที่ กล่าวมานี้ล้วนสำคัญต่อการพัฒนาต่อความสามารถของนักกีฬา

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แรงจูงใจด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านความรัก ความถนัด และความสนใจ มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ดังนั้นในการพัฒนานักกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดควรมีการ ปลุกฝังให้นักกีฬาเห็นถึงคุณค่าของกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดเพิ่มมากขึ้นเพราะถ้าเรารักและเห็นคุณค่าเราก็จะสามารถพัฒนาทักษะทางกีฬาได้ดียิ่งขึ้น แรงจูงใจด้านเกียรติยศชื่อเสียงควรปลุกฝังให้ นักกีฬาเล็งเห็นถึงความแรงจูงใจด้านนี้เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถบ่งบอกถึงความต้องการที่จะ ประสบความสำเร็จในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาด ด้านรายได้และผลประโยชน์ ด้านโอกาสที่ จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรพัฒนาให้นักกีฬาวอลเลย์บอล ชายหาดมองเห็นถึงความสำคัญของแรงจูงใจนี้เพื่อที่จะทำให้นักกีฬามีโอกาสได้แสวงหาความรู้และ ประสบการณ์ใหม่ๆจากการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอลชายหาดในระดับต่างๆและพัฒนา ทักษะความสามารถของตนไปสู่จุดสูงสุดของขีดความสามารถ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ควรเพิ่มจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในศึกษาให้มากขึ้นเพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างในการ เปรียบเทียบแรงจูงใจ

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเล่นกีฬาวอลเลย์บอลชายหาด ของนักกีฬาวอลเลย์บอลชายหาด และควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบแรงจูงใจของนักกีฬาชายและ นักกีฬาหญิงในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ และระดับต่าง ๆ

9. เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2532). **จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุงใหม่**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). **แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2560**

การกีฬาแห่งประเทศไทย. การบริการกีฬา : กองวิชาการการกีฬาแห่งประเทศไทย.

สืบค้นเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2561. จาก <http://www.sat.or.t>

กิตติศักดิ์ มีเจริญ. (2550). **แรงจูงใจในการเล่นฟุตบอลของนักกีฬาฟุตบอลรุ่นอายุไม่เกิน 18 ปี ภาคกรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมการแข่งขันคิกบ็อกซิ่งไทยแลนด์แชมป์เปียนชิพ ครั้งที่ 7.** ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิรวัดน์ พิมพ์นิษฐ์. (2559). **แรงจูงใจในการเล่นกีฬาฮอกกี้ของนักกีฬาฮอกกี้ทีมชาติไทย.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชาญยุทธ รัตนมงคล. (2552). **แรงจูงใจในการเลือกเล่นกีฬาบาสเกตบอลของนักกีฬาบาสเกตบอล ในการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 37.** ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ญาณวุฒิ ทิวินันท์. (2554). **แรงจูงใจในการเล่นกีฬายิมนาสติกของสมาชิกศูนย์ฝึกกีฬาไทย-ญี่ปุ่น ดินแดง พ.ศ. 2553.** ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เทเวศร์ พิริยะพฤษ์. 2529. **หลักการฝึกกีฬาว่ายน้ำ.** กรุงเทพมหานคร : สยามบรรณาการพิมพ์.
ปฐมพงศ์ คำจันทร์ดี. (2560). **แรงจูงใจในการเล่นกีฬาฟุตบอลของนักกีฬาฟุตบอลที่สังกัดสโมสร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลไทยแลนด์พรีเมียร์ลีก.** รายงานการศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณา. (2542). **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา.

อร่าม ตั้งใจ. (2539). **จิตวิทยาการกีฬา (แรงจูงใจ), การฝึกสมรรถภาพทางกาย.** กรุงเทพมหานคร : ไทยมิตรการพิมพ์.

10. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดีได้ด้วยความช่วยเหลือ และการให้คำปรึกษาจาก อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธชา รุญเจริญ ที่ท่านเสียสละเวลาให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ และให้ข้อคิดเห็นต่างๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย อีกทั้งยังช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้การวิจัยเล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพล อาจอินทร์ ประธานหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้

ความอนุเคราะห์ตรวจสอบหัวข้อวิจัยและรูปแบบ วิธีการให้ถูกต้อง และขอขอบพระคุณอาจารย์
ประจำวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่านที่ได้ให้การส่งสอนรายวิชาที่
เป็นพื้นฐานในการศึกษาให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุวีรี ฤกษ์จารี อาจารย์สาขาวิชาจิตวิทยา
การศึกษาและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส อาจารย์
สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และนายพรชัย
ครองยุติ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ท่านได้ให้ความกรุณาเป็น
ผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามและได้ให้ความรู้คำชี้แนะเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างดีของนักกีฬา ผู้ฝึกสอน กีฬาวอลเลย์บอล
ชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35 ณ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้ข้อมูลที่เป็นส่วนสำคัญ
ในการทำกรวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผลอันจะเป็นประโยชน์ ความดีความงามทั้งปวง ที่เกิดขึ้นจากการศึกษา
วิทยานิพนธ์นี้ ขอมอบแด่คุณพ่อและคุณแม่ที่เคารพยิ่งตลอดจนเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจและ
ช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

แนวทางปฏิบัติของการจัดการโรงเรียนและการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ONET)
การปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา 2 จังหวัดลำพูนประเทศไทย:
เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

SCHOOL-BASED MANAGEMENT PRACTICES AND ORDINARY NATIONAL EDUCATIONAL
TEST (ONET) PERFORMANCE OF PRIMARY SCHOOLS, EDUCATIONAL
SERVICE AREA 2, LAMPHUN, THAILAND:
AN ENHANCED IMPLEMENTATION

อุเทน วีระคำ¹

Uthen Wirakham

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ.2562

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ผลการวิจัยพบว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการกำกับดูแลอย่างเป็นทางการ โดยรูปแบบหนึ่งของการกระจายอำนาจที่ระบุว่าโรงเรียนแต่ละแห่งเป็นหน่วยหลักของการปรับปรุงและอาศัยการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการปรับปรุง ซึ่งอาจได้รับการกระตุ้นและยั่งยืน ดังนั้นการศึกษาได้ดำเนินการเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของการจัดการตามโรงเรียนและประสิทธิภาพ O-NET ของโรงเรียนประถมศึกษาผู้วิจัยใช้การออกแบบสหสัมพันธ์เชิงพรรณนาโดยใช้แบบสอบถามที่ปรับให้เหมาะสมกับผู้บริหารโรงเรียนครูและนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ร้อยละค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักสหสัมพันธ์เพียร์สันอาร์และ ANOVA ผลการวิจัยพบว่าขอบเขตของการปฏิบัติการบริหารจัดการขั้นพื้นฐาน ในหลักการการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วมหลักการของพลังการฟื้นฟูของการจัดการการศึกษาหลักการการจัดการตนเองและหลักการของการตรวจสอบและกิจกรรมการตรวจสอบสมดุลได้ตกลงกันโดยผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสามกลุ่ม จากข้อมูลพบว่าไม่มีการแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในหลักการการกระจายอำนาจตามผู้อำนวยการโรงเรียนและนักเรียน อย่างไรก็ตามมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในขอบเขตของการปฏิบัติการบริหารจัดการขั้นพื้นฐาน ในแง่ของหลักการของการมีส่วนร่วมหลักการของอำนาจการฟื้นฟูของการจัดการศึกษา, การจัดการตนเองและหลักการของการตรวจสอบและความสมดุลของการตรวจสอบขนาดกิจกรรมกิจกรรมตามการรับรู้ของทั้งสามกลุ่มนอกจากนี้รายละเอียดของผู้ตอบ

¹ศึกษานิเทศก์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำพูน จังหวัดลำพูน

แบบสอบถามเกี่ยวกับอายุวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ไม่ได้เป็นตัวทำนายระดับการปฏิบัติการบริหารจัดการขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้สามโรงเรียนรับรู้ว่าจะไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญแต่อีก 4 โรงเรียนเห็นว่าจะมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการการปฏิบัติการบริหารจัดการขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านประสิทธิภาพของ O-NET ของนักเรียนพบว่าการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความผันผวนในสามปีติดต่อกันและไม่ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษนอกจากนี้ยังมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการปฏิบัติงาน O-NET ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่บริการการศึกษา ดังนั้นอายุคุณวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ไม่ได้เป็นตัวทำนายประสิทธิภาพของ O-NET ของโรงเรียนประถมศึกษา ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างขอบเขตของการปฏิบัติการบริหารจัดการขั้นพื้นฐาน และประสิทธิภาพ O-NET ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกที่แข็งแกร่งมากระหว่างตัวแปรคือ ปัญหาทั่วไปที่พบในการปฏิบัติการบริหารจัดการขั้นพื้นฐาน พบว่าไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อให้แน่ใจว่าโรงเรียนดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและความต้องการด้านงบประมาณการปรับปรุงขั้นตอนการสื่อสารไม่บรรลุผล โดยสรุปการฝึกปฏิบัติการบริหารจัดการขั้นพื้นฐาน มีผลต่อประสิทธิภาพของ O-NET ของโรงเรียนประถมศึกษา ขอแนะนำให้โรงเรียนประถมศึกษาต้องเพิ่มความเข้มงวดในการปฏิบัติการบริหารจัดการขั้นพื้นฐาน ผ่านการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : 1. แนวทางปฏิบัติของการจัดการโรงเรียน 2. การทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ONET) ระดับชาติ 3. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

ABSTRACT

School-Based Management (SBM) can be viewed conceptually as a formal alteration of governance structures. It is a form of decentralization that identifies the individual school as the primary unit of improvement, and relies on the redistribution of decision-making authority in which improvement might be stimulated and sustained. Thus, the study was conducted to determine the relationship of school based management practices and the O-NET performance of primary schools. The researcher made use of descriptive correlational design utilizing an adapted questionnaire administered to school directors, teachers and students. The data were analyzed using frequency, percentage, weighted mean, pearson r correlation and ANOVA. The findings revealed that majority of the student respondents belong to 7 to 12 years old. There were minimal numbers of 46 years and above for teacher and school director respondents. Most of them were female, masters' degree holder, 1-5

years teaching experiences, and over 25 years in school administration. It was also found that the extent of SBM practices in decentralization principles, principles of participation, principles of restoration power of education management, self-management principles, and principles of monitoring and balance checking activities were agreed by the three groups of respondents. It was revealed also that there was no significant difference in the decentralization principles according to school directors and students. However, there was a significant difference in the extent of SBM practices in terms of principles of participation, principles of restoration power of education management, self-management, and principles of monitoring and balance of checking activities dimensions as perceived by the three groups. In addition, profile of the respondents as to age, educational qualification, and experiences are not predictors of the extent of SBM practices. Moreover, three school districts perceived that there was no significant difference in the SBM practices, however, other four school districts perceived that there was a significant difference in the SMB practices of primary schools. With regards to the O-NET performance of students, it was found that the performance of the of the primary schools was fluctuating in three consecutive years, and did not meet the standard the prescribed standards. The students were deficient in English subjects. Furthermore, there was a significant difference in the O-NET performance of primary schools in educational service area. Hence, age, educational qualifications, and experiences are not predictors of the O-NET performance of primary schools. Thus, there was a significant relationship between the extent of SBM practices and O-NET performance of primary schools with very strong positive correlation between the variables. The common problems encountered in the SBM implementation were identified that there was no clear criteria to ensure that schools run effectively and efficiently, and the budgetary needs, enhancement of communication procedures are not attained. To conclude, the SBM practice affects the O-NET performance of the primary schools. It is recommended that primary school must intensify the SBM practices through constant monitoring and evaluation.

Keywords : 1. School-based management practices 2. Ordinary national educational test (ONET) 3. Enhanced Implementation

1. Introduction

Education is an essential process to develop all skills of the individuals. The development, such as the ability to make a living, and personal career, could lead the country's development. Therefore, effective education particularly affects personal improvement in societies. The education is also considered as the tool for human development. According to the requirements of the Thai Constitution of A.D. 2007., everyone has the equal rights to access education for at least 12 years. The educational reformation aims to develop Thai people to be potential persons with ethics, high abilities, and happiness. In order to achieve the goal, decentralization and corporation of stakeholders are crucial, according to the National Education Act (The National Education Act of A.D. 2009, and the third edition amendment of A.D. 2010.) of A.D. 2009. The Act provides structural system and process for educational management which are unified policy with various guidelines. Decentralization to local schools and institutes is included in the provision in section (39) that assigns the Ministry of Education to decentralize administrative management and educational management including academic, finance, human resource, and general management to local board of directors, district offices, and local schools in the district. The decentralization of schools has the agility and independence to manage in accordance with School-Based Management Practices and Ordinary National Test (O-NET) for Primary Schools. According to section 40, the board of directors of basic education directs and promotes school activities. The board consists of parents and teachers, social organization, local administrative organization, alumni, and experts, while school administrators are committees and secretaries. It is the concern of the government that all departments have to collaborate in order to develop educational management practices and linkages.

School-Based Management is a management model which decentralizes the power of educational management from central or local district to schools. The schools have the complete authority and responsibility on management. It must be independent and flexible to make decisions relating to school missions including the budget for curriculum, human resource management, and the administrative management. Moreover, many schools prefer School-Based Management because

school committees have the authority and the responsibility to use current resources to address the problems, organize educational activities to develop accurate school operations. The idea is that it provides education for all and creates Thai society to be a knowledge-based society. Thus, it could improve quality of life by cultivating social responsibilities to young generations.

The office of primary education at Lamphun Thailand, district 2, has the duty to manage education in 4 districts consisted of 7 school networks with 83 schools. Each school is located in different districts, sub districts, and in the villages. The quality of teaching is caused by the lack of teachers, teaching materials, and students' readiness. Therefore, one of the strategies to improve efficiency is to evaluate the school operations in order to achieve quality education. Therefore, this study focuses on current problems affecting the management of the primary schools at Lamphun Primary Education District 2. The assumption is that School-Based Management could draw appropriate approaches for planning and development. Thus, it requires people who have the same ideology to create effective educational management systems.

2. Objectives

This study aimed to find the relationship of School Based- Management practices and O-NET Performance of Primary Schools in Area 2 , Lamphun , Thailand.

Specifically, this study aimed to answer the following questions.

1. What is the extent of practice of School-Based Management in the Primary Schools of Service Area 2, Lamphun, Thailand in terms of:

1.1 Decentralization Principles;

1.2 Principles of Participation ;

1.3 Principles of Restoration Power of Education Management in the people;

1.4 Self-Management Principles; and

1.5 Principles of Monitoring and Balance Checking Activities?

2. What is the ONET test performance of primary schools?

3. Is there a Significant relationship between the extent of school-based management and the ONET performance of primary schools in the educational service area 2, Lamphun, Thailand?

4. What are the problems encountered in the practice of school-based management in the primary schools in educational service area 2. Lamphun, Thailand?

3. Research Methodology

3.1 Design

The study used the descriptive correlational research as it is concerned with the relationships among the independent variables such as SBM practices and O-NET performance of primary schools. The correlational research describes the degree to which two or more variables are related, and employs a statistical investigation of the relationship between one factors or one or more other factors.

3.2 Respondents

The study randomly select 83 school directors, 358 teachers, 830 students in primary schools.

3.3 Instruments

The study used two adopted questionnaires from Marilak (2009) and Sorncut (2009). It focuses on the extent of SBM practices of primary schools. The questionnaires underwent validity and reliability with the Cronbach alpha of 0.80. The secondary data was taken from the document of the office of the school directors on the O-NET scores.

3.4 Data Analysis

The following were the data analysis tool used at 0.05 level of significance: frequency, percentage, weighted mean, pearson r correlation and ANOVA.

4. Results and Discussions

4.1 Extent of Practice of School-Based Management

School-based management can be viewed conceptually as a formal alteration of governance structures, as a form of decentralization that identifies the individual school as the primary unit of improvement and relies on the redistribution of decision-making authority as the primary means through which improvement might be stimulated and sustained. In the context of the study the practice of SBM was determined based on the dimensions of decentralization principles, principles of participation principles of restoration power of education management in the people, self-management principles, principles of monitoring and balance checking activities. Each dimension is discussed in separate table.

4.2 Decentralization Principles. Decentralization is one of the main movements in the developed and underdeveloped countries around the world which calls for increased participation of principals, teachers, staff and students and parental involvement in school development and management and eventually to achieve high performance. Decentralization through school-based management has shown mixed results. Bautista, Bernardo and Ocampo (2010) noted that in developed societies, SBM increases participation in decision making but does not appear to have an effect on teaching and learning when treated merely as a change in governance structure.

Table 1 Decentralization Principles

Indicators	Directors		Teachers		Students		Average	
	WM	D	WM	D	WM	D	WM	D
1. Schools have a management structure, divided into sections, with a clear and practical description of the work.	4.70	SA	3.82	A	4.26	A	3.97	A
2. Schools set policies and plans for teaching and learning.	4.75	SA	3.98	A	4.16	A	4.07	A

Indicators	Directors		Teachers		Students		Average	
	WM	D	WM	D	WM	D	WM	D
3. Schools are free to set school curricula and local curricula according to the needs of the community.	4.85	SA	4.03	A	4.34	A	4.15	A
4. Schools set guidelines Methods and criteria for supervising teaching and learning of teachers in schools.	4.75	SA	4.02	A	4.24	A	4.12	A
5. Schools are free to mobilize resources to support effective educational management.	4.65	SA	3.85	A	4.35	A	4.01	A
6. School boards determine the policies and plans for the development of educational institutions.	4.70	SA	4.11	A	4.35	A	4.21	A
7. Schools set the guidelines for the development of personnel in line with the needs of personnel in educational institutions.	4.60	SA	3.85	A	4.32	A	4.00	A
8. Schools set the framework for Budget Management Guidelines to be effective in education with the approval of the school board.	4.65	SA	3.90	A	4.35	A	4.02	A
9. Schools shall set guidelines for the purchase of teaching materials, and materials are sufficient for teaching and learning activities of educational institutions.	4.70	SA	3.90	A	4.40	A	4.05	A

Indicators	Directors		Teachers		Students		Average	
	WM	D	WM	D	WM	D	WM	D
10. Schools set guidelines explaining methods to check the receipt - pay the package according to the procurement procedures.	4.80	SA	4.03	A	4.34	A	4.10	A
Overall	4.73	SA	3.91	A	4.25	A	4.08	A

Note: $n = 1, 271$ Legend: 1.00-1.50 - Strongly Disagree (SD), 1.51-2.50 - Disagree (D), 2.51-3.50 - Undecided (Un), 3.51-4.50 - Agree (A), 4.51-5.00 - Strongly Agree (SA)

Table 1 presents the decentralization principles of School-Based Management. It shows that all indicators were agreed by the three groups of respondents. This simply means that the primary schools always practiced SBM in terms of decentralization principles. The primary schools practiced decentralization wherein the school boards determine the policies and plans for the development of educational institutions, schools were free to set school curricula and local curricula according to the needs of the community and schools set guidelines methods and criteria for supervising teaching and learning of teachers in schools.

It implies that primary schools are empowered to develop their plans, design curriculum, and set criteria for monitoring of teachers. With this, the schools made strategic plan together with school boards for the school operation. The school also had given the prerogative to create their own curriculum align to the needs and interest of the learners in the community. With the creation of the curriculum, teachers are supervised in the delivery of their lessons based on the monitoring tool which is contextually design.

According to Malen, Ogawa and Kranz (2010), the main theory of SBM around the world is that giving actors of schools more authority over school affairs that will result in school improvement as they are in a better situation for the decision-making to meet the school requirements in a more effective manner. SBM reform decentralizes accountability and decision-making authority to local school management committees (World Bank, 2013). In this sense, SBM takes many different

forms, in terms of who has the authority to make decision and also the level of decision-making (Gertler et al 2006).

Principles of Participation. This dimensions of SBM discussed about how the community actually engaged in the school operations. Effective school heads are engaged in shared decision-making with the community in achieving universal participation, completion and functional literacy. This dimension covers the parents, and other stakeholders. involvement to raise learners’ performance. This also includes responsibility for promoting positive image of the school thereby establishes sustainable linkages with other sectors. The indicators in this dimension is presented in Table 2.

Table 2 Principles of Participation

Indicators	Directors		Teachers		Students		Average	
	WM	D	WM	D	WM	D	WM	D
1.Schools provide opportunities for the community to participate in policy formulation, mission development, goals and directions for quality improvement.	4.80	A	4.31	A	4.34	A	4.35	A
2.Schools have a management system proceeded by the principle of all parties involved.	4.80	SA	4.41	A	4.47	A	4.45	A
3.School boards are involved in the management of the educational institution.	4.70	SA	4.43	A	4.48	A	4.46	A

Indicators	Directors		Teachers		Students		Average	
	WM	D	WM	D	WM	D	WM	D
4. Communities are involved in the development of the curriculum. The development would properly match the needs with the context of the institution and local context.	4.80	SA	4.41	A	4.45	A	4.43	A
5. Let the community take part in planning and suggesting solutions to problems in school activities.	4.55	SA	4.41	A	4.39	A	4.41	A
6. School committees are involved in management of academic education, personnel budget and general management.	4.65	SA	4.40	A	4.41	A	4.42	A
7. Schools provide opportunities for the school board to participate in the improvement and development of teaching and learning.	4.45	A	4.42	A	4.52	SA	4.44	A
8. Communities are involved in promoting and encouraging the provision of educational materials and resources to educational institutions.	4.50	A	4.31	A	4.44	A	4.34	A

Indicators	Directors		Teachers		Students		Average	
	WM	D	WM	D	WM	D	WM	D
9.Schools provide opportunities for relevant and community personnel endorsed the local curriculum.	4.65	SA	4.45	A	4.45	A	4.48	A
Overall	4.71	SA	3.94	A	4.28	A	4.21	A

Note: $n = 1, 271$ Legend: 1.00-1.50 - Strongly Disagree (SD), 1.51-2.50 - Disagree (D), 2.51-3.50 - Undecided (Un), 3.51-4.50 - Agree (A), 4.51-5.00 - Strongly Agree (SA)

Table 2 displays the principle of participation of school-based management. It shows that school directors strongly agreed in all indicators, while teachers and students also agreed in all the indicators. However, all indicators in over-all average were agreed by the three groups of respondents. This simply means that the primary schools always practiced SBM in terms of principles of participation. The school practiced SBM through providing schools the opportunities for relevant and community personnel endorsed the local curriculum, school boards were involved in the management of the educational institution, schools had management system proceeded by the principle of all parties involved.

It can be noted that primary schools allow parents, teachers and stakeholders- the community to participate in the planning, organizing, leading, coordinating and decision- making. They participate actively in the realization of the schools' visions. The schools always provide opportunity for internal and external stakeholders to participate in school activities which are also beneficial to the learners.

The finding is supported with the Child Friendly School System which asserts that this system is a partnership among schools, families of children and the community (LGUs, NGOs, church groups and community members) that exists for the purpose of realizing child rights in the education of children. Mangaron (2007) added that school principals engaged teachers, parents, and other stakeholders in planning,

Indicators	Directors		Teachers		Students		Average	
	WM	D	WM	D	WM	D	WM	D
5. Schools promote and encourage all children in the service area to receive basic education with standardized quality thoroughly.	4.45	A	3.92	A	4.00	A	3.97	A
6. Schools promote the protection of children's rights, care for children with disabilities. Disadvantaged children and talented children have been developed to full potential.	4.20	A	3.71	A	3.63	A	3.72	A
7. Schools provide opportunities for the school board to suggest guidance and involve in academic management, budgeting, human resources management, and the general management of the school.	4.25	A	3.62	A	3.74	A	3.69	A
8. Schools encourage the mobilization of resources for education as well as external speakers and local wisdom.	4.10	A	3.52	A	3.74	A	3.61	A
9. Schools promote the relationship between schools and communities by coordinating with both public and private organizations in order to make the school a community resource.	4.55	SA	3.90	A	4.04	A	3.98	A

Indicators	Directors		Teachers		Students		Average	
	WM	D	WM	D	WM	D	WM	D
Overall	4.37	A	3.86	A	3.98	A	4.00	A

Note: $n = 1, 271$ Legend: 1.00-1.50 - Strongly Disagree (SD), 1.51-2.50 - Disagree (D), 2.51-3.50 - Undecided (Un), 3.51-4.50 - Agree (A), 4.51-5.00 - Strongly Agree (SA)

Table 3 presents the principles of restoration power of educational management of school-based management. It shows that all indicators were agreed by the three groups of respondents. This simply means that the primary schools always practiced principles of restoration power of educational management dimension in SBM. The school provides opportunities for the school board members to approve the annual action plan. The school board members participate in the supervision and monitoring of the implementation of school plans, approve the policies, and plans for the development of educational institutions.

It implies that school boards are empowered in the approval of the action plans and policies for the improvement of the schools. They are also entrusted to monitor and evaluate the implementation of programs, and projects aligned with the school developmental plan. The full authority is bestowed to the school boards. Effective leadership is the core of every successful schools. Effective school leaders collaboratively create a vision and establish a climate for teachers, non-teaching personnel and learners to reach their highest level of achievement.

The finding is in consonance the study of Caldwell (2014) that school autonomy, decentralization, and SBM are all policies that automatically put the school boards at the heart of quality improvement. Past researches yielded that school management has a crucial contributions in the performance of teachers and students. The characteristics such as strong leadership, achievement-orientation and good community networks pave the way for successful schools.

4.4 Self- Management Principles. This domain covers the critical roles of school heads that play in managing the implementation and monitoring of their schools' improvement. They are responsible for generation, mobilization and are accountable for the utilization of funds and other resources. They also use ICT in the

management of their daily operations. The indicators for this dimension is presented in Table 4

Table 4 Self- Management Principles

Indicators	Directors		Teachers		Students		Average	
	WM	D	WM	D	WM	D	WM	D
1. Schools provide the opportunity for the school board to approve the annual school performance report.	4.65	SA	4.20	A	4.50	A	4.30	A
2. Schools conducts studies on current state of the community in local school location.	4.20	A	3.94	A	3.95	A	3.96	A
3. Schools are free to administer the budget, to effectively manage the education with the approval of the school board.	4.55	SA	4.08	A	4.24	A	4.14	A
4. School administrators coordinate the implementation of educational management with the school board in accordance with the curriculum met the needs of learners, parents and the community.	4.45	A	3.92	A	4.00	A	3.97	A
5. Schools set the guidelines for academic management, budgeting, human resources management, and general management included in the annual action plan in order to be effective in practice.	4.20	A	3.71	A	3.63	A	3.72	A

Indicators	Directors		Teachers		Students		Average	
	WM	D	WM	D	WM	D	WM	D
6. Schools provide external speakers and local wisdom to organize learning activities to meet the needs of students to the fullest potential.	4.25	A	3.62	A	3.74	A	3.69	A
7. Schools adjust streamline of their management structure to suit the current situation.	4.10	A	3.52	A	3.74	A	3.61	A
8. Schools organize database system, information in both academic and personal budgeting, and the general management, and update all information to present. The information can be immediately available.	4.55	SA	3.90	A	4.00	A	3.94	A
Overall	4.37	A	3.86	A	3.95	A	3.92	A

Note: $n = 1, 271$ Legend: 1.00-1.50 - Strongly Disagree (SD), 1.51-2.50 - Disagree (D), 2.51-3.50 - Undecided (Un), 3.51-4.50 - Agree (A), 4.51-5.00 - Strongly Agree (SA)

Table 4 reflects the self-management principles of school-based management. It shows that all indicators were agreed by the three groups of respondents. This means that the primary schools always practiced self-management principle of SBM. The schools practiced self-management principles of SBM by providing the schools with the opportunity for the school board to approve the annual school performance report. The schools were free to allocate the budget, and to effectively manage the education with the approval of the school boards.

It implies that schools are empowered to approve annual school performance report, manage finances, and conduct studies that are essential in the community. Effective school management create and implement strategic plan in

accordance to the needs of the school. Prioritization of the plan is based on the budget allocation, and arising needs in the school operation. Proper school management of the school leaders are necessary to address the needs of the school. With this, the school is expected to perform across deliverables. School management has always a positive impact to the school performance. It provides a quality learning environment for effective teaching learning to happen.

The finding is supported with the study of Ghazala (2013) and revealed that management competence of school heads is directly related to school effectiveness. This is basically the result to high school performance, and create a quality learning environment. In addition, Adlaon (2011) showed that there was a positive correlation between the management competence of school heads and effectiveness.

4.5 Principles of Monitoring and Balance of Checking Activities. This dimension entails the promotion of educational institutions to build good relationships with the community. The indicators of this dimension is presented in Table 5.

Table 5 Principles of Monitoring and Balance Checking of Activities

Indicators	Directors		Teachers		Students		Average	
	WM	D	WM	D	WM	D	WM	D
1. Schools encouraged the promotion of educational institutions to build good relationships with the community.	4.65	SA	4.20	A	4.50	A	4.30	A
2. Schools prepare annual performance calendars based on annual work plans and improve the implementation of plans for greater efficiency.	4.20	A	3.94	A	3.95	A	3.96	A
3. Schools promote the adoption of the resolution at the meeting to practicality.	4.55	SA	4.08	A	4.24	A	4.14	A

4. Schools conduct quality assurance in continuing education with all concerned parties, both internal and external quality assurance.	4.45	A	3.92	A	4.00	A	3.97	A
5. Schools provide opportunities for the school committees and the community to monitor the implementation of educational institutions.	4.20	A	3.71	A	3.63	A	3.72	A
6. Schools, the results of the annual work plan submitted to the school board for their approval and report to the public to monitor the quality of the school.	4.25	A	3.62	A	3.74	A	3.69	A
7. Schools are transparent and can be monitored.	4.10	A	3.52	A	3.74	A	3.61	A
8. Monitoring and evaluating the effectiveness of internal school budget expenditures are complete and accurate.	4.55	SA	3.90	A	4.00	A	3.94	A
9. Schools carry out quality assurance in continuing education with all concerned parties, including one-time quality assurance and external quality assurance every five years.	4.10	A	3.52	A	3.74	A	3.61	A
10. Schools analyze and evaluate the feasibility of project activities.	4.55	SA	3.90	A	4.00	A	3.94	A

11. Schools have supervision systems. Monitor and evaluate performance on a continuous basis.	4.65	SA	4.20	A	4.50	A	4.30	A
12. School administrators, teachers, school board directors, and the person have been concerned understandings and appreciated the internal and external quality assurance.	4.20	A	3.94	A	3.95	A	3.96	A
13. Schools provide the opportunity to checking and balance each other's power between public and private schools.	4.45	A	3.92	A	4.00	A	3.97	A
Overall	4.37	A	3.86	A	3.95	A	3.94	A

Note: $n = 1, 271$ Legend: 1.00-1.50 - Strongly Disagree (SD), 1.51-2.50 - Disagree (D), 2.51-3.50 - Undecided (Un), 3.51-4.50 - Agree (A), 4.51-5.00 - Strongly Agree (SA)

Table 5 enumerates the principles of monitoring and balance checking activities of school-based management. It shows that all indicators were agreed by the three groups of respondents. This means that the primary schools always practiced principle of monitoring and balance checking of activities of SBM. The schools encouraged the promotion of to build good relationships with the community, had supervision systems, monitor and evaluate performance on a continuous basis, and promote the adoption of the resolutions.

It implies that schools promote good relationship with the community. The school heads strengthen the links between school and community activities, particularly as these links help in the attainment of the curricular objectives. It also create a system of monitoring the performance as basis for continuous improvement of the school operations. The learning environment focuses on the importance of providing social and physical environment within which all students, regardless of

their individual differences in learning, engage the different learning activities and work towards attaining high standards of learning. This is attained through the collaboration of the parents and community in school operations.

This affirmed to the study of Caminade (2018) that there is a need for the school heads to be partners with the community considering that they are the external stakeholders who are also deemed accountable in school operations. The support of the community provides help in the continuous improvement of school operations across key result areas. The continuous improvement in school operation creates a positive impact to the school performance once this is delivered effectively and efficiently. Thus, monitoring and evaluation must be done to determine the attainment of the goals and objectives set in an organization.

4.6 Ordinary National Educational Test (O-NET) Performance of Primary Schools

The O-NET test performance of the primary schools is the outcomes of the teaching process must be measurable so that the emphasis on behaviorism, as learning is defined as what students can actually do when they have finished the course of study obtaining a change of behavior after an experience. This data was taken from 2015 – 2017 across subject areas.

Table 6 ONET Performance of Primary Schools

Subjects	Year		
	2015	2016	2017
Thai Language	45.64	51.33	54.26
Mathematics	39.53	46.72	41.34
Science	44.01	43.73	41.71
Social Studies, Religion and Culture	50.25	49.01	45.92
English	32.36	38.43	31.98
Average	42.36	45.84	43.04

Table 6 tabulates the performance of primary students in the educational service area during school year 2015 – 2017 based on their O-NET results. It shows

that the average mean scores of the primary students is fluctuating in three consecutive years. Specifically, the performance of the students in three consecutive years in Mathematics, Social Studies, Religion and Culture, and English were having fluctuating results. However, Thai language was an increasing trend of performance while Science has a decreasing trend. Among all subjects, English was considered has the lowest mean in the O-NET. Furthermore, in three consecutive years the students did not meet the standard mean score 75%.

Meaning to say that the O-NET performance of the primary schools in education service areas were significantly unstable in Mathematics, Social Studies, Religion and Culture, and English, and did not meet the standard mean percentage score of 75. The primary schools did not obtain commendable performance in three consecutive years.

It implies that the primary school learners have not mastered the essential skills across subject areas. Teachers and students will work hand in hand to increase the performance. Intervention activities and remediation must be done to address the needs of the learners. Parents’ need to do a follow of the sons and daughters, and their study habits must be considered to promote mastery of the competencies across subject areas.

4.7 Significant Relationship Between the Extent of SBM Practices and O-NET Performance of Primary Schools

The significant relationship between the extent of SBM practices and performance of primary schools were tested at 0.05 level of significance. The variables were correlated using Pearson r Coefficient Correlation. The result is presented in Table 7.

Table 7 Significant Relationship Between the Extent of SBM Practices and O-NET Performance of Primary Schools

Variables	O-NET Performance		
	r-value	p-values	Interpretation/Decision
Extent of SBM Practices	0.853	0.000	Significant Reject H ₀

Items	Frequency	Percentage
6. School transparency are not enhanced.	87	6.77
7. Stakeholders are not given more chances to participate and involved in decision - making process.	76	5.91
8. The school-based management is seldom continued as a program to improve school operations.	57	4.43
9. The school-based management dimensions is not strictly be followed to improve school performance indicators.	56	4.35
10. Teachers are not involved in key decisions.	55	4.28
11. Stakeholders' participation are not enhanced in school program and projects.	48	3.73
12. School is continuously not aiming to fulfill the vision.	64	5.72
13. School improvement was not conceptualized.	42	3.65
Total	1,271	100.0

Table 8 lists the problems encountered in the practice of SBM in primary schools. It was revealed that the common problems encountered were there was no clear criteria to ensure that schools run effectively and efficiently, budgetary needs, enhancement of communication procedures are not attained. This means that the teachers and staff considered main problem encountered was the criteria in school monitoring and evaluation. This is critical in school because this serve as the basis in making adjustments on the loopholes in the school operations across key results areas. This may help to have an effective and efficient school management operations.

It implies that the government may design a tool to measure and evaluate the school performance across key result areas. This will be developed by the

internal and external stakeholders to address all concerns. The creation of school planning team would help in the realization of the educational endeavor.

5. Findings

5.1 The extent of SBM practices in decentralization principles, principles of participation, principles of restoration power of education management, self-management principles, and principles of monitoring and balance checking of activities were agreed by the three groups of respondents.

5.2 The O-NET performance of primary schools revealed that the average mean scores of the students is fluctuating in three consecutive years. Specifically, the performance of the students in three consecutive years in Mathematics, Social Studies, Religion and Culture, and English were described as fluctuating in results. However, Thai language was an increasing in trend of performance while Science has a decreasing trend. Among all subjects, English was considered having the lowest mean in the O-NET. Furthermore, in three consecutive years the students did not meet the standard mean scores of 75.

5.3 There was a significant relationship between the extent of SBM practices and O-NET performance of primary schools. Furthermore, there was a very strong positive correlation between the variables.

5.4 The common problems encountered were there was identifies as having no clear criteria to ensure that schools run effectively and efficiently, and budgetary needs, enhancement of communication procedures are not attained.

6. Conclusion

Based on the findings, it can be concluded that SBM practices affect the O-NET performance of primary students.

7. Recommendations

7.1 Empowering school directors and teachers should be considered for continuous development and SBM practices.

7.2 Monitoring and evaluation of SBM should be done in school districts.

7.3 Encouraging school districts that they must be involved in internal and external SBM practices regardless of profile.

7.4 Implementing SBM in schools' district should be periodically evaluated in order to determine its level of development.

7.5 Establishing academic competitions among schools in the district should be regularly done and closely monitored if they are leading to the improvement of students' academic performance.

7.6 Finding ways and means to encourage and support students in the use English as Thailand becomes one of the members of Asian Economic Community (AEC) members must be a priority so as to attain the aims and goal of using English as a medium of communication.

7.7 Engaging school directors, teachers and students collaboratively in activities that would lead in the improvement of O-NET performance should be always a part in designing of program in school district.

8. References

- Bandur, A. (2008). **A study of the implementation of school-based management in flores primary schools in Indonesia.** Unpublished Doctoral Thesis. The University of Newcastle, Australia.
- Barrera-Osorio, F., Fasih, T., & Patrinos, H. A. with Sant, L. (2009). **Decentralized decision-making in schools, The Theory and Evidence on School-Based Management.** The World Bank Washington DC.
- Bautista, M. C. R B. (2010). **The promise of redemption: BESRA and the need for higher education reform, should we pin our hopes on BESRA?.** Quezon City: Forum on Education UP Diliman.
- Bautista, M. C. R. B., Bernardo, A. B.I., & Ocampo, D. (2010). **When reforms don't transform: reflections on institutional reforms in the Department of Education.** Quezon City: HDN Research Monograph 2010-11.
- Behrman, J. R., Deolalikar, A. B., & Soon, L.-Y. (2002). **Promoting effective schooling through education decentralization in Bangladesh, Indonesia, and**

Philippines. ERD Working Paper Series No. 23, Economics and Research Department, ADB.

Bernardo, A. B.I. (2010). **The promise of redemption: BESRA and the need for higher education reform, BESRA’s promise?.** Quezon City: Forum on Education UP Diliman.

Caldwell, B. (2015). **School-based management.** Education Policy Series, UNESCO International Academy of Education and International Institute for Educational Planning.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร

The Development of Mathematics Learning Package on Factoring Polynomials
of The Second Degree for Grade 8 Level In Mukdahan Province

by Using An Operational Research Process

เบญจมาศ จันปุม¹

Benjamas Chanpum

ดร.เอนก นรสาร²

Dr.Anek Norasan

ดร.นาฏยาพร บุญเรือง³

Dr.Nattayabhon Boonruang³

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย (1) เพื่อสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ (3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิชาคณิตศาสตร์ดำเนินการวิจัยโดยใช้ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนผิงแดดวิทยาคารจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 2 ห้องเรียน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง จำนวน 33 คน กลุ่มควบคุม 1 ห้อง จำนวน 31 คน เครื่องมือวิจัย ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัย คือชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองสถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test ผลการวิจัยพบว่า (1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.88/80.61 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ (2) ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิจัยเพื่อพัฒนากาการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม

² อาจารย์ประจำสาขาวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม

³ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

คณิตศาสตร์ นำเสนอตามลำดับดังนี้ (2.1)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2.2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 2. ประสิทธิภาพ 3. ความพึงพอใจ

ABSTRACT

This research There are 1 research objectives for: 1) to create and develop a set of mathematics learning activities on factorization of polynomials of degree two Of the grade 2 students to be effective according to the criteria 80/80 2) to study the results of the development of mathematics learning activity sets 3) to study the satisfaction of mathayomsuksa 2 students towards learning with sets Mathematics activities Conduct research using research and development procedures Sample group is MathayomSuksa 2 students in the sunny Wittayakhan school Mukdahan Province, 2 classrooms, divided into 1 experimental group, 33 students, 1 control room, 31 students. Research tools Acquired by multi-stage random sampling The research tool is a set of mathematics learning activities. Learning achievement test Student satisfaction questionnaire Which has on learning by mathematics learning activity set on factorization of polynomial degree two. The statistics used are percentage, mean, standard deviation, t-test. (1) Mathematics Learning Activity Set Which the researcher developed has the efficiency of 82.88/80.61 which is in accordance with the 80/80 criteria set (2) the result of the development of mathematics learning activity set Presented in the following order (2.1) Mathematics learning achievement After studying with a set of mathematics learning activities Higher than before learning with statistical significance at .05 level (2.2) Mathematics learning achievement After the study of the experimental group was significantly higher than the control group at the level of .05 (3) Mathayomsuksa 2 students were satisfied with learning by learning activity set. Mathematics At the highest level.

Keywords : 1. Learning Activity Set 2. Efficiency 3. Satisfaction

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและศาสตร์อื่นๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 56) และในยุคของกระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารทำให้คนต้องคิดวิเคราะห์แยกแยะและมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นจึงเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูป การศึกษาคุณภาพของการจัดการศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้สำคัญประการหนึ่งซึ่งในยุคโลกไร้พรมแดนคนต่างชาติจะเข้ามาทำงานและประกอบอาชีพในประเทศไทยมากขึ้นขณะเดียวกันคนไทยก็มีโอกาสไปทำงาน และประกอบอาชีพในต่างประเทศมากขึ้นด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละประเทศต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะและความสามารถในการปรับตัวมีคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทันสงบสันติมีความสุขมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมและเพียงพอ ดังนั้นการจัดหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีความเป็นพลวัตก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ผลักดันให้มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาไทยให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกในยุคศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 3)

การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในปัจจุบันจะเน้นการส่งเสริมทักษะเบื้องต้นความสามารถ ในการคิดกระบวนการคิดแก้ปัญหาความสามารถในการวิเคราะห์ความเข้าใจในโครงสร้างวิชาคณิตศาสตร์ การรู้จักใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และการจัดกระบวนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ยังต้องเน้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีคิดคำนวณและมีทักษะการคิดคำนวณ จึงมีความจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ฝึก ปฏิบัติ ฝึกทักษะ โดยที่สื่อการเรียนรู้ที่มีการแบ่งเนื้อหาการเรียนออกเป็นเรื่องย่อย ๆ และเรียงเนื้อหา จากง่ายไปหายากมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ ด้วยการทำกิจกรรมที่ใช้ความคิด ลงมือปฏิบัติ สะท้อนการคิด จนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนแสวงหานวัตกรรมต่างๆ มาให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและ ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จากการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในปัจจุบัน ของโรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร จังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับไม่น่าพอใจ

และพบว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นที่สูงขึ้น (สารสนเทศกลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร, 2559, หน้า 10)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่ตรงตามหลักสูตรต้องการ คือ คนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการแข่งขัน อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.2 เพื่อศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

2.2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง

2.2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง กับนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบปกติ

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมวิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ครูผู้สอนได้แนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 โรงเรียนมีสื่อและมีแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง เพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนางานบริหารจัดการหรืองานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มสาระอื่นๆ ต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบสุ่มกลุ่มควบคุมทดสอบก่อน-หลัง (Randomized control group pretest – posttest design) ลักษณะของแบบแผนเป็นดังนี้ (องอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 133)

R	E	O_1	X	O_2
R	C	O_1	-X	O_2

เมื่อ R แทน วิธีกำหนดตัวอย่าง

E, C แทน กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ตามลำดับ

O_1, O_2 แทน การวัดก่อน (Pretest) และการวัดหลัง(Posttest) ตามลำดับ

X, -X แทน การให้สิ่งทดลอง และไม่ให้สิ่งทดลอง ตามลำดับ

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 30 โรงเรียน แยกตามขนาดของโรงเรียนเป็นขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 9 โรงเรียนและขนาดเล็กจำนวน 20 โรงเรียน จำนวน 91 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 2,823 คน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนฝั่งแดดวิทยาคาร จังหวัดมุกดาหาร เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 33 คน ที่ได้มาโดยวิธีการแบบหลายขั้นตอน (Multistage Stage Sampling)

5.2 วิธีดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ 2/1 โรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร เป็นกลุ่มทดลอง โดยสอนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการแยกตัวประกอบพหุนามดีกรีสองและ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 เป็นกลุ่มควบคุมโดยดำเนินการสอนแบบปกติ

5.2.1 ทดสอบก่อนเรียน(Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เรียนทั้งสองกลุ่ม ทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง แล้วตรวจให้คะแนนและบันทึกผลลงในแบบบันทึกผลการทดสอบก่อนเรียน

5.2.2 ดำเนินการสอนตามตารางดังนี้

1) กลุ่มทดลองให้ผู้เรียนเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพร้อมทั้งปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่กำหนดโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง โดยดำเนินการดังนี้

2) จัดกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละ 5 คน โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 1 คนซึ่งคะแนนที่นำมาใช้ในการจัดกลุ่มสำหรับการทดลองครั้งนี้ ได้จากคะแนนสอบวัดผลปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

3) ผู้วิจัยชี้แจงและอธิบายวิธีการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้ผู้เรียนเข้าใจ

4) ผู้วิจัยสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง

5) ให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติตามกิจกรรมในชุดกิจกรรมตามลำดับ เมื่อเรียนจบในแต่ละชุดให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมในแต่ละชุดจนครบทุกชุดจำนวน 4 ชุด

6) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนขณะเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และบันทึกผลจากการสังเกต

5.2.3 กลุ่มควบคุมให้ผู้เรียนเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้รูปแบบการเรียนแบบปกติพร้อมทั้งปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่กำหนดโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเรียนการสอนด้วยชุดกิจกรรมสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาเรียนทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง โดยดำเนินการดังนี้

- 1) ผู้วิจัยชี้แจงและอธิบายวิธีการเรียนด้วยชุดกิจกรรมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้ผู้เรียนเข้าใจ
- 2) ผู้วิจัยสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง โดยใช้รูปแบบการสอนแบบปกติ
- 3) ให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมในชุดกิจกรรมตามลำดับ เมื่อเรียนจบในแต่ละชุดให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมในแต่ละชุดจนครบทุกชุดจำนวน 4 ชุด
- 4) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนขณะเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และบันทึกผลจากการสังเกต

5.2.4 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน โดยสลับข้อ/ตัวเลือก ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง

5.2.5 สอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ขั้นตอนนี้ดำเนินการหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นครบทุกชุดแล้วซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 25 ข้อ

7. ผลการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร ปรากฏผลดังนี้

7.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.88/80.61 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

7.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้
วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองอยู่ในระดับมากที่สุด

8. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง
การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นั้นสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

8.1 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุ
นามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร ปรากฏผลดังนี้

8.1.1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัว
ประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ
82.88/80.61 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้หมายความว่า นักเรียนทั้งหมดได้คะแนนเฉลี่ยจาก
การทำแบบทดสอบหลังชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระหว่างเรียน ร้อยละ 82.88 และนักเรียนทั้งหมด
ได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ร้อยละ 80.61 แสดงว่า
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก
ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หลักการสร้างชุด
กิจกรรมซึ่งมีการจัดเนื้อหาสาระในการฝึกตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา
สาระ มีคำชี้แจงอย่างง่าย ๆ ทำให้ผู้เรียนอ่านเข้าใจเรียนจากง่ายไปยากกิจกรรมฝึกเหมาะสม
กับวัยและความสามารถของผู้เรียนน่าสนใจและทำท่ายให้ผู้เรียนมีความถูกต้องเวลาที่ใช้เหมาะสมอีก
ทั้ง ชุดกิจกรรมยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตาม
จุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ อย่างไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน อีกทั้ง
ยังเป็นการช่วยฝึกทักษะในการแสวงหาความรู้ พิจารณาข้อมูล และการทำงานร่วมกับผู้อื่น
เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (นภาพร วงค์เจริญ, 2550, หน้า 15) สอดคล้องกับ
ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2520, หน้า 10 อ้างถึงใน อรุณฯ ลิมตศิริ, 2546, หน้า 175) ที่
กล่าวว่า “ไม่ว่าจะเป็นการสอนประเภทใดย่อมมีคุณค่าต่อการเพิ่มคุณภาพในการเรียนการสอนทั้งสิ้น
หากได้มีระบบผลิตที่มีการทดสอบวิจัยแล้ว” ดังนั้น ชุดกิจกรรมซึ่งเป็นนวัตกรรมการศึกษาอย่างหนึ่ง
ที่ทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ตามเวลาและโอกาสที่
เอื้ออำนวยแก่ผู้เรียน ซึ่งมีความแตกต่างกันช่วยรักษาความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา และ
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้
มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ซึ่งลักษณะของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องรักษาความสนใจ
ของผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียบง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนฝึกให้ผู้เรียนคิดที่หลากหลายและทำท่าย
ความสามารถของผู้เรียนสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดี และในการสร้างชุด

กิจกรรมการเรียนรู้วิจัยสร้างขึ้นได้สร้างจากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้อยู่ในรูปธรรมโดยใช้ตัวการ์ตูนเป็นตัวนำเรื่องในการนำเสนอเนื้อหา และอธิบายตัวอย่างในบางช่วง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ และกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลโดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบความรู้พื้นฐานก่อนเรียน หากพบว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอครูผู้สอนก็ดำเนินการสอนซ่อมเสริมในเรื่องนั้น ๆ ให้ และหลังจากเรียนจบในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้ก็จะทำการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หากผู้เรียนคนใดไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ให้กลับไปศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดเดิม โดยมีเพื่อนในกลุ่มช่วยกันอธิบายและศึกษาซ้ำอีกครั้งในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนและมีความมั่นใจในการเรียนมากขึ้น อีกทั้งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนี้ยังได้มีกระบวนการพัฒนาที่เป็นขั้นตอนโดยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างไปเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือในการวิจัย จึงทำให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โสภาก บัญดาปวน (2555, หน้า 68-73) ได้ศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ชุดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับ 89.04/81.68

8.1.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเน้นการทดลองปฏิบัติกิจกรรมจริง มีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งสื่อการเรียนการสอนเหล่านี้ นำเสนอเนื้อหาที่สร้างเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาที่เคยเรียนมาแล้วกับเนื้อหาใหม่ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนร่วมมือช่วยเหลือกันในการเรียน โดยมีดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือ มีหลักการเรียนรู้ 5 ประการประกอบด้วย การเรียนรู้ต้องอาศัยหลักการพึ่งพากัน การเรียนรู้ที่ดี ต้องอาศัยการหันหน้าเข้าหากันมีปฏิสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม มีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม และต้องมีผลงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม (Johnson & Johnson, 1974, pp. 213-240 อ้างถึงใน สุรางคนา ยาหิย, 2549, หน้า 17) โดยมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสรุปบทเรียน ขั้นตรวจสอบผลงาน และทดสอบ (เปรมจิตต์ ขจรภัยลาร์เซน, อ้างถึงใน ศรีภรณ์ ณะวงค์ษา, 2542, หน้า 44 ; วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545, หน้า 174-175) รูปแบบนี้มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ด้วยตนเองและความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ รวมทั้งได้พัฒนาทักษะทางสังคมมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติร่วมกัน เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

แก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้เรียนที่เรียนเก่ง ได้ช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนกว่า และกิจกรรมที่ครูเป็นดำเนินการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านความคิดรวบยอด โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่ม และรายบุคคล เมื่อผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วเสร็จ มีการเฉลยให้ผู้เรียนทราบผล ถ้าเกิดผิดพลาด ผู้เรียนจะได้รู้ถึงข้อผิดพลาดนั้น ๆ ทันทีและสามารถซักถามถึงความผิดพลาดในการทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ของตนเอง เพื่อจะได้สามารถนำข้อผิดพลาดดังกล่าว มาสู่การปรับแก้ไขให้เกิดองค์ความรู้ที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของโสภา บุญตาปวน (2555, หน้า 68-73) ได้ศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วย ชุดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนการทดสอบหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อัจฉรี อุ่นมาก (2555, หน้า 74 -77) ได้ศึกษาผลการพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลการเรียนรู้ เรื่อง ความน่าจะเป็นของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่ง ได้รับความสนใจของผู้เรียนใช้ภาษาที่เรียบง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนฝึกให้ผู้เรียนคิดที่หลากหลายและท้าทายความสามารถของผู้เรียนสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดี และในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้สร้างจากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้อยู่ในรูปธรรมโดยใช้ตัวการ์ตูนเป็นตัวนำเรื่องในการนำเสนอเนื้อหา และอธิบายตัวอย่างในบางช่วง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ และกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลโดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบความรู้พื้นฐานก่อนเรียน หากพบว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอครูผู้สอนก็ดำเนินการสอนซ่อมเสริมในเรื่องนั้น ๆ ให้ และหลังจากเรียนจบในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้ก็จะทำการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หากผู้เรียนคนใดไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ให้กลับไปศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดเดิม โดยมีเพื่อนในกลุ่มช่วยกันอธิบายและศึกษาซ้ำอีกครั้งในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเป็นผลทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนและมีความมั่นใจในการเรียนมากขึ้น จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูยานโต (Suyanto, 1999, pp. 3766-A) ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในเขตยอร์กยาคาตา ประเทศอินโดนีเซีย กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนเกรด 3 เกรด 4 และเกรด 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.1.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสองอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีสีสัน น่าสนใจ ใช้การ์ตูนเป็นตัวอธิบายประกอบทำให้ผู้เรียนเกิดการผ่อนคลายไม่เครียด อีกทั้งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างและพัฒนาขึ้นสนองความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และสามารถทราบผลของการเรียนในทันทีและผู้เรียนที่ชอบอ่านการ์ตูนก็เรียนรู้เสริมได้จากการอ่านการ์ตูนเป็นต้นในกรณีคนที่ชอบสร้างประสบการณ์จากสื่อหลายๆก็สามารถเรียนและทบทวนจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ได้ตามต้องการนอกจากนี้ในทุกขั้นตอนจะมีสื่อให้เรียนรู้ครบถ้วน อาทิเช่น ชั้นทบทวนความรู้เดิมจะมีการแข่งขันตอบปัญหา กิจกรรมทบทวนความรู้เดิมซึ่งนำเสนอความรู้เดิมที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการเรียนรู้ความรู้ใหม่ต่อไปด้วยรูปแบบของสื่อที่หลากหลายแล้วลักษณะของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วยเกมภาพการ์ตูนอักษรสีล้วนมีส่วนสร้างความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียนรู้เห็นได้จากพฤติกรรมการเรียนที่แสดงถึงความสนใจสนุกสนานติดตามผลการเรียนของตนเองทำให้ผู้เรียนอยากเรียนอีกซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ อัจฉรี อุ่นมาก (2555, หน้า 74 -77) และ ยุวดี นครแสน (2559, หน้า 90-95) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อสังเกตที่พบจากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน คือ ประเด็นที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักเรียนมีความสนุกสนานเพลิดเพลินกับกิจกรรมในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีทั้งภาพที่สวยงามประกอบ และมีตัวการ์ตูนช่วยอธิบายเทคนิควิธีทำเพิ่มเติมทำให้เกิดความเพลิดเพลินไม่เครียดจนเกินไป ส่วนประเด็นที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือนักเรียนขอวิธีการสรุปความรู้ด้วยตนเองอาจเนื่องมาจากผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการสรุปความรู้ด้วยตนเองจึงรู้สึกว่าการอ่านซ้ำๆไม่คล่องตัวและในกิจกรรมการเรียนการสอนควรเพิ่มเกมการแข่งขันในการสรุปทบทวนและการนำเสนอก่อนหลังเป็นการเพิ่มความกระตือรือร้นในการสรุปทบทวน

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โรงเรียนควรให้การสนับสนุนให้มีการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของนักเรียน และนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะจากการวิจัยพบว่า การที่นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของนักเรียนทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหา มีความสนุกสนานในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นผลให้นักเรียนมีความสนใจและความรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาอื่นๆของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และในระดับชั้นอื่นๆ

9.3.2 การพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ควรมีการวิจัยที่ใช้กระบวนการวิจัยที่หลากหลายวิธีการ หรือในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจะทำให้ได้ผลการศึกษาในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในประเด็นอื่นต่อไป

10. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **การปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

นภาพร วงศ์เจริญ. (2550). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหุ้ปัญหา.** สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โรงเรียนฝั่งแดงวิทยาคาร. (2551). **หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนฝั่งแดงวิทยาคาร พุทธศักราช 2551.** โรงเรียนฝั่งแดงวิทยาคาร. (อัดสำเนา).

ศรีภรณ์ ณะวงศ์ษา. (2542). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และการให้ความร่วมมือต่อกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ TEAM-GAMES TOURNAMENT แบบ STUDENT TEAMS A CHIEVEMENT DIVISION และการสอนตามคู่มือครู.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- โสภา บุญตาปวน. (2555). **ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อรนุช ลิมตศิริ. (2546). **นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัครี อุ้นมาก. (2555). **การพัฒนาชุดกิจกรรมวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- Suyanto, Wardan. (1999). **The Effects of Student Team-Achievement Division on Mathematics Achievement in Yogyakarta Rural Primary Schools (Indonesia).** *Dissertation Abstracts International.* 59(10). 3766-A.

11. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ดร.เอนก นรสาร ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.นาฏยาพร บุญเรือง กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ดูแลเอาใจใส่ในการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.พรศักดิ์ ยตะโคตร นางสาวศิวาพร ขรรค์ศร นายบัลลังก์ มะเจี้ยว นางวิไลลักษณ์ จันทะชิน นางสาวนริศรา แสนสุข ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการช่วยตรวจสอบ ให้คำแนะนำ ปรับปรุงและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายคณิม เบญจมาตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร ผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนผิงแดดวิทยาคาร ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ตลอดจนการทดลองใช้เครื่องมือ และขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้ความร่วมมือในการวิจัยจนสำเร็จสมบูรณ์คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึง พระคุณบิดา มารดา ผู้ให้ชีวิต ให้การศึกษา ตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ความรู้ และได้อบรมสั่งสอนผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน

การบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักพระ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม
จังหวัดอุดรธานี

MANAGEMENT CENTER FOR BUDDHISM SUNDAY PRINCIPLES PARA IV UNDER
MINISTRY OF CULTURE UDONTHANI PROVINCE

พระครูวิมลธรรมโสภณ¹

Phrakhu Vimondhammasopon

ผศ.ดร.ธีระศักดิ์ บึงมูม²

Asst. Prof. Dr.Theerasak Bungmoom,

ดร.สุนทร สายคำ³

Dr.Sunton Saykham

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพระ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี 2) ศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพระ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีรูปแบบการวิจัยใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) นำการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการผสมระดับข้อมูล เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแปรต้น ตัวแปรตามและกรอบแนวคิดด้วยวิธีการเชิงพรรณนาและสรุปการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการเชิงวิเคราะห์ประชากรกลุ่มตัวอย่างและการพรรณนา (Descriptive Analysis) และด้วยวิธีการทางสถิติ (Statistical Analysis) ส่วนวิจัยเชิงคุณภาพกำหนดผู้ให้ข้อมูล จำนวน 12 รูป/คน โดยการเลือกกลุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักพระ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

³มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

($\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพละ 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.77$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคลากรตามหลักพละ 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.76$) และ ด้านการบริหารงานการเงินตามหลักพละ 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากเท่ากัน ($\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.78$) ตามลำดับ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานนโยบายและแผนการบริหารจัดการตามหลักพละ 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.43, S.D. = 0.76$) ตามลำดับ

2) ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ พบว่า ด้านการบริหารงานการเงินตามหลักพละ 4 จะต้องใช้จ่ายงบประมาณอย่างสมเหตุสมผลและเพียงพอ มีการบริหารงบประมาณคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด มีความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ มีการบริหารพัสดุและสินทรัพย์เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการทำการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบตามหลักเกณฑ์ และมีการจัดทำรายงานบัญชีการเงินต่อหน่วยงานต้นสังกัดประจำปีอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : 1. การบริหาร 2. ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 3. หลักพละ 4

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the problems of the administration of the Sunday Buddhism Education Center according to the Physical Education Principles 4 under the Ministry of Culture 2) Study guidelines for the administration of the Sunday Buddhism Education Center according to the Physical Education Principles 4 under the Ministry of Culture Udon Thani Province. Mixed research methods using research methodology using quantitative research (Quantitative Research) Using qualitative research (Qualitative Research) by mixing data levels. Is the study of data analysis according to the initial variables Dependent variables and conceptual frameworks with descriptive and quantitative research methods With population analysis, sample and descriptive analysis and statistical analysis. Qualitative research assigns 12 informants/person by selecting the purposive sampling of the person School administration and teachers in the Sunday Buddhism Education Center Under the Ministry of Culture Udon Thani Province

The research found that

1) Administration of the Sunday Buddhism Education Center according to the Physical Education Principles 4 under the Ministry of Culture Udonthani province as a whole and in each aspect found that the average value was at a high level ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.8$). When considered individually, it was found that the highest mean value was academic administration. According to the physical principle 4, with the average level at the high level ($\bar{X} = 4.48$, $SD = 0.87$), followed by the administration of personnel according to the physical principle 4, with the average level at a high level ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.89$) and financial management according to the Physical Education Principles 4 The average level is at the same level ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.78$), respectively. The lowest mean value is the administration, policy and management plan according to the 4 physical principles. High level ($\bar{X} = 4.43$, $SD = 0.89$) respectively

2) The results of the qualitative data from the interview showed that the financial management according to the Physical Education Principle 4 would have to use the budget reasonably and sufficiently. With budget management, cost effectiveness and maximum benefits With transparency in budget management Have inventory and asset management to improve the quality of education Have a financial accounting system in accordance with the rules And have a continuous financial accounting report for the agency of the year

Keywords : 1. Management center 2. For Buddhism Sunday Principles 3. Para iv

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การให้ความสำคัญกับสังคมแห่งการเรียนรู้ด้านการศึกษายกระดับความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพของประชากรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตลาดแรงงาน การศึกษาตลอดชีวิตจึงเป็นกลยุทธ์ในเชิงรุกเพื่อช่วยให้คนในสังคมพร้อมที่จะเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ เพราะมนุษย์มีการเจริญเติบโตและต้องเรียนรู้นับตั้งแต่ปฏิสนธิตราบจนสิ้นชีวิต การเรียนรู้ก่อนคุณสมบัตินี้ที่พึงประสงค์และบางครั้งเกิดผลในทางเสื่อมและความเสี่ยงสูมนอมรววัฒน์ (2546, หน้า คำชี้แจง) ในช่วงวัยต้นๆ เด็กและเยาวชนได้รับการฝึกหัดอบรมช่วยเหลือดูแลจากผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ครู และสังคมที่แวดล้อม รวมไปถึงการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกด้วยตนเอง

อีกทั้งสื่อต่างๆ และกิจกรรมในชีวิตได้ช่วยสร้างประสบการณ์ขั้นพื้นฐานเพื่อพร้อมที่จะแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อเติบโตใหญ่ขึ้นเป็นเยาวชนคนหนุ่มสาว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2546, หน้า2) ได้บัญญัติความหมายของการศึกษาว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้และความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมาย และหลักการว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ปัจจุบันสังคมไทยมีความเปลี่ยนแปลงที่นับวันจะทวีปัญหาความรุนแรงมากขึ้นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร การชื่นชมในวัฒนธรรมวัตถุนิยมบริโภคนิยมทำให้คนในสังคมไทยหลุดลอยจากรากเหง้าทางวัฒนธรรมเดิมของตนเองตกเป็นทาสของการยั่วยุให้เกิดความอยาก มุ่งเอาเปรียบแข่งขันกันทางธุรกิจโดยไม่คำนึงถึงคุณธรรม ชุมชนที่เคยอบอุ่นกลับกลายเป็นสังคมที่มีแต่ความหวาดหวั่น คนเกาะกลุ่มกันแต่ไม่มีน้ำใจให้แกกัน สังคมไทยบางส่วนกลายเป็นสังคมของอวิชชา หลงนับถืออำนาจและเงินเป็นใหญ่ ชีวิตคนไทยห่างไกลจากธรรมะ คือธรรมชาติ และรู้จักแต่การพึ่งพาเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงนี้เกิดขึ้นทั้งที่ตัวบุคคลและที่สังคมโดยรวม

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นหน่วยเผยแผ่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาที่วัด มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐ ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งให้การศึกษา อบรมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน มีชื่อย่อว่า “ศพอ.” ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาองค์กรหนึ่งที่พระสงฆ์ได้จัดตั้งขึ้นมา เป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์นอกระบบโรงเรียน ให้การศึกษาอบรมประชาชน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยแห่งการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างในวันหยุดเรียน เข้ามาศึกษาหาความรู้ความเข้าใจตามหลักคำสอนสอนทางพระพุทธศาสนาแล้วน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

กรมการศาสนา มุ่งหวังให้วัดปฏิบัติภารกิจด้านการศึกษาสงเคราะห์ อันเป็นหนึ่งในภารกิจ 6 ด้าน ของคณะสงฆ์ให้เด่นชัดด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาทางพระพุทธศาสนาแก่เด็กและเยาวชน โดยการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพราะได้ตระหนักว่า วัดคือสถาบันทางพระพุทธศาสนาที่มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในการดำเนินงานด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่ประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

เพราะเหตุนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาแนวการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี เพื่อเป็น

ข้อมูลในการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เพื่อเป็นสถาบันที่หล่อหลอมคนในสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความรู้ โดยพระสงฆ์สามารถนำคนในสังคมไปสู่ความเจริญทางปัญญาได้ พระราชนิพนธ์ (ประยูร ปยุตโต) (2530, หน้า 31)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพระ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี

2.2 ศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพระ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี

3. คำถามการวิจัย

3.1 สภาพปัญหาการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพระ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีเป็นอย่างไร

3.2 แนวทางการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพระ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีเป็นอย่างไร

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านนโยบายและแผนการบริหารจัดการตามหลักปัญญาพระ 4 กล่าวคือการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กล่าวหาญในการตัดสินใจ

4.2 ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านวิชาการตามหลักจริยพระ 4 กล่าวคือ ขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่ขาดการประชุมกัน

4.3 ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านบุคลากรตามหลักกอนวัชชพระ 4 กล่าวคือ การหลีกเลี่ยงการทุจริต มีความโปร่งใสตรวจสอบได้

4.4 ได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านการเงินตามหลักสังคพระ 4 กล่าวคือ การทำงานไม่มุ่งผลประโยชน์ตน การให้กำลังใจ การสร้างแรงจูงใจ ประนีประนอม มีการติดต่อสื่อสาร มีมนุษยสัมพันธ์และเสมอต้นเสมอปลาย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) นำการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้การ

บริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีมีสาระครอบคลุมครบถ้วนเหมาะสมสำหรับนำไปพัฒนาต่อไป

5.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารศูนย์ และครูผู้สอน การบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีในปีการศึกษา2561 แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน82รูป/คน และครูผู้สอน จำนวน322รูป/คนรวมทั้งสิ้น จำนวน 249 รูป/คน

กลุ่มเป้าหมาย การวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนด กลุ่มเป้าหมาย เพื่อการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี โดยใช้เทคนิคในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบเป็นทางการ(Structured Interview of Formal interview) โดยกำหนดเกณฑ์ หรือ คุณสมบัติของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนี้คือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์มีความรู้ด้านหลักการบริหารการศึกษา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)ได้กลุ่มเป้าหมาย (1) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 6 รูป/คน (2) ครูผู้สอน จำนวน 6 รูป/คน

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ตามรูปแบบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีและการศึกษาทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.1 แบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามกรอบงานของการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีเพื่อใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยมี 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป /สถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็น แบบตรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีมีลักษณะเป็น มาตรฐานส่วนประเมินค่า (numerical Rating scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 100) มี 5 ระดับ โดยกำหนดความมากน้อยของระดับการปฏิบัติ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการใช้หลักพละ 4 ในการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี

5.2.2 แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีโดยสัมภาษณ์จากผู้บริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัด

อุดรธานี โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนนิยามศัพท์เป็นกรอบกำหนดนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

5.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเสนอต่อผู้บริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดอุดรธานี ทั้ง 78 แห่งเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี ทั้ง 78 แห่ง เพื่อการศึกษาวิจัย ระหว่างวันที่ 20 กรกฎาคม 2561 – 30 กรกฎาคม 2561

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกจ่ายแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย คือผู้บริหารศูนย์และครูของศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี ทั้ง 82 แห่งได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 196 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 แบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 12 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

นำแบบสอบถามมาตรวจแล้วคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม/สถานภาพ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักพระ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยยึดเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 101) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารศูนย์และครูผู้สอนต่อการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามหลักพระ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีโดยใช้สถิติตามลักษณะของตัวแปรคือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองตัวและการทดสอบเอฟ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test : One way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามตัวขึ้นไปและเมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยมีผลต่าง

นัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) และวิเคราะห์และสรุปผลแบบสอบถาม
ปลายเปิดและข้อเสนอแนะอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้
ข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้แล้วนำเสนอผลการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive
analysis)

6. ผลการวิจัย

6.1 การบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักผล 4 สังกัดกระทรวง
วัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักผล 4 มีค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับ มาก รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคลากรตามหลักผล 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
มาก และ ด้านการบริหารงานการเงินตามหลักผล 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากเท่ากัน ตามลำดับ
ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานนโยบายและแผนการบริหารจัดการตามหลักผล 4 มี
ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีดังนี้

6.1.1 ด้านการบริหารงานนโยบายและแผนการบริหารจัดการตามหลักผล 4 พบว่า
โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนา
เพื่อมุ่งสู่การเป็นศูนย์ต้นแบบอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย ระดับ มาก รองลงมา คือ การพัฒนาเครือข่าย
ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย ระดับ มาก การกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนา
มีความชัดเจนตามหลักเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ย ระดับ มาก การขับเคลื่อนนโยบายโดยการมีส่วนร่วมด้วย
ความเต็มใจ มีค่าเฉลี่ย ระดับ มาก การปรับปรุงพัฒนานโยบายและแผนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย
ระดับ มาก การจัดการกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามนโยบายและแผนมีค่าเฉลี่ย ระดับ มาก การพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ของชุมชนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย ระดับ มาก การส่งเสริมและ
ประสานงานการจัดการศึกษาเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย ระดับ มาก และการจัดทำวิจัย
ในศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ มีค่าเฉลี่ย ระดับ มาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย
ต่ำสุด คือ การส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แพร่หลาย มีค่าเฉลี่ย ระดับมาก

6.1.2 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักผล 4 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ระดับ
มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การแนะแนวการศึกษาและการส่งเสริม
อาชีพในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ มีการนำสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ใน
กระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก มีการรายงานการประเมินผลของการดำเนินงาน มี
ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก การพัฒนาสื่อการเรียนนวัตกรรมและเทคโนโลยีทันสมัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
ระดับ มาก การพัฒนาหลักสูตรมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องด้วยความมุ่งมั่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก

การพัฒนาหลักสูตรมีความเหมาะสมถูกต้องและชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก การประเมินผล เป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก การนิเทศ การติดตาม กำกับ เป็นไปตาม แผนงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนมีความเหมาะสม มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการ พัฒนาดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

6.1.3 ด้านการบริหารงานบุคลากรตามหลักผล 4 พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การวางแผนอัตรากำลังมีความเหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก การอบรมพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล ของบุคลากรอย่าง สม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก บุคลากรมีความตั้งใจมุ่งมั่นและประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ได้รับความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน จนเกิดเป็นพลังบวร มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับ มาก บุคลากรมีขวัญกำลังใจในการทำงานและได้รับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับ มาก มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีศักยภาพในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก บุคลากรมีความตั้งใจภาคภูมิใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้อบรมเพื่อให้บรรลุผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับ มาก และรับการยกย่องเชิดชูจากหน่วยงานต้นสังกัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ได้รับรางวัลและการยอมรับในจังหวัด/ภาค/ประเทศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับ มาก

6.1.4 ด้านการบริหารงานการเงินตามหลักผล 4 พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารงบประมาณคุ้มค่าและเกิด ประโยชน์สูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ มีความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก มีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณด้วยความเต็มใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก การใช้จ่ายงบประมาณอย่าง สมเหตุสมผลและเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากผู้มีจิต ศรัทธาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก การบริหารพัสดุและสินทรัพย์เพื่อ นำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อ การศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก และการจัดทำรายงานบัญชีการเงินต่อหน่วยงานต้นสังกัด ประจำปีอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การทำการ จัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบตามหลักเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก

6.2 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลัก ผล 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี มีดังนี้ คือ 1) ควรมีการส่งเสริมและประสานงาน การจัดการศึกษาเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) ควรการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชนอย่าง

เหมาะสมและเพียงพอ 3) ควรมีการส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แพร่หลาย 4) ควรมีการจัดทำวิจัยในศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ 5) ควรส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนมีความเหมาะสม 6) ควรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีการพัฒนาดีขึ้น 7) ควรได้รับการยกย่องเชิดชูจากหน่วยงานต้นสังกัด 8) บุคลากรควรมีความตั้งใจพากเพียรในกระบวนการจัดการเรียนรู้การสอนเพื่อให้บรรลุผล 9) ควรมีการทำการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบตามหลักเกณฑ์ 10) ควรมีการจัดทำรายงานบัญชีการเงินต่อหน่วยงานต้นสังกัดประจำปีอย่างต่อเนื่อง

6.3 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และนำมาสังเคราะห์กับข้อมูลเชิงปริมาณ มีผลดังนี้ การบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี จะต้องมีการกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนา พัฒนาหลักสูตรมีความเหมาะสมถูกต้องและชัดเจน ขับเคลื่อนนโยบายโดยการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ การจัดการกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามนโยบายและแผน พัฒนาเพื่อมุ่งสู่การเป็นศูนย์ต้นแบบอย่างยั่งยืน ส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องพัฒนาหลักสูตรมีความเหมาะสมถูกต้องและชัดเจน มีการนิเทศ การติดตาม กำกับ เป็นไปตามแผนงาน มีการประเมินผลเป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนด มีการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนมีความเหมาะสมและ ต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีมีการพัฒนาที่ดีขึ้น พัฒนาศูนย์เพื่อให้มีศักยภาพในการทำงาน อบรมพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล ของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ มีขวัญกำลังใจในการทำงานและได้รับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและบุคลากรมีความตั้งใจพากเพียรในกระบวนการจัดการเรียนรู้การสอนเพื่อให้บรรลุผล ใช้จ่ายงบประมาณอย่างสมเหตุสมผลและเพียงพอ มีการบริหารงบประมาณคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด มีความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ มีการบริหารพัสดุและสินทรัพย์เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการทำการจัดทำบัญชีการเงินอย่างเป็นระบบตามหลักเกณฑ์ และมีการจัดทำรายงานบัญชีการเงินต่อหน่วยงานต้นสังกัดประจำปีอย่างต่อเนื่อง

7. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี โดยจะอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

7.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี อยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีการบริหารงานที่ต้องใช้ความสามารถใช้

กำลังกายใจในการทำงานและจะต้องไม่ทำการทุจริตในการทำงาน ซึ่งทำให้องค์กรเกิดความเสียหาย ต้องบริหารโดยมีความเคารพซึ่งกันและกัน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียน ทำหน้าที่โดยไม่บกพร่องเป็นระเบียบเรียบร้อยต่อการประสานงาน และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อให้การทำงานมีความแม่นยำและถูกต้อง มีความขยันในการทำงานเอาใจใส่ทำงานไม่บกพร่อง ซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้ง่ายและสร้างความร่วมมือในการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้งบประมาณให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กล่าวตัดสินใจในการใช้งบประมาณ บริหารงบประมาณโดยไม่มีข้อบกพร่อง ไม่มีการทุจริต บริหารแบบโปร่งใสตรวจสอบได้และไม่มุ่งผลประโยชน์ตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2558, หน้า 264) กล่าวว่า พลละ 4 คือ ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่ต้องหวาดหวั่น กลัวภัยต่างๆ ได้แก่ (1) ปัญญาพละ กำลังปัญญา (2) วิริยะพละ กำลังความเพียร (3) อดวิชชพละ กำลังคือการกระทำที่ไม่มีโทษ (กำลังความสุจริตและการกระทำแต่กิจกรรมที่ดีงาม) (4) สังคหพละ กำลังคือการสงเคราะห์ คือช่วยเหลือเกื้อกูลอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยดี ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศรีธัญญ อุทวยโร (ปิ่นอำคา) (2560, หน้า 28) พบว่า หลักพลละ 4 คือ กำลังแห่งหลักธรรมสำคัญ 4 ประการที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ถูกต้องดีงามในการดำเนินชีวิต และประกอบกิจการงานทั้งปวง ด้วยความมั่นใจ ธรรมะ 4 ประการนั้นคือ กำลังแห่งปัญญาคือมีความรู้ความเข้าใจถูกต้อง กำลังแห่งความเพียรคือมีความพยายามมุ่งมั่น ตั้งใจจริง กำลังแห่งความประพฤติสุจริตคือไม่มีอคติ กระทำทุกสิ่งด้วยความซื่อสัตย์ และกำลังแห่งการสงเคราะห์ คือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

7.2 ด้านการบริหารงานนโยบายและแผนการบริหารจัดการตามหลักพลละ 4 พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักพลละ 4 สังเกตกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี อยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2555, หน้า 39) ได้ให้ความหมายของสังคหวัตถุ 4 คือ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน และประสานหมู่ชนไว้สามัคคี ได้แก่ (1) ทานให้ปัน คือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ และศิลปวิทยา (2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือกล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือคำแสดงเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดเกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่กันถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (3) อตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา คือทำตัวให้เข้ากับทุกคนได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอกับต่อคนทั้งหลาย ไม่เอารัดเอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุข

ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต) (2554, หน้า 75) กล่าวว่า พระพุทธเจ้าทรงสอนหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ไว้เรียกว่า สัคหวัตถุ หมายถึง วิธีผูกใจคน พระองค์ตรัสว่า รถม้าแล่นไปเพราะมีลิมสลักคอยตรึงส่วนประกอบต่างๆ ของรถม้าเข้าด้วยกัน ฉะนั้น คนในสังคมก็ฉันทัน คือร่วมกันเป็นกลุ่มหรือองค์กรได้ก็เพราะลิมสลักทำหน้าที่เป็นกาวใจเชื่อมประสานคนทั้งหลายเข้าด้วยกัน ลิมสลักดังกล่าวนี้คือสังคหวัตถุ สังคหวัตถุ มาจากคำว่า สังคหผละ แปลว่า กำลังแห่งการสังเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์ซึ่งเป็นธรรมสำคัญมากสำหรับผู้บริหารทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ถ้านักบริหารบกพร่องเรื่องมนุษยสัมพันธ์ก็จะมีคนมาช่วยทำงาน เมื่อไม่มีใครช่วยทำงานเขาก็เป็นนักบริหารไม่ได้ นักบริหารสามารถผูกใจเพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ได้

7.3 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักผละ 4 จากการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักผละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี อยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับ พันธ์ หันนาคินทร์ (2524, หน้า 62)กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนได้แก่ (1)งานด้านเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ การจัดหาครูมาสอน การมอบหมายงานต่างๆ การสร้างขวัญและกำลังใจ การพัฒนาตัวครู การนิเทศ การพิจารณาความดีความชอบ (2)งานด้านเกี่ยวกับตัวนักเรียน ได้แก่ การแบ่งกลุ่มนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนทางวิชาการ การบริการต่างๆ การสอนซ่อมเสริม การติดต่อผู้ปกครอง (3) งานด้านการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน ได้แก่ การใช้หลักสูตร และประเมินผลนักเรียนและอื่นๆ เป็นต้น (4) งานด้านจัดหาเครื่องอุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ การจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ จัดหาเจ้าหน้าที่เพื่อบริการด้านนี้แก่ครู การสร้างมาตรการเก็บรักษาและการนำไปใช้ให้เกิดผล (5)งานด้านเกี่ยวกับบุคลากรการสอน เช่น การทำทะเบียนประวัติ และระเบียบเกี่ยวกับตัวครู สอดคล้องกับ กิติมาปริดีติลล (2532, หน้า 47) ได้ให้ความสำคัญไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ ทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ เพราะหน้าที่ของโรงเรียนทุกแห่ง คือ การให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ผู้เรียน โดยมีผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ มีการทำงานร่วมกับครู ให้คำแนะนำและประสานงาน ให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

7.4 ด้านการบริหารงานบุคลากรตามหลักผละ 4 จากการศึกษา พบว่าโดย ภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักผละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี อยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 9 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย หิรัญโต (2531, หน้า 2) กล่าวว่า “การบริหารงานบุคคล เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับตัวบุคคลในองค์การใด

องค์การหนึ่ง นับตั้งแต่การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การโอนการย้าย การฝึกอบรม การพิจารณาตามความต้องการ การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การปกครองบังคับบัญชา การดำเนินการทางวินัย การพ้นจากงาน และการจ่ายบำเหน็จบำนาญเมื่อออกจากงาน”

7.5 ด้านการบริหารงานการเงินตามหลักผล 4 จากการศึกษา พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักผล 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี อยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อำนวย พลรักษา(2556, หน้า 36) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ นับเป็นการกิจอย่างหนึ่งของผู้บริหารเพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและสนับสนุนงานด้านอื่นๆ ของสถานศึกษา และการจะบริหารงบประมาณให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารงานอย่างเต็มที่

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

8.1.1 ควรนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการปฏิบัติงาน พัฒนาการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยเฉพาะส่งเสริมด้านการบริหารงานวิชาการที่มีระดับการปฏิบัติที่อยู่ในระดับมากอยู่แล้วเป็นจุดเด่นของศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีและควรมีการพัฒนาด้านการบริหารงานนโยบายและแผนการบริหารจัดการตามหลักผล 4

8.1.2 ควรนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนให้สอดคล้องกับแนวการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานีมุ่งสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนได้อย่างแท้จริง

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 กระทรวงวัฒนธรรม ควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่บุคลากรในการบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

8.2.2 กระทรวงวัฒนธรรม ควรสนับสนุนงบประมาณให้แก่สถานศึกษาให้มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

- กิติมา ปรีดีดีลก. (2532). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : อักษรภาพิพัฒนาจำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- พนัส หันนาคินทร์. (2524). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2554). **พุทธวิธีบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2555). **ธรรมนุญชีวิต**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ awakebooks.
- _____. (2558). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผลิธัมม์.
- พระมหาศรีธัญญา อุทวยโร (ปิ่นอำคา). (2560). **ภาวะผู้นำตามหลักพละ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรมนี (ประยูรท์ ปยุตฺโต). (2530). **สถาบันสงฆ์ในสังคมไทย. หนังสือชุดหลักธรรมเฉลิมพระเกียรติเล่ม 53/60**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2546). **วิธีการเรียนรู้ : คุณลักษณะที่คาดหวังในช่วงวัย**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อำนวยการพลรักษา. (2556). **ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุทัย หิรัญโต. (2531). **หลักการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

The Participative Management of Basic Education School Board and Parent
Network Board in Bantalingchun, Sukhothai Primary Education
Service Area Office 1

เกรียงศักดิ์ พุ่มไม้¹, ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม^{1,2}, รศ.ดร.ประภาพรรณ รักเลี้ยง³,
Kreangsak Poommai, Asst. Prof. Dr.Sitachai Sriudom, Assos. Prof. Dr.Prapapan Rukliang,
ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ^{1,2}, ผศ.ดร.ประวีติ ยงบุตร^{1,2}, พริมรฎา สุขคำภา⁴
Asst. Prof. Dr.Manop Ketmek, Asst. Prof. Dr.Prawat Yongbut, Primrada Sukkumpa
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน
วิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป กลุ่ม
ตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนบ้าน
ตลิ่งชันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ
เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้อง
(0.67-1) และมีค่าคุณภาพความเชื่อมั่นที่ $\alpha=0.888$ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนน
เฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก

¹ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

² ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

³ ฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

⁴ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : 1. การมีส่วนร่วม 2. การจัดการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง 4. โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน

ABSTRACT

The objective of this research was to study The Participation for Management of Basic Education School Board and Parent Network in Bantalingchun School under Sukhothai Primary Education Service Area Office 1 In 4 group, such as the academies administration, The personal administration, The budget administration and the general administration. The sample were 97 persons. The 5 rating scale was used as a research instrument (IOC=0.67-1, $\alpha=0.888$) The obtained data were questionnaire statistically analyzed and presented in terms of sample mean and standard deviation. The research results were found that the overall aspect of the participation for management were in the moderate level. The personal administration was in the high level. The general administration was in the high level. The academies administration was in the moderate level and the budget administration was in the moderate level.

Keywords : 1. Participative Management 2. Basic Education School Board 3. Parent Network Board 4. Banlalingchun School

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แนวทางการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาเพื่อกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ตามมาตรา 34 กำหนดไว้ว่า คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบายแผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติการสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2548, หน้า 2)

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องทำหน้าที่แทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยควรจะต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่เกิด ประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนซึ่งเป็นลูกหลานของชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องทำงาน ร่วมกับผู้บริหารและคณะครูโดยตระหนักถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน จึงอาศัยกระบวนการทำงานที่ เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและความโปร่งใสตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนของการจัด การศึกษาแต่สภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากอดีตถึงปัจจุบัน คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความชัดเจนเรื่องบทบาทหน้าที่ของตนเอง ส่วนมากได้รับการร้องขอ จากสถานศึกษามากกว่าได้รับการคัดสรรจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง จนทำให้ขาดความ กระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ขาดทักษะในการปฏิบัติงานร่วมกัน ส่วนมากยังคิดว่าการจัด การศึกษานั้นเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือผู้ ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษาและมีภาระงานมาก โดยไม่มีเวลาร่วมประชุม ทำให้ขาดความ พร้อมเพรียงและมีปัญหาอีกมาก (กระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษา, 2553, หน้า 21-22)

ดังนั้นการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาในการปฏิรูประบบ บริหารนั้น ครู ผู้ปกครองและชุมชน ได้มีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้มากที่สุดซึ่งเป็น แนวคิดในการบริหารในลักษณะที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นศูนย์กลางของการบริหารการศึกษา โดยตรง เป็นแนวคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการเงิน ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ และให้มีการบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีความเชื่อว่าการ ตัดสินใจที่ดีที่สุดเกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดและมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน มากที่สุด

จากการขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในปีงบประมาณ 2550 ที่ให้มีการเร่งรัด ปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ การจัดการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษา และท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และท้องถิ่นที่มี เป้าหมายให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาได้สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัด การศึกษา แนวการบริหารเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของโรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงานซึ่งเป็นยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา โดย สถานศึกษาต้องปรับการบริหารให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบโรงเรียน (Whole School

Approach) ซึ่งต้องมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจากการศึกษารายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558)ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โรงเรียนตลิ่งชัน พ.ศ. 2558 พบว่า ด้านการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้เสนอแนะไว้ดังนี้¹⁾ สถานศึกษาควรมีการประสานกับคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานองค์กรในท้องถิ่นและศิษย์เก่า ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มากขึ้น และ 2) สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง ศิษย์เก่าและหน่วยงานองค์กรในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น จากการศึกษาพิจารณาข้อเสนอแนะของ สมศ.การมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง หน่วยงานองค์กรในท้องถิ่นและศิษย์เก่า ยังมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ค่อนข้างน้อย ก่อให้เกิดปัญหาขาดความร่วมมือระหว่างชุมชนและโรงเรียน ทำให้การดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนไม่ได้รับความช่วยเหลือเท่าที่ควร จึงเป็นเหตุให้การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องต่อความต้องการของชุมชน รวมทั้งชุมชนก็ไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน จากสภาพปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยมาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสถานศึกษา เพื่อประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษา และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุโขทัย เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 โรงเรียนได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

3.2 ได้ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อที่จะนำมาพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนต่อไป

3.3 เป็นแนวทางและข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำมาพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตอำเภอบ้านด่านลานหอยและโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน ตำบลตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 รวมทั้งสิ้น 125 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน ตำบลรวมตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปการกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Crecy and Morgan (1970, p. 607) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 97 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามครอบคลุมในงานบริหารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ตามแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน ตำบลรวมตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire)

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

4.3.1 ผู้ศึกษานำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3.2 ผู้ศึกษาประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อนำแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง

4.3.3 ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง ได้รับแบบสอบถามคืนครบทุกชุด จำนวน 97 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4.3.4 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด

4.3.5 นำข้อมูลที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูล

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแยกวิเคราะห์ ดังนี้

4.4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์

4.4.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์และครบถ้วนถูกต้องแล้วนำมาแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและวุฒิการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครองของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยเรียงลำดับจาก มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครอง ทั้ง 4 ด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553, หน้า 209)

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครอง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเป็นการ
วิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลที่รวบรวมมาแล้วบรรยาย

5. ผลการวิจัย

5.1 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ
กรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการวิเคราะห์พบว่า ด้านที่
มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป
อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการบริหารงบประมาณอยู่
ในระดับปานกลาง

5.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัญหาและข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

คนที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1	มีภาระหน้าที่ค่อนข้างมาก ทำให้มีส่วนร่วมกับ ทางโรงเรียนน้อย	-
2	ทางโรงเรียนจัดการประชุมก็ตรงกับวันที่ต้อง ไปทำงาน จึงไม่มีเวลาร่วมประชุมได้	น่าจะจัดตอนกลางคืน
3	-	อยากให้ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมที่ทำให้ คณะกรรมการและผู้ปกครองได้มีส่วน ร่วมกับทางโรงเรียนให้มากกว่านี้ นอกจาก การประชุมเท่านั้น
4	ไม่มีความเข้าใจว่าบทบาทของกรรมการ สถานศึกษามีอะไรบ้าง	-

คนที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
5	ขาดงบประมาณสนับสนุนการทำงานของกรรมการ	-
6	ยังมีความเข้าใจบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาค่อนข้างน้อย	-
7	ไม่ค่อยมีความเข้าใจบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาเท่าที่ควร	-
8	มีภาระงานเกี่ยวกับอาชีพมาก ไม่ค่อยมีเวลา	ควรจัดประชุมตอนกลางคืน
9	ไม่มีงบประมาณตอบแทนให้กับคณะกรรมการเช่นเบี้ยประชุม	-
10	-	ควรจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองให้มากกว่าที่เป็นอยู่
11	ไม่รู้ว่ากรรมการสถานศึกษาควรทำอะไรบ้างไม่เข้าใจบทบาทของกรรมการ	-
12	กรรมการขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	-
13	ไม่มีค่าตอบแทนให้กับคณะกรรมการ	ควรมีงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
14	ไม่มีงบประมาณสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษาเลย	-
15	โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	-
16	ไม่ค่อยมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ	-
17	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สามารถเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนทุก	-

คนที่	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
	ครึ่งเพราะติดธุระหรือภารกิจอื่น	
18	คณะกรรมการสถานศึกษาขาดการประสานงานหรือติดต่อซึ่งกันและกันทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	-
19	-	ควรมีการจัดกิจกรรมให้คณะกรรมการได้มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

6.1 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ค่อยมีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมเพราะมีภาระงานค่อนข้างมากรวมทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเอง สอดคล้องกับวัลลภ บุญกิตติเจริญ (2547) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดจังหวัดฉะเชิงเทรา 4 งาน ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษา มีภาระหน้าที่อื่นซึ่งอาจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ภาระหน้าที่งานประจำ และไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา เช่นเดียวกับ ทักษิณ แสนอิสระ (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ต่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในจังหวัดฉะเชิงเทราผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารงานในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

6.1.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการประชุม

คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง เพราะภารกิจส่วนตัวของ คณะกรรมการสถานศึกษาเอง รวมทั้งยังไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และในด้านอื่นๆเท่าที่ควรจึงส่งผลให้ด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สุรัชย์ ภิญญิต (2547) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1 ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านงานวิชาการ อยู่ในระดับ ปานกลาง

6.1.2 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากว่าคณะกรรมการสถานศึกษาเห็นความสำคัญของ บุคลากรในสถานศึกษา บุคลากรเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานต่างๆ ของโรงเรียนสำเร็จ ไปด้วยดี มีความรู้ความสามารถและเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐพงษ์ กิติทรัพย์กาญจนา (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ใน ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารทั่วไป พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่าย ผู้ปกครองของโรงเรียนตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 อยู่ใน ระดับมาก เป็นเพราะทางโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ร่วมกับชุมชนค่อนข้างดี พร้อมทั้ง ในเขตชุมชนมีแหล่งเรียนรู้มากมายและโรงเรียนได้นำนักเรียนไปศึกษาบ่อยครั้ง ทำให้คณะกรรมการ สถานศึกษาและเครือข่ายผู้ปกครองให้การส่งเสริม สนับสนุน แหล่งเรียนรู้ ทำให้สามารถรับรู้ข่าวสาร ต่างๆจากทางโรงเรียนเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญาพร อนันตกุล (2547) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่าด้านการบริหารทั่วไป คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระดับมาก

6.1.3 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะว่า ด้านงบประมาณคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองแทบจะไม่มีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการให้ความ เห็นชอบ การเป็นกรรมการตรวจสอบ การกำหนดนโยบายต่างๆเกี่ยวกับงบประมาณ ขาดการร่วม

ประชุมวางแผนกำหนดแนวทางในการแสวงหาเงินทุนให้แก่ทางโรงเรียน รวมทั้งไม่ค่อยส่วนร่วมกับทางโรงเรียน ทำให้ด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย นกเผือก.(2554) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย ในด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง

6.2 จากการสรุปปัญหาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนบ้านตลิ่งชัน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) กรรมการขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การประกอบอาชีพของกรรมการทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุมในฐานะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขาดการประสานงาน หรือติดต่องซึ่งกันและกันทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญาพร อนันตกุล(2547, หน้า 121)ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เอกชน จังหวัดชลบุรี พบว่า กรรมการสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ รวมทั้งยังขาดงบประมาณในการสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ที่สรุปไว้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความชัดเจนเรื่องบทบาทหน้าที่ ว่าตนเองจะทำอะไร ทำอย่างไร และทำเพื่ออะไร นอกจากนี้กรรมการสถานศึกษาแต่ละคนมีภาระงานมาก การประชุมจึงขาดความต่อเนื่อง และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ให้คณะกรรมการได้มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นนอกจากการประชุมนอกจากนี้แล้วควรมีการจัดประชุมตอนกลางคืนและควรมีงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่คณะกรรมการสถานศึกษาและเครือข่ายผู้ปกครองส่วนใหญ่ของโรงเรียนประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำให้ตอนกลางวันไม่มีเวลว่าง สอดคล้องกับ ทักษิณ แสนอิสระ (2548) ที่ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ควรมีการกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ รวมทั้งการประชุม อบรม สัมมนาให้มากยิ่งขึ้น

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้

7.1.1 โรงเรียนควรนำมาผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาปรับปรุงและพัฒนางานทั้ง 4 ด้านของโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครองได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมให้

มากกว่าเดิม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

7.1.2 โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครองให้ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของการจัดการศึกษาโดยการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและด้วยวิธีการที่หลากหลาย

7.1.3 ควรจัดกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครอง รวมทั้งชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เพราะการประชุมเพียงอย่างเดียวอาจไม่ครอบคลุม และข้อมูลที่ได้อาจไม่ตรงตามความเป็นจริงเพราะอาจเกิดจากความอคติได้

7.1.4. ควรมีการพิจารณามอบค่าตอบแทนเช่น เบี้ยประชุม ให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาและเครือข่ายผู้ปกครองตามความเหมาะสม เพราะการมาร่วมประชุมทุกครั้ง อาจทำให้คณะกรรมการหลายท่านต้องเสียสละเวลาและรายได้ไป

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ต่อไป

7.2.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านตลิ่งชันแล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกัน

7.2.3 ควรมีการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องทุกปี เพราะจะได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและเครือข่ายผู้ปกครอง และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้และพัฒนาโรงเรียนต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการกรมสามัญศึกษา. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 3). กรุงเทพมหานคร : ศุภสภาลาดพร้าว.

ณัฐพงษ์ กิติทรัพย์กาญจนนา. (2551). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

- ธัญญาพร อนันตกุล. (2547). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี.** วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วัลลภ บุญกิตติเจริญ. (2547). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดจังหวัดฉะเชิงเทรา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2548). **กฎหมายครูและบุคลากรทางการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : สุตรไพศาล.
- สุรชัย ภิญโญชีพ. (2547). **ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ.
- อุทัย นกเผือก.(2554). **แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- Crecy and Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research activities Educational and psychological Measurement. 30(3). 607.

การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนพระกุมารจังหวัดร้อยเอ็ด
Development in Activities Boosting Pupils' Disciplines of
Roi Et Jesus School, Roi Et Province

ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์¹, วสันต์ ใจวัง, อิศเรศ จิณฤทธิ์²,

Dr.Charungphorn Klangburum, Wasan Jaiwang, Issares Jinnarith,

ศุภลสิทธิ์ ลินทมาตย์³, จักรพงศ์ ชลเทพ⁴, วรารัตน์ แยมยิม⁵

SuppasitRintamat, JakapongChollatap, WararatYamyim

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนพระกุมารจังหวัดร้อยเอ็ด และเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งดำเนินการเป็น 2 วงรอบ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบสำรวจนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิดวินัย แบบสังเกตพฤติกรรมส่งเสริมความมีวินัยของนักเรียนแบบบันทึกประจำวันเพื่อสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาตรวจสอบหาความเที่ยงตรง แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบบพรรณนาวิเคราะห์และค่าสถิติร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการพัฒนา นักเรียนไม่ตรงเวลาในการมาโรงเรียน การเข้าชั้นเรียน การส่งงานตามกำหนด แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ไม่รับผิดชอบการทำความสะดวกในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน ซึ่งมีนักเรียนจำนวนมากที่มีพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบจากนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 317 คน ความคิดเห็นของบุคลากรทุกฝ่าย พบว่า

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด

³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด

⁴มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด

⁵มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตร้อยเอ็ด

นักเรียนมีวินัยและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นโดยมาโรงเรียนทันเวลา ส่งงานตรงต่อเวลา แต่ยังมีปัญหาในด้านความสะอาด ยังมีนักเรียนอีกบางส่วนที่ยังไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการประพฤติตนให้อยู่ในระเบียบของทางโรงเรียนจึงได้จัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาในวงรอบที่ 2 โดยได้กำหนดกิจกรรม 2 กิจกรรม คือกิจกรรมการจัดสัปดาห์แห่งความสะอาดของการแต่งกาย และความสะอาดของห้องเรียน และกิจกรรมการจัดประกวดเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งเมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมแล้วผลปรากฏว่า นักเรียนมีการพัฒนาวินัยด้านการรักษาความสะอาดดีขึ้นอย่างมาก คือ นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดของร่างกายและชุดนักเรียน รู้จักรักษาความสะอาดของห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม ตลอดจนบริเวณโรงเรียน โดยการไม่ทิ้งเศษกระดาษลงพื้นที่ และยังช่วยกันทำความสะอาดเขตพื้นที่รับผิดชอบด้วยความสามัคคี และตระหนักในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยจิตสำนึกของตนเอง ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมาโรงเรียนตรงเวลาเพื่อมาทำความสะอาดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

คำสำคัญ : 1. การพัฒนา 2. การดำเนินงาน 3. การส่งเสริม 4. วินัย 5. นักเรียน

ABSTRACT

This research's objective was to study guidelines on development in activities boosting pupils' disciplines of Roi Et Jesus School, Roi Et province and the application of research findings to use as the guidelines of school development. The operational research method was employed, and conducted into two spirals, which each of them was comprised of: planning, action, observation and reflection. The sampling groups participating in the research were the first group with 42 pupils of Prathom 4, and the second one with administrators, designating teachers, and heads of a specific affair, constituting 8 personnel in all. Tools employed for collecting data were: questionnaires for all participants of the two groups, forms for observing pupils' behaviors on lax discipline of punctuality and cleanliness, those for the same for boosting their self-disciplines, and daily notes to individually observe their behaviours. Subsequently, data were collected and checked for validity and results presented through the descriptive analysis.

The study's results were found that pupils with lax disciplines of punctuality were 81 pupils; accounting for 28.32%, and those with lax disciplines of cleanliness were 73 pupils; accounting for 25.25, thereby triggering teaching management. As a result, meetings were held and attended by administrators, teachers and heads of a

specific affair to find guidelines for boosting pupils' disciplines in 1st spiral by arranging three activities: preliminary brief by the teacher on daily duty after the session of national anthem, addition of supplementary contents in various lessons at every level, and division of each responsible zones for them. Development results in the first spiral were found that their disciplines and behaviors were more improved; they punctually came to school and submitted their assigned work on time. But problems of cleanliness still existed; some of students did not realize and saw the importance of adjusting their behaviors to maintain school regulations. Thus, two activities of 2nd spiral were held for tackling the remaining problems by holding the campaign called 'the week of cleanliness of their clothes and classroom,' and division of zones for keeping them clean. In a consequence, results were found that pupils' disciplines were considerably developed; they knew how to keep their bodies, school uniforms, toilets, and classrooms clean including not leaving pieces of paper on the ground of the school compound. Still, they helped clean their zones in harmony and realized their activities with self-awareness, resulting in encouraging them to come to school on time in order to clean their responsible zones to win the first prize.

Keywords : 1. Development 2. Activities 3. Boosting 4. Disciplines 5. Pupils

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการศึกษาของชาติ เพราะการศึกษาทำให้คนรู้เท่าทันอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยีและอื่นๆ ในโลกยุค การสื่อสารไร้พรมแดนก่อให้เกิดการแข่งขันกัน การผสมผสานกลมกลืนกันทางวัฒนธรรม การเรียนรู้ และการเลียนแบบในด้านความคิด ความเชื่อ พฤติกรรมซึ่งกันและกันดังมีผู้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมไม่ว่าจะเป็นลักษณะใดก็ตามย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความประพฤติและแบบแผนวิถีชีวิตของบุคคล สำหรับคนไทยก็เช่นกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวไม่ทันต่อความทันสมัยของวัตถุ ความล้าหลังหรือล่มสลายของสถาบันต่างๆ ทางสังคมไทยในด้านคุณธรรมจึงปรากฏให้เห็น สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่เริ่มขาดระเบียบวินัยทั้งในครอบครัว ชุมชน รวมถึงบุคคลโดยรวมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน ซึ่งมีแนวโน้มจะประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ไม่

เหมาะสมทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจำเป็นต้องรณรงค์ป้องกันแก้ไขปัญหาคือ ช่วยเหลือนักเรียนเหล่านั้นให้มีความประพฤติไปในทางที่เหมาะสม สร้างความเจริญงอกงามทางปัญญา ความคิด จิตใจ และคุณธรรม ให้เป็นอนาคตที่แจ่มใสของชาติ เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของสังคม

พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก ในระบบการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข การปรับตัวที่ไม่เหมาะสมอื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคลากรครูในโรงเรียนจะต้องร่วมกันพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวัง หากการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานประสบความล้มเหลวหรือมีข้อบกพร่องต่างๆ ย่อมส่งผลเสียสะท้อนไปสู่ส่วนอื่นๆ ของระบบการศึกษาของชาติ และแน่นอนที่สุดย่อมทำให้เป้าหมายของการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศได้รับการกระทบกระเทือนไปด้วย โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด ซึ่งได้จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาของชาติ พบว่ายังมีนักเรียนที่บกพร่องในเรื่องระเบียบวินัยด้านการแต่งกายและด้านการมาโรงเรียนปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อด้านระเบียบวินัยของโรงเรียนเป็นอย่างมาก

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยและเอกสารต่างๆ พบว่ายังไม่มีผู้ใดวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยของนักเรียนอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยของนักเรียนโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาว่ามีสาเหตุหรือปัจจัยอะไรบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหา และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหายังไง เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยของนักเรียนโรงเรียนพระกุมารจังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.2 เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยของนักเรียนโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 เพื่อให้ให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีระเบียบวินัยในเรื่องการแต่งกาย และเรื่องการมาโรงเรียนของนักเรียน
- 3.2 เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียน โรงเรียนพระกุมารจังหวัดร้อยเอ็ด และเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งดำเนินการเป็น 2 วงรอบ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิวนัย แบบสังเกตพฤติกรรมการส่งเสริมความมีวินัยของนักเรียน แบบบันทึกประจำวันเพื่อสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาตรวจสอบหาความเที่ยงตรง แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์และค่าสถิติร้อยละ

5. ผลการวิจัย

การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียน โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยเสนอผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียน ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด จากการประชุมระดมความคิดเห็นของคณะครู ประกอบกับการรายงานของครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 317 คน แต่มีผู้กระทำความผิดด้านระเบียบวินัยจำนวน 123 คน แยกเป็นผู้กระทำความผิดด้านการแต่งกายจำนวน 82 คน ด้านการมาโรงเรียน 41 คน ซึ่งปัญหาดังกล่าวต้องเร่งแก้ไขและพัฒนาทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการมาโรงเรียน และด้านการแต่งกาย เพราะปัญหาดังกล่าวส่งผลไปยังคุณภาพของการจัดการศึกษาของโรงเรียน และยังส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5.2 การวางแผน ผู้วิจัยได้เสนอปัญหาที่ได้จากการประชุมระดมความคิดเห็นของคณะครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียน กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา คือ 1)การประชุมเชิงวิชาการ 2)การอบรมนักเรียน 3)กิจกรรมและมาตรการส่งเสริมวินัย 4)การนิเทศ

5.3 การลงมือปฏิบัติ จากปัญหาสำคัญดังกล่าว กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จึงร่วมกันวางแผนเพื่อดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อทำการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด จำนวน 123 คน จากนักเรียนทั้งหมดจำนวน

317 คน โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา ดังนี้ 1) การประชุมเชิงวิชาการ 2) การอบรมนักเรียน
3) การจัดกิจกรรมและมาตรการส่งเสริมระเบียบวินัย 4) การนิเทศ

5.4 การสะท้อนผลการพัฒนา (Reflection on Action Research)

ผลจากศึกษาพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด ปรากฏผลดังนี้

5.4.1 ด้านการมาโรงเรียนของนักเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่ มาโรงเรียนแต่เช้าและร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงมากขึ้น ไม่ต้องให้ครู
เวรประจำวันต้องมาคอยบันทึกชื่อนักเรียนที่มาสายเป็นเวลานานเหมือนเช่นเคย หรือไม่ต้องให้ครูเวร
และสรวัดร่นนักเรียนไปเรียกให้เข้าโรงเรียนจากร้านขายขนมหน้าโรงเรียน นับว่าเป็นการพัฒนา
ตนเองให้เป็นบุคคลที่ตรงต่อเวลามากขึ้น ซึ่งพบว่ก่อนการพัฒนามีปัญหาด้านการมาโรงเรียนจำนวน
41 คน หลังการพัฒนาดลดลงจำนวน 32 คน คงเหลือที่ยังมีปัญหาด้านการมาโรงเรียนจำนวน 9
คน ที่จะต้องติดตามดูแลอีกต่อไป แต่มีข้อสังเกตว่าจะมีปริมาณจำนวนนักเรียนที่เข้าแถวหน้าเสา
ธงมากขึ้น ดังข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกต

5.4.2 ด้านการแต่งกายของนักเรียน

ด้านการแต่งกาย พบว่านักเรียนมีความรับผิดชอบในตนเอง แต่งกายถูกต้องตาม
ระเบียบของโรงเรียนมากขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่สวมเสื้อที่ปกชื่อ นามสกุล และปักอักษรย่อชื่อ
โรงเรียนของโรงเรียนมาโรงเรียนทุกวัน และสวมเสื้อที่สะอาด ไม่เหมือนเมื่อก่อนที่ชอบทำให้เสื้อ
นักเรียนสกปรก เนื่องจากเล่นกันกับเพื่อนในตอนเช้าก่อนการเข้าแถวหน้าเสาธง แต่บางวันมี
นักเรียนส่วนหนึ่งซึ่งก็มีจำนวนไม่มากที่สวมเสื้อไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนมาโรงเรียน เช่น
สวมเสื้อที่ไม่ใช่เสื้อของตนเอง แต่เป็นเสื้อของพี่หรือน้องของตนเองมาโรงเรียน เป็นต้น การสวมใส่
รองเท้า ถุงเท้า ของนักเรียนถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนดไว้ แต่ก็มีบางวันที่พบนักเรียน
สวมใส่รองเท้า ถุงเท้าที่ไม่ถูกระเบียบมาโรงเรียน ซึ่งมีเป็นส่วนน้อยมาก เช่น การสวมรองเท้าที่มี
ลวดลาย ไม่ใช่สีขาวล้วนที่ทางโรงเรียนกำหนด เป็นต้น นักเรียนทั้งชายและหญิงทุกคน มีทรงผมที่
ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนก่อนการพัฒนา มีนักเรียนที่มีปัญหาด้านการแต่งกายจำนวน 82 คน
หลังการพัฒนาดลดลง จำนวน 75 คน คงเหลือที่มีปัญหาด้านการแต่งกายจำนวน 7 คน ที่จะต้อง
พัฒนาต่อไป

จากการสะท้อนผลการพัฒนา กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา
การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด พบว่า มีปัญหาที่ต้อง
นำไปแก้ไขและติดตาม ดูแลอย่างใกล้ชิดต่อไป ในด้านการมาโรงเรียนของนักเรียน นักเรียนส่วน
ใหญ่ดีขึ้นมาก แต่มีบางส่วนซึ่งยังไม่สามารถแก้ไขได้ และบางส่วนมีแนวโน้มว่าจะกลับมาเป็น
เหมือนเดิมอีก จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาต่อไป และด้านการแต่งกาย นักเรียนแต่งกายตาม

ระเบียบของโรงเรียน มีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดีขึ้น แต่มีจุดอ่อนคือ นักเรียนอาจกลับมาแต่งกายที่ผิดระเบียบได้ เพราะ มันง่ายต่อการปฏิบัติ เช่น เหยียบส้นรองเท้า ปล่อยเสื้อออกนอกกางเกงและกระโปรง เป็นต้น

6. สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียน โรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 ด้านการมาโรงเรียนของนักเรียน ดำเนินการโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในการอบรมนักเรียน ซึ่งจะมีครูหัวหน้าสายชั้น ครูประจำชั้นแบ่งหน้าที่กันในการอบรม พร้อมแจ้งผลการตรวจสอบ การมาโรงเรียนให้นักเรียนทราบ ด้านการจัดกิจกรรมและมาตรการส่งเสริมวินัยนักเรียน ให้ครูประจำชั้นหรือนักเรียนที่ได้รับมอบหมาย ตรวจสอบการเข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง ซึ่งก็คือสารวัตรนักเรียน โดยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หากพบว่าไม่เข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ก็จะเชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาต่อไป ในกรณีที่เชิญผู้ปกครองมาพบแล้ว ไม่มาพบหรือมาพบ แต่ปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข ก็จะมอบหมายให้ครูประจำชั้นติดตามนักเรียนเป็นรายบุคคลไป จากการดำเนินการดังกล่าวพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มาโรงเรียนแต่เช้าและร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงมากขึ้น ไม่ต้องรอให้ครูเวรประจำวันไปเรียกให้เข้าโรงเรียนตามร้านขายขนมบริเวณหน้าโรงเรียน ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ตรงต่อเวลามากขึ้น แต่ก็ยังมีนักเรียนบางกลุ่ม ที่ยังต้องกำกับดูแลอีกต่อไป สังเกตเห็นว่าเวลาเข้าแถวจะมีปริมาณนักเรียนมากขึ้น สรุปว่านักเรียนส่วนใหญ่ดีขึ้นมาก แต่มีบางส่วนซึ่งยังไม่สามารถแก้ไขได้ และบางส่วนมีแนวโน้มว่าจะกลับมาเป็นเหมือนเดิมอีก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ปัญหาต่อไป โดยก่อนพัฒนา พบว่า มีผู้กระทำผิดวินัยด้านการมาโรงเรียน จำนวน 41 คน หลังการพัฒนาลดลง 32 คน คงเหลือต้องพัฒนาต่อไป 9 คนครูเวรประจำวันและครูประจำชั้น ได้สร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการเข้าแถวหน้าเสาธง มีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ในการอบรมนักเรียนบางครั้งก็เชิญบุคคลภายนอก เช่น ตำรวจ พยาบาล พระภิกษุสงฆ์ มาเป็นวิทยากรให้ข้อคิดให้ความรู้ ปลูกจิตสำนึก เป็นผลให้นักเรียนมาเข้าแถวหน้าเสาธงเพิ่มขึ้นอย่างเป็นที่พอใจ

6.2 ด้านการแต่งกายของนักเรียน ดำเนินการโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในการอบรมนักเรียน ซึ่งจะมีครูหัวหน้าสายชั้น ครูประจำชั้นแบ่งหน้าที่กันในการอบรม พร้อมตรวจการแต่งกาย หากไม่เรียบร้อยต้องแก้ไขทันที ด้านการจัดกิจกรรมและมาตรการส่งเสริมวินัยนักเรียน เมื่อนักเรียนเข้ามาในบริเวณโรงเรียน ครูเวรประจำวันปฏิบัติหน้าที่ที่ประตูโรงเรียน จะตรวจการแต่งกายของนักเรียนให้

เรียบร้อย หากพบข้อบกพร่องต้องแก้ไขทันที นอกจากนี้ยังได้มีสร้างขวัญกำลังใจให้กับนักเรียน โดยการมอบเกียรติบัตรนักเรียนต้นแบบการแต่งกาย ให้นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการแต่งกาย จากการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบในตนเอง แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนมากขึ้น แต่บางวันมีนักเรียนส่วนหนึ่งซึ่งไม่มีก็คนสวมเสื้อไม่ถูกระเบียบมาโรงเรียน นักเรียนส่วนมาก สวมใส่กางเกง กระโปรง ที่มีสีและแบบถูกต้อง การสวมใส่รองเท้า ถุงเท้า ของ นักเรียนถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนดไว้ แต่ก็มีบางวันที่พบนักเรียนสวมใส่รองเท้า ถุงเท้า ที่ไม่ถูกระเบียบมาโรงเรียน ซึ่งมีเป็นส่วนน้อยมาก นักเรียนทุกคนตัดผมสั้น และมีทรงผมที่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน สรุปผลด้านการแต่งกายของนักเรียน มีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดีขึ้น แต่มีจุดอ่อนคือ นักเรียนอาจกลับมาแต่งกายที่ผิดระเบียบได้เพราะง่ายต่อการปฏิบัติ เช่น เหยียบส้นรองเท้า การเปลี่ยนเสื้อกันใส่ ปลอกเสื้อนอกกางเกงและกระโปรง และทรงผมที่ผิดระเบียบของโรงเรียน โดยก่อนการพัฒนา พบว่า มีผู้กระทำผิดวินัยด้านการแต่งกายจำนวน 82 คน หลังการพัฒนาดลดลงจำนวน 75 คน คงเหลือที่ต้องพัฒนาต่อไปจำนวน 7 คน ครูเวรประจำวันเริ่มตรวจการแต่งกายตั้งแต่อย่างก้าวเข้ามาในโรงเรียน ช่วยกันปรับปรุงแก้ไขการแต่งกายของนักเรียนให้ถูกต้อง ครูผู้สอนประจำวิชาวิชาก่อนเริ่มสอน ต้องมีการสอดแทรกความรู้เรื่องวินัยด้านการแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน ในการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องเอาใจใส่ในการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่ถูกระเบียบอย่างต่อเนื่อง ฝ่ายปกครองมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียนต้นแบบ สรุปผลด้านการแต่งกายของนักเรียน นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน มีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดีขึ้น

สรุปผลการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียนโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด หลังการพัฒนาสิ้นสุดลง โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงวิชาการ การอบรมนักเรียน กิจกรรมและมาตรการส่งเสริมวินัย และการนิเทศ นักเรียนโรงเรียนพระกุมารร้อยเอ็ด มีการพัฒนาด้านวินัยในเรื่องของการมาโรงเรียนและการแต่งกายดีขึ้นอย่างเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งบรรลุเป้าหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้

7. เอกสารอ้างอิง

- เชาว์ มณีวงศ์. (ม.ป.ป.). การบริหารกิจกรรมนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ฐิระ ประवालพฤกษ์. (2538). การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถาบันราชภัฏ.
- ทวีศักดิ์ นุ่มฤทธิ์. (2542). การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดจากการเล่านิทานที่มีรูปแบบต่างๆ กันจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ประวิต เอราวรรณ์. (2546). การวิจัยปฏิบัติการ. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2542). ปฏิรูปการศึกษา- ยกเครื่องปัญหาทางรอดจากหายนะ. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ประหยัด ตีลั่น. (2542). พฤติกรรมการผิดระเบียบวินัยและแนวทางการแก้ไขของฝ่ายปกครอง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2541. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชิต ฤทธิจัญญ. (2537). เทคนิคการปกครองนักเรียน. สารพัฒนาหลักสูตร.
- พูลสวัสดิ์ นาคเสน. (2544). การปฏิบัติงานส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภิญโญ สาธร. (2517). หลักบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- รุจิร ภู่อาร. (ม.ป.ป). แบบเรียนแนวหน้า ชุดพัฒนากระบวนการหลักสูตรใหม่ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- เริงลักษณ์ โรจนพันธ์. (2539). หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. พิษณุโลก : แผนกเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สนอง เครือมาก. (2536). คู่มือสอบ : ปฏิบัติการ. นครสวรรค์ : เรือนดี.
- สมคิด บางโม. (2544). องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์.
- สมบูรณ์ สิงห์คำป่อง. (2542). ศึกษาปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนเอกชน สังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรไทย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2523). ข้อเสนอแนะในการเขียนรายงาน ภาคนิพนธ์และวิทยานิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมิต สัจฉกร. (2543). เทคนิคการประชุม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2526). หลักการนิเทศการสอน. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2534). คำโครงการคู่มือปลูกฝังและส่งเสริมคุณค่านิยม. กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยและวางแผน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรพล บุญมีทองอยู่. (2542). ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองในรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
THE SELF-DIRECTED LEARNING RESOURCES ON A COURSE OF THE ART
OF LIVING WITH THE PRINCIPLE OF SUFFICIENCY ECONOMY

กิตติพงษ์ พลทิพย์¹
Kittiphong Phontip

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองในรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการจัดการเรียนการสอนกระบวนทัศน์ใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการบูรณาการจัดการเรียนการสอนระหว่างการศึกษาแหล่งเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกแหล่งเรียนรู้ เลือกเวลาในการเรียนรู้ การเดินทางไปยังแหล่งเรียนรู้ การประสานงานแหล่งเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้จากการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับแหล่งเรียนรู้อีกด้วย

คำสำคัญ : การศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง, เศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

This article is intended to present the concept of the self-directed learning resources on a course of the art of living with the principle of sufficiency economy. The self-directed learning resources were the learning management on a new paradigm that emphasizes learner-centered. Those were integrating of educational resources and self-directed learning. The learner free to choose learning resources, select time to learn, trip to the resources, coordinating resources and learning style. The application on a course of the art of living with the principle of sufficiency economy, the satisfaction's learner at the highest level. Also, those were empowerment to learning resources.

Keywords : Self-directed learning resources, Sufficiency economy

¹ คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

1. บทนำ

การจัดการเรียนการสอนกระบวนทัศน์ใหม่ได้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น มีการจัดแหล่งเรียนรู้และการนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เข้าใจ สนุกสนาน กระตือรือร้นในการเรียนรู้ การศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีความรู้ที่หลากหลายตรงตามความต้องการ มีความสุขในการเรียนรู้ และอิสระในการเรียนรู้ เกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้มากขึ้น (ฉิรดา เวชญาลักษณ์, 2559, หน้า 2-3) หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560) คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ได้จัดการเรียนการสอนหมวดวิชาชีพศึกษาทั่วไป ในรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เขียนในฐานะผู้สอนรายวิชาดังกล่าวจึงได้นำแนวคิดการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชาและกระบวนการจัดการเรียนการสอนกระบวนทัศน์ใหม่โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการเรียนรู้ที่เน้นความเป็นอิสระส่วนบุคคล และความรับผิดชอบของตนเองในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ปิยะ ศักดิ์เจริญ, 2558, หน้า 10) สามารถสรุปแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

1. สาระสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

Brockett และ Hiemstra (1991, อ้างใน อมรรักษ์ สวนจุผล, 2558, หน้า 215) ได้สรุปสาระสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 8 ประการ ดังนี้

1.1 การนำตนเองเป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวบุคคลทุกคนและในสถานการณ์การเรียนรู้ทั้งหมดอาจจะมีระดับการชี้นำตนเองมากหรือน้อยที่แตกต่างกัน

1.2 ผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบเป็นหลักและเป็นผู้ที่ตัดสินใจจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ตั้งแต่การวางแผน เพื่อการนำไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผล

1.3 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอาจเกิดขึ้นได้ด้วยตัวเองตามลำพังหรือในกลุ่มผู้เรียนกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กที่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ร่วมกันก็ได้

1.4 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเน้นถึงความรับผิดชอบของบุคคลและเชื่อว่าศักยภาพของมนุษย์ไม่มีวันหมดลงจะต้องมีอยู่และสามารถพัฒนาต่อไป

1.5 ผู้เรียนจะต้องมีความเชื่อว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เช่น การจดจำได้เพิ่มขึ้น สนใจการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสนใจในวิชาการมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอน เป็นต้น ล้วนมาจากการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

1.6 กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีหลายรูปแบบ เช่น การอ่าน การอภิปราย การสืบสวน การสัมภาษณ์ การเข้าร่วมการศึกษา กลุ่มทัศนศึกษา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญ การใช้คอมพิวเตอร์ การเรียนด้วยตนเอง เป็นต้น

1.7 ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน เป็นผู้มีบทบาทต่อการประสบความสำเร็จในการเรียน มีบทบาทสำคัญที่ในการปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นแหล่งความรู้ที่จำเป็นและเชื่อถือได้ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้เรียน มีส่วนร่วมในการถ่ายโอนการเรียนรู้ การสอน และมีส่วนสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดแบบวิจารณ์

1.8 ผู้สอนจะต้องมีความเชื่อว่าการชี้นำตนเองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เป็นวิธีที่ผู้เรียนมีอิสระในการแก้ปัญหา สามารถชี้นำตนเองในการเรียนรู้ได้ หากผู้สอนให้ความไว้วางใจแก่ผู้เรียน ส่วนใหญ่จะเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และแสวงหาประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

Griffin (1983, อ้างใน ปิยะ ศักดิ์เจริญ, 2558, หน้า 11) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

- 2.1 รูปแบบการใช้สัญญาการเรียนรู้ (learning contract)
- 2.2 รูปแบบการใช้โครงการเรียนรู้ (learning project)
- 2.3 รูปแบบการใช้บทเรียนสำเร็จรูป (individualized program instruction)
- 2.4 รูปแบบที่ไม่ใช่การจัดการเรียนการสอนทั่วไป (nontraditional institutional)
- 2.5 รูปแบบการเรียนรู้ประสบการณ์ในชีวิต (experiential learning)

3. สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ชาวลิต ตนานนท์ชัย (2547, อ้างใน อมรรักษ์ สอนชุมพล, 2558, หน้า 215) ได้อธิบายถึงสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

3.1 การเสนอเนื้อหาที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการวิเคราะห์วิจัย เพื่อการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาอย่างเหมาะสม โดยควรคำนึงถึงประโยชน์และความสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของกลุ่มเป้าหมาย

3.2 การเสนอวิธีเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยคำนึงถึงสภาพของกลุ่มเป้าหมายทั้งเพศ วัย หรือภูมิหลังอื่นๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อลักษณะของการเรียนรู้

3.3 การกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสภาพของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งควรมุ่งที่จะเป็นการประเมินความก้าวหน้าหรือประสิทธิภาพของการเรียนรู้มากกว่าการประเมินผลสัมฤทธิ์วิชาการเพียงอย่างเดียว

4. บทบาทของผู้เรียนต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

Brockett และ Hiemstra (1991, อ้างใน อมรรักษ์ สวนชุมพล, 2558, หน้า 216-217) ได้สรุปบทบาทของผู้เรียนต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 11 บทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนของตนเอง

4.2 บทบาทการตั้งคำถามตามความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งจะนำไปสู่ความต้องการค้นหาคำตอบ

4.3 บทบาทการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการเรียนของตนเอง

4.4 บทบาทการยอมรับมุมมองสะท้อนกลับจากผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ต้องปรับปรุงของตนเอง

4.5 บทบาทการวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง สามารถร่วมมือกับผู้อื่นเพื่อวางแผนการเรียนร่วมกันกับผู้อื่นได้

4.6 บทบาทการเลือกทรัพยากรการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียน

4.7 บทบาทการเลือกใช้วิธีการเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง

4.8 บทบาทการจัดการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ถูกต้อง

4.9 บทบาทการดำเนินการเรียนตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบและเป็นลำดับขั้นตอน

4.10 บทบาทการตรวจสอบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการเรียน

4.11 บทบาทการประเมินผลการเรียนของตนเอง

5. บทบาทของผู้สอนต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

อมรรักษ์ สวนชุมพล (2558, หน้า 218-219) ได้สรุปบทบาทของผู้สอนต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 4 บทบาทตามขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

5.1 บทบาทในการวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของผู้เรียน พร้อมด้วยการศึกษาพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน รวมทั้งสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนเพื่อการเรียนรู้ของตนเองให้มากขึ้น

5.2 บทบาทในการวางแผนการเรียนรู้ โดยผู้สอนจัดเตรียมแบบบันทึกแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนแต่ละบุคคลได้บันทึกแผนการเรียนของตนเองและนำมาใช้เป็นแนวทางการดำเนินการตามกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้วางไว้ตามลำดับขั้นตอน ทั้งนี้ต้องมีความสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร

5.3 บทบาทในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนตามแผนการเรียนของตนเองที่ได้เขียนไว้ ส่วนผู้สอนมีหน้าที่อำนวยความสะดวกต่อผู้เรียน

หากผู้เรียนพบปัญหาจากการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถบันทึกในแผนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้

5.4 บทบาทในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้สอนมีหน้าที่ในการกำหนดเกณฑ์ตัดสินใจ และนำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ไปสร้างเป็นความคิดรอบยอดให้กับผู้เรียน จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่มีรูปแบบที่ผู้สอนและผู้เรียนมีความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องโดยผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการเรียนรู้และผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกเท่านั้น

3. การศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง

การศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนระหว่างการศึกษาแหล่งเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการศึกษาแหล่งเรียนรู้จะเป็นรูปแบบที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้จากแหล่งความรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึก เจตคติที่ดีต่อการเรียน มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นหลังการเข้าร่วมกิจกรรม เข้าใจจากสภาพการปฏิบัติงานจริงเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเพื่อให้ได้ความรู้ ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้จากกิจกรรม อีกทั้งสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เช่น การเผยแพร่ ถ่ายทอด ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องได้ รวมถึงสามารถจัดระบบความคิดหรือประมวลความคิดสู่การพัฒนางาน บูรณาการทางความคิดสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงานอย่างเป็นระบบอีกด้วย (ฉิรดา เวชญาลักษณ์, 2559, หน้า 2,7) ส่วนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตั้งแต่การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียน การวางแผนการเรียน การเลือกหาแหล่งข้อมูล การเลือกวิธีการเรียนและกิจกรรมการเรียน รวมถึงการประเมินผลการเรียน โดยอาจจะได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ได้ (อมรรักษ์ สวนชุมพล, 2558, หน้า 214) โดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ คือ สถานที่ที่มีการรวบรวมข้อมูล องค์ความรู้ หลักฐาน หรือที่อยู่ทำงานของผู้รู้ในสาขานั้นๆ อาจจะเป็นรูปแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ในอาคารหรือกลางแจ้ง ถาวรหรือชั่วคราวก็ได้

2. ผู้รู้ คือ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นๆ มีทักษะที่สั่งสมเป็นประสบการณ์จนสามารถ วิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาในเกิดความก้าวหน้า สามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนการค้นพบองค์ความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ได้

3. สื่อการเรียนรู้ คือ ตัวกลางในการเชื่อมต่อข้อมูล องค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จากแหล่งเรียนรู้ไปสู่ผู้เรียน อาจจะเป็นรูปแบบวัตถุสิ่งของหรือกิจกรรมการเรียนรู้ก็ได้

4. กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ มีการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตั้งแต่การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียน การวางแผนการเรียน การเลือกหาแหล่งเรียนรู้ การเลือกวิธีการเรียนและกิจกรรมการเรียน รวมถึงการประเมินผลการเรียน

จะเห็นได้ว่าการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน ระหว่างการศึกษาแหล่งเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ สถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้, ผู้รู้, สื่อการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. การศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองในรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560) เป็นหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและทักษะเชิงวิชาชีพ ควบคู่กับการเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพของประชาชน ชุมชน ประเทศชาติ ประชาชนอาเซียน และประชาคมโลก (คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2559, หน้า 14) โดยในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้จัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 หน่วยกิต เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง ธรรมชาติและศักยภาพของชีวิต การวางแผนและกำหนดเป้าหมายของชีวิต ความแตกต่างของความเป็นมนุษย์ การจัดการความขัดแย้ง ทักษะการใช้ชีวิต การพัฒนาจิตใจเพื่อการดำเนินชีวิตให้มีความสุข การสร้างจิตสำนึกต่อสังคม สภาพปัญหาสังคมและการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในสังคมปัจจุบัน ศาสตร์และศิลป์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ไขปัญหาแบบองค์รวมในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงระดับปัจเจกบุคคล ระดับชุมชน ระดับเครือข่าย ระดับประเทศ และระดับโลกเพื่อการดำรงชีวิต (คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2559, หน้า 28) ผู้เขียนจึงได้นำแนวคิดการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. บรรยายเนื้อหาวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 45 ชั่วโมง โดยจัดให้มีกิจกรรมระหว่างเรียนเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของหลักสูตร

2. มอบหมายให้นักศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมจาก e-learning เศรษฐกิจพอเพียง (kingrama9.kpmax.com)

3. มอบหมายให้นิสิตศึกษาแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้วยตนเอง โดยนิสิตมีอิสระในการเลือกแหล่งเรียนรู้ เลือกเวลาในการเรียนรู้ การเดินทางไปยังแหล่งเรียนรู้ การประสานงานแหล่งเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ แล้วให้จัดทำรายงานสรุปผลการเรียนรู้ และนำมาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ภายในชั้นเรียน

ผลการจัดการเรียนการสอนรูปแบบดังกล่าวผู้สอนได้กำหนดวิธีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยการประเมินจากรายงานสรุปผลการเรียนรู้ และความพึงพอใจต่อรูปแบบการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต ผลการประเมินพบว่า รายงานสรุปผลการเรียนรู้อยู่ในระดับดีขึ้นไป และความพึงพอใจต่อรูปแบบการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินผลความพึงพอใจรูปแบบการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. นิสิตมีอิสระในการเลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.85	0.40	มากที่สุด
2. นิสิตรู้จักแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม	4.83	0.42	มากที่สุด
3. การคมนาคมเดินทางไปยังแหล่งเรียนรู้มีความสะดวก	4.64	0.73	มากที่สุด
4. ค่าใช้จ่ายในการเรียนรู้มีจำนวนมาก	3.05	1.63	ปานกลาง
5. นิสิตสามารถเลือกเวลาในการเรียนรู้ที่เหมาะสม	4.69	0.53	มากที่สุด
6. แหล่งเรียนรู้ให้การต้อนรับนิสิตเป็นอย่างดี	4.87	0.46	มากที่สุด
7. นิสิตรู้สึกโดดเดี่ยวในการเรียนรู้	2.43	1.66	น้อย
8. นิสิตมีความรู้ความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น	4.80	0.44	มากที่สุด
9. นิสิตมีความประทับใจในแหล่งเรียนรู้ที่เลือก	4.85	0.40	มากที่สุด
10. นิสิตอยากให้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองอีก	4.64	0.63	มากที่สุด

จากการประเมินผลความพึงพอใจต่อรูปแบบการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นปีการศึกษา 2561 จำนวน 65 คน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหัวข้อแหล่งเรียนรู้ให้การต้อนรับนิสิตเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.46) ทำให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ และมีความสุขในการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมพลังอำนาจให้กับแหล่งเรียนรู้ เพราะแหล่งเรียนรู้บางแห่งที่นิสิตเลือกศึกษาเป็นรูปแบบการดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชนโดยการประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปัจเจกบุคคลและระดับครอบครัว จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นิสิตกล่าวว่า

“คุณป้าบอกว่า ป้าทำแบบนี้มานานหลายสิบปี ใช้หนี้ใช้สินหมดไป ยังไม่มีใคร มาเรียนรู้จากป้าแบบ หนูเลย” “พี่เขาฝากขอบคุณอาจารย์ด้วยค่ะที่จัดให้มาเรียนแบบนี้ และบอกว่าถ้ามีโอกาสให้กลับไป เยี่ยมชมได้อีกค่ะ” นอกจากนี้การศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองยังเป็นการเรียนรู้แบบอิสระ จากแบบ ประเมินนิสิตมีข้อเสนอแนะว่า “ดีค่ะอาจารย์ เหมือนได้ไปพักผ่อนในตัว” “ชอบการเรียนการสอน แบบนี้ค่ะอยากให้มีแบบนี้ทุกครั้ง” ในหัวข้อค่าใช้จ่ายในการเรียนรู้มีจำนวนมาก นิสิตมีความพึงพอใจ ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.63) เกิดการจากนิสิตเลือกแหล่งเรียนรู้ที่มีการประยุกต์ใช้ หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ทางการ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ไกล มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง นิสิต ได้เสนอแนะว่า “อยากให้มังบประมาณของมหาลัยช่วยพานิสิตไปศึกษาดูงานนอกสถานที่”

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองใน รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้สอนได้มอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาแหล่ง เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้วยตนเอง โดยผู้เรียนมีอิสระในการเลือกแหล่งเรียนรู้ เลือกเวลาในการ เรียนรู้ การเดินทางไปยังแหล่งเรียนรู้ การประสานงานแหล่งเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้ แล้วให้ จัดทำรายงานสรุปผลการเรียนรู้ และนำมาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ภายในชั้นเรียน ผลการจัดการเรียน การสอนพบว่ารายงานสรุปผลการเรียนรู้อยู่ในระดับดีขึ้นไป และผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ที่สุด

5. บทสรุป

การศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนระหว่าง การศึกษาแหล่งเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการเลือกแหล่ง เรียนรู้ เลือกเวลาในการเรียนรู้ การเดินทางไปยังแหล่งเรียนรู้ การประสานงานแหล่งเรียนรู้ และ รูปแบบการเรียนรู้ผลการจัดการเรียนการสอนรูปแบบดังกล่าว นิสิตมีความพึงพอใจในการจัดการ เรียนการสอนในระดับมากที่สุดส่งผลให้นิสิตมีความสุขในการเรียนรู้และยังเป็นการเสริมสร้างพลัง อำนาจให้กับแหล่งเรียนรู้อีกด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 การจัดการเรียนการสอนควรมีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ ผู้เรียนเรียนรู้ ด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ส่งผลให้มีความเข้าใจในเนื้อหา บทเรียนและพัฒนาผลการเรียนรู้ได้มากขึ้น

6.2 การจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอกจากจะช่วยให้ นิสิตได้รับ ประสบการณ์ตรง ยังเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับแหล่งเรียนรู้อีกด้วย

7. เอกสารอ้างอิง

- คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น. (2559). **หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2559). การพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงการศึกษาแหล่งเรียนรู้. **วารสารบัณฑิตศึกษา**.13(63). 1-9.
- ปิยะ ศักดิ์เจริญ. (2558). ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง : กระบวนการเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. **วารสารพยาบาลทหารบก**. 16(1). 8-13.
- อมรรักษ์ สวนชูผล. (2558). แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับการจัดการศึกษา. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์**. 9(1). 213-221.

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้วยนิทานคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย Creating Morality and Ethics with Moral Tales for Early Childhood

เตือนใจ ผางคำ¹

Tuenjai Phangkham

รัชณีบุรณ์ เนตรภักดี²

Radchaneeboon Neadpuckdee

เพ็ญจันทร์ บุพศิริ³

Penchan Boopasiri

บทคัดย่อ

นิทานเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมตรงกับความสนใจและสามารถถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมให้ออกมาเป็นรูปธรรมได้ การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมในวัยนี้ยังอยู่ในระดับก่อนเกณฑ์ (Pre conventional Level) เด็กจะเข้าใจลักษณะของรูปธรรมมากกว่านามธรรมนิทานจึงมีความเหมาะสมเพราะทำให้เด็กสามารถเข้าใจคุณธรรมชัดเจน นอกจากนี้นิทานยังสามารถใช้ปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็กได้อีกด้วยโดยธรรมชาติของเด็กจะชอบฟังนิทานหรือเรื่องเล่า เพราะนอกจากการฟังนิทานจะทำให้สนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว นิทานยังช่วยพัฒนาทักษะในการฟัง การพูด การแสดงออก ส่งเสริมจินตนาการความคิดและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีน้ำใจในเด็กปฐมวัยทั้งยังเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ระหว่างผู้เล่ากับผู้ฟัง ซึ่งการจะให้เด็กสนใจในนิทานที่เล่านั้นครู พ่อแม่ และผู้ปกครองจำเป็นต้องใช้น้ำเสียง ท่าทางหรืออุปกรณ์ต่างๆ ประกอบเพื่อช่วยเพิ่มรสชาติและบรรยากาศในการเล่านิทานให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้นฉะนั้นวิธีการในการปลูกฝังคุณธรรมให้เด็กปฐมวัยอย่างง่าย ๆ ครู พ่อแม่ และผู้ปกครองอาจใช้นิทานคุณธรรมมาเป็นสื่อกลางในการพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูด พร้อมทั้งสร้างจินตนาการ และฝึกสมาธิให้เด็กรู้จักจดจ่ออยู่กับเรื่องที่ฟัง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ถือเป็นพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านหนังสือ และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : นิทาน, การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม, เด็กปฐมวัย

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิต

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

³โรงเรียนอนุบาล อบต.คลองสาม ตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ABSTRACT

The Storytelling is an appropriated medium with interest and can convey morality and ethics into concrete. Learning morality and ethics at this age is still at a pre conventional level Children understand the nature of the concrete more than the abstract. The story is appropriate because it allows children to understand the morality clearly. In addition, tales can also be used to cultivate things for children. By the nature of the child would like to listen to the tale or storytelling. Because in addition to listening to stories, it will be fun to enjoy tales also help develop skills in listening, speaking, expressing, promoting imagination, thinking and cultivating moral ethics in the kindness's aspect in early childhood. It also creates a good relationship between the narrator and the listener. Teachers, parents and parents need to use the tone gestures or other devices to help add feeling and atmosphere to the storytelling even more interesting. Therefore, the methods of cultivating morality for early childhood are simple. Teachers, parents and parents may use moral stories as a medium to develop listening, speaking, and imagination skills and practice meditation for children to focus on the subjects. These behaviors are the basis for preparing for reading and cultivate reading's habit for early childhood as well.

Keywords : Tales, Cultivate Moral Ethics, Early Childhood

1. บทนำ

การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศทุกๆ ด้านจึงมีความจำเป็น โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ของประเทศ คือการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ภายในชาติให้มีคุณธรรมจริยธรรม เพราะคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก การมีคุณธรรมจริยธรรมนอกจากจะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต ได้รับการยอมรับนับถือ ชื่นชมจากบุคคลอื่นๆ แล้วยังส่งผลให้ชุมชน สังคม และประเทศชาติมีความสุขเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมที่มีคุณภาพสอดคล้องกับ เพ็ญแข พุ่มพิมล (2545, หน้า 2) กล่าวว่าจริยธรรมมีความสำคัญต่อสังคมประเทศชาติ เพราะเป็นองค์ประกอบที่ทำให้มนุษย์ไม่เบียดเบียนหรือทำลายซึ่งกันและกัน และส่งเสริมให้มนุษย์มีจิตใจที่ดีงาม มีความรักความสามัคคี ความเมตตา เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี และเป็นประโยชน์ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับ

ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นคุณธรรมจริยธรรมเป็นความดีที่พึงประพฤติ ปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคม บุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม ถ้าสังคมใดมีคุณธรรมจริยธรรมจะทำให้สังคมนั้นพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ในทางตรงกันข้ามถ้าในสังคมขาดคุณธรรมจริยธรรมจะมีผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คุณธรรม หลักธรรมหรือระบบคุณค่าที่มนุษย์ ชุมชน สังคมตระหนักรู้ ให้ความสำคัญและยึดถือเป็นมโนธรรมสำนึก เป็นจิตวิญญาณที่สะท้อนถึงความจริง ความดีงาม ความถูกต้องและความสุข ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 23) สอดคล้องกับ คุณธรรม ตามความหมายในพจนานุกรม ที่ว่าสภาพคุณงามความดี จริยธรรม หมายถึงธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม คำว่า “จริยธรรม” ในความหมายทางพุทธศาสนา หมายถึง ระบบการดำเนินชีวิตที่ดีงามตามธรรมชาติ ประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ (1) ด้านพฤติกรรมภายนอกที่มีสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านสังคมและวัตถุ ตลอดจนธรรมชาตินั้น ได้แก่ ศีล (2) ด้านจิตใจที่มั่นคง เพราะการมีจิตใจที่มั่นคงเป็นแกนสำคัญในการพัฒนา ได้แก่ สมาธิ และ (3) ด้านความรู้ ความเข้าใจในความเป็นจริง การมองเหตุผล ตลอดจนเข้าถึงความเป็นจริงของธรรมชาติ ได้แก่ ปัญญา ปัจจัย 3 ประการ นี้จะส่งผลต่อกันและเสริมซึ่งกันและกัน ในระบบความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัยในการดำเนินชีวิต ฉะนั้น การดำเนินชีวิตหรือเป็นอยู่ทั้งระดับศีลที่เราเรียกกันว่าศีลธรรม ทั้งระดับจิตใจ คุณธรรมภายในหรือคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิตที่มีสมาธิเป็นแกนกลางและทั้งระดับปัญญา ความคิดเหตุผล ความรู้เท่าทันความจริง รวมอยู่ในคำว่าจริยธรรมทั้งสิ้น ซึ่งแตกต่างจากจริยธรรมในความหมายของทางตะวันตกที่จำกัดแค่พฤติกรรมทางสังคมเป็นสำคัญ ตรงกับพระพุทธศาสนาคือ “ศีล” ซึ่งเป็นเพียงด้านหนึ่งของชีวิตมนุษย์ โดยคาบเกี่ยวไปถึงด้านจิตใจบ้างเพียงในแง่คุณธรรมไม่ครอบคลุมระบบการดำเนินชีวิตทั้งหมดของมนุษย์ทั้งนี้ทางพุทธศาสนายังถือว่า จริยธรรมต้องอยู่บนฐานของสัจธรรม คือความจริงของสิ่งทั้งหลายโดยเฉพาะความจริงของความเป็นไปตามเหตุปัจจัยหรือกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ เพราะเมื่อรู้ความจริงแล้ว ก็ทำให้สามารถปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นถูกต้องทำให้ปลอดภัยหรือแก้ปัญหาได้ (พระธรรมปิฎก(ป.อ. ปยุตฺโต), 2545, หน้า 45)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับเด็กแรกเกิด - 6 ปี เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความพร้อม และพัฒนาในขั้นต่อไป (บัญญัติ, แสนทวิ, 2541, หน้า 58; อ้างอิงจาก Bloom) และในหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช 2546 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการจัดการในลักษณะของ การอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่เด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและ

ความสามารถของเด็กแต่ละคน เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 31) การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลนั้น ต้องเริ่มสร้างตั้งแต่เด็กเพราะเด็กในวัยนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศชาติต่อไป โดยสถาบันที่จะทำหน้าที่พัฒนาจริยธรรมมีด้วยกันหลายสถาบันเช่น สถาบันครอบครัวสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสื่อมวลชนและยังสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547, หน้า 212-213). ที่ว่าการสร้างจริยธรรมให้กับเด็กเป็นพันธกิจสำคัญของโรงเรียน และครอบครัว เด็กที่มีจริยธรรมดีจะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข จริยธรรมมีความสัมพันธ์กับคุณธรรม กล่าวคือ จริยธรรมเป็นการประพฤติทางความคิด คำพูด และการกระทำที่ดี ที่ทำให้เกิดการอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข

การใช้นิทานเป็นสื่อเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนับเป็นความสำเร็จในการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของมนุษย์ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาได้ครบถ้วนสมบูรณ์นิทานยังเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่แสนวิเศษเสมอสำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ เพราะในความสุขสนุกสนานนั้นเด็ก ๆ ได้รับความรู้ไปโดยไม่รู้ตัวและการเลียนแบบความดีตามตัวละครในนิทานที่ครูได้สอดแทรกไว้ นั้น ปรากฏว่าเด็ก ๆ ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองอย่างเด่นชัดวโรเพ็งสวัสดิ์ (2541, หน้า 47-57) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กก่อนวัยเรียนหรือเด็กที่มีอายุ 3-5 ขวบเป็นอย่างมากเพราะนิทานเป็นเรื่องของความบันเทิงฟังแล้วเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินได้รู้เรื่องราวต่างๆที่แปลกใหม่ให้ข้อคิดและคติเตือนใจและนิทานยังเป็นสื่อที่มีพลังมากมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงเด็กสามารถตอบสนองต่อการเล่านิทานได้อย่างดีตั้งแต่ในวัยทารกนอกจากนี้การส่งเสริมการอ่านนิทานคุณธรรม นิทานชาดก นิทานธรรมะ ส่วนใหญ่ควรใช้เทคนิคการเล่าหรืออ่านด้วยกันโดยจะต้องมีหนังสือควบคู่กับการเล่า การอ่านหนังสือนิทาน หรือหนังสือภาพสำหรับเด็กทำให้เด็กช่วยซึมซับได้ชัดเจนขึ้น ดังคำกล่าวของ ทาดาชิ มัตซุอิ ปรมาจารย์ด้านหนังสือภาพสำหรับเด็กประเทศญี่ปุ่น (สร้างนิสัยรักการอ่านให้ลูกน้อย แพลโดย พรอนงค์ นิยมคำ) กล่าวว่า “การอ่านหนังสือภาพให้ลูกฟังนั้น ใช้เวลาเพียง 5-10 นาทีต่อเล่ม แต่ผลที่มีต่อลูกและความสุขในครอบครัวนั้นมหาศาลนัก การที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟังทำให้เด็กเรียนรู้ภาษาและสำนวนที่ดีจากหนังสือภาพ ด้วยเสียงอ่านอันเปี่ยมไปด้วยความรักของพ่อแม่ และในขณะเดียวกันทำให้เด็กได้สัมผัสกับสัมพันธ์อันอบอุ่นระหว่างพ่อแม่ลูกด้วย ขณะที่นั่งอยู่บนตักอันอบอุ่นของแม่ มีพลังการเรียนรู้สูงกว่าหลายเท่าตัว” ดังนั้นจึงเป็นโอกาสอันดีที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้ใช้นิทานเป็นสื่อในการสอน อบรม บ่มนิสัย ปลูกฝังความมีคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กได้อย่างดี

2. ความหมายของนิทาน

นิทานเป็นสื่อที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยเพราะนิทานเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ สนุกสนาน เพลิดเพลิน นิทานแต่ละเรื่องจัดได้ว่าเป็นสิ่งเร้าที่ดีและมีประสิทธิภาพที่สุดในการฝึกทักษะ การคิด ให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งนักวิชาการนักการศึกษาได้ให้ความหมายของนิทานแตกต่างกันออกไป

นันทน์ภัส อยู่ประยงค์ (2555, หน้า 11) ได้กล่าวว่า นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา โดยมีจุดมุ่งหมายที่ความสนุกเพลิดเพลินเพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการจากเรื่องทีอ่าน ในนิทานจะสอดแทรกคุณธรรม คติสอนใจ แง่คิด และวัฒนธรรมประเพณี เพื่อให้เด็กนำไปเป็นแบบอย่างหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษาให้กับเด็กและเยาวชนอีกด้วย

พัฒนาจิตา สิริภักศรีเสมอ (2555, หน้า 8) กล่าวว่านิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา ช้านานอาจจะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากความเป็นจริงหรือเป็นเรื่องราวที่เกิดจากจินตนาการของผู้แต่ง สอดแทรกแนวคิด คุณธรรม จริยธรรม ความดีความงาม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ฟังได้รับความ สนุกสนานเพลิดเพลินและสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตในสังคม

ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2550, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า หมายถึง เรื่องที่ เล่ากันต่อๆ มาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่ง เช่น นิทานเรื่องสังข์ทอง ปลาบู่ทอง หรือสนั่นน้อยเรื่อนงาม มีการเล่าสู่กันฟังจากปู่ย่าตายายของเรา พ่อแม่ของเรารวมทั้งตัว เราเอง ไปจนถึงลูกหลานเหลนโหลนของเรา เป็นทอดๆ กันไปรุ่นแล้วรุ่นเล่า บางครั้งก็แพร่กระจาย จากท้องถิ่นหนึ่งไปสู่อีกท้องถิ่นหนึ่ง เช่น นิทานเรื่องสังข์ทองอาจมีหลายสำนวนแล้วแต่ความทรงจำ ความเชื่อ อารมณ์ของผู้เล่าและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า นิทาน คือ เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินเพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการจากเรื่องทีอ่าน อาจเป็นเรื่องจริงหรือ เรื่องที่สมมุติขึ้น แต่ในเนื้อหาิทานจะสอดแทรกคุณธรรม คติสอนใจ แง่คิด และวัฒนธรรมประเพณี เพื่อให้เด็กนำไปเป็นแบบอย่างหรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ความสำคัญของการเล่านิทาน

การเล่านิทานเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดภาษาและการสื่อสาร ทำให้เด็กเข้าใจโลก มากขึ้น ดังนั้นนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายดังต่อไปนี้

นพวรรณ ยุติธรรม (2556, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่า การเล่านิทานสามารถเล่าได้ทุกโอกาส จุดประสงค์ของการเล่านิทานเพื่อสร้างความสนุกสนานบันเทิงใจ ใช้สั่งสอนเตือนใจหรือปรับ พฤติกรรมใช้เป็นเครื่องมือให้ความรู้ทางอ้อม

ปราณี ปรียวาทิ (2551, หน้า 27) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการเล่านิทาน คือ ใช้นิทาน เป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อช่วยพัฒนาด้านภาษา ด้านความคิด ด้านอารมณ์และจิตใจ สร้างสมาธิปลูกฝัง จริยธรรมส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 11-16) ได้ระบุถึงความสำคัญของนิทานว่า นิทานเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เพราะนอกจากนิทานจะช่วยให้เด็ก ๆ มีความสุขสนุกสนาน หารรรษาแล้ว ยังเป็นโลกแห่งจินตนาการที่สมบูรณ์แบบที่คอยช่วยถักทอสายใยความรักความฝันสานสัมพันธ์อันอบอุ่น ความละมุนละไมในกลุ่มสมาชิกของครอบครัว อีกทั้งนิทานยังให้แง่คิดคติสอนใจ และปรัชญาชีวิตอันล้ำลึกแก่เด็ก นิทานมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กดังนี้

1. ช่วยพัฒนาเด็กทางด้านลักษณะชีวิต เด็กได้เรียนรู้ถึงลักษณะชีวิตที่ดีผ่านนิทานที่ปรารถนาให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีเช่น มีคุณธรรมจริยธรรม มีความกล้าหาญ มีความยุติธรรม
2. การพัฒนาเด็กด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบที่มีอยู่มากในนิทานซึ่งเด็ก จะได้รับรู้ถึงบุคลิกภาพที่ดีที่จะช่วยให้อยู่ในสังคมได้อย่างดี เช่น ความเชื่อมั่น การรักษาตนความ สุขภาพอ่อนน้อม ความมีมารยาทที่ดี และความเป็นผู้นำ
3. การพัฒนาเด็กด้านความรู้และสติปัญญา
4. การพัฒนาเด็กในด้านทักษะและความสามารถ
5. การพัฒนาเด็กในด้านสุขภาพ นิทานเป็นกระบวนการหนึ่งที่กำหนดบทบาท ในด้าน สุขภาพให้เกิดแก่เด็ก เพราะเมื่อเด็กได้อ่านหรือฟังนิทานแล้วจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการที่จะรักษา สุขภาพกายและสุขภาพจิตของตน

จากความสำคัญดังกล่าวสรุปได้ว่า นิทานให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนานและผ่อนคลาย ความเครียด สร้างเสริมจินตนาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมในอดีตในหลายๆ ด้านช่วยพัฒนาเด็กทางคุณลักษณะชีวิต พัฒนา บุคลิกภาพของเด็ก พัฒนาด้านความรู้และสติปัญญา ทักษะและความสามารถทางภาษา

4. ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

วนิดา มัชวงศ์ (2554, หน้า 23) ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือ หลักแห่งความประพฤติ ปฏิบัติ ซึ่งเป็นรากฐานอยู่บนหลักคำสอนของศาสนา ปรัชญา ขนบธรรมเนียมประเพณี เนื่องจากคำ สอนทางศาสนามีส่วนสร้างจริยธรรมให้กับสังคม คนมีจริยธรรมเพราะมีแรงจูงใจ มีความประพฤติดี โดยมีค่าทางนิยามศีลธรรม และคุณธรรมที่สังคมยอมรับและให้การสนับสนุน มีผลทำให้เกิดความพอใจ และยินดีในการกระทำของตนเองด้วยการแสดงออกถึงคุณงามความดี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความร่วมมือกันกระทำกิจการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตัวและ

เพื่อความสงบสุขของสังคม จริยธรรมจึงเป็นเครื่องชี้วัดบุคคลในสังคมที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างสงบสุข และยังเป็นเครื่องที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ที่ได้แสดงออกมา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 8) ได้ประมวลจากการประชุมระดมความคิดสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์ เป็นความดีงาม เป็นมโนธรรม เป็นเครื่องประดับ ประคองใจให้เกลียดความชั่ว กลับบาป ใฝ่ความดี และเป็นเครื่องกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ เกิดจิตสำนึกที่ดีมีความสงบเย็นภายใน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 290) ให้ความหมายของจริยธรรมว่าธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติศีลธรรม กฎศีลธรรม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)(2545, หน้า 45)คุณธรรม ตามความหมายในพจนานุกรมที่ว่าสภาพคุณงามความดี จริยธรรม หมายถึงธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม คำว่า “จริยธรรม” ในความหมายทางพุทธศาสนา หมายถึง ระบบการดำเนินชีวิตที่ดีงามตามธรรมชาติ ประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ (1) ด้านพฤติกรรมภายนอกที่มีสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านสังคมและวัตถุ ตลอดจนธรรมชาตินั้น ได้แก่ ศีล (2) ด้านจิตใจที่มั่นคง เพราะการมีจิตใจที่มั่นคงเป็นแกนสำคัญในการพัฒนา ได้แก่ สมาธิ และ (3) ด้านความรู้ ความเข้าใจในความเป็นจริง การมองเหตุผล ตลอดจนเข้าถึงความเป็นจริงของธรรมชาติ ได้แก่ ปัญญา ปัจจัย 3 ประการ นี้จะส่งผลต่อกันและเสริมซึ่งกันและกัน ในระบบความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัยในการดำเนินชีวิต ฉะนั้น การดำเนินชีวิตหรือเป็นอยู่ทั้งระดับศีลที่เราเรียกกันว่าศีลธรรม ทั้งระดับจิตใจ คุณธรรมภายในหรือคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิตที่มีสมาธิเป็นแกนกลางและทั้งระดับปัญญา ความคิดเหตุผล ความรู้เท่าทันความจริง รวมอยู่ในคำว่า จริยธรรม ทั้งสิ้น ซึ่งแตกต่างจากจริยธรรมในความหมายของทางตะวันตกที่จำกัดแค่พฤติกรรมทางสังคมเป็นสำคัญ ตรงกับพระพุทธศาสนาคือ “ศีล” ซึ่งเป็นเพียงด้านหนึ่งของชีวิตมนุษย์ โดยคาบเกี่ยวไปถึงด้านจิตใจบ้างเพียงในแง่คุณธรรมไม่ครอบคลุมระบบการดำเนินชีวิตทั้งหมดของมนุษย์ทั้งนี้ทางพุทธศาสนายังถือว่า จริยธรรมต้องอยู่บนฐานของสัจธรรม คือความจริงของสิ่งทั้งหลายโดยเฉพาะความจริงของความเป็นไปตามเหตุปัจจัยหรือกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ เพราะเมื่อรู้ความจริงแล้ว ก็ทำให้สามารถปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นถูกต้องทำให้ปลอดปัญหาหรือแก้ปัญหาได้

จากความหมายของคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวสรุปได้ว่า คุณงามความดีและความถูกต้องนั้นเป็นหลักการในการปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยความประพฤติดีงาม เพื่อประโยชน์แก่ตนและสังคม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ การรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ และอาจกล่าวได้ว่าคุณธรรม คือ จริยธรรมที่นำมาปฏิบัติจนเป็นนิสัย เช่น การเป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละ และ มีความรับผิดชอบ

5. รูปแบบของคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547, หน้า 212) ได้กล่าวถึง จริยธรรมที่ปลูกฝังในเด็กมี 2 ประการ คือ 1) จริยธรรมภายในตน ได้แก่ รับผิดชอบ ริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยเหลือตนเองประหยัด และรู้จักการดูแลตนเอง 2) จริยธรรมสากล เป็นจริยธรรมที่มีต่อผู้อื่นหรือการปฏิบัติต่อผู้อื่นได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อ การช่วยเหลือผู้อื่น การนับถือผู้อื่นและการตรงต่อเวลา

ราศรี ทองสวัสดิ์ (2539, หน้า 3) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในแนวทางการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล สรุปได้ดังนี้ 1) วาจาสุภาพ 2) การมีสัมมาคารวะ 3) ความอดทน 4) การรู้จักรอคอย 5) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 6) ความเพียร 7) ความรับผิดชอบ 8) ความเมตตากรุณา 9) การเป็นผู้ให้ 10) ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 11) ความซื่อสัตย์ 12) ความประหยัด 13) การให้อภัย และ 14) ความเกรงใจผู้อื่น

สรุปได้ว่า รูปแบบของคุณธรรมจริยธรรมที่ควรส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัย คือ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบ การรู้จักรอคอย ช่วยเหลือตนเอง ประหยัด ซื่อสัตย์ ช่วยเหลือผู้อื่น และรักษาสิ่งแวดล้อมแต่ในการวิจัยนี้จะเลือกมาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการพูด

6. องค์ประกอบและคุณลักษณะของคุณธรรมจริยธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 18) สรุปว่า คุณธรรมจริยธรรม ของบุคคลประกอบด้วย สิ่งสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ คือ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงามสามารถตัดสินใจแยกความถูกผิดได้ด้วยความคิด 2) องค์ประกอบด้านอารมณ์ ความรู้สึก คือ ความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมนั้นมาเป็นแนวปฏิบัติ และ 3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการแสดงออกคือ พฤติกรรมที่บุคคลตัดสินใจในการที่จะกระทำถูกหรือผิด ในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ กัน

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาเด็ก 0 ถึง 12 ปี ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม คือให้เด็กไทยอายุ 0 ถึง 12 ปี เป็นคนดีและเป็นคนเก่ง ที่มีคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และ ศาสนา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว จึงควรพัฒนาพฤติกรรมและจิตลักษณะไปพร้อมกันโดยแบ่งช่วงอายุดังนี้ เด็กอายุ 0 ถึง 5 ปี ควรได้รับการพัฒนา 1) มีลักษณะของคนไทย 2) มีศาสนา 3) มีพฤติกรรมที่นำไปสู่การเป็นคนดีและคนเก่งเมื่อโตขึ้น 4) มีความพร้อมที่จะรับจริยศึกษา และ 5) มีความฉลาดเฉลียว สุขภาพจิตดีและเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว

สรุปได้ว่า คุณลักษณะตามช่วงอายุควรได้รับการพัฒนาให้สัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น พัฒนาการด้านร่างกายสติปัญญาและประสบการณ์ทางสังคม ทำให้การพัฒนาต้องกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมตามวัย

7. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย

ในการศึกษาทางด้านจริยธรรม มีนักทฤษฎีทางจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่าจริยธรรม เป็นเรื่อง ที่เกี่ยวกับบุคคล มีต้นเหตุมาจากอิทธิพลทางสังคมมากกว่าทางพันธุกรรม บุคคล จะต้องเรียนรู้ และ ยอมรับประเพณีของสังคมของตน แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดทางจริยธรรม นี้ยังมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ทฤษฎีทางจิตวิทยา จึงสามารถนำมาศึกษาทางด้านจริยธรรม ได้ดังนี้ คือ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์

เพียเจท์ พบว่า กระบวนการที่ทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงพัฒนาการย่อมขึ้นอยู่กับ พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคล ในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม นั้นเองเพีย เจท์ ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาทางสติปัญญาออกเป็น 4 ขั้นตอนและได้นำมาเป็น หลักเกณฑ์การแบ่งขั้น พัฒนาการทางจริยธรรม ไว้ดังนี้

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (แรกเกิด-2 ปี) เป็นขั้นที่ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้ สิ่งแวดล้อมและระบบกฎเกณฑ์อย่างละเอียด แต่มีความต้องการทางกาย จึงประพฤติปฏิบัติกระทำ เพื่อสนองความต้องการทางร่างกาย โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม จะพูดและแสดงการ รับรู้ของ ตนเองเท่านั้น

2. ขั้นปฏิบัติตามคำสั่ง (อายุ 2-8 ปี) เด็กสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาท ของตนเองต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่เห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม

3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (อายุ 8 ปีขึ้นไป) เด็กวัยนี้จะมีพัฒนาทางสติปัญญา ขั้นคิดตาม แบบแผนของตรรกวิทยา ซึ่งเด็กสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล ประกอบการตัดสินใจจะประเมิน ความถูกผิดโดยดูจากเจตนาผู้กระทำและตั้งเกณฑ์ของตนเองได้ เพียเจท์ ได้อธิบายว่า จริยธรรมมี ความแฝงอยู่ในกฎเกณฑ์ทุกชนิด

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก ได้พัฒนาระดับจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรมกำหนดเป็นทฤษฎี (Kohlberg's theory) ไว้เป็นระดับ จำแนกตามอายุดังนี้

1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Reconvention Level) เป็นลักษณะการแสดงออกเชิงจริยธรรม และเหตุผลนี้ อยู่กับรางวัลและการลงโทษ มี 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นยึดคำสั่งและการถูกลงโทษ พบได้ในเด็กอายุ 2-7 ปีเด็กช่วงนี้จะแสดง จริยธรรม เพราะกลัวการลงโทษ เหตุเพราะผู้ใหญ่สั่ง เช่น กลัวถูกตี

ขั้นที่ 2 ขั้นยึดของรางวัล เด็กอายุ 7 – 10 ปี จะกระทำดีมีคุณธรรมที่เน้นรางวัล และความสนใจของตนเอง เด็กจะเชื่อคำสั่งหรือไม่อยู่ที่ตัวเด็กเอง และเด็กจะรู้สึกว่าการ ดีจากการได้รางวัล

2. ระดับกฎเกณฑ์ (Conventionally Level) เป็นจริยธรรมเชิงเหตุผลขั้นที่ 2 หรือ
ชั้นกลาง ในขั้นนี้เด็กจะคิดถึงเหตุผลเชิงจริยธรรมก้ำกึ่งระหว่างความรู้สึกของตนกับ มาตรฐาน
จริยธรรม ภายนอกเป็นเกณฑ์มากกว่ามี 2 ชั้น

ขั้นที่ 3 ยึดตามแบบผู้อื่น เป็นช่วงจริยธรรมของวัยรุ่น อายุ 10-13 ปี เป็นช่วง
จริยธรรมที่เด็กต้องการความมั่นใจการดูแล และการศรัทธา ยึดการปฏิบัติด้วยเหตุผล ทางจริยธรรม
ตามมาตรฐานของพ่อแม่เพื่อเป็นคนดีในสายตาพ่อแม่

ขั้นที่ 4 ยึดกฎระเบียบสังคม คนช่วงวัย 13 – 16 ปี เป็นช่วงวัยที่มีเหตุผล เรียนรู้
สังคมอย่างชัดเจน เด็กจะมีเหตุผลจริยธรรมตามระเบียบหรือกฎของสังคมและกฎหมาย

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post – Conventional Level) เป็นเหตุผลเชิง จริยธรรม
ที่เข้าสู่อำนาจเป็นผู้ใหญ่ เป็นจริยธรรมระดับสูงสุดที่เกิดจากภายในตัวบุคคล เอง รู้จักตนเอง และ
ตัดสินใจด้วยตนเอง มี 2 ชั้น

ขั้นที่ 5 ยึดมั่นคำสัญญา เป็นขั้นที่คนมีจริยธรรมโดยเข้าใจถึงคุณค่าของคนและ
กฎหมายว่ามีความสัมพันธ์กันคนรู้ว่ากฎหมายสำคัญแต่กฎหมายเปลี่ยนได้แต่ค่านิยมแห่งตนมี
ความสำคัญกว่ากฎหมาย

ขั้นที่ 6 ยึดจริยธรรมสากล เป็นวัยผู้ใหญ่เป็นขั้นของจริยธรรมสูงสุด เป็นการ
ปฏิบัติที่ใช้มาตรฐานของสิทธิมนุษยชน คำนึงถึงจิตสำนึกที่ดีมากกว่ากฎหมาย

การพัฒนาจริยธรรมของคน จะมีการเปลี่ยนแปลงตามวัยที่สืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่
ได้รับ โคลเบอร์ก เชื่อว่าพัฒนาการของจริยธรรมเป็น ไปตามลำดับขั้น จาก ขั้นที่หนึ่งผ่านไปตาม
ลำดับจนถึงขั้นที่หกจะข้ามขั้นไม่ได้ (Morrison, 1998, p. 259)

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมพอสรุปได้ว่า การพัฒนาทางด้านจริยธรรมของเด็ก
ปฐมวัยนั้น มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ คือ ขบวนการทางสติปัญญา การเรียนรู้ การเลียนแบบ
การพัฒนาซูเปอร์อีโก้ในตัวเด็กและการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ การพัฒนาทางด้านจริยธรรมจะ
เป็นไปตามลำดับขั้น เด็กจะเกิดการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคลที่ใกล้ชิด ที่มีอิทธิพล
ต่อตัวเด็ก เด็กจะเลียนแบบบุคคลในสังคม โดยการสังเกตถึงการแสดงออกของผู้อื่นที่เกิดขึ้นใน
ชีวิตประจำวันและจะจดจำการกระทำและพฤติกรรมของผู้ใหญ่และนำมาปฏิบัติตาม การเปิดโอกาส
ให้เด็กได้เรียนรู้สังคมจะทำให้เด็กมีประสบการณ์รู้บทบาทของตนเอง

8. สรุป

การใช้นิทานเป็นสื่อเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนับเป็นความสำเร็จใน
การพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของมนุษย์ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม
และด้านสติปัญญาได้ครบถ้วนสมบูรณ์นิทานเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่แสนวิเศษเสมอสำหรับเด็ก

ปฐมวัย เพราะในนิทานคุณธรรมมีเนื้อหาที่เป็นประเด็นคำสอนชัดเจน เรื่องมีความลุ่มลึกในเชิงปรัชญาชวนให้คิด อีกทั้งภาษาก็มีความสละสลวย อ่านง่าย ไม่ต้องแปลไทยเป็นไทยหลายรอบซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้จากการที่พ่อแม่อ่านหนังสือให้ลูกฟังทำให้เด็กเรียนรู้ภาษาและสำนวนที่ดีจากหนังสือภาพด้วยเสียงอ่านอันเปี่ยมไปด้วยความรักของพ่อแม่ และในขณะเดียวกันทำให้เด็กได้สัมผัสกับสัมพันธ์อันอบอุ่นระหว่างพ่อแม่ลูกด้วย ขณะที่นั่งอยู่บนตักอันอบอุ่นของแม่ มีพลังการเรียนรู้สูงกว่าหลายเท่าตัว” ดังนั้นจึงเป็นโอกาสอันดีที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้ใช้นิทานเป็นสื่อในการสอน อบรม ปณิธานปลูกฝังความมีคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กได้อย่างดี

9.เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). **หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2555). **สื่อเก่า-สื่อใหม่ สัญญะ อัตลักษณ์ อุดมการณ์**. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). **การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร : เอติสันเพรสโปรดักส์.
- นันทน์ภัส อยู่ประยงค์. (2555). **การใช้นิทานคุณธรรมภาษาอังกฤษเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บัญชา แสงทวิ. (2541). การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. **วารสารวิชาการ**. 1(12). 58-65.
- ปราณี ปรีวาที. (2551). **การพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานและติดตามผล**. ปริญญาโท กศม. (การศึกษาปฐมวัย). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2545). **พุทธธรรม ฉบับเติม**. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- พัฒนชีตา สิริภัทรศรีเสมอ. (2555). **ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- เพ็ญแข พุ่มพิมล. (2545). **รายงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาพุทธศาสนาที่เน้นการพัฒนาศักยภาพแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองนครนายก สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก.

- ราศี ทองสวัสดิ์. (2539). เอกสารอบรมเชิงปฏิบัติการ กลยุทธ์การสอนอนุบาล. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภศิริ บุญประเวช. (2552). การพัฒนาหนังสือนิทานเพื่อเพิ่มทักษะการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สายทิพย์ บำบัดภัย. (2552). ผลของการเล่นนิทานก่อนนอนโดยพ่อแม่ที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมในเด็กประถมวัย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Bee Helen. (1975). *Moral Development*. The Developing Child London. United States of America.
- Morrison, G.S. (1998). *Early childhood education today*. 7th ed. New Jersey: Prentice Hall, Inc.

คุณธรรมของความเป็นครูตามวิถีพุทธในสังคมไทย

Moral a Professional Teacher in Accordance with the Buddhist Way in Thai Society

ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์¹

Dr.Charunghorn Klangburum

บทคัดย่อ

คุณธรรมของความเป็นครูตามวิถีพุทธในสังคมไทย หมายถึง การที่ครูนำเอาหลักพุทธธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของความเป็นครู เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนหรือศิษย์ของตนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข และมีคุณธรรมคู่กับการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยครูควรนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์กับศิษย์หรือนักเรียนมากที่สุด หลักพุทธธรรมดังกล่าวมี 7 ประการ คือ เป็นผู้มีเมตตา น่ารัก น่าเคารพ น่ายกย่อง รู้จักพูดให้ได้ผล อดทนต่อถ้อยคำ แกล้งเรื่องล้าลึกหรือสามารถอธิบายเรื่องที่ยากให้เข้าใจง่าย และไม่แนะนำให้ศิษย์ของตนเองดำเนินชีวิตในทางที่ไม่ดีไม่งาม

คำสำคัญ : คุณธรรม, ความเป็นครู, วิถีพุทธ, สังคมไทย

ABSTRACT

Being a professional teacher in accordance with the Buddhist way in Thai society means the teacher has to take the principles of the Lord Buddha Dhamma to guide the role and the duty of teacher. This will indoctrinate their students to become good and moral students. Teacher ought to apply the Buddha Dhamma for the most advantage for all students. Those Buddha Dhamma principles are seven aspects: lovable, respectable, admirable, being a counsellor, being a patient listener, able to deliver discourse in deep and never lead students to live groundlessly.

Keywords : Moral, A professional teacher, Buddhist way, Thai society

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1. บทนำ

คุณธรรม คือ คุณงามความดีต่างๆ ที่บุคคลพึงประพฤติปฏิบัติ และเป็นคุณงามความดีที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความหมายของคุณธรรมเอาไว้ดังต่อไปนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 523) ได้กล่าวถึงคุณธรรมเอาไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

พุทธทาสภิกขุ (2529, หน้า 27-28) ได้กล่าวถึงคุณธรรมไว้โดยแยกอธิบายความหมายของคำว่า คุณ และ ธรรม เอาไว้ว่า คุณ หมายถึง ค่าที่มีอยู่ในแต่ละสิ่งซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความยึดถือ เป็นไปทั้งทางดีและทางร้าย คือ ทำให้จิตใจยินดีก็เรียกว่าคุณ ทำให้จิตใจยินร้ายก็เรียกว่าคุณ และ ธรรม มีความหมาย 4 ประการ ประกอบไปด้วย

1. ธรรมะ คือ ธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องเกี่ยวข้อง
2. ธรรมะ คือ กฎของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องเรียนรู้
3. ธรรมะ คือ หน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ เรามีหน้าที่ต้องปฏิบัติ
4. ธรรมะ คือ ผลจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น เรามีหน้าที่จะต้องมีหรือใช้มันอย่างถูกต้อง

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปความได้ว่า คำว่าคุณธรรมนั้น มาจากคำ 2 คำ คือ ณ กับ ธรรม คุณหมายถึงสิ่งที่ดีมีประโยชน์ เมื่อรวมกับคำว่าธรรม เป็นคำว่าคุณธรรม ซึ่งคำว่าคุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี คุณสมบัติที่เป็นความดีงาม ความถูกต้อง และอยู่ภายในจิตใจของบุคคล ทำให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะทำสิ่งต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองโดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น

ความสำคัญของคุณธรรม พระเทพเวที(ป.อ. ปยุตโต)(2533, หน้า 3-4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรมเอาไว้ว่า คุณธรรมนับเป็นพื้นฐานที่สำคัญของคนทุกคนและทุกวิชาชีพ หากบุคคลใดหรือวิชาชีพใดไม่มีคุณธรรมเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจในเบื้องต้นแล้ว ก็ยากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จในอาชีพการงานที่ตนกระทำอยู่ และอาจจะไม่เจริญในหน้าที่การงานเลย และที่ยิ่งกว่านั้นก็คือ การที่บุคคลขาดคุณธรรมทั้งในการทำงานและการดำรงชีวิต อาจมีผลร้ายต่อตนเองและการงานที่ตนทำ รวมถึงสังคมและวงการวิชาชีพในอนาคตได้อีกด้วย ดังนั้นคุณธรรมจึงสำคัญต่อบุคคล สำคัญต่อการงานอาชีพที่ตนทำ รวมถึงสังคมและชาติบ้านเมือง เนื่องจากคุณธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะคุณธรรมเป็นความดีงามที่บุคคลควรมีและปฏิบัติ และคุณธรรมก็เป็นสภาพของความดี ลักษณะของความดี หรือธรรมชาติของความดีที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล ส่วนการกระทำดีหรือพฤติกรรมดีๆ ที่บุคคลกระทำนั้น เกิดจากการนำเอาหลักในการดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ หรือหลักการประพฤติปฏิบัติที่ดีงามไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องของคุณธรรม และสังคมใดมีสมาชิกของสังคมที่ไร้คุณธรรมจำนวนมาก สังคมนั้นจะมีแต่ความสับสนวุ่นวายและยากแก่การพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้ และในสังคมของครูก็เช่นเดียวกัน หากผู้ประกอบ

วิชาชีพครูไร้คุณธรรม นอกจากจะทำให้ตนเองและสถาบันวิชาชีพตกต่ำแล้ว ยังจะทำให้สังคมและชาติบ้านเมืองตกต่ำด้วย

2. หลักพุทธธรรมเพื่อความเป็นครู

ยนต์ ชุมจิต (2550, หน้า 146-186) ได้กล่าวถึงหลักคุณธรรมเพื่อความเป็นครูเอาไว้ว่าเป็นหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ผู้ประกอบวิชาชีพครูควรนำไปประพฤติปฏิบัติ หลักพุทธธรรมที่ครูควรนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่

1. ธรรมคัมภีร์ครองโลก หรือเทวธรรม หลักธรรมในข้อนี้จะช่วยให้บุคคลในโลกไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุนี้คุณธรรมข้อนี้จึงได้ชื่อว่า ธรรมคัมภีร์ครองโลก พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้จำแนกไว้ 2 ประการ ดังนี้ 1) ทิริ ความละเอียดรอบคอบและความซื่อสัตย์ 2) โอตตัมปะ ความเกรงกลัวต่อบาปและความซื่อสัตย์

2. สุจจริต คือ ความประพฤติดีประพฤติดชอบ มี 3 ประการ ดังนี้

2.1 กายสุจจริต คือ ความประพฤติดีประพฤติดชอบทางกาย 3 ประการ อันได้แก่ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักขโมยของผู้อื่น และการไม่ประพฤติผิดทางประเวณี

2.2 วจิสฺสุจจริต คือ ความประพฤติดีประพฤติดชอบทางวาจา 4 ประการ อันได้แก่ การไม่พูดเท็จ การไม่พูดส่อเสียด การไม่พูดคำหยาบ และการไม่พูดเพ้อเจ้อ

2.3 มโนสุจจริต คือ ความประพฤติดีประพฤติดชอบทางใจ 3 ประการ อันได้แก่ ความไม่โลภ ความไม่พยายาบาท และการไม่เห็นผิดตามทำนองครองธรรม

3. พรหมวิหาร คือ หลักธรรมประจำใจอันประเสริฐ เป็นหลักธรรมที่อยู่ของพรหม หรือธรรมที่อยู่ของท่านผู้เป็นใหญ่ มี 4 ประการ คือ 1) เมตตา คือ ความรักใคร่ 2) กรุณา คือ ความสงสาร 3) มุทิตา คือ ความพลอยยินดี 4) อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง

หัวข้อธรรมที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นหัวข้อที่สำคัญสำหรับครู เพราะหัวข้อธรรมเหล่านี้สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติและทำให้ครูเป็นที่เคารพนับถือ รวมทั้งทำให้เป็นบุคคลที่สังคมให้ความยกย่องและให้ความเชื่อถือ

3. การพัฒนาคุณธรรมสำหรับครู

ยนต์ ชุมจิต (2550 : 186-191) ได้กล่าวไว้ว่า ครูนั้นจะต้องพัฒนาคุณธรรมให้เจริญงอกงามซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาคุณธรรมสำหรับครูโดยสถาบันผลิตครู สถาบันผลิตครูเป็นหน่วยงานแรกที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณธรรมของครู สำหรับวิธีการพัฒนาคุณธรรมสำหรับครูที่สถาบันผลิตครูสามารถทำได้มีดังต่อไปนี้

- 1.1 พยายามคัดเลือกผู้เรียนที่จะเข้าศึกษาที่เป็นคนเก่งและดี และมีศรัทธาต่อวิชาชีพครู
- 1.2 คณาจารย์ที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนนักศึกษาวิชาชีพระยะยาวจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้ศิษย์จดจำรูปแบบของความเป็นครูที่ดีตลอดไป
2. การพัฒนาคุณธรรมโดยหน่วยงานที่ใช้ครู หน่วยงานที่ใช้ครูมีหลายสังกัดและหลายระดับ แต่ละหน่วยงานต่างก็มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณธรรมของครู สำหรับวิธีการพัฒนาคุณธรรมสำหรับครูที่หน่วยงานที่ใช้ครูทำได้มีดังต่อไปนี้
 - 2.1 จัดโครงการโดยให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีและมีศรัทธาต่อวิชาชีพครู
 - 2.2 คัดเลือกนักเรียนที่เรียนดีและมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครู เมื่อสำเร็จการศึกษาให้รับเข้าทำงานทันที เป็นต้น
3. การพัฒนาคุณธรรมโดยองค์กรวิชาชีพ อาชีพชั้นสูงหรือวิชาชีพจะต้องมีองค์กรวิชาชีพทำหน้าที่คอยควบคุมดูแลสมาชิกในองค์กร สำหรับวิธีการพัฒนาคุณธรรมสำหรับครูที่องค์กรวิชาชีพครูทำได้มีดังต่อไปนี้
 - 3.1 ส่งเสริมให้มีการวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมสำหรับครู
 - 3.2 จัดให้มีการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับคุณธรรมสำหรับครูอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น
4. การพัฒนาคุณธรรมโดยสถาบันทางสังคมอื่นๆ สถาบันทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณธรรมสำหรับครู ได้แก่ สถาบันทางศาสนา นั่นก็คือ วัด ซึ่งสามารถควบคุมบุคคลได้ทุกสถาบัน ซึ่งต่างจากสถาบันทางสังคมอื่นๆ ที่สามารถควบคุมได้เฉพาะสมาชิกในสถาบันตนเอง เมื่อเป็นเช่นนั้นหากวัดได้กระทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องถ่องแท้ จะช่วยให้สมาชิกในสังคมหรือทุกสถาบันมีคุณธรรมดีขึ้นอย่างแน่นอน
5. การพัฒนาคุณธรรมสำหรับครูด้วยตนเอง แนวทางการพัฒนาคุณธรรมสำหรับครูตามที่ได้เสนอข้างต้นนี้จะได้ผลหากผู้ประกอบวิชาชีพครูไม่สนใจที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ดังนั้นผู้ที่เป็นครูทุกคนจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า บุคคลที่เป็นครูนั้นเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาศิษย์ให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถเสียก่อน

4. คุณธรรมของครู

เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปจนเกิดผลกระทบต่อการประพฤติปฏิบัติของครู ทำให้คุณธรรมของครูตกต่ำ จนเกิดวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับวิชาชีพครูในขณะนี้ อย่างไรก็ตามครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศมากที่สุดวิชาชีพระยะยาว ดังนั้นจึงมีการพัฒนาคุณธรรมของครู เพราะคุณธรรมกับครูเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ หากครูขาดคุณธรรมความเป็นปुरुชาญบุคคลของครูก็จะหมดไป

4.1 ความหมายของคุณธรรม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า เป็นสภาพคุณงามความดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525, หน้า 187)

คาร์เตอร์ วี. กู๊ด (Carter V. Good, 1973, p. 641) ให้ความหมายคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรมคือ คุณลักษณะที่พึงงาม หรือพฤติกรรมที่ปฏิบัติจนเป็นนิสัย และการที่บุคคลได้กระทำตามความคิดและมาตรฐานของสังคมในทางความประพฤติและจริยธรรม

4.2 ความสำคัญของคุณธรรม

คุณธรรมเป็นเสมือนหลักการสำคัญที่ให้ไว้สำหรับบุคคลหรือสังคมได้นำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต จะช่วยให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างราบรื่น มีความสำเร็จในงานที่ทำ เป็นคนดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ สำหรับครูกับคุณธรรมนั้นจะต้องเป็นของคู่กัน หากครูขาดคุณธรรมเมื่อใดก็เหมือนกับนักบวชที่ไร้ศีล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานหลักคุณธรรมสำหรับคนไทยในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2525 ทั้งนี้เพื่อยึดถือปฏิบัติมีอยู่ 4 ประการ คือ

ประการแรก คือการรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือการรู้จักข่มใจตนเองฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดีนั้น

ประการที่สาม คือการอดทนอดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด

ประการที่สี่คือการรู้จักละวางความชั่วความสุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุขร่มเย็นโดยเฉพาะผู้ที่เป็นครูจำเป็นต้องยึดถือปฏิบัติเพื่อประโยชน์ของตนเองและผู้อื่น

ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาซึ่งได้จากการประชุมสัมมนาวิชาชีพครูครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 27 – 28 เมษายน พ.ศ. 2532 ได้สรุปว่าบุคคลที่ประกอบวิชาชีพครูมีลักษณะพื้นฐาน 4 ประการคือรอบรู้ สอนดีมีคุณธรรมตามจรรยาบรรณและมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2532, หน้า 6–9)

ในที่นี้จะนำมากล่าวเฉพาะในส่วนที่เป็นข้อคุณธรรมตามจรรยาบรรณ ซึ่งมีคุรุสภากำหนดไว้ 9 ข้อดังต่อไปนี้

1. มีเมตตากรุณาพฤติกรรมหลักคือมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานและสังคม มีความสนใจและห่วงใยในการเรียนและผลของนักเรียน ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือไม่นิ่งดูดายและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถ ให้ความรักความเอาใจใส่ช่วยเหลือดูแลเด็กให้ได้รับความสุขและพึงทุกซ์เป็นกันเองกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกเปิดเผยไว้วางใจและเป็นที่พักพิงของนักเรียน
2. มีความยุติธรรมพฤติกรรมหลักคือมีความเป็นธรรมต่อนักเรียนและมีความเป็นกลางส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือเอาใจใส่และปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง ตัดสินปัญหาของนักเรียนด้วยความเป็นกลางยินดีช่วยเหลือนักเรียนผู้ร่วมงานและผู้บริหารโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
3. มีความรับผิดชอบพฤติกรรมหลักคือมุ่งมั่นในผลงาน ใช้เวลาอย่างคุ้มค่าและปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือมีวิธีการที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์วางแผนการใช้เวลาอย่างเหมาะสมและปฏิบัติงานให้ทันเวลาใช้เวลาคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ วางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบปฏิบัติงานตามแผนได้เสร็จและมีประสิทธิภาพมีความรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ทุกด้านปฏิบัติการกิจทุกด้านได้ครบตามความสามารถและประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม
4. มีวินัยพฤติกรรมหลักคือมีวินัยในตนเอง และปฏิบัติตามกฎและระเบียบส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม มีวิธีทำงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ ปฏิบัติตามกฎและระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่การงานเป็นไปตามขั้นตอน
5. มีความขยันพฤติกรรมหลัก คือมีความตั้งใจและความพยายามส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือกระตือรือร้นและปฏิบัติงานเต็มความสามารถอย่างสม่ำเสมอไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรคในการทำงานและมีความพยายามที่จะสอนเด็กให้บรรลุจุดหมาย
6. มีความอดทน พฤติกรรมหลัก คืออดทนเมื่อเกิดอุปสรรค และมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือปฏิบัติงานเต็มไม่ทิ้งขว้างกลางคันไม่โกรธง่าย และสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม และอดทนอดกลั้นคำวิพากษ์วิจารณ์
7. มีความประหยัดพฤติกรรมหลัก คือรู้จักประหยัดและออมและใช้ของให้คุ้มค่าส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือช่วยรักษาและใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะของตนรู้จักเก็บออมทรัพย์เพื่อความมั่นคงของฐานะและรู้จักใช้และเก็บรักษาของอย่างถูกวิธี
8. มีความรักและศรัทธาในอาชีพครูพฤติกรรมหลักคือเห็นความสำคัญของอาชีพครูและรักษาชื่อเสียงวิชาชีพครูส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพครูเข้าร่วมกิจกรรมวิชาชีพครูร่วมมือและส่งเสริมให้มีการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดี

และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญรักษาความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่การงานปกป้องและสร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู

9. ความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตพฤติกรรมหลักคือรังฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและมีเหตุผล ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้คือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของผู้อื่นยอมรับและปฏิบัติตามความคิดที่มีเหตุผล โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักและใช้หลักการและเหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

ต่อมาในปีพ.ศ. 2539 ครูสภาประกาศใช้จรรยาครูใหม่วันที่ 7 พฤษภาคมพ.ศ. 2539 เพื่อให้เหมาะสมกับครูไทยในยุคปัจจุบันจะเห็นได้ว่าจรรยาบรรณ 5 ข้อแรก มีความสำคัญในระดับที่ครู “ต้อง” กระทำหรือไม่กระทำส่วน 4 ข้อหลังมีน้ำหนักลดหลั่นกันลงมาแต่ก็สำคัญและจำเป็นต่อความเป็นครูโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูระดับ “มืออาชีพ” จรรยาบรรณแต่ละข้อมีข้อความที่กระชับกะทัดรัดและเจาะจงแต่การตีความและความเข้าใจของแต่ละคนอาจแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดดังนั้นครูสภาจึงได้จัดทำคำอธิบายขึ้นเพื่อชี้ให้เห็นเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของจรรยาบรรณครูแต่ละข้อเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน (สำนักงานเลขาธิการครูสภา, 2540)

จรรยาบรรณข้อที่ 1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

จรรยาบรรณข้อที่ 2 ครูต้องอบรมสั่งสอนฝึกฝนสร้างเสริมความรู้ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

จรรยาบรรณข้อที่ 3 ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งทางกายวาจาและจิตใจ

จรรยาบรรณข้อที่ 4 ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกายสติปัญญาจิตใจ อารมณ์สังคมของศิษย์

จรรยาบรรณข้อที่ 5 ครูต้องไม่แสวงประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใดๆอันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

จรรยาบรรณข้อที่ 6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจสังคมและการเมืองอยู่เสมอ

จรรยาบรรณข้อที่ 7 ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรการวิชาชีพ

จรรยาบรรณข้อที่ 8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์

จรรยาบรรณข้อที่ 9 ครูพึงประพฤติปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย

การพัฒนาคุณธรรมของครู คุณธรรมเป็นอุปนิสัยอันดีงามที่สะสมอยู่ในจิตใจ ซึ่งได้มาจากความเพียรพยายามที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ติดต่อกันมาเป็นเวลานาน คุณธรรมจะมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ เพราะกระทำหน้าที่จนเป็นนิสัย พัฒนาคุณธรรมของครูควรจะเริ่มต้นที่

1. คุณธรรมทางสติปัญญา รวมทั้งความรู้ทางทฤษฎี และแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ส่งผลต่อความมีเหตุผลในการทำหน้าที่

2. คุณธรรมทางศีลธรรม คือ ความมีจิตสำนึกในสิ่งที่ดีงาม และเหตุผล คุณธรรมทางศีลธรรมไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่สร้างขึ้นด้วยความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในทางศีลธรรม ซึ่งจะสะสมอยู่ในจิตใจของครู

ในเรื่องคุณความดี ธรรมต่างๆ ที่ครูพึงศึกษาให้ชีวิตมีความสุขและความสำเร็งนั้น ได้กล่าวมาบ้างแล้วตั้งแต่บทที่ 1 จนถึงบทที่ 3 ได้กล่าวถึงปัญหาทางด้านคุณธรรมในสังคมไทยซึ่งเกิดขึ้นได้กับทุกคน แม้แต่กับครูเอง แต่ปัญหาเหล่านั้นจะน้อยลงหรือหมดไปถ้าครูมีคุณธรรม ซึ่งครูที่ดีจึงควรได้ศึกษาถึงคุณธรรมที่จะเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและความสำเร็งในชีวิตการเป็นครูจะได้เป็นบุคคลที่สมควรเคารพบูชาหรือปูชนียบุคคล

จากการสำรวจมาตรฐานความประพฤติของครู โดยกองมาตรฐานวิชาชีพครู (2532, หน้า 26) พบว่า จำนวนครูที่มีอยู่ในการสำรวจ 532,703 คน มีครูที่มีความประพฤติผิดนอกกรอบนอกรอยในทุกกรณีที่มีความผิด มีจำนวนเพียง 948 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.18 ถ้ามาพิจารณาด้วยใจที่เป็นกลาง ผู้เขียนเห็นว่า มีครูบางส่วน หรือจำนวนน้อยที่มีข้อบกพร่อง มีปัญหาทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตนให้เป็นครูที่ดีได้ คิดแล้วยังไม่ถึงหนึ่งเปอร์เซ็นต์ แสดงว่ามีครูที่อยู่ถึง 99 เปอร์เซ็นต์ แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าครูที่มีปัญหาเหล่านั้นเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ หรือแพร่ในสังคม คนทุกคนก็จะถูกระทบกระเทือนไปด้วย เพราะสังคมพิจารณาและเห็นว่า ครูเป็นผู้ทำผิดไม่ได้ ครูขาดคุณธรรมก็ไม่ได้เช่นกัน เพราะครูเป็นบุคคลที่สังคมไว้วางใจ ให้การยกย่องนับถือ ต้องการให้เป็นแบบอย่างหรือผู้นำที่ดีแก่ลูกหลานของบุคคลในสังคม การประพฤติตนที่มีปัญหาทั้งกับตัวเองกับลูกศิษย์ และกับสังคม ย่อมเป็นการทำลายคุณค่าในอาชีพครูและตัวครูเอง

ฉะนั้น ครูที่ดีและผู้ที่จะเป็นครูในอนาคตจึงควรศึกษาหลักธรรมในพุทธศาสนาให้เข้าใจ และนำไปปฏิบัติให้ได้ผลดีต่อตนเอง ต่อลูกศิษย์และต่อประเทศชาติ

คุณธรรมที่จะช่วยให้ครูได้ประกอบอาชีพอย่างมีคุณค่า จะช่วยให้ครูยังเป็นปูชนียบุคคล ที่จะกล่าวต่อไปมีหลายด้าน ในที่นี้จะแบ่งเป็น 3 ด้านใหญ่ๆ คือ

1. ธรรมะใช้ปฏิบัติเป็นพื้นฐานของชีวิต
2. ธรรมะที่พึงปฏิบัติเพื่อความเจริญของส่วนรวม
3. ธรรมะที่พึงปฏิบัติเพื่อความเจริญส่วนตัว

ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาคุณธรรม

การพัฒนาคุณธรรมของมนุษย์มีการพัฒนาเป็นลำดับจากวัยทารกจนถึงตลอดชีวิตต้นกำเนิดของแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางคุณธรรมมาจากอิทธิพลของสังคมและพันธุกรรมคำว่าสังคม ในที่นี้คือ สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กทั้งที่เป็นบุคคล และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติอื่นๆ ส่วนพันธุกรรม ได้แก่ ความสามารถในการรู้คิด และพัฒนาขึ้นตามลำดับชั้นอายุ วุฒิภาวะหรือประสบการณ์ที่ผู้นั้นประสบอยู่ การพัฒนามีลักษณะทฤษฎีที่สำคัญแบ่งเป็น 3 แนวทางใหญ่คือ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2543, หน้า 29-37)

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของฟรอยด์ (Freud) เชื่อว่า คุณธรรมกับมโนธรรม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มนุษย์อยู่ในสังคมกลุ่มใดก็จะเรียนรู้ความผิดชอบชั่วดีจากสิ่งแวดล้อมในสังคมนั้น จนมีลักษณะพิเศษของแต่ละสังคมที่เรียกว่าเอกลักษณ์ เป็นกฎเกณฑ์ให้ประพฤติปฏิบัติตามข้อกำหนดโดยอัตโนมัติ คนที่ทำชั่วแล้วรู้สึกสำนึกเกิดหิริโอตตปละอายใจตนเองถือว่าได้รับการลงโทษด้วยตนเอง เมื่อสำนึกแล้วพึงละเว้นไม่ปฏิบัติอีก โดยไม่ต้องมีสิ่งควบคุมจากภายนอก เป็นการสร้างมโนธรรมขึ้นมาโดยไม่จำเป็นต้องสนใจองค์ประกอบของลำดับขั้นพัฒนาการทางคุณธรรม

ในลักษณะทฤษฎีเช่นนี้บทบาทของการศึกษาคือ การพัฒนาทางด้านจิตใจเพื่อเสริมสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่ระบบเศรษฐกิจและสังคมต้องการ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการศึกษาเพื่ออบรมฝึกฝนการนำสติปัญญาไปใช้เป็นประโยชน์แก่กล้ายิ่งขึ้น พยายามแสวงหาจุดมุ่งหมายเพื่ออบรมฝึกฝนการนำสติปัญญาไปใช้เป็นประโยชน์แก่กล้ายิ่งขึ้น พยายามแสวงหาจุดมุ่งหมายให้แก่ชีวิต คือ ความเป็นอยู่อย่างดีที่สุด หรือการมีอิสรภาพ การศึกษาจึงเป็นกิจกรรมของชีวิต โดยชีวิต เพื่อชีวิต เป็นความสามารถเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และรู้จักเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน (พระราชวรมณี, 2518, หน้า 71)

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) เป็นกระบวนการสังคมประภิต โดยการซึมซาบ กฎ เกณฑ์ต่างๆ จากสังคมที่เติบโตมา รับเอาหลักการเรียนรู้เชื่อมโยงกับหลักการเสริมแรง และการทดแทนสิ่งเร้า รับแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นรูปแบบ โดยยึดถือว่าการเรียนรู้ คือ การสังเกตเลียนแบบจากผู้อื่นใกล้ชิดเพื่อแรงจูงใจ คือ เป็นที่รักที่ยอมรับในกลุ่มพวกเดียวกับกลุ่มต้นแบบเพื่อเป็นพวกเดียวกัน

ในลักษณะเช่นสถาบันหรือกลุ่มสังคมมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือโรงเรียน จะได้รับความคาดหวังจากสังคมอย่างมากในการเป็นสถาบันที่ปลูกฝังรูปแบบและเสริมสร้างการเลียนแบบจากตัวอย่างในสังคมให้แก่นักเรียนพึงระมัดระวังในการสอน เพราะถ้าขาดความสามารถในการอธิบายเหตุผลให้เด็กเลียนแบบ ใช้อารมณ์และวางอำนาจแทนจะทำให้เด็กรู้สึกเป็นศัตรูต่อผู้ควบคุมพฤติกรรมทุกระดับ ตั้งแต่บิดามารดา ครู ไปจนถึงตำรวจ

พึงอบรมให้เด็กรู้จักผิดชอบชั่วดี รู้สึกอายที่ทำชั่ว ความคิดเหตุผลและความสม่ำเสมอในการลงโทษ และให้รางวัลเด็ก เป็นที่ยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่อบรมกล่อมเกลาให้นักเรียนมีคุณธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติจึงมีหน้าที่ต้องจัดและพัฒนาสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2524, หน้า 140-142)

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theory) แนวคิดของนักจิตวิทยาคนนี้ เห็นว่าคุณธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาคุณธรรมจึงต้องมีการ พิจารณาเหตุผลเชิงคุณธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคล ซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้นการรับรู้ คุณธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ

นักจิตวิทยาที่สนใจศึกษาในแนวทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาคือ เพียเจต์ และโคลเบอร์ก
ทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรมเพียเจต์

เพียเจต์ (Piaget, 1932 อ้างอิงใน ประภาศรี สีหอำไพ, 2543, หน้า 30-35) เป็นผู้ เริ่มศึกษาพัฒนาการทางคุณธรรมของเด็ก และมีความคิดว่าพัฒนาการทางคุณธรรมของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้เกณฑ์และลักษณะต่างๆ ทางสังคม ดังนั้นพัฒนาการทาง คุณธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นๆ และได้แบ่งขั้นของมนุษย์ ออกเป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นก่อนคุณธรรม (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี) ยังไม่เกิดคุณธรรม แต่สามารถ เรียนรู้จากประสาทสัมผัสและมีพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นต้น
2. ขั้นเชื่อฟังคำสั่ง (อายุ 2-8 ปี) เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ มีการคิดก่อนปฏิบัติการตามคำสั่ง ซึ่งในขณะแรกเริ่มจะไม่คำนึงถึงเหตุผลของคำสั่งนั้น
3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (อายุ 8-10 ปี) เกิดหลักความคิดพัฒนาการทางสติปัญญา สูงขึ้นตามประสบการณ์ทางสังคม คลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอก เริ่มมีความคิดเป็นตัวของ ตัวเองมากขึ้น

จุดประสงค์หลักของเพียเจต์ คือ การสำรวจธรรมชาติในการตัดสินคุณธรรมของเด็ก ได้ทำวิจัยในเจเนวีวาโดยศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลในเรื่อง ต่อไปนี้ 1) เจตคติของเด็กที่มีต่อกฎ 2) การตัดสินของเด็กเกี่ยวกับความถูกต้องและความผิด และ 3) การประเมินค่าความยุติธรรมในการ ตัดสิน

เพียเจต์ เริ่มกำหนดว่าความองงามในการตัดสินด้านคุณธรรมมีลำดับพัฒนาการ เป็นระยะๆ โดยขึ้นอยู่กับการวางรูปแบบในความก้าวหน้าในการเรียนรู้ มากกว่าการเรียนรู้กฎโดยการ ให้รางวัลและการลงโทษ คือการลอกเลียนแบบอย่างเท่านั้น และได้กล่าวอีกว่า คุณธรรมประกอบขึ้น

ด้วยระบบของกฎและการคงอยู่ของคุณธรรม จะค้นหาได้จากความเชื่อถือ ซึ่งแต่ละรายบุคคลพยายามที่รับกฎเหล่านั้น

ทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg's Theory)

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1981 อ้างอิงใน ประภาศรี สีหอำไพ, 2543, หน้า 30-31) เป็นนักการศึกษาด้านคุณธรรมที่มีชื่อเสียงมาก เป็นผู้นำทฤษฎีจริยศึกษาที่สังเคราะห์เอาขอบเขตความรู้ทางปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา และศึกษาศาสตร์มาประกอบกันขึ้นเป็นทฤษฎีบูรณาการ (Integrated Theory) และนำมาใช้ในการจัดการด้านจริยศึกษา (Moral Education)

โคลเบอร์ก วิเคราะห์หลักคุณธรรมว่าเป็นลำดับหรือระบบของแนวทางสำหรับเผชิญ การเลือกที่จะปฏิบัติในสิ่งที่มีให้เลือกอย่างหลากหลายวิธี พัฒนาการทางคุณธรรมมี 6 ลำดับขั้นที่อาจนำไปใช้ในรูปแบบต่างๆ ที่จะเลือกได้ในสถานการณ์ของการพิจารณาสิ่งที่เป็นคุณธรรมลำดับขั้นของการพัฒนาการทางคุณธรรม มีดังต่อไปนี้

1. การเชื่อฟังและการลงโทษ พิจารณาในด้านประเด็นของการถือเอาอัตราของตัวเองเป็นใหญ่
2. การแสวงหารางวัล เป็นเป้าหมายตามลักษณะเฉพาะรายบุคคล และการแลกเปลี่ยนกันอย่างเสมอภาคที่ตกลงกัน เพื่อจะยอมรับความคิดเห็นของกันและกันในสังคมเพื่อแสวงหารางวัล
3. การทำความเห็นชอบของผู้อื่น ความสัมพันธ์และการทำตามรูปแบบตามผู้อื่น เห็นชอบเป็นการแลกเปลี่ยนกันในความคาดหวัง การติดต่อประสานงานและความศรัทธายึดมั่นไว้วางใจต่อผู้อื่น โดยการปฏิบัติที่ตรงตามบทบาทและหน้าที่ของตน
4. การทำตามหน้าที่ในสังคม ระบบสังคมและความมีสติรับผิดชอบที่จะให้มีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ตนกระทำในสังคมนั้น เพื่อรักษาระเบียบทางสังคมทำหน้าที่ของสังคมจึงต้องรักษาสถาบันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยส่วนรวม
5. การทำตามกฎเกณฑ์และข้อสัญญา สิทธิพื้นฐานและพันธสัญญาทางสังคมที่จะใช้กับประชาชนโดยส่วนรวม จะต้องยึดถือค่านิยมซึ่งมีมากมายแตกต่างกันไป รวมทั้งความคิดเห็นซึ่งมีอยู่เฉพาะกลุ่ม นำมารวมกันเป็นพันธสัญญาของสังคมร่วมกัน
6. การยึดมั่นในธรรมตามหลักสากล หลักคุณธรรมสากลถือเป็นการแนะนำแนวทางให้มนุษยชาติกระทำตามข้อกำหนดของสังคมพื้นฐานของแต่ละแห่งโดยภาพกว้างและลึก การถือเอาความเคารพนับถือในบุคคลอื่นเป็นจุดหมายมิใช่เป็นวิธีการ ความยุติธรรมคือสัจธรรม ไม่ขึ้นกับวัฒนธรรมเฉพาะแห่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งเท่านั้น

การวิเคราะห์คุณธรรมของโคลเบอร์ก เปิดเผยให้เห็นถึงเรื่องสำคัญ คือ 1)หลักคุณธรรมเป็นข้อปฏิบัติหรือแนวทางเมื่อต้องเผชิญกับทางเลือกในคุณธรรมหลายทาง และการปฏิบัติคุณธรรม

ต่างๆ 2) การตัดสินใจที่เป็นมาตรฐานจนยึดเป็นกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหาขัดแย้งต่างๆ ได้ตามความต้องการ หลักคุณธรรมจึงต้องเป็นไปตามหลักสากลและเป็นค่านิยมที่ได้รับการยอมรับนับถือโดยทั่วไป

5. สรุป

คุณธรรมหมายถึงคุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้อง ซึ่งอยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ คุณธรรมของครูก็คือคุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้อง ความเหมาะสม ซึ่งอยู่ภายในจิตใจของครู และเป็นแรงผลักดันให้ครูกระทำหน้าที่ของครูอย่างถูกต้องเหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่ง คุณธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งสำหรับครู เพราะคุณธรรมจะช่วยให้ครูนั้นเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องและนับถือจากบุคคลทั่วไป การที่ครูจะได้รับการยกย่องนั้นจะต้องประพฤติปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันได้แก่ หลักธรรมคัมภีร์ของโลกล หลักสุจริตธรรม และหลักพรหมวิหารธรรม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม คุณธรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูสภามีความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างยิ่ง กล่าวคือ ครูต้องมีคุณธรรมอันประกอบไปด้วย ความเมตตา กรุณา ความยุติธรรม มีวินัย ขยันอดทน มีความรักความศรัทธาในวิชาชีพครู ดังนั้นคุณธรรมทั้งปวงของครูจะต้องอยู่บนพื้นฐานหลัก 3 ประการ คือ ปัญญา กรุณา และบริสุทธิ์ และการพัฒนาคุณธรรมสำหรับครูสามารถกระทำได้หลายวิธีหลายแนวทาง เช่น พัฒนาโดยสถาบันผลิตครู การพัฒนาโดยหน่วยงานที่ใช้ครู การพัฒนาโดยองค์กรวิชาชีพ การพัฒนาโดยสถาบันทางสังคม และที่สำคัญคือ การพัฒนาด้วยตนเอง

6. เอกสารอ้างอิง

- พระเทพเวที(ป.อ. ปยุตโต). (2533). **จริยธรรมกับชีวิต**. พระนครศรีอยุธยา :ศูนย์ประสานงาน
จริยศึกษา สหวิทยาลัยพระนครศรีอยุธยา.
- พุทธทาสภิกขุ. (2529). **ฟ้าสาบระหว่าง 50 ปี ที่สวนโมกข์ (ตอน 1)**. กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์
พระนคร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). **ความเป็นครู**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร :
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

3M กับการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 3M and Thai Education in 21st Century

ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี¹

Theeraphat Thinsandee

ธณพร โปมิน²

Thanaphorn Pomin

บทคัดย่อ

ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนไป รูปแบบวิธีการศึกษาจึงเปลี่ยนไป กระบวนการเรียนการศึกษาในปัจจุบันจึงไม่ได้ยู่แค่ในห้องเรียนอีกต่อไป เครือข่ายสังคมออนไลน์จึงมีบทบาทต่อ ระบบการศึกษา กระบวนการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาจึงมีบทบาทที่เปลี่ยนไปมากกว่าอดีต ซึ่งทำให้กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ไม่ได้มีเพียงในห้องเรียนอีกต่อไป 3M จึงมีบทบาทต่อการศึกษาไทยในศตวรรษนี้ อันประกอบด้วย Mobile Learning (M-Learning) เอ็มเลิร์นนิ่ง คือ การนำโทรศัพท์มือถือเชื่อมต่อกับเนื้อหาที่มีอยู่บนระบบอินเทอร์เน็ต MOOCs (มู๊กส์) (Massive Open Online Courses) คือ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน ให้เข้าเรียนได้โดยไม่จำกัดจำนวนคน เป็นระบบเปิด ที่ทุกคนอยากเรียน จะต้องได้เรียน โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียน ใช้เทคโนโลยีออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเรียน และ Management คือ การบริหารจัดการการศึกษา โดยนำเอาเครื่องมือที่ใช้สำหรับการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ผสมกับระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่เปิดให้บริการฟรี จึงทำให้ระบบการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 นี้ได้เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง

คำสำคัญ : 1. สามเอ็ม 2. เอ็มเลิร์นนิ่ง 3. มู๊กส์ 4. การจัดการ 5. การศึกษา

ABSTRACT

As the era changes, forms of education are also altered. Teaching and learning management nowadays does not cling to the traditional pattern which is

¹อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด

²อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด

limited only in the classroom. Obviously, social network plays an important role in educational system. Roles of education management and administration are much different from the past. Human's learning process occurs not only inside class, but also anywhere. 3M becomes important to Thai education in this century. They consist of M-Learning, MOOCs and Management. M-Learning stands for Mobile Learning which is the application of mobile phone connected to online contents in the internet. Massive Open Online Courses or MOOCs are the free online courses which are provided publicly for interested persons. Management is the ways to manage education through the use of tools for accessing learning sources and online instructions for free. Due to these influential factors, Thai educational system in 21st century is totally disruptive.

Keywords : 1. 3M 2. M-Learning 3. MOOCs 4. Management 5. Education

1. บทนำ

คำว่า “3M” เป็นวาทะกรรมในบทความนี้ เพื่อสื่อถึงวิวัฒนาการ หรือการเปลี่ยนไปของการศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีคำอยู่สามคำที่ผู้เขียนได้นำมาบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อความเข้าใจและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่ทุกคนจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันประกอบด้วย M ตัวแรกคือ Mobile Learning (M-Learning) เอ็มเลิร์นนิง M ตัวที่สอง คือ MOOCs (มู๊กส์) (Massive Open Online Courses) และ M ตัวที่ 3 คือ Management คือ การจัดการ หรือการจัดการศึกษานั้นเอง ซึ่งต่อไปนี้ 3M จะเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาคู ผู้บริหาร นักการ ลูกจ้าง บทบาทของบุคลากรทางการศึกษาเหล่านี้จะเปลี่ยนไป รวมถึงพฤติกรรมของผู้เรียนก็จะต้องมีทักษะในการเข้าถึงสื่อต่างๆ จำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนไปด้วย ทักษะเป็นสิ่งสำคัญในการศึกษาในยุคนี้ ท่านใดมีทักษะมากและมีวิธีการจัดการศึกษาที่ดีก็จะเป็นผู้ประสบผลสำเร็จในการศึกษาในศตวรรษนั้นๆ นี่คือระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง และระบบการศึกษาไทยต้องเปลี่ยนตามอย่างแน่นอน

2. M-Learning หรือ เอ็มเลิร์นนิง (Mobile Learning)

การผสมกันระหว่างเทคโนโลยีจากอุปกรณ์พกพาต่างๆ กับเอเลิร์นนิงทำให้เกิด Mobile Learning ซึ่งในบทความนี้จะเรียกว่า M-Learning ซึ่งคำว่า Mobile เมื่อนำมาผสมกับคำอื่น เช่น Automobile อ่านว่า ออโตโมบิล แปลว่าเกี่ยวกับรถยนต์, Immobile อ่านว่า อิมโมบิล แปลว่าเคลื่อนที่ไม่ได้ (siamdic.com, 2007) วัตถุประสงค์หลักในการเผยแพร่บทความนี้คือ การกระจาย

ความรู้ใหม่ให้กับนักการศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้รู้จัก และเข้าใจ ความเป็นมาของเอ็มเลิร์นนิ่ง ระดับพื้นฐาน ประวัติ และความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบต่างๆ ของการศึกษาในปัจจุบัน รวมไปถึง ความสัมพันธ์ของอีเลิร์นนิ่งกับ เอ็มเลิร์นนิ่ง

เอ็มเลิร์นนิ่งมีแนวโน้มที่จะเป็นช่องทางใหม่ที่จะกระจายความรู้ สู่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะเป็นทางเลือกใหม่ ที่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดีอีกด้วย เหตุผลหนึ่งที่สนับสนุนประเด็นนี้ก็คือ มีผู้ใช้โทรศัพท์มือถือถือทั่วโลกกว่า 3.3 พันล้านคน ในปี ค.ศ. 2007 (Reuters, 2008) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ใช้ในปี 2006 ซึ่งมีอยู่ประมาณ 2 พันล้านคน (the Economist Intelligence Unit & The IBM Institute for Business Value, 2006) จำนวนผู้ลงทะเบียนใช้โทรศัพท์มือถือมากกว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกเกือบ 3 เท่า เพราะในปี ค.ศ. 2008 นั้น จำนวนของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ที่ 1.3 พันล้านคน (Miniwatts Marketing Group, 2008) ซึ่งเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยจากปี ค.ศ. 2007 ที่มีอยู่ประมาณ 1.1 พันล้านคนเท่านั้น (Miniwatts Marketing Group, 2007) จากการเป็นเจ้าของเครื่องโทรศัพท์มือถือที่มากกว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นหลายเท่านี้เองที่ทำให้เอ็มเลิร์นนิ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจของนักการศึกษา เพราะอย่างน้อยเอ็มเลิร์นนิ่ง ก็เป็นไปได้เพราะคนเรานั้นมีเครื่องมือ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่แล้ว เทคโนโลยีของการรับส่งข้อมูลผ่านระบบไร้สายก็มีการพัฒนามากขึ้นอยู่แล้ว ดังนั้นการเรียนรู้แบบเอ็มเลิร์นนิ่งจึงมีโอกาสเป็นไปได้สูง และเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาอีกแขนงหนึ่ง

บทความในตอนนี้เขียนขึ้นเพื่อแสดงพัฒนาการในระยะต้นๆ ของ เอ็มเลิร์นนิ่ง โดยรวบรวมสาระความรู้จาก 2 แหล่งใหญ่ ทั้งในระดับสากลซึ่งเป็นภาษาอังกฤษ และในระดับประเทศซึ่งเป็นภาษาไทย และนับได้ว่าในปี 2550 ซึ่งเริ่มต้นเขียนบทความนี้และในปี 2551 ซึ่งมีการปรับปรุงบทความนั้น นับเป็นช่วงเวลาเริ่มต้นที่ประเทศไทยมี เอ็มเลิร์นนิ่ง ใช้แล้วอีกด้วย ซึ่ง เอ็มเลิร์นนิ่ง ที่ประกาศใช้อย่างเป็นทางการในประเทศไทยนั้นคือที่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2548 (ศูนย์ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สถาบันคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548) หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะได้รับความสนใจและผู้เขียนจะพยายามเขียนให้มีตอนต่อไป ซึ่งจะเป็นการแนะนำ อุปกรณ์ สำหรับ เอ็มเลิร์นนิ่ง และเปรียบเทียบสัญญาณชนิดต่างๆ ที่ใช้สำหรับ เอ็มเลิร์นนิ่ง รวมไปถึง สาเหตุที่ทำให้ เอ็มเลิร์นนิ่งถูกใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศและรวบรวมบทความที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านเอ็มเลิร์นนิ่งในต่างประเทศมาให้ทราบกันอีกด้วย

อย่างไรก็ดี คงจะไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า ครู อาจารย์ และผู้บริหารส่วนมาก ทั้งในประเทศไทย และในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา มีความรู้สึกไม่มั่นใจว่าโทรศัพท์มือถือนั้น จะสามารถใช้เพื่อการเรียนรู้ได้ ดังที่ เพรินสกี (Prensky, 2004) รายงานว่า บรรดาครู อาจารย์ ทั้งหลาย ไม่เชื่อว่า นักเรียน นักศึกษาจะสามารถเรียนรู้ หรือ ได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพผ่าน

ทางโทรศัพท์มือถือ หรือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพาได้ เพราะการใช้โทรศัพท์มือถือในระหว่างเรียน นั้นคือการรบกวนการเรียน

ความหมายของ เอ็มเลิร์นนิ่ง

การให้คำจำกัดความของ เอ็มเลิร์นนิ่ง นั้นน่าจะแยกพิจารณาเป็น 2 ส่วน จากรากศัพท์ที่นำมาประกอบกัน ก็คือ

1. Mobile Devices หมายถึง อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ หรือ โทรศัพท์มือถือ และเครื่องเล่น หรือแสดงภาพที่พกพาติดตัวไปได้ ดังที่จะได้ยกตัวอย่างต่อไป

2. Learning หมายถึง การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากบุคคลปะทะกับสิ่งแวดล้อมจึงเกิดประสบการณ์ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้เมื่อมีการแสวงหาความรู้ การพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคคลให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น รวมไปถึงกระบวนการสร้างความเข้าใจ และถ่ายทอดประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคล

เมื่อพิจารณาจากความหมายของคำทั้งสองแล้วจะพบว่า Learning นั้นคือแก่นของเอ็มเลิร์นนิ่ง เพราะเป็นการใช้เทคโนโลยีเครือข่ายไร้สายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งก็คล้ายกับ อีเลิร์นนิ่งยุคศตวรรษที่ 21 ที่เป็นการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้มีผู้ใช้นิยามของเอ็มเลิร์นนิ่ง ดังต่อไปนี้ ริว (Ryu, 2007) หัวหน้าศูนย์โบายคอมพิวเตอร์ (Centre for Mobile Computing) ที่มหาวิทยาลัยแมสซี้ เมืองโอ๊คแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ ระบุว่าเอ็มเลิร์นนิ่งคือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนอยู่ระหว่างการเดินทาง ณ ที่ใดก็ตาม และเมื่อใดก็ตาม

เก็ดส์ (Geddes, 2006) ก็ให้ความหมายที่คล้ายคลึงกันคือ เอ็มเลิร์นนิ่งคือการได้มาซึ่งความรู้และทักษะผ่านทางเทคโนโลยีของเครื่องประเภทพกพา ณ ที่ใดก็ตาม และเมื่อใดก็ตาม ซึ่งส่งผลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

วัตสัน และไวท์ (Watson & White, 2006) ผู้เขียนรายงานเรื่องเอ็มเลิร์นนิ่งในการศึกษา (M-Learning in Education) เน้นว่าเอ็มเลิร์นนิ่งหมายถึงการรวมกันของ 2 P คือ เป็นการเรียนจาก เครื่องส่วนตัว (Personal) และเป็นการเรียนจากเครื่องที่พกพาได้ (Portable) การที่เรียนแบบส่วนตัวนั้นผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในหัวข้อที่ต้องการ และการที่เรียนจากเครื่องที่พกพาได้นั้นก่อให้เกิดโอกาสของการเรียนรู้ได้ ซึ่งเครื่องแบบ Personal Digital Assistant (PDA) และ โทรศัพท์มือถือ นั้นเป็นเครื่องที่ใช้สำหรับเอ็มเลิร์นนิ่งมากที่สุด ดังนั้นจึงน่าจะให้คำจำกัดความที่กระชับของเอ็มเลิร์นนิ่ง ณ ที่นี้ได้ว่า เอ็มเลิร์นนิ่ง คือ การเรียนรู้โดยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาที่เชื่อมต่อกับข้อมูลแบบไร้สาย ซึ่งคอมพิวเตอร์แบบพกพานี้ในปัจจุบันมีอยู่มากมาย และมีหลายบริษัทที่ผลิตอุปกรณ์ออกมาใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถจัดเป็นประเภทของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาได้ 3 กลุ่มใหญ่ หรือจะเรียกว่า 3Ps

PDA's (Personal Digital Assistants) คือคอมพิวเตอร์แบบพกพาขนาดเล็กหรือขนาดประมาณฝ่ามือ ที่รู้จักกันทั่วไปได้แก่ Pocket PC กับ Palm เครื่องมือสื่อสารในกลุ่มนี้ยังรวมถึง PDA Phone ซึ่งเป็นเครื่อง PDA ที่มีโทรศัพท์ในตัว สามารถใช้งานการควบคุมด้วย Stylus เหมือนกับ PDA ทุกประการ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดเล็กอื่นๆ เช่น lap top, Note book และ Tablet PC อีกด้วย

Smart Phones คือโทรศัพท์มือถือ ที่บรรจุเอาหน้าที่ของ PDA เข้าไปด้วยเพียงแต่ไม่มี Stylus แต่สามารถลงโปรแกรมเพิ่มเติมเหมือนกับ PDA และ PDA phone ได้ ข้อดีของอุปกรณ์กลุ่มนี้คือมีขนาดเล็กพกพาสะดวกประหยัดไฟ และราคาไม่แพงมากนัก คำว่าโทรศัพท์มือถือ ตรงกับภาษาอังกฤษ ว่า hand phone ซึ่งใช้คำนี้แพร่หลายใน Asia Pacific ส่วนในอเมริกา นิยมเรียกว่า Cell Phone ซึ่งย่อมาจาก Cellular telephone ส่วนประเทศอื่นๆ นิยมเรียกว่า Mobile Phone

iPod, เครื่องเล่น MP3 จากค่ายอื่นๆ และเครื่องที่มีลักษณะการทำงานที่คล้ายกัน คือเครื่องเสียงแบบพกพา iPod คือชื่อรุ่นของสินค้าหมวดหนึ่งของบริษัท Apple Computer, Inc ผู้ผลิตเครื่องคอมพิวเตอร์แมคอินทอช iPod และเครื่องเล่น MP3 นับเป็นเครื่องเสียงแบบพกพาที่สามารถรับข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ด้วยการต่อสาย USB หรือ รับด้วยสัญญาณ Blue tooth สำหรับรุ่นใหม่ ๆ มีฮาร์ดดิสก์จุได้ถึง 60 GB. และมีช่อง Video out และมีเกมส์ให้เลือกเล่นได้อีกด้วย

M-E-D Learning

ในทางปฏิบัติแล้ว เอ็มเลิร์นนิ่งเป็นอีเลิร์นนิ่งที่ผู้เรียนใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาเพื่อเข้าถึงบทเรียน และเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองได้ นอกจากนี้ตามหลักการแล้วอีเลิร์นนิ่งเป็นส่วนหนึ่งของ ดีเลิร์นนิ่ง (D-Learning) หรือคำเต็ม Distance Learning ซึ่งหมายถึงการเรียนทางไกลนั่นเอง ดังนั้นเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของ การเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ เอ็มเลิร์นนิ่ง, อีเลิร์นนิ่ง และ ดีเลิร์นนิ่ง (M-E-D Learning) และรูปแบบการศึกษาในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 ที่ว่าจัดการศึกษานั้นมี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การศึกษาในระบบ (Formal Education) เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน เช่น การศึกษาในโรงเรียน และมหาวิทยาลัยในห้องเรียนแบบปกติ

2. การศึกษานอกระบบ (Non - Formal Education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

ความสัมพันธ์ของรูปแบบการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาแสดงให้เห็นได้ว่าการจัดการศึกษานั้นมีส่วนที่เชื่อมกันอยู่เนื่องจากบุคคลที่มีความประสงค์จะทำการศึกษานั้นอาจจะใช้บริการของการจัดการศึกษาทั้ง 3 แบบพร้อมกันได้ ทางด้านการศึกษาทางไกลนั้นก็เป็ระบบการศึกษาที่สามารถเกิดขึ้นได้ในแต่ละประเภทของการจัดการศึกษาเช่นกัน ส่วนอีเลิร์นนิ่งนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นในอีเลิร์นนิ่ง หรือการศึกษาทางไกล และเอ็มเลิร์นนิ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของอีเลิร์นนิ่งนั่นเอง ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ทั้งอีเลิร์นนิ่งและเอ็มเลิร์นนิ่งนั้นอาจจะนำมาใช้ได้ในการจัดการศึกษาทุกแบบ

ข้อดี-ข้อด้อยของเอ็มเลิร์นนิ่ง

ข้อดีของเอ็มเลิร์นนิ่ง

1. มีความเป็นส่วนตัว และอิสระที่จะเลือกเรียนรู้ และรับรู้
2. ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา สถานที่ เพิ่มความเป็นไปได้ในการเรียนรู้
3. มีแรงจูงใจต่อการเรียนรู้มากขึ้น
4. ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้จริง
5. ด้วยเทคโนโลยีของเอ็มเลิร์นนิ่ง ทำให้เปลี่ยนสภาพการเรียนจากที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้เรียน จึงเป็นการส่งเสริมให้มีการสื่อสารกับเพื่อนและผู้สอนมากขึ้น
6. สามารถรับข้อมูลที่ไม่มีการระบุชื่อได้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนที่ไม่มั่นใจกล้าแสดงออกมากขึ้น
7. สามารถส่งข้อมูลไปยังผู้สอนได้ อีกทั้งกระจายซอฟต์แวร์ไปยังผู้เรียนทุกคนได้ ทำให้ผู้เรียนทุกคนมีซอฟต์แวร์รุ่นเดียวกันเร็วกว่าการโทรศัพท์ หรืออีเมล
8. เครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพา เครื่อง PDA หรือโทรศัพท์มือถือที่ใช้สำหรับเอ็มเลิร์นนิ่งนั้น ช่วยลดความแตกต่างทางดิจิทัลเนื่องจากราคาเครื่องถูกกว่าคอมพิวเตอร์
9. สะดวกสบายและมีประสิทธิภาพทั้งในสภาพแวดล้อมทางการเรียนและการทำงาน
10. เครื่องประเภทพกพาต่างๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นทางการเรียนและมีความรับผิดชอบต่อการเรียนด้วยตนเอง

นอกจากนี้ผู้เขียนยังอยากจะย้ำว่าความสำเร็จ และความนิยมของ Mobile Learning ในอนาคตที่จะมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นั้น ขึ้นอยู่กับ เทคโนโลยีต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนด้วย ยกตัวอย่างเช่น การมี Browser ที่เหมาะสมกับ Mobile Device ดังที่ค่าย Nokia ได้ออก S60 ซึ่งเป็น Browser ที่ย่อขนาดของเว็บไซต์ปกติ (Scaling down the page) ให้แสดงผลได้อย่างดีบนหน้าจอเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดพกพาได้ ส่วน Browser ตระกูล Opera จากประเทศนอร์เวย์นั้นก็ยังมี Small

Screen Rendering ซึ่งช่วยจัดเอกสารบนหน้าเว็บให้เหมาะกับขนาดของจอบนเครื่องคอมพิวเตอร์
ขนาดพกพาอีกเช่นกัน (Greene, 2006)

ข้อดีของเอ็มเลิร์นนิ่ง

1. ขนาดของความจุ Memory และขนาดหน้าจอที่จำกัดอาจจะเป็นอุปสรรคสำหรับการอ่านข้อมูล
เป็นกีดตัวอักษรไม่สะดวกรวดเร็วเท่ากับคีย์บอร์ดคอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ อีกทั้ง
เครื่องยังขาดมาตรฐาน ที่ต้องคำนึงถึงเมื่อออกแบบสื่อ เช่น ขนาดหน้าจอ แบบของหน้าจอ ที่บางรุ่น
เป็นแนวตั้ง บางรุ่นเป็นแนวนอน

2. การเชื่อมต่อกับเครือข่าย ยังมีราคาที่ยังค่อนข้างแพง และคุณภาพอาจจะยังไม่น่าพอใจ

3. ซอฟต์แวร์ที่มีอยู่ในท้องตลาดทั่วไป ไม่สามารถใช้ได้กับเครื่องโทรศัพท์แบบพกพาได้

4. ราคาเครื่องใหม่รุ่นที่ดี ยังแพงอยู่ อีกทั้งอาจจะถูกขโมยได้ง่าย

5. ความแข็งแรงของเครื่องยังเทียบไม่ได้กับคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ

6. อัปเดตยาก และเครื่องบางรุ่นก็มีศักยภาพจำกัด

7. การพัฒนาด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ขนาดมาตรฐานของการผลิตสื่อเพื่อ

เอ็มเลิร์นนิ่ง

8. ตลาดของเครื่องโทรศัพท์มือถือมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว พอพอกับเครื่องที่สามารถ
ตรู่นอย่างรวดเร็ว

9. เมื่อมีผู้ใช้เครือข่ายไร้สายมากขึ้น ทำให้การรับส่งสัญญาณช้าลง

10. ยังไม่มีมาตรฐานความปลอดภัยของข้อมูล

นอกจากนี้ คืออท (Keough, 2005) ยังได้ระบุข้อดีที่สำคัญของเอ็มเลิร์นนิ่งอีกด้วยนั่น
คือ เอ็มเลิร์นนิ่งขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการใช้เครื่อง และการส่ง
สัญญาณ

เอ็มเลิร์นนิ่งกำลังก้าวเข้ามาเป็นการเรียนรู้คู่กับสังคมอย่างแท้จริง เนื่องจากความเป็นอิสระ
ของเครือข่ายไร้สาย ที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา อีกทั้งจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาที่ใช้
เป็นเครื่องมือมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญยิ่งของเอ็มเลิร์นนิ่งนั้นอยู่ที่การเรียนรู้
และการมุ่งพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง

3. MOOCs หรือ มู๊กส์(Massive Open Online Courses)

MOOCs หมายถึง ระบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน ซึ่งมี
ลักษณะให้เข้าเรียนได้ไม่จำกัดจำนวนคน เป็นระบบ “เปิด” ที่ทุกคนที่อยากเรียนจะต้องได้เรียน โดย
ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียน และใช้เทคโนโลยีออนไลน์เป็นเครื่องมือ

เทคโนโลยีนี้เริ่มต้นเมื่อปี 2008 เมื่อห้องเรียนในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เปิดให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าเรียนออนไลน์ ซึ่งนอกเหนือจากนักศึกษาในห้อง 25 คนแล้ว คนอีกนับพันคนก็ได้มีโอกาสได้เรียนรู้วิชานั้นด้วย เครื่องมือในการทำ MOOCs เป็นเทคโนโลยีธรรมดาๆ ที่เรารู้จักกันอยู่แล้ว เช่น เว็บไซต์ วิดีโอ บล็อก ฯลฯ เจาะใจในการใช้งานข้อมูล เช่น ให้ใช้งานได้อย่างเดียว ให้นำไปเผยแพร่ได้ หรือให้นำไปแก้ไขตัดแปลงได้ ขึ้นอยู่กับผู้พัฒนาแต่ละราย

MOOCs ต่างจาก E-learning ตรงที่ E-learning จะเรียนเมื่อไหร่ก็ได้ แต่ MOOCs มีลักษณะเหมือนหลักสูตร มีระยะเวลาเปิด-ปิด เหมือนห้องเรียนปกติ ถูกกำหนดหัวข้อย่อยในรายวิชาไว้แล้ว มีการวัดและประเมินผล มีการบ้าน มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำงานกลุ่ม รวมทั้งให้ผู้เรียนช่วยกันตรวจงาน MOOCs หลายตัวสามารถให้ผู้เรียนเทียบหลักสูตรกับสถาบันอุดมศึกษาชื่อดังหรือใช้อ้างอิงในการสมัครงานได้

ปัจจุบันมี MOOCs Provider เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยแต่ละแห่งจะจับมือกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับโลกในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ ช่องทางที่บริษัทและมหาวิทยาลัยจะสร้างรายได้ ได้แก่ กรณีที่ผู้เรียนต้องการใบรับรองการจบหลักสูตร ค่าดำเนินการสอบ การช่วยนำโปรไฟล์ในการเรียนไปเผยแพร่กับบริษัทจัดหางาน ฯลฯ

ค่าย MOOCs ยักษ์ใหญ่ในปัจจุบันได้แก่

1. edX เป็น MOOCs ที่ได้รับความนิยมสูงสุดแต่การนำเสนอเนื้อหาไม่ค่อยน่าสนใจ Google กำลังจะเข้าไปเป็นผู้พัฒนาปรับปรุง คาดว่าน่าจะมีอะไรแปลกใหม่เข้ามาในระยะอันใกล้นี้ (www.edx.org)

2. Coursera ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่ง MOOCs และเป็น MOOCs ที่ใหญ่ที่สุด (www.coursera.org)

3. Udacity ได้รับการกล่าวถึงว่าเป็น MOOC ที่น่าสนใจ สนุก และน่าประทับใจ (www.udacity.com)

4. Khan Academy เป็น MOOCs สัญชาติอินเดียที่ทำวิดีโอประกอบการสอนได้เข้าใจง่าย และสนับสนุนกลุ่มผู้เรียนหลายวัย (www.khanacademy.org)

ค่าย MOOCs น้องใหม่มาแรง

1. Open 2 study ออกแบบให้มีความคล่องตัวในการใช้งานสูง เช่น สามารถลงทะเบียนได้ในเวลาเพียง 20 วินาที (www.open2study.com)

2. Youtube Education เป็น MOOCs ของยูทูป ที่นำวิดีโอมาจัดระบบเป็นรายวิชาที่หลากหลาย (www.youtube.com/education)

3. TED.ED สอนโดยวิทยากรที่รู้จักจริงมีลีลาการพูดที่มีสีสัน หรือบางครั้งก็ทำเป็นแอนิเมชันน่าชม (www.ted.com)

4. iTunes U เป็น MOOCs ของค่าย Apple รองรับเฉพาะอุปกรณ์ของ iOS เท่านั้น มหาวิทยาลัยหลายแห่งของไทยกำลังจะใช้ MOOCs รายนี้

(www.apple.com/education/ipad/itunes-u)

MOOCs ได้ช่วยลดอุปสรรคสำคัญในการศึกษา ที่ปัจจุบันมีความต้องการในการเรียนระดับอุดมศึกษาสูงเกินกว่าความสามารถที่สถานศึกษาจะรองรับได้ รวมทั้งต้นทุนการศึกษาที่มีราคาแพง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาต่อในต่างประเทศ แต่ปัจจุบัน MOOCs ก็ยังมีข้อจำกัดบางด้าน เช่น ด้านภาษา มาตรฐานในการเทียบวุฒิ และยากที่จะพิสูจน์ได้ว่าผู้ที่สอบกับผู้ที่ขอจบหลักสูตรเป็นคนเดียวกันหรือไม่ ฯลฯ

สถิติผู้เรียนจนจบหลักสูตร MOOCs มีน้อยกว่าผู้ลงทะเบียนเรียนในสัดส่วนที่แตกต่างกันมาก ซึ่งจริงๆ แล้วก็เป็นเรื่องธรรมดา เพราะถ้าผู้เรียนเรียนแล้วไม่ชอบหรือไม่สนใจแล้วก็มีสิทธิ์ที่จะเลิกเรียนหรือเปลี่ยนไปเรียนวิชาอื่นได้

สถิติผู้ใช้ MOOCs ขณะนี้ส่วนใหญ่อยู่ในอเมริกาเหนือและยุโรป ส่วนเอเชียมีผู้เรียนเป็นสัดส่วน 24% ซึ่งส่วนมากได้แก่ ไต้หวัน ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ ซึ่งมหาวิทยาลัยของสิงคโปร์ กำลังจะร่วมมือกับบริษัทแห่งหนึ่งในการทำหลักสูตรใน MOOCs เองด้วย

ส่วนในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำลังทำโครงการ Thailand Cyber University ซึ่งกำลังจะพัฒนา E-Teacher E-Courseware และ E-Learning และหลายมหาวิทยาลัย เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็เริ่มสนใจที่จะทำหลักสูตรใน MOOCs

MOOCs จึงเป็นเทรนด์ของแหล่งเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สิ่งที่จะต้องมีความคู่กับไปกับเทคโนโลยีก็คือทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคต เช่น การคิดระดับสูง การยอมรับระหว่างวัฒนธรรม การคิดวิเคราะห์แปลความหมาย ความฉลาดทางสังคม ฯลฯ

4. Management หรือ การจัดการ

เอ็มตัวสุดท้ายนี้คือ การบริหารและการจัดการสถานศึกษา หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารร่วมกับครูหรือบุคลากรในโรงเรียน อธิการบดีหรือผู้บริหารร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่าง ๆ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ละกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดการอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาทำการสอนในสถาบันการศึกษา การปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย และอื่น ๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้เรียกว่า

“ภารกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” นั้นเอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาผู้เรียน

การบริหารจัดการในสถานศึกษามีทั้งหมด 4 ด้าน

1. ด้านวิชาการ งานวิชาการถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษา ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการต่างๆ ได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินผลเพื่อความก้าวหน้า รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านงบประมาณ การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการ อาจเป็นสหกรณ์ ร้านค้า หรือการจัดตั้งกองทุนมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

3. ด้านบุคลากร การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความรวดเร็ว และคล่องตัว อย่างอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ด้านการบริหารทั่วไป การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานงานส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาให้ใช้มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. สรุป

3M จึงเป็นการระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเป็นวาทะกรรมที่สื่อถึงวิวัฒนาการของการศึกษาในยุคนี้ ซึ่งประกอบด้วยอักษรตัว M อยู่สามตัว นั่นคือ Mobile Learning (M-Learning) เอ็มเลิร์นนิ่ง MOOCs (มู๊กส์) (Massive Open Online Courses) และ Management

คือ การจัดการ หรือการจัดการศึกษาตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเป็นยุคอีกยุคหนึ่งที่เปลี่ยนภาพของ การระบบการศึกษาไป หากระบบการศึกษาไทยยังใช้รูปแบบการเรียนแบบเดิมๆ ก็จะเป็นประเทศที่ กำลังพัฒนาอยู่แบบนี้ตลอดไป และถ้าปรับระบบการศึกษาให้เท่าทันการศึกษาระบบ 3M เชื่อได้ว่า ประเทศไทยจะพัฒนาการศึกษาได้ไปแพ้ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างแน่นอน

6. เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2536). ระบบและการจัดระบบ. ในประมวลสารชุดวิชาการจัดระบบ **ทางการศึกษาหน่วยที่ 1. นนทบุรี : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- ถวิล เกื้อกลางศ. (2530). การบริหารการศึกษสมัยใหม่ ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : **วัฒนาพานิช.**
- ชนทัต เหลากสิการ. (2555). **คู่มือ Android Tablet ฉบับสมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โปรวิชั่น.**
- พูลศรี เวศย์อุฬาร. (2560). **Mobile Learning (m Learning) เอ็มเลิร์นนิ่ง - การเรียนทางเครือข่าย ไร้สาย. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2560. จาก <http://thaimlearning.blogspot.com/>**
- ภาคพงศ์ ท่งสี. (2556). **ศึกษาและพัฒนาสื่อปฏิสัมพันธ์ประกอบการเรียนรู้ เรื่องการสร้าง ภาพเคลื่อนไหวของมนุษย์ตามหลักการเคลื่อนไหว สำหรับเยาวชนผู้ศึกษาด้าน แอนิเมชันระหว่างอายุ 15-16 ปี. ปรินูญานิพนธ์ ศป.ม. (นวัตกรรมการออกแบบ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- ภจรดา เกริกภุญชัย และจีระศักดิ์ นำประดิษฐ์. (2013). **ระบบการเรียนการสอนบนสมาร์ตโฟน ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ กรณีศึกษาวิชาซิลสกรีนและวงจรมพิมพ์. The International Conference on Computing and Information Technology.**
- สมเดช สีแสง. (2548). **คู่มือบริหารโรงเรียน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ.**
- Dabbagh, N. (2005). **Pedagogical Models for E-Learning : A Theory-Based Design Framework. International. Journal of Technology in Teaching and Learning. 1(1). 25-44.**
- Schroeder, B.A. (2006). **Multimedia-Enhanced Instruction in Online Learning Environment. Doctor's Thesis, Idaho, United States : Boise State University.**

การพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 Brain Development of Early Childhood in 21st Century

นารีรัตน์ จันทวฤทธิ์¹
Nareerat Jantawarit

บทคัดย่อ

เด็กปฐมวัยถือเป็นวัยทองแห่งการเรียนรู้ เพราะเป็นช่วงเวลาที่สมองพัฒนาสูงสุดและส่งผลต่อสติปัญญา บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์ การพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กปฐมวัยตั้งแต่ 3 - 6 ปี ผ่านการจัดประสบการณ์ที่หลากหลายและมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเองหากเด็กมีพัฒนาการสมองที่ดีการพัฒนาร่างกายในช่วงวัยนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะและความสามารถในระดับที่สูงเด็กจะมีความจำที่ดีมีสมาธิมีความมุ่งมั่นพากเพียรเข้าใจอารมณ์ตนเองและผู้อื่นทำให้มีภูมิคุ้มกันที่ดีและสามารถดำรงตนอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุขการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งด้านสติปัญญานั้นทำให้เด็กเกิดการพัฒนาร่างสมองและเกิดทักษะต่างๆและมีคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติและการทำงานของสมองของคนในทุกช่วงวัย พร้อมรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และในขณะที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พ่อแม่ควรเตรียมเด็กให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ท่ามกลางการแข่งขันที่ซับซ้อนอย่างเข้มข้น เด็กๆ ยังต้องเรียนรู้ที่จะสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ในขณะที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พ่อแม่ควรเตรียมเด็กให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ท่ามกลางการแข่งขันที่ซับซ้อนอย่างเข้มข้น และในขณะที่ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมถูกยกให้เป็นสิ่งสูงค่า ในการพัฒนาเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำนำสมัยการพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยอย่างเต็มศักยภาพ และเป็นการวางรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะเป็นกำลังขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนาสมอง, เด็กปฐมวัย, ศตวรรษที่ 21

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิต

1. บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางการศึกษาปฐมวัย เทคโนโลยีสมัยใหม่การเตรียมคุณลักษณะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัยเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กโดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการใช้ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับสมองเป็นเครื่องมือในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างศักยภาพสูงสุดในการเรียนรู้ของมนุษย์โดยเชื่อว่าโอกาสทองของการเรียนรู้อยู่ระหว่าง 3-6 ปี สมองของเด็กก่อนนุบาลมีเซลล์อยู่ข้างในจำนวนประมาณ 1 แสนล้านเซลล์ ที่รอการเรียนรู้หรือรอประสบการณ์ยิ่งโรงเรียนจัดประสบการณ์หลากหลายเซลล์สมองก็จะถูกใช้งานซึ่งทำให้มีโอกาสฉลาดกว่าการไม่ใช้และสูญเสียเซลล์สมองไป เซลล์ทั้งหลายในสมองทำงานเชื่อมโยงกันเมื่อเซลล์ 2 เซลล์เชื่อมโยงกัน ณ จุดซินแนปส์การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจำนวนซินแนปส์ จะเพิ่มขึ้นตามประสบการณ์ที่สมองได้รับซินแนปส์ จะสร้างขึ้นไม่ได้ถ้าเด็กไม่ได้รับประสบการณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 6) นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศได้ระบุว่าการสำคัญ คือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะมีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีหวังให้กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ และมีองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564, 2559 หน้า ก) ดังนั้นสมองของเด็กปฐมวัยจะต้องมีการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับ (คีนสนีย์ฉัตรคุปต์และอุษา ชูชาติ, 2544, หน้า 86) จากความสำคัญดังกล่าวนี้จึงมุ่งส่งเสริมความสามารถทางการพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัย เนื่องจากช่วงปฐมวัยนั้นถือว่าเป็นช่วงระยะสำคัญยิ่งของการเริ่มต้นชีวิตอันเป็นพื้นฐานของการเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ในช่วงวัยต่อมา แต่เนื่องจากเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองส่วนใหญ่มักจะปิดกั้นการพัฒนาสมองของเด็กในเรื่องการนำเทคโนโลยีมาใช้กับเด็ก เช่น โทรศัพท์มือถือ สมาร์ทโฟน โทรทัศน์ สื่อ ICT ต่างๆ ทำให้สมองของเด็กปฐมวัยไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการของเด็กโดนปิดกั้น

การพัฒนานวัตกรรมทางการจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ ก็คือแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการทำงานของสมอง (Brain-based Learning) เพื่อต้องการทราบว่าสมองเรียนรู้อย่างไรทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการของสมองมนุษย์จากระดับเริ่มต้นจนถึงระดับสูงสุดในปัจจุบันเพื่อการปรับตัวในการตอบสนองต่อสิ่งท้าทายต่างๆ เพื่อให้มนุษย์สามารถอยู่รอดได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ต้องมีการส่งเสริมการ

พัฒนาสมองของเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับธรรมชาติการทำงาน of สมองของเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสมอง

พัชรี ผลโยธิน (2552, หน้า 5-7) สมองเป็นเนื้อเยื่อสีเทาและขาว มีน้ำหนักประมาณ 1.5 กิโลกรัม ประกอบด้วยกลุ่มของเซลล์ประสาทจำนวนประมาณ 1 แสนล้านเซลล์ โครงสร้างสมองมีของส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วน มีดังนี้

1) ก้านสมอง (Brain Stem) หรือสมองส่วนกลางเป็นสมองส่วนที่เก่าแก่ที่สุดของมนุษย์ บางที่เรียกว่า สมองสัตว์เลื้อยคลาน (Reptilian Brain) หรืออาร์เบรน (R-brain) เนื่องจากเป็นสมองส่วนที่เราเหมือนกับสัตว์เลื้อยคลาน สมองส่วนนี้มีเส้นใยสมองเรียงร้อยแล้วตั้งแต่คลอด ทำหน้าที่สำคัญในการควบคุมระบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำรงชีวิตรอด เช่น การหายใจหัวใจเวียนโลหิตย่อยอาหาร สืบพันธุ์ สัญชาตญาณ และปฏิกิริยาตอบสนองอัตโนมัติ

2) สมองเล็ก (Cerebellum) สมองส่วนนี้อยู่ที่ด้านหลังสุดหรือบริเวณด้านหลังศีรษะ แยกออกจากสมองใหญ่เป็นส่วนที่ช่วยประสานงานกล้ามเนื้อต่างๆ ให้ทำงานได้อย่างราบรื่นทำให้ร่างกายเคลื่อนไหว รวมทั้งดูแลเรื่องความจำเรื่องการเคลื่อนไหวด้วย

3) สมองใหญ่ (Cerebrum) หรือ สมองส่วนนีโอคอร์เท็กซ์ (Neocortex Brain) เป็นสมองที่วิวัฒนาการขึ้นมาล่าสุด เป็นสมองส่วนนี้ใหญ่ที่สุด มีพื้นที่อยู่ประมาณร้อยละ 70 ของสมองทั้งหมด เป็นสมองส่วนที่โดดเด่นมากของมนุษย์ แบ่งเป็นสมองซีกซ้ายและซีกขวาเชื่อมต่อกันด้วยมัดเส้นใยประสาท ที่เรียกว่า คอร์ปัสคัลโลซัม (Corpus Callosum) สมองส่วนนี้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการคิดที่ซับซ้อน ความรู้สึก การคำนวณ ประมวลผล ถอดรหัส วางแผน

นอกจากนี้ สมองใหญ่ทั้งซีกซ้ายและซีกขวายังสามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนประกอบของสมองใหญ่ มี 4 ส่วน ดังนี้

1) สมองส่วนหน้า เรียกว่า ฟรอนทอลโลบ (Frontal lobe) สมองส่วนนี้ทำหน้าที่เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด การเรียนรู้ ความจำ ความฉลาด การคิดอย่างมีเหตุผล และคำพูดในขณะเดียวกันควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อ แขนขา และใบหน้า

2) สมองส่วนบน หรือส่วนกระหม่อม เรียกว่า พารายทอลโลบ (Parietal lobe) สมองส่วนนี้อยู่ถัดจากส่วนหน้าไปทางด้านหลัง ทำหน้าที่รับความรู้สึกเกี่ยวกับประสาทสัมผัส เช่น รู้สึกร้อน-เย็น สัมผัสที่อบอุ่น นุ่มนวล หรือเจ็บปวด

3) สมองส่วนข้าง เรียกว่า เทมโปราลโลบ (Temporal lobe) สมองส่วนนี้อยู่ด้านข้างใกล้กกหูทั้งสองข้าง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการได้ยิน พฤติกรรม ความจำ และภาษา ทำงานร่วมกับ ฟรอนทอลโลบเกี่ยวกับการตัดสินใจ ความเข้าใจในภาษา ทั้งนี้มี ฮิปโปแคมปัส

(Hippocampus) หรือที่เรียกว่า ลิมบิกเบรน (Limbic Brain) เป็นส่วนหนึ่งของเทมโพราลโลบ อยู่ด้านในลึกๆ มีหน้าที่เกี่ยวกับความจำโดยเฉพาะความจำระยะยาว การเรียนรู้ และอารมณ์ นอกจากนี้สมองส่วนนี้จะมีส่วนเล็กๆขนาดนิ้วหัวแม่มือ เรียกว่า อมิกดาลา (Amygdala) ทำหน้าที่รับข้อมูลประมวลผลหลักของความทรงจำ ทางด้านอารมณ์

4) สมองส่วนหลัง เรียกว่า ออกซิพิทอลโลบ (Occipital lobe) สมองส่วนนี้อยู่ก่อนไปทางด้านหลัง อยู่ในส่วนฐานของกะโหลกศีรษะหรือท้ายทอย ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเห็นการรับรู้ และแปลความหมายของสิ่งที่เห็น โดยภาพต้องผ่านทางตาก่อนผ่านเส้นประสาทตา แล้วส่งไปที่สมองส่วนหลังซึ่งจะส่งข้อมูลไปยังสมองส่วนอื่นๆที่ทำงานประสานกัน

3. การพัฒนาสมอง

กิตติศักดิ์ เกตุญาติ (2557, หน้า 46-47) แรกเกิดสมองหนักประมาณ 1 ปอนด์ และเจริญเติบโตเต็มที่ 3 ปอนด์ ที่อายุ 18-20 ปีโดยแรกเกิด จำนวนเซลล์สมอง มีประมาณหนึ่งแสนล้าน เซลล์มีสายใยประสาทเชื่อมโยงถึงกันบ้าง แต่ไม่มากมายนักประมาณ 20% เมื่อเด็กเจริญเติบโต จำนวนเซลล์สมองไม่ได้เพิ่มขึ้น แต่จะขยายตัวและเพิ่มสายใยประสาทเพื่อเชื่อมระหว่างเซลล์ ทำให้เกิดการเรียนรู้และส่งผ่านข้อมูลเกิดการสื่อสารถึงกันได้เกิดการทำงานของสมองต่อไป โดยใยประสาทจะเกิดขึ้นมากน้อยหรือไม่เกิดขึ้นเลยขึ้นกับประสบการณ์ของชีวิต การกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม อาหารที่สมบูรณ์และเหมาะสมในวัยเด็กที่กำลังเจริญเติบโต ซึ่งจะสร้างสายใยประสาทได้เร็วกว่าผู้ใหญ่ และยังถูกกระตุ้นใช้บ่อยๆ โดยข้อมูลต่างๆ จะผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ใยประสาทก็จะแข็งแรงและเพิ่มจำนวนมากขึ้น ข้อมูลจะเดินทางได้เร็ว ทำให้เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ซึ่งใยประสาทจะเกิดขึ้นหลังคลอด คิดเป็นร้อยละ 83

ใน 2 ปีแรก สมองจะเรียนรู้อย่างรวดเร็วมากที่สุด และจะพัฒนาในการเคลื่อนไหวการมองเห็น และการได้ยินเสียงก่อนอย่างอื่นใด ซึ่งอัตราการสมองจะเจริญเติบโตในช่วง 2 ปีแรกนี้มีสูงสุด และลดอัตราการสร้างสายใยประสาทลงบ้างจนถึงวัย 6-10 ปีและหลังจากนี้จะปรับเปลี่ยนเล็กน้อยจนถึงวัยรุ่น ใยประสาทยังคงเกิดขึ้นแต่น้อยลงมากขึ้นกับการกระตุ้น การใช้งานบ่อยๆ เป็นต้นซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้เร็วกว่าผู้ใหญ่

หลังคลอด โครงสร้างพื้นฐานของสมองที่จำเป็นต่อชีวิต เกิดขึ้นเรียบร้อยแล้วเช่น การควบคุมการหายใจ การเต้นของหัวใจ ปฏิกริยาโต้ตอบอัตโนมัติ (Reflex) การควบคุมการร้องไห้ ส่วนที่ควบคุมการทำงานที่สูงขึ้น และการเชื่อมโยงของเซลล์สมองอื่นๆ จะเกิดขึ้นภายหลังแต่บางครั้งถึงจำนวนเซลล์สมองเท่าเดิม แต่อาจสูญเสียการติดต่อ สื่อสารระหว่างเซลล์ด้วยกันได้ ซึ่งเกิดจากสมองที่ไม่ได้ถูกกระตุ้น หรือถูกใช้งานในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม โดยเฉพาะในวัยที่กำลังเจริญเติบโต (ภายใน 10 ขวบแรก) เรียกว่า Neural pruning ซึ่งเราจะสูญเสียความทรงจำ และไม่เกิดการเรียนรู้

กมลพรรณ ชิวพันธ์ศรี(2548, หน้า 22) สมองทำงานโดยการส่งกระแสไฟฟ้าจากเซลล์หนึ่งไปยังอีกเซลล์หนึ่งต่อเนื่องกันเป็นวงจรโปรตีนจะเป็นสะพานไฟฟ้าให้ไฟฟ้าวิ่งได้เร็วขึ้น ถ้าสมองมีโปรตีนน้อยก็จะทำให้ไฟฟ้าเดินช้าหรือเดินผิดวงจร ทำให้เรียนรู้ได้ช้าหรือไม่เกิดการเรียนรู้การเริ่มจากเมื่อเรามองเห็นหน้าแม่ สมองจะบันทึกด้วยวงจรไฟฟ้าวงจรหนึ่งและเมื่อเห็นหน้าแม่ซ้ำอีก กระแสก็จะวิ่งซ้ำวงจรเดิม แต่ถ้าสมองบกพร่องก็จะวิ่งไปวงจรใหม่ ทำให้เกิดความสับสน ไม่เป็นการเรียนรู้เมื่อสมองเดินเส้นทางวงจรเดิมก็จะเดินได้เร็วขึ้น ไฟฟ้าจะต่อวงจรได้ง่ายและเร็วขึ้นเรียกว่าเกิดการเรียนรู้ แต่ถ้าต่อวงจรใหม่เรื่อยๆ ก็จะเดินได้ช้าและเกิดเป็นเรื่องใหม่ไม่เกิดเป็นความจำหรือการเรียนรู้ขึ้น สมองเริ่มต้นมีเซลล์สมองถึงแสนล้านเซลล์ต่อเป็นวงจรได้ถึงร้อยล้านล้านวงจร เมื่อเราพบเรื่องใหม่ก็จะใช้เซลล์สมองมากขึ้น เมื่อเราคิดก็จะเกิดวงจรไฟฟ้าแผ่ขยายไปจากวงจรเดิมทำให้เซลล์สมองต่อกัน เซลล์ใดก็ตามที่ไม่เคยต่อกับเซลล์อื่นหรือไม่มีการส่งไฟฟ้าผ่าน เซลล์นั้นก็จะตายหรือฝ่อไปอย่างไรก็ตาม เซลล์สมองเหล่านี้ก็มีการสร้างและการตายไปตลอดชีวิต เราจึงเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ว่าในการเรียนรู้ตอนที่อายุมาก ๆ อาจทำได้ช้าลงเพราะจะมีการสับสนมากขึ้น กระแสไฟฟ้าจะวิ่งได้ช้าและอาจไปพันกับวงจรเดิมทำให้ไม่ขยายเป็นความรู้ใหม่อย่างที่ต้องการดังนั้น สมองจะพัฒนาและเรียนรู้มากขึ้นก็ต่อเมื่อมีสิ่งใหม่เข้ามาในการรับรู้หรือคิดโดยโยจากสิ่งที่มีอยู่แล้ว ถ้าสมองพบแต่สิ่งเก่าเดิมหรือไม่คิดเพิ่มเติม เซลล์สมองที่ไม่ได้ใช้เลยก็จะตายไปเมื่ออายุมากขึ้น จำนวนเซลล์สมองที่จะมาใช้สร้างวงจรใหม่ก็ถูกจำกัดไปด้วยจึงเรียนรู้ได้ช้าและไม่มากนักเซลล์สมองที่เกี่ยวกับการเรียนรู้มี 2 อย่างคือ Neurons และ Glial Cell ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ส่วนบนของสมอง(neocortex)ซึ่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อเซลล์สมอง 2 ตัวส่งผ่านข้อมูลติดต่อกันและ กันโดยผ่านสายใยประสาทส่งผ่านข้อมูลซึ่งกันและกันเมื่อเซลล์ประสาทได้รับข้อมูลซ้ำ ๆ จะมีผลให้จุดเชื่อมแข็งแรงและจะเพิ่มจุดรับมากขึ้น (receptor site) ทำให้การส่งผ่านข้อมูลเร็วและง่ายขึ้น

4. หลักการเรียนรู้ของสมอง

สมองเป็นอวัยวะพิเศษของร่างกาย ต้องการทั้งอาหารกาย และอาหารใจในสัดส่วนที่ถูกต้องเหมาะสม ตลอดช่วงอายุตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาถึงวัยชราสมองต้องการอาหารใจทั้งในการเจริญเติบโต การเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้/การทำงาน ให้เต็มที่สมองเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีความพร้อมครบทั้ง 3 ด้าน คือ

- 1) ความพร้อมด้านอารมณ์เด็กเล็กต้อง เปิดสมอง/limbic ก่อนทุกครั้ง
- 2) ความพร้อมด้านองค์ความรู้ความรู้อยาก/สูง เกินสมองเด็ก
- 3) ความพร้อมด้านพัฒนาการของสมองสมองส่วนหน้ายังเจริญเติบโตไม่เต็มที่

สมองเรียนรู้เต็มที่ เมื่อสมองเปิดlimbic system เปิดวิธีการเปิดสมองทำได้หลายวิธี เช่น นั่งสมาธิ การเคลื่อนไหวประกอบบทเพลง ปรบมือเป็นจังหวะ เปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมที่ชอบ สนใจ

เพลิดเพลิน สุข สนุกองค์ความรู้ เดินทางเข้าสู่สมองเด็กได้ หลายช่องทางในเวลาเดียวกันจากการได้เห็น ได้ยิน ได้สัมผัส ได้กลิ่น ได้ลิ้มรส และมีความสุข พอใจ เช่น เด็กทารกเรียนรู้เอกลักษณ์ของตัวเองได้ 6 ช่องทางพร้อมๆกันขณะที่กำลังดูดนมสมองเรียนรู้ จากของจริงไปหา สัญลักษณ์ และจากง่ายไปหายากความเข้าใจที่เกิดจากการสัมผัสตรงทางตา ทางหู ผิวสัมผัสทางกาย การเคลื่อนไหว ทางจมูก ทางลิ้น และทางใจ สมองเรียนรู้ด้วย ความเข้าใจมากกว่า ความจำการเรียนรู้โดยไม่ตั้งใจ ในทารก และเด็กเล็กจะเป็นไปได้ง่าย รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ ละเอียด ลึกซึ้ง กว้างขวาง มากกว่าเมื่อเด็กถูกบังคับให้เรียนในเด็กเล็กช่องทางสำหรับการเรียนรู้มีเพียง 1 ช่องทางเท่านั้น คือแบบไม่ตั้งใจเพราะสมองส่วนหน้าที่ทำหน้าที่บังคับให้เรียนรู้ยังเจริญเติบโต ไม่เต็มที่ การเรียนรู้ในเด็กเล็ก จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเปิดสมอง/เปิดลิ้นปี่ ก่อนเริ่มต้นเข้าสู่บทเรียนทุกครั้งสมองเรียนรู้ได้ 2 แบบ คือ ไม่ตั้งใจ เมื่อสมองเปิด/ลิ้นปี่เปิด และ ตั้งใจ เมื่อถูกบังคับ โดยพ่อแม่ ครู ผู้ปกครองการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่ดีต้องให้เด็กได้เรียนรู้ครบทั้ง 6 ช่องทาง ถ้าไม่ได้ทั้ง 6 ช่องทาง ได้เพียง 5, 4 หรือ 3 ช่องทาง ยังดีกว่า 1 หรือ 2 passive learning คือ การเรียนรู้ที่เด็กนั่งฟังแต่ครูบรรยาย active learning คือ การเรียนรู้ที่เด็กได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ลองผิด ลองถูก ได้พูด ได้ขีดเขียน ได้ปั้น ได้แปะ ได้เคลื่อนไหว ได้สัมผัส ได้ดมกลิ่น ได้ลิ้มรส สมองเรียนรู้ได้ดีจาก active learning มากกว่า passive learning

5. BBL (Brain-Based Learning)

BBL (Brain-Based Learning) หมายถึง การสร้าง การฝึกสมอง ให้สมองเรียนรู้การแก้ปัญหาได้ถูกต้อง แม่นยำ เหมาะสม ทุกช่วงวัยของการเรียนรู้ และสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในวิชาชีพได้จริง ในอนาคตการเรียนรู้การแก้ปัญหาในเด็กเล็กต้องเริ่มจากปัญหาง่ายๆ ที่เด็กเล็กคนนั้นสามารถทำได้ก่อนทุกครั้งที่เด็กสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ ก็มีอาหารใจเกิดขึ้น มีการหลั่งสารแห่งความสุข endorphin ออกมา เด็กก็จะมี พลังจิต พลังปัญญา ที่อยากจะทำปัญหาที่ยาก และ ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นๆ

6. สมองวัยอนุบาล

สมองมีระยะพัฒนาการต่างๆ กันในแต่ละวัย หลักสูตรที่เหมาะสมกับแต่ละวัย ต้องสอดคล้องกับความต้องการของสมองระยะนั้นสมองของเด็กวัยอนุบาล ส่วนรับสัมผัส และส่วนเคลื่อนไหว กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนรู้หรือการจัดประสบการณ์จึงเน้นเรื่องการพัฒนา ระบบการเคลื่อนไหว และระบบสัมผัส ในตารางกิจกรรมจึงจัดช่วงเวลาพัฒนาการของร่างกายไว้อย่างเต็มที่เพื่อพัฒนาทั้งสองระบบนี้สมองของเด็กในวัยอนุบาล การติดต่อส่งผ่านข้อมูลต่างๆ ในสมอง

เป็นไปอย่างรวดเร็วสมองซีกซ้าย, สมองซีกขวา, สมองส่วนควบคุมการเคลื่อนไหว และสมองส่วนควบคุมความรู้สึก ข้อมูลนำเข้าต่างๆ จะกระตุ้นให้สมองใช้ประโยชน์จากความเร็วนี้

7. การเรียนรู้ของสมอง

การเรียนรู้ของเด็กจะเริ่มมีตั้งแต่อยู่ในท้องของแม่ จากการศึกษาพัฒนาการจากด้านหลังมา ด้านหน้าการเรียนรู้ในช่วงแรกจะเป็นเรื่องง่าย ๆ ธรรมดาๆ และการดำเนินชีวิต ส่วนการคิดวิเคราะห์หาเหตุผล ออกแบบสิ่งใหม่ ช่วงอายุ 0-6 ปี นับว่าเป็นช่วงทองของสมองเด็กเนื่องจากเซลล์สมองจะมีการเจริญเติบโตและเชื่อมโยงกันมากที่สุดในช่วงนี้จากการศึกษาพบว่าสมองเด็กเจริญรวดเร็วมากในช่วง 0-2 ปี เด็กวัยนี้จะสร้างระบบเครือข่ายภายในเป็น 2 เท่าของสมองผู้ใหญ่ นั่นหมายความว่าเด็กเล็กๆ เรียนรู้ได้ดีกว่าผู้ใหญ่ ดังนั้นหากอยาก让孩子มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีตรงนี้จัดเป็นช่วงที่น่าสนใจ เด็กที่ขาดการเรียนรู้หรือได้รับการกระตุ้นที่ไม่เหมาะสม ไม่เพียงพอ เซลล์สมองที่ไม่ได้ถูกกระตุ้นจะเจอกระบวนการขจัดเซลล์สมองทิ้งเพื่อจำกัดเนื้อที่ให้กับเก็บข้อมูลสำคัญลำดับความสำคัญการเจริญเติบโตของสมองเด็ก

4 เดือน	สมองเด็กมีการตอบสนองต่อเสียงกับทุกๆ ภาษา
8 – 9 เดือน	เด็กสามารถจดจำบางสิ่งบางอย่างจากประสบการณ์ เช่น จะทำให้ลูกบอลกลิ้งได้อย่างไร
10 เดือน	เด็กสามารถจำแนก และ สร้างเสียงเฉพาะของตัวเองได้ (เช่น ดาดา) และเริ่มไม่สนใจแต่เสียงแปลกๆ (เช่น คนต่างภาษา) ได้อย่างไร
12 เดือน	เด็กตอบสนองต่อเสียงสูงต่ำแปลกๆ มากกว่าเสียงราบเรียบธรรมดา
12-18 เดือน	เด็กสามารถจดจำ หรือเรียกความจำบางส่วนที่ซ่อนอยู่ให้ออกมาได้และทำอะไรง่ายๆ ซ้ำๆ ได้
24 เดือน	เด็กเริ่มมีความทรงจำในสมอง จำคนที่เลี้ยงดูใกล้ชิดได้ รวมถึงเพื่อนๆ
30 เดือน	สามารถเข้าใจและจดจำถึงลำดับขั้นหรือ แผนที่ของสิ่งต่างๆ และรู้ว่าอะไรอยู่ที่ไหนในสิ่งแวดล้อม
36 เดือน	เด็กมีอารมณ์ 2 ชนิดในเวลาเดียวกัน เช่น ร้องไห้ที่ทำไอศกรีมหกเลอะเทอะ ขณะที่ดีใจเพราะได้ร่วมงานวันเกิดในบ้าน

ในช่วง 2 ขวบปีแรก ผู้ใหญ่จะต้องกระตุ้นพัฒนาการเด็กในด้าน การเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก มิติสัมพันธ์ การใช้ประสาทสัมผัสทั้งหมด (มองเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส สัมผัสด้วยผิวหนัง และความรู้สึกต่อสิ่งรอบตัว ผ่านอวัยวะสัมผัส และพัฒนาการภาษา อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ของเด็กตั้งแต่แรกเกิด จนถึงผู้ใหญ่ และจะดำรงการพัฒนาไปเรื่อยตลอดชีวิต

เมื่อเข้าใจลำดับขั้นพัฒนาการสมองของเด็กปฐมวัยแล้ว เราจึงควรส่งเสริมให้พ่อแม่ฝึกฝนวิธีการกระตุ้นการทำงานของสมองเด็กด้วยวิธีง่ายๆ ต่อไปนี้

1. ทักทายเด็กตั้งแต่ตื่นนอน เช่น “สวัสดีจ๊ะลูกน้อยของพ่อ-แม่” คำพูดเพียงเท่านี้จะกระตุ้นการรับรู้ โดยที่เสียงและน้ำเสียงจะถูกส่งผ่านระบบการเชื่อมโยงในเซลล์สมองทุกครั้ง ถ้าท่านทักทายเด็กทุกเช้า จะช่วยกระตุ้นระบบการเชื่อมโยงของเซลล์สมองที่มีอยู่และยังช่วยสร้างระบบการเชื่อมโยงใหม่ทุกวัน

2. ในช่วง 3-4 เดือนแรกหลังคลอด เด็กจะเริ่มรับรู้ภาษาได้จากการรับรู้เสียงสูงเสียงต่ำ หมายความว่า เด็กจะเริ่มรับรู้และปรับเข้ากับ ความแตกต่างของอารมณ์จากน้ำเสียง ฉะนั้นใช้วิธีเล่นละคร หุ่นมือ ใช้เสียงสูงต่ำบ่อยๆ ในการเล่าเรื่อง ก็จะช่วยกระตุ้นการเชื่อมโยงของเซลล์สมองดีขึ้น

3. เล่นิทาน ใช้ได้ดีมากๆ สำหรับการกระตุ้นพัฒนาการทางภาษา การรับรู้ ความทรงจำ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่า จะช่วยเพิ่มพัฒนาการของสมอง

4. ปล่อยให้เด็กเล่นกับเด็กอื่นๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ ได้ยิน เห็นอะไรใหม่ๆ จากเด็กด้วยกัน แม้แต่เด็กจะสร้างภาษาใหม่ๆ ของตัวเอง จะกระตุ้นให้เซลล์สมองมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น

5. ซ้ำแล้วซ้ำอีก กระตุ้นสมองด้วยการสื่อสารกับเด็กซ้ำๆ กระตุ้นหรือพาเด็กไปรู้จักเด็กกลุ่มใหม่ผู้ใหญ่คนอื่นๆ เข้าไปในสถานที่เรียนรู้แปลกๆ ใหม่ๆ ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

6. ให้ความสนใจต่อเด็กเป็นรายบุคคลในระหว่างการเล่นรวมกันเป็นกลุ่ม จะช่วยกระตุ้นให้เด็กร้อยพันความทรงจำในอดีตเข้ามาเชื่อมโยงกับสิ่งที่พบเห็นในปัจจุบัน เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยงของสมองระหว่างความทรงจำใหม่และเก่าเข้าด้วยกัน

8. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการทางสติปัญญา

กัญจัทย์ คนหลัก (2557, หน้า 36-37) ฌองเปียเจต์ (Jean Piaget) นักจิตวิทยาชาวสวิสได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กและพัฒนาการทางสติปัญญาซึ่งหลักการพัฒนาการด้านการรับรู้เกิดขึ้นได้อ่างนั้นตามแนวคิดของเปียเจต์และอธิบายถึงพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญาในความคิดของเขาว่าบุคคลสามารถคิดดัดแปลงความคิดและแสดงความคิดของตนออกมาได้ย่อมเป็นผลมาจากกระบวนการปรับโครงสร้างและการจัดปรับขยายโครงสร้าง โดยผลของการทำงานดังกล่าวจะเกิดเป็นโครงสร้างขึ้นเขาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการปรับปรุงสู่โครงสร้างและการจัดปรับขยายโครงสร้าง

เปียเจต์ (Piaget) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านความคิดของเด็กว่ามีขั้นตอนหรือกระบวนการอย่างไร ทฤษฎีของเปียเจต์ตั้งอยู่บนรากฐานของทั้งองค์ประกอบที่เป็นพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม เขาอธิบายว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่าง ๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการเป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งเด็กให้ข้ามจาก

พัฒนาการจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง เพราะจะทำให้เกิดผลเสียแก่เด็ก แต่การจัดประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังจะพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม เพียเจต์ เน้นความสำคัญของการเข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก มากกว่าการกระตุ้นเด็กให้มีพัฒนาการเร็วขึ้น เพียเจต์ สรุปว่า พัฒนาการของเด็กสามารถอธิบายได้ โดยลำดับระยะพัฒนาทางชีววิทยาที่คงที่ แสดงให้ปรากฏโดยปฏิสัมพันธ์ของเด็กกับสิ่งแวดล้อม

9. การพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21

สุภาวดี หาญเมธี(2558, หน้า 12-16) ในปัจจุบันโลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วรุนแรงและซับซ้อนอาทิการคุยกันผ่าน in box facebook ผ่านโทรศัพท์มือถือแต่ไม่ค่อยคุยกันซึ่งหน้าชีวิตเร่งรีบตลอด 24 ชั่วโมงทั้งสัปดาห์ชีวิตเต็มไปด้วยการแข่งขันมีสิ่งเย้ายวนอันตรายรอบตัวปัญหาหาสาเหตุคิดคนเครียดง่ายขึ้นรู้สึกชีวิตไม่ค่อยมั่นคงปลอดภัยดังนั้นคนรุ่นใหม่จะมีแค่ความรู้ในการทำมาหากินเท่านั้นไม่ได้หากจะต้องรอบรู้มีข้อมูลข่าวสารมีหลักคิดมีความเข้าใจมีทัศนคติที่กว้างไกลและมีบุคลิกภาพที่ดีอาจกล่าวได้ว่าเด็กต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะของคนรุ่นใหม่ได้แก่ 3Rs หมายถึงทักษะพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ 4Cs หมายถึงทักษะในการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมนอกจากนั้นยังต้องมีทักษะชีวิตและทักษะการทำงานทักษะด้านสื่อและดิจิทัลและทักษะชีวิตกับทักษะการทำงานจึงจะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคหรือวิกฤตินานัปการที่มีมากับโลกสมัยใหม่ได้

10. การเสริมสร้างคุณภาพของสมอง

การเสริมสร้างคุณภาพของสมองให้มีกลไกการทำงานที่มีประสิทธิภาพนั้นเกิดจากปัจจัยหลายด้านนักวิชาการได้กล่าวถึงปัจจัยการเสริมสร้างคุณภาพของสมอง ดังนี้

สิริอร วิชชาวุธ (2554, หน้า 261-269) ได้สรุปแนวทางการเสริมสร้างคุณภาพของสมอง ดังนี้

1) การสร้างสภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพ โดยสภาพแวดล้อมที่จะสร้างพลังสมองที่สำคัญ มี 2 สิ่งคือ (1) การทำท่ายด้วยข้อมูล สิ่งเร้า และประสบการณ์ใหม่ๆ การศึกษาในเรื่องการตอบสนองต่อสิ่งเคยชิน (habituation) พบว่า สิ่งเร้าที่เราเคยเรียนรู้มาก่อนจะทำให้เราไม่ใส่ใจหรือสนใจในสิ่งเหล่านั้น มิใช่เป็นเพราะเซลล์ประสาทไม่สามารถรับรู้ได้แต่เป็นเพราะการกระตุ้นเร้าของเซลล์ประสาทระหว่างกันมีจำนวนน้อยลง แต่สิ่งเร้าใหม่จะทำให้กระแสประสาทไหลมากกว่าสิ่งเร้าหรือข้อมูลเก่าๆ และจะเกิดเส้นทางการเดินของกระแสประสาท (pathway) จากพื้นที่รับรู้ข้อมูล (2) การเรียนรู้จากประสบการณ์โดยผ่านการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่กัน (interactive feedback) การได้รับข้อมูลป้อนกลับทันทีในขณะที่เรียนรู้นั้นจะช่วยให้เกิดความกระจ่างในสิ่งที่เรียนช่วยแก้ปัญหา และช่วยให้เข้าใจสิ่งที่ตนทำไปได้ และการให้เรียนเป็นกลุ่มจะทำให้สมองได้รับข้อมูล

ป้อนกลับผ่านสิ่งต่อไปนี้ (1) เมื่อทำงานร่วมกับเพื่อนจะเกิดความรู้สึกมีคุณค่า จะทำให้สมองปล่อยสารสื่อประสาท (neurotransmitters) แห่งความพึงพอใจออกมา คือ เอนดอร์ฟิน(Endorphin) และโดปามีน (Dopamine) ซึ่งจะทำให้เรามีความสนุกสนานต่อการทำงานมากยิ่งขึ้น (2) กลุ่มจะสอนการให้ข้อมูลป้อนกลับทั้งด้านพฤติกรรมทางสังคมและให้ความรู้แก่กันและกัน การให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีความเฉพาะเจาะจงและไม่ทำให้เกิดอารมณ์ทางลบจะทำให้เรารับข้อมูลและนำไปพัฒนาในด้านความคิดและผลงานให้ดีขึ้นได้

2) การเสริมสร้างคุณภาพสมองผ่านทางภาษาและการอ่าน การให้เด็กได้ยินคำใหม่ๆ จะช่วยพัฒนาเซลล์สมองในส่วนของการฟัง (auditory cortex) เพื่อแยกแยะเสียงที่ต่างกันได้

3) การเสริมสร้างคุณภาพของสมองผ่านการเคลื่อนไหวทางร่างกาย การใช้กล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกายและการทำซ้ำๆ เป็นการทำให้เราได้เรียนรู้แล้วมีความชำนาญในการทำมากขึ้น เมื่อเด็กชำนาญในการทำสิ่งใดแล้วการกระทำสิ่งนั้นจะมีลักษณะคล้ายเป็นไปโดยอัตโนมัติเช่น (สิริอร วิชชาวุธ, 2554, หน้า 263-264; อ้างอิงจาก Jenzen, 2005. Teaching with the Brain in Mind) ได้ศึกษารวบรวมงานวิจัยที่สนับสนุนความสัมพันธ์กันระหว่างการเคลื่อนไหวของร่างกายกับระบบอื่นๆ ของสมอง เช่น ระบบการมองเห็น ระบบของภาษา และความจำ เป็นต้น ว่าร่างกายกับสมองมีความเกี่ยวข้องเป็นหนึ่งเดียวกัน กิจกรรมทางกายภาพ เช่น การออกกำลังกายการหมุนตัว การเต้นแอโรบิค การเล่นโยคะ การเต้นรำ การเล่นกีฬา เป็นช่องทางที่ทำให้สมองได้รับข้อมูลต่างๆ และใช้เป็นส่วนกระตุ้นกลุ่มเซลล์ประสาทส่วนต่างๆ ของสมอง การใช้กิจกรรมทางกายร่วมกับการเรียนเนื้อหาวิชาการ เช่น การเล่นบทบาทสมมติการเล่นละคร การจัดป้ายนิเทศ หรือการจัดนิทรรศการจะช่วยให้เกิดความจำสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา และความจำขั้นตอนกระบวนการหรือการจำด้านการเคลื่อนไหวของร่างกายได้มากขึ้น

4) การเสริมสร้างคุณภาพของสมองผ่านศิลปะ การฟังดนตรีร่วมกับการอ่านโน้ตดนตรี แต่งเพลง หรือเล่นดนตรีจะทำให้เราสามารถใช้สมองทั้งสองข้าง เพลงสามารถพัฒนาสมองได้เนื่องจากเพลงเป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นเร้าเซลล์ประสาทได้ดีและช่วยในการลำเลียงถ่ายคำ รวมทั้งจัดระเบียบให้กับสมอง

5) การเสริมสร้างคุณภาพของสมองผ่านการคิดและการแก้ปัญหา เมื่อสมองได้มีโอกาสแก้ปัญหาที่ท้าทาย เซลล์ประสาทจะสร้างสายใยประสาทรับข้อมูล (Dendrite) ใหม่ขึ้นมา

6) การฟื้นฟูและรักษาสุขภาพของเซลล์ประสาทด้วยการออกกำลังกายและการทำสมาธิ การออกกำลังกายแบบแอโรบิค เช่น เดินเร็ว ว่ายน้ำ วิ่ง เล่นกีฬาประเภทต่างๆ จะช่วยเพิ่มจำนวนนิวโรโทรฟิน (neurotrophins) ซึ่งเป็นตัวหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นการพัฒนาเติบโตของเซลล์ประสาท ส่วนการออกกำลังกายด้วยโยคะผู้เล่นจะต้องมีจิตติดตามไปกับการเคลื่อนไหวของแขนขา และลำตัว เมื่ออยู่ใน

ทำนองจะต้องมีจิตติดตามลมหายใจของตน ช่วยเพิ่มสมาธิและลดความเครียดได้เป็นอย่างดี สมองจะปลอดภัยโปรงมีศักยภาพในการเรียนรู้และการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ

7) การใช้แบบฝึกหัดการประสานประสาท (coordination enhancement) จากงานเขียนของนายแพทย์ดาเนียล จี เอเมน ในหนังสือชื่อ Making a Good Brain Great. หน้า 129 ได้ระบุว่า การใช้แบบฝึกหัดการประสานประสาทจะช่วยส่งเสริมทักษะการวางแผน การตั้งเป้าหมายการสนใจในรายละเอียด การจัดประเภท การบริหารเวลา การรับรู้ การประสานประสาท และการกรองสิ่งเร้าที่ไม่จำเป็นทิ้งไปได้ ซึ่งหนึ่งวิธีการที่นายแพทย์ดาเนียล จี เอเมน ได้แนะนำ คือ การทำท่าบริหารสมอง (Brain Gym) (สิริอร วิชชาวุธ, 2554, หน้า 267)

11. สรุป

สมองเป็นเนื้อเยื่อสีเทาและขาว มีน้ำหนักประมาณ 1.5 กิโลกรัม ประกอบด้วยกลุ่มของเซลล์ประสาทจำนวนประมาณ 1 แสนล้านเซลล์ โครงสร้างสมอง มี 3 ส่วน ได้แก่ ก้านสมอง สมองเล็ก และสมองใหญ่ นอกจากนี้ สมองใหญ่ทั้งซีกซ้ายและซีกขวายังสามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ สมองส่วนหน้า สมองส่วนบน สมองส่วนข้าง และสมองส่วนหลัง หลักการเรียนรู้ของสมองเป็นอวัยวะพิเศษของร่างกาย ต้องการทั้งอาหารกาย และอาหารใจในสัดส่วนที่ถูกต้อง เหมาะสม ตลอดช่วงอายุ ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาถึงวัยชราสมองต้องการอาหารใจทั้งในการเจริญเติบโต การเรียนรู้และพัฒนา ศักยภาพการเรียนรู้/การทำงาน ให้เต็มที่สมองเรียนรู้ได้ดี อีกทั้ง BBL (Brain-Based Learning) หมายถึง การสร้าง การฝึกสมอง ให้สมองเรียนรู้การแก้ปัญหาได้ถูกต้อง แม่นยำ เหมาะสม ทุกช่วงวัยของการเรียนรู้ และสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในวิชาชีพได้จริง ในอนาคตการเรียนรู้การแก้ปัญหาในเด็กเล็กต้องเริ่มจากปัญหาง่ายๆ ที่เด็กเล็กสมองวัยอนุบาลเป็นสมองมีระยะพัฒนาการต่างๆ กันในแต่ละวัย หลักสูตรที่เหมาะสมกับแต่ละวัย ต้องสอดคล้องกับความต้องการของสมองระยะนั้น สมองของเด็กวัยอนุบาล ส่วนรับสัมผัส และส่วนเคลื่อนไหว กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว และในการพัฒนาสมองของในเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบันโลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วรุนแรงและซับซ้อน อาทิ การคุยกันผ่าน in box facebook ผ่านโทรศัพท์มือถือแต่ไม่ค่อยคุยกันซึ่งหน้าชีวิตเร่งรีบตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งสัปดาห์ชีวิตเต็มไปด้วยการแข่งขัน มีสิ่งแย่งวันอันตรายรอบตัวปัญหาหาเสพติดคนเครียดง่ายขึ้น รู้สึกชีวิตไม่ค่อยมั่นคงปลอดภัย เราควรมีการเสริมสร้างคุณภาพของสมองให้มีกลไกการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพ การเสริมสร้างคุณภาพสมองผ่านทางภาษาและการอ่านการเสริมสร้างคุณภาพของสมองผ่านการเคลื่อนไหวทางร่างกายการเสริมสร้างคุณภาพของสมองผ่านศิลปะการเสริมสร้างคุณภาพของสมองผ่านการคิดและการแก้ปัญหาการฟื้นฟูและรักษาสุขภาพของเซลล์ประสาทด้วยการออกกำลังกายและการใช้แบบฝึกหัดการประสานประสาทเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีการใช้ชีวิตที่ดีในสังคมอย่างมีความสุข

12. เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ ชิวพันธ์ศรี. (2548). **สมองกับการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : พรการพิมพ์.
- กัญจัทย์ คนหลัก. (2557). **เอกสารประกอบการสอนจิตวิทยาพัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย**. ศรีสะเกษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- กิตติศักดิ์ เกตุญาติ. (2557). **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ B-R-A-I-N เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการคิดวิจารณ์ของเด็กรวมวัย**. หลักสูตรปริญญาการศึกษา
ดุขภูมบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษารวมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรี ผลโยธิน. (2552). **การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง**. ในประมวลสาระชุด
วิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน่วย
ที่ 11 หน้า 1-50. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2554). **จิตวิทยาการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2558). **EF ภูมิคุ้มกันชีวิตและป้องกันยาเสพติดคู่มือสำหรับครูอนุบาล**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รักลูกบุ๊คส์

<http://www.okmd.or.th/bbl/documents/322/brain-based-learning>

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/suedujournal/article/view/170626/122625>

พุทธบูรณาการและการบริหารการศึกษา

The Buddhist Integrated and Educational Administration

พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรัตน,ดร.¹

Phrakrusangkarak Chairat Chayaratano,Dr.

รัชฌีย์ เจริญนนท์²

Ratchanee Charoennon

1. บทนำ

ในยุคปัจจุบันเรื่องของการบริหารการศึกษา(Education Administration) เกิดกระแสเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งเกิดจากการผลักดัน จากสถานการณ์ต่าง ๆ และจากแหล่งต่าง ๆ ของสังคม แล้วค่อย ๆ ก่อตัวจนมีพลังถึงขั้นเกิดกระแสปฏิรูปการศึกษาเป็นระยะ ๆ เมื่อมีแรงหนุนจากกระแสอื่น ๆ เช่น กระแสโลกาภิวัตน์ กระแสปฏิรูปการเมือง ที่สำคัญคือนโยบายของผู้บริหารในระดับประเทศ ก็จะมีพลังของกระแสมากขึ้น และในช่วงระยะ 2-5 ปี ที่ผ่านมากกระแสปฏิรูปการศึกษาได้ไหลหรือเคลื่อนเข้าไปในทุกวงการ เนื่องจากได้ปลุกกระแสการปฏิรูปการศึกษาควบคู่กับกระแสปฏิรูปการเมืองและทำให้เป็นประเด็นทางการเมืองนำไปสู่การออกกฎหมาย และรัฐบาลนำมากำหนดเป็นวาระแห่งชาติ นั่นก็หมายความว่า ประชาชนทุกคน จะต้องมีส่วนร่วมสำคัญในการขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาจนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญของการพัฒนาประเทศโดยใช้ความรู้เป็นฐาน และนำสู่เป้าหมายสูงสุดของประเทศ คือ การพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน ดังนั้นคนวงการศึกษาหรือที่สำคัญคือคนกระทรวงศึกษาธิการ จะต้องตระหนักถึงคุณค่าของกระแสการบริหารการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษา และจะหลีกเลี่ยงไม่รับรู้หรือไม่รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นกับการศึกษาคงไม่ได้ วัฒนธรรมการทำงานแบบเดิมที่เป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงจะต้องปรับเปลี่ยนเพื่อไม่ให้ตัวเองเป็นตัวถ่วงความเจริญ เป็นคนตกยุคและไม่ให้คนทั่วไปมองว่าคนวงการศึกษาไม่พัฒนา กลายเป็นครูเป็นผู้บริหารที่รู้ไม่เท่าทันเด็ก เพราะไม่พัฒนาตนเอง บางคนคิดว่าเมื่อยี่สิบปีก่อนไม่มีใครเก่งเกิน ดีเกิน เคยทำหรือสอนอย่างไรปัจจุบันก็ทำอย่างนั้นและยังคิดว่าไม่มีใครเก่งเท่าตนเอง และยังปิดกั้นตัวเองไม่รับรู้การเปลี่ยนแปลง ใครคิดต่างก็กลายเป็นศัตรูทางความคิด และกีดขวางการคิด ไม่รับฟังความคิดคนอื่น กลายเป็นต้นเหตุของปัญหาการบริหารการศึกษา

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิต

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิต

ในการบริหารคือการใช้ศาสตร์และศิลป์นำทรัพยากรการบริหาร (Administrative resource) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและการปฏิรูปการศึกษาปัจจุบันมีหลายประเด็นที่นำไปสู่การสร้างกระแสสนับสนุนและกระแสดัดค้ำ เช่น การสนับสนุนหรือคัดค้านความคิดของบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเสนอกฎหมายเพื่อการบริหารและปฏิรูปโครงสร้างการบริหารการศึกษา บางประเด็นมีเหตุมีผลของการเกิดกระแส เนื่องจากประชาชนทั่วไปเข้าใจและมีส่วนได้ส่วนเสีย แต่บางประเด็นก็สร้างกระแสเพื่อมุ่งผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง และนำไปสู่การชุมนุมคัดค้านหรือสนับสนุนบุคคลที่เกี่ยวข้อง บางครั้งก็เป็นที่น่าเสียดาย(น่าละอาย)ที่คนในวงการศึกษาไม่ได้นำกระบวนการทางปัญญามาค้นหาทางเดินที่สร้างสรรค์ แต่ใช้กระบวนการแบบการเมืองมุ่งทำลายล้างบุคคลหรือองค์กรที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างหรือขัดผลประโยชน์ขององค์กรตนเองและที่น่าเสียดายมากกว่านั้นก็คือ การบริหารและการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจปฏิรูปการศึกษาไม่ได้นำมาสร้างกระแส หรือ ปลุกกระแสไม่ขึ้น เพราะประชาชนยังไม่เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ คนวงการศึกษา เข้าใจแต่มองไม่เห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับ และมีความรู้สึกว่าจะเหนื่อยมากขึ้น มีภาระมากขึ้นจึงไม่สนใจ ความถูกต้อง เหมาะสม หรือความเป็นธรรม

ที่กล่าวมาข้างต้นถ้าคนในองค์กร มีคุณธรรมกำกับในการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานได้อย่างยั่งยืนถูกต้อง ปัจจัยที่จะสามารถขับเคลื่อนให้องค์กรเปลี่ยนแปลงได้คือการสร้างให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรโดยระบบการจัดระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลภายในองค์กรบูรณาการเข้ากับหลักพุทธธรรมเพราะความรู้ในพุทธศาสนามีได้จำกัดที่โลกแห่งผัสสะของวิทยาศาสตร์และโลกแห่งการตรวจสอบด้วยเหตุผลของมนุษย์แต่สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้สร้างคนสร้างความรู้และสร้างสังคมให้เกิดการผสมผสานอย่างเหมาะสม (Dumronggittigule and Anansuchatgule, 2017; Vichai, 2016)

2. ความหมายของการบูรณาการ

บูรณาการ หมายถึง การนำศาสตร์ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการผสมผสานกันเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จึงเป็นการนำเอาความรู้สาขาวิชาต่างๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด การเรียนการสอนแบบบูรณาการจะเน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชาและเน้นที่(การสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยตัวครู

3. ทฤษฎีบูรณาการ (Integral Theory)

ทฤษฎีบูรณาการนำเสนอโดยเคนวิลเบอร์ด้วยแนวคิดที่ว่าความคิดในปัจจุบันถูกรอบงำด้วยการศึกษาวิชาความรู้ตามแนวทางของวิทยาศาสตร์กล่าวคือแนวคิดในปัจจุบันถูกรอบงำด้วยแนวคิด 2 ประเภทคือแบบลดทอน (Reductionism) หรือที่เรียกว่าพวก atomism กับอีกพวกหนึ่งคือพวกที่มองข้ามส่วนย่อยไปมองแต่ภาพรวมอย่างเดียวหรือที่เรียกว่าพวก wholism แต่แนวคิดที่ถูกต้องจริงๆ คือ ทุกอย่างประกอบเข้าด้วยกันเชื่อมโยงกัน (web) เกี่ยวข้องกันแนวคิดแบบลดทอนนี้คือการแยกแยะปัญหาต่างๆลงเป็นส่วนย่อยๆเช่นจากโมเลกุลเป็นอะตอมเป็นนิวตรอนเป็นอิเล็กตรอน เป็นต้นเพื่อค้นหาต้นตอของปัญหาเมื่อทราบถึงปัญหาแล้วก็แก้ไขที่ปัญหานั้นๆเป็นเรื่องราวไปรวมถึงแนวคิดแต่ภาพรวมเท่านั้นแนวคิดเช่นนี้เคนวิลเบอร์เห็นว่าทำให้ขาดความเข้าใจของปัญหาที่แท้จริงเพราะปัญหาทุกเรื่องมันไม่ได้เกิดขึ้นเองอย่างลอยๆมันต้องมีผลกระทบเนื่องจากสิ่งต่างๆที่แวดล้อมตัวปัญหานั้นๆจึงต้องนำทุกเรื่องที่เป็นองค์ประกอบมาพิจารณาด้วยทฤษฎีบูรณาการจึงเป็นทฤษฎีที่นำเสนอว่าปัญหาทุกอย่างในโลกปัจจุบันนี้โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์สามารถแก้ไขด้วยการพิจารณาสิ่งต่างๆอย่างรอบด้านโดยมีปัจจัยหลักๆอยู่ 4 ด้านด้วยกันหรือเรียกว่ามณฑลทัศน์ 4 ด้าน (The Four Quadrants) ได้แก่

มณฑลทัศน์ที่ 1 เรียกว่าด้าน “I” หรือ “ฉัน” หรือด้านเจตจำนงหรือเจตนา (Intention) เป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับภายในของมนุษย์ (interior) เป็นเรื่องความรู้สึกนึกคิดจิตวิวัฒนาการของจิตและสิ่งที่เป็นอัตวิสัย

มณฑลทัศน์ที่ 2 เรียกว่าด้าน “It” หรือ “สิ่งนั้น” หรือ “มัน” หรือด้านพฤติกรรม (Behavior) เป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับกายภาพโครงสร้างของร่างกายวิวัฒนาการเชิงกายภาพกฎทางฟิสิกส์หรือเคมีและการแสดงออกเป็นเรื่องของภายนอกที่มองเห็น (exterior) เป็นต้น

มณฑลทัศน์ที่ 3 เรียกว่าด้าน “We” หรือ “พวกเรา” หรือด้านที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม (Culture) วิถีชีวิตในชุมชนวิวัฒนาการในเรื่องความสัมพันธ์เชิงชาติพันธุ์ความสัมพันธ์ระบบการให้คุณค่าทัศนคติในการมองโลกและสังคมหรือสิ่งที่ปรากฏภายใน (interior) ของสังคมที่เป็นนามธรรม เป็นต้น

มณฑลทัศน์ที่ 4 เรียกว่า “Its” หรือ “สิ่งเหล่านั้น” หรือด้านที่เกี่ยวกับสังคม (Social) เป็นด้านที่เกี่ยวกับสังคมในภาพกว้างรูปแบบการปกครองนิเวศวิทยาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งที่ปรากฏภายนอก (exterior) ของสังคมที่มองเห็นเป็นรูปธรรมเป็นวิวัฒนาการของสังคมชุมชนประเทศหรือระดับโลกจักรวาลกาแล็กซีต่างๆ เป็นต้น

4. วิธีการแบบพุทธบูรณาการ

คำว่า “บูรณาการ” เป็นศัพท์บัญญัติทางการศึกษา เดิมใช้คำว่า “บูรณาการรวมหน่วย” เป็นคำบัญญัติให้ตรงกับคำว่า “Integration” ในภาษาอังกฤษ หมายความว่า การรวมหน่วยที่แยกๆ กันเข้าเป็นหน่วยเดียวกัน เช่น หลักสูตรแบบบูรณาการรวมหน่วย ปัจจุบันใช้เพียงคำว่า “บูรณาการ” หมายความว่า การประสานเนื้อหา หลักการ กิจกรรม การฝึก ฯลฯ เข้าเป็นหน่วยเดียวกัน เช่น การสอนภาษาแบบบูรณาการ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ด้านทักษะต่างๆ ทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน ผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในวิชาเดียวกัน ไม่แยกออกจากกันเป็นหลายวิชาดังแต่ก่อน

ในขณะที่**พระธรรมโกศาจารย์** (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ให้คำนิยามคำว่า “บูรณาการ” (Integration) ก่อนข้างจะสอดรับกับราชบัณฑิตยสถานว่า “หมายถึง การนำสิ่งที่แยกกันมารวมเข้าเป็นอันเดียวกันจนเกิดองค์รวม (The whole) เช่น ประเด็นพระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์อธิบายเพิ่มเติมว่า “ถ้าศรัทธาในพระพุทธศาสนากับปัญญาในทางวิทยาศาสตร์เป็นไปในทางเดียวกันคือ ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันก็จะก่อให้เกิดองค์รวมที่สมบูรณ์ องค์รวมนี้แหละคือบูรณาการ และเนื่องจากวิทยาศาสตร์ครอบคลุมไปถึงศาสตร์สมัยใหม่ ที่อาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์สร้างระบบความรู้ขึ้นมา เช่น ครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ เราจึงสามารถบูรณาการพระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ด้วย

ประเด็นที่น่าสนใจคือ “พระพุทธศาสนายังเป็นศาสนาแห่งการบูรณาการที่มีคำสอนครอบคลุมทั้งกฎธรรมชาติด้านรูปธรรม และนามธรรม กฎทุกกฎรวมกันอยู่ภายใต้กฎธรรมนิยาม” และจากตัวแปรดังกล่าวนี้ จึงทำให้คนเรามีดวงตา ๒ ข้างบริบูรณ์ ดวงตาข้างหนึ่งคือพระพุทธศาสนา ดวงตาอีกข้างคือศาสตร์สมัยใหม่ ใครที่ไม่รู้ทั้งพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่เปรียบได้กับคนตาบอด (อันธจักษุ) ใครที่รู้แต่ศาสตร์สมัยใหม่อย่างเดียว จัดเป็นคนตาเดียว (เอกจักษุ) ส่วนใครที่รู้ทั้งพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ จัดเป็นคนสองตา (ทวิจักษุ) นั่นคือมีความรู้แบบบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่วิธีการศึกษาแบบบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่จึงทำได้ ๒ วิธี คือ

วิธีที่ 1 พุทธวิทยา (Buddhology) หมายถึง การปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนา คือ ใช้พระพุทธศาสนาเป็นตัวตั้ง และนำศาสตร์สมัยใหม่มาอธิบายเสริมพระพุทธศาสนา วิธีนี้ใช้องค์ความรู้ในศาสตร์สมัยใหม่มาอธิบายสนับสนุนพระพุทธศาสนาให้ดูทันสมัย และมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับได้ง่ายขึ้น

วิธีที่ 1 ธรรมวิทยา (Dhammology) หมายถึง การปรับพระพุทธศาสนาเข้าหาศาสตร์ คือ ใช้ศาสตร์สมัยใหม่เป็นตัวตั้ง และนำหลักศีลธรรมในพระพุทธศาสนาเพิ่มเติมเข้าไปในเนื้อหาของศาสตร์สมัยใหม่ ทั้งนี้ เพราะศาสตร์สมัยใหม่มุ่งแสวงหาความจริงโดยไม่สนใจเรื่องศีลธรรม การนำหลักศีลธรรมในพระพุทธศาสนาเพิ่มเติมให้กับศาสตร์เหล่านั้น ย่อมจะช่วยให้เกิดองค์รวมที่สมบูรณ์

5. การบริหารการศึกษา

การบริหารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายและเพื่อความอยู่รอดขององค์กร ในที่นี้ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ดังนี้

5.1 ความหมายของการบริหาร และการบริหารการศึกษา

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้างๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่งคือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้ คำว่าบริหารมีนักวิชาการทางการบริหารหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Simon A. Herbert (1950) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

Barnard Chester (1962) การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ร่วมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

Sergiovanni(1992) การบริหาร คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิและวิบูลย์ โทวณะบุตร (2542) การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542) การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบ และให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม

พะยอม วงศ์สารศรี (2544) ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลป์และกลยุทธ์ดำเนินการ เพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมาย สามารถดำรงตนอยู่ในองค์กรของสังคมได้อย่างมีความสุข

ชาญชัย อาจिनสมาจาร (2545) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นการใช้อิทธิพล (Influencing) ต่อคนอีกกลุ่มหนึ่งคือ นักเรียน เพื่อให้มีความเจริญงอกงาม บรรลุสู่วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนด โดยการใช้กลุ่มคนกลุ่มที่สอง ได้แก่ ครู ในฐานะตัวแทน (Agent) ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

วิโรจน์ สารรัตน์ (2546) กล่าวถึง การบริหารว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยอาศัยหลักการในการบริหารอย่างน้อย 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การบริหาร เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยใช้ทรัพยากร และเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน ส่วนคำว่า “การบริหารการศึกษา” มีนักวิชาการทางการบริหารและหน่วยงานทางการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โทณะบุตร (2542) กล่าวถึง การบริหารการศึกษาไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ โดยอาศัยปัจจัยสำคัญการบริหารที่สำคัญมี 4 อย่าง ที่เรียกว่า 4Ms ได้แก่ 1) คน (Man) 2) เงิน (Money) 3) วัสดุสิ่งของ (Materials) 4) การจัดการ (Management) การบริหารการศึกษาจึงเป็นสาขาวิชาที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ระเบียบ คือ มีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่พึงเชื่อถือได้อันเกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการบริหาร โดยลักษณะนี้การบริหารจึงเป็นศาสตร์ (Science) เป็นศาสตร์สังคม ซึ่งอยู่กลุ่มเดียวกับวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และรัฐศาสตร์ แต่ถ้าพิจารณาการบริหารในลักษณะของการปฏิบัติที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นการประยุกต์เอาความรู้ หลักการและทฤษฎีไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม การบริหารก็จะมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts)

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ มีการประสานความร่วมมือกันภายในองค์การโดยใช้ทรัพยากร และเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน เป็นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ระเบียบ โดยใช้ปัจจัยหรือทรัพยากรการบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

5.2 ความหมายของการบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียนมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Campbell (1972) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนเป็นการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงและผู้ที่จัดยุทธศาสตร์ทางการศึกษาก็คือ ผู้บริหารการศึกษา

สมบูรณ์ พรรณภาพ (2521) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกันกับการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียนให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้

วิจิตร (ธีระกุล) วรุต บางกูร และ สุพิชญ์ธีระกุล (2523) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลร่วมมือกันดำเนินการให้การบริหารทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม คุณธรรม และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2527) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในด้านต่างๆ นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมที่มีบุคคลอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

นิพนธ์ กิनावงศ์ (2533) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการต่างๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลซึ่งเรียกว่า ผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม การดำเนินการต่างเป็นไปตามระบบที่สังคมกำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน ดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มากที่สุด เพื่อเป้าหมายที่สำคัญคือผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพ

5.3 ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

ในการจัดการศึกษาทุกประเภทโรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรทางการศึกษา ระดับฐานล่างสุดที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการกิจสร้างสรรค์ คือ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนชาติโดยอาศัยกระบวนการบริหารจัดการที่ดี มีกลไกของการพัฒนาที่สอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและเกิดขึ้น โดยความร่วมมือร่วมแรงใจจากทรัพยากรบุคคลในทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2543)

สุภรณ์ สถาพงศ์ (2543) กล่าวถึง ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิรูปโรงเรียน และการปฏิรูปการเรียนรู้ที่แสดงถึงความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษา ไว้ว่า “..ถ้าอยากให้สังคมของเราเป็นอย่างไร เราก็ต้องทำโรงเรียนของเราให้เป็นอย่างนั้น..” และ “..ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่เป็นหลักสำคัญที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียน..” ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาโรงเรียน สังคมและประเทศชาติ

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) กล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในมาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนไทยให้บรรลุความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของประเทศ

ชาญชัย อาจินสมจาร (2545) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้ว่าเป็นการประกันว่าโรงเรียนได้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง นั่นคือผู้บริหารจะต้องสามารถใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยทางการบริหาร (Administrative Resources) ที่สำคัญมีอยู่อย่างน้อย 4 ประการ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Materials) และวิธีปฏิบัติงาน (Management) ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด ๆ ย่อมมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยนี้เป็นเครื่องมือในการบริหารหรือจัดการ ซึ่งนิยมเรียกว่า หลัก 4 M's โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาคธุรกิจ ทรัพยากรทางการบริหาร หรือปัจจัยทางการบริหารที่นิยมกัน มี 7 ประการ คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Materials) วิธีปฏิบัติงาน (Management of Method) ตลาด (Market) เครื่องจักร (Materials) และขวัญและกำลังใจ (Morale) ซึ่งเรียกว่า 7 M's (เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง, 2542) เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ และแผนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีผู้บริหารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด

ธีระ รุญเจริญ (2546) กล่าวถึงความสำคัญในการบริหารการศึกษา ในแง่ของกระบวนการทำงานว่า จำเป็นจะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา เพราะในแต่ละระดับต่างก็มีบทบาทอำนาจหน้าที่ต่างกัน ระดับกระทรวงจะกำหนดนโยบาย มาตรฐาน การประเมินผล การจัดการศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรให้แก่หน่วยปฏิบัติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานทุกระดับ ส่งเสริมสนับสนุนด้านต่างๆ แก่สถานศึกษา และระดับสถานศึกษาเป็นหน่วยจัดการศึกษาอย่างแท้จริงเพราะคุณภาพการศึกษาจะเป็นอย่างไรอยู่ที่การบริหารจัดการในระดับนี้

สรุปได้ว่า การบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพียงใดขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการศึกษา โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา

เป็นผู้รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลโดยอาศัย
หลักการบริหารต่างๆ ตามสภาพการณ์ของสถานศึกษา

6. เอกสารอ้างอิง

จตุรรัตน์ เอื้ออำนวยการ และสุวินัย ภรณวลัย. (ออนไลน์). กระบวนการยุติธรรมเชิงบูรณาการ.

21 พฤศจิกายน 2552. จาก http://suvinai-dragon.com/mongkornboo_2.html

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2545). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อส่งเสริมกรุงเทพ.

ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท
สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด.

นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2527). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : องค์กรการพิมพ์.

นิพนธ์ กิณาวงศ์. (2533). หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ,

พะยอม วงศ์สารศรี. (2544). การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : พรวานนการพิมพ์.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไทวณะบุตร. (2542). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิจิตร (ธีระกุล) วรุตบางกูร และ สุพิชญ์ธีระกุล. (2523). การบริหารโรงเรียนและการนิเทศ.
กรุงเทพมหานคร : ขนิษฐาการพิมพ์.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2546). การบริหารการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบท
วิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : อักษราพัฒนา.

สมบูรณ์ พรรณนาภพ. (2521). หลักเบื้องต้นของการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : บรรณาภิจ.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพ
การพิมพ์และสตูดิโอ.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร : บุญศิริการพิมพ์

สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2543). ผู้บริหารกับการสร้างคุณภาพโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ. วารสารวิชาการ.
3(10). 6-12.

เสกสรร ประเสริฐกุล (ออนไลน์). พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความในยุคโลกาภิวัตน์.
30 พฤศจิกายน 2552. จาก <http://www.agalico.com/board/showthread.php?t=18030>

Campbell, R. E. (1972). Information to Education Administration. Boston : Allyn and
Boston Inc.

- Barnard, Chester L. (1962). **Organization and Management**. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Simon, Herbert A., Smithburg, Donald W., and Thompson, Victor. A. (1950). **Public Administration**. New York : Alfred Aknopt.
- Sergiovanni, Thomas J. (1992). **Educational Governance and Administration**. Massachusetts : Allyn & Bacon.
- Dumronggittigule, P. and Anansuchatgule, B. (2017). Research Management based on Buddhist Discipline : A New Paradigm of University Community Engagement. **Journal of Graduate Studies Review**. 13(1). 67-80.
- Ken Wilber. **Sex, Ecology, Spirituality: The Spirit of Evolution**, Second Edition Revised,(Boston: Shambhala, 2000), pp. 44-45

ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 Learner's Skills in the 21st Century

วิมลพร สุวรรณแสนทวี¹

Vimonporn Suwanseantavee

เมือง สุวรรณแสนทวี²

Muang Suwanseantavee

บทคัดย่อ

การให้การศึกษาเกี่ยวกับทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากกระบวนการทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ที่โลกของนักเรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ไปสู่การเน้นพัฒนาทักษะและทัศนคติ ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะองค์การ ทัศนคติเชิงบวก ความเคารพตนเอง นวัตกรรม ความสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะละค่านิยมทางเทคโนโลยี ความเชื่อมั่นตนเอง ความยืดหยุ่น การจูงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใด คือความสามารถใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ ถือเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเป็นนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะพัฒนานักเรียนเพื่ออนาคต ให้นักเรียนมีทักษะ ทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพส่วนบุคคลเพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพในทางบวก ที่มีความสำเร็จและมีความสุข

คำสำคัญ : ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

Providing for education about learner's skills in the 21st century, it is necessary for providers to change their perspectives from the traditional paradigms to new paradigms so that the students' world and the real world become the center of the learning processes. Those learning processes go over simple knowledge they have ever been derived. Those focus on developing skills and attitudes, thinking

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

skills, problem solving skills, organizational skills, positive attitudes, self-respect, innovation, creativity, communication skills, skills and values in technology, self-confidence, flexibility, self-motivation and awareness in the environment. Moreover, the ability to handle knowledge effectively in order to use it creatively is an important and necessary skill for being a student in the 21st century. It is a challenge to develop students for the future to gain skills, attitudes, values, and personal personality for facing to the future with optimism, success, and happiness.

Keyword : Learner’s Skills in the 21st Century

1. ที่มาและความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันสืบเนื่องมาจากกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตและทำงานในระบบสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2555, หน้า 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัว ครูเพื่อศิษย์ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ด้วย และในขณะเดียวกันต้องมีทักษะในการท าหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่เหมือนการท าหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 20 หรือ 19

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2556, หน้า 13) ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า วรรณกรรมด้านการศึกษาร่วมสมัยชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า ทักษะและความรู้ที่ จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองและการทำงานในศตวรรษที่ 21 นั้นค่อนข้างแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 บางทักษะแม้จะมีลักษณะถาวร กล่าวคือ มีความสำคัญมาในทุกยุคทุกสมัย ไม่ใช่เฉพาะในศตวรรษที่ 21 เช่นทักษะ 4C คือความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) และการทำงานเป็นทีม (Collaboration) แต่ทักษะเหล่านี้มีลักษณะเปลี่ยนไปในโลกยุคดิจิทัล รวมถึงทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็น สิ่งที่ “ต้อง” มีมากกว่า “น่าจะ” มี ขณะที่บางทักษะถือ เป็นทักษะชุดใหม่ที่จำเป็นในบริบทของศตวรรษใหม่เช่น ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technologies ICTs) ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองสังคม และวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน ซึ่งสามารถสรุปว่าเหตุผล 3 ประการ ว่าเหตุใดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษ

ใหม่ นั่นคือ รูปแบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป การพึ่งพาอาศัยในระดับโลกที่เพิ่มมากขึ้นและภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

Kay K (2012) ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต ซึ่งมีเหตุผลอยู่สามประการด้วยกันคือ ประการแรก ทักษะเหล่านี้ไม่ได้ถูกบรรจุในหลักสูตร หรือถูกประเมินเลย บางคนอาจจะเกิดทักษะนี้โดยบังเอิญจากชีวิตประจำวันหรือประสบการณ์ในการทำงาน ประการที่สอง ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญต่อนักเรียนทุกคน องค์กรมีการปรับโครงสร้างการบริหารให้เป็นแนวราบ เพิ่มการใช้เทคโนโลยี สร้างระบบงานที่ยืดหยุ่นและกระจายความรับผิดชอบให้พนักงานระดับปฏิบัติการมากขึ้น ประการที่สาม สำหรับผู้ที่เริ่มทำงานใหม่ๆก็ถูกคาดหวังว่าจะสามารถใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อธิบายทักษะหลายอย่างที่เป็นของใหม่ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความเป็นผู้นำและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

วารางคณา ทองนพคุณ (2556, หน้า 8-9) ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยจะอ้างถึงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21

นันทวัน จันทร์กลิ่น (2557, หน้า 20) ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า การกำหนดความสำคัญและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง จึงจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่างๆ และบูรณาการการเรียนในห้องเรียนและชีวิตจริง

จากแนวคิดความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการศึกษาศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้คนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต เนื่องจากเป็นยุคที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัว เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ในด้านรูปแบบเศรษฐกิจการพึ่งพาอาศัยในที่เพิ่มมากขึ้นและภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

2. กรอบความคิดหลักสำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

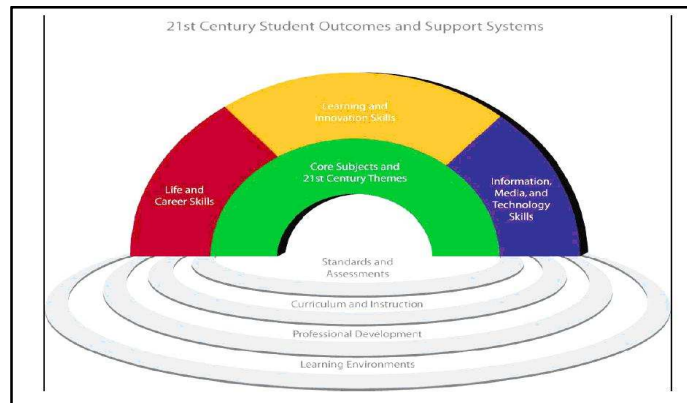
การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แนวคิดทักษะแห่งอนาคตใหม่ คือ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยจะอ้างอิงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills) (www.p21.org) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 ซึ่งได้พัฒนากรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต

กรอบแนวคิดเชิงมนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นที่ยอมรับในการสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Model of 21st Century Outcomes and Support Systems) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเนื่องด้วยเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน (Student Outcomes) ทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ได้แก่มาตรฐานและการประเมิน หลักสูตรและการเรียนการสอน การพัฒนาครูสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) ของนักเรียน ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities : PLC) เกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำหน้าที่ของครูแต่ละคนนั่นเอง

เพื่อให้เห็นถึงฐานความคิดและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ที่ชัดเจนจึงได้มีองค์กรและหน่วยงานทางวิชาการ ได้ให้กรอบความคิดเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ดังต่อไปนี้ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์, 2556, หน้า 118-137)

2.1 กรอบความคิดของภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ที่มา: วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตฤกษ์ (2556, หน้า 34)

2.1.1 วิชาแกน (core subject) พระราชบัญญัติการศึกษาพื้นฐานถ้วนหน้า ค.ศ. 2001 (No Child Left Behind Act of 2001) ของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดวิชาแกนที่จำเป็นต้องเรียนรู้ไว้ คือ วิชาภาษาอังกฤษ การอ่าน ศิลปะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ หน้าที่พลเมือง การปกครอง เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์

2.1.2 เนื้อหาสำหรับศตวรรษที่ 21 เนื้อหาในสาขาใหม่ๆ ที่สำคัญต่อความสำเร็จในการทำงานและชุมชน แต่โรงเรียนต่างๆในทุกวันนี้ไม่ได้เน้นในการนำไปสอน ได้แก่จิตสำนึกต่อโลก ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง และความตระหนักในสุขภาพและสวัสดิภาพ

2.1.3 ทักษะการเรียนรู้และการคิด นอกจากการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการแล้วนักเรียนจำเป็นต้องรู้จักวิธีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักใช้สิ่งที่เรียนมาอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้และการคิด ประกอบด้วย การคิดเชิงวิพากษ์ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสร้างสรรค์และผลิตนวัตกรรม ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการเรียนรู้ตามบริบท และทักษะพื้นฐานด้านข้อมูลและสื่อ

2.1.4 ความรู้พื้นฐานไอซีที (ICT literacy) ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในบริบทของการเรียนรู้วิชาแกน นักเรียนต้องใช้เทคโนโลยีให้เป็นเพื่อเรียนรู้เนื้อหาและทักษะ และจะได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ไขปัญหา การใช้ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร การผลิตนวัตกรรม และการร่วมมือทำงาน

2.1.5 ทักษะชีวิต ครูที่ดีย่อมรู้จักสอดแทรกทักษะชีวิตในบทเรียน ทักษะชีวิตที่สำคัญที่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำ ความมีจริยธรรม การรู้จักรับมือกับขีดความสามารถในการ

ปรับตัว การรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิภาพของตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเองทักษะในการเข้าถึงคน
ความสามารถในการชี้นำตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

2.1.6 การประเมินในศตวรรษที่ 21 การประเมินผลที่แท้จริงเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการ
การศึกษาในศตวรรษที่ 21 การประเมินนี้ต้องวัดผลลัพธ์สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ วิชาแกน เนื้อหา
สำหรับศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้และการคิด ความรู้พื้นฐานไอซีที และทักษะชีวิต การประเมิน
ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ควรทำควบคู่ไปกับการประเมินวิชาแกนเพราะการประเมินที่แยกขาดกันจะ
บั่นทอนเป้าหมายในการหลอมรวมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้ากับวิชาแกน เทคโนโลยีสมัยใหม่จะ
ช่วยการประเมินให้มีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืน และเสียค่าใช้จ่ายน้อยลง แบบทดสอบมาตรฐานเพียง
อย่างเดียวใช้วัดทักษะและความรู้ที่เรียนได้ไม่ถ่องแท้ การประเมินต้องผสมผสานให้สมดุลระหว่าง
แบบทดสอบมาตรฐานที่มีคุณภาพ กับการประเมินในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพจึงจะเกิดเป็น
เครื่องมืออันทรงพลังสำหรับครูและนักเรียนในการเรียนรู้เนื้อหาและทักษะที่จำเป็นต่อความสำเร็จ

2.2 กรอบความคิด ห้องวิจัยการศึกษาเขตภาคกลางตอนเหนือ (NCREL) และกลุ่มเมทริ
(Metiri Group) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

2.2.1 ความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล ได้แก่

- 1) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และเทคโนโลยี
- 2) ความรู้พื้นฐานเชิงทัศนการณ์และข้อมูล
- 3) ความรู้พื้นฐานทางพฤติกรรมและจิตสำนึกต่อโลก

2.2.2 การคิดเชิงประติมากรรม ได้แก่

- 1) ความสามารถในการปรับตัว
- 2) การจัดการความซับซ้อน
- 3) ความสามารถในการชี้นำตนเอง
- 4) ความอยากรู้ ความสร้างสรรค์
- 5) ความกล้าเสี่ยง
- 6) การคิดระดับสูง
- 7) การใช้เหตุผลที่ดี

2.2.3 การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- 1) การทำงานเป็นทีม ความร่วมมือ
- 2) ทักษะด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 3) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมือง
- 4) การสื่อสารแบบโต้ตอบ

2.2.4 การเพิ่มผลิตผลระดับสูง ได้แก่

- 1) การจัดลำดับความสำคัญ
- 2) การวางแผน
- 3) การจัดการเพื่อมุ่งผลลัพธ์
- 4) การใช้เครื่องมือจริงอย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) ความสามารถในการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพและเหมาะสม

2.3 องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

2.3.1 ความสามารถในการใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้ภาษาสัญลักษณ์ และเนื้อหาข้อความอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ความรู้และข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพและใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.2 ความสามารถด้านปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มที่หลากหลาย โดยมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ให้ความร่วมมือและทำงานเป็นทีม จัดการและแก้ไขความขัดแย้ง

2.3.3 ความสามารถในการโต้ตอบโดยอิสระ โดยคำนึงถึงภาพรวม วางแผนชีวิตและดำเนินตามโครงการส่วนตัวที่วางไว้ ปกป้องและยืนยันสิทธิ ผลประโยชน์ ข้อจำกัด และความต้องการ

2.4 กรอบคิด สภาผู้นำแห่งชาติเพื่อการศึกษาเสรีและสัญญาของอเมริกา (LEAP) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

2.4.1 ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมนุษย์และโลกทางกายภาพและโลกธรรมชาติได้แก่ในเรื่อง วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ภาษา และศิลปะ โดยเน้นการศึกษาเพื่อตอบคำถามสำคัญ ทั้งในยุคนี้อันเป็นที่คงอยู่ทุกยุคทุกสมัย

2.4.2 ทักษะทางปัญญาและเชิงปฏิบัติได้แก่ การตั้งคำถามและการวิเคราะห์การคิดเชิงวิพากษ์และการคิดเชิงสร้างสรรค์ การสื่อสารด้วยการเขียนและพูด ความรู้พื้นฐานในเรื่องปริมาณ ความรู้พื้นฐานในข้อมูลข่าวสาร การทำงานเป็นทีมและการแก้ไขปัญหา โดยมีการฝึกปฏิบัติให้ทั่วทุกหลักสูตร ในลักษณะที่มีความท้าทายของปัญหา โครงการและมาตรฐานการปฏิบัติ และประเมินผล

2.4.3 ความรับผิดชอบส่วนตัวและต่อสังคม ได้แก่ ความรู้และการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก

2.4.4 การเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้แก่ การสังเคราะห์และความสำคัญขั้นสูงในการศึกษาทั่วไปและเฉพาะทาง โดยอาศัยผ่านการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และความรับผิดชอบในสภาพแวดล้อมใหม่และปัญหาที่ซับซ้อน

2.5 สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

2.5.1 ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยนักเรียนสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์
ผลิตความรู้ และพัฒนานวัตกรรมที่เป็นผลผลิตและกระบวนการโดยใช้เทคโนโลยี ในด้าน

- 1) การประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่หรือกระบวนการใหม่
- 2) การสร้างงานที่เป็นต้นแบบเพื่อสื่อถึงตัวตนหรือกลุ่ม
- 3) การใช้โมเดลและการจำลองเพื่อสำรวจระบบและปัญหาที่ซับซ้อน
- 4) การหาแนวโน้มและคาดการณ์ความเป็นไปได้

2.5.2 การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน โดยนักเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อ
ดิจิทัลและสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลเพื่อสื่อสารและทำงานร่วมกัน รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้
ทางไกลสำหรับตนเองและผู้อื่น ด้วยการกระทำต่อไปนี้

- 1) การมีปฏิสัมพันธ์ ให้ความร่วมมือ และเผยแพร่งานร่วมกับเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ และ
บุคคลอื่นๆ โดยใช้สื่อดิจิทัลและสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลต่างๆ
- 2) การสื่อสารข้อมูลและความคิดไปสู่ผู้รับจำนวนมากอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อ
หลากหลายรูปแบบ
- 3) การพัฒนาความเข้าใจทางวัฒนธรรมและจิตสำนึกต่อโลกด้วยการคลุกคลีกับ
ผู้เรียนจากวัฒนธรรมอื่น
- 4) การช่วยเหลือสมาชิกในโครงการให้ผลิตผลงานที่เป็นต้นแบบและช่วยแก้ไขปัญหา

2.5.3 ความเชี่ยวชาญในการค้นคว้าหาข้อมูล โดยนักเรียนสามารถใช้เครื่องมือดิจิทัล
เพื่อรวบรวม ประเมิน และใช้ข้อมูล ในด้าน

- 1) การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการสืบค้น
- 2) การค้นหา จัดระเบียบ วิเคราะห์ ประเมิน สังเคราะห์ และใช้ข้อมูลอย่างมี
จริยธรรม จากแหล่งข้อมูลและสื่อต่างๆ
- 3) การประเมินและคัดเลือกแหล่งข้อมูลและเครื่องมือดิจิทัลตามความเหมาะสมกับ
ภารกิจนั้นๆ
- 4) การประมวลข้อมูลและรายงานผล

2.5.4 การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ โดยนักเรียนสามารถแสดง
ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อวางแผนและวิจัย บริหารโครงการ แก้ปัญหา และตัดสินใจจากข้อมูล
โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลและแหล่งข้อมูลดิจิทัลที่เหมาะสม ในด้าน

- 1) การกำหนดและนิยามปัญหาที่แท้จริงและกำหนดคำถามสำคัญเพื่อการค้นคว้า
- 2) การวางแผนและบริหารกิจกรรมเพื่อหาคำตอบหรือทำโครงการให้ลุล่วง
- 3) การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบ และ/หรือเพื่อตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูล
- 4) การใช้กระบวนการต่างๆ และแนวทางที่หลากหลายเพื่อสำรวจทางเลือกอื่นๆ

2.5.5 ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) โดยนักเรียนสามารถแสดงความเข้าใจประเด็นทางสังคม วัฒนธรรม และความเป็นมนุษย์ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรมและตามครรลองกฎหมาย ด้วยการ

- 1) การสนับสนุนและฝึกใช้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีอย่างปลอดภัยตามกฎหมายและอย่างรับผิดชอบ
- 2) การแสดงทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมความร่วมมือ การเรียนรู้ และการเพิ่มผลผลิต
- 3) การแสดงให้เห็นว่าตนเองรู้จักรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) การแสดงความเป็นผู้นำในฐานะพลเมืองดิจิทัล

2.5.6 การใช้งานเทคโนโลยีและแนวคิด โดยนักเรียนสามารถแสดงให้เห็นว่าเขาเข้าใจแนวคิด ระบบ และการทำงานของเทคโนโลยี ในด้าน

- 1) ความเข้าใจและการใช้ระบบเทคโนโลยี
- 2) การเลือกและใช้โปรแกรมประยุกต์อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) การแก้ไขปัญหาของระบบและโปรแกรมประยุกต์ได้
- 4) การรู้จักใช้ความรู้ที่มีในปัจจุบันเพื่อเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีใหม่ๆ

2.6 กรอบความคิด ของ ดีดี (Dede) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

2.6.1 ความคล่องแคล่วในการใช้สื่อหลายรูปแบบเป็นการประเมินค่าสื่อแต่ละแบบตามประเภทของการสื่อสารกิจกรรมประสบการณ์และการแสดงออก

2.6.2 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการแสวงหากลั่นกรองและสังเคราะห์ประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่นแทนที่จะค้นหาและดูดซับข้อมูลจากแหล่งที่ดีที่สุดเพียงแหล่งเดียวตามลำพัง

2.6.3 การแสดงออกผ่านการนำเสนอที่ไม่เป็นลำดับเชิงเส้นเป็นการจำลองเรื่องราวและสร้างเว็บเพื่อบรรยายความเข้าใจแทนที่จะเขียนเป็นรายงาน

2.6.4 การร่วมออกแบบโดยครูและนักเรียนเป็นการปรับรูปแบบประสบการณ์การเรียนรู้ให้เข้ากับความต้องการและความชอบของแต่ละคน

2.7 กรอบความคิด 5 จิตเพื่ออนาคต (Five minds for the Future) ของ Howard Gardner ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

2.7.1 จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined Mind) เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตคิดเป็นทำเป็นปรับปรุงประยุกต์สิ่งที่เราเรียนมาและพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.7.2 จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing Mind) เป็นการสังสมต่อยอดและสร้างนวัตกรรมความรู้โดยการเลือกสรรข้อมูลที่สำคัญจากแหล่งข้อมูลที่มากมายหลากหลายแล้วจัดกระทำ

ข้อมูลทำความเข้าใจกับข้อมูลและประเมินข้อมูลโดยปราศจากอคติแล้วผสมผสาน(สังเคราะห์) ข้อมูลนั้นให้เป็นข้อมูลใหม่ที่มีความหมายต่อตนเองและผู้อื่น

2.7.3 จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating Mind) เป็นการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆที่แตกต่างไปจากเดิม

2.7.4 จิตแห่งความเคารพ (Respectful Mind) เป็นการเปิดใจกว้างพร้อมรับฟังทุกความคิดเห็นทั้งของคุณและกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลายอย่างเห็นอกเห็นใจและเป็นไปในทางสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกับคนที่แตกต่างกัน

2.7.5 จิตแห่งจริยธรรม (Ethical Mind) เป็นการมีความรู้คู่คุณธรรมซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตอบสนองประโยชน์ส่วนตน

Gardner ได้กล่าวว่า “บุคคลจะสามารถเอาตัวรอดและประสบความสำเร็จทั้งในด้านการทำงานและการดำเนินชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ได้จะต้องมีจิตทั้ง 5 ประการประกอบรวมอยู่ในตัวของคนๆนั้นนอกจากนี้จิตทั้ง 5 ยังจะช่วยจรรโลงให้สังคมโลกในอนาคตเป็นสังคมที่น่าอยู่มากยิ่งขึ้น” แสดงให้เห็นว่า Gardner เน้นว่าจิตทั้ง 5 นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อมนุษย์ในโลกยุคใหม่โดยที่บุคคลจะต้องมีครบทั้ง 5 จิตจะขาดจิตใดจิตหนึ่งไปเสียไม่ได้เพราะจิตทั้ง 5 มีผลต่อการพัฒนาตัวบุคคลทั้งในแง่การทำงานการดำเนินชีวิตและสังคมโดยรวมซึ่งจิตทั้ง 5 จะกลายเป็นพลังขับเคลื่อนชุมชนสังคมและประเทศชาติให้ก้าวไปสู่จุดหมายของชาติและยืนหยัดในกระแสของการแข่งขันในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2.8 วิจารณ์พานิช (2555, หน้า 16-18) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ว่าการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญความเปลี่ยนแปลง “ครูเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21” ครูต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ดังนี้

2.8.1 สารวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย

- 1) ภาษาอังกฤษการอ่านหรือศิลปะการใช้ภาษา
- 2) ภาษาสำคัญของโลก
- 3) ศิลปะ
- 4) คณิตศาสตร์
- 5) การปกครองและหน้าที่พลเมือง
- 6) เศรษฐศาสตร์
- 7) วิทยาศาสตร์
- 8) ประวัติศาสตร์

โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการ

ส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลักและสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลักดังนี้

2.8.2 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

- 1) ความรู้เกี่ยวกับโลก
- 2) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบ
- 3) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี
- 4) ความรู้ด้านสุขภาพ
- 5) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

2.8.3 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมจะเป็นตัวกำหนดความพร้อมเพื่อเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบันได้แก่

- 1) ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา
- 3) การสื่อสารและการร่วมมือ

2.8.4 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมายดังนี้

- 1) ความรู้ด้านสารสนเทศ
- 2) ความรู้เกี่ยวกับสื่อ
- 3) ความรู้ด้านเทคโนโลยี

2.8.5 ทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จดังต่อไปนี้

- 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว
- 2) การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง
- 3) ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม
- 4) การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิตและความรับผิดชอบเชื่อถือได้
- 5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

2.8.6 ระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21

- 1) มาตรฐานและการประเมินของศตวรรษที่ 21
- 2) หลักสูตรและการสอนของศตวรรษที่ 21
- 3) การพัฒนาทางวิชาชีพของศตวรรษที่ 21
- 4) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21

นอกจากนี้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิตคือ 3R X 7C ซึ่ง 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก) Riting (เขียนได้) Rithmetics (คิดเลขเป็น) ส่วน 7C ได้แก่

- 1) Critical thinking & problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา)
- 2) Creativity & innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม)
- 3) Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์)
- 4) Collaboration, teamwork & leadership (ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ)
- 5) Communications, information & media literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ)
- 6) Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)
- 7) Career & learning skills (ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้)

จากกรอบแนวคิดของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าแนวคิดและยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ด้วยกัน 3 ด้านประกอบด้วย

1. ความรู้พื้นฐานได้แก่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ความรู้เกี่ยวกับโลก, วิชาแกนหลัก, ความรู้เกี่ยวกับการเงิน, เศรษฐศาสตร์, ธุรกิจ, ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี, ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

2. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่

- 2.1 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมประกอบด้วยความรู้ริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาการสื่อสารและการร่วมมือ

- 2.2 ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีโดยอาศัยความรู้ในหลายด้านดังนั้นความรู้ด้านสารสนเทศความรู้เกี่ยวกับสื่อความรู้ด้านเทคโนโลยี

- 2.3 ทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความยืดหยุ่นและการปรับตัว, การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง, ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม, การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิตและความรับผิดชอบเชื่อถือได้, ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

3. การประเมินและระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21

3.1 รองรับความสมดุลของการประเมินรวมทั้งมีคุณภาพสูง การทดสอบมาตรฐานที่มีคุณภาพสูงพร้อมกับการประเมินผลในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

3.2 เน้นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานของนักเรียนที่ถูกฝังลงในการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน

3.3 การประเมินการใช้เทคโนโลยีให้มีความสมดุล ความชำนาญนักเรียนซึ่งเป็นการวัดทักษะในศตวรรษที่ 21

3.4 ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพนักเรียนนักศึกษาที่แสดงให้เห็นการเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อการศึกษาและการทำงานในอนาคต

3.5 ช่วยให้มีมาตรการการประเมินประสิทธิภาพระบบการศึกษาในระดับที่สูงประเมินถึงสมรรถนะของนักเรียนด้านทักษะในศตวรรษที่ 21

3. สรุป

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ทักษะพื้นฐานในการรู้หนังสือ ได้แก่ สามารถค้นคว้า ใฝ่หาความรู้จากทรัพยากรการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านการอ่านออกเขียนได้ การคิดคำนวณ การใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ การเงิน สังคมและวัฒนธรรม 2) ทักษะการคิด ได้แก่ สามารถใช้เหตุผลและความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประเมินค่า คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างดี 3) ทักษะการทำงาน ได้แก่ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการทำงาน การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม แสดงภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดี ริเริ่มงานและดูแลตนเองได้อดทนและขยันทำงานหนัก สร้างหุ้นส่วนธุรกิจ 4) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ สามารถรับรู้ เข้าใจการใช้และการจัดการสื่อสารสนเทศ เปิดใจรับสารและเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเท่าทัน สามารถบริหารจัดการเทคโนโลยี เรียนรู้เทคนิควิทยาการต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น 5) ทักษะการใช้ชีวิต ได้แก่ สามารถแสวงหาความรู้ นำตนเองในการเรียนรู้ได้ มีความมั่นใจในตัวเอง กระตือรือร้นในความรู้ เป็นผู้ผลิต มุ่งความเป็นเลิศ สามารถดำรงชีวิตด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เป็นพลเมืองที่ดี รู้และเคารพกติกา มีระเบียบวินัย คำนึงถึงสังคม คิดถึงภาพรวมโลก มีคุณธรรม ยึดมั่นในสันติธรรม มีความเป็นไทย เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม และแบ่งปันประสบการณ์

4. เอกสารอ้างอิง

- นันทวัน จันทร์กลิ่น. (2557). การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านเนินมะปรางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, และอชิป จิตฤกษ์. (2556). ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โอเพ่นเวิลด์ส พับลิชชิง เฮาส์.
- วรางคณา ทองนพคุณ. (2556). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในอนาคต 21st Century Skills : The Challenges Ahead. สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2558. จาก <http://www.education.pkur.ac.th>
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. (2556). ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- Kay, K. (2012). Two Tools for 21st Century Schools and Districts. (Online). Available : <http://thirteencelbration.org/blog/edblog/edblog-two-tools-for-21st-century-schools-and-districts-by-den-kay/2903/>. 2 January 2017.

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

Problem – based Learning

อัจฉรา ไชยราช¹

Ajchara Chaiyaraj

สวาท ไชยราช²

Swart Chaiyaraj

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่เน้นในสิ่งที่เด็กอยากเรียนรู้โดยสิ่งที่อยากเรียนรู้ดังกล่าวจะต้องเริ่มมาจากปัญหาที่เด็กสนใจหรือพบในชีวิตประจำวันที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทเรียน อาจเป็นปัญหาของตนเองหรือปัญหาของกลุ่ม ซึ่งครูจะต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนการจัดการเรียนรู้ตามความสนใจของเด็กตามความเหมาะสม จากนั้นครูและเด็กร่วมกันคิดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหานั้น โดยปัญหาที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้บางครั้งอาจเป็นปัญหาของสังคมที่ครูเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กคิดจากสถานการณ์ ข่าว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ของเด็ก เด็กต้องเรียนรู้จากการเรียน (learning to learn) เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในกลุ่ม การปฏิบัติและการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) นำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบหรือสร้างความรู้ใหม่บนฐานความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีมาก่อนหน้านี้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ABSTRACT

Problem-based learning management is a learning management that focuses on what children want to learn. The things that need to be learned must start from the problems that the children are interested in or encounter in daily life with contents related to the lesson. Maybe their own problems or the group problems which teachers will need to adjust the learning plan according to the interest of the children appropriately. Then the teachers and the children together thought about

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

²นักวิชาการอิสระ จังหวัดร้อยเอ็ด

learning activities and the problem that can be used in learning management, sometimes it will be a problem of society in which the teachers encourage the children to think from the situations, news, and events that has been occurred. The learning process of children focus on the children need to learn, the interaction between students in the group, mutual practice and collaborative learning that leads to researching answers or creating new knowledge base on that students have previously learned.

Keyword : Problem – based Learning

1. ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

แนวคิดของนักการศึกษาในช่วงแรกของศตวรรษที่ 20 John Dewey นักการศึกษาชาวอเมริกันเป็นผู้คิดค้นวิธีสอนแบบแก้ปัญหา และเป็นผู้เสนอแนวคิดการเรียนรู้เกิดจากการลงมือทำด้วยตนเอง แนวคิดของ John Dewey ได้นำไปสู่แนวคิดในการสอนรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน และแนวคิดของ PBL (Problem - based Learning) ก็มีรากฐานแนวความคิดจาก Dewey (มัณฑรา ธรรมบุศย์, 2545) การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานพัฒนาขึ้นครั้งแรกโดยคณะวิทยาศาสตร์สุขภาพของมหาวิทยาลัย McMaster ประเทศแคนาดา โดยนำมาใช้ในกระบวนการทิวให้กับนักศึกษาแพทย์ฝึกหัด และกลายเป็นรูปแบบที่ทำให้มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกานำไปใช้เป็นแบบอย่างค.ศ. 1960 มหาวิทยาลัย Case Western Reserve นำไปใช้เป็นแห่งแรกและจัดเป็นห้องทดลองพหุวิทยาการเพื่อเป็นห้องปฏิบัติการสำหรับรูปแบบการสอนใหม่ ๆ รูปแบบการสอนที่มหาวิทยาลัย Case Western Reserve พัฒนาขึ้นได้กลายมาเห็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนหลายแห่งในสหรัฐอเมริกา ช่วงปลายศตวรรษที่ 60 มหาวิทยาลัย McMaster ได้พัฒนาหลักสูตรแพทย์ ที่ใช้ Problem - based Learning ในการสอนเป็นครั้งแรก ทำให้มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก

2. ความหมายของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) มีนักการศึกษาได้ให้ความหมาย ว่าการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based Learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเป็นบริบทของการเรียนรู้เป็นการค้นคว้าด้วยตนเองให้นักเรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหา ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหา

ความรู้และครูผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือในการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขากลุ่มสาระที่ตนศึกษาด้วย (อำพร ไตรภักทร, 2543, หน้า 117-118; มัณฑรา ธรรมบุศย์, 2545, หน้า 13; วลี สัตยาศัย, 2547, หน้า 16)การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่มุ่งสร้างความเข้าใจหรือหาทางแก้ปัญหาเป็นการนำสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงมาใช้เป็นปัญหา มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายมาเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นแรงขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนที่จะเรียนรู้ การกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ปัญหาให้เข้าใจอย่างชัดเจน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำกิจกรรม ส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหา เห็นทางเลือกในการแก้ปัญหา เกิดการใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหา (Barrows & Tamblyn, 1980, p. 18 ; Woods, 1994, p. 2; Howard, 1999, p. 172 ; ราตรี เกตบุตรดา, 2546, หน้า 14; บุญนำ อินทนนท์, 2551, หน้า 13; ทิศนา แคมมณี, 2556, หน้า 137-138)

การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยปัญหา เพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ต้องการที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งวิทยาการที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยที่ไม่ได้มีการศึกษาหรือเตรียมตัวล่วงหน้าเกี่ยวกับปัญหาเพื่อนำมาแก้ปัญหา ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน เป็นกระบวนการที่คล้ายกับการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์โดยที่ผู้เรียนมีการทำงานกันเป็นทีม ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือและสนับสนุนในการเรียน (อาภรณ์ แสงรัศมี, 2543, หน้า 14 ; วลี สัตยาศัย, 2547, หน้า 16; ซาพินา หลีกแหล่ง, 2552, หน้า 14)

ดังนั้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนที่เริ่มต้นด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นจริงหรือสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้ สนใจซึ่งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน และได้ทำการศึกษาค้นคว้าจนค้นพบคำตอบด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการกลุ่มนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาร่วมกันอภิปราย ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือและสนับสนุนในการเรียน

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

Hmelo&Evenson (2000) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Piaget และ Vygotsky ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญา ที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการสร้างความรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และเกิดการซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่ และปรับโครงสร้างสติปัญญาให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ นอกจากนั้นยัง

มีทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการค้นพบของ Bruner ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงมาจากการค้นพบของแต่ละบุคคล โดยผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ในกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เมื่อผู้เรียนเผชิญกับปัญหาที่ไม่รู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญหา และผลักดันให้ผู้เรียนไปแสวงหาความรู้ และนำความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหา

Schmidit (1983) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีหลักการ 3 ประการ คือ 1)ความรู้เดิม (Prior Knowledge) การเรียนสิ่งใหม่เป็นผลมาจากเรียนที่ผ่านมามีความรู้เดิมของผู้เรียน จึงมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจและสร้างความรู้ใหม่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน 2)การเสริมความรู้ใหม่ (Encoding Specificity) ประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้ใหม่มากขึ้น ถ้ายังมีความคล้ายคลึงกันระหว่างสิ่งที่เรียนมาและสิ่งที่จะนำไปประยุกต์ใช้มากเท่าไรก็จะยิ่งเรียนรู้ได้ดีมากขึ้นเท่านั้น 3)การต่อเติมความเข้าใจให้สมบูรณ์ (Elaboration of Knowledge) ความเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ จะสมบูรณ์ได้ถ้าหากมีการต่อเติมความเข้าใจด้วยการตอบคำถาม การอภิปรายกับผู้อื่นซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย

Diana &Henk (1995, p. 1) กล่าวว่า การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีแนวคิดให้ผู้เรียนพบกับปัญหาในกลุ่มย่อย ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้สอนประจำกลุ่ม ปัญหาส่วนมากเป็นการบรรยายปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่สามารถรับรู้ในสภาพที่เป็นจริง ปรากฏการณ์อธิบายโดยกลุ่มย่อยบนพื้นฐานของหลักการ กลไกการทำงานหรือกระบวนการ Gijsselaers (1996, p. 4) กล่าวถึงหลักการของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สรุปได้ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้าง ไม่ใช่กระบวนการรับ การเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายมีทิศทางที่มีความหมาย จะช่วยในการจำและระลึกข้อมูลซึ่งความรู้เดิมนี้จะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งใหม่

2. เมตาคognition (Metacognition) เป็นองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียน มีผลกับการเรียน การตั้งเป้าหมายว่าจะทำอะไร การเลือกวิธีการจะทำอย่างไร และการประเมินผลว่าสิ่งนั้นได้ผลหรือไม่ เป็นการตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง

3. ปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อมทำให้ผู้เรียนได้ประสบปัญหาที่เป็นจริง หรือการได้ปฏิบัติเกี่ยวกับอาชีพ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิดไปใช้ในการแก้ปัญหา ปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล การทำงานเป็นกลุ่มทำให้มีการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดก่อให้เกิดทางเลือกหลายแนวทาง

ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์ (2538, หน้า 3-4) กล่าวถึงแนวคิดของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีอยู่ 2 ประการ คือ การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student- Centered Learning) และการเรียนรู้แบบเอกัตภาพ (Individualized Learning) ซึ่งสรุปได้ดังนี้ 1)การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลางมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีมนุษยนิยมของ Rogers ซึ่งมีความเชื่อว่าเป็นเป้าหมายของการศึกษา คือการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเห็นการเปลี่ยนแปลงในโลกและเกิดการเรียนรู้ การที่คนเราอยู่ในโลกที่สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องได้อย่างมั่นคงนั้น คนต้องเรียนรู้ว่าจะเรียนรู้ได้อย่างไร เนื่องจากไม่มีความรู้ที่มั่นคง ดังนั้นการที่บุคคลรู้ถึงกระบวนการแสวงหาความรู้เท่านั้นจึงจะทำให้เกิดพื้นฐานที่มั่นคง

ซึ่ง Rogers ได้เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้(Learning Process) เพราะถือว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นกระบวนการสำคัญกว่าความรู้ที่หยุดนิ่ง เป้าหมายของการศึกษา คือ การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้บุคคลมีพัฒนาการและเจริญเติบโตไปสู่การท างานได้เต็มศักยภาพ 2. การเรียนรู้แบบเอกัตภาพ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือการจัดการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกันให้กับกลุ่มผู้เรียน เทคนิคการสอนอาจใช้อย่างเดียวหรือหลายอย่างร่วมกันโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนระบุเป้าหมาย เลือกวิธีการเรียน สื่อและอุปกรณ์การเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

ส่วนทองจันทร์ หงส์ลดาธมภ์ (2531, หน้า 4) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบเอกัตภาพ ไม่สามารถจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลได้ แม้ว่าการเรียนแบบนี้จะได้ผลดีมากแต่จะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้คับแคบ ซึ่งในการทำงานใด ๆ จะสำเร็จได้ดีต้องอาศัยความร่วมมือของทีมงานโดยเฉพาะบุคลากรทางการแพทย์ ต้องมีผู้ร่วมงานในทีมสุขภาพหลายระดับ วิธีสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน จึงใช้การเรียนเป็นกลุ่มโดยให้ผู้สอนอยู่ด้วย เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มมาเป็นหลักในการเรียน การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนที่เป็นกระบวนการสร้างความรู้ใหม่บนพื้นฐานของความรู้ที่มีอยู่ ซึ่งแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีดังนี้

1. ทฤษฎีสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) มีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของPiaget และ Vygotsky ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาที่ ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการสร้างความรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเกิดการซึมซับดูดซึมประสบการณ์ใหม่ และปรับโครงสร้างสติปัญญาให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ (Gijsselaers, 1996, p. 13)

2. ทฤษฎีการประมวลสารสนเทศหรือข้อมูลข่าวสาร (Information Processing Theories) มีความคิดพื้นฐานว่าในการเรียนรู้สิ่งใด ๆ ก็ตามผู้เรียนสามารถควบคุมอัตราความเร็วของการเรียนรู้ และขั้นตอนของการเรียนรู้ได้ และการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้เรียนทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2541, หน้า 220) ซึ่งสนับสนุนโดย Hmelo& Lin กล่าวว่า “การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการประมวลสารสนเทศหรือข้อมูลข่าวสาร คือ เป็นการนำ ข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศไปใช้ในการแก้ปัญหา” (Hmelo& Lin, 2000, pp. 231-232)

3. ทฤษฎีทางสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural Theories) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับการฝึกงานทางพุทธิปัญญา (Cognitive Apprenticeship) ซึ่งสนับสนุนโดย Hmelo & Lin กล่าวว่าทฤษฎีทางสังคมวัฒนธรรมซึ่งเป็นทฤษฎีที่สนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน" (Hmelo and Lin, 2000, pp. 231-232)

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) เชื่อว่าการเรียนรู้จะเรียนได้มากที่สุดเมื่อผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทฤษฎีดังกล่าวนี้ตั้งอยู่บนข้อสมมติฐานการเรียนรู้ 4 ประการ คือ (Knowles, 1975, p. 48 อ้างถึงใน อารมณ์ แสงรัศมี, 2543, หน้า 17)

4.1 อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) เมื่อบุคคลเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะมากขึ้น ความรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเองก็มีมากขึ้นตามลำดับ และถ้าหากบุคคลรู้สึกว่าการเรียนด้วยตนเองมีวุฒิภาวะถึงขั้นที่จะควบคุมและนำตนเองได้ บุคคลก็จะเกิดความต้องการทางจิตใจเพื่อที่จะได้ควบคุมและนำตนเอง ผู้ใหญ่จะมองตนเองว่าสามารถควบคุมและนำตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งคนอื่น

4.2 ประสบการณ์ (Experience) บุคคลเมื่อมีอายุมากขึ้นก็ยิ่งให้ประสบการณ์เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่แต่ละคนได้รับ จะเสมือนแหล่งทรัพยากรมหาศาลของการเรียนรู้ และในขณะเดียวกันประสบการณ์เหล่านั้นก็จะสามารถรองรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง

4.3 ความพร้อม (Readiness) ผู้ใหญ่พร้อมที่จะเรียนเมื่อเห็นว่าสิ่งที่เรียนไปนั้น มีความหมายและมีความจำเป็นต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคม ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีหน้าที่การงานมีบทบาทในสังคม ดังนั้นผู้ใหญ่จึงพร้อมที่จะเรียนเสมอ หากสิ่งที่เรียนไปนั้นมีความหมายต่อตนเอง นั่นคือเรียนไปเพื่อเป็นส่วนประกอบสถานภาพทางสังคม เพื่อให้ตนเองเป็นยอมรับของสังคม

4.4 แนวโน้มต่อการเรียนรู้ (Orientation to Learning) ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีบทบาทและสถานภาพทางสังคม การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงเป็นการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ผู้ใหญ่จะเรียนก็ต่อเมื่อความรู้ที่ได้รับจากการเรียนนั้นจะต้อง นำไปใช้ได้โดยทันที เนื้อหาในการเรียนจะต้องเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียน เรียนแล้วเกิดประโยชน์ต่อตนเอง จะได้ไม่เสียเวลาไปเรียนในสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อตนเอง

บุญนำ อินทนนท์ (2551, หน้า 14) ได้สรุปว่า การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีแนวคิดพื้นฐานมาจากกระบวนการสร้างความรู้ใหม่โดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่ด้วยตนเองจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ต้องลงมือกระทำด้วยตนเอง จนการค้นพบความรู้หรือข้อมูลใหม่ และสามารถนำข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางเท่านั้น

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีแนวคิดพื้นฐานมาจากกระบวนการสร้างความรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาที่ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยอาศัยพื้นฐาน ความรู้เดิมที่มี

อยู่ด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้เรียนได้ประสบกับสภาพปัญหาจริง ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเกิดการซึมซับประสบการณ์ใหม่และปรับโครงสร้างให้เข้ากับประสบการณ์นั้น ๆ สามารถนำข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

4. กระบวนการของ PBL

กิจกรรมการสร้างปัญหา/แก้ปัญหาเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจทักษะทางคณิตศาสตร์และเจตคติของนักเรียนที่เป็นผู้สร้างปัญหา/แก้ปัญหาโดยแสดงผ่านสถานการณ์หรือปัญหาที่กำหนดและยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการที่นักเรียนได้มีโอกาสสร้างการเรียนรู้ทั้งด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่นและสืบค้นทำงานร่วมกันในกลุ่มเล็กๆ ทำให้นักเรียนได้สร้างสมมติฐาน ระบุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ค้นหาแหล่งเรียนรู้ประเมินสารสนเทศที่ได้มานำเสนอผลงานสะท้อน บูรณาการและสังเคราะห์คำตอบที่เป็นไปได้โดยกระบวนการของ PBL ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 : การพบปัญหา (meeting the problem)

1. การระบุถึงปัญหาที่พบหรือการสร้างปัญหาซึ่งอาจเกิดจากการอ่าน การสะท้อนปัญหาหรือการไต่ถามของนักเรียนแต่ละคน
2. การมอบหมายบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม
3. การร่วมกันระดมสมองและตกแต่งรายละเอียดของประเด็นปัญหาที่น่าจะเกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 : การวิเคราะห์ปัญหาและการเรียนรู้ประเด็นปัญหา (problem analysis and learning issues)

1. การระดมสมองและวิเคราะห์ปัญหาที่พบ
2. การระบุประเด็นการเรียนรู้และกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้
3. การมอบหมายงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการสอนโดยเพื่อนร่วมชั้น

ขั้นตอนที่ 3 : การค้นพบและการรายงานผล(discovery and reporting)

1. นักเรียนแต่ละคนรายงานข้อค้นพบที่ได้จากการไปศึกษาค้นคว้ามาให้กลุ่มทราบ
2. การแบ่งปันข้อมูลหรือสารสนเทศใหม่ ๆ ที่แต่ละคนได้ไปศึกษามา
3. การวิเคราะห์สังเคราะห์ทบทวนและประเมินคำตอบหรือข้อค้นพบที่ได้เพื่อเตรียมนำเสนอต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 : การนำเสนอคำตอบของปัญหาและสะท้อนผล(solution presentation and reflection)

1. แต่ละกลุ่มนำเสนอข้อค้นพบหรือคำตอบของปัญหา
2. การเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มอื่นผ่านการอภิปราย สะท้อนผลและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 5 : ข้อคิดเห็นการบูรณาการและการประเมินผล (overview, integration and evaluation)

1. ครูผู้สอนและนักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สรุปผลหรือตกแต่งรายละเอียดของการแก้ปัญหาที่แต่ละกลุ่มได้นำเสนอ
2. สมาชิกในแต่ละกลุ่มช่วยกันประเมินผลสิ่งที่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มได้ร่วมกันทำหลังจากได้นำเสนอปัญหาและผลการแก้ปัญหาที่ผ่านการสะท้อนผลหรือผ่านการพิจารณาแล้ว

5. สรุป

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการที่ได้สัมผัสและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและส่งเสริมทักษะการคิดระดับสูง การบูรณาการการเรียนรู้ การเรียนรู้อย่างอิสระ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการจัดการข้อมูล การเรียนรู้ด้วยตนเองการทำงานเป็นทีม และทักษะการสื่อสาร โดยนักเรียนสร้างความรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ที่สนใจเกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสัมพันธ์กับนักเรียน โดยตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นต่อไปในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาบนพื้นฐานของเหตุและผลและในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ นักเรียนจะได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มให้ดำเนินการสืบค้นกล่าวคือกลุ่มจะเป็นผู้กำหนดทิศทางการเรียนรู้ของกลุ่มเอง

6. เอกสารอ้างอิง

- ซาฟีนา หลีกแหล่ง. (2552). ผลของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมูลนิธิอาชิซสถาน จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์. (2538). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem Based Learning). กรุงเทพมหานคร : ข่าวสารกองบริการการศึกษา.
- ทิตนา แชมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญนำ อินทนนท์. (2551). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโยธินบำรุง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- มันตรา ธรรมบุศย์. (2545). การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้โดยใช้PBL (Problem-Based Learning). วิชาการ. 11-17.
- ราตรี เกตบุตรตา. (2546). ผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลี สัตยาศัย. (2547). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก รูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร : บุ๊คเน็ต.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ แสงรัศมี. (2543). ผลของการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำพร ไตรภักดิ์. (2543). คู่มือการเรียนการสอนคิดวิเคราะห์. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์.
- Barrows, H.S. & Tamblyn, R.M. (1980). *Problem-Based Learning : An Approach to Medical Education*. New York : Springer.
- Diana, D., & Henk, S. (1995). *The Advantages of Problem-Based Curriculum*. Netherlands: Department of Educational Development and Research University of Limburg.
- Hmelo, C.E., & Lin, Xiaodong. (2000). *Becoming Self-Directed Learners : strategy Development in Problem-Based Learning*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Howard, J.A. and J.N. Sheth. (1999). *The theory of buyer behavior*. Reading, MA : Addison Wesley.
- Knowles, M.S. (1975). *Self-Directed Learning : A Guide for Learners and Teachers*. Chicago : Follett Publishing Company.

- Woods, D.R. (1994). **Problem-Based Learning: How to Gain the Most from PBL.**
Hamilton : W.L. Griffin Printing Limited.
- Gijsselaers, W.H. (1996). **Connecting Problem-Based Practices with Educational Theory.**
San Francisco :Jossey-Bass
- Schmidt, H.G. (1983). "Problem-Based Learning: Rationale and Description". *Medical Education.* 17 (January 1983), 11-16.

การประยุกต์หลักธรรมคุ้มครองโลกมาพัฒนาพฤติกรรมพึงประสงค์ในโรงเรียน
และในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
Applying the earth protection principle to Developing objective behaviors
in school and online social network of Junior High school
students of Thailand

อิสเรศ จินณฤทธิ¹

Issares Jinnarith

ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์²

Dr.Charungphorn Klangburum

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อศึกษาการประยุกต์หลักธรรมคุ้มครองโลก มาพัฒนาพฤติกรรมพึงประสงค์ในโรงเรียน และในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเกิดประโยชน์ทางด้านวิชาการจะเป็นการเพิ่มเติมความรู้ ทั้งยังเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กับพฤติกรรม ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ประโยชน์เชิงนโยบาย ได้ข้อมูลในการกำหนดนโยบาย เพื่อนำข้อมูลประกอบ การวางแผน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของรัฐ ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นข้อมูลที่มีผลเที่ยงตรงกับสถานการณ์จริงในปัจจุบัน ในระดับอื่นและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่อไปจะเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ต่อยอดองค์ความรู้ความเข้าใจในการป้องกัน แก้ไขปัญหาสื่อสังคมออนไลน์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติตนเองในครอบครัวอย่างมีความสุขและจะส่งผลต่อสังคมประเทศชาติมีความสงบสุขสืบไป

คำสำคัญ : 1. การประยุกต์ 2. หลักธรรมคุ้มครองโลก 3. พฤติกรรม 4. พึงประสงค์ 5. เครือข่ายสังคมออนไลน์

¹อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

²อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ABSTRACT

The purposes of this academic article can possibly define in 2 points 1.) To examine the social networking behavior of junior high school students 2.) To examine Buddhist Principal "Lokapala-dhamma: virtues that protect the world" for developing desirable behaviors in schools and in and handling the use of online social networks of students. The benefit in terms of academic examinations will increase knowledge and describe the relationship between variables that influence and encourage Buddhist principles and behaviour effectively. The benefit in terms of policy is to apply data information on policy and utilising data information scheme to build up government's strength and by utilising information from above examinations will provide an accurate outcome of current situation. In other level within organization and/or other related organizations will able to utilising all those benefits to disseminating all knowledge, information on In other levels and related organizations will be useful in disseminating knowledge, understanding of how to use social network effectively in children and youth including inappropriate behaviour to lead the way of self-practice within family and to enable peace and stability in nation society.

Keywords : 1. Application 2. Principle Earth 3. Subject Behavior 4. Desirable 5.Social Networking

1. บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ ไอซีที (ICT – Information and Communication Technology) เทคโนโลยี Internet of Things (IoT) และนโยบาย Thailand 4.0มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดและต่อเนื่องเร็วมาก มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่ง และมีผลต่อการดำเนินชีวิตอย่างยิ่งยวด เพราะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารใช้ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศ การศึกษา ช่วยในการเรียนรู้และทำความเข้าใจกับสิ่งต่างๆ ได้โดยง่ายและสะดวกรวดเร็ว จนทำให้เกิดความได้เปรียบและเสียเปรียบของผู้ใช้กับผู้ไม่ใช้ ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัลของคนที่มีโอกาสกับผู้ด้อยโอกาส กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จึงมีนโยบายที่จะลดช่องว่างนี้ ได้มีการส่งเสริมการใช้ไอซีทีให้ทั่วถึงเท่าเทียมกัน โดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ไอซีทีชุมชนขึ้น เพื่อใช้เป็นแหล่งกระจายสารสนเทศ และให้เป็นที่เรียนรู้การใช้ข้อมูลข่าวสารของชุมชน โดยหวังที่จะกระจาย

การใช้งานไอซีทีเข้าไปในภูมิภาคให้มากขึ้นเพื่อลดช่องว่างทางดิจิทัล ส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการพัฒนากำลังคน ด้านดิจิทัล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ไอซีทีนำมาซึ่งเครื่องมือและช่องทางในการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย คือ รวดเร็วทันใจ ใช้งานง่าย ราคาประหยัด อินเทอร์เน็ต และ โทรศัพท์มือถือ ได้เปลี่ยนรูปแบบของการติดต่อสื่อสารในอดีตไปอย่างสิ้นเชิง โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์แบบพกพา Tablet PC เกม อิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ล้วนเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้เราเข้าถึงบุคคลหรือกลุ่มคน เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และแหล่งความรู้ เข้าถึงกิจกรรม เข้าถึงสิ่งที่ตอบสนองความต้องการ ทั้งในด้านการศึกษา การทำงาน ความบันเทิง ครอบครัว หรือแม้แต่ชีวิตส่วนตัว สื่อที่นำเสนอผ่านช่องทางต่างๆ นั้น มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ พฤติกรรม มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงวัฒนธรรม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ยังขาดวุฒิภาวะ ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์เนื้อหาที่มาพร้อมกับสื่ออย่างเหมาะสม แม้แต่พ่อแม่ผู้ปกครองในยุคปัจจุบันที่เลี้ยงลูกท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสื่อมากมายรอบตัว ทั้งดีและไม่ดี ก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเท่าทันสื่อ โดยเฉพาะสื่อ ICT ที่เด็กเยาวชน ค้นเคยแต่เป็นเรื่องใหม่ของพ่อแม่ ทำให้ไม่สามารถชี้แนะบุตรหลานได้เนื่องจากในสังคมไทยในปัจจุบันเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวัน และการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความไม่สมดุลกันกับการพัฒนาด้านจิตใจจึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้มีลักษณะของสังคมที่มีระดับของศีลธรรมถดถอยน้อยลงไปเรื่อยๆ โดยเฉพาะด้านคุณภาพการศึกษา ผลการพัฒนาอย่างไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย ส่วนประเด็นคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้องมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นซึ่งการถดถอยทางศีลธรรมและจริยธรรม เป็นวิกฤติทางศีลธรรมและจริยธรรมหรือการไม่มีศีลธรรมและจริยธรรมก่อให้เกิดปรากฏการณ์ทางคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ต่อสังคม เช่น ขาดความรับผิดชอบใช้เสรีภาพโดยขาดความเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น ใช้จ่ายเกินกำลังความสามารถขาดความอดทน ขาดความเพียรไม่มีวินัยขาดความซื่อสัตย์ไม่มีความเมตตากรุณา สังคมขาดความยุติธรรมจากการถดถอยทางศีลธรรมดังกล่าว สังคมไทยมีแนวโน้มที่นำไปสู่ความเสื่อมในทุกๆ ด้านศีลธรรมและจริยธรรมจึงถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญของทุกสิ่งทุกอย่าง สังคมจะเจริญอย่างมีความสุขที่แท้จริงดังนั้นประชาชนจะต้องมีศีลธรรมเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่คิดช่วยเหลือผู้อื่น สังคม ประเทศชาติและโลกของเรา การศึกษาค้นคว้าข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกิจกรรมเหล่านี้มีล้วนประโยชน์อย่างยิ่งในการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันทำให้นักเรียนเกิดจินตนาการ มีวิสัยทัศน์เปิดโลกการเรียนรู้กว้างไกลต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลโดยตรงถึงตัวผู้เรียนเองทำให้ผู้เรียนมีการ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนรู้ พฤติกรรมในที่นี้หมายถึงลักษณะในการเรียนจะมีความอยากรู้อยากเห็นมากยิ่งขึ้น เพราะสิ่งที่เห็นอยู่นั้นถือเป็นสิ่งใหม่และแปลกตาสำหรับนักเรียนอย่างไรก็ตามก็ยังมีรายงานการวิจัยหลายฉบับพบว่านักเรียนได้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ไปในทิศทางที่ผิดวัตถุประสงค์ในการใช้ที่ถูกต้องและได้กระจายออกเป็นวงกว้างได้แก่การเผยแพร่ข่าวลือ การเผยแพร่รูปและข้อความลามก อนาจารการสนทนาผ่านเครือข่ายที่ไม่มีสาระใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ รวมไปถึงการโจรกรรมข้อมูลที่สำคัญอย่างผิดกฎหมายทำให้ถูกรอกรงำโดยเทคโนโลยีมากขึ้นไปจนทำให้ขาดศีลธรรมและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากรายงานการวิจัยของกระทรวงสาธารณสุขพบว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีปัญหาหนักที่สุดในการใช้สื่อสังคมออนไลน์วัยรุ่นอายุ 15-20 ปีประสบปัญหาจากการใช้อินเทอร์เน็ตและมีอาการติดสื่อสังคมออนไลน์ปัญหาที่สำคัญได้แก่การให้เวลามากเกินไปกระทั่งไม่สามารถควบคุมหรือกำหนดระยะเวลาในการใช้ได้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้เป็นเวลานานและไม่ได้พักผ่อนเกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับผู้อื่นรอบข้างเกิดผลกระทบต่อการทำงานอาชีพกิจกรรมและการเรียนเกิดผลกระทบต่อพฤติกรรมและสุขภาพจิตเช่นการเก็บตัวแยกออกจากสังคมสับสนกังวลใจขาดความมั่นใจการติดสื่อสังคมออนไลน์จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ใช้มีการใช้มากเกินไปไม่สามารถเลิกใช้หรือควบคุมการใช้ได้มีความรู้สึกคับข้องใจเมื่อไม่ได้ใช้จนทำให้ละทิ้งการงานหน้าที่ต่างๆไม่ว่าจะเป็นดูแลสุขภาพตนเองสัมพันธ์ภาพกับครอบครัวและบุคคลอื่นการเรียนการทำงานและทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจอีกด้วยอันเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนที่มีสังคมอยู่ในโลกออนไลน์ที่ให้เวลากับการใช้อินเทอร์เน็ตในปริมาณมากเกินไปจนทำให้เกิดปัญหาขึ้นหลายด้านไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางการเรียนความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นด้านการเงินด้านอาชีพการงานรวมทั้งด้านร่างกายสถาบันครอบครัวสถาบันการศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนต้องช่วยกันสอดส่องดูแลเอาใจใส่และควบคุมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องก็จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมและอย่างยั่งยืนการศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จึงเป็นกระแสมโนมที่รุนแรงในปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มของวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ยังอยู่ในสถานศึกษานับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องหันมาให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนจะมีผลกระทบอย่างมากในการศึกษาในอนาคต

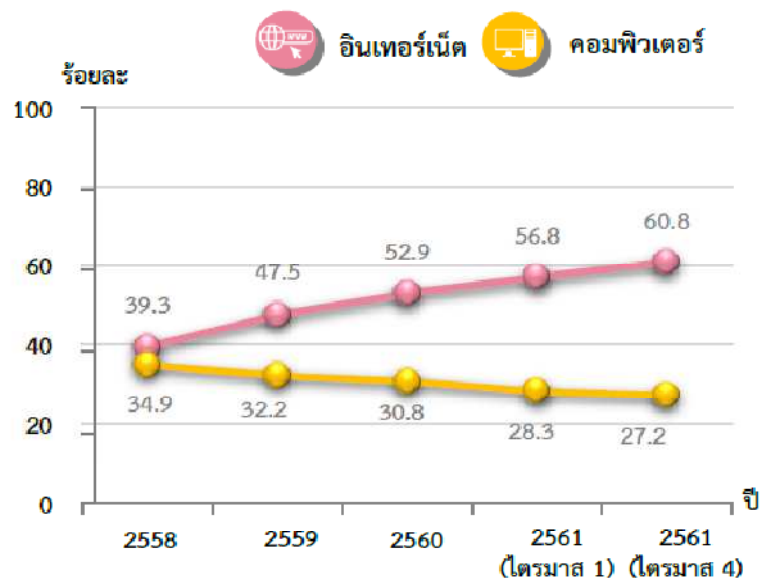
ผู้เขียนได้เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะนำหลักธรรมคัมภีร์ของโลก มาพัฒนาพฤติกรรมที่ประสงค์ในโรงเรียน และในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้มีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องพัฒนาจิต พัฒนาปัญญา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียน ต่อการศึกษาและคุณภาพชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยใช้วิธีการตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่จำเป็น ถูกต้องเหมาะสมให้มีความสุขลุ่มลึกด้วยหลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงสืบต่อไป

2. องค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์

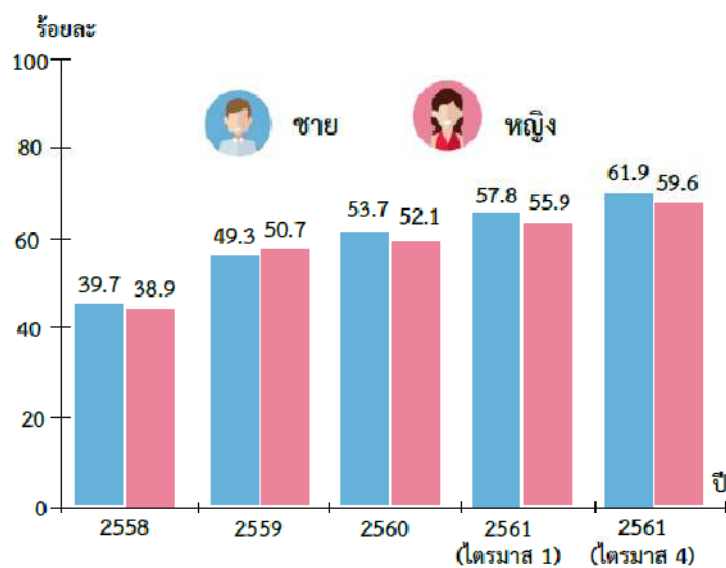
สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนพัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ต่างกัันในแต่ละยุคแต่ละสมัย ล้วนส่งผลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละสมัยด้วย กล่าวคือ ผู้คนที่เจริญเติบโตภายใต้สภาพแวดล้อมอย่างหนึ่ง ก็จะได้รับ การปลูกฝังความคิด ความเชื่อ และ ค่านิยม ซึ่งสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมในรูปแบบหนึ่ง แตกต่างกันไปในแต่ละยุคของสังคม ซึ่ง กระบวนการนี้เรียกว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) อันส่งผลทำให้คนรุ่นหนึ่งของ สังคมมีคุณลักษณะที่แตกต่างออกไปจากคนอีกรุ่นหนึ่งอย่างชัดเจนสื่อก็ถูกพัฒนาให้เกิดช่องทางใน การติดต่อสื่อสารระหว่างกันในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม เกิดการติดต่อ สื่อสารในลักษณะที่ หลากหลายมากยิ่งขึ้น และการหลอมรวมสื่อ (Media Convergence) จนเรียกสื่อที่ได้รับการพัฒนา สรรค์สร้างขึ้นใหม่ในยุคปัจจุบันนี้ว่า สื่อใหม่ (New media) ส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารทั้งทางบกและลบน ไหลทะลักสู่ผู้บริโภคอย่างมหาศาล และในขณะเดียวกันตัวผู้บริโภคเอง ก็สามารถให้ข้อมูลป้อนกลับ ได้ต่อบริษัทผู้ให้บริการได้โดยสะดวก และสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ตามความต้องการ ทุกที่ทุกเวลา เป็น การมีส่วนร่วมในสังคมสื่อออนไลน์อย่างปัจจุบันทันด่วน (Instant) มีทั้งสร้างสรรค์และไม่สร้างสรรค์ สื่อที่ทุกคนเป็นผู้ให้ข่าวสาร และรับฟังข่าวสารในเวลาเดียวกัน มีผู้คนนำ คลิปวิดีโอใส่ยูทูบมากกว่า แสนเรื่องต่อวัน เขียนข้อมูลลงบล็อกอีกจำนวนมาก หรือแม้แต่วิกิพีเดีย ก็มีคนช่วยกันเขียนเนื้อหา เพิ่มขึ้นทุกวันมีอัตราเติบโตที่สูงมาก ขนาดของข้อมูลดิจิทัลจึงขยายตัวพร้อมความรู้สึกในกลุ่มคนรุ่น ใหม่ในเรื่องความอิสระในการเขียนข้อมูลข่าวสาร ดังจะเห็นได้จากข้อเขียนในไร้สาระนุกรม (th.uncyclopedia.info) ที่มีกลุ่มคนรุ่นใหม่เข้าไปเขียนกันมาก การใช้ไอซีทีเพื่อความสนุกสนาน ทำให้เห็นว่า การใช้เทคโนโลยีไอซีทีในปัจจุบันยังขาดความคุ้มค่าอยู่มากกลุ่มผู้ใช้สื่อออนไลน์กลุ่มใหญ่ยัง อยู่ในกลุ่มผู้ที่มีอายุน้อยที่ยังขาดวุฒิภาวะ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน และกลุ่มวัยเริ่มทำงานก็เป็นอีก กลุ่มที่มีการใช้กันมาก หากสำรวจเด็กและเยาวชนในวัยเรียนหนังสือ พบว่าส่วนใหญ่มีอีเมลแอดเดรส เป็นของตัวเอง ใช้โทรศัพท์มือถือ ใช้ระบบสื่อสารแบบใหม่ ที่เป็นสื่อสังคม เช่น เฟสบุ๊ค ทวิตเตอร์ เอ็มเอสเอ็น อีเมล มีการติดต่อสื่อสารด้วยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ผ่านเครื่องมือถือ เด็กนักเรียนทุก คนใช้อินเทอร์เน็ตได้ โดยดูจากการรับสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัย ของสำนักทดสอบกลาง ที่ให้ นักเรียนทุกคนสมัครสอบด้วยวิธีทางออนไลน์ นั้นแสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนไทยใช้งานเทคโนโลยี สารสนเทศได้ ปัญหาที่สำคัญ และเป็นปัญหาใหญ่ของการใช้ไอทีในกลุ่มเด็กและเยาวชนคือ การใช้ใน รูปแบบไม่สร้างสรรค์ ใช้เพื่อการบันเทิง ใช้เพื่อการแสดงออกแบบไร้ขอบเขต หรือสื่อสารในเรื่องที่ไม่ มีประโยชน์ ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ไอซีทีเพื่อแสวงหาความรู้ และใช้อย่างสร้างสรรค์ จึงทำ ให้ การใช้ไอทีในกลุ่มนี้ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ทำการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใน คราวเรือน 2561 (ไตรมาส 4) พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประชากรใน

จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปประมาณ 63.4 ล้านคน พบว่า มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 17.2 ล้านคน (ร้อยละ 27.2) และใช้อินเทอร์เน็ต 38.5 ล้านคน (ร้อยละ 60.8) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแนวโน้มการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ในช่วงระยะเวลา 4 ปี ระหว่างปี 2558-2561 พบว่าผู้ใช้คอมพิวเตอร์ลดลงจากร้อยละ 34.9 (จำนวน 21.8 ล้านคน) เป็นร้อยละ 27.2 (จำนวน 17.2 ล้านคน) ขณะที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 39.3 (จำนวน 24.5 ล้านคน) เป็นร้อยละ 60.8 (จำนวน 38.5 ล้านคน)

แผนภาพที่ 1 ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต พ.ศ. 2558-2561

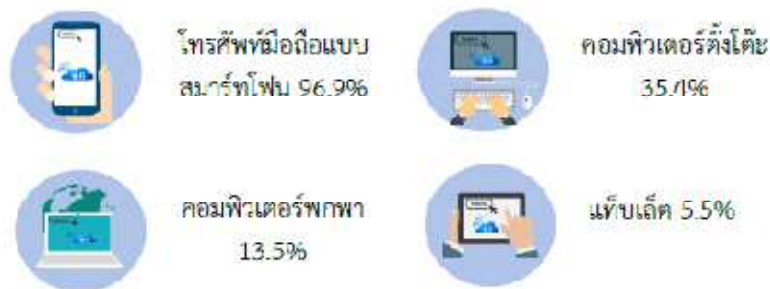
แผนภาพที่ 2 ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ต จำแนกตามเพศ พ.ศ. 2558- 2561

เมื่อเปรียบเทียบการใช้อินเทอร์เน็ตระหว่างเพศชายและหญิง ในปี 2558-2561 ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยปี 2561 (ไตรมาส 4) พบว่า ผู้ชายใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 61.9 ผู้หญิงใช้ ร้อยละ 59.6

ปี	กลุ่มอายุ (ปี)				
	6-14	15-24	25-34	35-49	50 ปีขึ้นไป
2558	58.0	76.8	60.1	31.8	9.6
2559	61.4	85.9	73.6	44.9	13.8
2560	63.4	89.3	80.3	54.9	18.2
2561 (ไตรมาส 1)	69.6	91.4	84.4	62.1	21.2
2561 (ไตรมาส 4)	74.6	93.5	88.3	69.2	24.3

แผนภาพที่ 3 ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2558 – 2561

เมื่อพิจารณาการใช้อินเทอร์เน็ตตามกลุ่มอายุต่างๆ ในปี 2558-2561 พบว่า ทุกกลุ่มอายุมีแนวโน้มใช้อินเทอร์เน็ตสูงขึ้น โดยในปี 2561 (ไตรมาส 4) พบว่า กลุ่มอายุ 15-24 ปี มีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุดคือ ร้อยละ 93.5 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 25-34 ปี ร้อยละ 88.3 และในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 24.3 ส่วนกิจกรรมที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้คือ Social Network ร้อยละ 95.1 รองลงมาคือ ใช้ในการดาวน์โหลด รูปภาพ/หนัง/วิดีโอ/เพลง/เกม เล่นเกม ดูหนัง ร้อยละ 85.9 และใช้ในการอัปโหลดข้อมูลรูปภาพ/ถ่ายภาพ วิดีโอเพลง Software ฯลฯ เพื่อการแบ่งปัน (share) บนเว็บไซต์ ร้อยละ 57.0 ในขณะที่ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 5-7 วันใน 1 สัปดาห์ ร้อยละ 86.5 รองลงมาใช้ 1-4 วันใน 1 สัปดาห์ ร้อยละ 12.9 ส่วนอุปกรณ์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต พบว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตใช้โทรศัพท์มือถือแบบ Smart Phone ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตค่อนข้างสูงคือ ร้อยละ 96.9 รองลงมา ใช้ PC ร้อยละ 35.4 และใช้ Notebook ร้อยละ 13.5

แผนภาพที่ 4 ร้อยละของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ต จำแนกตามอุปกรณ์ในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต พ.ศ. 2561 (ไตรมาส 4)

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.) หรือ ETDA ได้จัดทำรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2561 (Thailand Internet User Profile 2018) ซึ่งมีผู้เข้ามามีส่วนร่วมตอบแบบสำรวจผ่านทางเว็บไซต์จำนวน 10,730 คน

1. ชั่วโมงการใช้งานอินเทอร์เน็ตต่อวัน

1.1 คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน 10 ชั่วโมง 5 นาที

1.2 วันทำงาน/เรียน 9 ชั่วโมง 48 นาที ต่อวัน

1.3 วันหยุด 10 ชั่วโมง 54 นาที ต่อวัน

1.4 ช่วงอายุที่ใช้อินเทอร์เน็ตต่อวันสูงที่สุดคือ Gen Z และ Gen Y ตามด้วย Gen X

และ Baby Boomer

2. กิจกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ต

เวลาส่วนใหญ่คนไทยใช้ไปกับ Social Media โดยใช้เวลาใกล้เคียงกันในวันทำงานและวันหยุด รองลงมาคือดูหนังและฟังเพลงซึ่งจะใช้เวลาไปกับกิจกรรมนี้ในวันหยุดมากกว่าวันทำงาน ตามมาด้วย Chat ซึ่งใช้เวลาใกล้เคียงกันในวันทำงานและวันหยุด เช่นเดียวกับเล่นเกมออนไลน์ ส่วนกิจกรรมอ่านหนังสือหรือบทความออนไลน์เป็นกิจกรรมที่คนไทยใช้เวลาเฉลี่ยต่อวันประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง

เทียบสัดส่วนกิจกรรมการใช้งานผ่านอินเทอร์เน็ตทั้งหมด 5 อันดับแรก

1. Social Media 93.6%

2. รับส่ง email 74.2%

3. ค้นหาข้อมูล 70.9%

4. ดูหนังฟังเพลง 60.7%

5. ซื้อสินค้าและบริการ 51.3%

3. Social Media ยอดนิยม

เรียงอันดับ Social Media ยอดนิยมของคนไทย

3.1 YouTube 98.8%

3.2 LINE 98.6%

3.3 Facebook 96.0%

3.4 Facebook Messenger 88.4%

3.5 Instagram 67.2%

3.6 Pantip 64.2%

3.7 Twitter 43.0%

3.8 WhatsApp 10.6%

4. รายละเอียดการใช้งานอินเทอร์เน็ต ตามช่วงอายุ

กิจกรรมยอดฮิตของคนไทยในช่วงอายุ Baby Boomer Gen X และ Gen Y คือ

1. Social Media
2. รับส่ง email
3. Chat หรือโทรศัพท์ออนไลน์

ส่วนของ Gen Z คือ

1. Social Media
2. หาข้อมูล
3. Chat หรือโทรศัพท์ออนไลน์

ที่น่าสนใจคือ ทุก generation หมดเวลาไปกับ social media เยอะที่สุด

ผลสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 9-18 ปีทั่วประเทศ 10,846 คน พบว่า 95.32% ตระหนักว่าอินเทอร์เน็ตมีภัยอันตรายหลายรูปแบบ เช่น การถูกล่อลวงล่วงละเมิดทางเพศ ถูกหลอกในการซื้อสินค้า เอาข้อมูลส่วนตัวไปใช้ในทางมิชอบ ติดเกมออนไลน์ 55% เชื่อว่าการหาเพื่อนออนไลน์เป็นสิ่งสำคัญ และกว่า 70% รู้ว่าเพื่อนออนไลน์ไม่พูดความจริง นอกจากนี้ 61.39% คิดว่าการกลั่นแกล้งหรือละเมิดทางเพศจะไม่เกิดขึ้นกับตัวเอง และ 74.91% เชื่อว่าจัดการปัญหาได้เองเมื่อเผชิญปัญหา 77.90% เชื่อว่าสามารถช่วยเพื่อนที่มีปัญหาภัยออนไลน์ได้

“เด็กรู้เรื่องว่ามีภัย แต่เด็กประมาทและคิดว่าสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเองดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่ควรทบทวนว่ามีเครื่องมือในการให้ความรู้กับเด็กเพียงพอหรือไม่” 46% ถูกกลั่นแกล้งผ่านโซเชียล นอกจากนี้ยังพบว่า 80.48% เคยเล่นเกมออนไลน์ โดย 50.73% ของเด็กผู้ชายจะเล่นเกมทุกวันหรือเกือบทุกวัน ทำให้เด็กผู้ชายจะเสี่ยงติดเกมมากกว่าเด็กผู้หญิงที่มีแค่ 32.34% จะเล่นเกมสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ขณะที่การถูกลั่นแกล้งทางออนไลน์พบว่า 46.11% เคยถูกลั่นแกล้งทางออนไลน์ โดย 59.44% เพศทางเลือกรู้อีกถูกลั่นแกล้งมากที่สุด และ 33.44% ยอมรับว่าเคยกลั่นแกล้งคนอื่น โดย 52% จะบอกเพื่อนเมื่อถูกลั่นแกล้ง 36% จะบอกพ่อแม่ 36% สำหรับการรับมือกับการโดนกลั่นแกล้ง 34% จะลบข้อความหรือภาพ 3.4% จะบล็อกเพื่อน แต่ 21% ไม่ทำอะไรเลย ปล่อยให้แกล้ง โดยช่องทางที่ถูกลั่นแกล้งมากที่สุดคือ โซเชียลเน็ตเวิร์ก เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ 15% เคยนัดเจอเพื่อนออนไลน์ขณะที่การพบสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวกับเพศ 68.07% เคยเห็น 21.33% เคยเห็นสื่อลามกอนาจารเด็ก แต่สิ่งที่น่ากังวล คือ สัดส่วนการพบเห็นของเด็กประถมไม่ต่างจากเด็กมัธยม โดยช่องทางโซเชียลเน็ตเวิร์กพบมากที่สุดนอกจากนี้ยังพบว่า 15.97% เคยนัดพบกับเพื่อนออนไลน์ โดยเป็นเด็กผู้ชาย 19.34% เด็กผู้หญิง 12.43% และมี 6.60% เคยนัดพบมากกว่า 10 ครั้ง ในช่วงสิบเดือนที่ผ่านมา เด็กอายุ 15-18 ปี เป็นกลุ่มที่มีการนัดเจอเพื่อนออนไลน์มากที่สุด 77.36% ใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียและบริการรับส่งข้อความอย่าง Facebook หรือ Line

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมหลายประการ โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดกับเยาวชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างเปิดกว้าง และไร้ขีดจำกัด การถูกถ่ายทอดและซึมซับข้อมูลจากสื่อออนไลน์จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงลำบาก แม้จะมีประโยชน์มหาศาลในแง่ของการเป็นแหล่งเรียนรู้ สืบค้นข้อมูล การติดต่อสื่อสาร การวิจัยและพัฒนา ทั้งในด้านของการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และการประกอบธุรกิจ การบันเทิงต่างๆ แต่หากใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม ใช้โดยขาดความระมัดระวัง ขาดซึ่งความรับผิดชอบ ก็อาจส่งผลเสียต่อทั้งตนเองและผู้อื่น เยาวชนยุคนี้เรียกได้ว่า เป็นยุค Gen ME (Me Generation) ส่งผลให้หลงใหลในความเป็นตัวเองสูง ดังนั้น สื่อออนไลน์จึงสามารถตอบโจทย์ของกลุ่มเยาวชนเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากสื่อออนไลน์ให้โอกาสในการสร้างคอนเทนต์ของตัวเอง อีกทั้งยังได้รับการตอบรับจากผู้อื่น ยังสามารถสร้างแบรนด์ของตนเองได้ผ่านทางสื่อออนไลน์ ดังจะเห็นได้จากเน็ตไอดอลในสาขาต่างๆ การศึกษาในเรื่องนี้ ยังชี้ให้เห็นถึงพลังของสื่อออนไลน์ โดยจุดแข็งและพลังของสื่อออนไลน์ ก็คือ การมีปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อ ไม่ว่าจะเป็นการแชร์ข้อมูลผ่านไลน์หรือเฟซบุ๊ก การคอมเมนต์ผ่านทางกระทู้ในเว็บชื่อดัง หรือการโพสต์รูปลงอินสตาแกรมการปฏิสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร แปรนัยกับผู้บริโภค อิทธิพลหรือผู้ทรงอิทธิพลในโลกออนไลน์จะมีบทบาทสำคัญ และอาจจะนำมาซึ่งการบอกต่อแบบปากต่อปาก

ด้วยสถานการณ์ข้างต้น จึงทำให้เกิดภาวะการณ์หลงตัวเอง, การโปรโมทตัวเอง และแปลกแยกจากสังคมในกลุ่มวัยรุ่น โดย Media Monitor ได้วิเคราะห์ภาพของวัยรุ่นที่สะท้อนผ่านสื่อยอดนิยมของวัยรุ่นได้ 7 มิติ ดังนี้

1. มิติของความรัก ซึ่งจะเห็นได้จากวัยรุ่นหญิงที่นิยมอ่านนิยาย เรื่องสั้นที่ตอบสนองจินตนาการ
2. มิติเกี่ยวกับเป้าหมายชีวิต/การประสบความสำเร็จ ส่วนใหญ่มีการนำเสนอคอนเทนต์ในมิติของอาชีพการงาน โดยเฉพาะสายงานบันเทิง ยังขาดการนำเสนอเป้าหมายในมิติอื่นๆ
3. มิติอัตลักษณ์ เนื้อหาบนเว็บไซต์ที่วัยรุ่นนิยมเลือก ได้แก่ วิธีการดูแลสุขภาพความงาม การแต่งตัว การทำผมทั้งของวัยรุ่นหญิงและชายผ่านกระทู้เคล็ดลับความงามและแฟชั่น
4. มิติเกี่ยวกับความสัมพันธ์/การเข้าสังคม ซึ่งชาวเซ็กซี่มักจะได้รับกระแสตอบรับจากวัยรุ่นมากกว่าชาวเซ็กซี่
5. มิติเกี่ยวกับวัฒนธรรม ซึ่งเห็นได้ชัดจากการนิยมวัฒนธรรมต่างประเทศ เช่น วัฒนธรรมเกาหลี ญี่ปุ่น
6. มิติด้านความรู้รอบตัว วัยรุ่นจะนิยมเนื้อหาที่นำเสนอเรื่องราวที่เป็นกระแสสังคม เช่น ข่าวการเมือง และข่าวอาชญากรรม

7. มิติความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติ ส่วนใหญ่วัยรุ่นจะสนใจความเชื่อในมิติของความบันเทิง ความลึกลับ เช่น เรื่องสยองขวัญ การดูดวง

เมื่อสื่อออนไลน์มีผลต่ออัตลักษณ์ออนไลน์และอัตลักษณ์ที่แท้จริงของเยาวชนเช่นนี้แล้ว จึงน่าจะนำข้อดีของสื่อออนไลน์มาใช้ในทางที่สร้างสรรค์ และนำข้อเสียมาศึกษา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ทั้งนี้ ข้อดีของสื่อออนไลน์ มีทั้งการเป็นเวทีในการสร้างความเป็นตัวเอง และแสดงถึงตัวตน ซึ่งถ้ามีการสร้างความเป็นตัวเองที่ได้รับการยอมรับก็จะก่อให้เกิดอัตลักษณ์ที่เหมาะสม มั่นใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนี้ สื่อออนไลน์ยังทำให้เกิดชุมชนของกลุ่มคนที่มีความคิดหรือความชอบแบบเดียวกันซึ่งจะเห็นได้จากห้องกระตู่ในพันทิป หรือเพจเฟซบุ๊กต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถแสดงออกและค้นพบอัตลักษณ์ของตนเองได้ ในขณะที่เพื่อนก็มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์ ซึ่งจะเห็นได้จากบทสนทนา และการแลกเปลี่ยนในกลุ่มเพื่อน

ส่วนจุดอ่อนที่ต้องระวังของการใช้งานสื่อออนไลน์ ได้แก่ การเลียนแบบในทางที่ผิด สังคมที่เข้าหาและกลุ่มที่ไม่เหมาะสำหรับการสร้างอัตลักษณ์ที่เหมาะสม หรือเป็นตัวเองอย่างแท้จริง ตลอดจนการทำให้เกิดการเข้าใจตนเองผิด และแยกแยะที่ผิดๆ ในเมื่อไม่สามารถที่จะห้ามปรามในการใช้สื่อออนไลน์เชิงลบ ก็ควรจะสร้างการรับรู้ ผลกระทบ วิธีการจัดการปัญหาในโซเชียลมีเดียของวัยรุ่น และส่งเสริมในเชิงสร้างสรรค์โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา

3. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการแก้ไขปัญหา

หลักธรรมที่ก่อให้เกิดสวัสดิการสังคมตามคติพุทธศาสนาเถรวาทด้านการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนนั้นมีมากมายแต่หลักธรรมที่ถือว่า เป็นพื้นฐานหลักนั้น หลักธรรมดังกล่าวนี้ ได้เน้นหนักในทางประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของชาวพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมากหรือที่เรียกว่าเป็นหลักสำคัญ

3.1 หลักเบญจศีล

หลักเบญจศีล เป็นข้อห้ามของมนุษย์ไม่ให้มีพฤติกรรมอย่างสัตว์โลกทั่วไปและเบญจธรรมเป็นหลักของการปฏิบัติสำหรับมนุษย์

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงให้ความหมายของศีลไว้ว่า “ศีลนั้นเป็นเหมือนบรรทัดสำหรับให้คนประพฤติความดีให้คงที่เปรียบเหมือนผู้แรกจะเขียนหนังสือต้องอาศัยเส้นบรรทัดเป็นหลักไปตามนั้น หนังสือที่เขียนจึงจะมีบรรทัดอันตรง ถ้าหาไม่ตัวหนังสือก็จะขึ้นคดลงดังงูเลื้อย เมื่อชำนาญแล้ว ก็เขียนไปได้โดยไม่ต้องมีบรรทัดฉันทใด คนแรกประพฤติความดีไม่ได้ถืออะไรไว้เป็นหลัก ใจไม่มั่นคงอาจเอนเอียงลงหาทุจริต แม้เพราะโมหะครอบงำ เมื่อบำเพ็ญศีลให้บริบูรณ์จนเป็นปกติมารยาทได้แล้วจึงประพฤติคุณธรรมอย่างอื่นก็มักยั่งยืนไม่ผันแปร”

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายของศีลไว้ในพจนานุกรมพุทธศาสนามหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยว่า “ศีล หมายถึง การรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย เป็นการรักษาปกติตามระเบียบวินัย หรือข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว (THE FIVE PRECEPTS OF MORALITY) เดิมเรียกว่า “สิกขาบท 5 “เป็นข้อปฏิบัติในการฝึกตน ใครปฏิบัติตามนี้เรียกว่า “มีศีลเบื้องต้น”

สรุป ศีล หมายถึง ข้อกำหนดหรือข้อปฏิบัติเบื้องต้นในการเว้นจากการทำชั่ว โดยการรักษากาย และวาจาให้เป็นปกติ เพื่อช่วยให้กิจกรรมของสังคมดำเนินไปได้อย่างปกติสุข ทั้งส่วนปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวม

อนึ่ง ศีลหมายถึง ข้อกำหนดขั้นต้นที่ใช้สำหรับควบคุมความประพฤติหรือพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมให้ดำเนินชีวิตไปอย่างปกติสุข กลมกลืนไปกับปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยให้มนุษย์ได้สำรวมกาย วาจา ไม่ให้ล่วงเกินตนเองและคนอื่น และเมื่อมนุษย์เราได้ประพฤติหรือปฏิบัติตามสังคมก็จะสงบสุข

ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ 2 ระดับ คือ ระดับโลกียะ ทรงเน้นถึงหลักการดำเนินชีวิต และระดับโลกุตระ ทำชีวิตให้พ้นจากบ่วง ของสังสารวัฏ แต่ในที่นี้จะเน้นเฉพาะระดับโลกียะเท่านั้นขั้นโลกียะนั้นพระพุทธเจ้าทรงสอนให้มนุษย์ทุกคนมีความสุข มีความสงบมีเอกภาพ มีความเสมอภาคกัน คำสอนเหล่านี้ทั้งหมดได้ตั้งอยู่บนรากฐานของการดำเนินชีวิตด้วยศีล 5 เพื่อให้มีคุณธรรม มีเมตตากรุณาต่อทุกชีวิตที่จะต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน ให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่เดือดร้อน

4. สรุป

บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีส่วนร่วมสำคัญในชีวิตประจำวันของเยาวชนมากยิ่งขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ชนิดของสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่างๆ ไปตามกระแสความนิยมของกลุ่ม และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สื่อสังคมออนไลน์มีทั้งข้อดีและข้อด้อย รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ อาญากรรมคอมพิวเตอร์และความมั่นคง พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการรับและเผยแพร่ข่าวสารโดยขาดวิจารณญาณนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ไม่สมควรจะมองข้าม ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ แต่หากนำข้อดีและผลที่เกิดขึ้นในแง่ดีมาใช้ในการสื่อสารข้อมูลจากครูสู่ผู้เรียน และลดข้อด้อย รวมทั้งหาแนวทางการป้องกันผลด้านลบมิให้เกิดขึ้น สื่อสังคมออนไลน์จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนสื่อหลักที่มีอยู่เดิมได้เป็นอย่างดีในการสร้างโอกาสสื่อสารกับสังคม และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายกลุ่มต่างๆ ได้มากขึ้นการรับฟังเหตุผลของวัยรุ่นที่มีความคิดแตกต่างบ้าง ถึงแม้เราไม่เข้าใจทั้งหมด อย่างน้อยๆ การรับฟัง ก็เป็นจุดเริ่มที่ดีของการยอมรับความแตกต่าง พยายามแสดงความคิดเห็นด้วยความเคารพหรือเหตุผล อย่าให้อารมณ์นำพาเราหลงประเด็น เปลี่ยนเป็นการโต้เถียงด้วยถ้อยคำ หรือการใช้ความรุนแรงต่างๆ เนื่องจากสถานะใน

ปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนไปมากแล้ว นอกจากมาตรการป้องกัน ต้องสร้างความตระหนักรู้ด้วยว่าสิ่งที่ทำมันไม่ดี สร้างสำนึกให้เด็กรับรู้ในการเข้าถึงเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม และผลักดันในการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์บูรณาการไปกับหลักสูตรการศึกษาด้วย

5. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2559). **พันธกิจ**. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2562. จาก <http://bit.ly/mdes2M2OR13>
- จุฑารัตน์ สมจรรย์. (2557). **การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศกับเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงในจังหวัดตรัง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์และสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บล็อก iQMediaLink. (2558). **ผลการศึกษา Media Monitor ชีบทบาทโซเชียลมีเดียแข่งขันสื่อโฆษณา**. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2562. จาก <https://blog.infoquest.co.th/iqmedialink/media-monitor-socialmedia/>
- บุหงา ชัยสุวรรณ และ พรพรรณ ประจักษ์เนตร. (2558). **พฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ของวัยรุ่นอายุระหว่าง 10-19 ปี ภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพการสื่อสารผ่านสื่อเพื่อเด็กและเยาวชนอย่างมีสุขภาวะ**. คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สมาคมวิทยุและสื่อ เพื่อเด็กและเยาวชน (สสตย.). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2538). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย. (2554). **โครงการเด็กไทยรู้เท่าทันสื่อ ICT (ปี พ.ศ. 2554 - พ.ศ. 2558)**. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2562. จาก <https://inetfoundation.or.th/Welcome/project?id=14>
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2538). **เบญจศีลและเบญจธรรม**. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). **รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2561 (Thailand Internet User Profile 2018)**. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2562. จาก <https://www.eta.or.th/publishing-detail/thailand-internet-user-profile-2018.html>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2560 –2579**. อันดับที่ 10/2560. หน้า จ.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2561 (ไตรมาส 4). สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2562. จาก <http://bit.ly/nso2Z4Ls5J>
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2556). MICT Camp. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2562. จาก <https://www.ku.ac.th/mictcamp/principle.php>
- แสงเดือน ผ่องพุ่ม. (2556). สื่อสังคมออนไลน์ : แนวทางการนำมาประยุกต์ใช้. (Social media : How to application). บทความวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. 3(20).
- Wertime, K. & Fenwick, I. (2008). **Digi Marketing : The essential guide to new media & digital marketing**. Singapore: John Wiley.

Application of English Teaching to English Language Learning in 21st

Century : Thailand Context

การประยุกต์ใช้การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21
ตามบริบทของประเทศไทย

Thanaphorn Pomin¹

ABSTRACT

So far as we know that English is difficult for some groups of Thai learners even if they said that they have made an effort to learn for several months, years or many ten years. Effortfully, researcher, educators or even English language teachers themselves continuously spare no effort in studying and discovering how to have English learners achieve in learning English. As publicly disclosed by NIETS which stands for National Institute of Educational Testing Service (Public Organization), it states that English score in O-NET Test in 2017 ranks next to the lowest – mathematics. Consequently, many studies were conducted to prove whether which teaching methods are practical and how they enhance English skills. As a result, this article was written to figure out teaching techniques that English teachers cannot avoid taking into account and how the teachers promote their learners' English language learning (ELL). Some of those techniques are purposefully equipped with effective methods for the enhancement of fluency, creativity, accuracy and comprehensibility.

Keywords : Teaching and learning English, Students' Engagement, Teaching Techniques, Promotion of English learning

¹ Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

บทคัดย่อ

เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ยากสำหรับผู้เรียนชาวไทยบางกลุ่ม แม้ว่าจะมีการยืนยันว่าผู้เรียนได้ทุ่มเทเป็นเวลาหลายเดือน หลายปี หรือหลายสิบปีเพื่อการเรียนรู้ นักวิจัย นักการศึกษา หรือครูผู้สอนภาษาอังกฤษต่างก็พยายามอย่างต่อเนื่องในการศึกษาและค้นหาวิธีการที่ช่วยผลักดัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ จากที่มีการเปิดเผยโดย สทศ. หรือสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้กล่าวไว้ว่า คะแนนรายวิชาภาษาอังกฤษในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (โอเน็ต) ในปี พุทธศักราช 2560 ถูกจัดอยู่ในอันดับท้าย ๆ รองจากคะแนนรายวิชาคณิตศาสตร์ จากเหตุดังกล่าว จึงมีการวิจัยเพื่อศึกษาว่า วิธีการสอนใดบ้างมีประสิทธิภาพและช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษ ด้วยเหตุนี้ จึงได้ศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการสอนที่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษไม่สามารถละเลยได้ รวมถึงครูผู้สอนมีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างไร เทคนิคการสอนบางเทคนิค มีความพิเศษในตัวที่เชื่อกันว่ามีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาศักยภาพทางด้านความคล่องแคล่ว ความสร้างสรรค์ ความถูกต้อง และความเข้าใจคำสำคัญการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การมีส่วนร่วมของนักเรียน เทคนิคการสอน การส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษ

คำสำคัญ : การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ, การมีส่วนร่วมของนักเรียน, เทคนิคการสอน, การส่งเสริมการเรียนรู้อังกฤษ

1. Introduction

1.1 Facts about teaching and learning English in Thailand

Teaching English as a Foreign Language or TEFL is the term used in Thailand. Thai people accept English as another foreign language which is adventurous for future benefits. More than a decade, the Thai government pays a great number of budgets on launching many campaigns that help improve Thai learners' English language skills, including hiring foreigners speaking English as a second language or native speakers. Yet, an amount of Thai learners is indicated in lower than standard – failure in English competency. According to the English score in O-Net Test 2017, it was disappointed that its rate was still poor. Mala, D. reported that English test score remained almost the least score which was higher than mathematics (Bangkok Post, 2017).

1.2 Five general problems frequently found in teaching and learning English language in Thailand

With reference to Bijaem's study in 1997, she pointed out there are several obstacles in teaching and learning English language in Thailand as follows: firstly, classrooms are inadequately equipped and lack of educational technology which could facilitate learners' learning. Secondly, Thai learners lack of confidence to use English in their everyday life both inside the classroom with their teacher and classmates, outside with other outsiders or even practicing with their friends. Thirdly, effectiveness of the English use is determined. It was revealed that learners were not able to use English skills effectively in real situations especially listening and speaking skills (Jaiyai, Torwong, Usaha, Danvirattana, Luangthongkam & Piyadamrongchai, 2005). Forthly, Punthumasen (2007) also found that most of Thai learners' attitude towards English is bad – they mentioned that English subject is a kind of boring matter along with teaching methodology. Last, learners made some studies more concrete that technology is essential in creating good learning atmosphere and learners' collaboration in classroom activities. This is due to the fact that it is interesting; therefore, it can help learners communicate, said Prapphal (2003).

2. Integration of English Teaching Techniques into English Language Classroom to Improve Thai Learners' English Skills

2.1 To facilitate learning and teaching procedures, the English teacher should take part as a moderator by offering learners opportunities to involve in the whole class sharing and discussion. Prior to the English class, learners might prepare themselves through their own study. As the study of McCombs, B., it shows that providing opportunities to choose topics of interest stimulates learners' natural curiosity and eagerness to learn.

2.2 To reinforce learners' speaking and creative thinking skills, learners will be motivated to express their thoughts and hidden performance which are useful for problem-solving or team-working. Similar to the Real-Time Case Method: students would be engaged (2001), learners are prepared to experience real-world situations that are filled with curiosity, analyticity and challenge.

2.3 To be smarter and more successful, learning starts from the learners themselves. They must be self-confident, simultaneously thoughtful, disciplined, concentrated and self-reliant; those entail further independent study. Obviously mentioned by Mitre, S. at the TED Conference (2013), he pointed out kids can teach themselves through self-accessed learning via the internet which could support learning in many subjects unexpectedly.

2.4 To create good classroom with lively and interesting atmosphere, games are widely brought into teaching particularly in Early Childhood and Elementary Education. In fact, games are both teachers and entertainer who encourage learners to participate in learning. This practical way can reduce stress, anxiety and substitute with class collaboration as proposed by Kons, M. & Matter, D. (2015) under the concept named “Learning through play”

2.5 To eliminate class generation gap and globalize English learning, media and tools are unavoidably used to explore more up-to-date knowledge. This is due to the fact that motivation is considered as an affective factor. It probably initiates new invention, creativity, confidence, knowledge networking and dynamic classroom. Supportive idea by West, G. (2013) at the Brizillian Academy of Languages “Red Ballon”, it illustrates that encouraging its students to recheck their favourite artists’ language and then correct grammatical mistakes are committedly agreed to improve their English language skills. Restated to agree with the previous idea, free online learning tools are another source for self-improvement. Learners can be able to spend time on practicing or drilling their English by completing online quizzes (Go Conqr’s free online learning tools). Moreover, it is a better way to get learners connected with their teacher.

2.6 To reduce stress and anxiety in learning English, mother tongue (L1) should be brought into English language classroom as a language tool. It is called code-switching which is one of pedagogical methods, that helps simplify the target language. In addition, it entails learners’ language learning and comprehension. This is dependent upon a teacher’s consideration on when and how to use L1 properly. Normally, L1 is mostly used when the teacher attempts to repeatedly use English in

instruction and explanation in spite of simple English language, but eventually meets the failure.

2.7 To strengthen learners' spoken language, it is mostly significant to encourage them to produce their language through speaking. The teacher should provide learners opportunities to engage in authentic and meaningful classroom activities and collaboratively participate in sharing and discussing their ideas in the whole class. In fact, practice is very important that might cause English speaking ability. It is proven by Mr. Jhadev teaching English in India for a long time that using more English in English classroom can help improve spoken English. He motivates his secondary learners to speak out as much as possible even though it was a difficult time at first; however, later he found it is more useful and practical (TESS-India), and wait time for thinking must have been offered to the learners.

2.8 Another finding claimed to be the best way to learn a language is imitating a target language used by native speakers and spending several hours a day on practicing the language (cited in Lim Kiat Boey, 1975). It would be better if a native speaker always exists to assist you. Usage of the real English language or everyday English can be learnt from foreigners and definitely native speakers; for example, how to make use of English in daily life situations, due to more comprehensible, acceptable and successful.

In short, an English language teacher must considerably think of new teaching techniques that would be useful for learners' language learning; for example, individual differences (i.e. affective factors and learning styles) and what learners really need.

3. What an English teacher does to promote learning.

3.1 T's talk lesser than Ss' talk (Time yourself)

[1] It is needed to reduce Teacher Talking Time (TTT), but increase Student Talking Time (STT). In fact, overwhelming the English class with TTT entails the failure in teaching. Students' engagement must be replaced – incorporating pair or group work. For instance, an English language teacher could integrate technology into a class so that students would be aroused to express their language explicitly.

Somdee, M. & Suppasetsee, S. (2012) claimed that digital storytelling is a powerful technology tool which helps improve English speaking skills by using technology to tell the story in their own words and voice. Another research that is relevant to the enhancement of learners' speaking abilities and positive attitudes EFL learning was conducted by Janudom, R, & Wasanasomsithi, P. (2009). They investigated to what extent drama and questioning techniques can enhance learners' speaking achievement. Later, they found that the English instruction delivered through the integration of drama and questioning techniques was effective in enhancing speaking achievement. The students had opportunities to orally interact with their peers and the teacher in expressing and exchanging opinions; hence, their speaking skills were enhanced.

3.2 Detailed lesson plans for pre-service teachers and novice teachers

[2] As a teacher, each one should creatively design and alter one's own teaching approaches as well as teacher's belief which are both important to teaching so that the English lessons are various and flexible for each learner since individual differences cannot be taken for granted. To make an outline of the lesson plan, it cannot be unavoidably ignored to emphasize student- centreness rather than teacher-centreness, it means that contribution of individual learners is required (Williams, M. and Burden L. R.,1997).

3.3 As stated in the English Learners' Toolkit (Ben Evans is an online English language of I fluent English and a full-time ESL instructor at a private language school in Japan) composed by Evans, B., English learners need motivation. He said 'when learning any new language, it is important that students should stay motivated and never give up on your goal of fluency. Also, he added that it would be productive if they think in English and do not be fear of making mistakes even if they are weak in English grammar.

3.4 Explicit leading questions

[3] In while-teaching step, English teacher should focus more on speaking or discussion. To assess learners' comprehension, asking some more questions can activate their understanding and recheck whether they are insightful in the matter that are not only the contents, but also the language points. In other word, elicitation

of learners' background is used to draw their prior knowledge which results in the ease of teaching and learning process.

3.5 Non-verbal communication is also needed.

[4] Repetition of teacher's words is generally boring that needs to be extremely avoided. Initially, those sayings would be helpful in reminding learners, but that would be more aggressive if the teacher repeatedly says it throughout a period. So for that, it is requisite to substitute repetition with non – verbal cues or gestures; nevertheless, teacher has to clarify which gestures are prohibited or inappropriate in some countries to avoid unconsciously culture offense.

3.6 In real communication, comprehensible statement, and cultural awareness and assimilation are the most necessary due to the fact that interlocutors or the speakers at the same time are required not to be narrow-minded especially the speakers are non-native, ESL learners or ESL learners. Common native speakers should allow them to take opportunities in experiencing communication regardless of perfection as Evans, B.'s sayings. He arouses his English learners “the progress is more important than the perfection!”. Making mistakes is a necessary part of learning a language, and each mistake will help you reach fluency as you learn from it.

3.7 Feedback can better teaching.

[5] After finishing teaching, teacher is required to have learners give feedback on the lessons in order that data gained from those learners would be useful in course evaluation and course development respectively. Feedback should be formed in both scaled and open-ended questions or interview.

In conclusion, language learning will be achieved if everything is organized appropriately – it means the percentage of using either English or Thai, a teacher's characteristics and personality (teacher's talk, behaviour, and assessment), classroom management, students' involvement and what can influence students' learning.

4. References

[1], [2], [3], [4] and [5] Lubin, M. **6 ESL Teaching Techniques to Cut TTT and Get Your Students Talking**. FluentU English Educator Blog. Retrieved from <https://www.fluentu.com/blog/educator-english/esl-teaching-techniques-ttt/>.

- Biyaem, S. (1997). **Learner Training: Changing roles for a Changing World, Educational Innovation for Sustainable Development.** 3rd. UNESCO-ACEID International Conference, Bangkok.
- GoConqr's free online learning tools. **Online Study: Why study online?** Retrieved from <https://www.goconqr.com/en/examtime/online-study/>. **Introduction to Linguistic: Definition of Psycholinguistics.** (2016). Retrieved from <http://adriennaufalyn.blogspot.com/2016/10/introduction-to-linguistic-definition.html>. Cited in Boey, L. K. (1975). *Introduction to Linguistic for the Language Teacher*. Singapore: Singapore University Press.
- Jaiyai, S., Torwong, P., Usaha, S., Danvirattana, A., Luangthongkam, S., Piyadamrongchai, R. (2005). **The existing situations and Problems Relating to Foreign Language Teaching and Learning in the Northeastern part of Thailand (Educational Region 5).** The Thailand Research Fund.
- Janudom, R, & Wasanasomsithi, P. (2009). **Drama and Questioning Techniques: Powerful Tools for the Enhancement of Students' Speaking Abilities and Positive Attitudes towards EFL Learning.** *ESP World*, Issue 5 (26), Vol. 8.
- Kilbane, C., Theroux, J., Bisson, B. & Hays, D.,, Sulej, J. and Boyer, D. 2001. **The Real-Time Case Method: Description and Analysis of the First Implementation.** Retrieved from <http://people.umass.edu/theroux/article4.pdf>.
- Kons, M. & Matter, D. (2015). **Toolkit for Facilitators. Early Childhood Development. Sport and Play-based: Learning through play.** Publisher: Swiss Academy for Development (SAD). Retrieved from <https://www.icsspe.org/system/files/SAD%20%20Learning%20through%20Play%20Sport%20and%20Play%20based%20Early%20Childhood%20Development%20-%20a%20Toolkit%20for%20Facilitators.pdf>.
- Mala, D. (2017). **O-Net students fail four out of five subjects.** Retrieved from <https://www.pressreader.com/thailand/bangkokpost/20170321/281535110808816>.
- McCombs, B., **Developing Responsible and Autonomous Learners: A Key to Motivating Students.** University of Denver. Retrieved from <http://www.apa.org/education/k12/learners.aspx?item=1>.

- Mitra, S. (2013). **The internet can harm, but can also be a child’s best tool for learning**. Retrieved from <https://www.theguardian.com/commentisfree/2013/nov/03/child-safety-internet-web-access>.
- Prapphal, K. (2003). **English proficiency of Thai learners and directions of English teaching and learning in Thailand**. Journal of English Language Studies, 1(1), 6-12.
- Punthumasen, P. (2007). **International Program for Teacher Education: An Approach to Tackling Problems of English Education in Thailand**. The 11th UNESCO-APEID international conference. Retrieved from <http://www.worldreform.com/pub/paperies13dec07.pdf>.
- Somdee, M. & Suppasetsee, S. 2012. **Developing English Speaking Skills of Thai Undergraduate Students by Digital Storytelling through Websites**. Master’s Thesis. Retrieved from www.litu.tu.ac.th/journal/FLLTCP/Proceeding/166.pdf.
- TESS-India. **Secondary English: Using more English in your classroom**. Teacher Education through School-based Support in India. Retrieved from <http://www.open.edu/openlearncreate/mod/resource/view.php?id=56544>
- West, G. 2013. **Brazilian school teaches pupils English by correcting celebrities' grammatical mistakes on Twitter**. Retrieved from <http://www.thedrum.com/stuff/2013/07/17/brazilian-school-teaches-pupils-english-correctingcelebrities-grammatical-mistakes>.

Study on Quality of Education Services for Chinese Students in Bangkok

Zheng Chen¹

1. Introduction

My research is interested in the topic of educational services for Chinese students studying in Thailand. Since the late 1980s, international education trade, which is mainly based on overseas education, has developed rapidly. The quantity and quality of international students has become one of the important indicators to measure the international competitiveness of a country's education and evaluate world-class universities (Andrade, 2006). Its importance has been recognized by educational institutions and the international community. Many Chinese students study in Thailand, which not only brings huge economic benefits to Thailand, but also promotes trade exchanges between the two countries.

The overriding value in measuring service quality in higher education lies in the identification of critical aspects of the service delivery (Abdullah, 2006). However, this presumes a customer-led strategy, whereby the student, as the buyer of the service exchange, is regarded as the customer (Owlia & Aspinwall, 1996). It has been argued that a “customer” metaphor for describing the university service exchange from the perspective of students is (Svensson & Wood, 2007). After all, this indirectly frames the academic as the service provider, and thus retracts their immunity from the common marketing axiom: “the customer is always right” (Scott, 1999). It follows that if students cannot be seen as “customers”, the measurement of service quality, with the intention of improving the service offering is wholly appropriate.

However, there are still some problems in the development of international student education in Thailand, especially in the quality of educational

¹Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

services(Senyshyn, Warford, & Zhan, 2000). In order to make the education of Chinese students in Thailand even higher, Thailand's education services must accelerate the quantity development while paying attention to quality improvement.

2. Objectives

The research goal of this paper is to study Chinese students studying in Bangkok. The purpose is to understand the investigation and analysis of the quality of education services for Chinese students in Thailand; to understand the problems faced by Thai in the quality of education services for international students, and to provide some theoretical support and some practical suggestions and countermeasures for the quality of education services for international students.

3. Hypothesis

International Student Education Service Customer satisfaction mainly refers to the overall satisfaction degree of foreign students' education customers to their study abroad education experience, and is the psychological state after their educational service needs are met(Larsen, Martin, & Morris, 2002). Through the relevant literature and the actual research of customers (student), this study assumes that the quality of education services, the value of services, and the behavioral intentions of customers are mutually influential.

At the same time, in order to explore the personal characteristics of international students, such as gender, country, category, purpose of studying abroad, time spent studying in Thailand, etc., the impact mechanism on the quality of educational services for international students.

The hypothesis of this study is as follows:

H1: Different types of international students have different results in evaluating the quality of educational services for international students.

H1a: There are significant differences in the quality of educational services for international students between male and female.

H1b: There are significant differences in the quality of education services for international students in different countries.

H1c: There are significant differences in the quality of education services for international students of different categories.

H1d: There are significant differences in the quality of educational services for international students with different purpose.

H1e: There are significant differences in the quality of education services for international students who have studied in Bangkok.

4. Methods

Study design : Mixed Methods Designs, Sample : 300

Data collection methods: 1)Face-to-face in-depth interviews with Chinese students and interviews will be conducted in Chinese language; 2)Document analysis (i.e. official statistics, reports, etc.) The interview questions will be divided into 2 parts for design.

Data analysis: 1)Transcribe interviews verbatim in Chinese and translate them into English; 2)thematic analysis (analyzing themes emerged from the interviews)

Based on the hypothesis analysis of the research, the paper summarizes the design process and questionnaire survey. Statistical analysis on the data using SPSS10.0, which mainly factor analysis, the effectiveness and credibility of analysis, significance test and multiple regression analysis.

5. Results

Table 1 Multiple regression analysis summary table

	R	R ²	ΔR	F
Teaching management	0.83	0.689	0.689	370.167
logistics services	0.916	0.839	0.15	433.063
Emotional Investment	0.957	0.915	0.076	593.08
hardware investment	0.98	0.96	0.045	990.357
the strength of teachers	0.989	0.978	0.018	1473.595
Student participation	0.996	0.992	0.013	3204.314

It can be seen from the table 1 that the six predictive variables all enter the regression equation, the multivariate correlation coefficient is .996, and the joint explanatory variation is .992, which means that the six variables in the table can jointly predict the educational service quality of international students 99.2%. The amount of variation. As far as the interpretation of individual variables is concerned, the predictive ability at the teaching management level is the best. The interpretation volume is 68.9%, followed by logistics service and emotional input. The explanatory quantities are 15% and 7.6% respectively. The combined predictive power of these three variables is 91.5%.

The standardized regression equation is: satisfaction of international student education service = $0.830 \times \text{teaching management} + 0.422 \times \text{logistics service} + 0.366 \times \text{emotional investment} + 0.234 \times \text{hardware input} + 0.151$

It can be seen from the analysis that the six factors proposed in the conceptual model can enter the structural model and can effectively explain the satisfaction of the education service for international students.

Based on the hypothesis analysis of the research, the paper summarizes the design process and questionnaire survey. Statistical analysis on the data using SPSS10.0, which mainly factor analysis, the effectiveness and credibility of analysis, significance test and multiple regression analysis.

After factor analysis, six factors were identified: teaching management, emotional investment, qualified teacher, facilities and equipment, logistics services, and student participation. In the reliability and validity analysis of the data, the Cronbach α value of the data and evaluation indicators half-correlation coefficient are all over than 0.5, indicating that the collected data has high reliability and validity. The correlation analysis is mainly to analyze the relationship between satisfaction and overall satisfaction at all levels. From the results, there is a high correlation.

The correlation analysis is mainly to analyze the relationship between satisfaction and overall satisfaction of each of the 36 levels. From the results, there is a high correlation. The significance test is to verify several pairs of hypotheses proposed in the research hypothesis. From the results, the different types of

students and the length of study abroad have different perceptions of the quality of education services for international students. Through multiple regression analysis, it is tested whether the six factors in the factor analysis have predictive power on the overall customer satisfaction. From the results, the six variables can jointly predict the variance of the education service quality of the foreign students 99.2%. After data validation, the data on customer satisfaction surveys on the quality of education services can be used to reflect the quality of educational services for Chinese students studying in Thailand. Finally, a descriptive analysis of customer satisfaction of Chinese international education service is carried out. The current situation of customer satisfaction of Chinese education service in Bangkok, Thailand is summarized, and some substantive problems are found.

6. Conclusions and Discussion

In this study, the quality of education services for international students was mainly tested by testing customer satisfaction. In addition to the six levels of research mentioned above, the questionnaire also tested customer expectations of services, overall customer satisfaction, service value, and customer loyalty. From the results, the overall satisfaction of customers is still relatively high, reaching 45%, but at the same time we can also see that 19% of people are still not satisfied with the quality of education services for international students in Thailand. Therefore, it is necessary to focus on this research, because 36% of the people in the study do not care about the education services of international students. If the quality of education services is not improved, it will affect the quality of education services for international students in Thailand. evaluation of. From the perspective of service satisfaction at all levels, it can also be seen that international students are also dissatisfied with emotional input and hardware facilities.

The establishment of student education service quality evaluation system in Thailand this study because the theoretical aspects and practical reasons, but the quality of education services for students were investigated, and have not been able to explore a deeper level of service quality evaluation system of student education.

Therefore, in the future research, we can carry out in-depth research from this aspect.

7. limitations

Due to time, energy and geographical restrictions, this study only investigates the current international students, and has not been able to carry out follow-up investigations. If it can do follow-up research, it will be able to comprehensively reflect the quality of international student education services.

This study has not been able to conduct large-scale research due to various limitations of time and time. In order to solve the problems in this study, if all aspects of the conditions permit, sample surveys should be conducted in the provinces of Thailand, so as to be able to more comprehensively reflect the evaluation of Chinese students' quality of education services in Thailand.

8. References

- Abdullah, F. (2006). Measuring service quality in higher education: three instruments compared. *International Journal of Research & Method in Education*. 29(1).71-89.
- Ahmad, S. Z. (2015). Evaluating student satisfaction of quality at international branch campuses. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 40(4). 488-507.
- Andrade, M. S. (2006). International students in English-speaking universities: Adjustment factors. *Journal of Research in International education*. 5(2). 131-154.
- Arambewela, R., & Hall, J. (2007). **A model of student satisfaction: International postgraduate students from Asia**. ACR European Advances.
- Bessey, D. (2012). International student migration to Germany. *Empirical Economics*. 42(1). 345-361.
- Hughes, H. E. (2004). Researching the experience of international students.
- Larsen, K., Martin, J. P., & Morris, R. (2002). Trade in educational services: **Trends and emerging issues**. *World Economy*. 25(6). 849-868.

- Mazzarol, T., & Soutar, G. N. (2002). “Push-pull” factors influencing international student destination choice. **International Journal of Educational Management**. 16(2). 82-90.
- Owlia, M. S., & Aspinwall, E. M. (1996). A framework for the dimensions of quality in higher education. **Quality Assurance in Education**. 4(2). 12-20.
- Perrucci, R., & Hu, H. (1995). Satisfaction with social and educational experiences among international graduate students. **Research in Higher education**. 36(4). 491-508.
- Petruzzellis, L., & Romanazzi, S. (2010). Educational value: how students choose university: Evidence from an Italian university. **International Journal of Educational Management**. 24(2). 139-158.
- Scott, S. (1999). The academic as service provider: Is the customer ‘always right? **Journal of Higher Education Policy and Management**. 21(2). 193-202.
- Senyshyn, R. M., Warford, M. K., & Zhan, J. (2000). Issues of adjustment to higher education: International students' perspectives. **International Education**. 30(1). 17.
- Sigala, M., Christou, E., Petruzzellis, L., D'Uggento, A. M., & Romanazzi, S. (2006). **Student satisfaction and quality of service in Italian universities**. *Managing Service Quality : An International Journal*.
- Svensson, G., & Wood, G. (2007). Are university students really customers? When illusion may lead to delusion for all!. **International Journal of Educational Management**. 21(1). 17-28.

การพัฒนาแบบการจัดการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้
และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ
The Development of Experience Model Using Multiple Intelligence Forms for
Learning and Brain Based Learning to Compare the Intellectual Development
and Creative Thinking for the Childhood in Kindergarten 3

ทาวิกา ปังคะบุตร¹
Thawika Pungkabud
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาแบบ
การจัดการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อ
เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3
โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ (2) เพื่อสร้างและพัฒนาแบบการจัดการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบ
พหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและ
ความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ ให้มี
ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80(3) เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์
โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3
โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนและ (4) เพื่อเปรียบเทียบ
พัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล
10 อนุบาลหนุติ ระหว่างการจัดการจัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมอง
เป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นอนุบาลที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ
ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แผนการจัดการจัดประสบการณ์โดยใช้โดยใช้
รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน จำนวนวิธีสอนละ 20 แผนฯ
และ (2) แบบประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่า
ความยากง่าย ระหว่าง 0.20-0.80 และ ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่น 0.83

¹โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ สำนักการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test (Pair)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลहुดีโดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่ามีความสอดคล้อง

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลहुดี เท่ากับ 90.99/87.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

3. พัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลहुดีหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. พัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลहुดีระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ 2. รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน

ABSTRACT

This research were designed(1) to investigate the state, problem and the guidelines for the development of experience model, using multiple Intelligence forms and brain based learning, to compare the intellectual development and the creative thinking, for the childhood in kindergarten 3, (2) to construct anddevelopthe experiencemodel of efficiency to reach the 80/80 criterion (3)to compare the intellectual development and the creative thinking, for the childhood in kindergarten 3 between before and after learning and (4) to compare intellectualdevelopment

and the creative thinking between before and after learning of using multiple intelligence forms and brain based learning. The target group purposive sampling was applied for 40 childhood in kindergarten 3 of Anubannudee Municipal 10 School in the 2nd semester, B.E. 2561. academic year. The research tools used for data collection consisted of (1) 20 experience lesson plans on multiple intelligence forms and brain based learning and (2) 20 items evaluation form with the intellectual development and the creative thinking, which its difficulty index is from 0.20 – 0.80, the discrimination is over 0.20 and the reliability is 0.8302. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test (Pair)

The research findings were summarized as follows:

1. The state, problem and the guidelines for the development of experience model, using multiple Intelligence forms and brain based learning, to compare the intellectual development and the creative thinking, for the childhood in kindergarten 3 was clearly found that index of consistency, documentary analysis and the interview of 5 experts were consistent.

2. The efficiency of experience model reached the 90.99/87.43 efficiency, thus it was fit to the 80/80 criterion.

3. The intellectual development and the creative thinking for the childhood in kindergarten 3 between before and after learning, the result showed that after learning the Students got higher than before learning with the statistical significance at .01 level.

4. The intellectual development and the creative thinking for the childhood in kindergarten 3 between before and after learning using the multiple intelligence forms and brain based learning, the result showed that after learning the Students got higher than before learning with the Statistical significance at .01 level.

Keywords : 1. Development of experience model 2. Model using multiple intelligence forms for learning and brain based learning

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาทางสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะ จากการศึกษาของนักการศึกษาและข้อค้นพบทางการแพทย์ พบว่า ในช่วงแรกของชีวิตจนถึงวัย 6 ปี เป็นระยะแรกที่เซลล์สมองเจริญสูงสุด โดยเฉพาะสมองเด็กอายุ 3 ปี เจริญเติบโตเป็นร้อยละ 80 ของเซลล์สมอง ระบบประสาทจะเจริญเติบโตเต็มที่ และการเจริญเติบโตของสมองในช่วงต่อไปอยู่ในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงรูปร่างให้เหมาะสมกับหน้าที่ สอดคล้องกับการศึกษาของโลเวนเฟลด์ ; และบริเทิน (Lowenfeld ; & Britten, 1987 อ้างถึงใน เปลว ปุริสาร, 2548) พบว่า พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะสูงมากตั้งแต่อายุ 4 ขวบขึ้นไปเด็กวัยนี้จะเต็มไปด้วยความอยากรู้อยากเห็นและจินตนาการเมื่ออายุ 8-9 ขวบ พบว่าพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กจะต่ำลงและจะลดต่ำลงอีกช่วงหนึ่งประมาณ 13-14 ปี หากเด็กได้รับการพัฒนาอย่างดีตั้งแต่เด็กในระยะแรกๆแล้ว จะทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ หากเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่ในการพัฒนาและขาดสิ่งเร้าที่เหมาะสมก็อาจจะขาดสิ่งไปกระตุ้นให้ระบบประสาทที่กำลังเติบโตทำงานได้อย่างสมบูรณ์ความสามารถในการเรียนรู้พัฒนาการด้านต่างๆก็就会被ยับยั้งชะงักงันได้ (รพีพรรณ ไสยาสน์, 2554) ดังนั้นการพัฒนาความสามารถด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กควรได้รับการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมและต่อเนื่องกันเป็นลำดับ ซึ่งเพ็ญแข คำนันท์ (2550) ได้ศึกษาวิธีการพัฒนาทางสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ซึ่งสอดคล้องกับทอร์เรนซ์ ที่ว่าความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน ฝึกฝน และการลงมือปฏิบัติอย่างถูกวิธี ยิ่งส่งเสริมให้เด็กตั้งแต่วัยเยาว์ได้มากแค่ไหนก็ยิ่งเป็นผลดีมากชิ้นเท่านั้น โดยเฉพาะในช่วงวัยเรียนเพราะเป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูง (Torrance, 1964 อ้างถึงในเสรีรัตน์ อามาตย์, 2554)

การพัฒนาคุณภาพของคนตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาก็เป็นอีกแนวทางใหม่แนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบได้ดังที่โฮเวิร์ดการ์ดเนอร์นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดได้ศึกษาถึงศักยภาพและความถนัดของคนได้อธิบายไว้ว่าทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) เป็นทฤษฎีที่ศึกษาเกี่ยวกับสติปัญญาและการทำงานของสมองของมนุษย์เชื่อว่าสติปัญญาคือความสามารถทางชีวภาพซึ่งแต่ละคนแสดงออกมาเป็นสิ่งที่ผสมผสานกันระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อมและเชื่ออีกว่าสติปัญญาเป็นโครงสร้างทางชีวจิตวิทยา (Biopsychology) ซึ่งจะเป็นตัวสร้างแหล่งทางความคิดของคนเราและจะส่งผลต่อเนื้อหาแต่ละด้านคนทั่วไปจะมีสติปัญญาหลายด้านโดยแต่ละด้านจะขึ้นอยู่กับความสามารถ และจะแสดงออกมาในรูปแบบที่ต่างกัน ได้แก่(1) สติปัญญาทางด้านภาษา (Linguistic Intelligence) (2) สติปัญญาทางด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logic/Mathematical Intelligence) (3) สติปัญญาทางด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) สติปัญญาทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily-Kinesthetic Intelligence) (4) สติปัญญาทางด้านดนตรี/จังหวะ(Musical Intelligence) (5) สติปัญญาทางด้าน

มนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) (6) สติปัญญาทางการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) (7) สติปัญญาทางด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence) และ (8) สติปัญญาทางด้านจิตนิยม (Existentialist Intelligence) ซึ่ง Gardner เชื่อว่าแม้ว่าแต่ละคนจะมีสติปัญญาแต่ละด้านไม่เท่ากันแต่ก็สามารถพัฒนาได้ (สันติศักดิ์ ผาผาย, 2556)

ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพความสามารถของผู้เรียนให้เป็นผู้รอบรู้มีความสามารถหลายๆ ด้านตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาลือว่าเป็นการมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนโดยคำนึงถึง ศักยภาพของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกันเป็นหลักสำคัญและการส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนตามแนวคิดทฤษฎีปัญญานั้นเยอวาพาเดชะคุปต์ (2544) ได้พัฒนารูปแบบของทฤษฎีปัญญาเพื่อ การเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งประกอบด้วยหลักการ 5 ขั้นตอนได้แก่ขั้นผู้เรียนได้ลงมือ ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองอย่างมีชีวิตชีวา (Active Learning) ขั้นผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ร่วมกับผู้อื่น (Cooperative) ขั้นผู้เรียนวิเคราะห์กิจกรรม (Analysis) ขั้นผู้เรียนสามารถสรุปกิจกรรม (Conclusion) ได้หรือสามารถสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) และขั้นผู้เรียนสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ (Application) ในชีวิตประจำวันได้ซึ่งรูปแบบทฤษฎีปัญญาเพื่อการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถ นำมาเป็นวิธีการในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายให้เด็กได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและ ความสามารถของเด็กซึ่งในการจัดประสบการณ์ ตามรูปแบบทฤษฎีปัญญาเพื่อการเรียนรู้ (Multiple Intelligences Model for Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีปัญญา ของโฮเวิร์ดการ์ดเนอร์โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีชื่อย่อว่า ACACA ซึ่งเป็น กระบวนการเรียนรู้ที่ อาศัยความสามารถทางทฤษฎีปัญญาทั้งแปดด้านของผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) A (Active Learning) เป็นขั้นการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา (2) C (Cooperative Learning) เป็นขั้นการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย (3) A (Analysis) เป็นขั้นการวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ (4) C (Constructivism) เป็นขั้นการสร้างและสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง (5) A (Application) เป็นขั้นการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ในชีวิตจริงและ ชีวิตประจำวัน รูปแบบทฤษฎีปัญญาเพื่อการเรียนรู้เป็นกระบวนการเรียนที่เน้นการพัฒนาศักยภาพและ ความถนัดของผู้เรียนโดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้วิเคราะห์ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและนำเอาสิ่งที่เรียนรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ซึ่งตรงตามหลักการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (เยอวาพา เดชะคุปต์, 2551)

หลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานหรือที่เรียกย่อๆว่า BBL (Brain-based learning) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาการของสมองด้านความเข้าใจในตนเองและความเข้าใจ ในผู้อื่นๆ กิจกรรมส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจภาวะอารมณ์และความรู้สึกของตนเองและของ ผู้อื่นจนกระทั่งพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพที่สูงที่สุดได้รวมทั้งพัฒนาทักษะที่ใช้ในการสื่อสารและอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในการออกแบบ BBL (เรียบเรียงจาก Mind/Brain Learning

Principle, Caine & Caine, 1990 อ้างถึงใน รัตนาภรณ์ ภูธรเลิศ, 2554) ซึ่งมีหลักการสำคัญ 12 ประการ ได้แก่ (1) การทำงานของสมองเป็นการทำงานในเชิงขนานคือ ต้องใช้การเรียนรู้หลายๆ แนวทาง หลายๆวิธีการที่จะทำให้เด็กมุ่งมั่นสนใจในสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ (2) การเรียนรู้ต้องอาศัยการทำงานของระบบสรีระทั้งหมดเช่นการควบคุมอารมณ์การสร้างความสุขสานโภชนาการการออกกำลังกายการเล่นเพื่อผ่อนคลาย มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ (3) มนุษย์ความอยากรที่จะค้นหาความหมายแต่กำเนิด เช่น การสร้างความท้าทาย การเรียนรู้ด้วยคำถาม (4) การค้นหาความหมายของมนุษย์ เป็นกิจกรรมที่เป็นรูปแบบ คือ การเรียนรู้จะต้องมีรูปแบบ มีระบบ มีความเข้าใจ เน้นการประยุกต์ใช้หรือยกตัวอย่างจริงหรือตัวอย่างเปรียบเทียบ (5) อารมณ์มีความสำคัญต่อการทำงานแบบมีรูปแบบคือ ให้ความสำคัญต่อความรู้สึก มีความเข้าใจว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน (6) สมองประมวลข้อมูลแบบเป็นส่วนย่อยๆ และแบบทั้งหมดพร้อมๆกัน

จากเหตุผลและความสำคัญของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัย ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนเด็กระดับปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนูดิ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มีความสนใจและต้องการหาคำตอบของการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ (ACACA) และการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ว่าจะส่งผลต่อสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กระดับปฐมวัยปีที่ 3 ได้หรือไม่ อย่างไร โดยทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนูดิ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนูดิ

2.2 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนูดิ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2.3 เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

2.4 เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ ระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 รูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

3.2 พัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.3 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน มีพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 คือ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ (ACACA) และแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ให้สอดคล้องกับพัฒนาการความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนมากขึ้น

4.2 เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน และผู้สนใจนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่องการพัฒนาแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินงานพัฒนาแบบการสอน เป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3

การดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบายการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
3. วิเคราะห์เป้าหมายการพัฒนานักเรียน ระดับปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3
4. วิเคราะห์รูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุ่ย เทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

5. วิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3

6. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของครูและนักเรียน

7. ศึกษาความต้องการของครู ในการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร ที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ในการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 1 ฉบับ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D₁) การออกแบบและพัฒนา (Design and Development : D and D) การพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดประสบการณ์

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

วิธีดำเนินการ การดำเนินการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีรายละเอียด ดังนี้ (1) พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จากการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากตอนที่ 1 (2) พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีดังนี้

1. ร่างรูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ และแบบประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการจัดประสบการณ์ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 20 แผนฯตามรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลहुดีซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาโดยผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาในมาตรฐาน 1 ร่างกาย เจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี บข.2 รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย และมาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมตามวัย บข.1 มีความคิดรวบยอดในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ บข.2 แก้ปัญหาในการเล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆ โดยจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) รอบรู้เรื่องร่างกาย เรียนรู้ประสาทสัมผัส อาหารหลักห้าหมู่ และความปลอดภัยใกล้ตัว และจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 20 แผนฯ ใช้เวลาแผนฯละ 40 นาที

2. การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารหลักการสร้างแบบประเมินพฤติกรรม 2) กำหนดแนวทางการประเมินพฤติกรรม ตามกรอบของพฤติกรรมการเรียนรู้ที่คาดหวัง 3) จัดทำร่างแนวทางการประเมินพฤติกรรม จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแต่ละแผนฯ 4) ผู้วิจัยนำร่างแนวทางการประเมินพฤติกรรมทั้งหมดที่จัดทำขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ดักรายนามในภาคผนวก ก ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความ

เหมาะสมของถ้อยคำและวิธีการประเมิน และ 5) นำความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแบบประเมิน

พฤติกรรมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. แบบประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาและและความคิดสร้างสรรค์ ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ การทำความเข้าใจปัญหาการวางแผนแก้ปัญหาการดำเนินการตามแผนและการมองย้อนกลับ(กรมวิชาการ, 2545) รวมทั้งศึกษาเนื้อหาสาระ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 2) ศึกษาวิธีสร้างแบบประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ 3) ดำเนินการสร้างแบบประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 40 ข้อ ต้องการใช้จริง 20 ข้อ และ 4) นำแบบประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของข้อสอบแต่ละข้อ โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้(Research : R₂) โดยใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 3

ขอบเขตของการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังต่อไปนี้

1) กลุ่มเป้าหมาย

(1) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) สิ่งที่น่าสนใจในการวิจัย (1) นวัตกรรม ได้แก่ รูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ชั้นอนุบาลปีที่ 3 (2) ผลที่เกิดกับนักเรียน ได้แก่ 1) พฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับดี 2) พัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ มาทดลองกับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุติ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย และได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

(1) ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ มาทดลองกับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 40 คน ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง

(2) ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ชี้แจงหลักการ เหตุผล และประโยชน์ของการวิจัย กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง พร้อมทั้งทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ มาทดลองกับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอนสูงสุด

(3) ให้นักเรียนทำแบบประเมินวัดพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ ก่อนเรียน (Pre-test)

(4) ดำเนินการทดลองกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยดำเนินจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 20 แผนฯ และทำการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ในระหว่างเรียนด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการหาค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ใช้เวลาในการทดลองรวมจำนวน 20 ครั้งๆ ละ 40 นาที (ไม่นับรวมเวลาที่ใช้ในการทดสอบ)

(5) หลังจากดำเนินการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบประเมินวัดพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ (Post-test)

(6) นำข้อมูลที่เก็บรวบรวม มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ ของรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามเกณฑ์ 80/80 วิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียน-หลังเรียน และเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการจัดประสบการณ์

ขั้นตอนนี้ เป็นการนำข้อมูลผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาประเมินผล และปรับปรุงรูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ให้คะแนนประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ ระหว่างเรียน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ และด้านสังคม ประเมินทุกแผนฯ จนกระทั่งเสร็จสิ้นการทดลองจำนวน 20 แผนฯ โดยกำหนดคะแนนเต็ม หน่วยละ 50 คะแนน รวม 4 หน่วย 200 คะแนน เพื่อนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อยืนยันประสิทธิภาพ

2. ตรวจสอบให้คะแนนผลการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 ของ บุญชม ศรีสะอาด (2551)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดี ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้การทดสอบค่าที่ ทำการทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระ t-test (Pair) สุวิมล ตรีภานันท์(2551)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดี ระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐานด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้การทดสอบค่าที่ ทำการทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระ t-test (Pair) สุวิมล ตรีภานันท์(2551)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดีโดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่ามีความสอดคล้อง

6.2 ประสิทธิภาพของรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดี เท่ากับ 90.99/87.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

6.3 พัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดีหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6.4 พัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดีระหว่างการจัดประสบการณ์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน ไม่แตกต่างกัน

7. อภิปรายผลการวิจัย

ประสิทธิภาพของรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3

โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนูดี เท่ากับ 90.99/87.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนูดี หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ผ่านกระบวนการสร้างอย่างมีระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาทฤษฎี หลักการและแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คู่มือครูและเอกสารอื่นๆ นำมาสร้างโดยการวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดเนื้อหาสาระ ตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ รวมทั้งการกำหนดความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล โดยทุกขั้นตอนผ่านการตรวจและแก้ไขข้อบกพร่อง ความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพซึ่งจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานหรือที่เรียกย่อๆว่า BBL (Brain-based learning) เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาการของสมองด้านความเข้าใจในตนเองและความเข้าใจในผู้อื่นๆ กิจกรรมส่วนใหญ่จึงมุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจภาวะอารมณ์และความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่น จนกระทั่งพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพที่สูงที่สุดได้รวมทั้งพัฒนาทักษะที่ใช้ในการสื่อสารและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของสันติศักดิ์ผาผาย (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้” การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ มีความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้าน ได้แก่ ความสามารถทางด้านภาษา ความสามารถทางด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์ ความสามารถทางด้านมิติสัมพันธ์ ความสามารถทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ความสามารถทางด้านดนตรี/จังหวะ ความสามารถทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถทางด้าน的自我เข้าใจตนเอง และความสามารถทางด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกช่วงของการเปรียบเทียบและความสามารถทางพหุปัญญามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้นตลอดทุกช่วง ของการจัดกิจกรรม

8. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). **ปรัชญาการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

- _____ (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2549). **รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร : เอดิชั่นเพรส
โปรดักชั่น.
- สถาบันพัฒนาวิชาการและประเมินผล. (2549). **การพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามแนวพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2549). **ปฐมวัยศึกษา : หลักสูตรและแนวปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 5
กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- อารี พันธมณี. (2549). **จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไผ่ไหม.
- Audrey, C. (1998). **A Curriculum for the Pre-School Child : Learning to Learn**. 2nd
ed. New York : Rout Ledge.
- Gehring, Jennefer Fry. (2003). **A study of developmentally appropriate
teachingStrategies for teaching writing in the early childhood classroom**.
United States : Pennsylvania.
- Mojgan, (2004). **.The Impact of Education Play on Fine Motor Skills of Children**.
Middle East Journal of Family Medicine. ม.ป.ป.

9. กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก
ดร.รัตนวดี รอดภิรมย์ อาจารย์ภาควิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
จังหวัดอุดรธานี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพฤษช์ ชามะรัตน์ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้สละเวลาในการตรวจสอบแผนการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้และกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (Creative Art Activity : CAA) ที่ใช้ในการวิจัย
ครั้งนี้ รวมถึงปรับปรุงแก้ไขรายงานการวิจัยนี้ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

ภาคผนวก

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

ประกาศ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
เรื่อง รายชื่อบทความและผู้เขียนบทความที่ผ่านการคัดเลือกเพื่อตีพิมพ์บทความ
ในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 (The 2nd MBUREC National Conference 2019) หัวข้อ “ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง” (Discipline, Harmony and Services based on Buddhism toward a Sustainable Society Development) ในวันเสาร์ที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 และคำสั่งสภามหาวิทยาลัย ที่ 32/2562 เรื่อง แต่งตั้งรองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด ลงวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 และมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 จึงประกาศรายชื่อบทความและผู้เขียนบทความ ที่ผ่านการคัดเลือกเพื่อตีพิมพ์บทความในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 ตามบัญชีแนบท้ายประกาศ

ประกาศ ณ วันที่ 16 เดือน สิงหาคม พุทธศักราช 2562

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

บัญชีรายชื่อบทความและผู้เขียนบทความที่ผ่านการคัดเลือกเพื่อตีพิมพ์บทความ
ในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา

ห้องประชุมย่อยที่ 1 กลุ่มพุทธศาสนาและปรัชญา อาคาร 4 ห้อง 4201				
ผู้ทรงคุณวุฒิ :				
1) รศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย				
2) รศ.ดร.สุวิญ รัศสัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย				
คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ				
1) พระครูวิกรมธรรม์ชัย 2) นายทองเปลือง อภัยวงศ์				
3) พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร. 4) นักศึกษาสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา				
ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
1	ถ้อยคำ : ต้นแบบศิลปกรรมแห่งพุทธศิลปะ	ดร.ชยาภรณ์ สุขประเสริฐ พระครูศรีปัญญาวิกรม ผศ.ดร.ไว ชีรัมย์	วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย	Oral Presentation
2	จริยธรรมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ผศ.กัลยรัตน์ ทิณรัตน์	คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	Oral Presentation
3	รูปแบบการส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนในจังหวัดร้อยเอ็ดตามหลักสาราณียธรรม	ดต.ดร.สุทธิพันธ์ อัญญาวาส พระครูสุตวรรธมกิจ, ดร. พระครูปลัดสมหมาย อตถสิทโธ, ดร.	วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.	Oral Presentation
4	อินไซต์ตรรกศาสตร์พุทธศาสนา	ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์ ดร.กฤตสุชิน พลเสน สิริพร ครองชีพ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย	Oral Presentation
5	ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการเผยแผ่และการสาธารณูปการของวัดกลางสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์	พระประจวบ ปริบุญโณ รศ.ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ พระมหาสมพงษ์ ฐิตจิตโต พระมหาโชตินิพัฑฒ์สุทนต์จิตโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์	Oral Presentation
6	สารัตถะทางพุทธปรัชญาในการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตาและแก้กรรม	พระมหาณัฐพันธ์ สุทสนนิ ภาณี (หาญพงษ์) พระธีระพงษ์ แสนพงษ์ พระมหาใจสิงห์ สิริธมโม พระมหาอภิรักษ์ สิริปัญญา อัญญาพัทธ์ สวางดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย	Oral Presentation

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร
“ระเบียบ สามัคคี ป่าเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
7	ญาณวิทยาในพุทธปรัชญาเถรวาทที่ปรากฏในคัมภีร์วิสุทธิมรรค	พระเด่นชัย ยโสธโร (สุขพิพัฒน์)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร	Oral Presentation
8	สันติภาพตามทัศนะของพุทธทาสภิกขุ	พระมหาใจสิงห์ เกื้อนศรี	สำนักงานเจ้าคณะอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด	Oral Presentation
		พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร. พระมหาวันดี ปะวะเส, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร	
		พระอ่อน ระหุ่ง	สำนักงานเจ้าคณะอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด	
		พระนรินทร์ สีลเตโช	วัดป่าแหน	
9	แคว้นสักกะในสมัยพุทธกาล	พระมหาประหยัด ปญญาวโร (สุนนท์)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย	Oral Presentation

ห้องประชุมย่อยที่ 2 กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อาคาร 3 ห้อง 3202

ผู้ทรงคุณวุฒิ :

- 1) รศ.ดร.อดิศักดิ์ สิงห์สีโว มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2) ผศ.ดร.เกรียงศักดิ์ โชควรรกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ

- 1) พระครูปลัด ทองใบ สุภาโส
- 2) ดร.ไพรัช พันชมพู่
- 3) นางสาวจวีรี สายจันเจียม
- 4) นักศึกษาสาขาวิชาการปกครอง

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
1	ทัศนคติด้านการบริโภคอาหารของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดศรีสะเกษ	ผศ.ดร.เดชภณ ทองเต็ม ชนินฐา ฉิมพาลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	Oral Presentation
		ดร.จิรนนท์ แก้วมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	
2	การจัดการพิพิธภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดศรีสะเกษ	ฉันทพงศ์ สารรัตน์ ผศ.ชุติมา เมฆวัน น้ำผึ้ง ท่าคล่อง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	Oral Presentation
3	ประโยชน์สาธารณะ : คุณธรรมทางกฎหมายมหาชนในทัศนะพระพุทธศาสนา	บุญชนัญญา สุขเสมอ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	Oral Presentation
4	การนำอัตลักษณ์มาใช้กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอาเซียน	ดร.บูรณกรม์ บริบูรณ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครพนม	Oral Presentation
5	รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพหุระดับของสมรรถนะระดับบุคคลและระดับองค์การที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ	นภัสนันท์ ผาสุข ดร.อิศรัฎฐ์ รินโอสง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	Oral Presentation

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
6	การพัฒนาเกณฑ์การประเมินภาษาท่าที่ใช้ในร่างมาตรฐาน	สุธานิจ แสงหมื่น ดร.นาฎยาพร บุญเรือง ผศ.ดร.สรรร ธิงยศ	มหาวิทยาลัยนครพนม	Oral Presentation
7	การกลุ่มมเกลาสังคมโลกตามแนวคิดโคลงโลกนิติ	พระเดชขจร ขนติธโร (ภุทธิพิย์) พระวันชัย ภุทธิพิศ (อนนตรี) พระสุวรรณ์ สุทธาโส (ปูนอ่อน)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย	Oral Presentation
8	การปรับตัวทางวัฒนธรรมการทำงานเข้าสู่ความเป็นสากล	ผศ.ปาริณา แอนเดอร์สัน	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์	Oral Presentation
9	ธรรมาธิปไตย: จากหลักธรรมสู่หลักการปกครองที่ยั่งยืน : ในยุครัตนโกสินทร์ จากรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 10	ดร.ธนรัฐ สะอาดเยี่ยม พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ, รศ.ดร. พระครูปลัดคำรณ กตปุญโญ พระมหาโชตนิพิฐพนธ์ สุทธิจิตโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	Oral Presentation
10	บทบาทผู้นำสงฆ์กรณีศึกษา:หลวงพ่อทอง ฆงคสุโร และหลวงปู่อ้อย เขมาภิรโต กับการพัฒนาชุมชน	วนิดา เหมือนจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโศกราช	Oral Presentation
		พระครูโสภณคุณาท ดร.ประสิทธิ์ รักนุ้ย	ศูนย์วิจัยและพัฒนามูลนิธิพระครูโสภณคุณาท สงขลา	
		พระครูประโชติกิจโกศล, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยวิทยบริการ สงขลา	
		พระมหาวิชาญ-กนตสีโล, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโศกราช	

ห้องประชุมย่อยที่ 3 กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อาคาร 3 ห้อง 3203

ผู้ทรงคุณวุฒิ :

- 1) รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- 2) ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ

- 1) พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.
- 2) ดร.เวชสุวรรณ อาจิวชัย
- 3) ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า
- 4) นักศึกษาสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
1	ศึกษาระบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์ระหว่างประเทศของกองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	สาคร ธานี อาทิตย์ แสงแฉก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	Oral Presentation
		พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
		พระรัฐพงษ์ สิงห์สาธิต	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	
		พระครูสิริปัญญาภรณ์, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูธร
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
2	การปกครองตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ	คำสิงห์ ใจเย็น ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	Oral Presentation
3	ผลกระทบของการดำเนินนโยบายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของประเทศไทย กรณีศึกษา อำเภopakพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช	หาญณรงค์ ทองรอด ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	Oral Presentation
4	การร่วมป้องกันและปราบปรามการชุมนุมทางการเมือง ปี 2557 ศึกษาเฉพาะกรณี กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์	วัชรพงษ์ ทะลือ ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	Oral Presentation
5	วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอ่างทอง	วรทัศน์ สุเมฆะกุล ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	Oral Presentation
6	บทบาทชนชั้นกลางในสังคมไทย	กิตติคุณ ด้วงสงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์	Oral Presentation
7	การเคลื่อนไหวทางการเมืองของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการไฟฟ้านครหลวง กรณีศึกษาในสมัยรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	แมนรัตน์ แก่อินทร์ ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	Oral Presentation
8	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองศึกษาเฉพาะกรณี ของกำลังพลในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19 กองพลทหารราบที่ 9 ค่ายสุรสีห์ ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี	ชาญเดช ไชยดี ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	Oral Presentation
9	กัญชา ในแนวคิดของ ฟรอนซ์วาลีโอตาร์ด	ผศ.ดร.วรภุรี มูลสิน พ.ต.ต.ดร.เพชรเดช เสมานู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูธร	Oral Presentation
10	บทบาทผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษา การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงหมื่น อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี	ณภัทร เรืองบุรพ ผศ.ดร.วิจิตรา ศรีสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	Oral Presentation

ห้องประชุมย่อยที่ 4 กลุ่มศึกษาศาสตร์ อาคาร 3 ห้อง 3102

ผู้ทรงคุณวุฒิ :

- 1) รศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- 2) ผศ.ดร.ชาลนรงค์ วิเศษสัตย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ

- 1) พระครูสังฆรักษ์ ไชยรัตน์ ชยรัตน, ดร.
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์
- 3) ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี
- 4) นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ป.โท)

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
1	การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	กัญจนพร มณีวรรณ	คณะวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา	Oral Presentation
2	การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29	สุริรัตน์ หอคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	Oral Presentation
3	การเสริมสร้างทัศนคติการเรียนรู้ภาษาถิ่นไทยแก่เด็กและเยาวชนตามหลัก สุ จี ปุ ลิ เพื่ออนุรักษ์ภาษาถิ่นไทยอีสานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง	วิศร พงศ์สุวรรณ ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์ วิจิตร พงศ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร	Oral Presentation
4	การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เรื่องคอมพิวเตอร์พื้นฐานและตารางการคำนวณ โดยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (STAD) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	วรพจน์ ฐานันดร	โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัว จังหวัดอุดรธานี	Oral Presentation
5	การพัฒนารูปแบบการอ่านโดยใช้ทฤษฎีการอ่านร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ปาสิกา ฉายวิริยกุล	โรงเรียนโนนไทยคุรุอุปถัมภ์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา	Oral Presentation
6	การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ชุมชนดาราศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	ชริน อ่ำไธสง	โรงเรียนประทาย อ.ประทาย จังหวัดนครราชสีมา	Oral Presentation

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
7	การประยุกต์หลักธรรมคัมภีร์ครองโลกมาพัฒนาพฤติกรรมพึงประสงค์ในโรงเรียน และในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	อิศเรศ จิณฤทธิ์ ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด	Oral Presentation
8	พฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายน้ำโสม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4	พาฝัน พระเห็นศร ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม ดร.ภูมิชัย พลศักดิ์ ดร.ศักดา พันธุ์เพ็ง ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	Oral Presentation
9	การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1	ดวงพร จันทะคัด ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์ รศ.ดร.สมคิด ศรีสิงห์	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	Oral Presentation

ห้องประชุมย่อยที่ 5 กลุ่มศึกษาศาสตร์ อาคารสำนักงานบริหาร ห้องประชุมชั้น 2

ผู้ทรงคุณวุฒิ :

- 1) ผศ.ดร.ยุวธิดา ซาปัญญา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
- 2) ดร.สายัณห์ ฝาน้อย วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ฝั้นสว่าง
- 2) ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี
- 3) ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์
- 4) นักศึกษาศาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ป.เอก)

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
1	การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีการสร้างสรรคขึ้นงานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ภูวดล เถลิ้มพล	โรงเรียนประทาย องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา	Oral Presentation
2	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรดิษฐ์	คมสัน พิมพ์ทุม ทนากกร ศรีก้อ ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์ ผศ.ดร.เพชรดนัย วัชรธนพัฒน์ ธาดา	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	Oral Presentation

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
3	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้อัตนวิสัยทัศน์ของนักศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยนครพนม	ธัญญ์นภัส ทวีกิจธนาโรจน์ ดร.นาฏยาพร บุญเรือง	มหาวิทยาลัยนครพนม	Oral Presentation
4	การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	ศิริวิไล เสือเดช ดร.เอนก นรสาร ดร.นาฏยาพร บุญเรือง	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม	Oral Presentation
5	แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1	นพดล พลเยี่ยม ดร.สุวพร เข้มเฮง ดร.ดวงเดือน แซ่ตั้ง	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	Oral Presentation
6	การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดมุกดาหาร	เบญจมาศ จันทุม ดร.เอนก นรสาร ดร.นาฏยาพร บุญเรือง	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม	Oral Presentation
7	การศึกษาแรงจูงใจในการเล่นกีฬาอิงปืน	ศุภฤกษ์ ดอกนารี ผศ.ดร.ธชา รุญเจริญ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	Oral Presentation
8	ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสุขศึกษา เรื่อง รู้จริง รู้ใจ ห่างไกลเพศสัมพันธ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	เฉลิมชัย พลดงนอก ผศ.ดร.วายุ กาญจนตร	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	Oral Presentation
9	การพัฒนาแบบการจัดการจัดกิจกรรม “รักษาสีสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” (SPPCE Model) เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	ดร.ชฎาพร รุชเชษฐ	เทศบาล 1 หนองใส สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัว จังหวัดอุดรธานี	Oral Presentation
		ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร	

ห้องนำเสนอโปสเตอร์ หอประชุมใหญ่

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธยสง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2) ดร.กุหลาบ ปุริสาร	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
3) ดร.จีราภรณ์ จันทร์เขียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
4) ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
5) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพันธ์ สุวรรณศรี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
6) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ

1) ดร.จ่านง งามศิลป์	2) ดร.นิคม สุวพงษ์
3) พ.ต.ต.ดร.เพชรเดช เสมานู	4) ดร.ปิยะสุดา เพชรราเวช
5) ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์	6) ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร

กลุ่มพุทธศาสนาและปรัชญา

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
1	เรียนรู้พญานาค : จากหลักฐานตำนาน สู่ละครอันโด่งดัง	พระพรสวรรค์ จิตติญาโณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	Poster Presentation
		อุทัย ภูคดหิน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	
2	สังคหวัดอุโมงค์ธรรมแห่งการสังคมสงเคราะห์	พระปลัดณรงค์ศักดิ์ วิสุทธิเมธี (เจริญเกียรติ)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง	Poster Presentation
3	การดำเนินชีวิตตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท	พระครูปราโมทย์สีลคุณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	Poster Presentation
		พระมหาใจสิงห์ เกื้อนศรี	สำนักงานเจ้าคณะอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด	
		พระมหาวันดี ปะวะเส	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	
		พระอ่อน ระหุ่ง	สำนักงานเจ้าคณะอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด	
		ทองเปลื้อง อภัยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
1	การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง	จุรี สายจันเจียม ศุภสิทธิ์ ลินทมาตย์ พระครูปลัดทองใบ สุภาโส ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์ ผศ.ดร.จิราภรณ์ ผั้นสว่าง ธณพร โปมิน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร	Poster Presentation
2	หลักอภินิหารตามแนวทางของมหาตมะ คานธีกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยก่อนการรัฐประหารเดือนกันยายน 2549	วิระยา พิมพ์พันธ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง	Poster Presentation
3	ภาพสะท้อนรูปแบบการปกครองตามหลักทศพิธราชธรรมในวรรณกรรมอีสานสังขลิข	สุชี มากมูลดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง	Poster Presentation
4	วัด ประชา รัฐ สร้างสุข : การสื่อความหมายเพื่อสร้างเสริมสร้างพลังในชุมชน	พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	Poster Presentation
		กุสุมา สุ่มมาตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	Poster Presentation
5	การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายใหม่ใครได้ใครเสีย	วรเดช ธารชัย	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง	Poster Presentation
6	บทบาทพระสังฆาธิการต่อการพัฒนาชุมชนในทัศนะของประชาชนเขตตำบล ดูกอิ่ง อำเภอนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด	พระใบฎีกาสุนจินดา เตชวโร รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร	คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	Poster Presentation
7	การประยุกต์ใช้หลักอภินิหารธรรมในการปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโศกชัย จังหวัดร้อยเอ็ด	พระวิจิต ญาณวีโร/ศรีชัย ดร.ไพรัช พันชมภู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร	Poster Presentation
8	ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไพศาล อำเภอนวบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	พระชาญชัย คุณงกรโร/ สนองผัน ดร.ไพรัช พันชมภู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร	Poster Presentation
9	การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการให้บริการของเทศบาลเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร	พระขวัญชัย ปิยสีโล/โนเรศ ดร.ไพรัช พันชมภู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร	Poster Presentation
10	การสื่อสารบวชเรียนในสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์	ประไพ พินดง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร	Poster Presentation

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
11	บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร	พระสุเทพ สีลโสภิต/ พราหมณ์ส รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม	Poster Presentation
12	บทบาทการบริหารจัดการของพระสังฆาธิการในจังหวัดยโสธร	พระรจ อจาโร รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม	Poster Presentation
13	บทบาทความไม่เป็นทางการของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านท้องที่อำเภอสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี	เตชทัต พูลทอง รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม	Poster Presentation
14	ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคำเขื่อนแก้วต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ สถานีตำรวจภูธรคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร	ร.ต.อ. เชษฐา คุณมี รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม	Poster Presentation
15	แนวทางการอนุรักษ์ประเพณี แขนงโนงตาของคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง อำเภอโพธาราย จังหวัดร้อยเอ็ด	พระครูกิตติพิพัฒน์ , พระครูวาปีจันทคุณ,ดร. พระครูปลัดสมหมาย อดตสิทธิ,ดร. ดร.ไพฑูรย์ สนวนมะไฟ	วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย	Poster Presentation
16	ขบวนการเคลื่อนไหวการเรียกร้องสิทธิสตรีในประเทศไทย	วีรนุช พรหมจักร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้าน ช้าง	Poster Presentation
17	แนวทางการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในเขตตำบลแก อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์	พระอมรรัตน์ รตนโชโต ดร.ไพรัช พันชมภู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด	Poster Presentation

กลุ่มศึกษาศาสตร์

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
1	ความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชน จังหวัดสระบุรี, ประเทศไทย: สู่แผนพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษา	พนพร เกษตรเวทิน	สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดสระบุรี	Poster Presentation
2	แนวทางปฏิบัติของการจัดการโรงเรียนและการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ONET) การปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา 2 จังหวัดลำพูนประเทศไทย: เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา	อุเทน วีระคำ	สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดลำพูน	Poster Presentation

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
3	การศึกษาศาภาพการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขนาดเล็กของจังหวัดชัยภูมิ	ดร.จิราภรณ์ จันทร์เขียน วิชชุดา อ้วนศรีเมือง ปารณีย์ ชมภูพระ ดุษฐ์พร ทิรัญ ปภัสรา ระกิติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	Poster Presentation
4	ภาพสะท้อนและแนวคิดในนวนิยายรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน “พุทธศักราชอสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ” ของ “วีรพร นิติประภา”	พิไลวรรณ บัติสูงเนิน ปพิชญา พรหมกันธา พัทธนันท์ พาป้อ	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	Poster Presentation
5	การใช้คำภาษาต่างประเทศและภาษาถิ่นในบทกวีนิพนธ์ “หัวใจห้องที่ห้า” ของอังคาร จันทาทิพย์	อภิญญา ภัคดีสงศรี พัทธนันท์ พาป้อ ปพิชญา พรหมกันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	Poster Presentation
6	กลวิธีการใช้คำในวรรณกรรมเยาวชนแปล “เรื่องชน ๆ ของไซไฟ”	วิภาภรณ์ อ่างบุญมี จตุรัตน์ ศรีสว่าง พัทธนันท์ พาป้อ ปพิชญา พรหมกันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	Poster Presentation
7	กลวิธีการสร้างสรรค์ตัวละครหลักในวรรณกรรมสำหรับเยาวชน เรื่อง “คุณปู่แวนตาโต” ของ ชมัยภร แสงกระจ่าง	เจตภูพร พุดตรา สาตี พิริพรหม พัทธนันท์ พาป้อ ปพิชญา พรหมกันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	Poster Presentation
8	การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ AJSMA Model ตามแนวทาง Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	สมชัย วรธงไชย	โรงเรียนสะแกราชวัช ศึกษาศาสตร์การบริหารส่วน จังหวัดนครราชสีมา	Poster Presentation
9	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ 4 MAT เรื่อง เวลา	พัชฎาพร โพธิ์จันทร์	โรงเรียนเทศบาล 1 หนอง ไส้ สังกัดกองการศึกษา เทศบาลตำบลหนองบัว อ.เมือง จ.อุดรธานี	Poster Presentation
10	การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประสานกลุ่มร่วมมือ LT เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	สุวรรณา เนื่องกระโทก	โรงเรียนสะแกราชวัช ศึกษา อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา	Poster Presentation

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
11	การศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง ในรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	กิตติพงษ์ พลทิพย์	คณะพยาบาลศาสตร์ บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยเวส เทิร์น	Poster Presentation
12	คุณธรรมของความเป็นครูตามวิถี พุทธในสังคมไทย	ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์ วสันต์ ใจวัง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด	Poster Presentation
13	การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริม วินัยนักเรียนโรงเรียนพระกุมาร จังหวัดอัยเย็ด	ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์ วสันต์ ใจวัง อิศเรศ จิณฤทธิ์ จักรพงษ์ ชลเทพ วรรัตน์ แยมยิ้ม ศุภสิทธิ์ ลินทมาตย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด	Poster Presentation
14	การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบ ร่วมมือประกอบทฤษฎีสร้างความรู้ ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนา ความสามารถในการอ่านเพื่อความ เข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนประทาย จังหวัด นครราชสีมา	สุจิตรา สารการ	โรงเรียนประทาย อ.ประทาย จังหวัดนครราชสีมา	Poster Presentation
15	ทัศนคติและความพึงพอใจของ นักศึกษาที่มีต่อกลุ่มวิชา พระพุทธศาสนา (BU) ของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	พระศรีรัชมงคลบัณฑิต	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย	Poster Presentation
16	การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้วย นิทานคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	เตือนใจ ผางคำ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด	Poster Presentation
		รัชนิบูรณ์ เนตรภักดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัยวิทยาเขตอีสาน	Poster Presentation
		เพ็ญจันทร์ บุพศิริ	โรงเรียนอนุบาลอบตคลอง สาม	Poster Presentation
17	การพัฒนารูปแบบการอ่านโดย จัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านการอ่านอย่างมี วิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิง สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6	เบญจพร สิงห์น้อย	โรงเรียนประทาย องค์การ บริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา	Poster Presentation
18	การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในกลุ่มโรงเรียนเมืองนคร ชุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1	ภัททิราภรณ์ จันทร์ประจักษ์ ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม ดร.ภูมิชัย พลศักดิ์ ดร.ศักดา พันธุ์เพ็ง ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	Poster Presentation

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัย
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
19	การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางการสร้างสรรค์ความรู้ ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ณัฐพร สมพงษ์	โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านบัวใหญ่) กองการศึกษาเทศบาลเมืองบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา	Poster Presentation
20	การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาวังทอง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2	มาตรา ยอดจันทร์ ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม ผศ.ดร.ประวีติ ยงบุตร	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	Poster Presentation
21	การพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21	นารีรัตน์ จันทวฤทธิ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัย	Poster Presentation
22	การศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียน ในอำเภอสอง จังหวัดแพร่	กมลธิดา ป่องสลัด รศ.ดร.ประภาพรณ รักเลี้ยง ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ ดร.วินิจ คนขยัน ดร.เตือนใจ เขียนขานาจ	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	Poster Presentation
23	ความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนช่องแคพิทยาคม อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์	จุฑามาศ โดพงษ์ ดร.ภูมิชัย พลศักดิ์ ดร.ศักดา พันธุ์เพ็ง ดร.กฤตชญา วิเชียรเพริศ ดร.สมเกียรติ อินทวงศ์ รศ.ดร.ประเชิญ ตรีเนตร์	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	Poster Presentation
24	สภาพการบริหารงานโรงเรียนชุมแสงสงคราม “อุดรคนารักษ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39	มณูญ บุบผาพวง ผศ.ดร.ประวีติ ยงบุตร ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ ดร.ขวลิต จันท์ศรี ดร.ภูมิชัย พลศักดิ์	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	Poster Presentation
25	การพัฒนาารูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้และโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุตี	ทาวิกา ปังคะบุตร	โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุตี สำนักการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี	Poster Presentation

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
26	การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาเรื่อง การคูณ	พัชฎาพร โพธิ์จันทร์	โรงเรียนเทศบาล 1 หนองใส สังกัดกองการศึกษาเทศบาลตำบลหนองบัว อ.เมือง จ.อุดรธานี	Poster Presentation
27	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การสอนแบบพุทธวิธีตามหลักปัญญา 3 ในรายวิชา พระพุทธศาสนากับโลกาภิวัตน์ ชั้นปีที่ 3 มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด	สุเมตรี เทพโสภาก วศยา เอกวิสัย	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด	Poster Presentation
28	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียน รายวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยเทคนิคการสอนแบบสื่อประสมสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด	วีณา ภาคมฤค ผศ.(พิเศษ)นันทา โพธิ์คำ นารีรัตน์ จันทวฤทธิ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด	Poster Presentation
29	ความพึงพอใจของอาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่คง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2	สุเทพ อินถา ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม ผศ.ดร.ประวิติ ยงบุตร	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	Poster Presentation
30	พุทธบูรณาการ และการบริหารการศึกษา	พระครูสังฆรักษ์ไชยรัตน์ ชยรัตน, ดร. รัชณีย์ เจริญนันท	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด	Poster Presentation
31	ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี เมือง สุวรรณแสนทวี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเย็ด	Poster Presentation
32	การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3	ทาวิกา ปังคะบุตร	โรงเรียนเทศบาล 10 อนุบาลหนุดี สำนักการศึกษา เทศบาลนครอุดรธานี	Poster Presentation
33	การสร้างแบบฝึกทักษะการออกหมัดมวยสากลสมัครเล่น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	ธนชน กุดหอม ผศ.ดร.ธชา รุญเจริญ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	Poster Presentation
34	แรงจูงใจในการเล่นกีฬา วอลเลย์บอลชายหาดในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 35	อริญา เหล่าแสงสา ผศ.ดร.ธชา รุญเจริญ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	Poster Presentation

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

ลำดับ	เรื่อง	ผู้เขียนบทความ	หน่วยงาน	การนำเสนอ
35	3M กับการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21	ดร.ธีรภัทร ถิ่นแสนดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด	Poster Presentation
36	การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน	อัจฉรา ไชยราช สวาท ไชยราย	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด	Poster Presentation
37	การประยุกต์ใช้การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ตามบริบทของประเทศไทย	ธณพร โปมิน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด	Poster Presentation
38	STUDY ON QUALITY OF EDUCATION SERVICES FOR CHINESE STUDENTS IN BANGKOK	ZHENG CHEN	Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus	Poster Presentation
39	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของโรงเรียนบ้านดั่งลิ้งชัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1	เกรียงศักดิ์ พุ่มไม้ ผศ.ดร.ศิธาชัย ศรีอุดม รศ.ดร.ประภาพรณ รักเลี้ยง ผศ.ดร.มานพ เกตุเมฆ ผศ.ดร.ประวีติ ยงบุตร พริมรญา สุขคำภา	มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	Poster Presentation
40	การบริหารศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามหลักพละ 4 สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จังหวัดอุดรธานี	พระครูวิมลธรรมโสภณ ผศ.ดร.ธีระศักดิ์ บึงมุ่ม ดร.สุนทร สายคำ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น	Poster Presentation

หมายเหตุ : ให้ผู้นำเสนอส่งแผ่นโปสเตอร์มายัง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ก่อนวันที่ 24 สิงหาคม 2562

❖ **ให้ผู้นำเสนอจัดทำโปสเตอร์แสดง บทความวิจัย 1 เรื่อง ต่อ 1 แผ่นโปสเตอร์**

1. ขนาดของโปสเตอร์ กว้าง 80 ซม. สูง 120 ซม. ในแนวตั้ง
2. มีตรามหาวิทยาลัย/หน่วยงานที่นักวิจัยสังกัด/ผู้ให้ทุน อยู่มุมบนซ้าย ขนาด 14x18 ซม.
3. เนื้อหา ประกอบด้วย
 - 3.1 ชื่อเรื่อง ภาษาไทย/อังกฤษ ขนาดตัวหนังสือไม่น้อยกว่า 70
 - 3.2 ชื่อผู้วิจัย และ คณะ
 - 3.3 บทคัดย่อ/วัตถุประสงค์และปัญหาโดยสังเขป
 - 3.4 วิธีการวิจัย
 - 3.5 ผลการวิจัย
 - 3.6 ภาพประกอบ (ถ้ามี) ผู้วิจัยสามารถกำหนดการจัดองค์ประกอบของเนื้อหาและภาพให้สวยงามได้ด้วยตนเองแต่ต้องให้โปสเตอร์อยู่ในแนวตั้ง
4. โปสเตอร์ที่นำเสนอจะติดตั้งไว้ตลอดงาน วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ผู้นำเสนอจัดเก็บโปสเตอร์ได้หลังเสร็จสิ้นพิธีปิดการประชุมวิชาการ

❖ ให้ผู้นำเสนोजัดทำโปสเตอร์แสดง บทความวิชาการ 1 เรื่อง ต่อ 1 แผ่นโปสเตอร์

1. ขนาดของโปสเตอร์ กว้าง 80 ซม. สูง 120 ซม. ในแนวตั้ง
2. มีตรามหาวิทยาลัย/หน่วยงานที่นักวิจัยสังกัด/ผู้ให้ทุน อยู่มุมบนซ้าย ขนาด 14x18 ซม.
3. เนื้อหา ประกอบด้วย
 - 3.1 ชื่อเรื่อง ภาษาไทย/อังกฤษ ขนาดตัวหนังสือไม่น้อยกว่า 70
 - 3.2 ชื่อผู้นิพนธ์
 - 3.3 บทคัดย่อ บทนำ สรุปเนื้อหา และบทสรุป
 - 3.4 ภาพประกอบ (ถ้ามี) ผู้วิจัยสามารถกำหนดการจัดองค์ประกอบของเนื้อหาและภาพให้สวยงามได้ด้วยตนเองแต่ต้องให้โปสเตอร์อยู่ในแนวตั้ง
4. โปสเตอร์ที่นำเสนอจะติดตั้งไว้ตลอดงาน วันที่ วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ผู้นำเสนोजัดเก็บโปสเตอร์ได้หลังเสร็จสิ้นพิธีปิดการประชุมวิชาการ

รับรองตามนี้

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

คำสั่ง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ที่ ๐๒๐๕ / ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งบุคลากรเป็นคณะกรรมการปฏิบัติงานโครงการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัย
ระดับชาติ ครั้งที่ ๒ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒

ด้วย ศูนย์บริการวิชาการร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้
กำหนดจัดโครงการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ ๒ (The 2nd MBUREC National
Conference 2019) ในวันที่ ๒๔ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พ.ศ. ๒๕๔๐ และคำสั่งสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ ๓๒/๒๕๖๒ เรื่องแต่งตั้งรองอธิการบดี วิทยาเขต
ร้อยเอ็ด ลงวันที่ ๒๔ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงแต่งตั้งมอบหมายคณะกรรมการปฏิบัติงานตามโครงการ
ประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ ๒ ดังต่อไปนี้

๑. คณะที่ปรึกษา

๑) พระธรรมฐิติญาณ	ปฐมาจารย์ผู้ก่อตั้งวิทยาเขตร้อยเอ็ด
๒) พระครูปลัด ทองอินทร์ กตปุญโญ	ที่ปรึกษาและอุปถัมภ์
๓) พระราชปริยัติวิมล, ดร.	ที่ปรึกษารองอธิการบดี
๔) พระครูวิมลบุญโกศล	ที่ปรึกษาและอุปถัมภ์
๕) พระราชปฏิภาณโกศล	อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หน้าที่ ให้คำปรึกษาการดำเนินงานโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมี
ประสิทธิภาพ

๒. คณะกรรมการอำนวยการ

๑) พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.	ประธานกรรมการ
๒) พระมหาอำนาจ มหาวีโร, ดร.	รองประธานกรรมการ
๓) พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.	รองประธานกรรมการ
๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน	กรรมการ
๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพันธ์ สุวรรณศรี	กรรมการ
๖) ดร.ปิยะสุดา เพชรเวช	กรรมการ
๗) นางนารีรัตน์ จันทวฤทธิ์	กรรมการ
๘) พระศิลาศักดิ์ สุขเมโธ	กรรมการและเลขานุการ

/๙) ผู้ช่วยศาสตราจารย์...

๙) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๐) ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. กำกับ อำนวยการ มอบนโยบาย ให้คำปรึกษา ประสานงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การประชุมวิชาการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
๒. วางแผนการจัดงานประชุมวิชาการและกำหนดกรอบของการจัดงานให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยฯ
๓. อำนวยการให้การจัดงานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ
๔. ควบคุมดูแลกิจกรรมของฝ่ายต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้
๕. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการติดต่อสื่อสารระหว่างคณะกรรมการจัดงาน ผู้เข้าร่วมโครงการ และผู้ให้การสนับสนุน

๓. คณะกรรมการดำเนินงาน

๑) พระศิวะศักดิ์ สุเมธ	ประธานกรรมการ
๒) พระมหาอำนวยการ มหาวีโร, ดร.	รองประธานกรรมการ
๓) พระครูวิกรมธรรมธัช	กรรมการ
๔) พระครูสังฆรักษ์ ไชยรัตน์ ชยรัตน์, ดร.	กรรมการ
๕) พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร.	กรรมการ
๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน	กรรมการ
๗) รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง	กรรมการ
๘) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์	กรรมการ
๙) ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ)นันทา โพธิ์คำ	กรรมการ
๑๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง	กรรมการ
๑๑) ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี	กรรมการ
๑๒) ดร.จรงกรณ์ กลางบุรัมย์	กรรมการ
๑๓) นายวิจิตร พงศ์สุวรรณ	กรรมการ
๑๔) นายทองเปลือง อภัยวงศ์	กรรมการ
๑๕) นางสาวธนพร โปมิน	กรรมการ
๑๖) ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	กรรมการและเลขานุการ
๑๗) ดร.บรรจง ลาวะลี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘) นางสาวชนกมาศ คำรัมย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙) นางสาวสารีทิพย์ วงสุเพ็ง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. จัดประชุมวางแผน เตรียมการ ในแต่ละฝ่ายเพื่อซักซ้อมความเข้าใจ เมื่อเสร็จแล้วให้นำเสนอ ประธานคณะกรรมการอำนวยการและที่ปรึกษาทราบโดยระเบียบปฏิบัติทางราชการ
๒. ดำเนินงานตามคำสั่งประธานคณะกรรมการอำนวยการและที่ปรึกษา แก้ไขปัญหา ข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานให้เรียบร้อยเป็นลายลักษณ์อักษร
๓. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ บุคคลภายนอกและฝ่ายต่างๆ ในคณะกรรมการ ติดต่อประสานงานเพื่อติดตามการดำเนินงาน
๔. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๔. คณะกรรมการประชาสัมพันธ์

๑) พระมหาอำนาจ มหาวิโร, ดร.	ประธานกรรมการ
๒) ดร.ประพิศ โบราณมูล	รองประธานกรรมการ
๓) ดร.ปิยะสุตา เพชรเวช	รองประธานกรรมการ
๔) ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี	กรรมการ
๕) ดร.บรรจง ลาวะลี	กรรมการ
๖) นางสาววรรรัตน์ แยมยิ้ม	กรรมการ
๗) นางสาวอมร เอื้อกิจ	กรรมการและเลขานุการ
๘) นายกฤษณัย รัตแสนศรี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๙) นายฉัตรชัย ชมชาวี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ประชาสัมพันธ์ทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกเกี่ยวกับการจัดงานประชุมวิชาการ
๒. ดูแลรับผิดชอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานให้เรียบร้อยมิให้ขาดตกบกพร่อง
๓. จัดทำแผนพับ โปสเตอร์เพื่อประชาสัมพันธ์ ทำป้ายงานประชุมติดตามสถานที่ต่างๆ
๔. ติดต่อเรียนเชิญผู้สื่อข่าว แยกผู้มีเกียรติเพื่อเป็นเกียรติในการจัดงานประชุมวิชาการ
๕. จัดทำวีดิทัศน์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอรัญญิต
๖. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๕. คณะกรรมการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานเจ้าภาพร่วม

๑) ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี	ประธานกรรมการ
๒) รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง	รองประธานกรรมการ
๓) พระมหาสากล สุภรเมธี,ดร.	กรรมการ
๔) ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์	กรรมการ
๕) ดร.บรรจง ลาวะลี	กรรมการ
๖) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง	กรรมการ
๗) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์	กรรมการ

/๘) พระครูสังฆรักษ์....

๘) พระครูสังฆรักษ์ ไชยรัตน์ ขยรตโน, ดร.	กรรมการและเลขานุการ
๙) ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานเจ้าภาพรวมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก
๒. ประสานงาน/ส่งหนังสือเชิญชวนเข้าร่วมนำเสนอผลงานและเข้าร่วมประชุมฯ ไปยังมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่างๆ
๓. ดูแลรับผิดชอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในฝ่ายให้เรียบร้อยมิให้ขาดตกบกพร่อง
๔. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๖. คณะกรรมการพิธีกร/พิธีการ

๑) พระมหาอำนาจ มหาวิโร, ดร.	ประธานกรรมการ
๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง	รองประธานกรรมการ
๓) ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์	กรรมการ
๔) ดร.ปิยะสุดา เพชรเวช	กรรมการและเลขานุการ
๕) นางสาวอมร เอื้อกิจ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. วางแผนรูปแบบการดำเนินงานพิธีการให้เป็นอย่างดีสมบูรณ์และกระชับ
๒. เตรียมการ/จัดพิมพ์คำกล่าวรายงานพิธีเปิด/ปิดในงานประชุมวิชาการ
๓. ดำเนินการตามกำหนดการให้เรียบร้อย
๔. ประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างๆ
๕. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๗. คณะกรรมการเตรียมเอกสาร รับลงทะเบียน และจัดทำเกียรติบัตร

๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน	ประธานกรรมการ
๒) นางเกษมณี สุวรรณศรี	รองประธานกรรมการ
๓) นายอดิศักดิ์ ทุมอนันต์	กรรมการ
๔) นางสาวเตือนใจ ผางคำ	กรรมการ
๕) นางสาวเนาวรัตน์ ผดุงกิจ	กรรมการ
๖) นางสาวนิตยา ไชยพิช	กรรมการ
๗) นางรัชฌีย์ เจริญนนท์	กรรมการและเลขานุการ
๘) นางสุดารัตน์ มณีนิล	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. จัดเตรียมการติดต่อประสานงานกับวิทยากร เพื่อขอรับต้นฉบับเอกสารการประชุมให้กับผู้เข้าประชุม

๒. จัดพิมพ์/ติดต่อเอกสาร/แจกเอกสาร/เนื้อหาการบรรยาย สำหรับผู้เข้าร่วมโครงการฯ และจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อมและเพียงพอ
๓. จัดพิมพ์เกียรติบัตร สำหรับผู้เข้าร่วมนำเสนอผลงาน วิทยากร และผู้ทรงคุณวุฒิให้เพียงพอ
๔. จัดทำป้ายชื่อคณะกรรมการ ผู้เข้าร่วมนำเสนอผลงาน จัดทำแบบฟอร์มรายงานตัววิทยากร บรรยายพิเศษ (Keynote Speaker) ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้องและประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
๕. ดูแล รับผิดชอบ แก้ไขข้อบกพร่องในงานในฝ่ายมิให้ขาดตกบกพร่อง
๖. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๘. คณะกรรมการฝ่ายปฏิคม/อาหารและเครื่องดื่ม

๑) พระครูปราโมทย์สีลคุณ	ประธานกรรมการ
๒) นางริศร พงศ์สุวรรณ	รองประธานกรรมการ
๓) นางสาวชนกมาศ คำรัมย์	รองประธานกรรมการ
๔) นางณัฐญา สุทธิสนธิ	กรรมการ
๕) นายอุทัย ภูคดหิน	กรรมการ
๖) นายอดิศักดิ์ ทุมอนันต์	กรรมการ
๗) นางสาวศยา เอกวิสัย	กรรมการ
๘) นางสาวเกศินี ศรีโสภา	กรรมการ
๙) นางสาวไพบูลย์ ศรีสุระ	กรรมการ
๑๐) นายสุเมตรี เทพโสภา	กรรมการ
๑๑) นางสาวรุจิรดา ใหญ่ปราง	กรรมการ
๑๒) นางสาววรารัตน์ แยมยิ้ม	กรรมการ
๑๓) นางสาวนัฐิภา ลาวะลี	กรรมการ
๑๔) นางสุกัญญา โบราณมูล	กรรมการและเลขานุการ
๑๕) นางกาญจนา เวียงดอนก่อ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖) นายจักรพงษ์ ชลเทพ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗) ตัวแทนนักศึกษาระดับปริญญาตรี-โท-เอก	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. วางแผน ติดต่อประสานงานดำเนินการเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม ตลอดงานให้เพียงพอ
๒. รับผิดชอบจัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่มสำหรับผู้เข้าร่วมงานมิให้ขาดตกบกพร่อง
๓. จัดเตรียมบริเวณสถานที่เพื่อต้อนรับและรับรองแขกที่มาร่วมงาน
๔. ต้อนรับและรับรองคณะผู้บริหาร ประธาน ผู้เข้าร่วมโครงการ และแขกผู้มีเกียรติที่มาร่วมงาน
๕. ต้อนรับวิทยากรบรรยายพิเศษและผู้ทรงคุณวุฒิในห้องประชุมย่อยทั้ง ๕ ห้อง
๖. ดูแลรับ - ส่ง ผู้เข้าร่วมโครงการ จาก บขส.สนามบิน มายังสถานที่จัดโครงการ
๗. เตรียมนักศึกษาสำหรับช่วยงานในห้องประชุมย่อย

- ๘. ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องที่มาร่วมงานทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์
- ๙. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๙. คณะกรรมการจัดหาของที่ระลึก

๑) พระครูปลัด ทองใบ สุปภาโส	ประธานกรรมการ
๒) นางนารีรัตน์ จันทวฤทธิ์	รองประธานกรรมการ
๓) นางสุจิตรา อภัยวงศ์	กรรมการ
๔) นายศุภสิทธิ์ ลินทมาตย์	กรรมการ
๕) นางสาววิณา ภาคมฤค	กรรมการ
๖) นางสาวสารีทิพย์ วงสุเพ็ง	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ๑. จัดหาของที่ระลึกสำหรับประธานเปิด/ปิด วิทยากรบรรยายพิเศษ (Keynote Speaker) คณะผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เข้าร่วมโครงการ และแขกผู้มีเกียรติที่มาร่วมงาน
- ๒. ประสานงานกับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ๓. ดูแลรับผิดชอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานมิให้ขาดตกบกพร่อง
- ๔. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๑๐. คณะกรรมการถ่ายภาพนิ่ง-วีดิทัศน์-เครื่องเสียง

๑) พระศิลาศักดิ์ สุเมโธ	ประธานกรรมการ
๒) ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี	รองประธานกรรมการ
๓) นายฉัตรชัย ชมซารี	กรรมการ
๔) นายอิสระศ จิณฤทธิ์	กรรมการและเลขานุการ
๕) นายกฤษณัย รัตแสนศรี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๖) นักศึกษาจิตอาสา มจร วข.ร้อยเอ็ด	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ๑. จัดทำวีดิทัศน์กิจกรรมโครงการและนำเสนอสรุปผลการดำเนินโครงการ
- ๒. เตรียมเครื่องเสียง ระบบเสียง แสงสว่างให้เพียงพอในหอประชุมและห้องนำเสนอ ๕ ห้อง
- ๓. ถ่ายภาพนิ่งและถ่ายวีดิโอตลอดงาน
- ๔. ดูแลรับผิดชอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในงานมิให้ขาดตกบกพร่อง
- ๕. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๑๑. คณะกรรมการรับบทความและรวมเล่ม

๑) พระครูสังฆรักษ์ ไชยรัตน์ ชยรัตน, ดร.	ประธานกรรมการ
๒) นางรัชฌิณี เจริญนนท์	รองประธานกรรมการ
๓) พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร.	กรรมการ

/๔) รองศาสตราจารย์...

๔) รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง	กรรมการ
๕) ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี	กรรมการ
๖) ดร.บรรจง ลาวัณลี	กรรมการและเลขานุการ
๗) ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. รับลงทะเบียนและรับบทความ
๒. สรุปรายชื่อผู้แนะนำเสนอบทความและประกาศรายชื่อผู้ผ่านการพิจารณาบทความ
๓. จัดทำต้นฉบับ Abstract Book เพื่อส่งพิมพ์
๔. จัดทำ CD Proceeding
๕. จัดทำต้นฉบับ Abstract File และจัดเก็บข้อมูลลงใน Handy Drive
๖. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย/๑๒. คณะกรรมการ...

๑๒. คณะกรรมการวิชาการตรวจสอบบทความและประสานงานกับ Peer Review

๑) พระครูสังฆรักษ์ ไชยรัตน์ ชยรัตน์, ดร.	ประธานกรรมการ
๒) ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี	รองประธานกรรมการ
๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์(พิเศษ) นันทา โพธิ์คำ	กรรมการ
๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก ศิลปนิลมาลัย	กรรมการ
๕) ดร.ไพรัช พันชมภู	กรรมการ
๖) ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี	กรรมการ
๗) ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	กรรมการและเลขานุการ
๘) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. พิจารณาคัดเลือกบทความเพื่อตอบรับให้เข้าร่วมนำเสนอผลงาน
๒. พิจารณาและตรวจสอบบทความคัดย่อและจัดทำรูปเล่ม
๓. คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในการอ่านบทความ
๔. กำหนดโปรแกรมการประชุม วางแผนการจำแนกห้องประชุมย่อย
๕. นำบทความจัดหมวดหมู่ และพิมพ์ให้เป็นรูปแบบเดียวกัน กลั่นกรอง วางลำดับ
๖. ประสานผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความและผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง
๗. ทำหนังสือเชิญวิทยากรบรรยายพิเศษ (Keynote Speaker) ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความและผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง
๘. ทำหนังสือแจ้งตอบรับการนำเสนอบทความไปยังผู้แนะนำบทความ
๙. ติดตาม ทวงถามบทความจากผู้แนะนำบทความ กรณีไม่ส่งบทความฉบับแก้ไขตามระยะเวลาที่กำหนด
๑๐. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๑๓. คณะกรรมการประจำห้องประชุมย่อย

ห้องประชุมย่อยที่ ๑ การนำเสนอผลงานวิชาการด้านพุทธศาสนาและปรัชญา

๑) พระครูวิกรมธรรมธัช	ประธานกรรมการ
๒) นายทองเปลื้อง อภัยวงศ์	รองประธานกรรมการ
๓) พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร.	กรรมการและเลขานุการ
๔) นักศึกษาศาสนาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ห้องประชุมย่อยที่ ๒ การนำเสนอผลงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ห้อง ๓๒๐๒

๑) พระครูปลัด ทองใบ สุภภาโส	ประธานกรรมการ
๒) ดร.ไพรัช พันชมพู่	รองประธานกรรมการ
๓) นางสาวจุรี สายจันเจียม	กรรมการและเลขานุการ
๔) นักศึกษาศาสนาวิชาการปกครอง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ห้องประชุมย่อยที่ ๓ การนำเสนอผลงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ห้อง ๓๒๐๓

๑) พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.	ประธานกรรมการ
๒) ดร.เวชสุวรรณ อาจิวิชัย	รองประธานกรรมการ
๓) ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า	กรรมการและเลขานุการ
๔) นักศึกษาศาสนาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	

ห้องประชุมย่อยที่ ๔ การนำเสนอผลงานวิชาการด้านศึกษาศาสตร์ ห้อง ๓๑๐๒

๑) พระครูสังฆรักษ์ ไชยรัตน์ ชยรัตน, ดร.	ประธานกรรมการ
๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์	รองประธานกรรมการ
๓) ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี	กรรมการและเลขานุการ
๔) นักศึกษาศาสนาวิชาการบริหารการศึกษา ป.โท	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ห้องประชุมย่อยที่ ๕ การนำเสนอผลงานวิชาการด้านศึกษาศาสตร์ ห้องเรียน ป.เอก

๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง	ประธานกรรมการ
๒) ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี	รองประธานกรรมการ
๓) ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์	กรรมการและเลขานุการ
๔) นักศึกษาศาสนาวิชาการบริหารการศึกษา ป.เอก	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. จัดทำป้ายลำดับการนำเสนอหน้าห้องประชุมย่อย
๒. ประสานงานกับผู้นำเสนอผลงานทางวิชาการให้เป็นไปตามลำดับการนำเสนอ
๓. ประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้องประชุมย่อย
๔. ดูแลสถานที่และอำนวยความสะดวกให้กับผู้นำเสนอผลงานทางวิชาการ
๕. จัดหาพิธีกรประจำห้องพร้อมทั้งควบคุมการนำเสนอผลงานให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด
๖. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ห้องประชุมย่อยที่ ๖ ห้องนำเสนอโปสเตอร์ ณ หอประชุมใหญ่ (การนำเสนอผลงานวิชาการทุกกลุ่ม) ผู้ทรงคุณวุฒิ

- ๑) รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง
- ๒) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน
- ๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพันธ์ สุวรรณศรี

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. พิจารณาโปสเตอร์บทความวิชาการ/วิจัยร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
๒. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

คณะกรรมการควบคุมการนำเสนอ

๑) ดร.นิคม สุวพงษ์	ประธานกรรมการ
๒) ดร.ปิยะสุดา เพชรเวช	รองประธานกรรมการ
๓) ดร.จำนง กมลศิลป์	กรรมการ
๔) พ.ต.ต.ดร.เพชรเดช เสมานู	กรรมการ
๕) ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์	กรรมการและเลขานุการ
๖) ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. จัดทำป้ายลำดับการนำเสนอ ณ หอประชุมใหญ่
๒. ประสานงานกับผู้นำเสนอผลงานทางวิชาการให้เป็นไปตามลำดับการนำเสนอ
๓. ประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิหอประชุมใหญ่
๔. ดูแลสถานที่และอำนวยความสะดวกให้กับผู้นำเสนอผลงานทางวิชาการ
๕. จัดหาพิธีกรประจำห้องพร้อมทั้งควบคุมการนำเสนอผลงานให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด
๖. หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๑๔. คณะกรรมการฝ่ายสถานที่และนิทรรศการ

๑) พระมหาอำนาจ มหาวิโร, ดร.	ประธานกรรมการ
๒) นายเสถียร เวียงดอนก่อ	รองประธานกรรมการ
๓) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผันสว่าง	กรรมการ
๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก ศิลปนิลมาลัย	กรรมการ
๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์กฤษณ์ ศรีทัดต์	กรรมการ
๖) นางริศร พงศ์สุวรรณ	กรรมการ
๗) ดร.จรุงภรณ์ กลางบุรีรัมย์	กรรมการ
๘) นายปรีดา นวลรักษา	กรรมการ
๙) นางอัจฉรา ไชยราช	กรรมการ
๑๐) นายอดิศักดิ์ ทูมนันต์	กรรมการ
๑๑) นายศุภสิทธิ์ ถิ่นทมาตย์	กรรมการ

๑๒) นางเกษร ไชยเสนา	กรรมการ
๑๓) นางบุญล้น สุณา	กรรมการ
๑๔) นายนคร พรหมมาสุข	กรรมการ
๑๕) นายธวัชรัตน์ ขามาลา	กรรมการ
๑๖) ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	กรรมการและเลขานุการ
๑๗) นายจักรพงษ์ ชลเทพ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘) คณะกรรมการนักศึกษา	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- วางแผน ควบคุม และประสานงานด้านการจัดเตรียมความพร้อม ดูแลความเรียบร้อยด้านสถานที่จัดการประชุมทั้งห้องประชุมใหญ่ ห้องประชุมย่อย และสถานที่จัดนิทรรศการตามความเหมาะสม
- จัดเตรียมโต๊ะหมู่บูชาโต๊ะเก้าอี้ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้เรียบร้อย และเหมาะสม
- ประสานงานการจัดเตรียมโสตทัศนูปกรณ์ของแต่ละห้องประชุมย่อย
- หน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๑๕. คณะกรรมการฝ่ายยานพาหนะ

๑) นายเสถียร เวียงดอนก่อ	ประธานกรรมการ
๒) นายกิตติศักดิ์ ทวีบูลย์	กรรมการ
๓) นายจักรกฤษณ์ ทินรัตน์	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- จัดเตรียมยานพาหนะพร้อมใช้งานเพื่อทำการรับ-ส่ง วิทยากร ประธานเปิด-ปิด จากสนามบินมาในบริเวณที่จัดโครงการ และรับส่งจากที่พัก
- อำนวยความสะดวกด้านยานพาหนะแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ และคณะกรรมการฝ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องในโครงการ

๑๖. คณะกรรมการประเมินผล

๑) ดร.นิคม สุวพงษ์	ประธานกรรมการ
๒) ดร.ปิยะสุดา เพชรเวช	รองประธานกรรมการ
๓) นางสาวเนาวรัตน์ ผดุงกิจ	กรรมการ
๔) นางสาวกัญชพร แดงวิบูลย์	กรรมการ
๕) ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี	กรรมการและเลขานุการ
๖) ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. จัดทำแบบประเมินผลและสรุปผลการประเมินโครงการฯ
๒. รายงานการประเมินผลต่อคณะกรรมการอำนวยการคณะกรรมการดำเนินงานหลังดำเนินการจัดงานเสร็จสิ้นแล้ว

ให้ผู้มีรายชื่อตามคำสั่งนี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเคร่งครัด เต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๙ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ประกาศ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิชาการ (Peer Review)
ในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ ๒

เพื่อให้การดำเนินการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ ๒ (The 2nd MBU REC National Conference 2019) หัวข้อ “ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง” (Discipline, Harmony and Services based on Buddhism toward a sustainable society development) ในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และคำสั่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ ๑๗/๒๕๕๘ เรื่อง แต่งตั้งรองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด ลงวันที่ ๓๐ เดือนตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิชาการ (Peer Review) การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ ๒ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประกอบด้วย

ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มพุทธศาสนา และปรัชญา

๑. พระราชปริยัติวิมล, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒. พระมหามิตร ฐิตปัญญา, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. พระมหาทองเชิด กตปัญญา, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๔. พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๕. รองศาสตราจารย์ ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๖. รองศาสตราจารย์ ดร.จำนง คันธิก	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๗. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษัตย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย คงศิริภักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์	มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร แสนมี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มศึกษาศาสตร์

๑. พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. รองศาสตราจารย์ ดร.สำเร็จ ยุธชัย	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๔. รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๕. รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไฮยสง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๖. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ภาณุจารี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณีต ม่วงนวล	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี สีบสิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวธิดา ชาปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีพาย	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อเนก ศิลปนิลมาลัย	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพันธ์ สุวรรณศรี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ ผั้นสว่าง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๘. ดร.จิราภรณ์ จันทร์เขียน	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
๑๙. ดร.กุหลาบ ปุริสาร	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
๒๐. ดร.สุนทร สายคำ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

๑. พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
๓. รองศาสตราจารย์ ดร.อดิศักดิ์ สิงห์สีโว	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๔. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๕. รองศาสตราจารย์ ดร.กัณตภณ หนูทองแก้ว	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๖. รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
๗. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยรรยงค์ อินทร์ม่วง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติพงษ์ สุวรรณสน	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
๑๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐการ บัวศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๑๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ โชควรรกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

๓

๑๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญัฐดนัย แก้วโพนงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
๑๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เฉลิมเกียรติ ภาระเวช	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๑๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นณพงค์ วงศ์ณาศรี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๘. ดร.ไพรัช พันชมภู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๙. ดร.เพชรเดช เสมานู	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๐. ดร.ปิยะสุดา เพชรเวช	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๑. ดร.เวชสุวรรณ อัจฉิชัย	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ ๘ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด (มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ)

ประวัติย่อ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นับเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2535 ในระยะเริ่มต้น วิทยาเขตร้อยเอ็ดมีสถานะเป็นเพียงศูนย์การเรียนของวิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น ต่อมาในวันที่ 6 กรกฎาคม 2537 ศูนย์การเรียนร้อยเอ็ดได้รับการยกสถานะเป็นวิทยาเขต มีชื่อเป็นทางการว่า “มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด” โดยมีสถานที่ทำการชั่วคราวที่วัดเหนือในเขตตัวเมืองร้อยเอ็ดในปี พ.ศ. 2537 วิทยาเขตร้อยเอ็ดก็ได้ย้ายจากที่ทำการชั่วคราววัดเหนือ มาอยู่ ณ ที่ทำการถาวรกระทั่งปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจและนโยบายของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยส่วนกลาง

เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ในภาคอีสานตอนล่าง จึงมีบทบาทสำคัญในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในภาคอีสาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเพณี “บุญผะเหวด” ซึ่งพุทธศาสนิกชนชาวอีสานได้จัดการฉลองปีละ 1 ครั้ง บทบาทอันโดดเด่น ในด้านการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดส่งผลให้วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับสมญาว่า “แกนกลางแห่งความเป็นเลิศทางวิชาการตามหลักพระพุทธศาสนาและศิลปะและวัฒนธรรมแห่งอีสาน”

Mahamakut Buddhist University RoiEt Campus

(An Autonomous University Under the Jurisdiction of Ministry of Education)

History in Brief

The first higher learning institution in RoiEt Province, Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus was established in the year 1992, as a learning center attached to MBU Isan Campus, KhonKaen Province. Later on 6 July 1994, the RoiEt learning center was upgraded to the status of “Campus”, and named Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, with its temporary office situated at WatNua Temple in the capital city of Roi Et Province. In the year 1994, Mahamakut Buddhist University RoiEt Campus was moved to its present permanent office.

Practically, Mahamakut Buddhist University RoiEt Campus has strictly adopted the philosophy, vision, commitments and policy in line with Mahamakut Buddhist University Main Campus.

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2
วันที่ 24 สิงหาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
“ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์ ตามหลักพุทธศาสตร์พัฒนาชาติอย่างมั่นคง”

The MBU Roi Et Campus, as a university situated in the lower part of Northeastern region of Thailand, specifically focuses its role in protection and promotion of the Northeastern culture and traditions, especially the tradition of “Boon Pha Wes” festival (the Jataka tale of Prince Vessantara, the last former birth of the Buddha), which is organized by the Buddhists once a year. This prominent role of MBU RoiEt Campus wins its appellation of *“The axis of the Buddhism-based academic excellence, and the nucleus of the Northeastern culture and traditions.”*

Academic Excellence based on Buddhism

ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา

“Vijjacaranasampanno so setthodevamanuse”

“วิชาจรณสมบุโน โส เสฏโฐ เทวมานุเส”

ผู้ที่สมบูรณ์ด้วยวิชา (ความรู้) จรณะ (ความประพฤติ) เป็นผู้ประเสริฐสุดในหมู่เทวดาและมนุษย์

**Mahamakut Buddhist University
RoiEt Campus**

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนสียมเมือง ตำบลกลางลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000 โทร 0-4351-8364, 0-4351-6076

โทรสาร 0-4351-4618 www.rec.mbu.ac.th

ORMU PRESS
Mahamakut Buddhist University

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Tel : 043-722118 ต่อ 228 Mobile : 09-5672-9030
Facebook : @mupress Line id : @649751b
e-mail : mupress@gmail.com